
BIBLIOTECA · DEL · DUQUE · DE · OSUNA

BULLARUM

PRIVILEGIORUM AC DIPLOMATUM
Romanorum Pontificum
AMPLISSIMA COLLECTIO

Cui accessere Pontificum omnium Vitæ, Notæ, & Indices opportuni.

OPERA ET STUDIO

CAROLI COCQUELINES.

TOMUS TERTIUS
PARS TERTIA.

Ab EUGENIO IV. ad LEONEM X. scilicet
ab Anno 1431. ad 1521.

ROMÆ, MDCCXLIII.

TYPIS, ET SUMPTIBUS HIERONYMI MAINARDI
in Platea Agonali ad Vicum Cuccagnæ.
SUPERIORUM FACULTATE.

Eminentiss., & Reverendiss. Dño

D. SILVIO VALENTI

S. R. E. CARDINALI PRESBYTERO

Archimandritæ Messanensi

Sanctissimi Domini Nostri

PAPÆ BENEDICTI XIV.

SUMMÆ REI A SECRETIS.

HIERONYMUS MAINARDUS F.

UI Apostolicas Constitutiones, EMINENTISSIME PRINCEPS, in hoc Volumine comprehensas accuratè legerit, facilè deprehendet, quam magni illæ mo-

menti res contineant. Sivè enim provectam Ecclesiæ disciplinam, ac rectè dispositos Christiani Populi mores, sivè constabilita adversus exorientes errores, novasque hæreses spectemus Dogmata, vix aliud Pontificiarum Bullarum Volumen est, qui majoris ponderis statuta exhibeat, feracioremque sacræ Theologiæ ac Disciplinæ magis magisque firmandæ, illustrandæ, atque asserendæ materiam suppeditet. Multis nimirum & gravibus, ab ætate EUGENII IV. ad LEONIS X. Summorum Pontificum, Orthodoxa Ecclesia jactata est fluctibus: quo tamen impeditiora fuere tempora, eo sapientiores, divinæ providentiæ munere visa est nacta esse Rectores: qui suis vigilanter fungentes partibus, opportunam malis grassantibus, vel ingruentibus medelam adhibuerunt: nec ætati dumtaxat suæ, verum etiam posteritati prospexerunt. Tale tantumque Volumen, quod pluribus de caussis Catholicæ Religioni prodest, Ecclesiasticam Disciplinam juvat, Apostolicæque Sedis dignitatem, & jura tuetur, merito, CARDINALIS AMPLISSIME, Te Patronum quærit. Qui ab ineunte ætate Religioni ac Virtuti studens, quum utroque nomine potissimùm inclaresceres, atque comendarere, jàm tùm cuivis negotio, & sacræ Dignitati par es habitus. Profectò, ut alia inferioris ordinis officia benè, ac sapienter à Te gesta prætereeam, in

Hispa-

Hiſpanias Pontificis Maximi, & Apoſtolicæ Sedis miſſus Nuntius, ea prudentia, vigilantia, dexteritate, ac integritate juſtitiæ munus graviſſimum, ac longè lateque diffuſum obiviſti, ut bonorum omnium ſpem non modò impleveris, verum etiam ſuperaveris. Turbatorum temporum conditio, moleſtiſſimarum rerum moles, difficultas & gravitas egregiæ mentis amplitudinem, ac virtutem patefecere: meritis propterea, & nomine in dies auctus, ſummorum Principum ac Populorum amorem ſimul ac venerationem adeptus es ſingularem. Tui enim ſemper ſimilis, quemadmodum Religione atque integris moribus præluxiſti, ita obvia humanitate, benignitate, & benemerendi ſtudio omnium Tibi animos, & voluntates devinxiſti. Quo factum eſt, ut, quum univerſi Te maximi facerent, precipuis etiam laudibus cumularent. In ampliſſimum S. R. E. Cardinalium adſcitus ordinem, Eminentiſſimam in Eccleſia Dignitatem ità geris, quomodo gerere ſolent, qui ad illam ſpectatis meritis & virtute leguntur, ut Eccleſiæ proſint, & eligenti Pontifici ſint ornamento. A' Sanctiſſimo Domino noſtro BENEDICTO PP. XIV. Summæ rei à ſecretis delectus, conceptam jampridem de eximia virtute tua opinionem feliciter ſuſtinuiſti. Hinc nemo ferè eſt, qui non utilem publicæ rei, & Apoſtolicæ Sedi electionem

utrim-

utrimque perindè honorificam censeat & prædicet: quemadmodum enim Electo talis tantusque eligens, sic electus eligenti decus affert, & nomen auget. Quum itaque quæsitus à me Patronus volumini, & volumen Patrono probè congruat, non dubito, CARDINALIS EMINENTISSIME, quin illud libenter sis accepturus: eaque cum Typographo benignitate prosequaris, & foveas, qua potissimè præstas, & celebraris. Hac spe plenus, dignum tua Tutela librum demissè Tibi offero. Tanto autem fultus patrocinio ille prodibit ornatior: ego autem ad hujusmodi immortales Orbi literario parandas opes eodem magis magisque inflammatus, uberrimum laboris, & curæ fructum me cepisse putabo.

INDEX
CHRONOLOGICUS
PONTIFICUM,

Quorum Bullæ in hac Tertii Tomi Parte Tertia continentur.

INDEX
ALPHABETICUS
PONTIFICUM,

Quorum Bullæ in hac Tertii Tomi Parte Tertia continentur.

INDEX RUBRICARUM

BULLARUM ET PRIVILEGIORUM OMNIUM,

Quæ in hac Tomi Tertii Parte Tertia continentur.

Quæ hoc Indice ☞ *designantur, erant in editione Cherubini.*

EUGENIUS IV.

NICOLAUS V.

CALLISTUS III.

PIUS II.

IX. Con-

PAULUS II.

SIXTUS IV.

INNOCENTIUS VIII.

ALE-

ALEXANDER VI.

JULIUS II.

L E O X.

INDEX

INDEX INITIALIS BULLARUM,

Quæ in hoc Volumine referuntur.

A

C

D

E

F

G

H

Illa

I

L

M

N

O

P

Q

R

S

Sacro-

IMPRI-

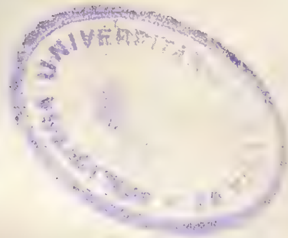
IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtro.

F. M. de Rubeis Archiep. Tarſi Viceſger.

IMPRIMATUR,

Fr. Aloyſius Nicolaus Ridolfi Ordinis Prædicatorum Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

EUGENIUS IV.
PAPA CCIX.
ANNO DOMINI MCCCCXXXI.

Die 3. Martii 1431. electus est in Romanum Pontificem Gabriel Condolmerius Presbyter Cardinalis S. Clementis, qui Eugenius IV. voluit appellari. Hic patria Venetus Ordinem Canonicorum Sæcularium S. Georgii in Alga Venetiarum, cui initium dederat, professus a Gregorio XII. Senensi præfectus est Ecclesiæ. Coronatus nono ab electione die sedit in Pontificatu Annos xv. Menses xi. dies xx. temporibus Joannis VII. Paleologi in Oriente Imperatoris, & Sigismundi, Alberti II. & Friderici III. Regum Romanorum. Sex habitis promotionibus xxvii. Cardinales creavit. Tandem sexagenario major mortuus est die 23. Februarii anno 1447. & sepultus est in Basilica S. Petri. Vacavit Sedes dies x.

In Basileensi Pseudo-Sinodo die 5. Novembris 1339. contra Eugenium electus est Pseudo-Papa Amedeus Sabaudiæ Dux, qui ante aliquot annos eremiticam vitam induerat, & Felix V. est appellatus. Hic ab Eugenio PP. intentato prius eidem judicio, tamquam hæreticus, & Schismaticus damnatus, tandem pœnitentia ductus, abjectoque Pseudo-Pontificatu Nicolaum V. verum esse Pontificem profitetur anno 1449. decennio post male arreptam dignitatem. Quo pacto ejus Pseudo-Cardinalibus eumdem Nicolaum per speciem deligentibus, dedit Deus Ecclesiæ suæ pacem.

I.

Quod S. R. E. Cardinales, in Consistorio secreto pronunciati, non dicantur creati Cardinales, quousque Cardinalatus insignia non susceperint. Nec votum habeant in eligendo summo Pontifice, aut alio actu, quousque licentiam Summus Pontifex eis impertiatur.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. IN eminenti Sedis Apostolicæ specula divina disponente clementia constituti de universis orbis Ecclesiis, earumque statu pacifico, & tranquillo cogitare nos convenit: sed eo propensius ad Romanam Ecclesiam, quæ aliarum Ecclesiarum mater est, & magistra, aciem considerationis extendimus, quo sublatis dubiis, & confictis seu callidis opinionibus, ex quibus possent dispendia, & scandala provenire, penitus confutatis, ipsa Romana Ecclesia pacis, & quietis auctore Domino dirigente optata quietudine perfruatur.

Causæ hujus Declarationis. §. 1. Sanè quamquam ex libris Romani Ordinis alias Cerimoniarum nuncupato, & aliis Ecclesiæ Romanæ libris, seu antiquis codicibus comprehendi possit, & ex illis resultet, quid nominis, tituli, vel honoris, per secretam procurationem de alicujus persona in ejusdem Romanæ Ecclesiæ Cardinales per Romanum Pontificem pro tempore in secreto Consistorio factam, eidem personæ in Cardinalem sic pronunciatæ per promotionem hujusmodi acquiratur; Quia tamen temporibus modernis, quibus aliquotiens nonnulli in secreto Consistorio in Cardinales assumpti fuerunt secrete, & eis ex bonis respectibus insignia Cardinalatus saltem omnia, minime assignata fuerunt, nonnullorum aliter sapere, quam oportet sapere satagentium astutas considerationes, & inductiones subtiles juxta præmissa, & eorum effectum nonnulla dubia prodierunt.

Cardinalibus ante insigniũ susceptionem nu um jus ex so nominatione acquiritur ad eamdem dignitatem. §. 2. Nos ad submovendam causam, & occasionem quorumcumque dubiorum, quæ quomodolibet super iis insurrexere hactenus, & possent insurgere forsan in futurum, de venerabilium fratrum nostrorum Jordani Sabinensis, Hugonis Prænestrinensis Episcoporum, & dilectorum filiorum Joannis tit. S. Laurentii in Lucina, Ludovici tit. S. Cæciliæ, Antonii tit. S Marcelli, Joannis tit. S. Sixti, Francisci tit. S. Clementis, Angelotti tit. S. Marci Presbyterorum, ac Lucidi S. Mariæ in Cosmedin, & Arduini Sanctorum Cosmæ, & Damiani Diaconorum ejusdem Romanæ Ecclesiæ Cardinalium unanimi consilio, & consensu, præsenti irrefragabili constitutione decernimus, & declaramus, per hujusmodi pronunciationem sic in secreto Consistorio de quibusvis personis hactenus factam, seu in posterum faciendam, alicui sic in Cardinalem in præteritum pronunciato, seu in posterum pronunciando, licet per eum ad Cardinalatus initium dispositus videatur, nullum jus, seu titulum re aut nomine acquisitum fuisse, aut acquiri potuisse hactenus seu posse, neque aliquem per quempiam per scripturam, vel nominationem pro Cardinali reputari, vel haberi debuisse, seu potuisse hactenus vel debere seu posse quomodolibet in futurum, donec, & quousque de similibus consilio, & consensu sic pronunciato in Romana Curia præsentis Cardinalatus insignia, videlicet per Capelli rubei traditionem, ac tituli assignationem, anulique juxta morem consuetum, in digito immissionem; Absenti verò ab eadem Curia per hujusmodi Capelli missionem, realiter sine impensa, aut saltem in generali Consistorio.

Votum non habent in eligendo Papa, vel alio actu, donec eis de more os aperiatur. §. 3. Quodque in Cardinalem sic pronunciatus, etiam postquam insignia hujusmodi omnia receperit: & etiam admissus fuerit, & receptus, ut præfertur, in electione Romani Pontificis pro tempore vocem activam, aut aliquo actu habuisse, vel habere potuisse, aut debuisse, sive posse, vel debere minime censeatur, donec, & quousque per Romanum Pontificem pro tempore existentem de similibus consilio, & consensu sibi in practicandis, consulendis, & deliberandis negociis Consistorii antedicti, postquam in Consistoriis aliquibus mores in talibus observari consuetos expertus, & interrogatus consiliative, aut consultive responsum dandi expressa licentia tribuatur, seu ad hunc effectum (ut verbis utamur communibus) ei fuerit os apertum. Decernentes irritum, & inane quicquid in contrarium per quoscumque etiam prædecessores nostros, aut alios quavis auctoritate scribendo, nominando, seu etiam reputando scienter vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contingerit attentari.

Alias præsumentes pœnis puniuntur. §. 4. Si quis autem in Cardinalem sic pronunciatus, contra præmissa Cardinalem pertinaciter se ausus fuerit nominare, eo ipso ex tunc omni jure, quod sibi quomodolibet acquisitum prætendere posset, privatus sit, & perpetuam inhabilitatem incurrat ad hujusmodi Cardinalatus honorem. Cæteri vero in hoc ei adhærentes, vel dantes consilium, seu favorem, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant, a qua (præterquam in mortis articulo constituti) nequeant ab alio, quàm a Romano Pontifice absolutionis beneficium obtinere.

Obstantium derogatio. §. 5. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus, privilegiis, indultis, concessionibus, & exemptionibus Apostolicis specialibus vel generalibus sub quacumque verborum forma etiam pœnas & censuras in se continentibus, in contrarium editis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo nostræ Constitutionis, & declarationis, &c.

Dat. die 16. Octob. 1431. an. I. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1431 7. Kalendas Novemb. Pontificatus nostri Anno primo.

Subscriptiones Cardinalium. Ego Joannes Cardinalis S. Laurentii dictus Rothomagen. subscripsi.

Ego Ludovicus tituli S. Cæciliæ Presbyter Cardinalis Arelaten. subscripsi.

Ego Antonius tituli S. Marcelli Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego

Ego Joannes tituli S. Sixti Presbyter Cardinalis manu propria subscripsi.
Ego E. tituli S. Clementis Presbyter Cardinalis manu propria subscripsi.
Ego A. tituli S. Marci Presbyter Cardinalis manu propria subscripsi.
Ego Jordanus Episcopus Sabinen. manu propria subscripsi.
Ego N. Cardinalis Cypri Episcopus Praenestrinen. subscripsi.
Ego Ludovicus Cardinalis de Comitibus manu propria subscripsi.
Ego A. Cardinalis Nova manu propria subscripsi.

II.

Quod Congregatio Monacorum de Observantia S. Justinae Ordinis S. Benedicti, quaecumque legata pia ejus Monasteriis & locis quamvis non expressis facta acceptare, & ad ea consequendum Procuratores constituere, & juxta Capituli generalis & Visitatorum judicium distribuere possit.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. DIspositione divina gregi dominico quamvis immeriti praesidentes, dum praeclara dilectorum filiorum Congregationis Monacorum de Observantia S. Justinae, Ordinis S. Benedicti merita recensemus intra nostrae mentis arcana, & commendabiles, quibus eorum ministeriis erga Deum, & homines indesinenter exuberant fructus, digne nostros diffundimus cogitatus, votis illis gratum libentes offerimus auditum, per quae ipsorum statui, ac indemnitatibus consuli possit, eorumque religio salubria jugiter suscipiat incrementa.

Causae hujus Constitutionis. §.1. Cum itaque sicut exhibita nobis nuper pro parte Congregationis hujusmodi petitio continebat, eis diversa donationes, & legata facta fuerint ipsorum Monasteriis sive locis non expressis, & propterea ab aliquibus haesitatur, an Congregatio praedicta cum illius singulares personae proprietatis incapaces sint, praemissa, super quorum aliquibus lis indecisa pendet, & quae deinceps eis annuente Domino fient donationes & legata valeant acceptare.

Declaratio, de qua in rubrica. §.2. Nos omnem super iis ambiguitatis materiam semovere, necnon conscientiarum scrupulis obviare cupientes, ipsius Congregationis in hac parte supplicationibus inclinati, quod Congregatio praedicta donationes, & legata hujusmodi acceptare, necnon ipsa vel ejus Visitatores pro praemissis, & etiam quae dictis Monasteriis, ac locis hactenus facta fuerunt, & in antea fieri contigerit donationibus legatisque vindicandis, ac recipiendis, Syndicos, sive Procuratores constituere, & deputare, necnon donationes, & legata praedicta etiam quaecumque, & qualiacumque fuerint, prout generali praedictae Congregationis Capitulo sive dictis Visitatoribus pro tempore videbitur inter hujusmodi Monasteria, atque loca illorumque personas, & alias in dictae Congregationis usus, ac pro felici ejus statu, & directione dispensari, converti, & distribui licite possint, auctoritate Apostolica decernimus, & indulgemus per praesentes.

Contrariorum derogatio. §.3. Non obstantibus litis pendentia hujusmodi, ac constitutionibus Apostolicis, necnon statutis, & consuetudinibus Monasteriorum, locorum, & Ordinis praedictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c.

Dat. die 13. Novembris 1431. an. I. Datum Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae 1431. Idus Novembris Pontificatus nostri Anno Primo.

III.

Declaratio, & mitigatio Regulae Fratrum B. MARIAE de Monte Carmelo, ab Honorio III. hactenus approbatae.

Hanc regulam approbavit Honorius III. sup. Tom. III. P. I. Const. LXXVIII. p. 242. Eamq. primo mitigavit Innoc. IV. ibid. Const. XIV. pag. 314. Quae honorem.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. ROmani Pontificis providentia circumspecta nonnumquam ea, quae ad propagationem Religionum quarumcumque, & in divinis obsequiis mancipatarum personarum prosperum statum conservandum, ac animarum salutem earumdem salubriter instituta fuerunt, ut fructum afferant exoptatum, reformat, & moderatur. Et ut Religiones ipsae, praesertim à Sede Apostolica approbatae, in suo vigore perdurent, prout temporis pensata qualitate in Domino prospicit expedire, libenter impendit suae solicitudinis partes.

Instantia ordinis pro mitigatione regulae in nonnullis Capitibus. §.1. Sanè cum sit nobis pro parte dilectorum filiorum Joannis Faci Magistri Generalis, ac Provincialium, & Claustralium Priorum, & universorum Fratrum Ordinis B. MARIAE de Monte Carmelo nuper expositum, quòd in certis Capitulis Regulae Fratribus dicti Ordini per bonae memoriae Albertum Patriarcham Jerosolymitanum traditae, inter cetera cavetur expresse: Quod Fratres praedicti Ordinis ab esu carnium abstineant, nisi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio sumantur: eisdem etiam: Quod singulis diebus, Dominicis dumtaxat exceptis, à festo Exaltationis Sanctae Crucis, usque ad Festivitatem Resurrectionis Domini nostri JESU CHRISTI jejunare teneantur: Quodque singuli eorum manere debeant in cellis suis, die ac nocte in lege Domini meditantes, ac in orationibus vigilantes, praecipitur.

Causae ad petitionem hujusmodi inducentes. §.2. Et propterea nonnulli ipsius Ordinis professores, propter arctitudinem, & rigorositatem Regulae hujusmodi, tam ex fragilitate humana, quam ex debilitate corporea nequeuntes eamdem Regulam observare, dispendium suae salutis incurrant. Quòd plures etiam asperitatem hujusmodi pertimescentes, ab ingressu ejusdem Ordinis retrahantur.

§.3. Nos verò, qui plantare Religionem sacram, & plantatam modis omnibus fovere intensis desideriis affectamus, super hoc, quantum nobis est possibile, providere salubriter cupientes, & rigorem hujusmodi quadam temperie mitigantes, ac Regulam ipsam moderantes, apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus, ordinamus, & concedimus, quod dicti Ordinis professores, qui nunc sunt, & pro tempore erunt, tribus dumtaxat diebus singularum septimanarum, etiam quibus, ut præfertur, jejunare juxta eamdem regulam sint adstricti, præterquam in Adventu, & in Quadragesima, & aliis generalibus prohibitis diebus, carnibus vesci.

De Carnium esu.

§.4. Ac horis congruis in eorum Ecclesiis, & illorum Claustris, ac per eorum ambitus manere, & deambulare licite, & libere valeant.

Mansione, & de ambulatione in Claustris.

§.5. Decernentes eos, & eorum singulos circa præmissa ad arctiorem observantiam, quam supra præmittitur, occasione professionis in dicto Ordine emissæ, vel in posterum emittendæ minime teneri.

Fratres ad observantiam anterioris regulæ non tenentur.

§.6. Et nihilominus Fratribus eisdem, qui Regulam ipsam, ita ut præmittitur, moderatam observaverint, quod eis proficiat in remissionem peccatorum; omnibus, & singulis privilegiis, indultis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, protectionibus, & prærogativis eidem Ordini per antea concessis, uti, & gaudere possint, eadem auctoritate concedimus per præsentes: Constitutionibus Apostolicis, & statutis, consuetudinibus etiam prædictis, & aliis Ordinis, & Regulæ prædictis capitulis, juramento, confirmatione Apostolica, vel alia quavis firmitate vallatis, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

Concessis vero antea Privilegiis gaudent.

§.7. Et ut ipsi Fratres in humilitatis, & paupertatis spiritu, ac castimonia virtutum Domino famulantes, ad hujusmodi mitigatam regulam observandam ferventius animentur; omnibus, & singulis Fratribus dicti Ordinis, præsentibus, & futuris dumtaxat, qui regulam istam, sic, ut præmittitur, moderatam observaverint, seu in observantia ipsius vixerint, utSuperiores ipsorum dicti Ordinis, vel alius quicumque idoneus ejusdem Ordinis sacerdos, omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, semel tantum in mortis articulo plenam remissionem in statu, & sinceritate S. R. E. ac obedientia, vel devotione nostra, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium, necnon observantia prædicta persistente auctoritate Apostolica, concedere valeant, devotioni ipsorum, tenore præsentium indulgemus. Sic tamen, quod iidem Superiores, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda eisdem Fratribus, si supervixerint, vel per alios, si forte transierint, faciendam injungant: quam ipsi Fratres facere teneantur, ut præfertur.

Confessarium que sibi ex ipso ordine possunt eligere.

§.8. Et ne, quod absit propter hujusmodi gratiam, Fratres prædicti reddantur procliviores ad illicita in posterum committenda, volumus, quod si ex confidentia remissionis hujusmodi, prædicti Fratres aliquando forte committerent, quoad illa prædicta remissio nullatenus suffragetur.

De relapsis.

§.9. Et insuper, quòd per unum, ex quo nostra præsens concessio ad eorumdem Fratrum pro tempore existentium notitiam pervenerit, computando, singulis sextis feriis, impedimento legitimo cessante, jejunent. Quod si prædictis sextis feriis ex præcepto Ecclesiæ, regulari observantia, injuncta pœnitentia, voto, vel alias jejunare teneantur, una alia die singularum septimanarum ejusdem anni, qua ad jejunandum non sint adstricti, jejunent. Et si in dicto anno, vel aliqua ejus parte essent legitime impediti, anno sequenti, vel alias quum primum potuerit, modo simili, supplere jejunium teneantur. Porro, si alias forsan prælibatum jejunium in toto, vel in parte adimplere commode non potuerint, eo casu Superiores ipsorum, jejunium ipsum in alia pietatis opera, prout saluti animarum illorum viderint expedire, commutare valeant, quæ ipsi pari modo debeant adimplere. Alioquin nostra hujusmodi præsens concessio, quoad non observantes dumtaxat, nullius esset roboris, vel momenti. Nulli ergo, &c.

De Jejunio sextæ Feriæ.

Dat. Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1431. 15. Kalendas Martii, Pontificatus nostri Anno Primo.

Dat. die 15. Februarii 1432. an. I.

I V.

Statuta, & Ordinationes à Clero Urbis in publicis Solemnitatibus servanda, aliaque circa ejusdem reformationem, & gubernium decernit.

Ex Regest. in Arcuiv. Vatic.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

IN Apostolicæ dignitatis specula licet immeriti disponente Domino super gregem ejus constituti, injunctum nobis Apostolatus officium exequi cupientes, ad ea libenter nostræ circumspectionis dirigimus intuitum, per quæ inter personas ecclesiasticas sublatis erroribus virtutum norma pro Regis æterni gloria resurgat: ac totius æquitatis, & justitiæ salutaria proveniant incrementa: & iis, quæ propterea ritè processisse comperimus, ut illibata persistant, libenter, cum à nobis petitur, muniminis firmitatem impartimur.

Proemium.

§.1. Sane petitio pro parte venerabilis Fratris nostri Gasparis Archiepiscopi Consan. nostri in spiritualibus in Alma Urbe Vicarii nuper exhibita nobis continebat, quod dudum venerabilis Frater noster Daniel Episcopus Parentin. tunc noster in dicta Urbe in spiritualibus eisdem Vicarius, intendens reformationi dilectorum filiorum universi Cleri dictæ Urbis pro eorum salutari regimine, & vita laudabili nonnullas Constitutiones, & ordinationes, prout in quodam Instrumento publico super hoc confecto latiùs continetur, edidit, & publicavit inviolabiliter observandas.

Ab Urbis Vicario factas olim proClero Constitutiones,

§.2. Quare pro parte dicti Archiepiscopi nobis fuit humiliter supplicatum, ut consti-

Confirmatione Apostolica dignas,

ſtitutionibus, & ordinationibus hujuſmodi pro earum ſubſiſtentia firmiori, ac ſalubri gubernaculo morum, & honeſtatis dictorum Cleri robur apoſtolicæ confirmationis adiicere de benignitate apoſtolica dignaremur.

Firmat, ſervarique mandat.

§.3. Nos igitur Clerum ipſum in viam domini ſalubriter dirigi cupientes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, dictas Conſtitutiones, & ordinationes, quarum tenorem cum Inſtrumento præfato de verbo ad verbum præſentibus inſeri fecimus ratas habentes atque gratas, eas authoritate Apoſtolica confirmamus, & preſentis ſcripti patrocinio communimus, decernentes nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari: non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque contrariis quibuſcunque.

Tenor dictarum Conſtitutionum.

§.4. Tenor autem dictarum Conſtitutionum, & Inſtrumenti ſequitur, & eſt talis (*Daniel Epiſcopus Parentin. Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Eugenii divina providentia Papæ quarti in Alma Vrbe, & ejus diſtrictu in Spiritualibus Vicarius Generalis deputatus Vniverſis, & ſingulis præſentes litteras inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternam.*

§.5. Ad ea ex officii nobis commiſſi debito libenter intendimus, per quæ Eccleſiaſticus ordo per viam Domini ſalubriter dirigatur, ac utiliter conſervetur. Cupientes igitur, ut mores, & vita Clericorum dictæ Urbis pro eorum ſalute, & honeſtate, ac aliorum exemplo laudabili in melius dirigatur; infraſcriptas Conſtitutiones, & Capitula per eoſdem Clericos, & quemlibet ipſorum obſervanda ad honorem Dei omnipotentis edidimus, & ordinavimus: quorum tenor per omnia ſequitur, & eſt talis.

Ordo in publicis Proceſſionibus ſervandus.

§.6. In primis igitur ſtatuimus, & ordinavimus, quod in quibuſcunque Proceſſionibus faciendis Clerici ordine infraſcripto incedant videlicet: quod illi, qui fuerint pro tempore deputati portare Pluvialia ſint propinquiores nobis, aut Succeſſori vel Locumtenenti noſtro: antiquiores vero Archipresbyteri Eccleſiarum Cardinalium ſuo ordine bini, & bini, deinde antiqui Canonici dictarum Eccleſiarum Cardinalium ſecundum antiquitatem, & poſterioritatem eorum incedant: & hoc ſub pæna arbitrio noſtro, aut Officialis aut Succeſſorum noſtrorum hujuſmodi Vicariatus, ſeù Officialium ſuorum, qui pro tempore fuerint, exigenda.

Earum tempore non confabulandum, ſed orandum.

§.7. Item, quod nullus, dum proceſſionaliter incedit, cum aliquo confabulare præſumat, ſed cantet aut orationibus à ſeipſo, ſi cantare neſcit, inſiſtat ſub pœna prædicta.

Clerici, & Beneficiati caſte domi vivant.

§.8. Item, ut Clericorum mores in melius reformentur, & Clerici ipſi continenter, & caſte vivant, quod nulli, & maxime eccleſiaſtica beneficia obtinentes in ſua domo vel alibi retineat concubinas, aut mulieres de fornicatione ſuſceptas: de quibus aliqua ſiniſtra ſuſpicio valeat exoriri, ſub ſimili, & juris communis pœnis.

Clericorum, & Presbyterorum filii eis ad altare non miniſtrent.

§.9. Item quod nullus Clericus, aut Sacerdos habens filios etiam legitimos, vel ex concubina aliqua præſumat, quòd filius ſeù filii ſui palam deſerviant in Miſſa ſive aliquo ſervitio divino Eccleſiaſtico ſub pœna arbitrio noſtro Succeſſorum noſtrorum, ſeu deputatorum ut prefertur auferenda.

Clerici, niſi ſenes ſint ad Monialium Domos non accedant.

§.10. Item quod nullus Clericus ſine præfati Domini Vicarii pro tempore exiſtentis, aut ejus Officialium licentia cujuſcunque conditionis aut ſtatus exiſtat, præſumat accedere ad quodcumque Monaſterium Monialium exceptis, qui ſenio ſunt confecti, & quibus nulla poſſit etiam ſiniſtra ſuſpicio, utpote in octuageſimo eorum ætatis anno exiſtentes ſub pœna ſimiliter inferenda.

§.11. Item quod nullus ludere præſumat ad arandum, ſive ad taxillos, aut ad aleas, nec forte: Digitos non ludant, audeant ſive cartas, aut aliquem ludum in taberna aut loco publico ſive privato, in quo ludat pecunias, aut vinum, aut prandium, ſive cœnam, ſive minimum quod comeſtibile ſub pœna, ut præſcribitur auferenda.

De veſtium modeſtia.

§.12. Item quod nullus Clericus Beneficiatus cujuſcunque conditionis, preæminentiæ, aut ſtatus exiſtat, præſumat manicas ad ſaccam aut largas more hominum ſecularium ſuo veſtimento portare, quæ manicæ palmo cum dimidio latiores non ſint ſub pœna auferenda prædicta.

Nec arma deferant.

§.13. Item quod nullus caligas diviſatas ſeu ſolatas aut caputium quod ultra unam Cannam panni contineat, ſeu arma offenſiva vel defenſiva portare præſumat ſub pœna, ut preſcribitur, inferenda.

Comam non nutriant.

§.14. Item quod nullus Clericus Beneficiatus, cujuſcunque ſtatus ſive conditionis exiſtat, de cætero portet comam patentibus auribus, quæ tangat aures, coronam verò rotunditatis unius magnæ hoſtiæ quilibet honeſtè ferat: nemo propterea attonſus incedat, ſed in coma, ut ſuperius dictum eſt, ut Clericus non Laicus cognoſcatur, reformetur: contrarium facientes nullo gaudeant privilegio Clericali, ſed ut Laici puniantur, & reputentur, & alias arbitrio dicti Domini Vicarii caſtigentur.

De ſervitio Beneficio præſtando.

§.15. Item irrefragabili Conſtitutione noſtra ſancimus, quod nullus Clericus, qui non ſervit Eccleſiæ, in qua Beneficiatus exiſtit, in divinis percipiat diſtributiones quotidianas, aut emolumentum, vel lucrum, ſeu obventionem aliquam, vel aliquas etiam funeris vel rei alterius, ſi non interfuit funeri aut rei illi, de qua percipitur emolumentum, aut lucrum ſeù percipiuntur obventiones: ſed pars illa intereſſentibus aut ſervientibus accedat. Etſi per ſuperbiam, vel potentiam, vel quovis modo non deſerviat, aut non interſit, portionem, ut præſens, vendicare potenti aliter voluerit, ipſo facto excommunicationis ſententiam, & ſui Beneficii privationem incurrat: Ita ut talis quod ſic contrafecerit ejus Canonicatus, & præbenda, & quæcunque beneficia per hujuſmodi privationem vacantia impetrari poſſint liberè, & juſte.

§.16. Item

Beneficia obtinentes sæcularia officia exercere non possunt.

§.16. Item, quod nullus Clericus, aut Canonicus cujuscumque status, gradus, & conditionis existat, qui in Urbe beneficium aut beneficia habet, debeat tenere vel regere, seu habere aliquod officium seculare in Urbe, aut extra Urbem, Clericis interdictum: Qui verò contrarium fecerit, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat, & beneficia ipsius libere, & licite impetrari, ut supra, possint: pronuuciantes ex nunc prout ex tunc eos ipso facto omni Beneficio Ecclesiastico privatos ac omni clericali privilegio denudatos.

Nec Clericus exerceat artem Clericis interdictam.

§.17. Item, quod nullus Clericus exerceat artem aliquam Clericis interdictam; si quis autem contrarium fecerit, pœnam arbitrio nostro, & successoris nostri imponendam incurrat: nec sit opus in casu prædicto ipsum Clericum moneri: cum jura disponant, quod quilibet Clericus appareat in totum Clericus clericalia exercens, & non semiclericus, & semilaicus.

Notarii Vicarii Urbis debent esse Clerici.

§.18. Item quod in officio Vicariatus audientiæ causarum duo Notarii exerceant officium Notarii, qui sint Clerici beneficiati si possint haberi, & deputari: si vero plures Notarios deputare voluerimus, aut Successores nostri voluerint ad dictum officium, sit in nostra, & eorum potestate eos deputare, & si contrarium ordinatum fuerit, in Laicos deputando, & ponendo, acta dictorum Notariorum Laicorum in dicta Curia confecta non valeant: nec teneant ipso jure, nullibique fidem faciant in aliquo Judicio aut facto: sed sint eo ipso nullius efficaciæ, roboris, vel momenti.

In rebus hac Constitutione prohibitis procedi potest per simplicem denunciationem.

§.19. Item quod in supradictis, & propedictis omnibus, & singulis capitulis, & prohibitionibus per nos, & Successores nostros, qui erunt prò tempore, eorumque Officiales procedi possit contra delinquentes, & contrafacientes in prædictis, & quibuscunque aliis criminibus, tam per inquisitionem, quam accusationem seu denunciationem, & predictos delinquentes vel quasi punire, & condemnare, pro ut & sicut in supradictis Capitulis est expressum, & declaratum.

De Funeralibus, & sepultura.

§.20. Item quia secundum Sacrorum Canonum sanctiones, qui Altari servit, de Altari vivere debet, & qui ad onus eligitur, non debet à mercede repelli; authoritate Apostolica irrefragabili Constitutione in perpetuum valitura statuimus, & ordinamus, quod quicunque Prælatus, cujuscunque preæminentiæ, dignitatis, status, & conditionis existat, sive peregrinus, Cortisanus, & Advena, utriusque sexus, qui vel quæ in Parochia alicujus Ecclesiæ Urbis moram traxerit, in eaque Parochia diem clauserit extremum nullo condito Testamento sepeliatur in Ecclesia dictæ Parocchiæ, ubi morabatur; funeraliaque integraliter habeat, & percipiat eadem Ecclesia, sive illius Rector cum in vita, & in morte dictus rector in cujus Parochia fuit, & non alius per manum salutarem eidem, & omnia Ecclesiastica Sacramenta impendere, ac dare debeat, etiam si solum per tres dies in dicta fuerit Parocchia commoratus: si verò decesserit condito Testamento, & alibi elegerit sepulturam, Ecclesia, de cujus Parocchia assumptus extiterit, habere debeat canonicam portionem, & medietatem ceræ secundum dictæ Urbis consuetudinem: quibuscunque privilegiis, gratiis, sive indultis in contrarium allegantibus nullatenus profuturis: cum nimirum debeat reprehensibile judicari, ut Clerici aliorum Clericorum labores, & fructus per improbæ ambitionis temeritatem subripere debeant, & habere, quos Sacri Canones pie, juste, debitaque benignitate pensata pauperibus Clericis laudabiliter Altissimo famulantibus concesserint erogari: mandantes omnibus, & singulis Clericis, & personis Ecclesiasticis, cujuscunque status, gradus, ordinis existant, in Urbe, & ejus districtu commorantibus, ut prædicta omnia, & singula contenta, descripta, & narrata in dictis Constitutionibus, & Capitulis per nos ordinatis sub pœna, & ad pœnam in dictis Capitulis, & Constitutionibus apposita, & appositam observent, & observari faciant non derogando aliis Constitutionibus, & ordinationibus hactenus in dicto Clero antiquitus observatis: sed potius illas, & illa confirmando. In cujus rei Testimonium præsentes litteras fieri, & per honorabilem virum Petrum Paulum Laurentii nostrum, & Curiæ nostræ Notarium subscribi, nostrique sigilli fecimus appensione muniri.

Legalizatio præsentis edicti.

§.21. Acta fuerunt hæc Romæ in Palatio Apostolico anno à Nativitate Domini Millesimo quandringentesimo trigesimo primo, die secunda Mensis Novembris Indictione nona Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Eugenii Divina Prov dentia Papæ Quarti anno primo: præsentibus ibidem egregiis viris Domino Jacobo de Tuderto Auditore causarum Curiæ ipsius Domini Vicarii, & Presbytero Joanne Angelo de Civitate Pennen ipsius Domini Vicarii Capellano, & Presbytero Valentino Canonico Ecclesiæ Sancti Nicolai in Carcere Tulliano de Urbe Testibus ad præmissa vocatis specialiter, & rogatis. Et ego Petrus Paulus Laurentii Lelli Pauli Romanus Civis Canonicus Ecclesiarum Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, & Sancti Marci de Urbe, Dei gratia publicus Apostolica authoritate Notarius, & nunc Notarius Curiæ supradicti Domini Vicarii, quia prædictis omibus, & singulis una cum supradictis Testibus interfui, & præsens fui, sed aliis occupatus negotiis per alium scribi feci, ideò ea subscripsi, & publicavi, & sigillo præfati Domini Vicarii signavi rogatus, meumque signum apposui consuetum, in fidem, & Testimonium omnium præmissorum.

Nulli ergo &c.

Dat. die 22. Februarii 1432. an. 1.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo primo, octavo Kalendas Martii Pontificatus nostri Anno Primo.

Pri-

V.

Privilegium Curialium sive Officialium Sedis Apost. obsequiis existentium, aliorumq. pro eorum negociis ad eamdem Sedem venientium, & apud eam commorantium, aut inde recedentium, ne interim extra Romanam Curiam conveniantur.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Divina in eminenti Sedis Apostolicæ specula disponente clementia constituti, ad ea libenter intendimus, per quæ Officiales prædictæ Sedis obsequiis ejus, ad quam veluti fidelium omnium matrem pro animarum salute quærenda, & justitia consequenda, de diversis mundi partibus confluit multitudo, tutius, & quietius se promptiores valeant exhibere.

Privilegium de quo in rubrica. §. 1. Hinc est, quod nos ex certis rationabilibus causis moti, etiam nonnullorum prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, districtius inhibemus locorum Ordinariis, necnon commissariis, & delegatis eorum, cæterisque universis & singulis, quacumque potestate, & auctoritate præfulgeant, cujuscumque dignitatis, gradus, vel præeminentiæ fuerint, ne contra Officiales præfatos quocumque nomine nuncupentur, in nostris, & dictæ Sedis obsequiis, nunc & pro tempore existentes, necnon quoscumque alios pro suis, & eorum causis, & negotiis prosequendis ad Sedem prædictam venientes, ac in ea (durante negotiorum, & causarum hujusmodi prosecutione) moram trahentes, & recedentes ab eadem, procedere, aut in eos excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, aut privationis officiorum, vel beneficiorum, seu quamvis aliam sententiam promulgare præsumant. Nos enim omnes, & singulos processus, ac sententias contra tenorem & mentem nostræ inhibitionis hujusmodi latas, & habitas, ac in posterum habendas, & promulgandas, & quæcumque inde secuta declaramus nulla, irrita, & inania, nulliusq. extitisse, vel existere roboris, vel momenti, necnon quicquid in contrarium à quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari, etiam decernimus irritum, & inane.

Quoad Clericos Beneficiatos respectu Ordinariorum, Vid. Concil. Trident. cap. 1. sess. 23. & cap. 11. sess. 24.

Secus acta irritantur.

Secus attentantes excommunicationis pœna puniuntur. §. 2. Et nihilominus in omnes, & singulos Ordinarios, ac officiales, commissarios, & delegatos eorum, qui se de dignitatibus, aut beneficiis Ecclesiasticis quibuscumque, officicia, aut negotia hujusmodi apud dictam Sedem prosequentium prædictorum eos illis forsan privando, aut privatos decernendo, vel declarando, seu cujuscumque privationis prætextu illa personis aliis conferendo, seu de illis in ea quomodolibet intromiserint tam in dantes quam in recipientes, excommunicationis, suspensionis, & interdicti latas sententias promulgamus, quas volumus eos incurrere ipso facto. A qua quidem excommunicationis sententia absolvi nequeant, nisi à nobis, vel per nos deputandis, præterquam in mortis articulo constituti.

§. 3. Præmissa autem à die affixionis præsentium ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, ex certa scientia quoscunque ligare volumus, & arctare.

Obstantium derogatio. §. 4. Non obstantibus Apostolicis, & quibuscumque Generalibus, Provincialibus, vel Synodalibus Conciliis editis, Constitutionibus, & ordinationibus, ac Privilegiis, per quæ effectus præsentium impediri posset quomodolibet, vel differri, etiam si de illis, eorumque tenoribus habenda esset præsentibus mentio specialis & quæ præsentibus haberi volumus pro sufficienter expressis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. 5. Nulli ergo &c.

Dat. die 8. Martii 1432. an. II. Dat. Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo trigesimo secundo, octavo idus Martii, Pontificatus nostri Anno secundo.

VI.

Approbatio Congregationis S. Justinæ de Observantia Monachorum Ordinis S. Benedicti, cum declaratione circa Capituli Generalis celebrationem, Definitorumque ac Visitatorum, Abbatum, & Priorum electionem, & auctoritatem.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. Etsi ex solicitudinis debito pastoralis, sub regulari observantia singulis Altissimo militantibus, in his per quæ suis statui, & indemnitatibus consulitur, nos favorabiles esse deceat pariter & benignos, præclaram tamen dilectorum filiorum Monacorum de observantia Sanctæ Justinæ Congregationem Ordinis S. Benedicti, ad quos etiam antequam divina favente clementia ad apicem Summi Apostolatus assumeremur, specialem gessimus in Domino caritatis affectum, spiritualis dono lætitiæ vitam, & conversationem contemplantes, quibus eis aliisque proficiunt, & salutaria piis fidelium mentibus exempla transmittunt, tanto solertius ea prosequi, necnon instaurare studiis gerimus assiduis, per quæ Congregationis hujusmodi status fœliciter adaugeri, solidarique poterit, quanto per assumptionem hujusmodi major nobis desuper attributa facultas est, & ampliorem Christicolis speramus jugiter provenire salutem.

§. 1. Attento itaque quod fel. rec. Martinus Papa Quintus prædecessor noster, nonnulla eisdem Monacis contulit privilegia, quæ non usque adeo ad pleniorem ejusdem Congregationis soliditatem, augmentumve sunt sufficientia; idcirco nos propter dictorum Monacorum laudabilem vitam, & exemplares mores nobis diu cognitos præfatum prædecessorem nostrum sequentes; atque ubi opportunum fuerit nonnulla innovantes, & adiicientes, proprio motu, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia, nec-

necnon irrefragabili, perpetuaque constitutione sancimus, & præsentium serie statuimus, volumus pariter, & ordinamus, quod omnes, & singuli dictæ Congregationis ordinem ipsum professi, præsentes, & futuri, quamvis in diversis pro tempore Monasteriis sive locis morentur, unum tamen corpus, & una Congregatio existant. Quam quidem Congregationem auctoritate, & scientia similibus approbamus, & ut à Christifidelibus in reverentia, & devotione habeatur hortamur, eamque sub Ordine, & regula S. Benedicti esse declaramus, atque constituimus.

Congregationem S. Justinæ Benedictinorum confirmat.

De Generali Capitulo singulis annis tenendo.

§.2. Quodque pro eorum salubriori statu in loco ad id congruo, generale juxta laudabilem, quæ desuper dudum viguit consuetudinem, Capitulum per eos singulis annis celebretur, nec illud, postquam inchoatum fuerit, donec pro alio futuro celebrando Capitulo similis locus electus, & acceptatus extiterit, quomodolibet dissolvatur.

De Definitoribus in eo eligendis, illorumque facultatibus.

§.3. In quo quidem Capitulo, novem ex his qui in illo habere vocem possunt eligantur Definitores, qui sic electi totum Capitulum præfatum repræsentantes, pro salubri dictæ Congregationis successu, statuta, constitutiones, & ordinationes, ac omnia, & singula, quæ in spiritualibus ipsius Congregationis, ac præfatæ regulæ statum, observantiam, & indemnitatem, necnon circa divini Officii directionem, & ordinationem, absque tamen ipsius regulæ variatione substantiæ, vel effectus, interpretationem, seu declarationem quomodolibet concernere poterunt, auctoritate prædicta instituendi, ordinandi, interpretandi, declarandi, necnon ea quæ sic instituta, ordinata, interpretata, vel declarata fuerint, in toto vel in parte, prout rerum, & temporum qualitates exegerint, amovendi, alterandi, & in melius commutandi, plenam & liberam in omnibus habeant facultatem. Quorum Definitorum statutis, constitutionibus, ordinationibus, & definitionibus, & correctionibus, singuli de Congregatione hujusmodi cujuscumque dignitatis, status, gradus, sive conditionis existant in omnibus efficaciter parere teneantur.

§.4. Volentes, ac statuentes quod hujusmodi Definitores de prædictis Monasteriis, & locis, ac eorum bonis prout utilitatibus prædictæ Congregationis videbitur expedire, libere disponere.

§.5. Nec non eos ex ipsis Monacis præsentibus, & futuris, quos ad id idoneos judicaverint, in Abbates, & Priores vacantium pro tempore Monasteriorum, ac Prioratuum hujusmodi alias juxta dictæ Congregationis constitutiones, ordinationes, & statuta eligere sive nominare, necnon ad beneplacitum eorum taliter electos sive nominatos, absque aliqua dictæ causæ cognitione à regimine & administratione dictorum Monasteriorum, quibus tunc præfuerint, & quæ tunc propterea vacare censeantur, absolvere, & amovere, ac etiam omnia & singula, quæ in præmissis omnibus, & circa ea quomodolibet necessaria vel opportuna fuerint, facere & exequi libere, & licite possint & valeant.

De Visitatoribus.

§.6. Plane, ne post dissolutionem hujusmodi Capituli prædicta Congregatio regiminis solatio destituta remaneat, quinque vel plures prout Definitoribus hujusmodi visum fuerit Visitatores deputentur, quorum unus juxta ipsorum Definitorum dispositionem Præsidentis vicem, nomenque suscipiat, & ad eum secundum hujusmodi Capituli decreta, singula prædictæ Congregationis negocia deferantur, ipsique Præsidens & visitatores omnia & singula faciant, disponant & exequantur, super quibus ab hujusmodi Capitulo muniti potestate fuerint, vel quæ ab eo receperint in commissis, aut alias juxta eorum constitutiones, & statuta, quorum officia usque ad sequens anno proxime futuro tunc celebrandum hujusmodi Congregationis Capitulum dumtaxat durent.

De loco futuri Capituli.

§.7. Locus autem Capituli prædicti, postquam electus, & acceptatus fuerit, absque rationabili causa, de Præsidentis quoque necnon majoris partis Visitatorum eorumdem assensu, nullatenus immutetur.

De obedientia Prælatis Ordinis præstanda.

§.8. Præterea omnes & singuli præsentes & futuri dictæ Congregationis Prælati, necnon monachi conversi & commissi, sub præfatorum Visitatorum & consequenter illorum Prælatorum, in quorum Monasteriis sive locis ipsi monachi conversi & commissi morantur, obedientiis sistant, eas hinc inde prout decens fuerit humiliter impensuri.

De recipiendis in Congregationem.

§.9. Et insuper ne facilitate præcipiti religionis jugum quis acceptet, nullus ex Monasteriorum sive locorum hujusmodi Prælatis, absque deliberatione matura, necnon duarum partium sui Conventus assensu, quempiam in monacum sive conversum Monasterii, sive loci cui præsit, quomodolibet ad professionem recipiat, aliter verò inibi recepto, nisi postea prædictus accedat assensus standi vel morandi ibidem sit penitus interdictum.

De Translatis a Monasteriis ad Monasteria.

§.10. Sane ut cujuslibet materia turbationis adempta personæ Congregationis hujusmodi quietius valeant Altissimo famulari, omnes & singuli quos de Prioribus in quibus professi fuere Monasteriis & locis, ad alia præsentia & futura dictæ Congregationis Monasteria sive loca, juxta ordinationem Capituli hujusmodi transferri contigerit, aut alias pro conventualibus quomodolibet deputari, ex tunc ab ipsis Prioribus Monasteriis, atque locis realiter absoluti sint, & aliorum Monasteriorum locorumque prædictorum, quamdiu steterint ibidem monachi, ac suppositi reputentur, & pro conventualibus inibi habeantur, in actibus & negociis capitularibus, ac si ibidem professi fuerint.

Singula Monasteria, eorumque Prælati suis gaudent Privilegiis.

§.11. Porro, ne præmissorum occasione Monasteriis, & locis Congregationis hujusmodi, vel eorum alicui detractum fore quomodolibet extimetur, omnia Monasteria, & loca prædicta, necnon illorum Prælati, atque personæ quibuslibet eis à Sede Apostolica, vel alias qualitercumque concessis,

de

de jure, seu consuetudine quomodolibet debitis juribus, præeminentiis, ac dignitatibus inconcusse gaudeant, & utantur dummodo illa præmissis, & aliis hujusmodi Congregationis ordinationibus, & institutis non obsistant, nec propterea ex Monasteriis ipsis unum reputetur alteri subjectum, sed eis in sua libertate remanentibus illa vicissitudinis adminiculo conjuncta sub felici dictæ Congregationis regimine uniformi regularis observantiæ gressu sibi invicem suffragentur.

De modo reformandi Monasteria.

§. 12. Adiicientes quod quotiescumque Prælatus aliquis Monasterium cui præfuerit, ad ejusdem Congregationis observantiam reducere, & sub illa reformare delegerit, juxta statuta, decreta, necnon ordinationes Congregationis hujusmodi, prout congruentius poterit, ipsam reformationem faciat, ejusque desuper acta, conventiones & modi, quæ de consensu Congregationis ejusdem, vel illorum, quos ad id deputaverit, in formam publicam redacta fuerint, eo ipso confirmationis Apostolicæ sint robore suffulta.

De electionibus Prælatorum, & reddituum divisione.

§. 13. Sane cum prædictus prædecessor prædictæ Congregationi concesserit, quod vacantibus Monasteriis, quæ tunc erant dictæ Congregationis, electiones recte & canonice celebrandæ à duabus partibus eligentium auctoritate Apostolica confirmatæ ipso facto censerentur; Quodque de omnibus redditibus Monasteriorum prædictorum quinta pars pro decenti substentatione Prælatorum deputaretur, aliæ vero quatuor partes per Cellerarios absque contradictione Prælatorum in Monacorum, & Conventuum utilitatibus dispensarentur;

§. 14. Nos attendentes quod hujusmodi ordinationes & decreta, non ad conservationem & augmentum dictæ Congregationis, sed ad ejus dispendium maximum cederent, & detrimentum, omnia & singula statuta, ordinationes, & decreta electionum, & redditurum divisiones hujusmodi revocamus pariter & annullamus. Volentes & statuentes quod electiones Abbatum & Priorum ad dictæ Congregationis Capitulum generale, aut Præsidentem, & Visitatores juxta concessam eis, ut præfertur, facultatem, & eorum constitutiones & Statuta pertineant, quibus taliter electis, juxta regulam B. Benedicti, & eorum constitutiones Monasteria ipsa, sive loca, & eorum bona tam in spiritualibus quam temporalibus regendi & gubernandi libera & licita sit facultas.

Obstantium derogatio.

§. 15. Non obstantibus præmissis, ac aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, etiam si de illis specialis & expressa, ac de verbo ad verbum præsentibus mentio habenda esset, quibus quo ad præmissa specialiter derogamus, necnon Monasteriorum, Prioratuum, & Ordinum prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis statutis, & consuetutinibus, cęterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Si quis &c.

Dat. die 23. Novem. 1432 an. II.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1432. nono Kal. Decembris, Pont. nostri Anno secundo.

VII.

Quod Festivitas Sanctissimi Corporis Christi, etiam in Octava celebretur duplicatis indulgentiis à Prædecessoribus Pontificibus concessis.

Hanc Festivitatem instituit Urb. IV. Constit. XIX. Tom. III. P. I. pag. 414.

EUGENIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Excellentissimum Corporis & Sanguinis Domini Nostri Jesu Christi Sacramentum, quod appropinquante passionis ejus hora Dominus ipse signo pręcipui, quo nos dilexit, amoris salubriter instituit, ejusque commemorationem sacratissimam jugi mentis exultatione contemplantes, ad hoc inter singulos hujusmodi mercatos sanguine spiritualia dispensare munera votis exposcimus, ut illi condignis assurgentes laudibus, sua frequentius ad ipsius venerationem Sacramenti corda dirigant, & eo quo corporalis habetur præsentia Salvatoris viatico fructus vitæ complectentes æternæ cælestia conscendant, ipsum, qui se nobis in edulium tribuit, perpetuo conspecturi.

§. 1. Sane dudum piæ mem. Urbanus Papa Quartus prædecessor noster, &c. Et subsequenter Martinus PP. V.

Auget dies indulgentiarũ.

§. 2. Nos verò quos interim ad summi Apostolatus apicem divina clementia perduxit, etiam pro frequentiori hujusmodi veneratione Sacramenti summis gestientes affectibus nostri partes ministerii salubriter impertiri, necnon relaxationes, & concessiones prædictas Apostolici robore munimnis ipsorum notioni fidelium committentes præmissis per eumdem Martinum prædecessorem, ut præfertur relaxatis diebus alios totidem dies pariformiter ab ipsis fidelibus consequendis adjicimus per præsentes.

Hasce literas publicari mãdat.

§. 3. Et insuper universos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & alios Ecclesiarum Prælatos monemus ac hortamur in Domino, ac eis per Apostolica scripta in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandamus, & in remissione peccaminum infungimus, ut per se vel alios eorum subditos per singulas suarum Civitatum & Diœcesum Ecclesias in dominica feriam & festum prædicta proxime præcedente, salutaribus ad venerationem potissime Sacramenti hujusmodi monitis & exhortationibus præsentium, quarum etiam tenor inter matutinales festorum, necnon dierum octavarum hujusmodi lectiones recitetur, literarum continentiam & effectum publicare & insinuare procurent, ut ejusdem Sacramenti suffragante mysterio subditi & fideles ipsi spiritualium gratiarum uberiori fulciantur augmento, & ab illo, qui se per ipsum immolavit hostiam post hunc vitæ cursum ad gloriam perducantur æternam.

Transumptis adhibenda fides.

§. 4. Verum quia difficile foret hujusmodi literas singulis exhiberi, volmus, & eadem auctoritate decernimus, quod ipsarum transumpto manu publica, & sigillo

alicujus Episcopalis vel superioris Ecclesiasticæ Curiæ munito, tamquam præfatis si originales exhiberentur literis plena fides adhibeatur, & perinde ac si originales literæ forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. die 26. Maii 1433. an.III.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXIII. septimo Kalendas Junii, Pontificatus nostri Anno tertio.

VIII.

Ex Ughell. Ital. sac. ubi de Ecclesia Parentina.

Æmoniensis Ecclesia Parentinæ unitur.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Cunctis Orbis Ecclesiis disponente Domino præsidentes, circa ipsarum statum salubriter dirigendum studiis invigilamus assiduis, easque sic cupimus nostri ministerii præsidio dirigi, quod ob detrimenti subleventur commodis, & prosperis jugiter proficiant incrementis.

Unio, de qua in Rubrica.

§.1. Cupientes igitur Parentin., & Æmonien. Ecclesiarum Provinciæ Aquilejen. statui, & indemnitatibus salubriter providere, sperantes quoque quod ipsæ Parentinen., & Æmonien. Ecclesiæ etiam sub felici Pastoris unius regimine spiritualiter, & temporaliter optatos debeant contingere successus, necnon Parentinen., & Æmonien. mensarum Episcopalium fructus redditus, & proventus præsentibus pro sufficienter expressis habentes, ex certis rationabilibus animum nostrum ad id moventibus causis, nec non de venerabilium Fratrum nostrorum consilio dictas Parentinen. & Æmonien. Ecclesias cum omnibus suis juribus, & pertinentiis insimul, quam primum dictam Æmoniensem per cessum, vel decessum, aut alio quovis modo vacare contigerit, auctoritate Apostolica in perpetuum investimus, & unimus, ita quod dictarum unitarum Eclesiarum unus Præsul, & Episcopus sit, liceatque Episcopo Parentin. tunc existenti per se, vel per alium possessionem Episcopalis mensæ Æmonien. hujusmodi auctoritate propria liberè apprehendere, nec non sibi, & successoribus Episcopis Parentinen. pro tempore existentibus, fructus, redditus, & proventus ejusdem mensæ in suos, ipsarumque mensarum usus convertere perpetuò pariter, & retinere, ac in Civitate, & Diœcesi Æmonien. omnia, & singula Pontificalia, jurisdictionalia, & alia, quæ Episcopi Æmonien. antea existentes ratione dictæ Æmonien. Ecclesiæ potuerunt, ac debuerunt inibi facere, ac etiam exercere, cujusvis super hoc licentia minimè requisita.

Obedientia à Clero Æmonien. Episcopo Parentin. præstanda.

§.2. Mandantes dilectis filiis Clero, Civitati, ac Diœcesi earumdem, ut postquam annexio, & unio hujusmodi sortitæ fuerint effectum, præfato Episcopo tunc existenti, & successoribus in his omnibus, quæ de jure Episcopali inibi fuerint, humiliter pareant, & intendant.

Obstantium derogatio.

§.3. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac ipsarum unitarum Ecclesiarum juramento confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Declaratio, quod ex hac unione neutri inferatur præjudicium.

§.4. Proviso, quod propter annexionem, & unitates prædictas, ipsæ unitæ Ecclesiæ in spiritualibus non lædantur, & in temporalibus nullatenus subeant detrimenta. Nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§.5. Nulli ergo &c.

Dat. die 10. Maii 1434. an.IV.

Datum Romæ apud Sanctum Grisogonum Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXIV. sexto Idus Maii, Pontificatus nostri Anno Quarto.

IX.

Contra simoniacæ pravitatis reos, eorumque mediatores.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Simoniæ scelus quam sit detestabile.

Cum detestabile scelus simoniacæ pravitatis tam divinarum scripturarum, quam sacrorum Canonum auctoritas abhorreat & damnet, nos considerantes, quod plures pœnarum gravitas, quam Dei timor avertere solet à voluntate peccandi, ac summis desideriis affectantes, ut hoc pestiferum vitium non ex usu solum, sed etiam ex mentibus hominum saltem propter pœnarum metum penitus evellatur;

Pœnas contra simoniacos a summis Pontificibus latas confirmans, nonnullas auget.

§.1. Prædecessorum Romanorum Pontificum vestigiis inhærendo, ac etiam omnes & singulas excommunicationis, suspensionis, privationis, & interdicti sententias, censuras, atque pœnas dudum à Pontificibus prædictis, & pro talibus reputatis contra simoniacos quomodolibet latas, & quas illos cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, vel præeminentiæ fuerint, etiam si Cardinalatus, Patriarchali, Episcopali, Regali, Reginali, vel alia quavis ecclesiastica, seu mundana dignitate præfulgeant, & eorum quemlibet tam manifestum, quam occultum ipso facto incurrere volumus, confirmantes & innovantes, auctoritate Apostolica declaramus, quod omnes illi, qui simoniacè ordinati fuerint, à suis sint ordinibus suspensi, per electiones verò, postulationes, confirmationes, provisiones, seu quasvis alias dispositiones, quas simoniæ labe fieri contigerit, & quæ viribus omnino careant, in Ecclesiis, Monasteriis, dignitatibus personalibus, officiis Ecclesiasticis, quibusvis beneficiis, aut aliquo eorum cuicumque jus nullatenus acquiratur, nec inde faciat aliquis fructus suos, sed ad omnium illorum, quæ perceperit, restitutionem, sub animæ suæ periculo sit adstrictus. Statuentes præterea, quod universi & singuli etiam præmissa dignitate præditi, qui quomodolibet dando vel recipiendo simoniam commiserint, aut quod illa fiat, mediatores extiterint, seu procuraverint, sententiam excommunicationis incurrant, à qua nisi à Romano Pontifice

pro

pro tempore existente non possint absolvi, præterquam in mortis articulo constituti.

Scientibus simoniacos relevandi obligationem infert sub excommunicationis pœna.

§.2. Et ut hujusmodi labis contagium frequentius reprimatur, omnibus & singulis Ecclesiasticis, sæcularibusque personis, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, seu conditionis fuerint, in virtute sanctæ obedientiæ districte injungimus, ut eos omnes, quos simoniam hujusmodi commisisse, vel procurasse, aut in ea mediatores esse sciverint, Pontifici prædicto, vel ejus Camerario, aut cui idem Pontifex duxerit committendum, per se, vel per alios revelare quam citius non omittant; quod si non fecerint, absolvi non debeant, donec prædicta revelent. Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Dat. die 18. Maii 1434. An. IV.

Datum Romæ apud Sanctum Grysogonum, Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXIV. xv. Kalendas Junii, Pontificatus nostri Anno Quarto.

X.

Ampliatio Indulti à Gregorio IX. concessi Eremo Camaldulensi Monachorum Ordinis S. Benedicti, recipiendi Religiosos aliorum Ordinum.

Gregorii IX. Indultum legitur Tom. III. pag. 247.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis filiis Priori, & universis Fratribus domus Fratrum Eremi Camaldulensis, præsentibus, & futuris, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

Illa quæ pro tranquillo personarum sub Religionis habitu Domino famulari desiderantium studio, piæ vitæ statu provide facta sunt, ut illibata persistant, cum à nobis petitur, Apostolicæ confirmationis robore communimus, eaque ampliamus, & extendimus, prout in Deo hoc conspicimus salubriter expedire.

Prioris Camaldulen. petitio.

§.1. Sane dilectorum filiorum Prioris, & Fratrum domus Eremi Camaldulensis, per Priorem solitæ gubernari, nuper habita petitio continebat, quod olim felicis recordationis Gregorius Papa IX. prædecessor noster, Priori, qui tunc erat, & Fratribus dictæ Eremi, pro eorum, & ipsius Eremi incremento quasdam literas concessit in hæc verba.

Hæc Bulla non inseritur, quoniam habes eam loc. in Concordantiis citato.

Indulto Gregorii IX. quid obstaret, enarrat.

§.2. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, propter diversa privilegia, & indulta diversis Congregationibus diversarum domuum, & Monasteriorum, ex post per Apostolicam Sedem concessa, necnon diversas alias constitutiones, & ordinationes editas, concessioni præfati prædecessoris nostri plurimum derogatum existit, propter quod multi, qui in dicta Eremo Altissimo famulari affectant, ab eorum proposito retrahuntur. Quare pro parte dictorum Prioris & Fratrum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis super hoc opportune providere, dictæque concessioni robur Apostolicæ confirmationis adjicere, & etiam quantum opus est, ipsam ampliare de benignitate Apostolica dignaremur.

Illud explicat, extenditque.

§.3. Nos itaque de præmissis plenius informati, Prioris & Fratrum prædictorum supplicationibus inclinati, concessionem prædictam, necnon dictas literas, & quæcumque in eis contenta, rata, & grata habentes, ea auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Vobisque ut omnes, & singulos cujuscumque Ordinis existant, & de quibuscumque Congregationibus, domibus, seu Monasteriis sive mendicantium, sive non mendicantium, etiam Carthusiensis Ordinis, venerint, qui in Eremo vestra, sub ordine & habitu vestro, in ipsa Eremo Altissimo perpetuo famulari elegerint; Superiorum ipsorum licentia petita, licet non obtenta, sine cujusquam contradictione, & alias secundum præfati prædecessoris nostri in dictis literis contentam voluntatem, recipere, & retinere possitis, tenore præsentium indulgemus.

Contrariis derogat.

§.4. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus, privilegiis, & indultis quibuscumque, sub quavis forma verborum in contrarium forsan factis, seu faciendis. De quibus etiam & eorum totis tenoribus, in præsentibus esset habenda mentio specialis. Nulli ergo &c.

Dat. die 24. Nov. 1435. An V.

Datum Florentiæ Anno Incarnationis Domini MCCCCXXXV. viii. Kalendas Decembris, Pontificatus nostri Anno Quinto.

XI.

Erectio Ecclesiæ Cornetanæ in Provincia Etruriæ cum privilegiis, gratiis, & Indultis.

Ex Regest. in Archiv. Vatic.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

In supremæ dignitatis Apostolicæ specula superni dispositione consilii licet immeriti constituti, ad universas fidelium regiones aciem nostræ considerationis extendimus, & prout fidelium populorum integritas, & locorum, ac temporum utilitas persuadet, Regiones & populos hujusmodi condignis favoribus & gratiis decoramus, & precipue illos, quos merita devotionis, & fidelitatis exornant, ut eorum digna retributio cedere possit aliis in exemplum.

Causæ deveniendi ad hujusmodi erectionem.

§.1. Hodie siquidem attenta meditatione pensantes, quod terra nostra Corneti, quæ usque in præsens fuerat Viterbien., & Tuscanen. Diœcesis ordinario jure subjecta, adeo, sicut facti notorietas manifestat, Domino benedicente in populi fidelis multitudine fæcundata, ac rerum omnium ubertate refecta existat: quodque dilecti filii ipsius Terræ populus, & commune inter cæteros Italiæ populos Romanæ Ecclesiæ sponsæ nostræ fidelis devotionis, & fidelitatis sinceritate præfulgeant, quod ex debito gratitudinis meruerint, ut eos Apostolica Sedes paternis consequeretur affectibus, & gloriosis, ac singularibus insigniis decoraret: unde

unde & præmissis, & nonnullis aliis rationabilibus causis moti volentes, & ex certa scientia cupientes eorum merita condignis honoribus compensare, ipsosque attollere gratiosis favoribus, & honorabili munimine confovere.

Terram Corneti à jurisdictione Episcopi Viterbien. & Tuscanen. liberans erigit in Civitatem.

§.2. Post deliberationem, & tractatum utilem quos super his cum fratribus nostris habuimus diligentem, terram ipsam cum suis pertinentiis, quorum confines, denominationes, & loca præsentibus haberi volumus pro sufficienter expressis, necnon omnibus & singulis personis tam Ecclesiasticis, quam secularibus degentibus, rebusque aliis consistentibus in eisdem ab omni immediata jurisdictione præfata, & subjectione Episcopi pro tempore existentis, & dilectorum filiorum Capitulorum Viterbien. & Tuscanen., ac earumdem Viterbien., & Tuscanen. Ecclesiarum authoritate Apostolica tenore præsentium eximentes, & perpetuo liberantes Terram ipsam, tamquam locum idoneum, aptum, congruum, & fidelitatis insignem, de ipsorum Fratrum consilio, & Apostolicæ plenitudine potestatis pro divini nominis gloria, Ecclesiæ sanctæ Dei exaltatione, felici divini cultus augmento, saluteque fidelium animarum in Civitatem erigimus, Civitatisque titulo, & Insigniis decoramus: ipsamque Terram, & nunc Civitatem Cornetan. volumus perpetuis futuris temporibus nuncupari.

Ex Collegiatis Ecclesiis SS. Mariæ, & Margharitæ, ac S. Mariæ, quas unit constituit Cathedralem.

§.3. Et insuper Sanctarum Mariæ, & Margharitæ, ac Sanctæ Mariæ de Castello Cornetan. Collegiatas Ecclesias invicem eadem authoritate unientes, annectentes, & incorporantes, ac in eis Ecclesiarum Collegiatarum, necnon hujusmodi penitus extinguentes, & in unicum corpus unicumque Collegium reducentes, ac Sanctarum Mariæ, & Margharitæ Ecclesiam præfatam in Cathedralem Ecclesiam erigimus, eamque dignitatis Episcopalis titulo insignimus, sponsum utilem, & idoneum per Apostolicæ Sedis providentiam præstante Domino habituram, cui præesse valeat, & præesse volentes authoritate Apostolica decernentes, quod in eadem erecta Ecclesia loco Prioris, qui nunc est Archidiaconatus major post Pontificalem dignitas cum honoribus, & oneribus consuetis ac eidem annexis perfuturum Præsulem instituatur, ac Prior ipse de cætero in eadem Cathedrali Ecclesia Archidiaconus nominetur: in altera vero Ecclesia Sanctæ Mariæ de Castello, sic ut præfertur unita, Prioratus dignitas omnino cesset, cum illum vacare contigerit per cessum vel decessum, ambo quoque ipsarum Ecclesiarum Collegia in unicum Collegium Cathedralis Ecclesiæ sic erectæ Capitulum faciens reducantur, singulique ipsarum Canonici non Collegiatarum amplius Ecclesiarum, sed Cathedralis Ecclesiæ Canonici nuncupentur.

Ex earumdem Dignitatibus unicum conficit Capitulum.

Diæcesim novæ Ecclesiæ assignat.

§.4. Cæterum cum de Ecclesiis, & Ecclesiasticis Beneficiis, Castris, Villis, Territoriis, Terris, Possessionibus, Juribus, & Jurisdictionibus spiritualibus & temporalibus, aliisque redditibus, proventibus, Terris, & Possessionibus tam Ecclesiasticis, quam aliis, in quibus propria Diæcesis Cornetan. deputari, & etiam ordinari debeat, plenarie constet in Dei nomine procedentes volumus, & Apostolica authoritate statuimus, quod Territorium, & districtus ipsius Civitatis Corneti eidem Ecclesiæ Cornetan. in Dioecesim assignetur cum omni jurisdictione, dominio, coercitione, & correctione debitis, & consuetis, quæ nos etiam præfatæ Cornetan. Ecclesiæ in veram & limitatam Diæcesim tenore præsentium assignamus.

Episcopi Montisflasconen., & Cornetani jurisdictio qualis sit.

§.5. Volentes, & præfata authoritate concedentes, quod Episcopus pro tempore existens ipsius & Montisflacon Ecclesiarum, quam Montisflaconis Ecclesiam hodie etiam eidem Ecclesiæ Cornetan. univimus, annexuimus, & incorporavimus, cum de Corneto ad Montemflacon., vel è converso de Monteflacone Cornetum recto itinere se transferre contigerit, extra tamen Civitates, Terras, & Castra, atque loca alia etiam in alien. Dioecesibus consistentia, in via tantummodo obviantibus benedictionem impendere valeat absque aliorum injuria, seu contradictione quacunque.

Antiqua jura, & redditus Viterbien. Episcopo in districtu Cornetano reservat.

§.6. Et ne propter hujusmodi exemptionem, erectionem, & assignationem de dicta Civitate & Ecclesiis, ac Dioecesi factas Viterbien., & Tuscanen. Ecclesiæ, quibus ipsa nunc Civitas fuerat, ut præfertur, ordinario jure subjecta, aliquod alius dispendium patiatur, volumus, & eadem authoritate decernimus, quod omnes fructus, redditus, & proventus, emolumenta, obventiones, & jura, tam ex possessionibus, quam pascuis in Territorio, & Districtu Cornetan. existentibus, & ad ipsas Ecclesias Viterbien., & Tuscanen., sive ad Episcopalem mensam earumdem pertinentibus eisdem Ecclesiis, & mensæ pro tempore debita ipsis Ecclesiis remaneant pleno jure, eisdemque gaudeant & utantur, ac ea percipiant sine diminutione quacunque, sicut ante erectionem hujusmodi, aliterque ordinario jure percipere consueverant, & habebant.

Obstantibus derogat.

§.7 Non obstantibus quibuscumque privilegiis, Indulgentiis, exemptionibus, & literis Apostolicis huic nostræ ordinationi contrariis, quorumcunque tenorum existant, quæ quoad hoc omnino viribus evacuamus, & nullius decernimus existere firmitatis.

Hæc autem statuta plenius observari mandat.

§.8. Præmissa autem omnia sic utiliter facta, & salubriter ordinata perpetuis futuris temporibus obtinere volumus robur incommutabilis firmitatis, districtius inhibentes, ne aliquis, cujuscumque status, dignitatis, ordinis, & præeminentiæ fuerit, & quantumcumque præfulgeat dignitate, præmissa, & singula per nos ordinata, & instituta, seu aliqua, vel aliquod de contentis in eis quovis quæsito colore, occasione vel causa turbare, seu quomodolibet impedire præsumat. Hoc enim, prout est, irritum decernimus, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§.8. Nulli ergo omnino hominum liceat &c.

Datum

Dat. die 3. Decemb. 1435 An. V.

Datum Florentiæ Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo trigesimo quinto Nonas Decembris Pontificatus nostri Anno Quinto.

XII.

Ex Tom. I. Ital. Sac.

Unio Nepesinæ, & Sutrinæ Ecclesiarum, quæ uni eidemque subijciuntur Episcopo.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. SAcrosancta Romana Ecclesia, quæ super universas Orbis Ecclesias obtinet divina institutione primatum, si circa statum Ecclesiarum omnium, præsertim Cathedralium, earumque profectus velut pia mater de filiorum necessitate sollicitior vigilanter excogitat, & prudenter intendit, ut quandoque per unionis etiam salubris, ac commodæ ministerium prout locorum, & temporum qualitas exigit, & illarum utilitas persuadet studet Ecclesiarum ipsarum statui efficaciter providere.

Causæ harum uniendarum Ecclesiarum. §. 1. Nuper siquidem attendentes, quod Sutrin., & Nepesin. Ecclesiæ, quæ dudum fuere propriis facultatibus opulentæ, adeo per diversas calamitates, & succedentium temporum sinistros eventus, quibus partes ipsæ, proh dolor! afflictæ fuere in earum redditibus, atque facultatibus tenues factæ sint, & exiles, quod propter inopiam, & servitutem hujusmodi redditum; & proventuum Præsules in illis se commodo sustentare non possunt, propter quod Pontificalis in eisdem vilescit auctoritas, nec Episcopali dignitati debita reverentia exhibetur, Præsulesque ipsi in suorum conservatione jurium etiam Regalium, atque defensione eorumdem redduntur plurimum impotentes, cum revera ad illa tuenda non solum circumspectionis industria, & sollicitudo Pastoralis curæ profectum adducant, quinimo potius sufficientia facultatum.

Unio, de qua in rubrica. §. 2. Propterea cupientes ipsarum pauperum Ecclesiarum indigentiæ subvenire, ac statum utriusque per unionis ministerium in melius reformare: dum ambæ ipsæ Ecclesiæ sub unius, & ejusdem Præsulis moderamine atque cura reductæ feliciter ex ipsarum unita potentia, mutuisque facultatibus Præsul possit in eis præsidere decentius, perversorum conatibus obsistere, defendere sua jura commodius, & commissos populos faciliùs gubernare. Quare pro evidenti ipsarum Ecclesiarum utilitate considerantes unionem hujusmodi nedum fore proficuam, sed admodum necessariam, immo laudabiliter, & etiam opportunam præmissis suadentibus, & aliis rationabilibus causis ad animum nostrum moventibus post deliberationem quam de uniendo ad invicem Sutrinam, & Nepesinam Ecclesias præfatas cum fratribus nostris habuimus diligentem Nepesinam Sutrinam, & Sutrinam Nepesinam Ecclesias antedictas de ipsorum fratrum consilio, & Apostolicæ potestatis plenitudine tenore præsentium perpetuò unimus, annectimus, & incorporamus etiam ita, quod altero ex Præsulibus earumdem Ecclesiarum, qui nunc sunt, cedente, vel decedente ex altera ex eisdem Ecclesiis quomodolibet dimittente, ex tunc ambæ ipsæ Ecclesiæ per unicum Præsulem, qui Sutrinæ, & Nepesinæ, aut Nepesinæ, & Sutrinæ Episcopus nuncupetur, salubriter gubernetur, liceatque superstiti, ex eisdem Præsulibus per se, vel per alium alterius Ecclesiæ sic vacantis, ac ipsius civitatis, & Diœcesis in spiritualibus, & quantum ad ipsius Ecclesiæ jus, & proprietatem in temporalibus corporalem possessionem apprehendere, & perpetuo retinere fructusque, necnon redditus, & proventus, emolumenta obventiones, & jura quæcumque ad mensam Episcopalem ipsius alterius Ecclesiæ pertinentia percipere, & habere, ac in suos, & ipsius Ecclesiæ usus, & utilitatem convertere, cujusvis licentia super hoc minimè requisita.

§. 3. Volentes, & auctoritate Apostolica decernentes, quod hujusmodi unus Episcopus, qui eisdem Ecclesiis pro tempore residebit, uno anno in altera, & alio anno in reliqua ipsarum Ecclesiarum alternatis vicibus Chrisma conficere teneatur, ordinationum quoque tempore celebrationum vices eisdem Ecclesiis, & earum civitatibus, & Diœcesibus distribuat portionem, quam unicuique tribuendo, quodque in qualibet earundem Diœcesum pro ejus subditis annis singulis celebret Synodum prout est fieri consuetum, & in qualibet earundem Civitatum, & Diœcesum Curiam teneat ad jurisdictionem Episcopalem inibi exercendam cum Vicariis, & Officialibus consuetis, ac etiam cum ad Præsul in Sutrina tum verò in Nepesina Civitatibus, & Diœcesibus præsens extiterit, Nepesin., & Sutrin. Episcopus appelletur, & sic deinceps Ecclesiæ ipsæ unico Pastore, & Antistite præmissisque intitulationibus perpetuis temporibus gubernetur; & quod cedente, vel decedente, aut translato ipso Episcopo, ac aliis Ecclesiis ipsis vacantibus ipsarum Ecclesiarum Canonici, & ambo capitula vocatis ad hoc, qui fuerint evocandi, congregari debeant pro electione futuri Episcopi celebranda in loco, ubi Episcopus decesserit, si ipsas Ecclesias vacare contigerit, fiant electiones hujusmodi temporibus vacationum ipsarum alternis vicibus in Civitatibus, & Diœcesibus antedictis, quodque propter unionem annexionem &c.

Nonnulla præscribit ab Episcopo in alterutra Ecclesia præstanda.

De formà eligendi Episcopi.

Cætera prout in Constitutione VIII. pag. 10.

Datum Florentiæ Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo trigesimo quinto pridie Idus Decembris Pontificatus nostri Anno quinto.

Dat. die 12. Octob. 1435. An. V.

Privi-

(a) Constitutionem, qua idem Eugenius Bononiæ cum esset duos post annos Hortanam, & Castellanam univit Ecclesias, & quas legere est apud eumdem Ughellium Ital. Sac. Tom. I. ea de causa omisi, quod iisdem fermè verbis mutatis mutandis componitur ac præsens. In illius verò calce legitur -- *Datum Bononiæ Anno Incarnationis Dominicæ 1437. Tertio nonas Octobris Pontificatus nostri Anno VII.*

XIII.

Privilegia & gratiæ, ac exemptiones Congregationis S. Justinæ de Observantia, Monacorum Ordinis S. Benedicti.

Sub hac die vidi etiam ejusdem Pontificis similem Constitutionem incipientem Et si quoslibet. Hanc tamen uti pleniorem positam volui.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Regularem vitam agentibus Apostolicum convenit adesse præsidium, ne forte cujuslibet temeritatis incursus, aut eos à proposito revocet, aut robur (quod absit) Religiosis infringat.

§.1. Cupientes itaque dilectorum filiorum Congregationis Monacorum Unitatis alias de observatione S. Justinæ nuncupatæ Ordinis S. Benedicti, Nobis ac Romanæ Ecclesiæ immediatè subjectæ opportunitatibus, & commodis propter eorum excellentiam meritorum, atque vitæ sanctimoniam nos reddere benevolos, & favorabiles, Motu proprio, non ad ipsorum Monacorum, nec alicuius alterius super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, ne nequam spiritus veneno afflatis malignandi in ipsa Congregatione materia præbeatur, auctoritate Apostolica statuimus, districtius inhibentes, ne cui Prælatorum, vel Monacorum dictæ Congregationis ab institutis, ordinationibus, correctionibus, & mandatis Capituli generalis, sive Præsidentis, seu Visitatorum, aut Rectorum ipsius Congregationis ad quemcumque etiam ad Sedem Apostolicam, nisi de speciali indulto Summi Pontificis liceat appellare, appellationem nihilominus, si quam interponi contingat, cum inde sequutis irritam decernendo.

Appellatio non datur à correctione Prælatorum nisi de licentia summi Pontificis.

§.2. Cum autem contra aliquem Prælatum, vel Monacum dictæ Congregationis agi contigerit, civiliter, aut criminaliter, secundum consuetudines, & statuta Congregationis prædictæ, juris communis apicibus, dilationibus, terminis, litium anfractibus omissis procedi debere tenore præsentium volumus, & mandamus.

In Causis civilibus, vel Criminalibus summarie procedendum.

§.3. Statuentes, quod Prælati dictæ Congregationis, contra Monacos eosdem, qui licentiam se ab Apostolica Sede habere dixerint, ad aliud quodcumque Monasterium, sive locum se transferendi obtentu literarum Apostolicarum, nisi in ipsis literis specialis nominata, & expressa fieret mentio de ipsa Congregatione, & hujusmodi indulto eidem concesso, revocando, & tunc si infra tres menses id non impleverint, tamquam contra apostatas agere valeant, nisi tempus in literis Apostolicis fuerit expressum, infra quod se debeant ad hujusmodi Monasteria, sive loca transtulisse, quo casu non prius agere possint contra eos, quam dicta tempora fuerint elapsa.

Inquirendum contra Monachos vagos, seque ad diversa transferentes Monasteria.

§.4. Ceterum cum per alias nostras certi tenoris literas, quarum tenorem hic haberi volumus pro expresso, memoratæ Congregationi duxerimus indulgendum, ut si contingat civitates, terras, vel loca, in quibus Monasteria, sive loca dictæ Congregationis consistant, Ecclesiastico esse supposita interdicto, ipsi tamen dictæ Congregationis Prælati, & Monaci, januis clausis, interdictis exclusis, submissa voce, Missas, & alia divina Officia celebrare possint. Nos volentes Congregationem ipsam uberioris dono gratiæ confovere, ut hujusmodi tempore interdicti, etiam conversi, commissi, Capellani, & laici, qui intra septa ipsorum Monasteriorum, sive locorum pro tempore habitaverint, à præfatæ Congregationis Monacis ad id deputatis, Missas, & alia divina Officia audire, & Ecclesiastica sacramenta licitè suscipere valeant, similiter præsentium tenore statuimus.

Facultas divina celebrandi officia tempore interdicti.

Attende statuta a Concil. Trident. Sess. 25. cap. 12.

§.5. Insuper cum dudum Congregationi hujusmodi, quòd Monaci præsentes, & futuri præfatæ Congregationis præsentati à suis Superioribus ordinari possint à quocumque Catholico Episcopo, per antefatas nostras literas indulserimus, volentes etiam eamdem Congregationem amplioribus favoribus prosequi, quòd absque alio examine Monaci hujusmodi ordinari debeant de præsentantium conscientia confidentes. Quodque Congregationi hujusmodi quemcumque Catholicum Episcopum gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentem in dictæ Congregationis Monasterijs, & locis dumtaxat advocare valeant, cui liceat Apostolica auctoritate absque aliqua licentia, & contradictione Diœcesani, nulla (ut præfertur) examinatione præmissa, Monacos ordinare, Missas celebrare, Ecclesias, Altaria, & vasa consecrare, vestes benedicere, & alia pontificalia exercere de quo Diœcesanum loci non oporteat timere, quod hujusmodi ordinationis occasione juris sui præjudicium incurrat, eadem auctoritate indulgemus.

Ordines à quocumque suscipiendi Episcopo.

Concil. Trident. Sess. 2. cap. 11. & sess. 23. cap. 12.

§.6. Cumque alias per easdem nostras literas Congregationem præfatam ab omni jurisdictione Ordinariorum, & à caritativis subsidiis, ac omnibus oneribus eximentes sub nostra, & B. Petri protectione susceperimus, prout in dictis literis plenius continetur, quarum tenorem hìc volumus haberi pro sufficienter expresso, in dubium postea versum est (prout nobis relatum extitit) an antiquos census, ratione visitationis, aut subjectionis hujusmodi Ordinariis, Universitati, Collegiis, sive Capitulis, hactenus debitos Monasteria dictæ Congregationis de cætero solvere teneantur. Nos volentes super hoc de opportuno remedio providere, declaramus, & nihilominus de novo statuimus, quod dictæ Congregationis Monasteria, sive loca à die exemptionis hujusmodi ab omnibus censibus, redditibus, & solutionibus, ratione visitationis, aut subjectionis quocumque jure hactenus debitis, aut in futurum debendis, quibuscumque Ordinariis, Capitulis, Collegiis, Congregationibus, Universitatibus, aut aliis quibuscumq. personis de plenitudine potestatis Apostolicæ omnino liberamus, & penitus absolvimus. Non obstantibus præscriptionibus, Con-

Exemptio ab exactionibus, & jurisdictione Ordinariorum.

Vide Concil. Trident. Sess. 25. c. 11. & 14.

Constitutionibus, consuetudinibus, statutis, decretis, & privilegiis Apostolicis quibuscumq. in contrarium facientibus, de quibus specialis, & expressa, ac de verbo ad verbum esset mentio facienda.

Monaci non cogendi ad processiones, aliaque.

§.7. Ut autem hujusmodi Congregationis Monaci liberius in eorum regularis vitæ observantia valeant perdurare, omnes, & singulos Episcopos, vel locorum quorumlibet Ordinarios, aut alias quasvis personas, ad Monasteria, sive loca dictæ Congregationis, causa ordines celebrandi, seu causas civiles, aut criminales exercendi, Conventus, sive Synodus, & processiones convocandi, Missas, & alia Officia celebrandi sub excommunicationis pœna, quam incurrant ipso facto, si aliter attentaverint, accedere, vel immorari ipsis invitis, tenore præsentium prohibemus.

Quoad processiones vid. Concil. Trid. sess.25.cap.13

Fœminæ eorum Monasteria non ingrediantur.

§ 8. Plane ut hujusmodi Congregationis Monaci in vitæ honestate, & odore bonæ famæ apud Deum, & homines conserventur, & quia ibi cautius est agendum, ubi majus imminet periculum animarum, eadem auctoritate statuimus, quod nulli hominum liceat quascumque mulieres laicas, seu religiosas, cujuscumque ætatis, status, gradus, auctoritatis, vel conditionis existant, quavis occasione ducere, sive ipsis mulieribus ingredi, seu commorari infra septa Monasteriorum præfatæ Congregationis, quòd si aliter scienter attentatum fuerit, tam ipsæ mulieres, quam earum ductores, sed & ipsi receptatores, si voluntariè hoc fecerint, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant, à qua dictæ Congregationis personæ absolvi possint per Præsidentem, & Visitatores Congregationis hujusmodi.

Prælatis datâ potestas Monacos dispensandi.

§.9. Quin etiam ne præfatæ Congregationis Monaci ab eorum quiete distracti, Romanam Curiam pro crebris obtinendis licentiis frequenter adire cogantur, quod omnibus casibus, in quibus de jure communi, Prælatis, & Monacis dictæ Congregationis auctoritas, sive licentia, seu dispensatio Ordinarii esset necessaria, si ab eisdem exempti non essent, Prælatis, Abbatibus, Prioribus, & Rectoribus hujusmodi, qui pro tempore fuerint, una cum eorum Conventibus auctoritate Apostolica absque eo quòd ad Sedem Apostolicam habeant recursum, hujusmodi licentiam, & auctoritatem tenore præsentium indulgemus.

Monacis vero denegata extra Congregationem alieno stare servitio, obsequio &c.

§.10. Prohibemus etiam ad obstruendas vias, quibus præfati Monaci extra Congregationem hujusmodi in earum præjudicium animarum vagari possent, omnes, & singulas personas, Ecclesiasticas, aut sæculares, cujuscumque status, gradus, vel conditionis existant, & quacumque præfulgeant auctoritate, vel dignitate, ne quemquam ex Prælatis, vel Monacis Congregationis prædictæ penes se obsequiorum, vel servitiorum aliquorum sui, vel Monasteriorum suorum obtentu, aut si absque licentia suorum Superiorum à se diverterint, seu alia quavis causa à dicta Congregatione abstrahere, seu etiam ad se sponte venientes retinere præsumant, etiam auctoritate literarum Apostolicarum, in quibus de hujusmodi persona, ac Congregatione, nominatim, & expressè, mentio facta non fuerit, absque consensu Capituli generalis, seu Præsidentis, & majoris partis Visitatorum Congregationis ejusdem, sub pœna excommunicationis, quam ipso facto incurrant, si facta eis notitia de hujusmodi privilegio infra tres dies personam ipsam dictæ Congregationi non restituerint cum effectu, vel ab eis abjecerint, à qua sententia nonnisi in mortis articulo, & à Sede Apostolica recipientes, & recepti absolvi possint: Non obstantibus quarumcumque Religionum, vel Ordinum, aut alterius cujusvis personæ, privilegiis, & indultis, quibuscumque, de quibus esset specialis, & de verbo ad verbum mentio facienda, quibus omnibus volumus nominatim, & specialiter per hujusmodi indultum, quo ad præmissa derogari.

Benefactores, vel Eucharistiam à Monacis sumentes non molestandi.

§.11. Præterea, ne quies, & pax Monacorum, & personarum de dicta Congregatione quovis modo, etiam per indirectum conturbari contingat, quascumque sententias latas ab Ordinariis, seu quibuscumque personis, quacumque præfulgeant dignitate, contra benefactores dictæ Congregationis, occasione beneficiorum eisdem collatorum ab eis, aut quia subditi eorum cum hujusmodi Monacis conversentur, seu ab eis recipiant absolutionis beneficium, & Eucharistiæ sacramentum, ipso facto irritas, & inanes eadem auctoritate decernimus.

Monacos inobedientes Prælati inviti non excipiant.

§.12. Cum autem interdum contingat nonnullos Monacos inobedientes, & rebelles à Monasteriis, & eorum Superiorum obedientia se subtrahere, & ut invitis Superioribus redeant, Apostolicas literas impetrare, hujusmodi malignitatibus obviare volentes, ne quis præfatæ Congregationis Monacos, vel Prælatos vigore quarumcumque literarum hujusmodi, nisi nominatim, & expressè apparuerit de mente Summi Pontificis, qui pro tempore fuerit, huic nostro indulto velle derogare, ad ipsos recipiendum compellere possint, etiam si hujusmodi literis clausula, privilegiis, & indultis dictæ Congregationi concessis non obstantibus, & de quibus expressa mentio fieri debeat expressè contineantur, præsentis paginæ tenore decernimus.

Nec quis cogi possit ad exequenda mandata Prælatorum extra Congregationem.

§.13. Insuper tranquillitati eorum intendentes, ne ij, qui Marthæ circa plurima satagentis officium dimiserunt, eligentes potius cum Maria circa pedes Domini residere, ad audiendum verbum illius, causarum turbinibus perturbentur, si contingat aliquem literas Apostolicas commissorias de administranda justitia, executione facienda, visitatione exercenda, aut alia quavis causa ad aliquem Prælatum, vel Monacum dictæ Congregationis directas, impetrasse, nisi huic indulto expressè, specialitèr, & nominatim derogetur ad hujusmodi causas, talium obtentu literarum præter liberam eorum voluntatem procedere, vel eas exequi minimè teneantur, indulti hujusmodi tenore decernimus.

Aut contestandum in qualibet causa.

§.14. Planè ne Prælatos, & Monacos hujusmodi causarum strepitus inquietet, & ab otio sancto deducat, ne quis, Prælatos, Mo-

Monacos, & personas de hujusmodi Congregatione subire de calumnia, & veritate dicenda juramentum, aut ad ferendum testimonium, quacumque ex causa compellat invitos, sive extra civitates, & Dioeceses suas trahat, seu in eos, vel eorum aliquem, propterea excommunicationis, vel alias censuræ, seu poenæ sententias proferat per literas Apostolicæ Sedis, vel Legatorum ejus, nisi in eisdem literis de hujusmodi indulgentia plena, & expressa, ac de verbo ad verbum facta fuerit mentio specialis, eadem auctoritate indulgemus, excommunicationis, suspensionis, & interdicti, & alias sententias, si quas in eos, vel aliquem eorum contra indultum hujusmodi promulgari contigerit, decernentes præsentium tenore irritas, & inanes. Prælatis, & Monacis Congregationis prædictæ Monacorum, conversorum, & commissorum ipsius Congregationis in causis eorumdem civilibus, & criminalibus testimonio liberè, & licitè uti posse tenore præsentium declaramus.

Jus vero Monaci habeant ea repetendi, quæ si in sæculo essent, repetere potuissent.

§.15. Quodque præfatæ Congregationis Monasteria, bona mobilia, & immobilia in quibuscumque civitatibus, & locis quovis titulo acquirere possint, petendi etiam, & exigendi Monacis, & personis hujusmodi præfata bona undecumque, vel qualitercumque eis debita, & quæ si in sæculo remansissent, jus petendi, & exigendi haberent ipsis eorum Monasteriis acquirenda; Non obstantibus quibuscumque statutis, ordinationibus, & decretis cujusvis Ecclesiasticæ, sive sæcularis personæ, Communitatis, Collegii, sive Universitatis, aut alterius cujuscumque gradus, status, dignitatis, officii, & auctoritatis existat, præsentium literarum serie statuimus.

Confessiones audire possint, & absolvere à casibus non reservatis.

§.16. Præterea cum sæpè contingat ob devotionem, quam ad Monacos præfatæ Congregationis nonnullæ personæ habent singularem, ad præfatos Monacos pro earum salute animarum recurrere, Nos volentes eorum devotioni satisfacere, & in favorem religionis, ac observantię regularis, quod liceat hujusmodi personis, dictę Congregationis, Pręlatos, sive Monacos deputatos à suis Superioribus ad audiendum confessiones accedere, quas possint audire absque aliqua dictarum personarum superiorum licentia, & contradictione, ac eis absolutionis beneficium impendere ab omnibus peccatis, & dispensare super omnes casus, præter ea peccata, & eos casus, de quibus ipsis Confessoribus ad eorum Ordinarios videbitur recurrendum, aut de quibus esset Sedes Apostolica merito consulenda, & eis ministrare Eucharistię sacramentum de specialis dono gratię elargimur.

Defectum natalium patientes ad sacros ordines, & Prælaturas promoveri possunt.

§ 17. Quin etiam cum religionis favore nonnulla concedantur, quę alias interdici solent, quod si qui ex Monacis Congregationis pręfatę defectum natalium patiantur, in Monasterio tamen alias laudabiliter conversati, hujusmodi defectu non obstante ad sacros ordines, & officia, pręlationes, dignitates, & honores in eorum Monasteriis juxta constitutiones eorum, libere, & licite valeant promoveri, Congregationi memoratæ tenore præsentium indulgemus.

Pręlati quamvis non benedicti Monasteria possint regere.

§.18. Volentes insuper, quod Prælati Congregationis præfatæ, licet munus benedictionis non acceperint, perinde tamen Monasteria ipsius Congregationis regere, & administrare, ac omnes actus in ipsis valeant exercere, ac si munus hujusmodi fuerint consecuti.

Ex iis, quæ contra hæc statuta contigerit attentari, nullum eisdem præjudicium pati vult.

§.19. Adjicientes etiam, quod si quandoque contigerit per aliquem, aut plures actus contra hujusmodi decreta, privilegia, & ordinationes, aut ipsorum aliquod à quocumque, cujuscumque conditionis, dignitatis, gradus, seu status existant ex negligentia vel ignorantia pręsentium, & futurorum, quibus hæc conceduntur, aut alia quavis causa, propter quam fuerit aliter attentatum, vel pro tempore observatum, ignoranter, vel scienter, nullum tamen præjudicium decretis hujusmodi volumus generari, sed in suo vigore & robore permanere.

Literæ Apostolicę in contrarium non præjudicent, nisi constet de mente Pontificis, quod hisce Privilegiis voluerit derogare.

§.20. Postremo cum plerumque contingat præ nimia importunitate petentium, ac negociorum multitudine, & suppressione veritatis, summos Pontifices fatigatos, aut circumretos ea concedere, quibus alias nullatenus annuerent, auctoritate pręsentium statuimus, decernimus, & ordinamus, quod quæcumque literæ Apostolicę, etiam proprio motu confectę, aut in futurum conficiendę, & si in eisdem clausula, privilegiis & indultis dictę Congregationi concessis non obstantibus, & de quibus expressa mentio fieri debeat, expresse contineatur, quę obvient, & contrafaciant huic pręsenti privilegio, aut cuilibet ejus particulę, nisi appareat evidentissime, & apertissime, quod Summus Pontifex, qui pro tempore fuerit, huic indulto vel alicui ejus parti, vellet per literas Apostolicas derogare, facientes specialem mentionem de verbo ad verbum ex certa scientia de hujusmodi privilegio, ac ipsa Congregatione, diversis nominibus eam nominando, per hęc pręcise vocabula Congregationem Unitatis, alias de Observantia S. Justinę nuncupatam, causasque legitimas allegaverit cur his obviare intendat decretis, nullius sit roboris vel momenti.

Obstantium derogatio.

§.21. Non obstantibus in Constantiensi, & aliis Conciliis, ac fel. recordat. Innocentio Quarto, & Martino Quinto, necnon aliis Summis Pontificibus prędecessoribus nostris editis constitutionibus, & ordinationibus, etiam si de illis specialis, & expressa, ac de verbo ad verbum pręsentibus mentio habenda esset, quibus quoad prę missa.

Cætera prout in Constit. VI.

Nulli ergo &c.

Datum Bononię Anno incarnationis Dominicę MCCCCXXXVI. pridie Kalend. Julii, Pontificatus nostri Anno sexto. Dat. die 30. Junii 1436. an. VI.

Sequitur exemptio de qua in rubrica.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. AD Ecclesiarum, & Monasteriorum, ac personarum Ecclesiasticarum omnium, presertim regularem vitam professarum statum salubriter dirigendum, juxta Pastoralis officii debitum curam, & solicitudinis nostre partes libenter impendimus.

§.1. Cum itaque dudum Congregatio Monacorum de Observantia S. Justine, alias Unitatis nuncupate, Ordinis S. Benedicti, Nobis, & Romane Ecclesie immediate subjecte, per alias nostras certi tenoris literas, quarum tenorem hic haberi volumus pro sufficienter expresso, sepulturam in Monasteriis, & locis eorum, salvo tamen jure Parochianorum Ecclesiarum, à quibus corpora assumuntur, prout in prefatis literis plenius continetur concesserimus.

Exemptio à qualibet solutione portionis pro funeralibus, aliaque quacumque. §.2. Nos volentes ulterius prefate Congregationis Monacos, qui à pluribus citra temporibus in observantia regulari, & vite sanctimonia, variis multiplicarunt, prout in dies multiplicant, virtutum meritis, & ut Altissimo commodius possint, & quietius deservire, ac reparatione Monasteriorum eorum, qua maxime indigent vacare, amplioribus favoribus prosequi Motu proprio, non ad ipsorum, aut alicujus eorum nobis super hoc oblate petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, omnibus & singulis dicte Congregationis Monasteriis, Prioratibus, grangiis, membris manualibus, & locis, ut ad dandum, seu solvendum aliquam Canonicam Portionem, sive Decimas, aut aliud quodcumque, quod loco eorum solvi consuevisset, Parochianis, Episcopis, Archiepiscopis, Capitulis, Collegiis, Universitatibus, Communitatibus, fabricis, & aliis quibuscumque personis, de jure, vel consuetudine, aut statutis, vel privilegiis quibuscumque ex quacumque causa hactenus debita, seu que deberi pretendatur quomodolibet in futurum ab eisdem etiam de relictis, legatis & donatis, tam in ultimis voluntatibus, quam inter vivos, seu quacumque occasione concessis preteritis, & in posterum concedendis, minime teneantur.

Quibuscumq; non obstantibus. §.3. Quibuscumq; constitutionibus Apostolicis ac præfatis nostris literis, quibus quatenus huic nostro indulto obvient, volumus derogare, & aliis consuetudinibus, statutis, prescriptionibus, & privilegiis, sub quacumque forma, aut quibuscumque clausulis editis, non obstantibus, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus presentibus expressa, & specialis, ac individua foret habenda mentio auctoritate Apostolica tenore presentium, ex certa scientia de specialis dono gratiæ indulgemus.

Irritatio contrariorum. §.4. Decernentes ex nunc, omnes & & singulas excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliasque quascumque sententias, quas contra personas dicte Congregationis sive Monasterii & loca, & alia in prejudicium concessionis hujusmodi promulgari, nullas, necnon irritum, & inane &c.

Nulli ergo &c.

Datum Bononie, Anno Incarnationis Dominice MCCCCXXXVI. quarto nonas Julii Pontificatus nostri Anno sexto. Dat. die 4. Julii 1436. an. VI.

XIV.

Jurisdictio & facultates Judicum Conservatorum quarumcumque litium Congregationis Cassinensis, alias S. Justine de Padua Monacorum Ordinis Sancti Benedicti.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Venerabilibus Fratribus, Archiepiscopo Mediolanensi & Castellanensi, ac Christoforo Ariminen. Episcopis, necnon Dilecto filio Abbati Monasterii Cassinen. nullius diœcesis, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Prœmium. MIlitanti Ecclesie, licet immeriti, disponente Domino, presidentes circa curam Ecclesiarum, & Monasteriorum, aliorumque piorum locorum omnium, solertia reddimur indefessa soliciti, ut juxta debitum pastoralis officii, eorum occurramus dispendiis, & profectibus, divina cooperante clementia, salubriter intendamus.

Illatis per nonnullos gravibus Congregationi huic damnis; §1. Sane dilectorum filiorum Presidentis, Visitatorum, & Prelatorum Congregationis Monacorum, Monasteriorum, Prioratuum, domorum, & Locorum Unitatis alias de Observantia S. Justine nuncupate, Ordinis S. Benedicti, ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis, conquestione percepimus, quod nonnulli Archiepiscopi Episcopi, aliique Ecclesiarum Prelati, & Clerici, ac Ecclesiastice persone, tam religiose, quam seculares, necnon Duces, Marchiones, Comites, Barones, Nobiles, Milites, & Laici, Communia Civitatum Universitates Oppidorum, Castrorum, Villarum, & aliorum locorum, ac alie singulares persone Civitatum & diœcesum & aliarum partium diversarum, violarunt, occuparunt, & occupari fecerunt Ecclesias, castra, villas, & alia loca, sive membra, terras, domos, grangias, molendina, decimas, obedientias, casalia, vineas, prata, nemora, piscationes, possessiones, jura, privilegia, & jurisdictiones, necnon fructus, census, redditus, & proventus dicte Congregationis, ac Monasteriorum, Prioratuum, domorum, aliorumque locorum sub Congregatione hujusmodi comprehensorum, sive illi subiectorum; & nonnulla alia bona mobilia, & immobilia, spiritualia & temporalia, ad Congregationem, sive Monasteria, Prioratus, membra, necnon subiecta, domos, & loca hujusmodi spectantia, & ea detinent indebite occupata, seu ea detinentibus præstant auxilium, consilium, vel favorem.

Nonnulli etiam civitatum diœcesium, & partium prædictarum, qui nomen Domini in vacuum recipere non formidant, eisdem, Præsidenti, Visitatoribus, necnon dilectis filiis Abbatibus Monasteriorum, & Prioribus Prioratuum prędictorum, ac eorumdem, necnon Congregationis, ac subjectorum domorum, & locorum hujusmodi personis aliis, super prędictis Castris, Villis & locis aliis, terris, domibus, pertinentiis possessionibus, juribus, & jurisdictionibus, fructibus, censibus, redditibus, & proventibus eorumdem, ac quibuscumque aliis bonis mobilibus & immobilibus, spiritualibus & temporalibus, & aliis rebus ad Congregationem, Monasteria, Prioratus, necnon subjecta, domos, & loca hujusmodi spectantibus, multiplices molestias & injurias inferunt, ac jacturas.

Præsides supplicant SSmo pro opportuno remedio.

§.2. Quare dicti Præsidens & Visitatores nobis humiliter supplicarunt, ut cum eisdem valde reddatur difficile, & aliis Abbatibus, Prioribus, & Prelatis hujusmodi pro singulis querelis ad Apostolicam sedem habere recursum, providere eis super hoc paterna diligentia curaremus.

Qui certos ad hoc judices deputat.

§.3. Nos igitur adversus violatores, occupatores, detentores, præsumptores, molestatores, & injuriatores hujusmodi, illo volentes eisdem Congregationi, Præsidenti, Visitatoribus, Abbatibus, Prioribus, & personis aliis remedio subvenire, per quod ipsorum compescatur temeritas, & aliis aditus committendi similia præcludatur, discretioni vestræ, ex certa scientia per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut singuli vestrum, per vos, vel alium, seu alios, etiam si sint extra, loca, in quibus deputati estis Conservatores, & Judices, ipsis Prędidenti, Visitatoribus, Abbatibus, Prioribus, & personis, necnon conventibus, domibus ac membris eisdem subjectis, efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittatis eosdemsuper iis & quibuscumque aliis bonis & juribus, ad Congregationem, Monasteria, Prioratus, necnon subjecta, domos, & loca prædicta spectantibus, ab eisdem vel quibusvis aliis indebite molestari, vel eis gravamina, seu damna, vel injurias irrogari, facturi dictis Presidenti, Visitatoribus, Abbatibus, Prioribus & personis quum ab eis, vel procuratoribus suis, aut eorum aliquo, fueritis requisiti, de prædictis, ac aliis personis quibuslibet super restitutione hujusmodi Prioratuum, Ecclesiarum, membrorum, grangiarum, castrorum, casalium, villarum, terrarum, possessionum, & aliorum locorum, jurisdictionum, jurium reddituum quoque & proventuum, & aliorum quorumcumque bonorum spiritualium, & temporalium, necnon de quiscumque molestiis, injuriis, atque damnis præsentibus, & futuris in personis, & rebus ipsorum, in illis videlicet quæ judicalem requirunt indaginem, summarie & de plano, sine strepitu, & figura judicii sola facti veritate inspecta, in aliis vero, prout qualitas eorum exegerit, justitiæ complementum. Violatores, occupatores, seu detentores, præsumptores, molestatores, & injuriatores hujusmodi, necnon contradictores quoslibet, & rebelles, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis extiterint, quandocumque & quotiescumque expedierit, auctoritate nostra, per censuram Ecclesiasticam, ac omni appellatione, processum causarum quovis modo respicienti postposita, compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Obstantibus derogat.

§.4. Non obstantibus tam fel. rec. Bonifacii Papę VIII. prędecessoris nostri, in quibus cavetur ne aliquis extra suam civitatem, & dięcesim nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam dietam â fine suę diœcesis ad judicium evocetur, seu ne Judices, & Conservatores à Sede deputati prędicta, extra civitatem, &diœcesis in quibus deputati fuerint contra quoscumque procedere, sive alii, vel aliis vices suas committere, aut atiquos ultra unā dietam â fine dięcesim earumdem trahere pręsumant, seu quod de aliis quam de manifestis injuriis, ac violentiis,& aliis quę judicalem requirunt indaginem, pęnis in eos si secus egerint, & in id procurantes adiectis, Conservatores se nullatenus intromittant. Et tam de duabus dietis in Concilio generali, dummodo ultra duas, aliquis extra suam civitatem, & Diœcesim auctoritate pręsentium, ad judicium non trahatur, quam aliis quibuscumque constitutionibus, â prędecessoribus nostris Romanis Pontificibus tam de Judicibus delegatis, & Conservatoribus, quam personis ultra certum numerum ad judicium non vocandis, aut aliis editis, quę vestrę possent in hac parte jurisdictioni aut potestati, ejusque libero exercitio quomodolibet obviare, seu si aliquibus communiter vel, divisim, à prędicta sit Sede indultum, quod excommunicari, suspendi, vel interdici, seu extra, vel ultra certa loca ad judicium avocari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi, & eorum personis, locis, ordinibus, & nominibus propriis mentionem, & qualibet alia dictę Sedis indulgentia generali, vel speciali cujuscumque tenoris existant, per quam pręsentibus non expressam, vel totaliter non insertam, vestrę jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, de qua cujusque toto tenore, de verbo ad verbum in nostris literis habenda sit mentio specialis.

Conservatorumque ampliat facultates.

§.5. Cæterum volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod quilibet vestrum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans, nullo fuerit impedimento canonico prępeditus. Quodque à datis pręsentium, sit vobis, & unicuique vestrum, in pręmissis omnibus, & eorum singulis, cęptis & non cęptis, pręsentibus, & futuris, perpetua potestas, & jurisdictio attributa, ut eo vigore, eaque firmitate, possitis in pręmissis omnibus cęptis, & non cęptis pręsentibus & futuris, & pro prędictis procedere, ac si prędicta omnia, & singula coram vobis

cępta

cępta fuisset & jurisdictio vestra, & cujuslibet vestrum in pręmissis omnibus & singulis per citationem, vel modum alium perpetuata legitimum extitisset. Constitutione prędicta super Conservatoribus, & alia qualibet in contrarium edita non obstante. Pręsentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

Dat. die 22. Nov. 1436. an.VI.

Datum Bononię, Anno Incarnationis Dominicę MCCCCXXXVI. viii. Kalend. Decembris, Pontificatus nostri Anno 6.

XV.

Translatio Generalis Concilii Basileensis ad civitatem Ferrarię in Provincia Lombardię.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad æternam rei memoriam.

Deus Ecclesiam suam fluctuare, sed non mergi patitur.

MAgnas omnipotenti Deo gratias oportet nos agere, qui antiquarum suarum misericordiarum non immemor, Ecclesiam suam continuo reddit ampliorem. Quam quidem, & si laborare, multisque tempestatibus fluctuare permittit, numquam tamen submergi patitur, verum à fluctibus, & magnis ęstibus maris reservat, & pro suo erga genus humanum amore, inter multos, & varios casus, & calamitates, virentem semper fovent, ac magis vigentem reddit.

Convenientibus itaque Ferrariæ Orientalibus, & Occidentalibus populis;

§.1. Ecce enim Orientales, & Occidentales populi jamdiù inter se diffidentes, atque disiuncti, ad pacem, atque conjunctionem convenire festinant. Quippe qui discordes jam, & inimici, tandem post multos annos, favente Deo, ex quo omne datum bonum, sanctę conjunctionis desiderio affecti, in hunc convenere locum. Nostrę igitur servitutis, ac totius Ecclesię opera est, & esse credimus, tentare pro viribus, ut hęc principia tam felicia, studio nostro ita felicem exitum consequantur, ut Dei gratię cooperatores esse, dicique mereamur.

Ipsoque instante Imperatore cum Patriarcharū Legatis, multisque Episcopis;

§.2. Cum itaque dilectissimus filius Joannes Palęologus Constantinopolitanus Imperator, una cum piissimo fratre nostro Josepho Patriarcha Constatinopolitano, necnon cęterorum Patriarcharum Legatis, ac multis amplissimis Metropolitis, & Episcopis, ac aliis Ordinibus Ecclesiasticis, & viris nobilibus ad octavum diem proximi mensis Februarii Venetias advenerit, nobis id, quod aliis etiam ex locis antea fecerat, continuo literis suis significavit, se quibusdam de causis non alienis à ratione Basileam, ubi Synodus celebranda erat, ire non posse, idque his qui ibi jam essent scripsisse, notumque fecisse, volens propterea, & contendens, ut ipsa Synodus huc Ferrariam transferretur, & hic tam pium negotium concluderetur.

Illuc pro Concilio statuit conveniendū.

§.3. Nos igitur quibus sancta Christianorum conjunctio cordi mirum in modum est, quique ipsam celerrime conficere cupimus, decretum Basileen. Concilii de celebrando generali Concilio Gręcis volentibus promulgatum, ac editum, & à nobis postea Bononię pręsentibus ipsius Imperatoris, ac à Patriarchę Oratoribus susceptum, & approbatum, queque ad pręsens sanctę conjunctionis negotium spectent, pro nostra servitute volentes exequi ut debemus, & cupientes ipsum ad conclusionem perducere, omni modo, & forma quibus possumus, & debemus, pręsentibus, & consentientibus Imperatore, ac Patriarcha, & ceteris hic ad celebrandum Synodum congretatis, notumfacimus, & declaramus prędictam Synodum hic Ferrarię, qui quidem locus liber & tutus est, celebrandam esse, & sic ab omnibus existimari, ac dici debere; sperantes hic absque discordia, & contentione, aliave męstitia, sed potius amore summo divinam ipsam pacem, & cetera sancta opera, pro quibus Synodus convocatur, tractari, Deoque placato, ac favente feliciter confici posse.

Datum Ferrarię, die ix. mensis. Aprilis MCCCCXXXVII. Pontificatus nostri Anno vii.

Dat. die 9. Aprilis 1437. an.VII.

XVI.

Concessio nonnullarum gratiarum Eremitis B. Petri de Pisis nuncupatis.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis filiis fratri Barthole de Cæsena, ac universis Eremitis de Societate quondam fratris Petri de Pisis, præsentibus & futuris Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

PRovenit ex vestrę devotionis affectu, quo nos, & Romanam Ecclesiam reveremini, ut petitiones vestras, illas pręsertim, quę animarum vestrarum videntur salutem respicere, quantum cum Deo possumus favorabiliter annuamus.

Facultas eligendi sibi Cōfessores.

§.1. Hinc est, quod nos vestris supplicationibus inclinati, vobis omnibus & singulis auctoritate Apostolica tenore pręsentium indulgemus, ut confessores idonei, quos duxeritis eligendos, in vita confessiones audire, & omnium & singulorum, qui in ipsa Societate pro tempore fuerint, ab omnibus casibus, super quibus etiam Sedes Apostolica merito esset consulenda, pro semel tantum postquam in societate remanere deliberaverint, in aliis vero casibus quandocumque absolvere possint, eis imposita pœnitentia salutari: & in mortis articulo semel tantum omnium peccatorum vestrorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fueritis, plenam remissionem vobis in sinceritate fidei & unitate Sanctę Romane Ecclesię, ac obedientia & devotione nostra, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium persistentibus, eadem auctoritate concedere valeat. Ita tamen quod ipsi Confessores de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda eam vobis per vos si supervixeritis, aut per successores vestros, si tunc forsan transieritis faciendam injungant, quam vos vel illi facere teneamini. Et ne propter hujusmodi gratiam reddamini procliviores ad illicita in posterum committenda, volumus, quod si ex confidentia

tia remissionis hujusmodi aliqua commiseritis, quo ad illa remissio ipsa vobis nullatenus suffragetur.

Eligendique Sacerdotes, qui divina celebrent, ministrentque Sacramenta:

§.2. Quod singuli dictæ Societatis, seu alii sęculares, vel regulares, vel religiosi sacerdotes, quos similiter duxeritis eligendos, in vestra, & vobiscum commorantium personarum præsentia, in Oratoriis, Ecclesiis, & locis ejusdem Societatis nunc per vos acquisitis, & in antea acquirendis, diœcesani loci, seu alterius cujuscumque licentia minime requisita, Missas, & alia divina officia tam feriatis, quam aliis diebus tempore congruo celebrare, necnon Eucharistiæ, Extremæ unctionis, & alia quæcumque Ecclesiastica Sacramenta, absque Parochiani juris præjudicio, ministrare, ad quæ etiam suscipienda extra loca, seu Oratoria dictæ Societatis compelli non possitis.

Eremitas absolvant ab irregularitate.

§3. Quodque Sacerdotes Societatis prædictæ cum omnibus & singulis Eremitis ipsius Societatis super irregularitate per ipsos quoquomodo, vel ex quavis causa contracta, ut divinis officiis, & obsequio Missæ interesse possint dispensare, & infamiæ maculam abolere possint, & valeant.

Item licentia eleemosynas quęrendi tempore Interdicti.

§4. Insuper quod cum excommunicatis & interdictis seu quavis censura ligatis, pro eleemosynis ad sustentationem vitæ vestræ dumtaxat acquirendis, & non alias conversari, ita quod hoc ad culpam vobis minime imputetur, possitis.

Altare portatili utendi.

§.5. Quodque in locis, & Oratoriis per vos & successores vestros acquisitis & acquirendis, altare portatile pro missis celebrandis, & aliis divinis officiis in locis ad id congruis & honestis, cum debita reverentia habere possitis.

Cœmeteria habendi.

§.6. Loca autem pro sepeliendis Eremitis, & aliis servientibus vobis per quemcumque, seu quoscumque catholicos Episcopos, gratiam & communionem Apostolicæ Sedis habentes, consecrari, seu benedici possint.

Ordines à quo libuerit suscipiendi Episcopo.

Vid. Conc. Trident. sess. 7. cap. 11.

§.7. Quodque omnes & singuli vestræ Societatis, qui alias habiles & idonei reperti fuerint, à quocumque Antistite gratiam & communionem dictæ Sedis habente, ad omnes etiam sacros, & presbyteratus ordines alias rite promoveri, & in illis ministrare, proprii tum Episcopi, sub cujus diœcesi mora trahitur, licentia prius requisita, & obtenta, libere & licite valeant, auctoritate Apostolica tenore præsentium indulgemus.

Alia acquirendi loca.

§.8. Et insuper, ut Oratorum S. Marię Magdalenæ Paduanensis & alia quæcumquę loca per vos acquisita, & acquirenda per Societatem præfatam, & ejus nomine, cum omnibus & singulis juribus & pertinentiis eorum, absque impedimento, & contradictione cujuscumque retinere, necnon omnibus & singulis privilegiis, indulgentiis, gratiis, indultis, & exemptionibus, quibus alia Oratoria & loca Eremitarum utuntur, & gaudent, etiam uti, & gaudere possint, & valeant, eadem auctoritate concedimus per præsentes.

Derogatio contrariorum.

§.9. Non obstantibus constitutionibus, & prohibitionibus Apostolicis specialibus vel generalibus, etiam si tales sint, de quibus præsentibus specialis, & expressa esset mentio habenda, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Datum Ferrariæ, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo trigesimo septimo, octavo Kal. Martii Pontificatus nostri Anno septimo.

Dat. die 22. Februar. 1437. an. VII.

XVII.

Præfinitio numeri Clericorum Rever. Cam. Apostolicæ Præsidentium, ad septem.

EUGENIUS EPISCOPUS

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

INter cetera gravia pulsantia pectus nostrum sunt, ea potissime, per quæ Romanę Curiæ honor, decusque servatur, & Officialium illius ordines debite disponuntur, unde contingit ad Sedem Apostolicam confluentes debite expedire.

Causæ hujusce faciendæ reductionis.

§.1. Nuper siquidem pro parte dilectorum filiorum Apostolicę Camerę Clericorum Capellanorum nostrorum nobis exposito, quod proventus, & emolumenta singulorum eorumdem ob ipsorum numerum excrescentiam & augmentum, adeo sunt ex temporum causante malitia diminuta, quod inde nequeunt vitam ducere condecentem. Quodque juxtam antiquam, laudabilemque consuetudinem, & si major negociorum concursus existeret, atque frequentia, minor tamen numerus existebat, & stipendia pinguiora, poterantque propterea ejusdem Cameræ servitiis & obsequiis eo magis, & melius insudare, quo non oportebat, victum quærere aliunde; ac subiuncto, quod si numerus eorum ad numerum septenarium reduceretur, profecto Camera prædicta meliorem formam haberet, & illius negocia dirigerentur in melius, & loci, & personarum decori, & honestati forent absque ulla dubitatione provisum.

Reductio, de qua in Rubrica.

§.2. Nos præfatorum Clericorum votis favorabiliter annuentes, ac attendentes quod non amplior ponendus est numerus in officio ministrorum, quam possit de illius proventibus congrue substentari, quodque septenarius Clericorum numerus, decens sit ad negocia præfatæ Cameræ recte ubilibet dirigenda præsenti constitutione, quam irrefragabiliter observari volumus Apostolica auctoritate sancimus, quod de cætero nullus ad officium Clericatus Cameræ hujusmodi assumatur, seu illius Clericorum consortio aggregetur, donec numerus eorum ad septenarium numerum sit reductus.

Aggregandus supra d. numerum emolumentorum expers.

§.3. Nihilominus si contingat aliquem vel aliquos, ultra præfatum numerum eorumdem Clericorum consortio aggregari, illos esse decernimus omnis perceptionis emolumentorum expertes.

Mandatum Camerario, Clericisque, ut neminem supra d. numerum recipiant.

§.4. Mandantes dilecto filio nostro Francisco tituli Sancti Clementis presbytero Cardinali Camerario nostro, & ejus in dicto officio successoribus, reliquisque ejusdem Cameræ Clericis, atque gentibus præ-

præsentibus, & futuris, ne quemquam de cetero ad hujusmodi emolumentorum perceptionem admittant donec eorumdem Clericorum numerus ad numerum septenarium, ut præmittitur sit reductus. Statuentesque postquam reductus fuerit ut præfertur Camera prædicta septem Clericorum numero quo ad emolumentorum perceptionem tantummodo sit contenta, quem numerum ex tunc in eadem Camera perpetuo auctoritate simili stabilimus.

Nulli ergo &c.

Si quis autem, &c.

Dat. die 9. Julii 1438. an. VIII. Datum Ferrariæ Anno Domini MCCCCXXXVIII. v. Id. Julii, Pont. nostri Anno viii.

XVIII.

Quod Abbates Ordinis Cisterciensis quavis auctoritate etiam Apostolica ad Abbatias promoti, vel confirmati, ab ejusdem Ordinis Abbate, Visitatoribus & Reformatoribus non sint exempti.

Ordinis hujus Constitutiones vide superius in Eugenio III. Constit. L.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SEVORUM DEI

Ad futuram rei memomoriam.

Exordium. AD universalis Ecclesiæ regimen licet insufficientibus meritis divina disponente clementia deputati, non possumus non turbari, cum Monasteria & alia loca regularia sentimus in aliqua parte lædi, sed tunc profecto acerbiori dolore confodimur, cum ubi speciosiora esse solent, enormius deformantur.

Causæ hujus Constitutionis. §.1. Sane pro parte dilecti filii Joannis Abbatis Monasteri Cisterciensis Cabilonensis Diœcesis exhibita nobis nuper petitio continebat, quod nonnulli Cisterciensis Ordinis Abbates alii videlicet se ad Abbatiales dignitates, quas obtinent per Apostolicam Sedem promotos, alii vero electiones de eis ad dignitates similes factas, & per Sedem fuisse confirmatas eamdem asserentes, & eo prætextu se fore exemptos, ad Capitula generalia dicti Ordinis accedere, Visitatoribus quoque & reformatoribus Ordinis ejusdem parere negligunt & recusant, prædictum Abbatem generalem Visitatores & Reformatores hujusmodi contemnentes, in ipsorum vilipendium, ac scandalum totius Ordinis non modicum, & jacturam.

Constitutio, de qua in Rubrica. §.2. Quare pro parte dicti Abbatis nobis fuit humiliter suplicatum ut super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaque qui Ordinum & Monasteriorum quorumlibet curam gerimus generalem, quorumque interest super talibus providere, cupientes quod Ordo ipse & illius personæ præsertim in dignitatibus constitutæ in caritatis & obedientiæ vinculo cum Abbate præfato, & aliis eorum Superioribus se conforment, eisque juxta statuta & ordinationes, & laudabiles consuetudines dicti Ordinis pareant & intendant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus quoscumque Ordinis præfati Abbates Apostolica vel alia quavis auctoritate promotos, illorum etiam quorum electiones ad Abbatiales dignitates sunt eadem Apostolica vel auctoritate alia confirmatæ, nullatenus propter promotiones vel confirmationes hujusmodi ab Abbate Ordinis Visitatoribus & Reformatoribus hujusmodi fuisse, vel esse exemptos. Decernentes eos & quoscumque alios Apostolica vel alia quavis auctoritate hujusmodi de cetero promovendos, ac etiam illos quorum electiones confirmari in futurum contigerit, ut præfertur, eisdem Abbati Ordinis, Visitatoribus, & Reformatoribus, illorumque Correctoribus, prout ante erant subditi, subiacere & omnino subesse.

§.3. Nos enim omnes & singulos qui prætextu promotionis, seu confirmationis de se factæ hujusmodi præsumpserit rebellionis, contemptionis, vilipensionis, aut inobedientiæ contra patrem Abbatem Ordinis, Visitatores, & Reformatores hujusmodi pro tempore existentes, cornua elevare, excommunicationis sententiæ decernimus subiacere. Pœna contravenientium.

§.4. Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Monasterii & Ordinis prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis non obstantibus quibuscumque, seu si promotis & confirmatis, seu forsan promovendis, & confirmandis hujusmodi, vel quibusvis aliis communiter vel divisim à Sede Apostolica sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Derogatio contrariorum.

§.5. Et insuper irritum decernimus, & inane si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Nulli ergo &c.

Si quis &c.

Datum Ferrariæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXVIII. Idus Deceb. Pont. nostri Anno octavo. Dat. die 8. Decemb. 1438 an. VIII.

XIX.

De S. R. E. Cardinalium dignitate, ceteris Ecclesiasticis dignitatibus præstantiori.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Venerabili viro Magistro Henrico Archiepiscopo Cantuariensi &c.

NOn mediocri dolore afficimur, cum fratres nostros Episcopos seu alios Ecclesiaticos, diffidii aliquid exortum esse percipimus, tum propter malum, quod inde in populis exemplum provenit, tum quia contemptus & detractionis præbetur occasio. Archiep. Cantuarien. quæstionem movit de præcedentia cum Cardinale S. Balbinæ.

§.1. Proinde non parum audisse displicuit dissensionem illam, quam cum dilecto filio nostro Joanne tit. S. Balbinæ presbytero

tero Cardinali nuper tua fraternitas habuit, cum nova & insolita res ipsa sit, quæ nunc attentatur. In primis autem admiramur satis cum per 14. annos, & amplius cum dilecto filio nostro Henrico tit. S. Eusebii Presbytero Cardinali in sedendo, & in ferendis votis sine altercatione vixeris, & nullam secum super hoc prorsus habueris disceptationem, quid causæ sit, quod nunc primum in contentionem venias cum ipso Joanne Cardinali eadem prædito dignitate. Nec quidem generis regii erga ipsum Henricum ratio prætendi potest, quoniam, & antequam Cardinalatus ipsam foret dignitatem adeptus, dumtaxat existens Vintoniensis Episcopus, & voce, & loco tibi cedebat, postea autem quam in Card. per fel. rec. Martinum prædecessorem nostrum assumptus est, jure tibi & aliis antepositus fuit, & nunc anteponitur. Quod si sola Cardinalatus dignitas hanc in alio prælationem operata est, cur in isto itidem non efficiet? Cum tamen ipse Archiepiscopus, ille Episcopalem obtineat dignitatem, & illius Ecclesia tuæ sit suffraganea, istius vero nullo jure subiecta.

Declaravit tamen se statutum judicio Sedis Apostolicę.

§2. Illud autem de te nobis placuit ac laudamus, quod in tuæ protestationis fine sub his verbis addidisti, quod scilicet per præmissa, aut aliquid per te factum, aut dictum, & habitum, seu faciendum, dicendum, vel habendum, non intendis Sacrosanctam Romanam Ecclesiam matrem tuam, seu juramentum tuum eidem præstitum, aut Venerabilem cœtum ejusdem Ecclesiæ Cardinalium, aliquemve eorum in aliquo offendere, aut alicui honori, privilegio, prærogativæ, seu dignitati, praeeminentia, aut alicui alteri juri eorum, in aliquo derogare, seu juramento tuo in aliquo contraire, sed quod eamdem Sacrosanctam Romanam Ecclesiam cum honoribus suis omnibus, privilegiis, prærogativis, dignitatibus, præeminentiis, gratiis, & aliis juribus suis quibuscumque cum omni reverentia manutenebis, ac defendes, & ab aliis manuteneri, & defendi procurabis. Per hoc plane innuere videris si hoc sit Romanæ Ecclesiæ Cardinalium jus, ut reliquos antecedant Ecclesiæ gradus, quod nobis in lite mota persistere, immo Apostolicæ Sedis stare judicio, cujus inter alia privilegia, quæ manutenere, & defendere potestatis, hoc etiam est ut de quibuscumque ambiguis quæstionibus, quæ in Dei Ecclesia accidunt, valeat judicare, & sua auctoritate finem imponere, quamquam longe fuisset decentius ante motam controversiam, Sedem Apostolicam consulere.

Dignitas Cardinalitia cæteris sublimior.

§.3. Quantum autem hæc Cardinalatus dignitas sit sublimis, & aliis excellentior, & ita hactenus in Ecclesia reputata, si ejus officium ac sanctorum Patrum statuta, & consuetudinem tuam apud hanc Sedem, quam generalia Concilia semper observatam, sciveris diligenter scrutari, facile tibi innotescet.

B. Petrus eorum officium instituit, vel jussu Dei ab exordio Ecclesiæ originem traxit.

§.4. Quippe & si hujus dignitatis nomen quod modo in usu est, ab initio primitivæ Ecclesiæ non ita expressum fuit, officium tamen ipsum à B. Petro ejusque successoribus institutum evidenter invenies. Immo, ut inquit Innocentius Tertius ex veteri testamento jussu Dei traxit originem, asserit enim id quod Deuteron. 17. dicitur, ut pro difficultate, & ambiguitate judicii accedatur ad Sacerdotes Levitici generis, & judicem, qui fuerit illo tempore, & obediatur ipsorum judicio, qui præsunt loco, quem Dominus elegerit, de Summo Pontifice intelligendum esse, & fratribus ejus idest S. R. E. Cardinalibus, qui ei jure Levitico in executione Sacerdotalis officii coadiutores existunt. Itaque & ab exordio Ecclesiæ sicut & hodie, Summis Pontificibus in regenda, gubernandaque universali Ecclesia assistebant. Et ut ex Concilio Stephani Papæ colligitur dicentis: Oportebat ut hæc Sacrosancta Domina Romana Ecclesia, juxta quod à B. Petro, & ejus successoribus institutum est, rite ordinaretur, & in Apostolatus culmine unus de Cardinalibus presbyteris, aut Diaconis consecraretur, datur manifeste intelligi, hos fratres nostros qui inter Cardinales locantur, tempore B. Petri extitisse.

Papæ coadjutores in Concilio Nicæno appellati sunt & absque testium multitudine condemnari nequeunt.

§.5. In confinio autem Nicæni Concilii B. Silvester, qui cæpit Ecclesiam regere anno Incarnationis Dominicæ 330. vel circiter, in Synodo generali congregatis præsidens, hos coadiutores suos nuncupavit Cardinales, & magno admodum privilegio insignivit, quale nullus patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in canonibus habere reperitur, ut videlicet sine plurima testium multitudine damnari non debeant. Nec sine mysterio triplex ordo in fratrum nostrorum collegio à Sanctis nostris prædecessoribus institutus est. Nam cum Summus Pontifex vices Dei gerat in terris, decuit quemadmodum Moysi præceptum fuit, ut omnia ad exemplum facere, sicut ei ostensum erat in Monte, quod ad instar illius cęlestis Hierarchię in hac nostra Ecclesia tres constituerentur Ordines assistentium Papę, qui purgantium illuminantium, & perficientium fungerentur officio, veluti sunt Diaconi, Presbyteri, & Episcopi Cardinales. Decuit etiam cum Summus Pontifex CHRISTI repręsentet personam, ut quemadmodum Cristo conversanti in terris assistebant Apostoli, ita etiam Cardinalium cœtus Apostolicum rępresentans, coram Papa assisteret; reliqui vero Episcopi, ubique diffusi, Apostolos repręsentant ad pędicandum per orbem missos.

Membra Pontificis nuncupantur, eosque offendentes crimine læsæ majestatis rei judicantur.

§.6. Ipsos preterea Cardinales pro honoris, ac dignitatis eminentia, partem sui corporis Summi Pontifices appellant. Ex quo sine ulla dubitatione ostenditur, post caput Ecclesię, quod est Papa, contigua sui corporis membra, qui sunt fratres ejus Cardinales pre ceteris Ecclesię membris, ac partibus honorari debere, adeo quidem, ut sacris canonibus sancitum sit, eos qui in Cardinalem manus iniecerint violentas, aut fugarint, aut insequuti fuerint, seu ad hoc dederint consilium, vel favorem, cri-

minis læsæ Majestatis reos, maximis & multiplicibus pænis esse plectendos, ac si ipsi Apostolici throni violaverint majestatem, quod in ipsos qui Patriarchas, Archiepiscopos, vel Episcopos offenderint, statutum minime reperitur, ut evidenter hinc liqueat, tanto ampliorem censeri dignitatem quanto plures, severioresque illam offendentibus infliguntur pœnæ.

Aliis præeminentiis decorati sunt.

§.7. Sunt etiam, & in signum præeminentiæ ipsis fratribus nostris præ aliis Ecclesiæ Prælatis, & similiter cum Legati de nostro Latere destinantur, præ aliis Legagatis multa, ac magna per canones attributa privilegia, quæ tibi nota esse non dubitamus. Hinc etiam constat cur à latere Apostolico mitti eis solis, & non aliis appropriatur Legatis.

Imperator Constantius Patres appellavit.

§.8. Sed & ille notissimus Constantinus Imperator, animadvertens ad quam magnum, ac publicum universalis Ecclesiæ officium ipsi fratres nostri vocati essent, sic inquit. Volumus etiam deinde sui Ordinis Reverendissimos Clericos S. R. E. servientes, singulos habere illud sanctum culmen potentiæ, & excellentiæ, cujus sanctissimus noster Senatus videtur gloria adornari, idest Patritios, Consules fieri, quos certe Patritios, Consules secundum leges, ut in summa dignitate constitutos Imperator patres sibi elegit, & loco patrum à se honorari affirmat.

Romana Ecclesia Cardinalium cœtum aliis illustriorem constituit.

§.9. Quod vero hæc dignitas tanto honore præfulgeat, nec tuæ fraternitati, nec cuipiam alteri molestum esse debet, quoniam ut sancti attestantur Patres, omnes Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales, Cathedrales, aliasque dignitates Romana fundavit Ecclesia, sicutque licuit, uni Ecclesiæ amplam, alii ampliorem, & alii amplissimam prout expedire judicavit tradidit potestatem. Omnes enim tamquam unius arboris rami ab una eademque radice, & ut diversi aquarum rivuli ab eodem fonte prodierunt, licet unus alio copiosior, atque uberior. Itaque si justis ex causis, & Spiritus sancti instinctu, quo hanc Sedem regi credendum est, Romana Ecclesia Venerabilium Cardinalium cætum ad cælestis hierarchiæ similitudinem conditum, & tamquam sui corporis partem his privilegiis, & honoribus illustrare decrevit, nec tua Ecclesia; cui per Apostolicam Sedem præfectus es, nec quisquam alius Ecclesiæ gradus ab eodem similiter Apostolico throno originaliter institutus, quæ omnia de ipsorum fratrum nostrorum consilio acta sunt, ullam succensendi, aut conquerendi causam habet, ne illud adducamus evangelicum verbum. Amice non facio tibi injuriam, numquid mihi non licet de meo facere quod volo? Et sicut tu vis, ut privilegiis Ecclesiæ tuæ ab hac Sede concessis, aliæ deferant inferiores Ecclesiæ, ita eadem ratione par est, ut ab eadem Sede huic cætui instituto, tu similiter, deferas, & reverentiam præstes.

Cæteris præeminent ab immemorabili.

§.10. Multum etiam movere te debet diuturna per Christianum populum ubique servata consuetudo, que etiam si cetera deessent, ex quo tam vetusta est, ut ejus initiis memoria non extet in contrarium, pro constituto jure habenda foret, præsertim quando sciente, & approbante Summo Pontifice, non quidem uno, sed tot, quot umquam habuit Ecclesia, id actum esse dignoscitur. In omnibus enim nationibus, ac Regnis, & ut in Anglia memoravimus hactenus, hujusmodi præeminentiæ Cardinalibus delatus est honor, qui quidem non tam ipsis, quam nobis, cum nostra sint membra, attribui censendus est. Nec minus his Ecclesiæ Romanæ consuetudo, quæ caput, norma, & magistra est reliquarum Ecclesiarum, idipsum tibi persuadeat, qua semper nullo umquam contradicente in cunctis actibus, quibuscumque Prælatis præhonorati sunt.

Hoc idem obtinuerunt in Conciliis Generalibus.

§.11. Idem in antiquis generalibus Conciliis, præsertim in duobus Lugdunensibus, in uno præsidente Innocentio Quarto, in altero Gregorio Decimo, quorum adhuc extant acta, visitatum fuit. Sic & in his Synodis nostris nostra ætate celebratis, de quibus etiam apud Regnum Angliæ non pauci supersunt testes, observatum esse palam est, absentibus etiam Summis Pontificibus, idem & nunc nobis, præsidentibus in hoc sacro Æcumenico servatur Florentino Concilio.

In omnibus sententiis ante quoscumque alios nominantur.

§.12. His quoque illud accedat, quod in sententiis, & decretis tam hujus sanctæ Sedis, quam generalium Conciliorum, cum de dignitatibus nominatim fit mentio, illa clausula adiici solet, non obstantibus, si Cardinalatus, Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, seu alia quacumque præfulgeat dignitate, per quod ex ordine nominandi, quæ sit major luculenter apparet.

In prælationibus dignitas Cardinalatus præponderat, etiam ubi non ut Cardinales, sed uti suarum Ecclesiarum Prælati intersunt.

§.13. Nec causetur quispiam quod Ordo Episcopalis, presbyterio major sit quoniam in ejusmodi prælationibus, officium, ac dignitas, sive jurisdictio præponderat ordini. Quemadmodum jure cautum est, ut Archidiaconus non Presbyter, suæ jurisdictionis obtentu, Archipresbytero præferatur, simili modo Diaconus, vel Subdiaconus, aliusve clericus noster, aut alicujus Metropolitani Vicarius, seu Locumtenens in Synodo, & alibi, alios quocumque ordine majores etiam Episcopos antecedit, propter illius jurisdictionem, quam exercet, & personam quam repræsentat. Sic & electus ad Ecclesiam Cathedralem, & confirmatus, quamquam nondum consecratus, ratione jurisdictionis cunctis in sua diœcesi præeminet. Quis ergo jam dubitarit eum qui talia jura, & canones condidit, & talem aliis tribuit potestatem, posse eamdem cum vult, & majorem suis membris tribuere? Si quis forte obiecerit prioris dignitatis potius esse rationem habendam, quam Cardinalatus de novo collati, cum in regiis tractatibus, ac parlamentis, quilibet ut suæ Ecclesiæ Prælatus, non ut Cardinalis intersit. Huic obiectioni evidens respondet ratio, nam cum personæ sint Ecclesiasticæ, sicut statuta, ac privi-

privilegia suarum Ecclesiarum in his actibus servat, multo magis Romanæ Ecclesiæ, cui vinculo obedientię adstricti sunt, privilegia, & statuta servare tenentur. Quibus nec ipsę personę Ecclesiasticę, nec alii quicumque tamquam inferiores derogare quomodolibet possunt. Cum igitur viri Ecclesiastici ad actus publicos, vel privatos vocantur cum suis qualitatibus, ac prærogativis ab Ecclesia institutis admitti debent. Nam & contra honestatem publicam, & universalis Ecclesiæ politiam, & in opprobrium Ecclesiasticæ disciplinæ vergeret, si in quovis actu Diaconus præsbyterum, vel presbyter Episcopum, aut Episcopus Patriarcham præcederet. Præterea in canonibus scriptum est unemquemque in Collegio, vel Capitulo juxta suæ receptionis tempus honorandum esse, & quod si postea aliquis admittatur presbyter, ceteris tempore anterioribus præponatur; qui Præsbyteri non sunt. Quod si in ordine majori sit, hoc etiam multo amplius in dignitate seu jurisdictione quæ in his actibus major est ordine servandum est, ut supra de Archidiacono, & Archipresbytero dictum est. Quod si in post receptis locum habet, eadem ratione in iis qui prius, si qua de novo eis obveniat dignitas. Hoc enim rationi consentaneum est, ut dignius minus dignum ad se trahat, & res à potentiori, & nobiliori denominetur. Quod in in ipsis Cardinalibus evidenter servatur, qui licet certarum Ecclesiarum dum ad Cardinalatum assumuntur Episcopi sint, nihilominus eos non Episcopos, sed Presbyteros S. R. E. Cardinales, sedes Apostolica appellat. Quinimo si eis suas priores Ecclesias in t t. dimittat, non amplius sub nomine Ecclesiarum, sed tituli Cardinalatus scribit, quasi ad majorem dignitatem, & jurisdictionem assumpserit, alioquin non ascendisse, sed descendisse, non honorari, seu dehonorari viderentur.

Cardinales à solo Papa, alii Prælati à Cardinalibus judicantur.

§.14. Quis etiam non videat Cardinalatus dignitatem Archiepiscopali esse majorem dignitate, quia cum illa privatæ unius patriæ præsit utilitati, ista publicæ totius populi Christiani. Illa unam dumtaxat regit Ecclesiam, ista cum Sede Apostolica universas & cum à neminę, nisi solo Papa judicentur Cardinales, ipsi & Patriarchas, & Archiepiscopos, & reliquos Ecclesiæ gradus, cum Summo Pontifice judicant. Quorum officio nomen ipsum consonat optime, nam sicut super cardinem volvitur ostium domus, ita super hoc Sedes Apostolica, totius Ecclesiæ ostium, quiescit & substentatur.

Contraria consuetudo absque Sedis Apost. assensu non suffragatur.

§.15. Nullum denique pro tua intentione proponis Ecclesiæ Romanæ privilegium, quis enim alius huic juri positivo, & universalis Ecclesiæ observantiæ, atque Apostolicæ concessioni, præsertim quæ Apostolici throni, membrorumque ejus præeminentiam concernit, contrarium privilegium dandi ullam omnino habet facultatem? neque etiam consuetudine ulla tuam causam tueris. Quamquam si qua pretenderetur, præter Apostolicæ Sedis consensum, & approbationem in efficax prorsus censenda esset, ut proxime de privilegio dictum est, atque irrationabilis, quia per eam dignitas confunderetur Superiorum Magistratuum, turbationemque pareret in quolibet Reipublicæ statu. Nam juxta Canones universos non posset alia ratio ne subsistere, nisi eam hujusmodi magnus differentiæ ordo servare Ecclesiasticus, quia confunderetur ordo, si cuique sua dignitas non servaretur, quamvis ut prædictum est, ex frequentibus actibus 40. annorum spatio usitatis, contraria potius in Regno Angliæ consuetudo firmata sit.

Hortatur Archiepiscopum Cantuariensé, ut prędictis acquiescat.

§.16. Hortamur itaque te venerabilis frater, & volumus, ut prædictis rationibus, ac nostrorum prædecessorum ordinationi atque Ecclesiæ universalis observantiæ penitus acquiescas, sicut pro tua prudentia, & devotione quam ad Romanam Ecclesiam, & nos semper habuisti, te facturum speramus. In reliquis verò, sive tuam Ecclesiam, sive personam concernentibus, quæ nec rationi, aut honestati derogent, pro magna qua te omni tempore complexi sumus, ac complectimur caritate, nos semper propitios experieris.

Dat. an. VIII.

Datum Florentiæ . . . . . . Pontificatus nostri Anno Octavò.

XX.

Monaci professi Ordinis Cisterciensis Monacorum S. Benedicti, ad alium quam Cartusianorum Ordinem transire prohibentur.

Vide superius Constitut. XVIII. pag. 21.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Regularem vitam professis, sic decet omnem vagandi materiam omnemque inquietudinis causam amputare, quod in eorum vocatione pesistant, ac sedulum, & devotum Altissimo exhibeant famulatum.

Causa hujus prohibitionis.

§.1. Sane pro parte dilectorum filiorum Patris Abbatis Monasterii Cisterciensis, Cabilonen. dioec. & aliorum Cisterciensis Ordinis Abbatum exhibita nobis nuper petitio continebat, quod nonnulli monaci dicti Ordinis, alii videlicet melioris frugis ficto colore, alii vero ut jugum obedientiæ & salutaris medicinæ effugiant disciplinæ, ad alios regulares Ordines se divertunt, & ut in illis remanere libere possint, licentia Apostolicæ Sedi in exquisitis coloribus satagunt obtinere.

Prohibitio, de qua in Rubrica.

§.2. Nos igitur, quorum interest animarum providere saluti, & hujusmodi salubre remedium adhibere, eorumdem Patris & Abbatum supplicationis inclinati harum serie decernimus, & etiam ordinamus, quod nullus Ordinis præfati professus, ad alium quemcumque pręterquam Carthusiensium Ordinem, etiam prætextu literarum Majoris Poenitentiarii nostri, etiam si in illis plena & expressa de pręsentibus mentio

tio habeatur, absque ejusdem patris Abbatis licentia hujusmodi concedi debeat, nobis & successoribus nostris Romanis Pontificibus expresse & specifice allegatis, audeat vel præsumat quomodolibet se transferre.

Pœnæ contravenientium.

§.3. Decernentes nihilominus contrafacientes eosdem correctioni sui Abbatis & dicti Ordinis omnino subesse, eosque transeuntes, & Abbates eorum ipsis ad alium prpterquam ad dictum Ordinem Carthusiensium transeundi licentiam concedentes, ipso facto excommunicationis sententiæ subiacere.

§.4. Non obstantibus quibuscumque privilegiis &c.

Nulli ergo &c.

Si quis &c.

Dat. die 14. Febr. 1439. Anno VIII.

Datum Florentiæ Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXIX decimo sexto Kalendas Martii, Pontificatus nostri Anno octavo.

XXI.

Concordia Ecclesiæ Græcæ, & Latinæ, cum definitione quorumdam articulorum Catholicæ fidei in quibus diffidebant, Primatusque Romani Pontificis, & Ordinis Patriarchalis.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Consentiente ad infracripta carissimo in Christo filio nostro Joanne Palæologo Romanorum Imperatore Illustri, & Locorumtenentibus Venerabilium fratrum nostrorum Patriarcharum, & cæteris Orientalem Ecclesiam repræsentantibus.

Exordium à lætitia, quæ omnibus Christifidelibus ex hujusmodi unione provenire debet, petitum.

LÆtentur cœli & exultet terra: sublatus est enim de medio paries, qui occidentalem, orientalemque dividebat Ecclesiam, & pax atque concordia rediit, illo angulari lapide Christo, qui fecit utraque unum, vinculo fortissimo caritatis & pacis utrumque jungente parietem, & perpetuæ unitatis fædere copulante ac continente, postque longam mæroris nebulam, & dissidii diuturni atram nigramque caliginem, serenum omnibus unionis optatæ jubar illuxit. Gaudeat & mater Ecclesia, quæ filios suos hactenus invicem dissidentes jam videt in unitatem, pacemque rediisse: & quæ antea in eorum separatione amarissime flebat, ex ipsorum modo mira concordia cum ineffabili gaudio omnipotenti Deo gratias referat. Cuncti gratulentur fideles ubique per orbem, & qui Christiano censentur nomine, matri Catholicæ Ecclesiæ collætentur. Ecce enim occidentales orientalesque patres, post longissimũ dissensionis, atque discordiæ tempus, se maris ac terræ periculis exponentes, omnibusque superatis laboribus, ad hoc sacrum Œcumenicum Concilium, desiderio sacratissimæ unionis, & antiquæ caritatis redintegrandæ gratia, læti, alacresque convenerunt, & intentione sua nequaquam frustrati sunt. Post longam enim, laboriosamque indaginem, tandem Spiritus sancti clementia ipsam optatissimam & sanctissimam unionem consecuti sunt. Quis igitur dignas omnipotentis Dei beneficiis gratias referre sufficiat; quis tantas divinæ miserationis divitias non obstupescat? cujus vel ferreum pectus tantæ supernæ pietatis magnitudo non molliat? Sunt ista prorsus divina opera, non humanæ fragilitatis inventa; atque ideo eximia cum veneratione suspicienda, & divinis laudibus prosequenda. Tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio, Christe fons misericordiarum, qui tantum boni sponsæ tuæ catholicæ Ecclesiæ contulisti, atque in generatione nostra tuæ pietatis miracula demonstrasti, ut enarrent omnes mirabilia tua. Magnum siquidem divinumque munus nobis Deus largitus est, qui oculis vidimus, quod ante nos multi, cum valde cupierint, aspicere nequiverunt.

Articuli, super quibus in Concilio Florentino disputatum est.

§.1. Convenientes enim Latini & Græci in hac sacrosancta Œcumenica Synodo, magno studio invicem usi sunt, ut inter alia etiam articulus ille de divina Spiritus sancti processione, summa cum diligentia & assidua inquisitione discuteretur. Prolatis vero testimoniis ex divinis scripturis, plurimisque auctoritatibus sanctorum Doctorum orientalium & occidentalium; aliquibus quidem ex Patre & Filio, quibusdam vero ex Patre, per Filium procedere dicentibus Spiritum Sanctum, & eamdem intelligentiam aspicientibus omnibus sub diversis vocabulis; Græci quidem asseruerunt quod id quod dicunt Spiritum sanctum ex Patre procedere, non hac mente proferunt, ut excludant Filium, sed quia eis videbatur, ut ajunt, Latinos asserere Spiritum sanctum ex Patre & Filio procedere tamquam ex duobus principiis, & duabus spirationibus, ideo abstinuerunt à dicendo, quod Spiritus sanctus à Patre procedat & Filio, vero affirmaverunt non se hac mente dicere Spiritum sanctum ex Patre, Filioque procedere, ut excludant Patrem quin sit fons, atque principium totius Deitatis, Filii scilicet, ac Spiritus sancti, aut quod id quod Spiritus sanctus procedit ex Filio, Filius à Patre non habeat, sive quod duo ponant principia, seu duas spirationes: sed unum tantum afferant esse principium, unicamque spirationem Spiritus sancti, prout hactenus asseruerunt. Et cum ex his omnibus unus & idem eliciatur veritatis sensus, tandem in infrascriptam, & sanctam Deo amabilem eodem sensu eademque mente unionem unanimiter concordarunt & consenserunt.

Professio ab omnibus super eisdem Articulis facienda.

§.2. In nomine igitur sanctę Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, hoc sacro universali approbante Florentino Concilio, definimus, ut hęc fidei veritas ab omnibus Christianis credatur & suscipiatur, sicque omnes profiteantur.

De Processione Spiritus Sancti.

§.3. Quod Spiritus sanctus ex Patre, & Filio æternaliter est, & essentiam suam, suumque esse subsistens habet ex Patre simul & Filio, & ex utroque eternaliter, tamquam ab uno principio, & unica spiratione procedit. Declarantes quod id quod sancti Doctores, & Patres dicunt ex Patre per Filium procedere Spiritum sanctum, ad hanc intelligentiam tendit, ut per hoc significetur Filium quoque esse secundum Grecos quidem causam; secundum Latinos vero, principium subsistentię Spiritus sancti sicut & Patrem. Et quoniam omnia quę Patris sunt, Pater ipse unigenito Filio suo gignendo dedit, pręter esse Patrem, hoc ipsum quod Spiritus sanctus procedit ex Filio, ipse Filius à Patre eternaliter genitus est. Definimus insuper explicationem verborum illorum, Filioque veritatis declarandę gratia, & imminente tunc necessitate, licite, ac rationabiliter Symbolo fuisse appositam.

Consecratione in azimo, vel fermentato.

§.4. Item in azymo sive fermentato pane triticeo, corpus CHRISTI veraciter confici: Sacerdotesque in altero ipsorum Domini corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta suę Ecclesię sive Occidentalis sive Orientalis consuetudinem.

Purgatorio, & Suffragiis.

§.5. Item si vere pœnitentes in Dei caritate decesserint, antequam dignis pęnitentię fructibus de commissis satisfecerint, & omissis, eorum animas pœnis Purgatorii post mortem purgari: & ut à pęnis hujusmodi releventur, & prodesse eis fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, & eleemosynas, & alia pietatis officia, quę à fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt secundum Ecclesię instituta.

Paradiso, & districtione meritorum.

§.6. Illorumque animas qui post baptisma susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam quę post contractam peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem exutę corporibus (prout superius dictum est) sunt purgatę, in cęlum mox recipi, & intueri clare ipsum Deum trinum, & unum, sicuti est pro meritorum tamen diversitate aliam alia perfectius.

Inferno.

§.7. Illorum autem animas qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decedunt, mox in Infernum descendere, pœnis tamen disparibus puniendas.

Primatu Romani Pontificis:

§.8. Item definimus, Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, tutiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum patrem, ac doctorem existere, & ipsi in B. Petro, pascendi, regendi, ac gubernandi universalem Ecclesiam à D. N. JESU CHRISTO plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis œcumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur.

Ordine Patriarcharum.

§.9. Renovantes insuper ordinem traditum in Canonibus cæterorum venerabilium Patriarcharum, ut Patriarcha Constantinopolitanus secundus sit post sanctissimum Romanum Pontificem, tertius verò Alexandrinus, quartus autem Antiochenus, & quintus, Hierosolymitanus, salvis videlicet omnibus privilegiis, & juribus eorum.

Datum Florentiæ in sessione publica Synodali, solemniter in Ecclesia majori celebrata, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXIX. pridie Nonas Julii, Pontificatus nostri Anno IX.

Dat. die 4. Julii 1439. An.IX.

Eugenii Papæ,

Ego Eugenius Cathol. Ecclesiæ Episcopus, ita definiens subcripsi.

Adiutor & protector meus es tu, Domine ne derelinquas me.

Et S. R. E. Cardinalium subscriptio.

Ego Antonius Episcopus Ostiensis, Card. Bononiensis, supradictas definitiones veras & Catholicas esse affirmo, & me illis subcripsi.

Ego Beranda Episcopus Portuensis, Cardinalis Placentinus, supradictas definitiones veras, & Catholicas esse affirmo, & subscripsi.

Ego N. tituli S. Crucis, Presb. Card. supradictis definitionibus tamquam veris, & Catholicis subscripsi.

Ego F. tituli S. Clementis, Presbyter Cardinalis, supradictis definitionibus me subcripsi.

Ego A. tit. S. Marci, Presb. Card. subscripsi.

Ego Jul. tit. S. Sabinæ, Presb. Card. me subscripsi.

Egc Prosper tit. S. Georgii ad Velum aureum, Diaconus Cardinalis de Columna subscripsi.

Ego Dominicus S. Mariæ in Via lata, S. R. E. Diaconus Card. subscripsi.

XXII.

Exemptio Sororum sive Monialium Ordinis S. Claræ, à jurisdictione, & superioritate Ordinariorum, & aliorum quorumcumque, & a solutione pedagiorum, & quarumlibet contributionum.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Licet Romanus Pontifex omnes religiones, & religiosas personas, earumque Monasteria, sive loca, assueto benignitatis affectu prosequi consueverit, illa tamen specialius sibi subdit, ac a cujuslibet alterius jurisdictione onerumque quorumcumque subiectione, & solutione libera facit penitus, & exempta, quæ majoribus oppressionibus, exactionibusque gravata noscuntur.

Moniales S. Claræ Papę conqueruntur de gravaminibus sibi aliàs impositis.

§.1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissarum, & Conventuum universorum Monas-

nasteriorum S. Damiani, ac Minorissarum, & S. Claræ Ordinis ejusdem Sanctæ sub Generalis, Ministri, aliorumque officialium Ordinis fratrum Minorum cura ubilibet constitutarum, petitio continebat, quod ob varias decimarum, & caritativorum subsidiorum, aliorumque onerum impositiones, tam pro Romanæ Ecclesiæ, suorumque Legatorum, & Nunciorum incumbentibus, quam pro honorandis Regibus, ac Principibus, ac Communitatum subventionibus, Apostolica auctoritate hactenus ordinatas, constitutas, atque decretas, necnon gabellas, pedagia, & gravamina, aliaque onerare alia per Potestates, Rectores, atque regimina sæcularia, factas, impositas, & illatas, petitionesque & exactiones, quæ ratione fructuum, qui in eorumdem Monasteriorum, & locorum agris, & possessionibus intra nonnullarum, cum cura & sine cura, Ecclesiarum limites consistentibus colliguntur, à nonnullis illarum Rectoribus, & beneficiatis, factæ, sunt hactenus, & fiunt etiam de præsenti, Abbatissæ Conventus, Moniales, Monasteria, & loca hujusmodi in tantam paupertatem, inopiamque venerunt, quod pia eorum vota exolvere non valentes, in Monasteriis, & locis ipsis divini cultus est adeo diminutus, quod nisi provideatur celeriter, verisimiliter formidatur in eis extinctio observantiæ regularis. Quare pro parte Abbatissarum, & Conventuum prædictarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut providere eis & eisdem Monasteriis, sive locis super hoc de opportuno remedio dignaremur.

Eas igitur ab omni jurisdictione, etiam Ordinariorũ declarat exẽptas.

§.2. Nos igitur, qui ad eosdem Fratrum Minorum, & S. Claræ Ordines specialem gerimus devotionis affectum, piæ mem. Nicolai Quarti, Bonifacii Octavi, Joannis Vigesimi secundi, Clementis Tertii, Alexandri Quarti, & Benedicti Vndecimi Prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, earumdem Abbatissarum, & Conventuum, necnon dilecti filii Guillelmi de Casali, ejusdem Fratrum Minorum Ordinis Generalis Ministri sacræ paginæ professoris, nobis super hoc humiliter supplicantis, in hac parte supplicationibus inclinati, ut in eisdem Monasteriis eo devotius divinis laudibus intendatur, quo personæ in illis vacantes studio piæ vitæ potiori fuerint immunitatis privilegio communitæ Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria, atque loca hujusmodi cum omnibus juribus, & pertinentiis, ac bonis eorumdem mobilibus, & immobilibus quibuscumque tam præsentibus, quam futuris, ab omni jurisdictione, dominio, potestate quorumcumque Legatorum, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Nunciorum, & aliorum quorumcumque Ordinariorum Judicum ad instar præfatorum Pontificum concessorum privilegiorum, quæ hic haberi volumus pro sufficienter expressis, auctoritate Apostolica ex certa scientia, tenore præsentium prorsus eximimus, & perpetuo liberamus, ac sub B. Petri, & Sedis Apostolicæ protectione suscipimus, atque nostra, illaque nobis, & successoribus nostris Romanis Pontificibus canonice intrantibus, & dictæ Sedi dumtaxat immediate volumus subiacere. Ita quod Legati, & Nuncii dictæ Sedis, ac Judices præfati, aut alia quævis persona, sæcularis vel regularis, Ecclesiastica vel mundana, quacumque fulgeat dignitate, nullas in Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria, sive loca hujusmodi, ut pote prorsus exempta, possint excommunicationis, vel interdicti sententias promulgare, vel jurisdictionem, dominium, aut potestatem aliquam exercere, ratione delicti, contractus, aut rei de qua ageretur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipsa consistat.

Et etiam ab omni pedagio & contributione.

§.3. Quinimo Abbatissas, Conventus, & Moniales easdem cum earum Monasteriis atque locis perpetuo exemptas esse volumus immunes, & liberas, & ab omni decimarum, subsidiorum, gabellarum, pedagiorum, fructuum, & aliorum hujusmodi solutione, contributione, responsione, & aliis quibuscumque fel. rec. Innocentii Papæ IV. prædecessoris nostri, & al is quibuslibet constitutionibus, & privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis specialibus, & generalibus, locorum Ordinariis, vel aliis quibuscumque, & quovis modo concessis, & in posterum concedendis, necnon statutis consuetudinibus, & ordinationibus Monasteriorum locorum, & Ordinum prædictorum, ac obligationibus, promissionibus, & solutionibus per easdem Abbatissas, Conventus, & Moniales hactenus forsan factis, contrariis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis non obstantibus.

De observantia hujusce Constitutionis.

§.4. Mandantes omnibus, & singulis Legatis, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Ordinariis, Rectoribus, & aliis supradictis cujusvis ordinis, gradus, status, & conditionis existant, etiamsi Cardinalatus præfulgeant dignitate, ne Abbatissas, Conventus, Monasteria, & loca hujusmodi super præmissis, & circa ea impetant, aut quomodolibet molestent, quinimo nec sinant ab aliis, quantum in eis fuerit quomodolibet molestari, etiam per literas Apostolicas sub quavis forma, vel expressione verborum confectas, seu conficiendas in posterum, & etiam, si literæ ipsæ de eisdem Monasteriis, Abbatissis, Priorissis, Conventibus, Ordinibus, & religione, ac privilegiis, & indultis ipsarum, & de præsenti indulto plenam, & expressam facerent mentionem, ac etiamsi in eisdem literis concessis, & concedendis clausulæ infrascriptæ, videlicet quod omnes personæ Ecclesiasticæ, sæculares, & religiosæ, exemptæ, & non exemptæ, ad præstationem, seu solutionem decimarum, collectarum, tallearum, subsidiorum, procurationum, angariarum, ac aliarum quarumlibet exactionum quocumqae nomine nuncupentur, seu ad contribuendum in eis compelli valeant.

§.5. Non obstantibus si dilectis in Christo filiabus, Abbatissis, & Conventibus dictorum Monasteriorum, & ipsis universis Monasteriis, vel Ordini, seu religioni ipsarum, in specie, vel in genere, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim à Sede Apostolica sit indultum, quod ad solutionem, seu præstationem decimarum, collectarum, tallearum, subsidiorum, procurationum, & aliarum impositionum hujusmodi, seu ad contribuendum in eis minime tenerentur, & ad id compelli, aut quod interdici, suspendi, vel excommunicari, non possint per literas Apostolicas, quæ de indulto hujusmodi, & toto tenore ipsius plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum non facerent mentionem, sive quibuslibet privilegiis eis, vel quibuscumque personis, locis, vel Ordinariis à præfata Sede concessis, vel concedendis, de quibus oporteret in dictis literis specialem fieri mentionem, & per quæ effectus literarum ipsarum, quomodolibet impediri valeret, vel etiam retardari, vel aliæ quæcumque, & qualescumque clausulæ prædictis similes, vel dissimiles, sub quocumque tenore, vel expressione verborum insertę fuerint, quæ constitutioni, & ordinationi nostris hujusmodi possent in aliquo derogare, compelli possint invitæ. Decernentes ex nunc omnes excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, ac quoscumque processus, quascumque personas continentes, quos, vel quas, adversus Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria, loca, & bona prædicta, contra tenorem, & formam exemptionis hujusmodi quomodolibet haberi contigerit, seu etiam promulgari, irritos & inanes, ac nullius existere roboris vel momenti.

Obstantium derogatio.

§.6. Per hoc autem dilectis filiis Generali Ministro, & aliis Ordinis Minorum hujusmodi pro tempore existentibus officialibus, nullum, quin omnem quam hactenus habuerunt, & de præsenti habent curam, dispositionem, & quamlibet aliam ordinationem Abbatiarum, Conventuum, Monasteriorum, & locorum prædictorum libere & licite valeant exercere, nolumus præjudicium generari.

Jurisdictionem verum Superiorum Ordinis ejusdem præservat.

Nulli ergo &c.

Datum Florentiæ, Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXVIIII. Idibus Augusti, Pontificatus nostri Anno nono.

Dat. die 13. Aug. 1439. An.IX.

XXIII.

Concordia Armenorum cum Sancta Romana Ecclesia, & declaratio articulorum septem novæ legis sacramenta, & pleraque alia concernentium.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

EXultate Deo adjutori nostro, jubilate Deo Jacob, omnes qui ubique nomine censemini christiano. Ecce enim iterum recordatus Dominus misericordiæ suæ, alium dissidii lapidem, nongentis & amplius inveteratum annis, de Ecclesia sua auferre dignatus est, & qui facit concordiam in sublimibus, & per quem in terra pax est hominibus bonæ voluntatis, optatissimam Armenorum unionem sua ineffabili miseratione concessit. Benedictus Deus, & Pater Domini nostri JESU CHRISTI, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Intuens namque piissimus Dominus Ecclesiam suam, modo ab his qui foris sunt, modo ab his qui intra, non parvis agitari turbinibus, ut inter ipsas respirare angustias, & ad resistendum fortior assurgere valeat, multis eam quotidie modis consolari, & roborari dignatur.

Lætitia Ecclesiæ super hujusmodi unione.

§.1. Nam & pridem magnam illam Græcorum unionem, multas longe, lateque continentium nationes, & linguas, hodie vero hanc ipsam Armenici populi, qui per Septentrionem, & Orientem in magna copia diffusus est, in eodem fidei, & caritatis vinculo cum Sede Apostolica stabilivit. Hæc profecto tam magna, & mira sunt divinæ pietatis beneficia, ut non solum pro utroque, sed ne quidem pro altero satis dignas suæ Majestati referre gratias possit intellectus humanus. Quis nos vehementer admiretur, uno eodemque tam brevi tempore duo sic præclara, & sæculis desiderata opera, in hoc Sacro Concilio fuisse tam feliciter consummata? Vere à Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. Quomodo enim hominum prudentia, vel industria, nisi gratia Dei, & cœpisset, & perfecisset, has tantas, & tales res explere potuisset? Laudemus jugiter, & toto corde benedicamus Domino, qui fecit mirabilia magna solus, ipsique psallamus spiritu, psallamus, & mente, oreque, & opere, quantum sinit humana fragilitas, pro tantisque muneribus gratias agamus, orantes, & obsecrantes, ut quemadmodum ipsi Græci, atque Armeni, unum cum Ecclesia Romana effecti sunt, ita fiant, & ceteræ nationes, præsertim Christi charactere insignitæ, & totus denique Populus Christianus omnibus odiis bellisque extinctis, mutua invicem pace, & fraterna caritate quiescat, & gaudeat.

Pridem Græcos, nunc Armenos ait unitos.

§.2. Ipsos autem Armenos magnis laudum preconiis dignos esse merito censemus. Ut primum enim à nobis ad Synodum accersiti sunt, tamquam Ecclesiasticæ avidi unitatis, spectabiles devotos, & doctos Oratores suos cum sufficienti mandato, de suscipiendo videlicet quicquid Spiritus Sanctus hanc sanctam Synodum illustraverit, ex remotissimis regionibus per multos labores marisque pericula, ad nos, & hoc sacrum Concilium destinarunt.

Armenorum laudes.

§.3 Nos vero tota mente, ut nostrum pastorale decebat officium, cupientes tam sanctum perficere opus, sæpe cum ipsis Oratoribus de hac sancta unione contulimus, & ne parva huic sanctæ rei dilatio fieret, deputavimus de omni statu hujus Sacri Concilii viros juris divini, & humani doctissimos, qui cum omni cura, studioque, & diligentia rem istam cum istis pertractarent

Qua benignitate cum eis actum sit.

ctarent Oratoribus, ab eis accurate inquirentes eorum fidem, tam circa divinæ unitatem essentiæ, & divinarum personarum Trinitatem, quam Domini nostri JESU CHRISTI umanitatem, & septem Ecclesiæ Sacramenta, & alia ad fidem orthodoxam, & ritus universalis Ecclesiæ pertinentia.

Tandem uniti sunt, datumque eis fidei compendium.

§. 4. Multis itaque adhibitis disputationibus, collocutionibus, & tractatibus postquam non mediocrem testimoniorum inspectionem, quæ ex sanctis Ecclesiæ Patribus, & Doctoribus deducta sunt, & earum de quibus agebatur rerum discussionem, tandem expedire judicavimus, ne ulla in futurum de fidei veritate apud ipsos Armenorum hæsitatio esse valeat, atque idem per omnia sapiant cum Sede Apostolica, unioque ipsa stabilis, & perpetua sine ullo scrupulo perseveret, ut sub quodam brevi compendio orthodoxæ fidei veritatem, quam super præmissis Romana profitetur Ecclesia, per hoc decretum, sacro hoc approbante Florentino Concilio, ipsis Oratoribus ad hoc etiam consentientibus traderemus.

De Symbolo.

§. 5. In primis ergo damus eis Sanctum Symbolum, à centum quinquaginta Episcopis in œcumenico Constantinopolitano Concilio editum, cum illa additione. Filioque ipsi Symbolo declarandæ veritatis gratia, & urgente necessitate, licite, & rationabiliter apposita, cujus talis est tenor. Credo in unum Deum &c. hoc autem sanctum Symbolum, sicut apud Latinos mos est, ita decernimus per omnes Armenorum Ecclesias intra Missarum solemnia singulis saltem dominicis diebus, & majoribus festivitatibus, decantari, vel legi.

Duabus naturis in Christo.

§. 6. Secundo tradimus eis definitionem quarti universalis Concilii Chalcedonensis, in quinto postea, & sexto universalibus Conciliis renovatam de duabus naturis in una Christi persona, cujus tenor talis est. Sufficeret quidem sapiens hoc, & salutare divinæ gratiæ Symbolum ad plenam cognitionem, ac confirmationem pietatis. De Patre enim, & Filio, & Spiritu Sancto perfectionem docet, & Domini humanitatem fideliter accipientibus repræsentat. Sed quoniam hi qui conantur reprobare prædicationem veritatis per proprias hæreses, novas voces genuerunt, & hi quidem præsumentes corrumpere mysterium dispensationis Domini, quæ propter nos facta est: alii vero introducentes confusionem permixtionemque, & stultè confingentes unam esse naturam carnis, & Deitatis, & portento se dicentes passibilem unigeniti divinam naturam: ob hoc volens claudere illis omnem machinationem contra veritatem, præsens nunc sancta, & magna atque universalis Synodus prædicationem hanc docens ab initio immobilem, decrevit ante omnia fidem trecentorum decem & octo Sanctorum Patrum manere irrecusabilem, & posteriore tempore propter illos quidem qui pugnant adversum Spiritum Sanctum, corroborat doctrinam de substantia Spiritus, traditam à Patribus centum quinquaginta apud Constantinopolim congregatis, quam illi omnibus notam fecerunt, non quasi inferentes, quod aliquid minus esset in præcedentibus, sed eorum intellectum de Spiritu Sancto scripturarum testimoniis declarantes, adversus eos qui dominationem ejus respuere tentaverunt. Propter illas autem qui moliuntur corrumpere dispensationis mysterium, & impudenter delirant, dicentes, purum hominem esse illum qui ex Sancta MARIA Virgine natus est, suscepit Epistolas Synodicas Beati Cyrilli quondam Præsulis Ecclesiæ Alexandrinæ ad Nestorium, & ad Orientales, congruas existentes ad convincendas Nestorii vesanias, & ad interpretationem eorum, qui salutaris Symboli mentem pio zelo nosse desiderant. Quibus etiam consequentissime epistolam coaptavit magnæ, & senioris Urbis Romæ Præsulis beatissimi ac sanctissimi Leonis Papæ, quæ scripta est ad sanctæ memoriæ Archiepiscopum Flavianum, ad perimendas Eutychis malam intelligentiam, utpote congruentem illius magni Petri confessioni, & existentem nobis quamdam columnam communem adversus prava dogmata, & ad confirmationem rectorum dogmatum. His namque qui in duos filios dispensationis divinæ mysterium discerpere nituntur, obsistit, & illos qui passibilem deitatem unigeniti ausi sunt dicere, à sacro cœtu expellit, & his qui in duabus naturis Christi temperamentum aut confusionem exquirunt, resistit: & eos qui dicunt, servi formam, quam ex nobis assumpsit, cœlestem esse, aut alterius alicujus substantiæ, ut dementes abjicit: & qui duas quidem ante unitionem naturas Domini fabulantur, unam vero post unitionem confingunt anathematizat. Sequentes igitur Sanctos Patres, unum eumdemque confiteri Filium Dominum nostrum JESUM CHRISTUM consonanter omnes docemus, eumdem perfectum in Deitate, eumdem perfectum in humanitate, Deum vere, & hominem vere, eumdem ex anima rationali, & corpore, consubstantialem Patri secundum Deitatem, & consubstantialem nobis eumdem, secundum humanitatem, per omnia nobis similem absque peccato, ante sæcula quidem de Patre genitum secundum Deitatem, in novissimis autem diebus eumdem propter nos & propter salutem nostram ex MARIA Virgine Dei genitrice secundum humanitatem, unum eumdemque Christum verum Filium Dominum unigenitum in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata differentia naturarum propter unitionem, magisque salva proprietate utriusque naturæ, & in unam personam atque subsistentiam concurrente, non in duas personas partitum, sive divisum, sed unum, & eumdem Filium unigenitum Deum, verum Dominum JESUM CHRISTUM, sicut ante Prophetæ de eo, & ipse nos JESUS CHRISTUS erudivit, & Sanctorum Patrum nobis tradidit Symbolum.

§. 7. Ter-

Duabus voluntatibus, duabusque operationibus

§. 7. Tertio definitionem de duabus voluntatibus, duabusque Christi operationibus in prædicto sexto Concilio promulgatum, cujus tenor talis est: sufficeret quidem, & reliqua, quæ in ipsa definitione Concilii Chalcedonensis superius enarrata, sequuntur usque ad finem, post quem sequitur in hunc modum: & duas naturales voluntates in eos, & duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfuse, secundum Sanctorum Patrum doctrinam adæque prædicamus, & duas naturales voluntates non contrarias, juxta quod impii asseruerunt hæretici, sed sequentem humanam ejus voluntatem, & non resistentem, vel reluctantem, sed potius, & subjectam divinæ ejus atque omnipotenti voluntati. Oportebat enim carnis voluntatem moveri, subjici vero voluntati divinæ juxta sapientissimum Athanasium. Sicut enim ejus caro, Dei verbi dicitur & est, ita & naturalis carnis ejus voluntas, propria Dei verbi dicitur & est, sicut ipse ait: Quia descendi de Cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui misit me, Patris; suam propriam dicens voluntatem, quæ erat carnis ejus. Nam & caro propria ejus facta est. Quemadmodum enim sanctissima atque immaculata animata ejus caro, deificata est, non est perempta, sed in proprio sui statu, & ratione permansit: ita & humana ejus voluntas deificata est, non est perempta, sa utata est autem magis secundum deiloquum Gregorium dicentem: Nam velle illius qui in Salvatore intelligitur, non est contrarium Deo: deificatum est totum, duas enim naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inconfuse, inseparabiliter in eodem Domino JESU CHRISTO vero Deo modo glorificamus, hoc est divinam operationem, & humanam operationem secundum divinum prædicatorem Leonem apertissime asserentem: agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium est, verbo scilicet operante quod verbi est, & carne exequente quod carnis: nec enim in quoquam unam dabimus naturalem operationem Dei, & creaturæ, ut neque quod creatum est, in divinam educamus essentiam, neque quod eximium est divinæ naturæ, ad competentem creaturis locum deiiciamus. Unius enim, & ejusdem tam miracula quam passiones cognoscimus, secundum aliud, & aliud earum ex quibus est naturarum, & in quibus habet esse, sicut admirabilis inquit Cyrillus. Undique igitur inconfusum, atque indivisum conservantes unum sanctæ Trinitatis, brevi voce cuncta proferimus: & post incarnationem, Dominum nostrum JESUM CHRISTUM verum Deum esse credentes, asserimus duas ejus esse naturas, in una ejus radiante subsistentia, in qua tam miracula quamquam passiones per omnem sui dispensativam conversationem, non per phantasiam, sed veraciter demonstravit, ob naturalem differentiam, in eadem una subsistentia cognoscendam, dum utraque natura cum alterius communione, indivise & inconfuse propria vellet atque operaretur, juxta quam rationem, & duas naturales voluntates, & operationes confitemur, ad salutem humanam convenienter in eo concurrentes.

Conciliis universalibus, & de B. Leoni debita veneratione.

§. 8. Quarto, quoniam hactenus ipsi Armeni per has tres Nicænam, Constantinopolitanam, & Ephesinam primam, Synodos, nullas alias universales postea celebratas, nec ipsum beatissimum hujus Sanctæ Sedis Antistitem Leonem, cujus auctoritate ipsa Chalcedonensis Synodus extitit congregata susceperunt, asserentes eisdem fuisse suggestum, tam Synodum ipsam Calcedonensem, quàm memoratum Leonem, secundum damnatam Nestorii hæresim definitionem fecisse: instruximus eos & declaravimus, hujusmodi falsam fuisse suggestionem, ipsamque Synodum Calcedonensem, & beatissimum Leonem, sancte, & recte veritatem de duabus in una persona Christi naturis superius descriptam definivisse, contra impia Nestorii, & Eutychis dogmata, injunximusque ut ipsum beatissimum Leonem, qui veræ fidei columna fuit, & omni sanctitate, & doctrina refertus, tamquam sanctum, & in Cathalogo Sanctorum merito descriptum, de cetero reputent, & venerentur, atque non solum dictas tres Synodos, sed & omnes alias universales auctoritate Romani Pontificis legitime celebratas, sicuti, & ceteri fideles, reverenter suscipiant.

Septem Sacramentis novæ legis.

§. 9. Quinto, Ecclesiasticorum sacramentorum veritatem, pro ipsorum Armenorum, tam præsentium, quam futurorum faciliori doctrina, sub hac brevissima redigimus formula. Novæ legis septem sunt sacramenta, videlicet, Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium, quę multum a sacramentis differunt antiquę legis. Illa enim non causabant gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandam esse figurabant: hæc verò nostra, & continent gratiam, & ipsam digne suscipientibus conferunt. Horum quinque prima ad spiritualem uniuscujusque hominis in se ipso perfectionem; duo ultima ad totius Ecclesię regimen, multiplicationemque ordinata sunt. Per Baptismum enim spiritualiter renascimur, per Confirmationem augemur in gratia, & roboramur in fide, renati autem, & roborati, nutrimur divina Eucharistiæ alimonia, quod si per peccatum ægritudinem incurrimus animæ per Pœnitentiam spiritualiter sanamur, spiritualiter etiam, & corporaliter (prout animæ expedit) per extremam Unctionem. Per Ordinem verò Ecclesia gubernatur, & multiplicatur spiritualiter. Per Matrimonium corporaliter augetur. Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, & persona ministri conferentis sacramentum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, quorúm si aliquod desit, non perficitur sacramentum. Inter hæc sacramenta tria sunt, Baptismus, Confirmatio, & Ordo, quæ characterem, idest spirituale quoddam signum, a ceteris distincti-

stinctivum imprimunt in anima indelebile. Unde in eadem persona non reiterantur. Reliqua vero quatuor characterem non imprimunt, & reiterationem admittunt.

Baptismo. §.10. Primum omnium Sacramentorum locum tenet sanctum Baptisma, quod vitæ spiritualis janua est, per ipsum enim membra Christi; ac de corpore efficimur Ecclesiæ. Et cum per primum hominem mors introierit in universos, nisi ex aqua & spiritu renascimur, non possumus (inquit Veritas) in regnum cœlorum introire. Materia hujus sacramenti, est aqua vera & naturalis: nec refert frigida sit an calida. Forma autem est. Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Non tamen negamus quin, & per illa verba, baptizetur talis servus Christi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti; vel baptizatur manibus meis talis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, verum perficiatur Baptisma: quoniam cum principalis causa, ex qua baptismus virtutem habet, sit sancta Trinitas, instrumentalis autem sit minister, qui tradit exterius Sacramentum, si exprimetur actus, qui per ipsum exercetur ministrum, cum Sanctæ Trinitatis invocatione, perficitur sacramentum. Minister hujus sacramenti est sacerdos, cui ex officio competit baptizare. In causa autem necessitatis, non solum sacerdos, vel diaconus, sed etiam laicus, vel mulier, immo etiam paganus, & hæreticus, baptizare potest, dummodo formam servet Ecclesiæ, & facere intendant quod facit Ecclesia. Hujus sacramenti effectus, est remissio omnis culpæ originalis, & actualis, omnis quoque pœna quæ pro ipsa culpa debetur. Propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda est satisfactio, sed morientes, antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum Cœlorum, & Dei visionem perveniunt.

Confirmatione. §.11. Secundum Sacramentum est Confirmatio cujus materia est Chrisma confectum ex oleo, quod nitiorem significat conscientiæ, & balsamo, qui odorem significat bonæ famæ per Episcopum benedicto. Forma autem est, Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Ordinarius minister est Episcopus. Et cum ceteras unctiones simplex sacerdos valeat exhibere, hanc nonnisi Episcopus debet conferre, quia de solis Apostolis legitur, quorum vicem tenent Episcopi, quod per manus impositionem Spiritum sanctum dabant, quemadmodum Actuum Apostolorum lectio manifestat. Cum enim audissent (inquit) Apostoli, qui erant Hierosolymis, quia recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Joannem, qui cum venissent, oraverunt pro eis ut acciperent Spiritum Sanctum, nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Jesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. Loco autem illius manus impositionis, datur in Ecclesia Confirmatio. Legitur tamen aliquando per Apostolicæ Sedis dispensationem, ex rationabili, & urgente admodum causa, simplicem Sacerdotem, Chrismate per Episcopum confecto hoc administrasse Confirmationis Sacramentum. Effectus autem hujus Sacramenti est, quia in eo datur Spiritus sanctus ad robur, sicut datus est Apostolis in die Pentecostes, ut videlicet Christianus audacter Christi confiteantur nomen. Ideoque in fronte ubi verecundiæ sedes est, confirmandus injungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat, & præcipue crucem ejus, qui Iudæis est scandalum; gentibus autem stultitia, secundum Apostolum, propter quod signo Crucis signatur.

Eucharistia. §.12. Tertium est Eucharistiæ Sacramentum, cujus materia est panis triticeus, & vinum de vite, cui ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet. Aqua autem autem ideo admiscetur quoniam juxta testimonia Sanctorum Patrum, & Doctorum Ecclesiæ pridem in disputatione exhibita, creditur ipsum Dominum in vino aqua permixto hoc instituisse Sacramentum, deinde quia hoc convenit Dominicæ passionis repræsentationi. Inquit enim beatus Alexander Papa Quintus a B. Petro: in sacramentorum oblationibus, quæ intra Missarum solemnia Domino offeruntur panis tantum, & vinum aqua permixtum, in sacrificium offerantur. Non enim debet in calicem Domini, aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed utrumque permixtum, quia utrumque, idest sanguis, & aqua ex latere Christi profluxisse legitur. Tum etiam quod convenit ad significandum hujus Sacramenti effectum, qui est unio populi Christiani ad Christum. Aqua enim populum significat, secundum illud Apocalypsis: Aquæ multæ populi multi. Et Julius Papa secundus, post beatum Sylvestrum, ait: Calix Dominicus juxta Canonum præceptum, vino, & aqua permixtus debet offerri, quia videmus in aqua populum intelligi, in vino vero ostendi sanguinem Christi. Ergo cum in Calice vinum, & aqua miscetur, Christo populus adunatur, & fidelium plebs ei in quem credit, copulatur, & jungitur. Cum ergo tam Sancta Romana Ecclesia, a beatissimis Apostolis Petro & Paulo edocta, quam reliquæ omnes Latinorum, Græcorumque Ecclesiæ, in quibus omnis sanctitatis, & doctrinæ lumina claruerunt, ab initio nascentis Ecclesiæ sic servaverint, & modo servent, inconveniens admodum videtur, ut alia quævis regio ab hac universali, & rationabili discrepet observantia. Decernimus igitur, ut etiam ipsi Armeni se cum universo Orbe Christiano conforment, eorumque Sacerdotes in calicis oblatione paululum aquæ (prout dictum est) admisceant vino. Forma hujus Sacramenti sunt verba Salvatoris quibus hoc conficit Sacramentum. Nam ipsorum verborum virtute, substantia panis in corpus Christi, & substantia vini in sanguinem convertuntur, ita tamen quod totus Christus continetur

sub

sub specie panis & totus sub specie vini, sub qualibet quoque parte hostiæ consecratæ, & vini consecrati, separatione facta, totus est Christus. Hujus sacramenti effectus, quem in anima operatur digne sumentis, est adunatio hominis ad Christum. Et quia per gratiam homo Christo incorporatur, & membris ejus unitur, consequens est, quod per hoc sacramentum in sumentibus digne gratia augeatur, omnemque effectum, quem materialis cibus, & potus, quo ad vitam agunt corporalem; sustentando, augendo, reparando, & delectando, sacramentum hoc quo ad vitam operatur spiritualem, in quo (ut inquit Urbanus Papa) gratam Salvatoris nostri recensemus memoriam, a malo retrahimur, confortamur in bono, & ad virtutum, & gratiarum proficimus incrementum.

Pœnitentia. §.13. Quartum Sacramentum est Pœnitentia, cujus quasi materia sunt actus pœnitentis, qui in tres distinguuntur partes. Quarum prima est cordis contritio, ad quam pertinet, ut doleat de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero. Secunda est oris confessio, ad quam pertinet, ut peccator omnia peccata, quorum memoriam habet, suo sacerdoti confiteatur integraliter. Tertia est satisfactio pro peccatis secundum arbitrium sacerdotis, quæ quidem præcipue fit per orationem, jejunium, & eleemosynam. Forma hujus sacramenti sunt verba absolutionis, quæ sacerdos profert, cum dicit: Ego te absolvo &c. Minister hujus sacramenti est sacerdos, habens auctoritatem absolvendi, vel ordinariam, vel ex commissione superioris, effectus hujus sacramenti est absolutio a peccatis.

Extrema Unctione. §.14. Quintum sacramentum est, extrema Unctio, cujus materia est, oleum olivæ per Episcopum benedictum. Hoc sacramentum nisi infirmo, de cujus morte timetur, dari non debet, qui in his locis ungendus est: in oculis propter visum, in auribus propter auditum, in naribus propter odoratum, in ore propter gustum, vel loquutionem, in manibus propter tactum, in pedibus propter gressum, in renibus propter delectationem ibidem vigentem. Forma hujus sacramenti est hæc: per istam unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quicquid per visum &c. Et similiter in aliis membris. Minister hujus sacramenti est sacerdos. Effectus verò est mentis sanatio, & in quantum autem expedit ipsius etiam corporis. De hoc sacramento inquit beatus Jacobus Apostolus; infirmatur quis in vobis; inducat presbyteros Ecclesiæ, ut orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, dimittentur ei.

Ordine. §.15. Sextum sacramentum est, ordinis, cujus materia est illud, per cujus traditionem confertur ordo, sicut presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem. Diaconatus verò per libri Evangeliorum dationem. Subdiaconatus vero per calicis vacui cum patena vacua superposita traditionem: & similiter de aliis per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Forma sacerdotii talis est; accipe potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro vivis, & mortuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Et sic de aliorum ordinum formis, prout in Pontificali Romano late continetur. Ordinarius Minister hujus sacramenti, est Episcopus. Effectus augmentum gratiæ ut quis sit idoneus minister.

§.16. Septimum est sacramentum Matrimonii, quod est signum conjunctionis Christi, & Ecclesiæ, secundum Apostolum dicentem: sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo, & in Ecclesia. Causa efficiens Matrimonii, regulariter est mutuus consensus, per verba de præsenti expressus. Assignatur autem triplex bonum Matrimonii. Primum est proles suscipienda, & educanda ad cultum Dei. Secundum est fides, quam unus conjugum alteri servare debet. Tertium indivisibilitas Matrimonii propter hoc quod significat indivisibilem conjunctionem Christi, & Ecclesiæ. Quamvis autem ex causa fornicationis liceat tori separationem facere, non tamen aliud matrimonium contrahere fas est, cum Matrimonii vinculum legitime contracti perpetuum sit. Matrimonio.

§.17. Sexto compendiosam illam fidei regulam, per beatissimum Athanasium editam ipsis præbemus oratoribus, cujus tenor talis est: Quicumque vult salvus esse &c. Fidei Regula edita a S. Atanasio.

§.18. Septimo, decretum unionis cum Græcis consummatæ pridem in hoc sacro œcumenico Florentino Concilio promulgatum cujus tenor talis est: Eugenius &c. Lætentur Cæli &c. Decreto unionis Græcorum.

§.19. Octavo cum inter alia sit etiam cum ipsis Armenis disputatum, quibus diebus festivitates Annunciationis B. Mariæ Virginis, Nativitatis B. Joannis Baptistæ, & consequenter Nativitatis & Circumcisionis Domini nostri JESU CHRISTI, ac præsentationis ejusdem in templo, seu Purificationis beatæ Virginis Mariæ celebrari debeant, satisque dilucide veritas patefacta fuerit, tam sanctorum Patrum testimoniis, quam consuetudine Ecclesiæ Romanæ, & omnium aliarum universaliter apud Latinos, & Græcos: ne igitur in tantis celebritatibus dispar sit Christianorum ritus, unde perturbandæ caritatis occasio possit oriri, decernimus tanquam veritati, & rationi consentaneum, & juxta totius reliqui Orbis observantiam, ut ipsi etiam Armeni festum Annunciationis B. Mariæ die 25. Martii, Nativitatis B. Joannis Baptistæ 24. Junii, Nativitatis vero secundum carnem Salvatoris nostri 25. Decembris; Circumcisionis ejusdem 1. Januarii, Epiphaniæ 6. ejusdem Januarii, præsentationis Domini in templo, seu Purificationis Dei Genitricis 2. Februarii debeant solemniter celebrare. Festivitatibus celebrandis.

§.20. His omnibus explicatis, prædicti Armenorum Oratores nomine suo, & sui Patriar- Quæ omnia Armenorum Legati acceptarunt.

Patriarchę, & omnium Armenorum, hoc saluberrimum Synodale decretum cum omnibus suis capitulis, declarationibus, definitionibus, traditionibus, pręceptis, & statutis, omnemque doctrinam in ipsa descriptam, necnon quicquid tenet, & docet Sancta Sedes Apostolica, & Romana Ecclesia, cum omni devotione, & obedientia acceptant, suscipiunt, & amplectuntur. Illos quoque Doctores, & Sanctos Patres, quos Ecclesia Romana approbat, ipsi reverenter suscipiunt. Quascumque verò personas, & quicquid ipsa Romana Ecclesia damnat, & reprobat, ipsi pro reprobatis, & damnatis habent. Profitentes tamquam verę obędientię filii, nomine quo supra ipsius Sedis Apostolicæ ordinationibus, & jussionibus fideliter obtemperare.

Dat. die 22. Novembris 1439. An. ix.

Datum Florentiæ in publica sessione Synodali, solemniter in Ecclesia majori celebrata, anno Domini MCCCCXXXIX. decimo Kalendas Decembris, Pontificatus nostri Anno IX.

XXIV.

Communicantes in hebdomada Sancta, vel infra octavam Paschæ Resurrectionis Domini Nostri JESU CHRISTI, satisfaciunt præcepto Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Vid. Concil. Trident. Cap. Omnis de Pœnitentia, & Can. 9. Sess. 13.

EUGENIUS PAPA IV.

Dilecto filio Jacobo de Primaticis de Bononia Ordinis Minorum de observantia regulari.

Causæ hujusce declarationis.

Fidei digna relatione percepimus in civitate Litii, non parvam per hæc tempora excitatam fuisse commotionem, de die debitæ perceptionis sacratissimi corporis Domini nostri JESU CHRISTI, & per aliquos religiosos esse affirmatum, quod non communicantes actualiter in die Resurrectionis Dominicę, mortaliter peccarent, etiam si in die Jovis Sancti, & aliis quibuscumque diebus infra annum pluries, & frequentatis vicibus communicassent, quod piis auribus est audire molestum.

Alias super hoc se declarasse ait Papa.

§.1. Recolimus alias per quoddam nostrum Breve scripsisse venerabili fratri nostro Episcopo Licensi, quod intelligebamus satisfactum esse, si paulo ante, vel paulo post diem resurrectionis Domini quis communicet, mirati sumus, quod postmodum nova controversia revixerit, sed inimicus homo superseminavit zizaniam.

Aliam dat declarationem.

§.2. Nos igitur cupientes, purgatum triticum in horreum Domini congregare, & inutilibus contentionibus finem dare, attendentes juxta doctrinam beati Augustini, quod solent circumstantiæ scripturarum illuminare substantiam veritatis, & non solum adjacentia, sed etiam præcedentia, & subsequentia verba sunt consideranda prudenter, cum dicat canon Ecclesiæ, omnis utriusque sexus fidelis saltem semel in anno confiteatur, & infra, suscipiens ad minus in Pascha reverenter Eucharistiæ sacramentum, & sequitur, nisi de proprii sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab ejus perceptione duxerit abstinendum, dicimus expresse non intentionis legislatoris fuisse animas illaqueare fidelium, sub culpa mortali ad communicandum præcise in die Resurrectionis Dominicæ; sed terminum statuisse a Pascha ad Pascham; cum dicit semel in anno, & infra ad minus in Pascha, &c. Mens enim magis, quam verborum sonus est attendenda discrete. Intelligimus itaque optimo jure satisfactum esse Canoni, si in hebdomada Sancta, vel infra octavam Paschę Resurrectionis Dominicæ, secundum meliorem dispositionem conscientiæ, & aptiorem mentis devotionem, fideles præparatione debita sanctum Eucharistię pignus accipiant, & cum Domino Pascham celebrent ad salutem, & huic sententiæ omnes volumus acquiescere.

§.3. Quare devotioni tuæ committimus, ut prædicta, ubi oportere intelligas, populis nota facias. Hæc præcipit notificanda.

Dat. die 8. Julii 1440. An. x.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo nostro secreto, die VIII. Julii MCCCCXL. Pontificatus nostri Anno X.

XXV.

Approbatio Congregationis Fratrum S. Hieronymi, sub denominatione S. Hieronymi de Fesulis, & sub Regula S. Augustini, cum præfinitione muneris, & electionis Prælatorum ipsius Congregationis.

Hi Fratres tempore Innocentii VII. regularem vitam ducere cœperunt, ut videre est supra in Constitutione IV. Gregorii XII. Tomo superiori pag. 410.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis filiis universis Fratribus S. Hieronymi Fesulani nuncupatis, præsentibus, & futuris, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Prœmium.

Super gregem dominicum nostræ vigilantiæ divinitus creditum intenti, speculatoris, prout nobis desuper conceditur, exercentes officium, Christifideles præsertim regulari observantiæ deditos, eo providentiæ studio gubernari annuimus, ut suavi religionis jugo suppositi, curiosus Ecclesię scrutator in eis nil inveniat nota dignum, ipsique animarum sublatis periculis, votivis congratulentur eventibus, & continuum, Domino dante, suscipiant incrementum.

Fratrum petitio Papæ.

§.1. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod vos, qui mundanis spretis illecebris, juxta quasdam constitutiones S. Hieronymi sub regulari observantia hactenus multiplicastis, & in dies multiplicatis virtutum meritis, ut eo devotius Altissimo famulari valeatis, quo vos sub aliqua ex regulis per Sedem Apostolicam approbatis degere conspexeritis, sub regula S. Augustini, ad quam singularem geritis

geritis devotionis affectum vivere, illamque profiteri ferventius desideratis.

Congregationem confirmat Eugenius.

§.2. Hinc est quod nos, qui divini cultus augmentum, ac religionis propagationem nostris potissime temporibus augeri, intensis desideriis affectamus, piis vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis, ut prioribus vocabulo, & nominatione S. Hieronymi remanentibus, habitum quem hucusque gestare consuevistis, gestare, & dictam regulam S. Augustini, quoad tria substantialia tantum, videlicet obedientiam, castitatem, & in particulari paupertatem profiteri, ac sub illa vivere, necnon loca, domos, sive oratoria ad vos spectantia, in domos sive Prioratus dictæ regulæ S. Augustini, cum Ecclesiis, cœmeteriis, campanilibus, campanis, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis erigere possitis.

Eam S. Hieronymi Fesulani jubet nuncupari.

§.3. Et quod vos omnes & singuli unum corpus & una Congregatio, quod seu quæ Congregatio fratrum S. Hieronymi Fesulani nuncupetur, sitis, & esse censeamini.

Conventum Fesulanum Congregationis caput fore, in eoque Generalia Capitula cogi præcipit.

§.4. Necnon quamprimum regulam S. Augustini hujusmodi professi fueritis, ut præfertur, pro vestro ac domorum, seu prioratuum ad vos pertinentium tam in spiritualibus, quam in temporalibus salubri statu, in domo seu Prioratu S. Hieronymi Fesulani, quam seu quem vestrum principale caput, cui aliæ seu alii domus, vel Prioratus ad vos spectantes hujusmodi subsint, & membra existant, fore Apostolica auctoritate decernimus hac prima vice, & successive annis singulis, singula Capitula generalia in singulis locis, & terminis ad id per unum primo, & successive per singula Capitula prædicta statuendis, & ordinandis celebrari.

Præpositumque Generalem, ac Rectores domorum eligi.

§.5. Ac in hujusmodi Capitulis unum in vestrum generale Præpositum Priorem, & Patrem.

§.6. Necnon ad regimen, & gubernationem singularum domorum, seu prioratuum hujusmodi singulos Rectores eligere, & deputare. Qui sic pro tempore electi, & deputati, absque alicujus desuper eis faciendæ confirmationis, collationis, seu provisionis Apostolicæ seu ordinariæ, Fratres domos, ac Prioratus sibi commissos in spiritualibus, & temporalibus regere, & illis præesse valeant.

Quorum officia in singulis Capituli primordiis expirent.

§.7. Quodque tam Præpositi quam Rectorum (qui nihilominus si utiles, & vobis grati fuerint, & accepti, pro anno sequenti, & quoties vobis placuerit ad propria regimina, & gubernationes reeligi, & deputari possint) officia in singulis primordiis singulorum Capitulorum hujusmodi omnino cessare, & expirare censeantur.

§.8. Præterea in eisdem Capitulis substantialia prædicta nullatenus immutando, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque statuta, & ordinationes inter vos edere & condere, seu facere, ac eorum singula in toto, vel in parte, quoties vobis opportunum videbitur, corrigere, immutare, addere, illaque omnia & singula per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia tantum juris apicibus, & terminis, litiumque anfractibus non servatis, irrefragabiliter observari facere & mandare possitis.

Ii vero cum suis Fratribus possint dispensare.

§.9. Necnon super ipsis Præpositus, seu Prior, cum quibuscumque Rectores verò prædicti cum in domibus, seu prioratibus sibi commissis degentibus fratribus, in toto vel in parte, prout eis videbitur, dispensare.

Fratres vero vagantes ad claustra reducere, & punire.

§.10. Ac Præpositus, vel Prior omnes & singulos, Rectores verò prædicti in sibi commissis domibus, seu Prioratibus commorantes fratres, regulam ipsam professos, vagos, & fugitivos, seu alios delinquentes quod ad Claustrum redeant, & se emendent, per censuras hujusmodi, & alias pœnas, invocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis, cogere, capere, & incarcerare.

Personas Ordinis prævia confessione absolvere.

§.11. Novitios quoque professos, & conversos, dictæ regulæ in ipsorum domibus, seu prioratibus illis servientes, etiam sæculares quoslibet præsentes, & posteros, quotiens eis opportunum fuerit, ipsorum confessionibus diligenter auditis pro commissis per eos in omnibus, præterquam Sedi Apostolicæ reservatis casibus, debitam absolutionem impendere, & injungere pœnitentiam salutarem.

Et eis ministrare Sacramenta.

§.12. Necnon Ecclesiastica sacramenta ministrare valeant perpetuo.

Professionem vero in manibus Præpositi, & Episcopi emittere.

§.13 Et insuper quod dilectus filius Jacobus vestræ societatis Præpositus, in venerabilis fratris nostri Antonii Episcopi Hostiensis, ac subsequenter postquam ipse Jacobus illam emiserit, vos fratres nunc existentes in ipsius Jacobi manibus, professionem hujusmodi emittere valeatis, & Episcopo si dictus Jacobus, necnon Jacobo prædicto, si vos etiam emittere volueritis, quod professionem hujusmodi auctoritate recipere, & admittere possint liberè, & licitè auctoritate Apostolica, tenore præsentium de speciali gratia concedimus pariter, & indulgemus; venerabilis fratris nostri Episcopi Fesulani, ceterorumque Ordinariorum, necnon parochialium Ecclesiarum, ac quorumlibet aliorum juribus in omnibus semper salvis.

Obstantium derogatio.

§.14. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ordinis S. Augustini juramento. Nulli ergo, &c. Si quis autem &c.

Dat. die 26. Julii 1441. An. xi.

Dat. Florentiæ, Anno Incarnationis Dominicæ 1441. Septimo Kalendas Augusti, Pontificatus nostri Anno XI.

XXVI.

Fratres S. Ambrosii sub una Congregatione rediguntur, ejusque caput Monasterium S. Ambrosii ad Nemus Mediolanensis constituitur, munus Prelatorum præfinitur, & privilegia conceduntur.

Hisce Fratribus similia concessit Gregorius XI. Constit. XXII.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Regimini universalis Ecclesiæ, quamquam immeriti disponente Domino præsi-

præsidentes, curis perurgemur assiduis, ut juxta creditæ nobis dispensationis officium, circa subditorum quorumlibet, præsertim sub regulari observantia studio vacantium, piæ vitæ in quorum utique prosperitate reficimur, statum salubriter, & prospere dirigendum solicitudinis studio intendamus, & iis quæ ad laudem, & gloriam divini nominis, sacrique cultus augmentum, ac religionis propagationem illis profutura cognoscimus, opem, & operam quantum cum Deo possumus, impedimus efficaces, ut per nostræ operationis ministerium, & Apostolici favoris præsidium, personæ hujusmodi, eorumque Monasteria, & loca, singulis ab eis sublatis dispendiis, prosperis gratulentur eventibus, ac in spiritualibus, & temporalibus felicia suscipiant incrementa.

Hi Fratres diversa loca in Italia acquisierunt, & virtutibus in dies multiplicati sunt.

§.1. Sane pro parte dilectorum filiorum, Prioris, & Fratrum Monasterii S. Ambrosii ad Nemus extra muros Mediolanenses, sub regula S. Augustini degentium, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi, & alii Priores, & Fratres suorum aliorum Monasteriorum, domorum, & locorum, qui sub regulari observantia dictæ regulæ viventes, variis, & diversis hactenus multiplicaverunt (prout in dies multiplicant) virtutum meritis, ac plures Ecclesias, Monasteria, domos, atque loca in diversis Italiæ partibus consistentia assecuti fuerunt, sub caritatis & ipsius observantiæ unione virtutum, Domino perpetuo famulari ferventius desiderant.

Eos itaque in unam redigit Congregationem Eugenius.

§.2. Nos igitur qui divini cultus augmentum, & Rel gionis propagationem ibique locorum, nostris potissime temporibus augeri intensis desideriis affectamus, directioni statui, & conservationi Fratrum hujusmodi providere volentes, ac sperantes quod ex eorum vita laudabili, & fructuosis operibus, prædicta, necnon alia eis forsan de cetero concedenda Monasteria, domus atque loca in spiritualibus, & temporalibus, prosperos, & felices successus dante Domino consequentur, ut ipsi Fratres eo ferventius, & devotius divinis beneplacitis se coaptent, quo se per nos, & Sedem Apostolicam specialibus gratiis munitos fore conspexerint, eorumdem Prioris, & Fratrum in hac parte supplicationibus inclinati, quod ipsi ac omnes, & singuli in Monasteriis, domibus, ac locis prædictis pro tempore commorantes fratres, unum corpus, & una Congregatio, quod seu quæ Congregatio Fratrum S. Ambrosii ad Nemus Mediolanensis nuncupetur, & eorum quilibet Frater illius Monasterii domus, seu loci in quo, vel qua ipsum de sui Superioris voluntate pro tempore residere contigerit, sint, & esse censeantur.

Ejusque caput esse vult Monasterium S. Ambrosii ad Nemus.

§.3. Necnon dicto Monasterio S. Ambrosij pro primo ejusdem religionis prout hactenus habitum, & reputatum fuit, remanente, illud, ac alia prædicta, & quæ Fratres hujusmodi pro tempore assequi contigerit Monasteria, domus, atque loca Fratrum Congregationis prædictorum in unitate caritatis, & dicta observantia degentium sint, & ad illos in perpetuum pertineant.

Capitula Generalia singulis trienniis fieri mandat.

§.4. Quodque fratres præfati in dicto Monasterio S. Ambrosii, hac prima vice, & successive singulis trienniis singula generalia Capitula, ad quæ Rector, & Visitatores, ac cum singulis ex Fratribus Monasteriorum, domorum, & locorum prædictorum ad id per singulos eorumdem Monasteriorum, domorum, & locorum Conventus eligendis, singuli Monasteriorum, domorum, & locorum hujusmodi Priores accedere, quibusque personaliter interesse adstricti sint, in locis & terminis ad id per annum primo, & successive per singula Capitula prædicta statuendis, & ordinandis celebrare teneantur.

In ejus Statuta regulæ non contraria fieri permittit.

§.5. Et in hujusmodi Capitulis substantialia dictæ regulæ non mutando, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque statuta, & ordinationes, dum tamen justa, & rationabilia, ac sacris Canonibus nullatenus discrepantia, super quibus legitima, & rationabili causa subsistente, Rector, & Visitatores hujusmodi cum dictis Fratribus usque ad futurum Capitulum dispensare possint, & inter eos condere seu facere, illaque necnon eorum singula in toto, vel in parte quotiens eis opportunum visum fuerit corrigere, mutare, cassare, & illis addere, necnon ea per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia per Fratres ipsos observari facere.

Priorem eligi Generalem.

§.6. Ac in eisdem Capitulis, unum etiam Priorem ex Monasteriis Sancti Ambrosii, vel ex aliorum Monasteriorum, domorum, & locorum hujusmodi Prioribus, seu Fratribus prædictis in eorum omnium Rectorem, & patrem; ac duos Visitatores; necnon ad sancti Ambrosii quod per Priorem perpetuum (cujus electio ad Fratres ipsius Monasterii Sancti Ambrosii, electionis vero confirmatio ad Archiepiscopum Mediolanensem pro tempore existentem, etiam ex speciali dictæ Sedis privilegio pertinere noscuntur) & aliorum, quæ per temporales Priores reguntur Monasteriorum, domorum, & locorum prædictorum, ac in illis degentium Fratrum regimen, & gubernationem, singulos Priores possint, & teneantur eligere.

Prioris ejusdem Visitatorumque officium quale sit definitur.

§.7. Necnon Rector, qui omnibus, & singulis Monasteriis, domibus, locis, Prioribus, & Fratribus hujusmodi presit; ac Visitatores, qui dictum Rectorem, & quemlibet ex Prioribus prædictis, rationabili, & legitima id exigente causa, ab eorum officiis amovere, & alios loco amotorum usque ad subsequens Capitulum subrogare valeant, quique alias in visitando, & in præmissis ac circa ea necessariis, illam jurisdictionem, seu potestatem habeant, quæ sibi per hujusmodi Capitula conceditur, ac priores sic electi prædicti, absque desuper eis per ipsum Archiepiscopum seu quemvis alium Apostolica seu Ordinaria, vel alia quacumque auctoritate facienda confirmatione, collatione, seu provisione Fratres, & Monasteria, domus, atque loca sibi commissa hujusmodi in spiritualibus, & temporalibus

ralibus regere, ac gubernare, illisque præesse libere, & licite. Rector quoque Visitatores, & Priores præfati, quorum officia in singulis primordiis singulorum Capitulorum hujusmodi, eo ipso etiam si illa non resignaverint, vacare decernimus, si utiles, & Fratribus ipsis grati fuerint, & accepti, pro annis sequentibus, ac quotiens ipsis Fratribus visum fuerit, seu placuerit, ad priora officia reeligi, & deputari possint. Quodque si forsan infra triennium hujusmodi, Rectorem, tunc Visitatores ipsius Rectoris vices gerant, si unum ex Visitatoribus, tunc Rector cum alio Visitatore, si verò aliquem ex Prioribus prædictis decedere, vel alias quovis modo ipsorum officia vacare contigerit, tunc Rector, & Visitatores præfati alios ex Fratribus hujusmodi usque ad futurum Capitulum subrogare.

Facultas absolvendi a casibus reservatis qualis.

§.8. Præterea quod Rector, ac omnes, & singuli Priores prędicti, necnon Fratres, quos idem Rector ad hoc duxerit deputandos, omnibus, & singulis religiosis suis professis, Conversis, Novitiis, & ad eorum servitia in eorumdem Monasteriis, domibus, seu locis etiam sæcularibus perpetuo dedicatis, præsentibus, & posteris, in quibuscumque, in reservatis semel tantum, in non reservatis vero Sedi pręfatæ casibus, quotiens illis opportunum fuerit, ipsorum confessionibus diligenter auditis, pro commissis per eos debitam absolutionem impendere, & iniungere pœnitentiam salutarem.

Sacramenta ministrandi.

§.9. Ac Eucharistiam, & alia Ecclesiastica sacramenta ministrare.

Explicatur dicta facultas absolvendi a casibus reservatis.

§.10. Professos quoque, & Novitio hujusmodi, qui postmodum regulam ipsam professi fuerint, in quibuscumque etiam Sedi prædictæ specialiter reservatis casibus a quibuscumque excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententiis, aliisque censuris, & pœnis a jure vel ab homine promulgatis, alias tamen in forma Ecclesiæ semel dumtaxat absolvere; & cum eisdem Professis, ac Novitiis super irregularitate si qua dictis sententiis, & censuris, vel earum aliqua ligati, missas & alia divina officia celebrando, aut se illis immiscendo, vel alios quomodolibet (homicidii, mutilatione membrorum, & bigamiæ casibus dumtaxat exceptis) semel similiter; super irregularitate vero, quam ex prædictis sententiis vel censuris seu earum aliqua per ignorantiam, vel inadvertentiam, seu negligentiam, & non ex contemptu, pro tempore contraxerint, quoties opus fuerit dispensare valeant.

Alia facultas coercendi eos qui extra claustra vagantur.

§.11. Et insuper Rector, ac Visitatores omnes, & singuli, Priores vero prędicti in sibi commissis Monasteriis, domibus, seu locis degentes Fratres professos dictę Congregationis vagos, & fugitivos, seu alias delinquentes, quod ad Claustrum redeant, vel alias se emendent per excommunicationis sententiam, ac alias censuras & pœnas de quibus sibi videbitur (invocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis) cogere, capere, incarcerare, & etiam punire.

Nova accipiendi loca.

§.12. Quodque Fratres ipsi quęcumque bona mobilia, & immobilia, Monasteria, Ecclesias, domos, & loca si alias eis legitime donentur, vel concedantur, in posterum recipere, & assequi, illaque pro suis usu & habitatione sub institutis regularibus dictæ Congregationis, & observantia hujusmodi possidere similiter libere & licite.

Adstrictiore Ordinem ab eis transiri vetat.

§.13. Et quod nullus ex Fratribus professis prædictis, vel aliquem alium Ordinem seu Regulam etiam arctiorem quodcumque, & qualecumque privilegium, seu indultum super libere recipiendis Fratribus alterius Ordinis, vel Regulæ, ipsi etiam arctiori Ordini, seu Regulę a Sede prædicta, vel alias quomodocumque concessum sit, etiam si de privilegio, seu indulto hujusmodi de verbo ad verbum præsentibus habenda foret mentio specialis, absque Capituli generalis hujusmodi, aut de privilegio, seu indulto præsenti, & illius causa, necnon tunc ipsorum Fratrum existentis Rectoris nomine expressam mentionem faciente, licentia speciali sub excommunicationis pœna, quam absque licentia prędicta transiens aut vagans eo ipso incurrat transire, aut vagari.

Concedit tamen Ordines a quolibet Episcopo recipere. *Vid. Concil. Trident. Sess. 7. cap. 11.*

§.14. Præterea omnes & singuli Priores prædicti de licentia Rectores, & Visitatorum hujusmodi, quoscumque in sibi commissis Monasteriis, domibus, seu locis commorantes Fratres, ad omnes etiam sacros ordines, alias tamen rite statutis a jure temporibus, per quemvis Catholicum Antistitem, gratiam & communionem prędictæ Sedis habentem, Diœcesanorum locorum, & cujusvis alterius licentia, super hoc minime requisita, libere, & licite promoveri facere possint.

Officium Ambrosianum recitare.

§.15. Necnon Fratres prędicti eorum Monasteriis, Ecclesiis, domibus, sive locis divinum officium Ambrosianum prout alias consueverunt, nisi Fratribus alicujus ex Monasteriis, domibus, sive locis prædictis, de dicendo aliud officium a Sede prædicta indultum existat, dicere, legere, seu cantare teneantur.

Communicatio Privilegiorum.

§.16. Quod Sancti Ambrosii, & omnia alia, & singula Monasteria, domus, seu loca, & Fratres hujusmodi omnibus, & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, indulgentiis, gratiis, & indultis quibuscumque Monasteriis præfatis in genere per nos, vel Sedem prædictam concessis, aut forsan in posterum concedendis, uti & gaudere valeant, auctoritate Apostolica tenore presentium perpetuo statuimus, decernimus, & ordinamus, ac Fratribus præsentibus, & futuris hujusmodi, quamdiu sub dicta observantia vixerint, concedimus pariter, & indulgemus, præfati Archiepiscopi, ceterorumque Ordinariorum locorum, necnon Parochialium Ecclesiarum, & quorumlibet aliorum juribus alias in omnibus semper salvis.

Contrariorum derogatio.

§.17. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus, ac literis, & privilegiis Apostolicis &c.

Dat. die 4. Octob. 1441. An. xi.

Datum Florentię, Anno Incarnationis Dominicę MCCCCXLI. Quarto Nonas Octobris, Pontificatus nostri Anno XI.

Con-

XXVII.

Concordia Jacobitarum in Ægypto, cum Sancta Romana Ecclesia, & explicatio nonnullorum Articulorum Catholicam Fidem concernentium.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

CAntate Domino quoniam magnifice fecit, annunciate hæc in universa terra, exulta, & lauda habitatio Sion, quoniam magnus in medio tui sanctus Israel: Cantare profecto, & exultare in Domino decet Ecclesiam Dei pro hac grandi magnificentia, & gloria nominis sui, quam hodierna die clementissimus Deus operari dignatus est. Toto siquidem corde laudare, & benedicere Salvatorem nostrum, nos convenit, qui sanctam Ecclesiam suam novis quotidie accumulat incrementis. Quamquam autem in populum Christianum sua beneficia omni tempore multa, & magna sint, quæ luce clarius erga nos suam immensam caritatem ostendunt; si tamen accurate inspic mus, quæ & quanta his diebus novissimis divina clementia facere dignata est, judicare certe poterimus hoc nostro tempore plura, ac majora, quam a multis retroactis temporibus suæ caritatis munera extitisse. Ecce enim nondum exacto triennio in hac sancta œcumenica Synodo saluberrimam trium magnarum nationum unionem, Dominus noster JESUS CHRISTUS, pro sua infatigabili pietate ad commune perenneque totius Christianitatis gaudium, tam copiose effecit, unde actum est, ut totus fere Oriens, qui gloriosum Christi nomen adorat, ac non parva Septentrionis portio post longa dissidia cum Sancta Romana Ecclesia, in eodem fidei, & caritatis vinculo jam convenerint. Primo etenim Græci, & ii, qui subsunt quatuor Patriarchalibus Sedibus multas gentes, nationesque, & idiomata continentibus; deinde Armeni multorum populorum gens; hodie vero Jacobini magni etiam per Ægyptum populi, Sanctæ Sedi Apostolicæ uniti sunt.

Benedicendum Deo, gratiæque illi agendæ.

§. 1. Et cum nihil salutari nostro Domino nostro JESU CHRISTO gratius sit, quam mutua inter homines caritas, nihilque nomini suo gloriosius, atque Ecclesiæ utilius esse possit, quam ut Christiani omni inter se sublato dissidio in eadem simul fidei puritate conveniant, merito nos omnes cantare præ gaudio, & jubilare in Domino debemus, quas ut tantam Christianæ fidei magnificentiam diebus nostris videremus, divina miseratio dignos effecit. Summa igitur cum alacritate, annunciamus magnalia hæc in universa Christianorum terra, ut sicut nos gloria Dei, & exaltatione Ecclesiæ gaudio inenarrabili repleti sumus, ita & alios tantæ lætitiæ participes faciamus, ut omnes uno ore magnificemus, & glorificemus Deum, & suæ Majestati, prout dignum est, magnas quotidianasque gratias agamus pro tot, tantisque mirabilibus beneficiis hac ætate Ecclesiæ suæ sanctæ collatis.

Commendatio Patriarchæ Jacobinorum, ejusque Legati.

§. 2. Et quoniam qui opus Dei diligenter exercet, non modo meritum ac retributionem in cœlis expectat, sed apud homines amplam gloriam laudemque meretur, Venerabilem fratrem nostrum Joannem Jacobinorum Patriarcham, hujus sanctæ unionis cupidissimum à nobis, & tota Ecclesia merito laudandum, & extollendum, ac communionum Christianorum favore, cum tota sua gente dignum judicamus. Is enim à nobis per nostrum oratorem, ac literas excitatus, aut ad nos, & hanc sanctam Synodum, legationem mitteret, & se ac suam gentem in eadem, cum Ecclesia Romana fide uniret; Dilectum filium Andream natione Ægyptium Abbatem Monasterii S. Antonii apud Ægyptum, in quo & habitasse, & mortuus esse sanctus ipse Antonius perhibetur, religione, & moribus non mediocriter institutum, ad nos, & ipsam Synodum destinavit, cui devotionis zelo accensus imposuit atque commisit, ut fidei doctrinam, quam sancta Romana Ecclesia tenet, & prædicat, nomine ipsius Patriarcha, & suorum Jacobinorum reverenter susciperet, deferendam postea per eum ad ipsum Patriarcham & Jacobinos, ut & ipsi eamdem agnoscerent, ratamque haberent, & in suis regionibus prædicarent.

Expositio fidei eidem facta Legato.

§. 3. Nos igitur, quibus voce Domini commissum est, pascere oves Christi, ipsum Andream Abbatem per nonnullos hujus tam sacri Concilii insignes viros, super articulis fidei, & Sacramentis Ecclesiæ, & quibuscumque ad salutem spectantibus diligenter examinari fecimus, & tandem quantum visum est fore necessarium exposita eidem Abbati S. R. E. fide catholica, & per ipsum humiliter acceptata, hanc quæ sequitur veram necessariamque doctrinam, hodie in hac solemni sessione, sacro approbante Œcumenico Concilio Florentino in nomine Domini tradimus.

De Trinitate.

§. 4. In primis igitur Sacrosancta Romana Ecclesia Domini, & Salvatoris nostri voce fundata, firmiter credit, profitetur, & prædicat, Unum verum Deum, omnipotentem, incommutabilem, & æternum, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, unum in essentia, trinum in personis. Patrem ingenitum; Filium ex Patre genitum; Spiritum sanctum, ex Patre, Filioque procedentem. Patrem non esse Filium aut Spiritum sanctum, Filium non esse Patrem aut Spiritum sanctum: Spiritum sanctum non esse Patrem aut Filium; sed Pater tantum Pater est; & Filius tantum Filius est; & Spiritus sanctus tantum Spiritus sanctus est. Solus Pater de substantia sua genuit Filium; solus Filius de solo Patre est genitus; solus Spiritus sanctus simul de Patre procedit, & Filio. Et tres personæ sunt unus Deus, & non tres Dii, quia trium est una substantia, una essentia, una natura, una divinitas, una immensitas, una æternitas, omniaque sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio

positio. Propter hanc unitatem Pater est totus in Filio, totus in Spiritu sancto; Filius totus est in Patre, totus in Spiritus sancto; Spiritus sanctus toto est in Patre, totus in Filio. Nullus alium, aut præcedit æternitate, aut excedit magnitudine, aut superat potestate. Æternum quippe, & sine initio est, quod Filius de Patre extitit; ac æternum, ac sine initio est, quod Spiritus sanctus de Patre Filioque procedit. Pater quicquid est, aut habet, non habet, ab alio, sed ex se, & est principium sine principio. Filius quicquid est, aut habet, habet a Patre, & est principium de principio. Spiritus Sanctus quidquid est aut habet, habet a Patre simul, & Filio. Sed Pater & Filius non duo principia Spiritus sancti, sed unum principium, sicut Pater, & Filius, & Spiritus sanctus non tria principia creaturæ, sed unum principium.

Damnatio illorum, qui contraria de Trinitate sensere.

§. 5. Quoscumque ergo adversa & contraria sentientes, damnat, reprobat, & anathematizat, & a Christi corpore, quod est Ecclesia, alienos esse denunciat. Hinc damnat Sabellium personas confundentem, & ipsorum distinctionem realem penitus auferentem. Damnat Arrianos, Eunomianos, Macedonianos, solum Patrem Deum verum esse dicentes, Filium autem, & Spiritum sanctum in creaturarum ordine collocantes. Damnat, & quoscumque alios, gradus seu inæqualitatem in Trinitate facientes.

De Libris Canonicis, quos Catholica suscipit Ecclesia.

§. 6. Firmissime credit, profitetur, & prædicat, unum verum Deum, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum esse omnium visibilium, & invisibilium creatorem, qui quando voluit, bonitate sua universas tam spirituales, quàm corporales condidit creaturas, bonas quidem, qui à summo bono factæ sunt, sed mutabiles, quia de nihilo factæ sunt, nullamque mali asserit esse naturam, quia omnis natura, in quantum natura est, bona est. Unum atque eumdem Deum veteris & novi testamenti, hoc est legis & Prophetarum atque Evangelii profitetur auctorem, quoniam eodem Spiritu sancto inspirante, utriusque testamenti Sancti locuti sunt, quorum libros suscipit, & veneratur, qui titulis sequentibus continentur. Quinque Moysis, idest Genesi, Exodo, Levitico, Numeris, Deuteronomio, Josue, Judicum, Ruth; Quatuor Regum; Duobus Paralipomenon; Esdra, Nehemia, Tobia, Judith, Hester, Job, Psalmis David, Parabolis Ecclesiaste, Canticis Canticorum, Sapientia, Ecclesiastico, Isaia, Jeremia, Baruch, Ezechiele, Daniele: Duodecim Prophetis minoribus, idest Oseæ, Joele, Amos, Abdia, Jona, Michea, Nahum, Habacuc, Sophonia, Aggeo, Zacharia, Malachia; Duobus Machabæorum, Quatuor Evangeliis, Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis; Quatuordecim Epistolis Pauli ad Romanos; Duabus ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses; Duabus ad Thessalonicenses, ad Colossenses; Duabus ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos; Petri duabus; Tribus Joannis; una Jacobi; Una Judæ; Actibus Apostolorum, & Apocalypsi Joannis.

Manichæorum reprobatio.

§. 7. Propterea Manichæorum anathematizat insaniam, qui duo prima principia posuerunt, unum visibilium, aliud invisibilium, & alium novi testamenti Deum, alium veteris esse Deum dixerunt.

De Christo, ejusque proprietatibus.

§. 8. Firmiter credit, profitetur, & prædicat, unam ex Trinitate personam, verum Deum, Dei Filium, ex Patre genitum, Patri consubstantialem, & coeternum in plenitudine temporis, quam divini consilii inscrutabilis altitudo disposuit, propter salutem humani generis, veram hominis integramque naturam ex immaculato utero MARIÆ Virginis assumpsisse, & sibi in unitatem personæ copulasse, tanta unitate, ut quidquid ibi Dei est, non sit ab homine separatum; & quidquid est hominis, non sit a deitate divisum, sitque unus & idem, indivisus, utraque natura in suis proprietatibus permanente Deus, & Homo, Dei Filius, & hominis filius, æqualis Patri secundum divinitatem, minor patre secundum humanitatem. Immortalis, & æternus, ex natura divinitatis; passibilis & temporalis ex conditione assumptæ humanitatis.

Morte & resurrectione.

§. 9. Firmiter credit, profitetur, & prædicat, Dei Filium in assumpta humanitate ex Virgine vere natum, vere passum, vere mortuum, & sepultum, vere ex mortuis resurrexisse, in Cœlum ascendisse, sedereque ad dexteram Patris, & venturum in fine sæculorum ad vivos, mortuosque judicandos.

Damnatio illorum, qui contra hæc senserunt.

§. 10. Anathematizat autem, execratur, & damnat omnem hæresim contraria sapientem. Et primo damnat Ebionem, Cherintum, Marcionem, Paulum Samosatenum, Fotinum, omnesque similiter blasphemantes, qui percipere non valentes unionem personalem humanitatis ad verbum, JESUM CHRISTUM Dominum nostrum, verum Deum esse negaverunt, ipsum purum hominem confitentes, qui divinæ gratiæ participatione majori, quam sanctioris vitæ merito suscepisset, divinus homo diceretur. Anathematizat etiam Manichæum cum sectatoribus suis, qui Dei Filium, non verum corpus, sed phantasticum sumpsisse somniantes, humanitatis in Christo veritatem penitus substulerunt. Necnon Valentinum asserentem, Dei Filium nihil de Virgine matre cepisse, sed corpus cœleste sumpsisse, atque ita transisse per uterum Virginis, sicut per aquæductum defluens aqua transcurrit. Arrium etiam, qui asserens corpus ex Virgine assumptum anima caruisse, voluit loco animæ fuisse deitatem. Appollinarem quoque, qui solam posuit animam sensitivam, sed deitatem verbi, vicem rationalis animæ tenuisse voluit. Anathematizat etiam Theodorum Mopsuestenum, atque Nestorium, asserentes, humanitatem Dei Filio unitam esse per gratiam, & ob id duas esse in Christo personas, sicut duas fatentur esse naturas, cum intelligere non valerent, unionem humanitatis ad verbum

hypo-

hypostatichami extitisse, & propterea negarent Verbi subsistentiam accepisse; nam secundum hanc blasphemiam, non Verbum caro factum est, sed Verbum per gratiam habitavit in carne, hoc est non Dei Filius homo factus est, sed magis Dei Filius habitavit in homine. Anathematizat etiam, execratur, & damnat Euthychem Archimandritam, qui cum intelligeret juxta Nestorii blasphemiam, veritatem Incarnationis excludi, & propterea oportere, quod ita Dei Verbo unita esset humanitas, ut deitatis, & humanitatis una esset, eademque persona, ac etiam capere non posset, stante pluralitate naturarum, unitatem personæ, sicut deitatis, & humanitatis, in Christo unam posuit esse personam, ita unam asseruit esse naturam, volens ante unionem dualitatem fuisse naturarum, sed in unam naturam in assumptione transisse, maxima blasphemia, & impietate concedens, aut humanitatem in Deitatem, aut Deitatem, in humanitatem esse conversam. Anathematizat etiam, execratur, & damnat Macarium Antiochenum, omnesque similia sapientes, qui licet vere de naturarum dualitate, & personæ unitate sentiret, tamen circa Christi operationes enormiter oberravit, dicens in Christo utriusque naturæ unam fuisse operationem, unamque voluntatem. Hos omnes cum heresibus suis anathematizat sacrosancta Romana Ecclesia, affirmans in Christo duas esse voluntates, duasque operationes.

Solus Christus sine peccato conceptus.

§. 11. Firmiter credit, profitetur, & docet, neminem umquam ex viro feminaque conceptum, a Diaboli dominatione fuisse liberatum, nisi per meritum mediatoris Dei, & hominum, JESU CHRISTI Domini nostri, qui sine peccato conceptus, natus, & mortuus, humani generis hostem peccata nostra delendo, solus sua morte prostravit, & regni cœlestis introitum, quem primus homo peccato proprio cum omni successione perdiderat, reseravit, quem aliquando venturum omnia veteris testamenti sacra, sacrificia, sacramenta, cærimoniæ præsignarunt.

Legalia Vet. Testamenti post Christi adventum cessarunt.

§. 12. Firmiter credit, profitetur, & docet, legalia veteris testamenti, seu Mosaycæ legis, quæ dividuntur in cæremonias, sacra, sacrificia, sacramenta, quia significandi alicujus futuri gratia fuerant instituta, licet divino cultu illa ætate congruerent, Domino nostro JESU CHRISTO adveniente cessasse, & novi testamenti sacramenta cœpisse. Quemcumque etiam post passionem in legalibus spem ponentem, & illis velut ad salutem necessariis se subdentem, quasi Christi fides sine illis salvare non posset, peccasse mortaliter. Non tamen negat, a Christi passione usque ad promulgatum Evangelium, illa potuisse servari, dum tamen minime ad salutem necessaria crederentur, sed post promulgatum Evangelium sine interritu salutis æternæ, asserit non posse servari.

Abstinendum ergo a circumcisione, & Sabbato.

§. 13. Omnes ergo post illud tempus, circumcisiones, & sabbati, reliquorumque legalium observatores, alienos a Christi fide denunciat, & salutis æternæ minime posse esse participes, nisi aliquando ab iis erroribus resipiscant. Omnibus igitur qui Christiano nomine gloriantur, præcipit omnino, quocumque tempore, vel ante, vel post baptismum a Circuncisione cessandum, quoniam sive quis in ea spem ponat, sive non, sine interitu salutis æternæ observari omnino non potest. Circa pueros vero propter periculum mortis, quod potest sepe contingere, cum ipsis non possit alio remedio subveniri, nisi per sacramentum baptismi, per quod eripiuntur a Diaboli dominatu, & in Dei Filios adoptantur, admonet, non esse per quadraginta, aut octuaginta dies, seu aliud tempus juxta quorumdam observantiam, sacrum baptisma differendum, sed quamprimum commodè fieri potest, debere conferri, ita tamen quod mortis imminente periculo, mox sine ulla dilatione baptizentur, etiam per laicum, vel mulierem, in forma Ecclesiæ, si desit Sacerdos, quemadmodum in decreto Armenorum plenius continetur.

Ciborum differentia ad legal. Vet. Testamenti pertinet, quæ jam cessarunt.

§. 14. Firmiter credit, profitetur, & prædicat, omnem creaturam Dei bonam, nihilque recipiendum quod cum gratiarum actione percipitur, quia juxta verbum Domini, non quod intrat in os coinquinat hominem; illamque Mosaycæ legis ciborum mundorum, & immundorum differentiam, ad cæremonialia asserit pertinere, quæ surgente Evangelio transierunt, & efficacia esse desierunt illam etiam Apostolorum prohibitione, ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, dicit, illi tempori congruisse, quod ex Judæis, atque Gentilibus, qui antea diversis cæremoniis, moribusque vivebant, una surgebat Ecclesia, ut cum Judæis etiam Gentiles aliquid communiter observarent, & in unum Dei cultum, fidemque conveniendi præberetur occasio, & dissensionis materia tolleretur, cum Judæis propter antiquam consuetudinem sanguis, & suffocatum abhominabilia viderentur, & esu immolaticii poterant arbitrari Gentiles ad idolatriam redituros, ubi autem eousque propagata est Christiana Religio, ut nullus in ea Judæus carnalis appareat, sed omnes ad Ecclesiam transeuntes, in eosdem ritus Evangelii cæremoniasque conveniant, credentes omnia munda mundis, ilius Apostolicæ prohibitionis causa cessante, etiam cessavit effectus. Nullam itaque cibi naturam condemnandam esse denunciat, quam societas admittit humana, nec inter animalia discerni, dum per quemcuque sive virum, sive mulierem, & quocumque genere mortis intereant, quamvis pro salute corporis, pro virtutis exercitio, pro regulari, & Ecclesiastica disciplina, possint & debeant multa non negata dimitti, quia juxta Apostolum omnia licent, sed non omnia expediunt.

Qui extra Ecclesiam Catholicam sunt salvari non possunt.

§. 15. Firmitèr credit, profitetur, & prædicat, nullos intra Catholicam Ecclesiam non existentes, non solum paganos, sed nec Judæos, aut hæreticos, atque schis-

schismaticos æternæ vitæ fieri posse participes, sed in ignem eternum ituros, qui paratus est diabolo, & Angelis ejus, nisi ante finem vitæ, eidem fuerint aggregati. Tantumque valere Ecclesiastici corporis unitatem, ut solum in ea manentibus ad salutem Ecclesiastica sacramenta proficiant, & jejunia, eleemosynæ, ac cetera pietatis officia, & exercitia militiæ Christianæ præmia æterna parturiant. Neminemque quantascumque eleemosynas fecerit, & si pro Christi nomine sanguinem effuderit, posse salvari, nisi in Catholicæ Ecclesiæ gremio, & unitate permanserit.

Ecclesiã Romana suscipit Synodũ Nycenam.

§.16. Amplectitur autem, approbat, & suscipit sanctam Nicænam Synodum trecentorum decem & octo Patrum, temporibus beatissimi Sylvestri Prædecessoris nostri, & magni Constantini piissimi Principis congregatam, in qua impia hæresis Arriana cum suo auctore damnata est, & definitum est, Filium Dei, Patri esse consubstantialem, & coeternum.

Constantinopolitanam.

§.17. Amplectitur etiam, approbat, & suscipit, Sanctam Constantinopolitanam Synodum centum quinquaginta Patrum, beatissimi Damasi Prędecessoris nostri, & Theodosii senioris tempore convocatam, quæ ipsum Macedonii anathematizavit errorem, qui Spiritum sanctum, non Deum, sed creaturam asserebat, quod damnant, damnant, quod approbant, approbat, & per omnia vult ibidem definita, illæsa, & inviolata substinere.

Ephesinam primam.

§.18. Amplectitur etiam, approbat, & suscipit, sanctam primam Ephesinam Synodum ducentorum Patrum, quæ tertia est in ordine universalium Synodorum, sub beatissimo Cælestino Prædecessore nostro, & Dheodosio minore convocatam, in qua impii Nestorii est damnata blasphemia, definitumque est Domini nostri JESU CHRISTI veri Dei, & veri hominis unam esse personam, & beatam MARIAM semper Virginem non solum Christotocon, sed etiam theotocon, hoc est, non tantum hominis, sed Dei genitricem ab omni Ecclesia prædicandam.

Damnat vero secundam Ephesinam.

§.19. Damnat autem, anathematizat, & respuit impiam secundam Ephesinam Synodum sub beatissimo Leone Prædecessore nostro, & præfato Principe congregatam, in qua Dioscorus Alexandrinus Antistes, Eutychis hæræsiarchæ defensor, & S. Flaviani Constantinopolitani Pontificis impius persequutor, execrandam illam Synodum ad approbationem Eutychianæ impietatis, arte, & minis attraxit.

Tenet autem Chalcedonensem quartam.

§.20. Amplectitur etiam, approbat, & suscipit sanctam Chalcedonensem Synodum quartam in ordine universalium Synodorum sexcentorum, & triginta Patrum, temporibus præfati beatissimi Leonis Prædecessoris nostri, & Marciani Principis celebratam, in qua hæresis Eutychiana cum suo auctore Eutyche, & Dioscoro defensore, damnata est, & definitum est, Dominum nostrum JESUM CHRISTUM esse vere Deum, & verum hominem, & in una eademque persona, divinam humanamque naturas, integras, inviolatas, incorruptas, inconfusas, distintasque mansisse humanitate agente, quæ hominis sunt, & Deitate quæ Dei, quos damnat, damnatos habet, quos approbat, approbatos.

Quintam Synodum, & secundam Constantinopolitanam.

§.21. Amplectitur etiam, approbat, & suscipit sanctam quintam Synodum, secundam Constantinopolitanam tempore beatissimi Vigilii Prædecessoris nostri, & Justiniani principis celebratam, in qua sacri Chalcedonensis Concilii definitio, de duabus naturis, & una persona Christi renovata est, multique Origenis errores, suorumque sequacium, præsertim de dæmonum aliorumque damnatorum pœnitentia, & liberatione, reprobati atque damnati sunt.

Constantin. Tertiam.

§.22. Amplectitur etiam, approbat, & suscipit sanctam tertiam Constantinopolitanam Synodum, centum, & quinquaginta Patrum, quæ sexta est in ordine universalium Synodorum, temporibus beatissimi Agathonis Prædecessoris nostri, & Constantini Quarti hujus nominis Principis congregatam, in qua Macharii Antiocheni, & sectatorum hæresis condemnata est, & definitum est, in Domino nostro JESU CHRISTO, duas esse perfectas, integrasque naturas, & duas operationes, duas etiam voluntates, licet esset una eademque persona, cui utriusque naturæ competerent actiones, deitate agente, quæ Dei sunt, & humanitate, quæ hominis sunt.

Aliasque omnes auctoritate Pontificia congregatas.

§.23. Amplectitur etiam, veneratur, & suscipit omnes alias universales Synodos auctoritate Romani Pontificis legitime congregatas, ac celebratas, & confirmatas, & præsertim hanc sanctam Florentinam, in qua inter alia Grecorum, & Armenorum sanctissima unio consummata est, & multæ circa utramque unionem saluberrimæ definitiones editæ sunt, prout in decretis desuper promulgatis plenius continentur; quorum tenor in hunc modum sequitur.

Omittitur insertio bullarum, tam unionis Græcorum, quam Armenorum, quia leguntur superius.

Forma Consecrationis.

§.24. Verum quia in suprascripto decreto Armenorum non est explicata forma verborum, quibus in consecratione corporis, & Sanguinis Domini, sacrosancta Romana Ecclesia Apostolorum doctrina, & auctoritate firmata, semper uti consueverat, illam præsentibus duximus inserendam. In consecratione Corporis Domini, hac utitur forma verborum. Hoc est enim Corpus meum. Sanguinis verò. Hic est enim calix sanguinis mei, novi, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

Panis triticeus, nil refert, an eodem, vel hesterno die cōfectus sit.

§.25. Panis vero triticeus, in quo sacramentum conficitur, an eo die, an ante decoctus sit, nihil omnino refert dummodo enim panis substantia maneat, nullatenus dubitandum est, quin post præfata verba consecrationis Corporis a sacerdote, cum intentione conficiendi prolata, mox in verum Christi corpus transubstantietur.

§. 26. Quo-

Et nuptiarum multiplicitatis.

§.26. Quoniam nonnullos asseritur quartas nuptias tamquam condemnatas respuere, ne peccatum ubi non est esse putetur, cum secundum Apostolum mortuo viro, mulier sit ab ejus lege soluta, & nubendi cui vult in Domino habet facultatem, nec distinguat mortuo primo, secundo, vel tertio, declaramus non solum secundas, sed tertias, & quartas, atque ulteriores, si aliquod impedimentum canonicum non obstat, licite contrahi posse. Commendatiores tamen dicimus, si ulterius a conjugio abstinentes, in castitate permanserint, quia sicut virginitatem viduitati, ita nuptiis castam viduitatem laude ac merito præferendam esse censemus.

Acceptatio prædictorum pro parte Jacobinorum.

§.27. His omnibus explicatis, prædictus Andreas Abbas nomine dicti Patriarchæ, ac proprio, & omnium Jacobinorum, hoc saluberrimum Synodale decretum cum omnibus suis capitulis, declarationibus, definitionibus, traditionibus, præceptis, & statutis, omnemque doctrinam in ipso descriptam, necnon quicquid tenet, & docet sancta Sedes Apostolica, & Romana Ecclesia, cum omni devotione, & reverentia suscipit, & acceptat. Illos quoque Doctores, & sanctos Patres, quos Ecclesia Romana approbat, ipse reverenter suscipit: quascumque vero personas, & quicquid ipsa Romana Ecclesia reprobat, & damnat, ipse pro reprobatis, & damnatis habet, profitens tamquam verus obedientiæ filius, nomine quo supra, Sedis Apostolicæ ordinationibus, & jussionibus, fideliter & semper obtemperare.

Tenor dictæ acceptationis.

§.28. Lecto solemniter in præsenti Synodo hoc decreto Latino sermone, mox in Arabico, præfatus Andreas Abbas, ipsorum Jacobinorum decretum publice ibidem perlegit, atque infrascripta verba in scriptis Arabicè subjunxit, quæ incontinenti Latine recitata sunt. Beatissime Pater, Domine Eugeni, Sanctæ Romanæ, & universalis Ecclesiæ summe Pontifex, vereque Christi Vicari, ac beati Petri successor, & sanctissima universalis Florentina Synodus, totum hoc sanctum decretum cum insertis, & sanctis decretis unionis Græcorum, & Armenorum, quod nunc in vestra præsentia publice lectum est, Ego Andreas humilis Abbas S. Antonii, orator Reverendi Patris domini Joannis Patriarchæ Jacobinorum, habens ipsius decreti per plures dies plenam notitiam, & instructionem, cognosco, confiteorque omnia in ipso decreto contenta divinæ, ac catholicæ veritati consona existere. Nomine igitur præfati domini Patriarchæ, omniumque Jacobinorum, ac meo, quemadmodum Vestra Sanctitas attestatur, præfatum saluberrimum Synodale decretum, cum dictis insertis decretis, omnibusque suis capitulis, declarationibus, definitionibus, traditionibus, præceptis, & statutis, omnemque doctrinam in ipso descriptam, necnon quicquid tenet, & docet sancta Sedes Apostolica, & Romana Ecclesia, cum omni devotione, & reverentia suscipio, & accepto. Illos quoque Doctores, & sanctos Patres, quos Ecclesia Romana approbat, reverenter suscipio. Quascumque vero personas, & quicquid ipsa Romana Ecclesia reprobat, & damnat, pro reprobatis, & damnatis habeo, pollicens nomine quo supra, ipsum Patriarcham, Jacobinosque, & me ipsum, tamquam veræ obedientiæ filios, vestris ac Sedis Apostolicæ ordinationibus, & jussionibus, fideliter, & semper obtemperaturos.

Dat. die 4. Februarii 1441. An. xi.

Datum Florentiæ, in pubblica sessione Synodali, solemniter in Ecclesia Domus S Mariæ Novellæ, apud quam nunc residemus celebrata. Anno Incarnationis Dominicę MCCCCXLI pridie Nonas Februarii Pontificatus nostri Anno XI.

XXVIII.

Exemptio Canonicorum sæcularium Congregationis S. Georgii in Alga Venetiarum, a solutione Decimarum, impositionum, & onerum quorumcumque.

De institutione hujus Congregationis, Vide in Constitutione II. Gregorius XII. volumine antecedenti pag. 405.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Procemium.

Quamquam ex debito Summi Pontificatus officii nobis ex alto commissi, circa Ecclesiarum, ac Ecclesiasticorum locorum, & personarum omnium commoda, & utilitates nos decet intentos existere, illas tamen, & easdem personas, quæ piæ, & castæ vitæ studio intendentes, mundanis abjectis illecebris in humilitatis spiritu, devotum, & sedulum exhibent Altissimo famulatum, tanto propensioribus favoribus prosequimur, quanto ipsarum personarum vita laudabili, atque moribus debite compensatis id conspicimus in Domino salubriter expedire.

Causa concessionis hujus exemptionis.

§.1. Cum itaque sicut nobis innotuit, dilecti filii Canonici de Collegio, sive Congregatione S. Georgii in Alga de Venetiis Castellanensis diœcesis, a multis citra temporibus plures Ecclesias, atque loca Ecclesiastica in diversis civitatibus, terris, atque locis partium Italiæ consistentia, in quibus etiam pie, & caste, & in communi degentes, Missasque, & alias horas canonicas, nocturnas, atque diurnas diebus singulis celebrantes interim permanserunt, prout, & in copioso numero præsentialiter permanent in spiritualibus, & temporalibus, ad laudem, & gloriam divini nominis, sacrique cultus, & populorum devotionis augmentum multipliciter reformaverint, ac propterea, necnon ex eorum multiplicatis virtutibus, plurimi fructus etiam ad salutem animarum plurium fidelium partium earumdem hactenus provenerint, & quotidie proveniant, & alias ipsi omnibus, & singulis Deo devotis personis ad eorum Ecclesias, atque loca prædicta de alienis partibus, seu locis pro tempore applicantibus, hospitio suscipere consueverunt, & ad id juxta eorum statuta specialiter intenti existant,

stant, ac ad hoc, necnon ad alia eis, & ipsorum Ecclesiis, atque locis prædictis, quæ unum corpus existunt pro tempore incumbentia expensarum onera Ecclesiarum, atque locorum hujusmodi vix suppetant, & quandoque non sufficiant facultates.

Exemptio a solutione decimarum, & quorumcumque onerum, & impositionum. *Alias similes idem Pontifex concessiones fecit quas uti minus necessarias prætermisi.*

§.2. Nos præmissa debite compensantes, ac attendentes quod præfati Canonici, & in vitæ continentia, ac sanctimonia, aliisque pluribus, & diversis virtutibus, ac fructuosis operibus in dies multiplicant, & fidelibus, partium in quibus pro tempore moram trahunt, castitatis, humilitatis, atque multiplicis virtutis exemplum fore noscuntur: necnon propterea, eis, & statui ipsorum, ne ob facultatum carentiam minuantur, sed ut sublatis ab ipsis dispendiis, aliisque extraordinariis oneribus quibuslibet, in numero operibus, & virtutibus supradictis augeantur, quantum cum Deo possumus providere volentes, motu proprio non ad dictorum Canonicorum, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, universis Canonicis de Collegio, sive de Congregatione hujusmodi, qui nunc sunt, & de cetero perpetuis futuris temporibus erunt, necnon eorum Ecclesias, domus, atque loca, præsentia, & futura, ac etiam possessiones, domus, res, census, jura, atque bona ad Canonicos, & ipsorum Ecclesias atque loca prædicta nunc, & imposterum spectantia, omnia, & singula ubicumque consistentia, quorum qualitates, quantitates, loca, vocabula, confines, ac fructuum, reddituum, & proventuum annuos, aliosque eorumdem veros valores præsentibus haberi volumus pro expressis, necnon quoscumque colonos, & laboratores, super possessionibus, & bonis ipsis pro tempore commorantes, ceterosque quo ad hoc ipsorum Canonicorum præsentium, & futurorum procuratores, negotiorum gestores, affictuarios, & pensionarios, in quantum Ecclesias, domus, loca, res, census, jura, atque bona contingunt, ab omnibus, & singulis datiis, impositionibus, subsidiis, etiam caritativis, ac decimis, aliisque oneribus, contributionibus, & exactionibus quibuscumque nominibus nuncupentur per nos, vel Sedem Apostolicam, aut Legatorum ejus, seu nostra vel dictæ Sedis auctoritate, aut per locorum Ordinarios, seu eorum Cleros, vel eorum aliquem, seu aliquos, aut alias quomodolibet, ex quibusvis causis, etiam legitimis, & rationabilibus, impositis hactenus, & imposterum imponendis, ac ab illorum, & cujuslibet ipsorum persolutionibus, auctoritate Apostolica ex certa scientia, tenore præsentium, de specialis dono gratiæ perpetuo eximimus, & totaliter liberamus, ac prorsus, & omnino libera, & exempta perpetuo esse decernimus, & declaramus.

Clausulę dicti privilegii prę servativæ.

§.3. Volentes etiam, ac scientia, & auctoritate prædictis statuentes, & concedentes, quod nulla per nos, vel Sedem prædictam in genere, vel in specie, sub quibusvis formis, aut verborum expressionibus, necnon decretis irritantibus, & cum quibuscumque etiam clausularum individualium, & quod illis nisi sub certa forma minime derogetur, neque derogatum fuisse censeatur, vim & effectum habentium, ac hujusmodi formæ, sive illa servata fuerint, sive non, prohibitoriis, aut alias effectui præsentium præjudicialibus clausulis, concessa hactenus, vel imposterum concedenda, literæ, privilegia, & indulta etiam contra exemptas personas, Ecclesias, loca, atque bona quæcumque se extendentia, quorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent hujusmodi præsentibus etiam haberi volumus pro expressis, nisi in illis tenor eorumdem præsentium de verbo ad verbum insertus, ac de nominibus, & cognominibus Ecclesiarum, & locorum prædictorum specialis, & expressa mentio facta fuerit, exemptioni, & liberationi, necnon decreto, & declarationi nostris hujusmodi aliqualiter præjudicare possint, seu debeant. Quinimo hujusmodi præsentes literæ ac contenta in eisdem plenariam roboris firmitatem obtineant, ac exemptio, & liberatio nostræ prædictæ plenarie, & effectualiter observentur perinde in omnibus, & per omnia, ac si tunc aliæ literæ, privilegia, ac indulta prædicta nullatenus emanassent, quibus ex nunc prout ex tunc, quoad hoc specialiter derogamus, illis alias in suo robore permansuris.

Inhibitio contra quoscumque exactores aliosque officiales.

§.4. Et nihilominus omnibus, & singulis civitatum, terrarum, castrorum, atque locorum quorumlibet dominiis, dominis, communitatibus, eorumque, & aliis quibusvis officialibus, præsentibus, & futuris, ceterisque personis, tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus, cujuscumque gradus, status, vel conditionis existant, etiam si Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, aut alia quavis Ecclesiastica, seu mundana dignitate præfulgeant, auctoritate Apostolica supradicta harum serie monemus, mandamus pariter, & inhibemus de cetero, ne ullo umquam tempore per se, vel alium, seu alios quovis quæsito colore, directe, vel indirecte, contra exemptionem, liberationem, decretum declarationem, ac tenorem præsentium hujusmodi, in toto, vel in parte, venire, facere, aut aliquid attentare audeant, vel prę sumant. Alioquin in illos ex eis, qui a die sibi de præmissis factę notitię infra tres dies immediate sequentes, monitioni, seu inhibitioni hujusmodi pro tempore non paruerint, ex nunc prout ex tunc excommunicationis sententiam harum serie proferimus, & promulgamus, a qua a nullo alio, præterquam a Romano Pontifice, absolutionis beneficium nequeant obtinere, nisi in mortis articulo constituti.

Clausulæ derogatoriæ.

§.5. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Dominiis, Dominis, Communitatibus, Officialibus, & personis prædictis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab eadem Sede indultum existat, quod interdici, suspendi.

Nulli

Nulli ergo &c.
Si quis autem &c.

Dat. die 7. Junii 1442. An. XII.

Datum Florentiæ, Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLII. Septimo idus Junii, Pontificatus nostri Anno XII.

XXIX.

Edictum contra Hebræos, quibus publica munera gerere, & Christianis cum iis vesci, bibere, in eadem versari domo &c. interdicitur.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex Rainaldo continuat. Annal. Tom. xviii. pag. 324.

§. 1. Dudum ad nostram audientiam deducto Judæos in Castellæ, & legionis, Regnis, ac Dominiis charissimi in Christo filii nostri Joannis dictorum Regnorum Regis consistentes, certis indultis, & concessionibus eis a Sede Apostolica ad futuram rei memoriam concessis, adeo erronee, & perverse interpretari, ut iis, quæ eis gratiose, & ad bonum, ac honestum finem, & effectum concesseramus, illi abuterentur, multaque sub eo prætextu in honesta, & turpia committerent, ex quibus Christianæ Religionis, & fidei puritas non parum lædebatur, & mentes Catholicorum Christifidelium sæpe scandalum patiebantur, nos concessiones, privilegia, & indulta per nos Judæis Regnorum, & Dominiorum prædictorum, ut præmittitur concessa usque ad terminos juris comunis dumtaxat operari, nec ullatenus aliquo pacto se extendi, nec aliam quam ipsius juris communis interpretationem pati, aut recipere per alias nostras literas decrevimus, & declaravimus, prout in eisdem literis continetur.

Judæi concessionibus Pontificiis abusi.

§. 2. Cum autem sicut veridica relatione, non sine displicentia grandi, percepimus, licet a diversis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris de Judæis, & Saracenis, quamplura salubria constitutiones, & decreta, ac decretales Epistolæ emanaverint, præfati tamen Judæi, & Saraceni in præfatis Regnis, & Dominiis commorantes propriis affectibus, & antiquæ eorum perfidiæ incumbentes, dum Constitutionum, Decretorum, ac Decretalium Epistolarum hujusmodi sensum legitimum ad sua vota non habent, ut illis eludere valeant, ad ulteriorum intellectum subaddueant, veterem ipsorum malitiam, & temeritatem in Christifideles continuare, & in dies eorum nequitiæ præsumptuosius uti non vereantur, in maximum Christianę fidei vilipendium, animarum quoque periculum pariter, & jacturam, nos, ut Judæi, & Saraceni prędicti, ac illorum fautores impii Christiani pęnarum impositionibus territi vereantur in antea in eorum perniciosos ausus relabi, & Christifideles in sua persistentes infidelitate constanter non habeant propter illorum claudicare perfidiam, remediis quibus possumus, prout ex debito Pastoralis Officii tenemur, præcavere cupientes ad orthodoxæ fidei Catholicæ corroborationem, & exaltationem pręsentis perpetuo valiturę, & irrefragabiliter observandæ Constitutionis edicto, auctoritate Apostolica omnia, & singula Constitutiones, Decreta, & Decretales epistolas prædictas quorum omnium tenorem de verbo ad verbum pręsentibus haberi volumus, promiscue innovamus.

Constitutiones Decreta &c. renovata.

§. 3. Necnon sancimus, statuimus, & ordinamus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus Christiani cum Judæis, & Saracenis comedere, aut bibere, seu ipsos ad convivia admittere, vel eis cohabitare, aut cum ipsis balneare, vel ab eis infirmitatis, aut debilitatis, seu alio quocumque tempore medicinam, vel potiones, seu vulnerum, aut cicatricum curationes, sive aliquod medelæ genus recipere non debeant, ac Christiani non permittant Judęos, & Saracenos contra Christianos dignitatibus sęcularibus præfici, vel officia publica exercere.

Christiani cum Judæis edere, vel bibere vetiti.

Prohibiti ab illis Pharmaca accipere.

§. 4. Judęi quoque, & Saraceni non possunt esse arrendatores, collectores, conductores, seu locatores fructuum, bonorum, vel rerum Christianorum, seu eorum computatores, procuratores, & œconomi, negotiorum gestores, negotiatores, proxenetę, concordatores sponsalium, vel Matrimoniorum tractatores, obstetrices, seu in domibus, aut bonis Christianorum aliquod opus exercere, vel cum Christianis societatem, officium, aut administrationem in aliqua communione, vel arte, seu artificio habere, ac nullus Christianus Judęis, vel eorum congregationi, seu Saracenis in testamenta, aut voluntate ultima aliqua relinquere possit, vel legare.

Judæis verò, ne publicis præsideant muneribus.

§. 5. Judęi quoque Synagogas novas erigere, aut construi facere non valeant, sed antiquas dumtaxat non tamen ampliores, vel prętiosiores solito reficiant, & in lamentationum, ac Dominicę passionis diebus per loca publica, seu publicè non transeant, vel incedant, nec ostia, vel fenestras teneant apertas, & ipsi, ac Saraceni ad solvendum quascumque de quibusvis rebus, & bonis decimas astricti censeantur, & contra eos in quibusvis casibus Christiani testes esse possunt, sed Judeorum contra Christianos in casu nullo testimonium valeat, & apud Christianos Judices, & communes dumtaxat, non autem apud Christianos Judices pro eis specialiter deputatos, seu eorum Seniores Judæi, ac Saraceni in quibuscumque causis agant, experiantur.

Judæi, & Saraceni Decimas solvere jussi.

§. 6. Nec possint Judæi, & Saraceni nutricem, vel familiarem, aut servitorem cujuscumque sexus Christianum in domo tenere. Nec etiam Christiani in sabbatis, seu Judęorum festivitatibus Judæis ipsis ignem accendant, vel cibum, aut panem, seu quodcumque aliud opus simile ad decorem cultus festivitatis ejusdem quomodolibet exhibeant, vel servitium, aut obsequium aliquod pręstent, vel impendant.

Vetiti famulum, famulamve habere Christianos.

§. 7. Sęculares quoque Judices Christiani Judęos Deum, aut gloriosissimam beatam Mariam Virginem ejus Genitricem,

cem, vel aliquos Sanctos blasphemantes, aut in hoc quomodolibet delinquentes pecuniaria, vel alia graviori, de qua eis videbitur, pęna puniant, & percellant.

Jussi signum in vestibus habere.

§.8. Nec non omnes, & singuli Judęi, & Saraceni cujuscumque sexus, & ętatis distinctum habitum, & notoria signa per quæ evidenter a Christianis cognosci possint ubique deferant, & inter Christianos non habitent, sed infra certum viculum, seu locum a Christianis separati, & segregati, extra quem nullatenùs mansiones habere valeant inter se degant.

Vetiti a Christianis usuras accipere.

§.9. A Christianis quoque usuras minimè exigant, percipiant, vel extorqueant, necnon extorta a Christianis per usurariam pravitatem illis, a quibus extorserunt, sine difficultate protinus restituant.

§.10. Et insuper, ut tam Christifideles, quam Judæi, & Saraceni in præfatis Regnis, & Dominiis commorantes prædicti pręsentes, & posteri ad decretorum, & decretalium epistolarum, ac prędictarum, & pręsentis nostrę Constitutionum hujusmodi observationem omnimodam noverint efficaciter se teneri, ne vigore, seu prætextu quorumvis privilegiorum, exemptionum, libertatum, immunitatum, concessionum, & indultorum eis quomodolibet concessorum ab observatione prędicta valeant aliquatenus se tueri, omnia, & singula privilegia, exemptiones, libertates, immunitates, concessiones, & indulta per nos, ac felicis recordationis Martinum Papam V. cęterosque prędecessores nostros Romanos Pontifices, & alios quoscumque quibusvis eisdem Judęis, vel Saracenis in specie, vel genere sub quibuslibet verborum formis, & motu proprio, & sub quacumque forma, vel expressione verborum contra præmissa, vel eorum aliquot quomodolibet facta, vel concessa, quæ omnia similiter præsentibus, ac si de verbo ad verbum inserta forent, pro sufficienter expressis haberi volumus, necnon quæcumque inde secuta eadem auctoritate cassamus, revocamus, & annullamus, ac nullius decernimus existere roboris, vel momenti.

Rescissa contrariis his decreta omnia.

§.11. Præterea dictum Regem ac universos, & singulos venerabiles Fratres nostros Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Principes, Dominos temporales capitaneos, armigeros, Barones, Milites, nobiles, communitates, & cæteros quoscumque Christi fideles Ecclesiasticos, & sæculares in præfatis regnis, & dominiis commorantes, cujuscumque status, gradus, vel conditionis fuerint, obsecramus in Domino, & per aspersionem Sanguinis Domini nostri JESU CHRISTI exhortamur, eisque in remissionem suorum peccaminum injungimus ut et ipsi decreta, decretales Epistolas, & constitutiones prædictas observent, & per eorum tam Christianos, quam Judæos, & Saracenos subditos faciant inviolabiliter observari, & nihilominus eisdem utriusque sexus fidelibus, ac judęis, & Saracenis præsentibus, & futuris præfatis præcipimus, & mandamus quatenus infra triginta dierum spatium a die publicationis pręsentium in loco, quo ipsi degunt faciendę computandorum, omnia, & singula decreta, decretales Epistolas, constitutiones prædicta, ac in illis, & præsentis nostræ constitutionis literis contenta observare incipiant, & observent, nec de cetero ullo unquam tempore contra præmissa, vel aliquod præmissorum in toto, vel in parte per se, vel alium, seu alios quovis quæsito colore directe, vel indirecte venire, facere, seu aliquid attentare audeant, vel præsumant.

Præcipitur omnibus ut novum hoc Decretũ observent.

§.12. Alioquin lapsis diebus eisdem in illos ex eis, qui nostris mandato, præcepto, literis hujusmodi non paruerint cum effectu si Christiani cujuscumque status, gradus, vel conditionis existant, etiam si regali, reginali, Patriarchali, Archiepiscopali, & Episcopali, aut quavis alia Ecclesiastica, vel mundana dignitate præfulgeant ex nunc prout ex tunc excommunicationis, si vero Judæi, vel Saraceni fuerint privationis, seu amissionis omnium bonorum suorum mobilium, & immobilium, quæ quidem bona, vel eorum pretium per Episcopos locorum, in quibus bona hujusmodi consistunt in fabrica Cathedralium, & aliarum Ecclesiarum, ac piorum locorum utilitate, prout eisdem Episcopis visum fuerit converti, & exponi volumus, sententias, quas eo ipso incurrant, harum serie auctoritate prædicta proferimus, & promulgamus.

Christiani cõtra hæc tendentes anathemate percussi.

Judæi bonis mulctari jussi.

§.13. Non obstante felicis recordationis Gregorii Papæ Noni prædecessoris nostri, quæ incipit *Ex speciali*, & aliis Apostolicis constitutionibus ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Florentiæ Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quadragesimo secundo sexto Idus Augusti Pontificatus nostri anno duodecimo.

Datum die 8. Augusti Anno Domini 1442. Pontif. anno xii.

XXX.

Separatio Fratrum Eremitarum S. Augustini Regularis Observantiæ Congregationis Ilicitanæ, & illi unitorum, a superioritate Prælatorum, non tamen Prioris Generalis totius Ordinis. Ac elargitio quarumdam gratiarum, & indultorum.

Alia de hoc Ordine vide in Alexandro IV. Constit. IV.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Regimini universalis Ecclesiæ quamquam immerito disponente Domino præsidentes, curis perurgemur assiduis, & juxta creditæ nobis dispensationis officium circa subditorum quorumlibet, præsertim sub regulari observantia studio vacantium piæ vitæ, in quorum ubique prosperitate reficimur, statum salubrem, & prospere dirigendum solicitudinis officio intendimus, & iis qui ad laudem, & gloriam divini nominis, sacrique cultus augmentum, necnon Religionis propagationem illius profu-

profutura cognoscimus, opem, & operam, quantum cum Deo possumus, impendimus efficaces, ut per nostræ operationis ministerium, & Apostolici favoris præsidium personæ hujusmodi, earumque Monasteria, & loca singulis ab eis sublatis dispendiis prosperis gratulentur eventibus, & in spiritualibus, & temporalibus felicia conspiciant incrementa.

GeneralesOrdinis ab aliorum Prælatorum obedientia exemerant istam Congr.

§.1 Dudum siquidem nonnulli Generales Priores Ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini, Priorem, & Fratres, præsentes, & futuros, domos S. Salvatoris Silvæ Lacus dicti Ordinis Senensis dioecesis sub regulari observantia ejusdem Ordinis degentes, & cujuslibet ab ipso Generale Priore, inferioris obedientia, jurisdictione, & correctione eximentes, illas sub protectione sua assumpserunt.

Dederuntque ei licentiam Capitula congregandi, ejusque Præsidem eligendi.

§.2. Et quod dicti Fratres, singulis triennis, singula generalia Capitula in mense Maii in una ex domibus ipsorum ad id per eorum Vicarium generalem deputanda celebrare, ac in hujusmodi Capitulis unum Præsidentem tunc celebrandi Capituli, cujus officium tantum triduo duret, & in cujus manibus antiquus Vicarius officium Vicariatus Fratribus S. Salvatoris resignare teneretur, & a quo ipse Vicarius ab hujusmodi officio absolvi deberet, quodque eumdem Vicarium pro delictis per eum commissis, si puniendus foret, punire, necnon electionem novi Vicarii pro tempore canonice celebratam confirmare deberet primo.

Et Vicarii generalis cujus esset regimen d. Congregat.

§.3 Et deinde unum ex ipsis in ipsorum omnium, & singularum domorum Societatis Fratrum eorumdem generalem Vicarium erigere possent, quodque in Vicarium electus hujusmodi per dictum Præsidentem confirmaretur, & postquam confirmatus fuisset, omnes & singulos Fratres societatis hujusmodi easdem, ac prorsus similes jurisdictionem, & potestatem, quam in illos dictus Generalis Prior habet, & exercere potest, habere, & exercere, ac quotiens opus foret, omnes & singulos Priores domorum ejusdem Societatis, Priorem ipsius domus S. Salvatoris, quem per Fratres ejusdem domus S. Salvatoris, illos videlicet, qui in Capitulo vocem habent eligi, & ejus electionis confirmationem ad dictum Vicarium pertinentem, & quem Priorem singulis annis eligi, vel de novo confirmare voluerunt, dumtaxat excepto, quotiens opus foret, instituere valeret, necnon ipse Vicarius si eisdem fratribus S. Salvatoris videbitur, dummodo annis singulis officium Prioratus hujusmodi resignet, eligi posset.

Aliaque Ordinis indulta eid. Congregationi concesserunt.

§.4. Nonnulla quoque alia diversa, assignationes, concessiones, licentias, gratias, & indulta concesserunt, quorum aliqua per generalia ipsius Ordinis Capitula, quædam vero auctoritate Apostolica confirmata fuerunt, Priori domus S. Salvatoris, & Fratribus Societatis hujusmodi in perpetuum successive concesserunt, prout in Apostolicis, & diversis eorumdem Generalium Priorum literis dicti Ordinis sigillo munitis de quibus nobis legitime constitit, & quæ inspici, & examinari fecimus diligenter, quorumque omnium tenores de verbo ad verbum præsentibus pro insertis haberi volumus, plenius continetur.

Ista Congregatio aucta est & in regulari observantia multum profecit.

§.5. Cum autem sicut accepimus, tam S. Salvatoris prædicti, quæ in exemptionis, assignationum, concessionum, licentiarum, gratiarum, & indultorum eorumdem possessione existunt, quam S. Leonardi, & S. Mariæ de Monte Spechio, necnon S. Antonii supra Balneum Petrioli domorum dicti Ordinis, & prædictæ, ac Grossetanæ dioecesis Priores, & Fratres, mundanis spretis oblectationibus juxta salutaria prædicti Ordinis instituta in hujusmodi observantia exemplariter viventes, variis, & diversis hactenus multiplicaverint sub caritatis, & ipsius observantiæ unionem virtutum, Domino jugiter famulando ad divini nominis laudem, & singulare, & præcipuum salutis plurimorum exemplum.

Hic ideo Pont. hęc omnia approbat.

§.6. Nos qui ex injuncto nobis, licet immeritis, Apostolicę servitutis officio, sinceris desideramus affectibus, ut per nostræ operationis ministerium singula religionum loca cum eorum personis, cum exultatione spiritus sub debito professionis obsequio culmina meritorum scandentibus votiva in spiritualibus, & temporalibus suscipiant incrementa, directioni, statui, & conservationi Fratrum societatis hujusmodi providere volentes, ac sperantes, quod eorum vita laudabili, & fructuosis operibus prædictis, aliæ eis forsan de cetero concedendæ domus in eisdem spiritualibus, & temporalibus, prosperos atque felices successus dante Domino consequantur, ut ipsi Priores, & Fratres eo ferventius divinis beneplacitis se coaptent, quo se per Nos, & Sedem Apostolicam specialibus favoribus, & gratiis communitos fore conspexerint, eorumdem Prioris, & Fratrum in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia tenore præsentium exemptiones, assignationes, concessiones, gratias, & indulta prædicta, ac omnia, & singula in prædictis literis contenta, & inde sequuta, cum infrascriptis tamen additionibus, & moderationibus approbamus, & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, supplemus quoque omnes, & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem.

Dictamque Congregationem regimini d. Vicarii committit.

§.7. Et nihilominus etiam pro potioris cautelæ suffragio, omnes, & singulos in S. Salvatoris, S. Leonardi, B. Mariæ, & S. Antonii domibus prædictis pro tempore degentes, Priores, & Fratres, ac domos ipsas, illorumque possessiones, jura, & bona mobilia, & immobilia quælibet ab omnibus dominio, potestate, superioritate, aliena jurisdictione Provincialis Provinciæ, in qua domus prædictæ consistunt, & aliorum dicti Ordinis Fratrum quibuscumque ipsius Ordinis, dignitatibus, vel officiis fungentium, præsentium, & futurorum, Generali prædicti Ordinis Priore dumtaxat excepto; perpetuo eximimus, & penitus liberamus, necnon sub cura, regimine, gubernatione, & correctione Vicarii generalis per eas

per eas pro tempore eligendi submittimus, pariter & subiicimus.

Capitulum congregandi, & ejus Præsidem eligendi facultatem tribuit.

§.8. Ac quod omnes, & singuli Fratres domorum prædictarum in aliqua ex eisdem domibus ad hoc per Vicarium hujusmodi deputanda, singulis trienniis, vel alias quando, & quoties negotiorum personarum, locorum, & temporum qualitate pensata, Vicario, & Visitatoribus Fratrum dictæ Societatis pro tempore existentibus opportunum fore videbitur, servatis alias solemnitatibus, & cæremoniis in generalibus Capitulis Fratrum dicti Ordinis servari solitis, generalia Capitula Fratrum ipsius Societatis, ad quæ dictus Vicarius, & singuli Priores domorum earumdem ad minus si fieri poterit, cum singulis Definitoribus, illoque personaliter accedere sint adstricti celebrare, & in hujusmodi Capitulis, quamprimum inibi Fratres vocales congregati fuerint, unum in Præsidentem tunc celebrandi Capituli, cujus officium tantum triduo duret, in ejusque manibus antiquus Vicarius officium Vicariatus libere resignet, & a quo ipse Vicarius ab hujusmodi officio absolvatur, quique electionem novi Vicarii canonice celebratam insimul cum Visitatoribus dictę Societatis confirmare posset, & deinde aliquos Visitatores, ac subsequenter unum ex eis in ipsorum, ac omnium, & singularum domorum prædictarum generalem Vicarium, de cujus vita, & prudentia, & per eum in officio Vicariatus hujusmodi in sequenti Capitulo postquam a dicto officio fuerit absolutus, alias juxta Constitutiones Ordinis antedicti inquiratur, & examinetur, necnon per dictum Præsidentem si puniendus fuerit, puniatur, absolvatur, & per Capitulum Societatis hujusmodi reeligatur, ac confirmetur, in omnibus, & per omnia quemadmodum alias in generalibus Capitulis Fratrum dicti Ordinis Generalis Prior ipsius Ordinis inquiri, examinari, puniri, absolvi, reelegi, & confirmari consuevit, eligere possint & valeant.

Vicario in personas Congregationis tribuit potestatem Prioris generalis totius Ordinis.

§.9. Quodque electus in Vicarium, qui per Præsidentem, & Visitatores prædictos confirmetur, postquam electus, & confirmatus fuerit, ut præfertur, in omnes, & singulos Fratres Societatis hujusmodi, easdem ac prorsus similes jurisdictionem, & potestatem, quas Generalis Prior dicti Ordinis pro tempore existens in illos habet, & exercere potest, habeat, & exercere possit; nec non quotiens opus fuerit Priores domorum, & Conventuum prædictorum, Priore dictæ domus S. Salvatoris, quem per fratres ipsius domus S. Salvatoris, illos videlicet, qui in Capitulo vocem habent annis singulis eligi, ac ejus electionis confirmationem, nisi forsan ipse Vicarius, qui lapso anno ab officio Vicariatus hujusmodi eo ipso absolutus intelligatur, in Priorem eo ipso absque alia confirmatione, quod Vicarius in Priorem electus, confirmatus intelligatur, ad dictum Vicarium pertinere debere; volumus atque decernimus dumtaxat excepto, instituere, & amovere.

§.10. Præterea quod in hujusmodi celebrandis Capitulis, dictus Vicarius cum aliquibus Definitoribus singularum domorum earumdem, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque statuta, & ordinationes, dum tamen regulæ, aut Constitutionibus dicti Ordinis, ac Sacris Canonibus non obvient, sintque rationabilia, & honesta, edere, facere, & condere, ac eorum omnia, & singula, in toto vel in parte quotiens eis opportunum videbitur corrigere, mutare, illisque addere: ac dictus Vicarius ipse, omnia, & singula per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, tamen ejusdem juris apicibus, litiumque anfractibus non servatis, per Fratres dictæ Societatis irrefragabiliter observari facere.

Statutaque & ordinationes condendi.

§.11. Necnon Vicarius insimul cum Visitatoribus prędictis quotiens illos in loco in quo tunc ipse Vicarius commorabitur adesse contigerit, alioquin per se ipsum super statutis, & ordinationibus, necnon concessionibus, gratiis, & indultis, etiam per nos confirmatis, dummodo id super quo dispensatio requiritur alias Societatem ipsam non concernat, quo casu ad generale Capitulum per fratres Societatis hujusmodi pro tempore celebrandum dispensatio pertineat, & dispensatio, quæ per Vicarium, ac majorem & saniorem partem hujusmodi Capituli, aut ipsum Vicarium, & Definitores prædictos fiet dumtaxat legitima, censeatur dispensare.

Et desuper dispensandi.

§.12. Præfatus quoque Vicarius quotiens eum abesse contigerit, aut alias sibi videbitur, loco sui unum, duos, vel plures, & quot ei placuerint Vicarium, seu Vicarios cum facultate de qua sibi videbitur instituere, destituere, necnon ad domos dictę Societatis transmittere.

Aliumque loco sui ponendi, in casu absentiæ.

§.13. Et insuper Generalis Prior dicti Ordinis pro tempore (qui nullum ex Fratribus dictæ Societatis ab ipsa Societate removere, nec aliquem ex Fratribus prædicti Ordinis cujuscumque gradus, vel conditionis ipse Frater existat, ad ipsam Societatem, vel aliquam ipsius domum transferre absque Vicarii pro tempore, & majoris partis Societatis eorumdem consensu, quavis etiam rationabili causa, ullo umquam tempore possit) quotiens ei placuerit per se insimul cum uno ex Visitatoribus Societatis hujusmodi, quem ad hoc duxerit eligendum, ut per Vicarium dictæ Societatis dumtaxat, & non per alium, unam, vel plures domum, vel domus, ac ipsam Societatem visitare, & secundum Constitutiones Ordinis, quos culpabiles repererit, corrigere, & punire.

Prioris generalis Ordinis superioritatē visitandi&corrigendi prę-servat.

§.14. Quodque Fratres domorum earumdem præsentes, & futuri, ponere vinum, & alia ad victum necessaria, & ubicumque cum saccis, & sportis publice mendicandi quærere ac recipere.

Eleemosynas quęri permittit.

§.15. Et si forsitan ullo tempore, aliquam seu aliquas Fratrum dicti Ordinis Societatem, vel Societates, sub regulari observantia ejusdem Ordinis degentium hujusmodi Societati uniri, & aggregari pro tempore contigerit, quod in sic unitarum Societatum Fratres, ac ipsæ, unitæ Societates

Congregationi prędictæ,& aliis de observantia, indulta Ordinis communicat.

tates omnibus, & singulis exemptionibus, concessionibus, assignationibus, indultisque prędictis, ac præsentibus nostris literis, & in eis contentis, uti pariter, & gaudere libere, & licite possint & valeant, eisdem auctoritate, & scientia perpetuo statuimus, decernimus, & ordinamus, ac Fratribus Societatis hujusmodi, pręsentibus, & futuris quamdiu sub dicta observantia vixerint prędicta, ac de novo omnia, & singula exemptiones, concessiones, assignationes, gratias, & indulta per nos confirmata hujusmodi concedimus pariter, & indulgemus per præsentes.

Quibuscumque non obstantibus.

§.16. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus, ac literis, & privilegiis Apostolicis generalibus, vel specialibus, etiam si de illis, quorum omnium tenores, etiam pręsentibus haberi volumus pro expressis, specialis, & expressa, ac de verbo ad verbum mentio habenda sit, necnon dicti Ordinis juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, ac literis Generalis Prioris dicti Ordinis pro tempore existentis, & de consensu generalis Capituli ipsius Ordinis sub quacumque forma forsan in posterum emanandis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Limitatio bullę pro tempore duraturæ observantiæ.

§.17. Volumus autem quod si, quod absit, observantia hujusmodi in dicta Societate cessare contigerit, præsentes literæ nullius sint roboris vel momenti.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

Datum die 6. Septembris 1443. An. xiii.

Datum Senis, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio, octavo idus Septembris, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Sequitur declaratio dictæ Constitutionis.

EUGENIUS PAPA IV. &c.

Exordium.

AD hoc circa regularis observantię professores eo diligentes paternæ solicitudinis, vices impendimus, quo fæcundius illorum religio fructum in eos afferat salutarem, & laudabilibus in Domino possint jugiter proficere incrementis.

Nuper siquidem per nos &c.

Omittitur insertio bullæ, quia ipsa est quæ præcedit.

Dubia nonnulla excitata sunt super pręcedenti const.

§.1. Cum autem sicut exhibita Nobis nuper pro parte Priorum, & Fratrum prædictorum petitio continebat, quod ipsi Priores & Fratres dubitent, ne concessiones, assignationes, statuta, ordinationes prædicta, & alia in dictis literis contenta ex frequentibus statutis per Capitulum Societatis hujusmodi, aut Vicarium, & Definitores pręfatos forsitan faciendis in abusum vadant, illaque per non usum abrogentur; & a nonnullis quoque revocetur in dubium, an alię Societates Fratrum dicti Ordinis eidem Societati absque Generalis Prioris pręfati Ordinis, vel alterius licentia se uniri, dictique Priores, & Fratres S. Antonii supra Balneum Petrioli, & S. Marię de Monte Spechio domos prędictas dimittere possent, absque dictę Sedis licentia speciali. Et an quod de non amovendis, aut transferendis Fratribus per Generalem Priorem ipsius Ordinis in prędictis nostris literis statuimus, ad illius generale Capitulum extendatur, dictusque Generalis Prior loco pœnæ, seu pœnitentiæ aliquem ex Fratribus hujusmodi Societatis a dicta Societate ad tempus removere valeat, pro parte Priorum, & Fratrum Societatis prędictorum, Nobis fuit humiliter supplicatum, ut super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Dubii primi declaratio.

§.2. Nos igitur ad omnes in præmissis ambiguitates, & dubium submovendum: & ut Priores, & Fratres Societatis prædictę, qui ut accepimus, sub regulari ipsius Ordinis observantia viventes de die in diem virtutum meritis, ac fructuosis operibus multiplicari noscuntur, liberari a noxiis, sua Altissimo vota reddere, ac personarum numero facilius augumentari valeant, providere volentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, per Vicarium dictæ Societatis pro tempore existentem cum Visitatoribus præfatis quotiens ipsos in loco in quo prædictus Vicarius commorabitur adesse contigerit, alioquin per se ipsum super pœnitentiis ex quacumque causa, etiam propter recessum ab ipsa Societate, vel alia graviora crimina, & excessus Fratribus Societatis hujusmodi impositis, vel imponendis in toto, vel in parte, ac concedendis libris extra ipsorum Conventus, seu domos juxta modum, & formam literarum, seu concessionum, per dilectum filium Magistrum Gerardum de Arimino tunc Generalem Priorem dicti Ordinis Fratribus prędictæ Societatis, etiam sub excommunicationis pœna, quam secus facientes eo ipso incurrent concessa, dumtaxat, & non alias, aut aliis casibus dispensare.

Dubii secundi declaratio.

§. 3. Et una, duæ, vel plures, & quęlibet Societates Fratrum dicti Ordinis prædictæ Societatis Generalis Prioris, necnon generalis Capituli ejusdem Ordinis, & cujuslibet alterius licentia super his nullatenus requisita, & quibuscumque mandato, ac prohibitione per Generalem Priorem, & generale Capitulum hujusmodi, aut illorum alterum in contrarium pro tempore factis, nequaquam obstantibus sub modis, & formis, necnon pactis, & conventionibus, de quibus eis videbitur se unire, & aggregare, ipsosque Priorem, & Societatis hujusmodi, S. Antonii, & S. Mariæ domos prædictas, etiam absque dictorum Prioris, & Capituli, cujuscumque alterius licentia dimittere.

Dubii tertii declaratio.

§.4. Necnon Prior pro tempore, cum generali Capitulo dicti Ordinis, aut ipsorum quilibet de per se, antequam ex Fratribus dictæ Societatis ab ipsa Societate removere, aut aliquem ex Fratribus ejusdem Ordinis cujuscumque gradus, vel conditionis existat, quod prædictam Societatem, vel aliquam ipsius domum transferre absque Vicarii pro tempore, & majoris partis Fratrum Societatis eorumdem consensu quavis etiam rationabili causa. Et ipse Generalis Prior pro tempore, etiam consensu generalis Capituli Ordinis hujusmodi aliquem ex Fratribus prædictæ Societatis quantumcumque culpa-

culpabilem, & criminosum extra domos ipsius Societatis punire ullo umquam tempore nullatenus possit, sed ipsum in eisdem domibus alias juxta culpas, & demerita ipsius secundum canonicas sanctiones, & instituta prædicti Ordinis puniat, ac punire debeat.

Prohibitio utendi gratiis aut consequendi dignitates extra Societatem absque licentia.

§.5. Præterea, quod nullus ex Fratribus dictæ Societatis cujuscumque status, gradus, vel conditionis existat in ipsa Societate, seu aliqua ipsius domo; quibuscumque exemptionibus, immunitatibus, privilegiis, gratiis, & indultis quorumcumque tenorum existant, eis in specie, vel in genere a Sede Apostolica, seu alias pro tempore concessis, uti, & gaudere, aut ad aliquas, dignitates, præeminentias, administrationes, vel officia dicti Ordinis extra dictam Societatem quæcumque, quotcumque, & qualiacumque fuerint, vocari, assumi, aut illis præfici, absque Vicarii, & Definitorum pro tempore, aut Capituli Societatis prædictorum, sive majoris partis illorum licentia in scriptis, habita, & obtenta, nullatenus possit.

Communicatio gratiarum cujuscumque alterius Congregationis uniendæ.

§.6. Quodque Priores, & Fratres Societatis hujusmodi, omnibus, & singulis exemptionibus, immunitatibus, privilegiis, gratiis, & indultis ipsi pro tempore uniendis Societatibus per Generalem Priorem dicti Ordinis pro tempore, in specie seu in genere concessis, uti & gaudere libere, & licite valeant ex certa scientia, & auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, decernimus, & ordinamus.

Bona Fratrum ad Congregationem transeuntium sunt Congregationis.

§.7. Ac præmissa omnia, necnon quod præfata Societas, juxta quamdam concessionem Priori, & Fratribus prædictæ domus S. Salvatoris per quondam Nicolaum Generalem Priorem dicti Ordinis concessam, de omnibus, & singulis bonis mobilibus, & immobilibus, præsentibus, & futuris, omnium, & singulorum Fratrum dictæ Societatis, præsentium, & futurorum quæcumque, quomodocumque, & qualiacumque hujusmodi bona fuerint, etiam si illa ipsis Fratribus ad eorum vitam concessa extiterint, plenarie succedant, ipsaque bona ad dictam Societatem cum Fratribus ad illam transeuntibus eo ipso devolvantur, ac proveniant Priori, & Fratribus dictæ Societatis, præsentibus, & futuris perpetuo concedimus pariter, & indulgemus.

Clausulæ derogatoriæ.

§.8. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus, & singulis in aliis nostris literis prædictis, quas alias in suo robore permanere, & quas, necnon præsentes, in omnibus, & per omnia observari volumus, decernimus, atque mandamus, non obstare volumus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod si, quod absit, observantia hujusmodi in dicta Societate cessare contigerit, præsentes literæ eo ipso sint cassæ, & irritæ nulliusque roboris vel momenti.

Nulli ergo &c.

Si quis &c.

Dat. die 13. Nov. 1443. An. xiii.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio, quinto Calendas Decembris, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

XXXI.

Ed. A. Dom. 1444.

Confirmatio Statutorum pro bono Cameræ Apostolicæ regimine editorum.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilectis filiis Gentibus Cameræ Apostolicæ, Salutem, & Apost. Benedictionem.

Procemium.

IN eminenti Apostolicæ Sedis specula licet immeriti disponente Domino constituti, tamquam prudens Paterfamilias, qui cupit familiam domus suæ per viam mandatorum Domini incedere, normam illi tribuens, & ordinem honeste vivendi, recteque agendi, ita & nos libenter ad universa Romanæ Curiæ Officia, & eorum Officiales, & præsertim Cameræ Apostolicæ, ad quam Ecclesiarum, & Monasteriorum omnium, necnon etiam Urbium, Civitatum, Terrarum, Castrorum, Oppidorum, Villarum, & locorum Romanæ Ecclesiæ immediate subjectorum, spiritualia, & temporalia negocia peragenda deveniunt, ut cuncta ibidem pertractanda salubriter dirigantur, & feliciter gubernentur, ac juste, & humaniter finiantur, & terminentur, attenta mentis solicitudine vigilamus, tales in eadem Camera viros, & ministros deputare, qui Deum timeant, sint Ecclesiasticis dignitatibus præditi, bonis moribus redimiti, providentia circumspecti, rectitudine justi, & solicitudine vigilantes, sicque prudenter, & juste, & in expediendis negotiis hujusmodi attente se habeant, ut cuncti ad eamdem Cameram pro eorum expediendis negotiis recurrentes, se juste, & humaniter expeditos fore merito glorientur.

Clerici Statuta Cameræ ediderunt.

§.1. Cum itaque vos ad laudabile, sincerum, & prosperum regimen Cameræ prælibatæ nonnulla statuta, ordinationes, & Capitula edideritis, atque feceritis, nobisque propterea humiliter supplicastis, ut illis pro eorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adjicere de benignitate Apostolica dignaremur.

Hic Pontif. ea confirmat.

Quorum tenor hic inseritur.

§.2. Nos igitur vestris in hac parte supplicationibus inclinati, statuta, ordinationes, & capitula præfata per Nos visa, & lecta, ac diligenter inspecta, & examinata, quia mature, prudenter, provide, & digeste edita, & confecta existunt auctoritate Apostolica, & ex certa scientia tenore præsentium confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Tenor vero statutorum, ordinationum, & capitulorum prædictorum sequitur, & est talis.

Incipiunt statuta, & ordinationes Collegii Cam. Apost.

De Clericorum numero.

§.3. Omne Collegium, cui Apostolici Fisci incumbit cura, his personis concluditur, Primum illorum caput est Reverendissimus D. Camerarius, tum Reverendus The-

Thesaurarius, post Assistentes, qui ex Patrum Clericorum Collegio ad ampliorem dignitatem evecti sunt. Post eos Clerici, septem videlicet numero tantum, uti Sanctissimus Dominus Noster Eugenius Quartus Pontifex instituit. Reliqui vero numero præfixo adjecti nihil commodi capientes a voto dando, & a suscipiendis commissionibus abstineant, & solo Clericorum nomine, habitu, & pari sede remaneant contenti.

De Decani officio & potestate.

§. 4. Senectutem, quæ apud majores nostros semper venerabilis fuit, observare quoque nos decet. Cumque opportune inter Clericos quispiam cæterorum nomine plurium rerum curam continuam habiturus sit, is erit merito, qui prius tempore ad Collegium admissus fuerit, modo Curiam incolat: eo autem absente, vel infirmo, proximior tempore subrogetur, huncque Decanum appellare convenit. Potestas cogendi Clericos Cameræ, tam qui intra numerum sunt, quam ultra, & agenda proponendi, & exigendi singulorum vota, & juxta illa concludendi exigente opportunitate præter causas fiscales, & tempus, quo majoribus occupatur, ad officium Decani pertinet. Altaris, & jocalium ejus, ac divini officii, atque Sacerdotis, & quicquid spectat ad ea, Decanus diligentiùs curet, sigillumque Collegii, & Constitutionum volumen apud se retinens, exacto anno semper singulorum rationem reddat.

De Cameræ Clericorum, & aliorum locorum in Camera rerumque agendarum ordine.

§. 5. Nihil est quod tam rebus conducat gerendis, quam ordo: ne qua igitur confusio illo deficiente occurrat, commode proponendum videtur, quo pacto in loco Cameræ sedendum loquendumque sit. Cum igitur diebus Lunæ, Mercurii, & Veneris, quibus majores nostri jus dicere soliti sunt, convenerint Reverendissimus Camerarius, aut illius Vicesgerens, Thesaurarius, Assistentes, & Clerici, reliquive Ministri Fisci; primo ac digniori loco sedeat Camerarius, aut Substitutus illius, Assistentes, Decanus, & quidam ex Clericis, e Regione vero Thesaurarius, post reliqua pars Clericorum, eorum sane, qui intra numerum sunt, hique omnes pro tempore dignitatis, aut admissionis eorum. Super numerum autem electi novissimi considеant, nec quisquam eorum sine alba veste, atque cappa loco suo, sed inter pares ultimo sedeat. Post hos autem Auditor Fisci, Clerici Sacri Collegii, tum Advocatus Pauperum, postremo Advocatus, ac Procurator Fisci. Præter hos autem omnes nemo ex Ministris Fiscalibus sedeat, sed recti omnes assistant, ut honor, ac decus hujus Magistratus gravius observetur. Quicquid a singulis horum proponendum, agendumque fuerit, juxta sedium & temporis ordinem absolvatur, tam in exigendis votis, quam in causarum delegationibus relationibusque fiendis; Ita ut pro modestia Patrum, uno loquente, cæteri observato silentio audiant. Nemo loquentem turbet. Nec intra has solum species consistit hujus constituti sententia. Quocumque enim hoc celebre Collegium convenerit, idem ordo, eadem gravitas, ac modestia illibata permaneat. Cum autem jus dicitur observent ostium tres Cursores ad mandata Patrum parati.

De Clerici mensarii munere circa occurrentia singulo mense.

§. 6. Si pluries mandata negotia serius tardiusque absolvant; profecto majori commodo cedit, uni exequendum committere, quod probatum est plurium judicio atque consensu. Pro more igitur prisco, solitoque majorum nostrorum singulo Mense, uni ex Clericis demandetur cura præcipua exequendi quæque negocia inter ipsos conclusa, atque definita. Et is q idem primum constituatur Decanus, tum illi proximiori tempore, atque ita servato ordine præficiantur cæteri sibi invicem succedentes. Quod autem istius fidei, atque diligentiæ incumbit, idest, ut Bullas Majorum Ecclesiarum, ac Monasteriorum curet concludi capsæ sub duarum clavium custodia, quarum alteram apud se teneat, alteram servientes armorum, reliquorum autem beneficiorum, quæ supplicatione impetrantur, obligationem juxta ritum Cameræ accipiat, Jocalia undecumque venerint, huic postea dividenda mandantur. Iste tandem omnium vices agens, quicquid inter Collegas communicandum distribuendumque acceperit, libello describat, & instante fine mensis inter Collegas, cæterosque Curiæ Officiales æqua lance partiatur:

De Minutorum quinque servitiorum divisione, ejusque modo.

§ 7. Sunt igitur minuta quinque, quorum distribuendi onus nostro incumbit officio, hoc ordine partienda. Primo namque minuto, quod ad Cameram Apostolicam spectat, in quatuor partes æquales, tres partes Dominus Camerarius accipiat diviso, reliqua vero Clerici emolumenta percipientes inter se æqualiter metiantur. Aliud vero minutum Cancellariæ assignatum item in quatuor partes scindatur, quarum tres Dominis Protonotariis adscribantur, residua autem bipartita, una Domino Vicecancellario cedat, alia item æqualiter subdivisa, una literarum Apostolicarum Correctori, altera vero pars contradictarum Auditori detur. Est & tertium minutum in duas partes æquales dividendum, quarum una Capellanis commensalibus assignata, reliqua quadripartiatur, ex quibus Cubicularii unam, tres autem alias Scutiferi honoris sibi recipiant partes. Quarto minuto similiter quadripartito una partium Magistris Hostiariis tribuatur, altera vero partium una Custodibus Portæ ferreæ, altera Cursoribus distribuatur, Duæ reliquæ hujus minuti partes in septuaginta, & unam particulas veniunt dividendæ, ex quibus Servientes armorum quadragintanovem, Bullatores tres, Panetterii tres, Cubicularii tres. Item Magister equorum unam cum dimidia, Clericus equorum unam, Palafrenarius, & Scopatores quinque, Magister pagnottæ duas, Hostiarii primæ Portæ unam, Primus Coquorum unam cum dimidia, Clericus coquinæ unam, lotores utensilium coquinæ unam partes excipiant. Reliquum quod superest minutum, Officia-

libus, & familiaribus Cardinalium elargiatur.

De Clericis Supranumerariis admittendis.

§.8. Quicumque ab Apostolica Sede Clerici Fisci designati fuerint, non prius a Collegio admittantur, quam aureos viginti sex Collegio Cameræ numeraverint; admissos autem illos intelligimus, qui etiam ultra numerum ad Sedem habitumque recipiuntur. Memorata vero summa hoc pacto distribuatur, ut aurei viginti ad usum Altaris cedant, sex autem reliqui pro veteri more, jure jocalium dividantur. Cum autem Clericorum loca, qui intra numerum sunt, vacaverint, Priorem ex his, qui præter numerum sunt, aut quem Summus Pontifex jusserit, in locum vacuum Collegium subroget. Isque omnium lucrorum commoda, quemadmodum & reliqui, percipiat. Qui autem admittitur ad Collegium, jurejurando polliceatur servare, custodireque statuta, & probatos mores hujus celebris venerandique Collegii.

De Clericis ad ampliorem dignitatem evectis.

§.9. Quos vitæ præstantia, clari mores, aut excellentia doctrinæ, ad Episcopalis, vel alterius dignitatum gradum evexerit, summa veneratione, & liberalitate prosequi convenit, quandoquidem honori, & amplitudini nostræ plurium cedat. Ille autem, qui e nostro Collegio promotus translatusve etiam sæpius fuerit, semper quicquid cæteri debent minutorum Sacri Sigilli omnisque alterius solutionis Camerario, Thesaurario, Clericis, & Notariis, minime solvat, sed ea omnia libera patrum donatione suscipiat. Quicquid autem illi ex communi lucro deberetur exacto mense, omne ad Altaris usum perveniat.

De infirmis quoque, & absentibus.

§.10. Infirmos corpore pietatis officio amplecti humanum piumque videtur: propterea si quem in Curia præsentem vexaverit morbus a percipiendis lucris communibus, velut ceteri Fisco servientes minime excludantur. Quod si ad balnea vel alia loca salubrioris aeris aliis opportuerit secedere, cujuslibet commodi particeps sit integro Mense. Cum vero diuturnior fuerit ægrotatio, bimestri tantummodo accedente suffragio plurium ex Collegio lucra obvenientia excipiat. Absentes autem publicæ, vel privatæ rei causa, nihil omnino percipere, aut petere valeant, nisi duarum ex tribus partibus votis decernatur.

Quia solummodo Bullas ponere profiteor.

Decedentiumque exequiis.

§.11. Extremum hujus vitæ diem, & mortem indubiam prudentis est præmeditari. Cumque omnibus sit communis sors & moriendi lex, pietatem summam præstare defunctis ad nos potissimum pertinet, qui in sortem Domini vocati sumus. Si quem igitur ex nostro Collegio mori contingat, præsentem aut absentem, qua die sepulchro mandatur, Funus aut nuntium mortis advenerit, vel intra biduum proximum exequiæ solemniter celebrentur, quibus intersit omne Collegium, & Missæ triginta dicantur, omnemque hanc impensam pro dignitate, & gradu defuncti Collegium exsolvat. Liberum autem sit hæredibus, aut fideicommissariis defuncti preter eam summam quicquid in piam causam voluerint erogare.

De Altaris ornamentis, & Missis, aliisque Officiis celebrandis.

§.12. Religionis causam semper, & ubiq; præcipuam extitisse nemo nisi imperitus ignorat, legimusque Salomonem sapientissimum Regem longe diligentiorem fuisse in ædificanda domo Dei, quam Regia. Hanc ergo cum singulari zelo, & animi fervore prosequamur; Decernimus Collegium nostrum habere Altare instructum omnibus decenter quidem ac ornate, quæ ad Sacrificium celebrandum necessaria sunt, & illæ quæ, ut in anterioribus diximus, Decani diligentiæ mandentur, cujus vigilantia, & studio semper incrementum divino cultui dedicata suscipiant. Omne autem Collegium nostrum præter festa, quæ ab Ecclesia observantur, præcipua veneratione singulis annis celebret diem constantissimi ac felicis Martyris Laurentii, ita ut Vesperas, & solemnem Missam adstantibus Reverendissimis Dominis Cardinalibus, & ceteris Prælatis celebrari curent. Sacerdotem quoque qui diebus festis, & quibus Collegium convenit pro jure reddendo, Missam celebret, Collegium conducat, illique in præsidium vitæ annuum salarium constituatur. Nulli ergo &c.

Datum P. A. 14. die 6. Jul.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Domini MCCCCXXXXIV. 8. Idus Julii Pontificatus nostri Anno XIV.

XXXII.

Ex regest. in Archiv. Vatic.

Quod de quibuscumque rebus ad Urbem delatis seu quomodolibet ratione contractus alienatis, vel commutatis semel dumtaxat vectigal debitum exigatur.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Causæ hujusce Constitutionis.

§.1. CUM Vectigalia, & Gabellæ ad sustentationem, & tutelam Civitatum, Terrarum, & Locorum constitutæ fuerint, ut quando rerum, & temporum conditio postularet, ex emolumentis dictarum Gabellarum necessitatibus Civitatum, Terrarum, & locorum, in quibus impositæ sunt, subveniri, & opportuna suffragia subministrari possint: cumque ea gabellarum onera, quæ Curialibus, ac subditis nostris detrimentum afferunt, aut moderari, aut tollere penitus intendamus: ad nostramque notitiam perventum sit, quod de eisdem mercantiis, rebus, & bonis videlicet ex prima eorumdem venditione, & ipsorum revenditione in hac nostra Alma Urbe, & plures Gabellæ exiguntur;

Statutum de quo in Rubrica.

§.2. Nos ne Curiales, & subditi hujusmodi res ad eorum Victum necessarias majori pretio, quod æquum, & rationabile sit, emere compellantur, paternæ charitatis studio provocati hujusmodi immoderatæ exactioni remedium adhibere volentes, auctoritate Apostolica tenore præsentium hac irrefragabili Constitutione sancimus, & decernimus ut ex singulis Mercantiis, rebus, & bonis quocumque nomine censean-

scantur; quæ in dicta Urbe vendi, aut alio quovis contractu alienari, sive commutari seu aliquo contractus, & conventionis genere in alios transferri contigerit, sive in dictam Urbem conducantur, sive in eadem confecta, & suborta sint, quorum omnium conditiones, & qualitates hic haberi volumus pro expressis, perpetuis futuris temporibus semel dumtaxat solita Gabella solvatur.

Ex revenditione rerum nova non extiguenda Gabella.

§.3. Statuentes harum serie, ut ex mercantiarum, rerum, ac bonorum hujusmodi revenditionibus, etiamsi plures revenditiones fieri contigerit nulla Gabella aut onus, sive gravamen, vel exactio aliqua quovis modo fieri possit: possessionum, ac rerum stabilium, carnium, vini, & plani gabellis dumtaxat exceptis.

Contrariorum detogatio.

§.4. Irritum, & inane ex nunc decernentes, si secus a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit imposterum attentari, non obstantibus quibuscumque statutis, & Consuetudinibus dictæ Urbis, ac apostolicis, & quibusvis aliis Constitutionibus, & ordinationibus hactenus factis, seu imposterum faciendis quibus in hac parte derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Camerarius hujus Statuti Executor.

§.5. Mandantes sub pena arbitrio dilecti Filii Ludovici Tituli Sancti Laurentii in Damaso Presbyteri Cardinalis Patriarchæ Aquilegien. Camerarii nostri, & in dicto Camerariatus officio successorum, qui pro tempore fuerint, infligenda universis, & singulis Senatori dictæ Urbis, Conservatoribus, Cameræ ipsius Urbis Thesaurario, Marescalchis, Gabellariis, & cæteris aliis officialibus pro nobis, sive Romana Ecclesia deputatis, qui sunt, & pro tempore erunt, quatenus hujusmodi presentem Constitutionem, Decretum, Statutum, ac mandatum inviolabiliter observent, & ab aliis illesa penitus observari faciant.

Puplicatio ejusdem, & affixio.

§.6. Ut autem omnia, & singula in hujusmodi literis contenta ad communem omnium notitiam deducantur, has litteras in valvis Capitolii affigi mandavimus, quæ earum tenorem suo quasi sonoro præconio, & patulo inditio publicabunt, ut hi, quos hujusmodi literæ respiciunt, quod ad eorum notitiam non pervenerint, aut ignoraverint, nullam possint excusationem pretendere, vel ignorantiam allegare: cum non sit verisimile quoad ipsos remanere incognitum, vel occultum quod tam patenter omnibus publicatur.

§.7. Nulli ergo &c.

Dat: die 26. Novembris 1444. Ann. XIV.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, sexto Kalendas Decembris Pontificatus nostri anno quartodecimo.

XXXIII.

Approbatio Ordinationum in Capitulo Romæ acto præfinitarum, pro reformatione Monacorum Græcorum S. Basilii in Provinciis Siciliæ, Calabriæ, & Apuliæ.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SEVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Proemium.

INter curas multiplices quibus occurrentium rerum, negotiorumque varietatibus obsidemur, illam vigilantius amplectimur, per quam regulares Ordines, & loca jugi sanctimoniæ dedita, prout congrue prospicimus, in spiritualibus, & temporalibus prosperitatis optatæ contingant eventum, unde efficacis ad id sollicitudinis studium apponere cupimus, & provisionis salutaris adhibere remedium, ne Ordines, & loca ipsa Apostolicæ, quod absit, providentiæ destituta consilio, deformationis subjaceant opprobrio, sed libentius cursu temporis continuum, dante Domino, in eisdem spiritualibus & temporalibus suscipiant incrementum.

Eugenius cognoscens Monacos S. Basilii in regno Siciliæ indigere reformatione, Capitulum Romanum celebrari jussit.

§.1. Sane ad nostri deducto notitiam, quod plurima Monasteria & loca Monacorum Græcorum Ordinis S. Basilii in Regno Sicilię, citra & ultra Farum essent, quæ in multis reformatione indigere videbantur, Nos inter alia mandavimus, omnibus, & singulis Abbatibus dicti Ordinis de celebrando Capitulo ad Urbem Romanam, ut certo tunc expresso, & ad id per nos statuto termino personaliter convenirent, ibidem tractaturi & ordinaturi, quæ pro Religionis decore, & hujusmodi Ordinis commodo, utilitate, & conservatione expedirent.

In quo statutum fuit, ut Siciliæ, Calabriæ, & Apuliæ provinciis Visitator constituatur, qui simul cum suo Consiliario loca, & personas visitet, & corripiat.

§.2. Postmodum vero dilectis filiis præfati Ordinis in predictis Insula, & Regno consistentium Monasteriorum Archimandritis, & Abbatibus, cum nonnullis aliis ejusdem Ordinis personis, sub Græcorum ritu vivere consuetis, in predicta Urbe pro præmissis congregatis convenientibus, post maturam, quam desuper inter se habuerunt, deliberationem, concordarunt & ordinarunt, ac in hoc singuli scilicet, aut major pars eorum expresse consenserunt, videlicet quod ex singulis Siciliæ, et Calabriæ, & Apuliæ dicti Ordinis Provinciis, unus esset ejusdem Ordinis Visitator, qui in illa ex Provinciis hujusmodi, in qua pro tempore deputatus fuerit, cum uno socio, cujus consilio in omnibus agendis uti debeat, monasteria, & loca prædicta tam Monacorum, quam Monialium sub prædicta regula degentium, tam in capite, quam in membris visitare & reformare, ac personas ibidem corrigere, aliaque, quæ ad hujusmodi visitationis & correctionis officium de jure vel consuetudine pertinebunt, facere, & exercere possent, & deberent.

Taxamque pro salariis Magistrorum & expensis studentium modo, & forma hic præscriptis exigas.

§.3. Quodque Visitatores dicti Ordinis pro tempore existentes a quolibet dictarum Provinciarum Ordinis hujusmodi Monasterio, sive loco, illam pecuniarum summam sive quantitatem, quæ inter Archimandritas,

tas, Abbates, & personas prędictas in Congregatione hujusmodi, tam pro salariis magistrorum, Monacos, & personas dicti Ordinis, aliosque quoscumque idioma græcorum pro tempore docere volentium, quam expensis studentium hujusmodi deputata, seu consignata extitit Et quæ quidem summa sive quantitas in Siciliæ inter Monasteria, & Ecclesias sęculares Græcas ad centum uncias monetæ currentis ibidem, & in Calabriæ ad ducentum & quinquaginta, in Apuliæ vero Provinciis eisdem ad octuaginta florenos auri de Camera ascendit, ad quas quantitates a quibuslibet dictorum Monasteriorum, & Ecclesiarum Rectoribus persolvendas, tam Abbates, quam Commendatarios quoscumque & quibuscumque unita Monasteria; In Sicilia vero, eos presbyteros sæculares, Rectores Ecclesiarum Gręcarum teneri, & obligatos esse voluerunt, & statuerunt, exigere, colligere & levare valerent, atque possent hujusmodi concordatis, & ordinatis per singulos aut majorem partem eorum, qui pręmissæ Congregationis & Capituli celebrationi interfuerunt acceptatis, atque laudatis.

Et ipse Pont. modo dicta Capituli statuta confirmat, & observari mandat.

§.4. Nos itaque omnia, & singula pręmissa, & quævis alia inter Archimandritas, Abbates, & personas prędictas in hujusmodi celebrato Capitulo ordinata, & concordata, illorumque tenores & effectus rata habentes & grata, illa auctoritate Apostolica approbamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, eaque volumus, & mandamus, ab omnibus & singulis, quorum pro tempore interfuerit, firmiter & inviolabiliter observari.

Prælatisque omnibus & cæteris aliis ut Visitatoribus pareant, eosque non impediant sub pœna &c. prohibet & Archimandritæ Siculi auctoritate suspendit.

§.5. Districtius inhibentes venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis, & universis, & singulis Ecclesiasticis dictarum Provinciarum Prelatis, & quibusvis aliis, cujuscumque dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, & præcipue dilecto filio Lucę Bufalo moderno S. Salvatoris in lingua Fari Messanensis Diœcesis Archimandritæ (cujus preæminentiam, quam supra Monacos & Abbates Siculos habet, ac curam ejus quoad vixerit ex certa nostra scientia suspendimus, & quem correctioni ipsorum Visitatorum subiicimus, ac ab illis corrigi & puniri debere, atque posse decernimus, Archiepiscopis vero & Episcopis suspensionis ab ingressu Ecclesiæ pęna, nec non prędicto Lucę, & aliis Archimandritis, & cęteris supradictis sub excommunicationis sententia, quam eo ipso incurrant, & a qua quidem sententia ab alio quam a Romano Pontifice absolvi non possint, ac cuilibet ipsorum, ne se de visitatione Monasteriorum & locorum Gręcorum, tam Monacorum, quam Monialium in provinciis supradictis existentium aliquo modo intromittant, sive Visitatores ipsorum Monasteriorum, & locorum pro tempore existentes, quo minus illa libere visitare, ac illorum personas corrigere, & punire, aut alias commissum eis visitationis officium, in omnibus & per omnia exercere debeant, atque possint, impediant.

Visitatoribus prædictis facultates contra quascumque personas Ordinis etiam Archimandritas cōcedit.

§.6. Et nihilominus, ut Monasteria, & loca prędicta per visitationis, & felicis directionis ministerium salutare contingant remedium, volumus, & dicta auctoritate statuimus, atque decernimus, & ordinamus, quod Visitatores pro tempore electi, & deputati, ac existentes, ad singularum provinciarum earumdem singula dicti Ordinis Monasteria, & loca singularum provinciarum hujusmodi personaliter accedant, & solum Deum præ oculis habentes in Monasteriis, & locis prædictis, tam in spiritualibus quam in temporalibus, necnon capitibus, & membris debitæ visitationis officium auctoritate prædicta impendere, & exercere, ac omnia, & singula, quæ inibi reformationis, & correctionis ministerio indigere prospexerint, prout eis juxta canonicas sanctiones, & regularia ejusdem Ordinis instituta, ac alias congrue videbitur, reformare, & corrigere, necnon quoscumque Monasteriorum, & locorum ipsorum Præsidentes, illorumque personas cujuscumque dignitatis, etiam Abbatialis, status, gradus, vel conditionis existant, vel præeminentiæ, etiamsi Archimandritæ fuerint, juxta criminum, & excessuum per eos quomodolibet perpetratorum qualitatem, & exigentiam corrigere, & punire, & si illorum demerita id deposcerint, a dignitatibus, & officiis quibuslibet auctoritate nostra privare, & ab illis amovere, ac etiam summam sive quantitatem pecuniarum hujusmodi, ad opus, & usus magistrorum, & studentium eorumdem, a Præsidentibus Monasteriorum, & locorum prædictorum, prout in Capitulo prædicto concordatum, & ordinatum, ut præfertur, extitit, exigere, colligere, & levare, seu exigi, colligi, & levari facere, ac de levatis, & perceptis quietare: prefatoque moderno Archimandritæ Siculo, ne se de visitatione Monasteriorum, & locorum hujusmodi, illorumque correctione personarum, ac alias de eis quovis modo intromittere audeat, sive præsumat, strictius inhibere, omniaque alia, & singula, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint, vel quomodolibet opportuna, facere, statuere, ordinare, & exequi: contradictores quoscumque, & rebelles, ac non solventes, per censuram ecclesiasticam, & alia quævis opportuna juris remedia appellatione postposita compellere: necnon si, quod absit, ex Archimandritis, Abbatibus, & aliis supradictis aliqui fuerint, qui legitime requisiti summam, sive quantitatem pręmissam, prout se in qualibet provinciarum prædictarum extendit, ac in concordatis, & ordinatis hujusmodi continetur, solvere, & assignare, sive usque ad dictam summam, vel quantitatem contribuere distulerit, sive recusaverit, ex tunc Visitatores supradicti, & quilibet ipsorum in sua provincia, fructus redditus, & proventus singulorum Monasteriorum, & locorum, quibus non solventes hujusmodi præfuerint, aut quæ sive per unionem, sive per commendam obtinuerint,

rint, arrestare, & sequestrare, necnon demum (si eis videbitur) fructus, redditus, & proventus hujusmodi usque ad summam, sive quantitatem eamdem pro præmisso usu exponere, vel grangiam, aut prędium aliquod, pro rata ad hunc studiorum usum contributionis illius Ecclesiæ, vel Monasterii, cujus Præsidens solvere noluerit, deputare, & consignare, ac etiam taxas Monasteriorum, & Ecclesiarum prædictorum augere, vel minuere, summis tamen præfatis non diminutis, si opportunum videbitur, possint atque debeant.

Stipendia eisdem Visitatoribus designantur.

§.7. Verum quia dignum est, ut stipendio congruo sustententur, qui ad labores, & onera deputantur, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod Visitatores prædicti dum, & quoties in exercitio visitandi, & corrigendi, aliaque supradicta faciendi fuerint, quilibet videlicet eorum pro se, ac notariis, & aliis cum eis in hujusmodi exercitio necessario existentibus, a Monasteriis, & locis, quæ pro tempore visitabunt, eorumque personis sumptus, & expensas, non solum victus, sed etiam alias minutas, & solum necessarias recipere possint, & valeant moderatas. Super quibus omnibus etiam ipsis pro tempore, ut præmittitur, existentibus Visitatoribus plenam, & liberam auctoritate prædicta concedimus tenore præsentium facultatem. Nos enim sententias sive pœnas, quas dicti Visitatores pro tempore rite tulerint, sive statuerint in rebelles, sequestra, vel arresta quæque apposuerint, rata habebimus atque faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari, invocato etiam per eos ad omnia, & singula supradicta, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

Clausulas contrariorum derogatorias apponit.

§.8. Non obstantibus constitutionibus, & literis Apostolicis, præsertim quibusdam Petro Pesali B. MARIÆ de Cripta Ferrata Romanæ Ecclesiæ immediate subjecta, ac aliis Paulo tunc B. MARIÆ de Cripta, & Adriano S. Pantaleonis Tusculani Panormitanę, & Missanensis Diœcesis Monasteriorum Abbatibus per non illis decretis, quarum tenores, & effectus præsentibus pro sufficienter expressis haberi volumus, & quas ut effectus pręsentium per eas impediri non contingat, revocamus, cassamus, & annullamus, ac pro infectis, & nullis haberi, censeri, & reputari debere decernimus, necnon statutis, & consuetudinibus Monasteriorum, locorum, & Ordinis prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, cæterisque contrariis quibuscumque, aut si Archimandritis, Abbatibus, & personis prædictis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim a Sede Apostolica existat indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut ad judicium trahi non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ab verbum de indulto hujusmodi mentionem, & quibuslibet aliis privilegiis, unionibus dictorum Monasteriorum, & Ecclesiarum quibusvis etiam Cathedralibus Ecclesiis factis, exemptionibus, indulgentiis, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta ipsorum Visitatorum jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, quæ quoad hoc eisdem Abbatibus personis, & aliis nolumus aliquatenus suffragari.

Visitatoribus onus dat sibi significandi privationes, & amotiones Abbatum &c.

§.9. Præterea ea singula quæ, Visitatores antedicti circa singulas privationes, & amotiones hujusmodi fecerunt, nobis per eorum patentes literas ipsorum sigillis sigillatas quantocius fideliter intimare procurent, ut eorum informatione plenius instructi circa provisiones Monasteriorum, & locorum tunc per privationes, & amotiones hujusmodi vacantium, consultius agere valeamus.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVI. decimonono Kalendas Januarii, An. sextodecimo.

D.P. An. 16. 14. Decemb. 1446.

XXXIV.

Innovatio damnationis trium Articulorum Joannis de Poliaco Catholicæ veritati circa Pœnitentiæ Sacramentum contrariorum.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ex Regest. in Archiv. Vatic.

Universis, & singulis Venerabilibus Fratribus Patriarchis Archiepiscopis, & Episcopis ac dilectis filiis electis, & Abbatibus ubilibet constitutis ad quos præsentes litteræ pervenerint salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

Gregis nobis crediti curam gerentes pervigilem, studiis efficere conamur assiduis, ut pro quorum salute languores humanos altissimi Filius perpeti voluit, fideles execrandis non involvantur erroribus, sed nostri directione ministerii, prout superna gratia contulerit, a noxiis ac dispendiis jugiter pręserventur: & ut etiam vos in partem sollicitudinis vocati pro dictis extirpandis erroribus opem, & operam ferventius impendatis, vos pro injuncto vobis officio excitamus.

Cap. Super Cathedram Bonifacii VIII. constitutionem recolit de Confessionibus per Fratres Ordinum Mendicantium audiendis.

§.1. Dudum siquidem fel. rec. Bonifacius Papa octavus prædecessor noster sua quæ incipit *super Cathedram* constitutione, sive decretali quam postea piæ mem. Clemens Papa V. etiam prædecessor noster in Viennensi Concilio innovavit, & quæ subsequenter ad Eremitarum Sancti Augustini, & Beatæ Mariæ de Monte Carmelo ordinum fratres per Sedem Apostolicam extensa fuit, inter cætera statuit, & ordinavit, quod in singulis Civitatibus, & Diœcesibus, in quibus Prædicatorum, & Minorum ordinum fratrum loca consisterent, ac in locis ipsis vicinis, in quibus hujusmodi loca non haberentur Magistri, & Priores Provinciales Prædicatorum, aut eorum

rum Vicarii generales ac provinciales Ministri, necnon Custodes Minorum Ordinum prædictorum ad præsentiam Prælatorum ibidem se conferrent per se, vel per fratres, quos ad hoc idoneos fore putarent humiliter petituri, ut fratres, qui ad hoc electi forent in eorum Civitatibus, & Diœcesibus confessiones suorum subditorum confiteri sibi volentium audire libere valerent; & hujusmodi confitentibus prout secundum Deum expedire cognoscerent, pœnitentias imponere salutares, ac beneficium absolutionis impendere, de licentia, gratia, & beneplacito eorumdem: præfatique Priores, & Ministri studerent eligere personas idoneas, sufficientes, vitę probatæ, discretas, moderatas, atque peritas ad tam salubre ministerium, & officium exequendum, quas sic electas Prælatis ipsis præsentarent, vel presentari facerent, ut de eorum licentia, gratia, & beneplacito in Civitatibus, & Diœcesibus eorumdem personæ sic electæ hujusmodi confessiones sibi confiteri volentium audirent, & eis imponerent pœnitentias salutares, & beneficium absolutionis impenderent prout in ipsa constitutione sive decretali plenius continetur.

Joannis de Poliaco Errores.

§. 2. Et licet postmodum ad piæ recordationis Joannis Papæ XXII. etiam prędecessoris nostri notitiam deducto, quod quondam Joannes de Poliaco Magister in Theologia sequentes articulos tenuerat, publiceque docuerat: videlicet quod confessi fratribus licentiam generalem confessiones audiendi habentibus eadem peccata, quæ confessi fuerant, iterum proprio Sacerdoti confiteri tenerentur: ac stante statuto *Omnis utriusque sexus* in Concilio generali, nec Deus, nec Romanus Pontifex facere posset, quod Parochiales non tenerentur omnia peccata sua semel in anno proprio Sacerdoti, scilicet Parochiali curato, confiteri: quodque non posset Papa generalem dare potestatem audiendi confessiones, immo nec Deus, quin confessus generalem habenti licentiam, teneretur eadem iterum suo proprio Sacerdoti, veluti Parochiali Curato, confiteri; dictus Joannes prædecessor a verbis, quæ vas electionis protulit exordium sumens habita inde per plures sacræ paginæ professores examinatione diligenti, nec non de Venerabilium fratrum suorum S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu præfatos articulos tanquam falsos, & erroneos, & a sana doctrina devios authoritate Apostolica damnaverit, & reprobaverit, ipseque Joannes de Poliaco veris rationibus opinioni, quam dudum habuerat contrariis, & quibus respondere non poterat, demonstratis, eosdem articulos non esse veros affirmans, illos in Consistorio publico necnon ipsorum Joannis Papæ, & Cardinalium præsentia revocaverit.

a Joanne XXII. damnati.

Et ab eodem autore reprobati.

§ 3. Tamen sicuti nuper Fratrum Ordinum eorumdem lamentabili querela ad nostrum non sine displicentia gravi pervenit auditum, plures Ecclesiasticæ, necnon aliæ utriusque sexus personæ, reprobos superstitiososque articulos hujusmodi amplexantes, fideliumque animos inficere, ac eos, ut fratribus Ordinum hujusmodi non confiteantur, & ab illorum devotione retrahere molientes, ne dum prædictos, sed & alios etiam sacris canonibus omnino contrarios articulos astruere publice non verentur, videlicet quod confessio fratribus sic electis, & admissis facta dubitabilis ut & incerta, unde tenentur omnes incertum dimittere, & sic solum confiteri suis Sacerdotibus curam animarum habentibus sub poena peccati mortalis: & quamvis ipsi Fratres admissi auctoritatem habeant confessiones audiendi, & absolvendi, tamen ad eos accedendi populus subjectus sine licentia proprii Sacerdotis non habet potestatem. Fratres quoque privilegia pro confessionibus audiendis, & sepulturis habendis petentes sunt in peccato mortali, & Romani Pontifices illa Mendicantibus concedentes, sive confirmantes, etiam in simili peccato, & excommunicati sunt; ac dicti fratres mendicantes non Pastores, sed fures, latrones, & lupi censentur; Sacerdos autem Curatus Mendicantibus confessiones audiendi licentiam dans magis super isto statuto *omnis utriusque sexus* dispensat, quam Papa Fratribus licentiam tribuens juxta formam decretalis antedictæ.

Alios suborto s narrat eadem super errores.

§. 4. Nos igitur Animarum, & alia, quæ præmissorum articulorum occasione, nisi prodeuntes inde confutarentur errores, succedere possent pericula trepidantes, ac illis quantum in nobis fuerit, obviare cupientes; omnes articulos prædictos una cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus mature inspeximus, & ut diversos in Jure Canonico Doctores, & Sacræ Paginę Professores diligenter examinari fecimus, & quia protinus illos falsos, & erroneos, ac eisdem canonibus adversos fore reperimus, illos dictorum fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu authoritate Apostolica pro falsis, & erroneis, & adversantibus sacris canonibus damnatos, reprobatosque declaramus, atque decernimus.

Eosque damnat Eugenius.

§. 5. Quo circa universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus singuli vestrum, quando super his a quoquam prædictorum Ordinum Predicatorum, Minorum, & aliorum Mendicantium super præmissis Privilegiatorum Magistro Generali ac Provinciali Magistro Vicario, vel alio gerente officium fueritis requisiti ad confutandos, & reprimendos, ac penitus tollendos hujusmodi errores, prout in præfatis decretali sive Constitutione *super Cathedram*, ac extravagante *vas electionis* continetur diligenti studio atque cura provideatis, ac intendatis: præfatasque Constitutiones integre servantes, faciatis ab omnibus inviolabiliter observari.

Singulis Episcopis, ut hæc populis significent, & observari faciant mandat.

§. 6. Et si quos forsan hujusmodi damnatos, ut prefertur, articulos, aut aliquem seu aliquos eorum pertinaciter asserere, vel tenere, seu prędicare invenietis, contra illos communiter vel divisim tanquam con-

Contra contumaces procedi jubet.

contra hæreticos, & de catholica fide suspectos procedere, necnon ipsos, & eorum quemlibet juxta tantorum excessuum qualitatem per censuram Ecclesiasticam, & alia opportuna juris remedia auctoritate prædicta compescere studeatis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Dat. die 16. Januar. 1447. An. XVI. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto decimoseptimo Kalendas Februarii Pontificatus nostri anno sextodecimo.

XXXV.

Ibidem. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales in Electione Romani Pontificis Lugdunensis, ac Viennensis Sancita Concilii servare debere decernit.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium. ET si circa orbis Ecclesiarum, & Monasteriorum omnium, dum vacant, juxta nostris divina disponente clementia commissum humeris Apostolatus officium per Apostolicæ providentiæ ministerium occurrere consueverimus, de Romana Ecclesia, quæ Ecclesiarum omnium Mater est, & Magistra, ac illarum divina institutione primatum obtinet, cui licet immeriti præsidemus, nos procul dubio propensioris curæ studio excogitare convenit, ne ipsam, quam Christus sibi sponsam copulavit, & extra quam nemini salus est, variis ambiguitatibus submissam relinquamus.

Nonnulla statuta circa Roman. Pontificis electionem edidit Basileense Concilium. §. 1. Hinc est, quod nos attendentes, quod in Civitate Basilien. sub nomine generalis Concilii circa electionem Romani Pontificis vacatione Sedis Apostolicæ occurrente, plura, & diversa, & per Sedem prædictam forsan approbata emanarunt Statuta, Ordinationes, & Decreta, & etiam innovata fuerunt, diversas etiam excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliasque sententias, censuras, & pœnas in se continentia propter Juris communis dispositionem, quorum occasione attenta rerum, & temporum conditione, si nos ab hac luce subtrahi contingeret, in electionis hujusmodi celebratione facienda plura, & diversa pericula, divisiones, & scandala verisimiliter exoriri possent in Ecclesiasticæ libertatis offensam, cunctorumque Christifidelium præjudicium, & jacturam.

Iis sublatis statuta Conciliorum Lugdunen., & Viennen. servari mandat Eugenius. §. 2. Nos tantis periculis, prout ex alto nobis permittitur, occurrere, ac fidelium ipsorum quieti consulere, necnon perversorum conatibus viam praecludere cupientes, omnium etiam, & singulorum statutorum, ordinationum, & Decretorum hujusmodi formas, & si de illis ac eorum totis tenoribus de verbo ad verbum specialis, & expressa præsentibus habenda foret mentio, pro expressis habentes præsentium serie volumus, & auctoritate Apostolica, ac ex certa scientia, necnon potestatis nobis traditę plenitudine statuimus pariter, & ordinamus, ut dum extremæ nostræ peregrinationis diem advenire contigerit, Venerabiles Fratres nostri S. R. E. tunc existentes Cardinales alias juxta fel. recor. Gregorii Decimi in Lugdunen., & Clementis Quinti Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum in Viennen. Conciliis generalibus circa hoc edita statuta, & ordinationes ad Romani Pontificis Successoris nostri electionem juxta traditam eis a Domino intelligentiam, quos sub primodictis statutis, ordinationibus, & decretis nullatenus comprehendi, nec eis subjici decernimus, procedere: Ceteraque circa hoc quomodolibet solida, & opportuna facere & exequi libere, & licite possint, & valeant in omnibus, & per omnia: ac si primodicta statuta, ordinationes, & decreta nullatenus emanassent.

§. 3. Non obstantibus omnibus præmissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis &c.

§. 4. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo octavo Kalendas Februarii Pontificatus nostri Anno Sextodecimo. Dat. die 25. Januar. 1447. An. XVI.

XXXVI.

Canonizatio S. Nicolai de Tolentino Professoris Ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini, ejusque adscriptio Cathalogo SS. Confessorum: Et institutio Festivitatis pro die 10. Septembris.

EUGENIUS PP. IV.

Universis Christifidelibus præsentes literas inspecturis, Salutem, & Apost. Benedictionem.

LIcet militans in terris Ecclesia triumphantem in Cœlis, filiali, & devoto veneretur affectu, ac virtutes, laudes, præconiaque Sanctorum, quantum sinit fragilitas, dignissimis attollat titulis, devotis quoque precibus solemni ritu sacrificia laudum offerat ad decus, & venerationem civium supernorum, nihil tamen illis accrescit novæ perfectionis, & gloriæ nec eorum perfecta felicitas nostris operibus firmari poterit, vel augeri: Misericors tamen, miseratorque Dominus, per intercessiones, meritaque Sanctorum, quos in terris celebritate congrua veneramur, mirabili dignatione imperfectum nostrum suppleri providit, ut quod nostris meritis non valemus, eorum suffragiis assequamur. Exordium.

§. 1. Æternus itaque Deus, qui facit mirabilia magna solus, Confessorem suum eximium Nicolaum de Tolentino in approbata Religione Fratrum Eremitarum Sancti Augustini, ab ejus pueritia educatum, puritate candidum, caritate fervidum, electum B. Nicolaus virtutibus, & miraculis emicuit.

ctum ex millibus, exemplar præfulgidum, sapientia ejus infinita produxit, singularis vitæ suæ excellentiam, signis, & prodigiis probans, ac coruscantibus, crebrisque miraculis manifestans. Lætentur itaque cœli, & exultet terra, jucundeturque pariter totus Orbis, quando ei, qui effulsit in templo Dei, cum viveret, speciosum in cœlo præstant hospitium cœli cives.

Joannes ideo XXII. de ejus canonizatione egit. * Curia. Imo egit etiam Innoc. VI. ut inquit Sixt. V. in Rubr. cit.

§.2. Itaque hujus Beati viri, quando vita est functus, fama, summaque ad eum populorum devotione crescentibus, felic. record. Joannes Papa XXII. Prædecessor noster, Avenioni cum ejus * cura residens, cum fratribus suis cœpit de ejus canonizatione tractare, quam nisi ejus obitus, & horrenda supervenissent schismata proculdubio consummasset.

Preclara opera B. Nicolaus fecit.

§.3. Beatus igitur hic Nicolaus, honestis ex Castro S. Angeli infra Firman. diœces. parentibus ortus, & puerorum consortia vitans, Ecclesię, divinaque mysteria frequentabat, & ne præclara opera lucidæ vitæ suæ, longo, latoque sermone curramus, pauca libet referre de pluribus, ut ex his existentes in via Domini, patrem glorificent, sicut decet.

Jejuniis, vigiliis, & orationibus vacavit &c.

§.4. Sanctus equidem iste in ætate existens tenera, se sub magna religionis diligentia, summa cum obedientia & humilitate servabat, castigando corpus jejuniis, vigiliis, orationibusque insistebat devotus, gratus, humilis, obediens, benignus, suavis, pius, patiens, constans, maturus, compositus, virtutum quibusdam aromatibus plurimos attrahebat, adeo quoque fidei cultor erat, ut cuncta illius verba, & opera, virtute fidei redolerent, tribulatorum, & infirmorum consolator assiduus existebat.

Tempore obitus, audire meruit. Euge serve bone & fidelis &c.

§.5. Et demum pudicus, castus, modestus, verecundus, ac lætus ad vitæ vesperam veniens, divinitus audire meruit. Euge serve bone, intra in gaudium Domini tui. Sic granum frumenti cadens in terram, & mortuum, uberem consurgit in spicam; sic botrus in turculari calcatus, liquoris redundat in copiam, sic regnum cœlorum percipitur, & Sancti per fidem sublimia regna vicerunt.

Miraculis ante & post obitum claruit.

§.6. Verum quia decebat divinæ magnitudinem bonitatis, ut quem in terris preclaris ornarat virtutibus, in cœlis regnare certis testimoniis probaretur, multis eum, magnisque miraculis dum viveret & post obitum, clarum fecit: quorum quædam dignissimis probatis testibus onerosæ multitudinis vitandæ gratia, duximus præsentibus annotanda.

Virum latere perditum, & oculi cecitate laborantem, signo crucis liberavit.

§.7. Quidam adeo in sinistro latere perditus erat, ut nec illius manum, aut pedem posset quovis modo movere, aut quicquam ex oculo sinistro videre: Post plurimorum medicorum antidota, atque colliria juvamen experta, Sanctus sic latus illud crucis signaculo tetigit, viroque illi benedixit, qui statim e grabato surgens, sanatus est, videns, & integre liberatus.

Mulierem a sanguinis fluxu, simili modo sanavit.

§.8. Quædam vero mulier triennio continuo sanguinis fluxum patiens, ad Nicolaum veniens, & manum illius devotissime osculans, precabatur eum, ut preces ad Dominum pro illius sanitate recuperanda porrigeret, Sanctus ipse illam crucis signo signavit, & liberata recessit, & hæc ante obitum.

Puerum submersum vitæ restituit.

§.9. Post obitum vero cum puer quidam annorum quatuor in canale molendini cecidisset, & intra rotam, & aquam per spatium temporis, quo communiter quis bene ambulans, milliario ambulasset, continuo jacuisset, inde tandem laboriose extractus mortuus, & pro mortuo reputatus, emisso prius per matrem voto; quod si restitueretur vitæ auxilio Beati Nicolai, illum supra sanctum tumulum habitum religionis indueret, adjuvante Sancto prædicto, vivus apparuit.

Virum suspensum, & mortuum suscitavit.

§.10. Vir insuper quidam inventus in domo sua suspensus, & mortuus, precibus, & voto per ejus uxorem ad B. Nicolaum emissis, factus est vivus, & ex tunc diutius supervixit.

Miracula trecenta & unum fecit. Ex his nota illud unum quod recenset Sixt. V. cit. in Rubr.

§.11. Quamplurima etiam miracula, tam in vita, quam post ejus obitum fecit, pluresque homines utriusque sexus a morte resuscitavit, cœcos illuminavit, & ab oculorum infirmitatibus liberavit, contractos, & protractos membris, & claudos erexit, paraliticos a membrorum impotentia sanavit, & a tremore capitis, & membrorum, dæmoniacos, captivatos, incarceratos, cum apparitionibus, & revelationibus liberavit, cadentes, & illisos a naufragiis, a captivitate personæ, a perditione bonorum, a febribus, ab ethica, ab hydropisi, a podagra, a doloribus illorum, & stomachi, ac cordis, aliisque infirmitatibus liberavit, pristinæque sanitati restituit. Quæ omnia trecenta, & unum miracula, ad quorum probationem examinati fuerunt trecentiseptuaginta, & unus testes, in Registris annotata coram nobis in publico Consistorio relata fuerunt. His itaque ac aliis miris operibus Sancti hujus astruentibus sanctitatem, & christianę fidei veritatem, miraculorum lingua loquente, concurrit ad nos undique populus, crevit de his fama, atque devotio, laudatur Dominus, de salutiferis gratiis auctori gratiæ referuntur. Invaluit super his vox communis, & celebris, & plurimorum vox exultationis, etiam Prælatorum nobis intonuit, & nostra auctoritate inquisitionem fieri super dictis obtinuit. Primum quidem Venerabili fratri Joanni Episcopo Prænestino, & dilectis filiis nostris Joanni tituli S. Laurentii in Lucina Presbytero, & Prospero S. Georgii ad Velum aureum Diacono Cardinalibus commisimus, ut veritatem præmissorum, & de miraculorum continuatione inquirerent diligenter, quorum relatione, etiam continuationis miraculorum probata veritas, nos, & Venerabiles fratres nostros S.R.E. Cardinales, & Sancti ejusdem vita mirabili miraculis, & meritis gloriosis instruxit.

Quibus impositum sit rerum harum examen.

Hic itaque Pontif. Sancto

§.12. Et quia plura, & majora de Sancto

cto ipso comperimus, quam insinuata fuissent, de Fratrum Prædicatorum consilio, & assensu, plurimis Ecclesiæ Prælatis adstantibus, de omnipotentis Dei virtute, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac nostra auctoritate confisi, eumdem Beatum Nicolaum Sanctorum Confessorum Cathalogo duximus adscribendum.

Festumque pro die 10. Septemb. instituit.

§. 13. Ideoque universitatem vestram monemus, & hortamur attente, per Apostolica scripta vobis præcipiendo mandantes, quatenus quarto Idus Septembris, quo Sanctus ipse migravit ad Dominum, festum ejusdem, devote & solemniter celebretis, & faciatis ab omnibus veneratione condigna celebrari, ut pia ejus intercessione, & hic a noxiis protegi, & in futurum sempiterna consequi gaudia valeatis.

Indulgentiasque ejus Sepulchrum Visitatoribus concedit.

§. 14. Et ut ad venerabile ejus Sepulchrum, eo ardentius Christifidelium confluat multitudo, & celebrius ejusdem Confessoris colatur festivitas, omnibus vere pœnitentibus, & confessis, qui cum devotione, & reverentia illuc in eodem festo accesserint annuatim ipsius suffragia petituris, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, septem annos, & totidem quadragenas, accedentibus vero annis singulis ad dictum Sepulchrum, infra ejusdem festi octavam, duos annos, & duas quadragenas de injunctis eis pœnitentiis misericorditer relaxamus.

Dat. die 1. Febr. 1447. P. An. XVI.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1447. Kalen. Februarii, Pontificatus nostri Anno XVI.

XXXVII.

Declarationes & mitigationes Regulæ Sororum sive Monialium S. Claræ. Et earum suppositio Ordini Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Dilecto filio Fratri Jacobo de Præmandinis, de Bononia, Ord. Min. professori de Observantia regulari, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Procemium.

ORdinis tui præsertim familiarum in regulari observantia Domino famulantium, ob quorum Religionis sanctimoniam, & multiplicum virtutum dona, maximi in populo Christiano animarum fructus prodire cernuntur, curam gerentes solerter; illa libenter concedimus, per quæ earumdem familiarum, etiam utriusque sexus augmento conservationique melius ac facilius consuli intelligimus.

Moniales S. Claræ, a Fratribus de Observantia regi postulabant.

§. 1. Sane cum post concordiam inter Filios Fratres, qui dicuntur Conventuales, & vos, & alios, quibus de regulari observantia est appellatio, unius ejusdemque Minorum Ordinis secum factam, nos intendentes quod post dilectum filium Fratrem Joannem de Capistrano, tui Ordinis de Observantia in partibus Cismontanis Vicarium, alter illius successor crearetur, eidem per literas Apostolicas commiserimus, quod ubi, & quando sibi placeret, ante sui officii finem, Vicarios, & discretos provinciarum sibi subjectarum pro alterius Vicarii electione, alias creatione, capitulariter congregaret, & facta hujusmodi Congregatione in Alma Urbe, apud Aracœli locum tu in ea fueris canonicè in Cismontanum Vicarium electus, nos electionem ipsam confirmaverimus, postmodumque dilectus filius Antonius de Rusconibus, Sacræ paginę professor, Ordinis præfati Generalis Minister, te duxerit confirmandum, prout prædicta omnia constant per literas Apostolicas, & prædicti Generalis, quas hic haberi volumus pro sufficienter expressis, ad nostramque notitiam pervenerit, esse in tui Vicariatus partibus Cismontanis nonnulla Monasteria Sanctæ Claræ, quarum familię in observantia Regulari viventes, partim primi, partim secundi, partim tertii Ordinis, partim aliter appellatę, sub tuo Vicariatu, & a te, tuisque successoribus, regi & gubernari, intensissimis dicuntur desideriis affectare.

Hoc eis Pontifex modo tenetur.

§. 2. Nos, qui certo tenemus, easdem mulierum Monacarum, sive Sororum familias, optimam, & saluberrimam sub vobis gubernationem scilicet habere, & continue habituras felicia incrementa earumdem mulierum Monacarum, sive Sororum appellatarum Monasteria, & loca, & familias, ubicumque intra tui Vicariatus terminos in regulari Observantia viventes, tam præsentes, quam futuras, tuo, & tuorum Vicariatus Cismontani officio successorum curę, gubernationi atque regimini auctoritate Apostolica pręsentium tenore subiicimus, ac subjectas & suppositas esse volumus atque decernimus. Intendentes eadem auctoritate, atque volentes, quod tu, & successores tui, per vos ipsos, & alios, quos duxeritis substituendos, potestatem, & facultatem habeatis, easdem Moniales, atque Sorores, sive primi, sive secnndi, sive tertii, aut alterius Ordinis S. Claræ, & B. Francisci, signanter collegialiter, & in communi viventes, & earum Monasteria, atque loca, tam in capite, quam in membris, visitandi, corrigendi, amovendi, deponendi, transferendi, & omnia alia, & singula faciendi. quę generalis Minister Ordinis vestri in eisdem Monasteriis, & locis, de jure, & consuetudine posse facere consuevit. Provinciales autem Vicarii vobis subditi, eamdem potestatem, & facultatem habeant, quas Ministri Provinciales, etiam de jure, vel de consuetudine habere consueverunt.

Vocales in electione Abbatissæ, & votorum numerum declarat.

§. 3. Et ut supradictæ Moniales ac Sorores melius gubernentur, volumus, quod in electione, & creatione Abbatissarum, Mini-

Ministrarum, & Matrum, illæ tantum ex ipsis Monialibus & Sororibus vocem habeant, quę per annos tres, vel circa in earumdem Monasteriis, vel Collegiis fuerint. In qua creatione, & electione major pars votorum ad minus medietatem superans, debet convenire. In omnibusque tertii Ordinis, Sororum & Monialium Collegiis, Fratres tui Ordinis de accessu, & ingressu se habeant, sicut observatur in Monasteriis S. Clarę. Si autem Visitatoribus earum, & Sororibus tertii Ordinis, quę minime vivunt collegialiter, esset concessa a Sede Apostolica, aliqua facultas & auctoritas, nos ipsam præsentium tenore auctoritate Apostolica revocantes, volumus, quod tu, & tui in vicariatus officio successores, hujusmodi visitatores amovendi, & instituendi; auctoritatem & facultatem habeatis.

Regulam circa jejunium modificat.

§.4. Præterea cum in Regula B. Claræ jubeatur jejunium perpetuum, quod nimis rigorosum tenemus: placet, & volumus, quod supradictæ, & tertii, & aliorum Ordinum Sorores solummodo teneantur ad illa jejunia, ad quę vos Fratres Ordinis Minorum Regulam observantes obligati estis, & eosdem modos servent in cibis quadragesimali tempore, exceptis debilibus & infirmis. In aliis verò jejuniis, ut sunt Quatuor Tempora, Vigiliæ Apostolorum & similium, servetur consuetudo regionis, secundum quam liceat eis etiam ova, & lacticinia comedere.

Regulam eamdem quoad calceamenta mitigat.

§.5. Cum etiam in Monasteriis Sorores, sive Monachæ incedant nudis pedibus discalceatę, quod nimis rigorosum existimamus, placet, & volumus, quod Sorores, sive Monachæ possint deferre illa, quę nomine calceamentorum non censeantur, puta zoccolos ligneos, & sandalia, atque etiam cum opportunum fuerit calceamenta.

Et quo ad cibos.

§.6. Item cum in aliquibus Monasteriis, locis, & Congregationibus injungatur silentium perpetuum, quod quidem nimis rigorosum existit, tibi tuisque in officio successoribus, & provinciarum vobis subjectarum Vicariis, cum Discretorum consilio dispensandi, tam in cibis, quam in quibuscumque aliis perpetuis, quam in silentio supradicto concedimus facultatem.

Ac præcepta.

§.7. Insuper cum dilectus filius Frater Joannes de Capistrano, tuus in Vicariatus officio predecessor, declaraverit, quod in Regula prima Beatæ Clarę, contineantur centum, & tria præcepta regularia, in quorum transgressione Moniales, sive Sorores professæ peccatum mortale incurrunt, idque nimis durum, & scrupulosum judicemus, auctoritate, & tenore præsentium, declaramus, & volumus, quod in nullius prędictorum transgressione, præterquam eorum quatuor, quę concernunt principalia vota, obedientiæ scilicet, paupertatis, castitatis, & clausuræ, & super electione Abbatissę, & depositione, peccatum mortale incurrant.

Et ferculum.

§.8. Item, cum quędam prędictarum, Monasteria & loca in mendicitate vivant, placet, & dispensamus, quod in ferculo, sive cibis, sagina & lardo uti possint.

Quibuscumque non obstantibus.

§.9. Constitutionibus Apostolicis & privilegiis, immunitatibus, & gratiis, ac indultis omnibus, & singulis supradictis Monasteriis, & locis, ac eorum Cappellanis per Sedem Apostolicam, & aliter quomodocumque concessis, aliisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Datum die 5. Febr. 1447. P. An. XVI.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ MCDXLVII. Nonis Februarii, Pontificatus nostri anno sextodecimo.

XXXVIII.

Absolutio eorum qui Congregationi Basileensi adhęserunt post dissolutionem Concilii, & ad Summi Pontificis obedientiam redierunt. Provisioque & declaratio circa collationes Ecclesiarum, & beneficiorum.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

INter cetera desideria cordis nostri, filios quoslibet ad nostram, & Apostolicæ Sedis obedientiam exoptantes adduci, illa temporum qualitate pensata aliquando concedimus, ordinamus, & statuimus, per quæ Christifidelium tranquillitati, & commodis, semotis dissensionibus, & scandalis consulatur, & exinde animarum salutem valeant adipisci.

Quidam Prælati, & Principes Nationis Germaniæ ob dissensionem secutam tempore Concilii Basileæ, neutrales fuerunt, & mox obedientiam huic Pontifici pręstiterunt.

§.1. Sane cum propter dissensionem, inter Nos & eos qui Basileæ sub nomine generalis Concilii remanserunt dudum exortam, nonnulli Principes tam Ecclesiastici, quam sæculares nationis Germaniæ, in quadam neutralitate, & armorum suspensione a die decimaseptima mensis Martii, de Anno Domini Millesimo quadrigentosimo trigesimo octavo, usque in pręsentem diem se tenuerint, ea mente, ut asserunt, ut postmodum unanimi consensu, in nostra & Sedis Apostolicæ obedientia, & reverentia paribus gressibus incedere possent; & carissimus in Christo filius noster Fredericus Rex Romanorum Illustris, ac venerabilis Frater noster Theodoricus Archiepiscopus Maguntinus, & dilectus filius noster vir Fredericus Marchio Brandeburgensis, sacri Imperii Electores, ac Venerabiles fratres nostri Fredericus Saleburgensis, & Gerardus Bremensis Archiepiscopi, ac quidam alii Pręlati, & Principes dictę Nationis, nobis debitam obedientiam per suos Oratores pręstiterunt, ac nos solum in Vicarium JESU CHRISTI recognoverint, & professi fuerint.

Qui attendens quod d. tempore, plurima in dicta Natione gesta

§.2. Nos attentis, quod dictæ neutralitatis, & suspensionis tempore, plurima, in

fuerunt, quæ Sedis Apost. auctoritatem requirunt; ideo collationes & provisiones beneficiorum &c. auctoritate ordinaria factas, nunc Pontificia auctoritate confirmat.

in ipsa natione acta, gesta, & facta fuerint, quæ confirmationem, indulgentiam, & dispensationem super eis Apostolicę auctoritatis requirunt, prædictorum Regis, Archiepiscoporum, Marchionis, ceterorumque Prçlatorum, & Principum supplicationibus inclinati, omnes & singulas, tam Metropolitanę, quam Cathedralium, aliarumque Ecclesiarum, necnon dignitatum etiam Abbatialium, ac post Pontificalis majorum, & in Collegiatis Ecclesiis principalium, & aliorum beneficiorum, & officiorum Ecclesiasticorum quorumcumque, etiam si Ecclesię curatę, Canonicatus, & Pręben dę fuerint, electiones, postulationes, collationes, provisiones, confirmationes, et dispositiones, necnon processus, sententias, aliaque acta judiciaria, auctoritate ordinaria hujusmodi, suspensionis, et neutralitatis tempore factas, seu facta (quæ omnia et singula hic haberi volumus pro sufficienter expressis, ac ea rata, et grata habentes, auctoritate Apostolica ex certa scientia confirmamus.

Et eorum possessores non molestari præcipit.

§.3. Volentes, ac etiam statuentes; ut nulli, qui possessione Ecclesiarum, Monasteriorum, dignitatum beneficiorum, et officiorum hujusmodi, quarumcumque eorumdem, qui Basileę post translationem, et dissolutionem Basileensis Concilii ibidem remanserunt, auctoritate fuerint assecuti, super hujusmodi Ecclesiis, Monasteriis, dignitatibus, beneficiis, et officiis, ac sententiis, et processibus, etiam si in Romana Curia, vel extra eam lis (cujus statum pręsentibus habemus pro expresso) indecisa pendeat, etiam, si super eis ad ea, aut contra ea fuerit alteri jus quæsitum, seu jus aliqui habere se prętenderent, ex nunc inantea in ipsa Curia, vel extra eam Apostolica, vel alia quavis auctoritate impeti, aut quomodolibet ex quavis ratione vel causa molestari possint, sed in suis possessionibus pacificè remaneant.

Lites desuper pendentes extinguit.

§.4. Lites quoque, et causas quascumque super hujusmodi Ecclesiis, Monasteriis, dignitatibus, officiis, et beneficiis pendentes (illis dumtaxat exceptis quę coram Ordinariis Judicibus, apud quos juxta formam dictæ suspensionis, et protestationis exindæ secutę licuit litigare, indecisæ pendent) ad nos advocantes, auctoritate, et scientia prædictis extinguimus, et super eis adversariis eorum, perpetuum silentium imponimus; possessores verò ipsos volumus in suis Ecclesiis, Monasteriis, dignitatibus, officiis, et beneficiis pacificè remanere.

Quinimmo easdem Ecclecas & beneficia eisdem denuo confert.

§.5. Quibus omnibus ipsas Ecclesias, Monasteria, dignitates, officia, & beneficia quocumque modo vacaverint, auctoritate, et scientia præfatis tenore præsentium conferimus, et providemus de eisdem, ac illis, qui pallium dictorum qui Basileæ post nostram translationem sub nomine generalis Concilii remanserunt, auctoritate receperunt, ut illo uti possint præsentibus concedimus et indulgemus; illis autem qui non habent, vel non receperunt, sine difficultate dabimus, ac etiam liberè concedemus, illis tantum personis exceptis, quæ occasione privationum propter nostram, aut Basileensem adhæsionem factarum, beneficia detinent, in quibus habent locum provisio, et dispositio super his, quæ contra protestationem facta forent, per prædictos Regem, et Electores Imperii conjunctim, vel divisim promulgata.

Sed contendentibus super Ecclesiis Fisnighen. & Osilien. non ex hoc præjudicare declarat.

§.6. Per hoc autem nulli contendentium super titulo, et juribus Ecclesiarum Fisnigen, & Osilien. volumus aliquod pręjudicium afferri, aut generari, sed liberum sit, unicuique eorum, jus suum prosequi justitia mediante,

Acta tempore suspensionis in præjudicium jurisdictionis Metropolitanen. & Diœcesanen. Terrarum Regis &c. revocat & irritat.

§.7. Præterea omnia & singula, quæ dictis suspensione & protestatione durantibus, in præjudicium, gravamen, & lęsionem jurisdictionis, juris, vel possessionis Metropolitan., vel Diœcesan. Principatuum, Dominorum, Terrarum Regis, & Electorum, ac Archiepiscoporum prædictorum, necnon aliorum Episcoporum, Prælatorum, Collegiorum, personarum seu rerum quorumcumque contra fœdus protestationis, & suspensionis hujusmodi quandocumque vergentia, Apostolica, vel alia quavis auctoritate concessa, ac in judicio vel extra obtenta, insuper Ecclesiasticas censuras mulctas, & pœnas, necnon cujuscumque irregularitatis, & inhabilitatis maculas, tam a jure, quam ab homine propter præmissa quomodolibet promulgatas, seu inflictas, promulgandas quoque seu infligendas, quoad Regem, Archiepiscopos, & Marchionem prędictos, eorumque Dominia, Clericos subditos, & vassallos, ac de eos, quoque, qui infra sex menses a die datæ præsentium computandos, se declaraverint pro Nobis aut eidem declarationi adhæserint, cassamus, irritamus, & annullamus, nulliusque esse decernimus roboris vel momenti, omnem irregularitatem, & infamiæ maculam, sive notam per eos præmissorum occasione contractam penitus absolventes, ac eos rehabilitantes, & restituentes ad eorum Ecclesiarum, Monasteria, beneficia, officia dignitates, ac honores quæcumque, ac in pristinum statum, & eum in quo erant ante pręmissa reponentes, necnon illis, qui contra ipsos impetratis, concessis, vel obtentis, seu impetrandis, concedendis, & obtinendis quomodolibet niterentur, etiam si eis aut eorum alicui jus quæsitum foret, ex certa scientia de potestatis plenitudine perpetuum silentium imponentes.

Obligationes circa annatas Cameræ Ap. debitas &c. relaxat.

§. 8. Insuper quascumque obligationes super annatis, seu communibus, & minutis servitiis, ceterisque juribus, nobis, & Cameræ Apostolicæ, seu Collegio Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, ceterisque officialibus debitis, seu quæ deberi dicerentur, occasione quorumlibet Metropolitanorum & Cathedralium Ecclesiarum, Monasteriorum dignitatum, officiorum, & beneficiorum quorumcumque usque in præsentem diem remitti-

mittimus, de nostra mera liberalitate relaxamus pariter, & donamus, eosque qui hujusmodi debitis obligati essent ab omni eorum solutione absolvimus, & etiam liberamus.

Dispensationes & indulta exceptis hic expressis) a Pontifice &c. concessa confirmat.

§. 9. Dispensationes propterea quascumque (nisi tales forent quas hactenus Sedes Apostolica concedere non consuevit) indulta quoque forum conscientiæ respicientia, etiam in casibus Sedi Apostolicæ reservatis, necnon novas provisiones pro possessoribus, sine præjudicio juris quæsiti ipsa suspensione durante, vel etiam ante, a nobis vel ab eis, qui Basileæ sub nomine Concilii remanserint, aut Legatorum suorum, vel alia quavis auctoritate obtentas, impetratas, concessas, seu concessa, ac omnia inde secuta, a die datæ concessionis eorumdem eadem auctoritate confirmamus, perinde ac si a nobis impetrata fuissent.

Circa sententias Romę vel Basilea prolatas, providet ut hic.

§. 10. Super sententiis autem in Romana Curia, vel in Basilea, sub nomine generalis Concilii ante ipsam suspensionem, vel ea durante, in quibus uterque litigantium ex ordinario titulo nititur se defendi prolatis, quæ exequutioni nondum sunt demandatæ, volumus, statuimus, & ordinamus, quod hujusmodi sententię coram judice tractentur, & quicquid utraque pars vellet producere pro jure suo, coram eo debeat exhibere, qui quidem judex summariè, simpliciter, & de plano, sola facti veritate inspecta procedens; negotium ipsum unica valeat terminare sententia, a qua nulli partium appellare liceat, aut provocare, vel restitutionem aliquam obtinere. Per hoc autem nullatenus præjudicare intendimus eis, qui possessionem dignitatum, etiam Metropolitan. Cathedralium, & Abbatialium, seu beneficiorum quorumcumque, ordinaria, vel alia auctoritate sub eadem Nation. obtinen. durante neutralitate, vel suspensione prædictis vigore processuum in Romana Curia, vel in Basilea, sub nomine generalis Concilii obtentorum, aut alias violenter fuerint spoliati. Sed tam spolia, quam jura eorum denuo coram Judicibus ordinariis cognoscantur, & fine debito terminentur.

Omnes qui Congregationi Basileen. adhæserunt post Concilii dissolutionem ab omnibus censuris, & pœnis absolvit, si ad Pontificis obedientiam, reversi sunt, aut infra sex menses revertantur.

§. 11. Insuper omnes, & singulas prædictæ nationis, aut alterius in ea, beneficia vel officia obtinentes personas Ecclesiasticas, & sæculares, etiam si Regalis, Archiepiscopalis, Episcopalis, vel alterius dignitatis fuerint, quæ post dissolutionem, sive translationem prædicti Concilii per nos factam, Congregationi Basileensi sub nomine generalis Concilii adhæserunt, & obediverunt, aut incorporati fuerunt, qui jam ad nostram obedientiam sunt reversi, vel infra sex menses post declarationem pro nobis factam redierint, seu ipsi declarationi adhæserint, ab omnibus, & singulis juramentis, periurii reatu, ac aliis censuris, & pœnis (si qui tenerentur, aut incurrissent) inflictis, & in tales promulgatis, aut propterea infligendis, auctoritate prædicta absolvimus, & liberamus, ac omnem inhabilitatis, irregularitatis, & infamię maculam, sive notam, exinde quomodolibet forsan contractam, abolemus, & in pristinum statum restituimus, & reponimus, perinde ac si talia minime emanassent. Præterea omnes, & singulas personas nationis prædictæ, sive alterius in eadem beneficia, sive officia, sicut præmissum est, obtinentes, quæ sub declaratione hujusmodi pro nobis facta, vel facienda continebantur, quæ post hujusmodi Concilii translationem, Basileæ remanserunt, aut ipsi Congregationi adhæserunt, & faverunt, officiis in eadem præfuerunt, aut in legatione ab eis missi sint quandocumque, aut eis crediderunt, ab omnibus excommunicationis, suspensionis, interdicti, aliisque censuris, & pœnis in ea, vel per processus nostros, aut aliis inflictis, & promulgatis absolvimus; cum iis qui ibidem, seu a provisis ab ipsis, aut eorum auctoritate Sacros Ordines dicto tempore receperunt, ut in susceptis ordinibus ministrare valeant dispensantes. Volumus insuper quod singuli Metropolitani Nationis ejusdem, actu jam nobis obedientes, vel qui infra sex menses, ut præfertur, nobis, & Apostolicæ Sedi debitam obedientiam præbuerint, consimiles bullas seu literas Apostolicas habeant, super quibus patentibus quibuscumque, quatenus opus fuerit, sub eorum sigillis, transumpta concedere valeant, eisque in judicio, & extra plena fides, sicut originalibus literis per omnia prębeatur. Super Ecclesias autem Treverensem, & Coloniensem, de quibus in petitionibus Regis, Archiepiscopi Maguntini, & Marchionis prædictorum specialis est appositus articulus, per alias nostras literas desuper editas specialiter providimus, prout in eis plenius continetur.

Prædicta omnia observare pollicetur.

§. 12. Ut autem pręmissa eo firmius observentur pro nobis, & successoribus nostris Romanis Pontificibus de Venerabilium fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio & assensu pollicemur, omnia & singula supradicta inviolabiliter observare, & contra ea vel ipsorum aliquod, in toto vel in parte, nullo umquam tempore quicquam innovare, & quod nobis licere non patimur, eisdem successoribus indicamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane, si secus super his, a quoquam, quavis etiam Apostolica auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quinimo si adversus præmissa litteræ aliquæ, aut mandata ad cujuscumque instantiam, vel etiam si motu proprio, vel ex certa scientia, etiam cum derogatoriis clausulis, sub quacumque verborum forma a nobis, seu nostra auctoritate, aut ab alio quovis emanassent, seu in futurum emanarent, tales ex nunc pro infectis haberi volumus, quodque is contra quem emanassent, aut concessæ fuissent, aut emanarent, & in futurum concederentur, illis minime obedire teneatur.

Contrariis derogat.

§. 13. Non obstantibus quibuscumque constitutionibus Apostolicis, & etiam cum decreto irritante quorumcumque tenorum exi-

existant, in genere vel in specie, per nos seu prædecessores nostros concessis, seu concedendis, privilegiis vel indultis, de quibus ac totis tenoribus eorum, specialis & expressa, etiam de verbo ad verbum mentio in nostris literis foret facienda, necnon quarumcumque Ecclesiarum statutis & consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Nulli ergo hanc paginam nostræ, &c. Si Quis autem hoc attentare, &c.

Dat. P. An. 16. 7. Feb. Datum Romæ apud S. Petrum, Anno incarnationis Dominicę, Millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo, VII. Idus Februarii, Pontificatus nostri Anno Sextodecimo.

NICOLAUS QUINTUS

PAPA CCX.

ANNO DOMINI MCCCCXLVII.

NIcolaus V. patria Sarzanensis, antea Thomas S. R. E. Tituli S. Susannæ Præsbyter Cardinalis Episcopus Bononiensis, electus est Summus Pontifex die 5. Martii 1447. & Pontificali insula redimitus die 18. mensis ejusdem. Vixit temporibus Friderici III. in Occidente Joannis VII. Palæologi mox Constantini X. in Oriente Imperatorum annos XIII. dies XIX. (a) & quatuor promotionibus XII. creavit Cardinales. Obiit die 24. Martii 1455. & sepultus est ad Sanctum Petrum. Vacavit Sedes dies XIV.

(a) *Inclusis extremis*.

I.

Confirmatio concordiæ initæ inter Federicum Imperatorem, Principesque Germaniæ, ac Legatum Apostolicum, super reservatione, & collatione Ecclesiarum, & beneficiorum Ecclesiasticorum. Et approbatio constitutionis Eugenii IV. in his quæ hujusmodi concordiæ non adversantur.

NICOLAUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

AD sacram Petri Sedem, divina dispositione sublimati, singulis quæ pro universalis Ecclesię unione, ac pace, & tranquillitate profutura fore conspicimus, Apostolicæ providentię solicitudine libenter intendimus, & ad felicem illorum prosecutionem, & consummationem, opem, & operam impendimus efficaces. Exordium.

§. 1. Nuper siquidem carissimus in Christo filius noster, Federicus Romanorum Rex Illustris, & nonnulli alii dilecti filii, Ecclesiastici, & sæculares Principes inclitæ nationis Germanicæ ex una, ac dilectus filius noster, Joannes S. Angeli Diaconus Cardinalis in partibus illis Apostolicæ Sedis de Latere Legatus, per nos ad dictas partes missus, sufficienti desuper a nobis, & Sede Apostolica auctoritate suffultus, ex alia partibus, Romanæ Ecclesiæ, & dictæ nationis nominibus, pro ipsius Ecclesiæ unione, pace, & tranquillitate inter Ecclesiam, & nationem prædictam, perpetuo solidandis, & conservandis, diversa rationabilia, & utilia ordinationes & statuta, a partibus ipsis hinc inde approbata, laudata, conclusa, acceptata, & concordata, fecerunt, ac ediderunt, nobisque humiliter supplicari fecerunt, ut illis pro firmiori eorum subsistentia, robur Apostolicæ firmitatis adijcere, necnon auctoritatem potiorem, & decretum interponere dignaremur. Federicus Imperat. Principesque Germaniæ, & legatus Apostolicus ordinationes sive cōcordatæ fecerunt, super reservatione, & collatione Ecclesiarum, & beneficiorum.

§. 2. Nos itaque, qui statuta, ordinationes, & concordata prędicta, per nonnullos ex venerabilibus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, magnarum maturitatis, auctoritatis, & literaturæ viros, diligenter examinari, & discuti fecimus, eaque rationabilia, & salubria tam Ecclesiæ quam nationi pręfatę fore comperimus; de dictorum, & aliorum venerabilium fratrum nostrorum Ecclesiæ Cardinalium, consilio & assensu, Apostolica auctoritate, & ex certa scientia approbamus, ratificamus, laudamus, & acceptamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, juxta modum, & formam subsequentes. Placet nobis super Quæ Pontifex ipsa approbat modificando, cap. Execrabilis, & cap. Ad regimen, de Præbend. inter extravag. communes.

per

per provisione Ecclesiarum, & beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcumque provisionibus juris scripti reservationibus, & Execrabilis, ac ad regimen, constitutionibus modificatis ut sequitur. Ad regimen, Ecclesiæ generalis, quamquam immeriti, superna dispositione vocati, gerimus in nostris desideriis, ut debemus, quod per nostræ diligentiæ studium, ad quarumlibet Ecclesiarum, & Monasteriorum regimina, & alia beneficia Ecclesiastica, juxta divinum beneplacitum, & nostræ intentionis affectum, viri assumantur idonei, qui præsint, & prosint committendis eis Ecclesiis, Monasteriis, & beneficiis prælibatis. Præmissorum itaque consideratione inducti, & suadentibus nobis aliis rationabilibus causis nonnullorum prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inhærentes, omnes Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales Ecclesias, & etiam monasteria, prioratus, dignitates, personatus, & officia, necnon canonicatus, præbendas, & Ecclesias, ceteraqve beneficia Ecclesiastica, cum cura, vel sine cura, secularia, & regularia, quæcumque, & qualiacumque fuerint, etiam si ad illa personæ consueverint, seu debuerint per electionem, seu quemvis alium modum assumi, nunc apud Sedem Apostolicam quocumque modo vacantia, & in posterum vacatura: necnon per depositionem, vel privationem, seu translationem per nos, seu auctoritate nostra factas, & inantea faciendas ubilibet: necnon ad quę aliqui in concordia vel discordia electi sive postulati fuerint, quorum electio cassata, seu postulatio repulsa, vel per eos facta renunciatio, & admissa auctoritate nostra extiterit, seu quorum electorum, vel postulatorum, & inantea eligendorum seu postulandorum electionem cassari, seu postulationem repelli, aut renunciationem admitti per nos, aut auctoritate nostra continget apud Sedem prædictam, vel alibi ubicumque, & etiam per obitum Cardinalium ejusdem Ecclesiæ Romanæ, aut officia actualiter tenebunt (videlicet Vicecancellarij, Camerarij, septem Notariorum Auditoris, literarum contradictarum, & Apostolici Palatii causarum Auditorum, Correctorum, centum & unius Scriptorum literarum Apostolicarum, & vigintiquatuor Pœnitentiariæ prętatę Sedis, & vigintiquinque Abbreviatorum, necnon verorum Commensalium nostrorum, & aliorum vigintiquatuor Capellanorum Sedis ejusdem in epitaphio descriptorum) & etiam quorumcumque Legatorum, seu Collectorum, ac in terris Romanæ Ecclesiæ Rectorum, ac Thesaurariorum deputatorum, seu missorum hactenus, vel deputandorum, aut mittendorum in posterum, nunc vacantia, & inantea vacatura, ubicumque dictos Legatos, vel Collectores, seu Rectores, & Thesaurarios antequam ad Romanam Curiam redierint, seu venerint, rebus eximi contigerit ab humanis, necnon quorumlibet pro quibuscumque negotiis ad Romanam Curiam venientium, seu etiam recedentium ab eadem, si in locis a dicta Curia ultra duas dietas legales non distantibus jam forsan obierint, vel eos inantea ab hac luce transire contigerit, & etiam simili modo quorumcumque Curialium peregrinationis, infirmitatis, seu recreationis, vel alia quacumque causa ad quævis loca secedentium, si eos antequam ad dictam Curiam redierint in locis ultra duas dietas ab eadem Curia, ut præmittitur, non remotis (dummodo eorum proprium domicilium non existat ibidem) jam forsan decesserint, vel imposterum eos contigerit de medio submoveri, etiam nunc per obitum hujusmodi vacantia, vel in posterum vacatura, Rursus Monasteria, Prioratus, dignitates, personatus, decanatus, administrationes, officia, canonicatus, præbendas, & Ecclesias, ceteraque beneficia Ecclesiastica, sæcularia, & regularia, cum cura, vel sine cura, quæcumque, & qualiacumque fuerint, etiam si ad illa personę consueverint, seu debuerint per electionem, seu quemvis alium modum assumi, quæ promoti per nos, seu auctoritate nostra ad Patriarchalium, Archiepiscopalium, & Episcopalium Ecclesiarum, necnon Monasteriorum regimina obtinebant tempore promotionum de ipsis factarum nunc quocumque modo vacantia, aut in posterum vacatura, necnon etiam per assecutionem pacificam quorumcumque prioratuum, personatuum, officiorum, canonicatuum, præbendarum, Ecclesiarum, aut beneficiorum aliorum, per nos seu auctoritate nostrarum literarum immediatè collatorum, seu conferendorum in posterum, præterquam si virtute gratię expectativę assecutio fiet, nunc vacantia, & inantea vacatura, plena super præmissis, omnibus, & singulis, cum fratribus nostris collatione præhabita, & matura deliberatione secuta, ordinationi, dispositioni, ac provisioni nostræ de ipsorum fratrum consilio, auctoritate Apostolica reservamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane, si secus super præmissis, & quolibet eorum; per quoscumque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 3. Item placet nobis, quod in Metropolitanis, & Cathedralibus etiam immediatè non subjectis Ecclesiis, & Monasteriis immediatè subjectis Sedi Apostolicæ fiant electiones canonicæ, quæ ad dictam Sedem deferantur, quas etiam ad tempus constitutionis felicis recordationis Nicolai Papæ III. quę incipit, Cupientes; expectabimus: & elapso dicto tempore si non præsentatæ, vel si præsentatæ, minus canonicæ fuerint providebimus; & si canonicæ fuerint, eas confirmabimus, nisi ex rationabili, & evidenti causa de dictorum fratrum consilio, de digniori, & utiliori persona duxerimus providendum, proviso, quod confirmati prędicti, & per

Declaratque circa electiones &c. constitutionem Nicolaus iv. in tit. de elect. in 6. tu ad hoc vide etiam Gregorius xiii. cit. in rub.

& per eos provisi, Metropolitanis suis, & aliis pręstent debita juramenta, & alia, ad quę de jure tenentur. Et in Monasteriis dictę Sedi immediatè non subjectis, & aliis regularibus beneficiis, super quibus pro confirmatione, vel provisione ad dictam Sedem non consuevit haberi recursus, electi, seu illi, quibus providendum est, pro confirmatione, & provisione hujusmodi ad Curiam Romanam venire non tenebuntur, ipsaque regularia beneficia sub expectativis gratiis non cadant. Ubi autem pro Monasteriis ad dictam Curiam venire seu mittere consueverint, non aliter confirmabimus vel providebimus, quam superius de Cathedralibus Ecclesiis est expressum. Et de Monasteriis Monialium non disponemus, nisi sint exempta, & tunc per commissionem ad partes. De ceteris vero dignitatibus & beneficiis quibuscumque ęcularibus & regularibus vacaturis, ultra reservationes prędictas (majoribus dignitatibus post Pontificales, in Cathedralibus & principalibus in collegiatis Ecclesiis exceptis, de quibus jure ordinario providetur per illos inferiores, ad quos alias pertinet.

Declarat insuper vacationes futuras in mensibus Ordinariorum, ac servatis Sedi Apost.

§. 4. Placet etiam nobis, quod per quamcumque aliam reservationem, gratiam, expectativam, aut quamvis aliam dispositionem, sub quacumque verborum forma, per nos vel auctoritate nostra factam vel faciendam, non impediamus nos, quo minus de illis cum vacabunt de Februarii, Aprilis, Junii, Augusti, Octobris, & Decembris, mensibus, libere disponatur per illos, ad quos eorum collatio, provisio, præsentatio, electio, seu quævis alia dispositio pertinebat: reservatione, aliave quavis dispositione auctoritate nostra factis vel faciendis, non obstantibus quibuscumque. Quoties verò aliquo vacante beneficio in Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris mensibus specialiter dispositioni dictæ Sedis reservatis non apparverit infra tres menses a die notæ vacationis in loco beneficii, quod alicui de illo Apostolica auctoritate provisum fuerit, ex tunc & non antea Ordinarius, vel alius ad quem illius dispositio pertinebit, de illo liberè disponere poterit, & ad finem ut hæc Ordinatio collationum beneficiorum non reservatorum per alternos menses possit per dictam nationem publicari, & omnes qui ea gaudere voluerint, tempus congruum habeant eam acceptandi tunc quoad dictam Sedem, a Kalendis Junii proxime futuris ipsa currere incipiet, & durabit deinceps, nisi in futuro Concilio de consensu dictæ nationis aliter fuerit ordinatum.

Et quo ad Annatas.

§. 5. Placet similiter nobis quod circa provisionem dictæ Sedis ordinandam, modus annatarum hoc modo currat. De Ecclesiis Cathedralibus omnibus & Monasteriis, virorum dumtaxat, vacantibus, & vacaturis, solvantur de fructibus primi anni a die vacationis, summę pecuniarum in Camera Apostolica taxatæ, quę communia servitia nuncupantur, & si quæ excessive taxatæ sint retaxentur, & quod provideatur specialiter in gravatis regionibus secundum qualitatem rerum, temporum, & regionum nenimium prægraventur, ad quod petentibus dabimus commissarios in partibus, qui diligenter inquirant & retaxent. Taxę autem prædictæ pro media parte infra annum a die habitæ possessionis pacificę totius vel majoris partis, solvantur & pro alia media parte infra annum sequentem, & si infra annum bis vel pluries vacaverint, semel tantum solvatur, nec debitum hujusmodi in successorem in Ecclesia vel monasterio transeat. De ceteris vero dignitatibus, personatibus, officiis, & beneficiis ęcularibus ac regularibus quibuscumque, quę auctoritate dictę Sedis conferentur, vel de quibus providebitur (præterquam vigore gratiarum expectativarum aut causa permutationis) solvantur annatę seu medii fructus juxta taxam solitam a tempore possessionis intra annum, & debitum hujusmodi, similiter in successorem in beneficio non transeat. Sed de beneficiis, quę valorem vigintiquatuor florenorum auri de camera, non excedunt, nihil solvatur, duretque hæc observantia deinceps, nisi eam similiter in futuro Concilio de ipsius nationis consensu contingat immutari.

Approbatio const. Eug. iv. quæ est ult. & sup. fol. ...

§. 6. In aliis autem quæ per felicis recordationis Eugenium Papam Quartum etiam prædecessorem nostrum pro dicta natione usque ad tempus futuri generalis Concilii, permissa, concessa, indulta, & decreta, ac per nos confirmata fuerunt, in quantum illa concordiæ præsenti non obvient, ista vice nihil volumus esse immutatum, & per hoc quod in concordatis hujusmodi, sive quibusvis aliis eorum occasione conficiendis literis, propter compendiosiorem descriptionem, Alamania specialiter appellatur, natio ipsa censeri non debet a Germanica natione distincta, seu quomodolibet separata.

Fides danda transumptis.

§. 7. Et præterea quia difficile foret præsentes literas ad singula in quibus de eis forsitan fides facienda fuerit, loca, deferri, eadem Apostolica auctoritate decernimus quod ipsorum transumpto Metropolitanorum dictæ nationis sigillo munito, tamquam præsentibus si exhiberentur literis, plena fides adhibeatur, & perinde stetur, ac si dictæ præsentes literæ forent exhibitæ vel ostensæ, & insuper quoque irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

D. P. An. 2. 19. Martii.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri Anno secundo.

Catho-

II.

Catholicos Latini Ritus ad Græcum transire non posse decernit.

Ex Regest. in Archiv. Vat.

NICOLAUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis filiis hæreticæ pravitatis inquisitori, & Provinciali Provinciæ Græciæ Ordinis Prædicatorum salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ritus immiscere non licet.

§. 1. PErvenit ad aures nostras, quod in locis, quæ Catholicis in Græcia subjecta sunt multi Catholici unionis prætensu ad Græcos impudenter transeunt ritus, mirati admodum sumus, mirarique non desistimus, nescientes quid sit, quod eos a consuetudine ac ritibus, in quibus nati, enutritique sunt, in alienigenarum ritus transposuit: nam etsi laudabiles orientalis Ecclesiæ ritus sint, non licet tamen Ecclesiarum ritus permiscere, neque id unquam Sacrosancta Synodus Florentina permisit.

Hoc prohiberi vult per Inquisitorem hæreticæ pravitatis.

§. 2. Quas ob res nos, quibus quamvis immeritis hujusmodi rerum omnium cura divinitus imposita est, cupientes citius, ne malum longius serpat, huic rei providere, vobis, & utrique vestrum sub virtute sanctæ obedientiæ districte mandamus, ut auctoritate Apostolica in omnibus locis prædictis, cum ea ex officio vestro visitatis, permixtionem Rituum omnino prohibeatis, convocato ad id, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, contradictores censuris Ecclesiasticis, & omnibus aliis juris remediis compescendo.

Dat. die 6. Septembris 1448. P. An. II.

Datum Romæ apud Sanctam Pudentianam anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quadragesimo octavo, octavo idus septembris, Pontificatus nostri Anno secundo.

III.

Canonizatio S. Bernardini Senensis, professoris Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci de Observantia, ejusque relatio in numerum Sanctorum Confessorum.

Edita Anno Dom. 1450.

NICOLAUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
Ad futuram rei memoriam.

Mirabilia fecit Dominus ut hominem in salutis viã reduceret.

MIsericordias Domini in æternum nos cantare debere, Propheta admonet dicens. Misericordias Domini in æternum cantabo: Magna, & inenarrabilia sunt profecto opera misericordiæ Dei, quibus jugiter in salutem humani generis, se ejusdem miserationis sinus effundit, quæ si quis ab initio creati hominis recensere voluerit, non tantum hominum linguæ, quæcumque illæ sint, non sufficerent Angelorum, quod inenarrabile est, quod cum hominem creasset ad imaginem, & similitudinem suam, quodque particeps esse posset felicitatis æternæ in unam Cœlestem civitatem adscribendus consortiis Angelorum, si datæ sibi divinitus legis non contempsisset. Imperium, non passa est divina clementia, ipsum penitus interire, sed pro temporum diversitate non destitit congruentes exhibere medicinas, quibus a lege Domini aberrans, in salutis semitam traheretur.

Angelos quandoque destinando.

§. 1. Nunc Angelos destinando, qui divinam patefacerent voluntatem, suaderent quæ justa sunt, quæ sancta sunt, & ad implendum divinum beneplacitum adjuvarent.

Patriarchas mittendo.

§. 2. Nunc mittendo Patriarchas gratiæ suæ spiritu repletos, qui exemplo suo, ceteros instruerent ad salutem.

Prophetasque,

§. 3. Nunc divinos Prophetas, qui Spiritu suo sancto illuminati, non tantum ejus temporis divina beneficia humano generi commemorarent, sed etiam futura prædicerent.

Filiumque suum morti tradendo, pro nostrorum expiatione peccatorum.

§. 4. Et illud maxime, quo nihil potest inter opera divinæ miserationis sublimius excogitari, quod Dei Filius in sua persona naturam nostræ mortalitatis assumeret, & adimpleret ea, per mysterium passionis & mortis suæ, quibus a Diaboli potestate, & peccatorum vinculis solveremur.

Post autem ejus ad Cælos Ascensionem, dimisit in terra Apostolos quorũ doctrina, & opere, ultra alia, multi se Dei servitio dedicarunt &c.

§. 5. Hæc facta sunt per illam immensissimam profunditatem, & abyssum impenetrabilem misericordiæ Dei, quem nos Christiani induimus, & ipsius sumus baptismate consecrati, per singulos dies commemorantes, conamur cum cordis nostri spe, fide, & charitate viventes sacrificium immolare, tum per ministerium Sacerdotum, illius salutaris hostiæ, qua peccatum mundi hujus abluitur, sacrificium indesinenter offertur. Hæc inenarrabilia sunt, & vix possunt, nisi exigua quadam & tenuissima ex parte cogitari: Verum si quis excogitationem extenderit in divina beneficia, quæ post Domini Nostri JESU CHRISTI Ascensionem ad cœlos; humano generi exhibita sunt, quis illa, non dicam numerare, sed quamvis potens eloquio minima ex parte enarrare sufficiat? Quis non stupeat tantam vocationem humani generis per Apostolicam turbam * paucissimorum hominum a Dei Filio JESU CHRISTO Domino nostro in universum orbem terrarum destinatorum, Euangelicam veritatem humanis auribus intonantium, quorum prædicatione factum est, ut nihil terrenum, nihil ligneum, nihilque corporeum, nihil denique quod corporis sensus attingit, pro Deo colendum esse homines putent, quodque a vetere, seu carnali vita, tam inæstimabilis multitudo in novam, & spiritualem vitam translata est, ut persuasum sit humano generi in ipsis, qui Euangelio crediderunt, continentia usque ad tenuissimum victum panis, & aquæ, & quod majus est, non solum quotidiana, sed per contestes plures dies perpetuata jejunia. Quod castitas usque ad conjugii, prolisque contemptum. Quod patientia usque ad Cruces flammasque neglectas: quod liberalitas usque ad patrimonia distributa pauperibus: quod denique

* Tubam.

que totius hujus mundi aspernatio, usque ad desiderium mortis intenditur. Hęc in plurimis, qui Christi Euangelio credidere impleta sunt, & quotidie videmus impleri, cum terrarum ubique videamus, ubi floret Christi religio, sacra Cœnobia viris mulieribusque referta, qui seipsos omnipotenti Deo sacras victimas immolarunt, cum videmus innumerabiles fere sanctissimos, & devotissimos Sacerdotes, fungentes suo ministerio id implere conari, ut ab hac carnali vita in spiritualem transeant, & a sæculi hujus concupiscentiis immaculati, illæsique permaneant, cum ex innumerabili multitudine populi, pars non exigua per Euangelii semitam transire conatur, impleta mandata cœlestia quantum sinit mortalis infirmitas. Hæc facta sunt divina providentia, per humanitatem, doctrinamque Christi, per ipsius passionem, & mortem, per Apostolorum itinera, per Martyrum contumelias, cruces, sanguinem, mortes, per Sanctorum prædicabilem vitam, atque in his universis digna rebus tantis atque virtutibus pro temporum opportunitate miracula.

Et continue in Ecclesia sua, renovat aliquos viros electos, qui quasi novi Apostoli, alios ad Dei servitium trahunt.

§. 6. Quanta verò est illa divina miseratio, quod decursu temporum, multorum frigescente charitate, illam penitus non sinit extingui, sed continuo Ecclesiam suam per ministerium electorum suorum renovare, & multiplicare non cessat, unicuique tempori electos quosdam, quasi primos magni gregis arietes, & quasi alteros Apostolos destinando, qui Euangelii semitam pœne obliteratam, & pœne corruentem, & vitæ exemplo, & doctrinæ verbis innovarent, tantæ perfectionis in se exemplaria jacientes, quæ postea innumerabiles fere divino spiritu illorum corda agente, facillissime sequerentur.

Inter quos electos surrexit præcipue S. Bernardinus de Senis qui vita exemplo, & prædicationis opere, in tota Italia Dei Euangelium renovavit.

§.7. Hoc factum est per misericordiam Dei superioribus temporibus, & fere ubique terrarum, sed novissimis diebus, divina se miseratio exuberantem effudit, cum in multorum cordibus frigescente charitate, sacram religionem, quę ab Euangelicæ perfectionis semita aberrare videbatur, divino dignata est igne succendere, ut videamus plerasque religiones ita renovatas, & ita divino igne succensas, ut nisi ingrati esse velimus, divinæ beneficientiæ immensas gratias referamus, quod ad excolendam vineam suam, etiam hac novissima hora operarios destinare non cessat. Quamplures videmus in hoc ministerium destinatos, sed temporum nostrorum præcipuus, & magnus inter electos fuit, vir iste sanctissimus, propter quem celeberrimus iste conventus agitur, S. Bernardinus, vir ab ipsis incunabulis perfectioni Euangelicæ consecratus, qui in vineam Domini cultor, & operarius designatus, injunctum sibi opus indesinenter exercuit, qui se immaculatum ab hujus sæculi contaminatione custodiens, primum in seipso jugum Christi suave complexus est, & adeo vitæ exemplo, & sacra prædicatione profecit, ut fere per omnem Italiam renovaverit Euangelium Christi, ubique sine offendiculo, scandaloque pertransiens, & quantum fieri potuit, semper Deo, & hominibus placens. Non est hujus loci propter angustiam temporis, singulas suas divinas, & fere innumerabiles recensere virtutes, nam tanta omnipotentis Dei attestatione munitur, ut humana laude non egeat.

Et quamplurima miracula fecit, itaque Rex Aragonum, & populi Civitatis Senarum & Aquilæ apud Eug. iv. institerunt ut desuper fieret processus, ad effectum eum Canonizandi, virtute comperta.

§. 8. Tanta etenim in sanctitatis suæ testimonium coruscavere miracula, ut etiam si qui sint ministri Satanæ, qui ejus cuperent detrahere sanctitati, tantis visis signis atque portentis, pænitus obmutescant, & qui beneficia Dei, tempore nostro exhibita recognoscunt, agant uberes gratias tantæ sanctitatis accensi, videntes in hoc gloriosissimo viro renovari, quod de unigenito Dei Filio dictum est. Venient ad te, qui detrahebant tibi, & adorabunt vestigium pedum tuorum. Tanta etenim tempore sanctæ memoriæ prædecessoris nostri Eugenii Papę Quarti increbuere miracula, ut sæpe per plurimos timoratos, & religiosos viros, necnon literis multorum Principum, & præcipue carissimi in Christo filii nostri Alphonsi Aragonum Regis Illustris, & Senensis, & Aquilensis populorum precibus, literis, & nunciis pulsatus sit, ut tanta & tam divina miracula quotidie coruscantia, diligenter mandaret inquiri, ut veritate comperta, tanto viro gloriam, quam jam divina testificatione in triumphante Ecclesia obtinebat in Cœlis, in militante non negaret in terris.

Eugenius itaque id tribus Cardinalibus commisit, & tandem veritate habita, illum Canonizare cogitabat.

§. 9. Fecit quod rei gravitas, & magnitudo poscebat, & quod alias Sedes Apostolica observare consuevit, commisit tribus S. R. E. Cardinalibus, qui duos venerabiles Episcopos delegantes, veritatem tantæ rei inquiri cum omni gravitate mandarent, qui exactis aliquot mensibus ad Sedem Apostolicam revertentes, quæ invenerunt fidelissime retulerunt. Cum autem idem prædecessor noster rerum veritate perspecta, pulsantium precibus satisfacere cogitaret, vocante Deo, de hac miseriarum valle subtractus est.

Hic ergo Pôt. ab eisdem requisitus aliis tribus Cardd. idem negociũ commisit, & abundantius veritas comperta fuit.

§. 10. Nos qui non meritis nostris, sed divina dignatione, illi in onere, & honore successimus, fuimus per eosdem, quos supra retulimus, sæpissime requisiti, ut quod prædecessor noster impediente morte non fecerat, impleremus. Nos rei gravitatem, & magnitudinem attendentes, deliberavimus mature, & gravissime procedendum. Propterea tribus ex venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus commissimus, ut duos venerabiles Episcopos eligerent, quos denuo pro inquirenda veritate delegarent, ut duplici inquisitione informati, rem audacius ageremus. Miserunt, sicut injunxeramus duos venerabiles Episcopos, qui eorum, quæ invenerant, in scriptis notitiam reportantes, fidelissime singula retulerunt, per omnia conformiter referentes his, qui tempore prædecessoris nostri fuerant destinati, sed multa plura clarissima miracula reportarunt,

tarunt, quę post priorum regressum fuerant perpetrata.

Et tamen tertio, alios destinavit duos Episcopos, qui majora etiam miracula verificarunt, & retulerunt.

§. 11. Nos non ea inquisitione contenti, etiam tertio destinare decrevimus, propterea duos alios venerabiles Episcopos jussimus proficisci, qui profecti, post menses aliquos rediere, uberrima & fidelissima attestatione referentes, tanta dietim innovari, & coruscare miracula, quod si singula recensenda essent, vix possent magnis libris includi, sed ex omnibus quædam majora, & insigniora retulerunt.

Tandem misit Senas, & Aquilam, unum Episcopum, qui perseverantiam miraculorum retulit in dies esse majorem.

§. 12. Nos postea etiam Senas mittendum esse censuimus, misimusque venerabilem fratrem nostrum Angelum Episcopum Esculanum, qui post aliquot menses reversus, coruscantem divinam gratiam in miraculorum perpetratione sub verissima, & fidelissima attestatione recensuit, quem etiam voluimus Aquilam proficisci, ut etiam reportaret, si in tanti viri sanctitatis attestationem, perseveranter divina miracula coruscarent, qui reversus, prioribus a nobis destinatis conformia reportavit, & insuper magna, & stupenda, quæ postmodum contigerant, retulit, quę non in angulis, sed publice, & in conspectu multitudinis fuerant perpetrata.

Ideo hic Pont. omnia in Consistorio secreto referri voluit, & examinari.

§. 13. Nos his compertis, ne Spiritui sancto resistere videremur, qui per os propheticum laudari Deum in Sanctis suis jubet, piis & devotis supplicationibus postulantium condescendere cogitavimus, fecimusque per venerabiles fratres nostros S. R. E. Cardinales per nos deputatos, omnia per Nuncios reportata, in secreto Consistorio nostro diligenter particulariterque referri, quæ per Consistorium examinata sunt.

Et in alio simili Consistorio, unanimiter Cardinales, Canonizationem fieri votarunt, & Pont. B. Bernardinum, canonizandum esse censuit.

§. 14. Sed propter gravitatem rei, visum est in aliud Consistorium differri, ut tempore medio, quilibet Cardinalis in domo sua posset illa diligentius intueri, & in secundo Consistorio servatis omnium votis in eamdem sententiam convenerunt, tantam esse evidentiam miraculorum, necnon de vitæ ipsius sanctimonia, ac fidei integritate, tam clarum, tamquam evidens testimonium, ut in tanti viri canonizationem animos concorditer sua vota depromerent, quorum secuti judicium, tunc canonizandum esse decrevimus.

Postea in Capella majori, Prælatorū vota exquirere voluit, & illi in eodem voto fuerunt.

§. 15. Verum ut res cum majori gravitate procederet, jussimus in Capella majori Palatii nostri Apostolici apud Sanctum Petrum, Prælatorum omnium qui in curia essent fieri Congregationem, ipsisque ibidem positis, una cum venerabilibus fratribus nostris proposuimus rem hanc, omnia recensentes, quæ usque in horam illam, in hujusmodi materia, fuissent actitata, & singulorum vota scrutata sunt, qui in eamdem sententiam devenerunt, in quam venerabiles fratres nostri S.R.E. Cardinales in Consistorio secreto convenerant.

In Consistorio publico tandem ipse Pont. Canonizationem facere, publice decrevit.

§. 16. Postea in Consistorio generali re proposita, quod in Consistorio secreto per nos decretum fuerat, publice decrevimus faciendum, hoc est tanti viri canonizationem in Ecclesia Principis Apostolorum, hac die Pentecostes, per nos debere celebrari.

Refert ergo quasdam S. Bernardini virtutes.

§. 17. Nos igitur qui huc hodie convenimus, ut in conspectu tantæ multitudinis Sanctitati tanti viri testimonium perhibeamus, assumimus illud Dominicum verbum, quod suis imitatoribus dixit. Ubi ego sum, illic & minister meus erit, ministravit Christo, cum se laqueis sæculi exuens, & deponens veterem hominem cum actibus suis, & induens novum, qui secundum Deum creatus est in justitia, & sanctitate veritatis, jugum leve sanctæ religionis amplexus est. Ministravit Christo cum sancta religione proficiens dietim majora virtutum divinarum augmenta capiebat, præcipue humilitatis Christi imitator effectus, pauper spiritu, & dives gratia. Ministravit Christo cum multis, exemplo vitæ ad salutem profecit æternam. Ministravit Christo, cum membris Christi, hoc est fidelibus Christi, pabulum doctrinæ cœlestis indesinenter exhibuit, plurimas Deo lucrifaciens animas, quas a Diaboli & sæculi laqueis exuebat. Ministravit Christo, cum per civitates, provinciasque seminans verbum Dei, populorum catervas antiquis odiis diffidentes, omni cordium rancore deposito, in charitatem mutuam revocabat. Ministravit Christo, cum in pluribus locis mores in lasciviam vergentes, & diutius antiquatos, verbi divini prædicatione dimovit, exhortans tam viros, quam mulieres, servare pudicitiam, reliquosque laudabiles mores, sine quibus nemo vere potest esse Christianus. Ministravit Christo, cum nominis sui per omnem Italiam celebritate ingente, in eadem, quam primo assumpserat humilitate permansit. Ministravit Christo, cum verbum Dei indefesse prædicare non destitit. Ministravit Christo, cum se vocante ad æternam requiem, nec mori timuit, nec vivere recusavit.

Et consensu Cardd. accedente, B. Bernardinum inter SS. confessores connumerat, & canonizat.

§. 18. Ergo quia non potest veritas ipsa mentiri, quæ est unigenitus Dei filius, qui per os carnis assumptę, loquutus est dicens: Qui mihi ministrat, me sequatur, & ubi ego sum, illic & minister meus erit. Cum sciamus hunc Sanctum Virum ministrasse Christo, & ipsum fuisse sequutum usque ad consummationem vitæ, minime dubitare permittitur, quin potius certissimum tenere, quod ubi est Christus Dei filius, sit etiam minister suus S. Bernardinus. Ergo quia cum Christo sunt omnes Sancti ejus, de omnipotentis Dei misericordia, qui non deserit Ecclesiam suam, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, ac venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium ad id accedente consensu, decernimus, declaramus, & ordinamus, Sanctum Bernardinum inter Sanctos Dei, ab universa Ecclesia debere deputari, & Sanctum haberi, & tamquam Sanctum honorari, & coli. Ipsumque canonizamus, & pro canonizato habere volumus. Mandantes festum in numero Sanctorum Confessorum non Pontificum decantari.

§. 19. In-

Indulgentiasque visitantibus ejus Ecclesiam concedit, porrigendo manus adjutrices. Ad hoc vide bullam 30. Pii v. etsi dominici.

§. 19. Insuper omnibus vere pænitentibus, & confessis, qui in die festi sui Ecclesiam, in qua sanctum corpus suum requiescit, devote visitaverint, & ad ornatum sive fabricam dictæ Ecclesię, manus porrexerint adjutrices, septem annos, & totidem quadragenas, de injunctis eis pœnitentiis, misericorditer in Domino relaxamus, præsentibus perpetuis temporibus duraturis.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

D. Pont. An. 4. die 24. Maii.

Datum Romæ in Basilica Principis Apostolorum, Anno Incarnationis Dominicæ 1450 Nono Kalendas Junii, Pontificatus nostri Anno IV.

IV.

Contra impios Christianos mittentes, & deferentes arma, victualia, & mercimonia ad partes Saracenorum, vel eisdem favorem, aut auxilium præstantes.

NICOLAUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Lateranense, & Lugdunense, concilia multis pœnis innodarunt, deferentes, & mittentes arma, &c. Saracenis, &c.

§. 1. OLim tam in Generali, quam in Lugdunensi postmodum substituto Conciliis, per Sedem Apostolicam celebratis, in illos falsos, & impios Christianos, qui contra Deum, & Christianum populum, Saracenis ferrum, arma quibus Christianos impugnent, & lignamina galearum, & aliorum vasorum navigabilium, deferunt ad eos, & qui eis galeas vendunt ac naves, quique in pyraticis Saracenorum navibus curam gubernationis exercent, vel in machinis, & quibuslibet aliis, eis impendunt auxilium, vel consilium, vel favorem, in Christianorum dispendium, & specialiter Terræ sanctæ, fuit excommunicationis sententia promulgata, ipsosque rerum suarum privatione mulctari, & servos capientium fore censuerunt Concilia supradicta, expresse quoque in ipsis præcipitur, ut talibus gremium non aperiatur Ecclesiæ, nisi totum quod de commercio tam damnato perceperint, & tantumdem de suo, in subsidium Terrę memoratę præstiterint, ut æquo judicio in quo deliquerint, puniantur.

Pont. easdem & majores pœnas hic expressas imponit illis, qui per decennium victualia & quodcumque arma &c. detulerint aut deferri permiserint ad terras Soldano subjectas.

§. 2. Nos itaque gerentes corde negocia dictæ Terrę, duximus hactenus statuendum, ut nullus equos, ferrum, lignamina, victualia, & alia quoque mercimonia, in Alexandriam, vel alia loca Saracenorum terræ Ægypti deferre, vel mittere, seu è partibus eorum, ut eisdem deferantur, extrahere, vel extrahi permittere, aut consilium vel favorem præstare quoquomodo præsumat. Ac illos, qui contra hujusmodi constitutionem nostram ausu temerario venire tentaverint, eo ipso excommunicationis sententię decernimus subjacere, a qua non possint absolui, nisi tantum de bonis propriis, in dictæ Terræ sanctę subsidium converten-dum exolverint, quantum ad partes prædictas extulerit, vel miserit, & deferri, vel de ipsorum partibus extrahi permiserit ad eosdem deferendum. Et nihilominus si personas eorum capi contigerit, in servitutem, & capientium illorum esse volumus in quorum ceciderint captionem. Volentes autem in hac parte solertius providere quanto amplius exigere hoc noscitur urgens necessitas dictæ Terræ, Apostolica auctoritate statuimus, ut nullus omnino aliqua victualia, usque ad decennium, à data præsentium computandum; alia vero prædicta, ad aliquod, seu aliqua de eisdem, aut aliud, quodlibet (victualibus sicut pręmittitur usque ad prędictum tempus dumtaxat exceptis) quacumque occasione vel causa, seu quovis ingenio, vel quæsito colore, ullo umquam tempore in Alexandriam, vel partes Ægypti, seu terras Soldano subjectas, mittere, vel deferre præsumat, vel quantum in eo fuerit, mitti vel deferri permittat, auctoritate decernimus eadem, ut hi, qui contra hujusmodi statutum nostrum quolibet modo venire præsumpserint, præter pœnas prædictas, quas ipso facto incurrere volumus, perpetuo sint infames, & intestabiles habeantur, ita quod nec testari, nec legata eis, seu relicta percipere valeant. Et insuper ad successiones tam ex testamento, quam ab intestato sint prorsus, & reddantur inhabiles, nec ad publica quælibet admittantur officia, sintque illis actus legitimi perpetuo interdicti, & postquam de hujusmodi temeritate constiterit, diebus festivis, & Dominicis publice nuncientur, & ad fiscum bona omnia devolvantur.

Sanctio pœnalis.

Si quis autem &c.

D. P. A. 4. die 23. Aug.

Datum apud Urbem Veterem, 9. Kalendas Septembris Pontificatus nostri Anno IV.

V.

Bonifacii PP. IX. Literas super Festo Visitationis Sanctissimę Virginis Mariæ confirmat.

NICOLAUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ex Regest. in Archiv. Vatic.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

ROmanorum gesta Pontificum, quibus potissime salus animarum procuratur, recenseri convenit, ut illa omnibus innotescant.

§. 1. Hinc est quod nos tenorem quarundam litterarum felicis recordationis Bonifacii Papę Noni Prędecessoris nostri in ejus regestro compertum de regestro ipso de verbo ad verbum transcribi, & præsentibus annotari fecimus qui erit talis: *Bonifacius Episcopus Servus Servorum Dei ad Perpetuam rei memoriam* superni benignitas.... *Cætera leguntur in ipso Bonifacio Tom. III. Par. II. pag.*

Bonifacii PP. ix. Literæ insertæ præsentibus.

Easdem confirmat.

§. 2. Ceterum, ut earumdem literarum

rum tenor predictus sic insertus omnimodam rei seu facti certitudinem faciat, authoritate Apostolica decernimus, ut illud idem robur, eamdemque vim, eumdemque vigorem dictus tenor per omnia habeat, quæ haberent originales litteræ supradictæ, ut eadem prorsus eidem tenori fides adhibeatur quandocunque, & ubicunque fuerit exhibitus, vel ostensus: ut eidem stetur firmiter in omnibus, sicut ipsis originalibus litteris staretur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Per hoc autem nihil novi concedere intendimus: sed tantum per dictum Prædecessorem concessa in suo robore permanere.

Solitæ Clausulæ.

§. 3. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum Costitutionis, & intentionis infringere. &c.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam majorem anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo septimo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno quinto.

VI.

Translatio Patriarchalis Ecclesiæ Graden ad Civitatem Venetiarum, cum suppressione tituli ejusdem Ecclesiæ Graden.

Ex regest. in Archiv. Vat.

NICOLAUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Regis æterni, ac Pastoris illius cælestis & animarum Christi, a quo singula gratiarum dona, vicem licet immeriti gerentes in terris, cum simus ab eo in eminenti militantis Ecclesiæ specula constituti tum ad omnes Christi fidelium nationes, loca, & personas, ut promeritorie honorentur intenti sumus, tum ad honorem, & dignitatem pervigili cura attendimus nostras cogitationes, quorum devotio erga nos, fervor fidei, & plurimarum virtutum merita videntur exposcere, ut amplioris dignitatis titulo decorentur.

Causæ hujusmodi faciendę translationis.

§. 1. Sane mentis nostræ intuitu considerantes, quanta sit dignitas, & magnitudo Reipublicæ Venetorum, quanta Populi multitudo, quantus Civium ornatus, & amplitudo, quanta illius magnitudo dominii, quanta rerum magnificentia existat: advertentes quoque animum ad singularem ipsorum erga nos, & Romanam Ecclesiam devotionem nimirum ipsorum quasi requirentibus meritis ad ea agenda, & concedenda impellimur, quibus talis est tam egregiæ Civitatis, & Civium nomen ac gloria per suę quoque Ecclesiæ Majestatem, & amplitudinem illustretur.

§. 2. Cum itaque Ecclesia Patriarchalis Graden in dominio ipsius Reipublicæ Venetorum existens, quæ per obitum bo: me: Dominici ultimi illius patriarchæ extra Romanam Curiam defuncti Pastoris est solatio destituta, sita sit in loco deserto & destituto Cultoribus adeo ut nullus jamdudum Patriarcha residere voluerit, & quo tantæ dignitatis splendor sordescere existimatur, nos considerantes quod si in Civitate Venetiarum dignitas Patriarchalis Sedis institueretur, Civitas ipsa tanquam planta fructifera radicibus suis altius in solo uberi debitis in immensum fere suæ dignitatis ramos expandet, & amplificationem recipiet digniorem: quodque ex eo devotio Civium, & religio fidei ac divinus cultus majorem fructum pariet animarum ad Omnipotentis Dei laudem et exaltationem Ecclesiæ suæ Sanctæ, ut Civitas ipsa Venetiarum digniori in spiritualibus titulo decoretur, & titulum Patriarchalis Ecclesiæ Graden, necnon titulum, & dignitatem Episcopatus Venetiarum, qui a nomine loci in ambitu ipsius Civitatis existentis Castellum nuncupatur, in quo illius Ecclesia Cathedralis sita Episcopatus Castellan. nominatur, exititit, cæteras quoque dignitates, personatus, administrationes, officia, Canonicatus, præbendas, ac alia beneficia Ecclesiastica in præfatis Graden, & Castellan. Ecclesiis de Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu ac de potestatis plen tudine authoritate Apostolica supprimentes, & penitus extinguentes præfatam Ecclesiam Castellan. Patriarchalem Sedem & dignitatem, cui venerabilem fratrem nostrum Laurentium antea Castellan. Episcopum in Patriarcham, & Pastorem præficere intendimus, cum omnibus, & singulis Patriarchalibus insigniis, dignitatibus, præeminentiis, privilegiis, juribus, & honoribus tam ipsi olim Patriarchali Graden Ecclesiæ, quam illius Patriarchis concessis, erigimus, constituimus, & deputamus: Gradensem vero Provinciam cum omnibus illius suffraganeis Episcopis in Provinciam Patriarchalis Ecclesiæ Venetiarum constituimus, & erigimus.

Translatio, de qua in rubrica.

Ex Gradensi, Castellana, & Veneta Ecclesiis unica tantum sit Diæcesis.

§. 3. Volentes, & decernentes ut deinceps Ecclesia Patriarchalis Venetiarum futuris perpetuis temporibus appelletur, quodque tam dictæ quondam Graden cum omnibus Ecclesiis sibi unitis, quam Castellan Ecclesiarum diæcesis præfatæ patriarchali Ecclesię Venetiarum unitæ sint, & una dumtaxat, eademque Diæcesis censeantur.

Gradensis Ecclesiæ Dignitates novo Patriarchatui adjudicantur.

§. 4. Omnes vero, & singulas dignitates, personatus, administrationes, officia, Canonicatus, & prębendas, ac beneficia, quæ erant in præfata olim Castellana Ecclesia cum omnibus eorum possessionibus, bonis mobilibus, & immobilibus, juribus, actionibus, obventionibus, & emolumentis de illa spectantibus, necnon fructibus, redditibus & proventibus eorumdem, ac cum illis Canonicorum Capitulum in omnibus, & per omnia, prout in dicta olim Ecclesia Castellan esse consueverunt, in Patriarchali Ecclesia hujusmodi per nos erecta denuo creamus, & instituimus: ac illis, qui ipsa per antea obtinebant, conferimus, & de eisdem providemus. Illis vero qui canonicatus, & præbendas, dignitates, personatus, administra-

nistrationes, officia, & beneficia in olim Graden suppressa predicta obtinebant, quod ipsorum fructus, redditus, & proventus donec, & quousque vixerint integre exigere, & percipere ac in suos usus & utilitatem convertere libere, & licite possint, & valeant, perinde acsi suppressio, extinctio, & alia supradicta per nos facta non fuissent. concedimus.

Eidem applicatur quoque dos Ecclesiæ Garden& Castellan.

§. 5. Preterea etiam omnia, & singula dominia, feuda, & possessiones, fructus, redditus, & proventus, census, jura, actiones, & alia mobilia & immobilia bona quæcunque olim Graden, & Castellan Ecclesiarum, & aliorum in dicta Graden suppressorum præfatæ Patriarchali Ecclesiæ Venetiarum pro ejus mensa perpetuo donamus, concedimus, applicamus, appropriamus, & assignamus, volentes, & eisdem scientia, & authoritate statuentes pariter, & decernentes, quod ex nunc in antea in perpetuum ipsa Ecclesia sic erecta Patriarchalis Ecclesia ac Diæcesis, & provincia Venetiarum sint, & etiam nuncupentur: quodque in eadem quondam Ecclesia Graden, prout hactenus consuevit per unum, vel plures Presbyteros, quibus de illius proventibus per Patriarcham Venetiarum pro tempore existentem necessaria congrue ministrentur, & animarum cura, si qua illi imminet, diligenter exerceatur: ac inibi laudabiliter deserviatur in divinis.

Clausulæ.

§. 7. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo octavo Idus Octobris Pontificatus nostri anno quinto.

VII.

Coronatio Friderici Tertii, Romanorum Imperatoris in Alma Urbe cum approbatione electionis jam de eo factæ.

NICOLAUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Proemium.

IMperator æternus cuncta, cælestia simul, & terrena gubernans, totum Orbem sub ditione regnorum, & illorum principatu constituit salubriter gubernari, ne statum humanæ creaturæ ad imaginem sui creatoris formatæ, Mundi tempestuosę fluctuationes confunderent, vel ejus quietis dulcedinem impedirent quinimo, ut omnes sub juris, & honestatis legibus vita pacifica viverent, & ab offensis alteruter abstinerent, factoremque suum cognoscerent, agnitum colerent, & suo reverenter Imperio subjacerent. Demum vero creaturam ipsam ab ipsius factoris agnitione deviam, suoque cultu aberrare prospiciens, unigenitum suum misit in Mundum, ut eam ad agnitionem, & cultum hujusmodi revocaret, & sui faceret Regni cohæredem. Qui rediturus ad Patrem, Apostolorum Principem sibi Vicarium instituit, ut cunctis superintenderet, & commissis populis sibi salubriter præsideret.

Cura Romani Pontificis, propagandi fidem & tuendi jura Regnorum.

§. 1. Nos igitur qui licet immeriti ipsius Apostolorum Principis in hujusmodi ejus Vicariatu, sumus a Domino costituti successores, & Ecclesiæ militanti, sub qua, & sacrum Romanum Imperium dicto Imperatorj æterno famulatur, sua miseratione præsidemus, quoad hoc pervigili cura commissi nobis officii debitum libenter exequimur, ut ipsius Imperii, & singulorum jura Regnorum sub salubri regimine, ad Domini nostri gloriam, Catholicæ fidei propagationem, & totius reipublicę prosperitatem fideliter tueantur, & feliciter gubernentur.

Imperium vacavit per obitum Alberti Imperatoris, Electoresque, Imperii Fridericum in Regē Romanorum, futurumque Imperatorem elegerunt.

§. 2. Cum itaque dudum sacrum Romanum Imperium, per obitum clarę memoriæ Alberti Regis Romanorum Principis, qui illius gubernacula gessit, foret solatio viduatum, venerabiles, fratres nostri, & dilecti filii nobiles Viri ipsius Imperii Electores, ad inclytam domum Austriacæ, quæ Regem prædictum, & carissimum in Christo filium nostrum Fridericum Romanorum Imperatorem semper Augustum genuit, convertentes intuitus suos, & permoti generositate, vita, moribus, & virtutum meritis præclarissimis, quibus idem carissimus filius noster Fridericus præfulgere dignoscitur, ipsis spem indubie pollicentibus quod ejusdem Alberti, quem Catholicum, & pium Principem justitiæ zelatorem, fidei, & Ecclesiæ fidelissimum protectorem, & omnium virtutum plenitudine redimitum, universa commemorat Ecclesia, imitator esse studeat integerrimus, in Romanorum Regem, postmodum in futurum Imperatorem promovendum unanimi voto, divina disponente clementia, eumdem Fridericum concorditer elegerunt.

Qui spatio annorum duodecim, regnum provide gubernavit.

§. 3. Idem vero Fridericus digesta meditatione prævia, ad eorumdem Electorum instantiam, electioni hujusmodi consentiens, & humeros suos Regni tutelæ gerendæ prompta devotione submittens regali per eum suscepta insula, de virtutibus in virtutes proficiscens, merita majorum suorum accumulans, per annos fere duodecim Regni sui gubernacula, adeo provide, utiliter, & salubriter gessit, Ecclesiæ unitati, & ipsius Regni prosperitati, singulorumque servandis juribus, & fidelibus quibuslibet, & pacis successibus votive dirigendis diligenter intentus, ut ipsum Imperium tam providi, fidelis, & pii prædicti felici regimini multipliciter gaudeat se commissum.

* Proficiens.

Si deinde coronationem petiit ab isto Pontifice.

§. 4. Postmodum autem idem filius noster carissimus ad honorem S. R. E. & sacri Imperii decus victoriæ unctionem, & Imperiale diadema ab ipsa Ecclesia suscepturus, nostro se conspectui præsentavit, & illa per manus nostras sibi impendi humiliter supplicavit. Et quamquam in minoribus constituti de meritis, & virtutibus suis fuissemus sufficienter edocti, nihilominus ea quæ laudis suæ præconia nostris auribus retu-

retulerunt, experimento censemus fore longe majora, quam famæ facultas sufficiat explicare.

Qui illum coronavit, prævia approbatione suæ electionis.

§. 5. Nos igitur votis suis non immerito benignum conferentes auditum, ipsius æternæ charitatis, & debiti honoris constringentes amplexibus, eumdem filium nostrum carissimum, cum Venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, diligenti deliberatione præhabita, de eorumdem fratrum consilio, ad gloriam Omnipotentis Dei, & gloriosæ semper Virginis MARIÆ, & BB. Apostolorum Petri, & Pauli, exaltationemque, & honorem dictæ Romanæ Ecclesiæ, & sacri Imperii, ad suscipiendum imperiales dignitates, dignum, & idoneum declaravimus, & electionem approbantes eamdem, sibi per manus Venerabilis fratris nostri Francisci Episcopi Portuensis, unctionem hujusmodi impendi fecimus, & tamdem collatis sibi omnibus dignitatibus hujusmodi, insigni Imperiali ipsum diademate supradicto duximus coronandum, supplentes omnes defectus, si qui aut ratione formæ; aut ratione personæ suæ, aut personarum dictorum Electorum, seu quavis alia ratione, vel causa in hujusmodi electione intervenerint quovis modo, ex certa scientia, & Apostolicæ plenitudine potestatis.

Obedientiam que illi præstare jubet.

§. 6. Omnibus vero interim fidelibus vassallis, & subditis præfati Imperii cujuscumque conditionis existant, etiamsi regali, aut Pontificali dignitate præfulgeant, districte præcipimus, quatenus præfato Imperatori (ut tenetur) efficaciter pareant, & intendant.

Nulli ergo &c.

D. P. An. 6. 19. Martii.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo xiv. Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri Anno VI.

VIII.

Declaratio, tum soptam tum reliquam Africam a Promontoriis Baradoc, & Nam ad Ghineam usque, vel etiam ultra ad Antarticum, omniaque adjacentia Saracenorum Regna Lusitanæ Coronæ esse addicta.

Ex Regest. Vatic.

NICOLAUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

ROmanus Pontifex Cælestis Clavigeri Successor, & Vicarius Jesu Christi; cuncta mundi climata omniumque nationum in illis degentium qualitates paterna consideratione discutiens, ac salutem quærens, & appetens singulorum, illa perpensa deliberatione salubriter ordinat, & disponit, quæ grata Divinæ Majestati fore conspicit, & per quæ oves sibi divinitus creditas, ad unicum ovile Dominicum reducat, & acquirat eis felicitatis æternæ præmium, ac veniam impetret animabus, quæ eo certius auctore Domino, provenire credimus, si condignis favoribus, & specialibus gratiis eos Catholicos prosequamur Reges, & Principes quos veluti Christianæ fidei athletas, & intrepidos non modo Saracenorum, cæterorumque infidelium Christi nominis inimicorum feritatem reprimere, sed etiam ipsos eorumque Regna, ac loca etiam in longissimis, nobisque incognitis partibus consistentia pro defensione, & augmento fidei debellare, suoque temporali Dominio subdere nullis parcendo laboribus, & expensis, facti evidentia cognoscimus, ut Reges, & Principes ipsi sublatis quibusvis dispendiis ad tam saluberrimum, tamque laudabile prosequendum opus per amplius animentur.

Quę sit vera Regum laus.

Henrici Principis gesta insignia.

§. 1. Ad nostrum siquidem nuper, non sine ingenti gaudio, & nostræ mentis lætitia pervenit auditum, quod dilectus filius nobilis vir Henricus Infans Portugalliæ charissimi in Christo filii nostri Alfonsi Portugalliæ, & Algarbii Regnorum Regis illustris, patriis inhærens vestigiis claræ memoriæ Joannis dictorum Regnorum Regis ejus Genitoris, ac zelo salutis animarum, & fidei ardore plurimum succensus tamquam Catholicus, & verus omnium Creatoris Christi miles ipsiusque Fidei acerrimus, ac fortissimus Defensor, & intrepidus pugil ejusdem Creatoris gloriosissimum nomen per universum terrarum orbem etiam in remotissimis, & incognitis locis divulgari, extolli, & venerari, necnon illius ac vivificę, qua redempti sumus, Crucis inimicos perfidos Saracenos, videlicet, ac quoscumque alios infideles ad ipsius Fidei gremium reduci, ab ejus ineunte ętate totis aspirans viribus post Ceptensem Civitatem in Africa consistentem per dictum Joannem Regem ejus subactam Dominio, & post multa per ipsum Infantem nomine dicti Regis contra hostes, & infideles prædictos, quam etiam in propria persona, non absque maximis laboribus, & expensis, ac rerum, & personarum periculis, & jactura, plurimorumque naturalium suorum cæde gesta bella, ex tot tantisque laboribus periculis, & Damnis, non fractus neque territus, sed ad hujusmodi laudabilis, & pii propositi sui, prosecutionem in dies magis, atque magis exardescens in Oceano Mari quosdam solitarias insulas fidelibus propalavit, ac fundari, & construi inibi fecit Ecclesias, & alia pia loca in quibus divina celebrantur officia, & dicti quoque Infantis laudabili opera, & industria quamplures diversarum in dicto mari existentium Insularum Incolæ, seu Habitatores ad veri Dei cognitionem venientes, Sacrum Baptisma susceperunt ad ipsius Dei laudem, & gloriam, ac plurimarum animarum salutem, orthodoxę quoque fidei propagationem, & divini cultus augmentum,

Athlantici Oceani Insulares Christi fidem imbuti.

§. 2. Præterea cum olim ad ipsius Infantis pervenisset notitiam, quod nunquam, vel saltem a memoria hominum non

non consuevisset per hujusmodi Oceanum mare versus meridionales, & orientales plagas navigari, illudque nobis occiduis adeo foret incognitum, ut nullam de partium illarum gentibus certam notitiam haberemus, credens se maxime in hoc Deo præstare obsequium, si ejus opera, & industria mare usque ad indos, qui Christi nomen colere dicuntur navigabile fieret, sicque cum eis participare, & illos in Christianorum auxilium adversus Saracenos, & alios hujusmodi Fidei hostes commovere posset, ac nonnullos Gentiles, seu Paganos nefandissimi Machometi secta minima infectos populos inibi medio existentes continuo debellare, eisque incognitum Sacratissimum Christi nomen prędicare, ac facere prædicari, regia tamen semper auctoritate munitus, a vigintiquinque annis citra, exercitum ex dictorum Regnorum Gentibus, maximis cum laboribus, periculis, & expensis in velocissimis navibus. Caravellis nuncupatis ad perquirendum mare, & Provincias maritimas, versus meridionales partes, & polum Antharticum annis singulis fere mittere non cessavit, sicque factum est, ut cum naves hujusmodi quamplures Portus, Insulas, & maria perlustrassent, ad Ghineam Provinciam tandem pervenirent occupatisque nonnullis Insulis, Portibus, ac mari, eidem provinciæ adjacentibus, ulterius navigantes, ad Ostium cujusdam magni fluminis Nili communiter reputati pervenerunt, & contra illarum partium populos, nomine ipsorum Alfonsi Regis, & Infantis per aliquos annos guerra habita extitit, & in illa quamplures inibi vicinæ Insulæ debellatæ, ac pacificæ possessæ fuerunt, prout adhuc cum adjacenti mari possidentur.

Ad Indos conquisitum maximo labore iter.

Subacti a Lusitanis Aethyopes occidui.

§. 3. Exinde quoque multi Ghinei, & alii Nigri vi capti, quidam etiam non prohibitarum rerum permutatione, seu alio legitimo contractu emptionis ad dicta sunt Regna transmissi. Quorum inibi copioso numero ad Catholicam fidem conversi extiterunt, speraturque divina favente clementia, quod si hujusmodi cum eis continuetur progressus, vel populi ipsi ad fidem convertentur, vel saltem multorum ex eis animæ Christo lucri fient.

Plures Religione Christi informati.

§.4. Cum autem sicut accepimus, licet Rex, & Infans prædicti, qui cum tot, tantisque periculis laboribus, & expensis necnon perditione tot naturalium Regnorum hujusmodi, quorum inibi quamplures perierunt, ipsorum naturalium dumtaxat fræti auxilio Provincias illas perlustrari fecerunt, ac Portus, Insulas, & maria hujusmodi acquisiverunt, & possederunt, ut præfertur, ut illorum veri Domini, timentes, ne aliqui cupiditate ducti ad partes illas navigarent; & operis hujusmodi perfectionem, fructum, & laudem sibi usurpare, vel saltem impedire cupientes propterea, seu lucri commodo, aut malitia ferrum, arma, lignamina, aliasque res, & bona ad infideles deferri prohibita portarent, vel transmitterent, aut ipsos Infideles navigandi modum edocerent, propter quæ eis hostes fortiores, ac duriores fierent, & hujusmodi prosecutio, vel impediretur, vel forsan pænitus cessaret, non absque offensa magna Dei, & ingenti totius Christianitatis opprobrio, ad obviandum præmissis, ac pro suorum juris, & possessionis conservatione, sub certis tunc expressis gravissimis pænis prohibuerint, & generaliter statuerint, quod nullus nisi cum suis nautis, ac navibus, & certi tributi solutione, obtentaque prius desuper expressa ab eodem Rege, vel Infante licentia, ad dictas Provincias navigare, aut in earum portubus contractare, seu in mari piscari præsumeret, tamen successu temporis evenire posset, quod aliorum Regnorum, seu nationum personæ invidia, malitia, aut cupiditate ducti contra prohibitionem prædictam, absque, & tributi solutione hujusmodi ad dictas provincias accedere, & in sic acquisitis Provinciis, Portubus, & Insulis, ac mari navigare, contractare, & piscari prẹsumerent, & exinde inter Alfonsum Regem, ac Infantem qui nullatenus se in iis sic deludi paterentur, & præsumentes prædictos quamplura odia, rancores, dissensiones, guerræ, & scandala in maximam Dei offensam, & animarum periculum verisimiliter subsequi possent, & subsequerentur.

Prohibita externis in eas oras navigatio.

Amputato litium materia.

§.5. Nos prẹmissa omnia, & singula debita meditatione, attendentes, quod cum olim prẹfato Alfonso Regi quoscumque Saracenos, ac Paganos, aliosque Christi inimicos ubicumque constitutos, ac Regna, Ducatus, Principatus, dominia, possessiones, & mobilia, & immobilia, bona quẹcumque per eos detenta, ac possessa invadendi, conquirendi, expugnandi, debellandi, & subjugandi, illorumque personas in perpetuam servitutem redigendi, ac Regna, Ducatus, Comitatus, Principatus, Dominia, possessiones, & bona sibi, & successoribus suis applicandi, appropriandi, ac in suos successorumque suorum usus, & utilitatem convertendi, aliis nostris literis plenam, & liberam inter cætera concessimus facultatem; dictæ facultatis obtentu idem Alfonsus Rex, seu quis auctoritate prædictus Infans juste, & legitime insulas terras, portus, & maria hujusmodi acquisivit, ac possedit, & possidet, illaque ad eundem Alfonsum Regem, & ipsius Successores de jure spectant & pertinent, neque quivis alius, ex Christi fidelibus absque ipsorum Alfonsi Regis, & Successorum suorum licentia speciali de illis se hactenus intromittere licite potuit, nec potest quoquomodo, ut ipse Alfonsus Rex, ejusque successores, & infans, eo sincerius huic tam piissimo, ac præclaro, & omni ævo memoratu dignissimo operi, in quo cum animarum salus, fidei augmentum, & illius hostium depressio procurentur, Dei, ipsiusque Fidei, ac Reipublicæ universalis Ecclesiæ rem agi conspicimus insistere valeant, & insistant, quos sublatis quibusvis dispendiis amplioribus, seu per nos, & Sedem Apostolicam favoribus, &

Partum in Regna Barbarica jus Lusitano confirmatum.

bus, & gratiis munitos fore conspexerint, de præmissis omnibus, & singulis plenissime informati motu proprio, non ad ipsorum Alfonsi Regis, & Infantis, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam maturaque prius desuper deliberatione præhabita auctoritate Apostolica, & ex certa scientia de Apostolicæ potestatis plenitudine literas facultatis præfatas, quarum tenores de verbo ad verbum præsentibus haberi volumus pro insertis, cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis ad ceptensem, & prædicta, & quæcumque alia, etiam ante datam dictarum facultatem literarum acquisita, ea quæ in posterum nomine dictorum Alfonsi Regis, suorumque successorum, & Infantis in ipsis, ac illis circumvicinis, & ulterioribus, ac remotioribus partibus, de Infidelium, seu Paganorum manibus acquiri potuerunt, Provincias, Insulas, Portus, & maria quęcumque extendi, & illa sub ejusdem facultatis literis comprehendi, ipsarumque facultatis, & præsentium literarum vigore jam acquisita, & quæ in futurum acquiri contigerit, postquam acquisita fuerunt ad præfatum Regem, & successores suos, ac infantem ipsamque conquestam, quam a capitibus de Borados, & de Nam usque per totam Ghineam, videlicet versus illam meridionalem plagam extendi, harum serie declaramus, etiam ad ipsos Alfonsum Regem Successores suos, ac Infantem, & non ad aliquos alios spectasse, & pertinuisse, ac in perpetuum spectare, & pertinere, de jure, necnon Alfonsum Regem, & successores suos, ac Infantem prædictos in illis, & circa ea quæcumque prohibitiones, statuta, & mandata, etiam pænalia, & cum cujusvis tributi impositione facere, & de ipsis, & de rebus propriis, & aliis ipsorum Dominiis disponere, & ordinare potuisse, ac nunc, & in futurum posse libere, & licite tenore præsentium decernimus, & declaramus, ac pro potioris juris, & cautelæ suffragio jam acquisita, & quæ in posterum acquiri contigerit, Provincias, Insulas, Portus, loca, & maria quęcumque, quotcumque, & qualiacumque fuerint, ipsamque conquestam a capitibus de Boradoch, & de Nam prædictis Alfonso Regi, & successoribus suis Regibus dictorum Regnorum, ac Infanti præfatis perpetuo donamus, concedimus, & appropriamus per præsentes.

Et in ea quæ in posterum comparanda erunt.

Condendarum in iis Regnis legum auctoritas collata.

§. 6. Præterea cum ad perficiendum opus hujusmodi multipliciter sit opportunum quod Alfonsus Rex, & successores, ac Infans prædicti, necnon personæ, quibus hoc duxerint, seu aliquis ipsorum duxerit committendum illius dicto Joanni Regi per felicis recordationis Martinum Quintum, & alterius indultorum etiam inclytæ memoriæ Eduardo eorundem Regnorum Regi, ejusdem Alfonsi Regis Genitori per piæ memoriæ Eugenium Quartum Romanos Pontifices Prædecessores nostros concessorum versus dictas partes cum quibusdam Saracenis, & infidelibus de quibuscumque rebus, & bonis, ac victualibus, emptiones, & venditiones, prout, congruit facere, necnon quoscumque contractus inire, transigere, pacisci, mercari, ac negotiari, & merces quascumque ad ipsorum Saracenorum, & Infidelium loca, dummodo ferramenta, lignamina funes, naves, seu armaturarum genera non sint, deferre, & ea dictis Saracenis, & Infidelibus vendere, omnia quoque alia, & singula in præmissis, & circa ea opportuna, vel necessaria facere, gerere, vel exercere, ipsique Alfonsus Rex successores, & Infans in jam acquisitis, & per eum acquirendis Provinciis, Insulis, ac locis quascumque Ecclesias, Monasteria, & alia pia loca fundare, ac fundari, & construi, necnon quascumque voluntarias personas Ecclesiasticas, seculares quorumvis etiam Mendicantium ordinum regulares (de superiorum tamen suorum licentia) ad illa transmittere, ipsæque personæ inibi etiam, quæ advenerint commorari, ac quorumcumque in dictis partibus existentium, vel accedentium confessiones audire, illisque auditis, in omnibus, præterquam Sedi prædictæ reservatis casibus debitam absolutionem impendere, ac pænitentiam salutarem injungere, necnon Ecclesiastica Sacramenta ministrare valeant, libere, ac licite decernimus ipsique Alfonso, & Successoribus suis Regibus Portugalliæ qui erunt in posterum, & Infanti præfato concedimus, & indulgemus.

Martini V. & Eugenii IV. confirmata privileg. a.

Concessa extruendarum Ecclesiarum potestas.

§. 7. Ac universos, & singulos Christi fideles, Ecclesiasticos, Sæculares, & ordinum quorumcumque regulares, ubilibet per orbem constitutos, cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, vel præeminentiæ fuerint, etiamsi Archiepiscopali, Æpiscopali, Imperiali, Regali, Ducali, seu alia quacumque majori Ecclesiastica, seu mundana dignitate præfulgeant, obsecramus in Domino, & per aspersionem sanguinis Domini nostri Jesu, cujus, ut pręmittitur res agitur, exhortamur, eisque in remissionem suorum peccaminum injungimus, necnon hoc perpetuo prohibitionis edicto districtius inhibemus, ne ad acquisita, seu possessa nomine Alfonsi Regis, aut inconquisita hujusmodi consistentia Provincias, Insulas, Portus, Maria, & loca quęcumque, seu alias ipsis Saracenis Infidelibus, vel Paganis arma ferrum, lignamina, aliaque a jure Saracenis deferri prohibita quoquomodo, vel etiam absque speciali ipsius Alfonsi Regis, & successorum suorum, & Infantis licentia, merces, & alia a jure permissa deferre, aut per maria hujusmodi navigare, seu deferri, vel navigari facere, aut in illis piscari, seu de Provinciis, insulis, portubus maribus, & locis, se aliquibus eorum, aut de conquista hujusmodi, seu intromittere, vel aliquid per quod Alfonsus Rex, & Successores, & Infans prædicti quominus acquisita, & possessa pacifice possideant, ac conquistam hujusmodi prosequantur, & faciant per se, vel alium, seu alia, directe,

Ferrum, & lignamina ad Barbaros deferri prohibita.

recte, vel indirecte, opere, vel consilio facere, aut impedire quoquomodo præsumant.

Censuræ Ecclesiasticę prę varicaturis inflictæ.

§. 8. Qui vero contrarium fecerit ultra pœnas contra deferentes arma, & alia prohibita Saracenis quibuscumque jure promulgatas, quas illos incurrere volumus ipso facto si personæ fuerint singulares excommunicationis sententiam incurrant; si communitas, vel Universitas, Civitas, Castri, Villæ, seu loci, ipsa civitas castrum, villa, seu locus interdicto subjaceat eo ipso, necnon contrafacientes ipsi, vel aliqui eorum excommunicationis sententia absolvantur, nec interdicti hujusmodi relaxationem Apostolica, seu alia quavis auctoritate obtinere possint, nisi ipso Alfonso, & Successoribus, ac Infanti prius pro præmissis congrue satisfecerint, aut desuper amicabiliter concordaverint cum eisdem, mandantes per Apostolica scripta venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopo Ulixbonensi, Silvensi, ac Ceptensi Episcopis, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, quoties pro parte Alfonsi Regis, & illius Successorum, ac Infantis prædictorum, vel alicujus eorum desuper fuerint requisiti, vel aliquis ipsorum fuerit requisitus illos, quos excommunicationis, & interdicti sententias hujusmodi incurrisse constituit tamdiu Dominicis, aliisque festivis diebus in Ecclesiis, dum inibi major populi multitudo convenerit ad divina, excommunicatos, & interdictos, aliisque pænis prædictis innodatos fuisse, & esse auctoritate Apostolica declarent, & denuncient, necnon ab illis nunciari, & ab omnibus arctius evitari faciant, donec pro præmissis satisfecerint, seu concordaverint, ut præfertur.

§. 9. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo; non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 10. Cæterum ne præsentes litteræ, quæ a nobis de nostra certa scientia, & matura desuper deliberatione præhabita emanarunt, ut præfertur, de subreptionis aut nullitatis vitio a quoquam imposterum valeant impugnari, volumus, & auctoritate apostolica, scientia ac potestate prædictis, harum serie decernimus pariter, & declaramus, quod dictę litteræ, & in eis contenta de subreptionis, vel obreptionis, vel nullitatis, etiam exordinariæ, vel alterius cujuscumque potestatis, aut quovis alio defectu impugnari, illarumque effectus retardari, vel impediri nullatenus possint, sed in perpetuum valeant ac plenam obtineant roboris firmitatem; irritum quoque sit, & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ 11. Et insuper quia difficile foret præsentes nostras litteras ad quæcumque loca deferre. Volumus, & dicta auctoritate harum serie decernimus, quod earum transumpto manu publica, & sigillo Episcopalis, vel alicujus Superioris Ecclesiasticæ curiæ munito plena fides adhibeatur, & perinde stetur, ac si dictæ originales litteræ forent exhibitę vel ostensæ, & excommunicationis, aliæque sententię in illis contentæ infra duos menses computandos a die, qua ipsæ præsentes litteræ, seu cartæ, vel membranæ earum tenorem in se continentes valuis Ecclesiæ Ulixbonensis affixæ fuerint, perinde omnes, & singulos contrafacientes supradictos liquent, ac si ipsæ præsentes litteræ eis personaliter & legitime intimatæ, ac præsentatæ fuissent.

§. 12. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, constitutionis, donationis, concessionis, appropriationis, Decreti, obsecrationis, exhortationis, injunctionis, inhibitionis, mandati, & voluntatis infringere, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto, sexto idus Januarii, Pontificatus nostri anno octavo.

Datum die 8. Januarii Anno Domini 1454. Pontif. An. 8.

CALLISTUS TERTIUS

PAPA CCXI.

ANNO DOMINI MCCCCLV.

Callistus Tertius Hispanus antea Alphonsus S. R. E. Tit. SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Cardinalis Borgia Valentinus Episcopus electus est in Pontificem die 8. Aprilis 1455. Sedit in Pontificatu temporibus Friderici III. Regis Romano-

manorum Annos III. Menses III. Dies XXIX. duabusque promotionibus IX. creavit Cardinales. Obiit die 6. Augusti 1458., & Sepultus est in Basilica Vaticana. Vacavit Sedes Dies XIII.

I.

Thesaurarius, & Clerici Reverendæ Cameræ Apostolicæ, veri familiares Papæ, ejusque, & Sedis Apostolicæ Cappellani esse declarantur.

CALLISTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

QUÆ laudabili, & provida prædecessorum nostrorum ordinatione gesta, seu approbata, vel statuta sunt, opportunis nos decet favoribus prosequi, & efficacem operam adhibere circa observantiam eorumdem.

Eug. iv. nonnulla statuit quo ad Clericos.

§. 1. Dudum siquidem Eugenius Papa IV. prædecessor noster.

Omittitur residuum, quia bul. Eug. est sup. fol. 263. inter.

Nic.v. Clericos supranumerarios, a consultationibus se abstinere, & a Camera clausa exire debere decrevit.

§. 2. Et subsequenter præfato prædecessore rebus humanis exempto, per piæ memoriæ Nicolaum Papam V. etiam prædecessorem nostrum, accepto, quod in præfata Camera Clerici supernumerarii hujusmodi adeo excreverant, ut sæpe contigeret plures uno, & eodem tempore ad hujusmodi peragendum officium in ipsa Camera simul sedere, confusio quædam inter eos oriebatur. Itaque ipsius officii quod inter cetera Romanæ Curiæ officia insigne, & præcipuum existit, auctoritas, non parum minui videbatur, quodque ea quę in eadem Camera, secus ab iis qui intra septenarium numerum juxta statutorum ordinationem, & capitulorum continentiam hujusmodi tractabantur, ex supernumerariorum multitudine prędictorum, facile in publicam vulgi notitiam deveniebant. Idem Nicolaus prædecessor inconvenientibus hujusmodi salubriter obviare volens, Motu proprio, auctoritate Apostolica, ex certa scientia, per alias suas literas decrevit, & statuit, & etiam ordinavit, quod omnes, & singuli extra septenarium numerum Clericorum participantium, tam a Nicolao, quam Eugenio prędecessoribus præfatis eatenus creati, & in posterum creandi, quos in dicta Camera quandocumque, & quotiescumque fieret, seu teneretur, adesse contigeret postquam audientiam, in ea proponentibus pro tempore noverint datam, sive prestitam, ipsique omnes ut est moris licentiati forent, simul cum illis exire, dictisque numerariis ut se invicem claudere, & super causis proponentium hujusmodi deliberare, ac super ceteris expediendis ejusdem Cameræ negociis consulere, & determinare valerent, omnino cedere, ipsosque quietos dimittere, & a deliberationibus, & consultationibus hujusmodi prorsus se retrahere, & abesse deberent, ac etiam tenerentur.

Contravenientibusque pœnas inflixit.

§. 3. Nec aliquis eorum quovis quæsito colore contra præmissa, vel aliquid præmissorum, quicquam impetrare, seu alias quomodolibet attentare præsumeret. Volens quemlibet supradictorum hujusmodi, excommunicationis sententiam, ac reatum periurii, officii sui, omnisque ejus privilegii immunitatis, & prerogativæ amissionem incurrere ipso facto, prout in singulis Eugenii, & Nicolai prædecessorum hujusmodi literis, quarum tenores pro expressis haberi volumus, continetur.

Statutis Cameræ etiam cavetur, Clericos absentes nihil percipere posse, nisi &c. ut in dict. bulla Eug. iv.

§. 4. Cum itaque sicut etiam accepimus, inter alia ejusdem Cameræ statuta, ut præmittitur confirmata, diutiusque laudabiliter observata, caveatur expresse, quod ex ipsis septem numerariis, illi qui publicæ vel privatæ rei causa absentes fuerint, nihil omnino percipere aut petere valeant, nisi duarum ex tribus partibus voto decernatur; ita quod emolumenta quę absentibus si præsentes essent contingere deberent, haberent inter superstites præsentes dividi.

Sed tamen aliqui ad locum Clericorũ numerariorum votaq. & emolumenta se admitti impetrabant.

§. 5. Tamen ipso Nicolao adhuc in humanis agente, execrabilis quorumdam ambitio, avaritięque cœcitas eorum oculos adeo excœcavit, ut post, & contra statutorum, & ordinationum hujusmodi confirmationes, approbationes, ac in contravenientes sententiarum promulgationes, illa infringere temere satagentes, excommunicationis sententiam, periuriique reatum non formidantes, importuna eorum instantia, ab eodem Nicolao prædecessore, non tam obtinuerunt, quam extorquere præsumpserunt, se nedum ad locum Numerariorum absentium, & vota danda, sed etiam ad emolumenta, ipsis Numerariis propter earumdem absentiam denegata recipi, & admitti, licet de facto, in eorumdem Numerariorum præsertim presentium Clericorum præjudicium, non modicum atque damnum.

Hic ideo Pontifex, dict. R. Cameræ statuta, & Eug. iv., & Nicol. Bullas innovat, prædictosque sic intrusos amoveri mandat.

§. 6. Nos igitur nostrorum prædecessorum vestigiis inherentes, ac tales præsumptores contra statuta hujusmodi admissos, ne id aliis trahi valeat in exemplum, amoventes, amotosque fuisse, & esse nunciantes, motu proprio non ad eorumdem Clericorum vel aliorum pro eis nobis super hoc oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, ex certa scientia, omnes, & singulas Eugenii, & Nicolai prædecessorum statutorum eorumdem confirmatorias literas, ipsa statuta concernentes, harum serie innovamus, confirmamus, & approbamus, ac plenam roboris firmitatem obtinere velle decernimus, eaque de cetero juxta eorum continentiam atque formam inviolabiliter observari volumus, & mandamus decernentes, per receptionem, & admissionem præsumptorum, & amotorum eorumdem, necnon quorumcumque per eos perceptorum fructuum perceptionem, nullum Clericis

ricis, & statutorum observationi hujusmodi, præjudicium generari potuisse, sive posse.

Statutisq., & bullis, prædictis, nonnisi certa hic data forma, derogari posse decernit.

§. 7. Et nihilominus motu, & auctoritate, & scientia similibus, hac irrefragabili constitutione statuimus, & ordinamus, quod etiam sub prædictis excommunicationis, & periurii pœnis, nullus de cetero prætextu quarumcumque literarum etiam Apostolicarum a nobis, seu de mandato nostro emanatarum, nisi in illis præsentium de verbo ad verbum insertio fiat, ad hujusmodi absentium emolumenta, seu ad vota exhibenda, vel alias contra statuta ipsos exercenda, recipi, vel admitti. Decernentes omnes, & singulas, per quoscumque impetrandas literas, jussiones, & mandata, ad id non extendi: Clericosque seu gentes Cameræ hujusmodi, illis, contra tenorem statutorum suorum, obedire non teneri, vel ad id a quoquam quavis auctoritate coarctari, seu propterea interdici, suspendi, vel excommunicari non posse. Irritum, & inane, si secus super iis, a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari.

Thesaurario, & Clericis numerariis, privilegia concedit.

§. 8. Præterea ut eo magis se nobis, & Apostolicæ Sedi devotiores exhibeant, quo ex hoc a nobis conspexerint, se majoribus attolli favoribus & gratiis, Thesaurarium, & singulos septem Clericos ipsos, nostros & Sedis præfatæ veros Cappellanos, ac etiam nostros veros familiares, & continuos commensales fuisse, & esse harum serie nunciamus, eosque tales tam in assecutione beneficiorum, sub eorum expectativis gratiis sibi pro tempore concessis, quam alias reputamus, ac omnibus, & singulis illis prorsus similibus privilegiis, gratiis, concessionibus, antelationibus, prærogativis, favoribus, & indultis, quibus alii familiares nostri continui commensales utuntur, & gaudent, seu uti, & gaudere poterunt in futurum, uti pariter, & gaudere potuisse, atque posse, & debere, motu, auctoritate, & scientia præmissis decernimus, & etiam declaramus, volumusque, & concedimus per præsentes.

Nulli ergo &c.

Dat. P. A. I. die 8. Maii.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto, octavo Idus Maii, Pontificatus nostri Anno primo.

II.

Declaratio, quod Canonici Congregationis S. Salvatoris, Ordinis S. Augustini, sunt veri Canonici regulares dicti Ordinis, eorumque privilegiis omnibus perfruantur.

CALLISTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

SAcræ merita religionis, sub qua dilecti filii Prior generalis, & Canonici de Congregatione S. Salvatoris, Ordinis Sancti Augustini, in humilitatis spiritu, devotum, & sedulum exhibent Altissimo famulatum, non indigne merentur, ut votis eorum, in iis quæ favoris sunt, & gratiæ, Apostolici favoris præsidium liberaliter impendamus.

Congregationis supplicatio, pro obtinenda subsequenti declaratione.

§. 1. Sane pro parte Prioris, & Canonicorum prædictorum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi quibus ab Apostolica Sede per ejus literas, ut omnibus, & singulis privilegiis, indulgentiis, gratiis, exemptionibus, & libertatibus, aliis Canonicis regularibus dicti Ordinis generaliter concessis, & quibus ipsi Canonici regulares, & eorum loca in genere potiuntur, & gaudent, ipsi quoque & eorum domus potiri, & gaudere valeant, concessum fore dignoscitur, ex certis eorum animos moventibus rationabilibus causis, cupiunt se fore veros dicti Ordinis regulares Canonicos, per Sedem prædictam declarari, & pro talibus in posterum ubique censeri. Quare pro parte Prioris, & Canonicorum prædictorum, asserentium, quod ipsi secundum regularia instituta dictorum Canonicorum regularium profitentur, & degunt, ac Rochettum prout alii Canonici prælibati deferunt, nobis fuit humiliter supplicatum, uti ipsorum voto super hoc opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Declaratio hujus Pontificis, quod isti Canonici sunt veri Canonici regulares Ordinis S. Augustini, & eorum privilegiis potiuntur. Hoc idem decrevit Jul. II. cit. in rub.

§. 2. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati Priorem, & Canonicos de Congregatione hujusmodi, fuisse, & esse veros Canonicos regulares dicti Ordinis, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia tenore præsentium declaramus. Decernentes quod ipsi de cetero perpetuis futuris temporibus pro talibus censeri, haberi, & reputari, necnon omnibus, & singulis præeminentiis, etiam in publicis actibus, ac privilegiis, & gratiis quibus præfati Canonici regulares, generaliter potiuntur, & gaudent, potiri, & gaudere debeant, ut existentes veri Canonici regulares Ordinis prælibati. Ac mandantes quorumcumque locorum diœcesanis, ut eos pro talibus in singulis publicis, & aliis actibus censeri faciant, ac etiam reputari.

Derogat in contrariorum.

§. 3. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

D. P. A. II. die 17. Maii.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto, decimosexto Kalendas Junii Pontificatus nostri Anno II.

III.

Sanctio ad evitandum quodlibet Christianorum cum Judeis, & Saracenis commercium rescissis quibuscumque Privilegiis ante hac eisdem concessis.

Ex Reinaldo continuat Annal. Tom. XVIII. pag. 480.

CALLISTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. SI ad reprimendos transgressorum excessus nostra nimium mansuetudo lentescat, eorum temeritas fit proclivior ad peccandum, & impunitatis exemplum in alios derivatur. Propter quod ad Apostolicum nostrum spectat officium, etiam jurium innovatione priorum sic debitam executionem adhibere justitiæ, quod ea, quæ in divinæ Majestatis offensam, perniciosumque exemplum fidelium, & scandalum cedere dignoscuntur, ne deteriora producant, submovere, & committendorum imposterum audaciam interdicere procuremus.

§. 1. Dudum siquidem Eugenius IV. primo, & deinde Nicolaus V. Romani Pontifices prædecessores nostri ex certis rationabilibus causis tunc expressis omnia, & singula per eos, vel alios prædecessores nostros Judæis in quibuscumque Dominiis, & terris commorantibus concessa privilegia, concessiones, & indulta ad terminos juris communis dumtaxat reduxerunt, nec ulterius operari, aut extendi, vel interpretationem aliam pati posse, per diversas literas suas declaraverunt.

§. 2. Postmodum vero ad nostram audientiam non sine cordis amaritudine iterato deducto, quod quamquam per ipsos prædecessores nostros fuisset, ut præmittitur, declaratum: ipsi tamen Judæi, a tramite justitiæ continuo oberrantes, concessionibus, privilegiis, & indultis hujusmodi adeo abutuntur, quod ea quæ honestis suadentibus causis ad salubres, & bonos effectus eis gratiose concessa fuerant depravantes, & ad eorum perversas passiones accomodantes, multa, & diversa turpia, & inhonesta illorum pretextu committunt, ex quibus fides, & mansuetudo Christiana læditur, & in mentibus fidelium scandalum generatur, & licet Sacrorum canonum institutis caveatur expresse, quod Judæis ipsis liceat, quidve fuerit interdictum; nihilominus Judæi prædicti, & Saraceni tam in Italiæ, quam aliis diversis mundi partibus inter Christicolas commorantes propriis effectibus, & antiquæ eorum perfidiæ incumbentes dum constitutionum, Decretorum, & Decretalium epistolarum hujusmodi sensum legitimum ad sua vota non habent, ut illis illudere valeant, adulterinis depravant sensibus, & expressionibus perversis obfuscant, veteremque ipsorum malitiam, & temeritatem in Christifideles propagare, & continuare, ac in dies eorum nequitia presumptiosius uti non verentur in maximum Christianæ fidei vilipendium, animarum quoque fidelium periculum pariter, & jacturam.

Judæi, & Saraceni Christiana benignitate abusi sunt.

§. 3. Nos, ut Judæi, Saraceni prædicti, ac illorum fautores impii Christiani, pænarum impositionibus territi, vereantur in antea in eorum perniciosos ausus relabi, & Christi fideles in sua persistentes fidelitate constanter non habeant propter illorum claudicare perfidiam, remediis, quibus possumus, prout ex debito Pastoralis officii tenemur, præcavere cupientes, ad orthodoxæ fidei corroborationem, & exaltationem præsentis perpetuo valituræ, & irrefragabiliter observandæ constitutionis edicto, auctoritate Apostolica omnia, & singula decreta, constitutiones, & Decretales Epistolas prædicta, quorum omnium tenores de verbo ad verbum præsentibus haberi volumus, pro insertis, innovamus; necnon sancimus, statuimus, & ordinamus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus Christiani cum Judæis, & Saracenis comedere, aut bibere, seu ipsos ad convivia admittere, vel eis cohabitare, aut cum ipsis balneari, vel ab eis in eorum infirmitatibus, aut debilitate, seu alio quocumque tempore medicinam, vel potiones, seu vulnerum, & cicatricum curationem, sive aliquod medicabile genus recipere non debeant, ac Christiani non permittant Judæos, & Saracenos contra Christianos dignitatibus Sæcularibus præfici, vel officia publica exercere.

Vetita cum Judæis cohabitatio & convictus.

§. 4. Judæi quoque, & Saraceni non possint esse arrendatores, collectores, conductores, seu locatores fructuum, bonorum, vel rerum Christianorum, seu eorum computatores, procuratores, æconomi, negotiorum gestores, negotiatores, mediatores, proxenetæ, concordatores sponsalium, vel Matrimoniorum tractatores, obstetrices, seu in domibus, aut bonis Christianorum aliquod opus exercere, vel cum Christianis societatem officium, aut administrationem vel aliqua communione, vel arte, seu artificio habere, ac nullus Christianus Judæis, vel eorum Congregationi, seu Saracenis in Testamento, aut ultima voluntate aliquid relinquere possit vel legare.

§. 5. Judæi quoque Synagogas erigere, aut construi facere non audeant, sed antiquas dumtaxat, non tamen ampliores, seu prætiosores solito reficere valeant, & in lamentationum, ac Dominicæ passionis diebus per loca publica, seu publice non transeant, vel incedant, nec hostia, vel fenestras teneant apertas, & ipsi Judæi ac Saraceni ad solvendum quascumque de quibusvis rebus, & bonis decimas astringi, & compelli, ac contra eos, in quibus casibus Christiani testes esse possint, & Judeorum, & Saracenorum contra Christianos in nullo casu testimonium valeat, & apud Christianos Judices pro eis specialiter deputatos, nec suorum seniores Judæi, & Saraceni in quibuscumque causis agant, & conveniantur.

§. 6. Nec possint Judæi, & Saraceni nutri-

nutricem, vel familiarem, aut servitorem utriusque sexus Christianum in domo tenere, nec etiam Christiani in Sabbatis, seu Judæorum festivitatibus Judæis ipsis ignem accendere, vel cibum, aut panem, seu quodcumque opus servile ad decorem cultus festivitatem eorumdem quomodolibet exhibeant, vel servitium aut obsequium aliquod præstent, vel impendant.

Blasphemi Judæi. & Saraceni merita pœna jussi afsici.

§. 7. Seculares quoque Judices Christiani Judæos, vel Saracenos Deum, aut gloriosam beatam Mariam Virginem ejus genitricem, vel aliquos Sanctos blasphemantes, aut in hoc quomodolibet delinquentes pecuniaria, vel alia graviori, de qua eis videbitur pœna puniant, & corripiant. Necnon omnes, & singuli Judæi, & Saraceni cujuscumque sexus, & ætatis, vel conditionis, distinctum habitum, ac notoria signa per quæ a Christianis cognosci possint, ubique deferant, & si secus fecerint puniantur. Cum Saracenis non habitent, sed separatim, & seorsum degant. A Christianis insuper usuras nullatenus extorquere præsumant extortas vero illis a quibus eas extorserint, si superfint, & appareant sine difficultate, aut dilatione aliqua restituant alioquin illis non apparentibus, & in remotis agentibus omnes, & singulæ pecuniarum summæ ex hujusmodi usuris extortæ in expeditionem sanctissimam contra Turcas, aut alios Christiani nominis inimicos penitus convertantur.

§. 8. Et insuper ut tam Christifideles, quam Judæi, & Saraceni, in Italiæ, & aliis mundi partibus inter Christianos, ut præmittitur, commorantes præsentes, & futuri ad Decretorum, & Decretalium Epistolarum, ac prædictarum, & præsentis nostræ constitutionis hujusmodi observationem omnimodam noverint efficaciter se teneri, nec vigore, seu prætextu quorumvis privilegiorum, exemptionum, libertatum immunitatum, concessionum, & indultorum, eis quomodolibet, & ea quibuslibet concessorum, ab observatione prædicta valeant aliquatenus se tueri, omnia, & singula privilegia, exemptiones, libertates, immunitates, concessiones, & indulta per felicis recordationis Martinum Papam V. seu Eugenium, ac Nicolaum præfatos cæterosque Prædecessores nostros Romanos Pontifices, & alios quoscumque tam Regibus, & Principibus, quam communitatibus Civitatum, universitatibus, & quibuscumque dominiis locorum, seu aliis quibusvis fidelibus, ac eisdem Judæis, & Saracenis in specie, vel in genere, sub quibusvis verborum formis, etiam motu proprio, & sub quacumque forma, vel expressione verborum etiam derogatoriorum, contra præmissa, vel eorum aliquod quomodolibet facta, vel concessa, quæ omnia similiter præsentibus haberi volumus pro insertis, necnon quæcumque inde secuta, eadem auctoritate cassamus, revocamus, & annullamus, ac nullius decernimus existere roboris, vel momenti.

§. 9. Præterea universos, & singulos venerabiles Fratres nostros Patriarchas, Primates Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Principes Dominos temporales, Capitaneos, Barones, milites, nobiles, communitates Civitatum, Universitatum, locorum, & ceteros quoscumque Christifideles Ecclesiasticos, & Sæculares, in prefatis Italiæ, & aliis mundi partibus, ut premittitur, commorantes cujuscumque status, gradus, vel conditionis fuerint, obsecramus in Domino, & per aspersionem Sanguinis Domini nostri Jesu Christi exhortamur, eisque in remissionem suorum peccaminum injungimus, & ut ipsi Decreta, Decretales Epistolas, & constitutiones prædicta observent, & per eorum tam Christianos, quam Judeos, & Saracenos subditos faciant inviolabiliter observari. Et nihilominus eisdem utriusque sexus quatenus infra quindecim dierum spatium a die publicationis ejusdem in loco, in quo ipsi degunt, faciendæ computandorum, omnia, & singula Decreta, Decretales Epistolas, & constitutiones prædicta, ac in illis, & in præsentis nostræ constitutionis literis contenta observare incipiant, & observari faciant cum affectu, nec de cætero ullo unquam tempore contra præmissa, vel aliquod præmissorum, in toto, vel in parte per se, vel alium seu alios, quovis quæsito colore directe, vel indirecte, venire facere, seu aliter attentare audeant, vel presumant: alioquin lapsis diebus eisdem, Judæi, vel Saraceni, qui mandato, præcepto, & literis hujusmodi resistere præsumpserint, & cum effectu non parverint, privationis, seu amissionis omnium bonorum suorum mobilium, & immobilium pœnam incurrant, que quidem bona, vel eorum pretium per executorem, seu executores nostros ad hoc specialiter deputatos, sive pro tempore deputandos in opus hujusmodi sanctissime expeditionis, ac Reipublice Christianorum utilitatem converti volumus, & harum serie auctoritate prædicta exponi mandamus.

Judices ad Pontificia Decreta servanda obstricti.

Conclusiones.

§. 10. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum innovationis, sanction,s, statuti, ordinationis, prohibitionis revocationis, exhortationis, & mandati infringere, &c.

Datum die 28. Maii An. Domini 1456. Pontif. An. II.

Datum Rome apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominice millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto, quinto Kalendas Junii, Pontificatus nostri anno secundo.

Qui

I V.

Qui Christifideles quoquomodo in servitutem redigere, aliisque vendere audent, subiiciuntur anathemati: propositis eos quomodolibet liberantibus indulgentiis.

CALLISTUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium. ILlud reputantes non tam Christianæ Religioni detestabile, quam Deo odiosum, quod Christiani nominis vocabulo insigniti in fratres suos cum eis in una fide, & uno Baptismate in uno Ecclesię corpore adjunctos, præsertim eos, qui in inimicorum crucis Christi ditionibus commorantur, persecutionis gladio absque justa causa deseviunt, & eos in continua afflictione positos amplioris afflictionis immanitate consumunt, quibus potius omni humanitatis gratia, ac charitatis, & pietatis affectu adesse deberent, ex officii nostri urgemur debito, ut adversus talia perpetrantes rigorem exerceamus ultricis justitię, & illi adiiciamus debitę executionis præsidium, quo commissa corrigantur, & interdicatur audacia quibuslibet similia imposterum committendi. Illos vero, qui dictos Christifideles ab eorumdem infidelium ditione divertentes humanitatis, & charitatis beneficiis prosequuntur, dignos reputamus impendiis, & remunerationibus specialium gratiarum.

§.1. Sane lamentabilis multorum querela nostrum nuper turbavit auditum, amaricavit & mentem, quod nonnulli iniquitatis filii, a quorum oculis timor Domini abscessit, tum in orientales partes suis navigiis declinant, in Christianos in eisdem partibus magni Turchi, & Soldani Babilonię ditioni subjectos commorantes, & aliquando ad Christianorum loca pro suis salvandis animabus divertentes more piratarum irruunt, & eos capiunt, & in servitutem redigunt, ac in servos vendunt, necnon bona, si quæ tenuerint, vel habuerint, deprædantur, & in prædam asportant. *Christiani in Christianos sęviunt eorumque bona diripiunt.*

§.2. Nos igitur hujusmodi excessus sub silentio pertransire nequeuntes, ne impunitatis exemplum periculosius derivetur in alios, & delinquentium voluntas laxior fiat ad peccandum, omnes & singulos, sive sint piratæ, sive Cursarii, aut Latrunculi maritimi, sive alii promercantiis exercendis, aut ex quibusvis aliis causis ubilibet navigantes, qui Christianos in quibusvis infidelium ditionibus commorantes, seu ad Christianorum loca divertentes capiunt, & in servitutem redigunt, ac in servos vendunt, eosque deprædantur, ex parte Dei omnipotentis auctoritate Petri, & Pauli Apostolorum, atque nostra præsentium serie excommunicamus, & anathematizamus. *Excommunicantur.*

§.3. Non obstantibus quibuscumque privilegiis, & indulgentiis, eis, vel eorum aliquibus ab Apostolica Sede sub quavis forma vel tenore concessis, quod excommunicari non possint, quę ne quominus includantur per ea se tueri possint, quoad hoc prorsus tollimus, & revocamus omnino statuentes, & decernentes, quod nullus, qui prædictas sententias incurrerit, ab illis per alium quam Romanum Pontificem possit, nisi in mortis articulo constitutus, absolui, nec etiam tunc nisi satisfactionem, aut de ea prętanda, ac de stando mandatis Ecclesiæ sufficienti cautione præstiterit. *Derogatio.*

§.4. Præterea omnibus Ordinariis, & Dioecesanis, necnon Dominis temporalibus locorum, ad quæ prædictos excessus committentes declinaverint, in virtute sanctæ obedientiæ, ut si nostram, & dictæ Sedis indignationem evitare voluerint, districte præcipiendo mandamus, in suorum remissionem peccatorum injungentes eisdem, quatenus quamprimum ipsis constiterit de dictis excessibus per illos, qui sic ad eorum loca declinaverint, commissis, Ordinarii videlicet, & Dioecesani, ipsos dictis sententiis irretitos fore publice denuntiari faciant, ac ab omnibus arctius evitari, temporales vero Domini eorumdem locorum eos sub arcto arresto teneant, donec ipsos captos Christianos, etiamsi eos aliis in servitutem vendiderint, libertati restituant, & eis de damnis, & injuriis ipsis illatis satisfecerint congruenter. *Ordinarii, & Domini temporales Locorum animadvertant.*

§.5. Insaper iidem Dioecesani, & Ordinarii quoscumque in eorum Civitatibus, & Dioecesibus pro tempore constitutos, qui præmissos excessus pręteritis temporibus commiserint, quamprimum ipsis de hoc constiterit, eos sub simili excommunicationis, & anathematis poena moneant, & requirant, quatenus infra competentem, quem ipsis ad hoc præfixerint, terminum quoscumque, quos ex dictis Christianis captivarunt, ab ipsorum captivitate relaxent, & eos, etiamsi ipsos aliis vendiderint, libertati, ipsisque ablata restituant, & de eis irrogatis violentiis, & injuriis satisfaciant competenter, vel si fortassis ipsi captivi jam obierint, restitutionem, & satisfactionem hujusmodi ipsorum hæredibus præstent, alioquin lapso termino hujusmodi, ipsos in dictas censuras, quas in eos ex tunc proferimus, incidisse declarent & eos ut tales faciant arctius evitari; Domini vero temporales eos ad relaxationem & satisfactionem hujusmodi per ipsorum, & bonorum suorum arrestationem, & si opus fuerit, per incarcerationem eorumdem eadem auctoritate nostra compellant. *Inobedientes coerceant.*

§.6. Cœterum ut dicti Christiani, qui ab Infidelium ditione, & potestate recedere voluerint, in hoc Christi fidelium eorumdem opitulationem inveniant, fideles quoslibet ad dictas infidelium partes navigiis declinantes in Domino requirimus, & rogamus attente, quatenus ipsos in suis navigiis receptent, & benigne pertractent, & si eorum egestas id requisierit, etiam absque cujuscumque solutione noliti cum suis bonis, & rebus conducant. Nos, ut Christifideles ipsi dictos fideles inter ipsos

ipsos Infideles commorantes ab eorum ditione divertentes, vel recedere volentes eos libentius in suis navigiis recèptent ac cum rebus, & bonis, ac familia sua gratis, & absque alia solutione ad Christianorum loca conducant, omnibus illis, qui sic eos in suis navibus receptaverint, & conduxerint ipsisque charitatis humanitatis, beneficia impenderint dummodo in unitate fidei catholicæ, ac obedientia, & reverentia S. R. E. atque nostra, & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium perstiterint, remissionem tertiæ partis omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, de omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Apostolorum auctoritate confisi concedimus per præsentes; sic tamen quod si per eos alicui aliqua satisfactio præstanda fuerit, illam præstare teneantur, nec propter concessionem hujusmodi procliviores reddantur sub spe remissionis hujusmodi ad illicita imposterum committenda; alioquin si ex confidentia remissionis hujusmodi aliqua forte committerent, quo ad illa prædicta concessio ipsis nullatenus suffragetur.

Remissio tertię partis peccatorum, iis qui Christifideles liberaverint.

§.7. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum excommunicationis, anathematizationis, revocationis, statuti, constitutionis, mandati, prolationis, requisitionis, & concessionis infringere &c.

Sanctio pœnalis.

Datum Romę apud Sanctam Mariam Majorem anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto, Kelendis octobris Pontificatus nostri anno secundo.

V.

Sanctorum Confessorum Pontificum Canoni adscribit Beatum Osmundum Saresberiensem in Anglia Episcopum, cum festi ejusdem Sancti institutione.

CALLISTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

SUmmus Pontifex, qui ęternę legis imperio cuncta, quæ condidit provida moderatione gubernat, ante mundi constitutionem per lapsum Protoplasti humanum genus miserabili servituti, mortis scilicet, & damnationis æternæ, obnoxium fore prævidens, ut prævaricatione perditum hominem, quem ab Angelis paulo minorem ad suam imaginem, similitudinemque formavit, non suis meritis, sed inæstimabili sua charitate, congrua satisfactione redimeret, Regnique Cœlestis municipem faceret, & sui unigeniti Cohęredem, de summo cœlorum solio ad ima perspiciens, nihilque decentius redemptioni nostræ, plenitudine temporis ingruente, Verbi sui incarnatione dijudicans convenire, unicum suum filium ante Luciferum, & sęcula genitum in uteri prælectæ Virginis habitaculum Angelo nunciante, & eodem spiritu obumbrante transmisit, ut trabea nostrę mortalitatis assumpta visibilis appareret, fieretque salubre remedium, singulare prędidium, & pro peccatis hominum propitiatio Deus homo, cujusquidem ab infantia actiones, & gesta ad nostram profecto doctrinam nostramque salutem instituta, donec e mundo transiturus ad Patrem pacem discipulis, pacem terris, & cunctis fidelibus postrema secundum carnem relinqueret voluntate, tot vitæ exemplaris mysteriis, tot insuper salutaribus Sacramentis redundare noscuntur, ut ineffabilem Divinæ Sapientiæ altitudinem, incomprehensibilem scientiam, profunda consilia, rerum ordinem admirabilem, & investigabiles vias lingua carnis differere aut intellectus investigare nequeat, cum imperfectio conditionis humanę non solum in causis operum deficiat perscrutandis, verum in ipsis causarum operibus vix sufficiat admirari, quod utique vas ille electionis ad cœlum usque tertium raptus, admiratione, & stupore repletus, prorumpens in vocem exclamat! O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientię Dei! Quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles vię ejus! Alto igitur illius consilio, qui secundum ordinem Melchisedech Sacerdos est maximus, factum est, ut ex eadem Virgine natus orbis conditor, & progressus in tempus renovandis fonte Baptismatis quemadmodum de æterna morte iter nobis pararet ad vitam Stupentis in unda Jordanis, proprio lavacro Sacrisque operibus plurimis doceret pariter, & exemplis; & ne quisquam fugacis vitæ hujus allectus illecebris commutationem præsentium pro æternæ gloriæ adeptione paveret, postquam cuncta ad nostram salutem rite peregerat, immaculatam se se hostiam in ara crucis morte quidem turpissima obtulit Deo Patri; suique pretiosissimi Sanguinis effusione, non auro, naturam redemit humanam, militantemque fundavit Ecclesiam, consecravit, & ne portis Inferi, aut mortis legibus subjaceret usque ad finem Sęculi stabilivit, & quamvis profectionis suæ comites Sanctos Apostolos, aliosque discipulos corporali præsentia relicturus, se nobiscum semper adesse prædixerit, pro regendo tamen universalis tunc nascentis Ecclesię firmamento, cœlestis regni clavigero Petro in suam successorumque Pontificum personas claves Regni Cœlorum, ligandi videlicet, & solvendi edidit potestatem, suique gregis, suique ovilis curam vigilem, ac regimen speciale commisit, sponsamque suam nullam habentem rugam, neque maculam Sacrosanctam Ecclesiam Apostolicam, quę non saxorum mole, sed virtutibus ædificatur ut Civitas, admirabili firmitate stabiliens super seipsum ædificavit, & ad evidentem roboris firmitatem se vivum constituit angularis lapidem firmamenti, in altis vero Sanctis, & electis Catholicæ doctrinę columnis alia fundamenta substituens, ut in montibus fundata sanctis-

sanctissimis nullum vereri posset ruinæ dispendium, sed continuo sanctorum innovata splendoribus nequicquam sub modio depressa lateret, verum etiam sublimata per amplius cunctis preberet salutis exemplum: hanc itaque veluti Reginam a dextris suis in vestitu deaurato per eximium prophetam affirmat assistere mira varietate virtutum circumdatam, idest sanctorum, & electorum suorum, quibus per Spiritum Sanctum varia distribuit munera gratiarum, namque aliis Sapientiæ, aliis scientiæ sermonem dedit; aliis fidem, aliis sanitatum atque virtutum gratias, aliis prophetiam, discretionemque Spirituum, linguarum quoque genera, interpretationesque sermonum provida moderatione concessit, dividendo singulis pro suæ mirificæ voluntatis arbitrio. Ea namque est mira, & decora varietas in summo angulari lapide Christo Jesu coædificata quam gloriosus Apostolrum Chorus, electorumque spirituum, societasve sanctorum omnium quotidie repræsentat. Sed ante alios ad componendum in terris doctrinæ cœlestis exordium, & novæ fidei fundamentum hos mundi triumphatores Apostolos duodenos præelegit ex millibus, aliosque discipulos, ut eorum doctrina in orbem terrarum longe lateque diffusa sacrosancta fulgeret Ecclesia, & vetusta servitute sublata, cunctis fidelibus salutis, & vitæ semita panderetur. Isti quidem sancti magistri optimi imitatores, verique discipuli, qui in omnem terram cœlestem imbrem, & divina mysteria diffundentes sanguine proprio plantaverunt Ecclesiam prælibatam, ac per universum orbem Crucis circumtulere vexillum: Triumphales deinde post duces hos primos athletarum, & Martyrum suorum cohortem lucidissimam, palma martyrii rutilantem, & in sanguine Agni candidatam devicta morte transmisit, qui in confessione fidei perseverantes, intrepidi vincula, cruciatus, & verbera, plurima quoque tormentorum sævissima genera, mortemque perpessi sine murmure aut querimonia Victores optimi ad eterna gaudia, & præparata eis munera properarunt, imitandum exemplum, æternamque memoriam cunctis de se fidelibus relinquentes, illustrant etiam hinc eamdem Ecclesiam, & supernam Jerusalem novam ad ipsius validissimum præsidium destinati Doctores incliti, ac splendidissimi Sacerdotes, & Confessores, qui fide, & lenitate præclari, castitate pollentes, non caduca, & transitoria mundi hujus oblectamenta, non fallaces divitias, sed quę Jesu Christi sunt tota animi intentione quærentes, sanctarumque operationum exercitatione animas Deo lucri facere, imbecilles regere, fidem Catholicam verbo, & exemplo corroborare in omni doctrina, & sapientia curaverunt, ac talenta eis credita tanquam fideles, & providi dispensatores, multiplicata Patri familias reddiderunt, & tandem semetipsos charitatis luce vestitos, justitiæ, & misericordiæ margaritis ornatos, atque virtutibus reliquis redimitos absque macula aut admixtione pravi operis ante conspectum Dei se immaculatos exhibentes velut sydera in firmamento coruscant. Virgines denique ad ornatum Reginæ hujus mirificum idem opifex destinavit, quæ venienti sponso virgini filio Virginis unigenito castis, & immaculatis actibus, nitidis, & mundis corporibus occurrent secum in vasis suis oleum deferentes, & ad cœlestes nuptias specioso præ filiis hominum immaculato Rege invitante introeunt cum omnibus sanctis, & electis Dei, illic sine fine mansuræ. Omnia namque hæc, & alia quamplurima, quæ potius attenuare, quam explicare possemus ad decorem, & pulchritudinem Reginæ hujus eodem Spiritu Sancto gratiarum charismata varia, & innumera infundente, tam provide, tam laudabiliter, & opportune ab ęterno ordinata sunt, ut etiam post admirabilem ipsius Redemptoris Ascensionem Vinea Domini Sabaoth, militans prælibata Ecclesia providis commissa cultoribus excolenda novo semper fœtu fœcundior novos continuo cultores parturiat, & novissima Sanctorum germina, quę eam ab hostibus tueantur incursibus, & veluti sepe circumdatam illius sanctitudinem illidi non sinant insultibus bestiarum, quotidie reproducat. Ipse namque Redemptor noster, qui eam supra se lapide quidem firmissimo stabilivit, eamdem protegit, tuetur, atque defensat, eamque in tempore visitat, continuo juvat, auget, & ad consummationem sæculi nobiscum usque permanens, nusquam eam deserit, nec relinquit, illi semper, & undique nova præsidia, novos milites, novos cultores exquirit.

§. 1. Sed, & ab extremis terrarum insulis, & remotissimis, totoque orbe divisis partibus cœlestis agricola more suo piissimo eamdem vineam novo germine, novo præsule, & cultore dignissimo visitavit, & ad novellas virgulas inserendas, vetustasque purgandas, fovendas, regendasve transmisit probatissimę ac exemplaris vitę virum mirabilem Osmundum Saresberiensem Antistitem in hac tam mira Reginæ hujus varietate, sanctorumque cohorte merito collocandum, ac Beatorum Spirituum cætui suis excellentibus meritis sociandis immo verius sociatum; cujus quidem originem vitæ, actus, mores, ac merita, & quę summus idem Pontifex Deus in ipsius sanctitatis prœmium monstrare dignatus est, splendida quoque ipsius miraculo omni pœne genti, Anglorum præsertim Regni notissima, ne præsens sæculum, & nostri temporis ętas silentio omnino pretermissa ignoret, brevi sub compendio complectenda, ac e multis, & maximis pauca non reticenda esse censuimus, ut pro ipsius gloriosi præsulis, & Confessoris optimi gloria cunctis fidelibus innotescant. Narratio.

§. 2. Vir namque Sanctissimus Osmundus generositate preclarus, ex stirpe Regia, ac etiam Ducali nobilissima ortus prosapia, postquam pueriles annos laudabiliter, S. Osmundi origo.

biliter, & ſupra quam illa ætas pateretur exequerat, bonæ indolis adoleſcens non lasciviam complexus eſt mundi, non Sæculi oblectamentis, & voluptatibus dum libere uti poſſet, applicuit animum; ſed cor gerens ſenile, ac omnes ſui cordis cogitationes ad ipſum Creatorem ſuum, & opera charitatis, pietatiſque convertens, in Dei timore, & proximi charitate eo magis fervebat in dies, quo majori utens pro qualitate temporis ratione, cuncta ſub ſole vanitati ſubjecta, tranſitoria, & caduca juxta ſapientis ſententiam fore cognovit.

Eccleſiam Saresberienſem dotat.

§. 3. In virum deinde perductus, & Euangelicæ doctrinæ verus imitator exiſtens, ac illud Salvatoris noſtri ſemper ante oculos ſui cordis fixum tenens: niſi quis renuntiaverit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe Diſcipulus; theſauros incomparabiles ſibi in Cœlo reconderet, ubi fures nequicquam effodiunt, nec furantur, ubi tinea corrodere aut demoliri non poteſt, de bonis a Deo ſibi collatis in Regno Angliæ Saresberienſem Eccleſiam tunc in ſuis primordiis tenuem, & exilem nova quadam fundatione ac ampla ſui patrimonii dote, & largitione dotavit, prædia ſcilicet, terras, & poſſeſſiones ſui Comitatus Dorſetiæ, & quæ ad ipſum alias legitime pertinebant; libros quoque, calices, cruces, paramenta, & quæque alia optima ornamenta, ſicut cathedralem decebat Eccleſiam ſibi pia liberalitate donavit, ac ultra primitus inſtitutas quatuor alias dignitates, triginta duos Canonicatus, totidemque præbendas, alios quoque Archidiaconatus, & officia in ea erexit; itaut qui ſuis exigentibus meritis in ipſius, quam dotavit ornavitque, Saresberienſis Eccleſiæ poſt deceſſum primi Epiſcopi fuit ordinatus antiſtes incredibili perfectione, & gratia, necnon Sancti Spiritus lumine illuſtratus non ſolum doctrina verbi, ac operibus optimis pariter, & exemplis commiſſum ſibi gregem Dominicum informaret, ipſamque Eccleſiam, cui digne præerat, illiuſque Capitulum, & perſonas Sacris dogmatibus inſigniret, & nuſquam magis quam ſuo in tempore diſciplinæ cenſura, morum honeſtas, & gravitas perſonarum in ea vigeret; ſed ne promiſcuis actibus rerum turparentur officia, ac in divinis aliqua poſſet in antea ſuboriri confuſio, librum quemdam perutilem, & proficuum ordinalem alias conſuetudinalem appellatum, quo fere univerſæ ipſius Angliæ Vvalliæ, & Hiberniæ ac aliorum quamplurium locorum utuntur Eccleſiæ, necnon ſanctorum vitas pro eorum gloria, & cleri inſtructione compoſuit, atque alia quamplurima imitanda poſteris exempla continuo præbuit, ita ut divinum potius quam humanum eum cuncti putarent, quem Divina miſeratio tot gratiarum muneribus illuſtrabat.

Canonicatus & Præbendas erigit.

Epiſcopus Saresberienſis ordinatur.

Varia edit ingenii ſui monumenta.

Ejus virtutes.

§. 4. Erat namque vir totius prudentię, humilitatis, & patientiæ, pietate magnificus, pudicitia, caſtitate ornatus, ſobrietate, & abſtinentia præditus, bonitate conſpicuus, laudabilis ſanctitate, morum honeſtate, virtutibuſque præclarus, ſemper in fide conſtantior, præſtantior ſpe, charitate ardentior, juſtitiæ, & æquitatis amator, qui carnis illecebras, jactantiam, pompam, & arrogantiam, ac cœtera vitia mira animi magnitudine contempſit atque calcavit; & ſanctis uſque ad conſummationem corporis conſummatis operibus, ac ſacramentis Eccleſiaſticis demum rite perceptis, in confeſſione veræ fidei, & æternæ Trinitatis firmiter perſeverans, puram, & immaculatam animam reddidit creatori.

Miracula.

§. 5. Cujus quidem meritis ſummus, & omnipotens Creator, omnium Deus Remunerator animarum fidelium cœcis viſum, ſurdis auditum, mutis loquelæ officium, claudis greſſum, naufragis periclitantibuſque portum ſalutis reſtituit, & indulſit, ab immundis quoque ſpiritibus obſeſſos, furioſos, rabidos, & amentes, atque diabolica fraude oppreſſos penitus liberavit, diverſarum quoque ęgritudinum incurabilium mole ſubactis, Paralyticis, contractis, tremulis, languidis, validis, & infirmis ſanitatem reſtituit, & quod admiratione maxima dignum eſt, plures mortuos ſuſcitavit, alia etiam multa miracula, quæ ipſius ſancti meritis, & precibus ſublimis Deus operatus eſt, & operatur in dies, ſi per ſingula recenſere vellemus, longius nimium in ipſorum recitatione prolixitas reſultaret.

Acta.

§. 6. Sed ne quidem ea, quę præclara, & admiranda ſunt devotis fidelibus illius ſingula geſta legere cupientibus abſcondita fiant, libellum, in quo omnia fideliter annotari curavimus, una cum proceſſibus ſuper pręmiſſis confectis, quos in archivio ipſius Eccleſiæ ad perpetuam rei memoriam conſervari mandavimus, poterunt lectitare.

§. 7. Verum quia idem Paraclitus Spiritus, qui mentem hujus Pręſulis ſui luminis claritate replevit, & qui Sacroſanctæ Eccleſię Catholicę profutura pręvidet, diu latere non ſinit, bonæ memorię Ricardum Epiſcopum, necnon Decanum, & Capitulum dictæ Eccleſię Saresberienſis, ac alios plurimos graves, Deoque devotos viros inſpiravit divinitus, ut Sanctæ Sedi Apoſtolicæ præmiſſa omnia nota facerent, ac eidem Sedi, cui tunc Gregorius Papa nonus Prędeceſſor noſter præſidebat, humiliter ſupplicarent, ut prius per illos viros graves, & expertos, quibus id duceret committendum, de ſanctimonia vitæ, virtutibus, ac miraculis ejuſdem Epiſcopi receptis informationibus, & teſtibus fide dignis, prout tantæ rei gravitas exigebat, eum ſanctorum Dei catalogo adſcribere dignaretur, idem Prædeceſſor intendens in hujuſmodi cauſa juxta rei magnitudinem cum debita deliberatione, & maturitate procedere, bo:m: Bachonienſi, & Conventrenſi Epiſcopis, ac Abbati monaſterii de Stanley, eorum propriis nominibus non expreſſis, ſuis dedit litteris in mandatis, ut ſuper vita, & miraculis hujuſmodi diligen-

Gregorius IX. pro Canonizatione ſupplicatur.

diligenter inquirerent, & se informarent, ac quidquid per inquisitionem, & informationem hujusmodi de sanctimonia, atque miraculis ejusdem antistitis invenirent veritate fulciri, & totum exinde formatum processum eorum sigillis munitum ad eumdem Prædecessorem remitterent per eum examinandum secundum exigentiam, & continentiam meritorum.

Processus.

§. 8. Postmodum vero prefati commissarii ad executionem litterarum dicti Prædecessoris juxta commissionis formam eis traditam super his, quæ pro hujusmodi veritate investiganda necessaria erant, legitime procedentes, ac de sanctimonia vitæ, & miraculis dicti Osmundi Episcopi diligentius inquirentes, nonnullos testes bonæ opinionis, & famæ cum ea, qua decebat, attentione, & diligentia examinarunt, quorum depositiones, & attestationes in authenticis scripturis redacta, in archivio dictæ Ecclesiæ conservata per certa tempora remanserunt.

Ad Gregorium xii., & Martinum v. res perducitur.

§. 9. Et licet ex post varietate temporum, ac plerisque aliis causantibus impedimentis, in hujusmodi causa ulterius processum non fuisset, nihilominus postmodum Canonizationis causa prædicta coram bonæ memoriæ Angelo Corario in universali Ecclesia Episcopo tunc Gregorio XII. in sua obedientia, de qua partes illæ tunc erant, nuncupato, primo, & successive pro parte bonæ memoriæ Joannis Episcopi, ac dilectorum filiorum Decani, & Capituli Saresberiensis coram piæ me: Martino Papa V. etiam Prædecessore nostro proposita, ac præmissis omnibus, & singulis ex ordine recensitis, & etiam pro eorum parte subjuncto, quod ipsi, qui dignum existimantes thesaurum longo tempore absconditum Christi fidelibus debere ostendi, ut tanquam lucerna lucens ad aliorum exempla, & instructionem pateret, cupiebant pro exaltatione nominis Christi, ac splendore, gloria & honore ipsius Saresberiensis Ecclesię, ut super præmissis ad examinationem ejusdem processus, & alia dictam causam concernentia usque ad Canonizationem ejusdem Sancti viri procederetur, idem Martinus Prædecessor, prout rei gravitas, & magnitudo poscebat, bonæ memoriæ Jacobo Tergestino in Regno Angliæ Apostolicæ Sedis Nuntio, & Vvintoniensi, ac Herfordensi Episcopis suis litteris dedit in mandatis, ut processus super præmissis vita, & miraculis per eosdem Commissarios habitos, & formatos auctoritate sua cum debita maturitate, & gravitate, prout tantæ rei conveniret, recensentes, & examinantes, ac in formam authenticam redigentes, de præmissis omnibus, & eorum circumstantiis universis se informarent, & inquirerent diligentius veritatem. Et nihilominus ad receptionem testium, probationum, & informationum fide dignorum, prout expediens esse cognoscerent, in ipsa causa ad ulteriora procederent, prout eorum discretioni videretur. Voluit tamen, quod totum in ipsa causa tam per eosdem primos judices formatum, quam secundo dictos auctoritate sua formandum processus in publica, & authentica forma eorum sigillis munitos per proprium nuntium ad ipsum Martinum Prædecessorem destinare curarent, ut veris existentibus supradictis ipse Prædecessor super Canonizatione hujusmodi in forma Ecclesiæ consueta, servatis de more solemnitatibus deliberare valeret.

Transmittuntur Processus ad Sedem Apostolicam.

§. 10. Qui quidem Commissarii mandata Apostolica in singulis diligentius exequentes, ultra primos aliis quamplurimis testibus idoneis diligenter examinatis, eorum dicta, & attestationes, ac per eos habitos, aliosque priores processus prædictos ad Romanam Curiam transmiserunt, idemque Martinus Predecessor ad humiles preces Episcopi, Decani, & Capituli prædictorum Gabrieli tituli Sancti Clementis, postea Eugenio Papæ IV., ac Petro tituli Sancti Stephani in Cœlio monte Presbyteris, & Lucido Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diacono Cardinalibus, etiam in suo Concistorio publico vivæ vocis oraculo commisit, ut in dicta causa procederent, & apertis processibus eos diligenter examinarent, sibique postea ex more referrent ad effectum Canonizationis prædictæ.

§. 11. Qui servatis servandis recognitisque sigillis processus hujusmodi aperuerunt, monentes omnes, & singulos, qui in his interesse aliquod habere prætenderent, ut ad diem certam tunc expressam legitime comparerent, aliaque deinde fecerunt, quæ circa ea fuerant opportuna.

Martinus v, Eugenius iv, & Nicolaus v, e vivis decedunt.

§. 12. Cumque rei hujus veritate comperta idem Martinus Prædecessor votis poscentium cogitaret annuere, sicut Altissimo placuit, e medio sublatus est; & licet recolendæ memoriæ Eugenius præfatus similiter Prædecessor noster rem hanc, ut accepimus, optato fine concludere velle assereret, morte antea interceptus quod proposuerat non implevit. Denique fel: rec: Nicolaus Papa V. Prædecessor etiam noster immediatus plurimorum supplicationibus inclinatus, quod in similibus Sedes Apostolica observare consueverat, & rei qualitas expetebat, nobis tunc in minoribus constitutis, ac dilecto filio nostro Dominico tituli Sanctę Crucis in Jerusalem Presbytero Cardinali negotium ipsum examinandum, investigandum, discutiendumque commisit, in quo debita cum diligentia procedentes, cuncta quæ in præmissis, & circa ea quomodolibet opportuna erant, cum omni attentione, & maturitate rimari, & investigare curavimus, ac postremo eodem Nicolao Prædecessore, vocante Domino, similiter rebus ab humanis exempto; Nos, qui eidem licet insufficientibus meritis in universalis Ecclesiæ gubernatione successimus, iteratis vicibus pro parte charissimi in Christo filii nostri Henrici Sexti Angliæ Regis Illustris, ac charissimæ in Christo filiæ Margaritæ Reginæ Angliæ illius Contoralis, necnon Prælatorum, Principum, & Christi fidelium dicti Regni, ac etiam Venerabilis

Angliæ Regis, aliorumque preces.

rabilis fratris nostri Richardi moderni Episcopi, dilectorumque filiorum Gilberti Kimar Decani, & Capituli Saresberiensis Ecclesiæ memoratę fuimus debita cum instantia requisiti, ut quod iidem nostri Prædecessores minime adimpleverant, & nobis faciendum altissimus reservavit, perficere annuente Domino dignaremur; quorum omnium tam efficax assertio, & crebra dilecti filii Magistri Joannis Lax Legum doctoris, & Secretarii nostri, ac dictorum Episcopi, & Capituli Procuratoris intercessio fuit, ut non immerito nos, qui licet tantæ rei excellentiam sępe numero mente volverimus, eamque humeris nostris imparem esse plane conspexerimus, ne tamen voluntati Divinæ contradicere videremur, præmissa omnia, & singula ponderantes, necnon ejusdem Antistitis fidem, vitæ integritatem, mores, actus castissimos, humilitatem, simplicitatem, doctrinam, liberalitatem, maxime erga Saresberiensem Ecclesiam memoratam illiusque personas, & quæ a trecentis, & plurimis annis citra coruscarunt miracula plurima, aliaque adminicula non minora, tam per authenticas scripturas, quam per fide dignorum etiam septuaginta quinque testium depositiones manifeste probata, famam quoque publicam, ac præterea triginta famosissimorum sacræ paginæ, & utriusque juris Doctorum quorum nonnulli Episcopi, quidam Referendarii, cœteri vero Prælati Palatii Apostolici auditores, advocati Consistoriales, ac magnæ auctoritatis viri extiterunt consilia, quæ omnia in unam eamdemque sententiam pro ipsius Canonizatione Antistitis convenirent, merito attendentes, ut tanto viro gloriam, quam divina testificatione jam in triumphante obtinebat Ecclesia, in militante nequaquam negaremus in terris præmissa omnia in Consistorio nostro per dilectum filium nostrum Eliam tituli Sancti Martini in Montibus Presbyterum Cardinalem, quem loco nostro quoad hoc substituimus, fecimus particulariter recitari, scrutatisque deinde in eodem Consistorio votis omnium Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E Cardinalium, ac omnibus debite recensitis, iidem fratres nostri in eamdem sententiam convenerunt, quorum secuti consilium, ut illud plurimorum sententiis firmaretur, omnes alios in Romana Curia residentes Prælatos in Palatio nostro jussimus congregari, qui post propositionem publicam omnium præmissorum votis, etiam singulorum ex more scrutatis, nemine discrepante una nobiscum, & fratribus antedictis consuluerunt, & censuerunt ad canonizationem dicti viri optimi fore procedendum.

Canonizatio. §. 13. In quorum præsentia de eodem consilio, & assensu decrevimus, & declaravimus, eumdem Osmundum Episcopum esse Canonizandum, ad quod publice, & solemniter faciendum diem statuimus hodiernam.

§. 14. Et quoniam per excellentia merita vir iste insignis, almi spiritus gratia operante, in ipsius Summi Patris gloria collocatus hanc eamdem militantem illustrat Ecclesiam, prout omnibus, qui ejus gesta didicerint, debet esse notissimum, nos qui ex debito Pastoralis officii cunctis fidelibus debitores existimus, per ea, quæ de Gregorii, Martini, & Nicolai Prædecessorum eorumdem ac nostro postremo mandatis super his inquisita, investigata, & examinata fuerunt, & quæ in minoribus constituti præ cœteris singulari devotione, & attentione iteratis vicibus relegimus, investigavimus, examinavimus, & diligentius fuimus perscrutati, tam per ipsorum testium fide dignorum depositiones, quam probationes alias legitimas, pręmissis omnibus veris existentibus compertis, ac etiam comprobatis, de ipsius Osmundi Episcopi Sanctimonia plenissime informati, certioresque effecti quod optima fuerit negotiatio ejus, & talenta sibi credita cum multiplicato fructu suo restituit Creatori, de quibus sibi etiam fidele testimonium perhibemus, ut propterea ac ex multis aliis excellentibus donis, & gratiis, quibus extitit insignitus, super Candelabrum Domus Domini positus in universali Ecclesia inextinguibili lumine, & splendore rutilet, eam quoque sua claritate exornet. In nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti præfatum Osmundum Episcopum celeberrimum benedicentes benedicamus in sæcula, floreatque super eum sanctificatio nostra, & ad honorem sempiternæ Deitatis, ac triumphantis, & militantis Ecclesiæ exaltationem, orthodoxæ quoque Christianæ fidei fœlicem statum, & augmentum auctoritate omnipotentis Dei ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, atque nostra, de ipsorum fratrum Coepiscoporum, & Prælatorum unanimi consilio, & assensu pronuntiamus, declaramus, decernimus, ac etiam definimus, piæ memoriæ Beatum Osmundum Episcopum antedictum Sanctum esse, & tanquam Sanctum ab universali Ecclesia, & cunctis fidelibus venerari, ac sanctorum catalogo ascribendum fore, & ascribi, quem ipsi in pręsentiarum adscribimus, & Sanctorum cœtui aggregamus.

§. 15. Statuentes, ac etiam Venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis electis, & Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium Ecclesiarum Capitulis ubilibet constitutis tenore præsentium injungentes, ut anno quolibet in die, qua ipsum post consummationem laborum triumphatumque mundum in æternitates perpetuas præsens vita transmisit, videlicet pridie nonas Decembris, festum ipsius, & officium veluti pro uno confessore Pontifice devote, & solemniter celebrent, & ab aliis celebrari, ac universis Ecclesiis, & Christifidelibus faciant venerari. Festum & officium die 4. Decembris indicitur.

§. 16. Et ut ad Sarisberiensem Ecclesiam prædictam, ipsiusque venerabilem tumulum, quem in digniori loco volumus præparari, eo libentius Christi fidelium con- Indulgentiæ conceduntur.

confluat multitudo, ejusque memoria recolatur, & festivitas celebretur decentius in futurum, eisdem fidelibus universis utriusque sexus verè pœnitentibus, & confessis, qui Ecclesiam Sarisberiensem præfatam, & ipsius gloriosi Confessoris tumulum in festivitate, & per totam octavam immediate sequentem devote visitaverint annuatim, & ad ipsius Ecclesiæ atque tumuli reparationem, ornamentum, & conservationem, seu dictæ Ecclesiæ fabricam manus portaverint adjutrices, in festivitate prædicta a primis vesperis illius vigiliæ usque ad secundas vesperas ejusdem festivitatis, decem, in singulis vero octavæ diebus tres annos, & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus, præsentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.

Preces injunguntur.

§. 17. Quocirca Universitatem vestram monemus, requirimus, & hortamur attente vobis nihilominus in virtute Sanctæ obedientiæ, & ad æternorum præmiorum augmentum districtius injungentes, quatenus præsentes litteras universis cleris, & populis vestrarum Civitatum atque Diœcesum auctoritate nostra solemniter publicantes, festum Venerabilis Episcopi, & Confessoris hujusmodi omni solemnitate debita celebretis, & faciatis etiam ab aliis celebrari, omnipotentem Deum, a quo cuncta bona procedunt, totis cordis affectibus humiliter deprecantes, ut ipse ejusdem almi Confessoris precibus, & meritis exoratus militantem Ecclesiam, & cunctos Christi fideles prædictos a Paganorum, & aliorum Infidelium tueatur incursibus, & a periculis cunctis semper protegat, & defendat, ac illam nobis, quam mundus dare non potest, pacem, hostium eorumdem sublata formidine, cum temporum tranquillitate concedat, & post vitę militiam, depositumque Pastoralis officii ministerium una cum grege nobis credito ad gaudia valeamus ęterna pervenire.

Sanctio pœnalis.

§. 18. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum pronuntiationis, declarationis, Constitutionis, definitionis, adscriptionis, aggregationis, Statuti, injunctionis, voluntatis, relaxationis, monitionis, requisitionis, & hortationis infringere &c.

Datum Romę An. 1456. Kal. Jan. Pontif. An. 2.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto. Kalendis Januarii Pontificatus nostri anno secundo.

V I.

Exemptiones, & immunitates Monasterii, & Monacorum S. Salvatoris Messanensis, Ordinis S. Basilii.

CALLISTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Procœmium.

URget nos suscepti cura regiminis, & auctoritas Pontificalis inducit, ut pro felici statu Ecclesiarum, & Monasteriorum omnium, præsertim S. R. E. Cardinalibus nobiscum assidue in agro Dominico laborantibus, commissorum, ac in eis sacræ Religionis, & divinis laudibus deditarum personarum, paternæ considerationis acie solicite cogitantes, illorum occurramus disponendis, ac profectibus consulamus, ut ademptis eorum gravaminibus onerosis, illa ad laudem, & gloriam Altissimi prosperis jugiter proficiant incrementis.

Causa hujus constitutionis

§. 1. Cum itaque sicut accepimus Monasterium S. Salvatoris de Lingua Fari Ordinis S. Basilii ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinens Messanensis Diœcesis, quod Venerabilis frater noster Bessarius Episcopus Tusculanus, Apostolicæ Sedis concessione obtinet in commendam, facultates, & redditus satis tenues habeat, & exiles, attamen præfatus Episcopus Monasterium prædictum multipliciter deformatum, & depauperatum ad statum regularem pro posse reducere, & in eo virorum religiosorum, ac Monacorum probatę vitæ sufficienti numero Conventum reintegrare, & restaurare proponat.

Confirmatio immunitatum Monasterii.

§. 2. Nos Monasterium ipsum favoris Apostolici præsidio communire volentes, ut eo copiosius inibi divinum accrescat obsequium, quo uberior ibidem gratia per nos fuerit elargita, præfati Episcopi in hac parte supplicationibus inclinati, quascumque exemptiones, libertates, & immunitates, quæ olim a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris eidem Monasterio concessæ fuerunt harum serie approbamus, & confirmamus.

Exemptio a jurisdictione Ordinariorū, & a collectis, & impositionibus. Ad hoc vide declarationem Conc. Trid. sess. 25. c. 11. & 14. & cl. 8. const. 39. suscepti.

§. 3. Dilectos filios Conventum, Monacos, & Ministros, tam præsentes, quam etiam futuros dicti Monasterii, ejusque jurisdictiones, proprietates, bona, & oppida, ipsiusque incolas atque loca cum omnibus juribus, rationibus, & bonis mobilibus, & stabilibus, cum pertinentiis suis, ab omni jurisdictione, superioritate, dominio, & potestate Venerabilis fratris nostri Archiepiscopi Messanensis, & aliorum Judicum ordinariorum quorumlibet, a collectis quoque, & ab illicitis ex consuetudine impositionibus, oneribus, gravaminibus, contra Sanctorum Patrum decreta impositis, aut de cetero imponendis, necnon ab illorum collectoribus, & exactoribus, & receptoribus, seu ad hujusmodi collectiones, receptiones, vel exactiones quomo-

Aliis Monasteriis etiam has exemptiones concessit Greg. xiii. infra in ejus cōstit. 45. Cogit.

quomodolibet deputatis, & deputandis officialibus, auctoritate Apostolica tenore præsentium prorsus eximimus, & totaliter liberamus, necnon sub Beati Petri, & dictæ Sedis atque nostra protectione, imitantes Prædecessores nostros, suscipimus, atque ipsi Sedi volumus, & decernimus immediate subjacere, ita quod Archiepiscopus, & Ordinarii, ac alii supradicti, etiam ratione delicti, seu contractus, aut rei de qua agitur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, vel res ipsa consistat, nullam possint, in Conventum, Monacos, Ministros, personas, Monasterium, membra, loca, & bona prædicta, utpote penitus, & omnino exempta, si & prout ab Apostolica Sede per Prædecessores nostros concessum extitit, seu indultum, eisque melius usi fuerint superioritatem, jurisdictionem, seu potestatem, vel aliquod dominium exercere nec ab eis ratione impositionum, collectarum, vel subsidiorum hujusmodi, quicquam petere, exigere, recipere, vel levare, nisi censum dumtaxat Ecclesiæ Messanensi debitum, si & prout in privilegiis præfati Monasterii, & melius usi sunt dicitur contineri, indulto Apostolico, ut præmittitur ad quem nos referimus, ipsaque, & contenta in eis, observari volumus penitus, & omnino. Decernentes irritum, & inane quicquid in contrarium præmissorum quomodolibet contigerit attentari.

Derogatio contrariorum. §.4. Non obstantibus illis quæ in prædictis indultis Apostolicis cautum est minime debere obstare, & aliis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

D. P. An. 3. die 20. Apr. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo XII. Kalendas Maii, Pontificatus nostri Anno III.

VII.

Transfigurationis festum Salvatoris vulgariter nuncupatum a Christifidelibus colendum instituit pro die sexta Augusti, Indulgentiasque elargitur.

CALLISTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. INter divinæ dispositionis arcana, quæ inscrutabilis providentia conditoris in hominibus operata est, hodierna festivitas, in qua Unigenitus Dei filius pro humani generis reparatione trabea nostræ mortalitatis indutus claritatis suæ, divinitatisque potentiam demonstravit, stupendi, & admirandi nobis non indigna causa existit. Nam, & si ejusdem Redemptoris nostri præclara miracula, erudimenta pariter, & exempla pene innumera ad nostram doctrinam nostramque profecto salutem edita omnium admiratione, atque veneratione dignissima sint; admirandam tamen ejusdem Salvatoris nostri transfigurationem singularibus insignitam mysteriis, & Sacramentis ineffabilibus coruscantem eo devotius pro universorum salute Fidelium nos convenit celebrare, atque devotis animis pia devotione recolere, quo inter ipsius Redemptoris salutiferas actiones hæc eadem præsentis diei visio redemptis mortalibus in una eademque persona Deitatis potentiam, & veram hominis naturam ostendit: ac in nobis Fidei, Spei, & Charitatis dona confirmans eternæ beatitudinis præstitit cautionem. Hæc est enim illa cunctis Christicolis veneranda festivitas, quæ immensam Dei nostri clementiam, & misericordiam erga nos, qui Christum induimus, & ipsius sumus insigniti charactere demonstravit: sed, & sacrosanctæ universalis Ecclesiæ fundamenta non solum supra petram Christum fundavit, verum etiam stabilivit: nam cum interroganti Domino, & quem dicerent homines esse filium hominis requirenti, Discipuli, alios Joannem Baptistam, alios quidem Eliam, alios vero Jeremiam, aut unum ex Prophetis, homines dicere respondissent, atque iterum eos Dominus interrogavit, vos autem quem esse dicitis? Et Petrus pro se & aliis inquiens, affirmaret, Tu es Christus filius Dei vivi; hæc ipsa verissima salutiferaque Petri confessio in hac admirabili Salvatoris nostri Transfiguratione per vocem Patris dicentis; Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui; confirmata, stabilita, & multimode approbata est, & Judæorum perfidia, qua ipsum esse Eliam, aut Jeremiam, vel ex Prophetis aliquem falsa asseveratione contendebant, penitus confutata. Aliorum vero ipsum tamquam legis transgressorem, & blasphemum sibi Dei gloriam usurpantem mendaciter accusantium fuit exclusa calumnia, cum illic Moyses legislator, & Helias pro gloria Dei æmulator atque Propheta eximius astantes Christo, testimonium perhiberent. Quanta igitur veneratione colenda, ac solemnitate præcipua celebranda est hodierna festivitas, in qua Pater voce, & testimonio proprio Petri confessionem manifeste confirmat, roboratur Apostolorum fides, atque confessio, quæ Ecclesiæ Catholicæ extitit fundamentum in ipso Salvatore, & Redemptore nostro firmiter stabilitum, Christus namque verum fundamentum Ecclesiæ est, præter quod aliud poni non potest, cui ipse Apostolorum Princeps Spiritu Sancto afflatus ad confutandas perfidorum fallacias veluti testis fidelis Christo testimonium perhibet dicens, accipiens enim a Deo Patre honorem, & gloriam voce delapsa ad eum hujusmodi a magnifica gloria: hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, Ipsum audite, & hanc vocem nos audivimus de Cælo allatam cum essemus cum eo in monte Sancto, intellexerunt namque Petrus, & Comites, quod Fide tenebant majestatem filii Dei per luminis claritatem, ac in eo divinam, & humanam convenisse naturam,

turam, ut & paterna vox, & immenſa velut ſolis claritas, que omnem ſenſum, & mortalium facultatem excedit, Moyſi quoque, & Heliæ præſentia cum venerationis debitę majeſtati divinæ exhibitione de futura ipſius paſſione loquentium eum verum Dei filium nuntiarent, quod Euangeliſta Joannes affirmans inquit; vidimus gloriam ejus gloriam quaſi Unigeniti a Patre plenum gratię, & veritatis. Voluit etiam Salvator noſter, qui ex paſſione ſua trepidantia Diſcipulorum corda intellexerat perturbari, Transfigurationis hujuſmodi Myſterio, ne in fide deficerent roborare, ut cujus Transfigurati gloriam vidiſſent, paſſionem nequaquam potentia Judęorum illatam, ſed voluntate propria crederent fuiſſe aſſumptam, neque a Fide Dominicę Reſurrectionis deciderent, quam eis poſt viſionem tantę majeſtatis, & glorię intimavit dicens, Viſionem hanc nemini dixeritis, donec a mortuis filius hominis reſurgat. Per hujus etiam admirandæ Transfigurationis myſterium ad perferendas præſentis caliginoſi Sæculi procellas animantur Criſtifideles in perſonam Apoſtolorum, ut qui claritatis æternæ fieri participes tota animi intentione concupiſcunt, ab ipſo capite Duce, & Salvatore noſtro humiliter diſcant, & pro ejus nomine ipſius imitando veſtigia, paſſiones, & mortes minime reformidare. Per ipſius itaque myſterii intelligentiam ad confirmationem Chriſti Jeſu ipſius imitatione ad Fidei, Spei, & Charitatis pietatis, & miſericordiæ erga Deum, & proximos, ac opera quæcumque meritoria exercenda inſtruimus, ad pœnitentiam invitamur etiam ad martyrium, & tolerantiam paſſionum hoc propoſito pręmio quod reformabit corpus humilitatis noſtræ, & configurabit illud corpori claritatis ſuæ. O' ſingularis, & excellens Salvatoris noſtri doctrina! O' ineffabile Sacramentum, in quo tanta, & pene innumerabilia præcipuaque ſunt concluſa miracula pro ſalute noſtra alto conſilio inſtituta, quæ ſi quiſque Fidelis, quemadmodum deberet, attenderet, pro æternæ gloriæ aſſecutione gaudiis profuſis exultaret ſimul, & lacrimas in medium fundere cogeretur. Magnum enim erat, ac ſtupendum profecto miraculum faciem humanam ad inſtar Solis ſplendere, veſtitumque ejus candidum, & fulgentem ſubito fieri tanta albedine, quantam fullo ſuper terram teſte Euangeliſta facere nequiviſſet, fulgoremque ipſum pro ſuę voluntatis libito diſparuiſſe, ut recte ſignificaretur eam claritatem ab anima ipſius, quę ſecundum ſuperiorem portionem glorioſa erat, & verbum facie ad faciem videbat in corpus ipſum per ſuæ voluntatis imperium profluere, & redundare. In Moyſi verò, & Helię pręſentia, quorum alter vita exciderat, pulcre manifeſteque oſtenditur illum mortis, & vitę poteſtatem habere, & vivorum Judicem, ac pariter mortuorum eſſe merito conſtitutum, qui ęternam propterea in terris beatitudinem quodammodo deſignavit, & qualis appariturus ſit in ſecundo adventu eis oſtendit. Hæc quidem omnia & Prophetarum ac Apoſtolorum dicta, vox paterna miraculoſe formata confirmat, nubes lucida obumbrat, totiuſque Trinitatis teſtimonium in hunc diem concurrit, Pater intonans, Filius ſplendens, Spiritus Sanctus in nube protegens, & illuſtrans; confirmatur denique teſtamentum novum, Lex Euangelica, Chriſtique doctrina, cum paterna vox ſubdidit: ipſum audite: Felix igitur, ac inter mortales beatus judicari potuit, cui tantæ rei myſteria ſub humano corpore capere, intueri, & contemplari licuit, quæ Angelicis beatiſque Spiritibus magno privilegio conceduntur. Quis igitur tantarum rerum magnitudine pro generis humani ſalute ab auctore noſtro mirum in modum geſtis non ſtupeat in hodiernæ feſtivitatis inſtitutione ſalubri? Quis in hac ſacratiſſima die, in qua tot, & tanta ſunt ſignata myſteria, in qua Chriſtus divinitatis ſuæ potentiam, Prophetarum teſtimonium atque pręſentiam, ſeque vitæ, & mortis poteſtatem habere, ac vivorum, & mortuorum Judicem conſtitutum eſſe oſtendit, in qua cæleſtis quodammodo beatitudo, & humanitas in forma glorioſa terrenis hominibus exhibetur, in qua Prophetarum, & Apoſtolorum dicta paterna voce firmantur, & totius Trinitatis, atque hominum novi, & veteris teſtamenti teſtimonium perhibetur, Lex Euangelica roboratur, in ejuſdem Salvatoris honore lætari, & hymnis, & Canticis Redemptorem ipſum laudare, benedicere, & magnificare non debeat, cum per ea, quæ recenſita ſunt, & alia hodiernæ feſtivitatis incluſa myſteria plane intelligamus glorificationem corporis myſtici in reſurrectione noviſſima, quando mortale immortalitatem, & corruptibile incorruptionem induerit, & quod ſeminatum eſt in ignobilitate, reſurget in gloriam, tunc enim facies lucida vere apparebit, Chriſtus enim eſt caput noſtrum, veſtimenta alba, quę ſignant corpus ejus myſticum, quod eſt univerſalis Eccleſia, fulgebunt enim juſti ſicut Sol in conſpectu Dei, tunc denique patebit Transfigurationis myſterium, cum ipſius Redemptoris noſtri imitantes veſtigia in æterna beatitudine ipſius gloria perfruemur.

Ratio hujus Feſtivitatis.

§. 1. Ad confirmandam igitur Fidei noſtræ ac Legis, & Prophetarum confeſſionem, necnon plurima, & maxima divina myſteria ſtupendaque miracula hujus Sacratiſſimę Transfigurationis celeberrimam hanc diem non immerito divina inſpiratione inducimur, eamque celebrem denunciare fidelibus invitamur, ut qui Viſitationis, & Nivis, ac Purificationis Virginis glorioſæ Mariæ, & Præſentationis in Templo, in qua Salvator noſter ſe filium hominis oſtendit, Circumciſionis quoque in qua legalia obſervavit, ac nonnullas alias noviſſimis temporibus inſtitutas feſtivitates ſanctorum devote recolimus, digne & hunc ſacratiſſimum diem, in quo ſe Legis, & Prophetarum Dominum eſſe, in quo non infirmitatem carnis, ſed virtutem glori-

glorificationis patefecit, & in quo tot, & tanta claruere misteria, annua devotione piissime veneremur. Solet enim Sacrosancta Romana Ecclesia permissione Altissimi, Petri interdum fluctuante Navicula, Divina potius quam humana implorare præsidia, & ab eodem Salvatore nostro, utpote ipsius Ecclesiæ sponso fundatore atque magistro optimo solita remedia, & opportuna subsidia in lacrimis, & humilitate exposcere, ipsiusque clementiam peccatorum nostrum mole offensam pęnitentię & orationum remediis mitigare.

§. 2. Ea propter nos ejusdem Salvatoris nostri, cujus vices gerimus, & locum quamvis indigni tenemus in terris, qui cum multa de periculis de passione, & morte ac futuris persecutionibus, & discipulorum cæde locutus fuisset, ad extremum ea omnia ęquanimiter toleranda futurę vitę gloria præmissa adhortatur, doctrinam imitantes ipsiusque salutaribus monitis, & vestigiis inhærentes, ac illa solemniter colere, & a Christifidelibus colenda instituere cupientes, per quæ ejusdem Salvatoris altitudo sapientiæ, rectitudo justitiæ, potentiæ immensitas, & bonitatis largitas demonstratur, & per quæ in cordibus nostris roboretur Fides, Spes erigatur, & Charitas excitetur, & ad tribulationes, & persecutiones hoc potissimum tempore perferendas, quo rabidus hostis videlicet Turchus Machometus, qui os suum in Blasphemiam Altissimi relaxavit, & stragem Christifidelibus inferre, tabernaculum Dei prophanare, Ecclesias violare, & Christi fidem, nomen, & Subditos ejus delere molitur, necnon ad suam suorumque Satellitum confringendas insanias arctius invitemus, Christianorum accusandam censentes non immerito tarditatem, ex qua, quod non optamus flagellis, & plagis concuti, probabiliter excitatur a multis, & pręcipue timoratis ejus, sub cujus vexillo, & nomine militamus devotissime implorantes auxilium, licet tantæ rei excellentiam, dum in minoribus constituti essemus, sæpius mente volventes, eam viribus nostris imparem esse intelligamus plane. Ne tamen Spiritui Sancto contradicere, aut divinæ voluntatis contempsisse videamur imperium, matura super hoc cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, in secreto prius, & deinde publico Concistoriis, cum eisdem, & aliis in Romana Curia residentibus Prælatis deliberatione præhabita, hujus sacratissimæ solemnitatis diem, de fratrum eorumdem Consilio instituimus a cunctis Christifidelibus perpetuo celebrandum, profecto credentes quod ipse Redemptor, cujus res geritur, & qui Ecclesiam suam pretioso ejus sanguine rubricatam protegit, & substentat, & quæ illi profutura esse prævidet, per eumdem Spiritum Sanctum in tempore opportuno manifestat, nostram, & plurimorum devotorum hominum mentes hujusmodi sæviente procella divinitus inspiraverit ad tanti mysterii celebritatem, quę ad corroborationem, & confirmationem

Turcarum minæ.

Fidei Catholicæ cedit pariter, & honorem, ut præter communem, quam de ipso excellenti miraculo Sabatho primæ Hebdomadę Quadragesimalis jejunii, & sequenti Dominica commemorationem universalis facit Ecclesia, propria in honorem ejusdem Salvatoris solemnior per universum orbem, videlicet octavo Idus Augusti, quæ est sexta dies ejusdem annuatim ab universis Fidelibus, hæc sacrosancta festivitas celebretur, quoniam Pater ille misericordiarum, ac piissimus Christianorum protector, & vitæ nostrę defensor omnipotens Deus, postquam inde celebri beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, dum sacra Missarum solemnia in eorum Basilica ageremus, litteras nostras super generali oratione per universos Christicolas faciendas lectas, & favente Domino ubique observatas fecimus publicari, piis orationibus, & operibus sui afflicti Populi aliquantulum mitigatus feritatem ipsius Viperii, & immanissimi Turchi cultoris execrabilis Machometi proxima æstate decursa cum suo pene innumerabili in quo plurimum confidebat exercitu Infidelium, & Turchorum contrivit, & Castri Belgradi in Regno Hungarię ad ripam Danubii situati, quod undique obsessum, & coangustatum diripere satagebat obsidione soluta per Crucesignatos, & Hungaros ad modum populares quamvis pauciores numero, & fere inermes ex nostra ordinatione, & instructione dilecto filio Legato nostro de Latere illuc destinato injuncta ac Nunciis, & literis sæpius repetita, ex sincera fide, quam gestamus in ipso Salvatore nostro, cujus est, res adunare dispersas, & desperatas protegere, & superborum pręcipue Infidelium, & Christianæ Fidei animi eorum potentiam conterere, & etiam debellare, sub strenuo Vayvoda Joanne celebris memoriæ Fidei nostræ Catholicæ acerrimo defensore, & pro ea, atque Fidelibus propugnatore Christianæque cohortis Duce dignissimo, cui nec Fides neque Spes potiendę victorię defuere, militantes, præsente pariter quondam Joanne de Capistrano Ordinis Fratrum minorum Professore viro quidem optimo, & meritorum apud Deum, & homines eximio, & nomine Christi Jesu, in quo salus nostra consistit fiducialiter, & assidue cum omni populo circumsepto voce unanimi invocante, vexillo quoque sacratissimæ Crucis cum magnis clamoribus, & lacrimis elevato ad Cælum, unde infallibile, uti a cunctis dari sperabatur, advenit auxilium, mira res die memorabili beatę Mariæ Magdalene cælesti præsidio communitus Populus fidelium impetu in hostes viriliter facto eumdem ferum Turchum cum suis sacrilegis complicibus in turpem, & damnosam fugam convertit, deditque ipse miserator Dominus, & Fidelis in manu paucorum tam ferocis inimici, & innumerabilis exercitus cum maxima strage victoriam, ultra quam mens extimare possit humana: Dominus enim potens, & super omnes exercitus, & tirannos, qui Madian, & Orientales

Festum Transfigurationis, die 6. Augusti indicitur.

Divina ope Turcharum exercitus profligatur.

tales populos ad numerum locustarum in manu tradidit Gedeonis, Oniæ etiam Sacerdoti contra Heliodorum Civitatem Sanctam Hierusalem prophanare molientem, præsidium præbuit, & juvamen, pro nobis contra insolentissimos hostes miraculose pugnavit. O bone Jesu dux, & Salvator noster fortitudo vera, & tutissimum certumque præsidium ad te confugientium Christianorum ea pietate, qua ipsos proprio Sanguine redemisti gladium tuum super inimicorum capita fugientium intromittens non pauciores sese mutua cæde necarunt, quam a nostris prælio interempti fuissent, nam ut a fide dignis accepimus in ea pugna Quadraginta millia occisi, totidemque superstites in turpem fugam versi sese mutuo trucidantes defecerunt, castra incensa, Machinæ, & instrumenta bellica omnia aqua, & terra direpta sunt, ut confusus abiens ipse Tirannus, & præ timore jam multis mensibus non apparens inter latebras seu munita oppida se recepisse dicatur, & divinam præsentiens ultionem in suam perditionem futuram intra Constantinopolitanam Peramque Civitates, se recluserit, illasque muris, & antemuralibus munire frustra decertet, minus attendens quod nisi dominus custodierit Civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam, superbiæ ejus frænum imponens ipse Salvator solum nomen Vicarii Jesu Christi inhumanitatem ejus deterret, ita ut ossa in suo corpore contremiscant concutianturque, ut Adriano accidit Imperatori, qui post immanissimam persecutionem Christianorum Tiburtinam Civitatem ingressus per annum ejus ossa in suo corpore concussa sunt, & tandem putrefactus emarcuit.

Quadraginta Turcharum millia ceduntur, cæteris in fugam actis.

Adriani Imperatoris mors qualis?

Gratiarum actio.

§. 3. Igitur cuncti per orbem terrarum constituti Fideles animos, & Corpora pro Fidei Christianæ munimine præparare, & debitas gratias Salvatori nostro pro tantis beneficiis ab eo susceptis exoluere, diemque victoriæ e Cœlo nobis concessæ, diem lætitiæ, & liberationis a filio superbiæ, venenoso serpente, Turco fædissimo annis singulis celebrare studeant, pie, solemniter, & devote, quemadmodum filii Israel de servitute Ægyptiaca liberati sempiternum diem celebrem recolentes, Deo laudes reddebant, & gratiarum debitas actiones, ita & cuncti populi in hac solemnitate, & festivitate præcipua Transfigurationis Domini nostri Jesu Christi recolentes mysteria, miracula, ac Legis naturæ, & gratiæ totiusque Sanctæ, & individuæ Trinitatis testimonia, etiam pro habita victoria hunc diem lætitiæ perpetuis laudibus, obsequiis, & gratiarum actionibus in confusionem hostium, & Populi Christiani victoriam studeant venerari, ac etiam celebrare.

Indulgentiæ conceduntur.

§. 4. Et ut Christifideles ad Sanctæ festivitatis venerationem devote, & affectuose conveniant, & quisque pro suæ imbecillitatis modulo eidem Redemptori laudes ac pro susceptis beneficiis gratiarum debitas actiones exolvat, utque ipse verus Pastor atque Redemptor gregem suum protegat atque conservet, ac ipsorum mentes ad totalem æmulorum Fidei humiliationem, & exterminium corroboret, & inducat, de Omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi omnibus vere pænitentibus, & confessis, qui Vigiliæ, & festivitatis hujusmodi Vesperi, matutinalique, & Missę officiis in Ecclesia, in qua institutum novissime officium celebrabitur, interfuerint, pro qualibet horarum & Missa centum, qui verò Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonę, & Completorii Officiis aderunt, singulis horarum earumdem Quadraginta dies de injunctis eis pœnitentiis relaxamus. Qui vero devotionis causa hujusmodi festivitatis Octavas duxerint celebrandas, & maxime in Ecclesiis sub ipsius Salvatoris invocatione fundatis, & qui horis Canonicis, ac Missis Octavarum hujusmodi interfuerint, illas omnino Indulgentias consequantur, quas in Octava Festi Sacratissimi Corporis Christi horis hujusmodi interessentibus Prædecessores nostri pia largitione concesserunt.

§. 5. Quo circa venerabilibus fratribus nostris universis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis ac dilectis filiis Electis, ac Patriarchalium Metropolitanarum, & Cathedralium Ecclesiarum Capitulis ubilibet constitutis in virtute sanctæ obedientiæ, & ad æternorum præmiorum augmentum harum serie injungimus, & mandamus, quatenus præsentes literas nostras Cleris, & Populis suis auctoritate nostra solemniter publicantes, sacratissimum Transfigurationis hujusmodi festum, quod vulgariter Salvatoris dicitur, sub solemnis Duplicis officio, quod una cum præsentibus destinamus anno quolibet, ut præfertur celebrent, & faciant etiam ab eorum Subditis celebrari; ipsum Salvatorem nostrum totis cordis affectibus humiliter deprecantes, ut solita Clementia Ecclesiæ suæ universisque Fidelibus antedictis assistere, & auxiliari dignetur, ac sublata hostium formidine, illam quam Mundus dare non potest pacem, ac tempora nobis tranquilla concedat, ut una cum commisso nobis Grege pervenire ad sempiterna gaudia mereamur, Amen.

Literę Apostolicę ubique publicantur.

§. 6. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ institutionis, relaxationis, & mandati infringere, &c.

Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, octavo Idus Augusti Pontificatus nostri Anno III.

Dat. Romæ 1457. die 6. Aug. Pont. 3.

Fratres

VIII.

Fratres Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, ad Ordines Mendicantium transire non possint, cum respectu quarti voti illis strictior videatur.

De tota materia hujus Ordinis vide sup. in Greg. IX.

CALLISTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Super gregem Dominicum nostræ vigilantiç divinitus creditum, intenti speculatoris officium exercentes, erga singulos regulares Ordines, aciem nostræ considerationis intendimus, & eorum status perspicaciter meditamur. Et quia quorum regulæ laxiores, quorumve arctiores existant, ex multis argumentis colligimus, personas illas, quç de aliquo eorumdem, in quo sunt superna vocatione vocati, ad alios Ordines leviter transmigrarunt, & quæ per ambitionis devium, ab eorum obedientiis temere recesserunt, ad Priorem caulam, si arctior fuerit reduci mandamus, prout eorum saluti, & Ordinum eorumdem decori conspicimus expedire.

Fratres aliqui hujus Ordinis, ad Mendicantes, & alios Ordines transire voluerunt. *Tu scias id fortasse eis licere ex cap. licet de Regularibus.*

§. 1. Cum itaque sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Magistri Generalis, & Definitorum generalis, & Provincialis Capitulorum Fratrum Ordinis B. Mariç de Mercede redemptionis Captivorum, petitio continebat, quod nonnulli ex fratribus ejusdem Ordinis expresse professi, vocatione sua non contenti, & immemores, quod ipsi voluntatem propriam abnegantes, semetipsos, pro redemptione Captivorum qui in potestate infidelium durç servitutis subjiciuntur, Altissimo devoverunt, profitentes se paratos, etiam pro unius redemptione captivi, non modo seipsos captivitati Paganorum in excambium tradere, sed etiam, si opus foret mortem, & tormenta quçlibet tolerare, se ab huiusmodi sancti voti jugo, auctoritate propria subtrahendo ad Mendicantium, seu aliorum Ordinum Monasteria, sive domos evolaverint. Nonnulli vero ex eisdem, habitu retento, sed obedientiæ fræno effracto, per Curias Prçlatorum, aut Regum, Reginarum, aut aliorum sçcularium Principum, in opprobrium dicti Ordinis hinc inde discurrant, & varia scandala sæpenumero pariant.

Hic modo Pontif. hunc transitum prohibet, & transl. latos, ad hunc Ordinem redire præcipit declarãs hunc Ordinem respectu quarti voti, ceterisque aliis strictiorem esse.

§. 2. Nos meditantes, quod ex accessione emissionis posterioris voti, videlicet pro redemptione hujusmodi, ad tria per reliquos religionum quarumlibet emitti consueta substantialia vota, ut peregrinationes transmarinas, pro accedendo ad infideles eosdem, & periculosam cum Paganis conversationem, & reliqua redemptionis ejusdem discrimina omittamus, tale vinculum fratribus dicti Ordinis Beatç Mariæ de Mercede videtur accedere, ut Ordo ipse videatur non modo in regula largior, sive par aliis Ordinibus antedictis, sed eis longe arctior, non immerito posse censeri, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia, tenore præsentium statuimus, ac etiam ordinamus omnes, & singulos, qui in præfato Ordine B. Mariæ solemne votum professionis expresse emiserint, ita ipsi Ordini perpetuis eorum vitç temporibus fore efficaciter obligatos, ut absque Sedis Apostolicæ speciali licentia, eis ad alios quoscumque, regulares etiam Monasteriorum Ordines eos transeundi, auctoritas, vel potestas, minime sit concessa. Decernentes statutum, & ordinationem nostram hujusmodi, etiam ad præfatos eorumdem professorum trahi translationes, ita videlicet, quod generalis Magister, & Definitores præfati, præsentes, & qui pro tempore fuerint, per se, vel alium, seu alios, quoscumque religiosos, qui dictum Ordinem B. Mariæ expresse professi fuerint ut præfertur, de quibusvis aliis Ordinibus eorumque Monasteriis, domibus, sive locis, ad quæ forsan, etiam cum suorum Superiorum licentia, & habitus mutatione pro tempore transiverant, repetere possint, & debeant. Ipsique sic translati Religiosi, etiam sine repetitione hujusmodi ad priorem Ordinem B. Mariç prædictum, sub virtute sanctæ obedientiç redire omnimode teneantur.

Ordinariis, & aliis executionem hujus Bullæ præcipit.

§. 3. Et insuper, ut eadem statutum, & ordinatio facilius vendicet sibi locum, omnibus & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, aliisque Prçlatis, necnon personis Ecclesiasticis in dignitate constitutis, ad quos præsentes literæ, vel earum transumpta authentica pervenerint, per Apostolica scripta mandamus, quatenus Episcopi, & eorum quilibet, per se, vel alium, seu alios statutum, & ordinationem, ac literas nostras hujusmodi; ubi, & quando expedire viderint, ac pro parte generalis Magistri, & Definitorum prçdictorum fuerint requisiti, auctoritate nostra solemniter publicantes, quoscumque religiosos in eodem Ordine B. Mariæ expresse professos, qui ad alios Ordines sine dictç Sedis speciali licentia transierunt, vel in posterum transierint, necnon etiam illos, quos in Prælatorum, Regum, Reginarum, vel aliorum sæcularium Principum Curiis, aut alibi ubicumque extra loca præfati Ordinis vagare eis constiterit, ad requisitionem Magistri, aut Definitorum ipsius Ordinis ad loca dicti Ordinis B. Mariç, in quibus professionem ejusmodi emiserint, infra certum de quo eis videbitur sibi præfigendum peremptorium terminum competentem, omni causa & occasione cessantibus, protinus revertantur, dicta auctoritate nostra moneant, & mandent eisdem. Et nihilominus si monitioni, & mandato hujusmodi non paruerint cum effectu, ipsos ad hoc per censuram Ecclesiasticam, necnon arrestationem, si opus fuerit personarum, ac carcerationem, ac alia fortiora remedia, necnon contradictores quoslibet, & rebelles

belles cujuscumque dignitatis, status, nobilitatis, praeminentiae, vel conditionis fuerint, etiam si Pontificali, Regali, Reginali, aut alia quavis, Ecclesiastica seu mundana dignitate præfulgeant, per censuram eamdem, appellatione remota compellant, invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis.

Contrariis omnibus derogat.

§. 4. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, illis presertim, quibus cavetur, ne quis extra suam civitatem & diœcesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis, ultra unam dietam a fine suę diœcesis ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede deputati predicta extra civitatem, & diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, ac alii, vel aliis vices suas committere, seu aliquos ultra unam dietam a fine Diœcesis eorumdem trahere præsumant, ac de duabus dietis in Concilio generali, & personis, ultra certum numerum ad judicium non vocandis, & aliis constitutionibus, & ordinationibus, necnon privilegiis, indulgentiis, concessionibus, statutis, decretis, ordinationibus, & aliis literis Apostolicis Monacorum, Fratrum Mendicantium, & aliis Ordinibus supradictis, eorumque Monasteriis, domibus, sive locis per Sedem prædictam, vel Legatos ejus, aut alios quoscumque in genere, seu in specie concessis, quorumcumque tenorum existant, statutis quoque, & consuetudinibus eorumdem, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, quibus omnibus, & singulis, etiam si de illis specialis, & expressa mentio habenda foret, quoad hoc, illis alias in suo robore permansuris derogamus expresse, ceterisque contrariis qnibuscumque, aut si aliquibus communiter vel divisim a dicta sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut extra, vel ultra certa loca, ac judicium evocari non possint, per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem.

Exemplis credi jubet.

§. 5. Verum quia difficile foret, præsentes literas ad singula mundi loca originaliter posse transferri, volumus, quod earum transumptis authenticis, manu publica duorum notariorum subscriptis, & sigillo alicujus Prælati, vel Collegii roboratis, plena fides, in judicio, & extra ubicumque exhibita fuerint adhibeatur, ac si literæ ipsę originales forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo, &c.

Dat. P. A. 2. die 31. Octob.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, Pridie Kalendas Novembris Pontificatus nostri Anno III.

I X.

Præsbiteros Grecos inter Missarum solemnia Rom: Pontificis nomen elata voce canere, integrumque Credo juxta Romanæ Ecclesię Ritum dicere obligatos fore decernit.

Ex Regest. in Archiv. Vat.

CALLISTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

REdditurі de commisso nostræ solicitudini grege fidelium illi, qui nobis licet immeritis eumdem sua bonitate commisit, in extremo judicio rationem, summis, ut tenemur, studiis illos, quos plerumque a fidei Catholicę saluberrimis institutis tortuosus coluber humani generis æmulus venenosis suggestionibus divertere, & deviare molitur, Salvatori nostro, qui non mortem, sed conversionem, & vitam desiderat peccatoris, restituere, & ad viam veritatis, quæ Christus est, reducere procuramus, atque toto nisu exquirimus, id pro eorum salute, & reductione efficere, per quod animarum suarum profectibus consulatur, nosque in ratione reddenda divinæ justitiæ possimus evadere ultionem.

Græci multa, quæ in Concilio Florentino recepere, non observare ait.

§. 1. Sane licet nostris temporibus, dum minori fungeremur officio Orientalis Græcorum Ecclesia in Concilio generali per Latinos, & Græcos Florentiæ celebrato Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ conjuncta fuerit, & unita, quia tamen inter cœtera ex his, quę in ipso Concilio sancita, & salubriter decreta fuerunt, aliqua per ipsos Græcos, quemadmodum fieri decebat, minime observantur; cupientes pro salute animarum decreta prędicta ad cunctorum notitiam deduci, & ea ubilibet inviolabiliter observari, ne oblivione, incuriaque causantibus successu temporis a memoria excidant, & neglectui data vilescant, ac periculum pariant animarum, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quod ex nunc in antea omnes, & singuli Pręsbiteri, & Sacerdotes Græci ubilibet existentes infra missarum solemnia nomen Romani Pontificis in loco deputato alta, & intelligibili voce exprimere, ac pro ipsius, & S. R. E. incolumitate, statuque pacifico orare teneantur, & debeant juxta doctrinam Salvatoris nostri, qui in Petri, & Apostolorum personis figurate nos instruit, dicens: qui vos recipit, me recipit, & qui recipit me, recipit Patrem meum; ex quo recte elicitur, Petrum, & Successores suos recipientes Beatitudinem adepturos; de Petro enim super alios dixit, quia post Apostolos Cephas, & Caput in Ecclesia universali mansurus erat, cujus oppositum ipsa veritas in eodem loco disseruit, cum ait, qui non recipit vos, non recipit me, & qui non recipit me, non recipit Patrem meum, ex quo pariformiter infertur, tales incurrere damnationem æternam; de quo iterum Salva-

Præcipit, prout in rubrica.

Qui Romano Pontifici non obtemperat, extra Ecclesiam est.

Salvator pulchre in Euangelio clarius exprimit, dicens: oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognoſco eas, & eæ cognoſcunt me, & ego do eis vitam æternam; vox enim Chriſti a fidelibus auditur, cum in ore Sacerdotum, nomen Vicarii Jeſu Chriſti, qui ipſius vices gerit in terris, & cui paſcendarum ovium cura commiſſa eſt, publice nunciatur, omnes namque per obedientiam Paſtorem agnoſcunt, Paſtor vero Summus Pontifex, claviger, & oſtiarius Regni Cœleſtis, & oſtium Paradiſi aperit, & ad perpetua Beatitudinis paſcua fideles per mandatorum ſemitas incedentes ſalubriter introducit; divino namque jure ſancitum eſt, ac omnium Sacroſanctæ Catholicæ Eccleſiæ Doctorum ſententia comprobatum, ut ſingula membra capiti, ideſt Romano Pontifici Apoſtolico ſe debeant per omnia reconformare, a quo noſtrum eſt quærere quid credere, quid tenere debeamus, quoniam ipſius ſoliùs eſt ſtatuere, diſponere, ſolvere, & ligare, qui vice Chriſti fungitur, & ab eo vobis in Paſtorem dedicatus exiſtit, cui omnes Primates, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, cœterique Chriſticolæ tanquam indubitato Vicario Jeſu Chriſti obtemperant.

Altera Pars Constitutionis circa Processionem Spiritus Sancti.

§. 2. Demum ut illa vetuſtiſſima, periculoſaque, & damnanda opinio in eodem, & aliis conciliis continuo reprobata, qua nonnulli minus veraciter affirmare præſumebant, Spiritum Sanctum a Patre ſolo procedere, penitus eradicari valeat, & quod Sacroſancta Romana Eccleſia profitetur, tenet pariter, & affirmat, eumdem videlicet Spiritum Sanctum ab eodem Patre, & filio çqualiter procedere, ſicuti Beatus Athanaſius lumine ejuſdem Spiritus illuſtratus edocuit, dicens, eumdem Spiritum Sanctum non factum, non creatum, non genitum, ſed ex Patre, & filio æternaliter procedere, pectoribus ſingulorum fidelium pro eorum ſalute, & directione inſeratur, ſimiliter ſtatuimus, ac etiam ordinamus, quod iidem Præsbiteri, & Sacerdotes, dum infra earumdem Sacra Miſſarum ſolemnia ſimbolum ex ordinatione Eccleſiç canunt, aut dicunt, illud integre ſecundum ritum ejuſdem Romanæ Eccleſiæ intelligibiliter dicere teneantur, & debeant, videlicet: qui ex Patre, filioque procedit; alioquin omnes, & ſingulos, qui huic articulo orthodoxç fidei ad noſtram profecto ſalutem neceſſario, & in tot ſanctorum Patrum Conciliis iteratis vicibus approbato contradicere, aut ejuſdem Catholicæ Eccleſiæ inſtitutiones obſervare recuſaverint, vel malitioſe neglexerint, ſententias, cenſuras. & pœnas in eiſdem, & præcipuè Florentino Conciliis antedictis in tales generaliter latas, inflictas, & promulgatas, & anathema trecentorum decem, & octo Patrum, niſi a præmiſſis erroribus reſipiſcere, & unitati ejuſdem Eccleſiæ ſe per omnia illico conformare ſtuduerint, incurrere volumus ipſofacto.

Verba hæc *Qui a Patre filioque procedit* Simbolo prçcipit inherenda.

§. 3. Quapropter ne per taciturnitatem poſterioris temporis mentes fidelium ab iſtius credulitate articuli fiant damnabiliter longiores, diſtricte præcipimus, & mandamus, quatenus proceſſio Spiritus Sancti a Sacerdotibus Græcis explicite, & manifeſte ponatur in ſimbolo, ut fides ad juſtitiam teneatur in corde, & ad ſalutem omnium ejus fiat oris confeſſio, ſe tanquam filii obedientiæ ſemper Sacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ matris ſuæ per omnia conformantes, ut fiat unum ovile, & unus Paſtor juxta ipſius ſententiam Salvatoris.

Clauſulæ.

§. 4. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum Statuti, Ordinationis, voluntatis, præcepti, & mandati infringere, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo ſeptimo, tertio nonas Sept. Pontif. noſtri Anno III.

Dat. die 5. Septem. 1457. An. III.

PIUS SECUNDUS

PAPA CXII.

ANNO DOMINI MCCCCLVIII.

Æneas Silvius Piccolomineus Senenſis S. R. E. Tituli Sanctæ Sabinæ Præsbyter Cardinalis, & Senenſis Epiſcopus electus eſt in Summum Pontificem die 19. Auguſti 1458. Sedit in Pontificatu Friderico III. Imperatore Annos V., Menſes XI., dies XXV., & tribus Promotionibus XIII. creavit Cardinales. Obiit Anconæ die 14. Auguſti 1464., & corpus ejus Romam delatum in Baſilica Vaticana tumulatum eſt. Vacavit Sedes dies XVI.

I.

Generales Ordinum Mendicantium, omnimodam habeant jurisdictionem, in omnes Studiorum Scholares, & Officiales, suorum Ordinum professores, quibuscumque Studiorum privilegiis non obstantibus.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis filiis, Prædicatorum, Eremitarum S. Augustini, Carmelitarum, atque Minorum, & aliorum Ordinum Mendicantium Generalibus. Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

RElígiosorum excessus, quos antiquus hostis eo solicitius suscitat, quo eorum vitæ meritoriæ ardentius æmulatur, tanto amplius detestantes, quanto ex illis majora scandala in mentibus fidelium oriuntur: ad illos reprimendum, & castigatione debita coercendum, congruum nos decet remedium adhibere.

Nonnulli Regulares prætextu Studii exemptos se a jurisdictione suorum Ordinis, Superiorũ esse prætendebant.

§. 1. Cum itaque sicut accepimus, dilecti filii Provinciales vestrorum Ordinum laudabilem consuetudinem diutius observatam imitantes, nonnullos ex Fratribus Ordinum prędictorum ad hoc idoneos, ad literarum studia, in locis ubi illa vigere noscuntur, causa adipiscendi scientiæ margaritam, destinare consueverint; quorum nonnulli, juvenili, & humana fragilitate causantibus, interdum a semita rationis deviantes, discoli, & vagabundi effici solent, & proprię salutis immemores, quo fit ut suave jugum Domini contemnentes, Prælatis suis obtemperare, eorumque salutares correptiones, & disciplinam effugere, quinimmo despicere, & multimode eludere contendant, & ut id impune efficiant, Rectorum, Gubernatorum, & Conservatorum Studiorum, sive privilegiorum eorumdem præsidia, & patrocinia, quibus se protegi, & tueri valeant, satagunt, exquisitis modis implorant, se ab ipsorum Ordinum superiorum jurisdictione, potestate, & correctione, exemptos esse prætendentes. Et similiter Baccalaurei, Lectores, Bibliistæ, sive alii officiales pro tempore in domibus, & Conventibus civitatum, & locorum, in quibus Studia hujusmodi vigere noscuntur deputati, cum excessus aliquos commiserint, sive aliter deliquerint, vel eorum inscitia aut imperitia exigente, ab hujusmodi eorum officiis depositi fuerint, idipsum præsumere moliantur, in grave Ordinum prædictorum præjudicium, animarum suarum periculum, regularis disciplinæ vilipendium, & contemptum, ac scandalum plurimorum.

Hic ideo Pontif. prædictos omnes jurisdictioni Generalium Ordinum totaliter supponit.

§. 2. Nos itaque attendentes, quod si ad reprimendos excessus hujusmodi, & talium præsumptiones temerarias cohibendum, neruus publicæ disciplinæ lentescat, eorum voluntas fit proclivior ad peccandum, & impunitatis exemplum periculosius in alios derivatur, ac volentes super his de opportuno remedio providere, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus omnes, & singulos vestrorum Ordinum professores, qui spiritu rebellionis assumpto, talia perpetrare præsumpserint, cujuscumque gradus, vel conditionis existant, nisi canonica monitione præmissa, a cæptis resipuerint, & debitam a vobis pro commissis pænitentiam humiliter susceperint, ac mandatis vestris efficaciter obtemperare studuerint cum effectu, tamdiu excommunicatos, ac omnibus Magisterii, Baccalariatus, Lectoriæ, Bibliistatus officiis, aliisque dignitatibus, & honoribus dictorum Ordinum exutos, privatosque auctoritate Apostolica nuncietis; & ab aliis, ubi, quando, & quoties expedierit nunciari, & si eorum contumacia, protervitas, vel rebellio id exegerit, carceribus ad pœnitentiam peragendam detrudi, & mancipari faciatis, donec spiritu consilii sanioris resumpto, vestris monitionibus, & mandatis studuerint cum emendatione prioris vitę humiliter obedire, & ab hujusmodi excommunicationis sententia meruerint a Sede Apostolica, vel a nobis absolutionis beneficium obtinere.

§. 3. Non obstantibus quibuscumque privilegiis, exemptionibus, libertatibus, indultis, & gratiis Studiis generalibus quorumcumque civitatum, & locorum Apostolica vel alia quavis auctoritate concessis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus in præsentibus de verbo ad verbum habenda esset mentio specialis, ejusque specialiter aut alias sub forma certa, vel specifica derogandum: quæ eisdem fratribus, & professoribus, quoad hoc, nolumus in aliquo suffragari, etiam si hoc in eisdem caveretur expresse, ceterisque contrariis quibuscumque aut si professoribus Ordinum prædictorum, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, a Sede Apostolica sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Quibuscumque non obstantibus.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo octavo XV. Kalendas Octobris Pontificatus nostri Anno I.

D. P. A. 1. die 17. Sept.

II.

Expeditio Bullæ Callisti III. de Canonizatione S. Vincentii Valentini, professoris Ordinis Fratrum Prædicatorum S. Dominici, ejusque adscriptio Cathalogo SS. Confessorum, & institutio festivitatis pro die 6 mensis Aprilis.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

RAtioni congruit, & convenit honestati, ut ea quę Romani Pontificis deliberatione provida ac Venerabilibus fratrum

trum nostrorum S. R. E. Cardinalium, omniumque Prelatorum tunc in Romana Curia residentium consilio, & assensu unanimi decreta, statuta, & ordinata fuerunt, licet ipsius prædecessoris superveniente obitu literæ Apostolicæ confectæ non fuerint super illis, suum plenarium sortiantur effectum.

Deus multoties suscitavit viros sanctos pro hominum salute.

§. 1. Dudum siquidem felicis recordationis Callistus Papa III. Prædecessor noster, Jesu Christi in terris, superna dispositione Vicarius, & B. Petri Cælestis Regni clavigeri successor, cum militantis Ecclesiæ gubernacula superna regeret voluntate, & immensam Dei nostri clementiam in eo maxime interna meditatione cognosceret, quod hominem quem ad suam imaginem similitudinemque formaverat, a se ipso incommutabili bono, dolo serpentis aversum, ad se brachio suæ virtutis reducere, & culpę ipsius lapsum volens in persona propria reparare, humanæ naturæ ministerio usus est, ut sua mirabili potentia, inde medelam ferret hominibus, unde vulnus cernebatur illatum, ac pro sua bonitate debitori ipse homo, & obnoxius remaneret. Nam licet omnipotens sermo dilapsus foret antea in Prophetas, ut divini secretum consilii cognoscentes, ac spem humanæ reparationis ha entes solum Creatori suo servirent, ipsum Dominum adorarent, ac posteros venerari, & adorare docerent, in fine tamen seculorum cum venit temporis plenitudo, misericordiarum pater ingenitus, Verbum suum per quod fecit, & sæcula de cælis misit in orbem, ut humanam carnem assumens, æternæ vitæ viam lapsis perditisque ostenderet, culpam protoplasti in ara crucis, prop io cruore dilueret, nobisque cæli januam aperiret. Utque tanti mysterii incarnationis videlicet, & redemptionis hujusmodi veritas cunctis mortalibus innotesceret, Apostolos suos, quos in vitæ, doctrinæ, & operum suorum testimonium elegerat, aliosque discipulos in universum mundum ad prædicandum Euangelium destinavit, qui suis eloquiis, signis, & virtutibus veluti solis radiis orbem terrarum illuminarent. Sed cum successu temporis callidi hostis iniquitas, antiquæ, & usitatæ fraudis commentis, humanum genus tam grandis, & sacratissimæ redemptionis fructu privare, & in ęternam prædam adducere moliretur, divina clementia semper generi miserata humano suæ Ecclesiæ orthodoxæ opportune subveniens, viros misit plurimos, sanctitate, & scientia præditos, virtutibus redimitos, tempori convenientes, qui velut divini gregis arietes, rectum iter gregi suo ducatumque præberent, & bonis adhortantibus operibus, & exemplis hominum titubantes animos roborarent, aut martyrii gloria aut vitæ integritate, seu errorum gentilium, & hæreticorum confutatione, vel divinæ virtutis, & promissæ fælicitatis ęternæ prædicatione, eidem Sacrosanctæ Ecclesiæ pręsidia maxima, & adjumenta tribuerent.

§. 2. Atqui ejusdem prędecessoris temporibus, cum in occiduis partibus, Judæorum maxime, & infidelium multitudo crevisset, ac literis, & divitiis affluerent propemodum, tremenda quoque dies illa novissima oblivioni pene tradita esset, divinæ providentiæ altitudo suæ præclaris viris eamdem Ecclesiam instaurare, & decorare disposuerat pro ipsorum salute fidelium Vincentium Valentinianum Ordinis Fratrum Prædicatorum, & Sacræ Theologię eximium professorem, æterni Euangelii in se documenta habentem, veluti athletam strenuum, ad Judæorum eorumdem, Saracenorumque, & aliorum infidelium confutandos errores, & extremi, tremendique judicii diem quasi alterum Angelum volantem per cæli medium pronunciandum, evangelizandumque sedentibus super terram tempore opportuno transmisit, ut in omnes gentes, tribus, & linguas, populos, & nationes, verba salutis diffunderet, Regnum Dei, diemque judicii appropinquare ostenderet, & æternę vitę semitam demonstraret. Cum vero tunc tanti viri excellentiam, qui id gratia consecutus est, quod Angeli naturaliter sortiuntur, ipsius quoque vitę, & conversationis actus, idem Callistus prędecessor, ad ædificationem fidelium, & posterorum memoriam, ex parte aliqua recensere decrevisset, prout compertum, & notissimum habuit, eumdem præclarum virum Vincentium in amplissima Hispaniarum Urbium, Valentia scilicet civitate ex Christianis, & honestis parentibus ortum alitumque fuisse, & ab ineunte ætate cor senile gessisse testatur.

Et mox suscitavit S. Vincentium, ad confutandos, errores infidelium quorum copia agebatur.

§. 3. Qui dum caliginosi hujus sæculi labilem cursum, pro ingenii sui modulo consideraret, & jam suæ ætatis annum decimum octavum attingeret, religionis habitum Ordinis memorati, summa cum devotione recepit, ac demum regulari professione solito more emissa, sacris literis tam efficacem operam dedit, ut magisterio in eadem Theologica facultate dignus ab omnibus censeretur, & ob hoc ipsius magisterii insignia consecutus est.

Qui ætatis An. 18. habitum Fratrum Prędicatorum suscepit, & deinde Magisterium Theologiæ consecutus fuit.

§. 4. Ac deinde solita in talibus obtenti licentia verbum Dei prædicare, & æternæ beatitudinis semina cordibus fidelium infundere, errores denique, & perfidiam Judæorum, & Infidelium eorumdem confutare cœpit mirum in modum, ratione ostendens, quam terribilis judex in ipso extremo judicio reprobis, & iniquis redemptor ipse futurus sit. In quibus quidem salutiferis prædicationibus, & laudabilibus actibus, usque adeo perseverans, ac multas Hispaniarum, Galliarumque ac Italię provincias, quasi novum sydus peragrando illustrans; tandem in Britannia civitate Venetensis septuagesimum ejusdem ætatis annum transcedens, prædicationis, & vitæ cursum, devotissime consummavit.

Verbum Dei postea prædicavit, Infidelium errores cōfutavit, quo usque annum transcendens 70. in Domino obdormivit.

§. 5. Ac postquam Deus qui non permittit, quę Ecclesiæ suæ sanctæ profutura conspicit, conculcari, aut abscondita latere sub modio, eos, qui prædicatione ipsius divini viri, spiritualium, & corporalium

Nonnulli dicti Viri signa Sede Apostolica nunciarunt.

ralium sanitatum beneficia receperant inspiravit, quod sanctitatis insignia, quæ in ipso divino viro cognoverant Sedi Apostolicæ nunciarent, ipsamque de ejusdem sancti viri operibus informarent.

Et apud Martin. V., Eug. IV., & Nicolaum V. hoc idem Duces, & Prælati Britanniæ egerunt.

§. 6. Itaque colendæ mem: Joannes, & Petrus quondam Britanniæ Duces, ac Prelati, & alii ipsius ducatus devotæ, personæ, multique aliarum provinciarum devoti viri, apud quos vivens prefatus Vincentius Dei verbum seminaverat, Fratres quoque Ordinis memorati Sedem prædictam iteratis vicibus, interpolatisque temporibus adiere, tenente locum ejusdem clavigeri felicis recordationis Martino V. ac postmodum Eugenio IV. & deinde Nicolao V. Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris.

Reges quoque, & Generalis Ordinis aliique testificati cum præclara merita, & miracula S. Vincentii, &c.

§. 7. Sed clare mem. Joannes Castellæ, & Legionis, ac Alphonsus Aragonum Reges illustres, multique alii Ecclesiarum Prælati, ac viri nobiles sæculares, Universitates quoque Studiorum, ac Civitatum, necnon dilectus filius Martialis Auribelli, dicti Ordinis generalis Magister, nomine ipsius Ordinis, eamdem Sedem cum instantia pulsaverunt, affirmantes, quod insignis vir ipse, dum in humanis egit, vocibus prophetarum verbisque euangelicis ita inhæsit, ut precepta firmiter servaret divina, & consilia minime preteriret. Divinæ quoque laudis præco maximus, ac iniquitatis humanæ reprehensor fuit. Delegatoque sibi prædicationis officio, ita functus est, ut necessariis ad vitæ tutelam contemptis, nedum in futurum, sed nec in diem laboravit, illa veste, illo habitaculo, illo cibo contentus, quæ Deus sibi in tempore præparabat, nullum munus, etiam oblatum recipiebat, sed apud offerentes dimittebat, aut pauperibus erogari consulebat. Tantus in eo gratiæ fulgor apparuit, tanta Spiritus Sancti abundantia in eo fuit, tot de ore prædicantis, speciosissimæ veritatis pondera procedebant, ut ingentis multitudinis Judæos, in lege etiam peritissimos, qui Christum pertinaciter venisse negabant, ad fidem Catholicam, converteret, & efficacissimos multos ex eis prædicatores Adventus Christi, Passionis, ac Resurrectionis, & pro Christi nomine mori paratos fecit. Tanta in ipso viro divino fuit auctoritas dicendi, tantaque gravitas, ut terrenis rebus, luxuique deditos homines, adeo judicii futuri timore concuteret, ut terrena despicerent, & amarent cælestia, ac levitates, & luxus omnium, in Dei provocaret affectum. Omni die Missam cantavit, omni die prædicavit, omni die, (nisi urgens adesset necessitas) jejunavit consilia sancta, & recta nulli denegavit, immo ultro obtulit, carnes non comedit, vestem lineam non induit, manus super ægros frequentissime miraculose sanitate secuta imposuit, mores castissimos servavit, multosque strenuos actus fecit, ubi maxime super magnis rebus populos contendentes, & Regna, pace composuit, & ubi vestis inconsutilis Ecclesiæ Dei scissa conspiciebatur, ut uniretur, & unita servaretur non frustra plurimum laboravit, ac in simplicitate, & humilitate ambulans detractores, persecutoresque suos cum mansuetudine recipiebat, & informabat. Per ipsum quoque divina virtus ad confirmationem suæ prædicationis, & vitæ, tam per manus ipsius impositionem, quam reliquiarum suarum, vestiumque tactum, ac votorum emissionem, multa miracula ostendit. Spiritus namque immundos ejecit, surdis auditum, mutis loquelam restituit, cæcos illuminavit, leprosos mundavit, mortuos suscitavit, aliosque variis detentos languoribus miraculosissime liberavit.

His promotus Nicol. V. informationem, prædictorum, tribus Cardd. commisit.

§. 8. Quorum omnium efficax assertio fuit, quod idem Nicolaus prædecessor, plene de fama fidei, & excellentia vitæ, atque miraculorum ipsius informatus, volens ad ulteriora procedere, juxta S. R. E. morem, Venerabilibus Fratribus nostris, tunc suis Gregorio Episcopo Hostiensi, & eidem Callisto predecessori tunc in minoribus constituto, ac Joanni S. Angeli Diacono Cardinali commisit, quod de veritate fidei, & excellentia vitæ, ac miraculorum gratia, se aut eorum aliquem in Curia, extra vero per judices ab eis deputandos diligenter informarent.

Qui processum formarunt, & multa miracula verificata fuerunt.

§. 9. Qui mandatis præfati Nicolai prædecessoris obtemperantes, & in Curia nonnullis testibus examinatis, extra vero Romanam Curiam juxta potestatem eis datam in Civitate Neapolitana Venerabiles Fratres nostros Patriarcham Alexandrinum, Archiepiscopum Neapolitanum, & Episcopum Majoricensem ibidem commorantes, in partibus Delphinatus Vasionensem, & Uticensem Episcopos, ac dilectos filios Officialem Avinionensem, & Decanum Ecclesiæ S. Petri Avinionensis In Regno Franciæ, Archiepiscopum Tolosanum, Episcopum Mirapicensem ac eorum officiales. In Brittannia vero, Dolensem, & Macloviensem Episcopos, necnon S. Jacuti, & Debusani, Dolensis, & Nanetensis Diœcesis Abbates, ac Nanetenses, & Venetenses Officiales subdelegarunt. Qui juxta tenorem potestatis eis per commissarios tradite, testes examinarunt, & dicta ipsorum in scriptis redacta, clausa cum subscriptione notariorum, & sigillis eorum, ad Curiam transmiserunt. Et tandem per eosdem Cardinales commissarios, inspectis, recognitis, ac visis diligenter processibus, inventum est quod in Civitate Neapoli viginti octo, in Avinionensi, & circunvicinis partibus decem, & octo; in Regno Francie videlicet Tolosanenses quadraginta octo; in Brittannia vero trecenti, & decem testes examinati, inter quos nonnulli S. R. E. Cardinales, multi Episcopi, & Ecclesiarum Prælati, Rex Aragonum præfatus, plurimique alii ex statu sæculari viri nobiles, pluresque alii Legum, Artium, ac Sacre Theologiæ, Baccalarii, Licentiati, Doctores, ac Magistri extiterunt.

§. 10. Ac postquam dictus Nicolaus præde-

Nicolao defuncto, Callist. iii. creatus est Pont. qui cū esset unus de tribus Cardin. deputatis alium Cardd. loco sui sufficit.

prædecessor, rebus fuerat humanis exemptus, piæ mem. Callistus Papa III. prædecessor noster, dudum ante in minoribus constitutus, & unus ex commissariis antedictis, ad apicem summi Apostolatus assumptus, dilectum filium nostrum Alanum tit. S. Praxedis, S. R. E. Presbyterum Cardinalem loco sui, in hujusmodi negotio deputavit delegatum.

Habuitque in Cōsistoriis secretis relationem, verificationis, virtutum, & miraculorum, ideo que ad ulteriora procedi jussit.

§. 11. Et facta eidem Callisto prædecessori per præfatos commissarios relatione fideli in duobus secretis Consistoriis de dictis testium examinatorum, reperit omnia, quæ de fide, de excellentia vitæ, de laboribus, moribus castis, de actibus strenuis, de humilitate, & simplicitate, ac miraculis ipsius Vincentii dicta fuere, legitime probata. Ideoque de consilio Venerabilium Fratrum nostrorum tunc ejusdem S. R. E. Cardinalium, ad ulteriora in canonizatione ejusdem Vincentii procedendum esse decrevit, & deinde ex more, dicta ipsorum testium fecit in duobus Consistoriis generalibus publice recitari, ac postea vocatis eisdem Cardinalibus, & Prælatis, qui in Curia aderant omnes nemine discrepante consuluerunt, ad canonizationem dicti Vincentii esse merito procedendum.

Et tandem ad Canonizationem devenienedum esse pronunciavit.

§. 12. Idem quoque Callistus prędecessor, dicta die, videlicet tertia Junii, Pontificatus sui anno primo in ipsorum Cardinalium, & Pręlatorum præsentia, de ipsorum omnium consensu unanimi pronunciavit atque decrevit, Vincentium pręfatum esse canonizandum, quod publice & solemniter faciendum, in Festo Apostolorum Petri, & Pauli proxime sequenti, videlicet tertio Kalendas Julii, Pontificatus ejusdem anno prędicto, statuit, & etiam ordinavit.

Ipsumque canonizavit, & SS. Confessorum numero adscripsit.

§ 13. Postmodum vero dictus Callistus prædecessor, die solemnitatis Apostolorum hujusmodi, ut pręfertur, adveniente, tam ex vitæ excellentia, quam miraculorum coruscatione, necnon vera notitia, quam de ipso Vincentio tunc vivente habuerat, eum virum comperit assecutum fuisse gratiam, quam Deus omnipotens sanctis, & electis suis concessit, & consimilia signa ex eo consecuta fuisse, quæ ad cognoscendum fideles, ac Dei ministros, veritas in suo Euangelio demonstravit, pro suæ informatione Ecclesiæ, ne posset errare, sic inquiens. Signa autem eos, qui crediderint hęc sequentur In nomine meo dęmonia eiicient, linguis loquentur novis, super ægros manus imponent, & bene habebunt. Ea propter eum auctoritate Apostolica canonizavit, & literarum suarum (si desuper confectæ fuissent) tenore, in Sanctorum Cathalogo adscribendum esse decrevit.

Ejus Festum die 6. Aprilis celebrari jussit.

§. 14. Universos, & singulos, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos ceterosque Ecclesiarum Prælatos monuit, & attente hortatus est, eis nihilominus injungendo, quod octavo Idus Aprilis Festum ejusdem S. Vincentii, sicuti de uno Confessore non Pontifice annis singulis, devote, & solemniter celebrarent, ac facerent a suis subditis, devotione congrua celebrari, & etiam venerari, ut pia ejus intercessione a noxiis protegi, & sempiterna gaudia valerent adipisci.

Miraculorum processum in Monasterio B. Mariæ super Minervam de Urbe asservari præcepit.

§. 15. Miracula vero quæ Deus per eumdem Sanctum fecerat, propter eorum multitudinem, ne modum literarum, si, ut præfertur, confectæ fuissent, egrederentur, duxit silentio prętereunda. Mandans processus omnes super illis habitos, in Ecclesia domus S. Marię super Mineruam de Urbe dicti Ordinis ad perpetuam rei memoriam custodiri, & illorum copiam volentibus exhiberi, ac etiam in officio ipsius Sancti Viri, quoad fieri posset, latius declarari.

Ecclesias ejus visitantibus Indulgentias concessit.

§. 16. Ceterum Callistus prædecessor præfatus, ut ad tanti Confessoris venerabile sepulchrrm, & Ecclesias in quibus de eo festivitas celebraretur, eo devotius, & affluentius, fidelium conflueret multitudo, omnibus vere pœnitentibus, & confessis, qui reverenter ac devote ad prædictum sepulchrum, & Ecclesias in eodem Festo annuatim accederent, ipsius suffragia petituri, de omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, auctoritate confisus, septem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis, misericorditer relaxavit.

Callist. autem iii. obiit, & Bulla desuper non fuit expedita, ideo hic Pont. eam edidit.

§. 17. Ne autem pro eo, quod super canonizatione, & aliis præmissis ejusdem Prędecessoris literæ, ejus superveniente obitu minime confectæ fuerunt, in posterum valeat de hujusmodi canonizatione, & aliis præmissis quomodolibet hæsitari, licet ea in Basilica Principis Apostolorum de Urbe, eisdem Cardinalibus, Prælatis, & multitudine populi circumstantibus, fuerit publicata; Volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod canonizatio, & alia præmissa, dicta die videlicet tertio Kalendas Julii plenarium sortiantur effectum, ac si sub ipsius diei data ejusdem prędecessoris literæ confectæ fuissent, prout superius enarratur, quodque præsentes literę, ad probandum plene canonizationem ipsam, & omnia alia prædicta ubique sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur.

Sanctio pœnalis.

§. 18. Nulli ergo &c.

Dat. P. A. I. I. Octobris.

Datum Romę apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1458. Kalendis Octobris Pontificatus Nostri Anno I.

III.

Erectio Ecclesiæ Episcopalis Civitatis Senarum in provincia Hetruriæ, in Ecclesiam Archiepiscopalem.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Prœmium.

TRiumphans Pastor æternus, gloriosa sanctorum traditione patrum, ut suum salvaret populum, directis in monte colloquiis, eruditionis sacratissimæ præmisit mysteria, quod ignis in altari Sacerdotis confoveatur officio, & ut sine intermissione comburat, ligna ei subiicere, illius

illius, non cesset ministerium studiosum. Altare quippe Dei, cor fidelis habetur cujuslibet, in quo ipsius ardor ignis indesinenter experitur, quo velut flammam ardentis necesse est incendere caritatis. Sancta vero, & immaculata (quam pastor ipse, adveniente temporis plenitudine, ejus unigeniti gloriosissimi aspersione sanguinis, fundari, consecrari, & æternaliter stabiliri censuit) mater Ecclesia, ignis ejusdem sacri ductu, flammarum splendore vestita, quos regnavit in CHRISTO, nexus caritatis ipsius compage, fideles stringit universos, & Ecclesias alias suas, tamquam adolescentulas, ignis hujusmodi confovet ardoribus, & scintillis adornat claritatis.

Causa istius erectionis.

§. 1. Nos itaque illius summi directione Pastoris (qui Ecclesiæ ac fidelium eorumdem, nostræ commisit insufficentiæ curam, nosque licet immerito in ipsius montis verticem ad summi sacerdotis Pontificium conscendere voluit) hujusmodi instructi documentis, adolescentulas ipsas eorumque pastores, in partem sollicitudinis, consilii cælestis dispositione vocatos, in caritatis visceribus ardentius complectentes, ut ea summopere nostri ministerii dona congeramus, nostros continue diffundimus cogitatus, per quæ ad exaltationem, & incrementum intendenda status Ecclesiarum quoque compunctionis antidotis, & amore fulcienda divino corda fidelium eorumdem, ignis hujusmodi colens, & emundans quidquid humanæ fragilitatis suasu offensionis, aut contagionis irrepserit, validiores evitare possit afflatus, & pro decoris adolescentulis eisdem (quæ Regis habitatio sunt æterni) speciosiora elargita insignia, gratioribus ipsa mater Ecclesia munita propugnaculis, pulchra veluti, & decora Hierusalem filia, gregem depascat nitidum, caritatis, & virtutum radiis foecundius illustratum.

Segregatio Ecclesiæ Senensis a Provincia Romana, & erectio in Archiepiscopatũ.

§. 2. Ad venerabilem igitur Ecclesiam Senensem agro irriguo (celebris videlicet, & insignis congregationis, populique venustate) circumdatam, singularesque hujusmodi congregationis palmites, quos (eis de cæli rore, & terrę pinguedine benedicens, qui nunc candidior inter lilia pascitur) munere, & meritis ampliavit, eorumque loca extendit Altissimus, paternæ non immerito dirigentes considerationis intuitum; sperantesque quod (eo, qui charismatum largitor est omnium, dirigente Domino, & Spiritus almifici, qui, prout vult, sua dispensat dona, gratiarum imbre refecto, de virtute in virtutem, palmitibus ipsis, ad illorum ędificationem, tranquillum quoque, & prosperum, sub timore divino, confovendum statum, mutuæ caritatis vicissitudine) fructus dietim affluant ampliores, tantoque Apostolicam (in qua cælestis clavigeri Apostolorum Principis successores existimus) sedem, puris jugiter corde, & animo venerari, illiusque votivum intendere, successive accuratioribus debeant studiis, quanto copiosiori ejus ubertate distenta Apostolicorum elargitione munerum, acceptiora congratulentur impendia liberalius acceptasse. Præmissis, & nonnullis aliis rationabilibus, nostrum ad id animum inducentibus causis, matura super his cum venerabilibus fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione præhabita, de illorum quoque consilio, & assensu, ac Apostolicæ plenitudine potestatis, ad omnipotentis Dei, totiusque Curiæ supercælestis laudem, & gloriam, fidei propagationem, orthodoxæ Ecclesiæ universalis, divinique cultus, & omnium fidelium animarum salutis augmentum, Ecclesiam prefatam (quæ de Provincia Romana esse dignoscitur) a jure Metropolitico, & Romana Provincia hujusmodi, omnino segregamus, & eximimus, necnon in Metropolim, & Sedem Episcopalem Senensem, in Archiepiscopalem, auctoritate Apostolica, erigimus, eamdemque Senensem Ecclesiam, dignitatis Metropoliticæ honore, decorisque titulis, ex specialis dono gratiæ decoramus, ac etiam insignimus. Necnon venerabili fratri nostro Antonio, Episcopo moderno, & successoribus suis, dictę Ecclesiæ Senensis Præsulibus, qui erunt pro tempore, pallium, in signum plenitudinis videlicet Pontificalis officii, assignandum fore; Ecclesiamque Senensem Metropolitanam, & præfatos Præsules Archiepiscopos censeri, & perpetuis futuris temporibus nuncupari debere. Archiepiscopalia quoque, & Metropolitica insignia gerere, jura, jurisdictiones, & cetera singula, prout Metropolitanis in eorum Civitatibus, Dioecesibus, & Provinciis, a jure indultum existit, facere, exercere, administrare, & exequi posse, eadem auctoritate concedimus. Necnon Filias nostras prædictas Suanensem, Clusinensem, & Grossetanensem, & Massanensem Ecclesias, cum suis Civitatibus, & Dioecesibus, juribus, & pertinentiis universis, Ecclesię Senensi, & Archiepiscopis præfatis, tamquam illorum Metropolitanis, & de eorum Provincia, ac modernos, & pro tempore existentes Suanensis, Clusinensis, Grossetanensis, & Massanensis Ecclesiarum prę-fatarum Episcopos, necnon Ecclesias ipsas, quæ videlicet Suanensis, Clusinensis, & Grossetanensis Romanæ, necnon videlicet Massanensis Ecclesia, hujusmodi Pisanensi Ecclesiis subjectæ existunt, ab eisdem Romanæ, & Pisanæ Ecclesiis, & eorum Provinciis, omnino segregamus, illasque Suanensem, Clusinensem, Grossetanensem, & Massanensem præfatis Archiepiscopis, pro eorum suffraganeis, perpetuo subiicimus, & subjectas esse volumus per prę sentes. Ita quod Archiepiscopi Senenses in eisdem Suanense, Clusinense, Grossetanense, & Massanense Civitatibus, & Dioecesibus, jus Metropoliticum sibi vendicent, necnon Suanensis, Clusinensis, Grossetanensis, & Massanensis Episcopi præfati, eisdem Metropoli, & Archiepiscopis, ad omnia, & singula habeantur, & sint adstricti, ad

quæ

quæ suffraganei, suis Metropolitici Ecclesiis, ac Metropolitanis, tenentur, & obligati judicantur secundum canonicas sanctiones.

Gratiarum concessio dictæ Ecclesiæ, & ejus Archiepiscopo.

§. 3. Volentes præterea, & etiam statuentes, quod Archiepiscopi, & Senensis Ecclesia præfati, omnibus, & singulis privilegiis, exemptionibus, gratiis, & indultis Apostolicis, ac aliis quibuscumque potiantur, & gaudeant, quibus de jure Archiepiscopi, Ecclesiæque Metropolitanæ, & earum Capitula, utuntur, potiuntur, & gaudent, necnon Ecclesia Senensi præfata, & illi qui ei hactenus præfuerunt ante erectionem hujusmodi, etiam de consuetudine, qu modolibet uti poterant, potiri, & gaudere. Quodque suffraganei præfati, ac earumdem Suanen. Clusinen. Grossetanen., & Massan. Civitatum, Diœcesumque Clerici, & Laici, præfatis Archiepiscopis, veluti ipsorum Metropolitanis, debitas exhibeant obedientiam, reverentiam, pariter, & honorem. Et insuper irritum ex nunc decernimus, & inane, si secus super his, a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Clausula derogatoria.

§. 4. Non obstantibus quod Ecclesiæ ipsæ, ut præfertur, subjectæ fuerint, ac constitutionibus Apostolicis, statutis quoque, & consuetudinibus Ecclesiarum præfatarum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

D. P. An. I. 22. April.

Datum Senis Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono, decimo Kalendas Maii, Pontificatus nostri Anno Primo.

IV.

Præcedentia Episcoporum, aliorumque ad Cathedrales Ecclesias Electorum, ac Protonotariorum Apostolicorum.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Præcedentia Episcoporum.

CUM servare in rebus ordinem atque modum, ad Romanum Pontificem maxime pertineat, ordo vero, in eo potissimum consideretur, ut secundum suam quique dignitatem, aut præcedant, aut sequantur, habita cum venerabilibus Fratribus nostris Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, exacta, & diligenti deliberatione, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de eorumdem Fratrum nostrorum consilio pariter, & assensu statuimus, decernimus, ordinamus, atque mandamus, ut Notariorum nostrorum (quos vulgo Protonotarios, quasi per excellentiam quamdam, non ab re, consuetudo vocitat) nullus deinceps Episcoporum venerando Sanctoque Ordini, tamquam honorabiliorem sese audeat anteponere.

§. 1. Sed in Capella quidem nostra, in banco seu scamno secundo, post Episcopos, seorsum sedeant, secundum ordinem institutionis eorum. In Consistoriis vero publicis, (ubi de rebus quæ gerunt, ut authentica conficiant documenta, rogari consueverunt) quatuor ex eis, qui numerarii dicuntur, aut ipsis absentibus, totidem ex aliis, secundum institutionem eorum seniores, juxta gradum Apostolici solii, honorabiliorem teneant locum, Sedique nostræ proximiores assideant. In aliis autem locis, tam in Curia, quam extra ubique gentium atque terrarum Archiepiscopos, & Episcopos omnes, Notarii nostri sequantur, eisque cedant, & quod in Episcopis sancimus, ad Ecclesiarum Cathedralium auctoritate Apostolica electos pariter, & confirmatos extendimus. Limitatio.

Nulli ergo &c.

Datum Mantuæ, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono, pridie Idus Junii, Pontificatus nostri Anno Primo. D. P. An. I. 12. Junii.

V.

Appellantes a Summo Romano Pontifice, ad futurum Concilium, eorumque Consiliarii, & fautores, pœnis excommunicationis, criminisque lesæ Majestatis, divinæ, & humanæ subjiciuntur.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Plurima oriuntur mala ab appellatione interposita a Rom. Pont. ad futurum Concilium.

EXecrabilis, & pristinis temporibus inauditus tempestate nostra inolevit abusus, ut a Romano Pontifice, Jesu Christi Vicario (cui dictum est in persona Beati Petri) Pasce oves meas, &, quodque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cælis; nonnulli spiritu rebellionis imbuti, non sanioris cupiditate judicii, sed commissi evasione peccati, ad futurum Concilium provocare præsumant, quod quantum sacris Canonibus adversetur, quantumque Reipublicæ Christianæ noxium sit, quisquis non ignarus jurium intelligere potest. Namque (ut alia prætereamus, quæ huic corruptelæ manifestissime refragantur) quis non illud ridiculum judicaverit, quod ad id appellatur quod nusquam est, neque scitur quando futurum sit? Pauperes a potentioribus multipliciter opprimuntur, remanent impunita scelera, nutritur adversus primam Sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina, & hierarchicus ordo confunditur.

Hic Pont. eam damnat, & a mandatis Papæ provocari prohibet.

§. 2. Volentes igitur hoc pestiferum virus a Christi Ecclesia procul pellere, & ovium nobis commissarum saluti consulere, omnemque materiam scandali, ab ovili nostri Salvatoris arcere, de venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium,

nalium, cunctorumque Prælatorum, ac divini, & humani juris Interpretum, curiam sequentium, consilio, & assensu, ac certa nostra scientia, hujusmodi provocationes damnamus, & tamquam erroneas ac detestabiles reprobamus, cassantes, & penitus annullantes, si quæ hactenus taliter interpositæ reperiantur, easque tamquam inanes, ac pestiferas, nullius momenti esse decernimus, & declaramus. Pręcipientes deinceps, ut nemo audeat quovis quæsito colore, ab ordinationibus, sententiis, sive mandatis quibuscumque nostris, ac successorum nostrorum, talem appellationem interponere, aut interpositæ per alium adhærere, seu eis quomodolibet uti.

Contravenientibus pœnas excomunicationis, & interdicti, & criminis læsæ majestatis infligit.

§.3 Si quis autem contrafecerit, a die publicationis præsentium, in Cancellaria Apostolica, post duos menses, cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerit, etiam si Imperiali, Regali, vel Pontificali præfulgeat dignitate, ipso facto sententiam execrationis incurrat, a qua nisi per Romanum Pontificem, & in mortis articulo, absolui non possit. Universitas vero sive Collegium, Ecclesiastico subjaceat interdicto, & nihilominus tam Collegia, & Universitates, quam prædictæ, & aliæ quæcumque personæ, eas pænas ac censuras incurrant, quas rei Majestatis, & hæreticæ pravitatis fautores, incurrere dignoscuntur. Tabelliones insuper, ac testes, qui hujusmodi actibus interfuerint, & generaliter qui scienter consilium, auxilium dederint, vel favorem talibus appellantibus, pari pœna plectantur.

Sanctio Pœnalis.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrorum voluntatis, damnationis, reprobationis, cassationis, annullationis, decreti, declarationis, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

D. P. An. II. 18. Januarii.

Datum Mant æ Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono decimo quinto Kalendas Februarii Pontificatus nostri Anno Secundo.

VI.

Erectio Universitatis Nannetensis.

Ex Histor. univers. Parisien. Bulæi Tom. V. pag. 661.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Præfatio.

INter felicitates quas mortalis homo in hac labili vita ex Dono Dei nancisci potest ea non in ultimis computari meretur, quod per assiduum studium adipisci valeat scientiæ Margaritam, quę bene beateque vivendi viam præbet, & peritum ab imperito sua preciositate longe faciat excellere, & ad mundi arcana cognoscenda dilucide inducit, suffragatur indoctis, & in infimo loco natos inducit in sublime. Et propterea Sedes Apostolica rerum spiritualium, & etiam temporalium cujusvis laudabilis exercitii perpetua, & constans, adjutrix, ut eo facilius homines ad tam excelsum humanæ conditionis fastigium acquirendum, & acquisitum in alios refundendum semper cum augmento quæsiti facilius inducantur. Cum aliarum rerum distributio massam muniat; scientiæ vero communicatio quantum in plures diffunditur, tanto semper augeatur, & crescat, illos hortatur, eis loca pręparat, & opportunæ commoditatis auxilia impartitur, Catholicorum Principum votis favorabiliter annuendo.

Cathedralium numerus in Brittannię Ducatu.

§.1. Cum itaque sicut accepimus, dilectus filius nobilis vir Franciscus Britonum Dux Sui Ducatus Britanniæ, in quo novem Ecclesiæ Cathedrales, Civitates insignes, & totidem Diæceses ab invicem distinctæ notabilia Monasteria, & beneficia Ecclesiastica, sæcularia, & regularia, copiosusque tam Ecclesiasticorum, quam Secularium nobilium, & ignobilium populi numerus consistunt, ac ejusdem populi statum prosperari cupiens, ac cognoscens, quod si in aliqua Civitate earumdem studium vigeret Literarum Generale, quamplures ejusdem populi, quorum aliqui studiorum literarum per eos incæptorum desertores efficiuntur, alii vero qui ipsi studio operam dare cogitant, ab eo retrahuntur perfectam acquirerent Scientię Margaritam, non mediocriter ipsi statui profuturam. Cupit pro rei publicę, ac Incolarum ejusdem Ducatus, aliorumque ad ipsam Margaritam anhelantium utilitatem, in una Civitatibus ipsis uberrima, videlicet Nannetensi, ad quam flumen Ligeris spatio ducentorum milliariorum, & ultra navigabilis a partibus Franciæ, & deinde ad portum maris ipsi Civitati Nannetensi multum accommodum tendit, & per quod omnia vitæ humanæ necessaria, & ad eandem Civitatem navali, & Carbasorum usu vehi possunt, & in qua aeris temperies viget victualium ubertas, ceterarumque rerum ad usum vitæ humanæ hujusmodi pertinentium copia reperitur plurimum desiderat fieri, & ordinari per eandem Sedem studium generale in qualibet licita facultate.

§. 2. Nos igitur præmissa, & etiam eximiam ipsius Ducis, & Prædecessorum Brittanniæ Principum Fidei devotionem, & sinceritatem, quam ad nos, & Romanam Ecclesiam, cui semper plenarie, ac constanter obedivisse sine varietate comprobantur attente considerantes, ferventi desiderio ducimur, quod Ducatus prædictus scientiarum ornetur muneribus, itaut viros producat consilii maturitate conspicuos, virtutum redimitos ornatibus, & diversarum facultatum dogmatibus conditos, sitque ibi fons irrigans, de cujus plenitudine hauriant universi Christifideles, undique illic affluentes, & literarum documentis insistentes. Horum igitur consi-

consideratione inducti ad laudem Divini nominis, & orthodoxæ fidei propagationem, Reipublicæ, & partium earumdem commodum, atque profectum.

In Civitate Nannet. Universitatem erigi mandat.

Auctoritate Apostolica concedimus, statuimus, & ordinamus, quod in dicta Civitate Nannetensi de cætero sit, & perpetuis futuris temporibus vigeat studium Generale, & universitas existat studii Generalis tam in Theologia, quam in jure Canonico, Civili, & Medicina, quam quavis alia licita facultate, in quibus sicut in Parisiensi, Bononiensi, Avenionensi, Senensi, & Andegavensi Generalibus studiis, Ecclesiastici quicumque, & qualiacumque beneficia Ecclesiastica obtinentes, & Laici Magistri, & Doctores doceant, & studere volentes undecumque fuerint, studeant, & proficere, ac benemeriti Baccalaureatus, licentiæ Doctoratus, & Magisterii, & quoscumque alios gradus recipere illis sic benemeritis impendi valeant, atque possint.

Episcopus Nannet. Universitatis Cancellarius deputatur.

§. 3. Volentes, & ordinantes, quod Venerabilis Frater Guillelmus modernus, & pro tempore existens Episcopus Nannetensis sit studii, & Universitatis hujusmodi Cancellarius, qui aut per eum, seu Sede Nannetensi Vacante per Capitulum quo ad hoc deputatus Vicarius in qualibet dictarum facultatum commendabilis vitæ, Scholaribus quos ad hoc Rector studiis, Regentes Magistri, sive Doctores facultatis, in qua graduati singuli postulabunt, seu major pars eorum idoneos reputaverint, Baccalaureatus, & licentiæ gradus conferat, ac singuli ipsius studii Magistri, sive Doctores in facultatibus, in quibus ibidem rexerunt aliis cum rigore examinis licentiatis quibuscumque Magisterii, sive Doctoratus insignia de consilio, & assensu aliorum Doctorum, sive Magistrorum præfatæ facultatis inibi impendere, sive dare valeant, & ex tunc illi qui insignia hujusmodi receperint, licentiam habeant tam in prædicto, quam ubique terrarum quocumque alio studio, absque alio examine, aut approbatione legendi, docendi, & cetera faciendi, quæ Magistri, & Doctores in altero dictorum Studiorum facere possunt, ac quod ipse Cancellarius, seu Vicarius, & qui pro tempore Rector ipsius Studii fuerit, & Doctores inibi residentes vocatis secum, in competenti numero, prout eis videbitur de qualibet facultate aliquibus licentiatis, & Scholaribus providis dicti Studii Nannetensis, ac duobus ad minus de Ducis Brittanniæ pro tempore existentis consiliariis pro felici directione dicti studii salubria statuta, & ordinationes concedere possint. Super quibus omnibus, & singulis auctoritate Apostolica, & ex certa scientia facultatem, & etiam potestatem concedimus per præsentes.

§. 4. Præterea omnibus, & singulis Magistris, Doctoribus licentiatis, Scholaribus, & studentibus; ac studere volentibus, licentiam elargimur ad ipsam Civitatem Nannetensem accedendi, & inibi legendi, docendi, & studendi, ac gradus,

Gradus, & insignia recipiendi facultas.

& insignia hujusmodi modis præmissis recipiendi, & impendendi, necnon ipsis pro tempore regentibus, vel studentibus, & qui gradus, vel insignia hujusmodi receperint. Quod ipsi omnes, & singuli omnibus, & singulis prerogativis, privilegiis præeminentiis, antelationibus, libertatibus, exemptionibus, immunitatibus, honoribus, & indultis per nos, & Prædecessores nostros Romanos Pontifices, & aliis quavis Apostolica Ecclesiastica, vel mundana auctoritate, sive potestate quovis modo concessis, & ab eis emanatis. Quorum omnium, & hac desuper confectarum litterarum, & inde secutorum quorumcumque formas, continentias, & tenores, ac si de illis, & eorum singulis specialis specifica, & expressa mentio, & designatio, necnon tenorum eorumdem de verbo ad verbum insertio facta foret, præsentibus haberi pro expressis quibus Parisiensis Bononiensis, & Audegavensis Generalium Studiorum Universitates, ac in eis graduati Scholares, & Studentes uti, frui, & gaudere possint, valeant, & debeant pariformiter, & absque ulla differentia perinde in omnibus, & per omnia, ac si illę prerogativæ, privilegia, præeminentiæ, antelationes, voluntates, indulta, libertates, exemptiones, immunitates, honores, & concessiones ipsi studio Nannetensi, ac in eo legentibus, & studentibus, & graduatis, Scholaribus, & suppositis specialiter, & expresse concessa forent, & in eorum favorem emanassent.

Eisdem prerogativa, & privilegia conceduntur.

§. 5. Et insuper, ut eo ferventius ipsi Magistri, Doctores, & Studentes in dicto Nannetensi Studio erga Studia valeant insudare quo adversus eorum turbatores vivacis protectoris suffragio cognoverint se munitos, moderno, & qui pro tempore fuerit Episcopo Nannetensi præfato per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus prædictis, Magistris, Doctoribus, Scholaribus dicti Studii Nannetensis, & in illo Graduatis efficacis defensionis, protectionis, auxilio, & præsidio existens, per se, vel alium seu alios faciat eosdem Magistros, Doctores, Graduatos, Scholares, & Studentes, præmissis prærogativis, privilegiis, præeminentiis, antelationibus, voluntatibus, concessionibus, honoribus, & indultis pacifice, & quiete uti, frui, & gaudere. Nec permittat illos contra ea, & præsentium nostrarum litterarum continentiam, & tenorem, vel alias, a quoquam quavis auctoritate etiamsi regali, aut Archiepiscopali, vel alia Ecclesiastica, vel mundana præfulgeat dignitate impeti, seu etiam indebite molestari, contradictores quoslibet, & rebelles per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia quibuslibet appellationibus postpositis compescendo, invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii Secularis, non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi Prædecessoris nostri illa præsertim, qua cavetur ne quis extra suam Civitatem, vel Diæcesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis

illis ultra unam dietam a fine Suę Dięcesis ad judicium evocetur, sive ne Judices a Sede Apostolica deputati extra Civitatem, & Diæcesim in quibus fuerint deputati contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vires suas committere, seu aliquos extra suam Civitatem, & Diæcesim in quibus fuerint deputati contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vires suas committere, seu aliquem extra suam Civitatem, & Diæcesim evocare præsumant, & de duabus dietis in consilio Generali edita, ac aliis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis. aut si aliquibus communiter, vel divisim a dicta sit Sede indultum, quod interdici suspendi, vel excommunicari, seu quod studia Generalia nisi ab aliis studiis similibus ad certam locorum distantiam remotis locis erigi non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem. Ac aliis privilegiis quibuscumque quibusvis aliis generalibus studiis concessis & eorum statutis, & consuetudinibus &c. juramento, & Apostolica auctoritate roboratis illis præsertim quibus forsitan in eisdem Studentes, sive licentiati quod alibi ratione studii non resideant, vel gradum sive insignia non recipient antedicta jure jurandi Religione affirmari distinguantur; quidem juramenta hactenus præstita dumtaxat penitus tollimus, & ad illorum observantiam non teneri auctoritate,& scientia similibus decernimus, ac ipsa juramenta habemus, & haberi volumus pro infectis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Conclusiones. §. 6. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, concessionis, commissionis, mandati, constitutionis, & voluntatis infringere, &c.

Dat. die 4. Aprilis Anno Domini 1460. Pontif. An. II. Datum Senis Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimo, pridie Nonas Aprilis Pontificatus Nostri Anno Secundo.

VII.

Retractatio eorum, quæ ipse Pontifex, in minoribus existens, scripserat pro Concilio Basileensi contra Eugenium Quartum.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis filiis Rectori, & Universitati Scholæ Coloniensis, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Enarratio ante actorum. IN minoribus agentes, non sacris ordinibus initiati, cum Basileæ inter eos versaremur, qui se generale Concilium facere, & universalem Ecclesiam repræsentare ajebant, dialogorum quendam libellum ad vos scripsimus, in quo de auctoritate Concilii generalis, ac de gestis Basileensium, & Eugenii Papæ contradictione, ea probavimus, vel damnavimus, quæ probanda vel damnanda censuimus, quantum cupiebamus, tantum defendimus, aut oppugnavimus; nihil mentiti sumus, nihil ad gratiam, nihil ad odium retulimus, existimavimus bene agere, & recta incedere via: nec mentis nostræ aliud erat objectum, quam publica utilitas, & amor veri. Sed quis non errat mortalis? Sapientem inquiunt Philosophi numquam errare, verum est. At qui sapiens, nisi bonus? Quis bonus, nisi solus Deus? Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum, inquit Propheta Regius; Declinavimus, & nos ab utero matris, erravimus in invio, & non in via; ambulavimus in tenebris, & procul à vera luce recessimus, nec nobis tantum erravimus, alios quoque in præcipitium traximus, & cæcis ducatum præbentes cæci, cum illis in foveam recidimus. Forsitan, & aliquos ex vobis scripta nostra decepere, & in devia deduxerunt, quorum sanguinem si de manibus nostris requisierit Dominus, non habemus quod respondere possimus, nisi nos, ut homines, peccavisse; qui arbitrantes rectum iter ostendere, obliquum monstravimus. In misericordia tantum Dei spes nostra sita est, quæ super omnia opera ejus elucet. Sed haud quamquam satis fuerit divinam misericordiam implorare, & dicere, Parce Domine, parce peccatis nostris, nisi pro viribus vulnera, quam diximus, veritate curare annitamur, & sic est in fabulis, Sagitta, quæ vulneravit, afferat opem: sive ut canit Ecclesia, Medelam inde ferat, hostis unde læserat. Mortem quidam, prius sibi consciverint, quam videri velint aliquando male sensisse, & nonnulli ne vel ad horam videantur errasse, semper errant, & dum ad minimam tolerare honoris jacturam nequeunt, totum abjiciunt, & perpetua notantur infamia, & in pessimas prolabuntur hæreses. Qui ne appareant inconstantes, pertinaces efficiuntur. Superbissimi hoc agunt, qui videri dii, non homines volunt, quales Constantiæ combusti sunt nostra ætate in magno Conventu, Hieronymus, & Joannes hæresiarchæ.

§. 1. Nos homines sumus, & homines erravimus. Neque imus inficias, multa, quæ diximus, scripsimus, egimus, damnari posse: verum non ut Arrius, Eutyches, Macedonius, aut Nestorius, & alia blasphemorum turba, ex animo damnatam viam elegimus, seducti peccavimus, ut Paulus; & ignoranter persecuti fuimus Ecclesiam Dei, & Romanam primamque Sedem. Propter quod prostrati ante oculos divinæ pietatis, supplices oramus: Delicta juventutis meæ, & ignorantias ne memineris, &c. Pudet erroris, pænitet male dictorum scriptorumque, vehementer pænitet: plus scripto, quam facto nocuimus. Sed quid agamus? Scriptum & semel emissum volat irrevocabile verbum. Non sunt in potestate nostra scripta, quæ in mul- Pont. iste dum in minoribus erat ignoranter contra Ecclesiam Dei locutus est.

in multas inciderunt manus, & vulgo leguntur. Utinam latuissent, quæ sunt edita; nam si futuro in sæculo manserint, aut in malignas mentes inciderint, aut incautas, fortasse scandalum parient. Qui hæc scripsit, inquient, in beati tamdem Petri cathedra sedit, & Christi Salvatoris vicariatum gessit, ita scripsit Æneas, qui postea summum Pontificatum adeptus, Pius II, appellatus est, nec invenitur mutasse propositum. Qui eum elegerunt, & in summo Apostolatus vertice collocarunt, ab iis scripta ejus approbata videntur. Verendum est, ne talia nostris aliquando Successoribus objiciantur, & quæ fuerunt Æneæ, dicantur Pij, atque ab ea Sede auctoritatem vendicent, adversus quam ignoranter latraverunt.

Ideo ad imitationem S. Augustini ejus dicta retractat.

§. 2. Cogimur igitur, dilecti filii, beatum Augustinum imitari, qui, cum aliqua in suis voluminibus erronea inseruisset, retractationes edidit. Humilis, & probatissimi vir ingenii, qui suas ineptias verecunde confiteri, ac corrigere, quam impudenter defendere maluit. Idem, & nos faciemus: Confitebimur ingenue ignorantias nostras, ne per ea quæ scripsimus juvenes, error irrepat, qui possit in futurum Apostolicam Sanctam Sedem oppugnare, nam si quem decuit umquam Romani primique throni eminentiam, & gloriam defendere, ac extollere, nos illi sumus, quos sine ullis meritis pius, & misericors Deus, sola dispensatione sua, ad beati Petri solium, & dilectissimi Filii sui Domini nostri Jesu Christi Vicarium evocavit.

Et suadet, ejus scriptis Apostolicæ Sedis auctoritatem elidentibus nō prestari fidem.

§. 3. Quibus ex rebus dilectiones vestras hortamur, & in Domino commonemus, ne prioribus illis scriptis inhæreatis, aut fidem ullam præstetis, quæ supremam Apostolicę Sedis auctoritatem quovis pacto elidunt, aut aliquid astruunt, quod Sacrosancta Romana non amplectitur Ecclesia. Suadete omnibus, ut id solium præ ceteris venerentur, in quo Salvator Dominus suos Vicarios collocavit, & quod Beati Apostoli Petrus, & Paulus, suo Sanguine dicaverunt, nec putetis divinam providentiam, quæ cuncta gubernat, & nihil negligit eorum quæ creavit, inordinatam reliquisse militantem Ecclesiam, quæ cum sit sponsa Christi, profecto a Deo est, & ordinem habet, dicente Apostolo, Quæ sunt a Deo ordinata esse. Requirit autem ordo, ut inferiora a Superioribus gubernentur, & ad unum tandem perveniatur, tamquam Principem, & moderatorem cunctorum, quæ infra se sunt. Sicut grues unam sequuntur, & in apibus unus est rex, ita, & in Ecclesia militanti, quæ instar triumphantis habet, unus est omnium moderator, & arbitrer, Jesu Christi Vicarius, a quo, tamquam capite, omnis in subjecta membra potestas, & auctoritas derivatur, quæ a Christo Domino Deo nostro sine medio in ipsum influit. Nec profecto in alium, tamquam sui exercitus ducem, supremam auctoritatem Christus principaliter derivasset, quam in suum Vicarium, qui Primus fuit Petrus, cui commissam novimus Dominici gregis curam, nec duo pluresve Petros Evangelistæ commemorant, nec duos aut plures instituit Dominus, qui suum locum tamquam capita tenerent æqualia: sed unum constituit, ut verticem, ac ducem, & pastorem universi gregis, Simonem Petrum, dicens, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam; & tibi dabo claves Regni Cælorum: & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum, & in Cœlo, & quodcumque solveris super terram, erit solutum, & in Cælo. Et, pasce oves meas. Quę nulli alteri seorsum dicta leguntur, nisi Petro, ut in Petro unitas, & summa contineretur auctoritas, nec alius a petra dictus est Petrus, nisi Simon, ut intelligeremus unicum esse veræ, & solidę petrę, id est, Christi, ut Paulus exponit, locumtenentem Simonem Petrum, qui solus pro Domino in periculo constituto exemit gladium. Petrus igitur, & successores ejus Romani Pontifices primatum in Ecclesia tenuerunt, & Nos hodie, quamvis indigni, sola Domini voluntate digni, tenemus, & quicumque Romanæ secundum canonicas sanctiones præficitur Ecclesiæ, quamprimum electus est in sacro Collegio, supremam a Deo potestatem sine medio consequitur, & per ordinem in omnem diffundit Ecclesiam. cujus peccata divino judicio punienda relinquuntur, si quid adversus hanc doctrinam inveneritis aut in dialogis, aut in epistolis nostris, quæ plures a nobis sunt editæ, aut in aliis opusculis nostris, (multa enim scripsimus adhuc juvenes) respuite, atque contemnite, sequimini quę nunc dicimus, & seni magis, quam juveni credite, nec privatum hominem pluris facite, quam Pontificem. Æneam reiicite, Pium recipite. Illud, gentile nomen parentes indidere nascenti; Hoc, Christianum in Apostolatu suscepimus.

Occurritque objectioni eorum qui dicerent ipsum Pontif. cum Pontificatu, mutasse propositum, & ideo ejus vitam, & gesta recenset.

§. 4. Dicent fortasse aliqui, cum Pontificatu hanc nobis opinionem advenisse, & cum dignitate mutatam esse sententiam. Haud ita est, longe aliter actum. Audite filii conversationem nostram, brevis narratio erit, quæ vobis, quantum ad rem attinet, veritatem aperiet, & objectioni faciet satis. Anno salutis primo, & trigesimo supra millesimum quadringentesimum cum Dominico Capranica, quem Martinus V. in secreto Consistorio Cardinalem creaverat, Eugenius IV. spreverat, Basileam petivimus, ibique Concilium inchoatum invenimus, verum ab Eugenio revocatum, quamvis congregati noluerant obedire, asserentes jam inceptum Concilium sine consensu Patrum, qui convenissent, haud quaquam potuisse dissolui. Julianus aderat S. Angeli Cardinalis, natione Romanus, moribus, & doctrina conspicuus. Is cum ceteris præstaret, audita Eugenii revocatione, prędidentiam dimisit tamquam summo Pontifici vellet obedire: sed cum augesceret in dies, Eugenio, vel invito Concilium, & multi ex diver-

diversis regionibus Episcopi, & Regum legati adventarent, Cardinales quoque ex Romana Curia profugi in dies nonnulli concurrerent, prçsidentiam resumpsit, & auctoritatem Concilii mirum in modum extollens, eminentiam primæ Sedis supprimere cœpit. Venientes Eugenii Legatos, & potestatem Romanorum Præsulum magnificantes, apparenter confutavit, & cum esset facundissimus, facile persuasit auditoribus quę cupiebat. Cardinales ex Urbe profecti, Eugenio infensi, vitam ejus moresque carpebant. Accedebant in horas catervatim novi Curiales, qui (ut est omnis multitudo maledica, & inimica Principi) Eugenii nomen modis omnibus lacerabant. Nos, qui ex patria juvenes, non ex Urbe illuc migraveramus, & nova tum primum avis ex Senensi gymnasio evolaveramus, rudes, & inexperti, vere esse arbitrabamur quæcumque dicebantur, nec putabamus mentiri alios, qui nesciremus ipsi mentiri, atque ut est innatum homini, tetra, & horrenda crimina odio habebamus. Nec Eugenium diligere poteramus, quem tot tantique testes indignum Pontificio dicerent. Aderant legati Parisiensis scholæ, cujus est fama percelebris, affuerunt & aliquando vestri, & aliorum studiorum Germanicę nationis Oratores, & uno cuncti ore, Concilii generalis auctoritatem ad cælum afferebant. De potestate Romani Pontificis pauci erant qui loqui præsumerent, omnes, qui publice loquebantur, prurientes auribus, multitudini applaudebant. Accessit, & ipsius Eugenii consensus, qui dissolutionem Concilii a se factam, revocavit, & progressum eis approbavit, cum reconciliata Synodus Eugenio videretur, & pax Ecclesiæ data. Præterita enim omnia per duas literas Concilii Patres Eugenio sese remissuros, & pedes ejus tamquam beati Petri exosculaturos promiserant, si revocata dissolutione, Concilio cursum permitteret, atque illi cohæreret. Novæ intercessere discordię, tum aliis de rebus, tum potissime super translatione Concilii, Græcorum causa, in alium locum. Eugenius in Italia, non sine ratione, Concilium petebat, popularitas synodalis transire montes horrebat, & in Avinione, aut in Sabaudia locum desiderabat. Advenerunt per id temporis duo viri ex Italia Basileense Concilium, Nicolaus Panormitanus Archiepiscopus, & Ludovicus Pontanus, Apostolicæ Sedis Notarius, Alphonsi Magni Regis Oratores, qui velut duo orbis sidera, ceu Pontificii juris, & totius civilis sapientiæ duo præcipua lumina, & clarissima censebantur. Hi dictis scriptisque Concilii gesta probabant, Eugenii facta damnabant, nec erat qui aut vellet aut auderet dicta eorum refellere. Quid ageremus? Audire potuimus, non discere? Rude nimis ingenium est, quod per singulos dies audita, & inculcata non capit. Quales magistri sunt, tales discipuli evadere solent. Paucos invenias Aristoteles, qui Planotica norint destruere dogmata. Non est discipulus supra magistrum, inquit Dominus: nec nos magistrum potuimus superare. Julianus nobis, & Nicolaus, & Ludovicus, & alii complures fuere magistri, schola, Basileensis Conventus, in quo raro aliquis Eugenii causam defendit. Adversus Concilii dignitatem mutire aliquid, crimen hæresis fuit. Una omnium, vox Concilium Eugenio præferebat. De Sedis Apostolicę pręcellentia aut silentium, aut contemptus. Concilium Concilium cuncta sonabant. Dicimus ergo quæ audivimus, & post aliquot annos, existimantes nos aliquid esse, diximus, ut est apud Satyricum. Semper ego auditor tantum? Numquamne reponam? Puduit semper discipulum agere, subtraximus ferulæ manum, cœpimus loqui, & Magistri personam induimus. Scripsimus epistolas, & opuscula, hoc omnibus passim datur, docti, & indocti scribunt, & quæ scripsit ipse, nemo contemnit, nisi editionis fervorem tempus extinxerit, nobis placebant scripta nostra, more poetarum, qui poemata sua tamquam filios amant. Nec Basileæ quemquam inveniebamus, qui ea damnaret, probant enim similia similes, applaudabamus nobis ipsis, & in editionibus nostris gloriabamur. Et quamquam postea Eugenius Concilium in Italiam transtulerit, & cum Græcis Ferrariæ, ac demum Florentiæ convenerit, quamquam Julianus Sancti Angeli, & Joannes S. Petri Cardinales, quibus plurimum credebamus, ad Eugenium defecissent, quamquam paucissimi in fide Basileensi remansissent, noluimus tamen credere existimantes cunctos, qui abibant, metu recedere, ne bona temporalia perderent, & cum nihil haberemus, quod nobis auferri posset, perseverandum putavimus, ne partem quæ verior nobis apparebat, relinquentes, detrimentum animæ faceremus. Mansimus igitur Basileę, quoad Eugenio, ut credidimus, justo judicio deposito, Amadeus Sabaudiensis suffectus est, & Felix V. appellatus, quem non ut idolum, quod erat, sed tamquam verum Christi Vicarium venerati sumus, nihil ad hęc sinistri putantes intercessisse. At cum Fridericus Romanorum Rex, Aquisgrani coronatus, domum repetens, Basilea transitum fecisset, rogatusque Felicem illic præsentem accedere, nullo pacto persuaderi potuisset, ut honorem ei, tamquam Romano Pontifici, exhiberet, aut publice cum eo verba misceret, tum primum consideravimus possibile esse, quod partem erroneam sequeremur, quando Rex, Imperator Romanorum futurus, in tanto negotio dubius esset, & ad Eugenium inclinaret magis. Multum, & sæpe inter nos ipsos cogitavimus, quis esset modus inveniendi verum, numquam enim volentes erravimus. Rogati in familiam Friderici transire, non renuimus. Erat tunc ille cum tota fere Germania neutralis. Concilium Basileæ dicebant esse Germani, & idolum ejus respuebant, nec Eugenio, nec Basileensibus plene obediebant. Placuit ad neutrales tran-

les transire, ut verum apud eos liberius audiremus, & si recedendum esset ab uno extremorum, per aliquod medium transiremus ad alterum, & eorum judicium spectaremus, qui non essent affecti causæ. Mansimus in aula Friderici pluribus annis, illic varias audivimus opiniones. Neutralitatem idcirco Teutones induerant, ut concordia facilius inveniretur, non ex consilio Solonis, qui tumultuante Civitate, extorrem fecit eum, qui sine parte remansit. Multa inter neutrales didicimus quæ nos antea latebant, Eugenium falso de multis accusatum invenimus, Cardinalesque qui Basileam venerant, ob privatas inimicitias bono, & sancto viro notam inurere voluisse; qui tamen cuncti postea ad eum redierunt; & veniam errati petierunt.

Julianus S. Angeli Cardinalis Romanus multis quas hic habes rationibus huic Pont. in minoribus existenti, erroneam esse suā opinionem demonstravit.

§. 5. Forte per id tempus Julianus Sancti Angeli Cardinalis, cujus supra meminimus, ex Ungaria, quę sibi decreta contra Turcas fuerat provincia, Flaviniánum venit, quæ hodie Vienna dicitur, præcipuum Austriæ columen, sæpe cum eo sermonem pro veteri consuetudine miscuimus, sępe de rebus Basileensibus disputavimus, tuebamur antiquam sententiam, ille novam defendebat. Extollebamus generalis Concilii auctoritatem, ille Apostolicę Sedis potestatem magnopere collaudabat. Dicebamus Concilium Basileense jure perseverasse, quamvis Eugenius Præsidentes revocasset, & hoc ejus factum accusabamus, ille dissolutum seu translatum rite Concilium affirmabat, & Basileensium opera multis modis detestabatur, Basileæque non Synodum Ecclesiæ, sed Satanę, & ministrorum ejus synagogam remansisse dicebat. Diutina fuit inter nos concertatio, verum modestia, & charitate plena. Ad extremum cum suis scriptis, dictisque Cardinalem vinceremus, prememusque vehementer, subridens ille, Tu, inquit, Æneas tabellis obsignatis agis mecum, & quoniam aliquando sensimus ut dicis, idcirco, & hodie idem putas debere sentire, & addictos priori sententiæ censes? Verum propterea non sumus liberi, quia mutare sententiam usque ad mortem possumus. Cur enim non liceat omni tempore, relicto falso, verum amplecti? Fateor me dixisse, & scripsisse, quæ refers, verum a vero remotum errasse. Ac tu, qui, ut ais, me doctore Basileensibus credere adductus es, errantem olim sectatus es, cur modo non sequeris recta monentem? Præsumpsi de meipso, dum essem Basileæ nimis, quamvis deceptus decepi, & credens prodesse, nocui, in medio Ecclesię docens quæ non didici, cæcus erravi, & in tenebris ambulavi, reliqui tandem Ecclesiam malignantium, & cum impiis sedere recusavi. Revelavit Dominus oculos meos, & consideravi mirabilia de lege sua: cognovi priorem errorem, & quantum a vero procul abiissent Basileenses, plane intellexi: Adii Romanam Curiam, & Eugenio, cum fuissem rebellis, submisi ceruicem, a quo misericordiam consecutus, ad unionem Græcorum navavi operam, & illis Romanę Ecclesię reconciliatis, adversus impios Turcas legationem accepi. Castigans castigavit me Dominus, & morti non tradidit me, sed humiliatum exaltavit, quia cognito in errore non perseveravi, sed mox in viam redii, & ex magistro factus discipulus, ex magno parvus, expurgato veteri fermento, novum hominem indui; & verę matris lacte nutritus, ad fontem veri perveni, quem sancti Doctores ostendunt Gręci, & Latini, quorum una vox est, salvari non posse, qui Sanctæ Romanæ Ecclesiæ non tenet unitatem, omnesque illas virtutes mancas esse ei, qui summo Pontifici obedire recusat, quamvis in sacco, & cinere jacens, dies & noctes jejunet, & oret, & in ceteris videatur legem implere; quia melior est obedientia, quam victimæ, & omnis anima potestatibus sublimioribus subjecta est, & Romanum Pręsulem in Ecclesię vertice constitutum esse constat, a quo nullam ex ovibus Christi exemptam novimus. Ego ad ovile redii, qui diu erraveram extra caulas, & pastoris Eugenii vocem audivi, tu si sapias, idem facies.

Et eidem multū profuit Joannes Caravajalis Hispanus, qui Rotæ Auditor fuit & deinde Cardinalis.

§. 6. Hæserunt pectori nostro verba viri, quæ sępe ad nos repetiit non sine charitate ardenti, & amore singulari. Interea ex diversis regionibus homines doctissimi Cęsarem adierunt, quibuscum placidos de eisdem rebus miscuimus sermones, semper ad verum intenti, cujus est natura hominis avida. Multum profuit nobis Joannes Caravaialis Apostolici Palatii Auditor, natione Hispanus, qui Juliano defuncto, in titulo Cardinalatus ac Legatione successit: quo cum sæpe de Concilio Basileensium amice disputavimus. Nemo doctus ad Imperatorem venit, quem de his rebus in colloquium non adduceremus. Cumque Cęsar ad unionem Ecclesiæ procurandam in Nurimberga suæ nationis conventum instituisset, decrevissetque Summum Pontificem adhortari, ut Constantię novum Concilium indiceret, Legatumque mitteret, ac Basileenses pariter inducere ut eo se transferrent, ut ibi pax Ecclesię redderetur, primi Basileenses recusavere. Quod audiens Thomas Asselbachius ex Germanis insignis Theologus, nunc, inquit, scio Basileenses Spiritum Sanctum non habere ductorem, quando tam ęquam Imperatoris legem effugiunt, idem multi alii dixere viri doctissimi, & opinione sanctitatis illustres.

Cognito tandem errore Romam venit, & reconciliavit se Ecclesiæ.

§. 7. Quibus consideratis, caligo tandem ab oculis nostris cecidit, quæ velut aranearum tela, verum cernere impediebat. Recognovimus errorem nostrum, venimus Romam, Basileense dogma rejecimus, Eugenio Pontifici Maximo caput submisimus, & reconciliati Ecclesiæ Romanæ, doctrinam ejus imbuimus, & illud Hieronymi diximus, Ego nullum primum nisi Christum sequens beatitudini tuæ, idest Cathedrę Petri communione consocior. Super illam fundatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum

agnum Dominicum comederit, profanus est. Si quis in Arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio.

Sacros deinde ordines suscepit.

§. 8. Eramusque adhuc pene Laici, quando ad Eugenii obedientiam redivimus. Ex Basilea Clericali tantum charactere insigniti recessimus, nec umquam sacros imbuimus ordines, nisi post veritatem cognitam, Basileensis cœcitate relicta. In Austria minores ordines, ac subdiaconatum, & diaconatum recepimus, in Urbe ad Presbyteratum pervenimus. Hæc est conversatio nostra, per hos gradus è tenebris ad lucem migravimus.

Profuitq. sibi multum Thomas tunc Theologus, & deinde Papa Nicolaus V.

§. 9. Ad quam rem non parum luminis nobis attulit Thomas Sarazanus Theologicæ sapientiæ celebratus ac acutissimus interpres, qui postea in summo collocatus Apostolatu, Nicolai Quinti nomen accepit.

Pontifex ponit hic quæ de Romani Pont. auctoritate sentit, & Bernardi ad Eugenium tertium notatu digna verba.

§. 10. His auctoribus, unam Ecclesiam Catholicam, & Apostolicam esse didicimus matrem omnium fidelium, extra quam non invenitur salus, sponsam Christi immaculatam, in qua omnes, qui militant finem sibi proponunt vitam æternam. Idcirco enim in Ecclesia militanti laborant homines, & cum dęmonibus tamquam hostibus pugnant, ut pacem tandem assequantur, & cum Jesu magistro, ac legifero suo in cælesti Hierusalem triumphare, ac regnare possint. Hic finis Christiano proponitur, huic omnes Ecclesiæ militantis conatus, omnes leges, omnes regulæ tendunt; quoniam Ecclesia quidam exercitus est Deo militans, terribilis ut castrorum acies ordinata dicitur, uni proculdubio Imperatori subjecta, ad cujus nutum cuncta referuntur. Cumque pius ac maximus, & optimus Deus in suo sanguine fundaverit Ecclesiam, eamque voluerit ad finem usque sæculi perdurare, quis non dixerit in ea id regimen institutum esse, quod optimum censetur? At vero inter genera gubernationum communis Philosophorum sententia est, præstare monarchiam, & Romani, quorum toto micuit orbe dignitas, quamvis erectis regibus duos annuos Consules elegerunt, & modo tribunos addidere, modo alios magistratus invenere, in adversis tamen casibus, bellisque gravioribus, ad unum aliquem recurrerunt, virtute, & auctoritate pręstantem, quem Dictatorem appellaverunt, cujus dicto non liceret adversari, & quamquam dictaturam ab initio temporaneam instituerunt, in Julio tamen, & successoribus ejus perpetua effecta est. Nec umquam Romana res admirabilior, aut celsior fuit, quam sub Augusto Cæsare, quando jam clausis Jani portis totus fere orbis sub unius hominis gubernatione quievit. Quo tempore natus mundi Salvator monarchicum regimen ceteris prætulisse videtur gubernationibus. Idem probat totius fere orbis consuetudo, cujus maximam partem gubernant reges, sive Christianos intueamur, sive Barbaros. Et quamvis Civitates aliquot reperiantur, quæ cum maxime serviant, liberas sese vocitant, sine Rege viventes, non possunt tamen effugere, quin unum præferant aliis, eique tamquam capiti pro tempore obediant. Quid plura? Cęlestis aula nos admonet. Quid illa pulchrius? Quid ordinatius? Quid majus, aut durabilius? Quid melius, aut beatius? Quamvis in ea, & Angelorum diversi sint ordines, & sanctorum spirituum innumerabiles chori, unus est tamen omnium Rex æternus Deus qui condidit universa, & nihil negligit eorum quę condidit, cujus Filius unigenitus Christus Jesus, cum pro nostra salute venisset in hunc mundum, servili accepta forma, Ecclesiam, de qua loquimur, in Cruce patiens, suo sanguine acquisivit, & in ea usque in diem Ascensionis corporaliter præsedit, & tamquam dux verus, & imperator, cuncta in finem suum direxit. Et cum ascendisset in Cælum, eum indubitanter sui gregis pastorem reliquit, cui dixerat, Pasce oves meas, & Tibi dabo Claves Regni Cælorum. Neque enim dixit, & non fecit, qui solus est verax. Grex Christi, Ecclesia est. Pastor primus ipse Christus fuit, & pastor bonus, qui posuit animam suam pro ovibus suis. Secundus pastor Petrus extitit, ab ipso Domino institutus, atque omni potestate donatus, quę ad bene regendum commissas oves necessaria ducitur, alioquin Christus, qui sapientia Patris est, & omnino sapienter agit, Ecclesiæ suæ haud sufficienter providisset, quod est nefarium asserere. Et quamvis plures per orbem Ecclesiæ institutę fuerint, & plures Episcopi, idest plures greges, & ovilia plura, & pastores plures; omnes tamen sub uno pastore, & in uno grege, atque ovili continebantur, sicut & hodie continentur, quia unus est Christi thalamus, una sponsa, unum ovile, & unus pastor, & omnium Episcoporum unus Episcopus Romanus Præsul, Beati Petri successor, & Jesu Christi Vicarius. Petrus enim in Antiochia primum sedit, deinde Romam venit, unde cum persecutionem fugiens, vellet abire, a Domino prohibitus est, & hic glorioso martirio vitam finivit, successore Clemente substituto, atque ita in hanc usque diem servatum est, ut qui Romæ sederit Antistes, rite institutus per legitimum electionis tramitem, tamquam Aaron vocatus a Domino, hunc omnes Christianæ plebes, omnes populi, omnes Reges, omnes Clerici, omnes Episcopi tamquam Jesu Christi Vicarium, & Beati Petri successorem, universalis Ecclesiæ caput ac rectorem, & ducem venerati sunt. Inter quos plurimi pro Christi nomine asperrimos perpessi cruciatus, & morte mulctati, coronam Martyrii susceperunt, plurimi Confessores egregii, vita, moribus, & doctrina fulgentes, quamvis sine sanguinis effusione, non tamen sine periculis, & labore, ac voluntate parata pro conservanda sacri Euangelii auctoritate moriendi, ad cęlestem gloriam pervenere, ut Gregorii, Damasi, Leonis, Innocentii, Bonifacii, Benedicti, & alia nomina, inter quæ tertius claruit Eugenius, ex Mona-

Monasterio Sancti Anastasii ad summum Sacerdotium evocatus, ad quem Divus Bernardus Monacorum pater, non minus doctrinæ fulgore, quam vitæ sanctimonia illustris, inter multa, hujusmodi verba conscripsit. Indagemus, inquit, adhuc diligentius quid sis, quam geras videlicet personam pro tempore in Ecclesia Dei. Tu es Sacerdos magnus, summus Pontifex, tu princeps Episcoporum, tu hæres Apostolorum, tu primatu Abel, gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, judicatu Samuel, potestate Petrus, unctione Christus. Tu es, cui claves traditę, cui oves creditæ sunt. Sunt, & alii quidem cæli janitores, & gregum pastores, sed tu tanto gloriosius, quanto & differentius utrumque prę illis nomen hęreditasti. Habent illi assignatos sibi greges singuli singulos, tibi universi crediti uni sumus. Nec modo ovium, sed & pastorum, tu unus omnium pastor. Hæc Bernardus ad Eugenium III. scribit, cui supremam, & omnimodam in Ecclesia potestatem concedit. Quod ille de tertio testatur Eugenio, hoc nos de quarto, & omnibus aliis Romanis Pontificibus profitemur, quia dignitatis est auctoritas. Liquet igitur unum in Ecclesia caput esse, & unum principem, quia pax populi ex uno rectore dependet, & pluralitas principum discordiam parit. Christus Ecclesiæ suæ in ultimo Testamento pacem reliquit, & pacem multis verbis commendavit. Dedit ergo, & regimen pacis amicum, idest, monarchicum, sub beato Petro, & successoribus ejus administrari cuncta præcipiens, clavibus illi commissis, & cura gregis demandata. Hæc nos de Romani Pontificis auctoritate, & potestate sentimus, cui & congregare generalia Concilia, & dissolvere datum est. Qui etsi filius est propter regenerationem, propter dignitatem tamen pater habetur, & sicuti filiationis causa venerari debet Ecclesiam tamquam matrem, ita & prelationis causa præfertur ei, ut pastor gregi, princeps populo, rector familiæ. Cum his, & generalis Concilii auctoritatem, & potestatem complectimur, quemadmodum, & ævo nostro Constantiæ, dum ibi fuit Synodus universalis, declaratum, definitumque est. Veneramur enim Constantiense Concilium, & cuncta, quæ præcesserunt a Romanis Pontificibus nostris prædecessoribus approbata, inter quæ nullum invenimus umquam fuisse ratum, quod stante Romano indubitato Præsule absque ipsius auctoritate convenerit: quia non est corpus Ecclesiæ sine capite, & omnis ex capite defluit in membra potestas. Hæc nostra sententia est, filii: hæc credimus, & profitemur: hęc jam senes, & in Apostolatus apice constituti, pro veritate asserimus.

Et quæ in contrarium scripsit tamquam erronea revocat.

§. 11. Si quæ vel vobis, vel aliis conscripsimus aliquando, quæ huic doctrinæ repugnent, illa tamquam erronea, & juvenilis animi parum pensata judicia, revocamus, atque omnino respuimus.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sexto Kalendas Maii, Anno millesimo quadringentesimo sexagesimo tertio. Dat. P. A. 5. die 26. Apr.

VIII.

Canonizatio S. Catharinæ de Senis, ejusque relatio in Catalogum SS. Virginum, & Festivitatis institutio pro prima Dominica mensis Maii.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Universis Christifidelibus salutem, & Apostolicam benedictionem.

Misericordias Domini, quas in dies largius experimur, non satis explicare potest lingua mortalis. Vincunt humana eloquia divina beneficia. Nec homini datum est, Creatorem suum abunde collaudare, nec si omnes artus converterentur in linguas, quomodo ex nihilo creati, de non esse producti sumus in esse: nec vel lapides, vel plantę, vel animalia bruta, sed rationis participes divinorumque capaces effecti sumus: ac non solum Angelis, sed ipsi quodammodo invisibili, & excelso Deo similes, gloria, & honore coronati, super omnia opera eius imperio potiti. Verum si nos ipsos rebus ceteris comparamus, nulla creatura magis ingrata reperta est, quam homo. Si Luciferi, & sociorum ejus superbiam præterimus, solus inter creata, rebellis Deo ingratissimus homo est. Reliqua omnia divinam pietatem in suo esse collaudant, nec ejus umquam præceptis adversantur, naturę legibus parent, & ea peragunt, ad quæ producta sunt. Terra aratrum patitur, & suscipiens semina, tamquam sub usuris, multiplicata reddit, & imperio Dei obediens, culta atque inculta, humano generi consulit. Saxa in ædificiorum usum recepta, pręsto adsunt, nec scissa vel excocta resistunt. Fructificant arbores in agro virentes, & & postea quam aruerunt, aut ignem nutriunt, aut ędes tectaque sustinent. Quanta herbarum sive in foliis, sive in radicibus, sive in floribus, sive in seminibus, sive in succis inest utilitas? Quanta in fluminibus commoditas? Quanta in lacubus ac maribus, quæ dum navigia subeunt, inter remotissimas gentes commercia præstant? Quid animalia cetera, sive aquatica, sive terrestria? In omnibus laudatur Deus, dum naturæ jussa capessunt. Elementa, & sidera faciunt imperata. Sol peragit cursum suum, nec præscriptas Zodiaci metas excedit. Nec alieno lucens lumine, suo muneri luna deest. Nec errantes errant stellæ, certum semper, & statutum iter agentes. Omnia in cælo, & in terra laudant Deum, & in officio manentia, benedicunt ei, nec legi resistunt impositę. Gravia deorsum cadunt, levia sursum feruntur. Cuncta gratitudinem ostendunt, Deo parent atque naturę, solus

solus homo ingratus, inobediens ac rebellis inter creata repertus est, perversi angeli ruinam imitatus. Ille in cælo superbiens, Creatorique similis esse cupiens, in abyssum præcipitatus, meditati sceleris pœnas dedit.

Homo autem equale se Deo facere voluit.

§. 1. Homo de limo factus, & in terra positus, sive imbecillitatis immemor, & ipse quoque alta cupere cœpit, qui de ligno vescens prohibito, per boni, & mali cognitionem, æqualitatem cum diis optavit, propter quod de paradiso deliciarum ejectus in multas ærumnas datus est, & porta regni celorum clausa, mors introivit per orbem terrarum, quæ nulli hominum parcit. Quantum filii Adæ ante diluvium aberraverint, & quam procul a divina voluntate recesserint, secuta ultio patefecit, quę omnem carnem aquarum inundatione deleverat, ea excepta quæ cum pio Noe in arca salvata est. Ceterum neque in filiis ejus nequitia ac perfidia defuit, malignati & ipsi sunt, & in omne prolapsi nefas. Turris Babel in contumeliam Domini cœpta est, & ibi labium universę terrę divisum. Ab his bella introducta sunt, rapinę, tumultus, incendia, cædes, adulteria, stupra, periuria, & idolorum cultus, & quicquid malorum libido, aut superbia gignit. Paucissimi usque ad Abraham reperti sunt divinæ legis amatores.

Salvator autem Christus ex semine Abraham nasci, & crucis mortem subire, & humanam naturam salvare dignatus est.

§. 2. Ille vero unicum certumque pietatis exemplum, adeo voluntati Dei sese submisit, ut proprium filium immolare non dubitaret. Propter quod in semine ejus benedictæ sunt omnes gentes. Ex cujus liberis non solum Prophetæ orti sunt, divinæ legis prædicatores, sed ipse quoque Salvator Christus, secundum carnem nasci dignatus est, qui pro salute humani generis cum in forma Dei esset æqualis Patri, exinanivit semetipsum, formam servi accipiens, & homo factus, tædia carnis subiit, tormenta, & cruciatus pertulit. Et extremam mortem, non secundum naturam, sed violentam, sed ignominiosam, sed acerbissimam, & vix homini tolerabilem, in ligno Crucis sustinuit. In quo moriens, mortem nostram destruxit, & vitam reparavit. Despoliavit inferos, abduxit sanctos Patres, & victor mortis, ac diaboli triumphator, cælum jam longo tempore clausum, aperiens, ascendit ad Patrem, nobisque viam ostendit, per quam sequi eum possemus, evangelica lege tradita, & baptismo, ceterisque sacramentis apertis, per quæ lapsi repararemur, & salvaremur.

Homo tamen magis ingratus est. Et multi a fide Catholica deviant.

§. 3. Nec tamen tot tantisque allecta beneficiis, nostra protervitas ac malignitas conquievit, nec gratum exhibuit animum, nec vitia deseruit homo. Sed quo majori præventi sumus munere gratiarum, eo magis ingrati reperimur, & ad illicita procliviores. Nam quomodo sublimem diligimus aut honoramus Deum? Quomodo ejus mandata servamus? Quis sacrosancto Evangelio paret? Quæ reverentia legum? Quis canonum metus? Quæ subjectio erga superiores? Quæ charitas erga inferiores? Quis æquitatis? Quis justitiæ cultus? Quæ religio? Qui mores hominum sunt? Qui dicunt in cordibus suis, Non est Deus. Alii impia efferunt dogmata, & blasphemias in Deum cudunt. Alii voluptatum servi nil aliud cogitant, nisi quomodo libidines suas expleant. Alii opibus inhiant alienis. Alii humanum sanguinem sitiunt. Rara innocentia est, eaque parum tuta. Neque propinquitatis jura prosunt, neque scriptæ, sanctæque moribus leges. Viribus, & fraudibus cuncta obediunt, ita ut neque abs re princeps mundi hujus appelletur diabolus, quando pars orbis major ejus arbitrio ducitur. Nam quantum est, quod pseudoprophetæ Mahumetis infamia possidet? Orienti pręcipuam portionem, & Aphricæ maxima regna, & in Hispania Granatenses, & in Græcia multæ provinciæ sub Mahumete, Christum blasphemant. Nec parva Judęorum natio, per orbem terrarum late dispersa, sancti Evangelii, & Christianæ legis inimica. Nec desunt in Septentrione, atque in Oriente cultores idolorum, in angulum Europæ Christianitas redacta est. Nam quamvis per Asiam ac Lybiam Christiani non pauci dispersi esse ferantur, non tamen illorum sincera est fides, qui procul ab Apostolica Sede inter infideles habitantes, & cum hæreticis communicantes, improba quædam sapiunt, & multis erroribus scatent. Nec Christiani qui sunt in Europa, tam re quam nomine Christiani existunt. Adumbrata quidem, & ficta est multorum religio, sicut opera ipsa manifestant. Nam quotus est, qui digna Christiano faciat opera? A fructibus eorum cognoscetis eos, inquit in Evangelio Dominus. Si vivimus, ut Christus jubet, Christiani sumus. Joannes Apostolus, ejus filios esse homines asserit, cujus opera faciunt. Si Dei mandata servamus, Dei proculdubio filii sumus, sin diaboli, ad eum pertinemus, dicente Domino, Vos ex patre diabolo estis. Dura sententia, & tamen vera. Illius quisque filius est, & ad eum pertinet, cujus mandata sectatur. Quantum autem ingrati Christiani a divinis præceptionibus procul abierint, & quantum diabolicis suggestionibus adhæserint, per sese quis intelligit. Interroget quisque conscientiam suam, & retroactam ante oculos mentis vitam collocet, & quantum ab officio veri Christiani recesserit, palam cognoscet. Quæ cum ita sint, maxima est summi Dei benignitas, & incredibilis misericordia, quæ nos tolerat, & vivere sinit, expectans ut aliquando conversi redeamus in viam.

Semper tamen fuerunt aliqui viri Deo accepti qui ejus iram placarunt.

§. 4. Sed inventi sunt in omni ætate nonnulli Deo placentes, viri sancti, qui viventes in carne, desideria carnis vicerunt, & cælestem in terram vitam egerunt. Quorum meritis, & intercessione sustentata est mundi machina, & comminatus ignis retentus, & ira Dei ultioque suspensa. Nec dubitamus, quin hodie quoque aliqui sint accepti Deo, quorum preces

preces cœlestem nobis Regem placatum, benignumque reddant.

Maximè Beatus Bernardinus Senensis qui Religionem S. Francisci ingressus fuit, innocentemque vitam duxit, & miracula fecit. Et ideo a Papa Nicolao V. canonizatus, ut sup. in constit. 2. fol. 306.

§. 5. Inter alios autem qui Deo placuerunt, & divinam nobis clementiam placaverunt, urbs Senæ inter Etruscos nobilis, ætate nostra Bernardinum aluit, qui nobili loco natus, in adolescentiæ flore mundo renunciavit, & ingressus B. Francisci Religionem, cum fratres sui Ordinis procul abiisse ab institutis, & regula Patris repe-risset, eos acriter correxit. Et cum eos omnes in viam reducere non posset, sequestratis pluribus, quibus regulam reservare placuit, cum his cœnobia frequentavit, quæ multa de novo correxit, & sanctissimis institutis reformavit. Circuivit Italiam prędicando, vitia fulminavit, virtutes erexit. Mira ejus abstinentia fuit, mira integritas, moderata gravitas, eloquii multa suavitas, multa doctrina. Et quoniam verus erat paupertatis cultor, hostis pecunię, & omnium deliciarum inimicus, semper in ejus vultu ingens alacritas emicuit, & in mentem summa quies, ut qui sola innocentia gaudebat, nullius sibi conscius criminis, scandalis quampluribus in Italia obviavit, & multa miracula perpatravit, propter quæ adhuc vivens sanctus habebatur, & miro plebium colebatur honore, nusquam sine populi frequentia, & singulari reverentia receptus. Qui cum apud Aquilam Marsorum urbem, hujus vitæ cursum peregisset, a Nicolao Quinto prædecessore nostro, ipso Jubilei Anno, cum Christianus orbis ad purgandas vitiorum sordes, frequens urbem inviseret, inter sanctos Christi Confessores relatus est.

Catarina Virgo etiam Senensis Angelicam in terris vitam duxit,

§. 6. Fuerat, & in ętate superiori, parentum nostrorum memoria, in eadem urbe, & in sexu fæmineo virgo Catarina, non minoris meriti, nec minus accepta Deo. Cujus preces in conspectu pręcelsę divinitatis, humano generi admodum salutares, & olim fuisse, & nunc esse, & in posterum fore, non dubitamus. Nam sicut peccata malorum hominum, ac blasphemia iram Dei super nos provocant, ita & sanctorum opera rogaminaque avertunt. Verum Catarina quamvis angelicam vitam in terris egerit, & ante annos octuaginta decedens, ad cœlum migraverit, multisque signis, & gloriosis miraculis claruerit, non tamen adhuc inter sanctas Christi virgines a militante Ecclesia recepta erat. Neque enim Romani Pontifices, qui ante nos fuerunt, id decreverant.

Urb. vi. Inn. vii., & Greg. xi. volebant eam canonizare, sed ob varias perturbationes non potuerunt.

§. 7. Voluerat Urbanus Sextus hunc ei honorem impartiri, & post eum Innocentius Septimus, ac deinde Gregorius Undecimus. qui hujus virginis, & sanctæ conversationis ejus, præcipuam habuere notitiam. Sed vexati perturbatione schismatis, quod eorum tempore viguit, & multis bellorum turbinibus ac molestiis agitati, divino, ut diximus, consilio id omiserunt, ne sæviente divisionis procella, quod sanctum una obedientia decrevisset prophanum altera censuisset. Dilata est res usque ad tempora nostra, nobisque hujus sacerrimæ virginis canonizatio reservata, tamquam conterraneæ nostræ atque concivis, ut Senensis virginis sanctitas, decreto Senensis hominis in Romana Sede sedentis, prodiret in lucem.

Hic ideo Pont. Catarinam non quia Senensem, sed quia meritis preclaram cognovit, & Fridericus Imp. & Paschalis Dux Venetiarum apud istu Pont. pro hac canonizatione insteterunt.

§. 8. In qua re non imus inficias, affectum nos aliquem sanctum, & pium traxisse. Quis est enim, qui suæ urbis pręconia, suæ patriæ laudes, sui generis virtutes, non libenter vulgari procuret, cum id possit rite, & honeste facere; excellentia facta, & illustres virtute homines, & in omni genere, & in omni parte orbis, nemo est qui non cupidum præconizandi affectum habere videatur; libentius tamen, & majori cum jucunditate, sua in patria, & in sua gente. Etsi nos quidem B. Catarinæ sublimes dotes, nobile ingenium, divinam mentem, sacratissimam voluntatem in omni natione quam lætissimi vidissemus, lætiores tamen in urbe Senensi, quæ nos genuit. Siquidem meritorum ejus longe magis peculiariter esse confidimus participes, quam si virgo hæc aut in Africa, aut in Scythia, aut in India nata fuisset. Neque enim fieri potest, quin sanctorum propinquitas aliquid habeat prerogativæ. Nil tamen ob hanc causam, plus minusve dicere licet, quam verum est. Nec propter cognationem, aut patriæ charitatem, inter sanctos quisquam sine meritis, sine solito examine, sine consuetis solemnitatibus referendus est. Quapropter & si jucunde audivimus B. Catarinam Senensem esse, cujus Canonizatio petebatur, non tamen in ejus Canonizatione quidquam omissimus ex his, quæ tanta in solemnitate requiruntur. Aderant multæ preces non modo Senensis populi, verum etiam aliorum. Nam, & carissimus in Christo filius, Fridericus Romanorum Imperator Augustus, simulque dilectus filius nobilis Vir Paschalis Venetiarum Dux, nobis supplicavit, ne hanc Virginem suo in terris honore privatam ulterius esse sineremus, in quam multorum populorum devotio esset incensa, & multa de ipsa miracula vulgarentur.

Dum Senis commorabatur ad preces sibi porrectas, in publico Cōsistorio inquisitionem fieri super vitæ, & miraculis Catarinæ jussit.

§. 9. Mantuam vero petentes, cum inter eundum apud Senenses aliquamdiu supersedimus, & ibi in Consistorio publico ingentia ejus merita, & miraculosa signa nobis essent exposita, vehementesque preces porrectæ, ut sanctorum Christi honores illi decerneremus, haud quaquam statim annuimus, sed pro veteri consuetudine, tribus nostris S. R. E. Cardinalibus, uni Episcopo, alteri Presbytero, reliquo Diacono, vivæ vocis oraculo commissimus, ut debitis habitis processibus de vita & moribus ipsius Catarinę, denique miraculis ejus, sive in vita, sive post mortem patratis, & de reliquis ad Canonizationem necessariis diligenter inquirerent, nobisque in secreto Consistorio, ut moris est, fidelem relationem facerent.

Et ex relatione habitum fuit a Commissariis, quod in Inquisitione fuerunt verificatæ quæ hic continentur.

§. 10. Commissarii per annum, & ultra, donec ex Mantua Romam rediissemus, rem discutientes inventis processibus antiquis,

quis, apud Venetos, & alibi habitis, examinatisque de novo testibus, & summa cum diligentia cunctis ponderatis, cum seorsum inter Cardinales tantum, omnium quæ invenerant, veracem nobis relationem fecissent, ac demum per advocatum ea quæ nobis exposuerant, in publico Consistorio denuo recitari curassent, postremo convocatis in aula nostra Romæ universis, qui tunc erant in curia Ecclesiarum præsulibus, assistentibus nobis Cardinalibus, iterum Commissarii præfati per organum venerabilis fratris nostri Gulielmi Episcopi Portuensis, natione Gallici, qui primus eorum erat, rursus cuncta quæ invenerant, & rite probata videbantur, coram explicaverunt, ex quorum relatione, quæ amplissima, & ornatissima fuit, hæc summatim accepimus quæ vera, comperta, cognita, & explorata sunt.

Vitæ Catarinæ Senensis ac aliquorum miraculorum compendium.

§. 11. Virgo Catarina ex Civitate Senensi oriunda, mediocribus orta parentibus, prius Deo sese dedicavit, quam Deum posset per ætatem cognoscere. Sex annos nata, ut Domino serviret, eremum concupivit, & urbe egressa, in caverna, loco solitario, delituit, quamvis jubente spiritu, paululum demorata, domum redierit. Angelicam salutationem edocta, quoties paternæ domus scalam ascendit, toties per singulos gradus, flexo geniculo, Beatissimam Virginem matrem Domini salutavit. Et anno currente ætatis suæ septimo virginitatem suam consecravit Christo, quem sua in majestate sedentem mirabili visione contemplata est, & arcana cælestis aulæ vidit, quæ non potest effari lingua mortalis. Mundanas delicias a se omnes abdicavit. Orationi totam se dedit, corpusculum suum vigiliis, jejuniis ac verberibus afflixit. Coæquales puellas, ut idem facerent, & docuit, & suasit. Pubes effecta, scissis crinibus, mortale conjugium recusavit. Convicia, & maledicta hominum sprevit. Beati Dominici habitum quem fœminæ gestant, de pœnitentia nuncupatæ, extorsit, protinusque impetravit. Ancillare officium in paterna domo exercuit, nihil magis cupiens, quam vilis apud homines, & abjecta videri. Pauperibus Christi (nam id pater ei indulserat) larga manu subvenit, ægrotantibus summa diligentia ministravit. Diabolicas tentationes, & assiduas malignantium spirituum pugnas, patientiæ clypeo, & fidei galea superavit. Incarceratos, & oppressos, quibus valuit modis, consolata est. Nullum ab ea verbum non religiosum, non sanctum excidit. Omnis sermo ejus, de moribus fuit, de religione, de pietate, de contemptu mundi, de amore Dei, & proximi, de cœlesti patria. Nemo ad eam accessit, qui non doctior meliorque abierit. Doctrina ejus infusa, non acquisita fuit. Prius magistra visa est, quam discipula, quippe quæ sacrarum literarum professoribus, ipsisque magnarum Ecclesiarum Episcopis, difficillimas de divinitate quæstiones proponentibus, prudentissime respondit, & adeo satisfecit, ut tamquam agnos mansuefactos remiserit, quos tamquam lupos ac leones feroces acceperat, quorum nonnulli, divinam in virgine sapientiam admirati distributis mox inter Christi pauperes, quas possidebant, substantiis, accepta Domini cruce, vitam deinde Euangelicam egerunt. Summa hujus Virginis abstinentia fuit, & admirabilis vitæ austeritas. Nam cum vini, & carnium usum prorsus abjecisset, nec pulmentariis ullis uteretur, ad extremum eo deducta est, ut nec legumina ederet, nec pane vesceretur, nisi cœlesti, quem verus Christianus in Sacramento sumit altaris. Inventa est aliquando a die Cinerum usque ad Ascensionem Domini jejunium perduxisse, sola Eucharistiæ communione contenta. Per annos circiter octo, minimo herbarum succo, eorumque parum retento, & communione sacra, sustentata est. Ad cibum quasi ad supplicium pergebat. Ad communionem altaris, quę illi fere quotidiana fuit, quasi ad cælestes nuptias invitata esset, summa cum alacritate proficiscebatur. Cilicio sub veste utebatur, quo carnem macerabat. Nullę illi plumę, nulla pulvinaria erant. Lectum sibi ex tabulis confecerat: atque in eo jacens, brevissimum somnum accipiebat. Raro enim ultra duas horas interdiu noctuque dormiebat. Reliquum omne tempus, vigilando, orando, prædicando, opera misericordiæ agendo, contrivit. Spissis cordulis carnem suam maceravit: dolore capitis pene assiduo torquebatur. Æstuabat febribus: nec aliorum diversorum morborum cruciatu carebat. Luctabatur quam frequentissime cum dæmonibus: multisque illorum molestiis vexabatur. Sed ajebat cum Apostolo: Cum infirmor, tunc fortior sum. Nec enim in tantis laboribus deficiebat, nec charitatis opera negligebat. Assistebat miseris indigna ferentibus. Arguebat peccatores, & blandissimis verbis ad pœnitentiam revocabat. Præcepta salutis omnibus læta dabat. Quid sectandum, quid fugiendum esset, alacri vultu ostendebat. Diffidentes summo studio componebat. Multa extinxit odia, & mortales sedavit inimicitias. Pro pace Florentinorum, qui cum Ecclesia diffidebant, & interdicto suppositi Ecclesiastico erant, Apenninum, & alpes transire, atque usque in Avinionem ad Gregorium Undecimum Pontificem maximum antecessorem nostrum proficisci non dubitavit. Cui votum suum, de petenda urbe Roma, in occulto factum, & sibi soli ac Deo notum, sese divinitus cognovisse monstravit. Fuit enim in ea spiritus prophetiæ, & multa prædixit antequam fierent, & occultissima revelavit. Rapiebatur sæpe a spiritu, & in aere suspensa, divinis contemplationibus pascebatur, adeo extra se acta, ut expuncta percussaque, nihil omnino sentiret: idque frequenter ei contingebat, cum divinissima reficeretur Eucharistia. Magnum, & sanctum erat in plebibus Catarinæ nomen: & undique ad eam ægroti, & malignis vexati spiritibus, deducebantur, & multi curaban-

curabantur. Languoribus, & febribus in Christi nomine imperabat, & dæmones cogebat ab obsessis abire corporibus. Propter quas res, duobus Romanis Pontificibus Gregorio XI. (cujus pauloante meminimus) & Urbano VI. acceptissima fuit, adeo ut legationibus eorum fungeretur, multisque, & magnis spiritualibus gratiis ab eis donaretur.

Catarina obiit Romæ annum agens trigesimum tertium.

§. 12. Eadem cum vitæ agonem jam peregisset, anno ætatis suæ tertio circiter ac trigesimo in Urbe Roma diem suum clausit. De cujus animę in cælum assumptione, & gloriosa receptione, stupendæ ac mirabiles revelationes factę reperiuntur apud eas personas, quæ virginem dilexerunt, maxime vero apud ejus confessorem Raimundum Capuanensem Sacræ Theologiæ Magistrum, qui postea Generalis totius Ordinis Prædicatorum pater, magister, & rector effectus est. Is namque cum Januæ ageret, ea nocte qua virgo migravit, hora matutina in dormitorio apud imaginem Matris Domini, eam contemplatus est miro splendore fulgentem, & verba ad se consolatoria dicentem.

Et sepulta fuit in Ecclesia S. Mariæ supra Minervam. Et miraculis claruit.

§. 13. Corpus ejus aliquamdiu servatum, denique in Ecclesia Fratrum Prædicatorum, quæ de Minerua dicitur, Romæ conditum est non sine magna populi devotione ac reverentia. Cujus tactu plerique ægroti salutem consecuti sunt a Deo: & nonnullis saluti fuit ea tetigisse, quæ sacrata Virginis membra tetigere. Postea quoque virgo ipso jam Cælo recepta, vota supplicantium benigne audivit, & ut a sponso, & Domino Christo suo Salvatore exaudirentur, curavit. Multi enim ex diversis ægritudinibus curati sunt, qui audita beatę Catarinæ gloriosissima fama, ejus patrocinium supplices petivere. Propterea Venetiis, ubi numquam virgo ipsa fuerat, & multis in locis nomen ejus cum veneratione receptum est, & vota ei plurima fiunt.

Vota de canonizanda B. Catharina data sunt.

§. 14. Hæc, & alia quamplurima cum venerabilis frater noster Episcopus Portuensis, in conventu Cardinalium, & Pręsulum exposuisset, & liquido probata esse affirmasset, rogati singulatim tum omnes Cardinales, tum Præsules, qui plurimi affuerunt, sententiam dicere, totis suffragiis beata virgo digna cælo, & astris, declamanda visa est. Nec quisquam, fuit qui non magnopere canonizationem ejus faciendam probaverit.

Pont. in Basilica S. Petri cæremoniis peractis Catherinam canonizavit, & inter Sanctas Virgines collocavit.

§. 15. Quibus ad longum auditis, jussimus in Basilica Beati Petri Apostolorum Principis suggestum magnum, & ornatum apparari, super quo hoc hodie adstante populo, & clero, sermone de vita, & miraculis hujus Virginis per nos habito, Missarum solemnibus celebratis, & consuetis cæremoniis rite peractis, ad canonizationem hujus Virginis, sub his verbis duximus procedendum. Ad honorem omnipotentis, & æterni Dei, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ad exaltationem fidei catholicæ, & Christianæ religionis augmentum, auctoritate Domini nostri Jesu Christi, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, ac nostra, Catarinam Senensem illustris, & indelebilis memoriæ virginem, cujus corpus in Ecclesia Prędicatorum, que Minerua dicitur, Romæ jacet, & in cælesti Hierusalem, inter beatarum virginum choros, quando id ejus virtus, divina suffragante gratia, meruit, jam pridem fuisse receptam, & æternæ gloriæ corona donatam, de fratrum nostrorum consilio declaramus: eamque tamquam sanctam publice privatimque colendam esse decernimus, & definimus, atque in sanctarum cathalogo virginum, quas Romana veneratur Ecclesia, redigi, & adscribi mandamus.

Statuitq. eju festum pro 1 Dominica Maii.

§. 16. Statuentes festum ejus singulis annis prima mensis Maii Dominica die, ab universali Ecclesia celebrandum esse, & omnes illi honores pręstandos, qui ceteris sanctis virginibus convenire noscuutur.

Et indulg. dat ejus sepulcra visitantibus.

§. 17. Et insuper sepulchrum ejus in ipso festo visitantibus, septem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis pænitentiis, in forma Ecclesiæ consueta misericorditer in perpetuum relaxamus.

Sanctio pœnalis.

§. 18. Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

D.P.A.3. dies 29. Apr.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimo primo, tertio Kalendas Maii Pontificatus nostri Anno Tertio.

IX.

Contra Clericos, ad Sacros Ordines male promotos.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

CUM ex sacrorum Ordinum collatione, character invisibilis animæ imprimatur, sacra mysteria dispensentur, & ipsarum cura tribuatur animarum; in eorum susceptione, excessus graves, tanto magis plectendi sunt, quanto ex illis majora in mentibus fidelium scandala generantur.

Causæ constitutionis.

§. 1. Cum itaque (sicut dignorum relatione, non nisi moleste accepimus) nonnulli Clerici, extra tempora a jure statuta: quidam ante ætatem legitimam; aliqui vero sine dimissoriis literis contra sanctiones Canonicas, se faciunt ad sacros ordines promoveri.

Pœna contra male promotos.

§. 2. Nos eorumdem temeraritatem, tali castigatione reprimentes, ut aliis in posterum committendi similia, aditus pręcludatur; auctoritate Apostolica, hac constitutione perpetuo valitura, statuimus, & ordinamus, quod omnes, & singuli, qui absque dispensatione canonica, aut legitima licentia sive extra tempora a jure statuta, sive ante ætatem legitimam, vel absque dimissoris literiis, etiam citramontanis (præterquam si in hoc ultimo casu, per cameram Apostolicam, juxta illius stylum ordinati fuerint) ad aliquem ex

sacris

sacris ordinibus se fecerint promoveri, a suorum ordinum executione, ipso jure suspensi sint; & si hujusmodi suspensione durante, in eisdem ordinibus ministrare prȩsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant. Præterea, ultra alias pœnas in tales generaliter a jure inflictas, beneficiis ecclesiasticis possint jure privari.

Tempus quo hæc bulla ligare cœpit.

§ 3. Volumus autem quod prȩsens nostra constitutio, in Romana Curia existentes, post quindecim dies, absentes vero Italicos post duos menses; alios vero ultramontanos, post sex menses, ab ipsius in audientia Contradictarum, & Cancellaria Apostolica, publicatione, & affixione, ligare incipiat.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

D. P. An. 4. 17. Novemb.

Datum Romȩ apud Sanctum Petrum, Anno ab Incarnatione Dominica millesimo quadringentesimo sexagesimo primo, decimoquinto Kalendas Decembris Pontificatus nostri Anno IV.

X.

Contra homicidas, vel de homicidio condemnatos, aut diffamatos, ditioni Sanctæ Romanæ Ecclesiæ mediatè, vel immediatè subjectos.

PIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Homicidii crimen detestabile est.

AD retinendas insolentias transgressorum, si nervus publicæ disciplinæ lentescit, eorum ad peccandum voluntas fit laxior, & exemplum impunitatis, periculosius in alios derivatur, propter quod ad præsidentis officium pertinet, talem adhibere justitiȩ severitatem, & debitam executionem, quod commissa crimina puniat, & committendorum in posterum interdicat audaciam.

Causa hujus constit.

§. 1. Cum autem ad audientiam nostram pervenerit, quod a certis annis citra, in nostris, & Ecclesiæ Romanæ terris, locis, & tenimentis, nobis, & Ecclesiæ predictæ mediatè, & immediatè subjectis, quamplurima, quandoque etiam ex levibus causis, commissa esse reperiantur homicidia, sitque inter alia crimen homicidii perniciosum, & detestabile, debeatque juxta canonicas sanctiones, gravi animadversione puniri, tantoque severius puniendum, & extirpandum; quanto manifestius cognoscimus, quod ex eo, ut plurimum, scandala, & mala plurima subsequantur.

Constitutiones ergo edidit hic Pont. in quib.

§. 2. Cupientes idcirco ex debito Pastoralis officii, quod nostri, & Ecclesiæ Romanæ prædictæ mediatè, & immediatè subjecti, juxta piam dispositionem Regis pacifici, qui regnat in cœlis, pacifici sint, & modesti, nonnullas pro hujusmodi crimine homicidii debitè puniendo, edidimus constitutiones infrascriptas, quas ad hoc ut aliquis de eisdem ignorantiam prætendere non possit, volumus per omnes, & singulas Civitates, nobis, & Ecclesiæ Romanæ prædictæ mediatè, vel immediatè subjectas, publico præconio publicari, mandantes, ac auctoritate Apostolica tenore præsentium decernentes, omnes, & singulos juxta constitutionum earumdem determinationem, obstrictos esse ad observationem ipsarum, ac si personaliter singulis intimatæ forent, cum non sit verisimile, quod ad eorum notitiam non devenerit, quod extitit tam publico præconio patefactum. Tenor vero constitutionum de quibus supra fit mentio, sequitur, & est talis, videlicet.

Homicidas jubet exulare etiam habita pace ejusque remissionem aut salvum conductum ab Officialibus, concedi non posse.

§. 3. Sanctissimus Dominus noster, intendens quieti patriȩ consulere, & ipsam sicariis, homicidis, & malefactoribus expurgare, statuit, & decrevit, quod omnes illi qui pro delicto homicidii fuerint condemnati, seu alias de civitate aliqua, & districtu illius banniti, non possint ad civitatem seu districtum hujusmodi, quocumque tempore redire, seu in eis, vel eorum altero moram trahere, etiam habita pace ab hæredibus, vel consanguineis, seu filiis ipsius occisi, nec Legatus etiam de latere, aut Gubernator qui pro tempore fuerit, vel quivis alius possit auctoritate Apostolica, seu ex officio suæ legationis, aliquem homicidam sic exbannitum rebannire, reducere, seu revocare ad civitatem, vel districtum, aut eorum alterum, seu ei licentiam, vel salvum conductum concedere redeundi, seu morandi in eis, vel eorum altero, in perpetuum, vel ad tempus modicum sive magnum, nec etiam per diem unum, sive noctem, quod si secus per quemquam ex supradictis factum fuerit, incidat in pœnam excommunicationis ipso facto, sine ulteriori sententia declarationis, a qua per alium quam per Summum Pontificem (& tunc facta de hoc speciali expressione) non possit absolvi, ac reductio, licentia, revocatio, salvus conductus, & cassatio processus, & banni hujusmodi, sint ipso jure nulla, nulliusque roboris, vel momenti, incidat etiam in pœnam ducatorum mille Cameræ Apostolicæ applicandorum, quam Thesaurarius, cui hoc secreto, vel publice fuerit denunciatum, retineri faciat, & mandet, nullo super hoc expectato, seu requisito superioris mandato, quod si non fecerit, Thesaurarius ipse eamdem sententiam excommunicationis ipso facto, cum eisdem qualitatibus incurrat: ipseque sic rebannitus, reductus, revocatus, sive alio quocumque modo reversus, possit & debeat capi, detineri, & incarcerari; & de ipso, secundum sententiam contra eum latam, justitia fieri per Gubernatorem, potestatem, & alios Officiales, ad quos spectat, seu pertinet, incontinenti sine ulteriori licentia, notificatione, & requisitione superioris, vel alterius, sub pœna ducentorum ducatorum auri, Cameræ Apostolicæ applicandorum, vel retinendorum, quam Thesaurarius præfatus simili

simili modo, & forma, ac sub similibus censuris, faciat retineri, prout superius est expressum. Hoc autem extendi voluit ad eos, qui revocati, rebanniti, vel alias quomodocumque remissi fuerint, quacumque auctoritate seu licentia (præterquam ex speciali commissione, seu mandato Romani Pontificis, contento in literis authenticis, & bulla plumbea munitis, a duobus mensibus, citra, termino dierum quindecim, quo possint de Civitate libere recedere, eis concesso) vel qui in futurum rebannientur, revocabuntur, seu alias remittentur per quemcumque quavis auctoritate prædicta, sub pœnis pecuniariis, & aliis ecclesiasticis censuris, de quibus superius est dictum.

Appellationis remedium aufert.

§. 4. Item quod quæcumque appellationes interpositæ vel interponendæ ab hujusmodi vel aliis sententiis sive gravaminibus contra homicidas latis, vel a processu contra eos facto, etiam si lis, vel instantia super eis pendeat, & inhibitiones vigore ipsarum emissæ per Auditorem Cameræ, vel alium quemcumque ordinarium, vel delegatum, sint nullæ, & invalidæ, nec ad ulteriora super eis, vel ipsarum vigore, procedi possit ac debeat: quinimmo appellationes, lites, & causæ hujusmodi, censeantur advocatæ, extinctæ, & invalidæ, nec Potestates vel alii Officiales inhibiti, hujusmodi mandatis, inhibitionibus, litis pendentiis, censuris, & pœnis in eis contentis, adstringantur, immo teneantur, & debeant, sub pœnis suppositis, ad executionem sententiarum latarum procedere. Possit tamen in causis aliis, a jure, vel statuto permissis, appellari ad Gubernatorem Civitatis, seu Provinciæ; qui infra mensem, causam definire teneatur, quo elapso, appellatio, inhibitio, & instantia super eis, sint nulla; & libere, sine impedimento, possit fieri executio sententiæ, vel banni; ac si non fuisset inhibitum, & appellatum, quodque banniti, & condemnati propter hujusmodi crimen homicidii, censeantur, & sint banniti ab omnibus circumvicinis usque ad milliaria quinquaginta, intra quæ, si reperti fuerint, possit & debeat capitalis sententiæ, sive condemnationis pecuniariæ executio fieri contra eos, per Potestates, & alios Officiales, civitati, districtui, & loco præsidentes, sub pœnis pecuniariis simili forma imponendis.

Ad hoc vide omnino Pii IV. const. 52. Et si cuncta, ubi notabe.

Homicidas condemnatos, aut diffamatos plures pœnas incurrere declarat etiam si ab Officialibus remittantur. Ampliorem dispositionem, vide in bullis citatis in rubr.

§. 5. Item quod omnes, & singuli homicidæ, quorum delictum notorium fuerit, vel de homicidio infamati, seu condemnati (etiam si de delicto hujusmodi, ex forma statutorum, non possit inquiri, vel aliqua pœna imponi, vel etiam si ipsius delicti, vel pœnæ pro eo interpositæ, auctoritate Apostolica, vel alterius, ab ea, vel a Romano Pontifice potestatem habentis, sit facta remissio, cassatio processus, & sententia annullata, vel alias quomodolibet dispensatum, per viam gratiæ seu justitiæ, in toto vel in parte) non possint habere officia, vel dignitates in quibuscumque locis, civitatibus, & terris, a quibus banniti fuerint, in quibus domicilium eorum originemque habuerint, seu aliam moram traxerint vel resederint, etiam si fuerint absoluti, rebanniti, vel alias eorum sententia, seu condemnatio, sive processus cassatio, irritatio, vel alias pro infectis habiti; sed perpetuo sint infames, & omni dignitate privati, nec possint ferre testimonium, nec tabellionatus officium exercere, non admittantur ad judicandum, seu ad aliud officium exercendum, & ab omnibus actibus legitimis sint perpetuo suspensi, quinimmo si hujusmodi officia acceptaverint, exercuerint, seu ad ea exercenda admissi fuerint, tam ipsi, quam Gubernator, Legatus, aut Superior, qui eum elegerit, vocaverit, aut ipsum officium exercere, seu ei præesse passus fuerit, pœnam quingentorum ducatorum auri, ipso facto incurrat, & sua gubernatione privetur, nec gesta, in judicio vel extra judicium, tam per eum, qui admissus fuerit ad officium, quam per eum qui illud ab eo exercere passus fuerit, de cetero valida sint, & robur obtineant, quinimmo sint nullius roboris vel momenti, & si ecclesiasticæ personæ fuerint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, sine ulteriori declaratione, a qua non possint, præterquam a Romano Pontifice, cum speciali delicti sive transgressionis hujusmodi expressione, absolvi. Et Thesaurarius Cameræ, sine aliqua requisitione, seu notificatione, aut inhibitione vel monitione, salarium eisdem, vel alteri, debitum, retinere debeat, si ab eo debeatur; si vero non debeatur, mandare Potestati, Gubernatori, vel alteri, ad quem spectat, ab eis, vel eorum altero exigi, & satisfieri, sub eisdem censuris, & pœnis, prout superius est expressum.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimo primo, V. Kalendas Februarii Pontificatus nostri Anno Quarto.

D. P. An. 4. die 28. an.

X I.

Erectio Oppidi Pientini in Civitatem Ejusque Ecclesiæ Collegiatæ in Cathedralem.

Ex Ughello Italia Sacra Tom. I. Col. 1175.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Præfatio.

PRO excellenti præeminentia Sedis Apostolicæ, in qua post Beatum Petrum Apostolorum Principem quamquam imparibus meritis, pari tamen auctoritate constituti sumus in agro irriguo militantis Ecclesiæ novas Episcopales Sedes Ecclesiasque plantare Romano Pontifice dignissimum arbitramur, ut per novas plantationes populorum augeatur devotio, divinus

nus cultus effloreat, subsequatur animarum salus, & loca humilia illustrentur.

Oppidum in quo Pius natus est.

§. 1. Cum itaque oppidum Corsignani Aretinę Diæcesis, in quo dies natalis nobis primum illuxit, & educati postmodum per omnem fere pueritiam fuimus commendatione quadam naturæ ad gratitudinem nos invitati, cogitavimus post quam ad summum Apostolatum sumus assumpti, signum aliquod pietatis nostræ ostendere, quod Deo beneplacitum esset, & hominibus commendabile. Jussimus itaque in honorem Sanctissimæ Virginis Dei Redemptoris nostri Genitricis Ecclesiam magnifici operis a fundamentis ibi extolli, palatioque insigni in paternis ædibus, & nonnullis aliis ædificiis locum eumdem ornari, videntes insuper ipsum Corsignani, & Montis Ilcini nullius Diæcesis oppida satis propinqua a certis temporibus citra, benedicente Domino, incolis, & habitantibus, ac rerum facultatibus adeo aucta, ut inter alia Italiæ loca ad Sedem Apostolicam merito idonea possint reputari, hanc quoque gratitudinis partem sumus amplexi, & rationem inivimus, qua, & Præsul futurus pro tempore, & Canonici, ac aliæ ipsius Ecclesiæ si in Cathedralem erigerentur, personæ commode habitare, & congrue sustentari valerent; nihil incogitatum linquentes, quod ad augmentum, & conservationem electionis hujus spectaret.

Edificia in eodem oppido Pontificis jussu ædificata.

§. 2. Cum itaque pro divinæ largitatis munere omnia ad eum modum, atque ordinem redacta jam sint, ut modo consummationi operis indulgere possimus: Nos præmissis omnibus, cum venerabilibus Fratribus nostris S. R. E., ac matura consultatione discussis attendentes honorem, qui exinde per augmentum novi Præsulis Sedis Apostolicæ, acquiritur, & profectum quod Catholicæ fidei ob præmissa subsequi potest, suadentibus nonnullis aliis rationabilibus causis ad id nostrum animum, inducentibus, ad omnipotentis Dei laudem, & gloriam, ac in honorem ejusdem gloriosæ D. N. J. Genitricis Mariæ ac Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli sacrorumque celestis Curię Paradisi, ac exaltationem Catholicæ Fidei, & decus nostrum, ac præfatæ Apostolicæ Sedis, de eorumdem Fratrum consilio, & assensu, ac Apostolicæ potestatis plenitudine, tam prædictam Sanctæ Mariæ de Corsignani, quam etiam Sancti Salvatoris de prædicto Monte Ilcino Ecclesias, sive plebes, & quamlibet earum in Cathedrales Ecclesias, quæ Corsignano Pientina, & Montis Ilcini Ilcinensis nuncupentur cum Sedibus Episcopalibus, & collegiis, sive Capitulis distinctis, ac omnibus, & singulis Cathedralium Ecclesiarum consuetis insignibus.

Cathedralium Ecclesiarum erectio.

Necnon Corsignani, & Montis Ilcini oppida præfata in Civitates, quę de cætero non Corsignanum, sed ad memoriam nostri Pontificalis nominis Pientina, Montis vero Ilcini Ilcinensis Civitatis ab omnibus appellentur, motu proprio, & ex certa nostra scientia tenore præsentium erigimus, ipsasque Sanctæ Mariæ, & Sancti Salvatoris in Ecclesias erectas Cathedrales Episcopalium Sedium, præeminentia, & honore, necnon præfatas, & erectas Pientinam, & Ilcinensem Civitates decore, titulo, & honore Civitatum in memoriam indelebilem insignimus. Statuentes, ut decætero Tabelliones, & alii quicumque Civitatem Pientinam in ejus contractibus, & non Corsignanum appellent. Si vero iidem Tabelliones non Pientinam Civitatem, sed Corsignanum in hujusmodi contractibus appellaverint censeantur iidem contractus non ibi, sed alibi esse celebrati.

Necnon oppida in Civitates.

§. 3. Præterea ut prædictæ Pientina, & Ilcinensis Ecclesiæ, & earum Præsul decenti sint Cleri, ac populi, ac Subditorum numero, & Diæcesis quantitate decoratæ, ipsam Pientinam, & Ilcinensem Civitates ab Aretina, necnon infra scripta oppida, Castra, villas, sive loca, videlicet Damigliani, Porronæ, Cinigiani, Podii alle Mura, quæ hactenus Crassetanę Diæcesis fuerunt ab eadem Crassetana, ac arcem Tentinnam, cum Balneis, Avinianis, Castillionis Vallis Urciæ, Campigliæ cum Balneis S. Philippi, Sancti Petri in campo Continiani, Perignani Castri veteris, Montis Nigri, Sancti Angeli in colle Castri nuovi Abbatis, Seggiani Ripæ, Unionis Monticchielli, & Fabricæ, quæ hactenus Clusinæ Diæcesis fuerunt ab ipsa Clusina, necnon Sancti Quirici Rosenæ, Montis Fulloniæ, Turritæ, Scusriani, Petrorii, Castri Muti, Trequendę, Monterongriffoli, Montisissi, Sancti Joannis ad Asium, Vercellæ Turris Nigræ, Luciniani ad Asium, quæ hactenus Aretinæ Diæcesis, cum Clero populis, Incolis, Ecclesiis, Monasteriis, beneficiis Ecclesiasticis, & piis locis, Territoriis, aliisque omnibus, juribus, ac pertinentiis, eorumdem auctoritate, & scientia supradictis tenore præsentium dismembramus, & dividimus, illaque omnia, & quælibet eorumdem oppidorum Castrorum, Villarum, seu locorum ab omni superioritate, Dominio, & potestate Crassetani, Clusini, & Aretini Episcoporum, & eorum cujuslibet tenore pręsentium perpetuo eximimus, ac liberamus, necnon arcem Tintinnani, cum Balneo Avinionis, Castillionis, Vallis Urciæ, Campilię, cum balneis ad S. Philippum Sancti Petri in campo, ac Castri veteris, & Avinionis, ac Monticchielli, & Fabricę, ac Sancti Quirici, Roslenę, & Montis Fullonicæ, Turritę Scufriani, Petrorii, Castri Muti, Trequendę, Monterongriffoli, ac Montisissi S. Joannis ad Asium, Luciniani ad Asium, & Vercellæ oppida, seu Castra prædicta Ecclesiæ, & Sedi Episcopali Pientinę reliqua vero superius nominata videlicet, Camigliani, Argiani, Podii alle Mura, Montis nigri S. Angeli in colle, Castri novi Abbatis, Siggiani, Ripæ, & Torranerii castra, Villas, seu loca hujusmodi eidem Ilcinensi Ecclesię, & ejus Sedi Episcopali, cum clero, populis, incolis, Eccle-

Eisdem Cathedralibus Jurisdictionem assignat.

Locorum dismembratio.

Ecclesiis Monasteriis, beneficiis, locis piis tam Sæcularibus, quam regularibus, territoriis, aliisque juribus, & pertinentiis, quatenus videlicet eisdem Episcopis eorumdem Ordinariis subjacebant, & non aliter Pientino, & Ilcinen. Episcopo pro tempore existenti subiicimus, & eisdem, & aliis prout superius est expressum, pro Diæcesibus assignamus, ac Pientinæ, & Ilcinen. Diæcesis de cætero perpetuis futuris temporibus fore, & censeri debere volumus, & statuimus.

§.4. Decernentes collationes, provisiones, electionum confirmationes, institutiones, & destitutiones Ecclesiarum, Monasteriorum, beneficiorum, ac piorum, & Ecclesiasticorum locorum prædictorum, & personarum eorum, necnon aliam omnimodam ordinariam jurisdictionem in illis, ac oppidis Castris, Villis, & locis superius expressis, eorumque clero, populis, atque incolis ad Pientinum, & Ilcinensem Episcopum pro tempore existentem in omnibus, & per omnia perpetuo pertinere ita, & quemadmodum, per antea ad præfatos Crassetanum, Clusinum, ac Aretinum Episcopos eorum ordinarios pertinebant.

§.5. Et insuper suadente vicinitate dictarum Pientinæ, & Ilcinen. Ecclesiarum, & ex certis aliis justis, ac rationabilibus causis animum nostrum moventibus de eorumdem Fratrum consilio, ac motu, auctoritate, & scientia supradictis, easdem Pientinam, & Ilcinensem Ecclesias, cum omnibus juribus, & pertinentiis earumdem insimul in perpetuum incorporamus, annectimus, & unimus. Itaque Capitulis, ac Diæcesibus utriusque ipsarum Ecclesiarum distinctis existentibus unoquoque ipsorum Capitulorum juxta sua statuta, & ordinationes se regentibus unus Episcopus eisdem Pientinæ, & Ilcinensi Ecclesiis præsit, cujus quidem Episcopi, cum dictas Ecclesias pro tempore vacare contigerit, electio per utrumque Capitulum semel in Pientina, & semel in Ilcinen. Ecclesiis, & sic deinceps alternatis vicibus, sed pro prima vice cum in posterum eam fieri continget, in Pientina Ecclesia celebretur. *(Pientinam, & Ilcinensem Ecclesias unit.)*

§.6. Cæterum cupientes ipsas Ecclesias singulari beneficio decorare, eas, & earum Præsulem pro tempore existentem, cum Capitulis, Clero, & populis, Civitatibus, oppidis, Castris seu villis prædictis, & totis illarum Diæcesibus ab omni jurisdictione, superioritate, visitatione, Dominio, & potestate Archiepiscopi Senensis pro tempore existentis, ejusque officialium, ac aliorum quorumcumque ordinariorum Judicum motu, auctoritate, & scientia supradictis in perpetuum eximimus, & totaliter liberamus, ac sub nostra, & beati Petri, & Sedis Apostolicæ protectione suscipimus, dictasque Ecclesias, & eorum Præsulem Romanæ Ecclesiæ nullo medio decernimus subjacere. *(Easdem Ecclesias ab omni jurisdictione, eximit.)* *(Ecclesias sic unitas sub Sedis Apostolicæ protectione suscipit.)*

§.7. Ita tamen, quod si qui in causis ab Episcopo Pientino, & Ilcinen. ejusque officialibus, ad Archiepiscopum Senensem, seu ejus Metropolitanam curiam pro tempore appellare voluerint, liceat eis id libere facere, ipsique Archiepiscopo, seu ejus officialibus, vel delegatis ab eo hujusmodi appellationum causas cognoscere, & definire, ita, & quemadmodum alias causas appellationum a suis suffraganeis impositarum cognoscunt. Liceat etiam ipsi Archiepiscopo pro tempore existenti, cum per Pientin., vel Ilcinen. Civitates, aut Diæceses iter faciet præse crucem portare facere, sicut in locis suę Provinciæ portare facere consuevit. In reliquis autem nullam ordinariam jurisdictionem in Episcopum Pientin., & Ilcinen., aut ejus subditos valeat quomodolibet exercere.

§.8. Nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obstantibus constitutionibus, necnon quibusvis indultis, & literis Apostolicis, præfatis Crassetano, Clusino, & Aretino Episcopo, eorumque Ecclesiis in genere; vel in specie concessis, quorumcumque tenorum fuerint, cęterisque contrariis quibuscumque.

§.9. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum erectionis, insignitionis, dismembrationis, divisionis, subjectionis, voluntatis, statuti, incorporationis, annectionis, unionis, exemptionis, liberationis, susceptionis, Decreti, & constitutionis infringere, &c. *(Conclusiones solitæ.)*

Datum Pientinæ, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo Idibus Augusti Pontificatus nostri Anno IV. *(Datum die 13. Augusti Anno Domini 1461. Pontif. An. iv.)*

XII.

Privilegia Congregationis Monacorum B. Mariæ Montis Oliveti, Ordinis Sancti Benedicti, una cum communicatione omnium gratiarum Congregationis Casinensis ejusdem Ordinis.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Licet ex debito ministerii Pastoralis quibuslibet Ecclesiastici ordinis vis nos deceat in suis opportunitatibus esse favorabiles & benignos, illis tamen, qui sub Religionis habitu, vitę castimonia, & observantia regulari, gratum, & sedulum exhibent cum puritate mentium Altissimo famulatum, mundanisque relegatis illecebris, cęlestium contemplationi insistunt, ut in suis bonis operibus hujusmodi nil eos impediat, vel conturbet, eo propensioribus auxiliis nos convenit opportune adesse, quo per arctioris ejusdem observantiæ semitas se Creatori omnium sponte devoverunt, tantoque devotius ipsi divinis, & contemplationi insistere, ac sacris actionibus *(Proemium.)*

bus vacare possint, quanto eorum status quietior amplioribus fuerit præsidiis communitus.

Approbatio omnium indultorum.

§. 1. Cupientes itaque Monasterium Montis Oliveti Ordinis S. Benedicti Aretinę Diœc. quod inter alia ipsius Ordinis, & Congregationis Monasteria insigne, & præcipuum, & per nonnullos præclaros viros ex progenitoribus nostris nobilibus de Piccolominibus, & Ptolomeis Domorum a quibus sumpsit exordium, magna ex parte fundatum, atque donatum est, & in quo dilecti filii, Abbas Generalis dicti Ordinis, una cum illius conventu, prout ipsi, qui devotionis causa prædictum Monasterium visitando experientia edocente comperimus, gratum, & devotum exhibent virtutum Domino famulatum, atque alia ipsius Ordinis Monasteria, Prioratus, & Membra, ac in eis degentes personas, condignis muneribus gratiarum, & favoribus decorare, & non solum ad instar prędecessorum nostrorum Roman. Pontificum, cum nonnullis in rascriptis modificationibus concessa eis privilegia communire, verum etiam illa, prout sępius in similibus fieri contingit, & quemadmodum aliis regularibus viris, eorumque Monasteriis concessum fuisse dignoscitur, Abbatis, Conventus, & Monacorum meritis, & virtutibus exigentibus, quo ad aliqua ampliare, ejusdem Abbatis in hac parte supplicationibus inclinati, omnia, & singula privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, indulta, & gratias, eisdem Monti Oliveti, atque aliis Monasteriis Prioratibus, Membris, & locis dicti Ordinis, necnon præfato, & aliis Abbatibus, Visitatoribus, Prioribus, Monachis, & personis in eis degentibus per nos, vel Sedem Apostolicam, sive alias quovis modo concessa, & indulta, rata habentes & grata, illa auctoritate Apostolica ex certa scientia approbamus, & confirmamus ac præsentis scripti patrocinio communimus.

Loca omnia Congregationis etiā unienda, a Prelatis ejus regantur, illique a Capitulo vel Abbate, & Visitatoribus eligantur.

§. 2. Et nihilominus ut idem Abbas, Conventus, Monachi, & personę eo magis sine cujusvis turbationis, vel impedimenti distractione bonis actibus insistere, piis quoque, & meritoriis operibus continuo vacare possint, quo nostrę erga eos paternę charitatis intelligent exuberare affectum, sentientque nostræ munificentiæ gratiam eis non deesse; hac perpetuo valitura constitutione, Apostolica auctoritate statuimus, & ordinamus, quod in antea perpetuis futuris temporibus, Monasteria, Prioratus, & loca dicti Ordinis, ab eodem Monasterio Montis Oliveti dependentia, quæ nunc sunt, & in posterum (auctore Domino) Ordini, sive Congregationi eisdem, quomodolibet unientur, incorporabuntur, subiicientur, seu applicabuntur, per ipsius Ordinis Prælatos dumtaxat regi, & gubernari debeant, & quoties illa, vel eorum aliquod ubicumque etiam apud Sedem Apostolicam, & qualitercumque vacare contigerit, etiam si quævis speciales, vel generales de illorum provisionibus, sive dispositionibus per Sedem ipsam reservationes factæ fuerint, Capitulum, si tunc celebrabitur, alioquin Abbas dicti Monasterii Montis Oliveti, & Visitatores prædicti, cum aliis ad hoc, juxta eorum consuetudines, & statuta deputatis, illos ex Monachis dicti Ordinis, præsentibus & futuris, quos ad hoc idoneos fore repererint, in Abbates, seu Priores tunc vacantium Monasteriorum, Prioratuum, & locorum hujusmodi alias juxta ipsorum consuetudines, & statuta eligere, & nominare, ac etiam ad nutum, & beneplacitum ipsorum, totaliter electos, sive nominatos a regimine, sive administratione dictorum Monasteriorum, Prioratuum, & locorum, quibus prefuerint, & quę tunc propterea vacare censeantur, absolvere, amovere, & ad claustrum revocare, præfatique sic electi, & nominati, absque alicujus Sedis prædictæ, vel alterius provisionis, sive præfectionis, vel dispensationis adminiculo, & pręter id, quod propterea munus benedictionis, ratione Monasteriorum quibus præfuerint, impendatur, eisdem Monasteriis, Prioratibus, & locis ad quæ sic electi, & nominati fuerint præesse, ac illa in hujusmodi spiritualibus, & temporalibus regere, & gubernare, ac omnia, & singula, quæ per Abbates, & Priores aliorum Monasteriorum, Prioratuum, & locorum Ordinis, & Congregationis eorumdem, juxta prędicta statuta, & ordinationes fieri potuerunt, libere, & licite valeant exercere.

Annatæ solutione præservata.

§. 3. Per hoc tamen constitutioni nostræ, ac etiam fœlicis recordationis Eugenii PP. IV. prædecessoris nostri, qua cavetur, quod Monast. ac beneficia unita statutis in ea temporibus, annatam soluere teneantur, non intendimus in aliquo derogare.

Et huic indulto non censeātur derogatū nisi id Papa specifice exprimat.

§. 4. Et ne ipsos super Monasteriis, Prioratibus, & locis prædictis aliorum motibus, & instantiis improbis turbari contingat, volumus, & auctoritate præfata similiter statuimus, & ordinamus, quod per quascumque literas Apostolicas, etiam Motu proprio, & cum reservationibus antedictis, ac quibuscumquę derogatoriis clausulis, propter quas effectus præsentium quomodolibet impediri, vel differri possit, concessas hactenus, & in posterum forsan concedendas adversus statuta, & ordinationes nostras hujusmodi, nullus prædictę Congregationis, vel alius cujuscumque status, gradus, vel conditionis fuerit, etiam si Cardinalatu, aut Pontificali, sive alia quavis præfulgeat dignitate, aliquod ex ipsis Monasteriis, Prioratibus, sive locis in Titulum, vel Commendam, seu administrationem, aut alias, seu super cujusvis illorum fructibus, & redditibus, & proventibus quamcumque pensionem sibi vendicare, vel jus desuper acquirere possit, nisi in ipsis literis de præsentibus, ac ipsa Congregatione, specialis, & expressa, ac de verbo, ad verbum mentio fiat, & alias ex ipsarum tenore literarum evidenter appareat singulos Romanos Pontifices, qui eas concesserint, ex certa scientia cum ratio-

rationabilis causæ subjunctione, prædictis statutis, & ordinationibus voluisse, ac velle derogare, decernentes ex nunc ipsas literas ad aliquod ex eisdem Monasteriis, Prioratibus, & locis nullatenus extendi debere, ac irritum & inane quicquid in contrarium a quoque quavis auctoritate scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exemptio a subsidiis. Ad hoc vide inf. bullam Jul. II. cit. in rubr.

§. 5. Et insuper Abbatem, Priores, Conventus, Monasteria, Prioratus, Membra, & loca Ordinis hujusmodi a quarumcumque prædialium, & aliarum decimarum, necnon subsidiorum, prout hactenus consuetum est, ac etiam canonicę portionis, seu quartę locorum Ordinariis faciendæ dumtaxat, solutione, & contributione absoluimus, & penitus liberamus.

Exemptio a solutione decimarum. Tu vide d. Bullā Jul. ii.

§. 6. Ita etiam, quod ipsi Abbas, Priores, Conventus, & Monachi dicti Ordinis, a solutione, seu præstatione quarumcumque decimarum de fructibus terrarum, hortorum prædictorum, sive possessionum suarum, quas possident, & in futurum (præstante Domino) poterunt adipisci, quas, seu quos propriis manibus, & sumptibus colunt, vel per boves suos, aut alios; & sumptibus dictorum Monachorum excoli faciunt, ac de novalibus, seu nutrimento animalium suorum sint prorsus exempti.

Testificari, & ad processiones ire non cogantur. Tu vide quid notabo in d. Bul. Jul. ii. §. 8.

§. 7. Et ad subeundum juramenta, & facienda testimonia (nisi in causis, ubi alias veritas inveniri non posset, & tunc in eorum Monasteriis) seu accedendum ad processiones, nisi præcipuas, vel ad Concilia, præterquam universalia auctoritate Apostolica indicta personaliter compelli nequeant quoquomodo.

Hæreditates Congreg. consequi possit.

§. 8. Eis similiter concedentes, ut quascumque hæreditates per medias personas, tam Monachorum, seu personarum dicti Ordinis, quam alias quovis modo sibi de jure delatas, & in antea deferendas nomine dicti Ordinis, ac Monasterii, cujus dicta persona Monachus, vel oblatus fuerit, adire, & pro ipso Monasterio retinere.

Ordines Sacros a quocumque Antistite suscipere possint &c. Tu vide citata ibid.

§. 9 Necnon, quoties opus fuerit, a quocumque Catholico Antistite Monacos, & Novitios dicti Ordinis ad hoc idoneos, absque aliquo alio examine, & cujusvis alterius licentia super hoc minime requisita, ad omnes sacros ordines promoveri facere, & conferendorum ordinum hujusmodi, aut altarium consecrandorum causa, ipsos Antistites ad se in eorum Monasteriis advocare.

Celebrare possint tempore interdicti. Tu vid. ibid.

§. 10. Interdicti quoque tempore dummodo ipsi causam illi non dederint, submissa voce, januis clausis, & interdictis, seu excommunicatis exclusis, eorum tamen Cappellanis, & habitantibus infra septa Monasteriorum intermissis celebrare.

Recipere possint ad Religionem omnes hic non exemptos. Tu vide bul. Pii v. n. 89. Quæcumque, & bul. Cle. viii. Bul. 115.

§. 11. Quodque etiam quoscumque Ordinem ipsum introire volentes, etiam si alium Ordinem, preterquam Carthusien. ingredi vovissent, dummodo professionem non emiserint, eosdem recipere, & voto non obstante prædicto, eos ad professionem Regularem admittere. Prohibemus tamen eisdem Abbati, Visitatoribus, atque aliis personis dicti Ordinis ne præsentium tenore laicorum, & exterorum confessiones audire, aut alia vota commutare, sive eos ab excommunicationis sententia a jure vel ab homine promulgata absolvere, aut cum eisdem excommunicatis participare, sive cum patientibus defectum natalium quoad obtinendum dignitates Ecclesiasticas dumtaxat, dispensare, seu Pontificalia insignia deferre quoquomodo præsumant.

Communicatio indultorū Congregationis Monacorum S. Justinæ sive Casinen. Quæ vid. sup. in locis in rubr. citatis.

§. 12. Ceterum præfato, & aliis Abbatibus, Visitatoribus, Prioribus, Conventibus, Personis, Monasteriis, Prioratibus, Locis, & Membris dicti Ordinis, quod omnibus aliis, & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, indultis, & gratiis, dilectis filiis Præsidenti, Visitatoribus, Monasteriis, Congregationis S. Justinæ Paduan. Ordinis S. Benedicti prædicti, eorumq. Monasteriis, Prioratibus, membris, & personis, & bonis tam per nos, quam per præfatum Eugenium, & alios Romanos Pontifices etiam prædecessores nostros, sub quavis forma, & expressione verborum, tam in specie, quam in genere concessis, & quibus Præsidens, Abbates, Visitatores, Priores, Monachi, & personę, monasteria quoque, & prioratus, membra, loca, & bona ejusdem Congregationis S. Justinæ utuntur, & gaudent, sive uti, & gaudere possunt, quæ omnia præsentibus haberi volumus pro expressis, & specifice enarratis, & quæ ad Abbatem, Conventum, Monacos, personas, monasteria, prioratus, membra, & bona dicti Ordinis Montis Oliveti cum modificationibus tamen præinsertis, ac etiam infrascriptis extendimus, & eis de novo concedimus, ac etiam impartimur, ipsi Abbas, & Professores Montis Oliveti, eorumque monasteria, prioratus, membra, personæ, & bona prædicta pariformiter, & ad eorum, instar, sine tamen Præsidentis, ac personarum dictæ Congregationis, eorumque Monasteriorum, & bonorum præjudicio, perinde in omnibus, & per omnia uti valeant pariter, & gaudere, ac si illa omnia, & singula eis pariter a Nobis, & prædecessoribus, aut Sede prædictis specialiter, & expresse concessa, indulta, & attributa fuissent, auctoritate Apostolica tenore præsentium ex certa scientia concedimus pariter, & indulgemus.

Restrictio exemptionis.

§. 13. Sub exemptione tamen prędicta, ipsorum Capellanos, & benefactores, ac eorum Capellanorum familiares, nequaquam comprehendi, neque ipsi Abbati, Visitatoribus, & aliis supradictis, illam quoad onera realia suffragari volumus.

Declaratio quoad libera sepulturam. Tu vide bulla Jul. ii. cit. in rubr.

§. 14. Et in quantum eis libera sepultura conceditur, casus excipimus a jure exceptos, nisi hæc eis per specialia Sedis ejusdem privilegia sint concessa, aut fuerit hactenus consecuta.

Nulli ergo, &c.

D. P. An. v. die 5. Octob.

Datum Petreoli Senen. Anno Incarnationis Dominicę, millesimo quadringentesimo

tesimo sexagesimo secundo Tertio Nonas Octobris Pontificatus nostri Anno V.

XIII.

Prohibitio prædicandi, disputandi, aut suadendi, hæreticum, vel peccatum esse, credere, JESU CHRISTI Sanguinem, in triduo suę passionis, ab ipsa Divinitate, divisum, vel non divisum fuisse.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium. INeffabilis summi providentia Patris ad hoc nobis, quamvis immeritis universalis Ecclesię regimen pia dignatione commisit, ut tamquam de summo vertice ad infima refluentes intuitum, quid pro sacrę Religionis expediat propagatione felici, & qualiter illius multiplicatis plantationibus Religio ipsa floride dilatetur, solertius intendamus, omnemque inquietudinis, & molestiæ fomitem subtrahamus, sicque statui omnium Religiosorum in humilitate Altissimo famulantium, opportune provideamus, quod omnibus ab ipsis sublatis molestiis, in Religionis observantia, jugiq. perseveratione quietius intendere valeant.

Quidam tenebant sanguinē Christi, in triduo passionis ab ejus Divinitate fuisse divisum. Et alii contrarium affirmabant. §. 1. Sane, cum dudum inter dilectos filios Prædicatorum, & Minorum Ordinum Fratres (satore zizanię operante) super eo quod eorum aliqui in ipsorum prædicationibus pretiosum Sanguinem Domini nostri Jesu Christi in triduo passionis ejusdem separatum fuisse ab ipsius sanctissima Divinitate asseverabant, alii vero fore contrarium tenebant, dissensionis materia exorta foret, ex qua ad tantam inter eos altercationem, ut accepimus, deventum extitit, ut facile mentibus fidelium posset scandalum generari. Et licet alias Nos ad obviandum prædictis, auditis iis quæ circa præmissa utraque pars dicebat, & allegabat, silentium imposuerimus, ac materiam ipsam indiscussam pro tunc reliquerimus, ac mandavimus de hujusmodi dubietate amplius disceptationem aliquam fieri non debere; quia tamen verendum foret, ne ex contrarietate prædicta, in mentibus eorumdem Christi fidelium aliquid scandali ad eorum animas illaqueandas evenire possit, matura premeditatione curavimus omnibus sinistris eventibus præmissis, prout ex debito Pastoralis officii adstringimur, obviare.

Hic ergo Pontifex de hoc prædicari, & disputari prohibet. §. 2. Ut igitur in Ecclesia Dei orthodoxæ fidei unitas præservetur, & de cetero tollatur occasio in hujusmodi controversias incidendi, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quod nulli Fratrum prædictorum deinceps liceat de supradicta dubietate disputare, prædicare, vel publice, aut private verbum facere, seu aliis suadere, quod videlicet hæreticum, vel peccatum sit, tenere, vel credere, Sanguinem ipsum sacratissimum, ut præmittitur, triduo passionis ejusdem Domini nostri Jesu Christi, ab ipsa Divinitate quomodolibet fuisse, vel non fuisse divisum, vel separatum, donec super dubietatis hujusmodi decisione, quid tenendum sit, fuerit per Nos, & Sedem Apostolicam definitum.

§. 3. Mandantes propterea universis, & singulis eorumdem, & aliorum quorumcumque Ordinum per totum Orbem constitutis Fratribus, cujuscumque status, gradus, vel conditionis existant, præsentibus, & futuris, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, quam ipso facto incurrant, & a qua nisi in mortis articulo, constituti, nisi per Nos, aut successores nostros, absolui possint, ne contra statutum, & ordinationem nostram prædictam venire, aut facere, vel tentare quoquo modo præsumant. Contravenientibus pœnas imponit.

§. 4. Necnon omnibus, & singulis prædictorum, & aliorum Ordinum Prælatis, ut in virtute sanctæ obedientiæ transgressores omnes, quos in pœnam hujusmodi incidisse, aut contra prædicta dixisse, vel fecisse presumpserint, dignis pœnis, dirisque carceribus punire, & mancipare procurent, ac Fratribus ipsis utriusque, seu alterius Ordinis, de cetero sub eisdem pœnis, aliquem Fratrem, seu alium, hæreticum propterea proclamare, aut hæresis ex hoc labem incurisse constiterit, illum, vel illos, apud Sedem Apostolicam denunciare teneantur, & debeant, quodque inter alias quascumque Ecclesiasticas, sæcularesque personas, nullus Fratrum Ordinum prædictorum, seu aliorum, aliquem de prædictis infamare, aut de illo quomodolibet proclamare præsumat. Et Sedi Apost. eos denunciari jubet.

§. 5. Quinimmo, ut Fratres ipsi Prædicatorum, & Minorum Ordinum hujusmodi, mutuo se diligant, & cum charitate pertractent, secundum Ordinum ipsorum instituta, & Regularis observantiæ regulam, sub pœna præmissa auctoritate præfata tenore præsentium injungimus: decernentes ex nunc, omnes, & singulos Fratres Ordinum prædictorum, qui prædicta non observare, vel illis contrafacere, vel venire studuerint cum effectu, ad omnes actus legitimos Religiosorum, & Ordinum ipsorum penitus inhabiles, & incapaces, necnon irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Fratresq. Predicatores, & Minores mutua cum dilectione se tractare precipit.

§. 6. Nulli ergo, &c. Sanctionem pœnalē adjicit.

Datum Anconæ, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto; Kalendis Augusti, Pontificatus nostri Anno VI. D. P. An. vi. die 1. Aug.

PAU-

PAULUS SECUNDUS PAPA CCXIII.

ANNO DOMINI MCCCCLXIV.

DIE 30. Augusti 1464. electus est in summum Pontificem Petrus Barbus Venetus S. R. E. Presbyter Cardinalis tituli S. Marci; qui Pauli II. sumpto nomine pontificali thiara redimitus est die 16. Septembris sequentis (*a*) Hic Petri Cathedram tenuit An. VI. Mess. X. dies XXVI. (*b*) temporibus Friderici III. Augusti: ac tribus habitis promotionibus, quibus decem Cardinales creavit, obiit Romæ die 25. Julii 1471., & sepultus est ad Sanctum Petrum. Vacavit Sedes dies XIV. (*c*)

(*a*) Ita Infessura in Diario inter Scriptores medii Aevi ab Ecardo editos.
(*b*) A die electionis computandos.
(*c*) Exclusis extremis.

I.

Jurisdictio, & facultates Vicarii Papæ, in Urbe, ejusque districtu.

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Venerabili Fratri Dominico Episcopo Torcilano, in Alma Urbe in spiritualibus Vicario nostro, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

LIcet Ecclesiarum omnium universalis cura, & populi Christiani regimen ad vigilantiam nos inducant, Romana tamen Urbs inclita, quam caput Orbis divina clementia stabilivit mentem nostram solicitat, ut de ipsius statu prospero, & salubri attentius, & diligentius ita procuremus, ut spiritualiter, & temporaliter felicioribus successibus congruum recipiat incrementum. Exordium.

§. 1. De tua ergo laudabili vita, morum gravitate, probata fide, & circumspectione, aliisque virtutum donis, quibus personam tam præditam esse familiari experientia percipimus, firmam in Domino spem gerentes, ac sperantes quod ea quæ tibi committenda duxerimus, prudenter, & fideliter exequaris. Te in præfata urbe ejusque suburbiis Dioec., & districtu Vicarium nostrum in spiritualibus usque ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum, cum honoribus, oneribus, fructibus, & emolumentis consuetis, auctoritate Apostolica tenore præsentium facimus, constituimus, & deputamus. Deputatio Vicarii.

§. 2. Tibique visitandi Ecclesias, Monasteria, & loca ecclesiastica, secularia, & regularia quorumcumque Ordinum ipsius Urbis, etiam Ecclesias S. Laurentii, Anastasii, S. Sebastiani, & S. Agnetis, & alia Monasteria, & Ecclesias prope Urbem ipsam exempta, & non exempta, & ipsorum personas, & eorum cujuslibet ipsorum excessus, & crimina mulctandi, corrigendi, puniendi prout secundum Deum, & justitiam videris expedire. Causas civiles, & criminales audiendi, excutiendi, cognoscendi, & fine debito terminandi, Conferendi quoque ecclesiastica Sacramenta, Ecclesias dedicandi, & eas vel earum cæmeteria reconciliandi. Aliaque omnia, & singula faciendi, gerendi, ordinandi, disponendi, exercendi, mandandi, & exequendi, quæ ad hujusmodi Vicariatus officium de jure, vel consuetudine pertinere noscuntur. Contradictores quoslibet, & rebelles per censuram Ecclesiasticam personalemque coercitionem, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita compescendi, plenam, & liberam auctoritate prædicta harum serie facultatem concedimus, & potestatem ac auctoritatem. Elargitio jurisdictionis. Tu ad eā vide bullas in rubr. indicatas.

§. 3. Non obstantibus si aliquibus Ecclesiis, Monasteriis, vel Ordinibus, eorumque personis a Sede Apostolica sit indultum, quod capi seu detineri, aut interdici, Derogatio cōtrariorum.

terdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Obedientia eidem Vicario ab omnibus præstanda.

§. 4. Mandantes propterea omnibus, & singulis ad quos pertinet, & spectat, cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, quatenus tibi in exequendis his quæ ad officium tuum prædictum pertinere noscuntur, omnibus possibilibus assistant auxiliis, consiliis, & favoribus opportunis, tibique pareant, & obediant prout nobis.

Hortatio ad officium diligenter exequendum.

§. 5. Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus officium Vicariatus hujusmodi devote suscipiens, sic illud prudenter, solicite, & fideliter exequaris, quod exinde sperati fructus animarum, sicut optamus, Domino concedente proveniant. Tuque præter divinæ retributionis mercedem quam inde mereberis, nostram, & Apostolicę Sedis gratiam uberius consequi merearis.

Nulli ergo, &c.

Dat. P. A. 1. die 16. Sept.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto Decimo sexto Kalendis Octobris Pontificatus nostri Anno I.

II.

De his quæ observare debent Judices a Sede Apostolica delegati, in causis alienationum bonorum Ecclesiasticorum.

De materia alienationum, dicam hic infra in constit. 5. Ambitiosæ.

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Causa const.

CUM in omnibus judiciis sit rectitudo justitiæ, & conscientiæ puritas observanda, id multo magis in concessionibus alienationum rerum Ecclesiasticarum convenit observari, in quibus de Christi patrimonio, & dispensatione pauperum, non de proprio cujusque peculio agitur, vel tractatur. Quapropter oportet ut in examinandis hujusmodi alienationum causis, quæ a Sede Apostolica in forma, si in evidentem utilitatem cedant, oneratis Ecclesiasticorum Judicum conscientiis delegantur, nihil favor usurpet, nihil timor extorqueat, nulla expectatio præmii justitiam conscientiamque subvertat.

Judices delegati causarū hujusmodi alienationum curent hic expressa.

§. 1. Monemus igitur, & sub interminatione divini judicii omnibus Commissariis, & delegatis hujusmodi, districte pręcipimus, ut caute, & diligenter attendant causas in literis Apostolicis per supplicationes expressas, illasque sollicite examinent, atque discutiant, testes, & probationes super narratorum veritate recipiant, & solum Deum præ oculis habentes, omni timore, aut favore deposito, Ecclesiarum indemnitatibus consulant, nec in læsionem, aut detrimentum earum decretum quomodolibet interponant.

Contravenientes, pœnas hic descriptas incurrunt.

§. 2. Si quis autem Commissarius, vel delegatus conscientię suæ prodigus, in gravamen, aut detrimentum Ecclesiæ, per gratiam aut timorem, vel sordes alienationi consenserit, aut decretum, vel auctoritatem interposuerit, inferior quidem Episcopo sententiam excommunicationis incurrat, Episcopus vero, aut Superior, ab executione officii per annum, noverit se suspensum, ad extimationem detrimenti Ecclesię illati nihilominus condemnandus, sciturus, quod si suspensione durante damnabiliter ingesserit se in divinis, irregularitatis laqueo se involuet, a quo nonnisi per summum Pontificem poterit liberari.

Complices quoque in eas incidunt.

§. 3. Is vero, qui dolo, vel fraude, aut scienter in detrimentum Ecclesiarum alienationem fieri procuraverit, aut per sordes, vel impressionem, alienationis decretum extorserit, similem sententiam excommunicationis incurret, a qua nonnisi per Romanum Pontificem possit absolui, ad restitutionem nihilominus rerum alienatarum, cum fructibus quandocumque de præmissis constiterit, condemnandus.

In commissionibus hocStat. inseratur.

§. 4. Volumus autem, quod Legati, & Commissarii prædicti de pœnis constitutionis nostræ specifice moneantur, & in quibuscumque literis, & commissionibus hujusmodi hoc statutum nostrum inseratur.

Nulli ergo, &c.

Dat. P. A. 1. die 11. Maii.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto, 5. Idus Maii Pontificatus nostri Anno I.

III.

Gubernatores Civitatum, & aliorum locorum Status Ecclesiastici, munera (præter esculenta, & poculenta quæ triduo consumuntur) non recipiant. Officia per Papam conferri solita, non conferant. Exulesque, vel pœnas, supra florenos sex, non remittant.

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Munerum receptio apud justitię Officiales, multa mala producit.

MUnera excæcare oculos sapientum, & pervertere corda justorum, sacra Scriptura testatur. Unde ille laudatur, ille prædicatur beatus, qui post aurum non abiit nec argentum, & qui excutit manus suas ab omni munere, de quo Propheta testatur: quoniam ipse in excelsis habitabit, & monumenta saxorum, sublimitas ejus. Quod cum omnes facere conveniat, tum maxime servare oportet Apostolicos Legatos, & Gubernatores Provinciarum, Civitatum, atque Terrarum Romanæ Ecclesiæ subditarum, quos decet ceteris sæcularibus Magistratibus, justitiæ & integritatis exempla prębere, ut avaritiam

ritiam odiant, & munera super innocentes non cupiant. Sane ad nostrum, non sine molestia animi, pervenit auditum, quod superioribus temporibus diversi Rectores, & Gubernatores Terrarum, & Provinciarum S. R. E. subditarum, & nonnulli Legati, etiam de latere, ad gubernationem ipsarum Terrarum, & Provinciarum emissi, solitum quemdam sequentes abusum, munera a Provincialibus, & incolis locorum, publice, & privatim susceperunt, etiam in vasis aureis, vel argenteis, vel equis, aut victualibus, excedentes omnem modum, permissionemque canonicam, quæ quidem non solum ipsis civitatibus, & provinciis gravia, & onerosa fuere, sed etiam exemplo turpia, & perniciosa opere comprobantur. Siquidem ipsis muneribus vel donis allecti, privatæ gratiæ, & factionibus potius, quam justitiæ studuerunt, multique criminosi gravia delicta, & flagitia pecunia redemerunt, atque (ut breviter circumscribamus) impletum est in plerisque propheticum illud, quod in eorum manibus iniquitas fuit, & dextera eorum repleta est muneribus, Siquidem B. Isidorus ait, Cito jugulabitur auro justitia, nullamque reus pertimescet culpam, quam redimere nummis existimat.

Hic ideo Pont. officialib. sui Status Ecclesiastici id prohibet.

§. 1. Volentes igitur talibus abusibus providere, & per Officiales, & Ministros Apostolicæ Sedis, omnem integritatem munditiamque servari, hoc perpetuo prohibemus edicto, ne quisquam deinceps Rectorum, aut Gubernatorum quorumcumque Officialium Romanę Ecclesię, vel etiam Legatorum de latere, ad regimen, & gubernationem provinciarum, Civitatum, ac terrarum Romanæ Ecclesiæ deputatorum, vel deputandorum, a provinciis, Civitatibus, & terris quibus præsunt, vel officia exercent, nec a singularibus suæ legationi, regimini, vel gubernationi suppositis, aliquod genus muneris, nec aurum nec argentum, aut vestem, aut equum, vel aliud cujuslibet speciei munus accipiat, præteresculenta, & poculenta, quæ brevi tempore consumi possunt, quod tempus, ad biduum moderamur, alioquin tam dantes quam accipientes, etiam si Pontificali præfulgeant dignitate (dummodo non sint sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, qui in sacro Collegio, coram Nobis, sponte sua obtulerunt, & promiserunt, non recepturos hujusmodi munera) ipso facto sententiam excommunicationis incurrant, a quo absolui non possint, nisi a Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constituti. Et insuper, omne id quod acceperint, & aliud tantumdem reddere teneantur.

Et hujus bullæ observantia ab eis jurari præcipit.

§. 2. Mandantes ut omnes, & singuli Legati, Rectores, & alii officiales prædicti, priusquam ad sua admittantur officia, videlicet Cardinales Legati, in dicto Collegio coram Nobis promittere, inferiores vero in Camera Apostolica, de observanda hujusmodi constitutione nostra (quam perpetuo valere, & vim decretalis habere decernimus) juramentum prestare teneantur, quod etiam in forma juramentorum præstari solitum, adjungi, & asservari mandamus.

Collationem officiorum a Papa conferri solitorum eisdem interdicit.

§. 3. Insuper, ne sub occasione munerum, officia inferiora in ipsis provinciis, civitatibus, & terris, venalia reddantur, aut criminosi debitas pœnas effugiant, vel mulctæ pro debitis impositæ, & fisco applicandæ, in privatas utilitates redigantur, pari prohibemus edicto, ne Legati, & Gubernatores prædicti, Præturas Civitatum, & alia inferiora officia, per Romanos Pontifices conferri, vel alias concedi solita, conferre, confirmare, aut de illis quomodolibet, sine speciali commissione nostra, vel successorum nostrorum ordinare præsumant. Pro his vero quæ ad ipsorum Legatorum, vel Gubernatorum dispositionem, vel confirmationem pertinent, pro collatione officiorum, vel confirmatione nil accipiant, præter moderatam mercedem secretarii, sive scriptorum, & sigilliferi, quam quidem in majoribus officiis, & civitatibus insignioribus, ad duos florenos de Camera, in minoribus officiis vel civitatibus minus insignibus, ad unum florenum, in minimis vero, seu castellis, dimidium florenum similem tantum, pro salario secretarii, scriptoris, & sigilli taxamus, & limitamus.

Bannitorumq. remissionem.

§. 4. Insuper prohibemus ne aliquos reos capitalium, aut exules, bannitos, & diffamatos sub pœna capitis, absoluere, restituere, aut a pæna liberare audeant, sine Romani Pontificis licentia speciali.

Pœnarum quaque condonationem.

§. 5. Præterea mulctas, & condemnationes pecuniarias, Cameræ Apostolicæ, de jure vel consuetudine applicari solitas, remittere non possint aut donare, nec de illis gratiam aut remissionem facere, nisi usque ad summam sex florenorum auri de Camera, in mulcta seu condemnatione, quamvis gravi.

Quibuscumque facultatib. concessis non obstantibus.

§. 6. Revocantes omnes concessiones aut facultates, in genere vel specie, cuivis Legato, Rectori, vel Gubernatori concessas, in quantum præmissis adversentur, illasque pro infectis habentes, decernentes quicquid contra præmissa, & quodlibet præmissorum attentatum fuerit, nullius esse roboris vel momenti, & absolutiones, remissiones, donationes, & gratias quorumlibet Legatorum, Rectorum, & Gubernatorum, quacumque auctoritate fungentium, in futurum contra premissa forsitan faciendas, nulli penitus suffragari.

Iubet hoc hac bullam publicari, & observari.

§. 7. Mandantes hanc constitutionem nostram in omnibus Civitatibus Romanæ Ecclesiæ insignioribus, nunc, & singulis quibuscumque temporibus, in adventu novi Legati seu Gubernatoris, solemniter publicari, & ab omnibus inviolabiliter observari, ac de verbo ad verbum in libro ibidem aliquo authentico registrari, & conservari.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo &c.

D. P. An. 2. 18. Martii.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo

lesimo quadringentesimo sexagesimo sexto, quintodecimo Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri Anno II.

I V.

Contra vindictam transversalem in Urbe ejusque districtu sumentes, aut Cavalcatas, seu hominum collectas facientes, brigososq., & eorum fautores.

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Viros sanguineos, & dolosos abominabiles Deo, Sanctus Propheta testatur, nec immerito quidem apud Deum, & homines detestandi videntur, qui horrenda sævitia, & vindictæ furore succensi, sanguinem sitiunt aliorum, & præsertim insontium, ita ut non solum corporum mortem procurent, sed etiam animarum, pro quibus Dei Filius mortem subiit corporalem, easque pretio sui sanguinis comparavit. Unde nos ejusdem Salvatoris vicem, disponente Domino, licet immeriti, obtinentes in terris, eosdem merito detestamur, & ad gregis Dominici custodiam solicitis excitati vigiliis, animarum, & corporum saluti, & publicæ paci ac quieti, attenta cogitatione insistimus, ut perditorum hominum audaciam compescendo, animas simul, & corpora Deo lucrifacere sua nobis cooperante gratia valeamus.

Causa hujus constitut. Sane in Alma Urbe nostra, quæ sicut per sacram Beati Petri Sedem totius est caput Orbis effecta, ita ceteris urbibus quietis, & pacis norma, & exemplar deberet esse justitię, instigante diabolo pestiferum, & perniciosum malum irrepsit, ut si quando inter aliquos, etiam pro levissima causa, quam brigam vocant, rixa fuerit exorta, in qua alter alterum percusserit aut vulneraverit, percussus aut vulneratus, hujusmodi offendentis, patrem, fratrem, aut filium, seu alterum ex propinquis, injuriæ expertem, & plerumque offensionis ignarum, aut hujusmodi excessus plurimum indolentem, horribili immanitate, & furiosa dementia, in vindictam suæ injuriæ vulnerat, & interdum occidit, aut aliquis propinquorum offensi ad ultionem injuriæ propinqui sui, ut præmittitur, propinquum offendentis vulnerat, vel occidit, vel vulnerari, & occidi facit, inde quoque juxta damnabilem abusum Civitatis utraque pars se domibus privatis includit, quas in contemptum Summi Pontificis, videlicet Principis, ac etiam Magistratuum civitatis, armatis complent, & interdum fores domorum, & porticus steccatis communiunt, ubi tamquam ad officinas asylum scelerum perditi homines, & scelesti, ex utraque parte conveniunt, illic rabida factio jungitur, atrocissimi sceleris immanitate concordans, illic dementia, & furia est, & venalis injuria, dum iis, qui nulla sunt injuria lacessiti, ad vindictam offensorum, insana mente, & ferali crudelitate conjurant. Ii sunt quorum veloces pedes sunt ad effundendum sanguinem, qui viam pacis non cognoverunt. Inter quos fœda, & obscœna commercia, alearum lusus, pecuniarum effusio, patrimoniorum dissipatio, diræ blasphemiæ, & obscœni aguntur incæstus: ex iis oritur regentium Rempublicam, & Magistratuum contemptus, ac seditiones nonnumquam excitantur. Quod quidem ex alio veteri processit abusu, ut si quando hujusmodi rixæ, & offensiones intercedunt, non solum propinqui, atque conjuncti, sed etiam extranei utrique parti se offerunt, quod vulgo apud eos, & materno vocabulo, Fare de bene, nuncupatur, ex quo plerumq. totius civitatis studia, non sine gravi nota regentium, atque discrimine reipublicæ, armantur adversus proximos, miseri spiritu diaboli repleti, omne jus humanæ societatis, omnem charitatem, omnem civilem concordiam damnabili abusu pervertunt.

§. 1. Nos igitur tam immani, & crudeli facinori, ac populi nostri peculiaris periculis volentes occurrere, & tam nepharios pręsumptores debitæ animadversionis mucrone ferire, & ut tuta sit inter improbos innocentia, etiam in ipsis improbis formidato supplicio, refrænetur audacia, ac nocendi facultas, ipsiusque Almę Urbis nostræ paci, & quieti, & tranquillitati consulere, ut fœlici ducta regimine præservetur a noxiis, & optatis semper proficiat incrementis. Hac irrefragabili, matura, & perpetua valitura constitutione, statuimus, & ordinamus, ut quicumque deinceps Baro, aut Domicellus, vel civis Romanus, vel quævis alia Ecclesiastica sæcularisque persona, cujuscumque conditionis, & qualitatis existat, quacumque etiam atroci injuria lacessita pro sua, vel amici, aut propinqui injuria vindicanda, patrem, aut filium, fratrem, aut propinquum, vel alias amicum, vel domesticum offendentis, vulnerare, mutilare, occidere, vel quocumque modo, realiter, vel personaliter, offendere præsumpserit, aut talia fieri fecerit, vel mandaverit. Vindictam transversalem facientibus.

§. 2. Similiter qui in Urbe Romana, vel in ejus districtu occasione rixæ, vel brigæ domum communire, armatos receptare, aut tenere, vel adhærentes, & complices ac fautores brigæ arcessere, seu quamcumque conventionem, congregationem, & collectam hominum, ad ultionem injuriæ, invocare, excitare, invitare vel receptare præsumpserit per se, vel alium, crimen læsæ Majestatis incurrat, & tamquam læsæ Majestatis, rebellionis, ac seditionis in Urbe concitatæ reus censeatur, & habeatur, ac veluti talis à competentibus judicibus severissime puniatur. Collectam hominum adunantibus. Pœnas hic descriptas hic Pont. imponit.

§. 3. Ecclesiastici vero talia perpetrantes ab omni dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio sint ipso jure privati, & perpetuæ custodiæ mancipentur, beneficia eorum libere alii per illos ad quos eorum Tu scias pœnam excommunicationis abstulisse Sixt. v. citat. in rub.

rum collatio pertinet, conferantur. Omnesque præterea talia perpetrantes, & committentes, tamquam Christianæ religionis alieni, publicæ pacis æmuli, ab omni Populo, Civitate, Terra, vel loco, Ecclesiæ Romanæ mediate, vel immediate subjecto sint perpetuo diffidati, eorum bona tam mobilia quam immobilia sint ipso jure Cameræ Apostolicæ confiscata. Nulli præterea talium alicujus aperiatur janua dignitatis, aut honoris Ecclesiasticæ vel mundanæ, seu ad alicujus loci regimen sit ascensus. Et ut magis famosa sit eorum infamia, factio testamenti active & passive sit eis interdicta; ad actus legitimos nullus eis pateat aditus, nulla porta pandatur, omni spe gratiæ, aut dispensationis adempta. Ac præter prædictas pœnas, sententiam excommunicationis, & perpetuæ maledictionis incurrant, a qua absolvi non possint, nisi per Romanos Pontifices, præterquam in mortis articulo constituti.

Fautoribus eorum pœnas infligit.

§.4. Illi vero qui ipsis offensis vel offendentibus seu brigosis adhærere, favere, opem auxiliumve permittere, vel in in domibus aut Castris, locis, seu fortelitiis suis receptare, aut qui juxta vulgare, Far de bene, deinceps præsumpser t, tamquam fautores scelerum, & conspiratores adversus publicam pacem, omnino similis rebellionis, confiscationis, depositionis, privationis, inhabilitationis atque excommunicationis, & anathematis pœnas incurrant.

Domosque eorum demoliri mandat.

§.5. Statuimus præterea, ut domos, & habitationes principalium offendentium, qui vindictam in alios ut præmittitur sumere vel exercere, vel etiam qui ex utraque parte domos ipsas munire, aut congregationes occasione brigæ & collectas hominum adunare, aut armis, vel armatis, seu steccatis, aut propugnaculis communire ausi fuerint, in detestationem tanti facinoris demoliantur, & usque ad solum, ad perpetuam infamiam prosternantur. per hoc quoque sæcularibus, & aliis judicibus suis competentibus non adimimus facultatem utendi statutis & legibus adversus tales editis, vel edendis. Dignum est enim ut nefandi ratione flagitii, ultionis severitas extendatur, & propter enormitatem facinorum, & pænarum modus exuperet.

Brigam habentes pacem inire jubet.

§.6. Ceterum volumus quod singuli in dicta Urbe rixam, seu brigam quomodolibet forsan in præsentiarum habentes, sustinentes, aut excitare molientes, cujuscumque status, vel conditionis fuerint, post publicationem præsentium in Curia Capitolii, & aliis publicis dictæ Urbis locis faciendam infra quindecim dierum spatium super illa in dilectos filios ejusdem Urbis generales Pacerios nostros, ac Chericum de Chericatis Civem & militem Vicentinum seu alium per nos ejus loco forsan subrogandum aut deputandum, & de jure, & de facto juxta auctoritatem & arbitrium eorum, plenariè compromisisse, ipsorumque decisionibus, sententiis, & mandatis, quæ omnia, & rata & grata haberi, ac ab omnibus & singulis, quorum interest, vel intererit quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari volumus atque mandamus, stare, & parere debeant, & teneantur. Decernentes nulli licere illis contradicere, nec etiam ab eis quovismodo appellare.

Pacisque hujusmodi fractores pœnis hic enunciatis innodat.

§.7. Inhibentes nihilominus districtius ne aliquis per se ipsum aut quemvis alium directe vel indirecte, seu alio quovis quæsito colore contra pacem, & concordias, hactenus initas & factas, vel securitates præstitas, seu deinceps ineundas, venire, vel aliquid attentare, aut illas infringere quomodolibet præsumant, sub pœnis ultra Urbis statuta in hujusmodi facta pace contentis, ac præmissis, & aliis arbitrio nostro infligendis, quas rebelles & contrafacientes, ac pacem hujusmodi non servantes, eo ipso quo contrafecerint, irremissibiliter incurrant.

Hunc libellũ in Statutis Urbis describi mandat.

§.8. Ad majorem præterea firmioremque rei subsistentiam, & perpetuam observationem, volumus & mandamus, quod præsentes nostræ litteræ ejusmodi voluntatem, ordinationem, & decretum nostrum continentes, in volumine Statutorum dictæ nostræ Urbis, de verbo ad verbum denotentur, & describantur.

Nulli ergo &c.

Dat. P. A. 3. die 22. Sept.

Datum Romę apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quadrigentesimo sexagesimo sexto, Decimo Kal. Octobris Pontificatus nostri Anno tertio.

V.

Indictio Sacri belli contra Turcas.

Ex Raynaldo Continuat. Annalium Tom. XIX. pag. 192.

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Decreta in Turcas a Paulo II. expeditio.

UT liberius Justissimum bellum contra ipsos Infideles, & Crucis Sacratissimæ spurcissimos hostes per san. recor. Prędecessores nostros, jamdudum susceptum, indictum, & publicatum quantum vires nostræ patiuntur prosequi possumus, & effrænatam eorum rabiem, impiosque arcere conatus, quemadmodum pro ipsius Salvatoris gloria, & cunctorum quiete fidelium pręcunctis aliis rebus in nostræ mentis consideratione semper habuimus opportunè providere cupientes, & pacem inter universos Christicolas componendam, compositam verò tuendam, & servandam, permittenteque Altissimo, ad effusi sanguinis Christianorum, ipsiusque Dei nostri injurias propulsandas, Christicolas omnes, & in primis Italiam ipsam inhabitantes veluti propinquiores hostibus prædictis excitare, atque impellere, quantum Pastorali dignitati liceat affectuosissime

ſime properavimus. Qua quidem in re, quid hactenus egerimus, quos Reges, & Principes, quos Potentatus præſertim Italię convocaverimus, quæ, & quanta eis curaverimus ſuadere, quo inſuper animo, qua diligentia omni alio intermiſſo negotio, ad rem hanc dumtaxat componendam intenti fuerimus, quæ, & qualia nos primò obtulerimus, & non ſolum pubblicatione, ſed promiſſione efficaci ad effectum uſque perducta Eccleſiæ pecunias, facultates, & bona Chriſtianis, ad cohibendam Turcarum eorumdem rabiem obſtinatam ultro ſolverimus, exhibuerimuſque, quas denique ad eoſdem Reges, Principes, Potentatus, atque Dominia ad diverſas mundi partes, & extra Italiam non ſine maximis ſumptibus duxerimus deſtinandas, quantumve in pace prędicta conſervanda, atque illius fęderibus omnium Italorum partibus renovandis, reſarciendiſque inſudaverimus, ac Legatis, Nuntiis, literis, & exhortationibus eos, quos præmiſſa concernebant, ſtuduerimus commonere, aliorum ſit enarrare: quæ omnia tamquam notiſſima prætermittimus, ne oſtentationi, ſed utilitati, & unitati gregis Dominici inſiſtere videamur.

Narratâ ab eodem pro conciliandis Regibus, & Principibus.

§ 2. Sed quoniam humani generis hoſtis zizanię ſator, ſe ad obſiſtendum glorioſis rebus geſtis, gerendiſve ſolet accingere, quo ferventius Dei populus, fideleſque Catholici res ſaluberrimas ampleſtuntur, ſoletque ſupremæ providentię diſpoſitio interdum ad probationem conſtantię, & firmitatis credentium ipſorumque profectum permittere, quod tumidus aliquantiſper prævaleat hoſtis, ſuperetque fideles, ut tandem elatus inaniter in ſuperbiam corruat, & ſuperatus ſuę divinitatis potentia penitus confundatur, ipſique ſoli Deo vivo, & vero ſit gloria, ac populi Domini hęreditas ejus una cum Principibus ſuperna beneficia recognoſcant, illiuſque potentię non propriæ virtuti victorię decus attribuant, & propterea hęc quę ſummo optabamus affectu, huc uſque nequiverimus adimplere de unanimi conſenſu Potentatuum prędictorum, attendentes, quod magnitudo periculi, quod occaſione ipſorum Infidelium Chriſtianę reipublicæ apertiſſime imminet, diſſidentibus inter ſe Italis ceteris Principibus, & populis Chriſtianorum perſuaderi non poteſt, quod durante bello Italico nationum Principes aliarum, ullum ſit veriſimiliter ſubſidium allaturi, opitulante Altiſſimo ad renovanda, roboranda, & ſi qua forte dubietas, ſi quis ſcrupulus inde emerſerit reintegrandæ nationis Italicę pacis, & unionis fędera eo enixius aſpiramus, quo per plures Potentatus ejuſdem nationis Legati apud nos pro hac re diuturno tempore inſtiterunt, & ad noſtrum Paſtorale officium pertinet diſſidentibus Chriſtianis populis pacem indicere, pacem pręferre, & prędicare, atque ſuperna nobis in hac parte poteſtate conceſſa illa obſervari facere, & tueri, juxta illud, quod inter cętera in Deuteronomio pręcipit Altiſſimus, ut ſi quod difficile, & ambiguum foret in cauſis, & dubiis judiciis faciendis, quiſque a Sacerdotibus poſtularet, & quę illi dicerent procul dubio facerent, nullique ſuperbire liceret, aut Sacerdotis Imperio eo tempore, quo miniſtraret, ſub pęnis graviſſimis contraire, & quod in Canone Agathenſis Concilii legitur exaratum, quod ſi diſſidentes inter ſe ad pacem revocari diuturna obſtinatione nequirent, a Sacerdotibus Civitatis argui oportere primum: qui inimicitias deponere pernicioſa intentione contemnerent, de Eccleſię cętu juſtiſſima excommunicatione pellerentur, in ipſo pacis auctore ſperantes indubiè, quod filii prudentes illius eruditionis Evangelicę, qua Dominus dicit, qui vos audit, me audit, nequaquam immemores Paſtoris ſui pręcipui vocem intelligentes ad evitandum calamitates, & pericula hujuſcemodi atque majora, & ut bona plurima, ad quę omnis noſtra aſpirat intentio, ſubſequantur, pacem pronis animis amplectentur, cum juxta Beati Cypriani ſententiam nemo poſſit Deum habere placatum, qui cum Fratribus non pacem, ſed zeli diſcordiam habet, necnon obedientiam debitam noſtris immo verius Dominicis monitis, & mandatis ſaluberrimis utilitatem ipſorum pręcipuè, & commoda concernentibus exhibebunt, & in hoc etiam arduo, difficilique negotio expeditionis prędictę ſingularem illam devotionem, & fidei ſinceritatem, qua erga Sacroſanctam Romanam Eccleſiam antedictam, & Sedem Apoſtolicam, ac illi pro tempore pręſidentem Antiſtitem habuerunt, experimento noviſſimo comprobabunt, tandem Legatis omnibus Potentatuum prędictorum apud nos longo tempore agentibus, ac ſæpe numero cum omni charitate auditis, poſt multos varioſque tractatus præmiſſorum occaſione peractos, ac ſuper his habitam, & ſæpius repetitam deliberationem maturam, cum venerabilibus Fratribus noſtris ejuſdem Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus nobiſcum una provide conſiderantibus, neceſſarium, atque expediens fore ad cohibendos Turcarum conatus prædictos, qui peccatis facientibus augeri videntur in dies vota multorum, Regum, Principum, & Potentatuum, quod non aliter, niſi pacata, ut præfertur, Italia, huic communi periculo ſunt auxilia præbituri, in unam convenire ſententiam, unicam plurimorum potentiam efficere, viresque fidelium pro experientia præmiſſorum unanimiter experiri oportere, omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, & totius cæleſtis curiæ triumphantis, quorum præſidia pro gerendorum ſubſiſtentia humiliter imploramus, auctoritate deque noſtræ, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis inter univerſos Italiæ, Potentatus, & Principes etiamſi regali, vel quavis alia præfulgeant dignita-

Obſuere plurimum Itali cæ diſcordiæ.

Componendis iis incumbit Paulus.

Controverſiarum difficillimarum deciſio ad Pótificem ſpectat.

Deo gratus eſſe nequit, qui cum Fratribus exercet inimicitias.

Perpetua pax inter Italos Principes indicta.

gnitate, & præcipue inter chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Ferdinandum Regem Siciliæ citra Pharum Regem illuſtrem, ac dilectos filios nobiles viros Chriſtophorum Maurum Venetorumque Dominium, Galeatium Mariam Vicecomitem Mediolani Ducem, & communitatem Civitatis Florentiæ ipſorumque Regis, & Ducum hæredes, & ſucceſſores pacem perpetuam ab eis omnibus, ipſiſque adhærentibus, ſequacibus, & ſubditis eorundem inviolabiliter obſervandam, & infra triginta dierum ſpatium a publicatione præſentium acceptandam harum ſerie promulgamus, & declaramus, illamque etiam unitatem, & concordiam perpetuam, omnemque armorum ceſſationem, & a quavis injuria, vel offenſa abſtinentiam, & quietem omnimodam eis, & ipſorum cuilibet indicimus, nuntiamus, atque injungimus, integram, & illæſam volentes, ac etiam decernentes, ipſoſque Potentatus, & Principes nihilominus in Domino, & per viſcera miſericordiæ Dei noſtri exhortantes, eiſque, ac dilecto filio de Pergamo nonnullarum armigerarum gentium Capitaneo Apoſtolica auctoritate mandantes quatenus pro ejuſdem Salvatoris gloria, & honore, ac noſtræ, & Sedis Apoſtolicæ reverentia Chriſtianæ reipublicæ, & univerſale bonum privatis commodis anteponere, hoſtilia, quæ in alterutros concitata ſunt arma deponant, & deponi faciant cum effectu, a via facti abſtineant, nec ſe invicem armis, neque injuria provocent, ſed Regis pacifici ſe filios, & cohæredes eſſe commemorantes Chriſtianam pacem obſervent, fraterna ſe amplectantur charitate, & diligant, repetentes animis, quod ex concordia parvæ res creſcunt, & diſcordia maximæ dilabuntur, ac nos qui etſi cum omnibus Chriſtifidelibus, prout officii noſtri debitum exigit pacem continuo habuerimus, & annuente Domino, quantum ad nos attinet ſimus in poſterum habituri, pro majori tamen firmitatis robore, & obſervantia præmiſſorum, continuatione quoque ejuſdem, quam ſemper nos partem fovere conſuevimus, ſed veluti mediatores, & conſervatores, quemadmodum providum decet Paſtorem, procurabimus, ſolicitabimus, tum etiam pro ipſorum Potentatuum reputatione, & honore, nos ipſos, & ſucceſſores noſtros canonice intrantes Romanos Pontifices cum omnibus Vaſſallis, Vicariis, Dominiis, Provinciis, Civitatibus, omnibus Terris, & Caſtris, ipſarumque Communitatibus, & Subditis, nobis mediate, vel immediate ſubjectis ita in ipſa pace includi volumus, & prout ſingulis de principalioribus Potentatibus antedictis includimus, ita etiam nos ejuſdem pacis conſervatores protectores, & defenſores omnino etiam in poſterum promittimus.

Concordiæ interpretem inter diffidentes ſe fore pollicetur Pontifex.

Ut autem huic, ut ſperamus, acceptæ paci, ac concordiæ potiora adjiciamus robora firmitatis, & ipſius perſeverantia enixius procuretur, atque altera, & potiſſima intentio magnopere ponderanda, accelerandave principalem tenens locum in noſtræ mentis arcano ſcilicet Chriſtianorum tuitio, & infidelium humiliatio ſuperborum, cum ſperata converſione ad Dominum optatum quantocius ſortiatur effectum, inter Ferdinandum Regem, Duces, Dominium, & Communitatem prædictos, necnon dilectum filium nobilem Virum Borſium Ducem Mutinæ, & Marchionem Eſtenſem, ac quoſcumque alios Principes, Civitates, Communitates, Barones, Milites, & Nobiles totius Italiæ prædictæ, qui infra quinquaginta dies ſimiliter a publicatione præſentium numerandos ſub pace, concordia, unitate, & confederatione hujuſmodi includi voluerint, & veluti concordiæ amatores, ſub ipſius pacis amænitate lætari, confœderationem, unionem, intelligentiam, & ligam olim inter claræ memoriæ Alfonſum Aragonum, & Siciliæ Regem, quondam Franciſcum Foſcari, & Dominium Venetorum, Franciſcum Sfortiam Vicecomitem Mediolani Duces, & Communitatem Florentinam prædictos initas, ac firmatas, ac per ipſum Ducem Mutinæ poſtea acceptatas, & in quibuſdam publicis Inſtrumentis in forma Capitulorum confectis contentas auctoritate prædicta ex certa ſcientia innovamus, reintegramus, ſtabilimus, & approbamus, ac ipſa confœderationis, unionis, & ligæ fœdera toto tempore Capitulis deſignato duratura ſtabilita, ac firmiſſima eſſe decernimus, & non modo a Potentatibus, atque omnibus aliis & ſingulis antedictis, ſed & a dictis filiis Senenſis, & Lucenſis Civitatum Communitatibus, necnon quibuslibet tam noſtris, quam aliorum Vaſſallis, Vicariis, & ſubditis Civitatum aliarum communitatibus, proceribus, Principibus, Baronibus, & nobilibus cujuſcumque, ut præmittitur eminentiæ, dignitatis, ſtatus, vel conditionis fuerint, infra ſimilium quinquaginta dierum ſpatium includendis, & aggregandis, ac infra dictum terminum per documenta publica acceptantibus, quibus, & eorum ſingulis honorabilem, et convenientem locum juxta ipſorum qualitates reſervamus, & quos ea ex nunc prout ex tunc auctoritate, ſcientia, & poteſtate præmiſſis includimus, & incluſos confœderatoſque eſſe declaramus, per præſentes inviolabiliter volumus obſervari, pro cujus rei ſtabilitate, & obſervantia potiori, nos cujus fiducia non in humanis præſidiis, ſed tota conſiſtit in Domino, qui noſtros greſſus pro ſua Clementia, & univerſalem Eccleſiam orthodoxam mirum in modum tuetur, & protegit, inhærentes Prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis qui ſub ipſo unitatis, & concordiæ inito fædere bonis reſpectibus, ac ex rationabilibus, & urgentiſſimis cauſis tunc latius explicatis includi voluerunt, uniones, & confœderationes prædictas ratas habentes, & gratas illas tenore præſentium acceptamus, atque eis munus cæleſtis benedictionis adjicimus cum inviolabili obſervantia præmiſſorum.

Veteris concordiæ pactiones redintegratæ.

Præterea licet præsentis Pacis concordiæve conditio, prout in misericordiam Redemptoris nostri confidimus universo Christianorum cætui maxima allatura sit commoda, maximum Christianis omnibus robur, & contra detestabiles Crucis, & Fidei Catholicæ eversores auctura sit animum, hostibus verò formidolosa, & illatura terrorem, quia tamen tumidus, & insolens hostis prædictus Turcarum Dux multarum gentium, quas suæ tyrannidi subjugavit numerositate munitus, ut illi præteritorum successorum prosperitate elato universi Christianorum potentatus, & principes præsertim ipsius Italicæ nationis eo efficacius, eoque validius resistere possint, & annuente Domino gentem perfidam expugnare, atque a finibus Christianorum expellere: pro majori quoque robore, & firmitate ipsius pacis Italiæ, utque pro tuitione fidelium aliquod initium præbeatur, eumdem Bartholomæum maturi consilii virum strenuum, & fidelem nostrum, ac ipsorum potentatuum, quemadmodum alias pro reprimendis Turcarum eorumdem conatibus tractatum, & expedientissimum fore, tam a nobis, quam ab Oratoribus Potentatuum eorundem laudatum extitit, nostris, ac ipsorum communibus stipendiis expeditionis hujusmodi contra Turcas prædictos Generalem Capitaneum facimus & deputamus, sibi stipendia per nos, & Potentatus prædictos usque ad summam centum millium florenorum auri, in hunc, qui sequitur modum persolvendam constituentes, & assignantes, videlicet nos, ut aliis præbeamus exemplum in tribus terminis scilicet Aprilis, Augusti, & Decembris annuatim summam florenorum similium Decem, & novem millium per Cameram Apostolicam supradictis Kalendis integre persolvendam dare; solvere, & assignare offerimus, ut bona fide pollicemur; & similiter præfatus Rex Ferdinandus totidem, Dux vero, & Dominium Venetorum totidem, Galeatius Sfortia Vicecomes Dux Mediolani prędicti totidem; priores libertatis, Vexillifer Justitiæ, & commune ejusdem Civitatis Florentinę quindecim millium; reliqui vero tres prænominati adhęrentes, & confederati novem millium, videlicet duo primi ex ipsis tribus quatuor mille pro quolibet, & Communitas Civitatis Lucanæ præfata millium Florenorum summam in eisdem terminis annuatim solvere teneantur, ita tamen quod idem Bartholomæus infra quinquaginta dierum spatium a notificatione præsentium computandorum Communitati Florentinæ prædictæ, vel eorum Syndico Dovadulæ, Mordianense vero, & Bubanum castra Comitatus nostri Imolensis, Dilecto Filio Taceo de Manfredis Civitatis nostræ Imolensis in temporalibus generali Vicario, absque ulterioris moræ dispendio restituat, & restitui faciat cum effectu, & insuper commissum sibi exercitum in Albaniam, sive Regiones decernendas sibi per nos, & Potentatus prædictos pro defensione ejusdem Catholicæ Fidei, & insolentiis infidelium reprimendis, & fidelis Capitanei more concedere, & alia ad opus Fidei necessaria, & illius hostium profligatione conficere, necnon opus Dei, & ejusdem Fidei absque fraude, vel dolo, prono, & obsequenti animo pergere teneatur, & debeat sicuti consuevit, cui interim usque ad præfinitum tempus prędictum pro stativis, & mansionibus expediendi sui tripartiti exercitus, & armigerarum gentium prædictarum videlicet pro persona ipsius Bartholomæi, & una tertia exercitus supradicti, Christophori Mauri Ducis, & Dominium Venetorum prædictorum ultra Padum pro alia verò Ducis Mutinensis, & Marchionis ejusdem: pro reliqua autem tertia partibus Civitatum nostrarum Forolivii, Ravennatis, & Faventinæ territoria assignamus.

Bartholomæus Coleo Italici in Turcam exercitus Dux creatus.

Centum millia aureorum stipendii attributa.

Ut portio pro rata in singulos fœderatos dividenda.

Oppida occupata restituere Florentinis, & Manfredo restituenda in Albaniam Coleo Jussus traducere.

Volumus autem quod idem Bartholomæus per se, vel Procuratorem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum de officio prædicto, bene diligenter, & fideliter exercendo in nostris, ac aliorum Potentatuum predictorum manibus fidelitatis debitæ corporale teneatur pręstare in forma solita juramentum. Cęterum ut præmissa omnia singula illibata serventur, in virtute Sanctę obedientiæ, & sub anathematis, ac divinę maledictionis interminatione, ac etiam interdicti sententiis, censuris, & pœnis partibus ipsis, earumque adhęrentibus, confęderatis, colligatis, fautoribus, sequacibus, & etiam colligandis, & confęderandis, aliisque quorum interest, vel interesse poterit quandolibet in futurum, districtius inhibemus, ne pacis concordię, confæderationis, & unitatis hujusmodi per se, vel alium, seu alios, directe, vel indirecte, quovis quęsito colore, aut quavis occasione, vel eam violare, turbare, aut eis quovis modo contra facere, seu venire pręsumant.

De bello strenue in Turcam gerendo Sacramẽtum nuncupare.

Etsi quod absit, quisquam premissę nostrę inhibitionis contemptor sive pacis concordię, confęderationis, & unitatis predictarum temerarius violator extiterit, si talia pręsumens singularis cujuscumque eminentię, aut dignitatis ut prefertur, vel privata persona fuerit majoris excommunicationis, anathematis, & maledictionis ęternę sententias, censuras, & poenas, quas ex nunc prout ex tunc in ipsos violatores, contemptores, atque rebelles sententialiter ferimus in his scriptis ipso facto incurrant a quibus pręterquam per nos, vel Successores nostr s canonice intrantes, debita tamen prius satisfactione premissa absolutionis beneficium nequeant obtinere, ipsorum verò regna, & Dominia, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, Civitates, & loca, ac etiam quęcumque alia Dominia, Civitates, & Oppida sub libertate viventes, eorumque Communitates, & Universitates interdicto in eis strictissime observando subjaceant, & nihilominus pacis, con-

Fœdi Fragis Ecclesiastica exercitatio iucentata.

concordię, confęderationis unionis, & ligę prędictarum fędera, quoad reliquos Potentatus & confęderatos illa servantes violata minime censeantur, sed contemptore violatore, & rebelli uno, vel pluribus excluso, vel exclusis pax, concordia, confederatio, unio, & liga prędictę quoad alios Potentatus, & confęderatos firmę, stabiles, & illibatę perdurent juxta pręmissa, & Capitulorum continentiam prędictorum, adiicientes etiam supradictis, quod si hostis antiqui proditoris calliditate præmissorum occasione ambiguitatem aliquam, seu ex verborum significatione, vel alias dubietatis scrupulum exoriri contingat forsitan in futurum, nobis, & ipsis successoribus sit libera, & plena facultas pro ipsarum partium quiete, ac pacis, concordię confederationis, & ligę prędictarum subsistentia, & observatione firmiori, omnes, & singulas ambiguitates, & dubia nostrę declarationis oraculo tollere, & penitus amputare, interque potentatus ipsos differentias, controversias, & simultates, si, quod absit, occasione pręmissorum emerserint, dirimere, terminare, ac decidere, prout nobis, & eisdem successoribus, pro omni pręmissorum subsistentia necessarium visum fuerit, ac etiam opportunum, Capitulis ligæ alias in suo robore permanentibus.

Controversiæ dirimendę facultas Pontifici reservata.

Conclusiones.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam &c.

Datum die Februarii Anno Domini 1467. Pontif. anno IV.

Datum Romę apud Sanctum Marcum, Anno Incarnationis Dominicę MCCCCLXVII. IV. Nonas Februarii Pontificatus nostri anno IV.

VI.

Prohibitio alienandi bona Ecclesiastica, aut illa ultra terminis locandi.

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

AMbitiosę cupiditati, illorum pręcipue qui divinis & humanis affectatis, damnatione postposita, immobilia & pretiosa mobilia Deo dicata ex quibus Ecclesiæ Monasteria, & pia loca reguntur illustranturque & eorum ministri sibi alimoniam vendicant, prophanis usibus applicare, aut cum maximo illorum ac divini cultus detrimento exquisitis mediis usurpare præsumunt, occurrere cupientes.

Prohibitio alienandi.

§. 1. Omnium rerum & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, omneque pactum per quod ipsorum dominium, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem, ultra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum præterquam in casibus à jure permissis, ac de rebus, & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & tunc cum Ecclesiarum evidenti utilitate, ac de fructibus, & bonis quæ servando servari non possunt, pro instantis temporis exigentia, hac perpetuo valitura constitutione fieri prohibemus.

Innovatio Constit. Prædecessorum.

§. 2. Prædecessorum nostrorum constitutionibus, prohibitionibus, & decretis aliis super hoc editis, quæ tenore præsentium innovamus, in suo nihilominus robore permansuris.

Rescisio alienationum aliter fiendarum, cum aliis pœnis.

§. 3. Si quis contra hujus nostrę prohibitionis seriem de bonis & rebus eisdem quicquam alienare præsumpserit, alienatio, hypotheca, concessio, locatio, conductio, & infeudatio hujusmodi nullius omnino sit roboris vel momenti, & tam qui alienat, quam is qui alienatas res & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrat, alienanti vero bona Ecclesiarum, Monasteriorum, locorumque piorum quorumlibet, inconsulto Romano Pontifice, aut contra præsentis constitutionis tenorem, si Pontificali vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingressus Ecclesiæ sit penitus interdictus, & si per sex menses immediate sequentes sub interdicto hujusmodi, animo, quod absit, perseveraverit indurato, lapsis mensibus eisdem, a regimine & administratione suæ Ecclesiæ vel Monasterii cui præsidet in spiritualibus & temporalibus sit eo ipso suspensus, Inferiores vero Prælati Commendatarii, & alii Ecclesiarum Rectores beneficiati vel administrationem quomodolibet obtinentes, Prioratibus, Præposituris, præpositatibus, dignitatibus, personatibus administrationibus, officiis, Canonicatibus, præbendis, aliisque Ecclesiasticis cum cura & sine sæcularibus, & regularibus beneficiis quorum res & bona alienarunt dumtaxat, ipso facto privati existant, illaque absque declaratione aliqua vacare censeantur, possintque per locorum Ordinarios vel alios ad quos eorum collatio pertinet, personis idoneis (illis exceptis, quæ propterea privatę fuerint) libere de jure conferri, nisi alias dispositionis Apostolicæ Sedis sint specialiter aut generaliter reservata, & nihilominus alienatæ res & bona hujusmodi ad Ecclesias, Monasteria, & loca, pia, ad quæ ante alienationem hujusmodi pertinebant, libere revertantur.

Nulli ergo, &c.

D. P. An. 4 die 1. Martii.

Datum Romę apud Sanctum Marcum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo, Kalendis Martii Pontificatus nostri Anno IV.

Quod

VII.

Quod Monaſteria, Prioratus, & alia beneficia Eccleſiaſtica, perpetuo unita, & de cetero non vacantia, teneantur Rev. Cameræ Apoſt. debita jura, & ſervitia ut taxata ſunt præſtare. Alia vero Annatam perſolvere ſingulis quindecim annis.

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

DEcet Romanum Pontificem ſic ſuis fore gratiis liberalem, quod in Eccleſiarum, Monaſteriorum, aut Clericalis Ordinis perſonarum ſæcularium ſive regularium favore conceſſa, in Cameræ Apoſtolicę, vel aliis præjudicium non redundent.

Plures Pont. multa beneficia perpetuo univerunt.

§. 1. Sane dudum ad humiles univerſorum poſcentium ſupplicationes, & ex certis rationabilibus cauſis tunc expreſſis inducti, tam Nos quam S. R. E. Martinus V. Eugenius IV. Nicolaus etiam V. Calliſtus III., & Pius II. Pontifices prædeceſſores noſtri quamplura diverſorum Ordinum Monaſteria, Prioratus, Præpoſituras, Prępoſitatus, Conventuales, necnon dignitates majores in Cathedralibus, Metropolitanis, & principales in Collegiatis Eccleſiis, adminiſtrationes quoque, officia, & beneficia Eccleſiaſtica etiam diſpoſitioni Apoſtolicę generaliter reſervata, invicem, vel aliis Cathedralibus etiam Metropolitanis, vel Collegiatis Eccleſiis, earumque Capitularibus menſis, ac menſarii, dignitatibus Collegiis, univerſitatibus, & beneficiis, & pręſertim Congregationis Canonicorum Regularium S. Auguſtini Lateranen., & de Scopeto, ſeu S. Salvatoris nuncupatorum, Monacorum S. Juſtinę Paduan. Montis Oliveti, S. Benedicti, Ciſtercien. Vallis Umbroſę, & Cartuſien. Ordinibus, Presbyterorumque S. Georgii in Alga Venetiarum, atque aliis Monaſteriis, domibus, Hoſpitalibus, fabricis, & piis locis, utriuſque ſexus perſonarum, ſub diverſis modis, & formis Apoſtolica auctoritate univimus, incorporavimus, & anneximus, applicavimus, atque ſubmiſimus.

Unde ob non vacationem, Cameræ Ap. jura ſua non præſtabantur.

§. 2. Propterea que Eccleſię, Monaſteria, Prioratus, Prępoſituræ, dignitates, adminiſtrationes, officia, & beneficia unita hujuſmodi amplius nequaquam vacare ſperantur, cumque propterea Cameræ Apoſtolicæ, necnon venerabilium Fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium Collegium, & Sedis Apoſtolicæ Officiales detrimentum non modicum patiantur.

Hic ideo Pon. providet ut in prima parte rubr.

§. 3. Nos, quorum intereſt eorumdem Camerę, Collegii, & Officialium indemnitati proſpicere, volentes quemadmodum, par eſt, uniones, incorporationes, annexion. application., & ſubmiſſiones præfatę, ſi alias rite, & rationabiliter proceſſerunt, ita in ſua firmitate permaneant, quod ipſorum quibus una cum ſuis oneribus unita fuere, commodis deſerviant, & aliorum jura propterea non ledantur, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus, quod omnia, & ſingula Monaſteria, videlicet illa quorum fructus, & redditus, & proventus ad ſummam centum floren. auri de Camera ſecundum communem ęſtimationem aſcendunt annuatim, ſi in libris ejuſdem Camerę taxati reperiuntur, communia, & minuta ſervitia, atque alia jura debita, & conſueta tam ipſis Cameræ, & Collegio, quam Officialibus prędictis.

Et prout in secunda.

§. 4. Reliqua vero Monaſteria, Prioratus, Præpoſiturę, Præpoſitatus, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, officia, & beneficia, ut præfertur unita, pro quibus Cameræ Apoſtolicæ annata, ſeu alia jura ſolui conſueverant, vel debebant temporibus retroactis, & de ſolvendo ſingulis certis temporibus futuris obligatio in eadem Camera per inadvertentiam facta non fuit, annatam, ſive medios fructus unius anni in poſterum ſingulis quindecim annis perpetuo ſequuturis, eidem Camerario ſolvere teneantur, & debeant.

Jubet etiam ſolvi annatam d. quindennio præterito, & caveri profuturis.

§. 5. Et quod de omnibus Monaſteriis, Prioratibus, Præpoſitatibus, dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationibus, officiis, & beneficiis, ut præfertur unitis, a quorum unionum temporibus poſtquam illæ ſortitæ effectum, anni quindecim effluxerunt, infra annum proxime futurum communia minuta, & alia jura ſeu annatas, & medios fructus hujuſmodi ſolvere adſtringantur etiam ſingulis annis quindecim in futurum, prout multi alii ſimiles uniones, & gratias obtinen. faciunt, & facere conſueverunt, & ad hoc ii quorum intereſt infra unius anni ſpacium ſe in eadem Camera efficaciter obligare debeant cum effectu.

Alioqui uniones irritat.

§. 6. Alioqui ſi a ſolutione, aut obligatione præmiſſis ceſſare præſumpſerint, union. annexion., & incorporationes præfatæ habeantur penitus pro infectis, & ſic unita Monaſteria, Prioratus, Præpoſituræ, Præpoſitatus, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, officia, & cujuſvis qualitatis, aut generis beneficia hujuſmodi tamquam vere vacantia poſſint libere a Sede præfata impetrari, & canonice obtineri, ac ſi uniones ipſæ, & ſuper eis confectæ literæ, proceſſus quoque habiti per eoſdem, & quæcumque inde ſecuta nullatenus emanaſſent.

Clauſulæ derog. & decretus irritans.

§. 7. Non obſtantibus union., & aliis præmiſſis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

D. P. An. 5. die 6. Iannar.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo nono, octavo Idus Januarii, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Erectio

VIII.

Erectio Ecclesiæ Cathedralis Viennen. in Austria cum reservatione Jurispatronatus pro Ducibus Austriæ.

Ex regest. in Archiv. Vat.

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. IN supremę dignitatis specula dispositione superna quamvis insufficientibus meritis constituti, ad universas Fidelium Regiones curæ nostræ commissas sic paternæ considerationis intuitum solerter extendimus, sic ad honorem earumdem extollentiam, & sublimationem intendere procuramus, quod ex benemeritis, suisque laudabilibus actibus fructus reportasse congaudeant, & ceteri Christifideles eorum immitatione ad virtutum imitanda vestigia eo ferventius incitentur.

Attentis Friderici Imper. precibus, frequentia populi, rerumque vilitate in Oppido Viennen. aliisque circumstantiis; §. 1. Attendentes igitur, sicut fidedignorum habet assertio, immo facti notorietas indicat, & charissimus in Christo filius noster Fridericus Romanorum Imperator semper Augustus, qui fervore devotionis accensus nuper ad visitandum Apostolorum limina ad hanc almam Urbem peregre se contulit, nobis inter alia explicavit, oppidum suum Viennen. Ducatus Austriæ Patavien Diæcesis benedicente Altissimo in populi fidelis multiplicatione fecundum, ac bonorum, & rerum omnium ubertate esse refertum, & in eo Studium in omnibus licitis facultatibus generale vigere, ac insignes viros quamplurimos in Theologiæ, Pontificii juris, Medicinæ, & Phisicæ facultatibus, aliisque liberalibus artibus eruditos commorari: Monasteria quoque plurima utriusque sexus personarum regularium, aliaque sacra Dei templa, hospitalia, & pia loca, in quibus divinus viget cultus, & magna cum veneratione, & sollemnitate assidue divina officia celebrantur, consistere: ipsius quoque Oppidi populum, & universitates inter cæteras nationis Germanicæ adeo erga Deum, & sacrosanctam Romanam Ecclesiam eximia devotione, & fidelitate fulgere, quod ex debito gratitudinis Pastoralis, & ipsius Imperatoris pręclarissimis meritis accedentibus, eos Apostolica Sedes paternis prosequi debeat affectibus, ac insigniis majoribus decorare.

Ipsum Oppidum a jurisdictione Episcopi, & Capituli Patavien. liberum esse vult. §. 2. Et propterea cupientes devotis, & humilibus Imperatoris præfati petitionibus, ut decet, annuere, ac ipsorum Oppidi, & Populi merita condignis honoribus compensare, eosque spiritualibus ac temporalibus titulis insignire, post tractatum, quem iteratis vicibus super his cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus habuimus diligentem, & matura denique, prout tanta rei qualitas exigebat, deliberatione sequuta, ex præmissis, & nonnullis aliis rationabilibus animum nostrum inducentibus causis, ad divini nominis laudem, & gloriam, exaltationem Catholicæ Fidei, & ejusdem divini cultus augmentum, ac salutem Fidelium prædictorum, Oppidum Viennen præfatum, cujus Territorium, & Confines pręsentibus haberi volumus pro expressis cum omnibus, & singulis Ecclesiis, Monasteriis, Cappellis, & aliis Ecclesiasticis ac piis locis, nec non Populo, Incolis, habitatoribus, cæterisque Ecclesiasticis, & secularibus personis; rebus quoque, & bonis eorumdem in eo, ipsiusque Territorio, & districtu consistentibus, ab omni jurisdictione, superioritate, subjectione, & potestate venerabilis fratris nostri Episcopi Patavien. moderni, & pro tempore existentis, ac dilectorum filiorum Capituli Patavien. eorumdemque Vicariorum, & Officialium auctoritate Apostolica tenore præsentium de fratrum eorumdem consilio prorsus eximimus, & perpetuo liberamus.

§. 3. Ipsumque Oppidum tamquam locum insignem, & ad hoc congruum, decentem pariter, & honestum in Civitatem Viennen. erigimus, & Civitatem esse, & perpetuis futuris temporibus nuncupari decernimus. Civitatemque nuncupat.

§. 4. Ipsius quoque oppidi Collegiatam Ecclesiam Pręposituram nuncupatam Sancti Stephani alias omnium Sanctorum, quę de Jurepatronatus dilectorum filiorum nobilium virorum Ducum Austriæ est, & in qua Præpositura, Decanatus, Cantoria, & Custodia Dignitates, & quamplures Canonicatus, & præbendæ, Vicariæ quoque, & Cappellaniæ institutæ, & a lege Diæcesana ac omnimoda jurisdictione ejusdem Episcopi Patavien. prorsus exemptæ fore noscuntur, in Cathedralem Ecclesiam cum præeminentiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, & insigniis congruentibus ipsius erectæ Civitatis Viennen. erigimus, & Episcopalis dignitatis honore, & titulo insignimus: sponsum utilem, & idoneum per nostram, & Apostolicæ Sedis providentiam annuente Domino præficiendum consequuturam, cui idem sponsus praeesse valeat, & prodesse. Præposituram S. Stephani in Ecclesiam Cathedralem erigit per Episcopum gubernandam.

§. 5. Necnon eidem Ecclesiæ Territorium Viennen., & infrascripti Castri Sancti Viti cum omnibus suis, & aliis pertinentiis antiquæ Præposituræ prędictę pro ipsius Dioecesi assignamus, & limitamus. Dięcesim pręscribit.

§. 6. Volentes, & eadem auctoritate statuentes, quod in eadem Ecclesia sic in Cathedralem erecta, aliæ omnes, & singulę Dignitates, administrationes, officia, Canonicatus, & præbendæ ac Vicariæ, & Cappellaniæ in eo statu, & robore, in quo antea fuerant, post erectionem hujusmodi existant, & perpetuo maneant cum fructibus, redditibus, & proventibus earumdem; ita tamen quod omnia, & singula mobilia, & immobilia bona, quæ ante erectionem hujusmodi ad Præposituram actu vacantem de jure, vel consuetudine quomodolibet pertinebant, una cum Castro Sancti Viti prope Viennen Civitatem prædictam, & quibuscumque aliis dictæ antiquæ Præpositurę fructibus, redditibus, proven- Capituli efformatio. Dos Episcopi.

proventibus, juribus, obventionibus, jurisdictione, & pertinentiis universis ad mensam Episcopalem Viennen. perpetuis quibuscumque temporibus pertineant in futurum: reservata tamen ex eis pro ipsius Ecclesię Præposito pro tempore existenti congrua portione, ex qua decenter se valeat sustentare: nisi ipsi Pręposituræ de aliis novis redditibus, & dote congrua per Imperatorem præfatum provideatur, quemadmodum nobis facturum spopondit.

Austriæ Ducibus Juspatronatus assertum.

§. 7. Et insuper Imperatori præfato, ejusque in dicto Ducatu Austrię successoribus Juspatronatus, ac præsentandi personas idoneas in Præpositum, Decanum, Cantorem, & Custodem, necnon ad singulos Canonicatus, & præbendas, Vicarias, & Cappellanias hujusmodi, pro hac primaria vice, & deinceps quoties illos vacare contigerit, institutionem vero, & Confirmationem eorumdem Decanatus, Cantoriæ, & Custodiæ singulorumque Canonicatuum, & præbendarum, Vicariarum, & Cappellaniarum hujusmodi, similiter etiam quorumcumque aliorum Beneficiorum in dicta Viennen. Civitate, & ejus Diœcesi existentium dicto Episcopo Viennen. pro tempore existenti perpetuis futuris temporibus reservamus.

Facultas Episcopo, e Capitulo data Statuta conficiendi.

§. 8. Et nihilominus pręfatis Episcopo, & Capitulo edendi quęcumque rationabilia, & honesta statuta, & ordinationes, prout ipsi Ecclesiæ convenire conspexerint, etiam cum adjectione pænarum, & juramento firmandi pro illorum observantia auctoritate præfata tenore presentium facultatem concedimus, & etiam potestatem. Constitutionibus, & ordinationibus apostolicis aut aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Clausulæ.

§. 9. Nulli ergo liceat hanc paginam nostrę exemptionis, liberationis, constitutionis, erectionis, insignitionis, assignationis, limitationis, statuti, voluntatis, reservationis, & concessionis infringere, &c.

Dat. die 18. Januarii 1468. An. V.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo, Quintodecimo Kalendas Februarii Pontificatus nostri Anno Quinto.

I X.

Reductio Sanctissimi Jubilæi, sive Anni Sancti, ad annum vigesimum quintum, quo visitantes Basilicas SS. Petri, & Pauli, & S. Joannis in Laterano, ac S. Mariæ Majoris de Urbe, plenissimam peccatorum veniam consequuntur.

Institutionem hujusmodi Jubilæi pro quolibet centesimo anno statuit Bonif. VIII. ut sup. in ejus const. Antiquorum

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Prœmium.

INeffabilis providentia summi Patris (qui pro redemptione humani generis, ejusque reconcilianda natura, Adæ prevaricatione perpetuæ mortis damnatione mulctata, unigenitum suum vestem nostrę mortalitatis assumere, & post evangelicæ doctrinæ sacra erudimenta, ac vitæ ipsius actus, & conversationis exempla crucem voluit, & mortem subire) laudabili imitatione nos instruit, ut qui insufficientibus meritis vices ipsius redemptoris tenemus in terris, summis enitamur studiis gregem dominicum vigilantiæ nostræ sua præordinatione commissum, quem callidi hostis versutia justitiæ limitibus sæpe divertit, auctori nostro, qui non mortem, sed pœnitentiam desiderat peccatorum, reddere acceptabilem, & bonorum operum sectatorem, ut in extremi, tremendique judicii ratione reddenda, rigorem justitiæ, & ultionis meritæ evitare possimus. Decet igitur nostræ mentis intuitum ad ea vigili attentione convertere, per quæ supremi favoris suffragante præsidio, ita universorum Christi fidelium animarum saluti prospiciamus utiliter, & gratiarum spiritualium donis salubriter consulamus, quod adversus ipsius hostis astutias congruo valeat antidoto subveniri, ipsique fideles æternæ beatitudinis præmia largiente Altissimo consequantur.

Bonif. viii. Jubilæum quolibet 100. an. concessit, ut in rubr.

§. 1. Dudum siquidem cum fida relatio antiquorum haberet, quod accedentibus ad honorandam Principis Apostolorum de Urbe Basilicam, magnæ concessæ forent remissiones, & indulgentię peccatorum, felicis recordat. Bonifacius Papa Octavus prædecessor noster summo studio salutem appetens fidelium singulorum, & attenta consideratione recensens, quod per beatissimos christianæ fidei Principes Petrum, & Paulum Sacrosancta Romana, & universalis Ecclesia religionis sumpsisset exordium, ac Evangelium Christi Romæ resplenduisset: ut iidem Apostolorum Principes, gregis dominici pastores, & ejusdem Ecclesiæ columnæ firmissimæ, in speciali veneratione, & honorificientia haberentur, ipseque prædecessor fidelibus ipsis incomparabilem salutis thesaurum aperiret, de fratrum suorum consilio voluit atque decrevit, quod omnes qui anno a nativi-

nativitate Domini millesimo trecentesimo, & quolibet anno centesimo ex tunc in antea secuturo ad ipsorum Apostolorum Basilicas de Urbe accederent reverenter, ipsasque si Romani ad minus triginta, si vero peregrini aut forenses quindecim diebus continuis, vel interpolatis, saltem semel in die, vere tamen pœnitentes, & confessi, personaliter visitarent, suorum omnium peccatorum remissionem, & veniam plenissimam obtinerent.

Clem. vi. ad annum 50. reduxit.

§. 2. Postmodum vero sanctæ recordationis Clemens Papa Sextus noster etiam prędecessor ex præmissis, & nonnullis aliis animum suum moventibus causis indulgentiam antedictam ad annum quinquagesimum provida consideratione reducens, Apostolica auctoritate statuit, ut omnes Christifideles qui prædictas Basilicas, & Lateranen. Ecclesiam de quinquaginta in quinquaginta annos certo modo tunc expresso devote visitaverint, eamdem peccatorum suorum veniam consequerentur,

Greg. xi. statuit etiam visitari Ecclesiã B. Mariæ Majoris.

§. 3. Et successive piæ memoriæ Gregorius Papa XI. similiter prædecessor noster cupiens, ut Ecclesiæ beatę Marię Majoris de Urbe cum eisdem Basilicis, & Lateranen. Ecclesia indulgentiæ privilegio decoraretur prædicto, ex certa scientia voluit, statuit, & auctoritate prædicta ordinavit, quod quicumque Christifideles hujusmodi indulgentiam per ipsius Clementis literas declaratam assequi affectarent, eamdem Ecclesiam B. Mariæ Majoris sicuti Basilicas, & Lateranen. Ecclesiam supradictas visitare deberent, & etiam tenerentur,

Urb. vi. Jubilæum celebrari præcipit, quolibet anno 33.

§. 4. Et deinde Urbanus Sextus in sua obedientia nuncupatus provide considerans, quod ætas hominum amplius solito in dies laberetur pauciores, ac desiderans quamplurimos ejusdem indulgentię fieri participes, cum ad annum quinquagesimum propter brevitatem vitæ plurimi hominum minime perveniant, ut populorum augeretur devotio, fides splenderet, & charitas amplius incalesceret, ex eisdem, & aliis non minoribus causis de fratrum suorum consilio annum quinquagesimum supradictum ad trigesimumtertium reducens, statuit de fratrum suorum eorumdem consilio, & Apostolicæ plenitudine potestatis quod universi fideles vere pœnitentes, & confessi, qui in anno a Nativitate ejusdem Domini millesimo trecentesimo nonagesimo, & deinceps perpetuis temporibus de trigintatribus annis in triginta tres annos Basilicas ac Lateranen., & Sanctæ Mariæ Majoris prędictæ Urbis Ecclesias causa devotionis modo pręmisso visitarent, eamdem consequerentur remissionem, & veniam peccatorum.

Mart. v. approbavit.

§. 5. Postremo vero postquam felicis recordationis Martinus Quintus Romanus Pontifex Prædecessor noster reductionem per eumdem Urbanum factam hujusmodi ratam habens, & gratam, ipsam in sua firmitate persistere, & anno trigesimotertio supradicto observari debere censuerat, & ad effectum deduci anno ingruente prædicto permiserat, prout observata extitit.

Nicol. v. confirmavit.

§. 6. Piæ recordationis Nicolaus Papa Quintus similiter prædecessor noster eorumdem prædecessorum inhærendo vestigiis prædictas Clementis ejusdem concessionis literas ratas habens, & gratas, eas de fratrum nostrorum tunc suorum consilio, & Apostolicæ potestatis plenitudine innovavit, & approbavit, suiq. scripti patrocinio communivit, indixitq. statuit, decrevit, & ordinavit, ut omnes Christifideles vere pœnitentes, & confessi, qui juxta formam in literis Clementis prædecessoris hujusmodi comprehensam in anno a Nativitate Domini nostri Jesu Christi, millesimo quadringentesimo quinquagesimo tunc futuro Basilicas, & Ecclesias antedictas visitarent, ut prefertur, omnium peccatorum suorum plenissimam indulgentiam consequerentur, prout in dictis literis plenius continetur.

Hic modo Pontif. ad annum 25. reducit.

§. 7. Nos igitur, qui miseratione Altissimi labentibus annis regimini Catholicæ, & universalis Ecclesiæ fuimus divina clementia disponente prefecti, provida consideratione non immerito attendentes humanæ conditionis statum fragilem ad peccandum proclivem, & ad declinationem usque adeo celeri cursu, ut præmittitur, properare, brevissimum quoque vitę spatium, & peccatis nostris exigentibus, crebras pestilentias, varios morbos lætiferos, gravissimas quoque Turcarum, & infidelium adversus fideles persecutiones assiduas, atque universam Christianitatem retroactis temporibus quassatam, adhuc variis non quidem minoribus injuriis lacessiri, & calamitosis casibus, & dispendiis subjacere, aliasq. plurimas ærumnas in Christi populos adeo invalescere, & eis atq. aliis sinistris casibus plerumque causantibus admodum pauci remissionum, & indulgentiarum hujusmodi participes fieri mereantur, necnon ante considerantes novum, vel a moribus alienum non esse pro veritate temporum, antecessorum eorumdem statuta reduci ad spatium temporis brevioris, maxime pro salute animarum fidelium quam tota mente appetimus, & juxta datam nobis a Domino gratiam assidue procuramus, ex præmissis, & quibusdam aliis non minoribus causis ad id animum nostrum inducentibus, annum trigesimumtertium hujusmodi de venerabilium fratrum nostrorum consilio, & ipsius potestatis plenitudine ad annum vigesimumquintum reducens, auctoritate, scientia, & potestate pręmissis, statuimus, & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus annus Jubilęus (plenarię videlicet remissionis, & gratiæ, & reconciliationis humani generis nostro piissimo Redemptori) cum omnibus, & singulis indulgentiis, & peccatorum remissionibus supradictis de vigintiquinque annis cum gratiarum actione, & mentis jucunditate debeat ab omnibus Christifidelibus frequentari, ac etiam celebrari. Nos enim de omnipotentis Dei misericordia, & ipsorum

rum Apostolorum auctoritate confisi, eisdem utriusq. sexus fidelibus, qui in anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, incipiendo a primis vesperis Vigiliæ Nativitatis Domini nostri Jesu Christi millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, & ut sequitur finiendo, ac deinceps de vigintiquinque annis in vigintiquinque annos Basilicas, & Ecclesias antedictas alias juxta ordinationem eorumdem prædecessorum devote visitaverint, ut præfertur, plenissimam peccatorum suorum omnium veniam elargimur.

Jubilæi Indulgentias consequi volentes consideret quę Pontif. proponit.

§. 8. Attendant igitur universi fideles, qui ad rationem perspicuę veritatis attingere quærunt, ac in statera cordis justo libramine ponderent suorum sarcinam peccatorum, & quam graviter se reos constituerint erga ipsum Redemptorem piissimum, divinam contra se clementiam provocando. Debitorum suorum etiam relegant memoriale, atque animo repetant hujus defluentis sæculi cursum ad exitum continuo properare, & inexorabilem legem mortis absque ullius exceptionis beneficio omnibus esse indictam, quæ sine personarum dignitatumq. delectu cunctos reddit ęquales, nihilq. esse in quo vanam hujus mundi gloriam inanibus extollamus titulis, dum nascenti dies mortis indicitur, ac per tacitos, fallentesque decursus hujus vitæ mortalitas ad extremum diem fugaci temporis mobilitate raptatur. Provide deinde considerent tremendi judicii diem, in qua omnium, que in corpore gessimus, & sive bonum fuerit, sive malum, reddituri erimus rationem, & absque provocationis effectu quisque propriam mercedem accipiet, aut æternæ beatitudinis præmia, aut mortis perpetuæ, & damnationis æternæ supplicia, quibus secunda mors finem imponere, aut ea mitigare nequibit: & tandem cum ita sit, nihilq. habeat humana mortalitas quod bonorum omnium largitori digne retribuere possit (cum nullum in se bonum inveniat, quod non sit ei liberaliter a Deo collocatum) ut mortis hujus, & damnationis detrimenta evitent, his atque aliis meritoriis operibus peccata sua omni ex parte studeant expiare, ut saltem per hæc media, atque remissionum, & indulgentiarum largitionem hujusmodi, quibus Christicolas omnes veluti data manu ad salutem perpetuam invitamus, ac sanctorum meritis, & intercessionibus adiuti, ad æternam mereamur beatitudinem pervenire. Suscipiant etiam cuncti Fidei Catholicæ professores patris monita, & instituta salutis, atque pręcipua cum exultatione ad pręparandum iter sibi ad gloriam sempiternam has remissionum, ac indulgentiarum gratias uberrimas, quas nos illarum dispensatores indigni, tamquam Jesu Christi Vicarius, de sacrosanctæ Romanę Ecclesiæ thesauris exhibemus, ut ipsorum animas ab hostis teterrimi potestate ereptas, immortali Deo Creatori nostro, sicuti supremis desideramus affectibus, exhibere, & nos cum eis superna beatitudine perfrui valeamus. Amen.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

D. P. An. 6. 19. Aprilis.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno a Nativitate ejusdem Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo, tertiodecimo Kalendas Maii Pontificatus nostri anno VI.

X.

Conficiendi, benedicendi, & consecrandi Agnus Dei vulgariter nuncupatos Romano dumtaxat Pontifici potestatem reservat.

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

IMmoderata perversorum cupiditas nesciens abstinere a vetitis, & inordinatis affectibus legem imponere rationis digne præsidentis officium ad executionem Justitiæ excitat, ut præsumptorum cohibeatur audacia, & ipsorum cohertio cedat Religionis in exemplum.

Constitutio, de qua in Rubrica.

§. 1. Horum igitur consideratione inducti, & ne de rebus sacris, aut Deo dicatis ad devotionem, & salutem credentium Sanctorum Patrum ordinatione provida institutis, & pro impetranda venia ac peccatorum macula abstergenda inventis lucri causa fiat commercium, aut passim ut prophana tractentur, universis & singulis cujuscumque status, vel conditionis fuerint, Ecclesiasticis, sæcularibusque personis auctoritate Apostolica tenore præsentium districtius inhibemus, ne aliquas cereas formas innocentissimi agni imagine figuratas, quas Agnus Dei communis usus appellat, & Romano tantum Pontifici pro supremæ potestatis arbitrio illas conficere, benedicere, consecrare, & cum devotione poscentibus pro remissione peccaminum elargiri licet, ut Christifideles per ejus tactum & usum inter cetera invitentur ad Dei laudes, ab incendio, atque naufragio liberentur, procella quoque, turbinum fulgura, grandines, tempestates, & omne malignum molimen procul ab eis pellantur, prægnantes absque partus periculo conserventur, quovis modo, etiam auro, argento, vel aliis thecis inclusas, consecratas, aut temeritate propria confectas per se, vel alium, seu alios, publicè vel occultè vendere, aut distrahere, seu permutare præsumant.

Cereorũ hujusmodi virtutes.

Pœnæ contra inobedientes.

§. 2. Si quis autem contra inhibitionem nostram hujusmodi temere venire præsumpserit, sententiam excommunicationis incurrat, et si clericus fuerit, omnibus, quę obtinuerit, Beneficiis, & officiis Ecclesiasticis privatus existat, & nihilominus Laicus quoties id fecerit, per annum carceri mancipetur ob tanti facinoris ultionem.

Quí ceras hujusmodi ab aliis confectas tenent, cui debeant resignare.

§. 3. Volumus autem, quod ii, qui cereas imagines, sive Agnos Dei confectos

ctos hujusmodi apud se habuerint, infra octo dierum spatium a prohibitione præsentium computandum illos Venerabili Fratri nostro Nicolao Episcopo Pharensi consignare teneantur, recepturi pro cera æquivalentem compensam, vel satisfactionem condignam, alioquin sententias & pœnas predictas ipso termino elapso incurrant.

Clausulæ.

§.4. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis, & voluntatis infringere &c.

Dat. die 21. Martii 1470. An. IV.

Datum Romę apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo septuagesimo, duodecimo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno sexto.

SIXTUS QUARTUS PAPA CCXIV.

ANNO DOMINI MCCCCLXXI.

SIXTUS IV. antea Franciscus Roboreus patria Savonensis ex Ordine Fratrum Minorum S. Francisci, S. R. E. Presbyter Cardinalis Tituli S. Petri ad Vincula electus est in Romanum Pontificem die 9. Augusti 1471. & die 25. ejusdem S. Bartolomæo sacro (a) pontificali coronatur Thiara. Sedit in B. Petri Sede annos XIII. dies IV. & octo promotionibus XXXIV. creavit Cardinales temporibus Friderici III. Imperatoris. Obiit die 13. Augusti 1484. & sepultus est in Basilica S. Petri. Vacavit Sedes dies XV. (b)

Tom. III. Par. III.

(a) Ita Infessura in suo Diario.

(b) Exclusis extremis.

I.

Privilegia Thesaurarii, & Clericorum Rev. Cameræ Apostolicæ, suorum Nepotum, & familiarium.

De his habes sup. Const. Eug. IV. Inter, & Const. Calist. III. Quæ laudabili.

SIXTUS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

DIspositione divina, quamvis immeriti gregi Dominico, & Ecclesiastico statui Præsidentes, inter nostri officii curas multiplices nobis imminentes, Romanæ Curiæ, & Apostolicæ Sedis officialium status, regimen, & gubernatio, nostrum solicitat animum, ut recte, salubriter, & bene disponantur, præsertim dilectorum filiorum familiarium nostrorum Cameræ Apostolicæ Clericorum, quibus nostra & Apostolicæ Cameræ negocia, ac Fisci Apostolici officii cura, & solicitudo non parva incumbit, nobisque, & Apostolicæ Sedi in illis pertractandis solerti diligentia & indefesso animo, summaque cum fidelitate, & continuo labore deserviunt, ut ea, quæ in illorum, & eorumdem officii ordinationem, statum, favorem, & augumentum, a Rom. Pontifice præcipue Eugenio Quarto, Nicolao Quinto, & Callisto Tertio, prædecessoribus nostris, juste processisse comperimus, per nostri partes ministerii jugiter invalescant, perpetuamque suscipiant Apostolicæ Auctoritatis & roboris firmitatem,

Eug. IV. Nic. V. & Callist. III. statuerũt multa circa regimen Cameræ.

§.1. Dudum siquidem Callistus III. Prædecessor noster prędictus, nonnullas ordinationes, statuta, & concessiones regimen dicti officii, & personarum ejusdem concernentes per prædictos Eugenium IV. & Nicolaum V. Romanos Pontifices, facta & ędita &c.

Reliquum omittitur, quia ipsæ Bullæ Eugenii & Callisti sunt supra, in locis indicat is in rubrica, & Bulla Nicolai V. relata est in ea Callisti III.

Hic modo Pontifex illas bullas cõfirmat.

§.2. Nos igitur Prædecessorum prædictorum, præcipue Callisti III. in hac parte vestigiis inhærentes, eosdem Thesaurarium, & singulos Camerę Apostolicæ Clericos numerarios, & participantes, ob ipsorum spectatam fidem, & integritatem, accuratamque diligentiam, sedulam sollicitudinem, in nostris, & Romanæ Ecclesiæ negociis, non minori, quam dicti prędecessoris nostri gratiæ, & favoris benignitate prosequentes, proprio motu, non ad ipsorum, vel alterius nobis pro eis super hoc oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex nostra

ſtra ſcientia, ſupradictas literas Apoſtolicas Calliſti III. Eugenii IV.& Nicolai V. quorum mentio in iis habetur, & omnia & ſingula in eis contenta confirmamus, & approbamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem.

Suoſque familiares, & veros Cappellanos Sedis Apoſtolicę eſſe declarat Theſaurariū & Clericos d. Cameræ.

§.3. Et inſuper Theſaurarium, & ſingulos ſeptem Clericos ipſos, præſentes & futuros, noſtros & Sedis præfatæ veros Cappellanos, ac etiam veros noſtros familiares, & continuos commenſales eſſe, haberi, teneri, & reputari debere decernimus, & declaramus, quos & eorum quemlibet numero aliorum quorumdam familiarium noſtrorum etiam, in certo libro Cancellariæ Apoſtolicæ de noſtro mandato ſcriptorum, ſive deſcribendorum, tam in aſſecutione beneficiorum, ſeu eorum gratiis, expectativis, earumque revalidationibus, extenſionibus, mutationibus, reſtitutionibus pro tempore eis à nobis motu proprio, vel alias conceſſis, vel concedendis, quam alias omnibus, & ſingulis, illiſque prorſus ſimilibus privilegiis, antelationibus, prærogativis, exceptionibus, & declarationibus, decretis, ſtatutis, relationibus, favoribus, & indultis utuntur, & gaudent, ſive uti, & gaudere poterunt in futurum, uti, potiri, & gaudere poſſe, & debere, quos pro veris familiaribus deſcriptis, ſive deſcribendis in libro prædicto haberi, ac omnes & ſingulas conceſſiones quibuſvis perſonis per nos factas, & faciendas de prerogativis familiarium noſtrorum deſcriptorum, ſine illorum præjudicio, in eiſdem conceſſionibus apponi ſolitis adijcimus, ad ipſos Theſaurarium & Clericos, quam ad alios familiares deſcriptos, & eorum præjudicium referri, motu et ſcientia prędictis volumus, decernimus, et declaramus.

Expeditiones Cameræ & Cancellariæ pro eis,& eorum nepotibus ac familiaribus gratis dare pręcipit.

§ 4. Ac etiam, ut Theſaurarius, et Clerici antedicti,qui in revidendis,et in dijudicandis literis Apoſtolicis,quæ ad Apoſtolicam Cameram deferuntur, aſſiduo labore exercent,adinſtar aliorum officialium Romanę Curiæ circa literarum earumdem expeditionem laborantium,decorentur,quod de cetero literæ Apoſtolicæ ipſos Theſaurarium et Clericos, præſentes, et futuros, numerarios et participantes, eorumque nepotes et familiares, tam circa gratiam, quam juſtitiam, quomodolibet concernentes, quæ per Cancellariam, aut Cameram Apoſtolicam, pro tempore expediri contingit, gratis ubique, et ſine aliqua ſolutione, etiam Abbreviatorum, Scriptorum, ac plumbi et regiſtri, necnon Secretariorum, aliorumque officialium quorumlibet, expediantur et expediri debeant, prout Scriptores ipſi Apoſtolici obtinuerunt gratioſe, concedimus et indulgemus. Mandantes Reſcribendario, et Computatoribus, Abbreviatoribus, Scriptoribus et regiſtri Magiſtris, et Secretariis noſtris, aliorumque quorumlibet officialium Romanæ Curiæ pręſidentibus, et emolumentorum eorum exactoribus et collectoribus, ne quid pro dictis literis, præfatis Theſaurario et Cleriris Cameræ participantibus, et eorum nepotibus, et familiaribus, duobus pro eorum quolibet, petere vel exigere ſub excommunicationis pœna ſi contrafecerint, incurrenda, audeant vel pręſumant.

Executores hujus Bullæ deputat.

§.5. Committentes et diſtrictius injungentes dilecto filio S. R. E. Vicecancellario pro tempore exiſtenti, ac Venerabili fratri noſtro Latino Epiſcopo Tuſculanen. S. R. E. Cardinali Camerario noſtro, eorumque in dictis officiis ſucceſſoribus, præſentibus, et futuris, ut ipſos Theſaurarium et Clericos, eorumque nepotes, et familiares, in noſtri indulti, et conceſſionis hujuſmodi pacifica poſſeſſione confoveant, defendant, atque conſervent, et illo uti libere et gaudere faciant, atque curent; non permittendo contra illius vim, ſeriem, atque formam, eos; a quoquam quavis auctoritate et dignitate ſuffulto, impeti, vel moleſtari.

Nulli ergo etc.

D. P. A.I.17. Januarii.

Datum Romæ Anno MCCCCLXXII. decimoſexto Kal. Februarii Pontificatus noſtri Anno primo.

II.

Reductio Auditorum Rotæ Romanæ ad numerum duodecim.

De qualitatibus autem, munere & examine Auditorum, & aliis eorum materiam concernentibus, vide ſup. Conſtitut. Martini V. In Apoſtolicæ.

SIXTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romani Pontificis indefeſſa ſolicitudo, nihil pręterit inordinatum, ſed omnia ſuo paſtorali commiſſa officio, ſicut in Domino conſpicit expedire, certa lege, ac limite concludit, ad eaque maximè animadvertit, quæ ſui Apoſtolici Palatii domeſticam reſpiciunt venuſtatem, admonente Propheta; Domine dilexi decorem domus tuę.

Cauſa hujus reductionis.

§.1. Hinc eſt, quod ſi dilectorum filiorum ejuſdem Palatii cauſarum Auditorum peculiare Collegium, doctrina et integritate ceteris præſtans, certo clauderetur numero perſonarum, majori decore fulgeret, immorarentur litigatorum diſpendia, faciliorque foret exitus cauſarum.

Reductio Auditorum ad duodecim.

§.2. Nos igitur qui etiam multitudine confuſionem ſuboriri didicimus, provide attendentes, omnem dicti Collegii, et Auditorii noſtri moderationem, atque ornatum ad noſtræ ſanctæ Sedis Apoſtolicę gloriam conferre, Motu proprio, ex certa ſcientia, hac irrefragabili conſtitutione perpetuo valitura auctoritate Apoſtolica

stolica statuimus et ordinamus, quod dictorum Auditorum, et Locumtenentium eorumdem numerus, qui ad presens quatuordecim esse perhibentur, de cetero duodenarius dumtaxat existat. Quodque si qui supra statutum numerum. ex dilectis filiis Magistris, Gaspare de Zerano Decano Rotæ, Joanne de Cosa Episcopo Calaguritanen. Locumtenente, Ludovico de Ludovisiis, Joanne de Caetanis, Joanne de Cæsarinis, Antonio de Grassis, Fantino de Valle, Joanne Francisco Pavino, Mattheo de Porta, Nicolao de Ubaldis, Gabriele de Contarenis, Bartholomeo de Bellenunis, Nicolao de Edam, Petro de Ferrera, modernis causarum dicti Palatii Auditoribus & Locumtenen. tales esse desierint, officia sua hujusmodi deficiant in se ipsis, extincta penitus sint, & esse censeantur, illisque aut eorum alteri aggregari nemo possit, neque valeat.

Prohibitio excedendi d. numerum.

§.3. Nullusque omnino ultra præfinitum numerum duodenarium quarumcumque literarum, aut mandatorum Apostolicorum vigore hactenus concessorum, & deinceps forsan concedendorum, sub quavis verborum forma, etiam censuras, ac alias poenas ipso facto irrogantium, etiamsi ad illorum præsentationem sit processum, ac dicto numero duodenario, motu scientia, & auctoritate similibus derogantium, etiamsi illis de individuo præsentis statuti, & ordinationis nostrę tenore specialis, & expressa, non autem per generales clausulas derogatio, motu, & scientia similibus fiat, quas & quæ præter & contra mentem nostram, & utilitatem publicam, & litigantium præcipue pauperum relevamen emanasse, & in posterum emanare, tenore præsentium declaramus, deinceps admittatur, vel admitti possit, seu debeat quoquo modo, donec Collegium ipsum ad duodenarium numerum reductum sit.

Auditores examinentur coram Vicecancellario.

§.4. Nec etiam numero predicto diminuto, durante absentia Venerabilis Fratris nostri Roderici Episcopi Albanensis, S. R. E. Vicecancellarii ad Hispaniarum regna de latere Legati, coram quo, & pro tempore existente ejusdem Ecclesiæ Vicecancellario tantum, & non alias, Auditores ad ipsum officium de cetero admittendos, examinandos fore. Prænominatosque & alios, infra prædictum statutum numerum existentes Auditores causarum dicti Palatii, ad recipiendum vel admittendum quempiam, nisi numero ut præmittitur redacto, diminuto, & examine facto juxta morem in præsentia prædicti Roderici, ac pro tempore existentis præfatæ Ecclesiæ Vicecancellarii non teneri, nec propterea aliqua Ecclesiastica censura, seu poenis aliis, quas pro infectis haberi volumus, arctari posse decernimus.

Eorum officium non vacat per promotionem.

§.5. Nostræ tamen intentionis non existit, quoad Auditores illos, quos forsan pro tempore promoveri contigerit, quo minus in dicto Collegio & Auditorio perseverent & maneant tamquam Locatenentes, aliquid innovare, præter id quod hactenus receptum existit, & laudabiliter observatum. Decernentes irritum & inane, quicquid a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo, pridie Idus Maii, Pontificatus nostri Anno primo.

Dat. P. A. I. die 14. Maii.

III.

Ex Regest. in Arrhiv. Vat.

Contra Simoniacos dantes, vel recipientes munera pro sacris conferendis, vel suscipiendis Ordinibus, Dignitatibus, vel aliis Ecclesiasticis Beneficiis excommunicationis, aliasque pęnas statuit.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Prædecessores Pontifices Simoniacos censuris damnarunt:

§.1. PErniciosam, aut verius detestabilem Simoniæ labem, quam veluti morbum pestiferum, & saluti credentium penitùs inimicum, utriusque Testamenti pagina, & juris utriusque auctoritas plurimum detestantur ac puniunt, & ejus comparatione juxta Beati Gregorii sententiam impia Macedonii hæresis tolerabilior &, quasi cetera crimina pro nihilo reputantur, quemadmodum fame: Prędecessores nostri Romani Pontifices, qui fuerunt pro tempore, tota mentis acie, omnique studio, ac solertissima cura exterminare, horrendique hujus sceleris patratores, & huic infidelitatis perditioni, quamvis fidem, quam negligunt, tenere videantur, se damnabiliter polluentes, formidabilibus censuris, & poenis punire curarunt, ita quoque nos ipsorum in Apostolatus apice, licet insufficientibus meritis successores, eam nostro potissimum tempore a Romana Curia, & cunctis fidelium regionibus penitus eliminare cupientes, per hanc nostram Constitutionem perpetuò valituram statuimus, & ordinamus, quod omnes, & singuli, qui pro sacris, sive aliis conferendis vel suscipiendis ordinibus, aut Dignitatibus Personatuum, administrationum, officiorum, vel Beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcumque collatione, provisione, præsentatione, electione, postulatione, translatione, confirmatione, & assecutione Simoniæ labem committere præsumpserint, cujuscumque dignitatis, status, gradus, vel conditionis fuerint, illas prorsus excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliasque sententias, censuras, & poenas ab eisdem Prędecessoribus nostris in Simoniacos per Constitutiones, statuta, & ordinationes ipsorum hactenus promulgatas ipso facto incurrant.

Eorum Constitutiones super hoc confirmat Sixtus.

§.2. Et nihilominus per electiones, postulationes, confirmationes, provisiones,

1472. Et Simoniacos nulliter Beneficia obtinuisse, eorumque fructus percipere non posse declarat.

nes, seu quascumque alias dispositiones, quas in antea simoniacè fieri contigerit, & quas viribus omnino carere decernimus, in Ecclesiis, Monasteriis, Dignitatibus, Personatibus, Officiis, & Beneficiis quibuscumque nullum cuiquam jus quomodolibet acquiratur, neque faciat quisquam aliàs fructus suos, ad quorum integram restitutionem volumus esse adstrictos.

Clausulae.

§.3. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti, ordinationis, Constitutionis, & voluntatis infringere &c.

Dat. die 22. Maii 1472. An. I.

Datum Romae apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo, undecimo Kalendas Junii, Pontificatus nostri anno primo.

I V.

Quod festum S. Francisci Ordinis Fratrum Minorum institutoris, uti duplex ab omnibus celebretur, ab omnique opere servili abstineatur, ac sub observantia, & praecepto.

B. Franciscus tres Ordines instituit, ut notavi sup. ad Constit. Hon. III. Solet. ubi plene de eis dixi. Et deinde a Greg. IX. Sanctorum Cathalogo adscriptus extitit ut sup. in ejus Const. 2. Mira, Et Stigmata D. N. Jesu Christi in corpore suo portavit, ut idem Greg. declaravit in alia ejus Constit. 12. Confessor.

SIXTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

PRaeclara Sanctorum merita, & grandia virtutum insignia, quibus radiantibus in firmamento syderibus, Sacrosancta illustratur Ecclesia, ac supra petram stabilita firmissima Sanctorum irradiatur splendoribus, & novae prolis instaurata praesidio, incrementum suscipit, & fulgorem, eo frequentius debent universi fideles congrua devotione recolere, reverentia, ac digna reminiscentia celebrare solemniter collabentibus saeculis.

S. Franciscus Ordinem Fratrum Minorum instituit.

§.1. Sed cum praedicta facienda, fidei catholicae fervor plurimum tepuisset, decus ille morum, Deoque acceptissimus pauperum Patriarcha Franciscus, ad salvandas animas ipsius Salvatoris nostri pretioso cruore redemptas, aberrantem fidelium plebem, ad salutis opera excitandam, erudiendamque & suo reintegrandam auctori, ordinatione superna destinatus, inter admiranda ipsius opera, Spiritu paraclito inspirante, novam fratrum Minorum religionem sacram, ad Dei laudem & gloriam, militantis Ecclesiae decorem ac populi Christiani profectum in agro dominico tempore opportuno plantavit, instituit, & supra Petram, quae Christus est perpetuo stabilivit, ut praecipua virorum insigni sanctimonia, moribus, scientia atque virtutibus preditorum, fecunditate & numerositate exuberans, fructuosos palmites ex vite vera produceret, qui Christi vexillum per Orbem universum vehere, nomen quod est super omne nomen cunctis gentibus praedicare, salutaribus insuper monitis, exhortationibus & exemplis diabolica fraude deceptos Deo lucrifacere, & a maligni hostis servitute eripere, studio indefesso contenderent.

Qui Fratres ejus vestigia imitati, & sanctae Ecclesiae multum prodesse non cessant.

§.2. Quemadmodum hoc ipsius incliti patris germina, & vestigiorum ejus providi sectatores benedicente Altissimo multiplici in domo Domini, & gratiis perfusi coelestibus, longe lateque universas nationes mortalium penetrantes, Christi Evangelium, ac verae fidei documenta cunctis gentibus nunciare, eidem Ecclesie antemurale constituere, ac pro virili suo tueri, munire, & ampliare non cessant.

Pro celebriori igitur S. Francisci festivitate cui se iste Pontifex maxime devictum esse profitetur.

§.3. In hujus igitur solemniis almi Patris, Seraphicique Francisci, quem supremus ille paterfamilias, pro multiplicato cum talentis sibi creditis, innumerabiliumque animarum lucro, praeclarisque virtutibus aliis, corona gloriae interna claritate magnificat, & quasi lucernam in domo Domini positam, summo devotionis studio censuit a cunctis fidelibus venerari. Cupientes, prout operis & officii nostri debitum esse conspicimus, propter mirae sanctitatis excellentiam, virtutum suarum cumulum, exigentiam meritorum, & hanc Religionem sanctam, ad extirpandas haereses, schismaticorum, & infidelium confutandos errores, credentium vero profectum, salubriter institutam, quantum nobis ex alto conceditur, venerationem congruam, & honorem adjicere, ac tanto Confessori glorioso pro summis in nos beneficiis, presertim ab ipsis cunabulis, cum vitalis spiritus in nostro corpusculo palpitans extingui protinus videretur ipsius, protinus meritis, & intercessione pristinae restituti fuimus sanitati, cum & aliis gratiarum donis, & futurorum praesagiis, quae cordi nostro insident, & memorię jugiter retinemus, tum quia diversis temporibus aliis in variis nostris corporis morbis, & humanis casibus constituti, presidio ipsius B. Francisci, qui nos ad sacram Religionem praedictam, quasi data manu, pro sua pietate vocavit, & ad hanc usque diem, cum hominis utriusque salute, Domino annuente perduxit, adjuti & liberati extitimus.

Festum ipsius precipit observari, & illud uti de precepto servantibus indulgentias e largitur.

§.4. Pro cujus memoria, ejus habitum, & insignia ad extremum usque diem corde jugiter gestare statuimus, etiam pro his acceptis beneficiis possibilem nobis gratitudinem aliquam suae quamvis excellentiae imparem, pro ejus gloria & honore, animarumque salute, sincero & hilari animo exhibere, necnon ipsius festivitatis diem celebrem, magisque devotum, & cunctis fidelibus acceptabilem constituere in futurum; de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum auctoritate confisi, uni-

universis, & singulis utriusque sexus fidelibus ubilibet constitutis verè poenitentibus & confessis, qui ejusdem gloriosi Confessoris Francisci festivitatem hanc, quam deinceps perpetuis futuris temporibus celebrem esse, ut festum duplex a cunctis Christianis celebrari, ab omnique opere servili abstineri, & sub observantia, & præcepto comprehendi volumus, & tenore præsentium declaramus, devote celebrantibus annuatim quinquaginta annos, & totidem quadragenas, de injunctis eis poenitentiis relaxamus.

Transumptis hujus bullæ, credi jubet.

§.5. Verum quia difficile foret, præsentes literas; *cætera prout superius*.

Nulli ergo &c.

Dat. P. A. 2. 3. Octobris.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo, quinto nonas Octobris, Pontificatus nostri Anno secundo.

V.

Approbatio, & explicatio constitutionis Greg. XI. de auctoritate Cardinalis pro tempore Protectoris Fratrum Minorum Ordinis S. Francisci.

Eamdem approbationem fecit Jul. II. die 15. Octobris, Pontif. sui An. IV. quam uti simpliciter confirmatoriam prætermisi. Et pro ejusdem explicatione convenit alia const. Pauli V. Cum Ordo, ubi notabo. De toto autem Ordine scripsi ad constit. Honor. III. Solet.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

SAncta Minorum Religio, quæ agrum militantis Ecclesiæ sanctis operibus, & exemplis copiosissime fæcundat, & sapientiæ splendore catholicam illustrat Ecclesiam, tanto uberioribus fructibus fertilior esse perspicitur, quanto in suo statu quietior permanet, & consistit, & major promptiorq. a subditis ejusdem Fratribus Ordinis suis Prælatis observantia exhibetur, nullisque extrinseci impedimenti perturbationibus agitatur, & molestatur, quin in ea caput unicum sit, & esse censeatur, a quo omnia dictæ religionis negocia, & causę administrentur, & cui omnes, & singuli dicti Ordinis pareant, & illius subjaceant disciplinæ.

Greg. xi. auctoritate Protectoris Ordinis S. Francisci præscripsit in sua const. 4. sup.

§. 1. Dudum siquidem fel. recordat. Gregorius Papa Undecimus prædecessor noster, cognito quod nonnulli dicti Ordinis Protectores, dum majorem quam eis ex ejusdem Ordinis regula conceditur auctoritatem vendicare, ac usurpare sibi ipsis voluerunt, vera subditorum præfati Ordinis ad suos Prælatos obedientia submovebatur; unde perturbationes, inconvenientia multa, inutiles fratrum discursus, & gravia scandala fuerant exorta, in magnam ipsius Ordinis jacturam, præjudicium, & detrimentum, literas sequentis edidit tenoris.

Omittitur insertio bullæ, quia est sup.

Hic igitur Pôt. qui d. Ordinis extitit Minister generalis, observantia d. bullæ Greg. xi. utilem esse cognovit.

§. 2. Nos autem, cum in minoribus constituti, ipsius Ordinis generalis cura, & administratio incumberet, saluberrimum, opportunum, & necessarium dicto Ordini esse conspeximus, ut Protectores ultra præfixam ab ejusdem Ordinis regula non extenderent. Nam experti sumus, & vidimus, quanta pax, quies, utilitas, quantaq. commoda præfato Ordini, & fratribus ejusdem, ex firma, & inconcussa dictarum literarum observantia, provenerint, quæ, & quantæ perturbationes, jacturæ, incommoda, damna, & gravia scandala in dicto Ordine suscitata sunt, quoties dicti Ordinis Protectores suę auctoritatis limites excedere attentantes, in particularibus dicti Ordinis, & fratrum ejusdem causis, & negotiis se intromittere, & usurpata sibi auctoritate, ea videre, cognoscere, judicare, & discernere voluerunt. Cupientes, ut Religio, & Ordo præfatus quem affectuosissima charitate complectimur, utpote, quod in eo a teneris annis enutriti, & doctrina, ac regularibus disciplinis, & moribus instituti fuimus, ac uti firma fide tenemus, certissimisq. in nobis experimentis didicimus, ad officia, & dignitates ad quas in minoribus promoti sumus, & ad hunc Summi Pontificatus apicem, meritis, & precibus Seraphici illius Patriarchę Francisci, ejusdem Ordinis Patris, & fundatoris, provecti fuimus, quieto consistens statu, virtutibus, & meritis augeatur, & multiplicetur, & fidei Catholicæ, & Christianæ Reipublicæ augmentum, & multiplex ac solidum fundamentum, ex ejusdem Ordinis fratrum operibus, & prædicationibus proveniant, promptissimo, & liberali animo, ut dignum censemus, & debitum, ea quæ pro ipsius Ordinis quiete, pace, tranquillitate & prosperitate, a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris provide statuta, & ordinata sunt, ut illibata perdurent, nostræ approbationis munimine solidamus, interpretamur, & declaramus, prout ipsius Ordinis tranquillitati conspicimus salubriter expedire.

Eamdem igitur constitut. approbat.

§. 3. Ut igitur de cetero ipsius Ordinis Professoribus omnis evagandi extra religionem occasio tollatur, et vera suis Prelatis obedientia, in qua ipsius Religionis verius, et solidum firmamentum, et robur consistit exhibeatur, præfatique Ordinis, et fratrum ejusdem negocia, et causę non alibi, neque per alios quam in ipso Ordine, et ipsius Prælatos tractentur, agitentur, judicentur, et determinentur, dilecti Filii Zanetti de Utino Generalis dicti Ordinis Ministri, et totius Generalis Capituli, in hac parte supplicationibus inclinati, inhibitionem, et literas predictas prædecessoris præfati, auctoritate Apostolica, præsentium tenore approbamus, et robur perpetuæ firmitatis obtinere decernimus.

§. 4. Et

Declarat quoque, & restringit.

§. 4. Et per eas Protectori pręfato, qui in tempore erit, nisi in illis casibus, et articulis in regula dictorum fratrum expressis, et pręfati prædecessoris literis declaratis, neque in illis dum non universi, sed aliqui ipsius Ordinis professores in quovis numero a fidei unitate, et sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ obedientia deviarent, vel regulam præfatam non servarent, se de eorumdem deviantium, et non observantium regulam, correctione, aut reductione, ac aliis quibuslibet causis, et negociis dicti Ordinis se impediat, inhibitum fore, dicta auctoritate decernimus, et declaramus.

Protectoremque pro tempore ad Ordinis præservationem hortatur.

§. 5. Hortamurque illum qui ad officium protectionis hujusmodi (quod in pręsentium per obitum bonæ memoriæ Bassarionis Episcopi Sabinensis dicti Ordinis olim Protectoris nuper vita functi vacat) assumi, et deputari contigerit: et ipsius successores dicti Ordinis Protectores, ac eis in virtute sanctæ obedientiæ districte pręcipiendo inhibemus, ne extra prędictos articulos, et casus in regula prędicta contentos, et expressos, nec etiam in illis (cum non universus Ordo, sed aliqua ipsius pars, et specialis persona erraret) ipsorum fratrum querelas audire, seu de ipsorum causis, et negotiis contra literas, et declarationes hujusmodi intromittere se quoquomodo præsumant. Sed curent (uti est eorum proprium officium, et præfati sancti Francisci, et Apostolicæ Sedis intentio extitit) ipsum Ordinem in quieto, tranquillo, et pacifico statu conservare, et augere, et ab impugnantibus, molestantibus, et perturbantibus defendere, et tueri, ne secus agendo, Ordinem prefatum non solum non protegant, conservent et exaltent ut tenentur, sed in animarum suarum perniciem, et dicti Ordinis detrimentum, et scandalum, confundant, et destruant.

Nulli ergo, &c.

D. P. An. 2. 28. Januarii.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo, quinto Kalend. Februarii, Pontificatus nostri Anno II.

VI.

Approbatio Congregationis Fratrum Eremitarum Sancti Francisci de Paula, cum exemptionum, et gratiarum elargitione.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Dilectis Filiis Fratri Francisco de Paula, ceterisque Fratribus Eremitis Eremitorii, seu Oratorii Sancti Francisci de Paula, Consentinensis Diœcesis, præsentibus, & futuris, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Prœmium.

Sedes Apostolica æqua in omnibus semper distributrix, ea, quæ pro divini cultus augmento, ac piorum locorum, & personarum, præsertim sub humili, & religioso habitu in eis degentium commodo, & utilitate pie facta sunt, ut illibata persistant, libenter, cum ab ea petitur, Apostolici muniminis consuevit adiicere firmitatem, ac benigno favore ea, quæ sunt pro animarum salute concedere; illisque ut eo devotius, quo quietius Altissimo famulari possint, suæ protectionis munimen impartiri.

Archiepiscopus Consentinus B. Francisco de Paula licentiam construendi Oratorium, &c. concessit.

§. 1. Dudum siquidem pro parte Francisci nobis exposito, quod olim postquam venerabilis frater noster Pyrrhus Archiepiscopus Consentinus, tibi, ut quoddam Oratorium, sive Ecclesiam sub vocabulo S. Francisci, in tenimento de Paula Consentinæ Diœcesis ædificare posses, licentiam concesserat: tuque Oratorium hujusmodi propriis manibus, & expensis cum dormitorio, pro tuis, & sociorum tuorum usu, & habitatione, pro magna parte ædificaveras, & nonnullos socios vitam eremiticam ducentes receperas, ipseque Archiepiscopus prædictum Oratorium, sive Ecclesiam una cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, tibi tuæque Congregationi in perpetuum donaverat; & nonnulla alia tuæ, & sociorum tuorum devotioni, & saluti convenientia, salutifera, & opportuna concesserat, fecerat, & ordinaverat. Quodque Oratorium, sive Eremitorium prædictum adhuc pro sufficienti habitatione tui, & Eremitarum prædictorum perfectum omnino non erat, illudque piis Christifidelium eleemosynis cum dormitorio, & aliis necessariis officinis, tu, ac Eremitę tui socii hujusmodi continue ædificabatis, ampliabatis, & exornabatis.

HicPont. commisit Episcopo S. Marci, ut concessionem confirmaret, & Eremitarū privilegia huic Ordini concederet.

§. 2. Nos tunc, tuis, & Eremitarum prædictorum in ea parte supplicationibus inclinati, venerabili Fratri nostro Episcopo S. Marci, ejus proprio nomine non expresso, per alias nostras literas dedimus in mandatis, ut si, & postquam, vocatis qui forent evocandi, de præmissis sibi legitime constaret, concessionem, & literas dicti Archiepiscopi, ac omnia, & singula in ipsis literis contenta, prout ea concernebant, auctoritate Apostolica approbaret, & confirmaret, suppleretque omnes, & singulos defectus, si qui forsan intervenissent in eisdem: & in eventum approbationis, confirmationis, & suppletionis hujusmodi, vobis prędictis Eremitis, ut omnibus, & singulis privilegiis, indulgentiis, & gratiis, quibus Frater Petrus de Pisis nuncupatus, ceterique Eremitę potiebantur, & gaudebant, uti, & gaudere pariformiter, & absque ulla differentia, libere & licite possetis, & valeretis, concessimus; prout in eisdem nostris literis desuper confectis plenius continetur.

QuiEpiscopus d. concessionem confirmavit.

§. 3. Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, Venerabilis Frater noster Goffredus Episcopus S. Marci prædictus, ad executionem prædictarum nostrarum literarum, illarum forma servata, procedens (quia sibi vocatis vocandis, de a nobis expositis legitime constiterat) licentiam, donationem, concef-

concessionem, ordinationem, & literas Archiepiscopi prædicti, omniaque, & singula in eis contenta, prout ea concernunt, auctoritate Apostolica approbaverit, & confirmaverit, suppleveritque omnes, & singulos defectus, qui intervenerunt in eisdem, prout in quodam publico instrumento desuper confecto dicitur plenius contineri.

Supradictus Archiepiscopus Cosentinus exemptionem a jurisdictione sua elargitus est.

§.4. Quodque Pyrrhus Archiepiscopus prædictus, inter alia per eum vobis tunc concessa, prædictum Eremitorium sive Ecclesiam S. Francisci, & alia quæcumque loca, Ecclesias, & Oratoria, per vos in posterum recipienda cum omnibus juribus, & pertinentiis, Eremitisque, & personis inibi pro tempore degentibus, ac rebus omnibus ad vos, locaq. vestra quomodolibet pertinentibus, & spectantibus ab omni jurisdictione, subjectione, & superioritate matrum Ecclesiarum, ac sua, suæq. Ecclesiæ Cosentinæ ceterarumque personarum in perpetuum exemit, & liberavit, ac sub protectione, submissione, & jurisdictione Sedis Apostolicæ, specialiter, & expresse remiserit, & relaxaverit.

Et B. Franciscum superiorem cum omnimoda facultate d. Congregationis Eremitarum elegit.

§.5. Et sicut eadem petitio subjungebat, a nonnullis asseritur, nostras prælibatas literas, ac confirmationem, approbationem, & defectuum suppletionem, ceteraque omnia alia, & singula per prædictum Gotfredum Episcopum S. Marci illarum vigore facta, & inde secuta quæcumque juribus non subsistere, pro eo quod Archiepiscopus prædictus per suas prædictas literas te Fratrem Franciscum in superiorem hujusmodi tuæ Congregationis Patrem, Rectorem, & Priorem, seu quovis alio nomine nuncupandum dederit, & deputaverit, cui Congregationi præesses, ac vita, & exemplis profuisses, tuisq. monitis, mandatis, & præceptis salubribus omnes Congregationis hujusmodi personæ obedire, & parere deberent: Ipsisque tuis Eremitis Fratribus facultatem concessit te in suum superiorem, & priorem, ac una tecum alios quoscumque superiores, & priores, & officiales canonice eligendi. Necnon Statuta, & ordinationes pro hujusmodi vitæ observantia, a jure tamen divino, & Sanctorum Patrum institutionibus non deviantia faciendi: Tibiq., & hujusmodi officialibus omnimodam jurisdictionem ordinariam, in spiritualibus, & temporalibus Congregationis hujusmodi personarum, etiam si Sacerdotali, seu quavis alia præfulgerent dignitate, ac locorum jurisdictiones, animalium, & rerum omnium ad te, tuamq. Congregationem quomodolibet spectantium, & pertinentium. Quoscumq. quoque rebelles, & inobedientes, omniumq. hujusmodi Congregationis personarum delinquentium peccata, & delicta, & cujuscumque generis maleficia, & crimina, prout juris foret, puniendi, hujusmodiq. delinquentes incarcerandi, disciplinandi, condemnandi, liberandi, absolvendi, ceteraq. faciendi, quę in præmissis, & circa pręmissa vobis viderentur fore necessaria, & opportuna, & quæ ipsemet Archiepiscopus facere posset.

Dat auctoritatem celebrandi missam ante diem &c.

§.6. Sacerdotibus vero hujusmodi Congregationis, seu sæcularibus, vel regularibus per vos eligendis, missas etiam ante diem, et in quocumque loco ad hoc congruo, et honesto cum altari portatili celebrandi. Eucharistiam, et alia quæcumque Ecclesiastica sacramenta, libere, et licite tibi, hujusmodiq. tuæ Congregationis personis, quoties devotio ingrueret, et necessitas postularet, absque quacumque superioris licentia ministrandi, ad quæ suscipienda extra loca hujusmodi compelli non possetis.

Confessiones audiendi.

§.7. Confessiones audiendi, et ab omnibus casibus, excommunicationibus, suspensionibus, et interdictis, ac super quacumque irregularitate, eidem Archiepiscopo, tam a jure, quam ab eo reservatis; et præmissis toties, quoties opus foret, et esset, absolvendi, et dispensandi, votaque quæcumque permutandi, et relaxandi, ac poenitentiam salutarem injungendi.

Loca alia recipiendi.

§.8. Loca, Oratoria quæcumque, et Ecclesias licite accipiendi, et retinendi, quascumque etiam personas Ecclesiasticas, et sæculares ad vos venientes, et vobiscum moram trahere, et habitum quem geritis, profiteri, et recipere volentes, ad habitum, et professionem observantiæ castitatis, paupertatis, et obedientię, acceptandi, et recipiendi.

Privilegia Mendicantium concedit.

§.9. Necnon ut omnibus, et singulis privilegiis, gratiis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, quibus Fratres S. Francisci, ceterique Mendicantes fruuntur, et utuntur, frui, et uti possetis, et valeretis, ac possent, et valerent, indulsit, ac vobiscum super his opportune dispensavit.

Exemptioneq. ab Ordinariis. *Attende Conc. Trid. Sess.7.cap.14.*

§.10. Hujusmodiq. Oratorium, sive Ecclesiam Sancti Francisci de Paula, ac alia quæcumque loca, Oratoria, et Ecclesias per vos in posterum acquirenda, et acceptanda, cum omnibus juribus, et pertinentiis suis, Eremitisque, et personis, ac rebus omnibus, et singulis ad vos, vestraque loca quomodolibet spectantibus, et pertinentibus, personisq. hujusmodi inibi pro tempore degentibus ab omni jurisdictione, subjectione, superioritate matrum Ecclesiarum, ac sua, suæque Ecclesiæ Consentinæ ceterarumque personarum ex certa sua scientia, et motu proprio in perpetuum exemit, et totaliter liberavit.

Sedis Apostolic. protectioni submisit.

§.11. Ac sub protectione, submissione, jurisdictione, et superioritate Sedis Apostolicæ prędictæ totaliter, specialiter, singulariter, et expresse remisit, et relaxavit, prout in literis dicti Archiepiscopi plenius continetur.

Declaratio alterius Bullæ Sixti IV. hac super re.

§.12. Et de eisdem nihilominus concessionibus, gratiis, & indultis vobis, sic ut pręmittitur, per prædictum Archiepiscopum concessis, in dictis aliis nostris literis specialiter, & singulariter mentio facta non fuerat, sed sub clausula generali dumtaxat, videlicet dicendo. Nonnulla alia

alia vestrę devotioni, & saluti convenientia; salutifera, & opportuna. Et similiter sub eadem clausula, & non facta alia expressione per dictum Goffredum Episcopum sancti Marci, prædicta omnia, & singula approbata, & cum suppletione defectuum, confirmata fuerant, prout in nostris, ac dicti Archiepiscopi literis, ac instrumento publico desuper confecto plenius continetur.

B. Franciscus & alii ideo Papæ pro opportuna provisione supplicant.

§. 13. Pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut omnia, & singula præmissa, concessiones, gratias, & indulta vobis per Archiepiscopum prędictum, concessa, facta, & indulta; necnon approbationem, confirmationem, defectuumq. suppletionem, ceteraq. omnia, & singula per prædictum Goffredum Episcopum, vigore nostrarum literarum prædictarum desuper facta, & inde secuta quæcumque, rata, & grata habentes, approbare, confirmare, ac omnes, & singulos defectus qui intervenerunt in eisdem supplere, ac alias in præmissis, & circa ea vobis de opportuno remedio providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Qui supradicta omnia cōfirmat omnesque defectus supplet.

§. 14. Nos igitur vestris in hac parte supplicationibus inclinati, donationem, concessionem, ordinationem, constitutionem, remissionem, relaxationem, indulta, gratias, et literas prędicti Archiepiscopi, omniaque, et singula in eis contenta, nostras alias, ac dicti Archiepiscopi literas, ac approbationem, confirmationem, et defectuum suppletionem per prædictum, Goffredum Episcopum factas, ac processus desuper habitos, et inde secuta quæcumq. omniaq., et singula, quę in prędictis nostris, et prænominatis Archiepiscopi literis, et processibus, et instrumentis publicis desuper habitis contenta, pro sufficienter expressis, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, rataq., et grata habentes, auctoritate Apostolica, ac ex certa nostra scientia laudamus, approbamus, et confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, supplemusq. omnes, et singulos defectus qui intervenerunt in eisdem, decernentes nostras prędictas literas, ac processus desuper habitos, et inde secuta quęcumq. valere, ac roboris firmitatem tenere, perinde ac si omnia, et singula vobis per prędictum Pyrrhum Archiep. concessa, et ipsius Archiepiscopi literis contenta, in sępe nominatis nostris literis specialiter, et singulariter narrata, et expressa fuissent.

Exemptionemq. quoad bona, & personas a superioritate quorumcumque concedit.

§. 15. Et insuper, vos, et vestrum quemlibet, ac Eremitorium, sive Ecclesiam Sancti Francisci de Paula prædictum, ceteraq. omnia, et singula Eremitoria, Ecclesias, et loca per vos in quibuscumq. Civitatibus, et Diœcesibus ubilibet hactenus recepta, et in posterum recipienda cum omnibus juribus, et pertinentiis suis, Eremitasq., et personas in illis pro tempore degentes, ac res, et bona quæcumq. mobilia, et immobilia ad vos, et Eremitas, et personas, ac vestrum quemlibet, ac loca Eremitoria, et Ecclesias hujusmodi quomodolibet communiter, vel divisim, spectantia, et pertinentia, ab omni jurisdictione, dominio, potestate, visitatione, correctione, et superioritate prædicti, ac pro tempore existentis Archiepiscopi Consentini, et aliorum Archiepiscoporum, Episcoporum, Ordinariorum Judicum, & Superiorum quorumcumque etiam illorum, in quorum jurisdictione, civitatibus, & diœcesibus Eremitoria, loca, Ecclesiæ, vos, & Eremitæ, ac personæ, res, & bona hujusmodi consistunt, & consistere poterunt quomodolibet in futurum, auctoritate, & scientia prædictis de speciali gratia tenore præsentium prorsus eximimus, & totaliter etiam liberamus, ac sub beati Petri, & Sedis memoratæ, ac Romanæ Ecclesiæ, & nostra protectione suscipimus; ac exempta, & immunia esse volumus, nobisq., & successoribus nostris Romanis Pontificibus canonice intrantibus, ac dictę Sedi immediate subjacere. Ita quod Archiepiscopi, Episcopi, Ordinarii, Judices supradicti, ratione delicti, vel contractus, aut rei de qua ageretur, ubicumque committatur delictum, vel ineatur contractus, aut res ipsa consistat, nullam in vobis, ac Eremitoriis, locis, & Ecclesiis, Eremitis, & personis hujusmodi, ac rebus, & bonis prædictis jurisdictionem, potestatem, & dominium possint quomodolibet exercere, sed dumtaxat coram dicta Sede, vel ejus Legatis, vos, & Eremitæ, ac aliæ personę in locis, Ecclesiis, & Eremitoriis hujusmodi pro tempore degentes teneamini de justitia respondere.

Quoad jurisdictionem Ordinariorum. Vide Concil. Trident. Sess. 7. cap. 14.

Et extendit dicta indulta ad omnia loca Ordinis.

§. 16. Et insuper vobis omnibus, & Eremitis, ac personis, locis, Ecclesiis, ac Eremitoriis hujusmodi, ut omnibus, & singulis privilegiis, indulgentiis, concessionibus, gratiis, indultis, ceterisq. omnibus, & singulis in præsentibus, & aliis nostris, ac ipsius Consentinensis Archiepiscopi literis sæpedictis, ac per eas habitis processibus prædictis contentis, vobis, ac Eremitoriis, Ecclesiis, & locis hujusmodi concessis, & concedendis, in quacumque Civitate, & Diœcesi, ac ubique, & in quocumq. loco, auctoritate Apostolica prædicta uti, & gaudere, eaq. omnia, & singula in hujusmodi nostris ac aliis, & prędicti Archiepiscopi prænominati, literis, & processibus desuper habitis contenta, cujusvis superioris super his, aut aliquo præmissorum licentia minime requisita, ac quibuscumque etiam contradictionibus, exceptionibus, & impedimentis remotis, prædicta auctoritate Apostolica, libere, & licite exercere possitis, & valeatis. Quæ etiam omnia, & singula in præsentibus, & aliis nostris, ac dicti Archiepiscopi literis sæpe dictis, ac processibus desuper habitis contenta, auctoritate, & scientia prædicta de specialis dono gratiæ concedimus, & indulgemus per pręsentes.

Contraria tollit.

§. 17. Fel. rec. Innocentii Papæ IV. prædecessoris nostri contra exemptos, quæ incipit. Volentes, & qualibet alia constitutione Apostolica contraria non obstante.

§. 18. De-

Et irrita declarat. §. 18. Decernimus quoque ex nunc, omnes, & singulas excommunicationum, suspensionum, & interdicti, aliasq. Ecclesiasticas sententias, censuras, & pœnas, ac processus, quos, & quas contra vos, & Eremitas, ac personas, Ecclesias, Eremitoria, & loca hujusmodi, & vestrum quemlibet promulgari contigerit, vel haberi, irritas, & irritos, & inanes, ac nullius existere firmitatis, vel momenti.

Dat. P. A. 3. 27. Maii. Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Datum Romæ, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, sexto Kalendas Junii, Pontificatus nostri Anno III.

VII.

Amplissimæ gratiæ, & privilegia Fratrum Minorum Conventualium Ordinis Sancti Francisci, quæ propterea Mare magnum nuncupantur.

SIXTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. Regimini universalis Ecclesiæ meritis licet insufficientibus disponente Domino præsidentes, curis perurgemur assiduis, ut juxta creditæ nobis desuper dispensationis officium, quieti subditorum quorumlibet præsertim sub Religionis habitu, studio vacantium piæ vitæ, in quorum utique prosperitate reficimur, jugi quantum nobis ex alto conceditur solicitudinis studio intendamus, & ut ea quæ pro divini cultus, dictæ Religionis incremento, animarumque salute a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus provide facta sunt, sublatis ambiguitatibus quæ exinde emersisse noscuntur, in sua integritate persistant, nostri ministerii partes interponimus efficaces. Dudum siquidem a fe: re: Eugenio Papa Quarto prædecessore nostro, literæ emanaverunt tenoris sequentis, videlicet.

Eug. iv. edidit const. confirmantẽ bullam Clem. iv. §. 1. Eugenius Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Licet debitum pastoralis officii, &c.

Omittitur hæc bulla, quia est simplex confirmatoria Bullæ Clem. IV.

§. 2. Clemens Episcopus, &c. Virtute conspicuos, &c. *Tom. III. fol. 433.*

Hic Pont. eas confirmat. §. 3. Nos igitur qui dicti Ordinis Fratrum Minorum, in quo Generalis Ministri fungebamur officio dum ad Cardinalatus honorem assumpti fuimus, & personarum ejus statum prosperum, & tranquillum, propter uberes fructus quos Ordo ipse multa refulgens gloria meritorum, & gratia redolens sanctitatis in agro militantis Ecclesiæ, in propagatione Religionis, & fidei orthodoxę hactenus produxit utiliter, & producit, ac in futurum producturum fore spe firma tenemus, palmites suos a mare usque ad mare, & etiam ad barbaras extendendo nationes, intensis desideramus affectibns, Clementis, & Eugenii prædictorum, ac aliorum prædecessorum nostrorum, qui Ordinem prædictum Fratrum Minorum, aliis variis privilegiis non immerito decorarunt, vestigiis inhęrentes, Motu proprio non ad eorum dicti Ordinis Fratrum Minorum professorum, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera voluntate, & deliberatione, ac ex certa scientia nostra, Clementis, & quascumque alias quorumcumque Romanorum Pontificum prędecessorum nostrorum literas, dicto Ordini Fratrum Minorum, & illius domibus, & professoribus in genere, sub quacumque verborum forma concessas, quas ac si de verbo ad verbum, una cum prædictis literis Eugenii prędecessoris pręfati, præsentibus insertæ forent, haberi volumus pro expressis, ac omnia, & singula in illjs contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus, & pro potiori cautela, omnia, & singula per Clementis, & Eugenii, aliosque prædecessores nostros prædictos in eisdem literis, pro, & in favorem dicti Ordinis Fratrum Minorum quomodolibet ordinata, statuta, decreta, concessa, & indulta fieri, & servari debere, auctoritate, motu, & scientia prædictis de novo ordinamus, statuimus, atque decernimus, ac eidem Ordini Minorum illiusq. domibus, & professoribus concedimus, & indulgemus.

§. 4. Et quia sicut accepimus, nosque ipsi experientia didicimus in minoribus constituti præfati Ordinis curam gerentes, circa literas, & privilegia hujusmodi nonnulla dubia postmodum sunt exorta, habita super illis consideratione decenti, motu, auctoritate, & scientia similibus, literas ejusdem Clementis prædecessoris, in ea parte in qua concedit dicti Ordinis professoribus, ut liceat eis in locis in quibus degunt habere oratoria, & in eis cum altari portatili etiam tempore interdicti, januis clausis, excommunicatis, & interdictis exclusis, missarum solemnia, & alia divina officia celebrare; & quod eorum insistentes obsequiis, censuris generaliter promulgatis non ligentur, quum contingat eos persæpe requiri, ut etiam extra oratoria super hujusmodi altari portatili celebrent divina officia, & ad illa interdicti tempore, Tertii Ordinis Sancti Francisci de Pœnitentia nuncupati fratres, & sorores, ac suos, & illorum procuratores admittant extendentes. Concedimus eisdem fratribus, ut non solum in oratoriis, & locis in quibus degunt, sed etiam in quovis alio loco congruenti, & honesto, possint super altari portatili ejusmodi, missas, & alia divina officia libere, & licite celebrare, exceptis Ecclesiis ab Ordinarii jurisdictione non exemptis, quoties id eisdem fratribus per Ordinarios ex causa contigerit inhiberi. Et ut liceat eis tertii Or-

Ampliatio privilegii celebrandi tempore interdicti, & cum altari portatili. Tu vide Conc. Trid. sess. 25. cap. 12.

pore interdicti fratres, & sorores dicti Tertii Ordinis Beati Francisci de Pœnitentia nuncupati, necnon ipsorum fratrum Minorum, ac fratrum, & sororum dicti Tertii Ordinis, & monialium Sanctæ Claræ procuratores, & negotia gerentes utriusque sexus admittere ad divina.

Ampliatio facultatis Prælatorum absolvendi Fratres.

§. 5. Preterea quia idem Clemens Prędecessor in dictis suis literis, Generalibus, & Provincialibus Ministris, & eorum Vicariis, ac Custodibus, absolvendi fratres ejusdem Ordinis, necnon fratribus dicti Ordinis, quos ipsi Ministri, Vicarii, & Custodes habuerint pro tempore in Confessores, absolvendi ipsos Ministros, Vicarios, & Custodes ab excessibus, & censuris, nisi talia perpetrassent, propter quæ essent merito ad Sedem Apostolicam destinandi, ac cum eis desuper dispensandi, facultatem concedit, & propterea qui sint destinandi, persæpe revocetur in dubium, ut absolventium, & absolvendorum, dispensantium, & dispensatorum pro tempore puritati conscientiæ consulamus; Declaramus hæreticos relapsos, schismaticos, & qui literas Apostolicas falsificassent, aut ad infideles prohibita detulissent, dumtaxat esse ad Sedem Apostolicam merito destinandos. Reliquis verò omnibus, etiam Simoniæ pravitate qualitercumque irretitos, posse per illos, quibus inibi conceditur, absolutionis beneficium, & dispensationis gratiam, juxta casuum exigentiam impertiri.

Qui sint Casus Apostolicæ Sedi reservati.

Ampliatio juris sepeliendi. *Tu quoad solutione quartæ scias aliter statuisse onc. Trid. sess. 25. cap. 13.*

§. 6. Eam vero partem literarum ejusdem Clementis Prædecessoris, in qua sepulturam in Ecclesiis fratrum dicti Ordinis liberam esse voluit, salva justitia Ecclesiarum, a quibus corpora mortuorum assumuntur, declarantes, libertatem hujusmodi, intelligi debere, etiam quoad hoc, ut fratres ipsi nullius super hoc petita licentia, Parochias, in quibus corpora prædicta forent cum Cruce processionaliter ingredi, ac corpora ipsa levare, & ad eorum Ecclesias sepelienda deferre possint, ubi hoc consuetum foret, vel Presbyteri de levatione requisiti id facere recusarent, nec cogantur inviti etiam prætextu cujusvis consuetudinis, ipsi vel defunctorum consanguinei, illa ad Parochiales Ecclesias, aut loca deferre, & cum illis vel sine, inibi celebrare, vel celebrari facere pro eisdem defunctis aliqua divina officia, ante vel post sepulturam eorumdem. Justitiam autem Ecclesiarum a quibus corpora ipsa sumuntur, juxta ejusdem Clementis Prædecessoris voluntatem, salvam esse debere decernimus eo casu, quo dumtaxat apud loca ipsorum fratrum corpora ipsa sepeliuntur: si vero non apud eos, seu alios etiam Mendicantium Ordinum professores corpora ipsa contingeret sepeliri, ex his, quæ ad fratres prædictos, apud quos tunc corpora ipsa non sepelirentur, de bonis defunctorum quomodolibet obveniret quovis particulari vel universali titulo directe vel per obliquum, nullam Canonicam aut Parochialem portionem dare teneantur, nec similiter aliqua portio debeatur de his, quæ ad certos determinatos usus, eisdem fratribus vel eorum domibus, in genere aut in specie, etiam de bonis eorum, quorum cadavera apud eos contigerit sepeliri, nec etiam in casibus, in quibus per ejusdem Clementis, & aliorum Prædecessorum nostrorum specialia privilegia fratres ipsi ab hujusmodi solutione quartæ sunt exempti, nec aliquo casu de candelis, quę ad manus fratribus dantur, quarta aliqua quomodolibet detrahatur. In reliquis vero casibus, quam in præmissis, in quibus quarta ipsa solvenda veniret, conventiones si quę sunt inter fratres predictos, & locorum Ordinarios, ac Ecclesiarum rectores initæ, laudabiles, & honestæ, in posterum observentur.

Exemptio aliquid solvendi de legatis piis.

§. 7. Et si forte, per nos vel Sedem Apostolicam, de pie legatis, dispositis, & relictis in genere, vel specie, decima, vel alia portio, seu quota alteri piæ, vel non piæ causæ, ex quavis causa hactenus concessa foret, aut in posterum concedi, & solvi aut dari mandari contingeret, fratres prædictos, & illorum domos ac eis legata, & relicta aut alias in eorum favorem disposita, in concessione, & mandatis hujusmodi decernimus, & volumus non includi, nisi de ipsis fratribus, & præsenti decreto, ac voluntate nostra, non per generales clausulas, quę etiam specialem mentionem importare viderentur, sed vera, & specifica mentio fiat in eisdem.

Ampliatio exemptionis a decimis.

§. 8. Indultum vero ejusdem Clementis prædecessoris de decimis non solvendis, ad quæcumque bona dictorum fratrum, & quascumque decimas, etiam quas vulgus Papales appellant, & Apostolica Sedes pro Christianæ fidei defensione, aut aliis imminentibus persæpe necessitatibus indicit, & quæcumque alia onera motu, & scientia prædictis extendimus, decernentes ipsos fratres Minores etiam si per quoscumque exemptos, & mendicantes solvi mandarentur, cum quibusvis derogatoriis, & fortioribus clausulis, ad illarum solutionem non teneri, & in illorum solutione cessando, censuras, & pœnas aliquas non incurrere, nisi præsentibus non per generales, aut alias clausulas specialem mentionem importantes, sed alias fit derogatum specifice earum de verbo ad verbum inserto tenore.

Ampliatio exemptionis a jurisdictione Ordinariorũ. *Tu adverte, quod Concil. Trid. sess. 4. cap. 7. aliud statuit.*

§. 9. Et ne prætextu constitutionis Innocentii Papę Quarti prædecessoris nostri, quę incipit (Volentes) locorum Diœcesani, & alii ordinarii, aut alii quicumque in personas, & loca fratrum prædictorum contra ejusdem Clementis prædecessoris in fine literarum prędictarum ordinationem sibi quicumque jurisdictionem, & superioritatem vendicare præsumant, districtius inhibemus, ne quispiam absque dictę Sedis speciali commissione, & auctoritate, in personas, domos, & loca dicti Ordinis fratrum Minorum, utpote prorsus exempta, aliquam excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, speciali-

cialiter, vel generaliter quomodolibet promulgare, aut in personas, domos, & loca hujusmodi aliquam præeminentiam, superioritatem, & jurisdictionem quomodolibet exercere præsumat, etiam ratione contractus, vel delicti, seu rei de qua contra ipsos ageretur, ubicumque ineatur contractus, committatur delictum, & res ipsa consistat. Decernimus quoque ex nunc quaslibet excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, & quoscumque processus, quasvis pœnas, & sententias generales, vel speciales continentes, quos & quas promulgari, vel haberi, & omnia quę contra fratres, domos, & loca dicti Ordinis quomodolibet fieri contigerit, etiam eorum exemptione, utpote notoria non aliter allegata, nullius roboris, vel momenti esse, & pro infectis prorsus haberi debere.

Facultas audiendi confessiones.

§. 10. Præterea quia parochialium Ecclesiarum Rectores prefati, erga illos, qui dictis fratribus Ordinis Minorum eorum peccata confitentur, persæpe se reddunt in exhibitione Eucharistię, & Extremę unctionis difficiles, concedimus ipsis fratribus Ordinis Minorum, ut eisdem personis eis confessis, quibus rectores prefati sine rationabili causa denegaverint, seu malitiose distulerint Eucharistiæ seu Extremæ unctionis sacramenta ministrare, super quo eorumdem confessorum assertioni stari debeat, illa petentibus possint impune exhibere.

Loca Monialium destituta fratribus applicentur.

§. 11. Et quum aliquando contingat Monasteria Monialium sanctæ Claræ, & Minorissarum, seu Sancti Damiani nuncupatarum monialibus destitui, adeo ut de eorum reformatione spes nulla supersit, convenientiusque sit, quod illorum sic destitutorum bona ad ipsos fratres deveniant, quorum erant curæ commissa, quam ad alios, illa quę sic destituta existunt, & destitui contigerit in futurum, cum eorum bonis omnibus perpetuis usibus fratrum domui dicti Ordinis Minorum ejusdem destitutis monasteriis propinquiori applicamus, itaut fratres ipsi possint de illis, & eorumdem monasteriorum structuris, & ędificiis pro eorum voluntate disponere. Proviso quod illorum Ecclesię, & oratoria, ad prophanos usus non redigantur, sed in illis quandoque divina celebrentur officia.

Mortui cum habitu Tertiariorum cũ licentia Fratrum sepeliuntur.

§. 12. Insuper quum nonnulli ad Ordinem prædictum fratrum Minorum specialem gerentes devotionis affectum, ordinent eorum cadavera cum habitu fratrum Minorum, aut Sororum dicti Ordinis de Pœnitentia sepeliri, ne ex illorum corporum delatione ad alia loca, Ordini, & fratribus prędictis injuria irrogetur, decernimus tales apud fratres ipsos esse sepeliendos, etiam si alibi suam elegissent sepulturam, nec posse etiam in loco per eos electo cum habitu quomodolibet sepeliri, aut ad sepeliendum portari, absque fratrum domus loci, in quo tales decesserunt expressa licentia, & assensu.

§. 13. Ceterum ne, si ratione parochialium Ecclesiarum, apud quas domus eorumdem fratrum constructæ fuere aut construentur in posterum, locorum Ordinarii in eosdem fratres aliquam superioritatem vendicare tentarent, fratrum eorumdem quies in aliquo perturbaretur, concedimus eisdem fratribus, ut in sic concessis, & quas eis concedi contigerit curatis Ecclesiis, possint per Capellanum per eos pro eorum nutu ponendum, & amovendum, curam hujusmodi exercere, qui quamdiu capellanatus hujusmodi fungetur officio, ac si dicti Ordinis Minorum professor existat, dictorum fratrum Minorum libertate, & exemptione fruatur. Ecclesiæ vero prædictæ, & illarum bona, illa qua domus fratrum dicti Ordinis prærogativa lætentur.

Exemptio parochialium Eccl. Ordinis a jurisdictione Ordinariorũ. Tu vide Conc. Trid. sess. 25. cap. 11.

Prælatorum Ordinis facultas dispensandi ab irregularitate, &c.

§. 14. Et ut dicti Ordinis professoribus omnino vagandi tollatur occasio, & ad Apostolicam Sedem recurrendi subtrahatur pro posse necessitas, Generali, & Provincialibus Ministris dicti Ordinis pro tempore existentibus, & illorum Vicariis, dispensandi cum dicti Ordinis Minorum professoribus, defectum natalium, ex adulterio, sacrilegio, incæstu, & quovis alio nefario, & illicito coitu provenientem patientibus, necnon cum his qui ex quavis causa (preterquam homicidii voluntarii, bigamiæ, & mutilationis membrorum) irregulares forent, postquam Ordinem ipsum professi fuerint, ut defectu, & irregularitate hujusmodi non obstante, irregulares ipsi ad quoscumque etiam sacros Ordines promoveri, & in illis etiam altaris ministerio ministrare, & tam ipsi regulares, quam defectum natalium patientes prædicti, ad quascumque administrationes, & officia dicti Ordinis eligi, recipi, & assumi, illaque gerere, & exercere, libere, & licite valeant, motu, scientia, & auctoritate predictis concedimus per præsentes.

Ampliatio damnationis hactenus facta de opinione, quod confessis Fratribus, iterum Parochis confiteri debent.

§. 15. Rursus intelleximus, quod & si bonæ memoriæ Joannes Papa Vigesimus secundus prædecessor noster illorum opinionem, qui asserebant, quod confessi fratribus predicti Ordinis, & aliorum Ordinum Mendicantium, ad audiendas confessiones juxta juris dispositionem deputatorum pro tempore, tenebantur eadem peccata rectori eorum parochialis Ecclesiæ iterum confiteri, reprobaverit; & deinde præfatus Eugenius prædecessor reprobationem hujusmodi approbaverit, contra talia asserentes tamquam de heresi suspectos, per locorum Ordinarios inquiri; & procedi mandaverit, ac successive piæ memoriæ Nicolaus Papa V. similiter prędecessor noster gesta in prœmissis ab eisdem Joanne, & Eugenio prædecessoribus robur perpetuę firmitatis obtinere debere decreverit; nihilominus adhuc nonnulli eorum inhærentes proterviæ, opinionem prædictam, & desuper factos, damnatos, & male sonantes, ac reprobos articulos, veros esse affirmare non verentur, ut talium præsumptuosa temeritas tanto minus invalescat, quanto plurium erit superiorum correctioni

rectioni subjecta, concessam contra tales, per ejusdem Eugenii prædecessoris literas locorum Ordinariis facultatem, ad inquisitores heretice pravitatis extendimus, ac volumus quod inquisitores ipsi quicumq. fuerint eadem qua Ordinarii contra tales auctoritate fungantur.

Communicatio privilegiorum inter Ordines S. Dominici, & Ordinem S. Francisci.

§. 16. Postremo quum Prædicatorum sicut, & prædicti Minorum Ordinum professores pro fidei catholicę dilatatione continue indefesse laborent, fructusq. afferant in Dei Ecclesia salutares, & propterea fuerint variis, per Sedem prædictam privilegiis decorati, ut quos par labor pariaq. merita conjungunt, paria conjungant privilegia, & favores, eisdem Ordinis Minorum fratribus, ut professoribus, ac confessis fratribus Prædicatoribus, & eisdem Prędicatorum Ordinis fratribus ut pręmissis, & aliis concessis prędictis fratribus Minoribus privilegiis, indulgentiis, & gratiis, favoribus, & indultis, tam spiritualibus quam temporalibus a prędictis, & aliis Romanis Pontificibus prędecessoribus nostris, aut aliis auctoritatem babentibus, quę omnia ac si nominatim exprimerentur haberi hic volumus pro expressis, & nostræ approbationis munimine solidamus, ac decernimus robur perpetuę firmitatis obtinere, potiri, & gaudere possint, & debeant, perpetuis futuris temporibus, in omnibus, & per omnia, prorsus & sine ulla differentia, proinde, ac si quę, uni ex Ordinibus prędictis sunt concessa, utrique simul nominatim concessa fuissent, aut concederentur in posterum. Et quę de Magistro generali, & provincialibus Prioribus dicti Ordinis Prædicatorum, ac Monasteriis Monialium sub eorumdem fratrum Prędicatorum cura, & secundum ipsius Ordinis Prędicatorum instituta viventium sunt statuta, in Generali, & provincialibus Ministris, & vicariis dicti Ordinis fratrum Minorum, & Monasteriis Monialium dicti Ordinis Sanctę Clarę, & Minorissarum, & Sancti Damiani nuncupatarum, & e contra censeantur esse statuta.

Inhibitio contra quoscumque Ordinis perturbatores.

§. 17. Districtius inhibentes eisdem locorum Ordinariis sub interdicti ingressus Ecclesiæ & suspensionis a regimine, & administratione suarum Ecclesiarum, ac parochialium Ecclesiarum, ac Rectoribus, & aliis quibuscumque sub excommunicationis latæ sententiæ, & privationis earumdem parochialium Ecclesiarum, ac omnium aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ obtinent, necnon inhabilitationis ad illa, & alia in posterum obtinenda, pœnis, eo ipso per eos, qui contrafecerint incurrendis, ne Ordines prædictos Fratrum Prædicatorum & Minorum, & illorum domos, & professores, præter, aut contra prædictarum Clementis & Eugenii prædictorum, & aliorum quorumcumque prædecessorum nostrorum, & præsentium nostrarum literarum tenorem, inquietare, seu molestare, & eos, aut testamentorum ultimarumque voluntatum executores, & hæredes prædictos, seu quoscumque alios, directe, vel indirecte, ad solutionem alicujus quartę parochialis, seu canonicæ, vel alterius portionis, seu oneris, & ad faciendum celebrari aliquod officium in eorum Ecclesiis, vel alibi, dum apud ipsos fratres decedentium cadavera tumulantur, ante vel post eorum sepulturam cogere, nec confessis dictis fratribus Prædicatoribus, & Minoribus pro tempore, Eucharistiæ, seu Extremæ unctionis sacramenta, sine rationabili causa denegare, vel illorum exhibitionem malitiose differre, aut eorum parochianis, ne dictis fratribus confiteantur prohibere, vel persuadere, nec etiam ad præmissa, seu aliquod præmissorum auxilium, consilium vel favorem dare, directe vel indirecte quoquo modo presumant.

Deputatio executorum hujus Bullæ.

§. 18. Et nihilominus cuilibet in dignitate Ecclesiastica constituto, & Metropolitanę, vel alterius Cathedralis Ecclesiæ canonicis per universum orbem, qui desuper per dictorum Ordinum Priores, aut Guardianos, & Fratres, ac illorum, seu ad commodum eorum Romanæ Ecclesiæ syndicus desuper requisitus fuerit, per Apostolica scripta in solidum mandamus quatenus per se vel alium seu alios præmissa ubi, & quando opus fuerit solemniter publicantes, & eisdem Fratrum Prędicatorum, & Minorum Ordinibus, & illorum domibus ac professoribus, in pręmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant eos pacifica possessione, vel quasi privilegiorum & concessionum hujusmodi gaudere, Non permittentes eos, seu testamentorum executores, & hæredes prædictos contra illorum tenorem per Ordinarios, & rectores prædictos, aut quoscumque alios indebite molestari, aut eis gravamina, injurias, atque damna inferri, seu quomodolibet irrogari. Ac etiam summariè, & de plano sine strepitu & figura judicii, sola facti veritate inspecta, contra quoscumque, cujuscumque qualitatis, vel conditionis exstant, aut quacumque Ecclesiastica etiam Patriarchali, Archiepiscopali, vel mundana forent dignitate & exemptione muniti; in quibuscumque causis per eos movendis, quacumque ratione vel causa quæ excogitari possit, eis ministrent justitię complementum, exequendo, quod per eos fuerit ordinatum, & illos quos censuras & pœnas prædictas incurrisse constiterit illos irretitos esse declarent, ac faciant & mandent interdictos, suspensos, & excommunicatos publice nunciari, & ab omnibus arctius evitari, ac legitimis super his habendis servatis processibus, illos quoties opus fuerit iteratis vicibus aggravare procurent. Contradictores auctoritate nostra, appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis.

§. 19. Non obstantibus recolendę me. morię Bonifacii Papæ Octavi, quibus cavetur ne quis extra suam civitatem & diœcesim, nisi in certis exceptis casibus, & in

Derogatio contrariorum

in illis ultra unam dietam, a fine suæ diœcesis ad judicium evocetur, seu ne judices a Sede Apostolica deputati, extra civitatem & diœcesim in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere præsumant, & de duabus dietis in Concilio generali, nec non quæ incipiunt, super Cathedram Bonifacii,& Dudum Viennensis Concilii, ac recolendæ memoriæ Callisti Papæ Tertii etiam prædecessoris nostri literis, aliisque Apostolicis, ac provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, specialibus, vel generalibus, necnon Ostonis & Octoboni olim in Regno Angliȩ Apostolicæ Sedis Legatorum constitutionibus, Ecclesiarum quoquȩ, ac locorum quorumlibet statutis, & consuetudinibus, & inter quoscumque dictorum Ordinum Fratrum Prędicatorum & Minorum professores, ac locorum Ordinarios seu rectores prædictos initis, & conclusis hactenus observatis, pactis, & conventionibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, necnon omnibus illis, quæ Clemens, & Eugenius præfati, in prædictis eorum literis voluerunt non obstare, contrariis quibuscumque. Quibus omnibus, illa ac si de verbo ad verbum insererentur, & derogatoriarum derogatorias clausulas in se continerent, præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, quoad præmissa specialiter & expresse derogamus. Aut si Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & Rectoribus præfatis, seu quibusvis aliis, communiter vel divisim a Sede prefata indultum existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut extra vel ultra certa loca, ad judicium evocari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia dictȩ Sedis indulgentia, generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam, effectus earum, & concessa in eis jurisdictionis executio impediri posset quomodolibet vel differri, & de qua cujusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. Nos enim ex nunc, illa & quȩcumque alia quȩ in futurum per nos vel Sedem Apostolicam, quomodolibet concedi, & statui, decerni, vel ordinari contigerit, contra Clementis, Eugenii, aliorumque prędecessorum prædictorum, & præsentium literarum hujusmodi tenorem, necnon secus super his à quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentari contigerit, irrita & inania, nulliusque roboris vel momenti esse decernimus.

Transumptorum fides.

§.20. Et quia difficile foret &c.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo, &c.
Si quis autem &c.

D. P. An.4. Die 31. Aug.

Datum Romȩ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, pridie Kalendas Septembris Pontificatus nostri Anno IV.

VIII.

Amplissimæ gratiæ & privilegia Fratrum Prædicatorum Ordinis S. Dominici, quæ propterea Mare Magnum nuncupantur.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Regimini, *cætera prout in præcedenti, usque* efficaces.

Eug. IV. confirmavit bullas Greg XI. & Martini V.

§.2. Dudum siquidem a fel. rec. Eugenio Papa Quarto prædecessore nostro emanaverunt literæ tenoris subsequentis.

Eugenius Episcopus servus servorum Dei, Ad perpetuam &c.

Omittuntur Bullæ Eug. IV. Martini V. & Greg. XI. hic insertæ. Quoniam Bul. Greg. XI. est sup. Tom. III. Par. II. pag. 355. aliæ autem sunt simpliciter ejus confirmatoriæ.

§.2 Nos igitur qui dicti Ordinis Fratrum Prædicatorum & personarum ejus statum prosperum & tranquillum &c. affectibus, Gregorii, Martini, & Eugenii, ac aliorum prędecessorum nostrorum, qui Ordinem prædictum fratrum Prædicatorum &c. *mutandis mutatis usque ad* impertiri,

Et ut dicti Ordinis professoribus omnibus vagandi tollatur occasio, & ad Apostolicam Sedem recurrendi subtrahatur pro posse necessitas Magistro, & Prioribus provincialibus & conventualibus, ac eorum vicariis defectum natalium ex adulterio, sacrilegio, incȩstu, & quovis alio nefario & illicito coitu provenientem patientibus, necnon cum his qui ex quavis causa, præterquam homicidii voluntarii, bigamiæ & mutilationis membrorum, irregulares forent dispensandi cum dicti Ordinis Prædicatorum professoribus, postquam ipsum Ordinem professi fuerint ut defectu & irregularitate hujusmodi non obstantibus, irregulares ipsi, ad quoscumque etiam sacros ordines promoveri, & in illis etiam in altaris mysterio ministrare, & tam ipsi irregulares, quam defectum natalium patientes prædicti, ad quæcumque administrationes, & officia eligi, recipi, & assumi, illaque gerere & exercere, libere, & licitè valeant, motu & scientia ac auctoritate prędictis concedimus per pręsentes.

Ampliatio facultatis dandi liberam sepulturam in eorum Ecclesiis.

§.6. Eam verò partem literarum ejusdem Gregorii prædicti, qua sepulturam in Ecclesiis fratrum dicti Ordinis liberam esse voluit (salva justitia Ecclesiarum a quibus corpora assumuntur) declarantes hujusmodi intelligi debere etiam quoad hoc, ut fratres ipsi, nullius super hoc petita licentia, parrochias in quibus corpora prędicta forent, cum Cruce processionaliter

1474. liter ingredi, & corpora ipsa levare, & ad eorum Ecclesias sepelienda deferre possint, ubi hoc consuetum foret, vel presbyteri de levatione requisiti hoc facere recusarent. Nec cogantur inviti, etiam prætextu cujuscumque consuetudinis, ipsi vel defunctorum consanguinei, illa ad parochiales Ecclesias, aut alia loca deferre, & cum illis, vel sine, inibi celebrare vel celebrari facere pro eisdem defunctis aliqua divina officia, ante vel post sepulturam eorumdem. Justitiam vero Ecclesiarum a quibus corpora ipsa assumuntur juxta Martini prædicti prædecessoris voluntatem, salvam esse debere decernimus, in omnibus aliis casibus prętèr eos, in quibus eorumdem Gregorii, Martini, & Eugenii prędecessorum nostrorum specialia privilegia, fratres ipsi ab hujusmodi solutione quartę sunt exempti. Nec aliquo casu, de candelis quæ ad manus fratribus dantur quarta aliqua quomodolibet detrahatur. In reliquis vero casibus quam in præmissis in quibus quarta ipsa solvenda veniret, conveniret, conventiones (si quæ sunt inter fratres prędictos & locorum Ordinarios, ac Ecclesiarum Rectores initę) laudabiles & honestę in posterum observentur.

§.7. Et si forte &c. *parimodo usque* exhibere.

§.11. Et cum aliquando contingat monasterium Monialium S. Augustini, sub cura, habitu, & Constitutionibus Fratrum Prędicatorum degentium monialibus destitui &c. *usque* lętentur.

§.14. Rursus intelleximus quod & si bon. mem. Joannes XXII. &c. *usque ad finem*.

D. P. An. 4. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicę MCCCCLXXIV. Pontificatus Nostri anno IV.

IX.

Privilegium Curialium tam laicorum quam Ecclesiasticorum, libere disponendi etiam ad favorem incapacium, de bonis in Alma Urbe, & infra decem milliaria, quamvis ex fructibus bonorum Ecclesiasticorum acquisitis.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Causa Constitutionis. ETsi universis Romanę Ecclesię dominio temporali subjectis Civitatibus, pro eorum statu prospero, & incrementis felicibus, Apostolica nos deceat provisione consulere, Almæ tamen Urbi nostrę, sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli martyrio consecratæ (quæ ipsius Petri sedes sacerdotii principatus, & Christianę religionis caput est) eo nos convenit ampliora cura prospicere, quo ipsa sacerdotalis civitas, cunctis aliis prælata, nobisque peculiaris filia, & paterna dilectione conjuncta existit.

§.1. Cupientes igitur pro instauratione dictę Urbis, quæ causantibus sinistris eventibus, in civibus, incolis, & ædificiis, plurimum diminuta est, ut annuente Altissimo virorum copia instauretur, & quanto citius ipsius structuræ, & ædificia refectionem, & reparationem pro ejus venustate, & decore consequantur, suisque statui, & necessitati, opportunis remediis consulatur, de venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu, hac perpetuo valitura constitutione statuimus, & ordinamus, quod omnes, & singuli, tam nostri Curiales Rom. Curiam sequentes, quam alii cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis existant, etiamsi Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel quavis alia Ecclesiastica aut mundana dignitate prefulgeant, & (si regulares fuerint) administrationem, aut dignitatem obtineant, qui palatia, domo, casalia, sive alia ędificia, urbana vel rustica, ædificaverint, aut ædificabunt, seu fundari, & ædificari fecerunt, vel fecerint in futurum, aut ędificata, & constructa emerunt, aut emerint, seu ement, aut illa, vel census annuos, jura & quęvis immobilia bona, in dicta Urbe, vel extra, aut prope eam ad milliaria decem, & alio quovis justo titulo, tam ex bonis, & pecuniis propriis, quam ex fructuum, reddituum, & proventuum ecclesiasticorum beneficiorum ad eos spectantium, proventibus, acquisiverint hactenus, vel acquirent in posterum, de eisdem casalibus, domibus, palatiis, ædificiis, censibus, juribus, nec non territoriis, feudis, jurisdictionibus, & bonis aliis quibuslibet (dummodo ad Ecclesias, monasteria, & alia pia loca, aliter, quam ex fructibus eorum, ut præfertur, de quibus ad effectum prę́sentium, licere volumus eis pro voto disponere) non pertineant, in vita ipsorum, & mortis articulo, prout eis videbitur, disponere, testari, codicillari, eaque legare, relinquere, seu inter vivos, & causa mortis, aut pro remuneratione laboris, vel obsequiorum eis impensorum, quibusvis personis, cujuscumque status, gradus, vel conditionis fuerint (etiam si alias hęredes, legatarii, donatarii, universales aut particulares hæredes, successores, & personæ alię, ad quas ex dominorum voluntate pervenerint) illa filiis, nepotibus, consanguineis, affinibus, familiaribus, vel aliis, etiam si incapaces, & inhabiles sint, & inhabilitate vel incapacitate quacumque notati (dummodo criminis læsæ Majestatis, rei, aut Ecclesiæ Romanæ, prędictę hostes, non existant) erogare donare, legare, relinquere, ac etiam in pios, & alios quoscumque usus convertere.

1467. Privilegium Curialium disponendi libere de acquisitis in Urbe & infra decem milliaria, dummodo &c.

§.2. Et si ipsas Ecclesiasticas, aut dignitatem seu administrationem habentes regulares personas de bonis prædictis aliter non disposito, decedere contigerit, pala-

Privilegium proximiorum etiam illegitimorum in illis ab intestato succedendi.

palatia, domus, casalia, & alia ipsorum bona in Urbe prædicta, vel infra milliaria hujusmodi consistentia, ad proximiores suos, etiamsi agnati, cognati, & minus capaces, vel inhabiles fuerint, ut præfertur (salva tamen gradus prerogativa, juxta dispositionem juris, si aliter de ipsorum decedentium voluntate non constet) bona prædicta deveniant, ipsique proximiores, sive agnati, vel cognati, in eis succedere possint, & debeant, in omnibus, & per omnia, perinde ac si descendentes filii, nepotes, agnati, & cognati, habiles, capaces, & heredes scripti existerent, ac palatia, domus, casalia, & reliqua bona ipsorum, ex labore, vel industria (non autem ex fructibus, redditibus, & proventibus ecclesiasticis) acquisita fuissent, auctoritate Apostolica tenore presentium, ex certa scientia concedimus, eisque facultatem, & potestatem testandi, codicillandi, legandi, concedendi, donandi, & erogandi; proximioribus verò, necnon agnatis, & cognatis prædictis, incapacibus, & defectum natalium patientibus, in eis, ut prefertur, succedendi, licentiam liberam impartimur.

Prohibitio eos desuper molestandi.

§.3. Districtius inhibentes dilectis filiis Camere Apostolice Clericis, & aliis nostris, ac Curiæ, & Urbis predictarum Officialibus, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum Ecclesiasticorum locorum Prælatis, Capitulis, Conventibus, Prioribus, Prepositis, Plebanis, Rectoribus, aliisque quocumque nomine nuncupentur de bonis per eosdem, ut premittitur, relictis, legatis, donatis, seu quovis modo in dicta Urbe, vel extra, infra spatium prætaxatum dimissis, quovis modo se intromittere, aut illa petere, vendicare, seu heredes & successores decedentium personarum earumdem, illorum occasione impedire aut molestare quoque modo presumant, ac decernentes irritum & inane &c.

Nulli ergo &c.

Dat. P. A. 4. die 1. Januar.

Datum Rome apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, Kal. Januarii Pontificatus nostri Anno quarto.

X.

Quod brunus color vestimentorum præfinitus a Benedicto XII. pro Monacis, & Monialibus S. Benedicti Ordinis Cisterciensis, intelligatur de colore nigro, & non griseo, Et quod totus Ordo albi tantum & nigri coloris vestibus utatur.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

ETsi cunctis Ecclesiastici status, personis, & assuetæ pietatis officio assistere teneamur, illis tamen sub regulari observantia Altissimo famulantibus præcipue Cistercien. eo magis adesse nos convenit, quo sublatis quibusvis dubietatibus majori quietudine reddere valeant vota sua.

Bened. XII. jussit quod Ordo habitu bruno vel albo uteretur.

§.1. Dudum siquidem fel. rec. Benedictus Papa XII. predecessor noster ad statum Cisterciensis Ordinis attendens prosperum, per quasdam suas literas inter alia statuit, & ordinavit, quod omnes Abbates, & Monaci ejusdem Ordinis, pannis bruni, vel albi coloris dumtaxat uterentur, prout in eisdem literis plenius continetur.

Aliqui Monaci pro colore bruno, utebantur colore griseo, & alii nigro.

§.2. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Hymberti Abbatis Monasterii Cistercien. Cabilonen. Diœcesis petitio continebat, a nonnullis etiam ipsius Ordinis Abbatibus & Monacis revocetur in dubium, an appellatione bruni coloris niger color veniat, vel griseus: & sicut eadem petitio subjungebat, aliqui Abbates, et Monaci ac Moniales ipsius Ordinis panno nigro, aliqui vero griseo utantur, & diversitas habitus inter ejusdem Ordinis professores esse videtur, pro parte ejusdem Hymberti Abbatis Nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi ac Ordini, Monacis ac Monialibus præfatis, earumque statui super præmissis opportune providere benignitate Apostolica dignaremur.

Hic ideo Pontif. appellatione bruni coloris, nigrum colorem venire declarat.

§.3. Nos igitur ad quos spectat super his adhibere vigilantiæ nostræ curam, ut omnis dubietatis scrupulus de medio tollatur, & habitus ipsorum se invicem conforment, quacumque disparitate sublata, literarum, ac concessionis, & statuti hujusmodi tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, verba prædicta bruni coloris interpretantes, quod appellatione illorum niger tantum color veniat & intelligatur, auctoritate Apostolica tenore presentium ex certa scientia declaramus.

Nigri igitur aut albi coloris habitum gestari præcipit.

§.4. Et insuper pro potioris cautelæ suffragio, volumus, ac eadem auctoritate & tenore etiam statuimus & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus, omnes Abbates, Monaci, & Moniales ejusdem Ordinis presentes, & futuri ad usum personarum suarum pannis nigri vel albi coloris solum & dumtaxat utantur.

Alterius habitus usum prohibet.

§.5. Mandantes per Apostolica scripta, & eadem auctoritate committentes dilectis filiis universis Patribus Abbatibus ejusdem Ordinis presentibus & futuris quatenus ipsi, & quilibet ipsorum postquam præsentes nostræ literæ ad eorum notitiam pervenerint, declarationem, statutum, & concessionem nostram hujusmodi observent. Et per se vel alios etiam a quolibet ipsorum, necnon aliis Abbatibus, & Monacis, ac Monialibus ejusdem Ordinis perpetuo faciant inviolabiliter observari. Non permittentes eosdem Abbates, Monacos, & Moniales pannos ad usum personarum suarum, alterius quam nigri vel albi coloris deferre, vel illis quomodolibet uti. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Contraria tollit.

§.6. Non obstantibus &c.

§.7. Ceterum quia difficile foret &c. *usque* adhibeatur, & illis stetur, ipsique Patres Abbates ad illarum executionem procedere possi t & debeant in omnibus & per omnia, sicuti originalibus literis hujusmodi adhiberetur, & eis staretur, ac ipsi patres Abbates procedere possent, & deberent, si forent exhibitæ, vel ostensæ

Transumptis credi jubet.

D. P. An. 5. die 13. Dec.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicę Millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto. Idus decembris, Pontificatus nostri Anno quinto.

X I.

Comprobatio concessionis Callixti III. de Canonizatione Sancti Alberti de Drepano Insulæ Siciliæ olim Professoris Ordinis Fratrum Beatæ Mariæ de Monte Carmelo.

Ex Montignano Bull. Ord. Carmelit.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

CÆlestis aulæ militum numerum adaugeri sancta lætatur Ecclesia, & propterea eos, qui ex hoc sęculo transeuntes communi opinione fidelium superna Patria digni reputantur, præsertim miraculorum celebritate fulgentes æternitatis memoria decorare convenit, ut eorum laudes frequentioribus valeant resonare præconiis, & Dominus in sanctis ejus jugiter collaudari. Idcirco nos ea, quæ pro honorificentia Beatorum de Prędecessorum nostrorum Romanorum Pontificum beneplacito pie observari comperimus, libenter, cum a nobis petitur, Apostolico præsidio confovemus.

Ad præces Gen. Ordinis Calixtus III. Beatorum honoribus coli permisit B. Albertum de Drepano.

§.1. Sane pro parte dilecti filii Christophori Martinoni Magistri Generalis Ordinis fratrum Beatæ Marię de Monte Carmelo nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dudum fel. rec. Calixto Papæ tertio Prædecessori nostro pro parte quondam Joannis Soreth, tunc Magistri Generalis dicti Ordinis exposito, quod B. Albertus, qui, dum vitam cęlibem ageret in humanis, frater dicti Ordinis fuit, & cujus corpus in Ecclesia Sanctæ Mariæ Messanensis Insulæ Siciliæ fratrum dicti Ordinis requiescit, clarescentibus miraculis a Christifidelibus illarum, & diversarum Mundi partium in veneratione habetur, & propterea in diversis Ecclesiis per diversas mundi partes Altaria & Ecclesię ad honorem Dei, & ejusdem Sancti Abbatis commemorationem erecta fuerant, unde desiderabat, quod Chistifideles ipsi in eorum hujusmodi laudabili proposito per tolerantiam Sedis Apostolicæ continuare libere & licite possent & valerent; ad quam quidem humilem petitionem cum præfatus Calixtus Prædecessor annuisset, Venerabilis frater noster Guillelmus Episcopus Ostiensis, tunc tituli Sancti Martini in Montibus Pręsbyter Cardinalis, qui etiam tunc pręsens aderat, de licentia, & consensu dicti Prædecessoris, & mandato expresso vivæ vocis oraculo ab eodem facto, ad tollendos scrupulos de mentibus hujusmodi, & ad honorem dicti Beati Alberti meritorum exaltationem, de præmissis omnibus & singulis per suas patentes literas suo sigillo munitas attestationem fecit, prout in illis, quas inspici, & examinari diligenter, ac præsentibus inseri fecimus, plenius continetur, quarum tenor hic subsequitur.

Cardinalis Rothomagensis hac de re testimonium.

§ 2. *Guillelmus Miseratione Divina tituli Sancti Martini in Montibus Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Præsbyter Cardinalis Rothomagensis, Universis & singulis Christifidelibus præsentes litteras inspecturis salutem in eo, qui est vera omnium salus.*

Dignum & conveniens judicamus de iis testimonium reddere, quæ pacem conscientiæ multorum, & devotionis augmentum concernere videntur. Notum igitur omnibus facimus, & testamur per præsentes, quod Sanctissimus in Christo Pater Dominus noster Dominus Calixtus Divina providentia Papa Tertius vivę vocis oraculo Nobis præsentibus & adstantibus coram sua sanctitate concessit & indulsit Reverendo Patri Magistro Joanni Soreth Priori Generali fratrum Ordinis Beatæ Mariæ de Monte Carmelo præsenti & supplicanti, quod de Beato Alberto de Drepano Insulæ Siciliæ dicti Ordinis, dum in humanis ageret, Professori, in cujus honorem & reverentiam plura Altaria, & Ecclesię, ut idem Prior asseruit, ædificatę fuerunt, ac ejus crebrescentibus miraculis publice longo tempore per Christifideles, tam in eorumdem Fratrum, quam etiam in aliis Ecclesiis, nulla tamen secundum Ritum Romanę Ecclesię præcedente canonizatione preces & suffragia publice persolvuntur, eadem devotio & reverentia, ut præmittitur sine alicujus peccati labe, & transgressionis nota, ac conscientiæ scrupulo per vos, atque alios Christifideles fieri possit & continuari, quousque per Ecclesiam aliud solemnius decernatur, quæ omnia cum, ut præmittitur, vere & recte sint acta, ad cujuslibet notitiam reducimus, & reducenda fore censemus. In quorum testimonio præsentes literas per Secretarium nostrum infrascriptum fieri jussimus, & nostri Sigilli fecimus appensione muniri. Datum Romæ in Domibus nostræ residentiæ apud Sanctum Apollinarem die decimaquinta mensis Octobris anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, Pontificatus ejusdem Domini nostri anno tertio.

§.3. Quare pro parte dicti Christophori Generalis moderni asserentis, quod in præfata Ecclesia, & in diversis mundi partibus per merita ipsius Beati Alberti alia miracula coruscant in dies, nobis fuit humiliter supplicatum, ut attestationi dicti Guillelmi Episcopi & Cardinalis, ac omnibus, & singulis in ejus litteris contentis hujusmodi pro illorum subsistentia firmiori robur Apostolicę confirmationis adiicere, & alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Hæc confirmari a Sixto petit Generalis.

mæ

Quod præstat Pontifex.

§.4. Nos igitur attendentes, quod dignè in memoria vertitur hominum, qui ad gaudia transivit Angelorum, & ad Ordinem præfatum, qui continua gloriosissimæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ protectione fovetur, & sub honore ejus speciali titulo fundatus, ac tam per diversos Romanos Pontifices Prædecessores nostros, quam etiam per nos Apostolica fuit auctoritate comprobatus, multiplicibusque virorum excellentium omni tempore quasi syderibus decoratur ornamentis, dirigentes paternę considerationis intuitum, hujusmodi quoque supplicationibus inclinati attestationem dicti Guillelmi Episcopi & Cardinalis, qui dicti Ordinis Protector existit, ac literas præfatas ratas habentes & gratas, illas cum omibus & singulis in eis contentis clausulis auctoritate Apostolica ex certa nostra scientia approbamus, & confirmamus, supplentes omnes, & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum fides.

§.5. Et quia difficile foret præsentes literas ad singulas Provincias originaliter destinare, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod transumptis dictarum literarum manu Notarii pubblici, & Curię Causarum Camerę Apostolicę vel Protectoris dicti Ordinis, qui nunc est, & pro tempore fuerit, aut alicujus Episcopalis, vel Archiepiscopalis, seu cujuscumque in dignitate Ecclesiastica constituti, vel dicti Ordinis Magistri Generalis pro tempore existentis, sigillo munitis ea prorsus in judicio & extra fides adhibeatur indubia, ac si ipsæ originales literæ forent exhibitæ vel ostensæ.

Nulli ergo &c.

Dat. die 31. Maii 1476. An. V.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, pridie Kalendas Junii. Pontificatus nostri anno quinto.

X I I.

Constitutiones pro bono regimine Congregationis Canonicorom Regularium Lateranen. cum immunitatum & gratiarum concessione.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Ordinis antiquitas & merita enunciantur.

DUm ad universos regulares Ordines, & loca jugo sanctimoniæ dedita, personasque voto religionis adstrictas, pro injuncto nobis Apostolicæ servitutis officio, crebris vigiliis & indefessis studiis attendimus, ad illum præcipuè Canonicorum Regularium Congregationis Lateranen. Ordinis S. Augustini, eo libentius nostræ mentis oculos convertimus, quo ordo ipse in nascentis Ecclesię sancta institutione, ac primorum Christianę Religionis Clericorum norma, traditionibusque fundatus, & sacris institutis, ac divinis regulis eloquiisque pręmunitus extitit, ab ejusque primęva fundatione, variis virtutum meritis semper splenduit. Quamobrem nonnulli Romani Pontifices Prædecessores nostri, innumeris Religionem ipsam privilegiis, dignisque honorum titulis non immerito decorarunt, unde nos eorum ductos exemplo, decet, ut Congregationem ipsam Lateranen. in agro Dominico multiplices & uberes sanctę conversationis fructus in dies afferentem, nostris etiam specialibus gratiarum muneribus muniamus, & iis quæ pro ipsius Ordinis, & Congregationis laude, ac personarum vota sua sub suavi jugo inibi exolventium pace & quiete processerunt, ne in conventionis scrupulum labantur, sed firma pariter & illibata persistant, nostri adiiciamus muniminis firmitatem.

Mart. V. univit Canonicos Regulares ubique professos in unam Congregationem.

§.1. Dudum siquidem fel. rec. Martinus Papa Quintus prædecessor noster &c.

Omittitur residuum, quia ipsam bullam habes superius Tom. III. P. II pag. 436.

Eug. IV. Basilicam Lateranen. S. Salvatoris in Urbe d. Congregationi.

§.2. Et deinde piæ memoriæ Eugenius Papa Quartus etiam prædecessor noster, Sacrosanctam, & venerandam Basilicam Lateranensem ad primam institutionem, primęvumque ejus statutum, videlicet Canonicorum Regularium, ex certis tunc expressis causis, post deliberationem providam, quam cum Fratribus S. R. E. Cardinalibus habuit diligentem, pro Ecclesia Dei, & Catholicæ fidei, Christianæque Religionis honore, ac Salvatoris nostri gloria, publicaque utilitate & ipsius Basilicæ Lateranen. statu, veneratione, commodo, & honore reducens ac reponens, ut ordo Canonicus, qui secundum Deum, & B. Augustini Regulam ibi noscebatur institutis, perpetuis futuris temporibus, in dicta Ecclesia vigeret, & inviolabiliter observaretur Ordinem, & Congregationem hujusmodi in præfata Ecclesia instituit, & erexit, ac deputavit: dictamque Lateranensem Basilicam cum omnibus suis spiritualibus & temporalibus bonis, membris, juribus, jurisdictionibus, privilegiis, & exemptionibus in perpetuum eidem Congregationi concessit, & commisit, eorumque curæ, & administrationi tribuit, & donavit.

Nomenque Congregationis Lateranensis concessit.

§ 3. Atque decrevit, & statuit, ut omnes deinceps dictæ Congregationis Conventus, & loca, ab hujusmodi Sanctę Basilicæ Lateranen. titulo, & totius Congregationis capite nomen acciperent, & Salvatoris Congregatio appellaretur, ac singulos dictæ Congregationis Canonicos, ubique Domino servientes, hujus Basilicæ Clericos, & ministros, & religiosos, ac de ipsius Capituli gremio in omnibus juribus, & privilegiis censeri decrevit.

Nicolaus V. idem approbavit, & declaravit.

§.4. Et successive sa. me. Nicolaus Papa V. similiter prædecessor noster, tam Martini, quam Eugenii literas prædictas, nec non omnia, & singula in eis contenta,

ac quæcumque secutâ inde approbans, & confirmans, eaque pleno firmitatis robore subsistere, necnon perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari debere decernens, per quasdam etiam suas concessit & indulsit omnibus & singulis Ecclesiis Monasteriis, Prioratibus, locis, & personis ubicumque consistentibus, & constituendis, præsentibus & futuris, Congregationis Canonicorum hujusmodi, ut illis omnibus in eorumdem Martini, & Eugenii predecessorum literis contentis, ac aliis exemptionibus, privilegiis, immunitatibus, libertatibus, gratiis, & indultis, bonisque juribus, spiritualibus, & temporalibus, concessis, & concedendis, quibus præfata Ecclesia nostra Lateranen. & ab ea dependentia utuntur, & gaudent, seu uti, & gaudere consueverunt, aut quomodolibet in futurum, Ecclesiæ, Monasteria, Prioratus, loca, & personæ hujusmodi, in omnibus & per omnia, pariformiter, & absque ulla differentia, perpetuo uti & gaudere, libere, & licite possint.

Callist. III. regimen. dictæ Basilicæ Canonicis sęcularibus dedit, sed ejus bullam non posui uti hic relatam.

§. 5. Postea vero eodem Nicolao prædecessore rebus humanis exempto, cum Canonici dictę Congregationis, a præfata Ecclesia per nonnullos cives Romanos fuissent electi, pię me. Callistus Papa III. similiter prędecessor noster, etiam per alias suas literas statuit, & ordinavit, quod Canonici Congregationis hujusmodi, a cura & gubernatione Ecclesiæ ejusdem desisterent, & illam in posterum per Canonicos sæculares regi, & gubernari debere.

Paul II. (ejus bullam non posui) d. Basilicam congregationi restituit.

§. 6. Et licet postmodum rec. me. Paulus Papa II. etiam prędecessor noster, Canonicos Regulares, ac Congregationem hujusmodi, ad regimen, & gubernationem prędictæ Ecclesiæ restituisset, nihilominus eo quoque de medio sublato. Canonici ejusdem Congregationis denuo ab eadem Ecclesia fuerunt amoti.

Hic autem Pontifex secularibus Canonicis iterum dedit.

§. 7. Atque ex ordinatione, & mandato nostris, decretum & statutum fuit, quod eadem Ecclesia, per dictos Canonicos sæculares de cetero regeretur, & gubernaretur.

Nomen autem & Titulum Congregationis Lateranen. confirmavit in alia bulla.

§. 8. Et demum ne indubium revocari possit, an ex Callisti, & nostris litteris hujusmodi, Nomen, & Titulus, seu intitulatio Congregationis Lateranen. suppressa, & sublata essent, ac immunitates, gratiæ, privilegia, & indulta, eidem Congregationi Lateranen. tam per ipsum Eugenium, quam per alios Romanos Pontifices prædictos concessa, censerentur revocata, per nonnullas etiam alias literas nostras, & omnes, & singulas tam Eugenii quoad nomen, & intitulationem Congregationis, quam omnium, & singulorum privilegiorum, & immunitatum, aliorum prędecessorum literas approbantes & confirmantes, decrevimus & declaravimus, tam per prędictas ejusdem prædecessoris Callisti, quam nostras priores literas, & inde secuta quæcumque, pręfatæ Congregationi Lateranensi quoad nomen & intitulationem prædictam, necnon immunitates, privilegia, gratias, & indulta hujusmodi, tam per Eugenium, quam per alios prædecessores prædictos, eidem Congregationi ejusque Canonicis, & personis concessa, in nullo præjudicatum, aut derogatum fuisse, aut esse quoquomodo, & pro potioris cautelæ suffragio, literas Eugenii prædicti prædecessoris, in pristinum & eum statum, videlicet quoad nomen & intitulationem Congregationis, necnon immunitates, privilegia, gratias, & indulta illi concessa, in quo erant antequam a Callisto prædecessore præfato, & etiam a Nobis literæ hujusmodi emanassent, & quomodolibet existebant, reposuimus, restituimus, & plenarie reintegravimus, prout in singulis prædecessorum, & nostris literis prædictis respective, quarum tenores præsentibus haberi voluimus pro expressis, & haberi volumus, prout inferius continetur.

Privilegia omnia approbat. De his vide, quæ post Concil. Trid. Statuit Pius V. in Const. Et si mendicantium.

§. 9. Nos qui Congregationi hujusmodi, illiusq. Monasteriis, Ecclesiis, locis, & personis propter eorum laudabilem, & religiosam vitam, ac multiplices, & uberes fructus, quos in vinea Domini (Altissimo ministrante) dicti afferunt, singulari devotione afficimur, ipsos, & eorum Monasteria, Ecclesias, atque loca, etiam majoribus gratiis prosequi volentes, motu proprio & non ad eorumdem Canonicorum, vel alicujus pro eis nobis super hæc oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & certa scientia, ac de nostrę plenitudine potestatis, quæcumque privilegia, gratias, immunitates, libertates, & exemptiones, tam per prædictos, quam per alios summos Pontifices prædecessores nostros Romanosq. Imperatores, Reges, Principes, & alios Christifideles, eidem Congregationi ejusq. membris, locis, Ecclesiis, Monasteriis, & personis quomodolibet concessa, ac omnia, & singula in eis contenta, & quæcumq. inde secuta, tenore præsentium confirmamus, & approbamus, ac plenum robur, & omnimodam firmitatem, perpetuis futuris temporibus obtinere, & inviolabiliter observari debere volumus, atque decernimus.

Exemptionem a quorumcumque jurisdictione & subsidii ac exactionum præstatione concedit.

§. 10. Attendentes autem, quantæ venerationis, & sanctimoniæ semper fuerit Congregatio hujusmodi in Ecclesia Dei, & quantum plantatio sacra, norma Religionis Christianæ floruerit, ac propterea decens, quinimmo debitum reputantes, ut spiritualibus prerogativis gaudere, ac sub nostra, & ejusdem Sedis protectione militare, præcipuisq. honoribus, & gratiis extolli, & decorari debeat; Congregationem ipsam, illiusq. Monasteria, Ecclesias, & loca quælibet, ac illorum Canonicos, seu personas, præsentes, & futuras (vagabundis, & fugitivis exceptis, aut aliter extra Ordinem, seu Congregationem ipsam, absq. Superiorum licentia commorantibus, quibus nolumus hæc aliqualiter suffragari) a quorumcumque prædictæ Sedis Legatorum, ac ejus Nuntiorum, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum quorumcumq. Judicum, ordinariorum aut extraordinariorum

rum jurisdictione, auctoritate, potestate a dominio, visitatione, cura, ac caritativi subsidii subventione, & exactionum, quarumcumque præstatione, necnon Synodalibus, & alterius cujuscumque Congregationis, seu processionum evocationibus, motu, & scientia prędictis, penitus, & omnino eximimus, ac totaliter liberamus, eamque in jus, & proprietatem beati Petri, ac Sedis ejusdem, & sub eorum spiritali protectione, atque nostra suscipimus.

Et etiam a synodalibus, & Processionum evocationib. *Contrarium statuit Conc. Trid sess. 20. cap. 2. & sess. 25. cap. 12.*

Sub protectione Sedis Apostolicę recipit.

§. 11. Ita quod de cetero cum Monasteriis, membris, Ecclesiis, locis, personis, & juribus suis quibuscumque, eidem Sedi immediate subjecta existat, & omnino esse censeatur, Quodque Legati, aut Nuntii præfati, seu locorum Diœcesani, aut alii Ordinarii quicumque, vel aliæ quævis personæ, quantacumq. ampla pręfulgeant dignitate, seu præeminentia, in Congregationem, Canonicos, personas, Monasteria, Ecclesias, membra, & loca prædicta, utpote prorsus exempta, excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, seu alias censuras, sive pœnas, specialiter vel generaliter, eorum auctoritate ordinaria promulgare, nec ullam in Monasteria, Ecclesias, personas, & loca hujusmodi præeminentiam, superioritatem, & jurisdictionem quomodolibet exercere possint, etiam ratione contractus, vel delicti, seu rei de qua ageretur, ubicumque ineatur contractus, committatur, delictum, & res ipsa consistat. Decernentes ex nunc omnes, & singulos processus, ac excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, censuras, & pœnas, quas, & quicquid, contra Congregationem, seu illius Canonicos, Monasteria, personas, Ecclesias, & loca, haberi, & fieri contigerit, seu etiam promulgari, irritos, & inanes, nulliusque roboris, & momenti esse, ac pro nullis, & infectis haberi debere, etiam exemptione Congregationis, quam tamquam notoriam, & manifestam haberi volumus, non aliter allegata seu aliter de ea mentione facta.

Exemptionem a superioritate aliorum concedit. *Tu vide Conc. Trid. sess. 24. c. 11. sess. 25. c. 11. & seq. & bullam Clem. viii. n. 39. Susceptí.*

§. 12. Præterea ne Congregationem ipsam, & illius Canonicos per locorum ordinarios, quavis occasione vel causa, & præsertim ratione Parochialium Ecclesiarum, seu aliorum locorum dictæ Congregationis pro tempore, quibus cura animarum imminet, molestari contingat, & hujusmodi prætextu in Congregationem, & Canonicos prædictos, aliquam superioritatem seu dominium habere prætendant, ipsis quoque concedimus, & indulgemus, ut in Parochialibus Ecclesiis hujusmodi, possit Congregatio ipsa, seu illius Canonici prædicti per se aut per Præsbyteros sæculares, vel regulares, sui aut cujuslibet alterius Ordinis, alias tamen habiles, & idoneos, ad ipsorum nutum deputandos, & amovibiles, animarum curam prædictorum Parochianorum, Ecclesiarum Parochialium hujusmodi, & libere, & licite exercere. Quodque ipsi Capellani dum curam hujusmodi gerent, ea libertate, & exemptione fungantur, & ubique fruantur, ac si ex Canonicis Congregationis, & Ordinis extiterint.

§. 13. Et quia ejusdem Congregationis Canonici, de locis ad loca illius sæpius transferuntur, propter quod perpetuam in certis, & determinatis dictę Congregationis Monasteriis, seu Ecclesiis, aut locis non habent mansionem, volumus, atque concedimus, ut liceat eidem Congregationi, suos Canonicos ad omnes, etiam sacros ordines promovendos, idoneos tamen, & juxta conscientiam Prælatorum illius approbatos, quibuscumque maluerint Catholicis Antistibus, gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habentibus pręsentare, ipsique Antistites pręsentatos a suis Prælatis Canonicos, sine ulla examinatione per eosdem Antistites facienda, vel absq. alia promissione, aut obligatione promovendorum Canonicorum, ad ordines quoscumque etiam sacros promovere possint, ac debeant.

Canonici ordinentur per Episcopos absque alia examinatione. *Hoc revocatum est per Concil. Trid. sess. 23. cap. 12.*

§. 14. Porro ut Congregatio ipsa circa celebrationem Missarum etiam specialibus privilegiis gaudeat, eidem pariter, & illius Canonicis pro tempore concedimus, ut in ipsorum itineratione Altare portatile cum debita reverentia, & honore habere, super quo, tamen in locis congruis, & honestis, Missas, & alia divina officia, etiam per unam horam ante diem, & usque ad horam nonam in ipsa itineratione, aut alias ad hoc causa subsistente celebrare, & sacramenta Ecclesiastica ibidem recipere possint.

Altari portatili Canonici uti possint.

§. 15. Et ubi generale, seu in aliquo speciali loco interdictum fuerit, in Ecclesiis suis, ac in Altare portatili prædictis, & aliis quibuscumque locis honestis, hujusmodi Missas, & alia divina officia celebrare. Ita tamen quod in locis Ecclesiastico interdicto suppositis, debeant januis clausis, & excommunicatis expulsis, atque exclusis, non pulsatis campanis, & submissa voce, eadem divina celebrare, dum tamen ipsi Canonici causam non dederint interdicto, nec contingat id eisdem specialiter interdici, neque Ecclesiæ, & loca ipsa fuerint interdicta.

Temporeq; interdicti celebrare valeant. *Aliter statutum mihi videtur a Conc. Trid. sess. 25. cap. 12.*

§. 16. Et cum excommunicatis dumtaxat a jure, non tamen pro talibus publicatis conversari, dummodo in contemptum clavium non fiat.

Cum excommunicatis a jure conversari.

§. 17. Necnon omnibus, & singulis, qui in eorum, & dictę Congregationis existunt obsequiis, ac in ipsorum morantur locis, cuncta ministrare Ecclesiastica Sacramenta, & eos cum decedere contigerit, in Ecclesiis suis prædictis, libere, & licite sepeliri possint ac valeant, plenam licentiam concedimus, & facultatem.

Sacramenta ministrare, & mortuos sepelire.

§. 18. Ceterum, ut Congregatio ipsa, & illius Canonici, majoris immunitatis gratia fruantur, motu scientia, & tenore similibus, volumus atque decernimus, ut ad præstationem, procurationum Legatorum dictæ Sedis, & Nuntiorum ipsius, seu Diœcesanorum locorum, aut exactionum, vel collectionum, vel subsidiorum, vel provisionum, aut onerum quorumcumque,

Exempti sint a solutione omnium præstationum, & decimarum. *Ad hoc vide etiam const. Pii V. Et si mendicantium.*

que, nec etiam ad solutionem decimarum quas Papales appellant, & quas Sedes Apostolica pro Christianæ fidei defensione, aut aliis imminentibus persæpe necessitatibus imponit, minime teneantur, neque obligati sint, etiam si per quoscumque exemptos persolui mandarentur, cum quibusvis derogatoriis, & fortioribus clausulis. Nec eos ab eadem solutione cessando, censuras, & pœnas incurrere, nisi præsentibus de verbo ad verbum, & earum toto tenore inserto, & non per generales clausulas, specialiter, & expresse derogetur, & de ipsis omnimoda, & individua mentio fiat.

Causas cognoscere, & similia facere non teneantur.

§. 19. Præterea ut iidem Canonici cum majori animi sui quiete, Altissimo exolvant vota sua, providere volentes, statuimus, & ordinamus, ut ipsi per literas ejusdem Sedis, aut Legatorum, seu delegatorum ipsius jam forsan concessas, aut de cetero sub quacumque verborum forma concedendas, a quoquam ad pecuniam colligendum, seu correctionis, aut visitationis officium, Monasteriis, vel Ecclesiis, sive quibuscumque personis impendendum, vel ad cognitiones causarum, citationes partium, & denuntiationem sententiarum interdicti, & excommunicationis procedendum, aut curam Monialium, seu Religiosarum quarumlibet personarum recipiendum minime cogi possint, nisi in hujusmodi literis de hoc indulto, ac Congregatione, & Ordine prædictis, expressa ut præfertur fiat mentio.

Sepulturam in Cæmeteriis liberam habeant.

§. 20. Sepulturam quoque in locis, cœmeteriis, & in Ecclesiis dictę Congregationis concedimus, & eam liberam esse decernimus, ita quod devotioni, & extremæ voluntati eorum, qui in locis hujusmodi sepeliri voluerint, nullus obsistat, salva tamen instantia illarum Ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur.

Canonicam portionem de terris, ornamentis, domibus, hortis, &c. tradere non teneantur.

§. 21. Statuentes nihilominus, ut pro rebus, quæ in ornamentis, libris, fabrica, luminaribus, anniversario, septimo, vigesimo, trigesimo, sive aliis ad perpetuum cultum divinum, aut pro victu, & sustentatione dictorum Canonicorum, vel indumentis, necnon pro annuis censibus redimendis, ad quorum solutionem aliquę Ecclesiæ, seu Monasteria dictæ Congregationis obligata noscuntur, vel de domibus, prædiis, hortis, & bonis, aliisque locis dictæ Congregationis opportunis, quæ Canonicis, & Congregationi hujusmodi relinquuntur, nulli teneantur canonicam portionem tradere. Ita tamen quod in reliquis casibus, quam in prædictis, in quibus quarta ipsa solvenda foret, solvere, vel conventiones si quæ essent inter Canonicos præfatos, & locorum ordinarios, ac Ecclesiarum Rectores, laudabiles, & honestæ, in posterum observari debeant. Prohibentes insuper omnibus, & singulis cujusvis status, gradus, ordinis, vel conditionis, seu nobilitatis, & præeminentiæ fuerint, & quacumque Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate, ne in præmissis a Congregatione, & Canonicis hujusmodi, vel ultimarum voluntatum executoribus, seu decedentium hæredibus, occasione præmissa aliquid exigere, vel extorquere præsumant. Et si forte per eos, vel Sedem prædictam de legatis pie dispositis, & relictis in genere vel in specie decima, vel alia portio seu quota alteri, piæ vel non piæ rei, ex quavis causa hactenus, & præsertim Ecclesiæ S. Petronii Civitatis Bononiensis concessa fuissent, aut in futurum concedi, seu solui, aut dari, mandari contigerit, Congregationem, & Canonicos hujusmodi, & illorum Ecclesias, Monasteria, & loca, & eis legata, atque relicta, aut alias in eorum favorem exposita, ipsa in concessionibus, & mandatis hujusmodi includi, seu comprehendi non debere decernimus, nisi de Congregatione, Canonicis, & ordine prædictis, ac præsenti decreto, specifica mentio fiat in eisdem.

Præscriptio 60. annorum, & non alia contra Congregationem detur.

§. 12. Porro volumus, & decernimus, quod contra Congregationem, Ecclesias, Monasteria, loca, res, bona, & jura sua prædicta, tam præsentia, quam futura, præscribi non possit, nisi spatio 60 annorum, continuorum, quodque nulla alia quam sexagenaria, contra Congregationem, Canonicos, ac bona, & jura sua prædicta currat præscriptio. Cassantes, annullantes, abrogantes, & penitus irritantes omnem aliam præscriptionem, quam Congregatio ipsa tam ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, locorum, rerum, bonorum, & jurium suorum hujusmodi, quam alias forsitan incurrere cœpissent.

Prælatorum Congregationis facultas dispensandi super irregularitate, &c. Vide const. 135. Clem. viii.

§. 23. Ut autem Rector, & Visitatores, ac singuli Priores dictæ Congregationis, & qui loco eorum in ipsorum absentia constituuntur, prȩsentes, & futuri, qui nunc sunt, & qui pro tempore erunt, amplioribus prærogativis, & indulgentiis gaudeant, eis concedimus, ut cum Canonicis, Novitiis, Conversis, & Commissis ejusdem Congregationis dispensatione indigentibus, sive priusquam intraverint Congregationem, & Ordinem hujusmodi, sive post, in casibus quibus excesserint, & pro quibus excommunicationis, vel interdicti, aut suspensionis sententias, a jure, vel ab homine, generaliter promulgatas incurrerint; & hujusmodi sententiis innodati, aut in locis generali, aut speciali Ecclesiastico suppositis interdicto, divina officia celebrantes, vel suscipientes ordinem sic ligati, notam irregularitatis similiter incurrissent: & in omnibus aliis casibus etiam, & causa cujuscumque simonię, qualitercumque generaliter, vel specialiter Sedi Apostolicæ reservatis (exceptis dumtaxat hæreticorum, relapsorum, schismaticorum, deferentium prohibita ad infideles, & literas Apostolicas falsificantium, quos omnino ad eamdem Sedem remitti volumus) absolutionis, & dispensationis beneficium, juxta casuum exigentiam valeant impartiri. Canonici vero, & tii, quos pro tempore Rector Generalis, Visitatores, & Priores prędicti, in proprios habu-

habuerint confessores, eisdem Rectori, Visitatoribus, & Prioribus, absolutionis, & dispensationis hujusmodi beneficium, etiam concedere possint. Et ut Canonicis dictæ Congregationis omnis vagandi adimatur occasio, & ne ipsi ad Sedem prædictam veniendi, seu recurrendi sumere valeant occasionem, Definitoribus Capituli Generalis dumtaxat ejusdem Ordinis, cum quibusvis personis defectum natalium ex adulterio incæstuoso, & quovis alio nefario, & illicito coitu provenientem patientibus, necnon Rectori, & Visitatoribus, cum iis qui ex quavis causa (præterquam homicidii voluntarii, bigamiæ, mutilationis membrorum irregulares forent) postquam Congregationem ipsam ingressi, & illam expresse professi fuerint perpetuo dispensandi, ut defectu, & irregularitatibus hujusmodi non obstantibus, ad quoscumq. etiam sacros, & Presbyteratus Ordines promoveri, & in illis etiam in altaris ministerio ministrare, & ad quæcumque officia, administrationes, seu dignitates prædictæ Congregationis, aut illius Ecclesiarum, Monasteriorum, & locorum recipi, & assumi, illaq. gerere, & exercere, libere, & licite, & absque dispensatione dictæ Sedis quoties opus fuerit valeant, licentiam, & facultatem similiter concedimus, & indulgemus.

Canonici ad audiendas cōfessiones per Cong. Superiores deputentur Intellige prævia Ordinariorū approbatione ut infra in Pii V. const. Romani.

§. 24. Necnon ut ipsi Canonici, alias tamen idonei, per Superiores Congregationis prædictæ, ac locorum suorum pro tempore deputandi ad confessiones omnium, & singulorum utriusque sexus, libere, & licite, tam in locis ipsorum Canonicorum, quam extra audire ac confitentibus hujusmodi pro commissis pœnitentiam possint injungere salutarem, & eisdem confitentibus Eucharistiæ sacramentum, in Ecclesiis præfatæ Congregationis, libere, & licite similiter ministrare possint, præterquam in festo Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi.

Facultas conversandi cum Pyratis, &c.

§. 25. Et cum sicut accepimus Congregatio ipsa in Insula Tremitana, in mari Adriatico, in partibus Italiæ, prope provinciam Apuliæ consistente, & longe a terra distante, insigne habeat Monasterium, ad quod sæpius maritimi, et navigantes, ut inibi portum recipiant declinant, et nulla in dicta Insula existat Ecclesia præter ipsius Monasterii Ecclesiam. Ne declinantes hujusmodi Ecclesiasticis careant Sacramentis; Congregationi, et Canonicis prædictis pariter concedimus, ipsis declinantibus, ac servitoribus, quos ad servitium Monasterii, retinent, possint etiam in festo Resurrectionis, Eucharistiæ, et omnia alia Ecclesiastica Sacramenta ministrare. Necnon cum pyratis, et ceteris excommunicatis humaniter conversari, ac eisdem in dicto loco vitæ necessaria exhibere, cum difficile admodum foret Canonicis, et personis ejusdem loci, pyratas hujusmodi evitare, propter eorum sæpius, et dictorum Canonicorum per illas partes transitum, cum facile admodum invicem sæpe casualiter conveniant: et nisi ipsi Canonici cum dictis pyratis humaniter agerent, ab eis multipliciter offendi possent, dummodo dicti Canonici non participent cum dictis pyratis, aut aliis excommunicatis in crimine, propter quod excommunicationis sententiam incurrerent.

Alienatio bonorum stabilium quando sit permissa.

§. 26. Ceterum, ut Congregatio, et Canonici prædicti, uberiori facultate circa utilitatem, et commodum Monasteriorum, Ecclesiarum, et locorum suorum hujusmodi, ac illorum jurium gaudeant, Capitulo generali Congregationis prædictæ, ac illius pro tempore Rectori majori, per presentes impartimur auctoritatem, concedendi Præpositis, Abbatibus, Prioribus, et Capitulis Ecclesiarum, et Monasteriorum, et locorum suorum hujusmodi licentiam permutandi, seu alienandi, quoties opus fuerit, quæcumque bona immobilia Congregationis predictæ, ac illius Monasteriorum, Ecclesiarum, et locorum pro ipsorum tamen evidenti utilitate.

Facultas eligendi confessorem. *Intellige de approbatis ut in d. const. Pii V. 133. & Cl. VIII. constit. 115. Et quoad indulgentias attende bullam Paul. V. n. 16. Romanus.*

§. 27. Demùm saluti animarum Canonicorum prædictorum salubriter consulere volentes, eis pariter concedimus, ut liceat ipsis, et cuilibet ipsorum, necnon Conversis, Commissis, et Novitiis suis præsentibus, et futuris, in articulo mortis quemcumque Præsbyterum ex Canonicis prefate Congregationis, in casu vero necessitatis, alium Presbyterum idoneum, vel sæcularem, vel cujusvis alterius Ordinis Regularem, in suum eligere confessorem, qui confessionibus hujusmodi diligenter auditis, pro commissis per eos criminibus, delictis, et peccatis, in omnibus, et singulis, etiam Sedis Apostolicæ reservatis casibus, debitam absolutionem, et plenariam omnium peccatorum suorum remissionem possit auctoritate nostra impendere, et pœnitentiam injungere salutarem, ita tamen quod quilibet ex confitentibus hujusmodi, postquam Congregationem hujusmodi fuerit ingressus, et antequam ad articulum mortis deveniat, teneatur si Clericus, vel Presbyter fuerit, septem Psalmos Pœnitentiales, si vero Conversus, vel Commissus, quinquagies Orationem Dominicam: et totidem Salutationem B. Mariæ Virginis, singulis septimanis per unum annum dumtaxat, pro conservatione Status Romanæ Ecclesiæ, legitimo tamen impedimento cessante dicere, et omittentes, alia vice supplere teneantur, et si interim aliquem post incæptam, et non perfectam pœnitentiam hujusmodi, ab hac luce migrare contigerit, ipsam nihilominus plenariam remissionem consequatur, dummodo intentionis fuerit, illam, si supervixisset perficiendi.

Indulgentiarū concessio. *Tu vide revocationem in d. Paul V. const. 16. Romanus*

§. 28. Dexteramque nostre liberalitatis erga dictam Congregationem liberius extendere volentes, et in eo præsertim, ut Canonici prædicti suarum animarum saluti magis consulere valeant, Canonicis, Conversis, Commissis, et Novitiis prædictis, præsentibus, et futuris, qui in diebus, quibus stationes in nonnullis, tam intra, quam extra Almam Urbem Ecclesiis

siis consistentibus existunt, quinque altaria Ecclesiarum, Monasteriorum, seu locorum suorum, in quibus tunc eos moram trahere contigerit devote visitaverint, et Psalmum David, Miserere videlicet illum scientes, alii vero quinquies Orationem Dominicam, et totidem Salutationem Angelicam, coram quinque altaribus hujusmodi, pro felici statu Sanctæ Matris Ecclesiæ dixerint, easdem concedimus indulgentias, perinde ac si dicti Canonici, Conversi, Commissi, et Novitii personaliter Ecclesias Urbis præfatæ visitassent. Ita quod in defectu altarium, alia pia, et devota loca ad visitationem hujusmodi, et alia præmissa faciendum eligere possint: etiam si eos extra Monasteria, et loca esse contigerit.

Facultas recipiendi ad Ordinem, etiam simpliciter voventes religionem arctiorē. *Tu vid. bul. Pii V. n. 89. Quacumq.*

§. 29. Repetentes autem animo quot, et quanta sint merita Religionis, et Congregationis hujusmodi in Ecclesia Dei, et quantum inter alias polleat religiones, dignum propterea quin etiam debitum judicamus, ut etiam excellentioribus prærogativis, et honoribus gaudere debeat, de illis potissimum, quæ ad illius ampliationem, atque augmentum tendunt. Statuimus ergo, ac similiter ordinamus, ut omnes qui votum simpliciter ingrediendi aliquam aliam Religionem, etiam arctiorem emiserint, ad Congregationem, & Ordinem præfatum, illorumque professionem libere, & licite ingredi, inibi recipi, & admitti valeant.

Et commutandi restitutiones debitas personis incertis.

§. 30. Et quia forsan nonnulli Congregationis, & Ordinis hujusmodi habitum assumere, diversis personis, quæ ignorari, & non reperiri possent, in aliquibus rebus, seu bonis obnoxii essent, eisdem Rectori, Prioribus, ac eorum Vices gerentibus concedimus, ut ipsorum singuli, in locis sibi commissis, bona ipsa in pios usus, libere, ac licite convertere possint, prout secundum Deum melius viderint expedire.

Prohibitio, transeundi ad alios Ordines. *Tu vid. eamdem const. Pii V. num. 39.*

§. 31. Cupientes vero Congregationem eamdem in suo salubri statu multiplicari, & conservari, statuimus pariter ac decernimus, quod de cetero perpetuis, futuris temporibus, nullus ex dictis Canonicis, præsentibus, & futuris, transeat de aliquo Congregationis, & Ordinis hujusmodi Monasterio sive loco ad aliquod aliud Sancti Benedicti, in quo regularis non vigeat observantia, seu Sancti Augustini prędicti, vel alterius cujuscumque Ordinis, Monasterii, sive Monastici loci, vigore cujuscumque concessionis, licentiæ seu facultatis, etiam per Apostolicas literas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de voluntate, ac statuto hujusmodi mentionem, quibusvis personis, cujuscumque gradus, status, & conditionis existant. Nec prætextu alicujus officii, etiam Capellanatus cujuscumque Prælati, cujuscumque status, & conditionis fuerint etiamsi Patriarchali, vel Cardinalatus pręfulgeant dignitate, & honore, sub quacumque expressione in genere, vel in specie concessas, aut forsan in posterum concedendas. Quodque nullus alterius Monasterii, sive loci Prælatus, aut alius quicumque in eo aliquem Canonicorum præsentium, & futurorum eorumdem, in Monasteria recipiat, vel admittat, sub excommunicationis pœna, quam tam recepti, quam recipientes hujusmodi pro tempore eo ipso incurrant, si admoniti non destiterint, & quam ex nunc contra quemlibet transgressorem proferimus, & a qua a nullo alio, præterquam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui possint, absque Rectoris majoris, & alterius ex duobus Ordinis, & Congregationis hujusmodi Visitatoribus pro tempore existentibus licentia speciali. Decernentes irritum, & inane quicquid contra præmissa per quoscumque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Communicatio gratiarum concessarum Cong. S. Justinæ.

§. 32. Cumque acceperimus, & re ipsa didicerimus, Congregationem S. Justinæ de Padua Ordinis S. Benedicti a nonnullis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, quam pluribus dignissimis privilegiis, indultis, & gratiis decoratam fuisse, & censeamus Congregationem Lateranensem meritis, & virtutibus suis non minora promereri, maxime ubi quos par labor conjungit, paria quoque privilegia conjungere debent, eidem Congregationi Lateranen. etiam concedimus, ut omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, & indultis tam spiritualibus, quam temporalibus a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, seu alias eidem Congregationi S. Justinæ concessis, ipsa quoque Congregatio Lateranen. pariformiter potiri, & gaudere possit, & valeat absque ulla prorsus differentia perinde ac si ea dictæ Congregationi Lateranen. specialiter, & nominatim concessa fuissent, quorum tenores hic pro sufficienter expressis haberi volumus, & non secus ac si præsentibus de verbo ad verbum inserta forent, quæ ad ipsam Congregationem Lateranensem extendi, ac illam pari modo comprehendere volumus ac decernimus.

Licentia prædicandi verbum Dei. *Intellige juxt. const. 22. Leon. X.*

§. 33. Quodque ipsi Canonici officio prædicandi verbum Dei uti possint, quemadmodum Fratribus Prædicatorum, & Minorum Ordinum, per Nos etiam, & dictos Romanos Pontifices concessum fuit.

Dubia in prædictis oriunda in favorem hujus Ordinis interpratanda sunt.

§. 34. Ut autem mentes dictorum Canonicorum a dubiis, quę super præsentibus, aut aliis gratiis hujusmodi, per Nos, & prædecessores nostros, Imperatores, Reges, Principes, & alios prædictos concessis, & in posterum concedendis, apud præfatos Canonicos quomodolibet oriri possent, releventur, Volumus ut ubi in aliquo redderentur ancipites, seu dubii, secundum bonam æquitatem, in favorem salutis animarum suarum largissime intelligantur, & interpretentur, non autem secundum juris rigorem, vel Doctorum opiniones, & subtilitates.

Actus contrarii nil derogent.

§. 35. Adiicientes ut si quando contigerit per aliquem seu plures actus contra hujusmodi, vel quęcumque alia decreta, privilegia, indulta, gratias, & immunitates præfatæ Congregationi concessa, aut ipsorum

1476. ipsorum aliquid, a quocumque, cujuscumque conditionis, dignitatis, gradus, & status existat, ex negligentia, seu ignorantia præsentium, & futurorum, quibus ea conceduntur, aut alia quavis causa aliter attentari, vel observari, scienter, vel ignoranter, nullum tamen per hoc prejudicium decretis, indultis, gratiis, & immunitatibus prefatis generetur, sed illa suo vigore, & pleno robore firmata perpetuo permaneant.

Clausulæ hujus Bullæ præservativæ.

§. 36. Postremo cum contingat plerumq. ex importunitate petentium, & negotiorum multitudine, ac suppressione veritatis, summos Pontifices fatigatos, & circumventos, ea concedere, quibus alias nullatenus annuerent; auctoritate præsentium statuimus, & ordinamus, quod quecumque literæ Apostolicæ, etiam proprio motu confectæ, aut in futurum conficiendæ, etiamsi in eis clausulæ, privilegiis, & indultis dictæ Congregationi concessis non obstantibus, & de quibus expressa mentio fieri debeat expresse, contineantur que obvient, & contrafaciant huic privilegio presenti, aut quibuslibet earum particulis, nisi appareat evidentissime, & apertissime, quod summus Pontifex qui pro tempore fuerit, huic indulto, vel alicui ei parti vellet per Apostolicas literas derogare, faciendo specialem mentionem de verbo ad verbum, ex certa scientia de hujusmodi privilegio, & ipsa Congregatione, diversis nominibus eam nominando, per hæc precise vocabula: Congregationem, unitatem de observantia, alias de Frixonaria, nunc Lateranen. appellatam, causasq. legitimas allegaverit, cur his obviare intendat decretis, nullius sit roboris vel momenti.

Prohibitio contra impedientes.

§. 37. Districtius inhibentes eisdem Ordinariis locorum sub interdicti ingressus Ecclesiæ, & suspensionis a divinis, ac regiminis, & administrationis Ecclesiarum suarum, Rectoribus vero Parochialium Ecclesiarum, & quibusvis aliis personis, sub excommunicationis latæ sententie, & privationis earumdem Parochialium Ecclesiarum, ac omnium aliorum bonorum Ecclesiasticorum que obtinent; necnon inhabilitationis ad illa, & alia obtinenda in posterum, pœnis, quas scientes contrafacientes eo ipso incurrere volumus, ne ordinem, & Congregationem Canonicorum Regularium hujusmodi, ac illius Canonicos, Ecclesias, Monasteria, & loca predicta, præter ac contra tenorem, ac formam hujus præsentis nostri indulti, & aliarum concessionum ut præmittitur, Congregationi prædictorum Canonicorum Regularium, seu Ecclesiis, Monasteriis, membris, & locis suis predictis factarum quoquomodo inquietare, nec eos aut testamentorum, & ultimarum voluntatum executores, ac testantium hæredes, seu quoscumq. alios directe, vel indirecte, ad solutionem alicujus quarte Parochialis, seu Canonicæ, vel alterius portionis, sive oneris compellere quoquo pacto, ut præfertur præsumant.

Nemo apud Canonicos invitos celebret.

§. 38. Statuentes quoque, ut nullus invitis Canonicis hujusmodi, prorsus audeat in eorum Ecclesiis, seu Monasteriis, aliquid officium mortuorum, vel alia celebrari facere, etiam si apud eos corpora defunctorum sepeliri contingat.

Confessiones apud Canonicos non impediantur.

§. 39. Mandantes insuper expresse ipsis locorum Ordinariis, ac Rectoribus Parochialium Ecclesiarum, ne eorum Parochianis, quod Canonicis dictæ Congregationis non confiteantur, aliquo pacto prohibere, seu persuadere presumant, & nullatenus denegent ministrare hujusmodi confitentibus eisdem Canonicis, quecumq. Ecclesiastica sacramenta, dummodo aliqua canonica, & rationabilis causa non subsistat.

Facultas conservatorum eligendorum.

§. 40. Et nihilominus universis, & singulis personis in dignitate Ecclesiastica ubilibet constitutis, & aliis de jure communi habilibus, & idoneis ad causas audiendas, per hec Apostolica scripta mandamus, cum aliqui ex eisdem personis pro parte ejusdem Congregationis Lateranen. seu Rectoris Generalis, aut aliorum per se vel alium, seu alios præmissa, ubi, & quando opus fuerit publicantes, ac eisdem Congregationi, & Canonicis, illorumque Ecclesiis, Monasteriis, membris, & locis prædictis, in præmissis efficacis defensionis presidio assistentes, faciant Congregationem ipsam, illiusque Canonicos, pacifica possessione privilegiorum, & concessionum hujusmodi libere gaudere: Non permittentes eos, seu testamentorum executores, & hæredes prædictos, contra illorum tenores per Ordinarios, & Rectores Parochialium Ecclesiarum predictos, seu alios quoscumque indebite molestare, aut eis gravamen, injurias, atque damna inferri, seu quomodolibet irrogari, quinimo dictæ Congregationi, ac illius Canonicis predictis, in quibuscumque casibus seu causis, tam Ecclesiasticis, quam profanis, per eos coram dictis personis cujusvis qualitatis, conditionis, gradus, ordinis, dignitatis, nobilitatis, præeminentiæ, & status fuerint, etiam quacumque mundana, vel Ecclesiastica, aut Patriarchali prefulgeant dignitate, sine expensis, summarie, & de plano, ac sine strepitu, & figura judicii, sola facti veritate inspecta, auctoritate Apostolica ministrent justitiam, denuntientque palam, & publice, omnes, & singulos excommunicatos, quos eis constiterit censuras, & alias pœnas incurrisse; ac faciant eos ab omnibus arctius evitari, & ubique pro excommunicatis, suspensis, & interdictis nuntiari, & legitimis desuper factis processibus, illos quoties opus fuerit iteratis vicibus aggravent, seu aggravari procurent, contradictores quoslibet per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad præmissa seu aliquid eorum, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Clausule contrariorum derogatoriæ.

§. 41. Non obstantibus constitutionibus fel: recor: Bonifacii Papæ VIII. &c. *Prout in superioribus*.

Fides habeatur harum transumptis.

§. 42. Et quia difficile foret &c. *Prout ibi.* Nulli

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

D. P. An. 6. die 23. Aug. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, decimo Kalendas Septembris Pontificatus nostri Anno sexto.

XIII.

Declaratio, & mitigatio Const. Honor. III. editæ super Regula Fratrum Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo, circa esum carnium, & jejunium

Honorius III. primo hujus Ordinis Regulam approbavit, ut sup. in ejus Const. 78. Ut vivendi. *pag.* 242. *Et circa prædicta mitigavit etiam Eugenius IV. sup. in sua const.* 3. Romani *pag.* 3.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Hon. III. hanc regulam approbavit. DUM attenta meditatione, &c.

Omittitur narrativa Bullæ Honor. III. quia ipsa est in loco cit. in rubr.

Eug. IV. eam mitigavit in bulla cit. in rubr. §. 1. Et ab Eugenio Papa IV. Prædecessore præfato, quadam temperie hujusmodi rigorem mitigante, conceditur, statuitur, & ordinatur, &c.

Omittitur quia Bulla ipsa est in loco cit. in rubr.

Dubium postea ortum est circa d. mitigationem Eug. IV. super jejunio. §. 2. Cum, ut etiam accepimus, ab aliquibus revocetur in dubium in illis diebus, quibus eis usus carnium conceditur, jejunare teneantur: pro eo, quod in concessione prædicta Eugenii, non solum mitigationem abstinentiæ, sed relaxationem jejunii ab eodem Eugenio prædecessore petitum fuisse, conspicitur.

Pius II. illud declaravit. §. 3. Et propterea piæ mem. Pius Papa II. prædecessor noster præfatus concessit, ut Prior Generalis dicti Ordinis, qui pro tempore foret, super hujusmodi posset jejunio dispensare.

Hic modo Pont. dat. facultatem Generali dispensandi sup. jejunio, & esu carnium. §. 4. Nos etiam motu, & scientia similibus, literas prædictas Alberti Patriarchæ Hierosolymitani, & Innoc. IV. Alexandri IV. Nicolai IV. Eugenii, & Pii innovamus, & confirmamus, & approbamus, & perpetuæ firmitatis esse volumus, & mandamus, concedentes quod tu dilecte fili Generalis, & qui pro tempore erunt tui in dicto officio successores, personarum, locorum, & temporum qualitate pensata, cum utr usque sexus dicti Ordinis professoribus, juxta tuæ conscientiæ arbitrium, super premissis, tam jejunio, quam carnium usu dispensare valeas, atque tres dies, plures, vel pauciores, ad jejunium faciendum nominare, & remittere, ut possis, libere indulgemus.

Datque licentiam Fratribus eligendi confessorem qui absolvat, &c. §. 5. Ac illis ex eis, qui juxta hujusmodi regularia instituta, dicti Ordinis Gloriosissimę Dei Genitricis Mariæ de Monte Carmeli, & ejusdem Eugenii mitigationem antedictam, nostramque declarationem hujusmodi, ut confessor idoneus, quem quilibet eorum utriusq. sexus, de suorum Superiorum consensu duxerit eligendum, eorum confessione diligenter audita, semel in vita, & in mortis articulo plenariam omnium suorum peccatorum remissionem, & indulgentiam impendere valeat, auctoritate Apostolica, tenore præsentium gratiose concedimus, &c.

Dat. P. A. 6. die 28. Nov. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, 4. Kalendas Decembris Pontificatus nostri Anno sexto.

XIV.

Quod omnes Magistri, vel Præceptores quorumcumque locorum sub vocabulo S. Spiritus, sint totaliter subjecti magno Magistro, seu Generali Præceptori Archiospitalis S. Spiritus in Saxia de Urbe, & absque ejus licentia eleemosynas querere non possint. Et ad ipsum solum spectet collatio locorum Ordinis Sancti Spiritus.

Institutionem autem hujus Hospitalis, & alia ipsum concernentia vide sup. in Constit. 40. *Innoc. III. Inter pag.* 108. *Tom. III. P. I.*

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. ETSI universis Xenodochiis, Hospitalibus, & piis aliis locis ubilibet constitutis, in quibus misericordiæ opera, & alia charitatis officia exercentur, paterna nos deceat pietate prospicere, & pro ipsorum statu prospero, utque in hujusmodi meritoriis actibus continuo exercendis persistere, proque pauperum, & miserabilium personarum susceptione, subsidio, & hospitalitate servanda, eorumque membra, bona, & jura non modo a cunctis sinistris eventibus præservare illæsa, verum potius adaugere debeamus: erga nostrum tamen in Saxia Almę Urbis Hospitale, quod nuper a fundamentis ereximus, instauravimus, & sumptuoso opere ampliavimus, eo magis intendentes, ejusque indigentiis providere, ut qui in eo infantes expositi, languentes, & infirmi, alii quoque pauperes, & egeni benigne recipi mittere, & caritative tractari valeant, profecto nos convenit, quo nostris Hospitale prædictum pateat aspectibus, & universorum ad illud confluentium pauperum auxilium atque refugium est, & præter Rom. Pontificem Superiorem alium neminem recognoscere.

Quidam Fratres faciebant se Præceptores generales in locis ab isto Hospitali dependentibus. §. 1. Cum itaque sicut accepimus displicenter, nonnulli in ipsius Hospitalis Fratres, etiam præceptorias, hospitalia, membra, & loca pia ab ipso Hospitali in Saxia

Saxia dependentia, obtinentes, ambitione, & cupiditate cæca inducti, & suis terminis non contenti, temeritate propria se Generales Præceptores dicti Ordinis, precipue in partibus Ultramontanis nominare, ac in nonnulliis præceptoriis, hospitalibus, membris, & locis ab ipso Hospitali in Saxia dependentibus, eorumque personis jurisdictionem ordinariam, sive per modum submissionis, fundationis, unionis, annexionis incorporationis, vel applicationis, commendæ, vel vicariatus perpetui, eis ut dicitur factarum, sive aliis exquisitis mediis potestatem, & superioritatem habere, sibique indebite vendicare videantur.

Alii autem, ipsa loca. & eleemosynas, sibimet appropriabant.

§. 2. Plerique vero alii a quorum oculis Dei timor abscessit, non attendentes fructus, redditus, & proventus dicti Hospitalis in Saxia, necnon oblationes, eleemosynas, atque alia charitativa subsidia, quæ pia largitione fidelium Christi, ipsi Hospitali in Saxia legantur, seu largiuntur, aut relinquuntur, in usus, & sustentationem expositorum, infirmorum, & pauperum prædictorum ex cunctis partibus Mundi ad illud confluentium convertantur, Prioratus, præceptorias, membra, hospitalia, & loca ab ipso Hospitali in Saxia occupare, invadere, tenere, & detinere; oblationes quoque, eleemosynas, & alia pauperum subsidia, etiam ipsius nostri Hospitalis nomine questuando, & mendicando usurpare, & in suos usus convertere, cum suarum periculo animarum, & pauperum eorumdem detrimento maximo, non formidant.

Hic ideo Pontifex omnia dicta loca intitulata sub vocabulo S. Spiritus, ab isto Hospitale dependere declarat.

§. 3. Nos quorum interest Hospitalis expositorum infantium, languentium, & pauperum prædictorum indemnitatibus providere, adversus ambitiosos presumptores, occupatores, invasores, detentores, & usurpatores prædictos, illo volentes uti opportuno remedio, per quod eorum conpescatur temeritas, & alias de cetero perpetrandi similia aditus præcludatur: Motu proprio, non ad alicujus super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra deliberatione, & voluntate, omnia, & singula alia hospitalia, præceptorias, membra, & pia loca dicti Ordinis, & sub vocabulo S. Spiritus intitulata, ab ipso nostro Hospitali in Saxia dependere, nullique alii Monasterio, præceptoriæ, Hospitali sive alii pio loco, præterquam dicto Hospitali in Saxia, etiam si longæva consuetudo aut submissio aliqua repugnarent, pleno jure subesse, auctoritate Apostolica tenore presentium, & certa nostra scientia decernimus pariter, & declaramus.

Eaq. solummodo Fratribus Ordinis S. Spiritus, & per Magistrum, generalè hujus Hosp. conferri posse decernit.

§. 4. Statuentes, ac etiam decernentes quod ipsius Ordinis hospitalia, præceptoriæ, membra, & loca, nulli cujuscumque dignitatis, status, gradus, vel conditionis fuerit, preterquam ipsius nostri Hospitalis Fratribus, & Ordinem ipsum expresse professis, eis tamen pro solo nutu dicti Preceptoris existentis, & pro tempore ad claustrum quotiens expedierit revocandis, in titulum, vel commendam conferri valeant, sive possint.

Nemo alius se Mag. generalem appellet, & solo hujus Hosp. Magistro generali obediant.

§. 5. Nullusque ipsius nostri Hospitalis Frater, etiam administrationem, vel officium seu beneficium obtinens, se generalem Præceptorem, citra, vel ultra Montes nominare, neque aliquam jurisdictionem, aut superioritatem in preceptores, hospitalarios, Priores, seu administratores alios dicti Ordinis, seu ipsorum loca, & bona vendicare quoquomodo præsumant. Quinimmo omnes, & singuli dicti Ordinis ptæceptores, hospitalarii, & religiosi, quos eidem Præceptori nostri Hospitalis in Saxia pleno jure subesse volumus, & tamquam suo Superiori obedientiam, & reverentiam congruam exhibere, ac salva hujus Sedis auctoritate, in omnibus sicuti unico eorum Præceptori obtemperare teneantur, & debeant.

Contravenientes excommunicati sunt.

§. 6. Alioquin si in premissis, vel eorum aliquo reddiderint se rebelles, aut aliquid in contrarium temere attentare præsumpserint, & moniti non resipuerint, ut tenentur, sententiam excommunicationis incurrant, atque suis preceptoriis, & beneficiis quæ obtinuerint, privati existant.

Et etiam questuantes absq. licentia Mag. generalis.

§. 7. Quas quidem censuras, & pœnas, omnes, & singuli qui oblationes, & alia pia subsidia ipsi Hospitali nostro in Saxia, sive expositis languentibus, & egenis in eo pro tempore degentibus quæstuando, sive alias quovis modo absque ipsius generalis Præceptoris expressa licentia petere, exigere, usurpare, aut in eis committere fraudem presumpserint, incurrere volumus ipso facto.

Qui etiam eorum beneficia uti vacantia aliis conferre possit.

§. 8. Possitque Præceptor, constito sibi de præmissis per eos taliter perpetratis, absque monitione alia, ipsos, & eorum singulos delinquentes censuras, & pœnas prædictas incurrisse declarare, & ipsorum beneficia tamquam vacantia personis idoneis præsentium auctoritate conferre.

Forma eleemosynas de cetero colligendi.

§. 9. Ut autem oblationes, eleemosynæ, & subventiones prædictæ, ac omnia, & singula ipsi nostro Hospitali per fideles ipsos legata, aut donationes causa mortis, vel inter vivos donata, vel quovis modo relicta, & quæ pro tempore donabuntur, & relinquentur, ad commodum, & profectum Hospitalis, & pauperum fideliter, & absque diminutione perveniant, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis, eorum Vicariis, & Officialibus, in virtute sanctæ obedientiæ, harum serie committimus, & mandamus, quatenus pro conservatione oblationum, eleemosynarum, subsidiorum, legatorum, relictorum, & donatorum bonorum ad ipsum Hospitale nostrum spectantium tam in suis Civitatibus, quam suarum Diœcesibus, locis insignibus, duos idoneos viros vitæ laudabilis, & conversationis honestæ fidei, & facultatibus preditos, ad colligendum, & conservandum singulis annis nomine Hospitalis nostri ejusdem oblationes, & prædicta ordinare, & deputare procurent, qui ea neque quæstoribus, vel aliis quibuslibet personis, nisi specialibus nunciis generalis Preceptoris jusdem patentibus literis ipsius munitis sigillo

sigillo, tradere, & assignare teneantur, qui quidem collectores, etiam singulis annis de receptis, & administratis per eos, coram Ordinariis, Vicariis, vel officialibus atque nunciis supradictis teneantur reddere rationem, quam sub sigillo Ordinariorum seu Officialium prædictorum signatam, iidem nuncii Præceptori generali prædicto quantocius destinare teneantur.

Obstantia tollit.

§. 10. Non obstantibus quibuscumque privilegiis, indultis, & literis Apostolicis, generalibus, vel specialibus quibusvis personis, cujuscumque dignitatis, etiam Pontificalis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint per Nos, vel Sedem Apostolicam, sub quacumque forma, vel expressione verborum, & cum quibusvis efficacissimis urgentissimis, & derogatoriis clausulis, irritantibusque decretis, etiam motu, scientia, & auctoritate similibus hactenus forsan concessis, constitutionibus quoque ordinationibus Apostolicis, necnon statutis, & consuetudinibus Ecclesiarum, & Monasteriorum, vel aliorum locorum quibus concessæ sunt, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, quibus, eorum tenores pro expressis habentes, quoad præmissa derogari volumus, & derogamus expresse, ipsis alias in suo robore duraturis. Ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Dat. P. A. 6. die 23. Jan.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, decimo Kalendas Februarii Pontificatus nostri Anno Sexto.

XV.

De celebratione Capituli Generalis, & Capitulorum Provincialium Congregationis Eremitarum Beati Petri de Pisis, ac electione ejus Prælatorum.

Alia de his Eremitis dicta sunt supra in Constit. 16. Eug. IV. pag. 19. Pervenit.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

SEdes Apostolica æqua semper in omnibus distributrix, ea quę pro divini cultus augmento, ac devotarum personarum, maxime quæ mundanis abjectis illecebris in contemplationis suavitate sub humilitatis spiritu devotum ac sedulum exhibentes Altissimo famulatum, commodo, & utilitate processerunt, ut semotis ambiguitatibus, ac conscientiæ scrupulis firma persistant, libenter cum ab ea petitur provisionis suæ adminiculo roborat, extendit, & declarat, prout ipsarum personarum statuti ac quieti conspicit salubriter expedire.

Hic Pont. facultatem eligendi confessorem, & alia eorum privilegia approbavit.

§. 1. Dudum siquidem pro parte dilectorum filiorum universorum Eremitarum Societatis quondam Fratris Petri de Pisis nobis exposito, quod olim ipsius Societatis Eremitis tam in communi, quam in particulari pro tempore existentibus, Apostolica extiterat auctoritate successive concessum, ut confessor idoneus sæcularis, aut ejusdem Societatis, vel cujusvis ordinis regularis, quem quilibet ipsorum pro se duceret eligendum, eorum confessionibus diligenter auditis, eos ab omnibus & singulis excessibus, criminibus, reatibus, & delictis, ac excommunicationis, & suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis censuris & pœnis quavis occasione, vel causa, in genere, vel in specie latis, etiam si talia forent, per quæ Sedes præfata esset merito consulenda, semel in vita, & mortis articulo, in aliis vero casibus toties quotiens opus foret absolvere, & pœnitentiam salutarem injungere, ac alia facere posset: Nos tunc ipsorum Eremitarum in ea parte supplicationibus inclinati, circa dictam electionem confessoris hujusmodi, ac quęcumque quotcumque, & qualiacumque alia concessiones, gratias, indulgentias, facultates, privilegia, & indulta dictæ societatis illiusque Eremitis in genere vel in particulari, quomodolibet & qualitercumque per prædecessores nostros Romanos Pontifices, seu eorum aut alterius ipsorum auctoritate (quorum omnium & singulorum tenores haberi volumus pro expressis) vel pro Romanis Pontificibus se gerentes & habitos, ac alios auctoritatem habentes concessa, auctoritate Apostolica approbavimus, ac scripti nostri patrocinio communivimus, supplentes omnes, & singulos defectus, si qui forsan ex defectu potestatis, seu alias quovis modo intervenissent in eisdem.

Qui confessor vota commutare possit.

§. 2. Et nihilominus tunc & pro tempore existentibus dictæ societatis Eremitis, ut confessor per eos & quemlibet eorum, ut præfertur, eligendus, vota quæcumque etiam peregrinationis ultramarinæ, & visitationis liminum beatorum Petri & Pauli, ac sancti Jacobi in Compostella Apostolorum, & alia si qua emiserunt, auctoritate Apostolica prout animarum suarum saluti videret expedire, in alia pietatis opera commutare valeret.

Priorq. generalis cum eorum fratribus possit dispensare ut hic.

§. 3. Et quod Generalis Prior dictę Societatis pro tempore existens, cum eisdem Eremitis, per saltum, aut ante ætatem legitimam, seu extra tempora a jure permissa, ad quoscumque etiam sacros & presbyteratus ordines promotis, ac ex quavis alia causa (præterquam super bigamiæ, & homicidii voluntarii, aut mutulationis membri) irregularitatibus, ut pręmissis non obstantibus, ad omnes etiam sacros & presbyteratus ordines promoveri, & in illis, ac per eos etiam, ut præfertur, male susceptis, aut omissis ordinibus, ut illos a quocumque mallent Catholico Antistite gratiam & communionem prædictæ Sedis habente suscipere, & in alta-

in altaris ministerio ministrare libere, & licite possent, licentiam dare, omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam sive notam, quomodocumque & qualitercumque per eos & quemlibet eorum contractam abolere.

Et ipsi fratres etiam extra tempora sacr. ordines suscipere valeant.

§. 4. Ipsique Eremitæ de ejusdem Prioris licentia a quo mallent Catholico Antistite gratiam & communionem ejusdem Sedis habente, se etiam ad omnes sacros ordines facere, & extra tempora a jure statuta promoveri, ipseque Antistes illos eisdem Eremitis impendere libere & licite valeret, prædicta auctoritate indulsimus, prout in nostris inde confectis literis plenius continetur.

§. 5. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dictæ Societatis petitio continebat, a nonnullis asseratur literas nostras prædictas, ac in eis contenta, juribus non subsistere, vel de subreptione notari, eo quod in prioribus concessionibus quoad confessionum auditionem & impendendam absolutionem casus generaliter solum, & nulli specialiter, ut in ipsis nostris literis habetur, expressi fuerunt.

Eug. IV. Capitul. generale quotannis fieri jussit.

§. 6. Et sicut eadem petitio subjungebat, licet, quod per felicis record. Eugenium Papam Quartum prædecessorem nostrum Societati prædictæ concessum extitisset, quod Capitulum Generale eorum annuatim celebrare possent.

Nic. vero V. quolibet triennio cogi decrevit.

§. 7. Tamen piæ mem. Nicolaus Papa Quintus etiam prædecessor noster ad ipsius Societatis supplicationem, & instantiam, inter alia statuit, & ordinavit, quod ipsi, non obstante concessione præfati Eugenii prædecessoris, Capitulum Generale de triennio in triennium celebrarent, & eligerent generalem Rectorem, in cujus manibus Prior generalis, Rector, & alii Patres renunciarent, & de corpore Societatis quatuor socii eligerentur, qui durante Capitulo in discussione, & examinatione causarum dicti Capituli adhęrerent ipsi Generali.

Constitutiones Societatis, quædam alia statuebant.

§. 8. Sed quia ex constitutionibus dictæ Societatis eligitur primitus in Capitulo Generali ex ipsa Societate, unus & generalis Vicarius Capituli, in cujus manibus generalis Rector, & omnes Patres renunciant, ac fratres capitulariter congregati eligunt quatuor socios, qui in discussione & examinatione causarum dicti Capituli adhæreant ipsi Vicario generali, & postquam occurrentia & facta Capituli diligenter examinata & discussa sunt per ipsos Vicarium & socios electos, eliguntur per eos dictæ Societatis Priores, & exinde per totum Capitulum Rector generalis, & Vicarii ejus.

Societas ergo in prædictos Papæ provisionem expostulat. Qui prædicta omnia approbat.

§. 9. Pro parte dictę Societatis nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis omnibus & singulis sibi ac statui suo opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur ipsorum in hac parte supplicationibus inclinati, Eugenii, & Nicolai prædictorum, ac aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum ipsi Congregationi & Societati sub quibusvis verborum formis concessas literas, ac omnia et singula in eis contenta, quas, & earum tenores, acsi de verbo ad verbum insererentur pro sufficienter expressis haberi volumus, auctoritate Apostolica tenore pręsentium ex nostra certa scientia confirmamus, & approbamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus.

Suasq. bulla validat.

§. 10. Nostras vero literas prædictas, ac omnia, & singula in eis contenta valere, & plenam roboris firmitatem obtinere decernimus perinde ac si casus prædicti in dictorum prędecessorum ut in nostris literis specificati extitissent, supplentes hujusmodi ac omnes, & singulos alios defectus si qui intervenerint in eisdem.

Facultatem eligendi confessorem iterato concedit.

§. 11. Et nihilominus pro majori serenitate conscientiæ cujuslibet Eremitarum præfatæ Societatis, ipsis omnibus, & singulis pręsentibus, & futuris, ut idoneus Presbyter sæcularis, vel ejusdem Societatis seu cujusvis Ordinis regularis, quem ipsi aut quilibet eorum duxerint eligendum, eos, & quemlibet eorum ab omnibus, & singulis excessibus, delictis, criminibus, & peccatis, ac excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis quavis occasione, vel causa generaliter, vel specialiter latis, etiam ab omni labe simoniæ, ac singulis præfatæ Sedi reservatis, semel in vita, & etiam in mortis articulo plenarie, in aliis vero non reservatis, totiens quotiens opportunum fuerit, absolvere, & pœnitentiam salutarem eis injungere possit, & valeat.

Capitulaq. provincialia annuatim, & generalia triennio cogi jubet.

§. 12. Et insuper ut ipsa Congregatio ac Societas sanctius ac quietius regatur, & gubernetur, quod provincialia annuatim, generalia vero Capitula de triennio in triennium celebrare.

Quæ in generali Capitulo agenda sunt, præscribit.

§. 13. Necnon ut generalis Capituli causæ, illisque, & Congregationi suæ pro tempore occurrentes cautius, & diligentius examinentur, & discutiantur; ipsi in generali Capitulo cogregati primitus, & ante omnia eligere valeant unum ex dicta Congregatione in generalem Vicarium ipsius generalis Capituli, in cujus manibus dictę Congregationis generalis Rector, & omnes locorum aliorum pręsentium, & futurorum Rectores, Priores, & Vicarii, eorum superioritatem, & officia specialiter, & expresse singulariter renunciare teneantur, & debeant, & deinde sex alios ex ipsa Congregatione, & corpore Capituli, qui sex, vel sanior pars illorum, cum generali Vicario Capituli, omnia sibi, & præfatæ Congregationi occurrentia, ac Capituli facta diligenter examinare, discutere, ordinare, & determinare, ac Rectores, & Priores eligere, & creare. Ipsique sic electi, & creati cum toto Capitulo, vel majori parte ipsius Generalem totius Congregationis, & triennalem Rectorem, ac ipsius generalis Rectoris duos aut plures, prout videbitur expedire, Vicarios eligere, & deputare, ac alias in præ-

præmissis, et circa ea, prout per eos hactenus observatum extitit, ac in dicte Societatis constitutionibus desuper factis plenius continetur absolvere, ordinare, et facere libere ac licite possint, et valeant, auctoritate prædicta de specialis dono gratiæ concedimus, et indulgemus per præsentes.

§. 14. Non obstantibus Eugenii, Nicolai, ac aliorum Romanorum Pontificum predictorum literis, &c.

Contraria tollit.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, Kalendis Februarii Pontificatus nostri Anno sexto.

D. P. An. 6. die 1. Febr.

XVI.

Renovatio Confraternitatis piorum virorum in Archihospitale S. Spiritus in Saxia de Urbe, cum Indulgentiarum aliarumque gratiarum elargitione.

SIXTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad futuram rei memoriam.

Proœmium.

Illius qui pro Dominici salvatione gregis in ara Crucis in pretium immolari non erubuit, quique post ejus mortem, & a mortuis resurrectionem, præordinatis testibus sæpe apparens, tandem ascensurus ad Patrem suos nolens discipulos relinquere orphanos, Spiritus Santi Paracliti consolatione visitavit, & eos hospitales adinvicem fore debere, charitatisque dona, quę omnes alias virtutes superat, exercere pręcepit, vices quamquam immeriti in terris gerentes, quamvis ex debito Pastoralis officii mens nostra rerum pro tempore ingruentium occasione ad multiplices cogitatus se divertat, tamen incessanter curis flectimur assiduis circa quæcumque pia loca, maxime in honorem ejusdem Sancti Spiritus constructa, nobis præsertim, ac Romanæ Ecclesiæ peculiaria, utpote ex ejusdem Ecclesiæ ære olim constructa, proventibusque dotata, & in quibus continuo hospitalitatis cura, & miserationum opera exercentur, ut illa ad salubriorem statum, & majorem hospitalitatis hujusmodi observantiam, ejusdemque caritatis, & aliarum universarum virtutum, ac misericordiæ donorum inibi perfectius exercitium inducamus, utque ad præmissa cunctorum Christifidelium vota concurrant ad pia implenda opera, fideles ipsos per Confraternitatis spiritualis tamquam membra suo capiti adhærentia nexum quibusdam spiritualibus, & allectivis muneribus prosequimur, ut exinde gratiæ divinæ reddantur aptiores. Et ut charitatis, & hospitalitatis devotio ejusdem paracliti inspiratione cordibus ipsorum fidelium imprimenda peramplius in dies in eis augeatur, & his quæ hactenus per prædecessores nostros Rom. Pont. eisdem piis locis pręmissorum respectu Apostolica munificentia concessa fore noscuntur, ut exinde majoris firmitatis robur suscipiant, ex nostri Apostolatus officio, quotiens opportunitas se offert, favorabiliter adiicimus nostri ministerii partes.

Innoc. III. fundavit in Urbe Hospitale S. Spiritus in Saxia, & ipse ac alii Pont. multas ei gratias concesserunt.

§. 1. Attente igitur considerantes, quod Hospitale nostrum Sancti Spiritus in Saxia Almæ Urbis, quod fel: rec: Innocentius Papa III. Prædecessor noster divinitus, ut pie creditur, inspiratus, ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, pro animarum, & corporum evitandis periculis, & expositorum infantium, ac pauperum miserabiliumque, & infirmorum subsidio, & subventione fundavit, cuique, & illius membris, locis, & Ecclesiis, tam ipse Innocentius, quam Honorius etiam III. Alex. IV. Cœlestinus V. Bonifacius VIII. Clem. V. Joannes XXII. Bened. XII. Urbanus V. Gregorius XI. Alexander V. Eugenius IV. Nicolaus V. Callistus III. Pius II., & Paulus etiam II. Romani Pontifices Prædecessores nostri, diversa privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, indulgentias, aliasque spirituales, & temporales gratias successive concesserunt, illis dictum Hospitale multipliciter decorantes, dudum eorumdem Pontificum, & aliorum Christifidelium largitione adeo abundasse, quod hospitalitatis onera, & alia charitatis, & pietatis opera, in eo poterant continuo exerceri.

Hic autem Pont. a fundamentis reędificavit.

§. 2. Et postmodum (prout notorietas facti, & rerum experientia indicabat omni intuenti) causantibus guerrarum turbinibus, & aliis sinistris eventibus ad magnam diminutionem tam in spiritualibus, quam illius proventibus temporalibus devenisse, & oculo perspicaci intuentes illius structuras, & ædificia modernis temporibus ad pauperum infirmorum, expositorum, & aliarum miserabilium personarum ad illud confluentium receptionem, angusta, depressa, & minus accommoda fore, ita ut eis exitii potius quam recuperandæ sanitatis, & salutis causa existerent, & propter eorum vetustatem ad casum tenderent miserabilemque ruinam, ac pia ejusdem Redemptoris verba, in quibus se in pauperes recipi nos instruit, intra pectoris nostri arcana revolventes, ejusdem Hospitalis structurarum, vetustate sublata illud a fundamentis de novo, opere condecenti construi, & ædificari fecimus, ut tam pro infirmorum, & aliarum miserabilium indigentium, quam eis obsequentium personarum, & servitorum commodo, longe lateque ampliavimus, claustraque, & habitationes ac alia cum suis officinis ædificia eminentiora, ac utiliora, etiam pro mulieribus, & infantibus expositis hujusmodi sub clausura collocandis, & pro nobilibus ac honestis personis infirmis protendere, & annuente Domino continuo ampliare, & conservare non cessamus, ac pro ipsius

Hospitalis supportandis oneribus, ejusdem Hospitalis proventus auximus, & in dies augere curabimus.

Eugenius IV. ibidem innovavit quondam Confraternitatem piorum virorum.

§. 3. Et quoniam inter eosdem prædecessores nostros Eugenius præfatus, inter cetera quamdam Confraternitatem proborum virorum a prædecessoribus suis hactenus institutam, tunc tamen intermissam, sperans eam multis modis eidem Hospitali fructum afferre, cum omnibus ei concessis privilegiis, favoribus, & indulgentiis per suas certi tenoris literas innovavit.

Pontifex iste omnia indulta Hospitalis confirmat.

§. 4. Nos prædictorum, & aliorum Romanorum Pontificum singularum literarum ipsi Hospitali sub quibusvis verborum formis concessorum tenores series, & effectus, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, pro sufficienter expressis haberi volentes, Motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex nostra certa scientia, & spontanea voluntate, illas, ac omnia, & singula in eis contenta privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, gratias, indulgentias, remissiones, facultates, concessiones, & indulta ab eisdem prædecessoribus Hospitali hujusmodi, illiusque Ecclesiis, & membris per eosdem prædecessores concessa, præsentibus tamen non contraria, auctoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus & approbamus, præsentisque scripti patrocinio communimus, illasque & illa perpetuo viribus subsistere decernimus.

Confraternitatemque de novo erigit.

§. 5. Necnon ad honorem, & decus totius Curiæ cœlestis, unam novam, sanctamque Confraternitatem in dicto Hospitali, pro illius, ac bonorum, & jurium ejusdem conservatione, defensione, & protectione perpetua, ac sub modis, & formis ac conclusionibus infrascriptis, motu, scientia, & auctoritate similibus etiam de fratrum nostrorum consensu unanimi, erigimus, facimus, creamus, & perpetuo ordinamus.

Et ipse unacum Cardinalibus ingreditur.

§. 6. Et ut dicta sancta Confraternitas per nos in præsentiarum sic instituta, plenum, & optatum sortiatur effectum, Nos illam, & singuli ex prædictis fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus ex nunc ingredimur, atque manu propria Nos, & ipsorum singuli in quodam libro ejusdem sanctæ Confraternitatis, hujusmodi ad effectum, singula nomina jam descripsimus.

Aliique honesti viri eam ingredi possunt, etiam per procuratorem si sint absentes.

§. 7. Ac motu auctoritate, & scientia prædictis, ac irrefragabili constitutione perpetuo valitura statuimus, & ordinamus, quod singulorum utriusque sexus fidelium, honestæ tamen conservationis, & famæ, hanc Confraternitatem nunc, & pro tempore intrare volentium in Urbe præsentium pro tempore dumtaxat, nomina, & cognomina, ac qualitates in dicto libro, & præfato Hospitali dumtaxat, & non alibi describantur, & pro illorum ingressu ac descriptione, ad solutionem alicujus quantitatis pecuniæ aut rerum aliarum, nisi quantum sua sponte elargiri voluerint, aut cujusque devotio dictaverit, minime teneantur. Carissimus autem in Christo Filius noster Fridericus modernus, & pro tempore existens Rom. Imperator semper Augustus, Reges, Principes, Duces, Marchiones, Comites, & Barones, Dominique terrarum, ac illorum viventium, & defunctorum uxores, necnon Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi Monasteriorum Abbates, militiarum Ecclesiasticarum magistri, & majores post Pontificales in Metropolitanis vel in aliis Cathedralibus, ac principales in Collegiatis Ecclesiis dignitates, necnon Conventuales Prioratus, Præposituras, Præpositatus & generales præceptorias obtinentes, etiam ab eadem Urbe absentes, si id per procuratorem habentem ad hoc speciale mandatum (quod in publicam formam exhibere, et Præceptori dicti Hospitalis dimittere teneantur) id petierint, in confratres dictæ confratriæ recipi, et illorum, ac illarum nomina, et cognomina ac qualitates, ac si præsentes forent, in dicto libro perscribi, et annotari possint in Urbe præfata dumtaxat, ac si præsentes forent in illa.

Confessoresque eligere valent.

§. 8. Item quod singuli ex confratribus sic in eodem sanctæ Confraternitatis libro pro tempore descripti sæcularem vel regularem presbyterum, in suum possint eligere confessorem, qui eligentium confessione diligenter audita, eis semel vita comite, ab omnibus, & singulis criminibus, & peccatis, necnon excommunicationis, & quibusvis aliis sententiis, & censuris Ecclesiasticis, etiam occasione simoniæ super ordinibus vel beneficiis assequendis ubicumque contractæ, & aliis casibus specialiter, vel generaliter Romano Pontifici, & Sedi Apostolicæ quovis modo reservatis, & propter quæ ipsa Sedes merito esset consulenda, (præterquam hæresis, rebellionis, aut conspirationis in personam vel statum Romani Pontificis, seu Sedis Apostolicæ, & offensæ personalis in S.R.E. Cardinalem, Patriarcham, Archiepiscodum, & Episcopum, ac Presbytericidii) & etiam in mortis articulo plenariam omnium peccatorum suorum, etiam exceptorum hujusmodi, remissionem impendere possit. Ita quod si tunc non objerint, quotiens in tali articulo constituti fuerint, illam reiterare possit idem vel alius confessor sic electus. In aliis vero casibus, totiens quotiens opportunum fuerit, confessione audita, eos absolvere valeat & pœnitentiam eis injungere salutarem.

Qui Confessores absolvant &c.

§. 9. Quodque idem confessor sic electus in Urbe dumtaxat, cum eisdem confratribus eum in confessorem eligentibus cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis, et præeminentiæ fuerint clericali militiæ adscriptis, etiam religiosis, quæcumque beneficia Ecclesiastica etiam obtinentibus, qui præmissis sententiis ligati Missas, et alia divina officia celebrando, aut alias illis se immiscendo, seu alias in casibus in jure expressis, vel non expressis irregularitatem contraxerit (bigamia, et homicidio voluntario dumtaxat exceptis) ut ad omnes superio-

periores, etiam sacros ordines promoveri et in aliis ac per eos susceptis ordinibus hujusmodi, etiam in altaris ministerio ministrare, ac dignitates, et beneficia Ecclesiastica quæcumque recipere, et retinere. Necnon Monasteriis, & Ecclesiis Cathedralibus etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus præfici, & præesse libere, & licite possint dispensare, ac eis de his quę tunc detinerent dignitatibus, & beneficiis hujusmodi providere, & quibus minus canonice preęssent Ecclesiis, & Monasteriis hujusmodi eos præficere in foro conscientiæ dumtaxat, Apostolica valeat auctoritate prædicta.

Confratrum sepulturam etiam tempore interdicti permittitur.

§.10. Adiicientes insuper statuto, & ordinationi prædictis, quod corpora singulorum confratrum prædictorum tam Ecclesiasticorum, quam laicorum utriusque sexus in dicto libro descriptorum, quos tempore Ecclesiastici interdicti quovis modo etiam a Sede Apostolica impositi decidere contigerit, dummodo causam non dederint interdicto, Ecclesiasticæ sepulturæ tradi debeant, absque tamen funeris pompa, sicut solitum est fieri de corporibus clericorum interdictum servandi,

Decedentes in Hospitali ibique servientes gaudent gratiis Confratrum.

§.11. Decedentes autem pro tempore in Hospitali prædicto, & ejusdem Hospitalis, ac pauperum expositionum eorumdem obsequiis pro tempore insistentes utriusque sexus, quamdiu perseveraverint in obsequiis hujusmodi dumtaxat, eisdem quibus Confratres in dicto libro descripti, quoad omnia in præsentibus contenta, privilegiis, facultatibus, & gratiis potiantur, & gaudeant,

Indulgentia pro subvenientibus Hospit:

§.12. Porro ad communicandam latius operis, tam pii salutem, omnibus, & singulis utriusque sexus aliis Christifidelibus, qui ad dictum Hospitale pro illius prędictis oneribus supportandis, de eorum bonis, prout eorum dictaverit devotio, fideliter transmiserint, vel in suis testamentis, & ultimis voluntatibus ad hoc legaverint: Motu, scientia, & auctoritate prædictis concedimus, ut in mortis articulo constituti, confessorem idoneum eligere possint, qui eorum confessionibns diligenter auditis, omnium peccatorum suorum plenariam eis remissionem elargiri possit. Provideat autem Pręceptor dicti Hospitalis, nunc & pro tempore existens, quod eleemosynæ, & mittentium nomina, & legata, in libro ad hoc deputato describantur, sub excommunicationis pœna, eo ipso, si id malitiose facere neglexerint incurrenda.

Notarii notificent dispositiones factas ad favorem hospitalis &c.

§.13. Districte præcipientes Notariis qui rogati fuerint de testamentis, vel aliis ultimis voluntatibus, in quibus aliquid disponi contigerit in posterum in favorem, & commodum dicti Hospitalis, ut sub excommunicationis pœna, hujusmodi dispositionem quantocius commode poterunt, Præceptori dicti Hospitalis, seu alteri per quem id possit ad dicti Præceptoris notitiam pervenire, intimare procurent.

§.14. Ipsi quoque Notarii, & Confessores eorumdem decedentium, in suorum remissionem peccatorum, eisdem testantibus, & confitentibus commemorare non omittant, ut ad tam pia opera quæ in dicto Hospitali exercentur, manus porrigant adjutrices, quemadmodum Nos, quoscumque Christifideles, & præsertim confratres ejusdem confratrię, qui pro tempore fuerint, per viscera Domini nostri Jesu Christi adhortamur,

Ipsi & confessores suadeant infirmis subventionem hospitalis.

§.15. Et ut fideles ipsi uberioris gratię dono sentiant se refectos, harum serie decernimus, ut omnes utriusque sexus in Urbe commorantes, qui legitima causa ætatis, valetudinis, vel similibus impediti, ipsius Urbis stationes, vel quascumque indulgentias commode visitare, vel Pontificalibus benedictionibus interesse pro tempore non poterunt, illam eleemosynam Hospitali præfato conferendo, quam in præfatis stationibus ex propria pietate si eas visitassent personaliter contulissent, omnes Indulgentias præfatas stationum Vrbis, & Pontificalium benedictionum, tam plenarias, quam ad certum annorum numerum constitutas, de omnipotentis Dei gratia, & dono consequantur in forma Ecclesiæ consueta.

Impediti visitare Ecclesias Stationum Urbis Indulgentias consequantur subveniendo hospital.

§.16. Rursus ut in principio hujusmodi confraternitatis, & successive etiam futuris temporibus ad illam major devotio accrescat fidelium, & in ea memoriale sit in ęvum, omnibus dictæ confratriæ Confratribus præsentibus in Romana Curia injungimus, ut in crastinum solemnitatis Pentecostes proximę futuræ, & successive anno quolibet eadem die, impedimento cessante legitimo, in Basilica Principis Apostolorum de Vrbe conveniant, in qua hujusmodi rei memoria, ostendatur Sudarium Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, eoque ostenso, inde portando brachium S. Andreæ Apostoli (quod novissime in honorem dicti Apostoli, & laudem Confraternitatis prædictę, techa argentea, & aurea, lampadibus prætiosis ornata, & per Nos eisdem oblata recludi fecimus) & unum de articulis sancti Pauli Apostoli, & unum de digitis sanctæ Catherinæ Virginis, & Martyris per nos noviter apud Hospitale ipsum honorifice collocatis, processionaliter se transferant ad Ecclesiam dicti Hospitalis, in qua in proxime futuræ Pentecostes die prædicta, per nos dante Domino, aut unum ex dictis fratribus nostris Missa solemniter celebrabitur, ipsaque die, & deinceps singulis annis eadem die in perpetuum, universis Christifidelibus vere pœnitentibus, & confessis, Ecclesiam ipsius Hospitalis visitantibus, suffragabitur plenaria remissio omnium peccatorum, quam harum serie illis elargimur.

Confratres faciant Processionem annis singulis in festo Pentecostes & indulg. consequantur.

§.17. Confratresque ipsi, & eorum singuli in Vrbe existentes, etiam eadem die singulis annis confessorem poterunt eligere, qui eorum confessionibus diligenter auditis, eos & eorum quemlibet, etiam in casibus Sedi prædictæ reservatis, præter

terquam superius exceptis, Apostolica auctoritate absolvat, & eis pœnitentiam injungat salutarem.

Funerà Confratrum quomodo fienda.

§.18. Et insuper ordinamus, quod duo funebria pallia, alterum nigri coloris, & auro contextum pro Prælatis, & nobilibus, & alterum ex veluto etiam nigro pro clericis, & laicis, quæ eidem Hospitali obtulimus, supra capsam in qua decedentium Confratrum corpora ad sepulturam deferentur, ponantur, & in eodem Hospitali conserventur. Item in uniuscujusque cadaveris alicujus confratris defuncti expensis quidem dicti Hospitalis aderunt faces xii. & quatuor candelabra argentea condecentia, quæ etiam dicto Hospitali obtulimus, & in cujuslibet dictorum confratrum obitu seu sepultura, xvi. erunt induti camisiis nigris, & fratres dicti, cum pallio, facibus, & candelabris prædictis dictum cadaver usque ad sepulturam associabunt.

Quæ Missæ celebrandæ sint pro Confratribus vivis, & defunctis.

§.19. Item statuimus, quod perpetuo qualibet quinta Feria per circulum anni, nisi solemne festum sit impedimento, quo adveniente, die precedenti una cum Missa de sancto Spiritu cum collecta pro peccatis, & pro omnibus Confratribus tunc viventibus, ut omnipotens Deus illuminet eorum mentes, atque sua misericordia eis cuncta peccata indulgendo aboleat. Et similiter secunda Feria, & si festum impediat, tertia vel alia feria, pro animabus omnium Confratrum defunctorum celebretur alia Missa solemnis, cum pallio nigro supra arcam in medio Ecclesiæ locandam, & quatuor luminaribus in eisdem quatuor candelabris argenteis. Volentes quod quando aliquem Confratrum eorumdem ab humanis decedere contigerit quam primum opportunitas se offeret, pro remedio ejus animæ specialiter celebretur una Missa, adhibita solemnitate prædicta.

Regimen hospitalis sit Præceptoris, qui semper resideat & hospitale nulli commendetur.

§.20. Et quoniam ad manutentionem caritativæ hospitalitatis pauperum, & infirmorum, aliarumque miserabilium personarum pro tempore confluentium ad Hospitale prædictum, & qui ad illud exponuntur infantium utriusque sexus in numero copioso, conservationem quoque bonorum, & jurium ejusdem Hospitalis, presentia providi, & timorate conscientiæ Præceptoris noscitur esse plurimum opportuna, Motu, scientia, & auctoritate prædictis, statuimus, & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus, Hospitale ipsum semper per proprium regatur Preceptorem, qui in illo resideat, & illius cure ac regimini pro posse diligenter intendens, per ipsum solita inibi exerceri faciat cum integritate opera caritatis; & nemini possit aut valeat Hospitale ipsum commendari, seu in administrationem concedi. Hortantes successores nostros Romanos Pontifices qui pro tempore erunt, ut occurrente vacatione Hospitalis ejusdem, de Preceptore idoneo studeant providere, per quem hospitalis hujusmodi inibi decenter observetur, & jura ac bona ejusdem conserventur, & augeantur in dies, & a concessione illius in commendam aut administrationem alicui, etiam S. R. E. Cardinali, prorsus abstineant. Non ignari, quod si secus egerint, cum Hospitale ipsum eorum curæ specialiter sit commissum, & illius bona sint pauperum languentium, & expositorum infantium, propter hoc adhuc viventes, tam ipsi successores nostri, quam qui illud in commendam, vel administrationem hujusmodi recipient, & consentient eidem, omnipotentis Dei indignationem incurrent, & preter illa quæ permissione divina in hoc sæculo incommoda propterea indubitanter perferent, de hujus nostri statuti transgressione, in extremo tremendo judicio, & districto examine animæ, rationem reddere tenebuntur coram Deo. Quod enim nobis licere non patimur, eisdem nostris successoribus indicamus. Hec enim omnia infrascripta per viscera misericordie ejusdem Redemptoris observari injungimus, & observantibus sit pax, & dilectio in Deum. Infringentibus vero ex malitia, adsit eis indignatio usque ad condignam pœnitentiam.

Clausulæ præservativæ.

§.21. Decernentes, & declarantes nostræ intentionis esse, per quascumque similium gratiarum, & indultorum Ecclesiis, & quibusvis Collegiis, seu Confraternitatibus concessorum, generales, vel speciales suspensiones, per nos vel Sedem eamdem hactenus factas, sub quibus forsan præsentes literæ, & in illis contenta includi viderentur de cetero faciendas, præsentes literas, & illarum effectum non suspendi, & in illis comprehendi non posse aut debere, sed omnia in eisdem literis contenta semper, & inconcusse in suo robore permanere, ac irritum & inane si secus super his à quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§.22. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus ac literis Apostolicis, necnon privilegiis, & indultis quibusvis Hospitalibus, ac aliis Ecclesiis, & locis sive Collegiis, & Confraternitatibus, per Nos, & Sedem eamdem concessis hactenus; & in posterum concedendis, quæ (illis alias in suo robore permansuris) quatenus alicui præmissorum contrariarentur, quoad hoc viribus vacuamus, etiamsi de illis ac eorum totis tenoribus specialis, & expressa, ac deverbo ad verbum mentio foret habenda, ceterisque contrariis quibuscumque. Et ut præsentium literarum, & gratiarum tenor plenius omnibus innotescat, volumus quod dictus Præceptor presentes literas, & illarum transumptum authenticum in valvis dicti Hospitalis singulis annis, dicta secunda die solemnitatis Pentecostes affigi facere, & affixas tenere debeat tota die.

Nulli ergo omnino hominum liceat &c.

Dat. P. A. 7. die 21. Martii.

Datum Romę apud Sanctum Petrum

trum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo, XII. Kal. April. Pontificatus nostri Anno sexto.

XVII.

De observantia Aegidianarum, seu Provinciæ Marchiæ constitutionum, in toto Statu Ecclesiastico, locisque ei immediate subjectis. & de reformatione Rectorum Civitatum, Provinciarumque d. Status.

Has Aegidianas, edidit Aegidius Cardinalis, de quo supra in Const.1. Innoc.VI. Cum onus fol. 314. Tom. III. P. II.

De prædictorum auctoritate Rectorum, & Officialium reformatione, inspice sup. Constitut.3. Pauli II. Munera fol. 118.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

ET si cunctorum Christifidelium prosperis successibus, & assuetæ pietatis officio cogitare teneamur, de incolarum tamen Provinciarum, Civitatum, Terrarum, Castrorum, & locorum temporali dominio Romanę Ecclesiæ immediatè subjectorum, prospero, & felici regimine tanto propensiorem curam gerere, & ad illorum regimen deputatorum pro tempore Officialium vitam, ritus, & mores solertiori cura ordinare debemus, quanto illorum cura, specialius nobis immediate dignoscitur esse commissa, nosque eos, utpote peculiares dictæ Ecclesiæ filios, prę ceteris gerimus in visceribus charitatis.

Hic Pont. Commissarios destinavit ad inquirendum de vita & moribus Officialium, & Gubernatorum extra Curiam

§.1. Dudum siquidem, cum ad aures nostras pervenisset, quod nonnulli ex præsidentibus, Provinciis, Civitatibus, Terris, Castris, & locis præfatę Ecclesię immediatè subjectis, & in eis magistratus pro Nobis, & eadem Ecclesia gerentes, ac alii Officiales, proprię salutis obliti, variisque affectibus præpediti, nonnulla committere non expaverant, quę in opprobrium præfatę Ecclesię, ac subditorum nostrorum damnum pariter, & jacturam, redundare noscebantur. Nos tunc nonnullos viros probos, ex multis electos, Syndicos, & Commissarios ad inquirendum de vita, moribus, & regimine Gubernatorum, & aliorum Officialium quorumcumque in Provinciis, civitatibus, terris, castris, & locis prædictis, quęvis officia exercentium, & quocumque nomine nuncupatorum, ac quavis dignitate, & honore fungentium, & audiendum querelas omnium, & singulorum de eis, palam vel secrete conqueri volentium, & nobis quę invenirent fideliter referendum, ad universas Provincias, civitates, terras, castra, & loca prædicta, duximus destinandos. Ex quorum postmodum relatione fideli cognovimus, Legatos, etiam de latere, Gubernatores, Potestates, Rectores, & alios Officiales, tunc, & pro tempore deputatos, in Provinciis, civitatibus, terris, castris, & locis prædictis, in multis à jure communi, & tradita eis norma, forma, & ordine per provinciales confirmationes, a summis Pontificibus prædecessoribus nostris, & Legatis, qui in Provinciis ipsis pro tempore fuerint, circa suorum officiorum executionem deviasse, & deviare, prout nobis relatum fuerat ante missionem Syndicorum eorumdem.

Et modo ipsis Officialibus præcipit observantiam constitutionum Aegidianarum cum earum declarationibus.

§.2. Cupientes igitur emendatis præteritis, ne talia perpetrentur in posterum, pro posse, opportunum adhibere remedium, hac salubri in perpetuum valitura constitutione, statuimus, & ordinamus, quod qui nunc sunt, & pro tempore erunt in provinciis, civitatibus, terris, castris, & locis prędictis, deputati Legati, etiam de Latere, Gubernatores, & eorum Locumtenentes, teneantur, & debeant firmiter, & inviolabiliter observare, & quantum (in eis est) per alios ad quos spectat, tenaciter observari facere omnes, & singulas provinciales constitutiones prędictas à summis Pontificibus prędecessoribus nostris ac Legatis, ut præfertur, editas dudum per bonę memoriæ Ægidium Episcopum Sabinensem, in eisdem provinciis, civitatibus, terris, castris, & locis Apostolicę Sedis Legatum, in unum volumen in sex libros distinctum, collectas, & redactas, cum additionibus, modificationibus, & correctionibus, quæ desuper emanarunt a bonæ memorię Gabriele, tituli S. Clementis, presbytero Cardinali, & inclyto Episcopo Albanensi, ac Philippo Episcopo Portuensi, tunc tituli sanctæ Susannę presbytero Cardinali, & Joanne tituli sancti Clementis, etiam presbytero Cardinali in provincia nostra Marchiæ Anconitanę, dictę Sedis successive Legatis, & a nobis nostrisque successoribus Romanis Pontificibus, pro tempore emanabunt, & præsertim sub quintadecima De prohibitione compositionis super homicidio, & sextadecima immediate sequenti De prohibitione cassationis processuum sine Thesaurario; ac decimaoctava Quod nullus gratis ad instantiam alicujus officialis debeat aliquid portare, in primo, necnon sub quarta De vita, ac honestate, ac habitatione Rectoris, ac suorum officialium, maxime dum inhibet officialibus, ne ultra exigentiam victus, victualia emant a subditis, & cum nostris modificationibus infrascriptis, sub undecima De officio, & mercede notariorum Cameræ Rectoris, & sigillo; ac tertiadecima De solutionibus notarii thesaurarii, necnon quintadecima De sigillis pertinentibus ad banchum, & eorum solutionibus, in secundo libro dicti voluminis; & & sub undecima De mercede notariorum per scriptores; & ultima contra homicidas, rubricis, inter dicti Joannis Legati additiones collocatę fuisse noscuntur.

§.3. Et quæ contra eosdem homicidas à san-

Bullæ quæ Pii II. & Paul. II. contra homicidas, quas habes sup. fol. 110. Pauli contra recipientes munera fol. 118. Et suæ bullæ quæ est prætermissa, tamquam minus necessaria.

à sanctæ memoriæ Pio secundo, & Paulo etiam secundo, Romanis Pontificibus, prædecessoribus nostris, & ab eodem Paulo prædecessore, super prohibitione receptionis munerum, & remissione poenarum, ac demum a nobis super prohibitione reiterationis visitationis provinciarum, & receptione procurationum, ratione visitationis hujusmodi, ac sportularum pro causarum decisione, emanarunt literæ, & constitutiones. Et de his omnibus, ut præfertur observandis, & observari faciendis firmiter Legati de latere in nostris, reliqui vero Gubernatores, & eorum Locumtenentes præfati jam deputati, & officia sua exercentes, infra mensem post publicationem præsentium, & in posterum deputandi, antequam officia eorum incipiant exercere, in Romana Curia præsentes, per se ipsos; absentes vero, per legitimum procuratorem, ad hoc speciale mandatum habentem, in Camera Apostolica, diebus quibus Camera tenetur, sedentibus ibidem Camerario, & Prælatis præsidentibus ac Clericis ejusdem Cameræ (præter solitum, quod propterea non omittatur) specifice, & nominatim in ejusdem Camerarii, seu Vicecamerarii, vel Locumtenentis manibus, præstare teneantur, & debeant juramentum, ac idoneos fidejussores. Et si illas transgredi comperti fuerint, præter perjurii reatum, excommunicationis latæ sententiæ poenam eo ipso incurrant, a qua, præterquam in mortis articulo constituti, ab alio quam a Romano Pontifice, proprio ore specialiter errorem suum detegendo, nequeant absolutionis beneficium obtinere.

Pro collatione officiorum percipiant quod constitutionibus est taxatum, & desuper non paciscantur.

§.4. Et quia nonnulla sæpe occurrunt, super quibus per easdem constitutiones non videtur esse sufficienter provisum, constitutioni collocatæ in eodem primo libro sub rubrica de non exercendo officium in terris Ecclesiæ, ubi requiritur confirmatio per Rectorem, nisi fuerit confirmatus; & dictæ constitutioni secundi libri, sub rubrica quarta de vita, & honestate, ac habitatione rectoris, & suorum officialium, dum prohibet familiares Rectorum, & Gubernatorum, familiaritate durante, & ea finita, infra annum, ad aliquod officium assumi; eadem auctoritate adiicimus, quod Legati, Rectores, & Gubernatores præfati, ab iis qui pro tempore electi, assumpti, vel deputati fuerint ad aliqua officia, aut aliis pro eis, etiam sponte solventibus, & offerentibus, directe, vel indirecte, electiones eorum fieri procurando, vel etiam confirmationes malitiose differendo, seu illas confirmando, nil ultra recipiant, aut recipi permittant, quam per constitutiones sit permissum, nullamque super participatione de ipsorum officiorum salario, & emolumento, pactionem ineant, aut iniri permittant per quoscumque præsertim domesticos familiares suos, sub eadem excommunicationis sententia, ut præfertur incurrenda.

Circa notarii mercedem, servent hanc taxam.

§.5. Constitutioni autem prædictæ primi libri sub rubrica De officio, & mercede Notariorum Cameræ Rectoris, & sigilli, eadem auctoritate adiicimus, quod pro literis supplicationum, sive rescriptis super salvo conductu, moratoria, aut securitate in quocumque civili vel criminali negotio, pro singula persona, quatuor bajochos, & si plures fuerint personæ, ultra primam, pro qualibet persona, unum bajochum dumtaxat recipiant, dummodo in totum, quæcumque sint personæ, ultra quam decem & octo bajochi non exigantur ab eisdem, nec fiant malitiose pro singulis summæ, ubi pro eodem negotio eis conceduntur induciæ. Pro literis autem represaliarum, solvatur medietas ejus quod continetur constitutione prædicta, & pro literis ac sigillis cujuscumque præcepti, non quatuor anconitani (ut in constitutione continetur) sed sex bajochi exigantur, & tantum pro litera, rescripto, mandato, præcepto, & sigillo quod supersedeatur in aliquo processu, & similiter pro litera, & sigillo mandati quod tollatur processus contra singularem personam factus, & si contra plures essent, pro quolibet, ultra primum, unus bajochus exigatur: ita ut quorumcumque sint, ultra quam decem, & octo bajochi, pro omnibus non recipiantur, sive una, sive plures literæ fierent pro eisdem. Et si contingat in eadem causa plura rescripta emanare, facta solutione pro primo, pro reliquis, & eorum singulo, nil solvatur.

Et Gubernatores circa Viagia Judicum nihil participent, & servent Constit. hic citatam.

§.6. Et quia circa contenta in constitutione secundi libri prædicti, sub rubrica de viagiis judicum, officialium, & majorum commissionum, salaria (ut accepimus) frequenter exceduntur, inhibemus Legatis, Gubernatoribus, Rectoribus, & Locumtenentibus prædictis, sub eadem excommunicationis latæ sententiæ poena, ut præfertur incurrenda, ne pro causis, & negotiis pro quibus viagia concedi contigerit pro tempore, juxta constitutiones, mittere præsumant alios quam judices generalis curiæ, ad quos ratione suorum officiorum quæ obtinent, pertinet cognitio causarum, & negotiorum eorumdem, nec de proventibus, & viagiis hujusmodi, quicquam sibi, & suis appropriare, directe vel indirecte, quovis quæsito colore præsumant, faciantque constitutionem ipsam, & desuper factam à dicto Joanne Cardinali declarationem, quoad salariorum exinde provenientium solutionem, firmiter observari.

Processus non circumducant.

§.7. Et ut compositiones, & mandata de supersedendo super processibus criminalibus, omni corruptelæ suspicione cessante, procedant, dicta auctoritate statuimus, & ordinamus, illa nullius esse debere roboris vel momenti, nisi consentiente Thesaurario Provinciæ pro tempore existente, emanaverint, & forma constitutionis secundi libri prædicti sub 47. rubrica De compositionibus super maleficiis seu processibus, & condemnationibus, servata fuerit in eisdem.

Non impediant pœnas pervenire ad manus Thesaurarii.

§.8. Nec liceat de cetero Legatis, Gubernatoribus, & Locumtenentibus prædictis, provenientes ex criminibus, & delictis quibuslibet, & pœnas, & mulctas ad alterius quam ad Thesaurarii manus, etiam sub colore depositi, ad finem illas convertendi in reparationem ędificiorum, vel alium usum, facere quomodolibet pervenire, sed etiam si exponendi in alios usus hujusmodi licentiam, & facultatem haberet, per manus Thesaurarii recipi, & exponi facere teneantur, sub pœna dupli ejus quod aliter deponi vel solvi contingeret, per Thesaurarium de ejusdem contrafacientis salario retinenda.

Causas in prima instantia non avocent. &c.

§.9. Abstineant praeterea Legati, Gubernatores, & Locumtenentes præfati penitus a commissione, & delegatione quarumcumque causarum in prima illarum instantia, juxta nostrarum prædictarum continentiam literarum, & etiam in secunda, quotiens audiendum in loco esse contigerit ordinarios Judices deputatos, nisi in prima instantia supplicantis personæ miseria sive debilitas, & adversarii potentia id exposcat, & in secunda instantia ad ipsos contingat appellari, quibus casibus causas ipsas delegent illis dumtaxat judicibus qui essent ordinarii eisdem, nequeantque delegati ipsi tunc delegationis hujusmodi prætextu, aliquid emolumenti a collitigantibus exigere, vel habere, etiam quantum licite eis alias per dictas literas nostras, seu alias diceretur concessum.

In causis a Sede Apost. eis commissis nihil recipiant.

§.10 Nec similiter ipsi Legati, Gubernatores, & Locumtenentes aliquid petant pro cognitione, & decisione causarum, quæ eis per Sedem præfatam in quavis instantia, cum earum avocatione a Judicibus coram quibus sunt introductę, vel sine illa, pro tempore delegantur, seu alias ex quavis causa remittuntur ad eos.

Jussio quotannis publicandi hanc bullam.

§.11. Et prædictæ tam nostræ, quam prædecessorum constitutiones, ac omnia in præsentibus literis contenta, eo firmius observentur, quo sępius fuerint publicatę, eadem auctoritate statuimus, quod Legati, Gubernatores, & Locumtenentes prædicti nunc, & pro tempore existentes, in supradicto volumine, prædecessorum, & nostras prędictas, & præsentes literas, inseri, & describi, convocatisque Officialibus, & Curialibus Curiarum suarum, ac populi multitudine, constitutiones ipsas necnon literas prædictas, annis singulis, Kalendis mensis Octobris cujuslibet anni, publice, & intelligibili vocę, de verbo ad verbum legi faciant, & publicari.

Extensio const. Egidianarum ad Urbem, & totum Statum Ecclesiastici. Alia extensio, indicata est in rub.

§.12. Ne autem Gubernatores, quos dicta Sedes nonnumquam non in Provinciis, sed in Urbe, specialibus Civitatibus, Terris, & locis deputare consuevit, quocumque nomine deputati, seu nuncupati & eorum Locumtenentes, & Thesaurarii, ac Officiales in illis pro tempore deputati, a constitutionum, additionum, modificationum, ac prædictarum, & præsentium literarum observatione, eo prætextu se excusent, quod in ipsis delegatis, Gubernatoribus, & Rectoribus Provinciarum, Thesaurariis, Judicibus, et Officialibus in illis deputatis dumtaxat caveatur, illique tantum ligentur per easdem; dicta auctoritate constitutiones, additiones, modificationes, et literas prędictas, ac omnia, et singula in eis contenta, ad Urbem, Civitates, Terras, et loca specialis commissionis, et in illis nunc, et pro tempore deputatos, Vicecamerarium, Gubernatores, Thesaurarios, Potestates, Judices, et Officiales, quatenus ad eos adaptari possint (absque tamen præjudicio statutorum, et consuetudinum Urbis, Civitatum, Terrarum, et locorum specialis commissionis hujusmodi, et illorum Communitatibus, et Universitatibus concessorum indultorum quorumlibet, quibus alias non derogetur) extendimus, et volumus, ac mandamus illas in eisdem Urbe, Civitatibus, Terris, et locis specialis commissionis, sicut in Provinciis, firmiter observari, sub censuris, et pœnis contentis in eisdem.

§.13. Non obstantibus &c. Nulli ergo &c. Clausulæ derogatoriæ.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, millesimo quadringentesimo septuagesimo octavo, 3. Kalendas Junii Pontificatus nostri Anno Septimo. Dat. P. A. 7. die 30. Maii.

XVIII.

Excommunicatio contra revocantes ab Urbe S. R. E. Cardinales, Patriarchas, aliosque Prælatos, seu ipsis ut recedant, vel se absentent mandantes &c.

SIXTUS EPISCOPUS Ex Regest. in Archiv. Vat.

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Romanus Pontifex, qui super universos Christifideles primatum obtinet, nonnumquam suorum subditorum incommoditatibus providens, prout tenetur, & suorum æmulorum fraudibus obviare cupiens, subditis ipsis, viis, & remediis condecentibus, succurrere consuevit diligenter.

Quæ sit Constitutionis causa.

§.1. Ad audientiam siquidem nostram pluribus referentibus pervenit, quod nonnulli nostri, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ .... quæ sua non sunt quærentes, ipsius Ecclesiæ oves a sui veri Pastoris grege semovere, & quod deterius est, eosdem Subditos & Ecclesiasticas personas in nostra Romana Curia residentes, & illam sequentes, quarum consilio in nonnullis per nos pro ejusdem Ecclesiæ, & fidei Catholicæ pertractandis negotiis uti intendimus, ad dominia sua evocare auctoritate propria satagunt, in nostrum, & Sedis Apostolicæ contemptum, libertatis Ecclesiasticæ enervationem, animarum suarum periculum, aliorum pernicio-

ciosum exemplum, & scandalum plurimorum.

Constitutio, de qua in Rubrica.

§. 2. Nos itaque eorum temerariorum ausibus citato passu occurrere volentes, omnibus, & singulis cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existant, sub excommunicationis, anathematizationis, & maledictionis sempiternæ, pœnis, Apostolica auctoritate mandamus, ne ipsi, vel eorum aliquis publice, vel occulte, tacite, vel expresse quemcumque ex Venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, nostris, & Sedis prædictæ Officialibus, aut familiaribus, aliisque personis Ecclesiasticis, & Secularibus, etiam cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, ut intra certum terminum ab eadem nostra Curia recedant, & se absentare, ac ad sua propria, vel aliena domicilia se transferre habeant, monere, aut mandatum aliquod facere, cogere, vel compellere, neque alicui ex supradictis, seu quibusvis aliis forsan per seculares personas supradictas, seu earum auctoritate jam monitis, coactis, compulsis, vel quibus similia monitiones, & mandata facta reperiuntur, injuriam, damnum, jacturam, aut præjudicium aliquod comminari, inferre, aut ipsorum, vel beneficiorum, aut officiorum suorum bona fructus, redditus, proventus, & emolumenta sequestrare, subhastare, aut in suas, vel aliorum manus ponere, capere, exigere, levare, alienare, seu in suos aut alienos usus convertere, aut personas prædictas molestare, impedire, seu in rebus, & bonis inquietare, aut inferri, seu sequestrari, subhastari, poni, capi, recipi, exigi, levari, alienari, converti, & inquietari facere, vel procurare præsumant.

Prohibetur Curialibus, ne a Curia se absentent sine licentia Pontificis.

§. 3. Et nihilominus omnibus & singulis Ecclesiasticis, & sæcularibus personis, ac officialibus supradictis, aliisque Curialibus prædictam curiam sequentibus, quique in illa morari, & eam sequi consueverunt, & qui recreationis causa ab ipsa Curia secesserunt, quibus usque ad Kalendas Octobris proxime futuri inclusive, ut ad eamdem curiam redire, & se conferre habeant, terminum peremptorium assignamus sub eisdem, necnon privationis omnium, & singularum Dignitatum etiam Pontificalium, Personatuum, administrationum, Officiorum, & Beneficiorum, quas ipso facto incurrant, pœnis, ne a nostra, & Romana Curia prædicta, quavis occasione, vel causa recedere, se absentare, aut ad supradicta dominia, vel quæcumque alia loca se transferre absque nostra speciali licentia quovis modo præsumant, dicta auctoritate, & ex certa scientia districtius inhibemus.

Mandata quæcunque contraria invalidantur.

§. 4. Decernentes, monitiones, & mandata hujusmodi, ac quæcumque inde secuta, & secutura, nulla, & invalida, nulliusque firmitatis fore. Necnon omnes, & singulos supradictos huic nostræ inhibitioni contravenientes, seu contra præmissa, aut eorum aliquod facientes, seu procurantes, aut contrafacientibus, venientibus, seu procurantibus auxilium, consilium, vel favorem præstantes tacite, vel expresse, publice vel occulte, directe vel indirecte, quovis quæsito colore excommunicationis, anathematis, & maledictionis, ac privationis pœnas ipso facto incurrisse, & illis ligatos existere, quos auctoritate, & scientia prædictis ex nunc prout ex tunc, & e contra excommunicamus, anathematizamus, maledicimus, & privamus, ac excommunicatos, anathematizatos, maledictos, & privatos fore, & esse, ac Dignitates, Personatus, administrationes, officia, & beneficia hujusmodi vacare nuntiamus pariter, & declaramus.

Pœnæ contra inhobedientes.

Mandatum de hujusmodi lege publicanda, & registranda.

§. 5. Volumus autem, quod præsentes litteræ in audientia litterarum apostolicarum contradictarum legantur, & in libro Cancellariæ Apostolicę describantur, ac in valvis Basilicæ Principis Apostolorum, necnon Ecclesiæ Beatæ Mariæ Rotundæ de urbe affigantur, quodque omnes, & singulos supra dictos perinde arctent, & ligent, ac si eorum propriis personis intimatæ, vel ostensæ fuissent.

Obstantium derogatio.

§. 6. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus ac privilegiis, indultis, & litteris apostolicis personis supradictis eadem apostolica, vel quavis alia auctoritate concessis, etiam si illis derogari non possit, quibus specialiter, & expresse pro hac vice dumtaxat derogamus, illaque nullius quoad hoc roboris vel momenti existere decernimus, contrariis quibuscumque seu supradictis personis, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim a dicta sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut anathematizari, maledici, vel privari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Nulli ergo, &c.

Dat. die 10. Augusti 1478. An. VII.

Datum Brachiani Sutrinensis Diœcesis anno Incarnationis Dominicę millesimo quadringentesimo septuagesimo octavo, quarto idus Augusti, Pontificatus nostri anno septimo.

XIX.

Innovatio Collegii Abbreviatorum litterarum Apostolicarum, cum assignatione indultorum, & emolumentorum.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Divina æterna Dei sapientia, quæ in sui dispositione non fallitur, non solum superiora, sed etiam inferiora, & humana

mana ea ordinatione, & ratione perfecta, & varietate decora disponit, & ordinat, ut singula quæque operatione diversa, mutua tamen caritate, & æquitate inter se conjuncta esse videantur, & nulli ex rebus in supernis, terrenisque ministeriis ordinatis suos terminos egredi liceret; qua consideratione prædecessores nostri Romani Pontifices (ut verisimiliter credi potest) inducti, ad quæque certa ratione jubente, in primis Ecclesiam Dei universam, cujus caput Romana Ecclesia esse dignoscitur, legibus, constitutionibus, moribus, & decretis summa diligentia, vigilantia indefessa, & ordinatione irreprehensibili, dirigere, instituere, & stabilire conati sunt. Quorum vestigia quantum a nobis fieri potest, una cum fratribus nostris imitari satagentes, prolapsa reducere, excessiva corrigere, defectus supplere, errata emendare, & omnia ad probatissimum ordinem, & semitam rectam perducere omni studio provigilamus, sperantes in eo a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum affluenter procedit, quod conatus nostros adjuvare conabitur.

Paulus II. institutionem a Pio II. de 70. Abbreviatoribus factam restituta eis pecunia revocavit, & eorũ emolumenta, in certos ejus usus convertit. Sed eorũ bullas uti minus necessarias preterii.

§. 1. Dudum siquidem fel: rec: Paulus Papa Secundus prædecessor noster, tempore suæ assumptionis ad Apostolatus apicem, quamdam ordinationem per recolendæ memoriæ Pium Papam II. etiam prædecessorem nostrum, de Septuaginta Abbreviatoribus literarum Apostolicarum certis de causis factam, & ordinatam, ex aliis causis justis, & honestis tunc animum prædicti Pauli prædecessoris moventibus, eisdem Abbreviatoribus de certis pecuniis pro necessitate dicti Pii prędecessoris, ac ejusdem Romanæ Ecclesiæ, & provisione contra Turcas tunc imminente persolutis, integra prius restitutione facta, revocavit, & annullavit, & assignata certa portione emolumentorum officii Abbreviatorię, scilicet Venerabili fratri nostro Roderico Episcopo Portuen. tunc Sancti Nicolai in Carcere Diacono Cardinali, Sanctæ Romanæ Ecclesię Vicecancellario, pro quibusdam familiaribus suis, juxta arbitrium dicti Vicecancellarii, necnon viginti ducatos auri de Camera cuilibet ex dilectis filiis Duodecim Abbreviatoribus de Parco Majori, residuum vero, quod inde super excrescebat, in alios usus convertit.

Hic autem Pont. post ejus ad Pontificatum electionẽ eadem emolumenta alio modo distribuit.

§. 2. Nos vero qui dicto Paulo prædecessore, sicut Domino placuit, de medio sublato, fuimus divina favente clementia in Sede Petri collocati, existimantes decere Romanum Pontificem omni tempore, & præcipue in assumptione sui Apostolatus magna liberalitate uti, dictam partem quam prædictus Paulus prędecessor in alios usus convertebat, dicto Vicecancellario, & Locumtenenti suo, ac Referendario commissionum, necnon eisdem de Parco majori, ac diversis tam Abbreviatoribus, quam aliis Curialibus, nostris quoque, & Venerabilium fratrum nostrorum Sanctę Romanæ Ecclesiæ Cardinalium familiaribus, ad arbitrium, & discretionem dicti Roderici Vicecancellarii distribuendam libenter remisimus, & condonavimus. Quæ quidem donatio additis quinque florenis similibus pro quolibet ex dictis Abbreviatoribus de majori præsidentia, per septem annos continuos integraliter, & sine diminutione effectum sortita extitit. Quæ quidem omnia sic per Vicecancellarium distributa, & compensata, rata, & grata habuimus, quemadmodum etiam tenore præsentium approbamus, & approbata esse volumus.

Sed ob pestilentiam, & bella diminuta fuerunt emolumenta Abbreviatorum, & soluto juxta dictam distributionem minime executioni demandata fuit.

§. 3. Nuper vero propter pestilentiam, quæ Urbem Romanam, & loca circumvicina æstate proxima vexavit, & propter arma bellica, quæ necessario licet inviti contra hostes Ecclesiæ suscipere coacti fuimus, & ob varias temporum difficultates, cessantibus, & diminutis magna ex parte emolumentis, & proventibus officii Abbreviatoriæ hujusmodi, cum aliis Abbreviatoribus hujusmodi emolumenta in Cancellaria percipere consuetis, non fuerint a quibusdam mensibus citra stabilita salaria persoluta universa, clamores, jurgia ac quamplurimę querelæ ad nos prolata fuerint.

Hic ideo Pont. Statum Collegii Abbreviatorum innovat, cum ordinationibus infrascriptis.

§. 4. Nos igitur considerantes quod si aliquis certus Abbreviatorum numerus, sub justis, & honestis conditionibus; habita etiam personarum consideratione institueretur, per quos negotia Cancellariæ Apostolicæ expedirentur, & ordo debitus in expeditione literarum Apostolicarum rectius observaretur; ipsique Abbreviatores honore, præmioque allecti, adhibita exercitatione, peritiores in futurum efficerentur, ex quo Apostolicæ Sedis, & Cancellariæ prædictæ honori atque auctoritati, & partium commoditati magis consuleretur; super iis cum Roderico Vicecancellario, & aliis fratribus nostris prædictis communicato consilio, de præfati Roderici, & fratrum nostrorum eorumdem consensu, omnes, & singulas portiones, & assignationes dictorum emolumentorum, ac aliorum quorumcumque dispositionem, quas tam dictus Rodericus Vicecancellarius, quam ejus Locumtenens, & Referendarius commissionum, & alii omnes tam de prima Pręsidentia quam de minori Parco, & alii in certis rotulis descripti, & describi soliti, hactenus perceperunt, ac omnia, & singula, constitutiones, ordinationes, dispositiones, concessiones, statuta, privilegia, & indulta Apostolica quæcumque a nobis, seu prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, sub quibuscumque verborum formis, & expressionibus, cum quibuscumque etiam fortioribus, & insolitis, ac derogatoriarum derogatoriis clausulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum mentio habenda foret, super prę missis portionibus, & earum assignationibus hactenus emanata, & præsentibus literis nostris, & eorum effectui quomodolibet contraria, quæ pręsentibus haberi volumus

mus pro expressis, cassantes, irritantes, supprimentes, & penitus extinguentes, ac pro nullis, & infectis haberi volentes, de dictis officiis, & emolumentis Abbreviatoriæ, ordinationem facimus infrascriptam; quam perpetuo futuris temporibus stabilem esse, & ab omnibus inviolabiliter observari volumus, & mandamus.

Abbreviatores sint numero 72. videlicet duodecim Præsidentes de Parco majori, viginti-duo de Parco minori, & reliqui examinatores sint literarum Apost. Quoad primos Abbreviatores aliqua privilegia sunt concessa a Paulo V. ut hic indicavit in rubr.

§. 5. In primis suffragante divino spiritu, & conscientię puritate, prævia auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de expresso dictorum Fratrum consilio, & assensu, ac plenitudine potestatis, hac irrefragabili constitutione statuimus, decernimus, & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus, in Cancellaria Apostolica præter alios ejusdem Officiales, sint, & esse debeant Septuaginta duo Abbreviatores dumtaxat, inter quos Duodecim Præsidentes de Parco majori; Viginti duo de Parco minori; reliqui vero examinantes literas in prima visione Abbreviatores nuncupentur, & existant, & unum Collegium invicem constituant. Prȩter quos nulli liceat in hujusmodi Abbreviatoriȩ officio, literas Apostolicas signare, qui Romano Pontifici, & ipsi Roderico, ac Vicecancellario pro tempore existenti dumtaxat, & nemini alteri subsint.

Officia ipsorum compatibilia sint cum aliisCuriæ officiis.

§. 6. Et eorumdem Septuaginta duorum Abbreviatorum officia, cum quibusvis aliis officiis Romanæ Curię, & Cancellariæ Apostolicæ prædictarum incompatibilia nullatenus censeantur, sed possint per unum, & eumdem cum quibusvis etiam pluribus aliis officiis dictæ Curiæ absque indulto, & dispensatione qualibet libere retineri.

Probi viri eligantur in Abbreviatores. Habitum prout scriptores Apostolici deferant. Admittantur Abbreviatores, primo ad minorem, postea ad majorem Parcum, extraneis exclusis.

§. 7. Nec admittantur ad illa nisi probi viri, & in ętate decenti constituti, ac in officio Abbreviatoriæ instructi, vel si qui sint idonei, & apti ad hoc instruantur.

§. 8. Habitum honestum ad instar Scriptorum deferentes, & secundum eorum, & cujuslibet ipsorum sufficientiam, occurrente vacatione ad primum examen, & de primo examine, sive de prima visione, ad minorem Parcum, & de illo ad Præsidentiam de Parco majori, alias juxta ordinationem piæ memoriæ Benedicti Papæ XII, , & Callisti III. Romanorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum assumantur, & in assumptione locorum pro tempore vacantium quibusvis aliis qui de illo collegio non forent, ceteris paribus, præferantur.

Emolumenta, eis assignantur. Addita est portio pœnis Abbreviator. Parci majoris tantum, ut in bulla Pauli V. citata hic in rubr.

§. 9. Et quod emolumenta dictorum Abbreviatorum sint una taxa, æqualis taxæ quæ datur pro grossa dictarum literarum Apostolicarum Scriptoribus pro quibusvis literis, quas per Cancellariam eamdem, aut Cameram, seu alias quomodolibet pro tempore expediri contingit, cum supplicatione, & fine, etiam pro Consistorialibus Ecclesiarum, & Monasteriorum, aut aliorum quorumcumque beneficiorum, absque tamen nostrorum, & dictæ Sedis Notariorum de numero participantium existentium, ac ejusdem Cancellariæ Senescalli pro tempore existentis, ac ipsius Senescalliæ provisionibus, præjudicio, & illas concernentibus literis, sive supplicatione de justitia communiter appellatis, ac per dilectos filios Secretarios nostros de emolumentis Cancellariæ prædictæ participantes expedire debitis, & consuetis, dumtaxat exceptis.

Exigendique modum præfinit.

§. 10. Et exigantur in communi per tres ex dictis Abbreviatoribus, quorum unus per Abbreviatores majoris Præsidentiæ secundum ordinem eorum, alii vero duo per reliquos Abbreviatores cum onere tenendi tres libros computorum, singulis mensibus, cum salariis de Parco majori quinque; pro aliis vero duobus deputandis trium florenorum similium pro quolibet ipsorum duorum deputentur, & colligantur, & in ipsis libris more solito fideliter annotentur, juramento per ipsos præstito in manibus Vicecancellarii, vel ejus Locumtenentis, de fideliter exercendo officium suum, & de collecta pecunia integre persolvenda, & reddenda, dimissis pro labore Abbreviatorum grossis quinque prout hactenus consuetum fuit, qua summa quinque grossorum contenti esse debeant, & nihil ultra percipere, declarantes, & volentes quod pecuniæ ipsæ sic collectę, in primo mense apud illum de majori Parco, in aliis vero duobus mensibus apud ipsos duos alios ut supra deputatos a Collegio successive remaneant, & fideliter conserventur.

Distributione quoque eorumdem emolumentorum decernit.

§. 11. Et in fine cujuslibet mensis distributiones, & emolumenta prædicta per ipsos receptores diligenter, & fideliter, deductis salariis, & aliis oneribus pro tempore, taliter dividantur, & assignentur. Videlicet ex omnibus pecuniis ut supra collectis, quilibet de Parco majori unam, & dimidiam, & singuli ex aliis unam tantum partem habeant, ut puta si quilibet ex aliis præterquam de Parco majori sex singuli, de majori Præsidentia Abbreviatores prȩfati novem florenos percipiant. Mandantes de mense in mensem prædictum ordinem, & modum in colligendis, servandis, & distribuendis pecuniis ipsis, fideliter, & inviolabiliter continuari, & observari debere.

Eximit a solutione eorum familiares ipsius Papæ, & Vicecancellarii, & etiam specialiter privilegiatos ab ista solutione.

§. 12. Nec prætextu cujusvis mandati de expediendo hujusmodi literas gratis, & in officio eorumdem Abbreviatorum quavis consideratione per nos, & Sedem Apostolicam, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, & sub quibusvis censuris, & pœnis ecclesiasticis seu pecuniariis pro tempore concessi, ab hujusmodi taxæ exactione abstinere, & mandatis hujusmodi parere teneantur quoquo modo, nec sub censuris prędictis vigore dictorum mandatorum comprehendantur præterquam nostrorum, & dicti Roderici, & pro tempore existentis Vicecancellarii familiarium continuorum commensalium, ac illorum qui ex privilegiis hactenus observatis, vel consuetudine gratis expedire consueverunt.

Supplicationes Papæ, defe-

§. 13. Supplicationes quoque per nos, & suc-

rantur omnes per Magiſtros regiſtri ad Vicecancellarium qui eas diſtribuat Abbreviatoribus.

& ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices in noſtra vel eorum pręſentia, ſeu alias quomodolibet ſignatæ, per Magiſtros, & Clericos regiſtri earumdem ſub excommunicationis latæ ſententiæ, & officiorum quæ in eodem regiſtro obtinent privationis pœna eo ipſo incurrenda, ad prędictum Rodericum Epiſcopum, & pro tempore exiſtentem Vicecancellarium, vel ejus in abſentia dicti Vicecancellarii Locumtenentem deferantur, & per eum ſi hoc facere voluerit, vel per diſtributorem per dictum Vicecancellarium pro tempore ex numero dictorum Septuaginta duorum deputatum, cum ſalario ſex ducatorum ſimilium juxta rerum difficultates, & materiarum exigentiam, ſub excommunicationis pœna, & dicti ſalarii ſui privatione dictis Septuaginta duobus Abbreviatoribus, & non alii ſervata juſtitia, & ęqualitate, juxta formam perceptionis emolumentorum, videlicet quando, uni ex aliis duę; Abbreviatori de prima Pręſidentia tres tantum ſupplicationes diſtribuantur, & Abbreviatoribus quibus diſtributę fuerint, omni fraude, & dolo ceſſantibus conſignentur, deſcriptis prius, & annotatis dictis diſtributionibus in duobus libellis per ipſum diſtributorem deputatum, quorum unum in domo dicti Vicecancellarii, ubi Cancellaria pro tempore tenetur, ut omnibus patere poſſit, alterum apud ſe tenere, & conſervare debeat; declarato tamen quod ipſe diſtributor, pro tempore ſibi ipſi minime diſtribuere poſſit.

Quibus pro examine dictarum literarum præmium datur.

§. 14. Et ut Abbreviatores ipſi tam de Parco minori, quam de prima viſione, ad hujuſmodi exercitium examinandi literas in prima viſione, digne, & laudabiliter exequendum, facilius alliciantur, quod de qualibet litera quam in prima viſione examinaverint unum turonem accipere poſſint, & habere debeant pro labore, ita tamen quod gratioſę, & executorię deſuper literæ quoad hoc pro una bulla reputentur, & unus dumtaxat groſſus duobus ex eis illas ſignantibus exolvantur.

Et etiam pro correctione minutæ, &c.

§. 15. Item ſtatuimus, & ordinamus, quod nullus dictorum Abbreviatorum, tam majoris quam minoris Præſidentiæ, ab aliquo Abbreviatore minutas ſuas per ſe conficiente, niſi minuta ipſa ſit omnino male compoſita, vel difficilis admodum correctionis, pro correctione cujuslibet minutę, & illius judicatura, ac expeditione ultra tres groſſos recipere non debeat. Ita tamen quod expeditio ejus non audeatur quovis modo ſine rationabili cauſa recuſare, & tam literæ gratioſæ, quam executoriæ ut ſunt pro unica minuta & expeditione computentur. De proviſionibus vero Conſiſtorialibus conſuetum duorum ſimilium florenorum, de taxa ipſius Abbreviatorię, ut ſupra ſolvenda, excomputandorum Abbreviatores de prima Præſidentia præfati pro ipſorum minutis, & expeditione percipient ſalarium.

Capellam habeant Abbreviatores, ubi

§. 16. Et quia ſine divina gratia nihil feliciter procedere poteſt, ad illam impetrandam, quod omnes Abbreviatores de numero Septuaginta duorum hujuſmodi habeant unam Capellam, & Altare portatile, ſuper quo in domo Vicecancellarii, in loco ad hoc congruo & honeſto, miſſam omnibus diebus, quibus ipſa Cancellaria tenebitur, cum collecto ſemper pro Romano Pontifice quæ incipit: *Deus omnium fidelium paſtor, & rector famulum tuum Sixtum, &c.* celebrari faciant.

ſingulis diebus Cancellariæ, Miſſam audiant.

In admiſſione ad officium, ſolvant localia ut hic.

§. 17. Quodque Abbreviatoribus qui cedentibus vel decedentibus aliquibus ex infraſcriptis quos in Abbreviatores literarum prædictarum hac vice una cum Roderico Vicecancellario recipimus, & Collegio prædicto juxta ordinem deſcriptionis eorum quæ infra fiet aggregamus, & aliis eorum loca & officia alias quomodolibet dimittentibus, illi qui ad Collegium ipſum loco cedentium vel decedentium, aut admittentium admittentur, quatuor florenos auri de Camera pro dicta Capella, ſeu Capellano, & præter illos pro jocalibus, & eorum receptione ad officium ipſum ducatos ſex, quorum duos Vicecancellarius, & reliquos quatuor ducatos diſtributor, & deputati præfati ad pecunias colligendas, ſimiliter quilibet unum recipiat. Et ſimiliter pro conceſſione ejuſdem officii quam a nobis vel Sede Apoſtolica, vel Vicecancellario, pro officiis quæ ad ejus diſpoſitionem ſpectabant obtinebunt, dum per liberam reſignationem illa obtinentium vacabunt, medietatem ejus quod pro ſimili conceſſione officii Scriptoriæ, Scriptores perſolvunt, Romano Pontifici, aut Vicecancellario a quo conceſſionem ipſam habebunt, ideſt florenos ſimiles quinquaginta dumtaxat ſolvere, & non ultra teneantur.

Officia eorum reſignabilia ſint.

§. 18. Et tam illi, quam primitus admiſſi etiam de eadem majori præſidentia, de eorum emolumentis & officiis, prout Scriptores hujuſmodi de ſuis diſponunt, diſponere, illaque reſignare libere, & licite poſſint. Noſque, & ſucceſſores noſtri, ac ipſe Rodericus & Vicecancellarius pro tempore exiſtentes, reſignationes, ſive ceſſiones hujuſmodi admittere, & illis in quorum favores reſignationes, ſive ceſſiones ipſæ factæ fuerint, de hujuſmodi officiis providere teneantur.

Abbreviatores, indultis omnibus Scriptorum Apoſt. perfruuntur.

§. 19. Et inſuper quod omnes, & ſinguli tam Præſidentiæ, quam de majori Parco, & ordinarii Abbreviatores hujuſmodi, omnibus, & ſingulis conſtitutionibus, ſtatutis, ordinationibus, privilegiis, gratiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, declarationibus, prærogativis, antelationibus, conceſſionibus, favoribus, & indultis quibuſcumque gaudeant, potiantur, & utantur, pariformiter, & abſque ulla diferentia ſicuti dictarum literarum Scriptores pręfati, etiam quoad hoc, ut familiares noſtri, & ſucceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum perpetuo, & in quibuſcumque literis Apoſtolicis tales etiam magiſtri nominentur, & pro talibus ubilibet habeantur, & literæ Apoſtolicæ, gratiam, & juſtitiam con-

concernentes pro Duodecim Præsidentibus de Parco majori, juxta eorum privilegia, pro dictis vero de novo cratis Sexaginta Abbreviatoribus gratis etiam in omnibus officiis pro personis ipsorum dumtaxat expediantur, sicut & eo modo quo expediuntur literæ eorumdem Scriptorum, & extendentes ea omnia ad præfatos Septuaginta duos Abbreviatores, & mandantes, & sub pœnis & censuris in illis contentis, etiam quoad prædictos Septuaginta duos Abbreviatores firmiter observari in omnibus, & per omnia, ac si illa dictis Septuaginta duobus Abbreviatoribus de verbo ad verbum concessa forent.

Collegium Statuta per eos concedere possit.

§.20. Concedentes insuper plenam & liberam facultatem, ac de uberioris dono gratiæ indulgemus, dictorum Septuaginta duorum Abbreviatorum Collegio, statuta, & ordinationes; ac quęcumque alia ipsius Collegii, & Abbreviatorum eorumdem commodum, decus, quietem, & directionem pro tempore concernentia condendi, & ordinandi. Decernentes harum serie hujusmodi ipsorum Abbreviatorum, ordinationes, & statuta (licita tamen & honesta) pro tempore facta, plenam roboris firmitatem perpetuis futuris temporibus obtinere, & ab ipsis omnibus firmiter observari debere.

Transumptis hujus Bullæ & privilegiorum Apostolicorum credatur.

§.21. Et quod transumpta sive tenor præsentium literarum, & cujuslibet partis earumdem, & privilegiorum Scriptorum prædictorum, pari modo quo tenor literarum Cancellarię indigentibus detur & illi stetur, in judicio, & extra, prout tenori lierarum earumdem stari consuevit.

Abbreviatores laici, matrimonium contrahere possunt.

§.22. Liceatque singulis Abbreviatoribus prædictis in sacris ordinibus non constitutis pro tempore existentibus matrimonium etiam cum viduis absque ulla dispensatione, seu licentia Sedis prædictæ libere contrahere.

Literæ Apostolicæ per Cameram expediendæ, ab ipsis Abbreviatoribus non signatæ nullæ sint. Hoc idem decrevit Leo X. in Rubric. citatus, & pœnas earum Solicitatoribus, eisque utentibus imposuit.

§.23. Porro quia taxæ literarum Apostolicarum quæ expediuntur per Cameram, præfati Septuaginta duo Abbreviatores notitiam forsan habere non poterunt plenariam; Volumus quod literæ prædictæ de quibus taxa hujusmodi solvenda esset, in subscriptione infra plicam Bullæ circa medium, per duos correctores pro tempore deputatos expeditæ viribus careant. Districtius inhibentes tam Referendariis, Secretariis, Plumbatoribus, Registratoribus, Magistris in registro, Scribis, & Notariis etiam Cameræ Apostolicæ, quam aliis quibuscumque Officialibus nostris, & dictæ Sedis pro tempore existentibus, sub excommunicationis latæ sententiæ, a qua absolvi non possint nisi per Romanum Pontificem, & in mortis articulo constituti, satisfactione prævia, & emolumentorum suorum officiorum privationis, pœnis, ut literas hujusmodi sic ut præfertur non signatas nullatenus admittant sive expediant, sed illas illico ad deputatos prædictos signandas remittant.

Vicesgerens Cancellariæ Vicecancellario deputatur eique emolumenta hic adsignantur.

§.24. Et cum prædictus Rodericus Episcopus, & Vicecancellarius qui ejusdem Ecclesiæ Vicecancellariatus officium multis annis eximia virtute, solertissima diligentia laudabiliter gubernavit, & Ecclesiam ipsam pluries etiam propriis facultatibus non parcendo adjuvit, ac cujus personam ob ejus præclara merita in nos, & dictam Sedem collata etiam in hac temporum difficultate, aliis in rebus, prout nobis, & eisdem venerabilibus fratribus nostris justum est, peramplius recompensare intendamus, pro nunc, ne tamen ex ordinatione hujusmodi, in quam ipse ut præfertur consensit, nimium dispendium patiatur, ejus indemnitati aliqualiter consulere volentes, & ne pro eo, quia ad eumdem Rodericum Episcopum, & Vicecancellarium, etiam ex concessione nostra omnium dictæ Cancellariæ officiorum Correctoriæ, & Scriptorum ipsarum literarum, necnon Notariorum ejusdem Sedis officiis dumtaxat exceptis, libera dispositio pertinere dignoscatur, contingat in dubium revocari, an ipse de hujusmodi Abbreviatoriæ officiis utpote noviter, modo prædicto, per nos ordinatis, post factam sibi per nos concessionem prædictam disponere debeat, providere volentes, de similibus consilio, & assensu fratrum prædictorum, volumus, & auctoritate prædicta etiam statuimus, & ordinamus, quod ipsius Roderici Episcopi, & Vicecancellarii in Cancellaria prædicta Locumtenens, qui expeditioni earumdem literarum vacat, & ipsius Roderici Episcopi, & Vicecancellarii plerumque ad hoc vacare impediti, in qua expeditione vices gerit unus ex Referendariis causarum commissionum, qui commissiones ipsas examinat diligenter, & illarum vim, & effectum eidem Roderico Episcopo, & Vicecancellario fideliter refert, & de ejus nomine, & vice nonnumquam signat, & signatarum per nos commissionum, seu in præsentia nostra, & pro tempore existentis Romani Pontificis signaturas extendit, nunc & pro tempore existens, alium ex dictis Septuaginta duobus Abbreviatorię officiis pro quolibet eorum, obtineant & percipiant una pro qualibet portione emolumentorum eorumdem æqualem aliis portionibus aliorum, pręterquam de prima Prędsidentia Abbreviatorum prędictorum, possintque ab officio & emolumentorum perceptione hujusmodi pro solo ipsius Roderici Episcopi, & Vicecancellarii, aut alterius ad hoc ab eo specialiter deputati nutu amoveri, & alii eorum loco subrogari toties quoties sibi videbitur, & placebit.

Officia 22. Abbreviatorum spectant ad collationem Vicecancellarii.

§.25. Et quod dilectorum filiorum Magistrorum Joannis de Borgia Correctoris, Nicolai de Caste, Ferrarii de Galbis, Gregorii de Puteo, Nicolai Bregeo, & Alberti Roc, modo sex de majori Præsidentia, ac de minori Parco septem, scilicet Lodovici Podocatel, Laurentii de Muchiis, Joannis Andreæ de Regio, Jacobi de Botafoco, & Stephani de Caciis, Joan-

Joannis Victor & Francisci de Arianis de Parma, necnon octo examinantium in prima visione, scilicet, Francisci de Maximis, Hieronymi Pauli, Jacobi Fiella, Joannis de Rio, Petri Leopardi, Jacobi Casanova, Joannis Copis, & Francisci Gaseti, Abbreviatorum earumdem literarum, Abbreviatoriç officia, & loca, dum per cessum, vel decessum, aut promotionem, privationem, seu quamvis aliam dimissionem prędictorum, & aliorum quorumcumque, qui officia & loca ipsa pro tempore obtinebunt, ad liberam ipsius Roderici Episcopi & pro tempore existentis Vicecancellarii dispositionem pertineant, possitque & debeat ipse Rodericus Episcopus et pro tempore existens Vicecancellarius, aut per eum ad hoc specialiter deputatus, illorum resignationem recipere, et admittere, ac per suas literas suo sigillo pendente munitas de illis dum pro tempore qualitercumque vacaverint, per seipsum seu ejus Locumtenentem, seu ad hoc ab eo speciale mandatum habentem personis idoneis providere, et exigentibus personarum meritis & sufficientia super earumdem personarum, quibus ipse providerit de hujusmodi officiis, et locis requisitarum qualitatum defectibus, cum sibi placuerit aut deputan. hujusmodi dispensare cum eisdem personis ad ipsa officia & loca obtinenda. Non obstantibus prædictorum Benedicti & Callisti literis præfatis super habilitate, & illi quibus de eisdem officiis & loc s ipse Rodericus Episcopus, & pro tempore existens Vicecancellarius, seu deputati, duxerit suis literis providendum, ad officia & loca ipsa absque aliqua alia provisione recipiantur, & admittantur. Ita quod dictæ literæ prędicti Roderici Episcopi, seu ad hoc ab eis specialiter deputati, vel pro tempore existentis Vicecancellarii, quas absque aliarum literarum Apostolicarum desuper conficiendarum expeditione, perpetuæ firmitatis robur obtinere decernimus, iis quibus officia ipsa & loca concesserit, & assignaverit, plenissime & per omnia valeant, & suffragentur, ac si super iis officiis, & locis, literæ Apostolicæ confectæ & expeditæ fuissent. Quodque recepti ad officia & loca ad quæ recepti fuerint, suo ordine collocentur. Sicque continuo per ipsum Rodericum Episcopum, & pro tempore existentem Vicecancellar um absque contradictione qualibet observetur.

Clausulæ præservativæ. 26. Decernentes de similibus consilio, & assensu fratrum prædictorum, quicquid secus super iis ad prædicti Roderici Episcopi, & pro tempore existeutis Vicecancellarii dispositionem, ut præmittitur spectantibus officiis, & a nobis aut successoribus nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, absque expresso prædicti Roderici Episcopi, & pro tempore existentis Vicecancellarii consensu contigerit attentari, irritum, & inane, nullusque roboris vel momenti existere.

§.27. Reliquorum vero quorum nomina & cognomina, &c., & eorum loco per quamcumque vacationem seu aliam dimissionem ad hujusmodi officia subltituendorum officiorum, & locorum Abbreviatoriæ, & literarum hujusmodi dispositio ad nos, & pro tempore existentem Romanum Pontificem pertineat. Ita ut idem Rodericus Episcopus, & Vicecancellarius, etiam prætextu per nos sibi dudum generaliter concessæ facultatis prædictæ disponendi de locis ac officiis Cancellariæ prædictæ, de ipsorum reliquorum Abbreviatoriç officiorum ad nos, ut præfertur pertinentium dum vacabunt, dispositione se nequeat impedire. Non intendentes tamen facultati prædictç propter hoc, ex eo quod ipse Rodericus Episcopus & Vicecancellarius ea forsan hactenus usus non foret, in aliquo derogatum censeri, imo licere sibi cum voluerit ea quam præsentium tenore sibi pro potiori cautelæ suffragio juxta literarum nostrarum desuper continentiam, atque formam, de eorumdem fratrum consilio & assensu, etiam de novo ad veriorem cautelam concedimus cum sibi placuerit libere uti. *Rel qua prædicta officia, collationi Pôtificis reservantur.*

§.28. Et ut præmissa omnia saltem metu poenç firmius & validius observentur, omnibus, & singulis quos præsens tangit negotium, etiam sub pœna excommunicationis, præcipimus & mandamus, quatenus præmissa omnia, & singula prout superius continentur, sublata eis quacumque aliter interpretandi facultate, & auctoritate inviolabiliter observent. *Præceptum præfata omnia observandi.*

§.29. Mandantes ipsi Roderico Episcopo, & pro tempore existenti Vicecancellario, ut omnia prædicta sub pœnis arbitrio suo ferendis, faciat ab omnibus inviolabiliter observari. *Vicecancellarius met executor deputatur.*

§. 30. Decernentes præsentibus nostris literis, & earum singulis clausulis per quascumque alias literas seu mandata Apostolica nullatenus in aliquo derogatum esse censeri, nisi literæ, & mandata derogatoria hujusmodi consistorialiter de simili fratrum nostrorum consensu fuerint expedita. *Clausulæ præservativæ*

§ 31. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis &c. *Clausulæ derogatoriæ.*

Nulli ergo, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicç millesimo quadringentesimo septuagesimo octavo, tertio Idus Januarii, Pontificatus nostri Anno Octavo. *Dat. P. An. 8. die 11. Jan.*

Dam-

XX.

Damnatio quarumdam propositionum a Petro de Osma, & aliis temere proditarum, præsertim circa peccatorum confessionem, & alia Sanctæ Rom. Ecclesiæ Sacramenta,

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

LIcet ea quæ de nostro mandato rite fiunt, plenam obtineant roboris firmitatem, tamen illis interdum nostri muniminis robur adjicimus, ut eo firmius illibata persistant, quo magis nostro fuerint præsidio communita.

Petrus de Osma & pleriq. alii multas scandalosas propositiones defendebant.

§.1. Dudum siquidem ad audientiam nostram deducto, quod a modico tunc decurso tempore citra, in Hispaniarum regnis, & præsertim in universitate Studii Salamantini, fuerant, & adhuc erant, nonnulli iniquitatis filii, qui quasdam falsas sanctæ Catholicæ fidei contrarias, erroneas, scandalosas, & male sonantes propositiones, præsertim circa peccatorum confessionem, & Ecclesiastica Sacramenta in studio hujusmodi, & in frequentissimo hominum coetu, veras esse publice affirmare, & pertinacissime sustentare, ac defendere, apertissimas Sacræ Scripturæ auctoritates eorum erroribus repugnantes, illarum rectum, & apertum sensum, falsis eorum interpretationibus impudenter violando refellere, hujusmodi quoque eorum falsa dogmata manifeste hæreticæ pravitatis labem continentia, in aliorum mentes inserere, & simplicium animas illaqueare, & ut illa in plurium notitiam pervenirent, & in perpetuum de illis memoria haberetur, libros componere, & in publicum, ut illos legendi omnibus esset facultas, tradere præsumpserant eatenus, & præsumebant.

Hic ideo Pontifex Archiepiscopo Toletano commisit earum plenã examinationem, & præfatorum reductionem, ac illarum confutationem, & quatenus pertinaces essent, eos hæreticos declarari jussit.

§.2. Nos tunc venerabili fratri nostro Alphonso Archiepiscopo Toletano per alias nostras literas commisimus, ut assumptis secum aliquibus in Theologia Magistris, & aliis viris literatis, vocatis iis qui propositiones ipsas veras esse affirmare nixi erant, & nitebantur in dies, & auditis quæ ipsi pro illarum veritate, & alii Christifideles ad dilucidandum earum falsitatem deducere vellent, an quæ in propositionibus hujusmodi continebantur, falsa, & fidei præfatæ contraria, erronea, & male sonantia existerent, auctoritate nostra decideret, & declararet. Et declaratione hujusmodi facta, illos quos in præmissis culpabiles esse reperiret, si juxta Sanctorum Patrum instituta, & canonicas sanctiones, se emendare, & depositis de cordibus eorum totaliter erroribus prædictis ad Ecclesiæ unitatem, hæretica labe hujusmodi abjurata, redire, & juxta declarationem suam tales propositiones esse scandalosas, falsas & hæreticas, ac male sonantes fateri, & desuper confectum librum hujusmodi retractare, & cum effectu refutare recusarent, & in illis, eorumque erroribus pertinaciter insistere vellent, hæreticos, ac censuris & pœnis in tales à jure promulgatis irretitos esse decerneret, plena sibi desuper auctoritate concessa, prout in nostris inde tunc confectis literis plenius continetur.

Qui Archiepiscopus easdem propositiones, Petro ejusque sequacibus vocatis, examinavit, & falsas & hæreticas esse declaravit.

§.3. Postmodum vero sicut accepimus præfatus Archiepiscopus ad executionem dictarum literarum, earum forma servata, rite procedens, dilectos filios Petrum de Præxamo, & Petrum de Ocanno, ac Petrum de Caloca, necnon Didacum de Betonno, Martinum quoque Alphonsi de la Torre magistros, & Petrum Didaci de Costana, & Joannem de Quintana paglia licentiatos in Theologia, necnon Tellium de Buendia Toletanum & Vascuno de Pibeja de Talavera in eadem Ecclesia Archidiaconos, Marchiones, & Ehomam de Evenea, & Joannem de Medina decretorum doctores, ac Garsiam Fernandi de Alcala in eisdem decretis licentiatum, & alios quamplures Magistros in Theologia, ac Doctores, & licentiatos in eisdem decretis, alios quoque quamplurimos doctos & licentiatos literatos viros, ex diversis regnorum prædictorum locis, pariter & dilectum filium Petrum de Osma propositionum prædictarum auctorem, ejusque sequaces coram se ad suum Oppidum de Alcala Toletanę diœcesis evocari fecit, & dicto Petro de Osma ac sequacibus minime comparentibus, debito tempore expectatis, matura super omnibus propositionibus prædictis deliberatione prehabita de unanimi consilio & assensu Magistrorum & Doctorum prędictorum, declaravit illas propositiones, per quas Petrus de Osma, & ejus sequaces prædicti pertinaciter affirmare non verebantur, Confessionem peccatorum in specie, ex universalis Ecclesiæ realiter statuto, non divino jure compertam fore. Et peccata mortalia, quoad culpam & pœnam alterius sæculi absque confessione sola cordis contritione, pravas vero cogitationes sola displicentia deleri; Et quod confessio secreta sit, necessario non exigi. Et non peracta pœnitentia, confitentes absolvi non debere. Et Romanum Pontificem purgatorii pœnam remittere, & super his quæ universalis Ecclesia statuit, dispensare non posse. Sacramentum quoque Pœnitentiæ, quantum ad collationem gratiæ, naturæ, non autem institutionis novi aut veteris testamenti existere, & alias quas propter earum enormitatem, (ut illi qui de eis notitiam habent obliviscantur earum, & qui de eis notitiam non habent ex præsentibus non instruantur in eis) silentio prætereundas ducimus, falsas, sanctę Catholicæ fidei contrarias, erroneas, & scandalosas, ac à fidei veritate alienas, ac Sanctorum Patrum decretis, & Apostolicis constitutionibus contrarias fore, manifestam heresim continere, dictarum literarum, & per illas sibi concessæ facultatis vigore, declaravit, & pro

pro talibus haberi, & reputari debere decrevit, prout in quibusdam authenticis scripturis desuper confectis, plenius continetur.

Hic Pont. eisdem in suo Consistorio relatis antedictarum propositionum examinationem duobus Cardinalibus delegavit, qui eas erroneas esse itidem retulerunt.

§.4. Et demum præmissis sicut præfertur gestis & propositis in Consistorio coram nobis, Nos dilectis filiis nostris, Stephano tituli S. Mariæ Transtiberim, & Joanni tit. S. Praxedis Presbyteris Cardinalibus commisimus, ut de præmissis gestis per ipsum Archiepiscopum diligenter se informarent, et quæ invenirent, nobis et aliis fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus referrent. Qui tam zelo fidei quam ut nostris parerent mandatis, onus hujusmodi prompta voluntate suscipientes, cuncta diligenter rimarunt, et quæ invenerunt, nobis & aliis fratribus nostris memoratis fideliter retulerunt, propositiones præfatas erroneas fore, pluribus auctoritatibus & rationibus, præter illas quas in Archiepiscopi processibus invenerunt, etiam demonstrantes, zelo fidei memoratæ.

Ideo idem Pont. Archiepiscopi declarationem approbat.

§.5. Nos igitur ad quem spectat, errores hujusmodi extirpare, habita eorumdem S Mariæ in Transtiberim, & S. Praxedis Cardinalium relatione prædicta, ipsius Archiepiscopi solertiam & diligentiam in præmissis, plurimum in Domino commendantes, ex certa nostra scientia, Archiepiscopi declarationem, & decretum hujusmodi, & prout illa concernunt, omnia & singula in scripturis prædictis Archiepiscopi super præmissis confectis contenta, auctoritate Apostolica tenore præsentium, de eorumdem referentium & aliorum fratrum nostrorum unanimi consilio & assensu laudamus, confirmamus & approbamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem.

Ipseq. dictas propositiones erroneas esse decerni.

§.6. Et nihilominus pro potioris cautelæ suffragio, omnes & singulas propositiones prædictas, falsas, sanctæ Catholicæ fidei contrarias, erroneas, & scandalosas, & ab Evangelica veritate penitus alienas, Sanctorum quoque Patrum decretis, & aliis Apostolicis constitutionibus contrarias fore, ac manifestam hæresim continere, dicta auctoritate declaramus.

Et contra impœnitentes sicut contra hæreticos ab Archiepiscopo procedi mandat.

§.7. Præfato quoque Archiepiscopo, scientia, & auctoritate prædictis, committimus & mandamus, ut contra dicti Petri de Osma sequaces prædictos, si hujusmodi hæresim, in quam prolapsi sunt abjurare, & eumdem Petrum prout errantem secuti sunt, errores suos abjurantem, & se emendantem sequi recusaverint, aut malitiose distulerint, juxta prædictarum aliarum nostrarum literarum continentiam, tamquam hæreticos procedere non omittat.

Hasque literas, & Petri de Osma abjuratione publicari præcipit.

§.8. Et ut gesta per eum probe & laudabiliter, zelo fidei de mandato nostro, & per nos merito approbata, ad omnium illarum incolarum partium notitiam facilius perveniant, qua habita, possint se ipsos, ita ne in prædictos prolabantur errores, liberius custodire, præsentes nostras literas, cum processu per eum habito, ac dicti Petri abjuratione, singulis illarum partium Episcopis significare non omittat, qui post significationem eamdem, Clero & populo suarum Civitatum & diœcesum ea publicari procurent, & generaliter omnia faciant, quæ pro hujusmodi hæresis extirpatione necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna videbuntur.

§.9 Non obstantibus &c.

§.10. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno millesimo quadringentesimo septuagesimo octavo, quinto idus Augusti Pontificatus nostri anno Octavo.

Dat. P. An. 8, die 9. Aug.

XXI.

Approbatio antiqui ritus orandi Psalterium B. Mariæ Virginis, cum indulgentiarum pro sic orantibus elargitione.

SIXTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

EA quæ ex fidelium devotione ad Dei omnipotentis, & gloriosæ Virginis Mariæ laudem & gloriam pie ordinata sunt, ut firma permaneant nostræ approbationis robore solidamus, ac fideles ipsos ad devotionis opera exercenda indulgentiis & remissionibus libenter invitamus, ut exinde reddantur divinæ gratiæ aptiores, maxime cum Catholicorum Principum id exposcit devotio, & hoc conspicimus in Domino salubriter expedire.

Orandi modus, qui Psalterium sive Rosarium B. Mariæ Virginis appellatur in Ducatu Britanniæ innovatus est.

§.1. Sane pro parte dilecti filii nobilis viri Francisci Ducis, & dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Margaritæ, ejus Conthoralis Ducissæ Britanniæ nobis fuit nuper propositum, quod in Ducatu Britanniæ & pluribus aliis locis crescente fidelium devotione ab aliquo tempore citra, innovatus est certus modus, sive ritus orandi pius & devotus, qui etiam antiquis temporibus, à Christifidelibus in diversis mundi partibus observabatur: videlicet, quod quilibet volens eo modo orare, dicit qualibet die ad honorem Dei, & Beatissimæ Virginis Mariæ, & contra imminentia mundi pericula, totiens Angelicam Salutationem Ave Maria, quot sunt Psalmi in Psalterio Davidico, videlicet centies & quinquagies, singulis decem salutationibus hujusmodi orationem Dominicam semel proponendo. Et iste ritus sive modus orandi, Psalterium Virginis Mariæ vulgariter nuncupatur.

Dux & Ducissa Papæ approbationem petierunt.

§.2. Unde Dux & Ducissa præfati propter singularem & sinceram quam ad ipsam B. Virginem Mariam gerunt devotionem, cupiunt ritum sive modum orandi prædictum, ad obstruendum ora aliquorum detrahentium, per Sedem Apostolicam approbari. Quare pro parte Ducis & Ducissæ & aliorum fidelium plurimorum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus ritum sive modum orandi hujusmodi appro-

probare, aliasque super premissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Hic Pontif. approbat, & Indulg concedit.

§.3. Nos igitur tam Ducis & Ducissæ, quam aliorum fidelium piam devotionem in Christo habentium commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, præfatum Psalterium, sive modum orandi prędictum, auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, illumque tolerandum fore, ac cunctis fidelibus eo modo orare debere, & licere decernimus & declaramus.

Quibuscumque non obstantibus.

§.4. Et ut omnes & singuli Christifideles, ad devotionis opera & prædicto modo orandum eo ferventius inducantur, quo exinde animarum suarum facilius salutem consequi speraverint, universis, & singulis Christifidelibus præfato modo orare volentibus, ubilibet existentibus, præsentibus & futuris, pro qualibet vice qua sicut præmittitur oraverint, pro qualibet quinquagena præfati Psalterii, quinque annos, & totidem quadragenas indulgentiæ misericorditer in Domino relaxamus. Pręsentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.

§.5 Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Et quia difficile foret præsentes literas ad singula loca in quibus illis opus esset.

Nulli ergo, &c.

Dat. P. A. die 9. Maii.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo septuagesimonono, quarto *alias* 7. Idus Maii, Pontificatus nostri Anno octavo.

XXII.

Concessio gratiarum, & privilegiorum pro Ordinibus S. Dominici, & S. Francisci.

Hæc Bulla aurea nuncupatur a Regularibus istis, eo quod multa contineat privilegia. Ultra quæ, hic idem Pont. alia elargitus est eidem Ordini S. Dominici, ut sup. in Constit. 8. Regimini pag. 143. Et alia Ordinis S. Francisci ut sup in ejus Const. 7. Regimini pag. 139. & utrobique notavi.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Ord. S. Dominici, & S. Francisci merita multa sunt.

SAcri Prædicatorum, & Minorum Fratrum Ordines, instar duorum primorum fluminum à cœlestium voluptatum, & amœnitatum Paradiso egredientium sacrosanctæ universalis Ecclesię terram, ne mundanarum cupiditatum, & vitiorum calore arescat, præclaræ doctrinæ, virtuosorum operum, ac multiplicium meritorum imbribus irrigantes, magis illam in dies fructuosam efficiunt. Hi sunt duo Seraphim qui in sublimi contemplationis, & Seraphici amoris alis elevati, a terrenisque rebus abstracti, assiduo divinarum laudum clamore, & immensorum beneficiorum humano generi a summo opifice Deo exhibitorum declaratione, ferventissimis prædicationibus populos instruendo, & ad cœleste iter dirigendo insistentes, multiplicata talenta eis credita, Domino Deo mundi segetis animarum scilicet Redemptoris Nostri Jesu Christi preciosi sanguinis effusione redemptarum, copiosos in horrea Sanctæ Ecclesiæ manipulos referunt. Hi sunt duæ tubæ per quas Dominus præcipit ad pabulum sacri Evangelii universum populum assiduis prædicationibus advocari, ut in omnem terram exiret sonus eorum, & redderent sibi populum acceptabilem, & bonorum operum sectatorem. Ad prædictorum igitur Prædicatorum, & Minorum fratrum Ordines quos pro eorum amplissimis meritis, & uberrimis fructibus quos in Dei Ecclesia continue afferunt præ ceteris paterna caritate diligimus, nostræ considerationis intuitum dirigentes, illa eis libenter concedimus, quæ in eis optatæ quietis fructum inducant, & statum eorum faciant pacificum, & tranquillum.

Hic ideo Pontif. plurima ipsorum Ordinum privilegia approbavit, & alia concessit, ut in ejus Bulla cit. in Rubr.

§.1. Dudum siquidem ut Ordinum eorumdem professorum statui, & quieti consuleremus, Motu proprio nonnullas literas diversorum Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum dictis Ordinibus concessas, & in illis contenta approbavimus, & extendimus, ac nonnulla de novo eis concessimus, prout in diversis nostris literis desuper confectis plenius continetur.

Sed eorum quieti plene non consuluit.

§.2. Cum autem sicut postmodum accepimus per hujusmodi ampliationes, declarationes, extensiones, & concessiones, adhuc totali eorumdem Ordinum, & illorum professorum quieti plene ut expedit non consulatur, asseraturque a nonnullis per easdem literas, omnes gratias, spirituales & temporales, dictis Ordinibus & eorum domibus & fratribus a prædecessoribus nostris concessas approbatas non fore.

Confirmat itaque latius eorum gratias tam spirituales quam tempotales.

§.3. Nos attenta meditatione pensantes, quantum utilitatis ad exaltationem Christianæ fidei, & evangelicæ veritatis Ordinum prædictorum professores hactenus attulerunt, & afferre valeant, adjuvante Domino in futurum, ac propterea volentes, ut tenemur, eorum tranquillitati uberius providere; Motu simili, non ad ipsorum fratrum & sororum, aut alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa nostra scientia, quascumque literas & gratias, spirituales & temporales, concessiones, & indulgentias, ac peccatorum remissiones, in genere, vel in specie fratribus & sororibus Prædicatorum & Minorum Ordinum ac domorum eorumdem, necnon visitantibus illorum Ecclesias, Capellas, & Oratoria concessas, quarum tenorem, ac si

de

de verbo ad verbum præsentibus insererentur haberi volumus pro expresso, præsentium tenore approbamus, & robur firmitatis perpetuæ obtinere decernimus, proque potiori cautela, Apostolica auctoritate de novo juxta literarum desuper concessarum continentiam & tenorem concedimus & largimur.

Indulgentias eorum Ecclesias visitantibus concedit.

§.4. Et ut Ecclesiæ Domus, et Oratoria Prædicatorum et Minorum Ordinum prædictorum per universum orbem constructæ, et ædificatæ, et quæ construi, et ædificari contigerit in futurum, congrua devotione et veneratione a Christifidelibus visitentur, ac quæ imperfectæ sunt perficiantur, ad complementum deducantur, et completæ conserventur, et manuteneantur, necnon paramentis, et aliis ad divinum cultum inibi necessariis, debite ornentur, ipsique Christifideles ad dictas Ecclesias eo libentius confluant, et ad præmissa manus promptius porrigant adjutrices, quo ex hoc ibidem dono cœlestis gratiæ conspexerint se refectos; de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, universis et singulis Christifidelibus utriusque sexus vere pœnitentibus et confessis, qui Ecclesias, & Oratoria domorum fratrum prædictorum in singulis S. Dominici, & S. Francisci, centum annos, & totidem quadragenas, & in sanctorum Petri martyris, Thomæ de Aquino, Vincentii, & Sanctæ Catherinæ de Senis, ac Sanctorum Antonii, de Padua, & Ludovici Episcopi, Bernardini, & Sanctæ Claræ, & Beatæ Elisabeth festivitatum diebus, a primis vesperis, & per totam diem ipsarum festivitatum quinquaginta annos, & totidem quadragenas devote visitaverint annuatim, & manus ad præmissa aut eorum aliqua porrexerint adjutrices, de injunctis eis pœnitentiis, misericorditer in Domino relaxamus, præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

Facultatem eligendi confessorem, &c. impartitur.

§.5. Et ut prædictorum Prædicatorum & Minorum Ordinum fratres tanto ferventius divinis beneplacitis insistant, quanto majoribus se viderint spiritualibus gratiis fore munitos, omnibus, & singulis Prædicatorum, & minorum Ordinum professoribus, qui nunc sunt, & pro tempore perpetuo erunt, ut confessor idoneus eorumdem Ordinum, quem quilibet pro se de sui Superioris licentia duxerit eligendum, eorumdem confessione diligenter audita, pro commissis per eos excessibus, & peccatis semel in vita, in forma confessionalis per nos edita, in mortis vero articulo plenariam absolutionem, & peccatorum hujusmodi remissionem impendere valeant, etiam si ante factam eorumdem Ordinum professionem eos decedere contingeret, similibus motu, scientia, & auctoritate indulgemus.

Facultatem Prælatis Ordinum concessam absolvendi Fratres, &c. restringit.

§.6. Facultatem vero a Prædecessoribus nostris concessam Magistro generali, & Prioribus provincialibus, & conventualibus, ac eorum Vicariis Prædicatorum, ac Generali, & Provincialibus ministris, & eorum Vicariis, necnon Custodibus Minorum Ordinum prædictorum, super absolutione fratrum eorumdem Ordinum suorum, & dispensatione cum eisdem, in quibuscumque casibus (preterquam illis pro quibus essent ad Sedem Apostolicam mittendi) & per nos approbatam, cum declaratione casuum pro quibus mittendi sunt perstringentes, volumus quod Magister, & Minister generales prefati, & eorum Vicarii, & illi quibus ipsi Magister, & Minister generales pro tempore id duxerint, committendum dumtaxat, & non alii facultate prædicta de cetero uti possint, illam omnibus aliis penitus adimentes.

Gratias Ordinum, Sororibus, & Tertiariis eorumdem Ordinum communicat.

§.7. Et ne propter monasteria Monialium seu sororum sub cura, & institutis Ordinis prædicti fratrum Prædicatorum, & S. Claræ, seu S. Damiani Ordinum sub ejusdem fratrum Minorum Ordinis cura degentia, S. Dominici, & S. Francisci de Pœnitentia nuncupatorum Ordinum utriusque sexus personas contingat eorumdem fratrum quietem turbari, motu, scientia, & auctoritate prædictis statuimus, quod hujusmodi monasteria, & loca, eorumque Abbatissæ, & Priorissæ, procuratores, syndici, oblati, & utriusque Tertii Ordinis prædicti de Pænitentia nuncupatæ personæ prædictæ, eisdem privilegiis, immunitatibus, gratiis, favoribus, concessionibus, facultatibus, & indultis, spiritualibus, & temporalibus, prædictis fratrum Prædicatorum, & Minorum Ordinibus, ac illorum professoribus, domibus, & locis, ac procuratoribus, syndicis, oblatis, & commissis, seu alias quomodolibet per prædecessores nostros, aut nos hactenus concessis, & in posterum concedendis, quavis auctoritate, quatenus earum sexui, & statui non contradicant, libere, & licite uti possint, & debeant, in omnibus, & per omnia, prorsus, & sine ulla differentia, ac si eisdem monasteriis, locis, & personis, Abbatissis, syndicis, procuratoribus, oblatis, & commissis, sororum, & monialium earumdem, ac personis utriusque sexus de Pœnitentia hujusmodi, nominatim concessa forent, & concederentur expresse.

Circa eleemosynarum collectionem, & predicationes, non molestentur ab Ordinariis vel aliis.

§.8. Præterea, quia ut intelleximus exortis nonnumquam controversiis inter locorum Ordinarios, eorumque Vicarios seu Officiales curatos, & fratres prædictorum Ordinum, variis occasionibus, locorum Ordinarii, eorumque Vicarii seu officiales, & curati prædicti, ne Christi fideles fratribus ipsis pias eleemosynas erogare præsumant, suadere, & etiam sub censuris inhibere, ac erogantes excommunicatos fore prædicare, seu prædicari facere, seu pronunciare præsumunt. Locorum Ordinariis, eorumque Vicariis, seu officialibus, & curatis prædictis, ac etiam aliis quibuscumque dicta auctoritate mandamus, ut ab hujusmodi persuasionibus, inhibitionibus, & mandatis, de cetero prorsus omnino abstineant, decernentes inhibi-

inhibitiones ipsas, & mandata, nullius existere firmitatis, & illis contravenientes, censuris hujusmodi minime ligari, ac eosdem persuadentes, & inhibentes, mandatoque nostro hujusmodi obtemperare non curantes (nisi pœnituerint, & persuasiones ac inhibitiones, & prędicta revocaverint infra triduum, postquam desuper requisiti fuerint) eo ipso Ordinarios interdicti ingressus Ecclesię, & suspensionis a regimine, & administratione suarum Ecclesiarum; alios vero inferiores ab eis excommunicationis sententiam incurrere.

Defuncti possunt in locis Ordinum sepeliri cum eorũ habitu recepto a Prælatis eorum.

§. 9. Cum autem nonnulli ad Ordines prædictos Prædicatorum, & Minorum specialiter gerentes devotionis affectum, eorum cadavera cum habitu fratrum Prædicatorum, vel Minorum, seu fratrum, vel sororum de Pœnitentia utriusque Ordinis prædictorum, sepeliri mandent, & persæpe antequam moriantur habitum hujusmodi eis postulant exhiberi, decernimus habitum hujusmodi per Priorem domus Ordinis Prædicatorum, aut Guardianum domus Ordinis Minorum loci in quo tales decedere continget, vel per Superiorem Prælatum ipsorum Ordinum, domorum, seu Prioratus, & guardianię, vel cui illi duxerint committendum dumtaxat, & non per alium quavis auctoritate, vel prælatione fungentem exhiberi debere, qui prędictum habitum recipientibus declarare teneantur, apud eorum Ordinum Ecclesias debere sepeliri in eorum habitu, quorum habitum suscipiant, & illorum sic indultorum cadavera discooperta, nullo pallio, vel tegumento super imposito, cum habitu hujusmodi ad sepulturam deferri posse. Ordinariorum, etiam sub censuris prohibitione locorum qualibet in contrarium edita non obstante, quas quoad hoc modificamus.

Fratres habilitati ad beneficia Ecclesiastica, non gaudent privilegiis Ordinis, sine illius Prælatorum consensu.

§. 10. Et ne ex habilitatibus ad unum, vel plura beneficia Ecclesiastica, in titulum, vel commendam obtinenda, cum facultate interim donec illa assequantur pro capellanis aliorum in beneficiis Ecclesiasticis deservire, & quod etiam postquam beneficia hujusmodi assecuti fuerint in domibus dicti Ordinis residere, cameras habere, in illas, ac in generalibus atque provincialibus Capitulis fratrum eorumdem Prædicatorum, & Minorum Ordinum, vocem activam, & passivam habere, ac privilegiis, favoribus, & gratiis, & indultis concessis ipsorum Ordinum professoribus, gaudere possint, præfatis Ordinibus, & illorum professoribus gravamen inferatur, eisdem motu, & auctoritate decernimus, hujusmodi concessas, & quas concedi contigerit habilitationis literas, intelligi, & interpretari debere, ut fratres ipsi quibus literæ hujusmodi, concessæ sunt, & concedentur in posterum, quandocumque per Sedem prædictam postquam aliquod beneficium adepti fuerint pacifice, aut pro capellanis in aliquibus Ecclesiis cœperint deservire, concessionibus prædictis (prout vocem activam, & passivam, residentiam in domibus dictorum Ordinum, ac retentionem dictarum domorum, camerarum, & alia quæ Ordinum prefatorum sunt, concernunt) de dictorum Prælatorum consensu dumtaxat gaudere possint, & non alias, nec alio modo. Idem statuentes de promotis ad cathedrales etiam titulares appellatas Ecclesias, & alias ecclesiasticas dignitates.

Generales Ordinum coercent etiã Fratres servientes Inquisitioni.

§. 11. Ceterum, ut dictorum Ordinum professores qui Inquisitores heretice pravitatis pro tempore in diversis mundi partibus deputantur, tanto diligentius eorum officia studeant exercere, ac ab illicitis, & eis prohibitis abstinere, quanto cognoverint posse eorum errores facilius corrigi, & puniri, quod Magister Predicatorum, & Minister Minorum Ordinum prædictorum generales præfati, nunc, & pro tempore existentes, gesta pro tempore per ipsos Inquisitores suorum Ordinum respective examinare, & querelas contra illos propositas audire, ac super illis (quantum eis justum, & æquum videbitur) statuere, & ordinare; & si in aliquo eos deliquisse invenerint, illos juxta excessuum exigentiam, etiam per eorum ab officio amotionem, ac alias corrigere, & punire, dictosque Inquisitores secundum quod æquum, & justum aut necessarium videbitur (non tamen in una, eademque diœcesi) multiplicare libere, & licite valeant.

Inquisitores unius ex dictis Ordinib. contra alios non procedant.

§. 12. Et Prædicatorum in Minorum, & e contra Minorum Ordinum prædictorum Inquisitores, in Prædicatorum Ordinum hujusmodi professores quoscumque officio inquisitionis hujusmodi fungi, illudque exercere nullatenus possint, absque Sedis Apostolicæ licentia speciali, de presentibus literis specificam, & expressam faciente mentionem.

Concessio gratiarum aliis Ordinib. Mendicãtium concessarum Plenior concessio habetur.

§. 13. Postremo quia Prædicatorum, & Minorum fratrum prædictorum Ordinum professores pro fidei catholicæ dilatatione, incremento, & defensione, continue indefesse laborant, & eorum exemplari vita, prędicationibus verbi Dei, audientia confessionum, sana doctrina, assidua sacrarum literarum instructione, & devota divinorum officiorum celebratione, hæreticorum extirpatione, aliisque innumeris piis operationibus præ ceteris Ordinum Mendicantium professoribus fructus in Ecclesia Dei salutares copiosius attulerunt hactenus, & continue afferre non cessant, atque allaturos in futurum Deo propitio spe firma tenemus, & propterea convenit, ut ipsi prę ceteris ampliores favores, & gratiarum prerogativas a præfata Sede recipiant, & reportent, aliorumque Ordinum Mendicantium indultis, & privilegiis apud Sedem præfatam gaudeant, ne illis inferiores esse videantur; omnes, & singulas gratias, concessiones, indulgentias, & peccatorum remissiones, immunitates, exemptiones, facultates, privilegia, & indulta, spiritualia, & temporalia, qualiacumque sint Eremitarum S. Augustini, & Carmelitarum, ac Servorum B. Marię fratrum Ordinibus, & illorum

lorum Ecclesiis, Oratoriis, & domibus, Prioribus, fratribus, & sororibus, conversis, & oblatis, ac utriusque sexus personis de Poenitentia nuncupatis, a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus praedictis, & a nobis, aut aliis auctoritatem habentibus, quae omnia acsi nominatim exprimerentur haberi hic volumus pro sufficienter expressis, conjunctim, vel divisim, in genere, vel in communi concessa, eisdem, & eorum cuilibet, Praedicatorum, & Minorum fratrum Ordinibus, domibus, Ecclesiis, Oratoriis, generali Magistro, Ministro, Prioribus, & Ministris provincialibus, conventualibus prioribus, guardianis, sororibus, oblatis, conversis, & utriusque sexus Tertii Ordinis, seu de Poenitentia nuncupatis, & aliis eorumdem Ordinum personis, de novo concedimus, & in eis locum habere volumus, acsi eisdem nominatim, directe, & expresse concessa fuissent. Mandantes etiam motu & scientia, & auctoritate praedictis, ut dum privilegiorum, indulgentiarum, facultatum, & indultorum, dictorum fratrum Eremitarum S. Augustini, Carmelitarum, & Servorum S. Mariae originales literę seu transumpta authentica, ex illis, pro, & in favorem Ecclesiarum, domorum, & fratrum praedictorum Praedicatorum, & Minorum Ordinum, adducerentur, vel exhiberentur, eadem fides in dubia adhibeatur, tam in judicio quam extra judicium, & aliis locis, quibus opus fuerit, acsi pro, et in favorem dictorum Ordinum, Ecclesiarum, domorum, et fratrum Praedicatorum, et Minorum a Sede Apostolica emanassent, ac eis, et cuilibet ipsorum fuissent immediate concessę.

Inhibitio contra perturbatores.

§. 14. Inhibentes districtius ipsis locorum Ordinariis sub interdicti ingressus Ecclesiae, & suspensionis a regimine, & administratione suarum Ecclesiarum, ac parochialium Ecclesiarum rectoribus, & aliis quibuscumque, sub excommunicationis latae sententiae, & privationis earumdem Ecclesiarum parochialium, & omnium aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum quae obtinent, necnon inhabilitationis ad illa, & alia in posterum obtinenda poenis, eo ipso quo contrafecerint incurrendis, ne personis quibuslibet Ecclesiasticis, vel saecularibus, in genere, vel in specie, directe, vel indirecte, aliquid inhibeant, pręcipiant, ordinent, vel statuant, quo minus Ordines praedicti, illorum domus, & professores, praedictis gratiis eis concessis libere uti possint.

Derogatio contrariorũ.

§. 15. Non obstantibus quibuscumque Apostolicis suspensionibus, revocationibus, & restrictionibus, ac provincialibus, & synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus constitutionibus, necnon Parisiensis, & aliorum locorum generalium Studiorum universitatibus, & curę Vicegerentiae Avinionensis, & quibusvis ordinariis Pręlatis ac personis concessis, & concedendis literis, privilegiis, ac per illos deputatis in eis conservatoribus privilegiorum hujusmodi facultatibus, & jurisdictione, cum quibusvis clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis, ac fortioribus, & insolitis, quibus omnibus illa etiam si de eis, eorumque totis tenoribus, & datis, non per hujusmodi generales clausulas etiam specialem mentionem importantes, sed specifica, & individua, ac de verbo ad verbum, seu quęvis alia mentio habenda esset, praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, quoad praemissa, specifice, & nominatim derogamus, & ea nemini in praejudicium praemissorum suffragari posse aut debere, ac irritum, & inane quicquid secus contigerit attentari decernimus, necnon omnibus illis, quae in dictis literis nostris, pręfatis Ordinibus concessis, volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptorum.

§. 16. Verum quia difficile foret praesentes literas, &c.

Nulli ergo, &c.

Dat. P. A. 8. 26. Julii.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicae, millesimo quadringentesimo septuagesimo nono, septimo Kalendas Augusti, Pontificatus nostri Anno octavo.

Sequitur declaratio §. 6. praecedentis Bullae.

Extat similis declaratio pro Fratribus praedicatoribus, data die 28. Martii hoc eodem anno, hic sedulo praetermissa.

SIXTUS PAPA IV. &c.

Causa hujus declarationis.

Exposuisti nobis, quod facultatem absolvendi omnes, & singulas utriusque sexus vestri Ordinis personas, ab omnibus praeterquam certis tunc expressis casibus, & super irregularitatibus dispensandi, tibi, & Prioribus Provincialibus, & Conventualibus, & eorum Vicariis pro tempore existentibus, vel ab eis deputandis alias concessam ad te, & Vicarios tuos dumtaxat, & ad eos quibus tu illud committendum duceres restrinximus, prout in singulis literis desuper editis plenius continetur, unde fit ut difficile admodum existat pauperibus fratribus tui Ordinis, praesertim in longinquis partibus agentibus pro hujusmodi absolutione ad te, & tuos Vicarios, longe aliquando remotos accedere, proinde humiliter supplicasti ut desuper opportune fratribus, & personis praefatis ne sic vagari cogantur, providere dignaremur.

Declaratio §. 6., Bullae praeinsertę circa absolutiones Fratrum.

§. 2. Nos hujusmodi supplicationibus inclinati tenore praesentium decernimus, & declaramus, quod tu, & tui successores, & Priores, Provinciales, ac eorum Vicarii pro tempore existentes, & hi quibus vos committendum hoc duxeritis, eamdem absolvendi ab ipsis casibus pręfatis personas utriusque sexus vestri Ordinis, & super irregularitatibus dispensandi habeatis facultatem, quam per priores literas hujusmodi ante restrictionem habebatis. Priores vero conventuales illam solum-

solummodo habere censeantur quam prius habebant ex privilegiis, & literis prædecessorum nostrorum, Romanorum Pontificum.

Obstantium derogatio. §. 3. Non obstantibus literis superioribus restrictionis nostræ hujusmodi, ceterisque contrariis quibuscumque.

Dat. die 16. Julii 1481. An. X. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die decimasexta Julii, millesimo quadringentesimo octuagesimo primo, Pontificatus nostri Anno X

XXIII.

Sacellum juxta Basilicam Sancti Petri Sixtinum a se nuncupandum erigit, ibique Indulgentias & alia elargitur.

Ex Archiv. in Regest. Vat.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. ROmanus Pontifex, cui a Domino in terris collata est ligandi potestas, atque solvendi, ad excitandam devotionem fidelium suæ curæ commissorum nonnunquam Ecclesias, Capellas, ac loca in honorem tam Sanctorum, tam olim, quam etiam novissimè dedicata indulgentiarum muneribus ornat, ut fideles ipsi sanctorum eorumdem recolentes memoriam, & Ecclesias, Capellas, ac loca ipsa pro consequendis peccatorum remissionibus visitantes, quod alias suis meritis non valerent impetrare apud Deum, illorum intercessionibus facilius consequi mereantur.

Sixtus novam Cappellam juxta Basilicam S. Petri erigit. §. 1. Sane postquam reparationi, restaurationi, & constructioni multarum Almæ Urbis Ecclesiarum intenderamus, considerantes tamen extremæ peregrinationis nostræ diem, cogitavimus apud Basilicam Principis Apostolorum de eadem Urbe, ad quam specialem gerimus devotionis affectum, nostram eligere sepulturam, ac ob id extrà & juxta ipsius Basilicæ dextrum parietem amplam Capellam cum altari construi & ædificari fecimus pro divinis officiis inibi ad laudem divini nominis honorificè & devote persolvendis.

Conceptioni B. Virginis M. dedicat. §. 2. Nos igitur, qui ad gloriosam Domini nostri Jesu Christi Genitricem Virginem Mariam, ac Sanctum Franciscum, & Sanctum Antonium de Padua, quorum meritis & intercessione Altissimus non solum nos ex Ordine fratrum Minorum, qui ab eodem Sancto Francisco sumpsit exordium, & in quo a teneris annis juxta illius regularia instituta vitam duximus, ad Cardinalatus honorem, & tandem ad summi Apostolatus apicem, cum nostra ad id merita non juvarent, evexit, sed quàm plurimas alias uberrimas gratias nobis hactenus concessit, & continuo concedere non cessat, specialem gerimus devotionis affectum, & illius vices tenemus in terris, cujus perfecta sunt opera. Cupientes opus Capellæ hujusmodi ad optatum suę dedicationis finem perducere, ut Christifideles illam eò devotius studeant congruis frequentare honoribus, quo ex hoc ibidem dono cœlestis gratiæ uberius conspexerint se refectos, Capellam ipsam, & in ea constructum altare prædictum per Venerabilem Fratrem nostrum Petrum Guillelmum Archiepiscopum Salernitanum Referendarium nostrum domesticum & continuum commensalem in nostra, & Venerabilium fratrum nostrorum Cardinalium, ac Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Prælatorum Romanæ Curiæ, & multitudinis populi præsentia, hodie Missam in eadem Capella celebrantem Omnipotenti Deo, in honorem & sub invocatione Conceptionis prælibatæ Virginis Mariæ, cujus festum etiam hodie in institutione Romanæ Ecclesię solemniter celebramus, ac Sancti Francisci, & Sancti Antonii prædictorum auctoritate Apostolica pręsentium tenore de ipsorum Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium consilio & assensu, opportunis ad id in eodem altari collocatis Reliquiis, & convenienti dote ipsi Capellę per nos constituta, dedicari & consecrari fecimus. Dotem ei fundat.

Indulgentiam certis statutis diebus eam visitantibus elargitur. §. 3. Idcirco de ejusdem omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, universis Christifidelibus utriusque sexus verè pœnitentibus & confessis, qui Capellam ipsam nunc visitarunt, & tam hodiè, quam deinceps annis singulis ipsa Conceptionis ejusdem Virginis Marię, qua etiam anniversarii dedicationis hujusmodi commemorationem fieri, & festum celebrari volumus, ac eorumdem Sancti Francisci, & Sancti Antonii festivitatum diebus a primis Vesperis usque ad occasum Solis dierum festivitatum earumdem devote visitaverint annuatim omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem elargimur.

Aliis temporibus mulieribus interdicitur ad eam accessus. §. 4. Et insuper nonnullorum Prædecessorum nostrorum qui mulieribus, ne ad Sancta Sanctorum in Lateranensi, & quasdam alias in reliquis prędictæ Urbis Ecclesiis consistentes cappellas, certis tunc expressis diebus dumtaxat exceptis ingrederentur sub censuris & pœnis Ecclesiasticis inhibuisse dicuntur, vestigiis inhærendo, ut divina officia in antedicta Cappella sine strepitu mulierum quietius & devotius peragantur, Universis mulieribus, ne sub Conceptionis Virginis Mariæ, & Sanctorum Francisci, & Antonii, ac in illorum honorem dedicatam hodie Capellam prædictam ullo unquam tempore, præterquam indulgentiæ prædictæ, & anniversarii obitus nostri diebus intrare ullatenùs præsumant sub excommunicationis latæ sententiæ pœna districtius inhibemus pręsentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

§. 5. Nulli ergo &c.

Dat. die 8. Decembris 1479. Pontif. An. IX. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo, septuagesimo nono, sexto Idus Decembris., Pontificatus nostri Anno nono.

XXIV.

Suppressio, & extinctio novę Religionis sub invocatione, & Instituto S. Joannis Hierosolymitani in Ditione Florentina noviter excitatæ, cum Personarum ejusdem ad alios approbatos Ordines translatione.

Ex Regest. in Archiv. Vat.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

Quia in futurorum eventibus sic nonnunquam humani fallitur incertitudo judicii, ut quod conjectura probabili, & interdum attenta consideratione utile videbatur, reperiri damnosum quandoque contingat, solet Sedes Apostolica nonnunquam quod consulte statuit, temporum, & personarum varietate, qualitate, & conditione inspecta, ex sanioris inspectione judicii revocare.

Alexandra de Alfanis huius Ordinis fundatrix.

§. 1. Dudum siquidem pro parte quondam Alexandræ de Alfanis puellæ Florentinæ nobis exposito, quod ipsa, quę ab ineunte ætate in timore Domini educata vitam cœlibem, & heremiticam ducere cœperat, & ex bonis sibi a Deo collatis, præsertim domo paterna, ob specialem, quam ad Beatum Joannem Baptistam Prçcursorem Domini se gerere asserebat devotionem, quędam Heremitoria cum oratoriis ordinaverat, in quibus nonnullæ aliæ puellæ Virgines secum Domino deservientes laudabiliter vivebant, credebat, quod si ex Heremitoriis, & Oratoriis prædictis Monasterium in honorem ejusdem sancti, ac in eadem Civitate, & Diœcesi, aliisque dominiis Florentinis, nonnulla alia monasteria tam virorum, quam mulierum cum Christi fidelium adjutorio, & largitione fundare, & erigere, & fideles ipsos ad hoc sollicitare, et inducere ex Apostolica licentia posset, in quibus, virorum videlicet, Presbyteri ad prædicandum, et divina celebrandum, Laici vero, ut et tanquam athletæ Christi ad pugnandum pro fide Catholica contra perfidos Turcos, et infideles cum solemni professione trium substantialium votorum per milites Sancti Joannis Hierosolimitani, emitti solita, mulieres autem Virgines dumtaxat simili professione adstrictæ sub clausura perpetua ac observantia Regulari altissimo vota sua redderent cujuscumque etiam status, gradus, ordinis, vel conditionis existerent, quæ ut libere ingredi, et professionem hujusmodi emittere possent, reciperentur, qui omnibus, et singulis indulgentiis, gratiis, indultis, libertatibus, privilegiis, favoribus, et exemptionibus, quibus fratres hospitalis Sancti Joannis Hierosolimitani, et aliæ moniales gaudebant, et utebantur, seu gaudere, et uti possent, gauderent, et uterentur, id profecto in Christianæ fidei, et Religionis, augmentum, divini cultus propagationem, animarum salutem, et fructuosum exemplum cederet plurimorum.

Leges tam Viris, quam Mulieribus, seu Monialibus datæ, communes cum FratribusHospitalis S. Joannis Hierosolymitani.

Cardinali S. Adriani commissum, ut super his inquireret.

§. 2. Nos dilecto filio nostro Stephano tituli Sanctę Marię in Transtiberim, tunc Sancti Adriani Presbytero Cardinali, ut de præmissis se diligenter informaret, et quæ inveniret nobis referret, vivæ vocis oraculo commisimus.

Data auctoritate Apostolica facultas novum hunc fundandi Ordinē, eique comunicata omnia & singula Privilegia, quibus fruuntur Fratres Hospitalis S.Joannis Hierosolymitani.

§. 3. Et comperto ex ejusdem Cardinalis relatione quod dicta Alexandra de vitæ austeritate, et morum Sanctimonia fide dignorum testimonio plurimum commendabatur, ipsius Alexandræ supplicationibus inclinati, pręfatæ Alexandræ, ut ex domibus, heremitoriis, et oratoriis hujusmodi unum, ac in Diœcesi, et dominiis prædictis alia Monasteria hujusmodi erigere, et fundare, et ut erigerentur sollicitare de speciali licentia Ordinariorum locorum absque tamen juris alicujus prejudicio gratiose concessimus, et quod ingredientes Monasteria hujusmodi facta professione per eos, ac pugnantes, Ministri, et servitores eorumdem omnibus, et singulis privilegiis, gratiis, indultis, libertatibus, et exemptionibus, quibus fratres hospitalis prædicti utebantur, seu uti possent, et gauderent quomodolibet in futurum, uti, et gaudere possent, & valerent absque ulla differentia in genere, & in specie in omnibus, & per omnia, ac si eisdem, & erigendis Monasteriis hujusmodi specialiter, & expresse concessa forent, seu fuissent, indulsimus & quibusvis personis cujuscumque gradus, seu conditionis existerent, ut Monasteria prædicta ingredi, & professionem hujusmodi inibi emittere, & altissimo famulatum reddere possent permisimus, & cum illis desuper dispensavimus, ac omnibus, & singulis utriusque sexus personis, quæ in eisdem Monasteriis, professionem hujusmodi emitterent, necnon pugnantibus Ministris, & Servitoribus prędictis plenariam indulgentiam, & remissionem omnium peccatorum suorum in forma Ecclesię consueta semel in vita, & in mortis articulo elargiri curavimus, prout in nostris inde confectis literis plenius continetur.

Mortua Alexandra Religiosi, ac Moniales destitutæ sunt opportunis facultatibus ad se substentandum, hinc reclamante Magistro Hospitalis S. Joannis Hierosolymitani.

§. 4. Cum autem, sicut nuper accepimus, personæ utriusque sexus, quæ literarum prædictarum prætextu in fratres, & sorores dictæ Alexandræ receptæ fuerunt, & professionem emiserunt antedictam, dicta Alexandra jam vita functa, opportunis ad religiose, & honeste vivendum habitationibus, & clausuris, ac facultatibus pro earum decenti sustentatione carentes, eam, quam decet Religiosas personas, exemplarem, Deo gratam, & apud homines commendabilem vitam ducere commode nequeant, immo, ut plurimum ex Christi fidelium piis suffragiis, pro quibus habendis quæstuariorum more per diversa loca discurrunt, se sustentent, & ex illorum modo vivendi divini cultus augmentum cum animarum salute minime proveniat, ut sperabamus, tempore datæ litera-

terarum prædictarum, immo ex illarum vivendi ritu, & modo hujusmodi murmurationes, & scandala persæpe in mentibus fidelium exoriantur, & dilecti filii magister, & fratres hospitalis prædicti hujusmodi novę Religionis institutione sub invocatione præfati Sancti cum privilegiis eorumdem communicatione æquo animo tolerare nequeant.

Novum hunc Ordinem supprimit Pontifex.

§. 5. Nos, qui animarum salutem, & quietem quærimus singulorum, personarum prædictarum statui consulere volentes, & ne aliqui ex illarum vita hujusmodi scandalizentur, providere volentes, ut tenemur, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa nostra scientia literas nostras prædictas, ac omnia, & singula in illis contenta auctoritate Apostolica præsentium tenore revocamus, erectamque per illas novam Religionem, seu vivendi modum, ac Monasteria prædicta penitus, & omnino supprimimus, & extinguimus.

In eoque professos alium ex approbatis Ordinem ingredi pręcipit.

§. 6. Ac volumus, quod personæ in eadem sic Religione receptę, siquidem dum sic receptę fuerunt in aliquo ordine per Sedem Apostolicam approbato professionem emiserant, ad illos redire, si vero alicujus ordinis Professores non erant, ad aliquem ex eisdem approbatis ordinibus, in quo benevolos invenerint receptores, infra mensem, postquam præsentes literę nostræ in Cancellaria Apostolica publicatę fuerint, se transferre omnino teneantur, & susceptum per eas habitum novæ Religionis prædictæ nullatenus gestare, aut se de Religione prædicta nominare, seu nominari facere, & in erectis Monasteriis prędictis morari, aut literis prędictis alias uti quomodolibet præsumant sub excommunicationis latæ sententiæ pœna eo ipso per eos, qui contrafecerint incurrenda.

Commissarii ad hoc deputati.

§. 7. Et nihilominus Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Salernitano, & Barcinonensi, & Civitatensi Episcopis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios illas ex personis prædictis, quas excommunicationis sententiam hujusmodi eis incurrisse constiterit, quoties desuper per aliquem ex fratribus dicti hospitalis fuerint requisiti, excommunicatos publice nuntient, & faciant ab aliis nunciari, ac ab omnibus arctius evitari, donec præsentibus nostris literis paruerint cum effectu, & meruerint a dicta excommunicationis sententia absolutionis beneficium obtinere, ac legitimis super his habendis servatis processibus illos iteratis vicibus aggravare, & ad parendum præsentibus literis nostris præcise compellere procurent, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Obstantium derogatio.

§. 8. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque seu si personis præfatis, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim a Sede Apostolica indultum existat, quod interdici suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, millesimo quadringentesimo septuagesimo nono, quarto Kalendas Februarii, Pontificatus nostri Anno nono.

Dat. die 29. Januarii 1480. An. IX.

XXV.

Ampliatio jurisdictionis Sanctæ Romanæ Ecclesię Camerarii, & Magistrorum viarum Urbis, circa ædificia ad ejus ornatum construenda, una cum privilegiis ejusmodi ædificia construentium, vel ampliantium.

Hoc antiquissimum officium jam pœne distitutum reintegravit Mart. V. ut sup. in ejus Const. XV. Etsi in pag. 452. Tom. III. Part. II.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

ETSI de cunctarum Civitatum temporali dominio Romanæ Ecclesiæ subjectarum, decore, & venustate cogitare nos deceat: ad nostram tamen Almam Urbem Apostolorum Petri, et Pauli glorioso Martyrii cruore Domino nostro Jesu Christo consecratam, Civitatem sacerdotalem, et regiam, ejusque decorem, et venustatem, tanto accuratius aciem nostrę considerationis extendere nos convenit, quanto illa caput est orbis, et Altissimus in ea sacerdotii principatum, et Christianæ religionis caput instituit, et sui Vicarii Sedem, ad quam de universis mundi partibus Christifideles confluunt in numero copioso, voluit collocari.

Causæ istius constit.

§. 1. Cum itaque viæ, et stratæ publicæ ejusdem Urbis, in plerisque locis, causantibus porticibus, prosellis, et aliis variis ędificiis domorum sitarum juxta illas, adeo arctę existant, ut per eas commode deambulari, et necessaria ad victum multitudinis Civium Romanorum, et Curialium, ac aliorum in ipsa Urbe habitantium, et confluentium ad eamdem præsertim temporibus Indulgentiarum Anni Jubilęi, et aliarum concessarum per nos, et prędecessores nostros Romanos Pontifices, visitantium Apostolorum pręfatorum Basilicas, et alias ejusdem Urbis Ecclesias, deferri commode nequeant, et in quibusdam locis vix singulariter singuli equestres se obviantes, in eis transire possint per easdem, idque cedat in non modicam ejusdem Urbis deformitatem, ac Civium, Curialium, et confluentium prædictorum incommoditatem. Et propterea nos habita super iis deliberatione matura decrevimus, vias ipsas, pręsertim quæ

quæ magis frequentantur, et principaliores existunt, ampliari, ac porticus, et impedimenta prędicta, quibus sic arctantur, amoveri, et lateribus opportune pavimentari, jamque opus ipsum cœptum sit in diversis locis, et in illius prosecutione non cessetur. Ac (sicut accepimus) propter demolitionem hujusmodi nonnullę ex domibus ipsis, quarum porticus, et prosella, ac alia ædificia dirui oportuit, exinde, utpote necessariis mansionibus solitis, et officinis carentes, ad inhabitandum minus commodæ, et fere inutiles factæ sint, et eapropter illarum domini eorum parietes decenter, ut expediret ad decorem viarum earumdem reparare, et expensas opportunas propterea subire non curent, sublata spe habitandi in eis, aut alias utilitates recipiendi ex eisdem. Expeditque ad obviandum hujusmodi incommoditatibus, ex duabus aut pluribus contiguis domibus, unam commodam construere, aut partem unius ex eisdem domibus alteri convicinæ domui incorporare, sicque indemnitati dominorum earumdem obviare, & decori hujusmodi consulere; & vicinarum domorum domini ut plurimum super iis non conveniant, & recusant sibi invicem complacere, etiam pro justo, & rationabili pretio. Contingat quoque interdum nonnullos tam Romanos cives, quam Curiales, & alios forenses in eadem Urbe domos de novo ædificare, vel antiquas reformare, & ampliare velle, & pro illarum decenti constructione indigere convicinis domibus, interdum ruinosis, & depressis, domui depressæ, vel ruinosę, vel domorum dirutarum sediminibus, plateolis, & solo, seu alio loco vicinis, & hujusmodi domorum, & sediminum, seu platearum, & soli, aut loci dominos requisitos ut de illis eisdem ædificare, & reformare volentibus, venditionis titulo complaceant de domibus, sediminibus, solo, seu loco, oblato etiam persæpe plusquam justo pretio, id facere nullatenus velle, aut longe plus justo pretio, etiam nonnunquam duplum illius transcendendo, petere pro eisdem. Quo fit ut, præsertim Curiales, & forenses, qui ad id juvari, & allici deberent, maxime a Romanis Civibus, ab hujusmodi eorum laudabili ædificandi, aut ampliandi proposito retrahantur. Et si aliquando dilecti Filii Franciscus de Porcariis, & Bapt. Staglia, moderni, & qui pro tempore fuerint Magistri ædificiorum, & stratarum ejusdem Urbis, pro construendis novis plateis in locis convenientibus, aut antiquis ampliandis, & reformandis, volunt domus aliquas dirui facere, in totum, vel in partem, illarum domini similiter oblato eis etiam justo, & rationabili pretio, ne id fiat, pertinaciter se opponere, & hujusmodi novarum platearum ordinationem, & antiquarum dilatationem, ampliationem, omni conatu possibili impedire non verentur: quæ omnia publico bono, & decori, ac pulchritudini ejusdem Urbis, nostręque circa id, intentioni obviare manifeste cernuntur.

§. 2. Nos igitur æquum arbitrantes publicam utilitatem in iis præterri privatæ commoditati quorumlibet, & illorum qui tam salubri publico bono indirecte modo præmisso se opponunt, duritiem, superioris auctoritate, & æqua ordinatione comprimi; ac volentes propterea super iis omnibus opportunum adhibere remedium; Motų proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa, nostra scientia, & de plenitudine potestatis Apostolicæ, hac in perpetuum valitura constitutione, statuimus, & ordinamus, quod Venerabilis Frater Guillelmus Episcopus Ostiensis, Camerarius noster, præfati Franciscus, & Baptista, ac ipsorum Episcopi, Francisci, & Baptistæ in Camerariatus nostri, & pro tempore existentis Roman. Pontif. ac Magistratus ædificiorum Urbis officiis respective successores, qui pro tempore erunt perpetuis futuris temporibus, ad requisitionem damnorum domorum, quarum porticus, prosella, seu alia ædificia pro viis, seu plateis, & aliis locis publicis ejusdem Urbis hactenus diruta fuerint, & dirui contingeret in futurum quandocumque de Mandato Magistrorum eorumdem, si domini prædicti in domibus ipsis inhabitare soliti erant ante demolitionem eamdem, & tempore demolitionis hujusmodi factę, & quam fieri contingeret in futurum absque dolo, & fraude inhabitabant, & in posterum inhabitabunt, & propter hujusmodi demolitionem jam factam, & quę fieret, domus ipsæ effectę sint, vel efficerentur in posterum pro eorumdem damnorum ipsarum commoda receptione, & inhabitatione incapaces, sintque juxta eas aliquæ domus per earum dominos minime inhabitari solitę, sed pro earum annua responsione, vel alias locari consuetæ, ex quarum conjunctione cum domo hujusmodi sic incommoda effecta domino domus sic incommodæ effectæ, adversus incommoditatem hujusmodi subveniri valeat, teneantur, & debeant compellere illos, ad quos domus ipsas sic vicinas legitime eis pertinere constabit, etiam si ad Ecclesias, & Monasteria, tam virorum quam mulierum, Ordinum quorumcumque etiam exemptorum, necnon beneficia Ecclesiastica, Hospitalia, & loca pia pertinerent, ad vendendum easdem domos vicinas, quas inhabitare soliti non sunt, dominis domorum continguarum, quas sic incommodas effectas cognoverint; pro pretio per duos probos, & expertos viros, per utramque partem eligendos determinando; & declarando. Si vero ii duo concordes in eodem assignando pretio non essent, eo casu ipsi Camerarius, & Magistri ædificiorum præfatæ Urbis, habito ipsorum duorum judicio, pretia eadem imponere, & assignare habeant.

Camerarius, & Magistri viarum cogat vicinos non habitantes domos, illas vendere aliis vicinis habitantibus volentibus reficere domos eorum dirutas ob decorem Urbis.

§. 3. Et si forsan contigeret ex demolitione hujusmodi, duas domos sic per earum dominos inhabitatas, incommodas modo prædicto effici, & inter eas esse aliam

Et si plures eadem domo indigerent, domus utrique æqualiter indigenti, vendatur, vel uni magis indigenti.

aliam domum per illius dominum locari solitam, quam quilibet vicinarum domorum prædictarum incommoditati subjacentium, & ad receptionem ipsorum non sufficentium, sibi vendi, & suæ domui incorporari postularet, debeant Camerarius & Magistri prefati illi ex eis sic petentibus, venditionem hujusmodi fieri mandare, quem magis indigere modo vendenda cognoverint. Et si forsan uterque æqualiter indigeret, partem uni, & partem alteri (si commode vendi poterit) vendi faciant, aut aliter desuper provideant, prout eis videbitur expedire.

Si plures sint qui domos habeant dirutas & per eos non habitatas, teneatur dominus domus minus læsæ domino domus magis lesæ vendere ut hic.

§. 4. Et si in neutra domo vicinarum, quæ sic inutiles jam effecte forent ex demolitione prædicta, vel efficerentur in futurum, earum domini habitarent, sed eas locare soliti essent, liceat etiam tunc Camerario, & Magistris præfatis (si id petatur per alterum dominorum earumdem) domum, quam majora incommoda passam esse cognoverint, domino alterius domus magis læsæ, si emere voluerit, vendi facere modo prædicto, & illo instante domino domus magis læsæ, ad id compellere: & similiter dominum domus e contra minus læse, ad emendum domum magis læsam, aut suam domino domus minus læsæ vendendum compellere, seu alias, prout eis videbitur, providere, & ambe domus ipsæ, inutiles, & inhabitabiles non remaneant, & similiter prout eis videbitur providere teneantur quoties domus ipsæ sic vicinæ, & locari solitæ, æqualiter læsæ, & incommodæ effectæ forent.

Pro platearum & ædificiorum constructione, & ampliatione, &c. domini domorum locari solitarum cogantur eas fendere Sin. dico Urbis vel vicinis ædificare volentibus ut hic.

§. 5. Et ne ob proterviam, & duritiem dominorum domorum, sine quarum demolitione plateæ in eadem Urbe necessariæ, & utiles, ad illius decorem de novo ordinari, vel jam ordinatæ ampliari commode nequeant, Platearum earumdem ordinatio, & ampliatio, ac Palatiorum, & domorum de novo constructio, seu reformatio retardetur, eisdem Motu, & scientia, ac auctoritate, & potestate statuimus, quod Camerarius, & Magistri prefati, possint, & debeant dominos domorum quarumlibet locari (non autem per ipsosmet inhabitari, solitarum) Ecclesiasticos, & sæculares quacumque dignitate fungentes compellere ad vendendum Conservatoribus seu Syndico ejusdem Urbis, domus, quas Camerarius, & Magistri præfati, necessarias, & utiles esse cognoverint pro hujusmodi Plateis de novo ordinandis, & antiquis reformandis, & ampliandis, pro justo, & rationabili pretio, ut præmittitur imponendo. Et similiter ad vendendum domos hujusmodi per eos inhabitari minime solitas, sed locari, quas utiles, & necessarias esse putaverint, pro Palatiis, domibus, seu aliis ædificiis, tam prohanis quam Ecclesiasticis, in eadem Urbe de novo construendis, seu jam constructis ampliandis, personis habentibus juxta illas domum, seu solum, aut locum alium, & volentibus inibi de novo domos, vel Palatia construere, seu jam constructa ampliare, pro justo, & rationabili pretio, ut præfertur, taxando.

Inter plures ædificare volentes qui preferri debeat.

§. 6. Et inter duos, seu plures sic ædificare, seu ampliare volentes, & pro hujusmodi venditione eis fienda ad effectum præmissum instantes, illamque eis fieri petentes, ille præferatur, cui domus, platea, seu locus, de cujus venditione ageretur, magis adjaceret, seu qui illo magis indigeret, & ex cujus ædificio plus decori ejusdem Urbis consuli speraretur. Et si in omnibus paritas foret, liceat Camerario, & Magistris præfatis venditionem hujusmodi pro parte uni, & pro parte alteri, fieri mandare, aut eorum alteri prout videbitur.

Quæ servari debeant a Camerario, & Mag. contra vendere recusantes.

§. 7. Et in singulis casibus prædictis, in quibus volumus, quod Camerarius, & Magistri præfati compellere possint aliquos ad vendendum, si illi ad quos pertineret, moniti, & requisiti per Camerarium, & Magistros præfatos, bis cum termino convenienti, eorum arbitrio moderando, vendere recusaverint, aut malitiose distulerint, præfati Camerarius, & Magistri debeant vice, & nomine illorum sic requisitorum, & recusantium, vel differentium venditionem hujusmodi facere, cum promissionibus, obligationibus, pœnis, renunciationibus, juramento, pactis, & clausulis consuetis, & pretium inde proveniens recipere, & penes ædem sacram, aut fide, & facultatibus idoneam personam deponere, dominis domus, seu alterius loci sic per eos pro tempore venditi (si venditionem ipsam ratam habere, & fidejussores de evictione prestare voluerint, & non alias) consignandum, habeantque venditiones ipse, quas sic per Camerarium, et Magistros fieri contingeret, et traditiones locorum, et domorum sic venditorum plenam roboris firmitatem, ac si per illos ad quos domus ipsæ tunc pertinebant, fierent, et eosdem penitus, et omnino operentur effectus, quos operarentur si fierent ab eisdem.

Aedificare volentes servent hic contenta.

§. 8. Provideant autem Camerarius, et Magistri prefati, in casibus prædictis, in quibus statuimus aliquos compelli debere ad vendendum proponentibus nova ædificia construere, seu jam constructa ampliare velle, tales sic proponentes ante omnia se obligent ad inchoandum, et perficiendum hujusmodi nova ædificia, modis, et formis, ac infra tempus, et sub pœnis, de quibus ipsis Camerario, et Magistris (personarum, et ædificiorum qualitate inspecta) videbitur, et ab illis qui sic se obligaverint, et premissa non adimpleverint, pœnas exigant memoratas, et nihilominus eos compellant ad observandum præmissa per eos, vel quas prius habeant, et etiam propterea eis venditas domos aliis ædificare volentibus vendendum pro justo, et rationabili pretio, ut prefertur moderando.

Vendere volentes domus, &c. teneantur vendere vicinis, alias venditiones sint nullæ, & pro vicinis factæ censeantur.

§. 9. Et quia interdum contingit, quod habentes domos, sive domorum sedimina, claustra, seu loca in eadem Urbe, & illa vendere volentes, variis plerumque

quę modis, & occasionibus illa vendere recusant habentibus domos, sedimina claustra & loca vicina, illisque vendere nolunt; nonnumquam illa vendunt æmulis eorumdem vicinorum, seu personis eis parum gratis; quo fit, ut ipsi domorum, claustrorum, & sediminum, seu aliorum locorum vicinorum domini illa emere volentes, & habere nequeuntes, retrahuntur persæpe ab ædificando de novo in eorum sediminibus, & locis vicinis, ac ampliando domos, quas inibi habent, sicque decori ejusdem Urbis, aut saltem ipsorum vicinorum commoditati non parum detrahitur. Volentes super hoc ęqua ordinatione providere; Motu, scientia, & auctoritate prædictis, etiam statuimus, & ordinamus, quod præfati sic vendere volentes, teneantur & debeant, domos, sedimina, claustra, plateolas, & loca venalia hujusmodi vendere habentibus domos, sedimina, claustra, & loca alia illis contigua, pro justo, & rationabili pretio, per alios evidenter & non ficte forsitan oblato. Et si illa aliis quam vicinis præfatis venderent, venditiones ipsæ (quoad illos qui emerent, & illorum commodum) nullius sint roboris vel momenti, & habeantur pro infectis, & proinde ac si per illum ex vicinis, cujus venditio ipsa, præsentis constitutionis vigore, fieri debebat, facta foret, debeant Camerarius, & Magistri præfati, ementem a possessione domus, sediminis, claustri, plateolę, seu alterius loci sic empti, absque ulla tela judicii, vicino instante, & pretium rationabile offerente, & dicto emptori (si illud recipere & emptioni per eum factę renunciare, & ipsum vicinum juxta Camerarii & Magistrorum prædictorum ordinationem, cautum facere noluerit) persolvendum deponente, amovere, et ipsum vicinum in illius possessionem inducere; et si forsan duo essent vicini, quibus domus, claustrum, sedimen plateola, seu alius locus, de cujus venditione ageretur, utilitatem et commoditatem afferre posset, ille ex eis præferri debeat in præmissis, quem Camerarius & Magistri præfati, consideratis circumstantiis universis, venali domo, sedimine, claustro, solo, plateola, seu loco alio, magis indigere declaraverint. Et si ęqualiter indigerent et pro parte uni, et pro parte alteri possit exinde commoditas provenire, utrique proportionabiliter concedatur. Si verò facta illius divisione, portiones utriusque fere inutiles essent, non dividatur, sed Camerarius et Magistri, alterum eorumdem vicinorum, quem voluerint, præferri faciant in præmissis.

Deputatio executorum. §.10. Et ut ea, quæ supra statuta sunt votivum sortiantur effectum, in præmissis omnibus et singulis, Camerario in Ecclesiasticas, et ei, ac Magistris pr fatis in alias personas facultatem et potestatem concedimus, ita quod idem Camerarius per censuram Ecclesiasticam, et ipse, ac Magistri præfati, per pœnarum, et mulctarum exactionem, ac personalem distractionem, et alia juris remedia, contradictores quoslibet et rebelles, compellere valeant ad præmissa.

Derogatio contrariorum. §.11. Non obstantibus Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, ac Municipalibus Statutis Urbis, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate aliqua vallatis, exemptionibus, ac indultis, privilegiis, et literis Apostolicis, necnon interdicti personis Ecclesiasticis bonorum immobilium alienationibus, et præstitis per eos desuper juramentis, à quibus eas absolvimus, contrariis quibuscumque seu si aliquibus communiter vel divisim à Sede præfata indultum existat, quod interdici, suspendi, vel excomunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Volumus autem, quod pretia domorum, et aliorum bonorum immobilium ad Ecclesias, Monasteria, et alia pia hujusmodi pertinentium, quæ vendi contingeret in posterum vigore præsentium, penes ædem sacram, aut fide et facultatibus idoneam personam, cum recognitionibus, obligationibus, et cautelis etiam in talibus adhiberi solitis deponantur, et in emptionem aliorum bonorum immobilium pro eisdem Ecclesiis, Monasteriis, et piis locis omnino convertantur.

Jussio bullam describendi in lib. Stat: §.12. Quodque Dilecti filii Cameræ ejusdem Vrbis Conservatores pręsentes nostras literas in Registro Privilegiorum, et aliarum scripturarum ejusdem Vrbis in eorumdem archivio conservari, solito registrari, et illorum tenores in locis publicis et consuetis ejusdem Vrbis sono tubæ præmisso vulgari sermone publicari, ac pręsentes valvis Capitolii triduo, juris horis, & alibi, prout Camerario, & Magistris præfatis visum fuerit, affigi faciant, ut omnibus omni tempore facilius innotescant. Nulli ergo omnino &c.

Dat. P A. 9. die 30. Junii. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo, quadringentesimo octuagesimo, pridie Kalendas Julii, Pontificatus nostri anno nono.

XXVI.

Canonizatio S. Bonaventuræ Balneoregiensis, Generalis Ministri Ordinis Fratrum Minorum Conventualium S. Francisci, S. R. E. Cardinalis, & Episcopi Albanensis, ejusque relatio in numerum SS. Confessorum Pontificum Doctorum, cum suæ festivitatis institutione.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procœmium. SUperna cœlestis patria, civitas Hierusalem, cujus participatio ejus in id ipsum, ita omnium electorum salvatione lætatur, ut quorum pręstantiora sunt merita, copiosiora etiam sumant gaudia præmio-

miorum. Quod in excessu mentis suæ positus Isaias Propheta sensisse videtur, cum diceret; Exulta, & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui Sanctus. Exultent igitur omnium Angelorum chori, qui de vacuarum sedium habitatione soliciti, conantur de virtute in virtutem, ad beatas illas mansiones, unde superbi ruerunt, spiritus humilitate perducere. Exultent quoque omnes animę justorum qui Christi vestigia sunt sequuti, atque omnes tam veteris, quam novi testamenti fideles amici Dei, qui contemptis hujus sæculi vanitatibus, concivium numerositate congaudent. Exultet Cœlum laudibus, resultet terra gaudiis, quorum Sanctorum editio, lętitiam habet plurimorum. Unde enim fidei pietas exigit, ut quod pro salute multorum geritur, communibus ubique gaudiis celebretur. Pręcipue vero exultet Pontificum cętus beatorum, & sacra Doctorum concio, qui fulgent in cælo tamquam stellæ in perpetuas æternitates, quos inter, Sanctus Bonaventura, tamquam novum sydus ex hac lacrymarum valle, ad cœlestem, quę sursum est, Hierusalem, vocante eum Domino, migrare emicuit.

Lætatur Pontifex de canonizatione Sancti Bonaventuræ.

§.1. Nos autem, qui disponente Altissimo ad culmen Apostolatus evecti, Christiani gregis curam gerimus, quem pro debito Pastoralis officii, jucundo Sanctorum Collegio conformare, ut debemus, intensis desideriis affectamus, Ecclesiæ militanti, pro cujus ædificatione, & incremento, ipsum Bonaventuram in Cathalogum Sanctorum referendum duximus, haud incongrue dicere possumus: Exulta hodie, & lauda habitatio Sion, idest Christiana Religio, in qua tamquam in Monte Sion, per veram fidem habitat verus Deus, quoniam magnus in medio tui Sanctus. Quippe in medio Ecclesię aperuit os ejus, & implevit eum Dominus Spiritu sapientię, & intellectus, & stolam glorię induit eum; & coronavit ad portas Paradisi, in qua una cum Angelis gloria, & felicitate lętatur.

Lætarique debent universi Christifideles.

§.2. Lętemur itaque & exultemus, quia cœlestis illa Curia ex nobis habet, cui sit cura de nobis, qui suis nos protegat meritis, quos informavit exemplis, illuminavit doctrinis, & miraculis confirmavit. Quem Deus dedit cunctis populis in gloriam & honorem cujus memoria in benedictione est.

S. Bonaventura, virtutibus, & miraculis claruit.

§.3. Ea namque de divinis rebus scripsit, ut in eo Spiritus Sanctus loquutus videatur. Ita pie, religiose, & sancte vixit, ut scriptis vita congrueret, & quod scribebat doceret exemplo. In quo morum virtus, & signorum claritas ita comperta est, ut congruentibus maximis meritis, ac miraculis veræ sanctitatis testimonium à militante Ecclesia debeatur eidem.

S. Francisci Religionem professus est.

§.4. Nam cum in flore virente juventutis, humanis abjectis illecebris, divino se addixisset servitio, Religionem B. Francisci, quæ per ardua tendit, ingressus, tantum sedula lectione, & assidua oratione perfecit, ut cum sapiente merito diceret posset. Optavi, & datus est mihi sensus.

Doctrina præfulsit.

§.5. Illuminatus enim ab eo qui illuminat omnem sensum, qui lux, via, veritas est, & vita, paucorum annorum spatio incredibilem est scientiam consequutus, nec talentum sibi à Domino creditum sudario alligavit, aut terrę infodit, sed ut sapientissimus dispensator in communem utilitatem convertit; in celebri enim Parisiensi Gymnasio, cathedram rexit, ubi abscondita scripturarum enucleans, non solum viva voce profuit multis, sed etiam plurima librorum optimorum, tum in sacris literis, tum in majoribus scientiis momenta reliquit, quæ essent omni tempore postremis profutura.

Humilitate, & innocentia emicuit.

§.6. Magnus doctrina, non minor humilitate, & vitæ meritis, quem Alexander de Ales Doctor clarissimus, cui se in disciplina sanctus Bonaventura tradiderat, tantæ innocentiæ, ac columbinæ simplicitatis expertus est esse, ut dicere solitus fuerit, sibi videri, quod in eo Adam numquam peccasset.

Generalis Minister Ordinis extitit.

§.7. Magnus etiam in Ordine Fratrum Minorum, cui unus post Beatum Franciscum plurimum profuit. Ad ejus enim gubernacula vocatus, & generalis Minister Domino inspirante creatus, talem se suis prębuit subditis, ut in illo Dominicum illud verbum videretur impletum: Qui major est vestrum, sit minister vester.

Ordinique & Fratribus maximo adjumento fuit.

§.8. Nam sapientia, & morum integritate major, Prælationis officium cum tanta exercuit caritate, quod sponte humilis, nunc doctrina, nunc monitionibus, nunc exhortatione fraterna, nunc etiam corporali servitio satagebat, ut bonus Christi miles inferioribus ministrare. Nec solum quæ ab ipso B. Francisco pie & sancte fuerant instituta diligentissime custodivit, sed multa etiam adinventa, quæ crescente fratrum numero necessaria videbantur, adjecit. Ordinem quoque ipsum in provincias, custodiasque divisit.

Cardinalis, & deinde Episcopus Albanen. a Gregor. X. creatus fuit.

§.9. Magnus etiam dignitate in Romana fuit Ecclesia. Increbrescente enim fama innocentiæ, doctrinæ, ac prudentiæ ejus à fel. rec. Gregorio Papa X. prædecessore nostro ad Cardinalatus est vocatus honorem, ut ejus opera in maximis, & difficillimis rebus, quæ temporibus illis inciderant, uteretur, in quem Gregorius ipse ob ingentia viri merita, novo est usus exemplo. Statim enim illi Albanen. commisit Ecclesiam, quæ non nisi vetustioribus Cardinalibus solet committi.

Concilio Lugdunensi præfuit, & præfulsit.

§.10. Non fefellit expectationem Summi Pontificis ac sacri Senatus, optimus ac Deo amicissimus vir. Sed in Concilio Lugdunensi præsidens, omniaque ad Dei laudem dirigens, sedatis discordiis, difficultatibusque sublatis, ipsi Ecclesiæ maximo usui fuit, & ornamento.

Et usque ad ultimum vitæ spiritum multis virtutibus floruit.

§.11. Quibus rebus aperte cognoscitur quod statuit illi Dominus testamentum pacis, & principem fecit eum, ut sit illi sacerdotii dignitas in æternum, quem inanis gloria non inflavit, non divitiæ sinistrorsum egerunt, sed in fide lenitateque perseve-

severans, pius in Deum, in pauperes misericors, justus in omnes, ita hoc corruptibile corpus exuit, ut cum Apostolo dicere posset: Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi, in reliquo reposita est mihi corona justitiæ.

Post obitum miraculis claruit.

§. 12. Qui etsi ex sola perseverantia poterat Sanctus credi, juxta illud: Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ, subsequuta sunt tamen post vitam multa maximaque miracula, quæ certum sanctitatis ejus probent judicium, & Nos ad ipsius venerationem inducunt, quod Deus, meritis præcedentibus venerandum ostendat. Ipse enim Deus omnipotens, & suæ virtutis potentiam manifestet, & nostræ salutis causam pandat; fideles electos suos, quos coronat in cœlis, sępe etiam honorat in mundo, ad eorum memoriam signa faciens, & prodigia, quo hæretica pravitas confundatur, & fides orthodoxa servetur.

Imperator ergo, & alii apud hunc Pont. pro ipsius canonizatione institerunt.

§. 13. Agimus igitur ipsi Deo quantas possumus gratias quod nos dignos duxerit, per quos hæc Canonizatio celebraretur, quæ licet divinis literarum monumentis extantibus, coruscantibusque miraculis, jam pridem potuerit rite fieri, numquam tamen ante hac, vel a Principibus, vel ab aliis tanta diligentia fuit petita. Nostro tempore carissimi in Christo filii nostri Federicus Romanorum Imperator semper Augustus, Ludovicus Francorum Christianissimus, Ferdinandus Siciliæ, & Mathias Ungarię Reges illustres: dilecti quoque filii nobiles viri Alphonsus Calabriæ, Joannes Mozenico Venetiarum, Joannes Halcam Mediolani, & Joannes Burbon Duces insignes. Pręterea Civitates Florentinorum, Senensium, Lugdunensium, Perusinorum, & quod tale jubar tulit Balneoregium, tanto studio tantaque perseverantia petierunt a Nobis, ut durum, & impium putaremus eis in re tam pia resistere, quam etiam Dei monitu petere videbantur. Accesserunt assidue Venerabilis Fratris nostri Juliani Episcopi Sabinensis, ipsius Ordinis Protectoris, dilectorum quoque filiorum Francisci Samsonis Generalis Ministri, & Petri de Rodulphis Procuratoris dicti Ordinis, Sacræ Theologiæ professoris preces, qui nomine generalis eorum Capituli, id tamquam justum, & debitum reposcebant. Legeramus studiosissime Sancti hujus divina scripta, quibus postquam per ætatem aliquid sapere licuit, semper fuimus delectati. Audiveramus quoque ab antiquioribus præfatæ Religionis fratribus, & gravibus quidem viris, quod, & ipsi a majoribus natu acceperant, de sanctimonia vitæ ejus constantem famam esse, sciebamus de multis maximisque miraculis, nec erat propterea apud Nos dubium, quin in triumphanti Ecclesia triumpharet in cœlo, & venerationem mereretur in terris.

Hic Pont. dictæ Religionis S. Francisci professor fuit, ideo ne potius affectione,

§. 14. Sed memores nos eumdem minorum Ordinem ex voto ingressos, in quo divina assistente gratia in sacris literis, & religiosis moribus, utcumque profecimus, eademque Ministeriatus officia exercuimus; atque inde ad Cardinalatus dignitatem, itaut per consimiles gradus ad Pontificatus culmen sublevatos nos fuisse disponente Domino cognoscamus, per quos ipse Bonaventura Sanctus ad triumphantis Ecclesiæ immarcescibilem gloriam evectus est, ne ad id videremur potius affectione propria, quam debita devotione moveri, eam adhibuimus diligentiam, ac gravitatem, quam rei magnitudo poscebat. Commisimus enim tribus ex Venerabilibus fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ut de veritate miraculorum mandarent inquiri. Cumque unus ex eis inchoato processu, ut Deo placuit ab hac luce migrasset, alium in locum defuncti subrogavimus Cardinalem, quo jam decedente alium substituimus.

quam debito ad canonizationem motus videatur processum tribus Cardinalibus commisit.

Postea reiterari iussit.

§. 15. Nec his contenti, cum jam processus ipse pene perfectus esset, & hi qui delegati erant fidelissime retulissent, tamen quia non videbatur in procedendo tanta quanta requiritur observata solemnitas, illum reiterari jussimus.

Cardinales successive votum pro canonizatione dederunt,

§. 16 Demum cum ex uberiori relatione, & fide dignorum testium super hoc receptione compertum fuisset multa, & magna a Deo per ipsum Sanctum miracula fieri, quæ in conspectu multitudinis cernebantur. Nos ne Spiritui sancto resistere videremur, qui per os Prophetæ laudare Deum in Sanctis suis jubet, in Consistorio nostro secreto hujus rei causa habito, eorumdem Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium vota super hujusmodi canonizatione sumus scrutati. Cumque omnium una eademque fuisset sententia, videlicet, ut in Sanctorum numero referri deberet.

In Consistorio publico orationes, & jejunia ad hoc indixit.

§. 17. Consistorium publicum deinde habuimus, in quo magna multitudine astante, & in triduum orationes, jejuniaque indiximus, ut Deus omnipotens nobis, quod factu optimum in hac re esset, ostendere dignaretur, nec pateretur Ecclesiam suam militantem errare, quæ se triumphanti conformare studet.

Prælati ad idem per Pontificem congregati pro canonizatione votarunt.

§. 18 Triduo deinde elapso omnes, qui in Romana Curia erant, Prælatos jussimus convenire, qui ad unum interrogati quod faciendum videretur, in eamdem sententiam convenerunt, beatumque Bonaventuram canonizandum censuerunt.

Hic deinde Pont. canonizationis diem præfinivit, in qua omnibus legitime peractis illum canonizavit, & SS. Confessorum, Pontificum, Doctorum Cathalogo adscripsit.

§. 19. Nos ergo Dei nutum, & voluntatem sequentes, attendentesque justum ac debitum esse, ut quos Deus honorat in cœlis, nos venerationis officio laudemus, & glorificemus in terris, cum ipse potius laudetur, & glorificetur in illis, qui est laudabilis, & gloriosus in sæcula; hunc diem canonizationis ipsius Sancti Bonaventuræ in medio Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, quo maxima omnis generis ordinisque multitudo confluxerat, celebrandum statuimus. Ibi reliquis omnibus legitime peractis, prædictus Ordinis Minorum Procurator in medio stans dictum illud Beati Joannis Apostoli clara voce proponens, videlicet, Tres sunt,

sunt, qui testimonium dant in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, probavit etiam, habito super præmissis processu, ipsas beatissimæ Trinitatis personas testimonium, quod Beatus Bonaventura in cœlo sit, præstitisse. Patrem, videlicet, in miraculorum potentia, Filium in doctrinæ sapientia, & Spiritum Sanctum in vitæ ipsius bonitate. Et propterea non solum nominibus omnium qui hanc ipsam canonizationem fieri supplicarunt, sed etiam ex parte individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut ipsum Beatum Bonaventuram Sanctum pronunciare dignaremur, instanter, instantius, & instantissime requisivit. Confidentes igitur quod in hac canonizatione non permittat nos Deus errare, qui omnia in ea quomodolibet requisita etiam superabundanter observari fecimus, & observavimus, de eorumdem fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, omniumque Prelatorum in Romana Curia existentium unanimi consensu, & maturo consilio, de omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi beatæ memoriæ Bonaventuram Balneoregiensem, sacræ Theologiæ professorem, ex gremio sacri Ordinis Minorum, & ex officio Generalatus in Episcopum Cardinalem assumptum, Sanctum esse, ac aliorum Sanctorum Dei cathalogo adscribendum, adjiciendum, & aggregandum fore, ac fideliter, firmiterque teneri debere decernimus, ipsumque Sanctorum Confessorum, Pontificum, & Doctorum quos sancta Dei veneratur Ecclesia, consortio solemniter in presentiarum adscribimus, aggregamusque per presentes.

Festumque pro 2. Dominica mensis Julii instituit. Ac Sixt. V. agi jussit die 14. d. mensis.

§.20. Statuentes etiam & mandantes Venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis Filiis dictorum, ac Patriarchalium, Metropolitanorum, & Cathedralium Ecclesiarum Capitulis, & quorumvis Ordinum, tam Mendicantium, quam non Mendicantium professoribus, necnon quibuscumque Ecclesiasticis personis, ut festum ipsius Sancti Bonaventuræ secunda Dominica mensis Julii, singulis annis solemniter, & devote celebrent, divinum officium, veluti pro uno Confessore, Pontifice, & Doctore, tam publicè quam privatim, prout contigerit persolventes.

Officium duplex Ordini S. Francisci concedit.

§.21. Dilectis vero filiis fratribus prædicti Minorum Ordinis, quatenus hujusmodi officium sub festo duplici & octava, eo modo quo aliorum dicti Ordinis Sanctorum celebrare festa, & octavas consueverunt, celebrandi concedimus facultatem.

Sepulchrum vel Ecclesiam suam visitantibus Indulg. elargitur.

§.22. Insuper eadem auctoritate omnibus vere pœnitentibus, & confessis, qui in eadem Dominica, Ecclesiam in qua Sanctum ejus corpus requiescit, devote visitaverint, annuatim, septem annos, & totidem quadragenas, his vero qui aliis temporibus in singulis diebus Dominicis, centum dies; illis autem qui Ecclesias fratrum Minorum ubilibet constitutas, tam ipsa die festi, quam in octavo divinis officiis interfuerint, consimiles indulgentias, & peccatorum remissiones, quæ in singulis aliorum ejusdem Ordinis Sanctorum festis, ex indultis Apostolicis generaliter promulgatis, Romani Pontifices concesserunt, de injunctis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus, & elargimur.

Indulgentias concedit Ecclesiæ Sanctorum Apostolorum de Urbe, indultaque Patribus Minoribus in Universitate Parisiensi concedit quibus ibidem potiuntur Fratres Prædicatores.

§.23. Considerantes præterea quanta ab hoc ipso Sancto Bonaventura ratione scientiæ, & sanctitatis vitæ, Episcopalisque, & Cardineæ dignitatis, S. R. E. susceperit incrementa, quantamque idem Sanctus cum beato Thoma de Aquino, coætaneo, condiscipulo, & commagistro suo, familiaritatem, & spiritualem conjunctionem in hac vita servaverit, ut quos in hoc sæculo fraterna junxit caritas, & eadem in cœlo præmia consequutos credimus, presens Ecclesia pari veneretur honore, prædictum festum inter festa Sacri Palatii Apostolici assumentes, annumerantesque eamdem indulgentiam in festo prædicto in Ecclesia Sanctorum Apostolorum de Urbe, quæ in festo ipsius Sancti Thomæ de Aquino in Ecclesia Beate Mariæ Virginis de Urbe, Minerva vulgariter nuncupata, habetur, concedimus, pariterque decernimus, fratres Minores, in alma Universitate Parisiensi, eisdem privilegiis posse ac debere uti, & gaudere, ob ipsius S. Bonaventuræ merita, quibus ex Apostolicis indultis, fratres Prædicatores qui in eadem Universitate, intuitu, & gratia ejusdem S. Thomæ, potiri, & gaudere consueverunt, & gaudent, aut potiri, & gaudere quomodolibet poterunt in futurum.

Hortatur omnes ad orandum S. Bonaventuram pro exaltatione S. R. E.

§.24. Quocirca omnes, & singulos, in dignitate constitutos requirimus, & monemus, quatenus universis, & clericis, & populis suarum Civitatum, Diœcesum, & Parochialium presentes nostras literas solemniter publicantes, eosdem hortentur ut Deum ipsum, a quo bona cuncta procedunt, humiliter deprecentur, ut ipsius Sancti Doctoris, & Confessoris Bonaventuræ meritis, & precibus exoratus, militantem Ecclesiam, Apostolicam fidem, & cunctos Christifideles, a Paganorum, & aliorum infidelium, & hæreticorum tueatur incursibus, & a periculis cunctis semper protegat, ac defendat, & illam quam nobis mundus dare non potest pacem, hostium omnium sublata formidine, firma cum tranquillitate concedat, utque post hujus vite militiam, depositumque Pastoralis officii ministerium, una cum grege nobis credito, ad sempiterna tandem gaudia pervenire mereamur.

Transumptis fidem dari præcipit. Dat. P. A. II. die 14. Apr.

§.25. Demum quia difficile &c.

§.26. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo octuagesimo secundo, decimo octavo Kal. Maii, Pontificatus nostri Anno undecimo.

XXVII.

De electione, & munere Magistri seu Preceptoris Archiospitalis S. Spiritus in Saxia de Urbe, & exemptionibus, immunitatibus, ac privilegiis ejusdem.

SIXTUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI.

Dilecto Filio Pio de Ruvere Praeceptori Hospitalis nostri S. Spiritus in Saxia de Urbe, Ordinis S. Augustini, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Religionis zelus &c.

Forma eligendi Magistrum Hospitalis. Hodie a Papa eligitur.

§.1. Et insuper ut Hospitale prædictum de bono in melius dirigatur, & auctore Domino felicibus proficiat incrementis, aliorum Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inherentes, Motu, auctoritate, & scientia similibus, statuimus, decernimus pariter, & ordinamus, quod de cetero, perpetuis futuris tempor bus, occurrente præceptoriæ Hospitalis hujusmodi vacatione, Fratres, Conventus hujusmodi in unum convenientes, debeant electionem de Præceptore futuro, quibusvis pactionibus semotis, cum consilio tamen, & auctoritate ac presentia Præceptoris pro tempore existentis dicti Hospitalis, facere, & sic electum Roman. Pontific. pro tempore existenti canonice intranti presentare, qui illum debeat confirmare.

Protectorisq;

§.2. Quodque similiter unum ex venerabilibus fratribus nostris S R.E. Cardin., quotiescumque dictum Hospitale carere contigerit Protectore, in Protectorem eligere, & illum Romano Pontifici præsentare confirmandum.

Cura Præceptoris circa Hospitali expositos.

§.3. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ Preceptori pro tempore existenti dicti Hospitalis, ut tam pueros quam puellas qui ibidem pro tempore exponuntur, quemadmodum ad bonum, & pium patrem spectat, manuteneat tamquam filios & conservet. Illosque & illas sub optimis disciplinis instituere studeat, ac sic apud Deum meritum, & apud homines laudem consequi mereatur.

Exceptio Hospitalis, & ejus membrorum a solutione gabellarum,& aliorum onerum.

§ 4. Concedentes insuper motu, scientia, & auctoritate similibus tam Hospitalis prædicti, quam omnium aliorum ejus membrorum & locorum, in obedientia, subjectione, & correctione, & omnimoda dispositione Præceptoris dicti nostri Hospitalis Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, solum & dumtaxat existentium, ab eodem dependentium Præceptoribus, Prioribus, seu Rectoribus pro tempore existentibus, quod de relictis, & obventionibus eis ratione dictarum præceptoriarum, membrorum, & locorum factorum, ad solvendum aliquam quartam Episcopalem, seu Parochialem, neque aliquam gabellam, passum seu impositionem, & quodvis aliud onus, etiam occasione rerum, bonorum, fructuum, & animalium dicti Hospitalis nostri Sancti Spiritus de Urbe, in quibus locis, deinceps perpetuis futuris temporibus non tenentur, nec ad id a quoquam inviti compelli, seu coarctari possint, aut valeant.

Exemptioque a superioritate & jurisdictione omnium Prælatorum,& aliorum præterquam Magistri generalis.

§.4. Præterea ut præceptores, & fratres prædicti quietius, & liberius sua vota Altissimo exolvere, ac præceptoriæ Ecclesiæ Hospitalis, & alia loca eorum, a dicto Hospitali de Urbe, ut supra, dependentia melius, & salubriter gubernari possint, quo Sedis ejusdem fuerint presidio communita Hospitale prædictum illiusque modernum, & pro tempore existentem Præceptorem, ac Conventum, & fratres, & personas, ac familiares omnes, eorumque quoslibet, & alias præceptorias, membra, Hospitalia, & loca ab ipso Hospitali nostro dependentia, illorumque similiter Præceptores, fratres, Conventuum, & personas: necnon castra, terras, & oppida, illorumque vassallos, & subditos bonaque omnia, & singula, mobilia, & immobilia, quæ ad presens possident, & in futurum, largiente Domino, poterunt adipisci, sub Beati Petri & dictæ Sedis, ac nostra, protectione, Motu, auctoritate, & scientia predictis, suscipimus, ac ab omni jurisdictione, superioritate, visitatione, correctione, dominio, & potestate Ordinariorum, & eorum Vicariorum & Officialium quorumcumque, etiam quoad curam animarum ipsis, & Ecclesiis eis subjectis imminentem, perpetuo penitus, & omnino eximimus, & totaliter liberamus, ac prorsus exemptos, & liberos, exemptaque & libera fore, ac nobis & dictæ Sedi dumtaxat immediate quoad omnia subjacere: (eorumdem Preceptoris & Conventus Hospitalis Sancti Spiritus de Urbe jurisdictione, superioritate, potestate, & præeminentia semper salvis) decernimus, & declaramus, ita quod Ordinarii, Vicarii & Officiales prædicti, etiam ratione delicti, contractus, aut rei de qua agitur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipsa consistat, in eos, vel in ea, tamquam prorsus exemptos, & exempta, jurisdictionem, dominium, & potestatem aut superioritatem quomodolibet exercere, aut excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, aliasve sententias, censuras & pœnas promulgare, neque ipsi Preceptores, fratres, & personæ, coram illis aut dictæ Sedis delegatis vel subdelegatis, pro tempore directis, de præsentibus literis specialis & expressa mentio fiat, ad judicium evocari, aut quovis modo directe vel indirecte inquietari, vel molestari possint nec debeant quoquomodo. Decernentes omnes & singulos processus, sententias, censuras, & pœnas, quos, & quas contra exemptionem, liberationem, susceptionem, decretum, & declarationem hujusmodi forsan haberi vel promulgari, necnon quidquid secus super iis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irrita, & inania nulliusque roboris vel momenti.

Communicatio omnium immunitatum

§.6. Ac pro majori Hospitalis, & aliarum præceptoriarum ac membrorum, & fra-

& privilegiorum Congr. Monacorum Cassinensis alias S Justinæ.

fratrum, aliarumque personarum subditorum & vassallorum prædictorum favore & quiete, & motu & scientia similibus concedentes eisdem, quod de cetero perpetuis futuris temporibus, omnibus, & singulis prærogativis, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, conservatoriis, privilegiis, gratiis, & indultis, præfatæ Congregationi Sanctæ Justinæ, illorumque Monasteriis, locis, membris, & personis per Sedem prædictam, vel alias quomodolibet, in genere, vel in specie, concessis, aut in posterum concedendis, quorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro sufficienter expressis, uti, potiri, & gaudere libere, & licite, in omnibus, & per omnia possint, & debeant, perinde ac si eis specialiter concessa fuissent, quæ ad eos, & ea omnino extendimus, & ampliamus.

Executorum hujus Bullæ deputatio.

§.7. Et insuper eisdem Episcopis, etiam motu, & scientia similibus, mandamus, quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, faciant dicta auctoritate nostra, eosdem Præceptores, Conventus, fratres, & personas, Præceptorias, Ecclesias, Oratoria, Hospitalia atque loca prædicta, sub obedientia, correctione, potestate, & auctoritate Præceptoriis Hospitalis Sancti Spiritus de Urbe, ut caput existentis, exemptionis, & liberationis hujusmodi, pacifica possessione gaudere, ac præmissa omnia, et singula ubi, et quando expedierit solemniter publicantes, ac Præceptoribus Conventibus, fratribus, et personis, Præceptoriis, Ecclesiis, Oratoriis, membris, Hospitalibus atque locis præfatis in eisdem præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes. Non permittentes eos, eas, vel ea, seu eorum aliquam, vel aliquod, per Ordinarios Vicarios et Officiales prædictos, seu quoscumque alios contra præsentium tenorem directe vel indirecte, quovis quæsito colore impedire, seu quomodolibet molestare, Impedientes contradictores quoslibet, et rebelles per censuras Ecclesiasticas, et alia juris opportuna remedia, cum censurarum prædictarum aggravatione, et reaggravatione appellatione postposita, compescendo. Invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Contrariorũ derogatio.

§.8. Non obstantibus præmissis, ac nostra super expressione fructuum, redditium, et proventuum beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ uniuntur, et quibus ac commissione desuper ad partes fienda, necnon recolendæ memoriæ Innocentii Papæ IV. similiter prædecessoris nostri, contra exemptos, quæ incipit, Volentes, et aliis constitutionibus; et ordinationibus Apostolicis, necnon de quibusvis conventualibus, ac aliis per Nos, vel Sedem prædictam pro tempore factis generalibus, vel specialibus reservationibus, ac statutis, et consuetudinibus supradictis, contrariis quibuscumque. Aut si Ordinariis, Vicariis et Officialibus prædictis vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit Sede Indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, et quibuslibet aliis pactis et conventionibus, necnon privilegiis, indulgentiis et literis Apostolicis generalibus, et specialibus, ac præscriptionibus, etiam longissimi temporis quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressis vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis, quæ quoad hoc eis nolumus aliquatenus suffragari.

Exemplorum fides.

§.9. Ceterum quia difficile foret, præsentes literas ad singula quæque loca in quibus expediens foret deferre, Volumus atque decernimus, quod ipsarum literarum, ac omnium, et singulorum privilegiorum dictæ Congregationis S. Justinæ, seu Apostolicarum, & quarumcumque aliarum literarum desuper confectarum transumptis, manu alicujus publici Notarii inde rogati subscriptis, & sigillo Auditoris Cameræ Apostolicæ, vel præfati Præceptoris dicti nostri Hospitalis de Urbe munitis, ea prorsus fides in judicio, & extra ac alias ubilibet adhibeatur, quæ præsentibus literis, & privilegiis ac literis Congregationis prædictæ adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ, ac privilegia, & literæ Congregationis prædictæ, eisdem Hospitali de Urbe, illius membris, præceptoriis, præceptoribus, fratribus, ac aliis personis prædictis, concessa, & pro eis expedita fuissent.

Nulli ergo, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo octuagesimo tertio Idus Februarii, Pontificatus nostri Anno Tertio decimo.

XXVII.

De Auctoritate majoris Pœnitentiarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

SIXTUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

QUoniam nonnulli iniquitatis filii, elationis & pertinaciæ suæ spiritu assumpto potestatem Majoris Pœnitentiarii nostri per longissima tempora toti Orbi notam, & a cunctis fidelibus inviolabiliter observatam indubium revocare, & literis sub ejus nomine per officium Pœnitentiariæ nostræ pro tempore expeditis contumaciter se opponere, illisque detrahere præsumunt, decet nos adversum tales ea adhibere remedia per quæ ipsorum temeritate repressa ejusdem Pœnitentiarii auctoritas, & potestas præserventur illæsæ, illiusque literæ cum personarum illas pro tempore impetrantium quiete, & conscientiæ tranquillitate, semotis quibus-

vis obstaculis, votivum sortiantur effectum.

Pœnitentiarius Major literas Officii, expediebat absque insertione facultatum, cum assertionibus & sigillo, ac sub nomine Episcopi licet esset Cardinalis ut hic.

§.1. Dudum siquidem per nos accepto quod licet universo pene orbi innotesceret inter alia officia Romanæ Curiæ fuisse dudum officium sacræ Pœnitentiariæ provide institutum, & in aliquibus ex Majoris Pœnitentiarii illud pro tempore obtentis literis, quæ ab eo ratione dicti officii pro tempore emanabant, sic contineretur videlicet (Auctoritate D. N. P. cujus Pœnitentiarię curam gerimus) & in aliis (Auctoritate D. P., & de ejus speciali mandato super hoc vivæ vocis oraculo sibi facto) in reliquis vero (dicta auctoritate D. P., & ejus speciali, & expresso mandato) ac hujusmodi literis, & assertioni ejusdem Pœnitentiariæ, tam in judicio quam extra absque eo, quod facultas desuper eidem Pœnitentiario per Sedem Apostolicam concessa in illis insererentur, fides indubia adhiberi consuevisset, & ab eodem tempore citra Major Pœnitentiarius pro tempore existens ex ipsius officii stylo dum Episcopus Cardinalis existeret, se Episcopum solum non autem Cardinalem nominare solitus esset, prout, & reliqui Episcopi Cardinales in eorum literis faciebant, & literę prȩfatę cum antiquo per Majores Pœnitentiarios, qui pro tempore fuerant, adhiberi solito sigillo oblongo in cera rubra, & capsa ceræ albę impresso pendente secundum dicti officii stylum antiquum sigillari, & sic expeditæ debitæ executioni absque ulla contradictione & exceptione mandari, ac ab omnibus in debita obedientia haberi essent solitæ.

Quidam tamen his literis fidem non esse adhibendam asserebant.

§.2. Quia tamen nonnulli juris interpretes diversarum partium volentes plus sapere quam oporteret, affirmare non erubescebant, & in dubium reducere, an literis dicti officii cum verbis, & sigillo prædictis juxta illius stylum approbatum ac ab omnibus indifferenter servatum fides esset adhibenda, & illis obedire haberent, affirmantes assertioni prȩdictę Majoris Pœnitentiarii super auctoritate sui officii & Papę speciali, & expresso mandato prædicti non esse credendum: & pro eo quia Venerabilis frater noster Julianus Ostiensis, olim Sabinensis, Episcopus Major Pœnitentiarius noster post promotionem ad Sabinensem translationem ad Ostiensem Ecclesias per Nos factas de persona sua olim Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Cardinalis, se non Cardinalem sed Sabinensem prius, & post translationem prædictam Ostiensem Episcopum nominabat, literas dicti officii dicto sigillo sigillatas modicæ auctoritatis existere, in dicti officii & ejus Pœnitentiarii, immo verius Apostolicę auctoritatis contemptum & scandalum plurimorum.

Ideo hic Sixt. per alias ejus literas quas hic non habet illis plene credendum statuit.

§. 3. Nos tunc provide attendentes quod Major Pœnitentiarius ordinaria jurisdictione & auctoritate fungeretur, & propterea in suis literis sicut alii ordinarii, sui officii auctoritates inserere non teneretur, quodque stylus ubilibet prȩsertim in Romana Curia literarum Apostolicarum & aliarum quę ab ea emanabant in tantum pro lege servabatur, ut literæ præter stylum expeditę falsitatis suspicione non carerent, ac volentes hujusmodi insolentium temerariis ausibus obviare, & eorum quos literæ prȩdictę concernebant, conscientiarum paci, & tranquillitati, dictique officii honori, & immunitati consulere per alias nostras literas, Motu proprio, & ex certa scientia decrevimus; & declaravimus, literis prædictis Pœnitentiariæ, tunc expeditis etiam quoad auctoritatem, & mandatum hujusmodi de quibus in eis fieret mentio, absque ulla auctoritatis, & mandati huiusmodi in eis insertionem plenam fidem adhiberi debere, & ad id probandum alterius probationis adminiculum non requiri. Mandantes omnibus, & singulis utriusque sexus Christifidelibus quacumque dignitate, & auctoritate fungentibus, sub excommunicationis, aliisque censuris, & pœnis tunc expressis, quatenus literis prædictis Pœnitentiariæ, secundum dicti officii stylum præfatum tunc expeditis, & quas pro tempore in perpetuum expediri contingeret, crederent, & obedirent, ac parerent in omnibus, & per omnia, perinde ac si in illis Majoris Pœnitentiarii pro tempore existentis facultas, & potestas sibi a Nobis, & Successoribus nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, ac se de prȩdicta concessa, quoad ea quæ in eisdem literis Pœnitentiariæ continerentur, sufficiens inserta foret, & per literas Apostolicas de dicti Majoris Pœnitentiarii auctoritate, & ei facto speciali & expresso mandato vivæ vocis oraculo hujusmodi constaret, prout in eisdem literis nostris plenius continetur.

Sed iterum asserebant illi, potestatem Pœnitentiarii ad forum conscientiæ tantum se extendere, & ipsum non posse aliis committere facultates sibi ab Apost. Sede concessas.

§.4. Cum autem sicut nuper non sine animi nostri molestia etiam accepimus, prædictis juris interpretes, & alii prȩsumptores, & duræ cervicis, hujusmodi literas Pœnitentiariæ dicti Pœnitentiarii nostri, necnon decreto, declarationi, & mandato nostris prædictis adhuc obtemperare contumaciter contemnant, ac ore sacrilego publice dicere, & allegare non vereantur, literas Pœnitentiarię hujusmodi solum, & dumtaxat in foro conscientiæ, non autem in foro judiciali hujusmodi admitti debere, Majorisque Pœnitentiarii hujusmodi potestatem ad forum pœnitentiæ, & conscientiæ dumtaxat se extendere, & restrictam fore, ipsumque Majorem Pœnitentiarium licet in casibus juxta facultatem sibi a Sede prȩdicta concessam per se ipsum dispensare, & absolvere valeat, aliis tamen absolvendi & dispensandi, aliasque facultates sibi concessas per literas suas committere non posse: eis quoque an literæ quę per prȩfatum officium Pœnitentiariæ expediuntur, & expeditæ reperiuntur secundum antiquum stylum ipsius Officii expeditæ fuerint, & expediantur minime constare & propterea de earum validitate merito dubitari debere, pluribusque aliis ac exqui-

quisitis suggestionibus, & cavillationibus prædicti Majoris Pœnitentiarii potestatem impugnare, & nihilominus ejus literæ hujusmodi executioni debitæ demandentur, & personę quas concernunt illarum votivum ac debitum effectum consequi valeant, indebite, & injuste impedire, eisdemque personis contra tenorem literarum prædictarum diversa alia molestias, ac damna inferre non erubescant, in animarum suarum periculum, ac ipsius Pœnitentiarii, immo verius nostri, & Sedis prædictæ contemptum, & vilipendium, ac personarum earum præjudicium non modicum, & gravamen, perniciosum quoque exemplum, & scandalum plurimorum.

Hic ideo Pont. aliis committere posse decrevit.

§.5. Nos tantæ temeritati, & audaciæ, prout nostro incumbit officio opportunis remediis occurrere, ac Majoris Pœnitentiarii, & officii, personarumque hujusmodi literas præfatas pro tempore expedientium, honori, indemnitati, & securitati consulere volentes, Motu simili non ad ipsius Juliani Pœnitentiarii, vel alicujus alterius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & voluntate, & ex certa scientia auctoritate Apostolica tenore præsentium decernimus, & declaramus, præfatum Julianum, & pro tempore existentem majorem Pœnitentiarium hujusmodi, non solum per se ipsum in casibus juxta facultates sibi à prædicta Sede concessas dispensare, & absolvere, & absolutiones, & dispensationes Christifidelibus impendendas hujusmodi in diversis Mundi partibus per suas literas aliis committere libere, & licite potuisse, & posse.

Et ejus literas in utroque foro probare & suffragari.

§.6. Quodque literæ quęcumque per officium Pœnitentiariæ sub solito sigillo oblongo in cera rubea, & capsa cerę albæ impressæ pendente hactenus expeditæ, & quę in posterum expediri continget, juxta antiquum stylum dicti officii expeditæ intelligantur, nec ad hoc aliud probationis adminiculum requiratur, ipsęque literæ ut præfertur expeditæ, & expediendæ, illę videlicet quæ forum conscientiæ in foro conscientiæ tantum, & quæ forum contentiosum concernunt, aut in quibus quod in contentioso, aut utroque foro valeat appositum fuerit tam in foro judiciali, & contentioso, Ecclesiastico, & sæculari, quam etiam in foro pœnitentiæ omnimodam fidem faciant, & valeant, illisque stari, & indubitanter credi debeat, ac personis prędictis qui illas impetrarint, & impetrabunt, in utroque hujusmodi prout eis concessum fuerit plenarie suffragarentur, & valeant.

Pœnasque inobedientibus imponit.

§.7. Volentes, ac motu, & scientia similibus statuentes, quod omnes & singulę personę cujuscumque dignitatis, status, gradus, nobilitatis, & pręeminentię fuerint, & quacumque Ecclesiastica, vel mundana dignitate præfulgeant, quę contra tenorem præsentium, ac priorum literarum nostrarum hujusmodi aliquid facere attentaverint, & præmissis omnibus, & singulis, in totum vel in partem non paruerint, omnes, & singulas censuras, & pœnas in dictis prioribus literis nostris contentas eo ipso incurrant.

Executores istius Const. deputat.

§.8. Et insuper ut pręmissa omnia tam in prioribus quam pręsentibus literis nostris contenta plenius observentur, & contumacia, ac inobedientia illa contemnentium facilius comprimatur, venerabili fratri moderno, & pro tempore, existenti Almę Urbis in spiritualibus Vicario nostro, & dilecto filio Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, etiam pro tempore existenti, Motu, scientia, & auctoritate similibus, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi vel alter eorum, ubi, quando, & quoties super præmissis, vel aliquo pręmissorum pro parte cujuslibet personæ de cujus interesse pro tempore agi contigerit, fuerint requisiti, seu alter eorum fuerit requisitus, priores, & pręsentes literas, ac omnia & singula in eis contenta solemniter publicantes, illasque, & illa, per se vel alium seu alios, inviolabiliter observari facientes: omnes & singulos quos hujusmodi excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliasque censuras, & pœnas prędictas incurrisse eis constiterit, in Ecclesiis, dum majori inibi populi multitudo ad divina convenerit, & locis aliis publicis de quibus eis videbitur excommunicatos, & sententia hujusmodi irretitos publice nuncient, & faciant nunciari ab aliis, ac ab omnibus arctius evitari, necnon legitimis super iis habendis servatis processibus, eos, & quemlibet eorum quotiens opus fuerit aggravare, reaggravare necnon terras, & loca ad quæ eos, & aliquem eorum declinare contigerit, Ecclesiastico interdicto supponere, illudque strictissime observari facere procurent. Contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sęcularis.

Contraria tollit.

§.9. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, illis præsertim quibus cavetur nequis extra suam civitatem &c.

Nulli ergo &c. Si quis &c.

D. P. A. 13. die 9. Maj.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto, septimo Idus Maii, Pontificatus nostri Anno decimo tertio.

XXIX.

Consanguinei, & affines reorum in causis criminalibus condemnatorum, in Statu Ecclesiastico, ad redimendum eorum bona compellantur. Eisque non extantibus, vel impotentibus, Communitates ad id cogantur. Et parentes filiorum condemnatorum, etiam viventes, teneantur ad integram eorum legitimam Fisco persolvendam.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERUORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. CUra Pastoralis officii nobis, licet immeritis, superna dispositione commissa, studia nostræ mentis solicitare non desinit rebus singulis executionem adhibere justitiæ, &, ut latæ in criminosos pro tempore condemnationes debitum sortiantur effectum, opem, & operam impendere efficaces.

Causa const. §.1. Fide digna relatione accepimus, quod nonnulli suis exigentibus demeritis, criminaliter in Alma Urbe, alisque civitatibus, terris, & locis nostro ac Romanæ Ecclesiæ temporali dominio subjectis pro tempore condemnati in variis pecuniarum summis, seu alias cum eorumdem condemnatorum confiscatione bonorum, à locis in quibus sunt condemnati, se absentant, & ne quispiam eorum bona immobilia emat, aut conducat a fisco minis, & aliis exquisitis remediis procurant, usque quo tractu temporis abolitis ex gratia condemnationibus hujusmodi, bona ipsa recuperent, fructum interim persæpe percipientes ex eis, sicque quamdam sibi vendicant suorum impunitatem delictorum: quę res alii incentivum tribuit delinquendi. Quidam vero ex eo prætextu, quod filii, vel nepotes, & in patris, vel avi potestate existant, nec bona aliqua habeant, quæ in patratis per eos excessibus (si illorum gravitas exigat) confiscari, aut alias per condemnationum ferendarum pro tempore contra eos executionem capi possint, ad delinquendum præ ceteris sunt promptiores.

Consanguinei compellantur ad emendum bona condemnatorum. §.2. Nos igitur attendentes parum esse sententias ferri, nisi debitę executioni demandentur, ac, ratione casuum emergentium, licitum esse leges transgredi, ac volentes super his opportunum adhibere remedium, auctoritate Apostolica hac in perpetuum valitura constitutione sancimus, licere exactoribus condemnationum hujusmodi tam hactenus latarum, quam aliarum quas ferri contigerit in futurum in Urbe, civitatibus, terris, & locis prędictis, sive condemnationum earumdem commodum ad Cameram Apostolicam, sive ad Communitates civitatum, terrarum, & locorum eorumdem, vel personas offensas, in totum, vel in partem, sit perventurum, dum principales condemnatos habere non poterunt, compellere eorum consanguineos, & affines usque in quartum gradum juxta canonicas sanctiones computandum, ad emendum bona, quę confiscata fuerint, & confiscata non fuerint, pro currenti valore quantitatum, latarum contra illorum dominos condemnationum earumdem.

§.3. Et si consanguineos non haberent, vel haberent impotentes, super quarum impotentia executorum eorumdem declarationi stetur, si confiscationes, & condemnationes ipsæ ad Cameræ pręfatæ commodum sint cessuræ, etiam Communitates, universitates locorum, in quorum territoriis bona consistunt, ad hujusmodi emptionem faciendam teneantur. Et illis deficientibus cogantur Communitates locorum, ad favorem Cameræ.

§.4. Et parentes habentes taliter condemnatos in potestate sua, ad solvendum pro illis quos habent in potestate, si ipsorum bona sint confiscata, integram legitimam, quam haberent de bonis eorumdem parentum, si tunc decederent, cogantur, siverò in pecuniariis pœnis damnati sint, ad pænas ipsas solvendum pro currenti quantitate, ad quam tunc ascendere contigerit valor legitimæ memoratæ, ita quod soluta semel legitima modo prędicto amplius de bonis hujusmodi non solvatur. Parentesque teneantur filiis condemnatis legitimam solvere etiam in eorum vita.

§.5. Non obstantibus Constitutionibus &c. Nulli ergo &c.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarn. Dominicæ millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto tertio Kalen. Junii. Dat. P.A. 13, die 30. Maii.

INNOCENTIUS VIII.

PAPA CCXV.

ANNO DOMINI MCCCCLXXXIV.

JOannes Baptista Cybo Genuensis S. R. E. Presbyter Cardinalis Tituli Sanctæ Ceciliæ Amalphitanus

nus Episcopus electus est in Romanum Pontificem die 29. Augusti 1484. & coronatus est die 12. sequentis septembris. Innocentius Octavus voluit appellari. Sedit autem temporibus Friderici III. Imperatoris annos VII. Menses X. dies XXVII. quo tempore nonnullos creavit Cardinales. (a) Obiit die 25. Julii 1492. & sepultus est in Basilica Vaticana. Vacavit Sedes dies XVII.

I.

Inquisitorum hæreticæ pravitatis Jurisdictio, contra hæresim sive sectam Maleficorum.

De his Maleficis, & Sortilegis plene habetur in cap. 26. q. 1., & seqq., & in tit. de sortileg. Necnon de commercium cum Demone habentibus, est sup. Constitutio 41. Joan. XXII. pag. 194. Tom. III. Par. II.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. SUmmis desiderantes affectibus, prout Pastoralis solicitudinis cura requirit, ut fides Catholica nostris potissime temporibus usque augeatur, & floreat, ac omnis hæretica pravitas de finibus fidelium procul pellatur, ea libenter declaramus, ac etiam de novo concedimus per quæ hujusmodi pium desiderium nostrum votivum sortiatur effectum, cunctisque propterea per nostræ operationis ministerium, quasi per providi operatoris sarculum erroribus extirpatis, ejusdem fidei zelus, & observantia in ipsorum corda fidelium fortius imprimatur.

Malefici committebant mala hic enunciata. §.1. Sane nuper ad nostrum non sine ingenti molestia pervenit auditum, quod in nonnullis partibus Alemaniæ superioris, necnon in Maguntinen. Colonien. Treveren. Saltzumburgen. & Bremen. provinciis, civitatibus, terris, locis & Dioecesibus, complures utriusque sexus personæ, propriæ salutis immemores, & a fide Catholica deviantes, cum dæmonibus incubis, & succubis abuti, ac suis incantationibus, carminibus, & conjurationibus, aliisque nefandis superstitiosis, & sortilegis excessibus, criminibus, & delictis, mulierum partus, animalium fætus, terræ fruges, vinearum uvas, & arborum fructus, necnon homines, mulieres, pecora, pecudes, & alia diversorum generum animalia, vineas quoque, pomeria, prata, pascua, blada, frumenta, & alia terræ legumina perire, suffocari, & extingui facere, & procurare, ipsosque homines, mulieres, jumenta, pecora, pecudes, & animalia, diris tam intrinsecis quam extrinsecis doloribus, & tormentis afficere, & excruciare, ac eosdem homines ne gignere, & mulieres ne concipere, virosque ne uxoribus, & mulieres ne viris actus conjugales reddere valeant, impedire: fidem præterea ipsam, quam in sacri susceptione baptismi susceperunt, ore sacrilego abnegare; aliaque quamplurima nefanda, excessus, & crimina instigante humani generis inimico committere, & perpetrare non verentur in animarum suarum periculum, divinæ Majestatis offensam, ac perniciosum exemplum ac scandalum plurimorum. Quodque licet dilecti filii Henrici Institoris, in prædictis partibus Alemaniæ superioris in quibus etiam provinciæ, civitates, terræ, Diœceses, & alia loca hujusmodi comprehensa fore censentur, necnon Jacobus Sprenger, per certas partes lineæ Rheni, Ordinis Prædicatorum, & Theologiæ Professores, hæreticæ pravitatis Inquisitores per literas Apostolicas deputati fuerunt, prout adhuc existunt; tamen nonnulli clerici, & laici illarum partium, quærentes plura sapere quàm oporteat, pro eo quod in literis deputationis hujusmodi provinciæ, civitates, Dioeceses, terræ, & alia loca prædicta, illarumque personæ ac excessus hujusmodi nominatim, & specifice expressa non fuerunt, illa sub eisdem partibus minime contineri, & propterea præfatis Inquisitoribus in provinciis, Civitatibus, Diæcesibus, terris, & locis prædictis hujusmodi Inquisitionis officium exequi non licere, & ad personarum earumdem super excessibus, & criminibus antedictis, punitionem, incarcerationem, & correctionem admitti non debere, pertinaciter asserere non erubescùnt. Propter quod in provinciis, civitatibus, Dioecesibus, terris, & locis prædictis, excessus, & crimina hujusmodi non sine animarum earumdem evidenti jactura, & æternæ salutis dispendio remanent impunita.

§.2. Nos igitur impedimenta quælibet, per quæ ipsorum Inquisitorum officii executio, quomodolibet retardari posset, de medio submovere, & ne labes hæreticæ pravitatis, aliorumque excessuum hujusmodi in perniciem aliorum innocentium sua venena diffundat, opportunis remediis prout nostro incumbit officio, providere volentes, fidei zelo ad hoc maxime nos impellente, ne propterea contingat, Provincias, Civitates, Diœceses, terras, & loca prædicta sub eisdem partibus Alemaniæ superioris debito Inquisitionis officio carere, eisdem Inquisitoribus in illis officium Inquisitionis hujusmodi exequi licere, & ad personarum earumdem super exces- Hic ideo Pontifex per Inquisitores contra eos procedi jubet.

(a) De numero Cardinalium ab Innocentio factorum non constat. Ex Raynaldo, & Infessura auctore fine sono unicam ab eo habitam fuisse Cardinalium sex promotionem deducitur: apud Ciaconium octo numerantur Cardinales. Oldninus in nova Ciaconii editione alios quinque numerat, de quibus tamen non parvam inducit dubitationem: In laudata tamen Infessura legitur a Cardinalibus post Innocentii mortem admissos in Collegium & Conclave fuisse filium Roberti de S: Severino, & Patriarcham Venetum, quasi ab Innocentio creatos, sed Cardinalitiis insignibus nondum donatos.

excessibus; & criminibus prædictis correctionem, incarcerationem, & punitionem admitti debere, perinde in omnibus, & per omnia, ac si in literis prędictis, Provinciæ, Civitates, Diœceses, terræ, & loca ac personæ, & excessus hujusmodi nominatim, & specifice expressa forent, auctoritate Apostolica, tenore pręsentium statuimus. Proque potiori cautela literas, & deputationem prædictas ad Provincias, Civitates, Diœceses, terras, & loca, necnon personas, & crimina hujusmodi extendentes, prędictis Inquisitoribus, quod ipsi, & alter eorum accersito secum dilecto filio, Joanne Gremper Clerico Constant. Diœcesis Magistro in artibus eorum moderno, seu quovis alio Notario publico, & per ipsos, & quemlibet eorum pro tempore deputando in Provinciis, Civitatibus, Diœcesibus, terris, & locis prædictis contra quascumque personas cujuscumque conditionis, & præeminentiæ fuerint, hujusmodi Inquisitionis officium exequi, ipsasque personas, quas in præmissis culpabiles reperierint, juxta earum demerita corrigere, incarcerare, punire, & mulctare.

Et verbum Dei prædicari mandat, &c.

§. 3. Necnon in singulis Provinciarum hujusmodi Parochialibus Ecclesiis, verbum Dei fideli populo quotiens expedierit, ac eis visum fuerit, proponere, & prædicare, omniaque alia, & singula in præmissis, & circa ea necessaria, & opportuna facere, & similiter exequi libere, & licite valeant, plenam, ac liberam, eadem auctoritate de novo concedimus facultatem.

Executorem q. hujus const. deputat.

§. 4. Et nihilominus Venerabili Fratri nostro Episcopo Argentinensi, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipse per se, vel per alium, seu alios prę missa, ubi, quando, & quotiens expedire cognoverit, fueritque pro parte Inquisitorum hujusmodi seu alterius eorum legitime requisitus, solemniter publicans, non permittat eos per quoscumque super hoc contra prędictarum, & præsentium literarum tenorem, quavis auctoritate molestari seu alias quomodolibet impediri: molestatores, & impedientes, & contradictores quoslibet, & rebelles cujuscumque dignitatis, status, gradus, præeminentiæ, nobilitatis, & excellentiæ, aut conditionis fuerint, & quocumque exemptionis privilegio sint muniti, per excommunicationis, suspensionis, & interdicti, ac alias etiam formidabiliores, (de quibus sibi videbitur) sententias, censuras, & pœnas, omni appellatione postposita, compescendo, & etiam legitimis super his per eum servandis processibus, sententias ipsas (quotiens opus fuerit) aggravare, & reaggravare, auctoritate nostra procuret, invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis.

Contrariis derogat.

§. 5. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, contrariis quibuscumque, &c.

Nulli ergo, &c.

Si quis, &c.

D. P. An. 1. die 5. Decèb.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto, Nonis Decembris Pontificatus nostri Anno primo.

II.

S. Leopoldi Austriæ Principis Canonizatio & inter Sanctos Confessores adscriptio, cum Festivitatis institutione pro die 15. Mensis Novembris.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Quod in Psalmo 44. inquit David de Regina in vestitu deaurato, plene hic Pontif. exponit de Ecclesia militanti.

§. 1. SAcrosanctam Matrem Ecclesiam adstitisse a dextris Dei Reginam, in vestitu deaurato circumdatam varietate, non ab re per Prophetam traditur. Regina equidem, quæ illi Regi Domino per quem Reges regnant, & Principes justitiam faciunt desponsata sit. Unica ejus Columba; Luna perfecta in ęternum; Arcturus per gyrum nocturna spacia perenni lumine illustrans; Lucifer qui nescit occasum; Aurora hic in crepusculo caligantis sæculi coruscans; & in diem lucidum in regno Cælorum sese diffundens; Regina quæ illi serviat cui servire regnare est; illi fidem habeat, illi se totam committat. Regina quæ Christi fideles sub umbra alarum suarum extremo carcere, ad Regna Cælorum, perducat, ubere de cælo pleno lactet atque inebriet, ex multis ærumnis nos eripiens regni cælestis cum Christo Domino participes efficiat. In vestitu inquit deaurato. Vestimentum Ecclesię Sanctam fidelium vitam esse profitemur; nam sicut tota Ecclesia vestimentum est Christi, ita fideles quoque ejusdem Ecclesiæ vestimentum esse arbitrabimur. Vestimentum scilicet, non habens maculam per peccatum, neque rugam per duplicitatem, sed per justitiam in Deum, per simplicitatem cordis tensum vestimentum innocentiæ, quam homo a Deo plasmatus accepit, male a serpente persuasus perdidit, ad quam recuperandam pœnitentia, & Dei misericordia induimur. Vestimentum deauratum, splendore sapientiæ aureo perlucens; Clara enim est sapientia, quę numquam marcescit, facile videtur ab his qui eam diligunt, & invenitur ab his qui eam quęrunt. Doctrix est disciplinæ Dei, electrix operum illius, qua nihil locupletius; quę operatur omnia, artifex omnium, quę apud turbas claritatem, & honorem apud seniores præstat. Vestimentum deauratum perfectione auri idest justitię, qua nihil humano generi utilius; Dilectione disciplinæ, ex qua custodia legum emanat, legum autem custodia, consummatio est incorruptionis. At vero incorruptio facit nos esse Deo proximos, per quam beatitudo æternę vitæ a

te a nobis comparatur. Circumdata Ecclesia dicitur varietate gratiarum, administrationum, & officiorum, juxta verbum Apostoli: Divisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus eas conferens; divisiones administrationum sunt, idem autem Dominus; & divisiones operationum sunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus. Circumdata varietate potestatis, ordinis, status, & variarum Ecclesiarum decore, quæ veluti adolescentulæ, hanc de qua sermo est Catholicam Ecclesiam, quasi matrem observant, non vetustę per culpam, sed novellæ per gratiam, non senio steriles, sed ad spiritualem congrue fœcunditatem, & nova semper prole pullulantes. Nam a justo Abel unde Ecclesię exordia trahimus, in hanc usque diem quot Sanctos Orbis terrarum habuit, tot quasi palmites protulit, ex quibus varii in dies surgunt surculi in hac vinea nostra Sabaoth, quam licet immeriti prętante Domino sortiti sumus excolendam, feruntur. Circumdata varietate, quod alia triumphantis, alia militantis Ecclesię species existat. De triumphanti Domini sponsione repromittitur; Ego ero eis, quicquid ab hominibus juste desiderari potest, Ero illis honor, gloria, salus, & vita, virtus, & copia, pax, & omne bonum. Militans autem Ecclesia fundæ non inepte assimilatur; nam sicut funda in gyrum versata, lapides exeunt quibus adversarii feriuntur, & Goliath prosternitur, ita ex sancta Ecclesia, dum per varias procellas, & tempestates fluctuantes hujus sęculi per tribulationum circuitum rotatur, fortes viri prodeunt, quibus quasi lapidibus iniquorum corda tunduntur, & de hoste humani generis nequissimo a Christi tyronibus triumphatur.

Quam subdit Deum multorum agmine Sanctorum roborasse.

§. 2. Hanc ipsam Ecclesiam Deus omnipotens, mira quadam dispositione, & potestate fundavit, pretioso unigeniti Filii sui Domini Nostri Jesu Christi Sanguine dotatam esse voluit, multiplici Spiritus Sancti gratia ornavit, Apostolorum simplicitate, & fide roboravit, quos ignaros delegit, ut populos non tam sermo illorum quam causa ad credendum adduceret. Martyrum tormentis, cruciatibus, constantia, & trophæis stabilivit repressa paulisper, quinimo confusa infidelitatis sęvitia; & inimico homine superseminante zizania, crescente, multiplicataque hæreticorum pravitate; Doctorum cælesti doctrina illuminavit, & demum Confessorum, Virginum, aliorumque Sanctorum intrepida confessione, solerti cura exemplisque imitatione dignissimis, adversus Sathanæ insidias circumdedit.

Et inter eos Leopoldum Austriæ Principem multis virtutibus ornatum, & Marchionem Pium cognomento appellatum suscitasse.

§. 3. Inter autem alia saluberrima sanctitatis exempla divina misericordia, sydus quoddam Mundo fulgere dedit, Beatum Leopoldum Austriæ Principem, Pium Marchionem cognomento appellatum, innocentię, sapientię, & justitię vestimentis, quibus vestiri Ecclesiam prædiximus, decorum bonitate, mansuetudine atque clementia conspicuum, simplicitate, continentia, & munificientia præclarum, cujus integritas, vitæ sanctimonia, humilitas, pietas, fides, adeo apud Christifideles invaluerunt, ut una omnium Germanorum voce, pro Sancto hactenus celebratus fuerit; cujus liberalitatem, Christianęque religionis cultum nonnulla Monasteria, & quidem celeberrima ab eo cum amplissimis censibus constructa, alia etiam magno sumptu illustrata abunde testantur. Hic Princeps optimus, Sacerdotes, & viros Religiosos admodum coluit, summosque Pontifices tanta veneratione prosecutus fuit, ut ab Innocentio II. Romano Pontifice prædecessore nostro peculiaris S. Petri filius appellaretur, & Apostolica commendatione atque ea plenaria, quam vulgo dicunt, absolutione dignus ab eodem Innocentio etiam mortuus judicatus fuerit. Hic vir Dei in summis opibus educatus, in magna peccandi licentia constitutus, conjugalibus curis implicitus, principatus regimine impeditus; sedulo tamen pietatis, & misericordiæ munera subibat, lassos roborans, vacillantes confirmans, oppressos sublevans, inopes fovens. Inter curas domus, inter conjugales anxietates, inter affectus pignorum, inter multiplices principatus solicitudines, inter studia tot laborum immaculatum sese ab hoc sæculo custodivit, & temporalia tractando æterna disposuit.

Is quadraginta annis Principatum Austrię turbulentissimis etiam temporibus in pace rexit.

§. 4. Quadraginta annis principatum Austriæ Regens, & quod majus est illis præcipue temporibus, quibus propter Henricorum patris, & filii mutuas concertationes, & postea propter Henrici Quarti cum Lothario acerrimas contentiones, in Germania bellis, incendiis, & agrorum vastationibus tumultuatum est, summa cum justitia, humilitate, & tranquillitate cuncta administravit, & aliis cæde, & sanguine madentibus, creditam sibi Austriæ Provinciam in diuturna pace continuit, quibus ex meritis æternæ retributionis, & pacis præmia a Deo Optimo Maximoque, qui centuplicato fænore merita hominum pensat, est consecutus.

Ejusque vitæ exemplo, amatorum sæculi excusationes disrupit, & illecebrarum contemptum docuit.

§. 5. Prætendant nunc hujus sæculi amatores, ad peccata excusanda, conjugales, familiares, civiles, aut regales solii molestias, sæculi illecebras aut tentationes; Leopoldi exemplo divina providentia eos circumscripsit, excusationes omnes circumvenit, aditum humanæ tergiversationis conclusit, & quasi aranearum telas, commenta humanæ fragilitatis disrupit. A Deo creati, & redempti, Deum debitis honoribus non colimus, & quod dolentes ex intimis referimus, illum non tantum negligimus, sed blasphemamus sæpenumero. Adhibita sunt præcepta divinæ, & humanæ legis, præceptis obtemperare tergiversamur. Addita sunt cęlestis pręmia gloriæ, indicta pœnarum diversa genera, censura correctionis inventa, ab illis faciem quasi rebelles avertimus. Sanctorum varia exempla ante oculos nostros proposita, ipsa quoque imitari contumaciter recusamus, imbecillitatem nostram, sæculi solici-

solicitudines, cum de salute nostra agitur, causamur. Leopoldi nobilis Principis conjugati, ac multorum filiorum, ac subditorum cura irretiti, clarissimo exemplo admonemur, ut omni excusatione semota, per hęc temporalia ita caute ambulemus, ita sancte nos exerceamus, ut æterna non amittamus. Allecti spe momentaneæ hujus prosperitatis, perpetuitate gloriæ cælestis non fraudemur, sed mundi molestias, illecebras, aut dignitates contemnendo, ad cælestem patriam totis viribus contendamus.

Multis miraculis celebris fuit.

§. 6. Hujus Beati Leopoldi sanctimoniam Deus omnipotens innumerabilibus miraculis ad ejus invocationem editis comprobavit, miraculis profecto quæ tum, in facti substantia, tum in eo quod factum fuit, tum in modo faciendi, & ordine, vim, & potestatem totius naturæ excesserunt. Quis enim non miretur, cum audiat per Dei æterni misericordiam, implorato Leopoldi auxilio, paraliticos, artheticos, febricitantem, podagra laborantem, pristinæ valetudini illico restitutos? Quis non magnalia Dei in hoc Sancto agnoscat, cum videat intercessionibus ejus claudos recte ambulasse, apostematibus mortiferis infectos liberatos, in carceribus constitutum, pedicis manicisque vinctum, per foramen unde hominis impossibilis exitus erat, eductum evasisse? In variis vitæ periculis positos, illesos servatos esse? Quis non tota mente obstupescat, & Deo Optimo Maximoque præconia manifesta dicat, cum liquido deprehendat, meritis, ac precibus hujus Sancti viri mortuos suscitatos? Mutos loquendi facultatem adeptos? Cæcos illuminatos? Surdis auditum restitutum esse? Maxima sunt hæc sanctitatis, & divinæ approbationis signa, humanam expectationem ac spem excedentia, & tamen clarissimis documentis comprobata sunt,

Anno 1136. ad Deum migravit, & ad hæc usque tempora Populorum devotio percrebuit.

§. 7. Quinimo ab anno Christi millesimo centesimo trigesimo sexto, quo Leopoldus vita functus ex terris ad cælestem Hierusalem transivit, in nostra usque tempora, & præsentem diem, magis atque magis manifestata mira de illo ex mentibus hominum in Austria præcipue, & per omnem Danubii ripam, devotio cælitus infunditur. Incredibile dictu quanta cum veneratione corpus ejus, quod in Monasterio Beatæ semper Virginis, & Matris Dei Mariæ ab eo condito, in loco quod novum Claustroburgum appellatur Pataviensis Dioecescos sepultum est, a Christifidelibus visitetur, quibus votis celebretur pia ejus memoria. Memoratu difficile esset, quot, & quantis tabellis, & imaginibus illi dicatis exornetur, quanta luminariorum copia perlustretur. Procumbit supplex ante tumulum languentium, & rogantium turba, opem Leopoldi implorans, nec expectatione irrita discedit.

Rodulphus ideo Austriæ Dux pro illius canonizatione, Innocentio VI. supplicavit.

§. 8. Hujus veneratione, & permultorum populorum salute, Rodulphus Austriæ Dux impulsus est, ut Innocentio Sexto huic Sanctę Sedi ea tempestate pręsidenti supplicaret, quatenus Leopoldum Sanctorum Cathalogo adscribere dignaretur.

Qui de ejus vita inquisitionem fieri edixit.

§. 9. Qui re perspecta quam sapientissime de vita, & miraculis, ac fama ejusdem Leopoldi ex more institutoque majorum, cum consilio Sacri Senatus inquisitionem tunc Archiepiscopo Pragensi, & aliis collegis delegavit.

Ejus superveniente obitu, & bellorum turbinibus, usque ad Pauli II. tempora intermissa fuit.

§. 10. Verum cum ea de re agi cœptum esset, morte Innocentii, surgentibusque bellorum inter Australes, & Pannonios diversis turbinibus, immensisque procellis in Ecclesia Dei exortis, usque ad tempora Pauli Secundi prædecessoris nostri, inquisitio intermissa est.

Qui ad Imperatoris Principum, & Prælatorum Germaniæ preces tribus Cardd. eam commisit.

§. 11. Carissimo autem in Christo filio Friderico Romanorum Imperatori Augusto, Prælatis, & Principibus Germaniæ apud eumdem Paulum multis precibus, tam Sancti Viri Canonizationem absolvi petentibus, tribus S. R. E. Cardinalibus, de fratrum suorum consilio demandatum est a Pontifice præfato, ut solemnem inquisitionem ea in re adhiberent, & processus consuetos tum per se, tum per subdelegatos facerent, quod magna ex parte confectum erat, cum evocato ad Dominum Paulo sanctæ memoriæ, Sixtus IV. Prædecessor noster in hac Sancta Sede divina providentia constitutus est.

Illo defuncto iidem apud Sixt. IV. pro d. Canonizatione institerunt.

§. 12. Iterandas ergo preces, & vehementius agendum apud Sixtum Imperator, Prælati ac Principes prædicti duxerunt, ut tam sanctum opus Canonizationis cœptæ perficeret.

Is d. Inquisitionem Cardinali in Germania Legato commisit, qui eam perfecit, & Papæ attulit.

§. 13. Is ut certiori fide, quæ de miraculis, & vita Leopoldi afferebatur perciperet, Venerabili fratri nostro Marco Episcopo Prænestinensi, tunc tituli S. Marci Presbytero Cardinali, & in Germania Legato, ut præmissa percuntaretur injunxit, qui locupletissimam de illis omnibus relationem per publica acta, & legitimos processus eidem attulit.

Processibus per tres Cardinales ad hoc assumptos examinatis, & primum Sixto ac deinde in Consistorio relatione habita, Canonizatio conclusa fuit.

§. 14. De hinc processibus, & actis publicis magna cum diligentia per Venerabiles R. Episcopum Portuensem, Marcum prædictum Prænestinensem illo tempore Episcopum assumptum, ac F. S. Eustachii Diaconum Cardinalem, commissarios discussis, privata primo relatione eidem Sixto facta, postmodum in Sacro Senatu referente prædicto Venerabili fratre R. Episcopo Portuensi dilucide re examinata, & ex illorum sententia Canonizatione conclusa, sicut Domino placuit.

Sixto defuncto, hic Pont. Leopoldum Sanctum esse pronunciat, & Confessorum numero adjungit.

§. 15. Sixto vita functo, nobis qui eidem in onere, & honore per divinam misericordiam licet indigni successimus, reservatum est, ut supremam manum tam sanctæ approbationi apponeremus. Consilio itaque habito rursus Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium publica concione, omnia prout ex ordine gesta erant, Leopoldiq. vitam, miracula, & reliqua merita per Advocatum Consistorialem proponi curavimus. Demum vocatis omnibus qui in Romana Curia degunt Prælatis, in frequenti eorum consessu, assistentibus nobis eisdem Venerabilibus

libus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, singulorum vota Prælatorum scrutati sumus. Quibus Spiritus Sancti gratia cooperante, manibus, pedibusque ut ajunt in eam sententiam devenientibus, quod Leopoldus merito Sanctus a nobis canonizandus esset, hunc in locum, & publicum suggestum hac ipsa die conscendere decrevimus, ut opitulante Domino votis, precibusque fidelium adjuvantibus, ipsum Leopoldum Sanctum definiremus, & pro Sancto venerari debere ab universis, & singulis Christianis mandaremus. Sicque hodie sermone per nos habito, re divina peracta, & reliquis solemnitatibus adhibitis, ad hanc Sanctissimam Canonizationem procedendum duximus. Cum autem verbo Sapientiæ Dominus affirmet homini qui eum laudaverit, & dilexerit Deum qui fecit illum, quod in medio populi sui exaltabitur, in plenitudine sancta admirabitur, in multitudine electorum habebit laudem, & inter benedictos benedicetur, mirumque in modum Leopoldus in medio populorum exaltatus sit, plenitudine cælestis gratiæ admirabilis refulgeat; restat ut nostra approbatione inter electos, & Sanctos Dei laudetur, inter benedictos benedicatur, quæ illi abunde impartiemur, si eum inter Sanctos Ecclesiæ adnumerandum, pro Sancto venerandum, atque publicis, & solemnibus supplicationibus, votisque in Missarum celebrationibus aliisve divinis officiis invocandum, Apostolica auctoritate judicaverimus. Ad laudem igitur ęterni Dei, individuę Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ad fidei Catholicæ robur, & ornamentum; ad Religionis Christianæ cultum augendum, auctoritate Domini Nostri Jesu Christi; ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, & nostra, de Venerabilium fratrum nostrorum consilio statuimus, definimus, & pronunciamus S. Leopoldum Austrię Marchionem, Sanctorum Cathalogo adscribendum, & publica veneratione pro Sancto observandum, sicut, & nos illum in præsentiarum manifesta voce Sanctorum Cathalogo annectimus, ac minorum Confessorum numero adjungimus, publice Sanctum definimus, profitemur, & veneramur.

Ejus festum die 15. Novemb. agi decernit, & sepulchrum visitantibus Indul. concedit.

§. 16. Statuentes festum ejusdem, die 17. Kalendis Decembris debere celebrari, & ipso festo ejus sepulchrum quod in prædicto Monasterio existit visitantibus, & pro manutentione dicti Monasterii manus porrigentibus adjutrices, septem annos, & totidem quadragenas indulgentiæ, in forma Ecclesię misericorditer perpetuis temporibus concedimus.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Dat. P. A. 1. die 6. Jan.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, octavo Idus Januarii, Pontificatus nostri Anno primo.

III.

Unio Monasteriorum Congregationis Monacorum Vallis Umbrosæ, sub uno Abbate Generali, nuncupando Vallis Umbrosæ, & præfinitio nonnullarum ordinationum pro regimine Monacorum d. Congregationis sub Regula Sancti Benedicti, Jurisdictioque ejusdem Abbatis.

De horum Monacorum institutione, & aliis eos concedentibus, vid. sup. in Const. VIII. Urbani II. Cum universis, pag. 69. Tom. II.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

ALto divinæ providentiæ consilio summi sacerdotii vices, meritis licet inferioribus, gerentes in terris, ad universa Monasteria, & pia loca pro illorum felici statu confovendo, nostræ vigilantiæ frequenter dirigimus intuitum, & his quæ pro illarum pace, & unitate consideratione provida, & matura deliberatione processisse comperimus, ut inconcussa soliditate roborata, libenter, cum a nobis petitur Apostolici muniminis adiicimus firmitatem.

Monasterium S. Salvi, & aliud Monasterium S. Michaelis de Passignano se concordarunt ut sequitur videlicet.

§. 1. Dudum siquidem fel: rec: Callisto Papa III. Prædecessori nostro pro parte tunc Abbatum, & dilectorum filiorum S. Salvi prope Florentiam, & S. Michaelis de Passignano Fesulanæ Diœcesis Ordinis Vallis Umbrosæ Monasteriorum, Conventuum, exposito, quod olim ipsi provide considerantes, quod in dicto Monasterio S. Salvi Monacorum numerus adeo excrescebat, quod fructus ipsius Monasterii, & illius habitationis ad sustentandum, & manutenendum dictos Monacos, præsertim certis anni temporibus minime sufficiebant; quodque præfatum Monasterium de Passignano in loco solitario positum erat, & in eo pauci Monaci morabantur, quamvis illius fructus, redditus, & proventus ad sustentationem plurium Monacorum quam ibi essent sufficeret, inter se talem inter cetera iniverant concordiam, videlicet.

Quod ipsa Monasteria uniretur, sed quilibet Abbas in suo jure remaneret.

§. 2. Quod ipsa Monasteria invicem unirentur, ita tamen quod unum ab altero non dependeret, & quod quilibet Abbas remaneret in sua dignitate, & jure.

Regulaque S. Benedicti in eis observaretur.

§. 3. Quodque in singulis Monasteriis prædictis observaretur Regula Sancti Benedicti.

Et quędam alia circa regimen dd. Monasteriorum, & munus utriusq. Abbatis.

§. 4. Et quod Abbas S. Salvi posset mittere, & revocare ad nutum suos Monacos ad Monasterium de Passignano prædictum, ac Monaci sic per eum missi, pro tempore quo ibi morarentur forent veri Monaci ipsius Monasterii de Passignano in actibus capi-

capitularibus, & in omnibus peragendis, ac si in ipso Monasterio de Passignano fuerint tacite, vel expresse professi. Et quod cura dicti Monasterii de Passignano in spiritualibus, foret in manibus illius de dictis Monacis, quem elegissent dicti duo Abbates. Et quando casu similiter veniret, quod aliquis Abbas eorum Monasteriorum moreretur, tunc illorum Monaci una cum Abbate remanente, & œconomo Monasterii vacante hujusmodi, possent libere procedere ad electionem novi Abbatis, quando tamen eis videretur, & placeret, qua electione legitime celebrata, ille qui foret electus, intelligatur, & foret verus Abbas absque alia confirmatione Sedis Apostolicæ, vel alicujus Superioris, reservata tamen taxa consueta Cameræ Apostolicæ persolvenda, Necnon quod dicti Abbates durante eorum observantia possent recipere omnes Clericos sive Laicos de sęculo ad ipsa Monasteria fugientes, absque licentia ipsius Generalis dicti Ordinis.

Callist. III. prædictorum informationem Archiepiscopo Florentino commisit, & etiam executionem.

§. 5. Præfatus Callistus prædecessor, dictorum Abbatum in ea parte supplicationibus inclinatus, bon: mem: Antonio Archiepiscopo Florentino suis literis dedit in mandatis, ut Vocato dicto Generali, in pręmissis omnibus, & singulis auctoritate Apostolica per se ipsum provideret, & exequeretur prout conscientiæ suæ videretur expedire.

Pius II. à prædicto Archiepiscopo unionem factam fuisse accepit sed non plenarie executam superveniente obitu Callisti III.

§. 6. Postmodum vero pro parte dictorum Abbatum, & Conventuum recolen: mem: Pio Papæ II. etiam prædecessori nostro exposito, quod præfatus Antonius Archiepiscopus de pręmissis omnibus, & singulis certam notitiam habens, vocato dicto Generali, Monasteria prædicta insimul univerat, annexerat, & incorporaverat, & alia in dictis literis contenta fecerat. Quodque antequam unio, annexio, & incorporatio prędictę suum consecutæ fuissent effectum, idem Callistus fuerat vita functus.

Ideoq. Abbati B. Mariæ Floren. in eorumdem informationem, & executionem, & nonnulla etia specifice demandavit.

§. 7. Præfatus Pius prædecessor tunc dictorum Abbatum, & Conventuum supplicationibus inclinatus, Abbati Monasterii B. Mariæ Florentin. ejus proprio nomine non expresso, suis literis dedit in mandatis, ut de præmissis omnibus, & singulis, ac eorum circumstantiis universis, se diligenter informaret, & si per informationem hujusmodi ita esse reperiret, Monasteria prædicta juxta tenorem dictæ concordiæ insimul uniret, annecteret, incorporaret, ac inter cetera statueret, & ordinaret, quod unum Monasteriorum prędictorum ab altero non dependeret, nec alterius membrum esse censeretur, sed esset eorumdem Abbatum, & Conventuum una Congregatio per quam dicta Monasteria gubernarentur, & quilibet Abbatum tunc existentium Monasteriorum prędictorum, remaneret perpetuo in sua dignitate, & jure quamdiu viveret, vel alteri cedendum duceret. Et quod quandocumque aliquem Abbatum Monasteriorum prædictorum ab hac luce migrare contingeret, seu regimini, & administrationi dicti Monasterii cederet, aut Monasterium suum alias quoquomodo dimitteret, liceret tunc Abbati superstiti, ac œconomo Monasterii taliter vacantis, necnon Monacis prædictis, ad electionem futuri inibi Abbatis procedere, qua electione rite, & legitime celebrata, ille qui foret electus intelligeretur, & foret verus Abbas, absque alia confirmatione Sedis Apostolicę, reservata tamen taxa prædictę Cameræ, ut superius est expressum. Et quod quilibet in Abbatem electus quolibet anno in Capitulo per ipsam Congregationem celebrando teneretur libere renunciare in manibus ipsius Congregationis, vel Præsidentium, seu Definitorum ejusdem, qui potestatem haberent hujusmodi electionem confirmandi, vel infirmandi. Quodque tam prædicti quam aliorum quorumcumque Monasteriorum dicti Ordinis Vallis Umbrosæ ubilibet constitutorum Abbates, conventiones prædictas absque alicujus Superioris licentia recipere, & admittere possent. Ipsique vel eorum Vicarii durante observantia hujusmodi omnes tam Clericos quam Laicos de sæculo fugientes ad probationem Regulæ demum ad professionem, absque dicti Generalis licentia admittere posset, indulgeret.

Paul. II. prædicta omnia executa sic fuisse percepit.

§. 8. Successive vero fel. recodationis Paulus Papa II. etiam prædecessori nostro pro parte universorum Monasteriorum dictæ Congregationis Sancti Salvi exposito quod tunc Abbas dicti Monasterii B. Mariæ ad eorum Pii Prædecessoris literarum executionem juxta illarum tenorem rite procederet, quia per diligentem examinationem, pręmissa reperisset esse vera, Sancti Salui, & de Passignano Monasteria prædicta insimul univerat, annexerat, & incorporaverat, ac omnia alia prædicta statuerat, ordinaverat, & indulserat.

Et iterato plenariam executionem commisit.

§. 9. Necnon eidem Paulo Prædecessori subjuncto, quod dilecti filii Abbates, & Conventus Sancti Michaelis de Forculis Pistoriensis, & Sancti Michaelis in Podio, ac Sancti Donati Senensis dicti Ordinis Monasteriorum, conventiones prædictas, vigore statuti, & ordinationis ac literarum Pii prædecessoris hujusmodi dicto Pio prędecessori adhuc in humanis agente recepissent, & admisissent, ac unio, annexio, & incorporatio prædictæ solum ad dictum Monasterium Sancti Salvi effectum sortitæ fuerant, & causæ propter quas unio, annexio, & incorporatio factę fuerant adhuc durarent, & efficacissimæ forent, idem Paulus prædecessor certo judici in partibus illis dedit in mandatis, ut vocatis quorum interest, de præmissis omnibus, & singulis, & eorum circumstantiis universis auctoritate sua se diligenter informaret, & si per diligentem informationem hujusmodi ita esse reperiret, prædicta omnia Monasteria juxta concordiam prædictam invicem, necnon Congregationi prędictæ eadem auctoritate uniret, appropriaret, incorporaret, & annecteret, nec-

necnon omnia, & singula in dictis Pii prędecessoris literis commissa, & mandata, de novo auctoritate prędicta faceret, statueret, ordinaret, indulgeret, & exequeretur juxta ejusdem prædecessoris literarum continentiam, & tenorem.

Sixt. IV. idem fecit.

§ 10. Et demum recol. mem. Sixto Papa Quarto similiter Prædecessori nostro pro parte Abbatum & Congregationis prędictorum exposito, quod pro eo quod unio, annexio, & incorporatio hujusmodi adhuc quoad de Podio, sancti Donati, & Passignano Monasteria prædicta effectum sortita non fuerant, & pro eo quod idem Sixtus prædecessor dicto Paulo etiam prædecessore sicut Domino placuit vita functo, fuerat ad apicem summi Apostolatus assumptus, in primordio suæ assumptionis omnes uniones, annexiones, & incorporationes de quibusvis Ecclesiis, Monasteriis, dignitatibus, officiis, & beneficiis, & locis, quomodolibet Apostolica vel alia quavis auctoritate factas, quæ suum sortitæ non fuerant effectum, revocaverat, & irritaverat, & cassaverat, & nullius existere firmitatis declaraverat, effectum sortiri nequiverat in futurum, & causæ propter quas unio, annexio, & incorporatio prædictæ factæ fuerunt adhuc durarent, idem Sixtus prædecessor etiam certo judici in partibus illis dedit in mandatis, ut vocatis quorum interesset, de præmissis omnibus & singulis, ac circumstantiis universis auctoritate sua se diligenter informaret, & si per informationem hujusmodi reperiret ita esse, de Passignano, & Podio, sancti Donati Monasteria prædicta invicem & Congregationi prædictæ juxta formam dictæ concordiæ perpetuo uniret, admitteret, & incorporaret, necnon omnia, & singula in dictis literis contenta, commissa, & mandata, eadem auctoritate de novo faceret, statueret, ordinaret, indulgeret, & exequeretur, etiam juxta earumdem literarum continentiam atque formam, prout in singulis desuper confectis literis prædecessorum hujusmodi, ad quarum executionem servatis illarum formis respective processum extitit desuper confectis plenius contineretur.

Post hæc Abbates Generales, constituerunt unam Congregationem cum infra dicendis Capitulis, & pro eorum confirmatione supplicarunt huic Pontifici.

§. 11. Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte Blasii Generalis dicti Ordinis Vallis Umbrosæ, & ejusdem B. Marię Vallis Vmbrosę, necnon sancti Salvi prope Florentiam, ac sancti Michaelis de Passignano, & Sancti Fidelis de Pupio Aretin. & sancti Cassiani de Monte Schalar Fesulan. Diœc. & sancti Pancratii Florentin. & sancti Michaelis in Podio, sancti Donati Senen. necnon sancti Michaelis de Forculis Pistorien. & sanctę Praxedis de Vrbe, & sanctæ Mariæ de Monte plano Pistorien. Diœc. & aliorum dicti Ordinis Monasteriorum, Abbatum, & Conventuum, ac Priorum dilectorum filiorum petitio continebat, licet longo tempore sancti Salvi, & de Passignano, & successive præfata alia Monasteria, & Prioratus ex diversis concessionibus Apostolicis a dicto Monasterio Vallis Umbrosæ, quod est caput totius Ordinis sub vocabulo Congregationis sancti Salvi aliqualiter separata fuerint, & de per se degerint, nuper tamen generales Abbates & Conventus prædicti provide considerantes, quod si Vallis Vmbrosæ, ac sancti Salvi, ac de Passignano, & alia Monasteria prædicta in quibus regularis observantia viget, earumque personæ, ad unum corpus mutuæ caritatis redigerentur, uberiores fructus in Dei honorem exinde provenire, & Ordo ipse coadunatis viribus facilius ampliari & conservari possent, habito circa præmissa diligenti tractatu & matura deliberatione salvo semper beneplacito Sedis Apostolicę, certa capitula formam & directionem præmissorum, ac felicem & prosperum statum eorum concernentia fecerunt, & ordinaverunt, nobisque humiliter supplicarunt, ut capitulis prædictis pro illorum substantia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adiicere, ac aliis & eorum statui super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Hic modo Pontifex ea confirmat.

§. 12. Nos igitur qui unitatem, pacem, & charitatem inter quoscumque fideles, & pręsertim sub suavi religionis jugo Altissimo famulantes confovere, ex pia mentis nostræ consideratione internis desideramus affectibus. Quique singula hujusmodi per Venerabilem fratrem nostrum Oliverium Episcopum Sabinensem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, & ipsius Ordinis Protectorem, ac dilectum filium Magistrum Antonium de Grassis, Capellanum & Referendarium nostrum, ac causarum Palatii Apostolici Auditorem, & ambos Juris utriusque Doctores eximios, de quorum fide, prudentia, & integritate, specialem in Domino fiduciam obtinemus, diligenter examinari, limitari, corrigi, & emendari & præsentibus annotari fecimus, hujusmodi supplicationibus inclinati, omnia & singula capitula prædicta cum omnibus, & singulis in eis contentis partibus, tenoribus, & clausulis, ac uniones, annexiones, & incorporationes ipsas quatenus opus sit auctoritate Apostolica tenore pręsentium & ex certa nostra scientia confirmamus, & approbamus, ac viribus perpetuo subsistere debere decernimus, & declaramus, supplentes omnes, & singulos defectus tam juris, quam facti si qui forsan intervenerint in eisdem.

Et de novo eadem statuit.

§. 13. Et nihilominus pro potiori præmissorum observatione, omnia & singula capitula, uniones quoque, annexiones, & incorporationes prædicta, auctoritate, scientia, & tenore prędictis, etiam juxta tenorem capitulorum ipsorum de novo facimus, statuimus, & ordinamus, illaque inviolabiliter observari debere similiter decernimus, & declaramus.

Quibuscumque non obstantibus.

§. 14. Non obstantibus quibuscumque revocationibus per Nos, & prędecessores nostros præfatos de unionibus hujusmodi, quæ sortitæ non fuerint effectum factis, quas

quas quoad hoc pro infectis haberi volumus, necnon una nostra per quam volumus quod unionibus semper commissio fieret ad partes, vocatis quorum interest, & semper in eis, tam uniendi, quam illius cui uniretur, beneficiorum veri valoris secundum communem existimationem exprimerentur, alioquin unio non valeret, & aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasteriorum, & Ordinis prædictorum etiam juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, aç Callisti, & aliorum prædecessorum literis ceterisque contrariis quibuscumque.

Tenor dd. Capitulorum hic inseritur.

Tenor autem dictorum Capitulorum sequitur, & est talis.

Monasterium Vallis Umbrosæ, & ejus Abbas sit caput Congreg.

§.15. IN primis quod dictum Monasterium Vallis Vmbrosæ, & Abbas generalis illius, sit caput totius Religionis prædictæ. Item quod eo primo cedente, vel decedente alter eligatur prout inferius adnotabitur. Item quod omnia Monasteria, & Monaci totius Congregationis S. Salvi subiiciantur Generali tamquam capiti.

Congregatio Vallis Umbrosæ denominetur.

§.16. Et in futurum vocetur Congregatio Vallis Vmbrosæ, & non sancti Salvi, gaudeatque ipsa nova Cougregatio omnibus privilegiis exemptionibus, & immunitatibus, quibus ipsa Congregatio sancti Salvi gaudebat, perinde ac si eidem Congregationi Vallis Vmbrosæ concessæ fuissent.

Abbas Generalis sit perpetuus, & alii amovibiles ut infra.

§.17. Item quod Abbas Vallis Vmbrosæ, & Generalis totius Ordinis pro tempore existens remaneat perpetuus. Ceteri verò Abbates, & Prælati dictæ Congregationis sint amovibiles, ut inferius adnotabitur.

Capitulum generale singulis annis celebretur in eoq. octo Definitores, & Abbas generalis præsideat

§.18. Item quod omni anno Capitulum generale dictæ Congregationis in loco ad hoc deputando celebretur, in quo eligantur annuatim octo Definitores de numero Abbatum, seu Monachorum dictæ Congregationis tantum in sacerdotio constitutorum. In quo Capitulo Abbas generalis, ut caput præsideat.

Qui totum repræsentent Capitulum omnimoda potestate.

§.19. Item quod præfatus pater Abbas generalis cum dictis Definitoribus electis, repræsentet totum Capitulum præfatum, & habeat libertatem plenam, & auctoritatem gubernandi, & ordinandi dictam totam Congregationem, tam in spiritualibus, quam in temporalibus corrigendique excessus, & errores quorumcumque Abbatum, & Monachorum, & Conversorum juxta canonicas sanctiones, & instituta regularia d. Ordinis, & novę Congregationis, & alias prout eorum conscientiæ videbitur expedire.

Quam exerceat Generalis cum majori parte Definitorum.

§.20. Item quod Generalis pro tempore existens, una cum majori parte definitorum omnimodam utilitatem, honorem, & statum prosperum dictę novæ Congregationis concernentia, facere, statuere, & ordinare possint, non obstante contradictione majoris partis.

Alii Abbates & Priores annuatim eligantur in dicto Capitulo.

§.21. Item quod Generalis, & Definitores prædicti annuatim habeant deputare Abbates, & Priores annuales in Capitulo, prout eorum conscientię videbitur, non obstante forma data eligendi in literis fel. rec. Pii Papæ secundi, per quas statutum fuit, quod electio fieri deberet in loco Monasterii vacantis, & per œconomum, & Monachos ejusdem.

Visitatoresq. constituantur ad executionem statutorum in Capitulo &c.

§.22. Item quod pater Generalis, & Definitores in fine Capituli eligant duos Visitatores dictæ Congregationis in sacerdotio constitutos, qui una cum Patre Generali postquam dicti Definitores functi fuerint officio, eamdem auctoritatem habeant omnia ordinata in Capitulo præcedenti exequendi, prout pater Generalis, & Definitores facere poterant. Quorum Visitatorum officium tantum duret, quousque sequens proximum Capitulum congregabitur, & non ultra.

Generalis & Visitatores de Prælatis dictæ Congregationis disponere possunt.

§.23. Item quod etiam pater Generalis, & dicti Visitatores pro tempore existentes, possint eorum officio durante, disponere, & ordinare de Abbatibus, & Prælatis dictæ Congregationis annualibus tantum, illosque ex legitima causa, & aliquali precedente summaria causæ cognitione amovere, & eorum loco alios deputare, prout eorum conscientię, Religionis præfatæ quieti, & utilitati videbitur expedire.

Capitulum non dissolvatur antequam locus pro seq. Capitulo deputetur.

§.24. Item quod Capitulum dictæ Congregationis dissolvi non possit, nisi prius locus novi, & sequentis Capituli per Patrem Generalem, & Definitores sit ordinatus, & deputatus, & quod dictus locus sic deputatus amoveri non possit nisi expresso consilio patris Generalis, & Visitatorum prædictorum.

Monaci translati ab uno ad aliud Monasterium de prædictis, illius censeantur professi ad quos translati sunt.

§.25. Item quod Prælati, & Monaci ut supra de uno Monasterio dictæ Congregationis in quo prius erant ad illud translati, & veri professi illius Monasterii ad quod transferuntur reputentur, habeantque vocem in Capitulo, & omnia alia facere, & exercere possint, ac si in illo, tacitam vel expressam professionem emisissent.

Abbates antiquis suorum Monasteriorum privilegiis uti possint

§.26. Item quod Prælati dictę Congregationis omnibus privilegiis, insigniis, & præeminentiis, dignitatibus, & jurisdictionibus suis Monasteriis, in genere, vel in specie, seu alias auctoritate Apostolica vel quavis alia quomodocumque concessis, uti & gaudere possint, quibus antea utebantur, & gaudebant, sine præjudicio præfatæ Congregationis, & literarum de & super præsentibus noviter expediendarum.

Conventiones Prælatorum Congreg. auctoritate Ap. cofirmatę censeantur.

§. 27. Item quod conventiones inter Prælatos dictæ Congregationis cum Prælatis qui per antea dictę Congregationi aggregati sunt & adhuc adimpletæ non sunt, vel conventiones quæ in futurum fient cum Prelatis perpetuis dicti Ordinis, qui præfatæ Congregationi aggregabuntur, seu adhærere voluerint, ejusdem roboris, & momenti sint & esse censeantur, firmaque, & il-

& illibata permanere habeant, ac si auctoritate Apostolica munita forent.

Cardinales, & alii Commendatarii cum licentia Sedis Apostolic. ad favorem dictæ Congreg. cedere possint.

§. 28. Quodque præsens Capitulum intelligatur etiam quoad Commendatarios Monasteriorum, seu beneficiorum dicti Ordinis, Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, seu quosvis alios, ita quod ipsi tales Commendatarii non obstantibus reservationibus Apostolicis specialibus, vel generalibus, & aliis in corpore juris clausulis præsentibus, & futuris, possint in favorem dictæ Congregationis cedere, cum auctoritate tamen Sedis Apostolicæ.

Ita tamen per Monasteria cedenda ad solutionem quindenniorum Cameræ Apost. teneantur.

§. 29. Quodque conventiones super præmissis faciendæ valeant prout superius est expressum, proviso tamen quod a die quo hujusmodi Monasteria cederentur, & ipsi Congregationi aggregarentur, infra sex menses annata, & deinde de quindecim annis in quindecim annos Cameræ Apostolicæ per dictam Congregationem persolvatur.

Regimen Congreg. fit Prælatorum ejusdem.

§. 30. Item quod Monasteria dictæ Congregationis solum per Prælatos ejusdem Congregationis ut supra electos, & ordinatos, regi, & gubernari debeant, qui sic electi, & instituti auctoritate Apostolica regant, & gubernent dicta eorum Monasteria in spiritualibus, & temporalibus absque alia Sedis Apostolicæ provisione, servata tamen in præmissis voluntate dicti Pii prædecessoris de & super solutione annatarum ut supra.

Commendatio aliis Prælatis denegatur absque auctoritate Sed. Apost. & expressa derogatione Privilegiorum Congregationis.

§. 31. Item quod nullus cujuscumque status, gradus, & conditionis existat, etiam si Abbatiali, Episcopali, Archiepiscopali, aut Cardinalatus dignitate præfulgeat, quoquomodo dictæ Congregationis Monasteria, sive eorum loca, & beneficia in Commendam recipere possint, seu habere, nisi auctoritate Apostolica, & cum derogatione expressa privilegiorum, & indultorum dictæ Congregationis, & non solum intelligatur de Monasteriis, & de beneficiis quæ in præsentiarum dictæ Congregationis sunt, sed de eis ejusdem Ordinis, quæ in futurum illi aggregabuntur.

Provisio hic datur, casu quo Monasterium Vallis Umbrosæ commendaretur.

§. 32. Item quod si aliquo casu, quod absit, contingeret dictum Monasterium Vallis Umbrosæ commendari, ubi numquam a memoria hominum fuit commendatum, quod tunc sit licitum Definitoribus si tunc erit Capitulum, & si non, Visitatoribus, aut si mortui essent Capitulo generali dictæ Congregationis eligere unum Vicarium generalem, qui in omnes Abbates, Priores, & personas eorum & loca eorumdem habeant illam eamdem facultatem, quam haberet Generalis. Et quod hæc facultas duret dumtaxat durante Commenda. Cum clausula, quod ipsi de Congregatione nihil habeant agere cum Commendatario, sed cum Vicario, modo præmisso per eos ordinando, & deputando.

Prælati in ingressu Capituli ab omnibus officiis, & dignitatibus absoluti censeantur.

§. 33. Item quod omnes Prælati annuales tantum dictæ Congregationis in introitu Capituli, sint & esse intelligantur absoluti a dignitatibus, & officiis, quæ tunc obtinebunt.

De Abbatiis, & Prioratibus quoquomodo vacantibus Generalis cum Definitoribus aut Visitatoribus disponant.

§. 34. Et nihilominus eorum Monasteria vacare non intelligantur etiam si Abbates, & Priores in Romana Curia, vel extra eam, aut eundo ad eam, vel redeundo decederent. Et quod solum præfatum Capitulum dictæ Congregationis quantumcumque duret, & de eis disponere habeat ut supra, videlicet Generalis cum Definitoribus, sive cum Visitatoribus, non obstantibus quibuscumque reservationibus, nisi aliter per Sedem Apostolicam ex aliqua rationabili causa disponeretur, vel provideretur.

Prælatura vacet si quis ad Capituli non accesserit.

§. 35. Item si aliquis Abbas annualis, sive Prelatus præfatæ Congregationis quacumque legitima causa impeditus, sive alias quovis modo in dicto Capitulo interesse non poterit, sive venire neglexerit, vel recusaverit, eo ipso congregato Capitulo absolutus a dignitate, vel officio sit, & esse censeatur.

Abbasq; Generalis cum Visitatoribus de ea provideat.

§. 36. Ita quod Abbas generalis una cum Definitoribus ut supra, de novo Abbate, & Priore loco dicti Abbatis, sive Prioris absentis prout eis videbitur expedire, providere possint, perinde ac si ipsi Abbates, & Priores in dicto Capitulo expresse suis Monasteriis, & Prioribus renunciassent.

Et de Abbatiis vacantibus inter unum & aliud Capitulum idem Generalis cum Visitatoribus provideat.

§. 37. Item si contingat aliquis Abbas annualis sive perpetuus dictæ Congregationis, Abbate generali excepto, inter Capitulum, & Capitulum ab humanis decedere, vel alias ab administratione sui Monasterii amoveri ut supra, Abbas generalis præfatus una cum Visitatoribus ut supra, de novo Abbate providere habeant, possint, & debeant, & talis provisio auctoritate Apostolica rata sit, & firma.

Prælati perpetui cedere possint ad favorem Congreg. Et cessio hujusmodi Generalis cum Definitoribus, vel Visitatoribus recipiatur, & cedentibus provideant, providendo de solutione annatæ singulis quindenniis Cameræ Apost. de omnibus Abbatiis & Prælaturis etiam annalibus.

§. 38. Item quod Prelati perpetui dicti Ordinis, qui jam dictæ Congregationis aggregati sint, vel in posterum aggregari voluerint, & cedere vellent regimini, & administrationi dictorum Monasteriorum eorum, in favorem dictæ Congregationis, cedere possint in manibus dicti Patris Generalis, & Definitorum, seu in manibus Patris Generalis, & Visitatorum, qui potestatem habeant admittendi cessionem & dictæ Congregationi præfata Monasteria sic cessa aggregandi auctoritate Apostolica juxta privilegia præfatæ Congregationi S. Salvi concessa. Et nihilominus dictus Pater Abbas generalis una cum Definitoribus, seu Visitatoribus pro tempore potestatem habeat, eosdem Prælatos qui sic cedent, ad vitam sive ad tempus eisdem Monasteriis preficere in Abbates, prout eis videbitur, proviso quod a die cessionis hujusmodi infra annum Cameræ Apostolicæ integre annata præfati Monasterii sic cessi actualiter, & integre persolvatur. Et deinde de quindecim annis, in quindecim annos perpetuo annatam solvere teneantur, & se obligent juxta literas dicti Pii. Et hoc quod dicitur de annata solvenda de quindecim annis in quindecim annos, intelligatur, & censea-

seatur statutum etiam in Abbatibus, & Prælatis annualibus, qui similiter anna tam simili modo de quindecim annis in quindecim annos solvere teneantur. Ita quod omnia, & singula decreta, & statuta, constitutiones, ordinationes, præcepta, censurarum promulgationes, & earum absolutiones, & quæcumque alia eorum mandata, debeant ab omnibus dictæ Congregationis in virtute sanctę obedientię observari. Quodque contrafacientes, & rebelles, dictisque sententiis, censuris, & pœnis per eos irretitos, & innodatos, ad evitandum periculum evagandi, per se aut deputatos per eos, libere absolvere possint.

Generalis Abbatis in omnes omnimoda sit jurisdictio.

§.39. Item quod pręfatus Pater Abbas, generalis pro tempore existens, quoad illa Monasteria dicti Ordinis extra dictam Congregationem existentia, ac Abbates, Prioratus, loca, & personas eorumdem in omnibus, & per omnia remaneat in sua facultate ipsa gubernandi, & ipsum officium Generalatus exercendi in omnibus, & per omnia prout Pius, præfatique Abbates, & Priores extra dictam Congregationem propter pręmissa, nec aliquod præmissorum, censeatur esse extra obedientiam dicti Generalis, sed sub obedientia ipsius Generalis permaneant; Et adveniente ipsius Abbatię, & Generalatus vacatione, ejusdem Ordinis Abbatis novi, & Generalis electio spectet, & pertineat juxta antiquam, & laudabilem consuetudinem, ad Monacos, & Conversos professos, & Conventus B. Marię Vallis Umbrosæ pro tempore existentis, & ad Abbates & Priores ejusdem Ordinis habentes voces in Capitulo Generali tantum.

Monasteriisque Vallis Umbrosę privilegia firma persistant.

§.40. Quodque privilegia dicti Monasterii B. Mariæ Vallis Umbrosæ & Generalis ejusdem Ordinis, firma in suo robore permaneant ut prius.

Generalis cum Definitoribus possit unum professum deputare adscribendũ acta Capituli, & ei prout publico Notario plene credatur.

§.41. Item quod Pater Generalis pręfatus cum Definitoribus pręfatis singulis annis ut supra eligere habeant, & possint unum professum idoneum dictę Congregationis loco Notarii publici, qui omnia acta, agenda in Capitulo dictę Congregationis per pręfatos Capitulum generale, Patrem Generalem, Definitores, & Visitatores, describere, & in notam redigere possit, & valeat, ejusque scripta in judicio, & extra, inter eos dumtaxat, etiam in Romana Curia, & alibi fides adhibeatur, ac si per Notarium publicum, & authenticum facta, & acta forent.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Dat. P. A. 1. die 31. Jan.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto, Pridie Kalendas Februarii, Pontificatus nostri Anno Primo.

IV.

Contra annatas ex fructibus Beneficiorum Ecclesiasticorum statutis temporibus non solventes.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Apostolicæ Cameræ, ex qua non modo S. R. E. sed etiam magnum totius Christianæ Reipublicæ subsidium provenit, jura illæsa servare, ut tenemur, modis omnibus cupientes, his, quæ propterea a prædecessoribus nostris emanarunt, libenter adjicimus muniminis nostri firmitatem, ac alias desuper providemus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Pius II. imposuit pœnas hic expressas non solventibus annatas sed ejus Constit. hic non habes.

§.1. Dudum siquidem per fel. record. Pium Papam II. prædecessorem nostrum, accepto quod numerus debitorum dictæ Cameræ nimis auctus erat, & quod obligati pro annatis Beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ auctoritate Apostolica assecuti fuerant, excommunicationis sententiam in eos latam (quam non solvendo in præfixo eis termino, ipso facto incurrebant) minime curare videbantur, & per hoc animabus sic illaqueatis periculum imminebat, & continua dictæ Cameræ damna subsequebantur; Idem prędecessor cupiens tam saluti animarum, quam ipsius Cameræ indemnitatibus salubriter providere, provide ordinavit, quod omnes, qui de cetero pro annatis quorumcumque beneficiorum in dicta Camera se obligarent, si intra eis præfixos terminos, dictæ Cameræ, aut Collectoribus fructuum, & proventuum ejus, in partibus existentibus satisfacere deficerent, ipso facto, lapso termino, non solum in sententiam excommunicationis inciderent, sed etiam beneficiis suis, pro quibus se in dicta Camera obligassent, omnino privati forent, illi vero, qui non pro se, sed pro aliis, ut principales, se pro annatis hujusmodi obligarent, si in terminis non satisfacerent, ultra sententiam excommunicationis hujusmodi, essent ipso facto omnibus beneficiis Ecclesiasticis, quæ obtinerent, privati, possentque talia beneficia per quoscumque libere impetrari, prout in ejusdem prædecessoris literis desuper confectis plenius continetur.

Et quia lites desuper ortæ erant.

§.2. Cum autem, sicut accepimus, ex ordinatione prædicta, ab aliquibus temporibus citra, ideo optati fructus non provenerint, quia nonnulli, qui beneficia Ecclesiastica per hujusmodi privationem vacantia, pro tempore postmodum impetrarunt, super illis agendo, & qui excipiendo, privationem hujusmodi in judicium deduxerunt, coram Palatii causarum Apostolici Auditoribus, & aliis judicibus Romanæ Curiæ, auditi non fuerunt ab eisdem Auditoribus, & judicibus, asse-

asserentibus ordinationem eamdem prædecessoris præfati non fuisse receptam, & moribus utentium comprobatam, crevitque, & crescit in dies numerus debitorum eorumdem, in animarum non solventium quæ debent, periculum, & præfatæ Cameræ, ac Christianæ Reipublicæ præfatę non leve præjudicium.

Pont. iste approbat Const. Pii II.

§ 3. Nos igitur volentes super præmissis opportune providere, ejusdem prædecessoris ordinationem, & literas prædictas, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate Apostolica, præsentium tenore approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus, juxta illarum continentiam, & tenorem.

Conceditque terminum ad solvendum annatas decursas.

§.4. Ac volumus, & eadem auctoritate statuimus quod hactenus obligati Cameræ eidem ex causis prædictis, qui non solverunt statutis eis terminis, ac propterea excommunicationis sententiam, & juxta ejusdem prædecessoris literarum continentiam, privationis pœnam prædictam incurrerunt (si Curiales, infra unum; Citramontani, infra tres, & Ultramontani, infra novem Menses, a die publicationis præsentium in Cancellaria Apostolica computandos) dictæ Cameræ de his quæ debeant, satisfecerint, ex tunc, eo ipso, ab excommunicationis sententia absoluti, & ad beneficia, quibus propterea juxta ordinationem prędictam privati existunt, plenarie restituti censeantur; & si non solverint in terminis prædictis, privationis pœnam prædictam de novo incurrant eo ipso.

Non solventes annatas pœnas hic contentas incurrunt.

§.5. Quod illi, qui in posterum se obligabunt, excommunicationis, & privationis pœnas prædictas, juxta ejusdem prædecessoris ordinationem, omnino incurrant, & impetrantes beneficia per hujusmodi privationem vacantia, & similiter contra illos sic privatos, de privatione hujusmodi excipientes; possint, & debeant per quoscumque Auditores, & Judices audiri, nec eo prætextu, quod constitutio prædicta non fuerit recepta, & moribus utentium comprobata, repelli, teneanturque Auditores, & Judices quicumque in causis cognoscendis in Romana Curia, & extra, secundum eamdem ordinationem judicare; sublata eis, & cuilibet eorum quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate.

Solutio ut Probanda.

§. 6. Nec prosint obligatis prædictis quietationes, quas a collectoribus, vel subcollectoribus prædictis haberent, quæ publico non probarentur Instrumento.

Decretum irritans.

§.7. Decernentes præsentes literas ex die publicationis earum in Cancellaria Apostolica, quoscumque ligare, ac irritum, & inane, quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Clausulæ derogatoriæ.

§.8. Non obstantibus &c.

Nulli ergo &c.

Dat. P. A. 1. die 17. Feb.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto, 13. Kalend. Martii, Pontificatus nostri Anno Primo.

Publicatio.

Lecta, & publicata fuit suprascripta Bulla Romæ in Cancellaria Apostolica, Die Jovis xvii. mensis Februarii, Anno Domini 1485. Pontificatus præfati Innocentii Papæ VIII. Anno Primo.

V.

Contra accipientes bonorum Ecclesiarum, & Monasteriorum administrationem absque Sedis Apostolicæ licentia, literisque ab ea impetrandis minime expeditis.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

AD reformandum Ecclesiasticorum mores, & actus cœlitus Nobis meritis licet insufficientibus collata potestas nos hortatur et urget, ut ea eis interdicere solertiori diligentia curemus, in quibus frequentius eos excedere in animarum suarum periculum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum prejudicium assidua plurimorum insinuatione sentimus.

Bonifacius VIII. statuit ad Beneficia quæcumque promoti apud Sedem Apostolicam, sine ejusdem literis eorumdem Beneficiorum possessionem non recipe-rent.

§. 1. Dudum siquidem fel. rec. Bonifacius Papa Octavus Prædecessor noster inter alia statuit, quod Episcopi, & alii Prælati Superiores, necnon Abbates, Priores, & cæteri Monasteriorum regimina exercentes, quocumque nomine censerentur, qui apud Sedem Apostolicam promoverentur, aut confirmationem, consecrationem, vel benedictionis munus reciperent, ad commissas eis Ecclesias, & Monasteria absque dictæ Sedis literis eorum promotionem, confirmationem, consecrationem, & benedictionem continentibus accedere, vel bonorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non præsumerent, nullique eos absque dictarum literarum exhibitione & ostensione reciperent, aut eis parerent vel intenderent; Et si secus præsumptum foret, quod per Episcopos, Prelatos, Abbates, Priores, & alios Monast. regimina exercentes prædicto medio tempore actum foret, irritum haberetur; nec quidquam interim dicti Episcopi, vel Prælati, Abbates, Priores, vel regimina exercentes de Ecclesiarum, & Monasteriorum proventibus perciperent eorumdem; Capitula verò & Conventus Ecclesiarum & Monasteriorum ipsorum, & alii quicumque ipsos absque dictæ Sedis literis recipientes, vel obedientes eisdem, tamdiu forent a Beneficiorum suorum fructuum perceptione suspensi, donec super hoc ejusdem Sedis gratiam mererentur obtinere.

Hoc idem firmavit Alexand. VI.

§. 2. Et deinde recolendæ memoriæ Alexander Papa VI., etiam Prædecessor noster de fratrum suorum S.R.E. Cardinalium consilio omnibus, de quorum personis Patriarchalibus, Metropolitanis, & aliis Cathedralibus Ecclesiis, & Mona-

ste-

ſteriis, ac Conventualibus Prioratibus, in titulum, administrationem, vel Commendam contingeret provideri, ne literis ſuper hujuſmodi proviſionibus non expeditis, Eccleſiarum, & Monaſteriorum ac Prioratuum eorumdem regimini ſe ingerere ullatenus præſumerent diſtrictius præcipiendo inhibuit, prout in eorumdem Prædeceſſorum literis deſuper confectis plenius continetur.

His vero non obſtantibus nonnulli fraudulenter adhuc proviſionum literis non expeditis Beneficiorum poſſeſſionem appræhendunt.

§. 3. Cum autem ſicut fide digna relatione accepimus, quamplurimi variis exquiſitis fraudibus tam regimini, & adminiſtrationi Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Conventualium Prioratuum, quibus in Prælatos, Adminiſtratores, ſeu Commendatarios pro tempore per Sedem Apoſtolicam præficiuntur, ſe ingerere, quam Beneficiorum Eccleſiaſticorum cum cura & ſine cura Sęcularium & Regularium, de quibus eis in titulum, vel commendam, ſive adminiſtrationem per dictam Sedem pro tempore providetur, literis ſuper profectionibus, proviſionibus, in adminiſtrationem conceſſionibus, & commendis, aliiſve diſpoſitionibus, quæ ad eorum commodum ab eadem Sede emanarunt, nullatenus expeditis, aut bullario ſeu regiſtro earum, ſeu Cameræ Apoſtolicę exiſtentibus, ſeu ſubſigillo dictæ Camerę Mercatoribus, vel aliis cum facultate reportandi ad certum tempus traditis mediantibus proceſſibus ſuper illis ſic totaliter non expeditis fraudulenter deſertis, aut literis in forma Brevis ſeu Monitorialibus nuncupatis, quas ab eadem Sede, ut facilius poſſeſſionem nanciſcantur, tacito quod literæ præfectionum, proviſionum, commendarum, & aliarum diſpoſitionum hujuſmodi expeditæ ex toto non forent, nonnunquam extorquent, vel alias poſſeſſionem apprehendere non formidant in animarum ſuarum periculum, Eccleſiarum, Monaſteriorum, Prioratuum, aliorumque Beneficiorum hujuſmodi detrimentum.

Itaque Innocentius ſtatuit prout in rubrica additis pœnis privationis inhabilitationis, &c.

§. 4. Nos multorum querelis excitati, volentes ſuper his opportunum adhibere remedium, eorumdem Prædeceſſorum Statutum, ordinationem, & inhibitionem hujuſmodi, & prout illa concernunt omnia, & ſingula in dictis eorum literis contenta Apoſtolica auctoritate tenore præſentium approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus, ac illa innovantes, & ampliantes eadem auctoritate hac in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, quod de cetero futuris temporibus illi, qui regimini, & adminiſtrationi Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum, ac Monaſteriorum, etiam per Priorem gubernari ſolitorum, quibus per dictam Sedem in Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, adminiſtratores, Priores, & Commendatarios præfecti fuerint, ſe ingerere, aut Beneficiorum Eccleſiaſticorum quorumlibet cum cura, & ſine cura Sæcularium & Regularium, etiamſi Sæcularia, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia, canonicatus, & præbendæ in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, vel Collegiatis Eccleſiis, & dignitates ipſæ in eiſdem Cathedralibus etiam Metropolitanis poſt Pontificales majores, ſeu Collegiatis Eccleſiis hujuſmodi principales, Regularia vero Prioratus, Præpoſituræ, Præpoſitatus, adminiſtrationes, vel officia fuerint, & ad illa conſueverint, qui per electionem aſſumi, eiſque cura immineat animarum, de quibus eis in titulum, commendam, ſeu adminiſtrationem per dictam Sedem provideri, ſeu alias in eorum favorem diſponi continget, poſſeſſionem per ſe, vel alium, ſeu alios directe vel indirecte palam, vel occulte apprehendere præſumpſerint antequam literæ Apoſtolicæ ſuper prefectionibus, in adminiſtrationem conceſſionibus, commendis, proviſionibus, & aliis diſpoſitionibus hujuſmodi confectæ, & totaliter etiam quoad Cameram prefatam expeditę, ac eis pro quibus emanabunt, ſeu alteri pro eis ut ſic expeditæ pure, & ſimpliciter abſque facultate reportandi traditę exiſtant etiam ſi ipſi deſertos in fraudem proceſſus deſuper, ac in forma Brevis, necnon Monitoriales nuncupatas literas hujuſmodi ſuper apprehenſione poſſeſſionis, & immixtione in regimine & adminiſtratione prædictis in eorum favorem haberent, præter pœnas in eorumdem Prædeceſſorum Conſtitutionibus contentas, quas ad eos, & recipientes eoſdem extendimus, cum privationis juris, ſi quod eis tunc competierit, in Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum, ac Monaſteriorum regiminibus, & adminiſtrationibus, necnon Beneficiis hujuſmodi ſeu ad illa, ac inhabilitationis ad Eccleſias, Monaſteria, & Beneficia ipſa, ac alia quęcumque Eccleſiaſtica impoſterum obtinenda eo ipſo incurrant.

Terminum præfigit Beneficiatis, qui ut ſupra ſe Beneficiorum regimini ingeſſere.

§. 5. Qui vero apprehenſis per eos aliquo ex modis prædictis regiminis Eccleſiarum & Monaſteriorum, ac aliorum Beneficiorum hujuſmodi poſſeſſionibus, immo vero intruſionibus incumbant de præſenti, Citramontani infra quatuor, Ultramontani vero intra octo menſes poſt publicationem præſentium literarum in Cancellaria Apoſtolica ſuper eorum promotionibus, & aliis factis deſuper in eorum favorem diſpoſitionibus apoſtolicis, quibus ſe juvare intendunt, literas ex toto, etiam quoad dictam Cameram apoſtolicam expedire, & ſuper perceptis per eos hactenus, eiſdem literis non expeditis, fructibus Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Beneficiorum cum Generali in Romana Curia, aut aliis in partibus illis deputatis fructuum, & proventuum dictę Cameræ debitorum Collectoribus componere procurent cum effectu alioquin menſibus elapſis eiſdem omnes pœnas prędictas, etiam privationis eo ipſo incurrant.

Obſtantibus derogat.

§. 6. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Da-

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicę millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, Nonis Augusti, Pontificatus nostri anno primo.

VI.

Jurisdictio Clericorum Rev. Cam. Apost. quascumque causas interesse ipsius Cameræ concernentes, summarie &c. cognoscendi.

Quod hanc Jurisdictionem, aliaque indulta, ac electionem, & numerum eorumdem Clericorum, habes sup. Const. XVII. Eugen. IV. pag. 20.

INNOCENTIUS PAPA VIII.

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Causa hujus Constit.

CUM sicut accepimus, nonnulli magis rigori, & apicibus juris, quam æquitati adhærentes, reducere utantur in dubium, an in causis dilectis filiis Clericis, & Præsidentibus Cameræ nostræ Apostolicę, & præsertim inter Fiscum nostrum, & ipsius Cameræ ex una, & privatas personas, parte ex altera occasione pecuniarum, rerum, & bonorum ad dictam Cameram quavis occasione, vel causa, directe, vel indirecte spectantium, & pertinentium, aut in quibus dictæ Cameræ interesse resultare posset, solemnitates judiciales ac juris positivi prout in aliis causis, coram aliis judicibus, ordinariis, vel delegatis, aut quibusvis Tribunalibus servari solita sint, servari debeant, ac ipsarum solemnitatum omissio, coram dictis Præsidentibus, & Clericis processus, & sententias habitos, & latas, habendos, & ferendas vitiare habeant.

Jurisdictio Clericorum Rev. Camerę Apost. causas ejus, summarie, &c. cognoscendi.

§.2. Nos igitur attendentes, quod Clerici, & Præsidentes Cameræ, in eadem personam nostram repræsentantes, & quæ coram eis agitantur, coram nobis agitari censentur, cum illi pro quibusvis dubitationibus nos consulere valeant, ac de consuetudine illius loci solemnitates, & termini hujusmodi judiciales prætermitti, & sola facti veritas attendi consueverint. Igitur scrupulosam ambiguitatem hujusmodi succidere, & causas super rebus, & negociis quibuscumque in dicta Camera, inter quosvis, & præsertim præfatum Fiscum, & alios nunc, & pro tempore pendentes, celeriorem finem accipere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, nostraque deliberatione, & voluntate decernimus, declaramus, & mandamus, in omnibus, & singulis causis hujusmodi pro tempore vertentibus, summarie, sine strepitu, & figura judicii sola facti veritate inspecta, omnisque juris positivi, & judiciali solemnitate postposita per dictos Clericos, & Presidentes dictæ Cameræ procedi, illasque terminari, & decidi debere, sententiasque per eosdem latas, & ferendas occasione omissionis solemnitatis judicialis, & juris positivi, nullatenus de nullitate impugnari posse, vel debere, dummodo pro veritate latæ sint.

Clausula sublata, &c.

§.3. Sicque per quoscumque Judices coram quibus, causas ipsas forsan quovis modo agitari postmodum contigerit, observari volumus, & mandamus. Decernentes irritum, & inane, quicquid contra decretum istud fieri contigerit.

Derogatio contrariorum

§.4. Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac legibus, stylo Palatii ceterisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque, causarum omnium pendentium statum, nomina, &c. cognomina, pro sufficienter expressis habentes.

Papa subscriptio.

Placet, & ita Motu proprio mandamus.

Dat. P. A. 1. die 18. Aug.

Datum Romæ apud S. Petrum 15. Kalendas Septemb. Anno primo.

VII.

Declaratio, & revocatio concessionum jurispatronatus, & præsentandi ad Beneficia Ecclesiastica, per Sedem Apostolicam ejusque Officiales ab annis 25. citra factarum.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

CUM ab Apostolica Sede, ad quam de diversis mundi partibus negotiorum multitudo confluit, curis continue plena innumeris, nonnulla interdum ex aliquibus causis, aliquando per occupationem, & importunam petentium instantiam concedantur, quæ in alieni juris, & præsertim auctoritatis Apostolicę, ac jurisdictionis Episcopalis, & aliorum collatorum, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum, Hospitaliumque, & Piorum locorum prejudicium tendunt, & detrimentum: non debet reprehensibile videri, si Romanus Pontifex; ad cujus providentiam, pro debito Pastoralis officii, spectat super his debite providere, illa ex aliis rationibus, & a jure non deviantibus causis maturius, & attentius deinde cognitis, quandoque revocat, & annullat, ac ad statum redigit rationis; maxime cum rerum, & temporum qualitate pensatis id in Domino conspicit salubriter expedire.

Enarratio causarum hujus revocationis.

§.1. Sane postquam ad summi apostolatus apicem fuimus divina favente clementia assumpti, fide digna plurimorum relatione intelleximus, quod nonnulli Roman. Pontifices Predecessores nostri, & dictæ Sedis Legati, ac Nuncii, etiam cum potestate Legati de Latere, eorum legatione, vel de speciali facultatis auctoritate, retroactis temporibus, & præsertim 25. annis citra, diversis Regibus, Reginis, Ducibus, & Marchionibus, & aliis Prin-

Principibus, Communitatibus, Civitatibus, Universitatibus Oppidorum, Castrorum, Villarum, & aliorum locorum, Confraternitatibus, & Collegiis sæcularium personarum, necnon aliis tam Ecclesiasticis quam sæcularibus personis, diversorum status, gradus, & conditionis, aliquibus eorum simpliciter, & absque alia causa, & aliquibus sub certis conditionibus tunc expressis (quas personæ, & alii supradicti adimplere promiserant, vel quæ per eos adimpleri mandabantur) juspatronatus, & præsentandi, seu nominandi personas idoneas ad diversa Monasteria, Prioratus, Præposituras, Præpositatus, ac alias dignitates Conventuales, ac in Cathedralibus, etiam Metropolitanis post Pontificales majores & Collegiatis Ecclesiis principales personatus, administrationes, officia, Canonicatus, & Præbendas, cæteraque Beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura, Sæcularia, & Regularia, ac Hospitalia, & alia pia loca, ex tunc deinceps vacatura, pro eis, eorumque hæredibus, & successoribus, & alias, seu aliis modis, & formis, per diversas eorum literas, in perpetuum vel ad certum tempus reservaverunt, concesserunt, & assignarunt. Quorum aliqui conditiones augendi valorem annuum fructuum, redditutum, & proventuum Beneficiorum prædictorum ad certam summam tunc expressam, seu reparandi, instaurandi, & reædificandi Ecclesias, illarumque structuras, & ædificia ad ruinam tendentia, vel jam funditus diruta; & destructa, ad quas ratione reservationis, concessionis, & assignationis prædictarum tenebantur, nullatenus executioni debitæ demandarunt, & aliis conditiones hujusmodi adeo tenues impositæ fuerunt, quod Monasteriis, Prioratibus, Præposituris, Præpositatibus, dignitatibus, personatibus, administrationibus, & officiis, canonicatibus, & præbendis, aliisque beneficiis, ac hospitalibus, & piis locis prædictis, parva potuit exinde utilitas provenire, quinimmo, quod deterius est, nonnulli ex personis supradictis, quibus juspatronatus hujusmodi, ut præmittitur, concessum est, Monasteriorum, Prioratuum, præpositurarum, dignitatum, personatuum, administrationum, officiorumque, canonicatuum, & prębendarum, aliorumque Beneficiorum, ac hospitalium, & piorum locorum prædictorum fructus, redditus, & proventus, seu eorum partem, plerumque usurpant, & in suos damnabiles usus convertunt, quod ut commodius facere possint, ad Monasteria, Prioratus, Præposituras, Pręposítatus, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, & præbendas, aliaque beneficia, necnon hospitalia, & pia loca hujusmodi, personas minus idoneas, & de quibus pro eorum libito voluntatis disponere possunt, sæpenumero pręsentant, & in illis institui procurant, in grave Monasteriorum, dignitatum, aliorumque beneficiorum, ac hospitalium, & piorum locorum prædictorum prejudicium, & detrimentum, animarumque suarum periculum, perniciosum quoque exemplum, & scandalum plurimorum.

§.2. Nos igitur attendentes, quod juxta Canonicas Sanctiones, juspatronatus presentandi ad regimina Monasteriorum, Prioratus, Pręposituras, & alias Conventuales, necnon Cathedralibus, & Metropolitanis, & Collegiatis Ecclesiis, hujusmodi dignitates (ad quas personę idoneæ per Conventus, & Capitula illarum, seu illorum dum pro tempore vacant eligi consueverunt) in laicum nullo modo cadere potest, nisi ex speciali Sedis prædictę privilegio, quod nonnisi ex maximis, & urgentibus causis alicui per Sedem eamdem concedi consuevit, quodque etiam conveniens non videtur, quod juspatronatus ad beneficia Ecclesiastica pro nulla seu levi, & facili causa acquiratur, & præsertim cum juris alieni præjudicio. Volentes, ne Sedis prædictæ auctoritas, & locorum Ordinariorum, aliorumque Collatorum, & Collatricum jurisdictio propterea in dies minuantur, ac Monasteria, dignitates, & alia beneficia, hospitalia, & pia loca supradicta ex concessionibus, & reservationibus jurispatronatus hujusmodi detrimenta (prout propterea contingit) patiantur, seu Monasteria, & alię dignitates electivæ, ac in quibusvis reservationes, & concessiones hujusmodi, pro nulla seu levi causa factæ fuerunt) alia beneficia, hospitalia, & pia loca prædicta, seu solita gaudeant libertate, debite, prout nostro incumbit officio, providere; deliberatione super his cum fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus prehabita diligenti, etiam expressis, & certis aliis nobis notis, legitimis, & id suadentibus causis, omnes, & singulas concessiones, reservationes, & assignationes jurispatronatus, & præsentandi seu nominandi personas hujusmodi ad Monasteria, Prioratus, Pręposituras, Præpositatus, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, prębendas aliaque beneficia, ac hospitalia, & pia loca supradicta, per Sedem, ac Legatos, & Nuncios prædictos, a dictis 25. annis citra, Regibus, Reginis, Ducibus, Marchionibus, & aliis personis supradictis, necnon Civitatibus, Universitatibus, Confraternitatibus, & Collegiis hujusmodi, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, & ex quibuscumque causis, ac de Apostolicę potestatis plenitudine factis; quoad Monasteria videlicet, ac Prioratus, Præposituras, Præpositatus, & alias dignitates, ac beneficia electiva, etiam si quascumque conditiones propterea impositas adimplevissent. Revocatio jurispatronatus concessionum a 25. annis citra factarum quoad beneficia electiva.

§.3. Quæ vero ad non electiva, ac hospitalia, & alia pia loca hujusmodi factæ fuerunt, si fructus, redditus, & proventus beneficiorum non electivorum, ac hospitalium, & aliorum piorum locorum prædictorum, ad medietatem veri annui valoris, fructus, redditus, & proventus eorum- Revocatio quoad beneficia non electiva cum declarationibus & modificationibus hic expressis.

rumdem, secundum communem æstimationem de propriis eorum bonis non auxerunt; vel Ecclesias de novo in illis non ædificarunt, seu omnino funditus dirutas, & destructas non reædificarunt, aut loca, seu fundos in quibus ædificarentur, non concesserunt, etiam si conditiones, ad quas alias forsan quam modis præmissis tenebantur executioni demandassent, de eorumdem fratrum consilio auctoritate apostolica, & etiam ex certa nostra scientia, tenore præsentium revocamus, cassamus, irritamus, & annihilamus, ac pro nullis, cassis, irritis, & infectis omnino haberi volumus. Ordinariis, & aliis collatoribus, ac collatricibus quibuscumque concedentes, ut cessantibus reservationibus apostolicis, hactenus sic pro tempore factis, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, & præbendas, ac alia beneficia supradicta, cum deinceps pro tempore vacaverint, nulla expectata præsentatione, sive nominatione, conferre, ac hospitalia, & alia pia loca committere, Monasteriis vero hujusmodi de personis idoneis providere, seu alias de illis disponere, ac Conventibus, & Capitulis Monasteriorum, Prioratuum, Præposíturarum, Præpositatuum, ac aliarum dignitatum, præsertim Conventualium, necnon Ecclesiarum Cathedralium, etiam Metropolitanarum, & Collegiatarum, ut in electione personarum idonearum ad illa ex beneficiis supradictis, quæ electiva esse consuevissent, similibus cessantibus reservationibus, procedere libere possint, & debeant, in omnibus, & per omnia, perinde ac si concessiones, reservationes, & assignationes jurispatronatus hujusmodi, nullatenus emanassent, ac districtius inhibentes omnibus, & singulis supradictis, quibus reservationes, & assignationes jurispatronatus hujusmodi, ut præmittitur, factæ fuerunt, ne de cetero occurrentibus vacationibus Monasteriorum, Prioratuum, Præposíturarum, Præpositatuum, dignitatum, personatuum, administrationum, ad præsentationem, seu nominationem aliquam procedere, ac Ordinarios, aliosque collatores, & collatrices prædictos, quominus illa conferant, & eos ad quos electio pertinet, ne eligant, directe, vel indirecte impedire contra præsentium tenorem quoquomodo præsumant.

Decretum irritans.

§. 4. Decernentes etiam ex nunc irritum, & inane si secus super his per quoscumque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariorum

§. 5. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, nec non literis super reservationibus, & concessionibus hujusmodi expeditis, etiam si in eis contineretur, quod illæ generalibus revocationibus, quæ fierent, nullatenus includerentur, nisi de personarum quas concernunt, & quarum consideratione emanarunt, nominibus, cognominibus, dignitatibus, officiis, ac causis propter quas concessæ sunt, seu quævis alia expressio individua fieret de eisdem, idque eis insinuaretur per diversas literas sub diversis datis, & earumdem personarum in hujusmodi revocatione expressus accedat assensus (quas, & quascumque alias clausulas, quæ ad hujusmodi effectum, quod non includerentur in hujusmodi revocatione in eis directe forent, illis præsentibus pro insertis, & sufficienter expressis habentes, nemini volumus nullatenus suffragari, quo minus reservationes, & concessiones jurispatronatus, ac literæ desuper confectæ hujusmodi, in præsentibus literis, & revocatione includantur, perinde ac si omnia requisita ad eorum revocationem, juxta earum formas, & clausulas in eisdem præsentibus literis, & revocationibus specificarentur, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Dat. P. A. I. die 23. Aug.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, decimo Kalen. Septembris Pontificatus nostri Anno Primo.

Publicatio.

Lecta in Camera Apostolica die Sabbati decima mensis Septembris, & publicata die Martis 13. Septemb. in Portis Cameræ Apostolicæ.

VIII.

Auditorum Rotæ Romanæ Officia vacent per eorum promotionem ad Ecclesias Cathedrales, vel Metropolitanas.

Quod hæc officia ante hanc diem non vacarent, indicat mihi Bulla II. Sixti IV. sup. fol. 132. Romani.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Causa hujus Constitut.

Circumspecta in omnibus actibus suis Apostolicæ Sedis providentia ad ea libenter intendit per quæ singula Romanæ Curiæ officia, ut præfertur, in quibus jus dicitur per personas, quæ ab omni alio onere liberæ ad illa commode intendere possint, exerceantur, & personæ ipsæ dum Cathedralibus vel Metropolitanis Ecclesiis præficiuntur, ab oneribus officiorum hujusmodi pro Pontificalis reverentia dignitatis, uti conveniens existit, immunes regimini & gubernationi Ecclesiarum ipsarum pro debito pastoralis officii liberius vacare, & onus ad quod assumpti fuere melius valeant adimplere. Sane sicut facti evidentia demonstrat, sæpenumero contingit ut Romani Pontifices pro tempore existentes considerantes merita dilectorum filiorum causarum Palatii Apostolici Auditorum pro tempore existentium, postquam aliquandiu in eorum officiis laudabiliter laborarunt, ut tandem post multos labores condigna pro meritis præmia reportent, quo ceteri hujusmodi exemplo allecti in dies ad studia magis incendantur, aliquos ex eisdem Auditoribus ad

ad Cathedralium sive Metropolitanarum Ecclesiarum pro tempore vacantium regimina promoveant, eosque illis preficiant in pastores, quodque post promotionem & prefectionem prædictas, Auditores præfati ad regimina Cathedralium sive Metropolitanarum Ecclesiarum hujusmodi assumpti, nihilominus dicta eorum officia sub pretextu quod propterea non vacent exercere non desinant, quo fit ut Ecclesiæ ipsæ suis ob illorum continuam in Romana Curia residentiam remaneant pro majori temporis parte quasi viduatæ pastoribus, non sine magno illarum dispendio ac animarum periculo.

Auditorum officia vacent, ut in rubr.

§.1. Nos igitur attendentes, minus conveniens fore quod assumpti ad hujusmodi regimina debeant circa strepitus judiciorum continue versari, ac taliter esse illis intentos, ut pastorale officium eis commissum nequeant per se ipsos adimplere, & propterea more vigilis pastoris salubriter providere volentes, matura super hoc cum fratribus nostris Sancte Romane Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione præhabita, hujus perpetuæ & irrefragabilis constitutionis edicto de fratrum predictorum consilio, auctoritate Apostolica & ex certa nostra scientia tenore presentium statuimus decernimus, et ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus, quotiens per nos seu Sedem predictam aliquem ex dictis Auditoribus nunc et pro tempore existentibus, ad aliquam Cathedralem seu Metropolitanam Ecclesiam hujusmodi promoveri, seu jam promotum transferri contigerit, officium auditoratus hujusmodi quod sic promotus vel translatus tunc obtinebit, per provisionem, prefectionem, seu translationem predictas, vacet, vacasse et vacare censeatur eo ipso.

Decretum irritans.

§.2. Sicque ab omnibus judicari, et deputari debere, posseque de illo tamquam sic vacante per Romanum Pontificem tunc existentem statim, alias ut moris est, libere provideri.

Contrariorum derogatio.

§.3. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dicti officii juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque & indultis Apostolicis eisdem Auditoribus forsan, etiam motuproprio, & ex simili scientia, ac sub quibusvis verborum formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & talibus quod illis non nisi sub certis inibi expressis, modo & forma nullatenus possit derogari, concessis & concedendis in posterum, quibus omnibus (illarum tenores præsentibus pro insertis habentes) quoad hoc specialiter & expresse derogamus, ac derogatum esse, eaque pro infectis, & non concessis haberi volumus, ceterisque contrariis quibuscumque,

D. P. An. 1. die 23. Aug.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, decimo Kal. Sept. Pontif. nostri anno primo.

IX.

Jurisdictio et facultates Auditoris causarum Curiæ Rev. Cameræ Apostolicæ.

Hoc officium ampliores in dies jurisdictiones acquisivit à Pontificibus successoribus, quorum bullæ multæ sunt. sed hanc uti ceteris quæ haberi potuerunt, antiquiorem, & aliam Pauli V. uti postremam ac pleniorem ponendas esse duxi, aliis tamquam non necessariis prætermissis, præterquam altera Pii IV. quæ incipit Ad eximiæ, ut statum hujus officii etiam medii temporis cognoscere valeas.

INNOCENTIUS PAPA VIII.

Dilecto filio Magistro Petro de Vicentia V. J. Doctori Capellano nostro, & causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ generali Auditori, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Procemium.

APprime devotionis affectum, quem cum fidei constantia et sinceritate mentis, ad nos, et Romanam Ecclesiam gerere comprobaris, necnon literarum excellentiam, vitæque decorem, et morum honestatem, aliaque probitatis, et plurimarum virtutum tuarum merita, quibus personam tuam, ex fide dignorum testimoniis juvari percipimus, nostræ dirigentes considerationis intentum, ac propterea indubiam spem gerentes, quod ea quæ tibi committenda duxerimus, summa cum providentia et exacta diligentia laudabiliter exequeris, dignum, quin potius debitum arbitramur, ut eam dem personam tuam condignis favoribus et gratiis prosequamur.

Officii Auditoratus vacavit per obitum Joannis prioris.

§.1. Cum itaque officium generalis Auditoratus, seu audientiæ causarum Curie Cameræ Apostolicæ, quod quondam Joannes Prioris causarum dictæ Curiæ generalis Auditor, dum viveret exercebat, per obitum dicti Joannis, qui apud Sedem Apostolicam diem clausit extremum, apud Sedem ipsam vacaverit, & vacet ad præsens.

Et modo hic Pont. illud confert Petro de Vicentia Cappellano cum solitis jurisdictionibus &c.

§.2. Nos de tui literarum scientia probitate, & singulari providentia, aliisque virtutibus hujusmodi, quas in te divina propagante clementia, sumentes in Domino fiduciam specialem, & sperantes quod tu officium audientiæ causarum Curiæ Cameræ prædictum, scies, voles, & poteris, probe, feliciter, & laudabiliter exercere, Motu proprio, non ad tuam, vel alterius, per te nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa nostra scientia, officium generalis Audientiæ, seu Auditoris causarum Curiæ Cameræ hujusmodi sic vacans, ut prefertur, cum omnibus honoribus, & oneribus, privilegiis, juribus, & emolumentis consuetis, auctoritate Apostolica tenore præsentium tibi conferimus, concedimus, & etiam assignamus, ac te nostrum, & dilecti filii Raphaelis Sancti Georgii ad velum aureum Diaconi Cardinalis moderni, & pro tempore præsentis Camera-

rii

rii nostri, ac causarum Curiæ hujusmodi generalem Auditorem, eadem auctoritate facimus, constituimus, creamus, & deputamus.

Facultasque eidem datur per Locumtenentes causas Criminales, Curialium cognoscendi.

§.3. Tibique per te, vel alium, seu alios idoneum; seu idoneos locumtenentes, & Vicesgerentes tuos, quos pro tempore, totiens, quotiens tibi placuerit, duxeris assumendos, seu deputandos, de omnibus, & singulis criminibus, excessibus, & delictis in Curia Romana, vel extra eam, per quoscumque, tam officiales Sedis Apostolicæ, quam alios Curiales Romanam Curiam sequentes, cujuscumque dignitatis, Ecclesiasticæ, vel mundanæ, status, gradus, ordinis, vel conditionis, perpetratis; & perpetrandis, tam per Fisci nostri pro tempore præsentis procuratoris denunciationem, & accusationem; quam etiam ex mero officio, inquirendi; & super illis, tam per inquisitionem hujusmodi, quam accusationem, seu denunciationem, procedendi, repertos culpabiles juxta excessuum per eos perpetratorum exigentiam puniendi.

Causasque tam Civiles, quam Criminales in Curia motas, &c. itidem cognoscendi.

§.4. Necnon omnes, & singulas, tam civiles quam criminales, & mixtas, spirituales, Ecclesiasticas, & prophanas, & alias quascumque causas, in quibus ad membri mutilationem, aut sanguinis effusionem, & condemnationem non intenditur, conjunctim vel divisim, quomodocumque, & qualitercumque in eadem Curia motas, & movendas, seu quomodolibet nunc, & in posterum inter quascumque partes, etiam per viam inquisitionis ex officio pendentes.

Ac etiam causas appellationum, interpositarum a sententiis Judicum Urbis, & Status Ecclesiastici.

§.5. Et quæ sive per appellationem interdictam a gravaminibus illatis, & inferri comminatis, ac sententiis etiam definitivis, latis, & promulgatis, etiam per dilectum filium nostrum S. R. E. Marescalcum, & in sua Curia, & alios quoscumque Judices, ordinarios, & delegatos, seu arbitros, vel arbitratores in Terris Romanæ Ecclesiæ mediate, vel immediate subjectis, etiam quibusvis in feudum, vel vicariatum concessis, aut alias ad Sedem Apostolicam etiam per viam reclamationis judicialis, vel extrajudicialis sive alias per viam nullitatis delatæ sunt, vel in posterum deferentur, eas videlicet in quibus non ageretur de majori summa vigintiquinque ducatorum auri de Camera, aut illius summę verum valorem excedente summarie, simpliciter, & de plano, & sine strepitu, & figura judicii, sola rei, & facti veritate inspecta, nullisque terminis servatis, etiam qui de stylo seu ordinatione Palatii Apostolici, & alias servari soliti sint, alias vero more solito audiendi, cognoscendi, & decidendi, ac sine debito terminandi.

Sententias, & processus censurarum exequendi.

§.6. Necnon tuarum, & per tuos Locumtenentes, & aliarum quarumcumque in eadem Curia per quoscumque Judices delegatos vel subdelegatos latarum sententiarum. Et quorumcumque processuum generalium per Roman. Pontif. tam in die Cœnæ Domini, quam alias, cum censurarum, & pœnarum Ecclesiasticarum fulminatione fieri solitorum, ac etiam quarumcumque aliarum, tam per nos quam per Roman. Pontific. pro tempore existentes, sive in specie sive in genere, & alias quomodolibet latarum, & ferendarum sententiarum executionem, quam etiam si delegatis ipsis, aut subdelegatis, seu aliis quiquscumque specialiter forsan per nos, vel Sedem prædictam commissæ forent, aut committerentur pro tempore accumulative quoad te tuosque Locumtenentes, non autem privative, commissas fore decernimus, & declaramus faciendi, illasque debitę terminationi, etiam cum invocatione auxilii Brachii secularis si opus fuerit, demandandi.

Necnon causas contractuũ initorum in Curia cognoscendi.

§.7. Et prædictos & alios etiam extra Romanam Curiam degentes tuę tam jurisdictioni ratione salarii in Romana Curia per quoscumque debiti, vel expensarum mutui vel contractus in eadem Curia initi, aut alias quovis modo sponte submissas, & submittendas Universitates, Collegia, & personas cujuscumque gradus, status, etiam Pontificali præeminentiæ, & alias in dicta Curia degentes personas, ad instantiam quorum intererit, etiam pro expensis, damnis, & interesse, in causis quibuscumque contractibus, quoties expedierit, citandi, monendi, requirendi, suspendendi, ac specialiter interdicendi, excommunicandi, & iteratis vicibus aggravandi, illasque prout expedierit arrestandi, incarcerandi, & detinendi; pœnas, & mulctas pro delictorum, excessuum, & criminum qualitate eis infligendi, & imponendi, ac ipsas, & earum quamlibet, quas a nemine, etiam de partium consensu, & ad id specialiter delegato, ad imputandas collusiones & fraudes, præterquam a te tuoque Locumtenente absolvi posse decernimus, & ab ipsis singulis pœnis, & mulctis spiritualiter, vel temporaliter absolvendi, & relaxandi.

Et alia quæcumque fieri solita, & consueta faciendi.

§.8. Et generaliter, omnia, & singula gerendi, statuendi, disponendi, præcipiendi, mandandi, & exercendi, quæ ad hujusmodi Auditoriatus officium de jure, vel consuetudine, quam præsentibus approbamus, quomodolibet pertinuerint, & quæ Auditores causarum dictæ Curiæ, qui pro tempore fuerunt, & ex concessa eis a prędicta Sede facultate, facere, & gerere, statuere, & disponere, recipere, præcipere, mandare, exercere, ordinare, & exequi quomodolibet potuerunt, seu etiam debuerunt, aut soliti sunt, faciendi, gerendi, statuendi, disponendi, recipiendi, mandandi, exercendi, ordinandi, & consequendi.

Plures ad istarum causarũ cognitionem deputandi.

§.9. Et unum vel plures, ad præmissa omnia, ipsumque Auditoris causarum curiæ officium exercendi, quoties tibi placuerit, loco suo substituendi, & substitutos revocandi, ac illos, vel alios iterum substituendi, & deputandi, plenam, & liberam, dicta auctoritate Apostolica, concedimus facultatem, & potestatem. Habituri processus, & sententias, quos, & quas

quas feceris, statueris, & tuleris in contradictores quoslibet, & rebelles, ratas, & gratas, illasque facturi, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Derogatio contrariorum.

§. 10. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac privilegiis, concessionibus, & indultis quibusvis communitatibus, & universitatibus Terrarum Sedi Apostolicæ mediate vel immediate subjectarum, per nos aut prædecessores nostros Rom. Pont. sub quibusvis verborum form s, etiam si de illis specialis, specifica, & expressa mentio habenda foret concessis contrariis quibuscumque.

Auditoris juramentum fideliter officium exercen.

§. 11. Volumus autem, quod antequam officium Auditoratus causarum Curiæ hujusmodi incipias exercere, de ipso fideliter exercendo, in manibus prædicti Camerarii nostri, seu ejus Locumtenentis, præstes in forma solita juramentum.

Monitio adita illud administrandum.

§. 12. Tu igitur prædictum Auditoriatus officium prompta devotione suscipias, et sic illud diligenti studio, cura, moderatione, et integritate exequaris, ut tua opera ad Dei laudem, et gloriam, ac earumdem Ecclesiæ, et Curię bonum publicum, atque decus, privatorumque commoditatem, et exemplum laudabile cedant, teque apud nos, et sedem præfatam merito peramplius commendent, ut speramus.

D. P. An. 2. 22. Decemb.

Datum Romæ etc. Anno etc. Millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, undecimo Kalendas Januarii, Pontificatus nostri Anno secundo.

X.

Quod Conservatores, & executores literarum Apostolicarum ad favorem Congregationis S. Justinę de Observantia Monacorum S. Benedicti, omnes ii dati censeantur, quibus Sedes Apostolica causas delegare potest.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis Filiis Congregationi Monacorum S. Justinæ Paduan. Salutem, &c.

Exordium.

Devotionis augmentum vobis Deo propitio provenire confidimus, si super his, quę pro vestra tranquillitate, & submovendis molestiis, & turbationibus opportuna videntur, ut in contemplationis suavitate quiescere valeatis, prout cupitis, nos benignos ac favorabiles habeatis.

Causa hujus indulti.

§. 1. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod si vobis in genere, ac Abbatibus, & Prioribus, Conventibus Monasteriorum, Prioratuum vestræ Congregationis ubilibet per orbem consistentium concederetur, quod omnes, & singuli, quibus causæ per rescripta Apostolicæ Sedis delegari de jure possunt, ad executionem quarumcumque literarum dictæ Sedis Conservatorialium nuncupatarum, pro vobis, & Monasteriis, Prioratibus, membris, Abbatibus, Prioribus, & Conventibus prędictis dati, & deputati sunt, & pro tempore dabuntur, & deputabuntur, aliqui nominatim Conservatores contra inferentes vobis, & illis molestias, injurias, gravamina, atque damna, & cum potestate cognoscendi de his, quę judicialem requirunt indaginem, exequi possent, & deberent, toties quoties contingeret eos requiri, profecto vobis, & Monasteriis, Prioratibus, membris, Abbatibus, Prioribus, & Conventibus vestris prædictis in præmissis longe plenius, & uberius consuleretur, favoremque pleniorem deportaretis ex eis vos Abbates, Priores, & Conventus prædicti, fructum, & utilitatem, nam variis plerumque respectibus, deputatis Conservatoribus opportuna remedia juxta literarum earumdem continentiam, vos, & illi habere non potestis.

Supplicatio Congregationis Cassinensis pro hoc indulto.

§. 2. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis, Monasteriis, Prioratibus, membris, Abbatibus, Prioribus, & Conventibus prædictis, quæ hujusmodi literarum conservatorialium executione ab omnibus, quibus causæ per rescripta Apostolica delegari possunt, obtinere libere, & licite valeatis, perinde ac si illæ eis omnibus a principio directæ fuissent concedere, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Indultū quod Conservatores, & executores literarum Apostolicarum ad favorem d. Congregationis, sint omnes quibus causæ per rescripta Sedis Apost. de juræ delegari possint.

§. 3. Nos igitur qui regularem vitam professis libenter omnem inquietudinis materiam subtrahimus, vestrumque statum prosperum, & tranquillum paterno desideramus affectu, hujusmodi supplicationibus inclinati, universis, & singulis, quibus causæ auctoritate literarum Apostolicarum de jure delegari possunt, mandamus, ut dum, & quoties fuerint pro parte vestra Abbatum, Priorum, & Conventuum prędictorum, aut alicujus eorum legitime requisiti, super talium literarum executione, ad illarum executionem perpetuis futuris temporibus procedere possint, & debeant, per se, vel alios, alias juxta earum continentiam atque formam, in omnibus, & per omnia, perinde, ac si literæ a principio eis directæ fuissent, & eis, ut, licet alias conservatores esse nequirent, illas exequerentur mandatum nominatim extitisset.

Derogatio contrariorum.

§. 4. Non obstantibus præmissis, &c.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Dat. P. An. 2. die 13. Jun.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicę millesimo quadringentesimo octuagesimo sexto, Idibus Junii, Pontificatus nostri Anno II.

Exem-

X I.

Exemptio Monacorum Ordinis Cistercienfis a Jurisdictione Ordinariorum, & solutione exactionum, & subsidiorum quorumcumque etiam caritativorum.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

AD Romani Pontificis spectat officium suorum prædecessorum inhærendo vestigiis, illa, quæ per ipsos prædecessores laudabiliter, ac provida ratione, pro statu, & quiete personarum sub regulari observantia assidue studio piæ vitæ vacantium, gesta sunt, ut maiorem obtineant roboris firmitatem, quo sæpius fuerint Apostolico præsidio communita, sui præsidii munimine roborare, ac illa etiam de novo concedere, prout rationabiles causę suadent, & id in Domino conspicit salubriter expedire.

Multi Pont. huic Ordini exemptionem a jurisdictione Ordinariorū, & solutione impositionum concesserunt.

§. 1. Sane pro parte dilectorum filiorum Joannis Cistercii Cabilonen. Diœcesis, aliorumque Cistercien. Ordinis Monasteriorum, Abbatum, & Conventuum eorumdem nobis exhibita petitio continebat, quod licet ipsi, eorumque ac dicti Ordinis Monasteria, tam virorum quam mulierum, & alia religiosa loca, & membra, ac Monaci, Moniales, vassalli, subditi, & eis servientes, bonaque omnia, jam dudum per plures Romanos Pontifices prædecessores nostros, sub ipsorum Pontificum, & Apostolicæ Sedis protectione recepti, & recepta, ac Sedi prædictæ immediate subjecti, & subjecta, necnon ab omni jurisdictione ordinaria exempti, & exempta fuerint; eisque concessum extiterit, ut ad præstationem aliquarum collectarum, seu subsidiorum, aut procurationum, & aliarum exactionum per Sedem prædictam, seu ejus Legatos, aut ipsorum auctoritate, & mandato, seu per locorum Ordinarios, vel alios pro tempore impositorum non tenerentur, tamen desiderant pro majori eorum quiete præmissis receptioni, subjectioni, & aliis prædictis etiam nostræ approbationis robur adiici, illaque omnia, etiam per nos eis de novo concedi.

Pro cujus exemptionis confirmatione ordo huic Pōtifici supplicavit.

§. 2. Quare pro parte Abbatum, & Conventuum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut receptioni, exemptioni, & subjectioni prędictis, ac singulis desuper confectis literis, pro illorum subsistentia firmiori, robur nostrę approbationis adiicere; ac eos necnon Monasteria, loca, membra, monacos, moniales, vassallos, subditos, servientes, & bona omnia hujusmodi de novo, sub nostra, & Sedis prędictę protectione suscipere, ac ab hujusmodi jurisdictione perpetuo eximere, & totaliter liberare, aliasque in premissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Qui propterea eam confirmat.

§. 3. Nos igitur qui in singulorum sub regulari observantia piæ vitæ studio vacantium quiete reficimur, cupientes ut religiosi dicti Ordinis, quos prę cęteris propter uberes fructus, quos in militanti Ecclesia continue bonis eorum operibus afferunt, in visceribus gerimus caritatis, eo liberius divinis beneplacitis insistere possint, quo a Sede prædicta majori liberalitatis privilegio noverint se communitos, hujusmodi supplicationibus inclinati, receptionem, exemptionem, subjectionem, ac singulas desuper confectas literas, cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia tenore præsentium approbamus, ac perpetuæ, & inviolabilis firmitatis robur obtinere decernimus, supplentes omnes, & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem.

Et de novo concedit.

§. 4. Et nihilominus pro potioris cautelæ suffragio, Monasteria, loca, membra, bona omnia prędicta, pręsentia, & futura, Abbates, Abbatissas, Monacos, Moniales, vassallos, subditos, & servientes præfatos, nunc, & pro tempore existentes, auctoritate, & scientia prefatis, sub Beati Petri, & Sedis prædictæ, atque nostra protectione suscipimus; ac ab omni jurisdictione, superioritate, correctione, visitatione, dominio, & potestate, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Judicum ordinariorum, eorumque Vicariorum, & officialium quorumcumque, necnon a solutione subsidiorum etiam caritativorum, procurationum, collectarum, & aliarum exactionum hujusmodi pro tempore imponendarum, auctoritate, & scientia præfatis perpetuo prorsus eximimus, & totaliter liberamus, ac Nobis, & Sedi prædictæ immediate subiicimus. Ita quod Archiepiscopi, Episcopi, Ordinarii, Vicarii, Judices, & Officiales prędicti, etiam ratione delicti, aut contractus, vel rei de qua ageretur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipsa consistat, nullam in eos, & eorum aliquem, aut Monasteria, membra, & bona prędicta, tamquam prorsus exemptos, & exempta, jurisdictionem, correctionem, superioritatem, dominium, vel potestatem exercere, aut excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, aut quasvis alias sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas promulgare presumant, seu possint aut debeant quoquo modo. Nec ipsi sic exempti coram illis, aut ipsius Sedis Delegatis, vel Subdelegatis, nisi in literis eis pro tempore directis de præsentibus specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum mentio fiat, ad judicium evocari, aut quovis modo directe, vel indirecte molestari possint. Decernentes omnes, & singulos processus, sententias, censuras, & pœnas, quos, & quas per Archiepiscopos, Episcopos, Ordinarios, Judices, Vicarios, & Officiales prædictos, seu eorum aliquem contra Abbates, & alios exemptos, necnon Monasteria, & loca hujusmodi

Locorum Ordinarii eos judicare non possunt, nisi habeant super hoc speciale Mandatum prout etiam Sedis Apost. Delegati.

Secus agi si quæ contigerit irritantur.

modi etiam exempta, ut præfertur haberi, vel promulgari, necnon quicquid secus super his, ab eis, & alio quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irrita, & inania, nulliusque roboris, vel momenti.

Contrariis derogat.

§. 5. Non obstantibus fel. record. Innocentii Papæ Quarti etiam prædecessoris nostri, quæ incipit, Volentes, & aliis constitutionibus, &c.

Transumptis credi jubet.

§. 6. Verum quia difficile foret præsentes literas ad singula quæque loca, &c.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

Dat. P. A. 3. 30. Aug.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo octuagesimo sexto, tertio Kalendas Septembris, Pontificatus nostri Anno III.

XII.

Inquisitorum hæreticæ pravitatis sententiæ, contra Hæreticos promulgatæ, a Magistratibus sęcularibus, executioni demandentur, absque aliqua Processuum revisione.

INNOCENTIUS PAPA VIII.

Venerabili fratri nostro Episcopo Brixien., & dilecto filio Inquisitori in partibus Lombardiæ.

Causę hujus Constitut.

§. 1. Dilectus filius frater Antonius de Brixia Ordinis Prædicatorum, in partibus Lombardiæ Inquisitor hęreticę pravitatis, una cum venerabili Fratre Episcopo Brixiensi, seu ejus Vicario Generali, sicuti nobis nuper fecit exponi, contra nonnullos utriusque sexus hæreticos, ut accepimus, quos culpabiles ut hæreticos impoenitentes repertos, poena debita juris puniendos condemnavit: ac officiales Civitatis Brixiensis, ut injunctam executionem adimplerent, requisivit, qui officiales justitiam ministrare, & dictas sententias exequi, (nisi prius processus per Episcopum, & Inquisitorem agitatos non viderent) in non parvum orthodoxæ fidei scandalum, recusarunt.

Sententiæ Inquisitorū executioni detur. ut in rub.

§. 2. At cum hujusmodi crimen hæresis sit mere Ecclesiasticum, & delicta nullo pacto impunita remanere debeant, tenore præsentium vobis committimus atque mandamus, ut si est ita, eisdem officialibus sęcularibus Civitatis Brixiensis, sub excommunicationis poena, & aliis censuris Ecclesiasticis, præcipiatis atque mandetis, ut infra sex dies, postquam legitime fuerint requisiti, sine aliqua dictorum processuum, per vos agitatorum visione, sententias per vos latas contra hujusmodi hæreticos prompte exequantur, appellatione remota. Quam excommunicationis poenam ipso facto volumus, & tenore pręsentium declaramus incurrisse, si, quod mandatum fuerit, infra dictum sex dierum spatium, cessante legitimo impedimento, cum effectu non impleverint.

Claus. derogat.

§. 3. Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, Statutis Civitatis Brixiensis, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Dat. P. A. 3. 30. Septemb.

Datum Romę apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die trigesimo Sept. millesimo quadringentesimo octuagesimo sexto, Pontificatus nostri Anno III.

XIII.

Damnatio nonnullarum Propositionum Joannis Pici Comitis Concordiæ, cum inhibitione illas imprimendi, ac legendi sub poena Excommunicationis.

Ex regest. in Archiv. Vat.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Et si ex injuncto nobis licet insufficientibus meritis desuper Apostolicę servitutis officio hominum quorumlibet animarum saluti consulere teneamur, propensiori tamen cura ad ea invigilare debemus, quę, vel divinę majestati, aut integritati Catholicæ Religionis, & Fidei, sine qua Deo placere non possumus, comperiuntur adversa.

Joannes Picus noningentas Propositiones malesonantes &c. substinendas proponit.

§. 1. Nuper siquidem cum dilectus filius nobilis Vir Joannes Picus Concordiæ Comes noningentas Conclusiones variarum facultatum publice affigi, & in diversis locis publicis almę Urbis, in qua cum Romana Curia residemus, & aliis Mundi partibus publicari fecisset, offerens se, ut moris est, contenta in illis in publicis desuper habendis disputationibus in eadem Curia sustentare, & a nonnullis zelum Fidei habentibus assereretur nonnullas ex eisdem Conclusionibus pręfatæ Fidei contrarias, erroneas, scandalosas, & malesonantes, ac de non sana doctrina suspectas esse, & exinde multorum fidelium mentes plurimum scandalizari, & divinam majestatem, ac Religionis Christianę decus, apostolicęque Sedis honorem non parum lędi;

Eas examini subjicit Pontifex.

§. 2. Nos tunc integritati Fidei consulere, & scandalis hujusmodi obviare volentes Venerabili Fratri Joanni Episcopo Tornàcen domus nostrę Magistro, de cujus morum integritate, literarum scientia, & zelo Religionis plurimum confidimus, commisimus, & mandavimus, ut vocatis nonnullis tunc expressis Venerabilibus Fratribus nostris Episcopis, & aliis sanæ Theologiæ, ac utriusque juris professoribus ad id a nobis specialiter nominatis in dicta Curia degentibus, ac præfato Comite, contenta in dictis conclusionibus per eos mature examinari, & discuti faceret, & an aliquæ ex illis ex vi verborum a Fide Catholica dissonare, aut hæresim sapere, seu dubias, & ancipites esse, & ad erroneum sensum in Fide trahi facile posse comperirentur, & explicato prius, quid captio-

captiosa verborum congeries protenderet, concordem eorumdem Episcoporum, & Professorum determinationem nobis referret, ut habita hujusmodi relatione fideli desuper opportune providere possemus, prout in quibusdam literis nostris in forma Brevis plenius continetur.

Ipsius Pici confessione nonnullæ erroneæ scandalosæ aliquę &c. repertæ sunt.

§. 3. Postmodum vero tam Tornacen., quam per eum convocati de nostro mandato Episcopi, Theologiæ Professores, ac utriusque Juris Doctores præfati post diutinam, & diligentem discussionem, & sępius tum præsente tum absente dicto Comite reiteratum nonnunquam etiam in nostra præsentia accuratum, & laudabile examen dictarum conclusionum, & contentorum in eis, nobis concorditer retulerunt nonnullas ex conclusionibus prędictis, tam secundum propriam ejusdem Comitis, quam aliorum opinionem hæreticas, aut hæresim sapientes, aliquas scandalosas, piarumque aurium offensivas, plerasque etiam renovantes errores gentilium Philosophorum jam dudum abolitos, & obsoletos, ac alias perfidiam Judæorum foventes, nec non complures, quæ sub quodam fuco Philosophiæ naturalis honestare nituntur artes quasdam Fidei Catholicæ, & humano generi inimicas, a suis Canonibus, & doctrinis Catholicorum Doctorum acerrime damnatas propositiones.

Libellum itaque eas continentem damnat Innocentius.

§. 4. Nos igitur qui Redemptoris nostri locum tenemus in terris circa gregis sui custodiam, & Animarum salutem jugis cogitationis attentione intendere submovendo noxia, & profutura ministrando debemus, ne propositiones prædictæ male, & contra Fidem sonantes corda Fidelium damnabiliter corrumpant providere volentes ut debemus, & quoniam prolixum, & operosum esset in specie, & sigillatim præsentibus inserere omnes illas conclusiones, & propositiones per eos magistraliter damnatas cum causis damnationis earum; Idcirco de consilio venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium libellus noningentarum Conclusionum prædictarum, quamvis aliquas contineat Catholicas, & veras propter admixtionem tamen prædictarum damnabilium assertionum auctoritate apostolica præsentium tenore damnamus, & reprobamus.

Eorumdem lectionem, impressionem &c. interdicit sub pœna anathematis.

§. 5. Et insuper ne illius lectio continuare valeat scandalum, ut pręmisimus generatum, & in futurum ad aliud forsan majus inducat, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda omnibus Christifidelibus, ne illum de cętero legere, scribere, aut imprimere, seu legi, scribi, aut imprimi facere, vel aliis legentibus audire quoquo modo pręsumant dicta auctoritate inhibemus, & illum descriptum, vel impressum nunc, & pro tempore habentibus, ut illum comburere infra triduum a die habitę notitię pręsentium sub eadem pęna dicta auctoritate mandamus.

Joannem vero Picum, qui eas judicio Sedis Ap. submisit, nullam malam notam incurrisse declarat.

§. 6. Prefatum autem Comitem, qui antedictas Conclusiones gratia tantum scholasticæ disceptationis, & sub Apostolicæ Sedis correctione, ut asserebat, publicavit, & posuit, & tandem easdem tales esse habendas professus est, quales judicantur per nos, & Professores prędictos, quorum judicium in hac parte, ut pręmittitur auctoritate apostolica approbamus, & etiam quia jure jurando promisit nullo tempore se talia defensurum, nullam ob pręmissa incurrisse sinistrę ęstimationis notam præfata auctoritate decernimus, & declaramus.

Transumptis fidem vult adhiberi.

§. 7. Et insuper quia difficile foret pręsentes literas ad singulas Civitates, & Diœceses Fidelium deferre, volumus, & apostolica auctoritate decernimus, quod earumdem literarum transumpto sigillo alicujus Prælati ecclesiastici munito, & manu publici Notarii subscripto plena ubique fides adhibeatur, prout adhiberetur ipsis originalibus literis si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Præsentesque literas publicari.

§. 8. Mandantes locorum ordinariis, ad quorum notitiam pręsentes literæ, seu transumpta authentica pervenerint, ut præmissa per eorum Civitates, & Diœceses in Ecclesiis intra Missarum solemnia faciant publicari, ne quispiam valeat de eis ignorantiam allegare, & tam eis quam hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, ut si, quod absit, contingat eumdem Comitem contra ejus Confessionem, & Juramentum aliquid inposterum attentari, & alios quoscumque mandatis nostris hujusmodi non obtemperare; quæ juxta canonicas sanctiones, & Sanctorum Patrum decreta in hereticos statuta eorum incumbunt officio, exequi non omittant. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstantibus si aliquibus communiter, vel divisim a Sede Apostolica indultum existat quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam, & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Et in contumaces animadverti.

Nulli ergo, &c.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo, Pridie nonas Augusti Pontificatus nostri Anno III.

Dat. die 5. Aug. 1487. An. III.

XIV.

Contra asserentes in literis Apostolicis, se esse tales, quales non sunt, pro earumdem literarum expeditione gratis consequenda.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Causę hujus Constit.

CUM, sicut non sine displicentia accepimus nonnulli conscientię suæ prodigi, & avaritiæ morbo laborantes, ut literas Apostolicas gratis expediant, & officiales debita eorum portione defraudent, in eis-

in eisdem literis se nonnumquam venerabilium fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aut dilectorum Filiorum Abbreviatorum de majori præsidentia, seu literarum prædictarum Scriptorum, nec non aliarum personarum quarumcumque, ex quarum qualitatibus, & privilegiis, sive antiqua consuetudine, literas ipsas gratis expedire solent, nepotes, & quandoque germanos, interdum vero familiares, continuos commensales fuisse, & esse affirmare, & ut tales in dictis literis se inscribi facere ac fecisse non vereantur, cum re vera tales non fuerint, in animarum suarum periculum, ac officiorum Rom. Curiæ non modicum præjudicium, & gravamen.

Afferentes se tales, &c. excommunicantur.

§. 1. Nos fraudibus, & deceptionibus hujusmodi (prout nostro incumbit officio de remedio opportuno providere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, omnes, & singulos cujuscumque status, gradus, & conditionis fuerint, & quocumque nomine nuncupentur, qui se Cardinalium aut Assistentium seu Scriptorum eorumdem, aut aliarum personarum quarumcumque ex quarum qualitatibus, & privilegiis, sive antiqua consuetudine, literę ipsę gratis expediri solent, nepotes seu germanos, aut familiares continuos commensales in eisdem literis nominaverint, cum revera tales non fuerint, excommunicationis sententia, a qua nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, mortis articulo excepto, ac satisfactione prævia absolvi non possint, auctoritate Apostolica per præsentes innodamus.

Litereq. pro eis expeditæ, nullæ sint.

§. 2. Et nihilominus concessiones, & gratias in eisdem literis contentas quascumque, ipsasque literas hactenus expeditas, & expediendas viribus omnino carere, eisq. & eorum singulis in aliquo suffragari non potuisse, nec in futurum posse, motu, auctoritate, & scientia similibus decernimus, & declaramus. Ac volumus quod mandatum, decretum, & declaratio nostra hujusmodi in Cancellaria Apostolica publicetur, & in illius libro describatur, ac perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observetur.

Et hujusmodi Statutum in Cancellaria registrandum.

Clausulæ derogatoriæ.

§. 3. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusvis privilegiis, & indultis eisdem personis concessis, quæ eis aut eorum alicui quoad præmissa volumus nullatenus suffragari, ceterisque contrariis quibuscumque.

Papæ subscriptio.

Placet, publicetur, & describatur O.

Publicatio. An. Pont. 3. die 18. Aug.

Lectum, & publicatum fuit suprascriptum mandatum Romæ in Cancellaria Apostolica die Sabbati decimoctava mensis Augusti, Anno millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo, Pontificatus Sanctissimi Domini nostri Domini Innocentii Papæ Octavi, Anno ejus tertio.

XV.

Ampliatio Collegii sex Secretariorum Apostolicorum ad numerum vigintiquatuor: Et præfinitio officii unius Secretarii domestici: Cum emolumentorum tam ipsius Secretarii, quam totius Collegii, privilegiorumque concessione.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

NON debet reprehensibile judicari, si secundum varietatem temporum, statuta quandoque varientur humana; prę sertim cum urgens necessitas, vel evidens utilitas, & aliæ rationabiles causæ id exposcunt: quoniam ipse Deus ex his, quæ in veteri testamento statuerat, aliqua mutavit in novo.

Callist. III. & Pius II. Secretariorum numerum ad sex reduxerunt.

§. 1. Dudum siquidem nonnulli Romani Pontifices prædecessores nostri, nonminus ut viros industres sibi eligerent, quorum opera in rebus magnis, & arduis Apostolicę Sedis honorem, statum, & commodum, ac orthodoxæ fidei incrementum concernentibus uti possent, quam pro negotiorum magnitudine, & celeriori ad præfatam Sedem confluentium expeditione, quamplurimos eorum obsequiis adhibuere Secretarios, quos postmodum fel. record. Callistus III., & Pius II. Romani Pontifices prædecessores nostri, sive ob tenuitatem emolumentorum dictis Secretariis assignatorum, sive ex aliis causis eos ad id moventibus, ad sex successive reduxerunt.

Hic modo Pont. ex causa hic expressa numerum auget ad 24.

§. 2. Nos autem, qui superiori anno, dum nostra Urbs, in qua cum Romana Curia etiam tunc residebamus, per nonnullas gentes armigeras hostiliter opprimeretur, pro illius ab oppressionibus hujusmodi liberatione, grandia subire compulsi fuimus onera expensarum, ad quæ cum Romanæ Ecclesiæ facultates non sufficerent, Mithram Pontificalem, Regnum nuncupatum, & alia quamplurima ejusdem Ecclesiæ jocalia preciosa, aurea, & argentea, diversis mercatoribus dictam Curiam sequentibus, pro diversis pecuniarum summis, ad quantitatem forte centum millium ducatorum auri de Camera ascendentibus, pignoravimus, quæ cum commode ex dictæ Ecclesiæ proventibus jam exhaustis, redimi non possent, nos sperantes, quod si ad officium eorumdem Secretariorum, præter, & ultra dictos sex, decem, & octo Prælati, & in dignitate Ecclesiastica constitutæ personæ assumerentur, & omnes simul pro redemptione Mithræ, & jocalium prędictorum de eorum facultatibus usque ad summam sexaginta duorum millium, & quadringentorum florenorum auri de Camera, persolverent, & contribuerent, assignarenturque eis, etiam de novo convenientia emolumenta, ex quibus juxta dignitatis eorum

eorum exigentiam, eorum statum tenere possent, exinde non solum hujusmodi urgenti necessitati præfatæ Ecclesiæ provideretur, sed etiam decori, & venustati ejusdem Sedis, Curiæ, & officii, ac faciliori, celeriori, diligentiori, & magis accuratæ expeditioni Brevium, & aliarum literarum Apostolicarum, quæ per eosdem Secretarios tam in Cancellaria, quam per Cameram secretam Pontificis pro tempore expediuntur, & non parvæ commoditati confluentium eorumdem ad præfatam Curiam, & prosequentium negocia in eadem, opportune consuleretur. Ac volentes, prout debemus, super præmissis opportunum adhibere remedium, habita super primum cum venerabilibus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, deliberatione matura; & cum infrascriptis personis longo tractatu; de eorumdem Fratrum unanimi consilio, & assensu, motu proprio, & ex certa scientia, & nostræ potestatis plenitudine, auctoritate Apostolica, hac in perpetuum valitura constitutione statuimus, quod nostri, & pro tempore existentis Romani Pontificis Secretarii, de cætero perpetuis futuris temporibus, debeant esse viginti quatuor dumtaxat, & in Notariatus dictæ Sedis officio, aut in Episcopali, vel majori Ecclesiastica dignitate constituti, vel assumpti, habitum Notariatus officii, aut alterius dignitatis hujusmodi, in qua constituti fuerint, vel constitui eos in posterum contingет, convenientem gestent, prout nos infrascriptos omnes, & eorum singulos, qui in hujusmodi Prælatura, aut dicto Notariatus officio adhuc constituti non erunt, in ejusdem Sedis Notarios assumimus: volentes ut a quocumque maluerint Prælato in Romana Curia, habitum, & insignia ejusdem officii perpetuo gestanda, recipere possint, & valeant &c.

Qui constituant Collegium, & omnes pariformiter, ejus indultis utantur.

§. 3. Constituant quoque pro tempore omnes Secretarii prædicti invicem unicum Collegium, cum communi Arca sive Bursa, Sigillo, Capella, Capellano, & aliis Collegialibus insigniis, & concessis hactenus Secretariis prædictis Romani Pontificis, & quibus potiri soliti sunt, seu potiri debuerant, omnibus emolumentis, honoribus, privilegiis, immunitatibus, gratiis, favoribus, & indultis potiantur, & gaudeant, eisdem modo, & forma, quibus illi gavisi, & potiti sunt hactenus, seu gaudere, & potiri poterant, vel debuerunt sine ulla prorsus varietate.

Statutaque pro Collegio conficiant.

§. 4. Præterea in eorum Secretariatus officio (quod cum quibuscumque aliis Romanæ Curiæ officiis compatibile esse volumus) & ipsum quomodolibet concernentibus, statuta quæcumque, sine alia superioris confirmatione condendi, libera potestate fungantur.

Vicecancellarii officiales sint.

§. 5. Cum Secretarii ipsi semper hactenus fuerint etiam Cancellariæ nostræ Apostolicæ membrum, volumus, & ordinamus, ut venerabilem Fratrem nostrum Rodericum Episcopum Portuen. S. R. E. Cardinalem, & Vicecancellarium, in Cancellaria eadem in ipsorum caput recognoscere, & reputare debeant, quos ipse e converso ut sui corporis membra reputans, congruenti honorificentia per reliquos ejusdem Cancellariæ officiales prosequi faciat, & procuret, decentem ipsorum dignitati locum pro incumbentium dicto eorum officio negociorum expeditione, ipsis assignans in eadem Cancellaria, prout nos assignamus per præsentes.

Papæq. veri familiares.

§. 6. Sint quoque Secretarii veri Palatii Apostolici Prælati (sine tamen aliorum ejusdem Palatii Prælatorum præjudicio) & quo ad eorum personas dumtaxat, nostri, & pro tempore existentis Romani Pontificis familiares, domestici, continui commensales, & pro talibus habeantur, & reputentur, & in constitutionibus, prærogativis, exemptionibus, & privilegiis, ac scripturis quibuslibet de eisdem Prælatis, & familiaribus mentionem pro tempore facientibus, quoad eorum personas dumtaxat, includantur, & inclusi esse intelligantur, & sint, prout nos per præsentes includimus, & quibusvis pro tempore eisdem Prælatis de Palatio, & familiaribus concessis seu concedendis prærogativis, favoribus, privilegiis, exemptionibus, & indultis, tamquam eorum pars, similiter quoad eorum personas, potiantur, & gaudeant.

Locum habeant in Palatio, qui Secretaria vocetur.

§. 7. Habeantque in Palatio nostro Apostolico unam mansionem, & locum, in quo singulis diebus convenire, & morari, ac de dicto eorum officio incumbentibus negotiis, tractare, & consultare, ac alias juxta antiquitus servatum per prædictos Romanorum Pontificum Secretarios, qui pro tempore fuerunt, ritum, stylum, & modum disponere, ut vere, & actu, nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti, in dicto Palatio Apostolico deservientes Prælati, & familiares commode possint, & valeant, voceturque locus hujusmodi, & sit actu Secretaria Apostolica, in qua, & nullo alio loco dicti nostri Palatii, saltem publice, exerceantur vel expediantur quæcumque ad Secretariatus officium quovis modo pertinent.

Bullæ ad eos portent plumbatores, &c.

§. 8. Plumbatoresque præsentes, & qui pro tempore erunt, sub excommunicationis pœna, teneantur omnes, & singulas bullas taxatas per quemcumque ex omnibus Secretariis prædictis, seu quoscumque alios per dictam Cameram nostram secretam expeditas, cum primum fuerint per ipsos plumbatæ, portare ad Secretariam eamdem, & officiali per eosdem Secretarios ad id deputato, & nulli alteri, præsentare, ut singulariter singulæ cum ipsarum taxis, & tenoribus describi, notari, subscribi, & more solito expediri per aliquem ex ipsis Secretariis possint, & valeant.

Literæ Apost. gratis pro eis expediantur.

§. 9. Habeant quoque Secretarii prædicti pro personis ipsorum, & cujuslibet ipsorum ex speciali privilegio (quod per præsentes eis in perpetuum concedimus) in expeditionibus quarumvis literarum Apostolicarum Gratis ubique. Teneatur Rescri-

Rescribendarius ad taxandum literas Apostolicas pro tempore deputatus, absque ullo nostro, seu cujusvis alterius mandato, in quibusvis literis personas ipsorum Secretariorum, seu cujusvis eorum concernentibus, apponere gratis pro persona Secretarii, ac personam unius familiaris pro quolibet ipsorum, gratis pro Deo.

Absentes pro præsentibus habeantur.

§.10. Præterea volumus, ut iidem Secretarii quotiescumque erunt a Romana Curia absentes, pro nostris aut S. R. Eccl. negociis quovis modo peragendis, quoad emolumentorum omnium dicti officii integram perceptionem, habeantur, tamquam præsentes: si vero privatarum rerum ipsorum causa recedentes ab eadem Curia petierint tantum ab eorum Collegio licentiam, & disposuerint quod in ordinariis oneribus officii aliquis alius de Collegio serviat pro ipsis, pariter habeantur quoad eamdem perceptionem emolumentorum, pro præsentibus ad annum integrum dumtaxat. Et si forte ultra unum annum distulerint ad eamdem Curiam redire, non percipiant emolumenta prędicta, nisi dempta quinta dumtaxat ejus parte, quæ cedat in utilitatem reliquorum, & Collegio actu præsentium in dicta Curia.

De officiis libere disponant.

§.11. Pari modo volentes, ut omnes triginta, & quilibet ipsorum, Secretarii prædicti, tam præsentes in dicta Curia quam absentes, libere possint de dictis eorum officiis disponere, nec possit aut debeat eorumdem officiorum resignationis receptio, etiam si resignantes ipsi infirmi, & verisimiliter infra viginti dierum spatium decessuri forent, & decederent per Romanum Pontificem quavis ratione denegari vel diferri. Nec pro signatura supplicationis, concessionis ejusdem per resignationem vacantis, quicquam ultra summam centum florenorum auri de Camera, ab eo cui de illo sic vacante providebitur, exigi.

Sedis Apost. Notarii reputentur.

§.12. Qui si dictæ Sedis Notarius, aut in Episcopali, vel majori Ecclesiastica dignitate constitutus non fuerit, per dicti Secretariatus officii concessionem, licet solam, nihilominus in dictæ Sedis Notarium, cum omnibus, & singulis prærogativis, honoribus, & oneribus consuetis ejusdem officii Notariatus Apostolicę Sedis; eo ipso assumptus esse censeatur, & sit, recipiaturque in Secretarium.

Habitum à Vicecancellario suscipiant.

§.13 Ac habitus, & insignia dicti Notariatus officii eidem (si fuerit præsens in dicta Curia) per supradictum Vicecancellarium, adhibitis secum aliis Secretariis prædictis, eodem contextu (prius tamen debitę fidelitatis ab ipso recepto juramento) exhiberi debeant. Et sive præsens sive absens fuerit ab eadem Curia, literæ conficiendæ super supplicatione concessionis Secretariatus, etiam si in ea de officio Notariatus prædicto, & ejus habitu ac insignis nulla esset habita mentio, nihilominus expediatur, tam per Cancellariam Apostolicam, quam per Cameram secretam, cum expressione concessionis dicti Notariatus officii, cum habitu, insignis, honoribus, & one ribus ejus consuetis neque possit, aut debea t, per nostrum aut pro tempore existente m Romani Pontificis Datarium, seu quem cumque alium pro signatura hujusmodi supplicationis, licet vim concessionis duorum hujusmodi officiorum propter præmissa habentem, aliquid ultra id quod superius expressum est, omnino exigi; sed sicut per concessionem officii Secretariatus, venit pariter concessio officii Notariatus prędicti, sic per unicam solutionem signaturæ suprascriptam, sit integre satisfactum quasi de unica concessione. Si tamen Secretarius sic de novo institutus, erit absens; habitus, & insignia prædicta, venienti postmodum ad Curiam, cum primum pręsentabit se dicto Collegio, & recipietur in Secretarium, supradicta forma servata, similiter exhibeantur.

Unus ex d. Collegio vel alius in Secretarium domesticum Papæ à Collegio deputetur.

§. 14. Et quia nobis, & pro tempore existenti Romano Pontifici expedit habere præter prædictos Secretarios, unum alium Secretarium domesticum, in Palatio prædicto assidue residentem, cui liceat nostra & Romanæ Ecclesiæ nostræ secreta, nostrum, & ejusdem Ecclesiæ, aut orthodoxæ fidei statum concernentia, quandocumque fuerit a nobis jussus, legitime expedire cuique (ne de infrascriptis, aut quibusvis aliis prædicti Secretariatus officii emolumentis se impedire, aut cum eisdem Secretariis ullam controversiam habere possit aut debeat) conveniens est, ut ex dicti officii Secretariatus emolumentis, pro decenti ejus status substentatione, honesta aliqua portio assignetur, eadem auctoritate ordinamus, quod quoad titulum Secretariorum eorumdem, & prædictarum rerum secretarum dumtaxat legitimam expeditionem, possit per nos, & pro tempore existentem Romanum Pontificem unus ex prędictis, vel alius Secretarius ultra prædictum numerum deputari, & si ut præfertur qualificatus non existeret. Qui tamen de officio, & loco prędicto, ac portionibus emolumentorum extra numerum per eum percipiendis, minime disponere possit, sed ab illis pro solo nutu nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis amovibilis existat, quo ad reliqua vero, qu amdiu officium exercuerit, pari, qua alii Secretarii, favoris, & honoris prærogativa potiatur.

Emolumenta eis assignantur de minutis.

§. 15. Ut autem Secretarii prędicti, tam antiqui quam de novo admissi, qui pro tunc triginta numero existentes, summam sexaginta duorum millium, & quadringentorum florenorum auri de Camera, pro redimendis Mithra, & aliis jocalibus prędictis, de eorum propriis pecuniis liberaliter, ut præfertur exolverunt, & eorum successores Secretariatus officium prædictum pro tempore obtinentes, eo diligentius, quæ eorum incumbunt officio studeant exercere, quo exinde cognoverint eis convenientia emolumenta provenire; in primis & ante omnia supradicto Roderico Episcopo Viccecancellario harum serie mandamus, ut dudum editam per

per fel. record. Martinum Papam Quintum Predecessorem nostrum, & in quinterno Cancellariæ registratam regulam, seu declarationem super emolumentis minutarum per Secretarios, qui tunc erant in Cancellaria prædicta expediendarum recipiendis, tenoris subsequentis, videlicet. Ad tollendum disceptationes, & dubia, quæ ex quadam concessione per nos facta dilectis filiis Secretariis nostris super certis emolumentis per eosdem de nonnullis minutis percipiendis, in quinterno Cancellariæ de mandato nostro descriptis, quandoque oriuntur, tenore præsentium declaramus, intentionis nostræ fuisse, & esse, & sic pręcipimus observari, quod dicti Secretarii libere, & sine aliqua contradictione emolumenta consueta omnium Minutarum, quæ in dicta concessione descripta sunt, videlicet Tabellionatus officii, Altarium portatilium, celebrandi in locis interdictis, & ante diem, Confessionalis perpetui, & Indulgentiarum in mortis articulo, & in vita, etiam si super hujusmodi gratiis, facultates aliæ sint concessæ, & gratiæ ipsę formam quinterni excederent, etiam si dictarum gratiarum supplicationes registratæ, ac per Vicecancellarium, aut ejus Locumtenentem pro tempore existentem, aliquibus Abbreviatoribus distributæ, vel in rotulo aliarum supplicationum insertæ essent quovis modo. Pręterea recipiendi Ecclesiastica Sacramenta, & Indulgentiarum quarumcumque, Ecclesiis, Monasteriis, Capellis, & aliis locis piis quomodolibet concessarum vel concedendarum, prout reliquæ superius descriptæ gratiæ, ad dictos Secretarios similiter declaramus, & decernimus pertinere, illasque de cetero per eos, & non per alios, mandamus & volumus expediri.

Fiat, & ita declaramus. O. diligenter examinare, examinatamque per omnes & singulos ad quos quomodolibet pertinet, in eorumdem Secretariorum favorem, & commodum inviolabiliter faciat observari, faciens omnes, & singulas minutas prædictas Tabellionatus officii, Altarium portatilium, celebrandi in locis interdictis, & ante diem, Confessionalis perpetui, Indulgentiarum in mortis articulo, & in vita, Ecclesiasticorum Sacramentorum, & quarumcumque indulgentiarum, quibusvis Ecclesiis, Monasteriis, Capellis, & aliis piis locis quomodolibet concessarum, & in posterum concedendarum, cum inde provenientibus taxis, & emolumentis, ad pręfatos Secretarios integre pervenire, & in eadem Cancellaria per ipsos Secretarios, & non per quemcumque alium, sub quovis forsan prætextu examinari, & signari, ac præsentari, ipsi & ejusdem Romanæ Ecclesiæ Vicecancellario pro tempore, sive ejus Locumtenenti, ad expediendum & mittendum ad Bullariam Apostolicam quavis forsan consuetudine contraria (quam eisdem Secretariis quo minus totali, & integro effectu ac pacifica possessione omnium contentorum in prędicta dicti nostri prædecessoris constitutione, gaudere, & uti possint, & valeant, præjudicium aliquod afferre, posse seu debere non intendimus) nequaquam obstante.

Et de expeditionibus literarum Apostolicar.

§. 16. Necnon etiam ultra prædicta, quintam taxam pro expeditione literarum Apostolicarum, quæ per eamdem Cameram secretam pro tempore expediuntur, retroactis temporibus per supradictos Secretarios, seu ipsorum, vel alicujus eorum nomine, in Bullaria earumdem literarum, sive etiam alibi exigi solitam, & quam nonnumquam prædecessores nostri & nos, in totum vel pro parte, & in ejusdem Sedis opportunitatibus convertere soliti fuerunt, & fuimus, taxam Secretarii nuncupatam, tam de hactenus expeditis (quæ adhuc non sunt partibus restitutæ) quam de in posterum expediendis, eo modo quo hactenus per quemcumque expediri, & exigi consueverunt, seu debuerunt, pariter per eosdem Secretarios perpetuos exigendam assignamus. Volentes, & auctoritate præfata statuentes, nemini omnino licere, per se vel alium seu alios, procurare vel ordinare, aut solicitare, quod aliquę ex hujusmodi literis taxatis, & per Cameram eamdem expeditis, partibus tradantur, vel restituantur, aut mittantur, priusquam sit eidem Collegio Secretariorum de dicta quinta taxa debite satisfactum. Si quis autem aliter procurare, ordinare, sollicitare, aut ipsas literas sub quovis prętextu aliter actu tradere, vel tradi facere, seu mandare pręsumpserit, excommunicationis latæ sententiæ (a qua, nisi prius, & ante omnia satisfacto eidem Collegio Secretariorum, de vera, & integra summa taxæ bullę si procuratæ, solicitatæ vel traditæ, vel de satisfaciendo, efficaci ordinatione pręcedente, per quemcumque Confessorem, etiam sub prętextu cujusvis indulti, a nobis vel successoribus nostris desuper emanati seu concessi, & in mortis articulo, absolvi non possit) necnon privationis omnium, & singulorum officiorum, per ipsum in Curia nostra præfata obtentorum pro tempore, atque etiam emolumentorum quorumcumque ei, quovis modo, ratione, vel causa, debitorum tunc, & debendorum in futurum, ratione eorumdem officiorum quæ obtinebit, & quę quomodolibet exercebit, pœnas latæ sententiæ, respective (quas eo ipso, & toties quoties contrafecerit) incurrat. Teneaturque Vener. Frater noster Petrus Episcopus Cæsenaten. præsens, & qui pro tempore fuerit, generalis Curiæ causarum Camerę Apostolicæ nostrę Auditor, ad earumdem pœnarum declarationem, & executionem, quandocumque ei de pręmissis constiterit, procedere, & procedi facere cum effectu.

TaxaqueBrevium Apstolicorum.

§. 17. Et præterea omnia, & singula emolumenta literarum Apostolicarum in forma Brevis, tam sub cera, quam sub plumbo, pro quibusvis personis expeditarum jam, & pro tempore expediendarum super quibusvis, etiam Gubernationum, seu

Recto-

Rectoriarum, ac Commissionum, aut Potestariarum, Capitaneatuum, Vicariatuum, Thesaurariatuum, Camerariatuum, & Cancellariarum Provinciarum, Civitatum, Terrarum, & Castrorum, ac Custodiæ Arcium quarumcumque, nobis, & Romanę Ecclesię subditarum, & subditorum, necnon quarumcumque aliarum administrationum, seu commissionum, etiam gabellarum, sive proventuum ad eamdem Romanam Ecclesiam quomodolibet pertinentium, officiis seu concessionibus, vel locationibus. Quæ officia seu eorum loca, & Titulos, in quodam quinterno plumbato, & nostra manu subscripto, singulariter singula describi, & considerata quantitate emolumentorum ad illos, qui officia ipsa pro tempore exercebunt, verisimiliter proventurorum, ut illi quoque, qui gratuito a nobis commodum percipiunt, in tanta Romanę Ecclesię necessitate, portionem aliquam contribuant, in perpetuum ad certam moderatam taxam taxari curavimus, ad quem quinternum relationem in omnibus infra dicendis haberi volumus, cujus copia in forma transumpti ad singulos Legatos, & Gubernatores seu Rectores prædictos mitti, ut per ipsos diligenter omnibus officialibus prædictis, & aliis quos taxæ, & alia in eodem quinterno designata concernunt, intimari, & publicari possint; sic quod eorum nemo possit allegare illorum ignorantiam, & infrascriptum tempus unius mensis, sive triginta dierum, exinde legitimum initium habere mereatur, volumus atque mandamus) ad eosdem Secretarios perpetuo spectare, & pertinere decernimus.

Declaratio circa solutionem dictarum taxarum.

§.18. Statuentes ut tam concessionum quam reformationum gratiarum super hujusmodi omnibus, & singulis officiis, seu aliis commissionibus, per nos & successores nostros qui pro tempore erunt faciendarum, ad quantumcumque etiam longissimi temporis spacium, literæ semper expediantur & expediri debeant singulis sex mensibus à primarum literarum expeditione computandis, & pro singulis literis hujusmodi, singulis vicibus solvi debeat eisdem Secretariis una taxa, prout esse repериretur in prędicto quinterno notata. Similiter etiam omnia & singula emolumenta pro quarumvis aliarum similium literarum super quavis alia materia in forma brevis, sub cera vel plumbo expediendarum, quæcumque & quotcumque & qualiacumque sint, nullo penitus sub quovis colore, aut prætextu, excepto seu reservato; sed prout per prædecessorem nostrum, & nostrum ae alios secretarios prædictos, qui pro tempore fuerint, hactenus exigi, & percipi consueverunt; eorumdem Secretariorum commodis, & emolumentis in perpetuum assignamus.

Officium Revisoris Arcium &c. d. Collegio assignatur.

§.19. Et preterea officium visitandi omnes & singulas arces Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & faciendi monstras sive descriptiones omnium & singularum gentium Armigerarum ejusdem, tam equestrium quam pedestrium, officium revisionis gentium armigerarum, & Arcium nuncupatum cum solitis auctoritate, potestate, facultate, administratione, & exercitio, ac integra perceptione emolumentorum ad ipsum officium de jure vel consuetudine quovis modo debitorum & debendorum in posterum, eorumdem Secretariorum Collegio, per unum ex ipsis Secretariis, aut alium idoneum (cui nos & successores nostri pro tempore illud duxerimus committendum, & cui per eosdem Secretarios conveniens salarium, summam centum ducatorum annuatim non excedens, solvi debeat) laudabiliter exercendum, similiter in perpetuum concedimus, & assignamus. Decernentes ad finem ut Secretarii ipsi ejus vacuam possessionem nancisci valeant, officium ipsum ex nunc vacare, & ad eosdem Secretarios cum plena ipsius administratione, ut præfertur pertinere, quavis concessione de ipso per nos cuivis personę facta, etiam possessione subsecuta, non obstante.

Forma distributionis emolumentorum.

§.20. Modum vero colligendi omnia emolumenta prœdicta, eum esse permittimus, quem Secretarii ipsi communi voto duxerint statuendum. Collecta autem emolumenta pro tempore inter ipsos Secretarios eo quo sequitur modo dividi & sortiri perpetuo debere decernimus, videlicet incipiendo ex nunc & donec erunt Secretarii prædicti numero triginta, dividantur in æquales partes triginta duas, quarum unam ipsorum singuli, duas vero reliquas Secretarius domesticus Rom. Pontificis suprascriptus, ut nihil omnino ultra desuper denotatis emolumentis attingere præsumant, singulis mensibus percipiant. Ubi autem contigerit alicujus, vel aliquorum ex eis decedentis vel decedentium, locum, seu loca extingui, & donec totus numerus fuerit reductus ad viginti quatuor in tot portiones quot numero in ipsorum Collegio Secretarii, & duas plures pariformiter respectivè sortiendas dividantur, idemque perpetuo servetur postquam devenerit ad numerum vigintiquatuor, ut scilicet emolumentorum ipsorum in partes viginti sex æquales divisorum, cedat singulis Secretariis ex Collegio pars una, reliquis vero duabus supradicto domestico Rom. Pontificis Secretario, ut a prædictis omnibus abstineat, assignatis.

Declaratio circa expeditiones, tam factas, quam faciendas.

§.21. Et ut hæc nostra ordinatio emolumentorum præfatis Secretariis ex causa & titulo supra denotato assignatorum, suum debitum & eum quem intendimus, ex nunc sortiatur effectum, harum serie prohibemus, post lapsum triginta dierum a facienda, ut prædictum est, publicatione prædicti Quinterni, quempiam etiam prætextu quarumvis aliarum nostrarum literarum precedentis datæ, ad aliquod ex officiis superius denotatis recipi, vel admitti, nisi novis post eamdem publicationem per eorumdem Secretariorum ministerium desuper expeditis literis, excommuni-

municationis sententiæ subjicientes eos omnes & singulos, qui lapso prædicto termino a publicatione præfata, aliquem omnino in officialem ad quævis ut supra denotata officia exercenda admittendo, seu admitti procurando, vel mandando, præsumpserint literis ipsis non parere. Eos vero, qui aliquod ex officiis eisdem jam actu exercent, sive titulo primæ concessionis seu reformæ; si nondum exercuerunt ipsa officia totis tribus mensibus, mandamus infra idem tempus triginta dierum venire vel mittere ad impetrandas novas de eisdem officiis literas, per prædictos Secretarios expediendas. Etsi forte ipsa officia ultra tres menses exercuerint, & habent de psis exercendis ultra semestre concessionis literas; decernimus nihilominus non posse hujusmodi officia, ultra finem nunc currentis, & jam dimidiati semestris, nisi literis de novo impetratis, & per eosdem Secretarios denuo expeditis, exercere. Et sic tam qui adhuc infra tempus trium mensium ab initio exercitii eorum officiorum sunt, infra dictos triginta dies proxime ab hujusmodi publicatione numerandos, quam qui de continuandis post tempus tunc currentis semestris, ipsis officiis, quæ jam exercuerunt ultra tres menses, habent expeditas literas, non expeditas ante finem semestris novis per eosdem Secretarios literis, exercitia officiorum eorumdem continuare præsumpserint, sint eo ipso ab officiis hujusmodi amoti; & quæcumque exinde eorumdem officiorum prætextu gesserint, sint irrita & invalida, ac nullius efficaciæ. Et nihilominus tam ipsi, quam qui ipsos scienter tolerare, & pro Officialibus habere exinde præsumpserint, eo ipso pari excommunicationis sententia innodati existant.

Alia declaratio circa renovationem expeditorum.

§.22. Pari modo volentes, ut quicumque officia etiam per Provinciarum, Civitatum, & Terrarum earumdem Legatos seu Gubernatores pro tempore existentes conferri, & committi, tam jure ordinario, quam vigore quarumcumque facultatum solita, obtinent sive expectant, aut obtinebunt sive expectabunt in futurum; si officia sunt in prædicto quinterno descripta; teneantur & debeant sub similibus pœnis infra eorumdem triginta dierum spatium ex nunc & successive in perpetuum, priusquam officia ipsa incipiant exercere, & postquam incœperint, venire vel mittere singulis sex mensibus ad nos pro confirmatione concessionum per eosdem Legatos vel Gubernatores de hujusmodi officiis factarum taxas easdem singulis vicibus soluturi. Et nihilominus tam Legati seu Gubernatores & Rectores prædicti, eosdem omnes & singulos taxatos Officiales, ad simplicem ipsorum Secretariorum, seu eorum Nuncii requisitionem, ad solutionem hujusmodi taxæ singulis sex mensibus prædictis faciendam, cum effectu, absque ulla tela judiciaria compellere, quam Thesaurarii seu Camerarii vel Depositarii locorum (in quibus officia ipsa forsan fuerint, aut ex quorum manibus hujusmodi Officiales salaria seu stipendia recipient) etiamsi fuerint a Communitatibus locorum deputati, quotiescumque fuerint pro parte eorumdem Secretariorum simpliciter requisiti, sub similis excommunicationis pœna teneantur retinere ex hujusmodi Officialium salariis per ipsos solvendis, & Secretariis eisdem seu eorum Nunciis solvere tantum, quantum intelligent eisdem Secretariis deberi pro taxa hujusmodi officiorum in prædicto quinterno descripta.

Afficuratio dd. emolumentorum.

§.23. Ceterum quoniam iidem Secretarii super quantitate proventuum taxæ supradictorum officiorum in prædicto quinterno descriptorum & taxatorum, & generaliter super prædictis omnibus eorum officiis per nos assignatis emolumentis, bona fide crediderunt simplici verbo nostro, & propterea dictam pecuniæ summam ad relevandum supradictas necessitates nostras contribuere non recusarunt, Nos dignum reputantes, ut ipsorum indemnitati consulamus, de simili Fratrum nostrorum consilio, & assensu, ac plenitudine potestatis, earumdem præsentium tenore decernimus & declaramus, in eventum quod pro aliquo ex officiis in prædicto quinterno descriptis, sive ex eo quod officia ipsa non extarent, vel non satisfacerent, aut non sufficerent ad solutionem taxæ in toto, vel in parte, sive quia per nos vel nostros successores præfatos concederunt alicui ex Venerabilibus Fratribus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, vel etiam nostris, aut eorum consanguineis, seu aliis ita caris, ut taxæ prædictæ ab illis commode, sine strepitu non decenti, exigi per eosdem Secretarios non possent, sic quod ex prædictis officiis omnibus jam, ut prædictum est, taxatis in quinterno præfato, non exigeretur singulis annis ad minus summa octo millium ducatorum auri, aut alias ex facto nostro, vel Rom. Pontificis pro tempore existentis, ex reliquis omnibus emolumentis ipsis Secretariis ex præsentium literarum tenore assignatis in toto vel in parte, aliquid dicto officio subtraheretur, vel minueretur, aut officium ipsum revocaretur, seu mutato modo & ordine per nos in præsentibus literis dato, & instituto alteraretur, ita quod non haberet in perpetuum cum omnibus supradictis emolumentis in integrum, per modum, & ordinem supra expressum exerceri, regi, & gubernari; Nos & eumdem successorem & Cameram Apostolicam bona fide teneri, & obligatam esse, si erit facta simplex emolumentorum diminutio, ad solvendum & satisfaciendum ipsis de omni summa, quam propterea ipsos ex hujusmodi causis, vel alias quovis modo amisisse, seu in posterum amisuros esse, medio ipsorum juramento (cui in eo casu stari, & credi debeat) constabit. Si vero erit facta officii revocatio aut alteratio, ut præmittitur; ad restituen. ei supradictam integram summam sexaginta duorum millium & quadrin-

dringentorum ducatorum auri de Camera; per ipsos, ut præmissum est, solutorum & numeratorum, in quibus nullo modo, & nulla ratione, vel causa computari possint aut debeant, in toto, vel aliqua parte, emolumenta ipsius officii, quæ forte interim ipsos percepisse appareret, quem ipsos, & eorum quemlibet justo & legitimo titulo sibi interim acquirere, & sua facere, eadem auctoritate, & potestatis plenitudine, decernimus, & declaramus. Sic enim cum ipsis Secretariis nos in tractu omnium præmissorum convenisse, & sic pacto expresso eis pro se ipsis, & eorum successoribus, cum simili Fratrum nostrorum consilio& assensu fuisse solemniter pollicitos in fide Pontificis recognoscimus & attestamur.

Executores hujus Bullæ deputat.

§.24. Volentes propterea, & earumdem præsentium tenore mandantes, dilecto filio nostro Raphaeli S. Georgii ad velum aureum Diacono Cardinali Camerario nostro, & ejus successori pro tempore, necnon Præsidentibus & Clericis dictæ Cameræ Apostolicæ, & omnibus aliis ad quos quomodolibet spectabit pro tempore, ut hujusmodi per nos factam obligationem recognoscentes, & sequentes faciant eisdem Secretariis super præmissis, & eorum plena, & inviolabili in perpetuum observatione, instrumentum obligationis bonorum ejusdem Romanæ Ecclesiæ, & Cameræ Apostolicæ quodcumque ad omnem ipsorum requisitionem, & in eventum prædictum absque aliqua alterius declarationis seu mandati expectatione, debitam, & integram faciant satisfactionem. Decernentes ex nunc quicquid per Camerarium, & alios prædictos sic actum, & gestum fuerit, perpetuo ratum, & firmum esse debere. Præmissis ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac regulis Cancellariæ Apostolicæ super resignationibus officiorum infra viginti dies ante obitum factis, etiam si de eis, eorumque totis tenoribus, plena, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per generales, aut alias eorum derogationem importantes clausulas, mentio habenda esset, ceterisque, quæ præsentium tenori, in totum vel in partem obviare, seu quo minus suum sortiri possint effectum contradicere aut morari possint, non obstantibus contrariis quibuscumque.

Contrariis derogat.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

D. P. An. 4. 31. Decemb.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo, pridie Kalen. Januarii, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Subscr. PP.

Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ Episc. manu propria subscripsi.

Locus ✠ Signi.

Ego R. Episcopus Portuen. S. R. E. Vicecancellarius manu propria subscripsi.

Ego Oliverius Episcopus Sabinen. S. R. E. Cardinalis Neapolitan. manu propria subscripsi.

Cardd. subscriptiones.

Ego Marcus Episcopus Prænestinen. Cardinalis S. Marci, &c. manu propria subscripsi.

Ego Joannes Episcopus Alban. manu propria subscripsi.

Ego Jo. Episcopus Mediolanen. tituli Sanctæ Praxedis manu propria subscripsi.

Ego Jo. Card. S. Angeli Veronen. manu propria subscripsi.

Ego G. Cardinalis Ulisbonen. tituli Sanctæ Mariæ in Transtiberim manu propria subscripsi.

Ego Hier. tituli S. Chrysogoni Presbyter Cardinalis Recanaten. manu propria subscripsi.

Ego Do. tituli Sancti Clementis Presbyter Cardinalis manu propria subscripsi.

Ego Jo. tituli S Vitalis Presb. Card. manu propria subscripsi.

Ego Jo. Jacobus Cardinalis Parmen. tituli S. Stephani in Cælio monte manu propria subscripsi.

Ego F. S. Eustachii Card. Senen. manu propria subscripsi.

Ego R. S. Georgii Diaconus Cardinalis D. N. Papæ Camerarius manu propria subscripsi.

Ego Jo. B. S. Nicolai in Carcere Diaconus Cardinalis de Sabellis manu propria subscripsi.

Ego Jo. S. Mariæ in Aquiro Diaconus Cardinalis de Columna manu propria subscripsi.

Ego B. S. Mariæ in Domnica Diaconus Cardinalis manu propria subscripsi.

XVI.

Jurisdictio, & facultates Auditorum Rotæ Romanæ in causis per eos cognoscendis.

Ab hujusmodi Auditoribus servandas leges sancivit Joannes XXII. Constit. Ratio. num. XLII. Tom. III. Part. II. pag. 195.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Finem litibus, quæ in Palatio Apostolico nunc, & pro tempore vertuntur, quanto celerius fieri potest, imponi, & collitigantes ab intolerabilibus expensis, quas illas prosequendo perferunt, relevare, quantum nobis possibile est cupientes, hac in perpetuum valitura constitutione statuimus, & ordinamus.

Declaratio circa præventionem.

§.1. Quod si diversis causarum Palatii Apostolici Auditoribus, diversas commissiones præsentatas, hactenus, vel pro tempore reperiri contingat in eadem causa, ejusdem tenoris, vel effectus, licet ad diversarum personarum instantiam; Auditor, cui prius commissio præsentata fuit, jurisdictionem in procedendo, & judicando retineat,

tineat, absque alia desuper commissione, aliorum Coauditorum ad id accedente consensu.

Citationum validationem. §. 2. Et quod Auditores causarum prędictarum, constito eis quod citatio per eos decreta in causis (minus tamen legitime executa) ad partis citatæ notitiam pervenerit, ante terminorum observationem, ad expeditionem causarum earumdem, absque alia commissione, perinde ac si citatio legitimæ executioni demandata foret, procedere.

Viduarum, & pupillorum causas. §. 3. Et in viduarum, & pupillorum, necnon ubi de summa, vel re valorem quingentorum florenorum auri non excedente, ageretur; eo modo quo in beneficialibus causis, de Coauditorum suorum consensu, etiam procedere.

Remissorias. §. 4. Remissorias etiam ad partes, in causis coram eis nunc, & pro tempore pendentibus, in quavis instantia, novamve dilationem, si petatur, de aliorum Coauditorum consilio concedere.

Reiterationem terminorum. §. 5. Ad reiterationem quoque terminorum, nulliter vel male observatorum, partes seu collitigantes, earumve procuratores admittere.

Registrorum fidem. §. 6. Et fidem registris, coram aliis judicibus, etiam in partibus factis quoad jura in eis registrata dumtaxat, de simili consilio, adhibere.

Gravaminis articulos. §. 7. Super articulo gravaminis, ac negotio principali simul, & (si petatur, ac Coauditoribus expedire videbitur) refectis expensis, in eodem principali negotio, omisso appellationis articulo, procedere.

Fatalium prorogationem. §. 8. Et dum eis videbitur expedire, fatalia in causis prorogare, vel de novo concedere.

Appellationũ instantiam. §. 9. Et super appellatione interposita a sententia definitiva, decurso ultimo momento temporis, ad id de jure præfixi (eadem tamen die ultimi momenti) perinde ac si debito tempore interposita foret justitiam ministrare.

Sententiarum nullitates. §. 10. Et si prima vel secunda sententia reperiatur nulla ex inordinato processu, vel etiam ex omissione juramenti super perhorrescentia, juxta constitutionem fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoris nostri, quæ incipit, *Statutum*, dummodo illud per partem in quacumque parte judicii postea præstetur, ad confirmationem vel infirmationem, refectis expensis, procedere. *Cap. Statutum de Rescriptis in 6.*

§. 11. Necnon juxta Constitutionem Viennensis Concilii, quę incipit, ad compescendas, sequestra decernere, libere, & licite valeant.

Clauſ. derog. §. 12. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

D. P. An. 4. 10. Januarii. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo, quarto Idus Januarii, Pontificatus nostri Anno quarto.

PP. subscrip. *Placet, publicetur, & describatur. I.*

Publicatio. Anno a Nativitate Domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo octavo, indictione sexta, Pontificatus Domini Innocentii Papæ Octavi, Anno quarto, literæ suprascriptæ affixę, & publicatę fuerunt in Valvis Audientiæ, & acie Campi Floræ die 14. Januarii per Fernandum del Porro S. D. N. Papæ Cursorem. Lecta Romæ in Cancellaria Apostolica die Sabbati 19. Januarii, Anno 1487.

Sequitur declaratio circa executionem dictæ Bullæ.

Describatur in lib. Rotæ. §. 13. CОnstitutionem nostram pro litigantium in Palatio Apostolico relevamine editam quarto Idus Januarii, Pontificatus nostri Anno quarto, & in Cancellaria Apostolica de mandato nostro publicatam, quæ incipit, Finem litibus, &c. observari cupientes, dilectis filiis causarum dicti Palatii Auditoribus mandamus, ut illam inter alias ejusdem Palatii constitutiones in libro, in quo illæ descriptę sunt faciant describi.

Quotannis legatur. §. 14. Et singulis annis dum aliæ Constitutiones prædictæ leguntur, prima die qua, decursis feriis messium, & vindemiarum ad jura reddendum sedere incipient, pari modo, sicut alię leguntur, legi faciant, & procurent.

Auditori dicenti aliquid fecisse de voto Rotæ credatur. §. 15. Volentes assertioni Auditoris causarum hujusmodi asserentis se aliquod de inibi contentis, de consilio seu consensu coauditorum suorum facere, quoad consilium, & consensum hujusmodi stari, & alterius probationis adminiculum non requiri.

XVII.

Contra Exules, & Bannitos ab Urbe, minas pro habenda pace ab offensis, vel eorum hæredibus, inferentes, eorumq. nuncium scienter desuper afferentes.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. LIcet ea quæ laudabili, & provida prædecessorum nostrorum ordinatione, contra viros sanguineos, &c.

Leges contra Homicidas a Pio II. latas habes supra in ejus Const. X. Ad retinendas, &c. *pag.* 110. *Reliquum vero Exordii Bullæ hujus Innocentii habes etiam supra in Const. IV. Pauli II. quæ per extensum hic non refertur, quia legitur pag.* 120.

Causæ hujus Constit. §. 1. Et insuper, quia (sicut etiam facti evidentia demonstrat) insurrexit a paucis temporibus citra, inter homines facinorosos, homicidas, bannitos, seu diffidatos ab Urbe, pro eorum delictis, & sceleribus, quædam prava, improba, & damnata consuetudo, quod cupientes reaffidari, & ad Urbem redire (quod, nisi ab hæredibus occisi aut offensi pacem habeant, facere non possunt) per nuncios,

cios, aut literas, vel aliter læsis, & offensam passis, acriter minantur, pollicentes se pejora facturos, nisi pacem cum eis faciant, monentes etiam ipsos, ne ab eorum domibus discedant, brigam eis indicentes, ex quo hæredes ipsi, aliter injuriam passi, & interdum eorum consanguinei & affines, etiam hi qui in longissimo gradu sunt constituti, compelluntur aut pacem violentam inire, aut brigam sustinere, propter quæ alii ex hujusmodi impunitate in dies ad pejora perpetrandum inducuntur.

Banniti minas inferentes pro habenda pace & alii eas deferentes coerceantur.

§. 2. Hujusmodi malis, prout tenemur, occurrere volentes, statuimus, decernimus, & ordinamus, quod omnes, & singuli qui modo præmisso minati fuerint, & ambasciatam, aut literas, scienter his, quibus minantur, afferre audebunt, & præsument; crimen læsæ majestatis similiter incurrant, & læsæ majestatis, ac rebellionis rei censeantur, ac veluti tales a competentibus judicibus severissime puniantur, & tam illi, quam Ecclesiasticę personæ talia perpetrantes, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & excellentiæ existant, omnes, & singulas sententias, censuras, & pœnas, quas Paulus prædecessor, contra patrem, filium, fratrem, & propinquum, vel domesticum offendentis, vulnerantis, vel mutilantis, occidentes, vel quocumque modo offendentes, promulgavit, eo ipso irremissibiliter incurrant.

Causæ derogatoriæ.

§. 3. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Urbis juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, necnon omnibus illis, quæ Pius, Paulus, & Sixtus prædecessores præfati, in suis, & nos in aliis nostris literis prædictis, voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Jussio publicandi hanc Constit.

§. 4. Et ne quispiam de præmissis valeat ignorantiam allegare, mandamus præsentium nostrarum literarum tenorem in Curia Capitolii, & aliis locis publicis dictæ Urbis, sono tubæ præmisso publicari, ac in volumen Statutorum prædictorum, de verbo ad verbum rescribi, ad certitudinem præsentium, & memoriam futurorum.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c,

Dat. P. A. 5. 13. Septemb.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, millesimo quadringentesimo octuagesimo octavo, Idibus Septembris, Pontificatus nostri Anno quinto.

XVIII.

Quod debitores occasione bonorum ripalium in Ripis Almę Urbis venditorum, ad quinquennalem dilationem, vel bonorum cessionem non admittantur. Quodque a Judicibus ipsarum Riparum ad Cameram Apostolicam tantum appellari liceat.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

Motu proprio, & ex nostra scientia, &c.

Causæ hujus Constit.

Quoniam intelleximus, quod nonnulli obligati mercatoribus apud Ripam, & Ripettam Almæ Urbis mercaturæ exercitio vacantibus; prætextu, & occasione moratoriarum, cessionis bonorum, petitionis dilationis quinquennalis, securitatum, salinariorum, advocationis causarum, & novarum commissionum, ac appellationum ad alios quam ad Cameram Apostolicam, seu Commissarium, ut moris est interponendarum, eorum solutiones, quę dicto exercitio mercaturæ hujusmodi debentur, sæpius evitare, seu retardare nituntur, & quodammodo immortales facere. Quo fit ut mercatores ipsi, tam qui victualia, & mercimonia inibi faciunt per mare, aut ex Civita Vetula per terram ad Urbem pro commoditate, & utilitate Curialium Romanæ Curiæ, quam qui in eadem Urbe resident, & magazenia cum variis mercantiis apud Ripam, & Ripettam prædictæ mercaturæ plurimum retrahentur ab exercitio prædicto, non sine incommodo, & detrimento Urbis, & Curialium præfatæ Curiæ, quorum interest victualium, & aliarum mercimoniarum, quæ deferri solita sunt cura, & diligentia mercatorum præfatorum, abundantiam habere.

Prohibitio admittendi debitores ripales ad bonorum cessionem, vel quinquennalem dilationem.

§. 1. Ea propter volentes super hoc opportune providere, Urbis Dohaneriis, & Camerariis præfatæ Ripę, & Ripettæ pręsentibus, & futuris, auctoritate Apostolica mandamus, quatenus de cetero debitores ipsos, qui nunc sunt, & in posterum erunt, præfatorum mercatorum, tam venientium quam residentium, & tam civium Romanorum quam forensium, apud pręfatam Ripam, & Ripettam pro tempore, hujusmodi moratoriis, dilationibus quinquennalibus, cessionibus bonorum, advocatione causarum, & appellationibus, præterquam ad Cameram Apostolicam, ut supra interponendis, & novis commissionibus, ac securitatibus salinariorum, exceptis illis quibus, ex privilegio competit exercitium dictæ artis salinariorum dumtaxat, uti volentes si debita ipsa contracta sint apud Ripam, & Ripettam predictas, & occasione mercimoniorum, & victualium, quæ per mare, sive per terram, a Civita Vetula ad illas pro tempore deferunt, seu deferri faciunt, super hoc nullatenus audiatis, nec admittatis, minimeque ab alio audiri, & admitti permittatis. Sed illis penitus rejectis, præfatos de-

tos debitores ad integram solutionem eorum, quę ipsos debere cognoveritis, efficaciter remediis opportunis compellatis.

Appellandiq. ad aliud Tribunal quam R. Cam. Ap.

§. 2. Decernentes per hoc nostrum Apostolicum decretum, quod in moratoriis, dilationibus quinquennalibus, cessionibus bonorum, advocationibus causarum, appellationibus, præterquam ad Cameram Apostolicam seu Commissarium, ut moris est, interpositis, seu interponendis, & novis commissionibus, & salinariis, exceptis iis qui supra, & aliis quibuscumque concessionibus per nos forsitan concessis, & quas concedi continget, hujusmodi debita semper intelligantur excepta, etiam si in eisdem debitis occasione mercaturæ prædictę mentio fieret specifica, & expressa.

Clausulæ præservativæ.

§. 3. Nec umquam per easdem seu quascumque alias concessiones seu rescripta, aut commissiones huic voluntati, & decreto nostro derogatum quoquo modo intelligatur, nisi præsentis decreti tenor de verbo ad verbum, cum nominatione mercatorum, puibus obnoxii erunt, & quantitatibus, in moratoriis, ac aliis concessionibus quibuscumque insereretur.

Jussio publicandi.

§. 4. Et ut præsens nostrum decretum perpetuum robur, & effectum obtineat, quod ad perpetuam rei memoriam in volumine Statutorum dictæ Ripæ, & Ripettæ describi, & registrari mandamus.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

D. P. An. 5. 15. Julii.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Idibus Julii, Anno quinto.

Papæ subscriptio.

Placet, & Motu proprio mandamus.

XIX.

Approbatio Confraternitatis sub invocatione S. Joannis Baptistæ Decollati Divinæ Misericordiæ nuncupatę, in Alma Urbe nuper institutæ, ad pie consolandum morti a Judicibus condemnatos, curandumque eorum animæ salutem, & sepeliendum corpora eorumdem.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

INter desiderabilia cordis nostri illud intensis desideriis affectamus, ut singulorum Christifidelium, quorum nobis ex commissi desuper Pastoralis officii debito cura imminet, generalis animarum salus proveniat, unde pia & salubria fidelium vota ad hoc tendentia, & alias, ex quibus divini cultus propagatum augmentum, pii patris affectione prosequimur, ac plenis favoribus confovemus, & ut optatum sortiantur effectum, opem, & operam efficaces impendimus, ac alios etiam Christifideles ad impendenda propterea opportuna suffragia indulgentiis, & remissionibus invitamus.

Quidam in Urbe residentes Confraternitatem laicorum, ad pie confortandos, & sepeliendum damnatos ad mortem instituerunt, & Ecclesiam S. Joannis Decollati ædificari curarunt.

§. 1. Sane pro parte dilectorum filiorum Universorum Confratrum Confratriæ seu Societatis Sancti Joannis Decollati de Urbe, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod cum plurimi, qui eorum demeritis id exigentibus, aut alias ultimo supplicio justitia exigente puniebantur, non haberent in eorum ultimo vitę statu qui ipsis, ea quæ ad salutem animarum pertinent, ad memoriam reducerent, quamplures personæ in eadem Urbe residentes cupientes quantum possent animarum saluti eorum, qui sic decederent, providere, & consulere, quamdam Societatem, seu Confraternitatem ejusdem Sancti Joannis Decollati nuncupatam fecerunt, & ordinarunt; Et ut haberent ubii piis operibus circa præmissa exequendis convenire possent, quamdam domum dirutam in dicta Urbe consistentem, & eis a dilectis filiis Confratribus Confraternitatis seu Societatis Fabrorum ejusdem Urbis concessam; sub certis modis, & conditionibus tunc expressis acceptarunt, & inibi unam Ecclesiam sub invocatione ejusdem S. Joannis alias rite ædificari fecerunt.

Eamq. piorum eleemosynis, perficere, Capellanumque ibi ad audiendas damnatorum confessiones, eisque sacramenta administranda habere intendentes, supplicant huic Pontif. pro opportuna provisione, & Confraternitatis approbatione.

§. 2. Cum autem sicut eadem petitio subjungebat, Confratres dictę Confraternitatis seu Societatis Sancti Joannis nulla bona ad ipsam Confraternitatem spectantia habeant, nisi prout illius Confratres de eleemosynis pie erogatis acquisiverint, intendantque Ecclesiam prędictam ad debitam perfectionem deducere, & illam paramentis, & aliis Ecclesiasticis ornamentis pro divinis inibi celebrandis officiis necessariis ornare, & communire, ac unum Capellanum, qui inibi Missas, & alia divina officia celebret, & ultimo supplicio damnatis in eorum ultimo vitæ statu assistat, eorumque confessiones audiat, & Ecclesiastica sacramenta ministret, tenere, & ad omnia præmissa peragenda ipsorum Confratrum Sancti Joannis facultates non suppetant, sed sint Christifidelium suffragia plurimum opportuna. Pro parte Confratrum Confratriæ S. Joannis hujusmodi nobis fuit humiliter supplicatum, ut concessioni dictę domus eis, ut pręmittitur, factę, & in ipsa domo Ecclesiæ ædificationi hujusmodi, robur Apostolicæ confirmationis adiicere, ipsosque Confratres Confratriæ S. Joannis hujusmodi, nunc, & pro tempore existentes jurisdictioni Auditoris causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ generalis dumtaxat nunc, & pro tempore existentis subiicere, aliasque in pręmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Qui propterea eam approbat & sepulturam damnatorum in d. Ecclesia concedit.

§. 3. Nos igitur ipsos Confratres Confratrię seu Societatis S. Joannis hujusmodi, & eorum singulos, a quibuscumque excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, concessionem dictę domus

mus eisdem Confratribus S. Joannis, ut præfertur, factam, & in illa Ecclesię hujusmodi ædificationem, auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, eisdemque Confratribus, quod dictam Ecclesiam pro divinis officiis & Missis inibi celebrari facient, ac etiam si hoc elegerint, & sepeliri inibi voluerint, pro ultimo supplicio damnatorum prędictorum sepulturas tenere, & in ea dictos ultimo supplicio damnatos cujusvis licentia super hoc minime requisita ad sepulturam admittere.

Capellanoq; dat facultatem damnatos consolandi, confessiones audiendi, & Sacramenta ministrandi.

§. 4. Quodque unum Presbyterum sęcularem alias idoneum in eorumdem Confratrum Capellanum ad eorum nutum amovibilem, qui etiam dictorum damnatorum confessiones audiat, & si petierint Eucharistię, & alia sacramenta, eis ministret, & usque ad ultimum vitę spiritum eos consolando, & ut spem in Domino ponere habeant, exhortando assistat, habere, & tenere.

Statuta condendi sodalitati authoritatem concedit.

§. 5. Ac quod ipsi Confratres, statuta, & ordinationes alias rationabilia, & honesta pro conservatione, & directione ipsius Confraternitatis S. Joannis, quę postquam facta, & ordinata, & per majorem partem ipsorum Confratrum approbata fuerint, juxta illorum ordinationem observari debeant, facere, & ordinare.

Confessoremque eligendi, qui confratres in casibus hic non reservatis absolvat, & vota commutet.

§. 6. Necnon universis, & singulis utriusque sexus ejusdem Confraternitatis S. Joannis Confratribus, præsentibus & futuris, ut aliquem idoneum presbyterum sæcularem, vel cujusvis Ordinis religiosum, in suum possint eligere confessorem, qui vita e s comite, in casibus Sedi Apostolicæ reservatis (pręterquam offensę Ecclesiasticæ libertatis, criminum hæresis, rebellionis, aut conspirationis in personam vel statum Romani Pontificis, seu Sedem pręfatam, falsitatis literarum Apostolicarum, supplicationum, & commissionum, invasionis, deprędationis vel occupationis, aut devastationis terrarum, & maris Romanę Ecclesiæ mediate, vel immediate subjectarum, offensæ personalis in Episcopum vel alium Prælatum, devolutionis causarum ad Romanam Curiam, delationis armorum, & aliorum prohibitorum ad partes infidelium) semel dumtaxat in vita, in aliis vero quoties opus fuerit opportunum, confessione eorum diligenter audita, pro commissis eis debitam absolutionem impendat, & injungat poenitentiam salutarem. Necnon vota quæcumque (ultramarino liminum Apostolorum, & S. Jacobi in compostella, necnon castitatis & religionis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare valeat. Quodque Confessor, quem duxerint eligendum, omnium peccatorum, de quibus corde contriti & ore confessi fuerint semel in vita & in mortis articulo plenam remissionem eis in sinceritate fidei, unitate Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia & devotione nostra vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium persistentibus, auctoritate Apostolica concedere valeat, eadem auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus pariter & indulgemus. Sic tamen, quod idem Confessor de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, illam eisdem Confratribus per se ipsos si supervixerint, vel per alios, si forsan tunc transierint faciendam injungat, quam ipsi confratres vel alii facere teneantur, ut præfertur. Et ne, quod absit, propter hujusmodi gratiam vel concessiones ipsi Confratres reddantur procliviores ad illicita imposterum committenda, volumus, quod si Confratres prædicti a sinceritate fidei, unitate Romanæ Ecclesiæ prædictę, ac obedientia & devotione nostra, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium destiterint, aut ex confidentia ejusdem concessionis, vel remissionis aliqua forsan commiserint, concessio & remissio ac pręsentes literæ hujusmodi, quoad facultatem eligendi Confessorem hujusmodi, eis nullatenus suffragentur.

Privilegium fori A.C. confratribus elargitur.

§. 7. Præterea ne contingat Confratres prædictos coram diversis Tribunalibus trahi, eos & ipsorum quemlibet, ac bona ad ipsam Confraternitatem S. Joannis nunc & pro tempore pertinentia, curę, & jurisdictioni, omnimodęque potestati quoad singulas causas, civiles, reales, vel personales Curiæ causarum Cam. Apostolicæ Auditori generali nunc & pro tempore existenti, ita ut coram eo dumtaxat, & non coram alio Judice, ordinario vel delegato dictę Urbis, pro quibuscumque causis ipsius Confraternitatis (poenam sanguinis concercentibus dumtaxat exceptis) conveniri trahi, evocari, seu reconveniri possint, & debeant, eadem auctoritate submittimus & subiicimus per præsentes, necnon sententias & processus, quos & quas in contrarium haberi & promulgari contigerit, nullius roboris vel momenti existere eadem auctoritate decernimus.

Hæreditatesque a condemnatis habere posse indulget, sine prejudicio Fisci, etiam in vim dispositionis non habentis juris solemnitates.

§. 8. Et si forsan contigerit aliquos sic ultimo supplicio damnatos, in eorum bonis seu aliqua parte eorum Confraternitatem hujusmodi hæredes instituere, vel aliqua eis relinquere velle, quod ipsi Confratres in bonis, in quibus hæredes, seu quæ eis per dictos ultimo supplicio damnatos relicta fuerint pro tempore (sine pręjudicio Fisci) succedere, & illa in judicio & extra ubicumque ab illa tenentibus pro eadem Confraternitate petere & exigere possint, etiam si forsan in institutionibus, seu relictis prædictis juris solemnitates observatæ non fuerint, dummodo de voluntate dictorum sic instituentium vel disponentium, verbo vel scripto, per duos aut tres testes, aut alias legitime constiterit, eadem auctoritate statuimus & ordinamus.

Indulgentiam d. Ecclesiam visitantibus, & manus adjutrices porrigentibus concedit.

§. 9. Et insuper cupientes, ut Ecclesia prædicta S. Joannis ad perfectionem debitam deducatur, paramentisque & ornamentis Ecclesiasticis prædictis decoretur & fulciatur, & à Christifidelibus frequentetur, ipsique Christifideles eo devotius ad

ad eamdem Ecclesiam S. Joannis confluant, quo ex hoc ibidem dono coelestis gratiæ uberius conspexerint se refectos, de omnipotentis Dei misericordia; ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus & singulis Christifidelibus vere poenitentibus, & confessis, qui prædictam Ecclesiam a primis vesperis usque ad secundas vesperas Festi Decollationis ejusdem S. Joannis devote visitaverint, & inibi manus adjutrices porrexerint, vigintiquinque annos de injunctis eis poenitentiis misericorditer in Domino relaxamus. Presentibus etiam quoad hujusmodi Indulgentiam perpetuis futuris temporibus valituri. Volumus autem, quod si Ecclesiam prædictam S. Joannis visitantibus, & inibi manus adjutrices porrigentibus, aut pias eleemosynas erogantibus, aliqua alia indulgentia, in perpetuum, vel ad certum tempus nondum elapsum duratura per nos concessa fuerit, præsentes literę quoad indulgentiam hujusmodi vigintiquinque annorum nullius sint roboris, vel momenti.

Contrariis derogat.

§.10. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Urbis juramento, confirmatione Apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

D. P. An. 6. 23. Augusti.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo nonagesimo, decimo Kalend. Septembris, Pontificatus nostri Anno sexto.

XX.

Contra impedientes quoquo modo executionem citationum, & aliorum mandatorum, cujuscumque Judicis causarum in Romana Curia pendentium, & contra eorum fautores, Notariosque instrumenta hujusmodi executionum dare recusantes.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

OFficii nostri debitum, quo sumus universis nostræ curæ creditis in justitia debitores, exigit, & ad hoc potissimum nos inducit, ut hujus sanctæ Sedis Apostolicæ auctoritatem & honorem præservemus, ac opportunæ provisionis remedia etiam adhibeamus, per quæ jus suum quisque consequi valeat, & justitiam exquisitis viis, & à canonibus damnatis modis conculcare satagentium malitiis obvietur, transgressoresque debitis afficiantur poenis, ut a similibus abstinere discant; & alii, si non virtutis amore, & justitiæ zelo inducti, saltem formidine poenæ perterriti, talia committere non præsumant.

Citationes & mandata Judicum Rom. Curiæ, multis modis exequi impediuntur.

§.1. Sane multorum clamoribus, & fide dignorum relatione (non sine maxima mentis nostræ perturbatione) accepimus, quod sæpissime contingit, & quodammodo in quamdam consuetudinem, seu potius abusum deductum est, ut cum aliqui ad Romanam Curiam (ad quam, utpote communem omnium patriam, ex omnibus mundi partibus confluere soliti sunt pro justitiæ complemento, in causis potissime ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, consequendo) accedunt, & causas in eadem Curia, Palatii Apostolici Causarum Auditoribus, seu aliis Judicibus, contra eorum adversarios committi, & citationes ad partes, ut moris est, & styli antiquitus in eadem Curia observati decerni obtinuerunt, hi contra quos hujusmodi citationes executioni mandari debent, ad judicia sęcularia, & alias vetita, Principesque & Potentatus sęculares recursum habentes, tam personis sic agentibus, quam notariis publicis, & aliis, etiam quibuscumque Cursoribus nostris, hujusmodi citationes exequi volentibus, per principales seu Judices, & officiales sæculares huiusmodi, sub formidabilibus poenis inhiberi & pręcipi procurant & faciunt, ne illas exequantur, & ut jam factas executiones revocent, seu saltem etiam iuramento adstringi, quod de executionibus hujusmodi relationes non faciant, aliasque ne hujusmodi executiones fiant, diversimode impediunt; & quandoque clerici, quibus in Beneficiis Ecclesiasticis competit, beneficia ipsa ad suorum adversariorum instantiam resignare, & jura jus nullum habentibus dimittere compellantur; Notarii vero, seu tabelliones publici, & aliæ personæ Ecclesiasticæ, plus temporalem quam æternam poenam metuentes, de hujusmodi citationum executionibus, & inhibitionibus seu impedimentis circa illas præstitis, etiam in virtute per eos in ipsorum creatione ad notariatus sive tabellionatus officium præstiti juramenti, ab his, quorum interest, requisiti, metu poenam temporalium hujusmodi, instrumenta publica desuper conficere, & in publicam formam tradere, aut de his se rogatos facere non audent, ex quo justitia perit, seu saltem retardatur, Beneficiaque Ecclesiastica multotiens absque titulo canonico detinentur occupata; mandata vero Apostolica contemnuntur, & auctoritas Sedis prædictæ vilescit, libertasque Ecclesiastica conculcatur.

Hic ideo Pont. confligit pęnas omnibus contra quos causę in Curia commissæ sunt, impedientibus citationes & alia mandata justitiam vel gratiam continentia.

§.2. Nos igitur cupientes, quantum cum Deo possumus, huic morbo ne ulterius invalescat, opportunam medelam adhibere, auctoritate Apostolica, hac nostra perpetua constitutione statuimus, & ordinamus, quod omnes, & singulæ personæ, tam sæculares, quam regulares, cujuscumque dignitatis, status, gradus, & præeminentię, seu ordinis existant, contra quas in eadem Curia causæ, quæ in illa tractari consueverunt seu possunt, de jure vel consuetudine commissæ sunt, vel in futurum, tam per appellationem, seu devolutionem ad illam, aut alias quomodo-

modolibet committerentur, & quæ citationes hujusmodi in vim commissionum Apostolicarum, decretas vel decernendas, aut quævis alia mandata, seu rescripta Apostolica, justitiam vel gratiam continentia, quo minus juxta illorum tenorem executioni demandentur, per se vel per alium, seu alios, directe, vel indirecte, quovis quæsito colore impedire aut impediri facere, seu clericis, ut Beneficia Ecclesiastica renuncient, aut juri in illis sibi competenti cedant, vel ut a prosecutione causarum, & jurium hujusmodi desistant, mandari facere præsumpserint, aut pro illis impediendis, & renunciandis, ad principes seu officiales sæculares, publice vel occulte, per se, vel alium, quovis quæsito colore, recursum habuerint, causam perdant, & omne jus, tam in petitorio, quam possessorio, in re vel ad rem, de qua agitur, eis competens, eo ipso amittant, & ad Beneficia sic renunciata obtinendum inhabiles existant.

Aliis vero quos causæ non tangunt, & impedientibus ut sup., & illorum fautoribus excõmunicationis pœnam imponit.

§.3. Aliæ vero personæ Ecclesiasticæ, seu etiam sæculares, quas causa hujusmodi non tangit, executionem citationum hujusmodi, aut aliorum quorumcumque mandatorum, seu rescriptorum, & provisionum Apostolicarum, ut præmittitur, impedientes, aut impedientibus hujusmodi, auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, directe, vel indirecte præstantes, cujuscumque conditionis vel præeminentię existant, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant, a qua (preterquam in mortis articulo constituti, & satisfactione prævia) ab alio quam a Romano Pontifice pro tempore existente, & canonice intrante, absolutionis beneficium nequeant obtinere

Notariosque instrumenta executionum dare recusantes aliis pœnis innodat.

§. 4. Notarii vero, sive tabelliones publici prædicti, qui de executionibus citationum, & mandatorum, ac provisionum hujusmodi faciendis, aut quo minus fiant inhibitionibus, requisiti fuerint, instrumenta publica desuper ad instantiam interesse habentium, seu interesse prætendentium (satisfacto tamen de congruo salario) conficere recusaverint, perjurii reatum incurrant, ac executionem officii tabellionatus amittant, fiantque infames eo ipso, & eorum instrumentis sive scripturis publicis postmodum per eos super rogitibus postea factis, & conficiendis, donec ab hujusmodi reatu perjurii absolutionem, & infamiæ abstersionem obtinuerint, nulla fides in judicio, vel extra adhibeatur.

Ordinariis publicationem hujus Bullæ præcipit.

§.5. Et ut hujusmodi constitutio, & statutum ad singulorum notitiam deducantur, universis locorum Ordinariis in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus & mandamus, quatenus statutum, & constitutionem nostram hujusmodi, per se vel alium, seu alios, in eorum Ecclesiis, vel civitatibus publicent, seu publicari faciant, ac constitutionis hujusmodi copiam Cathedralium Ecclesiarum valvis, ita quod verisimiliter ad singulorum notitiam pervenire valeat, affigi faciant.

Executorem deputat A.C.

§.6. Necnon pro tempore existenti Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, ut instante Procuratore Fisci nostri, & Successorum nostrorum Romanorum Pontificum, contra omnes, & singulos etiam qualitercumque prærogativatos, quos prædictas sententias & pœnas sibi incurrisse constiterit, eisdem sententijs, & pœnis illaqueatos tamdiu publice nunciet, & faciat ab aliis nunciari, ac ut excommunicatos ab omnibus arctius evitari, & nihilominus legitimis per eum desuper habendis servatis processibus, sententias, & pœnas præfatas iteratis vicibus aggravare, auctoritate Apostolica procuret, donec ipsi sic excommunicati, absolutionis beneficium, satisfactione prævia, meruerint obtinere.

Jussio publicandi hanc Bullam.

§.7. Volumus autem constitutionem, & statutum hujusmodi, in Cancellaria Apostolica publicari, & in quinterno Cancellariæ prædictæ inter alias inibi descriptas constitutiones adnotari, & describi, ac post duos menses a die publicationis hujusmodi computandos, omnes absentes, præsentes vero in eadem Curia post diem publicationis hujusmodi arctare, ac omnibus petentibus dari, & concedi eo modo, quo aliæ constitutiones de curia concedi consueverunt.

Clausulæ derogatoriæ.

§.8. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis &c.

Nulli ergo &c.

Dat. P. A. 8. 25. Januarii.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo nonagesimo primo, octavo Kalendas Februarii, Pontificatus nostri Anno octavo.

Subscrip. PP. Publicatio in Cancellaria.

Placet publicetur, & describatur. I.

Lecta & publicata fuit Romæ in Cancellaria Apostolica, anno millesimo quadringentesimo nonagesimo primo, Die vero ultima mensis Januarii, Pontificatus Innocentii Papæ VIII. Anno 8.

XXI.

Contra non solventes in festo SS. Petri & Pauli Apostolorum census R. Cam. Apostolicæ debitos.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Causa hujus Constit.

DEcet Romanum Pontificem Jesu Christi in terris Vicarium, qui militanti Ecclesiæ præest, illius jura tueri, & conservare illæsa. Sane, sicut accepimus, nonnulli in Civitatibus, Terris & Castellis, fortalitiis, & locis aliis temporali dominio præfatę Ecclesiæ subjectis, & in temporalibus Vicarii, Feudatarii, & Gubernatores, seu emphyteutæ, perpetuo & ad tempus deputati, constitutum censum in investituris & concessionibus, quas de illo habuerunt, in festo beatorum Apostolorum Petri, & Pauli de mense Junii solvi constitutum, præfatę Ecclesiæ solvere non curant, in animarum suarum pe-

periculum, & ejusdem Ecclesiæ detrimentum.

Monentur omnes ut census debitos Cameræ Apostolicæ in Festo SS. Petri & Pauli persolvant.

§.1. Nos igitur qui alios in sua Justitia confovemus, nolentes præfatæ Ecclesiæ pro posse nostro jura negligere, Motu proprio non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de mera nostra deliberatione, & certa scientia, Apostolica auctoritate monemus & requirimus eos & quemlibet eorum, ut censum & canonem quemcumque, quem pro factis eis seu eorum auctoritatibus concessionibus, Cameræ Apostolicæ solvere tenentur annuatim, in illa celeberrima die, qua hujusmodi census ipsi Cameræ generaliter solvi consueverunt, videlicet in festo Apostolorum prefatorum Cameræ Apostolicę persolvant in loco dictę Cameræ, ubicumque illa pro tempore adesse contigerit.

Quibus autem dilatio data est, aut commissum, ut alicui extra Cameram solvant, causas afferant eadem die non solutionis.

§.2. Monemus insuper & requirimus illos ex eis, quibus concessum vel mandatum foret, aut pro tempore mandari contingeret, quod censum per eos debitum alicujus dictę Cameræ creditoribus aut alibi quam in dicta Camera solvant, seu ad solvendum ulterior dilatio data foret, ut per suos legitimos procuratores, & nuncios cum sufficienti mandato in eadem Camera in festo predicto comparere, & se fore pro eisdem eis concessis civitatibus, terris, & castris, fortalitiis, & locis feudatarios, vicarios, & gubernatores, sive emphiteutas pro dicta Ecclesia, & ad talis census solutionem ea die propterea dictæ Cameræ obligatos fateri, & recognoscere, ac causas quare in ejusdem census solutione cessant, ea die allegare & probare debeant coram Præsidentibus, & Clericis dictæ Cameræ sub pœnis in concessionibus eis factis hujusmodi appositis, & aliis à jure statutis.

Non docentes, pænas privationis incurrant.

§.3. Alioquin eos cessantes in census, & canonis hujusmodi solutione, reputari & haberi debere perinde, ac si super illius solutione nil innovatum extitisset, eodem motu, scientia & auctoritate decernimus. Ac eisdem Prælatis, &C lericis committimus & mandamus, ut illos, qui monitioni hujusmodi paruisse coram eis non docuerint; intra unum mensem computandum post dictum festum, pœnas privationis Civitatum, Terrarum, Castrorum, Fortalitiorum, & locorum hujusmodi juxta suarum investiturarum, & concessionum tenorem incurrisse declarent, & eos à civitatibus, terris, castris, fortalitiis, & locis hujusmodi, pro quibus censum non solverunt, studeant effectualiter amoveri: Contradictores per censuras Ecclesiasticas appellatione postposita compescendo. Invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sęcularis.

Obstantium derogatio.

§.4. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis &c.

Hujusce Constitutionis publicatio.

§.5. Et quia difficile foret præsentes literas ad singulas provincias &c.

Dat. die 2. Maii 1492. An. VIII.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, sexto Nonas Maii, Pontificatus nostri Anno octavo.

Anno à Nativitate Domini nostri Jesu Christi 1492. &c.

ALEXANDER SEXTUS
PAPA CCXVI.
ANNO DOMINI MCDXCII.

Die 11. Augusti 1492. electus est in Summum Pontificem Rodericus Lenzolius Borgia Valentinus S. R. E. Vicecancellarius Cardinalis Portuensis, qui Alexandri Sesti sumpto nomine die 26. mensis ejusdem pontificali corona redimitus est. Vixit in B. Petri Sede imperante Friderico III. Augusto annos XI. dies VIII. & novem promotionibus XXXIV. creavit Cardinales. Obiit die 18. Augusti 1503. & sepultus est in Basilica Lateranensi, unde ejus Corpus ad Ædem S. Mariæ de Monteserrato translatum est. Vacavit Sedes mensem unum dies IV.

Ex Regest. in Archiv. Vat.

I.

Confirmatio Privilegiorum Bononien. Civitatis circa regimen ejusdem per Legatos aliosque a Sede Apostolica deputatos exercendum cum consensu Magistratuum.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

CUnctorum Christi fidelium statui, ut salubrius congratulentur eventibus, ex Apostolicæ Sedis officio semper intenti iis, quę pro felici gubernatione Civitatum, & Terrarum nobis, & Romanæ Ecclesię in temporalibus immediatè subjectarum, & in illis commorantium personarum provide processisse comperimus, ut illibata perdurent, tanto libentiùs nostri adiicimus muniminis firmitatem, quantò illę nobis præ ceteris specialiori sunt curæ commissæ, & de illarum prosperitate frequenter cogitare tenemur.

Nicolaus V. sancivit, quæ ad regimen hujus Civitatis spectant, a Legato cum consensu Magistratuum disponi.

§. 1. Dudum siquidem fel. rec. Nicolaus Papa V. prædecessor noster dilectis filiis Communi, & populo Civitatis nostrę Bononien. pro eorum prospero, tranquillo, & felici regimine nonnulla privilegia, gratias, capitulaque concedens, & quasdam eorum petitiones admittens inter alia voluit & ordinavit, quod ex tunc de cætero futuris temporibus omnia, & singula regimen Civitatis prædictę quomodolibet concernentia per Leg tum, seu Gubernatorem, & eorum Locumtenentes pro tempore cum consensu Magistratuum deputatorum ad regimen dictæ Civitatis deliberarentur, statuerentur, & disponerentur.

Hoc Privilegium confirmarunt, & declararunt sequentes pontifices.

§. 2. Et deinde piæ me: Callixtus Tertius, & Pius secundus, ac Paulus etiam secundus, necnon Sixtus quartus, ac Innocentius Octavus Romani Pontifices prædecessores nostri præmissa eorum munimine roborarunt prout, in quibusdam supplicationibus sub Capitulorum forma eidem Nicolao prædecessori nomine Anzianorum, communis, & populi prædictorum exhibitis, & ipsius Nicolai prædecessoris, ad capitula hujusmodi responsionibus factis, ac publico Instrumento superinde confecto manu quondam Petri de Noxeto ejusdem Nicolai prædecessoris Secretarii, necnon Calisti, Pii, ac Pauli, Sixti, & Innocentii prędecessorum prædictorum litteris apostolicis, & ad capitula exhibita pro parte eorumdem eidem Pio prędecessori factis per dictum Pium Prędecessorem responsionibus manu quondam Gregorii Solii dicti Pii prædecessoris Secretarii annotatis, ac cum registris Cameræ Apostolicæ registratis, quæ diligenter inspici fecimus.

Cives Bononien. Papæ supplicant pro confirmatione & validatione eorum, quæ postmodum gesta sunt.

§. 3. Cum autem, sicut dilecti filii Antonius Galeaz Bentivolus Notarius dictæ Sedis, Ludovicus de Castro S. Petri, & Minus de Rubeis Cives Bononien., & Oratores Communis, & populi prædictorum ad nos & Sedem Apostolicam specialiter destinati, post præstitam per eos nobis debitæ fidelitatis, & subjectionis obedientiam nobis nuper exposuerunt, Antiani, communis, & populus præfati premissa omnia desiderent, & quæ eorum vigore postmodum gesta fuere, pro eorum subsistentia firmiori nostræ approbationis munimine solidari.

Benigne concedit Alexander.

§. 4. Nos, qui præfatam communitatem, & illius Cives peculiares nostros, & ejusdem Romanę Ecclesię filios ob sinceræ devotionis affectum, & fidei constantiam, & integritatem, quibus nos, & prefatam Ecclesiam reverentur, speciali dilectione prosequimur, & paterna caritate confovemus, eorum in hac parte sup plicationibus inclinati, præfatorumque prædecessorum inhærendo vestigiis concessiones, gratias, ordinationes, privilegia, immunitates, capitula illa dumtaxat, quę per Nicolaum, & alios Prædecessores prædictos signata, & concessa fuerunt juxta concessionem, & moderationem eorundem Prędecessorum, ac omnia quæ per bo: me: Angelum Tit. S. Crucis in Hierusalem presbyterum Cardinalem olim in Civitate præfata Apostolicæ Sedis Legatum, & ejus legatione finita per dilectum filium Joannem Baptistam S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconum Cardinalem, tunc dictæ Sedis Notarium, & Civitatis ejusdem Gubernatorem, ac per bo. me. Franciscum S. Marię Novæ Diaconum Cardinalem, ac Venerabilem fratrem Julianum Episcopum Ostien. majorem Pænitentiarium nostrum in eadem Civitate successive etiam Legatum, & tandem per dilectum filium Ascanium Sfortiam Vicecomitem S. Viti Cardinalem Vicecancellarium nostrum in eadem Civitate Legatum, & cujuscumque eorum pro tempore locum tenentes cum hiis, qui præferuntur officio sexdecim dictæ Civitatis pro bono regimine ejusdem Civitatis, gesta, & facta sunt usque in hodiernum diem, dummodo non tendant in præjudicium Romanę Ecclesiæ, & Ecclesiasticę libertatis, ac eorum, quæ eidem Civitati per Sedem Apostolicam mandata fuissent, necnon omnia & singula privilegia, concessiones & indulta à prædictis & aliis Romanis Pontificibus prędecessoribus nostris, & Legatis ac Nunciis Apostolicæ Sedis, & à quibuscumque aliis à præfata Sede potestatem habentibus sub quacumque verborum forma concessa, & prout illa concernunt omnia & singula in litteris & scripturis desuper confectis contenta & inde secuta, ut præfertur, bonum regimen dictæ Civitatis concernentia quæcumque in simile præjudicium non tendentia auctoritate Apostolica, & ex nostra certa scientia approbamus & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, ac volumus observari quamdiu Antiani, Commune, & populus prefati in nostris, & Romanæ Ecclesiæ obedientia & devotione nostris in andatis pro tempore parendo permanserint.

§. 6. Sup-

Eorum observantiam praecipit.

§.6. Supplentes omnes & singulos defectus tam juris quam facti, si qui forsan intervenerint in eisdem, ac mandantes prefato Ascanio, & pro tempore existenti Legato & Gubernatori Civitatis prædictę, necnon omnibus aliis nostris & dictæ Sedis officialibus in eadem Civitate existentibus, quatenus præmissa omnia firmiter observent, & faciant quantum in eis, ut ab omnibus observari.

§.7. Ac decernentes ex nunc irritum & inane, si secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Obstantibus rogat.

§.8. Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ Predecessores præfati in dictis eorum literis voluerunt non obstare cæterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Dat. die 2. Octob. 1492. An. I.

Datum Romę apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, sexto nonas Octobris, Pontificatus nostri anno primo.

II.

Ex eodem regest.

Approbatio Regulæ, sive Statutorum, & Ordinationum confirmatio a Beato Francisco de Paula primitus suis fratribus traditorum in Cusentina Eremo.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

MEritis religiosę vitæ, quam dilecti filii Franciscus de Paula & ejus Socii heremitæ heremitorii Sancti Francisci de Paula Cusentinæ Diæcesis ad obsequendum Altissimo elegerunt inducimur, & exemplo boni operis excitamur, ut ea quæ pro eorum directione votiva ab eodem Francisco provide ordinata sunt, ut firmius illibata permaneant, Apostolicæ Sedis, cui immediatè sunt subjecti, munimine roboremus.

S. Franciscus de Paula vi facultatis sibi a Sixto IV. & Innocentio VIII. concessæ Regulas pro suis Eremitis cóposuit.

§.1. Sane pro parte eorumdem heremitarum nobis nuper exhibita petitio continebat, quod præfatus Franciscus habens ad hoc ut asserebat, a bo. me. Pirro Archiepiscopo Cusentin. specialem per alias litteras facultatem per fel. re. Sixtum IV. & Innocentium VIII. Romanos Pontifices Predecessores nostros successivè confirmatam, & ad quæcumque loca, quæ eidem Congregationi donari contingeret, ampliatam, prout in dicti Archiepiscopi authenticis & dictorum Prędecessorum Apostolicis litteris plenius continetur, illarum vigore pro salubri directione heremitarum societatis nonnulla divini cultus augmentum & Animarum eorumdem salutem in beneplacitis divinæ voluntatis, & vitæ heremiticæ hujusmodi perseverantiam, & eorum prosperitatis votivæ successus concernentia sacris Canonibus non contraria in tredecim Capitulis contenta statuit & ordinavit, quę voluit & mandavit per ejusdem Societatis heremitas perpetuis futuris temporibus observari.

Earum confirmationem petit ab Alexandro.

§.2. Quare pro parte Francisci & heremitarum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut ejusdem Francisci statutis & ordinationibus hujusmodi pro eorum subsistentia firmiori robur nostræ confirmationis adiicere, aliasque eis super eorumdem sic statutorum & ordinatorum observantia oppotune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Quàm ad preces Francorum Regis concedit.

§.3. Nos igitur, qui amatores hujusmodi heremiticæ vitę, quæ solitudine contenta versatur in abditis, & nunquam minus sola est, quam cum sola esse reputatur, quia cęlestis Patrię contemplatio illam sociat, & comitatur, & dum sæcularis conversationis commercio caret, cælestis alimoniæ pabulo refocillatur, & gaudet, libenter in suo laudabili proposito confovemus, & tanquam tutissimo calle incedentes & pauperes spiritu, quos Dominus noster Jesus Christus beatos esse dixit; Quoniam ipsorum est Regnum Cælorum, pia, & paterna charitate prosequimur, & eis, quantum cum Deo possumus, favorem benevolum impartimur, hujusmodi necnon carissimi in Christo filii nostri Caroli Francorum Regis Illustris, qui ut asseritur ad eosdem heremitas specialem gerit devotionis affectum, & quamdam Domum cum oratorio, & opportunis officinis, extra & prope Civitatem Turonen. construi & ædificari fecit, ac eis pie donavit, nobis super hoc pro eisdem Heremitis cum instantia humiliter supplicantis, supplicationibus inclinati, ejusdem Francisci statuta & ordinationes hujusmodi, ac omnia & singula in dictis Capitulis contenta, quæ diligenter inspici ac præsentibus de verbo ad verbum annotari fecimus, auctoritate Apostolica prę-sentium tenore approbamus, & confirmamus, ac pręsentis scripti patrocinio communimus, supplemusque omnes & singulos defectus, si forsan intervenerint in eisdem, & pro potiori cautela ea omnia, quæ per eumdem Franciscum statuta & ordinata, prohibita & permissa fuerunt, de novo dicta auctoritate statuimus & ordinamus, prohibemus, & permittimus, ac volumus juxta eorum seriem & continentiam perpetuis futuris temporibus per ejusdem Societatis heremitas, qui nunc sunt & perpetuis futuris temporibus erunt pro eorum regularibus institutis, eosque heremiras Ordinis Minimorum fratrum heremitarum Fratris Francisci de Paula in posterum nuncupari, inviolabiliter observari.

Hujusmodi autem Heremitas Minimos mandat nuncupari.

§.4. Tenor vero ordinationum & statutorum prædictorum per dictum Franciscum editorum, & per nos ut prefertur confirmatorum & innovatorum de verbo ad verbum sequitur & est talis.

Regula & vita Fratrum Ordinis Minimorum pauperum heremitarum Fratris Francisci de Paula. De observantia Præceptorum Dei.

CAPITULUM PRIMUM.

Præcepta Dei observanda.

§.5. Ante omnia non vos fugiat fratres cariſſimi divina pręcepta & ſcienda & ſumma cum diligentia eſſe ſervanda, ut Deum toto corde tota mente tota anima totiſque viribus amantes proximumque ſicut noſmetipſos diligentes æternæ vitæ fructum poſſitis percipere, nam ad hoc congregati ſumus, ut Evangelium Domini noſtri Jeſu Chriſti obſervemus, & ſit nobis unum cor anima una in Domino Deo vivendo ſub voto paupertatis caſtitatis & obedientiæ. Igitur vitam & regulam iſtam obſervantes nunquam de illa exire intendamus, quia nemo ponens manum ad aratrum & reſpiciens retro aptus eſt Regno Dei.

CAPITULUM II.

Servanda etiam obedientia Papæ, & Superioribus Ordinis, petendusque ejus Protector.

§.6. Frater Franciſcus de Paula promittit obedientiam & reverentiam Sanctiſſimo Domino noſtro Alexandro Papa Sexto & ejus ſucceſſoribus canonicè intrantibus & Eccleſię Romanæ, & alii fratres Profeſſi & etiam in probatione exiſtentes tempore ſuæ probationis teneantur Fratri Franciſco, & ejus ſucceſſoribus obedire, petantque ſuperiores à Domino noſtro Papa unum ex Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, qui ſit Gubernator, Protector & Rector iſtius Religionis, cujus conſilio & mandato ſemper informetur & regatur.

CAPITULUM III.

De horis Canonicis, & oratione.

§.7. Clerici divinum Officium & horas Canonicas ſecundum conſuetudinem Curię excepto pſalterio horis debitis & ſtatutis & cum cantu ſimplici perſolvant. Laici verò ſeu converſi & oblati dicant vigintiquatuor Pater noſter, & totidem Ave Maria pro Matutino, pro Laudibus, quinque, pro Veſperis duodecim, pro qualibet aliarum horarum ſeptem, & orent pro defunctis. Neſcientes autem litteras diſcere non audeant, niſi generalis correctoris conſilio habito, qui eos tantum ſinat diſcere, quorum ingenia apta viderit eſſe doctrinæ, nec contradire præſumant, ſed potius omni cura & diligentia unuſquiſque Generalem Patrem, ſuumque Rectorem re & verbo revereatur, & purè prompteque ob Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum eorumque mandatis obediat, quoniam in Evangelio ſcriptum eſt, qui vos audit, me audit, qui vos ſpernit me ſpernit; Fratres autem idonei, & a generali Capitulo vel Provinciali examinati & approbati poterunt predicare & evangelizare verbum Dei cum brevitate ſermonis annuntiando Populo vitia & virtutes, pęnam, & gloriam.

Studiis.

Et Prædicatione verbi Dei.

CAPITULUM IV.

Veſtibus.

§.8. Indumenta noſtra ſint de Panno groſſo ex lana Pecorina nigra & ſine tinctura contexto, & de predicto Panno habitum unum ad minus quilibet frater habeat longum uſque ad Talos, una cum Capucio uſque ad femora, ex utraque parte longo, ante ſcilicet & retro cum cingulo laneo coloris habitus Capucium prędictum ex utraque parte ſuper habitum cingente, & hic ſit habitus noſter, quem, niſi commutetur & alius accipiatur nulli profeſſo ſive dormiendo ſive vigilando umquam dimittere licebit, ſub habitu autem prędicto poterunt fratres tunicas unam aut plures ſecundum loca & tempora & frigidas Regiones ſecundum diſcretionem correctoris, qui unicuique ſecundum ſuam neceſſitatem providere habeat, portare, deſuper verò clamidem habeant, quà tamen ad beneplacitum uti poterunt, cui Cuculla parva ad caput tegendum apta retio ſemper adhęreat. Calceamentis ſive ſocularibus integris nulli noſtrum uti liceat ſine evidenti neceſſitate. Calepodiis autem ſive zoccolis ligneis aut etiam ſotularibus Apoſtolicis uti poterunt ad beneplacitum. Poterit etiam ſuperior prout ſecundum Deum ſibi videbitur cum fratribus itinerando diſpenſare.

CAPITULUM V.

Cibis.

§.9. Cibi noſtri durante vita noſtra ſint Quadrageſimales tam in locis & Conventibus, quam etiam extra, nec alicui carnes nec ova caſeum, aut lacticinia alio modo aliquo, ſeu tempore, demptis infirmis, & hoc de conſilio Medici comedere licitum ſit, contrafacientes ſimul & conſentientes non revelantes per tres menſes carceribus mancipentur, jejunentque quarta & ſexta feria in pane & aqua; inſuper ipſo facto deprehenſus perpetuo inhabilis ad omne Officium exiſtat, niſi per Capitulum generale ejus conſiderata qualitate rehabilitetur. Fratribus autem infirmis modo provideatur infraſcripto videlicet, cum primum ceperint egrotare, correctores locorum, ad quos tantum ſpectat, vadant ad illos, quos interrogent ſi voluerint corporalem medicum, qui ſi requiſiti conſenſerint, vel ſi viderint eos ita ęgrotare, quod pro recuperanda ſanitate opus ſit eis medico corporali, etiam illis non conſentientibus dictis caſibus corrector illis medicum ſecundum loci facultatem adducat, & ſecundum ejus conſilia in domo tamen ſegregata, & pro infirmis ſpecialiter deputata, faciat illos cum diligentia gubernari Fratres autem infirmi, qui noluerint ſe a carnibus & laticiniis abſtinere, ad illa non compellantur, niſi ex corporalis medici conſilio & ordinatione, cui correctores in compellendo dictos infirmos tam in eſu carnium ſeu ovorum & laticiniorum, quam in reliquis ejus conſiliis & ordinationibus obedire, morem gerere teneantur, aliter de cibis noſtris

Infirmorum cura.

Qua-

Quadragesimalibus cum omni diligentia & charitate illis subveniatur. Caveant autem omnes fratres ne querendo carnes, ova, aut lacticinia pro Infirmis se intromittant sed tantum Corrector loci per Procuratorem aut oblatos faciat infirmis providere, qui etiam si sint totaliter loco dediti in ipsa Infirmaria resideant, & de infirmis in illa, curam, & sollicitudinem gerant: poterunt etiam alii fratres de licentia Correctoris visitare charitativè infirmos. Caveant etiam Fratrrs ne carnes ant lacticinia aliqua pro infirmis ordinata per Monasterium transeant, sed ad Infirmariam carnes, ova, & alia infirmo necessaria reportent; qui diutino & naturali languore laborant, supportentur cum charitate in laboribus, & vigiliis, non tamen segnitiei, quæ illos sæpe molestati, omnino credatur, sed sicut Correctori secundum Deum videbitur, vitam tamen communem infringere non contendant, sed cum patientia Quadragesimalibus cibis contententur, verum cum timore recordentur quomodo tanto tempore suorum sudoribus fratrum nutriantur. nisi aliter corporalis Medicus ordinaverit, cujus ordinationes tam a Correctoribus, quam a languentibus prędictis erunt sequendæ, & eo casu gubernentur in Infirmaria, ipsi etiam Infirmi cum vires pristinas habuerint, redeant ad feliciorem consuetudinem suam, nec cibi teneat voluptas, quos necessitas levavit infirmos, nec contingat detestanda perversitas uti in Religione, ubi quantum possunt fiunt divites laboriosi, fiant pauperes delicati. In infirmaria autem nemo præter Infirmarios eo tempore, quo in illa quisque fuit, neque ullo tempore in alienas cellas absque Patris licentia intrare prçsumat, nullaque causa illas aperire audeat, sed cum opus fuerit intrare, moderatè prius fores pulsentur. illisque qui intus sunt respondentibus aut aperientibus submissis paucisque verbis necessaria dicantur, & cum necesse fuerit introire obtenta à Patre licentia dum simul in Cella fuerint, fores teneantur aperti.

CAPITULUM VI.

De vità communi & vitanda proprietate.

§. 10. Dixit Dominus in Evangelio: qui non renunciaverit omnibus, quæ possidet non potest meus esse discipulus: ideo fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec loca, nec aliquam rem, sed sint tamquam Peregrini, & Advenæ in hoc sæculo domino famulantes, nam paupertas spiritus est abdicatio sollicitudinum sæculi, & privatio pura vitæ præsentis transeuntis iter ad Deum sine impedimento, alienatio justitiæ temporalis, fidelis observatio mandatorum Dei, fundamentum pacis & munditiæ, pauper enim frater est Dominus Mundi, & quoniam jactavit in Deum curam suam, possidet per fidem omnes gentes in servos, hæc est illa celsitudo altissimę paupertatis, quæ vos charissimos fratres meos, hæredes & Reges Regni cęlorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimavit, hæc sit portio vestra, quæ conducit in terram viventium. Quare loca nostra quę inhabitamus nolumus esse curiosa: sed tam Domus quam Ecclesię sint parvę & humiles, & tales quod in omnibus reluceat Sancta paupertas. Insuper nullus inter nos quidquam suum dicere audeat, sed omnia sint de Ecclesia, & unicuique à Patre distribuantur prout opus est, cujuslibet ętate & qualitate considerata, Ergo cum quis filiis suis aut aliqua necessi-udine ad se pertinentibus in societate nostra constitutis antequam contulerit vestem. seu aliquid aliud inter necessaria deputandum non occultè accipiatur, sed potestate superioris, ut in rem Ecclesiæ reductam, cui necessarium fuerit, tribuatur. Nulli ergo nostrum quidquam liceat habere, quod Superior non dederit aut permiserit, quibus nec corpora sua, nec voluntates suas in sua liceat habere potestate. Consequens inde est, ut singulis fratribus nostris pecunias accipere perpetuò interdicatur, nec etiam alicui quovis modo super se portare licitum existat Poterunt tamen Superiores pro necessitatibus Infirmorum ac fratribus induendis per amicos spirituales aut locorum Procuratores de scientia Conventus pecunias undecumque provenientes sine quavis causa recipi facere, & per eosdem in capsa quatuor claufituris clausa reponere, & de scientia Conventus reponi facere, quarum una clavis sit penes superiorem, alteram teneat ad hoc specialiter electus, & alteram Sacrista, altera apud domesticum secularem, vel oblatum & omnes sint prçsentes quando aperitur arca; Correctori igitur cunctæ eleemosinæ offerantur, & sicut dictum expendantur, nullique absque ejus licentia & consensu liceat quidquam, etiam si minimum sit alicui accomodare, aut extra domum largiri.

De Arca Communi.

CAPITULUM VII.

De Jejuniis.

§. 11. Quoniam testante scriptura multa ex jejunio nascuntur bona, ideo quilibet carnem suam domare sollicitus sit jejuniis & abstinentia esus & potus, quantum valitudo permittit, & primum omnes vigiliæ, quas mandat Ecclesia sanctaque Quadragesima a Dominica Quinquagesimæ incipientes, a nobis inviolabiliter observentur; a festo omnium Sanctorum exclusive usque ad festum Nativitatis Domini, cæterisque temporibus quarta, & sexta feria solliciti simus jejunare, aliis autem temporibus, & solemnitatibus devotis possint, qui volunt, de licentia Correctoris jejunare, qui si eorum inspecta qualitate Corrector nolit eis permittere, sufficiat eis bona voluntas, tempore vero peregrinationis aut alicujus manifestæ necessitatis non teneantur fratres jejunio corporali, poterit tamen Corrector super his jejuniis cum fratribus secundum Deum dispensare. Cum autem aliquis non poterit jejunare, non tamen extra solitam horam prandii aliquid

aliquid alimentorum sumat, nisi cum ægrotat, aut de licentia Correctoris. Quoniam autem oratio bona est cum jejunio fratres maxime hostiam laudis immolantes, quantum vires suppetunt devotioni, & orationi vacare non omittant, jungentes verbis sensum, sensui affectum, affectui exultationem, exultationi maturitatem, maturitati humilitatem, humilitati libertatem, ac prętér horas Canonicas potissimum quando eis vacat, Psalmis, Hymnis, & aliis peculiaribus orationibus insistere, locis, horis, & temporibus constitutis, quas quanto crebriores tanto sanctiores habere debebunt. Laici vero qui nesciunt literas de mane audita Missa, exercitiis sibi a Patre injunctis, una hora aut duabus invigilent; sumptoque prandio totidem ac pluribus si oportuerit, reminiscentes scripturę dicentis, qui non laborat non manducet.

Orationis frequentia.

CAPITVLVM VIII.

§.12. Cum de omni verbo otioso in novissimo die districtissimo Judici simus rationem reddituri, idcirco a verbis quę sine fructu sunt, unusquisque semper, & ubique refręnet linguam suam, dictoque Completorio omnes sileant usque ad primam, semperque in Ecclesia clauso Refectorio in dormitoriis atque coquina silentium observetur; Siquidem tamen in dicto tempore pętaxatis locis necessario dicendum contigerit, verbis paucis demisse dicatur, potissimeque Novitii silentium servent primo ingressionis suę anno cum nemine Seculari aut Religioso, qui de familia nostra non sit sine Patris auctoritate, & socio deputato audiente loquentes. Nullus etiam professus quicquam singulare, absque Patris consensu facere audeat, cum diabolus sæpenumero sub specie boni ea homini persuadeat, quibus aut infirmetur aut cuneus efficiatur: quod si fecerit a Patre mulctetur, eoque non sanctitati, sed stultitię aut superbiæ id adscribendum est, nec præsumat quis quavis occasione, vel causa alterum defendere fratrem, etiamsi quacumque sauguinis propinquitate jungantur; Quoniam exinde gravissima scandalorum occasio solet oriri; nullus etiam quovis modo occasione vel causa cum Superioribus suis contendere verbis seu pertinaciter super quacumque re etiam justa se defendere pręsumat, sed breviter, & humiliter ad interrogata respondere, eorumque præceptum, correctionem, & jussionem, dummodo non sit contra Deum, animam suam, & regulam nostram cum mansuetudine, & caritate perfecta suscipere, ac celeriter, & sine mora perficere studeat. Caveant etiam fratres, ne Novitiorum occasione seu alia quavis causa matres suas aut sorores, nec quascumque mulieres Claustrum, Refectorium, coquinam, dormitorium, infirmariam, nec etiam hortum intrare, aut ipsos infirmos visitare permittant, quacumque essent affinitate cuicumque conjunctę, contrafacientes pęnæ reservatorum casuum subjaceant, perpetuoque ab omni officio nostrę Religionis inhabiles existant.

Silentio.

Novitiis.

CAPITVLVM IX.

§.13. Cum non in solo pane vivat homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei, dum corpora reficiuntur, spirituali lectione continue animus pascatur, quod si commode fieri non poterit, saltem in refectionis principio medioque & fine modicum quid legatur, nemo primum comedat, quam signo Corrector annuat, & antequam discumbant fratres omnibus in ordine suo e regione positis fiat benedictio, in qua lecturus tantum benedictionem petens dicat: Jube domne benedicere: refectisque corporibus omnibus, ut in benedictione positis: Deo debitæ gratię agantur; In refectoriis autem nostris Sęculares nullo pacto cum fratribus manducent, nec fratres cum commode nostris in locis comedere possint, in Sęcularium domibus recumbant, dicente Hieronymo ad Paulinum de institutione Clericorum Sęcularium & maxime potentum communia dempta; Hospites tamen hilari corde, & vultu placido suscipiantur, eorumque curam gerat is, & non alter cui Pater mandaverit, non homini sed Deo existimans se servire, quia dicit Dominus; qui hos recipit, me recipit & alibi: quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis: qua etiam sententia convincimur pauperes fratres inter nos despici non debere, sec nobis magis invicem Deum honorare; Illi ergo qui aliquid videbantur esse in sęculo, non habeant fastidio fratres suos, qui ad istam sanctam Societatem ex paupertate venerint, magis autem studeant non de parentum divitum dignitate, sed de pauperum fratrum societate gloriari. Non extollantur si communi vitæ aut Ecclesię aliquid de suis facultatibus contulerint, ne de suis divitiis magis superbiant, quam si eis in sæculo fruerentur: rursus etiam qui nil habebant in sæculo, non ea quærent in Monasterio, quæ nec foris habere potuerunt, sed tamen eorum infirmitati, quod opus est, tribuatur, etiamsi paupertas eorum quando foris erant, nec ipsa necessaria poterat invenire, non tamen ideo putent se esse felices, quia invenerunt victum & tegumentum, quale foris invenire non potuerunt, nec erigant cervicem, quia associentur eis, ad quos foris accedere non audebant, sed sursum cor habeant, & terrena vana non quærant, pristinam paupertatem ante oculos semper habentes, ne si de religioso habitu se superbientes erigant, illo indignos esse omnino se demonstrent.

Refectorio.

Hospitibus.

Mutua Charitate.

Humilitate.

CAPITVLVM X.

§.14. Quoniam peccatum, quod per pænitentiam non diluitur mox suo pondere ad aliud trahit, unusquisque semel singulis

Confessione, & Sacramento Eucharistiæ. gulis hebdomadis ad minus confiteatur, utque peccatis melius resistat, prima die Dominica uniuscujusque mensis atque in præcipuis solemnitatibus sumat Eucharistiam, ut etiam humilitas aquiratur, emendationisque causa præstetur errantibus, singulis diebus delinquentes defectus suos publicos & brevibus, & claris verbis in Refectorio inter manducandum dicant, se nullo velamine excusantes, pro quibus correctionem injunctam summopere studeant adimplere, insuper singulis hebdomadis feria secunda quarta, & sexta in Capitulo culpas suas generaliter si antea particulariter dictæ fuerint in medium ferant, veniam mutuo deprecantes, & si quis convicio vel maledicto vel alicujus criminis objectu aliquem læserit, meminerit satisfactione curare quod fecit, & illum qui læsus est, sine deceptione dimittere, si autem invicem se leserint, invicem relaxare debebunt per aliorum orationes, & monitiones: melior est autem qui quamvis ira sæpe tentetur, tamen impetrare festinat ut sibi dimittat, cui se fecisse agnoscit injuriam, quam qui tardius irascitur, & ad petendam veniam tardius inclinat. Qui autem nunquam vult petere veniam aut non ex animo petit sine causa est in Monasterio, etiam si inde non projiciatur proinde vobis a verbis durioribus parcite, quæ si emissa fuerint de ore vestro, non pigeat ex vestro ore proferre medicamenta, unde facta sunt vulnera, sicque vobis invicem parcatis, ut nec postmodum illius se injuriæ memores sint, memoria enim malitiæ injuria est, complementum furoris, custodia peccati, odium justitiæ, sagitta rubiginosa, venenum animæ, dissipatio virtutum, vermis mentis, confusio orationis, laceratio petitionum, quæ fiunt Deo, alienatio charitatis, clavis fixus in anima, iniquitas nunquam dormiens, peccatum nunquam deficiens, & mors quotidiana, istud namque vitium est tenebrosum, & super omnia alia vitia; faciatis igitur cessare iram; & occidatis malitiæ memoriam, quia vivente Patre generatur filius, sed qui possidet charitatem, repellit a se suam adversariam vindictam, qui verbo retinet inimicitiam, auget sibi laborem inutilem.

Culpis dicendis.

CAPITULUM XI.

De commercio cum Sæcularibus; & charitate inter Fratres servanda.

§. 15. Fratres locum exituri ut eos Deus a peccatis tueatur, quæ per sensus corporis animam occidunt, Ecclesiam si videbitur revisitent se Deo commendantes, & a Patre benedictionem humiliter petentes id idem post reditum faciant, ut si extra domum deliquerint, per orationem, & benedictionem sibi remittatur: Nullique extra clausuram Conventus absque ejusdem Patris licentia, & absque Socio & benedictione exire præsumant, & quando vadunt extra Conventum simul ambulent, cum venerint quo vadunt simul stent, & quos viderint homines mollibus vestimentis, & coloratis indutos, uti cibis, & potibus delicatis, non despiciant, nec judicent, sed magis unusquisq; judicet & despiciat semetipsum; in via sive in domibus non litigent, nec contendant verbis, seu alio quovis modo simul aut cum aliis personis, sed cum humilitate invicem se honorent in charitate, & sint modesti, mansueti, & humiles, honestè, & castè omnibus loquentes, nec habeant suspecta consortia vel consilia mulierum, nec sint compatres earum, & ne ingrediantur Monasteria Monacharum absque Sedis Apostolicæ expressa licentia, nisi ad loca communia, ad quę ingrediuntur seculares, causa scilicet prædicationis, vel elemosynæ petendæ, nec cum per Mundum incedunt, aliquorum literas portent, nisi eis a Superiore de ipsis literis portandis specialiter & expresse injunctum fuerit, ne hac occasione inter fratres vel de fratribus scandalum oriatur.

CAPITULUM XII.

De Vagis & Criminosis, & qua quisque sit pæna puniendus.

§. 16. Ad bonorum autem confirmationem, & girovagorum, & instabilium errorem volumus, & statuimus, quod quicumque ab aliquo locorum nostrorum, absque Patris licentia discesserit; aliisque in locis per tres Menses in carcere retineatur, similiter faciat illis qui Provinciam exeunt; simili pœna plectentur inobedientes, superbi, rebelles, & contumaces jussa Patrum, & Superiorum suorum contemnentes, proprietarii pecuniam, aut quicquid Superior non dederit abscondentes, ipsam etiam pecuniam tangentes, aut super se portantes. insuper sanctam infringentes castitatem, quod Deus avertat, in hoc casu poterit Superior injungere jejunium in pane, & aqua bina vice in hebdomada, & disciplinam secundum exigentiam delicti. Volumus etiam, quod si ipse Generalis fecerit contra vitam nostram quadragesimalem, & in alios inciderit casus, ipso facto quod fuerit depræhensus a duobus discretis ejus Sociis ab officio suspendatur usque ad Capitulum Generale, in quo legitime puniatur; similiter etiam puniantur Provinciales & Correctores locorum.

CAPITULUM XIII.

Correctore Generali.

§. 17. Universi fratres unum de istius Congregationis fratribus teneantur semper habere in generalem Correctorem, triennalem, & servum totius religionis; ad Capitulum autem generale, quod singulis trienniis fit omnes Provinciales, & discreti discretorum Provinciarum teneantur convenire, qui omnia habebunt agere ad manutenendam Religionem. De tribus autem in tribus annis fiat nova electio Generalis Correctoris, virique duo discreti illi dentur in Socios, cum quibus in visitatione sua negocia ardua Religionis mature tractet. Volumus autem quod fiat electio Provincialis de tribus annis in tri-

Et Capitulo.

Provincialis electione.

tribus annis in qualibet Provincia. Volumus etiam, quod triennio peracto tam Generalis quam Provinciales sint subjecti, & sine officio, Correctores autem omni anno mutentur. Nullus autem præficiatur in ordine, nisi sciat ducere vitam communem. Poterit etiam Corrector eligi in Provincialem, & Provincialis in generalem Correctorem. Nolumus etiam quod Fratres nostri laici seu Conversi vocem habeant in electione, nec etiam depositione Superiorum tam Correctorum, quam Provincialium & Generalium, nec etiam in tales quoquomodo eligi poterunt, tamen quando Generalis Corrector visitat aliquem, quem cognoverit prudentem, poterit appellare, & de factis Monasterii interrogare; ipsi autem laici magnam barbam portantes aliis sacra ministeria celebrantibus devote serviant, laboribusque & exercitiis sibi a Patre injunctis se occupent, & de spiritualibus negotiis, nisi in quantum Correctori videbitur intromittere se non habeant. In generali autem Capitulo poterunt fieri statuta, & ordinationes a Fide Catholica, & Sanctorum Canonum institutionibus, regulaque nostra hujusmodi non deviantia, & hujusmodi regulæ, & vitæ observantia auctoritate Apostolica semel & pluries ac toties quoties opus fuerit poterunt corrigi, & emendari, & diminui, & alia fieri quæ volumus.

Laici vocem non habent in Ordine.

§. 18. Nulli ergo &c.

Datum Romę apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicę millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, quarto Kalendas Martii Pontificatus nostri anno Primo.

Dat. die 26. Febr. 1493. An. I.

III.

Contra sibimet jus dicentes, aut Cavalcatam aut hominum missionem facientes in Statu Ecclesiastico.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

INter multiplices curas, quæ nobis ex Apostolatus officio incumbere dignoscuntur, illam libenter amplectimur, per quam provisionis ope, Civitates, Terræ, & loca Romanæ Ecclesiæ, mediate, & immediate subjecta in pacis amoenitate, & quietis tranquillitate valeant conservari: & nemo sibi jus dicere, ac justitiæ limites transgredi inordinata voluntate pręsumat, sed quod sibi credit alter adversus alterum forte competere, coram judice justitiam reddente prosequatur, & siqui ita temerarii fuerint, ut secus facere præsumant, debitis poenis afficiantur, ne de eorum nefanda temeritate lætentur, ac aliis subditis transeant in exemplum, nec incentivum præbeant delinquendi.

Causę hujus Constitut.

§. 1. Sane etiam antequam ad apicem summi Apostolatus divina favente clementia assumpti fuissemus, ab ipsa facti evidentia, & rerum experientia, Nos, qui longo tempore Cardinalatus honore functi novimus; quod in terris eidem Romanæ Ecclesiæ, mediate vel immediate subjectis, dierum crescente malitia, sic assueta nequitia malorum mentes hominum pervertit, quod in apertam prosilire violentiam non formidantes, sæpius alter insurgit in alterum, & alius quod adversus alium sibi forsan competere præsumit, viis pacificis, & juris ordine prætermissis, violentiis, & conatibus obtinere non veretur: statum ejusdem Romanæ Ecclesiæ sæpenumero perturbans, ac scandala non parva suscitans, non sine animarum periculo, dignitatis, & auctoritatis ejusdem Romanę Ecclesiæ præjudicio, & detrimento, pernicioso quoque exemplo, & cum scandalo plurimorum. Nos igitur, qui de incolarum, Provinciarum, Civitatum, Terrarum, Castrorum, & locorum temporali dominio ejusdem Romanæ Ecclesię sic subjectorum, prospero, & felici regimine tanto propensiorem curam gerere debemus, quanto illorum cura specialius dignoscitur nobis esse commissa, quique eos (utpote peculiares nostros, & dictæ Ecclesiæ filios in visceribus gerimus caritatis) cupientes ut Provinciæ, Civitates, Terrę, Castra, & loca prædicta, turbationibus, & scandalis quibuscumque semotis in pace, & concordia conquiescant, ac prosperis successibus gratulentur, temerariorumque ausus reprimere, & eos tali plectere poena, ut ceteris sint in exemplum, & tandem metus poenę sit poena malorum, Motu proprio non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera, & matura deliberatione, ac ex certa scientia, & Apostolicæ potestatis plenitudine, universis, & singulis tam laicis, quam Ecclesiasticis cujuscumque status, & gradus, ord nis, excellentiæ, dignitatis, & Cardinalatus honore fulgentibus, Ducibus quoque, Comitibus, Baronibus, necnon Communitatibus, Universitatibus Civitatum, Terrarum, Castrorum, & aliorum quorumcumque locorum, nobis, & eidem Romanæ Ecclesiæ, mediate, vel immediate subjectorum, auctoritate Apostolica, tenore pręsentium districte præcipiendo mandamus, & inhibemus.

§. 2. Ne aliquis eorum contra alium sibimet jus dicere, aut guerram, vel exercitium, seu alias hujusmodi coadunationes, & (ut vulgo dici solet) cavalcatas (nisi de nostra, & successorum nostrorum Rom. Pont. canonice intrantium, aut Officialium nostrorum, & eorumdem successorum ad id sufficientem facultatem habentium speciali licentia) facere, vel movere, ac per hostiles incursus, seu violentias, Civitates, Terras, Castra, & loca prædicta occupare, invadere, vel etiam retinere, seu aliquem domo propria, Civitate, Castro, vel loco expellere, capere, tenere, aut ad vindictam, vel ultionem aliquam prosilire, quavis occasione, vel causa,

Prohibitio faciendi Cavalcatas, & coadunationes, vel invasiones & occupationes.

causa, præsumant, sed quilibet jus suum via juris coram competenti judice prosequatur.

Pœnę contravenientium.

§. 3. Quod si aliqui contra inhibitionem, & mandatum hujusmodi quovis modo, directe, vel indirecte de cetero venire præsumpserint, nos omnes, & singulos sic contravenientes (contra quos per prædecessores Romanos Pontifices, & Apostolicæ Sedis Legatos etiam satis est debite provisum) excommunicationis majoris anathematis sententiam, a qua non nisi a Nobis, & eisdem successoribus prædictis (præterquam in mortis articulo constituti, & debita satisfactione præmissa) absolui possint, incurrere: eosque omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, libertatibus, indultis, exemptionibus, immunitatibus, realibus, & personalibus, ac Civitatibus, Castris, Terris, locis, & dominiis eorum, dignitatibus, ac honoribus, officiis, ac etiam feudis, locationibus, & concessionibus quibuscumque privatos, & inhabiles ad actus legitimos exercendos nunciamus, & declaramus. Necnon Civitates, Terras, Castra, & loca prędictę Camerę Apostolicę ex certa scientia, & potestatis plenitudine similibus confiscamus, incorporamus, applicamus, & appropriamus, ac confiscata, incorporata, applicata, & appropriata esse volumus. Sicque contravenientes pro rebellibus ejusdem Romanæ Ecclesiæ haberi, & censeri debere volumus, eorum subditos, ac vassallos, ac etiam Civitatum, Terrarum, Castrorum, & locorum prędictorum Castellanos a quocumque fidelitatis juramento, quo si ipsi essent quomodolibet adstricti, penitus absolventes. Civitates quoque, Terras, Castra, & loca prædicta, si ad ejusdem Romanæ Ecclesiæ obedientiam se non reduxerint, & etiam quorumcumque eis consilium, auxilium, vel favorem quovis modo, directe, vel indirecte, publice, vel occulte præstantium, etiam quacumque, ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate, & excellentia, ut præfertur, quos hanc constitutionem declinare contigerit, Ecclesiastico subjacentes interdicto, tamdiu firmiter observando, donec ibidem fuerint, & per triduum post eorum inde discessum.

Clausulæ derogatoriæ.

§. 4. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, &c.

Ut autem præsentes, &c.

Nulli ergo, &c.

Dat. P. An. I. die I. April.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo nonagesimo tertio, Kalendis Aprilis Pontificatus nostri Anno I.

IV.

Insulæ novi Orbis a Ferdinando Hispaniarum Rege, & Elisabetha Regina repertę, & reperiendæ, conceduntur eisdem propagandę fidei Christianę causa.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERUORUM DEI

Carissimo in Christo filio Ferdinando Regi: & Carissimæ in Christo filiæ Elisabeth Reginæ Castellæ, Legionis, Aragonum, Siciliæ, & Granatæ, illustribus, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ferdinandi, & Elisabethæ Studium Religionis propagandæ zelumque commendat.

INter cetera divinę Majestati beneplacita opera, & cordis nostri desiderabilia, illud profecto potissimum extitit, ut fides Catholica, Christiana religio, nostris præsertim temporibus exaltetur, ac ubilibet amplietur, & dilatetur, animarumq. salus procuretur, ac barbaricę nationes deprimantur, & ad fidem ipsam reducantur. Unde cum ad hanc sacram Petri Sedem Divina favente clementia (meritis licet imparibus) evecti fuerimus, cognoscentes vos tamquam veros Catholicos Reges, & Principes, quales semper fuisse novimus, & a vobis pręclare gesta toti pene jam Orbi notissima demonstrant, nedum id exoptare, sed omni conatu, studio, & diligentia, nullis laboribus, nullis impensis, nullisque parcendo periculis, etiam proprium sanguinem effundendo efficere, ac omnem animum vestrum, omnesque conatus ad hoc jam dudum dedicasse, quemadmodum recuperatio regni Granatæ a tyrannide Saracenorum hodiernis temporibus per vos, cum tanta Divini nominis gloria, facta testatur, digne ducimus non immerito, & debemus illa vobis etiam sponte, & favorabiliter concedere, per quæ hujusmodi sanctum, & laudabile ab immortali Deo coeptum propositum in dies ferventiori animo ad ipsius Dei honorem, & imperii Christiani propagationem prosequi valeatis.

Eo ducti Regnum Granatæ e Saracenorum manibus vindicarunt.

Christophorum Columbum ad remotas, incognitasque regiones cum apta Classe delegant, ut gentes agnoscant J. C.

§. 1. Sane accepimus, quod vos dudum animum proposueratis aliquas insulas, & terras firmas remotas, & incognitas, ac per alios hactenus non repertas quærere & invenire, ut illarum incolas, & habitatores ad colendum Redemptorem nostrum, & fidem Catholicam profitendum reduceretis, hactenus in expugnatione, & recuperatione ipsius regni Granatæ plurimum occupati hujusmodi sanctum, & laudabile propositum vestrum ad optatum finem perducere nequivistis, sed tandem sicut Domino placuit, regno prædicto recuperato, volentes desiderium adimplere vestrum, dilectum filium Christophorum Columbum, virum utique dignum, & plurimum commendandum, ac tanto negotio aptum, cum navigiis, & hominibus ad similia instructis, non sine maximis laboribus, & periculis ac expensis destinastis, ut

ut Terras firmas, & insulas remotas, & incognitas hujusmodi, per Mare ubi hactenus navigatum non fuerat, diligenter inquireret.

Inventæ sunt nonnullæ Insulæ, ubi sunt gentes bonæ indolis & ad fidem Christianam amplexandum pronæ.

§.2. Qui tandem (Divino auxilio facta extrema diligentia in mare Oceano navigantes) certas insulas remotissimas, & etiam terras firmas, quæ per alios hactenus repertæ, non fuerant, invenerunt, in quibus quamplurimæ gentes pacifice viventes, & ut asseritur nudi incedentes, nec carnibus vescentes inhabitant, & ut præfati Nuncii vestri possunt opinari, gentes ipsę in insulis, & terris prædictis habitantes credunt unum Deum Creatorem in Cœlis esse, ac ad fidem Catholicam amplexandum, & bonis moribus imbuendum satis apti videntur, spesque habetur quod si erudirentur, nomen Salvatoris Domini nostri Jesu Christi in terris, & insulis prædictis fateretur, ac pręfatus Christophorus in una ex principalibus insulis prędictis, jam unam turrim satis munitam, in qua certos Christianos, qui secum iverant, in custodiam, & ut alias insulas, & terras firmas, remotas, & incognitas inquirerent posuit, construi, & ædificari fecit.

In quibus reperta fuerunt pretiosa diversi generis.

§.3. In quibus quidem insulis, & terris jam repertis, aurum, aromata, & aliæ quamplurimę res pretiosę diversi generis, & diversæ qualitatis reperiuntur.

Rex & Regina gentes illarum insularum ad fidem Catholicam inducere studebant.

§.4. Unde omnibus diligenter, & præsertim fidei Catholicæ exaltatione & dilatatione (prout decet Catholicos Reges & Principes) consideratis, more progenitorum vestrorum claræ memoriæ Regum, terras firmas & insulas prædictas, illarumque incolas & habitatores vobis divina favente clementia subiicere, & ad fidem Catholicam reducere proposuistis.

Ad quod Pont. eos enixe hortatur.

§.5. Nos igitur hujusmodi vestrum sanctum & laudabile propositum plurimum in Domino commendantes, ac cupientes, ut illud ad debitum finem perducatur, & ipsum nomen Salvatoris nostri in partibus illis inducatur, hortamur vos quam plurimum in Domino, & per sacri lavacri susceptionem, qua mandatis Apostolicis obligati estis, & viscera misericordiæ Domini nostri Jesu Christi attente requirimus, ut cum expeditionem hujusmodi omnino prosequi, & assumere proba mente orthodoxæ Fidei zelo intendatis, populos in hujusmodi insulis & terris degentes ad Christianam religionem suscipiendum inducere velitis, & debeatis, nec pericula nec labores ullo umquam tempore vos deterreant, firma spe fiduciaque conceptis, quod Deus omnipotens conatus vestros feliciter prosequetur.

Eisque concedit ad hoc Insulas, & Terras firmas inventas & inveniendas versus Occidentem, & Meridiem.

§.6. Et ut tanti negotii provinciam Apostolicæ gratiæ largitate donati liberius & audacius assumatis, Motu proprio, non ad vestram vel alterius pro vobis super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes insulas & terras firmas inventas & inveniendas, detectas & detegendas versus Occidentem & Meridiem fabricando, & construendo unam lineam a polo Arctico scilicet, Septentrione, ad Polum Antarcticum, scilicet Meridiem, sive terrę firmæ, & insulę inventæ & inveniendæ sint versus Indiam aut versus aliam quamcumque partem, quæ linea distet a qualibet Insularum, quæ vulgariter nuncupantur de los Azores y cabo vierde, centum leucis versus Occidentem & Meridiem, ita quod omnes insulæ, & terrę firmæ repertæ & reperiendæ, detectæ & detegendæ a pręfata linea versus Occidentem, & Meridiem per alium Regem aut Principem Christianum non fuerint actualiter possessæ usque ad diem Nativitatis Domini nostri Jesu Christi proximi præteritum: a quo incipit annus pręsens millesimus quadringentesimus nonagesimus tertius, quando fuerunt per Nuntios, & Capitaneos vestros inventæ aliquæ prædictarum insularum, auctoritate omnipotentis Dei nobis in beato Petro concessa, ac Vicariatus Jesu Christi, qua fungimur in terris, cum omnibus illarum Dominiis, Civitatibus, Castris, locis, & Villis, juribusque & jurisdictionibus ac pertinentiis universis vobis, hæredibusque & successoribus vestris (Castellę & Legionis Regibus) in perpetuum tenore præsentium donamus, & assignamus: Vosque & hæredes ac successores præfatos illarum dominos cum plena, libera, & omnimoda potestate, auctoritate, & jurisdictione, facimus, constituimus, & deputamus,

Declarat non tollere jus quæsitum aliis Principibus Christianis, qui illas tunc possedissent.

§.7. Decernentes nihilominus per hujusmodi donationem, concessionem, & assignationem nostram nulli Christiano Principi, qui actualiter prefatas insulas & terras firmas possederit usque ad dictum diem Nativitatis Domini nostri Jesu Christi jus quæsitum sublatum intelligi posse, aut auferri debere. Et insuper mandamus vobis in virtute sanctæ obedientiæ (sicut pollicemini, & non dubitamus pro vestra maxima devotione & regia magnanimitate vos esse facturos) ad terras firmas & insulas prędictas viros probos & Deum timentes, doctos, peritos, & expertos, ad instruendum incolas & habitatores præfatos in fide Catholica, & bonis moribus imbuendum destinare debeatis, omnem debitam diligentiam in præmissis adhibentes.

Regem vero hortatur ut probos, doctosque viros illuc destinet.

Prohibet aliis accessum ad alias Insulas pro mercibus habendis absque Regis licentia.

§.8. Ac quibuscumque personis, cujuscumque dignitatis, etiam Imperialis & Regalis, status, gradus, ordinis, vel conditionis sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, quam eo ipso si contrafecerint incurrant, districtius inhibemus, ne ad insulas & terras firmas inventas & inveniendas, detectas & detegendas versus Occidentem & Meridiem, fabricando & construendo lineam à Polo Arctico ad Polum Antarcticum, sive terrę firmæ, & insulę inventæ & inveniendę sint versus Indiam, aur versus aliquam quamcumque partem, quæ linea distet à qualibet insularum, quæ vulgariter nuncupantur de los Azores y cabo vierde, centum leucis,

ver-

versus Occidentem & Meridiem, ut præfertur, pro mercibus habendis, vel quavis alia de causa accedere præsumant absque vestra ac hæredum & successorum vestrorum prædictorum licentia speciali.

Clausulæ derogatoriæ.

§.9. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. In illo à quo imperia & dominationes ac bona cuncta procedunt confidentes, quod dirigente Domino actus vestros, si hujusmodi sanctum, & laudabile propositum prosequamini, brevi tempore cum felicitate & gloria totius populi Christiani, vestri labores & conatus exitum felicissimum consequentur.

Sanctio pœnalis. Dat. P. An. I. die 4. Maii.

§.10. Verum quia difficile foret &c. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quadringentesimo, nonagesimo tertio, quarto nonas Maii, Pontificatus nostri Anno primo.

V.

Ex regest. in Archiv. Vat.

Translatio Episcopalis dignitatis Sabinen. ad Ecclesiam S. Liberati Terræ Malleani: quæ quidem Terra Civitatis titulo insignitur.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Romanæ Ecclesiæ de cæterarum Ecclesiarum statu sollicitudo.

Sacrosancta Romana Ecclesia, quæ super universas Orbis Ecclesias obtinet divina institutione primatum, circa statum Ecclesiarum omnium præsertim Cathedralium, earumque, ac personarum illis præsidentium, & in illis dignitates, ac canonicatus, & prębendas, necnon alia beneficia Ecclesiastica obtinentium profectus, & commoda, velut pia mater de filiorum necessitate sollicita vigilanter excogitat, & prudenter intendit, & quandoque etiam per ministerium translationis earundem Ecclesiarum, ac commode, prout locorum, & temporum qualitas exigit, & illarum utilitas persuadet, Ecclesiarum ipsarum statui, ac locorum aliorum insignium decori, dignitati, & venustati studet efficaciter providere.

Ecclesiæ Sabinen. incommoda situatio.

§.1. Sane attendentes, quod Ecclesia Sabinen., quæ Episcopi Cardinalis existit, olim antiquis temporibus insignis fuit, ac cui Venerabilis Frater noster Oliverius Episcopus Sabinen ad pręsens præesse dignoscitur, in loco campestri deserto, & a nemine habitato est constituta, adeout ad Ecclesiam ipsam ad divina officia, quæ inibi ob loci indispositionem minime celebrantur, audiendum nullus confluat, nec Archipresbyter ejusdem Ecclesiæ, quę inibi majorem post Pontificalem obtinet dignitatem, ac Canonici, & alii Clerici in illa residere possint, nec etiam Episcopus Sabinen. pro tempore existens, cum non sint inibi domus ad eum recipiendum, ad dictam Ecclesiam visitandam valeat se conferre, & propterea, tam pro dignitate Episcopali, præsertim cum Ecclesia ipsa Episcopi Cardinalis existat ut præfertur, quam pro divini cultus augumento, ac personarum Ecclesiasticarum in ea Dignitates, ac Canonicatus, & præbendas, ac alia si qua sint Beneficia Ecclesiastica obtinentium commoditate expedire, ut Ecclesia prędicta ad aliquem locum insignem Sabinen. Diæcesis pariter, & accommodum transferatur: ac considerantes terram Malliani dictæ Diæcesis, in qua Ecclesia Sancti Liberati Collegiata Archipresbyterum inibi dignitatem obtinens principalem, & sex Canonicos præbendatos habens existit, esse munitam, & benedicente Domino populosam, & satis accommodam, ut titulo, & honore Civitatis decoretur, Sedesque Episcopalis inibi instituatur, dictaque Ecclesia Sancti Liberati in Cathedralem Ecclesiam Sabinen. nuncupatam erigatur, ac domibus ædificiis, & officinis necessariis pro Episcopo Sabinen., & dilectis filiis Capitulo dictæ Ecclesiæ Sabinen., ac aliis Clericis, & beneficiatis in illa, qui apud dictam erigendam Ecclesiam congrue morari, & divinis officiis intendere, ac alia ad divinum cultum pertinentia melius, & commodius adimplere valeant, ornetur, & ędificetur.

Necessitas alio eam transferendi.

Terræ Malliani status.

Eam erigit in Civitatem & Ecclesiam S. Liberati in Cathedralem

§.2. Habita super hiis cum Fratribus nostris deliberatione matura Terram Malliani in Civitatem cum titulo, & honore Civitatis, & Ecclesiam Sancti Liberati hujusmodi accedente etiam in hiis dilectorum filiorum moderni dictæ Ecclesię Sancti Liberati Archipresbyteri, & Capituli expresso consensu in Cathedralem Ecclesiam, cui etiam præfatus Oliverius Episcopus, ut hactenus dictæ antiquæ Ecclesiæ præfuit, præsit, auctoritate Apostolica de Fratrum prædictorum consilio, perpetuo erigimus: ita quod de cætero dicta terra Civitas existat, & illa Sabinen. Civitas, & Ecclesia Sancti Liberati Cathedralis, & Sabinensis Ecclesia nuncupetur, inibique sit Sedes Episcopalis Sabinen., ac Archipresbyteratum, necnon Canonicatus, & præbendas, & alia Beneficia Ecclesiastica dictę Ecclesię Sabinen. illiusque personas ad dictam Ecclesiam sic erectam transferimus, dictæque Ecclesiæ Sabinen. antiquæ possessiones, & bona omnia cum omnibus juribus, & pertinentiis suis eidem erectæ Ecclesiæ, illiusque Episcopali mensæ perpetuo applicamus, appropriamus, & assignamus.

Numerum Canonicor. designat.

§.3. Statuentes, & ordinantes quod Archipresbyter dictę Ecclesię erectę etiam quandiu vitam duxerit in humanis Archipresbyter dictæ Ecclesiæ Sabinen. erectæ, qui tamen inibi dignitatem secundam obtineat, & similiter Canonici illius Canonici inibi remaneant; quodque cedentibus vel decedentibus simul vel successive Archipresbyteratus, ac Canonicatus, & præben-

bendas utriusque Ecclesiarum prædictarum obtinentibus, seu illos alias quomodolibet dimittentibus, unus Archipresbyter dumtaxat, ac decem Canonici, & duo perpetui beneficiati inibi esse debeant, ipsique Canonicatus, & præbendæ, qui pro tempore vacaverint per cessum, vel decessum, seu quamvis aliam dimissionem hujusmodi penitus suppressi, & extincti sint, & esse censeantur, nec aliquis in locum sic cedentis, vel decedentis, aut dimittentis institui possit, donec numerus dictorum Canonicorum ad denarium numerum fuerit reductus.

Cuique Canonico redditus suos dat.

§.4. Quodque omnes fructus, redditus, & proventus dictorum Archipresbyteratuum, ac Canonicatuum, & præbendarum, postquam ad dictum numerum redacti fuerint, in unam massam redigantur, & Archipresbyter duas, ac Canonici inibi residentes, & divinis officiis insistentes singulas integras, ac duo beneficiati præfati dimidiam portiones percipiant, & fructus sic cedentium, vel decedentium Canonicorum interim Archipresbytero, & aliis Canonicis accrescant, ac cura animarum Parrochianorum dictæ Ecclesiæ Sancti Liberati per Archipresbyterum, & Canonicos præfatos, vel alios Presbyteros, ad nutum eorum amovibiles diligenter exerceatur, & deserviatur inibi laudabiliter in divinis.

Obstantibus derogat.

§.5. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis statutis quoque, & consuetudinibus dictarum Ecclesiarum juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis cæterisque contrariis quibuscumque.

Antiquæ Ecclesiæ statui providet.

§.6. Volumus autem quod in dicta Ecclesia antiqua Sabinen. Episcopus pro tempore existens Sabinen., & Capitulum præfati per aliquem idoneum Presbyterum in divinis laudabiliter deserviri facere, ac Archipresbyter, & Canonici præfati in festo Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis Missam ac Vesperas solemniter celebrare omnino teneantur, nec illa, & Cæmeterium ejus ad prophanos usus, velut hereditas redigantur, quodque Episcopus & Capitulum, ac Canonici præsati, & Clerici, qui in dicta Ecclesia nova post hujusmodi erectionem pro tempore essent omnibus, & singulis privilegiis libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, prærogativis, & indultis gaudeant, & utantur, quibus uti potiri, & gaudere in dicta Ecclesia antiqua consueverunt, potuerunt, & debuerunt.

Antiqua Privilegia Canonicorum confirmat.

§.7. Decernentes ex nunc irritum, & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Nulli ergo &c.

D. P. An. 4. die 18. Sept.

Dat. Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto, quarto decimo Kalen. Octobris, Pontificatus nostri Anno Quarto.

VI.

Congregationi Fratrum Apostolorum pauperis vitæ, Regula S. Augustini datur etiam quoad vota.

ALEXANDER EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

PIÆ vitæ studio convenit, ut per nostræ provisionis ministerium sacræ Religionis splendor ubique elucescat, ut si quid in ea devium, & ab honestate dissonum inveniatur, procul abijciatur, palmitesque novi plantentur, per quorum suavitatis odorem, Religio ipsa reflorescat, & in domo Domini parturiat dignos fructus.

Fratres hujusmodi Congregationis vota simplicia emittentes sæpe ad sua revertebantur.

§.1. Sane pro parte dilecti filii Joannis de Scarpa Vicarii Generalis Congregationis, seu Societatis Fratrum Apostolorum pauperis vitę nuncupatorum, Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod in aliquibus Civitatibus, & locis aliis Italiæ sunt nonnullæ domus Virorum laicorum ejusdem Congregationis, qui mendicantes sunt, & in communi in eisdem domibus vivunt, certum & determinatum habitum Religiosorum eis a fel. rec. Innocentio Papa Octavo prędecessore nostro concessum deferentes. Qui etiam post annum, obedientiam, paupertatem, & castitatem, in manibus unius ex dicta Congregatione simpliciter vovent, & promittunt, potestque unus quisque ex dicta Congregatione quandocumque recedere, & alia loca, seu lares proprios, habitu prędicto suo dimisso, pro suæ voluntatis libito, se transferre. Quo fit ut plures jam multis annis in dicta Congregatione nutriti, & educati, ab eadem libere recedunt, propter quod dicta Congregatio diminuitur, & multis delinquendi occasio præbetur, & personæ dictæ Congregationis in earum mentibus, & statu non parum inquietantur. Quare pro parte tam Joannis Vicarii, quam totius Congregationis hujusmodi nobis fuit humiliter supplicatum, ut ad obviandum præmissis, ac pro salubri manutentione, & conservatione dictæ Congregationis, opportune providere de Apostolica dignitate dignaremur.

Tota Congregatio Papæ supplicat pro opportuno remedio.

Eam itaque Regulę S. Augustini subjicit, votisque solemnibus.

§.2. Nos igitur cupientes Congregationem ipsam ad divini nominis laudem feliciter conservari, ipsumque Joannem Vicarium, & singulos in hujusmodi Congregatione a quibuscumque excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsen-

sentium, statuimus, & ordinamus, quod tota ipsa Congregatio, ac universi illius Fratres tam presentes quam futuri, (illis tamen in suo primo habitu, & sub obedientia suorum Superiorum, & juxta eorum instituta permanentibus,) Ordini S. Augustini, & illius Regulae subsint, & tam quoad possessionem, quam caetera ipsius Religionis vota substantialia emittenda pariformiter veluti ipsius Ordinis S. Augustini Religiosi, deinceps sint adstricti, (ita tamen quod presentes ad hoc inviti arctari non possint) ac Congregationem ipsam, & illius Fratres hujusmodi prefate Religioni Sancti Augustini, harum serie aggregamus.

Clausulae derogatoriae.

§. 3. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus &c.

Nulli ergo &c.

Dat. P. An. 4. die 7. Ian.

Datum Romae apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicae millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto, septimo Idus Januarii, Pontificatus nostri Anno quarto.

VII.

De Titulo Crucis Domini N. Jesu Christi Salvatoris, die ultime Dominicae mensis Januarii 1492. in Ecclesia S. Crucis Hierusalem nuncupatae de Urbe invento. Conceditur plenaria Indulgentia, hanc Ecclesiam die illa visitantibus.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Universis Christifidelibus praesentes literas inspecturis, Salutem, & Apost. Benedictionem.

Exordium.

§. 1. ADmirabile Sacramentum vivificae Crucis, cujus signum erit in coelo, dum Dominus ad judicandum venerit, intra nostrae mentis arcana revolventes, & pia consideratione pensantes, quod in ligno ejusdem Sanctissimae Crucis Dominus noster Jesus Christus pro humani generis salute mortem subire non abnuit, ut nos de morte ad vitam revocaret; dignum, immo potius debitum reputamus, Ecclesias, & loca sub ipsius Sanctissimae Crucis nomine dedicata, & presertim in Urbe consistentia, gratiosis indulgentiarum, & remissionum muneribus decorare, ut per hoc, & tanti sacramenti jugis memoria in mentibus Christifidelium permaneat, & ipsi Christifideles, ipsius Domini gratia eos praeveniente, felicitatis praemia consequi mereantur eterna.

Qua occasione, quando, & ubi inventus sit titulus, de quo in Rubrica.

§. 2. Cum itaque nuper, videlicet Anno a Nativitate ejusdem Domini Nostri Jesu Christi millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, ultima Dominica mensis Januarii, dum bo. mem. Petrus tit. Sanctae Crucis in Hierusalem Cardinalis, qui tunc in humanis agebat, eamdem Ecclesiam digno ornatu reparari faceret, in altiori pariete testudinis dictae Ecclesie repertus fuerit Titulus Hebraicis, Graecis, & Latinis literis, conscriptus, & qui supra caput ipsius Domini Nostri Jesu Christi, dum in ligno ejusdem S. Crucis pendebat, appositus extitit, & ipse Titulus nunc in eadem Ecclesia debita cum veneratione servetur, & custodiatur.

Indulgentia concessa ea die Ecclesiam S. Crucis in Hierusalem visitantibus.

§. 3. Nos in Cruce hujusmodi sancta cum Apostolo gloriantes, & satagentes, alios ad glorificationem ipsius invitare, ut vitalis ligni pretio vitae aeternae suffragia consequantur; ac cupientes, ut Ecclesia praedicta (quae nunc titulus dilecti filii nostri Bernardini ejusdem Ecclesiae Sancte Crucis in Hierusalem Presbyteri Cardinalis existit) congruis frequentetur honoribus, & ipsi Christifideles eo libentius devotionis causa ad eamdem Ecclesiam confluant, quo ex hoc ibidem, dono coelestis gratiae uberius conspexerint se refectos, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus, & singulis Christifidelibus utriusque sexus, vere poenitentibus, & confessis, qui Ecclesiam ipsam in ultima Dominica mensis Januarii cujuslibet anni, a primis Vesperis usque ad occasum solis ipsius Dominicae, devote visitaverint, annuatim omnium peccatorum suorum remissionem, auctoritate Apostolica tenore praesentium concedimus & elargimur, presentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem quod si alias visitantibus dictam Ecclesiam aliqua alia indulgentia in perpetuum, vel ad certum tempus nondum elapsum duratura, eadem die per nos concessa fuerit, praesentes literae nullius sint roboris, vel momenti.

Dat. P. An. 5. die 29. Julii.

Datum Romae apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicae, millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto, quarto Kalendas Augusti, Pontificatus nostri Anno quarto.

VIII.

Privilegium Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Augustini, quod officium Sacrarii Apostolici, per unum ex eis exerceatur.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

AD sacram Ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini Religionem, quam in caritatis visceribus pia veneratione semper habuimus, & habemus, nostrae dirigentes considerationis intuitum; & attente prospicientes, quod ipsius Religionis palmites per universum Orbem diffusi, eorum claris moribus, & exemplari vita ac singulari doctrina in agro militantis Ecclesiae fructus honoris, & honestatis continue afferunt salutares: dignum quin po-

potius debitum reputamus, ut Religionis ipsius jura, & privilegia non solum sibi conservemus, verum etiam innovemus, & augeamus, ac nostræ declarationis ministerio Religionem eandem dignis honoribus attollamus.

Officium Sacristæ Capellæ Palatii Apostolici, Fratribus Eremitarum Sancti Augustini dudum conferri consuevit.

§. 1. Sane licet officium Sacristæ Capellæ Palatii Apostolici a tanto tempore citra, de cujus initio, sive contrario memoria hominum non existit, per Romanos Pontifices Prædecessores nostros, alicui ex professoribus dicti Ordinis semper committi & concedi consueverit, & dilectus filius Joannes Paulus de Bossis Abbas Monasterii S. Sebastiani extra muros Urbis Cistercien. Ordinis, dictæ Capellę modernus Sacrista, antequam in Abbatem ipsius Monasterii per fel. rec. Sixtum Papam IV. Prędecessorem nostrum præficeretur, dicti Ordinis Eremitarum professor foret; tamen quia dum de persona sua eidem Monasterio tunc certo modo vacanti provisum fuit, ipse ad dictum Cistercien. Ordinem translatus extitit: ac etiam quia in certo libro ceremoniarum dictę Capellę per nonnullos tempore piæ mem. Innocentii Papæ VIII. prædecessoris nostri compilato scriptum invenitur, Officium prędictum alicui Religioni non deberi, sed cuicumque (dummodo Prælatus Ecclesiasticus existat) conferri posse. Et propterea dilecti filii Marianus de Genezano Prior generalis, cęterique professores ipsius Ordinis Eremitarum formident dictam Religionem jure seu privilegio obtinendi, ac regendi, & gubernandi dictum officium in posterum frustari posse.

Hic modo Pontifex hoc indultum eidem Ordini in perpetuum concedit.

§. 2. Nos, ad quos pertinet tam Religionis ipsius, cui singulari devotione afficimur; quam fidelium omnium privilegia, & jura conservare & tueri, ne Religio ipsa super dicto officio in posterum molestetur, providere cupientes, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, ac certa scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium; statuimus, decernimus, & ordinamus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus officium Sacristæ prædictum alicui dicti Ordinis Eremitarum professori, quamvis aliter Prelatus Ecclesiasticus non existat, committi, concedi, & assignari debeat.

Clausulæ hujus concessionis præservativæ.

§. 3. Decernentes quamcumque commissionem, concessionem, & assignationem de dicto officio aliter faciendam, & literas desuper pro tempore confectas, etiam quascumque derogatoriarum derogatorias, ac alias, & fortiores, & efficaciores clausulas in se continentes, etiamsi in illis de præsentibus de verbo ad verbum & cum illarum totali insertione mentio haberetur, & illis expresse derogaretur, & quæcumque pro tempore inde secuta, nulla, irrita, & inania, nulliusque fore roboris, vel momenti.

Clausulæ derogatoriæ.

§. 4. Non obstantibus præmissis &c.

§. 5. Nulli ergo &c.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo, Idibus Octobris, Pontificatus nostri Anno sexto.

Dat. P. An. 6. die 15. Oct.

IX.

Contra non solventes census, canones, & alia jura, vel regalia, Reverendæ Cameræ Apostolicę.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis filiis Universis Vicariis, Feudatariis, Gubernatoribus, censuariis, fictuariis, emphyteutis, sive administratoribus Civitatum, Terrarum, Castrorum, & bonorum S. R. E. quacumque dignitate fungentibus, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Causa Constitutionis.

CUM ex relatione dilecti filii Mariani de Civinis Fisci nostri, & Cameræ Apostolicæ Procuratoris intellexerimus, quamplures ex vobis in solutione jurium, regalium, censuum, feudorum, canonum, emphiteuticorum, tallearum, perpetuarumque responsionum per vos eisdem Ecclesiæ, & Cameræ debitorum quampluribus annis contra juramenta per vos in investituris vestris præstita, ac formas, & tenores ipsarum investiturarum, & concessionum, jurisque dispositionum, specialesque monitiones per alias literas nostras per nos vobis factas in terminis statutis, & consuetis cessasse, & cessare, in grave dictæ Cameræ præjudicium, & detrimentum, sub prætextu etiam aliquando, quod nonnulli ex vobis prætendunt se creditores dictæ Cameræ, & compensationes licet contra juris dispositionem facere nituntur.

Monet debitores Cameræ Apost. ut canones census &c. solvant sub pænis hic expressis.

§. 1. Nos qui aliena jura tuemur, nolentes jura dictæ Ecclesiæ, & Cameræ negligere, omnemque disceptationis materiam submovere intendentes, ut in terminis solutionum debitorum hujusmodi nullus vestrum dilationem aut compensationem, vel excusationem allegare præsumat, vos, & quemlibet vestrum cujuscumque dignitatis, status, gradus, & præeminentiæ existat, tenore præsentium sub excommunicationis, ac omnis juris Vicariatus, Gubernii, & feudorum sive censuum, & emphiteuticorum bonorum hujusmodi a dicta Sede sive Camera Apostolica quomodolibet concessorum privationis, pœnis, quas ex nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc in vos, & quemlibet vestrum, nisi monitionibus, & mandatis hujusmodi cum effectu parueritis, ferimus in his scriptis, illasque vos incurrere volumus ipso facto (aliis pœnis tam a jure communi, quam in literis investiturarum vestrarum contra vos promulgatis, nihilominus in suo robore permansuris) monemus, & requirimus, quatenus de omnibus,

nibus, & singulis juribus, regalibus, censibus, talleis, & feudorum, censuum, canonum, emphiteuticorumque, & bonorum quorumlibet a dicta Ecclesia obtentorum, per vos, & quemlibet vestrum hactenus dictæ Cameræ debitis, infra unius mensis spatium a die publicationis præsentium computandi, dictæ Cameræ persolvisse, de debendis vero in futurum in Vigilia aut die Festivitatis Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum successive singulis annis, ut moris est, aliis suis terminis juxta Apostolica, & dictæ Cameræ instituta eidem Cameræ Depositario pro tempore existenti, ubicumque Cameram adesse contigerit, satisfecisse debeatis, & unusquisque prout debitor existit, debeat.

Committit Camerario & Præsidentib. Cam. Apost. ut non solventes in termino declarent incidisse in pœnas hic contentas.

§. 2. Alioquin advenientibus Festivitate, & termino solutionis hujusmodi, contra omnes, & singulos solvere cessantes ad declarationem incursus pœnarum, & censurarum, ac privationis prędictarum, illarumque debitam executionem per dilectum filium nostrum Raphaelem S. Georgii ad Velum aureum Diaconum Cardinalem Camerarium nostrum, sive etiam in dicta Camera Locumtenentem, ac dilectos filios præsidentes Clericos dictæ Cameræ procedatur justitia mediante, quibus ex nunc tenore præsentium committimus, & mandamus, ut advenientibus Festivitatibus, & terminis solutionis hujusmodi, vobis, & quolibet vestrum solvere cessantibus, absque aliqua alia monitione, requisitione, citatione; seu dilatione contra vos, & quemlibet vestrum, qui in solutione hujusmodi censuum, feudorum, tallearum, canonum, & responsionum cessaverint, ad declarationem incursus dictarum pœnarum, & censurarum Ecclesiasticarum, illarumque aggravationem, reaggravationem, & interdictum Ecclesiasticum, & brachii sæcularis invocationem, ac represalias, privationesque juris Vicariatus, Gubernii, feudorum, & bonorum prædictorum vobis, & cuicumque vestrum quomodolibet competentis, ac alia juris remedia opportuna, declarationemque devolutionum Civitatum, Castrorum, Terrarum, & bonorum hujusmodi ad dictam Ecclesiam usque ad debitam executionem instante dicto Procuratore procedere debeant.

Præcipit non admittere cōpensationes.

§. 3. Decernentes quoque circa præmissa nullam compensationem etiam non solutorum stipendiorum, aut aliam præterquam solutionis exceptionem admitti, nec solvere cessantes quovis modo excusari vel relevari, nec censuum, feudorum, tallearum seu aliorum jurium Cameræ prædictæ per vos debitorum vel debendorum solutionem, & exactionem retardari debere.

Formam publicationis apponit.

§. 4. Volumus autem has originales nostras literas in valvis Basilicæ Beatorum Apostolorum de Urbe, Cancellarię Apostolicæ, Audientię causarum Palatii Apostolici, & Campo Florę affigi, & in audientia publica literarum contradictarum trina vice diversis diebus legi, ita ut omnibus tamquam publicum edictum pateant, ac in ipsa Camera hujusmodi publicationis debitam relationem per duos nostros, & Romanæ Curiæ Cursores fieri decernentes, vos præmissorum Camerę debitores pręsentes, & futuros, qui citra montes, post duos menses, qui vero ultra montes fuerint post quatuor menses a die publicationis computandos, vigore earumdem literarum modo præmisso publicatarum arctari atque ligari, ac si hujusmodi originales literę vobis, & vestrum cuilibet in vestris propriis personis lectę, & pręsentatæ fuissent, cum non sit verisimile apud vos sic citatos remanere incognitum, quod tam patenter extitit publicatum, nisi forsan dictas originales literas vobis omnibus supradictis aut alteri vestrum pręfati Præsidentes, & Clerici forsan aliqua consideratione aut benignitate ducti præsentari mandaverint, quoniam tunc, & eo casu copię ipsarum literarum manu unius ex Clericis, & Notariis dictę Camerę subscriptę per quemcumque Nuntium, Tabellarium aut Notarium publicum vobis aut alteri vestrum pręsentatæ, & dimissæ originalibus literis hujusmodi eidem Nuntio restitutis, ejusque Nuntii relationi fidem plenariam adhiberi volumus, & mandamus.

§. 5. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac consuetudinibus de non solvendo usque ad sex menses vel aliud tempus a die festivitatis prædicta computandos; capitulis quoque seu pactis per vos vel aliquem vestrum ad stipendia dictæ Ecclesiæ sive Cameræ conductum cum eadem Camera, seu pro tempore existente Romano Pontifice, aut nostris, & Sedis Apostolicæ Officialibus pro tempore factis vel faciendis de retinendo supradictis per vos ipsi Cameræ præmissa occasione vobis debitis, privilegiis quoque, & indultis vobis aut alicui vestrum hactenus etiam per nos aut prædecessores nostros Romanos Pontifices forsan concessis, vel in futurum concedendis, sub quibusvis verborum formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis fortioribus efficacioribus & insolitis, etiam si illis caveretur expresse, quod interdici, suspendi vel excommunicari, aut Vicariatibus, feudis, Guberniis vel administrationibus prædictis privari non possitis, quibus, illorum tenores ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris quoad hoc specialiter, & expresse derogamus, cęterisque contrariis quibuscumque. Clausulæ derogatoriæ.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo, decimoquinto Kal. Jan. Pontificatus nostri Anno Sexto. Dat. P. A. 6. die 13. Dec.

Anno 1498. & 1499., & sexto Pontificatus D. Alexandri Papæ VI. retroscriptæ literæ affixæ & publicatæ fuerunt videlicet in Publicatio.

in Audientia contradict. 23., & Basilicæ S. Petri valvis 24. & 25. Decemb. ac Cancellariæ, & in acie Campi Floræ 13. Januarii per Everardum de Cuvinie SS. D. Nostri Curs. Ita est Petrus Mallayt *Curs. Jo. Regina &c. Item affixæ in portis Audientiæ die xv. Jan., per me P. Mallayt Curs. &c. Ita est Jo. Regina Magist. Curs.*

X.

Unio Congregationis Monacorum Ordinis Cisterciensis in provincia Thusciæ, & Monacorum ejusdem Ordinisin Provincia Lombardiæ, & exeis institutio unius Congregationis, S. Bernardi in Italia nuncupandæ, cum statutis, & ordinationibus pro ejusregimine.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

PLantatus in agro Dominico sacer Ordo Cistercien. quotidie in Ecclesia militanti producens uberes fructus, ad universalis Ecclesiæ firmamentum, & Christifidelium animarum salutem, non solum nos inducit, sed & voluntario facit, ut illa, quæ pro ejusdem Ordinis, necnon inter ipsius Monacos vigent, regularis observantiæ incremento & conservatione & augmento, per unitatis remedium pro futura noscuntur, Apostolica auctoritate statuamus, & ordinemus & alias in iis nostri Pastoralis officii partes favorabiliter impendamus.

Monasteria Thusciæ & Lombardiæ Ordinis Cistercien. invicem uniri cupiunt.

§.1. Sane pro parte dilectorum filiorum Abbatum, Prælatorum, & Conventuum, Monasteriorum dicti Ordinis Thusciæ, & Lombardiæ secundum morem ejusdem Ordinis regularis observantiæ, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi provide considerantes, quod si singulæ Provinciæ prædictæ invicem æqualiter unirentur, & ex illis una dumtaxat Congregatio S. Bernardi in Italia crearetur, non solum prædictus Ordo, & inter Abbates, Prælatos, & Monachos dicti Ordinis Monasteriorum, Provinciarum prædictarum, vigens regularis observantiæ disciplina firmitatem, & perpetuitatem, sed etiam augmentum auctore Domino susciperent, cupiunt dictas Provincias invicem perpetuo uniri, & ex illis sic unitis, unam Congregationem Monasteriorum, Abbatum, Prælatorum & Monachorum dictis Ordinis regularis observantiæ S. Bernardi in Italia nuncupandam, constitui, creari, erigi, itaut utriusque dictarum Provinciarum Thusciæ & Lombardiæ Monasteria dicti Ordinis, & illorum Monasteria & Monaci Congregationis S Bernardi in Italia de cetero perpetuis futuris temporibus nominentur, nuncupentur, & sint.

§.1. Quare pro parte dilecti filii nobilis viri Ludovici Mariæ Sfortiæ Ducis Mediolani, qui prædecessorum suorum vestigiis inhærendo, non solum Monacos dicti Ordinis, sed etiam quoscumque alios Religiosos regularis observantiæ, in visceribus suę caritatis amplectitur, ut etiam in tantis temporum perturbationibus, circa ipsorum Religiosorum incrementa intentiois multa bona temporalia eis conferre non desistit, necnon Abb atum Prælatorum, Conventuum, & Monasteriorum Thusciæ, & Lombardiæ, Provinciarum prædictarum, seu majoris partis eorum, nobis fuit humiliter supplicatum, ut ex singulis dictis provinciis Thusciæ, & Lombardiæ, unam Congregationem dumtaxat S. Bernardi in Italia nuncupandam, constituere & deputare, ac alia infrascripta statuere, & ordinare, & alias pro ejusdem Congregationis Italiæ, & in illa regularis observantiæ disciplinę manutetione opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Unamque efformare Provinciam.

§.3. Nos igitur, qui Religionis augmentum, ex commisso nobis Pastoralis officii debito, intentis desideramus affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati dilectis filiis nostris Francisco S. Eustachii, & Ascanio Mariæ S. Viti in Macello Martyrum S. R. E. Vicecancellario, Diaconis Cardinalibus, Thusciæ, & Lombardiæ Provinciarum hujusmodi respective protectoribus, etiam apud nos super hoc instantibus, auctoritate Apostolica perpetuo valitura, & hac nostra irrefragabili constitutione, easdem Thusciæ, & Lombardiæ Provinciarum Congregationes invicem perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus.

Firmat Alexander.

§.4. Ex illis invicem sic unitis, unam Congregationem Abbatum, Prælatorum, & Monacorum Monasteriorum dicti Ordinis in Thusciæ, & Lombardiæ Provinciis existentium, S. Bernardi in Italia creamus, facimus, constituimus, & deputamus. Ac eadem auctoritate decernimus statuimus, & ordinamus, quod Monaci unius Monasterii dictę Congregationis Provinciæ Italiæ prædicti Monaci esse censeantur & sint, ac quod omnia & singula Monasteria, loca seu membra ejusdem Ordinis in prædictis Provinciis, de Monacis, & Monialibus dictę Congregationis reformata, & quę in posterum reformabuntur, per totam Italiam sint & esse censeantur de prædicta Congregatione Italiæ S. Bernardi, ac ejus Præsidenti, & Visitatoribus, & Definitoribus Capituli in omnibus, & per omnia sint subjecta.

Unamque Congregationem S. Bernardi creat.

§.5. Quodque acceptationes, seu reformationes Monasteriorum, & locorum de Monacis & Monialibus dictæ Congregationis executioni demandari non possint nisi per Præsidentem dictæ Congregationis, & Visitatores vel Definitores Capituli, aut per eos quibus ipsi duxerint committendum.

Præsidentis auctoritas.

§.6. Et quod Capitulum dictæ Congregationis singulis annis in loco, & tempore statutis celebretur, ad quod tantum acce-

De Capitulo singulis annis cogendo.

accedere debeant Visitatores, & singuli Prelati Monasteriorum, seu locorum cum socio cujuslibet Monasterii electo a majori parte Conventus cujuslibet Monasterii dictæ Congregationis. Et si continget eos qui ad commune Capitulum utriusque sunt accessuri, non esse æquales, volumus, ut per electionem ita suppleatur a parte deficienti, ut æqualitas in numero electorum observetur, & in primo futuro communi Capitulo hoc dumtaxat. Quodque electio dicti Socii, qui discretus nuncupabitur, pertineat tantum ad Monacos professos sui Monasterii post biennium, & in eodem Monasterio per Definitores Capituli, vel per Præsidentem, & Visitatores dictæ Congregationis deputatos. Et quod nullus Monacus ante biennium completum post suam professionem, aut in publica pænitentia constitutus, aut excommunicatus, possit ad præfatam electionem socii vel discreti admitti. Ac quod perpetuis futuris temporibus celebratio Capituli dictę Congregationis tantum pertineat ad Visitatores, & Prælatos Monasteriorum, seu locorum in ipso Capitulo absolutos ac ad discretos ut supra electos.

Ad Capitulum qui debeant accedere.

De electione Discreti.

§.7. Et ad ipsos solos spectet electio Definitorum, seu Rectorum Capituli dictæ Congregationis, & quod quælibet personæ dictæ Congregationis, pœnam privationis vocis activæ, & passivæ per triennium continuum, ac etiam excommunicationis latę sententiæ pœnam ipso facto incurrant, a qua non possint absolvi præterquam in mortis articulo constituti, nisi a Præsidente dictę Congregationis, vel ab eo, cui ipse commiserit, quę in prædictorum Discretorum, Definitorum, Pręlatorum, Præsidentis, & Visitatorum electione verbo, vel scripto alicui directe, vel indirecte, per se vel alium, votum suum, de Prælatis, seu Visitatoribus, & Præsidente, ac Discreto vel Definitoribus eligendis exposuerit aut expresserit. Salvo quod Præsidens Capituli possit in loco Definitorii dumtaxat coram aliis Definitoribus, vel saltem majori parte eorum, non privatim, vel secrete, sed publice, & manifeste, aliquas personas idoneas nominare, & per modum tractatus proponere, ac eos ad utilitatem Monasteriorum, & salutem animarum hortari, ut magis sufficientes & idoneos Prælatos eligere debeant.

Definitorum Capituli electio ad quos spectet, & quomodo sit facienda.

§.8. Quodque singulis annis tempore Capituli, postquam Prælati, ac Visitatores locum Capituli intraverint, omnes, & singuli, tam præsentes quam absentes, a suis officiis, & dignitatibus absolvantur per Præsidentem. Quibus absolutis etiam Præsidens dictæ Congregationis se absolutum nuntiet, & ex tunc incipiant locum suæ professionis tenere.

In initio Capituli omnes Prælati sint absoluti.

§.9. Et demum in ipso loco Capituli eligantur novem Definitores per Discretos, Prælatos, & Visitatores prædictos jam absolutos, vel a majori parte ipsorum eligentium, & postea per eosdem Electores unus ex eisdem novem Definitoribus modo supradicto eligatur in Pręsidentem Capituli, qui una cum Definitoribus, durante Capitulo, habeat auctoritate Apostolica omnimodam, & plenariam facultatem, & jurisdictionem, tam in temporalibus quam in spiritualibus super omnia, & singula Monasteria, loca, seu membra, & super omnes, & singulas personas dictæ Congregationis, specialiter præcipiendi, arctandi, monendi, corrigendi, puniendi, incarcerandi, excommunicandi, sententiandi, ligandi, atque solvendi; ac etiam definitiones dictam Congregationem, seu loca, & personas ejusdem concernentes condendi, & illa sub pœnis, & censuris Ecclesiasticis observari mandandi, & faciendi.

Definitores novem eligendi ex quibus desumendus sit Præses Capituli.

Qui tempore Capituli omnimoda fruitur jurisdictione.

§.10. Ac quod indifferenter omnes prædicti electores possint pariter eligi in Definitores, Visitatores, & Prælatos, seu etiam Officiales.

Electores in Officiales eligi possunt.

§.11. Et quod prædicti novem Definitores ut præfertur pro tempore electi, habeant plenariam auctoritatem mutandi Monacos Monasteriorum, seu locorum dictæ Congregationis de loco ad locum, & omnia tractandi & definiendi, quæ secundum eorum judicium, utilitatem, & profectum dictæ Congregationis concernere videbuntur. Ac quod ad ipsos solos Definitores, vel majorem partem eorum pertineat, & spectet electio Pręlatorum, Visitatorum, & Officialium principalium dictæ Congregationis, sitque eorum electio firma, & valida, dummodo a majori parte, idest ex novem quinque concorditer conveniant in eligendo ad prędicta officia, seu dignitates, personam in aliquo Monasterio dictæ Congregationis expresse professam post biennium completum a sua professione, & in sacerdotio constitutam, non excommunicatam, vel in publica pœnitentia positam.

Quæ sit Definitorum hujusmodi auctoritas.

§.12. Ita tamen, quod nullus possit ultra triennium continuum in eodem Monasterio præfici in Prælatum, vel confirmari, sed transacto triennio poterit in alio Monasterio dictę Congregationis in Prælatum eligi, seu deputari. Et postquam per annum vacaverit a Prælatura prioris Monasterii; poterit in eodem Monasterio denuo præfici, & in Prælatum assumi. Et hoc idem in electione Confessorum Monialium Monasteriorum dictæ Congregationis observetur.

Prælaturæ triennio terminantur.

§.13. Quodque prædictorum Definitorum sententia, atque determinatio, tam in prædictis, quam in aliis inviolabiliter observetur. Quodque ab eorum sententia nemini liceat appellare, & si appellatum fuerit, talis appellatio nulla & frivola existat, & illi non deferatur. Et quod quicquid Definitores prædicti de solutione, aut determinatione quæstionum, de correctione, & mutatione Monacorum, & de modo pœnitentiarum, de assignatione & deputatione Lectorum, ac Studentium, & institutione aliorum Officialium, & quicquid tamen Spiritu Sancto donante ordinaverint, seu definiverint, totum Capitu-

A Decretis Definitorum appellatio nulla.

pitulum & omnes aliç personç dictæ Congregationis universaliter, & unanimiter, devote, & humiliter absque ulla reclamatione, seu murmuratione, vel contradictione suscipere teneantur.

Illorum tamen officium ultra decem dies non protrahitur.

§.14. Quodque prædictorum Definitorum officium quavis ratione vel causa, seu quovis modo non possit ultra decem dies protrahi vel diferri.

Debent vero designare locum futuri Capituli.

§.15. Et quod locus Capituli anni futuri, per eosdem Definitores singulis annis ante resolutionem Capituli exprimatur, pronuntietur, & publicetur.

Ad ipsosque solum spectat electio Præsidentis Capituli.

§.16. Ac quod solum ad ipsos Definitores spectet Præsidentis totius Congregationis electio, quæ singulis annis, seu de anno in annum debeat celebrari.

§.17. Et quod non possit superioris anni Præsidens, finito anno, pro alio anno immediate sequenti quomodolibet in Præsidentem dictæ Congregationis, aut Capituli eligi, vel confirmari, sed finito anno, alius omnino Præsidens in ipso Capitulo pro immediate sequenti anno eligatur. Similiter nec Prçsidens Capituli prçcedentis possit in Præsidentem Capituli immediate sequentis eligi.

Qui non possit pro alio Capitulo confirmari.

§.18. Ac quod quamprimum Præsidens dictæ Congregationis per Definitores prçdictos, vel majorem partem eorum electus fuerit habeat auctoritate Apostolica infra totum annum, usque ad sequens Capitulum, omnem illam & prorsus similem auctoritatem, & jurisdictionem in omnibus, & per omnia, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, super omnia & singula Monasteria, & loca, & super omnes, & singulas personas dictæ Congregationis, quam habent Definitores Capituli, hoc solum excepto, quod non possit Monacos de loco ad locum mutare, nec alia gravia, & magnæ importantiæ facere, nisi interveniente consensu Visitatorum prædictorum.

Quæ sit ejus auctoritas.

Visitatores defuncto Præside ejus vicibus funguntur.

§.19. Qui Visitatores ipso Præsidente infra annum officii sui decedente, ejus vices in omnibus, & super omnia obtineant.

§.20. Quodque omnes, & singulæ ordinationes, admonitiones & definitiones hactenus ante prædictam unionem per Definitores, aut Prælatos, & Visitatores utriusque Congregationis factæ maneant in ipso suo robore, usque ad immediate sequens commune Capitulum, & deinde intelligantur, & sint nullæ, & pro nullis cassis habeantur, nisi per Definitores novç Congregationis iterum approbentur.

Pænæ contra se opponentes huic unioni.

§.21. Districtius inhibentes sub excommunicationis pœna, quam eo ipso contrafacientes incurrant, & a qua præterquam ab Apostolica Sede, nisi in mortis articulo constituti, absolutionis beneficium nequeant obtinere, ne aliquis prædicti Ordinis Monacus, cujuscumque gradus, dignitatis, præeminentiæ & conditionis fuerit, per se vel alium, directe, vel indirecte, audeat prçdictç unioni sic factæ se opponere, aut aliquam perturbationem, scissuram, vel dismembrationem domorum Monasteriorum, locorum, & Monacorum dictæ Congregationis quoquomodo procurare, quærere, aut facere.

Novæ Congregationi omnia & singula Privilegia ceterarum Provinciarum communicantur.

§.22. Et ne occasione hujusmodi unionis Monasteria, loca, seu Monaci, & aliç personæ dictç Congregationis, detrimentum aliquod in privilegiis suis patiantur, sed potius ampliores favores, & gratias, ac prærogativas a prædicta Sede reportent, eadem auctoritate Apostolica (firmis tamen remanentibus omnibus, & singulis supradictis) omnes & singulas gratias, concessiones, indulgentias, & peccatorum remissiones, immunitates, exemptiones, facultates, privilegia, & indulta spiritualia, & temporalia qualiacumque sint, quorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, habere volumus pro expressis, prædictarum Provinciarum Congregationibus: ac cuilibet earum, tam circa Monasteria, quam circa Prælatos, Monacos, & personas earumdem Congregationum, cum diversę, & separatæ erant, a nobis, vel Prædecessoribus nostris, aut aliis auctoritatem habentibus, conjunctim, vel divisim, vel in genere concessis, prædictæ novæ Congregationi S. Bernardi in Italia, de novo ex certa scientia concedimus, & ad illa, quoad illius Monasteria, Prælatos, Monacos, & personas extendimus, ac ei suffragari volumus in omnibus, & per omnia, perinde ac si prædictç Congregationi S. Bernardi in Italia, quoad illius Monasteria, Prælatos, & Monacos, & personas specialiter, & expresse concessa fuissent.

Clausulæ derogatoriæ.

§.23. Non obstantibus ordinationibus, & constitutionibus Apostolicis, necnon Monasteriorum Thusciæ, & Lombardiæ Provinciarum, ac Ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, necnon privilegiis, & indultis, eisdem Thusciç, & Lombardiæ Congregationibus, & illorum Monasteriis, quomodolibet per dictam Sedem concessis, quibus quatenus prçmissis unioni, statuto, ordinationi, decreto, & aliis in prçsentibus literis contentis quomodolibet obsistere habeant; specialiter & expresse derogamus, ac pro nullis, & non concessis haberi volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Præservatio jurium Monasterii Sancti Ambrosii Mediolanen.

§.24. Per hoc autem, ordinationibus per nos seu auctoritate Apostolica de consensu Ascanii Mariç Vicecancellarii, quoad Monasterium S. Ambrosii Mediolanensis factis, seu faciendis, nullum prçjudicium volumus generari.

Nulli ergo &c.

Dat. die 23. Decem. 1497 An. VI.

Dat. Romæ apud S. Petrum anno Domini 1497. 10. Kal. Jan. Pontificatus nostri Anno sexto.

Privi-

XI.

Quod Pauperes Jesuati, de cetero Fratres Jesuati S. Hieronymi nuncupentur, ceteris Religiosis ejusmodi denominatione interdicta.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

AD sacram Petri Sedem divina dispositione vocati, piis fidelium presertim sub Religionis habitu Domino militantium votis, favorem benevolum impartimur.

Congregatio ista antiquitus instituta, Ecclesias sub invocatione S. Hieronymi construxit, & ipsum in protectorem elegit.

§.1 Sane exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum universorum Pauperum Societatis Pauperum Jesuatorum nuncupatorum petitio continebat, quod licet jam annis centum, & quinquaginta decursis, vel circa dicta Societas instituta, & ab inde usque in presentem diem, omnes eorum Domorum Ecclesiæ, seu Oratoria sub invocatione S. Hieronymi constructa fuerint, ipsumque in eorum protectorem elegerint, & sub eadem Sancti Hieronymi invocatione semper vixerint, prout vivunt de præsenti, ipsiusque S. Hieronymi festivitatem, devote & solemniter annis singulis in eorum Ecclesiis, sive Oratoriis celebraverint, & Pauperes Societatis Pauperum Jesuatorum nuncupatorum appellati extiterint; Nihilominus nonnulli Clerici, sive Religiosi viri, qui non sub invocatione S. Hieronymi, sed aliorum Sanctorum, eorum Ecclesias olim construi fecerunt, ad perturbandum & inquietandum dictam Societatem, eorum Sanctorum invocationes mutare, & se eorumque Ecclesias sub invocatione ejusdem S. Hieronymi intitulare, & denominare, ac hujusmodi S. Hieronymi festivitatem celebrare, & sub ejusdem Sancti invocatione questus fieri facere in prejudicium Societatis dictorum Pauperum non verentur.

Supplicatque Papæ ut de cetero Fratres Jesuati S.Hieronymi nuncupentur, & Confraternitatibus laicorum in eorum Ecclesiis institutis eam dem denominationem concedere possint.

§.2. Et sicut eadem petitio subjungebat, cum nonnulli laici pia devotione deducti, certas confratrias infra circuitum domorum dictorum Pauperum de Ordinarii loci, ac ipsorum Pauperum licentia erexerint, & instituerint, & in dies de eadem licentia erigere velint, cuperentque dicti Pauperes, quod ipsi dictis Confratribus, ut tam per eos hactenus in eorum domorum circuitibus erectas Confratrias, quam in posterum inibi erigendas, dicti Sancti Hieronymi denominandi & eumdem S Hieronymum pro eorum vexillo deferendi, licentiam concedere valeant eis per nos indulgeri; Quodque etiam ipsi de cetero perpetuis futuris temporibus non Pauperes Societatis Pauperum Jesuatorum, sed Fratres Jesuati Sancti Hieronymi appellari debeant, statuere, & ordinare, aliasque in premissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Qui Pontifex petita concedit.

§.3. Nos qui cunctarum præsertim religiosarum personarum pacem, & quietem, sinceris exoptamus affectibus, ipsosque Pauperes a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, omnibus, & singulis Religiosis Clericis, & Laicis sub virtute sancte obedientiæ, & si non paruerint, excommunicationis latæ sententiæ pœna, quam incurrant eo ipso, ut eorum Sanctorum invocationes, sub invocatione dicti S. Hieronymi mutare, & illud nomen S. Hieronymi ipsis Ecclesiis appropriare, & celebritatem festi ejusdem S. Hieronymi; quando per eosdem Pauperes celebrari contigerit, directe, vel indirecte, quo minus populus ad eorum Ecclesias sive Oratoria confluant, necnon processiones quascumque temporis festivitatis dicti S. Hieronymi per Dominos, Universitates, & Communitates, Civitatum, Terrarum, & locorum hactenus ad Ecclesias, seu Oratoria dictorum Pauperum fieri solitas, & quas in posterum perpetuis futuris temporibus fieri contigerit, impediri, seu perturbare, necnon sub invocatione dicti S. Hieronymi in præjudicium dictorum Pauperum, aliquas quæstuas facere quoquomodo presumant, præcipiendo mandamus. Ipsis quoque pauperibus, ut dictarum Confratriarum Confratribus tam per eos hacteuus eorumdem Pauperum domorum circuitibus erectas Confratrias, quam in posterum ibidem erigendas, Confratrias dicti S. Hieronymi denominandi, ipsumque S. Hieronymum pro eorum vexillo deferendi licentiam concedere possint indulgemus. Ac statuimus, & ordinamus, quod dicti Pauperes de cetero etiam perpetuis futuris temporibus non pauperes Societatis Pauperum Jesuatorum, sed tantum, Fratres Jesuati dicti S. Hieronymi denominentur, & appellentur.

Ceteris ea, quæ isti Fratres faciunt, agere interdicit.

Eosque non pauperes Sancti Hieronymi, sed pauperes Jesuatos concedit appellari.

Obstantibus derogat.

§.4. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Societatis statutis, ac consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptorum.

§.5. Et quia difficile foret &c.

§.6. Nulli ergo &c.

Dat.P. An.8. 22. Augusti.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo nonagesimo nono, 11. Kal. Septembris, Pontificatus nostri Anno 8.

XII.

Privilegia ædificantium in via Alexandrina nuper in Urbe directa, a Castro Sancti Angeli ad Plateam S. Petri Principis Apostolorum.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

ETsi universis Romanæ Ecclesiæ dominio temporali subjectis Civitatibus pro earum statu prospero, & incrementis felicibus Apostolica nos deceat provisione consulere, Almæ tamen Urbi nostræ Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli Martyrio consecratæ, quę ipsius Petri Sedes, Sacerdotii Principatus, & christianæ Religionis caput existit, eo nos convenit ampliori cura prospicere, quo ipsam Sacerdotalem civitatem cunctis aliis prælatam, nobis quod peculiarem filiam, quadam pręcipua, & singulari dilectione, in visceribus gerimus caritatis.

Iste Pont. viā directā a porta Castri Sancti Angeli usque ad Plateam S. Petri fieri eamque Alexandrinam appellari mandavit.

§. 1. Sane cum superiori anno, ex deliberatione & commissione nostra, pro Incolarum dictæ Urbis, ac Curialium in ea commorantium, & Peregrinorum ad illam pro tempore, & præsertim hoc Sacro Anno Jubilęi centesimo, confluentium commoditate, ipsiusque Urbis decore, via recta Alexandrina nuncupata, a Porta Castri S. Angeli usque ad Plateam Sancti Petri, de dicta Urbe fieri cœpta fuisset, ac circa illam domos, & ędificia ab utraque parte pro majori dictę viæ ornamento extolli, & ædificari desideraremus. Nos Venerabilibus nostris Petro Archiepiscopo Reginen. dictæ Urbis Gubernatori &c.

Et modo privilegia in ea ædificantibus concedit.

§. 2. Et ut personæ libere in dicta via ædificare valeant, de simili consilio, ac ex certa nostra scientia, & de Apostolicæ potestatis plenitudine statuimus, decernimus, & ordinamus, ut de domibus in dicta via ædificandis, & emendis, alias in omnibus, & per omnia, juxta tenorem literarum Sixti Papæ IV. prædecessoris nostri, ac etiam nostrarum, in favorem domos in Urbe ædificantium, & ementium editarum, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro sufficienter expressis, & insertis, cum omnibus & singulis in eis contentis privilegiis, indultis, dispensationibus, concessionibus, & clausulis potiori pro cautela innovamus, & ad domos ædificandas hujusmodi, ac personas illas ædificantes, & ementes extendimus, libere disponere possint, dictæque domus, & personæ sub eisdem literis, etiam quoad privilegia, indulta, dispensationes, & concessiones hujusmodi, ac omnia, & singula alia in illis contenta, sint & esse censeantur.

Decretum irritans.

§. 3. Decernentes irritum, & inane, si secus super iis, a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Clausulæ derogatoriæ.

§. 4. Non obstantibus pręmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, legibus quoque Imperialibus, Statutis, & consuetudinibus dictæ Urbis municipalibus, ac Ecclesiarum, Monasteriorum, sive Regularium locorum, quorum fundi, domus, & loca hujusmodi locari, concedi, permutari, sive vendi, vel alienari contigerit, juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, necnon omnibus illis, quę nos in nostris, & pręfatus Sixtus prędecessor in suis literis prędictis, volumus non obstare, cęterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicę, millesimo quingentesimo, Pontificatus nostri Anno 8. Dat. an. 1500. Pontif. viii.

XIII.

Institutio officii Summatoris literarum Apostolicarum, in officium perpetuum vacabile, cum indultorum, & gratiarum concessione.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Causæ hujus institutionis officii.

IN eminenti Apostolicæ Sedis specula Romanus Pontifex dispositione divina constitutus, ad ea libenter intendit, per quę ad recipiendum literas Apostolicas per Cameram pro tempore expediendas, & illarum summaria facienda, eaque referenda, talis persona deputetur, quę ad præmissa peragenda fidelis, & idonea habeatur, & postquam in iis instructa laudabiliter versata fuerit, nequeat amoveri, cum ex amotione prædicta, tam propter imperitiam, quam parvam cognitionis literarum prædictarum experientiam, eidem expeditioni non parva scandala, & pericula possent faciliter provenire, cum ejusdem Sedis ignominia, & gravi partium expeditionis hujusmodi, in Romana Curia, ad quam de diversis Mundi partibus continuo confluit multitudo, persequentium dispendio, & detrimento.

Institutio officii, Summatoris literarum Apostolicarum, vacabilis, ad instar aliorum officiorum Rev. Cameræ Apost.

§. 1. Cum itaque officium recipiendi, videndi, summandi, & referendi literas Apostolicas, quæ per Cameram Apostolicam pro tempore expediuntur, quod dilectus filius Magister Ludovicus de Panafid. Decanus Ecclesiæ Oveten. Scriptor, & familiaris noster, ex fel. rec. Innocentii Papæ Octavi prædecessoris nostri, & deinde dicto prædecessore (ut Domino placuit) de medio sublato, & nobis divina favente clementia ad apicem summi Apostolatus assumptis, ex nostra concessione, fideliter & laudabiliter, per duodecim annos vel circa exercuit, pro faciliori literarum earumdem in dicta Camera directione, & expeditione, admodum necessarium existat, expediatque ut officium prędictum, ad instar aliorum dictæ Camerę officiorum, perpetuum fiat, quo cum majori fide, cura & diligentia valeat exerceri; Nos volentes debite providere, prędictum Ludovicum, qui etiam continuus commensalis noster, & literarum Apostolicarum de minori Parcho Abbreviator, necnon Cancellariæ Apostolicæ Ostiarius existit, ob grata devotionis, & fa-

& familiaritatis obsequia, quę nobis, & Apostolicę Sedi hactenus impendit, & adhuc solicitis studiis impendere non desistit, necnon laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus personam suam, tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum testimoniis, juvari percepimus: favore prosequi gratioso, ipsamque a quibusvis excommunicationis &c. censentes, Motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, officium Summatoris literarum per Cameram prædictam expediendarum hujusmodi, ad instar aliorum dictæ Curiæ officiorum perpetuorum auctoritate Apostolica, tenore præsentium erigimus, & instituimus, statuentes, & ordinantes, quod de dicto officio, tam hac prima vice, quam quotiens deinceps pro tempore illud vacare contigerit, personæ ad illud exercendum idoneæ, per eam quoad vixerit tenendo, & exercendo, per nos, & successores nostros Romanos Pontifices canonice intrantes provideri, seu illud concedi, & assignari debeat, liceatque dicto Ludovico, & officium ipsum pro tempore obtinenti, de illo, prout Scriptores literarum Apostolicarum, de officio Scriptorię literarum earumdem disponere possunt, disponere, ac literas dictam Cameram expediendas more solito recipere, videre, & summare, ac nobis & successoribus nostris prędictis, seu Præsidentibus dictæ expeditioni pro tempore deputatis, ut moris est referre, illasque ad Cameræ, & Secretariæ Apostolicarum registra dirigere, qui de salario solito contentari tenentur.

Concessio privilegiorum, & emolumentorum.

§.2. Ac omnibus privilegiis, gratiis, indultis, exemptionibus, honoribus, prærogativis, & immunitatibus, quibus Scriptores literarum earumdem utuntur, potiuntur, & gaudent, uti potiri, & gaudere. Et nihilominus de hujusmodi officio sic ac a primæva ejus erectione vacante cum honoribus, oneribus, salariis, emolumentis consuetis, ac aliis præmissis, dicto Ludovico motu, scientia, & auctoritate præmissis, providemus, illudque sibi quamdiu vitam duxerit in humanis concedimus, & assignamus. Decernentes eumdem Ludovicum, ad officium hujusmodi, ejusque liberum exercitium, necnon honores, onera, & emolumenta aliaque præmissa, per dictos Pręsidentes recipiendum, & admittendum fore, prout nos illum ex nunc recipimus, & admittimus.

Exequutores harum literarum deputat.

§.3. Quo circa dilecto filio Magistro Francisco Remulo, Clerico Narden. Protonotario nostro, pro nobis, & Romana Ecclesia Urbis Gubernatori, & in Camera prædicta pro dilecto filio Raphaele S. Georgii ad Velum aureum Diacono Cardinali Camerario nostro, Locumtenenti, per Apostolica scripta, motu simili mandamus, quatenus præmissa omnia & singula, ubi, quando, & quoties opus fuerit, publicari faciat, auctoritate nostra dictum Ludovicum ad effectum hujusmodi, ejusque liberum exercitium, ac honores, onera, & emolumenta, aliaque præmissa recipi, & admitti, juxta dicti decreti continentia, & tenorem non permittens, eum per dilectos filios Secretarios nostros, seu quoscumque alios, desuper quovis modo molestari. Contradictores &c.

§.4. Non obstantibus &c.

Nulli ergo &c.

Dat. die 22. Sept. 1500. An. 9.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicę 1500., decimo Kalen. Octobris, Pontificatus nostri Anno nono.

XIV.

Ex Regest. in Archiv. Vat.

Minimorum, seu Eremitarum Ordinem a Sancto Francisco de Paula nuper institutum, Privilegiis, & gratiis donans approbat, Regulam noviter reformatam confirmat, ipsumque ad Mendicantium Ordinum prærogativas, & indulgentias extendit.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

AD ea, quæ circa decorem Sacræ Religionis, ac statum personarum sub illius suavi jugo in voluntaria paupertate degentium salubriter dirigendarum tendere noscuntur, paterna sollicitudine prospicientes, iis, quæ ad hoc tam ex Apostolicæ Sedis concessione, quam provida ministrorum ejusdem Religionis ordinatione emanarunt, libenter cum a nobis petitur, Apostolici adiicimus muniminis firmitatem, & alia super hoc ordinamus, prout ad Religionis ipsius conservationem & animarum salutem in Domino cognoscimus salubriter expedire.

B. Franciscus Eremitorium in loco de Paula ædificat, ex concessione Archiepiscopi Cusentini.

§.1. Dudum siquidem pro parte dilecti filii Francisci de Paula Ordinis minimorum Ministri Generalis tunc Eremitæ Cusentinę Diœcesis fel. rec. Sixto Papæ quarto Prædecessori nostro exposito, quod olim antea bo. me. Pirrhus Archiepiscopus Cusentinus tunc in humanis agens eidem Francisco, ut quoddam Oratorium sive Ecclesiam sub vocabulo Sancti Francisci in tenimento de Paula dictæ Diœcesis edificare posset licentiam concesserat; ipse Franciscus oratorium hujusmodi propriis manibus & expensis cum dormitorio pro ipsius ac sociorum suorum usu & habitatione pro magna parte ædificaverat, & nonnullos socios vitam eremiticam ducentes receperat, ipseque Archiepiscopus prefatum Oratorium sive Ecclesiam una cum omnibus membris & pertinentiis suis prefato Francisco & sue Congregationi in perpetuum donaverat & nonnulla alia suę & sociorum prędictorum devotioni, & saluti convenientia, salutifera & opportuna concesserat, fecerat & ordina-

dinaverat, quodque oratorium ipsum adhuc pro sufficienti habitatione Francisci & heremitarum prædictorum perfectum omnino non erat, illudque Christifidelium eleemosinis cum necessariis officinis continuo ædificabant, ampliabant, & etiam exornabant, præfatus Sixtus Prædecessor tunc Episcopo S. Marci ejus proprio nomine non expresso suis dedit litteris in mandatis, ut si & postquam vocatis, qui forent evocandi, de premissis sibi legitimè constaret, concessionem & litteras dicti Archiepiscopi & in eis contenta cum suppletione defectuum approbaret & confirmaret, ipseque Prædecessor in eventum approbationis, & confirmationis, ac suppletionis hujusmodi eisdem heremitis, ut omnibus & singulis privilegiis, indultis, & gratiis, quibus frater Petrus de Pisis, ceterique heremitæ potiebantur, & gaudebant, uti & gaudere possent, concessit per quasdam primò; & deinde cum tunc Episcopus Sancti Marci præfatus ad executionem literarum predictarum legitime procedens licentiam, donationem, concessionem, ordinationem, & literas Archiepiscopi hujusmodi, ac in eis contenta cum suppletione defectuum approbasset, & confirmavisset, approbationem, confirmationem, & suppletionem hujusmodi eidem Sixto Prædecessori, quodque præfatus Archiepiscopus inter alia per eum tunc eisdem heremitis concessa prædictum Oratorium sive Ecclesiam S. Francisci & alia quecumque loca, & Ecclesias per eos, imposterum recipienda cum omnibus membris & pertinentiis suis, heremitisque, & personis inibi pro tempore degentibus, ac rebus omnibus ad eos locaque ipsa quomodolibet pertinentibus & spectantibus ab omni jurisdictione, subjectione, & superioritate Matrum Ecclesiarum, ac sua, suæquæ Ecclesiæ Cusentinæ cæteraque personarum imperpetuum exemerat & liberaverat, ac sub protectione, submissione, & jurisdictione Sedis Apostolicæ remiserat & reclamaverat; pro parte Francisci, & heremitarum predictorum expositis, quia a nonnullis asserebatur, literas prædictas, & confirmationem, approbationem & defectuum suppletionem, ceteraque alia & singula per præfatum Episcopum Sancti Marci illarum vigore facta, & inde secuta quæcumque viribus non subsistere, pro eo quod quamlpura speciali nota digna sub generalitate verborum in eisdem litteris expressa dumtaxat fuerant, idem Prædecessor per alias suas donationem, concessionem, ordinationem, constitutionem, remissionem, relaxationem, indulta, gratias, & literas præfati Archiepiscopi, omniaque & singula in eis contenta tam circa deputationem præfati Francisci in Superiorem, Patrem, Rectorem, & Priorem dictæ Congregationis, & aliorum Superiorum, & officialium electionem, Statutorum editionem, concessionem jurisdictionis in Officiales, res, & bona dicte Congregationis in spiritualibus & temporalibus, correctionem rebellium,

Hæc sedulo examinari, confirmarique mandavit Sixtus IV. Episcopo S. Marci.

Qui etiam reperit Donationem vere factam locaque jurisdictioni S. Sedis reservata.

Sixtus itaque Donationem, ceteraque omnia firmavit.

inobedientium, ac delinquentium, & illorum absolutionem, necnon concessionem Altaris portatilis, ministrationem Sacramentorum Ecclesiasticorum, confessiones audiendas, dispensationes, & commutationes votorum, necnon receptionem novorum heremitarum, & nonnulla alia salutiferum statum dictæ Congregationis concernentia, quę tunc expressa fuerunt, suasque & dicti Archiepiscopi litteras, necnon approbationem, confirmationem, & suppletionem defectuum præfati Episcopi S. Marci, processusque desuper habitos & inde secuta quæcumque, quæ pro expressis haberi voluit, rata & grata habens, illa omnia laudavit, approbavit, confirmavit, & communivit cum simili defectuum suppletione.

§. 2. Decrevit quoque priores litteras, ac processus hujusmodi, & inde secuta quęcumque valorem, & roboris firmitatem obtinere perinde ac si in eisdem literis omnia per dictum Archiepiscopum concessa specialiter & singulariter narrata & expressa fuissent, & insuper Franciscum & heremitas prædictos, ac eorum quemlibet, heremitoriumque sive Ecclesiam Sancti Francisci de Paula hujusmodi, ac omnia & singula heremitoria, Ecclesias, & loca per eos in quibuscumque Civitatibus & Diœcesibus, ac ubilibet eatenùs recepta, & imposterum recipienda cum omnibus juribus & pertinentiis suis, heremitasque & personas in illis pro tempore degentes, ac res & bona quæcumqne mobilia & immobilia ad eas, ac heremitas, & personas, ac eorum quemlibet, ac loca, heremitoria, & Ecclesias hujusmodi quomodolibet communiter vel divisim spectantia & pertinentia ab omni jurisdictione dominio, & potestate, visitatione, correctione & superioritate prefati, ac pro tempore existentis Archiepiscopi Cusentini, et aliorum Archiepiscoporum, Episcoporum, Ordinariorum, Judicum, et Superiorum quorumcumque, etiam illorum, in quorum jurisdictione, Civitatibus, et Diœcesibus heremitoria, loca, Ecclesiæ ipsæ, et heremitæ ac personæ, res, et bona hujusmodi consisterent et consistere poterant quomodolibet in futurum, auctoritate Apostolica de speciali gratia prorsus exemit, et totaliter etiam liberavit, ac sub Beati Petri, et Sedis memoratæ, ac Romanæ Ecclesiæ, et sua protectione suscepit, ac exempta, et immunia esse voluit, sibique et successoribus suis Romanis Pontificibus canonicè intrantibus, ac dictæ Sedi immediatè subjecit, ita quod Archiepiscopi, Episcopi, Ordinarii, Judices supradicti ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua ageretur, ubicumque committeretur delictum, vel iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, nullam in eas heremitoria, loca, et Ecclesias, heremitasque, et personas hujusmodi, ac res, et bona prædicta jurisdictionem, potestatem aut dominium possent quoquomodo exercere, sed dumtaxat coram dicta Sede vel ejus Legatis

Heremitorium illi super Consentinum Oratorium, bona omnia & personas soli Apostolicæ Sedi immediate subjecta declaravit.

gatis ipsi, et heremitæ, et aliæ personæ in locis, Ecclesiis, et heremitoriis hujusmodi pro tempore degentes tenerentur de justitia respondere.

Quàm declaratione ad acquirenda in posterum heremitoria extendit.

§.3. Et insuper eis omnibus, et singulis heremitis, ac personis, locis, Ecclesiis, et heremitoriis, ut omnibus et singulis privilegiis, indulgentiis, concessionibus, gratiis, indultis, ceterisque omnibus, et singulis in illis, ac aliis suis, ac ipsius Cusentini Archiepiscopi literis sæpe dictis, ac per eas habitis processibus prædictis contentis eis ac heremitoriis, Ecclesiis, et locis hujusmodi concessis, et concedendis in quacumque Civitate, et Diœcesi, et ubicumque, et in quocumque loco, auctoritate prædicta uti, et gaudere, eaque omnia, et singula in suis hujusmodi, ac aliis, et prefati Archiepiscopi prænominatis litteris, et processibus desuper habitis contenta cujusvis superioris super hoc, aut aliquo præmissorum, licentia minimè requisita, a quibuscumque etiam contradictionibus, exceptionibus, et impedimentis remotis, auctoritate prædicta libere et licitè exercere possent, et valerent, concessit, & indulsit.

Hæc omnia confirmavit Innocentius VIII.

§.4. Postea vero piæ me: Innocentius PP. VIII. etiam per alias suas, in quibus literę Sixti Prædecessoris hujusmodi de verbo ad verbum insertæ fuerunt, easdem literas, ac omnia, et singula in eis contenta recens laudavit approbationem, confirmationem, communicationem, suppletionem defectuum, decretum, exemptionem, liberationem, susceptionem, voluntatem, concessionem, et indulta hujusmodi, ac prout illa concernebant omnia et singula in eisdem literis contenta et enarrata auctoritate Apostolica confirmavit, et approbavit cum simili defectuum suppletione.

B. itaque Franciscus nonnulla prorsus Heremitis condidit Statuta.

§.5. Postmodum verò pro parte dictorum heremitarum nobis exposito, quod prefatus Franciscus habens ad hoc ab eodem Pirrho Archiepiscopo specialem facultatem per eosdem Sixtum, et Innocentium Prædecessores successivè confirmatam, et ad quæcumque loca, quæ eidem Congregationi donari contingeret, ampliatam, illarum vigore pro salubri directione heremitarum societatis ejusdem nonnulla divini cultus augmentum, et animarum salutem, et vitæ heremiticæ hujusmodi perseverantiam, et eorum prosperitatis votivæ successus concernentia, Sacris Canonibus non contraria sub regula ordinis fratrum Minimorum pauperum heremitarum dicti Fratris Francisci de Paula in tredecim capitulis contenta statuerat, & ordinaverat, quæ voluerat & mandaverat per heremitas ejusdem Societatis perpetuis futuris temporibus observari.

Ea confirmavit Alexander.

§.6. Nos tunc supplicante etiam cl. me. Carolo Francorum Rege, qui ad dictum ordinem singularem ferebat devotionem, per alias nostras literas statuta & ordinationes hujusmodi, ac omnia & singula in dictis Capitulis contenta, quę tunc diligenter inspici, ac de verbo ad verbum inseri fecimus, etiam cum suppletione defectuum approbavimus & confirmavimus, postea verò per reliquas nostras in forma Brevis literas omnia, & singula privilegia, indulgentias, immunitates, exemptiones, gratias, & indulta quæcumque ipsis heremitis & eorum ordini, ac domibus, etiam ante erectionem hujusmodi ordinis, dum heremiticam vitam ducerent, per eosdem Sixtum, & Innocentium, ac alios Romanos Pontifices Prędecessores nostros, & nos quomodocumque concessa, quę omnia pro expressis haberi volumus, auctoritate Apostolica approbavimus, & perpetuæ robur firmitatis obtinere decrevimus.

Ordini vero concedit omnia & singula Privilegia Ordinum Mendicantium.

§.7. Et quia dicti Prædecessores singula privilegia, exemptiones, immunitates, indulgentias, & indulta quęcumque Prędicatorum, Minorum, Heremitarum Sancti Augustini, ac Carmelitarum, necnon aliis Mendicantium Ordinibus, & illorum Professoribus, ac domibus, et eorum Ecclesias visitantibus, et cuilibet eorumdem ordinum quomodocumque concessa ad ordinum minimorum hujusmodi extenderunt, nos pariter eorum extensionem confirmavimus, et si quæ alia indulta, privilegia, et gratiæ post datam extensionis hujusmodi a dictis Prædecessoribus, vel a nobis eisdem ordinibus mendicantium, vel alicui eorum concessa essent, illa ad eosdem heremitas, ac illorum ordinem, et domos extendimus et ampliamus, ac ipsis suffragari volumus in omnibus et per omnia perinde ac si pro eis emanassent, prout in singulis literis, et capitulis prędictis plenius continetur.

B. Franciscus Statuta antea efformata, reformat, datque Fratribus Tertii Ordinis.

§.8. Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte Francisci, & Heremitarum prędictorum petitio continebat, ipse Franciscus una cum nonnullis aliis heremitis Congregationis ejusdem tredecim Capitula Statutorum, & ordinationum prædictarum in decem capitula reduxerit, & illorum aliqua pro salubriori directione fratrum minimorum ejusdem ordinis olim societatis dictorum heremitarum mutaverit, aliqua etiam addiderit, quæ voluit, & mandavit per eosdem fratres deinceps perpetuis futuris temporibus observari, ipsi etiam cupiant regulam, & modum vivendi fratrum utriusque sexus Tertii Ordinis Fratrum Tertiariorum utriusque sexus Fratris Francisci de Paula nuncupatorum, pro personis utriusque sexus pœnitentiam secundum ipsius Fratris Francisci salubria monita facere volentibus, secundum modum vivendi eis per ipsum fratrem Franciscum in septem Capitulis redactum, datum ad fratres minimorum, & eorum Ordinem extendi pariter, & ampliari, pro parte Francisci, & aliorum fratrum dicti ordinis prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut singulis tam Pirrhi Archiepiscopi, quam Episcopi Sancti Marci, & Sixti, ac Innocentii prędecessorum prędictorum, ac nostris literis prædictis, & in eis contentis, necnon reductioni, mutatio-

Eaque Papæ porrigit confirmanda.

tationi, alterationi, ac regulæ seu modo vivendi prędictis robur Apostolicę confirmationis adiicere, & regulam hujusmodi in ordinem minimorum de novo erigere, necnon regulam, seu modum vivendi fratrum Tertii Ordinis hujusmodi ad eosdem fratres extendere, & ampliare, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Quod benigne concedit Pontifex.

§. 9. Nos igitur, qui amatores Regularis vitæ libenter confovemus, & pia ac paterna charitate prrosequimur, & eis quantum cum Deo possumus, favorem benevolum impartimur, hujusmodi, necnon charissimi in Christo fiii nostri Ludovici Francorum Regis Illustris, qui ut asseritur, ad eosdem fratres minimorum; & eorum Ordinem specialem gerit devotionis affectum, nobis super hoc pro eisdem cum instantia supplicantis supplicationibus inclinati, Pirrhi Archiepiscopi, ac Sixti, & Innocentii Prędecessorum prędictorum, ac nostras literas prædictas, necnon omnia, & singula in eis contenta, alia quoque privilegia, concessiones, immunitates, exemptiones, indulta quæcumque eisdem fratribus minimorum, ac eorum ordini, & domibus a Sede Apostolica, vel Legatis ejusdem, seu alias quocumque modo facta, & concessa, quatenus in usu existant, necnon reductionem, mutationem, alterationem dictorum decem Capitulorum,ac regulam,seu modum vivendi fratrum tertii Ordinis hujusmodi, necnon omnia, & singula in decem capitulis, ac regula, seu modo vivendi hujusmodi contenta, quę diligenter inspici, ac præsentibus de verbo ad verbum annotari fecimus, auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, supplemusque omnes, & singulos defectus tam juris, quam facti, si qui forsan intervenerint in eisdem, & pro potiori cautela societatem pauperum heremitarum hujusmodi in ordinem fratrum minimorum dicti Francisci de Paula erigimus, ac singulas literas, & in eis contenta, ac privilegia, concessiones, immunitates, exemptiones, & indulta quæcumque eisdem fratribus, ac eorum ordini, & domibus a Sede Apostolica prædicta, vel Legatis ejusdem, seu alias quomodocumque facta, & concessa, quę hic, ac si de verbo ad verbum inserta forent, pręsentibus haberi volumus pro expressis, quatenus sint in usu, & observantia, innovantes, ac de novo concedentes, ea omnia, quæ circa statuta, & ordinationes confirmata per eumdem Franciscum reducta, immutata & alterata fuerint, de novo eadem auctoritate reducimus, immutamus, & alteramus, regulamque, seu modum vivendi fratrum Tertii Ordinis hujusmodi ad eosdem fratres minimorum extendimus, ac volumus illam, & illum, necnon contenta in dictis decem capitulis juxta eorum continentiam, & tenorem perpetuis futuris temporibus per ejusdem Ordinis minimorum fratres, qui nunc sunt, & pro tempore erunt, pro eorum regularibus institutis inviolabiliter observari.

§. 10. Tenores vero dictorum decem Capitulorum, necnon Regulæ, seu modi vivendi fratrum Tertii Ordinis hujusmodi de verbo ad verbum sequuntur, & sunt tales.

Incipit Regula, & vita Fratrum Minimorum Fratris Francisci de Paula.

CAPITULUM I.

De observantia Divinorum Præceptorum.

§. 11. Fratres minimorum minimi, qui vitam, & regulam Sanctissimi Evangelii Domini nostri Jesu Christi imitantur, viventes sub voto paupertatis, castitatis, obedientiæ, & vitæ quadragesimalis promittunt obedientiam, & reverentiam Sanctissimo Christi Vicario Alexandro Papæ Sexto, & ejusdem Successoribus canonice electis, & Ecclesiæ Romanæ, fratrique Francisco de Paula, & ejus pro tempore successoribus: studeant omnes hujus Religionis fratres humiliter obedire, nunquam ab hujus vitæ, & regulæ professione recessuri, quam qui secuti fuerint, pax super illos, & Benedictio Dei suscipientes. Verum hanc vitam, ac sub hac regula profitentes primum divina pręcepta cum reliquis eorum saluti congruentibus scire, & sedulo observare intendant, Deum ante omnia, & super omnia toto corde, totisque viribus amantes, & proximos sicut semetipsos. Deinde universalia Sanctæ Ecclesiæ præcepta custodire curent, neque his contenti sint, sed ut fervidi ad reliqua Euangelii consilia ascendere libenter, & avide contendant, recordenturque cum hæc omnia fecerint, se esse inutiles servos, & meminerint, quod nemo ponens manum ad aratrum, & aspiciens retro aptus est Regno Dei.

CAPITULUM II.

De Divino Officio, & Sacrificio, laudibus Divinis.

§. 12. Fratres Clerici alacriter instantes horarum canonicarum officium secundum Ritum Curiæ Romanæ, calendario tamen correcto, ut sint unius moris in Domo Domini, per totum ordinem concorditer observandum voce quadrata, & sine nota persolvant: de festis solemnibus terræ, aut loci missa conventualis si dicenda videbitur, dumtaxat fiet cum commemoratione festi, de quo celebrabitur officium dedicationis ante Ecclesiarum ordinis tam præteritæ, quam futuræ festum per universum ordinem Dominica prima post octavam visitationis Virginis Mariæ unanimiter solemnizando fiat in Dominicis, in solemnibus diebus, in festis terræ, & loci, in quo fratres habitant in pręsentia fratres, & in aliis si videbitur poterit missa in choro

legi voce quadrata, & hoc sine nota ad modum Canonicarum horarum. In his etiam missis poterunt unus, vel duo, & ad plus tres fratres indui; missæ autem particulares obligatoriç, seu quçvis alia suffragia perpetua non acceptentur in ordine, sed tantum in generali, aut saltem aliquo limitato tempore. Præterea fratres non clerici dicent triginta Pater noster cum totidem Avemaria pro matutinis, & ter pro qualibet aliarum horarum in principio, & in fine dicti numeri, dicendo Requiem çternam, &c. Infrascriptis diebus singulis fratres non Sacerdotes, & etiam oblati, quos legitima causa non excusat, Sacrosanctum Christi corpus devote suscipiant, in prima videlicet Dominica adventus, in Nativitate Salvatoris nostri, in Epiphania, in Purificatione Virginis, in prima Dominica Quadragesimæ, in Cœna Domini, Ascensione, Pentecoste, Corporis Christi solemnitate, in festo dedicationis Ecclesiarum Ordinis, in Assumptione, & Nativitate Virginis Mariæ, in festo Angelorum, in fine Septembris, & in solemnitate omnium Sanctorum. Ut autem illud Deificum Sacramentum, fratres amantissimi, nobis non cedat in judicium, singulis hebdomadis semel ad minus confessione Sacramentali conscientias vestras expiate, & cum dies communicationis advenerit, in Capitulo signo prævio, nisi causa vos excuset, aliqua reconciliatione purgate.

CAPITULUM III.

De differentia habitus Professorum, & Novitiorum, ac distinctione Oblatorum, & Tertiariorum.

§. 13. Indumenta tam Prælatorum, quam subditorum sine differentia sint de panno ex lana pecorina nigra, & sine tinctura: sit autem habitus, ut tibiç tegantur, usque ad collum seu talum longus, Caputium vero usque ad femora ante, & retro protensum, cingulo laneo coloris habitus nodis quinque nodato, quatuor videlicet pendentibus cingantur, & hic sit habitus professorum, quem nisi causa necessitatis, mutationis, reparationis, vel mundationis, nunquam dimittere licebit, sub quo unam, vel plures tunicas de humili, & vili panno, etiam camisas canepo, & lana simul contextas, ut necessitas exegerit, portare poterunt, chlamide nunquam rugata, vel crispata usque ad suram protensa cum cuculla ad caput tegendum apta, retro consuta intus, vel extra ut libuerit, uti valeant; zoccolis vero ligneis, seu sotularibus Apostolicis, aut etiam soleis ex pellibus, vel funibus juxta Provinciarum varietates intus, vel extra uti poterunt; de integris autem calcetis corrector cum fratribus secundum Deum maxime itinerando dispensare poterit: extra tamen uniformitas servetur, humiles ac parvas tonsuras capillis reliquis, ne defluant, frequenter attonsis. Sanctuario ministrantes ferant caligas usque ad genua, & parum per supra longas, ac etiam femoralibus lineis uti poterunt. His omnibus conformes erunt novitii, reservato caputio, quod usque ad cingulum dumtaxat, ita quod cingi non valeat, protendetur, ut intelligant tam qui de sæculo, quam qui de quacumque alia religione ad hanc Religionem canonice transeunt, seu veniunt, se non ligari, sed probari, quos omnes per annum probari volumus; Cingulum vero cum tribus nodis, & clamidem sine cuculla. Oblati autem ordinis habitum prædicti coloris usque ad medium tibiarum longum sive crurum cum cordone quatuor nodos habente deferant, Caputium ad modum antiquorum portent cum corneta quadam satis stricta, quæ sit talis longitudinis, quod a capite usque ad renes protensa sub cingulo possit cingi, aut cum super scapulam portatur, cum eadem ne cadat retineri, quo uti poterunt, nisi in aliqua Patria usus talis indecens videretur, non tamen ipsum penitus induant, sed cum caput tegitur, cauda per humeros extendatur. Etsi mantello utantur illud sine cuculla portent, sitque prędicti coloris, & pro capite ac brachiis emittendis dumtaxat apertum admodum habitus, vel minus longum, quo uti poterunt ad beneplacitum; pro officio vero matutinali dicent viginti Pater noster, & totidem Avemaria, pro laudibus septem, pro vesperis decem pro reliquis horis quinque, & pro defunctis dicant vigesies Pater noster, & totidem Avemaria, in principio, & in fine dicti numeri dicendo Requiem æternam, & lux perpetua, &c. singulis feriis sextis, & a festo Beatæ Catharinæ exclusive usque ad Nativitatem Domini cum jejuniis Ecclesię jejunent, stabilitatem & permanentiam perpetuam in ordine promittentes, societatem istam exire, nec alium gradum ascendere prçsumant, sed voto inhçrentes, subque votis obedientię, paupertatis, castitatis, & quadragesimalis vitę pœnitentiam agentes fratribus humiliter obsequentur: poterunt nihilominus pecuniam tangere, & soli ambulare, sed non ad Monasteria Monacharum sicut nec ceteri fratres absque Sedis Apostolicæ expressa licentia, prçterquam ad loca communiora accedere: hujusmodi oblati valebunt ante vel post professionem in Provisores seu Procuratores eligi, intusque similiter, & fratres in probatione existentes unum vel plura minora officia juxta Capituli localis ordinationem exercere poterunt, considerata vero debilitate tam illis, quam fratribus de consensu correctoris, & Capituli localis licebit assignare: hi oblati calceamentis integris, caligis longis, & camisiis canapinis uti poterunt de licentia correctoris, & seniorum consilio, extra vero loca, in quibus pro tempore residebunt, nihil quantumcumque minimum sit cuiquam dare, aut accomodare, nec literas quorumcumque portare aut etiam mittere, sicut nec alii fratres absque licentia superioris præsumant, &ut

& ut omnia rite, & honeste erga fratres fiant, quatuor oblati ad minus in quolibet conventu, si possibile sit, habeantur, tertiarii autem ordinis utriusque sexus cordone seu cingulo tribus dumtaxat nodis nodato utantur, habitum portàntes, divinumque officium facientes, ut in eorum regula continetur, qui etiam cum Procuratoribus sæcularibus Religionis gratiis, & indulgentiis ordinis gaudebunt, de quibus quidem tertiarii fratres non plus se intromittant, quam in eorum regula exprimitur.

CAPITULUM IV.

De recipiendis ad ordinem, & quando fratres humiliati orationi, & taciturnitati insistere habebunt.

§. 14. Recipiendi ad ordinem istum a sæculi vanitate fugientes penes Generalem, & Provinciales, Correctores, aut quibus per eos fuerit commissum, auctoritas resideat qui per se, vel alios idoneos fratres de omnibus ad legitimum Religionis ingressum necessariis interrogent, si in fide catholica inveniantur firmi, nullo errore infecti, non uxorati, nullis ratiociniis, & debitis obligati, & decimum octavum annum ad minus attigerint, & qui prævia, & matura deliberatione in Clericos, vel Laicos, ac oblatos recipiantur; & in isto statu, in quo recepti fuerint, perpetuo permaneant: si vero testimonium bonum a fratribus, & instructore novitiorum habuerint, ad professionem post annum admittantur, omnesque fratres sint benigni, modesti, & exemplares, non alios, sed seipsos judicantes, orationi, cum eis vacat, incumbentes, multiloquium fugientes; si enim de bonis verbis propter silentii gravitatem aliquoties est tacendum, eo magis ab illicitis ob culpam evitandam erit abstinendum, cum in novissimo d e de omni verbo, nedum iniquo, sed etiam otioso strictissima sit reddenda ratio; idcirco exhortor atque moneo, ut præcipue in Ecclesia, dormitorio, atque claustro silentium observetur, similiter a completorio usque ad primam, & etiam in Refectorio tempore refectionis.

CAPITULUM V.

De Superioribus Ordinis, & de obedientia, & reverentia ipsis exhibenda.

§. 15. Cum enim Deo consecratorum ab eo, qui tentationis bella non subegerit, curam suscipere non expediat, cumque ad subditorum regimen debitum inter animi dotes necessaria sit experientia, qua dictante certius operetur expertus artifex artifice non experto; ea propter nullus in ordine isto præficiatur, nec in electione, & depositione Superiorum vocem habeat, nisi per triennium professus laudabiliter vixerit, nec post dictum triennium demptis Sacerdotibus primitus hoc in Ordine professis, si tamen vigesimum quintum annum attigissent, nisi consensu Capituli Provincialis interveniente. Ordinis autem istius Superiores quoscumque Correctores nuncupandos censemus, ut se ipsos prius corrigentes fratrum suorum defectus cum charitate, & compassione delere, & emendationem potius quam punitionem pretendentes Communitati in victu, & vestitu se conformare debeant, nullumque ex fratribus suis minimis, & ipsi minimi quacumque gratię, authoritatisve prȩemineant prȩstantia, aut de hoc contendere aut concurrere prȩsumant. Fratres vero subditi Correctorem velut Patrem spiritualem offendere timeant, nedum arguentes cum eo super quacumque re, nisi sit contra Deum, animam suam, regulam istam, superba cervice contendere, aut ei arroganter respondere audeant, sed re, & verbo, ut filii benevoli eos revereantur, & ad quȩcumque interrogata prompte respondentes, obedientiam sibi injunctam cum mansuetudine, & charitate perficere non negligant. Proinde generalem Patre m & correctorem Provinciales, cum ad eos declinaverit, præcipua reverentia recipientes debito honore prosequantur. Nihilominus tamen si Correctores contra hanc regulam aliquid fecerint, liceat cuilibet professo eos benigne, & charitative admonere.

CAPITULUM VI.

De Prædicatoribus, ac Sæcularium Confessoribus, ceterisque Officialibus.

§. 16. In Prædicatores, & Confessores sæcularium assumendi sint timorati, & boni testimonii, & in Capitulo Generali, ac Provinciali circumspecte, & attente examinati, & qui idonei inventi fuerint, Correctoris Generalis aut Provincialis benedictione approbentur, & confirmentur, & a dictis officiis per eosdem usque ad proximum Capitulum Provinciale, aut Generale, qui tunc ibi confirmabuntur, aut de aliis providebitur: qui quidem sic ordinati officia prædicta in nomine Domini cum timore exercere poterunt. In Lectores ordinarios deputati a curiositate caveant, utilitati magis, quam subtilitati intendendo, gradum etiam magisterii assumere fratribus nunquam liceat. Demum quando aliqui fratres sic ægrotaverint, quod communitatem sequi non valeant, ad infirmariam conducantur, si videbitur, & infirmaria de oblatis per correctorem. & seniores ordinetur: qui quidem oblatus de Medici, si affuerit, aut in absentia de aliquarum expertarum, & timoratarum personarum consilio primitus de cibis quadragesimalibus charitative, & diligenter infirmis subveniat, si autem infirmitas invaluerit, de prędictorum consilio ut prius tactum est, de cibariis quibuscumque pro sanitate recuperanda opportunis foveatur illis

illis juxta loci facultatem subveniendo. Qui quidem infirmi cum convalescere cognoscentur sic, quod consuetis cibis uti possint, ad pristinam fœlicemque revertantur aut reducantur consuetudinem: similiter qui diutino, seu naturali languore laborant, sed supportentur ut infra exprimitur, gaudentes de tempore sibi ad pœnitentiam faciendam commodato. Infirmaria autem centum pedum intervallo ad minus si possibile sit, a Conventu separetur, & nullo modo in interioribus officinis esse permittatur: carnes vero seu ova, butirum, caseum, seu quævis lacticinia, aut ex eis confecta per Conventum nullatenus portentur, nisi essent candelæ, aut unguenta causa necessitatis ex pinguedine composita, sed Corrector per oblatos, aut Procuratores de talibus secundum medici consilium providere faciat, eo quod hujusmodi pinguia fratribus sanis intus, & extra prohibentur. Fratres autem infirmi, qui se a Paschalibus cibis abstinere noluerint, nisi forent sensu læsi, aut mente capti, ad illa violenter non compellantur, nisi de consilio medici, ac licentia seu mandato Correctoris. Ipsi vero oblati infirmis deputati in ipsa infirmaria cum infirmis residеant, nec liceat ceteris fratribus infirmariam intrare tempore quo infirmi in illa fuerint, nisi de licentia Correctoris, aut etiam nisi loco Oblatorum, aut cum ipsis oblatis de Correctoris, & seniorum consilio ad serviendum ipsis infirmis deputati essent. Postremo hospites hilari corde, & intuitu placido recolligantur, ac de cibis quadragesimalibus, & non aliis illis subveniatur. Fratres vero, qui bini, & bini incedere debent, quamdiu cum obedientia extra Conventum vadunt, unus eorum vice Correctoris fungatur, & in egressu, & regressu benedictionem Correctoris non omittant. Et quia mulierum familiaritas, plurimum obesse noscitur, idcirco mulieres quascumque hospitio recipi, strictissime prohibemus; poterunt tamen fundatrices, & earum natæ atque hæredes, & de stirpe Regia progenitę cum earum comitiva septa locorum nostrorum intrare, & communiora conventus loca visitare, similiter etiam Ducissæ, Baronissæ, & Comitissæ, seu alio nomine nuncupatę, cum a longe devotionis causa ad nostra diverterint loca, omni cum honestate, & decenti societate, cum Dei benedictione bis aut ter in anno intrare ac eadem visitare permittamus, diebus tamen, & horis ad id per Correctorem, & Capitulum pro tempore statutis, & dummodo dictæ mulieres ibi non pernoctent.

CAPITULUM VII.

De paupertate fratrum, & rerum expropriatione.

§. 17. Qui non renuntiaverit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus; eapropter, fratres, fugitiva, & velut umbra perætereuntia respuentes, nihil, quantumcumque minimum sit, sibi approprient. Si igitur cuicumque fratrum undecumque aliquid donari contigerit per Correctorem de scientia conventus cui necesse fuerit, charitative distribuatur, in omnibus tamen tam vestimentis, quam ædificiis humilitatis nutrix paupertas semper innotescat, & quoniam nummus animarum est viscus multis in perditionem cedens, idcirco pecuniarum nedum proprietatem, sed & contactum ut peccandi tollatur occasio, strictissime interdicimus: itaque eas tangere, aut supra se quovis modo scienter portare nulli fratrum unquam licebit. Verumtamen ob fidelium devotionem, Divini cultus augmentationem, fratrum que subventionem cippum seu truncum, ne fratrum mendicitas fidelibus sit onerosa, & vagationis quęstuosę potius quam pietatis materia impendatur habere toleramus, permittentes, quod si qui devotionis causa pietatisve obtentu eleemosinas annuales seu perpetuas pro Ecclesię, fratrumque necessitatibus pie relevandis legare voluerint, modo infrascripto gaudere valeant, ita tamen quod fratres a perfectione, & puritate paupertatis promissæ non discedant, in proximiori Civitate, aut villa, seu castro, ubi fratres locum, & situm habere contigerit, Rectores, Præsides, Scabini, Consules, electi, jurati, aut Domini de consilio, seu quovis alio nomine nuncupentur, bonorum annualium, si quæ fuerint, veluti tutores, & protectores locorum, ac dictas eleemosinas annuales pro Deo largie tium, & donantium curam habeant, unum vel plures Recollectores hujusmodi eleemosinarum fratribus per manus oblatorum, aut amicorum spiritualium per eosdem fratres conventualiter electorum juxta legantium intentionem distribuendarum deputaturi. Idcirco si a paupertatis professoribus abdicatis rerum dominiis dictæ eleemosinæ annuales, & perpetuæ in toto vel in parte auferantur, fratres ut filii veræ pacis cum hominibus nullo pacto in judicio, vel extra contendant, sed hujusmodi Rectoribus, Præsidibus, scabinis, & Dominis prędictis sollicitudinem relinquent, a contentionibus igitur liberi non sint modicę fidei, sed in Domino ostiatim mendicando spem reponant: pręterea non intendimus per hæc quoniam fratres dicto Domino de consilio, seu politiæ gubernatores, aut in Recollectores eleemosinarum perpetuarum deputatos benigne monere possint, quod eleemosinas legatas pro conscientiarum suarum exoneratione, & animarum ipsorum Legantium salute dignentur juxta piam Legantium intentionem fideliter impendere.

CAPITULUM VIII.

De dispensatione eleemosynarum pecunialium.

§. 18. Quia fratres charissimi Regula nostra specialiter prohibet, ut fratres nostri nihil sibi approprient, sed sint tanquam pere-

peregrini & advenæ in hoc sęculo Domino famulantes, & quod nullus inter nos suum quidquam dicere audeat, sed omnia sint de Ecclesia, & unicuique à Patre distribuatur prout opus est, cujuslibet ætate, & qualitate considerata, & pecunias accipere, aut quovis modo super se portare ipsa regula nostra perpetuo interdicit, ac Superiores pro necessitatibus infirmorum, ac fratribus induendis per amicos spirituales, aut locorum Procuratores de scientia conventus pecunias undecumque provenientes sine quavis causa accipi facere, & per eosdem in capsa quatuor clavaturis clausa reponere, & de scientia Conventus exponi facere ipsa Regula nostra continet, prout in sexto Capitulo dictæ Regulæ nostræ auctoritate Apostolica confirmatæ plenius continetur, quoniam panem quotidianum pro corporis necessitate non voluptate petendum Christus paternaliter docuit, pro necessitate ipsorum fratrum, & ne per repositionem eleemosynarum hujusmodi in terra nos thesaurizare videamur,quem nec fur neque ęrugo demoliunt, prę largitione acquiramus, Capitulum ipsum in aliquo commutari pro salubriori vita, & paupertatis observatione non indecens est; Ea propter necessaria tam Ecclesiæ, & ædificiorum reparationi, quam fratribus debitę subventioni, & Legatis procuratis, mendicatis, & largitis pretio opus est, & statui nostro communiter convenit,ut condividantur,prius tamen singuli fratres notitiam eleemosynarum habeant, ut fideliter orare valeant ad Dominum pro pia intentione donantium. Porrò dictæ eleemosynę per duos fratres capitulariter electos oblatorum, aut amicorum spiritualium ministerio in Ecclesię, ac fratrum usum juxta ordinationem correctorum, & Capituli provide convertentur; si verò fratribus de tegumentis & vitę necessariis, aliisque, ut præfertur, rationabiliter provisis ex eleemosinis annualibus, seu perpetuis aliquid superfuerit, per prædictos Rectores, & hujusmodi Officiales de consensu Capituli localis pie, & charitative in pias causas distribuatur; Correctoribus vero tempore sui correctoriatus non liceat extra Conventum exire, propter communitatem prædicare, aut confessiones sæcularium audire, nisi justa de causa, & hoc de consensu Capituli.

CAPITULUM IX.

De jejunio.

§.18. Cum jejunium corporale vitia comprimere, virtutes acquirere, demones effugare noscatur, ideo Fratres Sanctam Quadragesimam a Quinquagesima incipientes juxta communem ordinationem Ecclesiæ usque ad Domini nostri Resurrectionem ceteraque jejunia observantes a festo omnium Sanctorum exclusivè usque ad Nativitatem Domini cum quartis & sextis feriis per anni circuitum: jejunare solliciti sint octavis Paschę, & Nativitatis Christi, festisque infrascriptis, videlicet Nativitatis S. Joannis Baptistæ, Apostolorum Petri & Pauli, diebusque communionum, si quarta feria occurrerint, exclusis: poterunt nihilominus Correctores super prædictis jejuniis secundùm Deum dispensare; in itinere autem fratres astringantur jejunio corporali, & ut efficacius omnis crapulæ tollatur occasio, aliquid comestibile, aut potabile in cellis suis tam Prælatis, quam subditis nisi aquam, aut quid medicinale, & hoc de licentia correctoris tenere, nec ultra horam prandii solitam demptis infirmis, & majoribus absque Superioris licentia comedere minimè consulimus: qui tamen diutino, & naturali languore laborant in jejuniis, laboribus, & vigiliis charitativè & fraternaliter supportentur. Ceterum fratres in domibus sæcularium, cum commode ad conventum suum redire potuerint, recumbere non debeant: tria tantum loca refectioni congrua, videlicet Refectorium pro sanis, forestariam pro hospitibus, infirmariam pro infirmis deputamus; necessitate tamen interveniente corrector cum senioribus de quodam loco pro fratribus ob Religionis onera fatigatis secundum Deum dispensare poterit.

CAPITULUM X.

De Capitulis, & electionibus Prælatorum.

§.20. Singuli Fratres unum ex Societatis fratribus triennalem patrem & correctorem, servumque omnium fratrum post prædictum Franciscum in Generalem habere teneantur. De triennio autem in triennium fiat electio Generalis, & Provincialium, quibus tres fratres timorati, & capitulariter electi in socios discretos deputentur, cum quibus ordinis negotia mature tractent; ipse autem Generalis Corrector Gregem sibi commissum diligenter visitet, quem si commodè visitare non poterit, unus, vel plures Vicecorrectores, quia sic eos nuncupari volumus, unicuique si videbitur tribus locis deputatis ab eodem de sociorum suorum consilio eligantur; si etiam ex causa legitima Corrector Provincialis totam Provinciam visitare non posset, per Vicecorrectorem, ut priùs succurratur. Dicti autem Visitatores seu Vicecorrectores nulla auctoritate, seu præeminentia nisi missi in actu visitationum fungantur. Præterea in quolibet Capitulo generali poterit fieri electio alicujus fratris timorati, aut plurium, sicut propter nationum varietates expedire videbitur, qui in loco nostro Romano, nisi aliqua causa legitima obviet, residens pro negotiis Ordinis occurrentibus diligenter invigilet. In dicto autem Capitulo generali prænominati Correctores fidelitatem Ordini promittant: eamdem promissionem coram Capitulo conventus faciant. Correctores vero generales & Provinciales officio suo triennali peracto sint triennio ad minus subditi; correctores vero locales singu-

singulis annis in Capitulo Provinciali mutentur, & per annum ad minus subdantur; poterunt nihilominus Visitatores, & Correctores locales assumi in Provinciales, & Provinciales in Generalem correctorem. Insuper omnes tam Prælati, quam subditi in Capitulis Generalibus, aut aliis, vel extra a quibuscumque Statutis, aut ordinationibus novis contra hanc regulam & fortalitium, & etiam aliis ab his, quę, vel quas prædictus Franciscus de Paula ordinaverit, & in futurum sua durante vita auctoritate Apostolica ordinare, jam ordinata augere, aut diminuere poterit, summopere caveant, nec aliquas literas contra hanc regulam impetrare presumant. Preterea petatur a Domino Papa unus de Venerabili Collegio Cardinalium, qui sit benignus, amator, & fautor hujus Religionis, & ut hæc regula melius observetur, quolibet mense, diebus Capitularibus coram fratribus in mensa Refectorii legatur, & vulgari lingua exponatur, vel ut melius videbitur.

§.21. *Incipit Regula, seu modus vivendi Tertiariorum utriusque sexus Fratris Francisci de Paula.*

CAPITULUM I.

§.22. SI vis ad vitam ingredi, serva mandata, inquit Christus, quamobrem ab universis utriusque sexus fidelibus sub hac vita & regula Deo militare cupientibus, divina præcepta summoperè sunt observanda, si frui voluerint vita æterna. Vos igitur, qui hanc regulam intratis, unum Deum in Trinitate adorantes & super omnia diligentes, illi fideliter servite, & cor vestrum in eo fine reponite, nomen ejus Sanctissimum honorate, nec in vanum illud assumite, in mercantiis, & contractibus, & in cunctis dictis, & factis vos ipsos, proles vestras, servos, & ancillas ab omni juramento coercere curate, & dum fratres aut sorores nostræ Congregationis jurare audieritis, in charitate, & mansuetudine corripite, quia dicit Dominus, sit sermo vester, est, est, non, non: a maledicto, & omni convitio abstinete, non enim recedet malum ab eo, qui assuescit juramento, diem Dominicum, & Ecclesiæ Festa sanctificate, & in illis vos bonis operibus, & piis exercitiis, meditando, orando, legendo, Missas, divinum Officium, sermones audiendo dedicare Deo pro tempore satagite, Patrem, & Matrem tam temporalem, quam spiritualem correctorem, correctricem, & superiores, ac omnes Ecclesiasticos veluti Ministros, & dispensatores Misteriorum Dei, colite, & honorate, homicidium fugite, & eum, qui vobis subiicitur in bonis operibus instruite, odium, rancorem, indignationem, appetitum vindictę declinate, benedicite maledicentibus, & orate pro persequentibus vos; furtum, rapinam, usurarios, & illicitos contractus & omnem avaritiam reperite, si quid de alieno habetis restituite, quia non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.

De divino Officio, & servitio defunctorum.

CAPITULUM II.

§.23. Primum quęrite Regnum Dei, & justitiam, ait Christus, sacrificantes igitur Deo sacrificium laudis pro immensis Beneficiis orationes devotas quotidie immolate, pro Matutino videlicet decem Pater noster, & totidem Ave Maria, pro Laudibus quinque, pro Prima, Tertia, Sexta, & Nona pro qualibet illarum horarum, tria Pater noster, et tot Ave Maria, pro Vesperis septem, et pro completorio novem. Et quoniam sancta et salubris est cogitatio pro defunctis, ut a peccatis absolvantur, quinquies Pater noster, et totidem Ave Maria pro defunctis semel in die persolvite. In morte fratris omnes fratres, et sorores illius Villæ, vel Oppidi ubicumque sepeliri contigerit, quos legitima causa non excuset, convenire habeant, & infra octo dies sequentes quinquaginta Pater noster, & tot Ave Maria pro decedente persolvere non omittant; idem faciant pro singulis fratribus nostris decedentibus in proximiori loco, ubi fratrum vel sororum congregatio habetur: in die commemorationis animarum idem fiat pro omnibus defunctis: infra Sanctam Quadragesimam centum Pater noster & tot Ave Maria, infra Adventum Domini, & qualibet octavarum sequentium videlicet Pascha, Pentecostes, Corporis Christi, Assumptionis Virginis Mariæ, Sancti Michaelis, Nativitatis Domini triginta Pater noster & totidem Ave Maria persolvere pro Fratribus, & Sororibus, & omnibus defunctis summopere curent. In laudem Virginis Mariæ in exercitio suæ coronæ, quæ sexaginta tria Ave Maria, & Septem Pater Noster continet maxime in diebus festivis pro gratiis diversis impetrandis, crebro se occupent, ad honorem Trinitatis, & Beatę Mariæ Virginis, hii, qui legere noscunt, dicant Antiphonam de Trinitate, videlicet benedicta sit Sancta Trinitas &c. cum versu, Benedicamus Patrem &c., Responsorio, Laudemus, & superexaltemus &c. & Oratione, Omnipotens sempiterne Deus, qui dedisti famulis tuis in confessione &c.

De Confessione, & Communione facienda.

CAPITULUM III.

§.24. Quia Jesus Nazarenus totus floridus, cujus deliciæ sunt esse cum filiis hominum, in virtutum floribus delectatur, idcirco decori conscientiæ per confessionem Sacramentalem confessoribus per correctores Provinciales deputatis facere, filii charissimi non negligatis quater ad minus in anno, videlicet in Natalis, Resurrectionis Domini, Pentecostes, ac Beatæ Virginis Mariæ Assumptionis festivitatibus sal-

saltem semel in anno Communionem de manu Curati devotè & reverenter suscepturi, aliis verò temporibus ab eorum ordinis Ministro si voluerint, salvo semper jure decimarum, & oblationum secundum morem Parochialis Ecclesiæ Curatis & Pastoribus, aut eorum Vicariis fideliter persolvendarum. Missas vero quotidie audire sit vobis pro salubri consilio, ut Passionis Christi, quæ in Missa recolitur armis muniti fortes sitis & firmi in observantia mandatorum Dei, Missas audiendo oretis, & ut mors Christi sit vita vestra, sit mitigatio, labor vero requies sempiterna.

De vanitate Mundi fugienda.

CAPITULUM IV.

§.25. Nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt, ait Discipulus amoris verus amator Christi Joannes: nam qui amicus est hujus mundi, inimicus Dei constituitur; quapropter qui hanc vitam accipere desiderant, officia mundalia & publica exequi minime presumant, arma invasiva nisi sint pro Ecclesiæ tuitione, & fidei defensione non deferant; nuptialia communia, nisi sint consanguineorum fugiant, vanitates, honores, rumores, pompam, gloriam labentis hujus sęculi, & perituras opes respuant, ludos publicos prohibitos & scandalosos, ac quoscumque licitos, nisi lucrum erogetur pauperibus, declinent, & immarcescibilis gloriæ palmam & Regnum decoris de manu Domini percipiant: gloria enim mundi fallax, & divitiæ fugaces, fœlix qui plus de bona vita, quam de longa cogitat: fœlix qui plus de pura conscientia, quam de arca plena curat.

De jejuniis, abstinentia, & operibus Misericordiæ.

CAPITVLVM V.

§.26. Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram, ait Apostolus, quia si secundum carnem vixeritis, moriemini, si vero spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis; quapropter qui Deo sub hac vita militare voluerint, carnem suam domantes, a festo Beatæ Catharinę usque ad Nativitatem Domini, & ab Ascensione usque ad Pentecostem, dictis singulis festis exclusis, & per novem dies ante dies communionum, ac singulis feriis quartis a carnibus abstineant, sintque solliciti jejunare a festo Beatæ Lucię exclusivè, usque ad Nativitatem Domini, & singulis feriis sextis, nisi in Nativitate occurrat, in dictis autem feriis sextis ob memoriam Passionis dicant quinquies Pater noster, & totidem Ave Maria; a dictis jejuniis excludentes in puerperio jacentes, lactentes, senes, & debiles, & in gravi labore desudantes, licentia a suis superioribus prius postulata, aut a Confessoribus, qui quidem Confessores dicta jejunia in aliqua pietatis opera, vel in certas operationes secundum qualitatem personæ commutare poterunt erga pauperes, orphanos, & viduas, potentes & divites opera misericordiæ adimplere satagant, jejuniisque Ecclesiæ conformare sese curent.

De vestimentis, cordone, & professione.

CAPITULUM VI.

§. 27. Corporis vestimenta, & corporis tegumenta secundum statum uniuscujusque sint honesta, curiositate vitiosa, colore croceo, viridi, aut rubeo demptis, cordonem nostrum duobus nodis nodatum a correctoribus locorum nostrorum, & non alias pro cingulo suscipiant, & in eorum manibus præsentem Regulam, seu modum vivendi tam Clerici, quam Laici etiam conjugati observare promittant, insuper promittentes emendationem vitæ, & correctionem morum, & se huic statui, & Regulæ conformare, mandata Dei observare, & Officium Divinum, & Officium Defunctorum id expressum, nisi infirmitas, vel alia causa legitima obstiterit, adimplere satagant. Poterunt autem universi utriusque sexus in hac vita a puerilibus annis se exercere, & cordonem de manu Correctorum Localium susceptum deferre, ac in decimo octavo anno, & non antea professionem juxta regulam, & modum vivendi prædictum emittere; si vero, quod Deus avertat, Divinatores, vel Divinatrices essent, aut aliquam magicam, & prohibitam artem, aut sortilegia quæcumque, aut quomodocumque usuras publicas, vel prohibitos contractus exercerent, aut ludos theatrales, choreas, tabernas, & ludos publicos frequentarent, aut vitam dissolutam, & scandalosam ducerent, vel blasphematores, aut assidui juratores essent, ter canonice moneantur, qui trina monitione prævia, si se non correxerint, & emendaverint, dicto cordone, & singulis gratiis ac privilegiis a locorum Correctoribus de fratrum consilio seniorum priventur: noverint nihilominus per hujusmodi privationem a votis pręsentis regulę, & vita Deo promissa minime fore se absolutos, & liberos, sed se cordone, & gratiis sentiant, & judicent indignos: poterunt verumtamen ad pœnitentiam recipi, & ablata eis restitui, si eorum contritio exegerit, & humilitas meruerit.

De Correctoribus, & Correctricibus annualibus, ac de pace fraterna, & in bono perseverantia.

CAPITULUM VII.

§. 28. Cuilibet istius fraternitatis congregationi Correctorem, vel Correctricem Correctores Provinciales deputent, illos, vel illas cum opus fuerit, mutando, qui quidem Correctores Provinciales, cum ad loca nostra declinaverint, fratres, & soro-

sorores fraternitatis in die opportuno convocare poterunt, & eis sermonem per se, vel per alium facere ad observantiam mandatorum Dei, & perseverantiam in bono exhortando; Correctores autem, & Correctrices hujus Congregationis lites inter fratres, vel sorores ortas studiose conabuntur extinguere, & ad pacem reducere charitatem mutuam servantes. Fratres, & Sorores se nuncupare non vereantur, & in tribulatione, & adversitate, seu infirmitate se mutuo visitent, & confortent. Hæc sunt, filii charissimi, quæ observare curabitis; Pœnitentiam igitur assumptam, & bona opera nolite deserere, quia si fideles fueritis in operando, Deus fidelis erit in remunerando. Et ne oblivio, aut ignorantia sint causa delinquendi, semel in mense ad minus hec regula vulgariter, & intelligibiliter vobis legatur, nisi causa legitima quis impediretur; non enim privabit Dominus bonis eos, qui ambulant in via mandatorum suorum, & qui ei sub hac regula militant, sed gratiam, & gloriam dabit eis.

Clausulæ. §. 29. Nulli ergo, &c.

Datum die 1. Maij 1501. An. IX. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo primo, Kalendis Maii; Pontificatus nostri Anno IX.

XV.

Contra offendentes, per se vel alium litigantes in Curia Romana, eorumque Judices, Advocatos, Procuratores, Notarios, testesque, & alios.

In eosdem Romani Pontifices annis singulis anathematis sententiam promulgant, in die & Bulla Cænæ Domini.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. IN eminenti Sedis Apostolicæ specula, divina disponente clementia, licet immeriti, constituti, inter multiplices nostræ solicitudinis curas, quibus assidue premimur, illam pro nostro Pastorali officio in primis suscipere debemus, per quam nostræ provisionis opera, ad Romanam Curiam (ad quam veluti fidelium matrem, & magistram, ac justitiæ fontem pro illa consequenda, continue de diversis Mundi partibus confluit multitudo) pro eorum causis tractandis confugientes, illasque in eadem prosequentes, sublatis quibusvis impedimentis, jura sua prosequi & illa prosequendo, in eadem Curia libere, tute, & quiete personaliter valeant permanere, prout personarum, & temporum conditione inspecta, id in Domino conspicimus salubriter expedire.

§. 1. Sane tam dilectorum filiorum causarum Palatii Apostolici Auditoris, eorumque Locatenentium, & aliorum fide dignorum relatione, quam multorum causas suas in dicta Curia prosequentium, gravissimis querelis, non sine maxima mentis nostræ perturbatione, sæpenumero accepimus, quod licet nos, fel. record. Innocentio Papa VIII. prædecessore nostro, sicut Domino placuit, sublato de medio, ad summi Apostolatus apicem, divina favente clementia, assumpti, tam ejusdem Innocentii, quam aliorum Romanorum Pontificum, etiam prædecessorum nostrorum, vestigiis inhærentes, singulis annis in die cœnæ Domini per literas nostras, inter cetera, omnes illos, qui per se vel alium, seu alios, quascumque personas, Ecclesiasticas, vel Seculares ad eamdem Curiam, super causis, & negotiis suis recurrentes, illaque in eadem prosequentes, aut procurantes, negotiorum gestores, Advocatos, vel procuratores ipsarum, aut etiam Auditores, seu Judices super dictis, seu negotiis deputatos, occasione causarum vel negotiorum hujusmodi verberarent, mutilarent, vel occiderent, aut bonis spoliarent, & qui per se, vel alium, seu alios, directe, vel indirecte, prædicta exequi, vel procurare, aut eisdem consilium, vel favorem præstare non verebantur, cujuscumque præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, ac status forent, etiamsi Pontificali, Regali, Reginali, vel quavis alia præfulgerent dignitate, publice excommunicare, & anathematizare consueverimus, prout alii prædecessores præfati, etiam per eorum literas, singulis annis, dicta die facere consueverant, a quibus quidem sententiis, nullus, per alium quam Romanum Pontificem, nisi dumtaxat in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi sub certis modo & forma expressis, absolvi potest.

Licet in Bulla Cænæ Domini anathemate feriantur qui quomodolibet litigantes in Curia Romana Judices, vel Advocatos offendunt &c.

§. 2. Tamen dierum crescente malitia, quamplures iniquitatis filii, perditionis alumni, excommunicationis, & anathematis hujusmodi sententias parvipendentes, horrenda inhumanitate, detestandaque sævitia, mortem sitientes aliorum, videntes forsan se in causis per eos, vel contra ipsos in dicta Curia pro tempore motis, justitiam non fovere, suorum salutis, status, & honoris immemores, humani generis hoste procurante, Deique timore postposito, eorum in dictis causis adversarios, aut illas pro eis in eadem Curia prosequentes, aut procurantes, Advocatos, vel Procuratores eorum, testesque, & Causarum predictarum Notarios, multoties diversis excogitatis minis afficere, invadere, verberare, mutilare, occidere, seu per alios, etiam assassinos, talia procurare, & exequi (proh dolor) ausu temerario non erubescunt, adeout plerumque jus suum in ipsa Curia prosequentes metu, & quadam desperatione deducti, causas suas deserere, aut non sine magno ipsorum prejudicio, & detrimento ad concordiam seu alias transactiones inhonestas, pactionesque illicitas, contra consuetam dictæ Curiæ libertatem de-

Reperiri tamen ait Pontifex nonnullos, qui hujusmodi anathema spernant.

devenire, & ab ipsa Curia discedere cogantur, in Divinæ majestatis offensam, jurisdictionis, & auctoritatis Apostolicę læsionem, animarum periculum, perniciosum quoque exemplum & scandalum plurimorum.

Hujusmodi itaque anathema ceterasque pænas renovat.

§. 3. Nos igitur, qui eamdem Romanam Curiam, veluti supremum justitiæ Tribunal, & saluberrimum oppressorum omnium refugium, liberam, immunem, & securam omnibus conservare debemus, considerantes attentius, quod plures pœnarum gravitas, quam Dei timor arcere solet a voluntate peccandi, & propterea tanto periculo volentes occurrere animarum, ac tam nefarios præsumptores, & facinorosos homines, Ecclesiasticæ animadversionis mucrone ferire, ut metus pœnæ, meta hujusmodi præsumptionis existat, hujus perpetuæ irrefragabilis constitutionis edicto, de Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctę Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, prædictas excommunicationis, & anathematis, omnesque, & singulas alias sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, in talia præsumentes, per canonicas sanctiones, ac alias Apostolicas Constitutiones, quomodolibet latas, & promulgatas, auctoritate Apostolica approbantes, & innovantes, ad omnes, & singulos prædictos, qui forsan sub illis comprehensi non essent, extendentes, & ampliantes, statuimus, & ordinamus.

Novas infligit.

§. 4. Quod deinceps perpetuis futuris temporibus, omnes, & singulę Ecclesiasticæ, sæcularesve personę, cujuscumque qualitatis, dignitatis, status, gradus, ordinis, & præeminentiæ fuerint, quæ earum in causis, tam beneficialibus, quam prophanis, ac criminalibus, sive mixtis, in dicta Curia nunc & pro tempore pendentibus (etiam super his, quibus literæ executoriales jam decretæ, suum debitum consecutæ non fuissent effectum) adversarios, vel illas pro eis prosequentes, & procurantes, sive Advocatos, aut Procuratores ipsorum, aut Auditores, & alios Judices quoscumque, testes, & Notarios præfatos, minis afficere, invadere, verberare, mutilare, & occidere, seu per alios talia procurare, & exequi quomodolibet præsumpserint) quamquam mutilatio, vel mors ex hoc forsan non sequatur, aut tales scienter receptaverint, defenderint, seu occultaverint, eisque consilium, auxilium, vel favorem, publice vel occulte, directe vel indirecte præstiterint, sive qui præmissa etiam pro aliis, quomodolibet commiserint, ultra sententias, censuras, & pœnas prædictas (quas etiam ipsi pari modo incurrisse noscantur) si ex collitigantibus causam ipsam, & omne jus, tam in petitorio quam possessorio, ac in re, vel ad rem, causa, vel occasione hujusmodi, quomodolibet competens, eo ipso perdant penitus, & amittant. Si vero alii fuerint, ab ipsa Curia, & omnibus ejusdem Romanę Ecclesiæ terris, perpetui exilii, omni spe restitutionis adempta, & si mutilatio membri, vel mors (quod Deus avertat) subsequatur, ultra causę, & juris amissionem, ac exilii pœnam hujusmodi, tam ipsi, quam pro eis pręmissa exequentes, & omnes alii supradicti, depositionis a dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio, ac læsæ Majestatis criminis sententias incurrant ipso facto. Eorumque officia etiam ejusdem Romanæ Curiæ, ac beneficia quæcumque ex tunc ipso jure vacare decernimus, & quę, ut præmittitur, vacatura, nostrę, & Sedis prædictę collationi, & dispositioni, de simili Fratrum eorumdem consilio reservamus, libere aliis per nos, & Sedem prædictam dumtaxat conferentur, inhibentes ne quis, præter Romanum Pontificem, quacumque sit super hoc auctoritate munitus, de illis disponere, vel circa illa per viam permutationis, vel alias innovare quoquomodo pręsumat. Decernentes ex tunc irritum, & inane, si secus super his, a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Sintque etiam in suis bonis omnibus, a cunctis perpetuo diffidati nihilominus & banniti, ac infames, & inhabiles habeantur. Et postquam probabilibus constiterit argumentis, aliquem scelus tam execrabile commisisse, nullatenus alia excommunicationis & anathematis, amissionis, depositionis, seu diffidationis, & banni hujusmodi, adversus eum sententia requiratur. Et ut ipsi nefarii præsumptores, ac facinorosi homines, a tam execrabili scelere facilius, & frequentius reprimantur, omnibus, & singulis Ecclesiasticis, sæcularibusque personis, etiam cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existant, in virtute sanctę obedientiæ, & sub simili excommunicationis, & anathematis latę sententiæ pœna, a qua nonnisi, ut præfertur absolvi possint, districtius injungimus, ut omnes, quos præmissa commisisse, procurasse, aut mediatores fuisse, sciverint, Romano Pontifici pro tempore existenti, vel alteri, per quem ad ejus notitiam facile possit pervenire, per se vel alios, quanto citius revelare non omittant, pro revelatione hujusmodi gratiam, & si complices fuerint, veniam consecuturi.

Obstantibus derogat.

§. 5. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quę præfati prædecessores in suis, & nos in nostris literis prędictis, voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Hanc Constitutionem publicari mandat.

§. 6. Ut autem præsentes ad communem omnium notitiam deducantur, volumus, & mandamus, illas in Cancellaria Apostolica, & Audientia literarum contradictarum (quas ex tunc quoscumque ligare decernimus) & deinde singulis annis prima die, qua per præfatos Auditores, & Locatenentes audientia tenetur, in loco dictę Audientię publicari, & in dicta Cancellaria inter alias Extravagantes, ac etiam inter dictorum Auditorum constitutiones describi, ut hi, quos contigerit, quod ad ipsorum notitiam non pervenerint, aut illas ignoraverint, nullam possint excusatio-

sationem prętendere, vel ignorantiam allegare, cum non sit verisimile apud ipsos remanere incognitum, quod tam patenter fuerit publicatum.

Sanctio pœnalis. §. 7. Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Dat. P. An. 10. die 13. Apr. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quinquentesimo secundo Idibus Aprilis, Pontificatus nostri Anno X.

Publicatio. *Lecta, & publicata fuit Romæ in Cancellaria Apostolica, Anno Domini* 1502. *die* 14. *Aprilis, Pont. Sanctiss. D. N. Papæ Alex. VI. Anno X.*

A. de Gottifredis Cursor.

X V I.

Concessio Gubernii quarumdam Terrarum Status Ecclesiastici, Clericis R. Camerę Apostolicæ.

De eorum munere, jurisdictione, & privilegiis, habes sup. in Eug. IV. Const. XVII. Inter *pag.* 20. *in Callisto III. Constitut. I.* Quæ laudabili *pag.* 74. *Sixto IV. Const I.* Dispositione *pag.* 131. *ac Innoc. VIII. Constitut. VI.* Cum sicut *pag.* 203.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. ETsi ex Pastoralis officii nobis licet imparibus divina dispositione commissi solicitudine, de cunctorum Christifidelium salubri, & pacifico statu jugiter cogitare teneamur, Castra tamen, & loca temporali dominio Romanæ Ecclesiæ subjecta, & illorum incolas majori affectione complectimur, & ut tam pacis tempore suo prospero, & felici regimine gubernentur, quam in occurrentibus guerrarum turbinibus, vigilum Gubernatorum providentia, & solicitudine insimul, facilius defendantur, & conserventur illæsa, prout temporum, & locorum qualitate pensata, eorumque utilitati, & ejusdem Romanę Ecclesiæ statui in Domino conspicimus expedire, de remedio providemus opportuno.

Castra quædam hic specificata ob guerrarum turbines &c. maxima damna patiebantur. §. 1. Sane Cæsarum, Porcariæ, Maccimi, Purhani, Colliscampi, Masserani, Cisternæ, Florenzolæ, Scoppi, Fogliani, Rappiciani, Palatii, Aretii, Cordigliani, Magliani, Buellarii, Mantrellarum, Baluini, Sterpeti, Apollenacii, Poggi, Appecani, Aquæ Palumbę, & Vallis Perachiæ, ac alia Castra, & loca Terrarum speciali commissionis Arnulphorum Spoletanæ diœcesis S. R. E. immediate subjecta, seu eorum aliqua, quæ ab immemorabili tempore, patrimoniales, & peculiares Apostolicæ Sedis, & S. R. E. speciali prærogativa habita fuerunt, & sunt, prout Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum hactenus munimenta testantur, ac dilecti filii eorum incolę, & habitatores, ob dissensiones, differentias, c andala, & guerrarum turbines, quæ superioribus annis, inter dilectos filios Spoletan., & Interamnen. Civitatum nostrarum Communitates, & alias, etiam occasione illarum Gubernationis evenerunt, tot hominum cædes, rapinas, prædas, & alia gravissima dispendia pertulisse noscantur, ut nisi super his, ne in posterum similia eveniant, opportunis remediis occurratur, verisimiliter formidandum sit, ne Castra, & loca hujusmodi, vel eorum magna pars, non sine gravi nostra, & Cameræ Apostolicæ jactura destruantur, desolentur, aut ab eorum habitatoribus deserantur.

§. 2. Nos igitur, qui inter varias curas, quibus continuo premimur, illa pręcipue solicitamur, ut Terrę, & loca eidem Romanę Ecclesię subjecta, sub statu tranquillo, & pacis amęnitate gubernentur, volentes super his, ut nobis incumbit, de opportuno remedio providere, ac quæstionum, scandalorum, & guerrarum hujusmodi fomenta, quantum nobis possibile est, penitus extirpare, ac attendentes, quod si Castra, & loca hujusmodi regimini, ac gubernationi dilectorum filiorum Clericorum prædictæ Cameræ Præsidentium, quibus omnium Terrarum, & locorum S. R. E. in temporalibus præcipue cura imminet, subijcerentur, eorum incolæ, & habitatores prædicti laudabiles se recepisse Rectores, cum maximis eorum commodis lætarentur, habita super his cum Fratribus nostris ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, ac de eorum consilio, omnia, & singula Castra, & loca prædicta, cum omnibus, & singulis eorum, & cujuslibet ipsorum incolis, & habitatoribus, eorumque bonis, & rebus, ac districtibus, territoriis, terminis, Villis, Arcibus, Fortilitiis, Casalibus, Montibus, Vineis, Sylvis, pratis, pascuis, nemoribus, aquis, aquarum ductibus, fluminibus, & fluminum alveis, torrentibus, piscationibus, molendinis, terris cultis, & incultis jurisdictionibus, & aliis quibusvis juribus, & rebus eorumdem, ab omni superioritate, dominio, gubernio, regimine, potestate Spoletan. & Interamnen. hujusmodi, & quarumcumque aliarum Civitatum, earumque Communitatum, ac aliorum Superiorum, & Gubernatorum quorumlibet, necnon ab omni jurisdictione, superioritate, potestate, ac onere, inferioritate, recomendatione, & subjectione, realibus, & personalibus quibuscumque, perpetuis, sive temporalibus, in quibus Castra, & loca prędicta, & eorum singula, Civitatibus, & Communitatibus prædictis, & earum cuilibet, etiam ex quibusvis causis quomodolibet obligentur, & teneantur, auctoritate Apostolica, ex certa nostra scientia, tenore præsentium penitus eximimus, & totaliter liberamus; ac exempta, & liberata esse, & Spoletan., & Interamnen. hujusmodi, aut aliquam aliam Communitatem, & aliquem alium Gubernatorem, in Castra, & loca præfata,

Illaque hic Pontif. pro eorum meliori regimine, a superioritate Civitatum Spoletan., & Interamnen. eximit.

vel eorum aliquod, eorumque incolas, & habitatores præsentes, aut futuros, ac districtus, terminos, bona, jura, & res earumdem, aliquam jurisdictionem, superioritatem, gubernationem, arbitrium, aut aliam potestatem exercere, seu habere nullatenus posse, ex simili scientia decernimus, & declaramus.

Eorumq; gubernium Clericis R. Cam. Apost. committit.

§.3. Et nihilominus omnia, & singula Castra, loca, incolas, habitatores, districtus, territoria, loca, & res hujusmodi, regimini, gubernationi, Clericorum Cameræ hujusmodi consilio, & scientia similibus specialiter expresse, & immediate subjicimus, & subjecta esse volumus, salvis tamen semper ordinariis introitibus prædictæ Cameræ debitis, ex quibus consueta onera, pro custodia Arcis dicti Castri Cęsarum persolvi volumus. Et insuper Collegio Clericorum hujusmodi eodem tenore committimus, & mandamus, quatenus omnia, & singula Castra, & loca, eorumque habitatores, bona, jura, & res prędictas, sub eorum gubernio, & regimine hujusmodi recipiant, & habeant, & prudenter regant, atque gubernent, ac benigne pertractent, sub justitię libramine debito, faciendo præmissa omnia inviolabiliter observari, non permittentes ea, & eorum aliquod per Communitates prædictas, vel quascumque alias, cujuscumque status, præeminentię, dignitatis, auctoritatis, & conditionis existant, aliquatenus infringi, seu loca, Castra, & incolas, habitatores hujusmodi contra præsentium tenorem quomodolibet molestari. Contradictores quoslibet, & rebelles, per censuras Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita compescendo.

Quibuscumque non obstantibus.

§.4. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis, locorum municipalibus consuetudinibus, & præscriptionibus, quibusvis privilegiis, indultis, immunitatibus, exemptionibus, donationibus, alienationibus, concessionibus, dispositionibus, & literis tam per quoscumque Romanos Pontifices, quam per Nos, & Sedem Apostolicam, sub quibusvis verborum formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, & insolitis irritantibusque & aliis decretis, ac etiam Motu proprio, & simili scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, & ex quibusvis etiam maximis, & urgentissimis causis, & necessitatibus, etiam de simili consilio, eisdem Communitatibus, Gubernatoribus, & personis, ac quibusvis aliis, communiter, vel divisim hactenus quomodolibet concessis, & factis, ac confirmatis, approbatis, & innovatis, nominatim, specialiter, & expresse, & in posterum forsan concedendis, faciendis, confirmandis, approbandis, & innovandis. Quibus etiam pro illorum sufficienti derogatione, acsi de illis totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, &c, ac de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habentes, quoad præ, missa dumtaxat harum serie eadem scientia specialiter, & expresse derogamus, & illa nemini aliquo umquam tempore suffragari volumus, & decernimus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Dat. Romę apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, 1502. 3. Kalen. Maii, Pontific. nostri Anno 10. Dat. P. An. 10. die 29. Apr.

PIUS TERTIUS
PAPA CCXVII.
ANNO DOMINI MDIII.

Die 22. Septembris 1503. electus est in Summum Pontificem Franciscus Piccolomineus Cardinalis S. Eustachii, Senensis, qui ab Avunculo Pio II. Pius III. voluit nuncupari. Die Octobris prima Episcopalibus Sacris initiatus, octava mensis ejusdem die Pontificali Thiara redimitus est, ac novem post dies ulcere cruris, quo jamdiu laboraverat, (a) extinctus est, cum Pontificiam Sedem per mensem nondum tenuisset. Corpus ejus antea in Basilica S. Petri tumulatum ab Alexandro Peretto Cardinale de Monte Alto translatum fuit ad Ecclesiam S. Andreæ de Valle vulgò dictam. Vacavit Sedes dies XIV.

(a) Volaterr. Lib. II.

JULIUS SECUNDUS
PAPA CCXVIII.
ANNO DOMINI MDIII.

DIe 1. Novembris anno 1503. Pio III. successor datur Julianus Roboreus Savonensis S. R. Eccl. Presbiter Cardin. S. Petri ad Vincula Ostiensis Episcopus in Pontificatu Julius II. appellatus: qui Apostolicis infulis decoratus est die 26. mensis ejusdem. Sedit in Pontificatu Annos IX. Mens. III. dies XX. temporibus Maximiliani Regis Romanorum, & sex Promotionibus XXVII. Cardinales creavit. Obiit 21. Februarii anno 1513., & sepultus est in S. Petri ad Vincula. Vacavit Sedes dies XVIII.

I.

Contra Barones, & Communitates Status Ecclesiastici, eorum territoria non custodientes a Bannitis, furibus, & aliis delinquentibus.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis filiis Baronibus, Domicellis, Communitatibus, & Universitatibus Terrarum, & Castrorum eorumdem, necnon aliis Civitatibus, & Universitatibus Oppidorum, & Terrarum S. R. E. mediate, vel immediate subjectis, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

QUia nihil est, quod magis expediat nostræ Almæ Urbis & Curiæ, ac ceterorum subditorum S. R. E. quieti, & regimini, quam quod euntes, & redeuntes ad eamdem, ac ceteras terras ejusdem S. R. E. secure, & libere, sine incursione, offensione, & invasione latronum, furum, ac sicariorum, & aliorum male viventium stare, ire, & redire possint, & valeant, ac propterea tam de jure communi, quam ex specialibus ordinationibus fel. rec. Pauli II., & Sixti IV. nostri secundum carnem patrui, ac Innocentii VIII. & Alexandri VI. prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum statutum fuerit, ut omnes Barones, & Domicelli, & Universitates Castrorum eorumdem, ac Civitates, & ceteræ terræ, & oppida Sanctæ Romanę Ecclesiæ mediate, & immediate subjecti, & subjectæ, eorum terras, & Oppida, Villas, & Territoria quę cumque a dictis latronibus, sicariis, furibus, & aliis delinquentibus custodirent, & secura, ac libera facerent, alias ad emendationem omnium damnorum, & rerum subtractarum tenerentur, & obligarentur.

Antecessores Pontifices plura mandata fecerunt pro quiete status Ecclesiastici.

§. 1. Idcirco prædecessorum nostrorum vestigia insequentes, pro pace, & quiete dictę Urbis, & omnium Terrarum prædictarum, omniumque incolarum, & venientium ad easdem securitate, vobis omnibus, & vestrum cuilibet tenore præsentium expresse mandamus, ut vestras Terras, Communitates, Uuniversitates, Villas, & Castra, ac Territoria omnia a præfatis viris facinorosis, latronibus, furibus, sicariis, & aliis delinquentibus a die intimationis præsentium earumdem, secura & libera teneatis, reservetis, & custodiatis: quod si secus feceritis, tam pœnas juris, quam alias pœnas, & censuras a prædecessoribus nostris prędictis super his promulgatis ipso facto, vos & quemlibet vestrum incurrere decernimus, & declaramus.

Eā renovans Julius, Territoria libera custodiri mandat a furibus, sicariis &c.

§. 2. Mandantes insuper Venerabili Fratri Raphaeli Episcopo Albanen. Camerario nostro, ac dilectis filiis Clericis, & Prę̨sidentibus Cameræ Apostolicæ, necnon Almæ Urbis Senatori, & aliis Officialibus, Legatis, & Gubernatoribus Provin-

Non custodientes ad damni illati satisfactionē teneri jubet.

vinciarum, Civitatum, Terrarum, & locorum ejusdem S. R. E. quatenus ad denunciationem & querelam eorum, qui invasi, spoliati, aut aliquid aliud damnum ab hujusmodi latronibus, furibus, & sicariis passi fuerint, pro satisfactione eorum ad declarationem dictarum pœnarum, & emendationem dictorum damnorum, juxta formam, & tenorem constitutionum prædictarum, & præsertim constitutionis, & ordinationis præfati Alexandri VI. prædecessoris nostri via executiva procedant, & procedere debeant, alioquin ubi requisiti fuerint, & illa exequi neglexerint, tam ipsos, quam vos, & vestrum quemlibet ad emendationem dictorum damnorum teneri volumus, decernimus, & declaramus, non obstantibus quibuscumque.

Dat. P. An. I. 8. Novemb.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, die octava Novembris 1503. Pontificatus nostri Anno I.

II.

Monasterium Cassinense Ordinis S. Benedicti, Congregationi Monacorum Sanctæ Justinę de Observantia ejusdem Ordinis unitur, & dictam Congregationem Cassinensem alias S. Justinæ denominari pręcipitur, eiq; privilegia omnia communicantur.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

SUper cathedram Pastoralis pręeminentiæ dispositione divina, meritis licet insufficientibus confidentes pio, ac sancto desiderio cupimus efficere, ut Monasteria, & loca religiosa quæcumque per nostræ operationis diligentiam, gratia cooperante divina, salubriter dirigantur, & & in eis regularis disciplinæ norma servetur, cultus divinus augeatur, caritas vigeat, humilitas perseveret, & omnis bene vivendi modus teneatur, ut æternæ vitæ præmio valeant stabiliri feliciter.

Monasterium Cassinense, quod antea erat commendatum, hic modo Pontifex ad majorem regularis observantiæ profectū.

§. 1. Sane Monasterio Cassinense, nullo medio ad Romanam Ecclesiam pertinente, Ordinis S. Benedicti nullius diœcesis, quod dilectus filius noster Joannes S. Marię in Dominica Diaconus Cardinalis ex concessione, & dispensatione Apostolica in commendam nuper detinebat, commenda hujusmodi cessante, ex eo quod idem Joannes Cardinalis illi hodie in manibus nostris sponte, & libere cessit, nosque cessionem ipsam duximus admittendam, verum, & ultimum supradicti Monasterii vacationis modum, præsente pro expresso habentes, ad provisionem super ipsius Monasterii regimine celerem & felicem, ne Monasterium ipsum longæ vacationis exponatur incommodis, paternis studiis intendentes, post deliberationem, quam desuper cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad dilectos filios Monacos Congregationis S. Justinæ de Padua supradicti Ordinis, sub regulari observantia viventes, direximus oculos mentis nostrę, sperantes, quod sicut Congregatio ipsa per universam Italiam per incrementa temporum, suos palmites dilatavit, sic ubique virtutum radiis jugiter crescat, si Monasterium ipsum eidem Congregationi perpetuo uniretur, annecteretur, incorporaretur, vigeretque in eo regularis observantia supradicti Ordinis Monasterium ipsum regulari observantia hactenus destitutum (cum tamen caput omnium Monasteriorum supradicti Ordinis existat, & in eo corpus sanctissimi Benedicti multa cum veneratione conservetur) exinde votivæ reformationis susciperet incrementum, & eorumdem Monacorum exemplari vita nobis, tunc in minoribus constitutis eorum Protectore existentibus nota, & accepta, in temporalibus & spiritualibus speratæ prosperitatis successibus gratularetur, succederetque in ea divini cultus augmentum, cum incolarum, & habitatorum, ac omnium animarum salute.

§. 2. Quibus omnibus debita meditatione pensatis Monasterium prædictum, sic ut præfertur, vacans cum illi annexis, ac omnibus juribus, & pertinentiis suis, eidem Congregationi per Abbatem temporalem juxta ejusdem Congregationis laudabiles ritus, & mores, ac regularia instituta ejusdem Ordinis, & eidem Congregationi per Sedem Apostolicam concessa privilegia, & indulta, perpetuis futuris temporibus duratura, ad instar aliorum Monasteriorum dicti Ordinis eidem Congregationi unitorum, annexorum, & incorporatorum, per Præsidentem Congregationis hujusmodi, & Definitores pro tempore existentes deputan. tenendum, regendum, & gubernandum, de eorumdem Fratrum nostrorum consilio, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus, ac volumus, statuimus, & ordinamus illud de cetero dictę Congregationis esse, ac juxta mores, & ritus, & justitia prędicta perpetuo regi, & gubernari debere, licereque Pręsidenti, & Definitoribus, ac Congregationi præfatæ, per se, vel alium, seu alios regiminis, & administrationis, ac bonorum omnium mobilium, & immobilium dicti Monasterii possessionem, vel quasi, propria auctoritate libere apprehendere, ac perpetuo retinere, ac illud, ut præfertur, regere, & gubernare, cujusvis licentia super hoc minime requisita. Ac illos ex Monacis dicti Monasterii, qui sub dicta observantia vivere nollent, inde amovere, ac ipsi ad alia Monasteria dicti Ordinis ubi benevolos invenerint receptores, sese transferendi licentiam habeant, qui tamen beneficia Ecclesiastica, vel alia, unde vivere, aut donec dictos benevolos invenerint receptores, Monacalem portionem,

Unit & annectit CongregationiS. Justinæ de observantia.

nem, & ex fructibus dicti Monasterii accipiunt.

Congregationem Cassinensem S. Justinæ vult appellari.

§.3. Necnon Congregationem ipsam propter nomen & dignitatem Monasterii hujusmodi (quod aliorum Monasteriorum dicti Ordinis caput est, ut præfertur) de cetero Cassinensem Congregationem alias S. Justinę, nuncupari debere.

Firmis stantibus singulis privilegiis.

§.4. Omnibus tamen, & singulis privilegiis, & immunitatibus, & exemptionibus, concessionibus, & indultis hactenus Congregationi S. Justinæ hujusmodi concessis, in suo robore, & firmitate persistentibus, in omnibus, & per omnia, perinde ac si hujusmodi tituli mutatio, seu variatio, facta non esset, & hujusmodi privilegia a principio Congregationis Cassinensis, alias S. Justinæ hujusmodi specialiter, & expresse concessa fuissent.

Obstantibus derogat.

§.5. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus &c.

Dat. die 22. Novembris 1503. An. I.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo tertio, decimo Kalen. Decembris, Pontific. nostri Anno primo.

III.

Ex regest. in Archiv. Vat.

Confirmatio Capitulorum circa regimen, & gubernationem Civitatis Bononien. per Legatos, & Gubernatorem exercen. editorum.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Et si ex commisso nobis meritis licet imparibus Pastorali officio teneamur circa singulos Christifideles nostræ curę commissos intendere, illorum tamen, qui nobis, & Romanę Ecclesiæ immediate subjecti eorum fide, & eximia constantia promeruerunt, ut in præcipuos & peculiares filios ejusdem Romanæ Ecclesiæ recepti sub illius & Sedis Apostolicæ tutela existerent, cura propensius nos hortatur & urget, ut ea, quę pro felici, pacifico, & concordi regimine ipsorum eis etiam per Prędecessores nostros Romanos Pontifices, & Sedem eamdem concessa fuerunt, etiam munimine nostro roboremus, ut illa firmius persistant, quo fuerint sæpius Sedis ejusdem protectione circumfulta.

Ex Concessione Romanorum Pontificum Legatus Bononien. ejusque Locumtenentes in rebus regimen hujus Civitatis concernentibus consensum Magistratuū ejusdem requirere debent.

§.1. Dudum siquidem fel. rec. Nicolaus Papa Quintus Prædecessor noster dilectis filiis Communi & populo Civitatis nostræ Bononiensis pro eorum prospero, tranquillo, & felici regimine nonnulla privilegia, gratias, capitulaque concedens, & quasdam eorum petitiones admittens, inter alia voluit & ordinavit, quod ex tunc de cetero futuris temporibus omnia & singula regimen Civitatis prædictæ quomodolibet concernentia per Legatum sive Gubernatorem, & eorum Locumtenentes pro tempore cum consensu Magistratuum deputatorum ad regimen dictę Civitatis deliberarentur, & disponerentur, & deinde piæ me: Calixtus Tertius, & Pius secundus, ac Paulus etiam secundus, necnon Sixtus quartus, ac Innocentius octavus, & Alexander sextus Romani Pontifices Prędecessores nostri, præmissa eorum munimine roborarunt, prout in quibusdam supplicationibus sub capitulorum forma eidem Nicolao Prędecessori nomine Antianorum, communis, & populi prędictorum exhibitis, & ipsius Nicolai Prædecessoris ad capitula hujusmodi responsionibus factis, ac publico instrumento super inde confecto manu quondam Petri de Noleso ejusdem Nicolai Prædecessoris Secretarii, necnon Calixti, Pii, ac Pauli, Sixti, Innocentii, & Alexandri prædecessorum prędictorum literis Apostolicis, & ad Capitula exhibita pro parte eorumdem eidem Pio Prædecessori factis per dictum Pium Prædecessorem responsionibus manu quondam Georgii Lotii dicti Pii Prædecessoris annotatis, ac in registris Cameræ apostolicę registratis, quæ diligenter inspici fecimus, plenius continetur.

Oratores Bononienses hujus legis vigore gesta, & nonnulla Capitula inde confecta confirmare petunt.

§.2. Cum autem sicut dilecti filii Magister Antonius Galeaz Bentivolus Clericus Bononiensis noster, & dictæ Sedis Notarius, & Joannes de Marsiliis, ac Hieronimus de Castro Sancti Petri Cives Bononienses, & Oratores Communis & Populi prædictorum ad nos, & Sedem prædictam specialiter destinati, post præstitam per eos nobis debitæ fidelitatis, & subjectionis obedientiam nobis nuper exposuerunt, quod Antiani, Commune, & populus præfati præmissa omnia, & quæ eorum vigore postmodum gesta fuerunt, desiderent pro eorum subsistentia firmiori nostræ approbationis munimine solidari.

Benigne annuit Julius.

§.3. Nos qui præfatam Communitatem & illius Cives nostros & ejusdem Romanæ Ecclesiæ filios peculiares ob sinceræ devotionis affectum ac fidei constantiam & integritatem, quibus nos & præfatam Ecclesiam reverentur, speciali dilectione prosequimur, & paterna charitate confovemus, eorum in hac parte supplicationibus inclinati, præfatorumque Prædecessorum inhęrendo vestigiis, concessiones, gratias, ordinationes, privilegia, immunitates, capitula illa dumtaxat, quæ per Nicolaum, & Paulum cum additionibus in literis ejus desuper confectis contentis, ac alios Prædecessores prędictos signata & concessa fuerunt juxta concessiones & moderationes eorumdem Prædecessorum, ac omnia, quæ per bo. me. Angelum tituli S. Crucis in Hierusalem Presbyterum, Joannem Baptistam Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconum tunc dictæ Sedis Notarium, & Civitatis ejusdem Gubernatorem, ac per bo: me: Franciscum Sanctæ Mariæ Novæ etiam Diaconum Cardinales, ac nos tunc Episcopum Ostiensem, necnon dilectum filium nostrum Ascanium Mariam Sancti Viti in macello Martyrum Diaconum S. R. E. Vicecancellarium, ac etiam bo: me: Joannem Sanctæ Mariæ in Via lata similiter Diaconum, & Bapti-

Baptistam tituli Sanctorum Joannis & Pauli Presbyterum Cardinales successive in Civitate prædicta ejusdem Sedis Legatos, & cujuscumque eorum pro tempore Locumtenentes, necnon Venerabilem fratrem nostrum Cęsarem Episcopum Ameliensem nunc ejusdem Civitatis Apostolica auctoritate deputatum Gubernatorem, cum his, qui præfuerunt officio sexdecim dictę Civitatis pro bono regimine ejusdem Civitatis gesta & facta sunt usque in hodiernum diem, dummodo non tendant in prejudicium Romanæ Ecclesię, & Ecclesiasticæ libertatis, ac eorum, quę eidem Civitati per Sedem Apostolicam mandata fuissent, necnon omnia & singula privilegia, concessiones, & indulta a prædictis, & aliis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, ac Legatis, & Nunciis Apostolicæ Sedis, & a quibuscumque aliis a præfata Sede potestatem habentibus sub quacumque verborum forma concessa, & prout illa concernunt omnia, & singula in literis & scripturis desuper confectis contenta & inde secuta quæcumque in simile prejudicium non tendentia auctoritate Apostolica, & ex nostra certa scientia approbamus, & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, ac volumus observari, quamdiu Antiani, Commune, & populus præfati in nostri, & Romanæ Ecclesiæ obedientia & devotione nostris mandatis pro tempore parendo permanserint.

Supplet defectus. §.4. Supplentes omnes, & singulos defectus tam juris, quam facti, si qui forsan intervenerint in eisdem.

Eaque servari mandat. §.5. Ac mandantes prefato Cæsari Episcopo, & pro tempore existenti Legato, & Gubernatori Civitatis prædictæ, necnon omnibus aliis nostris & dictæ Sedis Officialibus in eadem Civitate existentibus, quatenus præmissa omnia firmiter observent, & faciant quantum in eis est, ab omnibus observari.

Obstantibus derogat. §.6. Ac decernentes ex tunc irritum & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§.7. Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ Prædecessores præfati in dictis eorum literis voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Dat. die 30. Nov. 1503. An. I. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo tertio, pridie Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno primo.

Ex Collect. Angelic. Rymer.

IV.

Contra abutentes Immunitatibus Ecclesiarum in Regno Anglię.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Romanum decet Pontificem taliter providere, quod immunitates, quę Ecclesiis ob reverentiam divini Nominis, & ad Præsidium innocentium provida moderatione concessæ fuerunt, malis ad pajora perpetranda audaciam non prębeant, sed illas taliter moderari, quod exinde, & Ecclesiis privilegia conserventur, & delinquentium effrænata temeritas compescatur.

Nonnulli Immunitate Ecclesiastica abutebantur in Anglia. §.1. Sane sicut accepimus in Regno Angliæ sæpe numero contigit, quod rei, vel suspecti criminis lęsæ Majestatis, homicidæ voluntarii, publici Latrones, ac itinerum, & publicarum viarum effractores, & insidiatores, ad loca Ecclesiastica tam sęcularia, quam regularia confugiunt, confidentes inde se propter immunitatem Ecclesię concessam extrahi non posse, ac etiam postquam in locis prædictis sunt constituti, de novo etiam crimina, ac alia similia, vel pejora committere non verentur, inde exeuntes, & deinde pro eorum defensione, ne capiantur, ad dicta loca, vel alia quæcumque immunitate gaudentia se retrahentes.

Nonnullis in rebus hanc immunitatem moderatur. §.2. Nos igitur in præmissis debite providere volentes auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quod deinceps quoties contigerit in dicto Regno hujus criminis læsæ Majestatis Reos, vel suspectos ad dicta loca etiam quovis exemptionis privilegio munita confugere, quamvis de criminibus hujusmodi, aut eorum aliquo convicti non fuerint, custodes ad custodiendum illos in dictis locis, ne inde aufugiant, deputari debeant, & si dicti criminis læsæ Majestatis rei, vel suspecti, aut homicidæ latrones, vel itinerum, & publicarum viarum effractores, seu insidiatores, in dictis locis moram trahentes, vel inde exeuntes, de novo prędicta crimina, vel eorum aliqua, aut deteriora, vel alia similia committere præsumpserint, vel inde recedentes ad prædicta, vel alia quęcumque loca, etiam quacumque immunitate gaudeant, confugerint, ab illis licite extrahi, & justitiæ committi possint.

Obstantibus derogat. §.3. Non obstantibus præmissis, ac bonæ memoriæ Othonis, & Ottoboni olim in dicto Regno Apostolicę Sedis Legatorum, in Provincialibus quoque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, & statutis, consuetudinibus Ecclesiarum, & locorum prædictorum, & etiam Ordinum, quorum illa fuerint, necnon ejusdem Regni juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, ac literis Apostolicis generalibus, vel specialibus etiam sub quibuscumque censuris, & pœnis Ecclesiasticis, ipsis Ecclesiis, & locis in genere, vel in specie, & sub quibusvis verborum formis, & clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis concessis, & concedendis imposterum: quibus omnibus etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus pro illorum sufficienti derogatione specialis, specifica, & expressa individua, ac de verbo ad verbum, non autem

autem per clausulas generales, id importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda foret tenores hujusmodi pro sufficienter expressis habentes hac vice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum Fides.

§. 4. Verum quia difficile foret præsentes literas ad singula quæque loca in quibus expediens foret, deferri, volumus, & præfata auctoritate decernimus, quod illarum transumptis manu publici Notarii inde rogati subscriptione, & sigillo alicujus personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ, seu Curiæ Ecclesiasticæ munitis ea prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

§. 5. Nulli ergo &c.

Dat. die 20. Maii 1504. An. I.

Datum Romę apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo quarto, tertio decimo Kalendas Junii, Pontificatus nostri anno primo.

V.

Damnatio Simoniacę electionis Summi Pontificis Romani, cum pœnarum impositione in electum, eligentesque, & eorum complices,

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Simonia damnabilis.

CUm tam divino, quam humano jure, in spiritualibus pręcipue detestabiliter sit Simoniæ labes prohibita, & longe magis in electione Romani Pontificis Vicarii Jesu Christi D. N. abominabilis sit, & universali Ecclesiæ perniciosa.

Quæ propterea inficit electionem Papæ.

§. 1. Nos qui regimini ejusdem universalis Ecclesiæ meritis imparibus annuente Domino pręsidemus, cupientes, quantum cum Deo possumus in præmissis pro tantæ rei necessitate ac periculi magnitudine ut tenemur in posterum salubriter providere, de Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesię Cardinalium consilio & unanimi consensu hac nostra perpetuo valitura constitutione, Apostolica auctoritate, & de potestatis nostræ plenitudine, statuimus, ordinamus, decernimus, & definimus, quod si, quod Deus pro sua clementia, & in omnes ineffabili bonitate avertat, contigerit, postquam nos, vel successores nostros successive, ipse Deus ab hujusmodi universalis Ecclesię regimine absolverit; humani generis inimico procurante, & ambitione vel cupiditate ad hoc inclinante, seu aliquibus de cœtu Cardinalium quomodolibet votum dantibus per simoniacam hęresim in dando, promittendo, vel recipiendo pecunias, bona cujusque generis, castra, officia, vel beneficia, seu promissiones, & obligationes commissam, per se, vel alium, seu alios quomodocumque, & qualitercumque, etiam in duarum partium, vel omnium Cardinalium unanimi concordia, quomodolibet, etiam per viam assumptionis unanimiter, nemine discrepante, etiam sine scrutinio factæ, celebrari, vel fieri; non solum hujusmodi electio, vel assumptio eo ipso nulla existat, & nullam eidem sic electo vel assumpto, administrandi in spiritualibus, & temporalibus facultatem tribuat, sed etiam contradictum sic electum, vel assumptum, de simoniaca labe, a quocumque Cardinali, qui eidem electioni interfuerit, opponi, & excipi possit, sicut de vera, & indubitata hæresi, ita quod a nullo pro Romano Pontifice habeatur, quinimmo ipse sic electus a priori suo Cardinalatus, & alio quocumque honore, Ecclesiis Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, monasteriis, dignitatibus, & aliis quibuscumque beneficiis, & pensionibus, quæ tunc obtinebat in titulum, vel in commendam, aut alias quomodocumque, eo ipso, absque alia declaratione, privatus existat: & idem electus, non Apostolicus, sed apostaticus, & tamquam simoniacus, & hæresiarca, & ad prædicta omnia, & singula perpetuo inhabilis habeatur, & sit.

Simoniace autem electus non solum habendus non est pro Papa, sed privationem incurrit Cardinalitiæ dignitatis, & omnium Beneficiorum.

Hæc autem electio nec per adorationem confirmari valet.

§. 2. Nec hujusmodi simoniaca electio per subsequentem ipsius inthronizationem, seu temporis cursum, aut etiam omnium Cardinalium adorationem, seu obedientiam, ullo umquam tempore convalescat.

Cardinalium facultas discedendi ab ejus obedientia.

§. 3. Liceatque omnibus, & singulis Cardinalibus, etiam illis, qui huic simoniacæ electioni, seu assumptioni consenserint, etiam post inthronizationem, & adorationem, seu obedientiam, ac etiam universo Clero, Populo Romano, necnon subditis, & Sancti Angeli de Urbe, ac quarumvis aliarum Romanę Ecclesiæ arcium Præfectis, Castellanis, Capitaneis, & aliis officialibus quocumque homagio, seu juramento, vel cautione præstitis non obstantibus, a talis electi, etiam inthronizati, obedientia, & devotione, impune, & quandocumque discedere (ipsis, fidei Romanæ Ecclesiæ, & obedientiæ futuri Romani Pontificis canonice intrantis, nihilominus adstrictis permanentibus) & eum, ut magum, ethnicum, publicanum, & hæresiarcham evitare.

Qui nec regimini Ecclesiæ se immiscere possit.

§. 4. Ad cujus quoque confusionem, possint Cardinales, qui præfatæ electioni se opponere voluerint, si præsumpserit se regimini universalis Ecclesiæ, prætextu talis electionis ingerere, auxilium brachii sæcularis contra eum implorare. Nec tales ab ejus obedientia discedentes, tamquam tunicæ Domini scissores, aliqualium propter dictum discessum pœnarum, seu censurarum ultioni subjaceant.

Simoniace eligentium pœnæ.

§. 5. Cardinales vero, qui eum sic simoniace elegerint, a suis ordinibus, & etiam Cardinalatus titulis, & honore, ac quibuscumque Patriarchalibus, Archiepiscopalibus, Episcopalibus, & aliis prælaturis, ac dignitatibus, & beneficiis, quæ in titulum, vel commendam tunc obtinebant, vel in quibus, seu ad quæ jus tunc habebant, absque alia declaratione, privati existant, nisi ab illo penitus, & cum effectu discesserint, & reliquis Cardinali-

dinalibus, qui hujusmodi simoniæ non consenserint, infra terminum octo dierum, postquam fuerint ab eis requisiti, personaliter, si fieri poterit, alias per edictum publicum, se absque fictione, vel fraude univerint, & conjunxerint. Et tunc si præfatis aliis Cardinalibus se univerint, & conjunxerint, in pristinum statum, & ad pristinos honores, & dignitates, etiam Cardinalatus, ac Ecclesias, & beneficia, quibus preerant, & quæ obtinebant, reintegrati, rehabilitati, ac restituti, & repositi, ab hujusmodi simoniæ labe, & censuris, ac pœnis ecclesiasticis quibuscumque, absoluti eo ipso existant.

Complicum quoque pœna.

§. 6. Mediatores vero, proxenetæ, trapezitæ, tam clerici, quam laici, cujuscumque dignitatis, qualitatis, & ordinis fuerint, etiam Patriarchali, Archiepiscopali, vel alia sæculari, mundana sive Ecclesiastica dignitate præditi, etiam quorumcumque Regum, & Principum Oratores, vel Nuncii, hujus simoniacę electionis participes, sint omnibus suis Ecclesiis, beneficiis, prælaturis, & feudis, ac aliis quibuscumque honoribus, & bonis, eo ipso privati, & ad similia inhabiles, ac etiam active, & passive intestabiles, & eorum bona ipso facto, ad instar reorum criminum læsæ majestatis, Fisco Apostolicæ Sedis applicentur, & devolvantur, si prædicti delinquentes Ecclesiastici fuerint, vel alias Romanæ Ecclesiæ subditi. Bona vero, & feuda taliter delinquentium, non subditorum sæcularium, in partibus existentia, Fisco sæcularis principis in cujus territorio bona sita fuerint, ipso facto similiter applicentur. Ita tamen, quod si infra tres menses, a die quo notum fuerit, illos simoniam commisisse, vel participasse, Principes dicta bona fisco suo actualiter non applicaverint, ex tunc illa Fisco Ecclesiæ Romanæ applicata censeantur, & sint eo ipso, absque aliqua similiter declaratione.

Obligationum omnium simoniacarum annullatio.

§. 7. Promissiones quoque, & obligationes, sive sponsiones propterea quandocumque, etiam ante tempus dictæ electionis, etiam extra personas Cardinalium, per quoscumque alios quomodocumque factæ, cum quavis inexcogitabili solemnitate, & forma, etiam juratæ, conditionales, sive eventuales, & in forma excommissarum, ex quacumque causa, etiam depositi, mutui, cambii, confessionis de receptis, donationis, arrendamenti, vel venditionis, permutationis, vel alterius cujuscumque contractus, etiam in ampliori forma Cameræ Apostolicæ factæ, sint nullæ, & invalidæ, & ad agendum inefficaces, nullusque illarum vigore cogi, vel constringi possit in judicio, vel extra. Liceatque omnibus ab illis impune, absque aliquo metu, sive perjurii nota, recedere.

Cardinales non complices Simoniæ, alium Pont. eligere, & Concilium convocare possint.

§. 8. Et insuper liceat Cardinalibus, qui electioni predictę simoniacæ non interfuerint, & a præfato sic electo discesserint, adhibitis secum aliis Cardinalibus, qui hujusmodi simoniacæ electioni consenserunt, & postea eisdem Cardinalibus in dicta simonia non complicibus se univerint, si se cum eisdem unire voluerint, alioquin sine eis, ad alterius nihilominus Pontificis electionem, non expectata alia sententia declaratoria simoniacæ electionis hujusmodi, eadem tamen præsente nostra constitutione semper in suo robore permanente, libere, alias tamen canonice devenire, & Concilium etiam generale indicere, & convocare in loco idoneo, prout eis videbitur expedire.

Clausulæ derogatoriæ.

§. 9. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, & præcipue fel. rec. Alexandri Papæ III. quæ incipit, *Licet de vitanda discordia*, & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, etiam in Conciliis generalibus editis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Cardinalium contravenientium excommunicatio.

§. 10. Inhibentes postremo omnibus, & singulis S. R. E. Cardinalibus, qui pro tempore erunt, & eorum sacro Collegio, ne Apostolica Sede vacante, prædictis contravenire, vel contra præmissa, vel aliquod præmissorum statuere, disponere, & ordinare, vel aliquo modo facere seu attentare præsumant, quocumque exquisito colore vel causa, sub excommunicationis latæ sententię pæna, quam ipso facto incurrant, & a qua non nisi per Romanum Pontificem canonice electum, absolui possint, nisi in mortis articulo.

Decretum irritans.

§. 11. Decernentes ex nunc irritum, & inane, si secus super his, vel aliquo præmissorum, a quoquam, scienter vel ignoranter, etiam per nos, contigerit attentari.

Jussio publicandi hanc Bul.

§. 12. Ut autem præsentis constitutionis, decreti, statuti, ordinationis, ac inhibitionis nostræ hujusmodi tenor, ad omnium notitiam deducatur, volumus præsentes literas nostras in valuis Basilicæ Principis Apostolorum, necnon Cancellariæ, ac acie Campi Floræ affigi, nec aliam earumdem literarum publicationis solemnitatem requiri, aut expectari debere, sed hujusmodi affixionem pro solemni publicatione, & perpetuo robore sufficere.

Sanctio pœnalis.

§. 13. Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

D. P. An. I. die 14. Jan.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo quinto, decimo nono Kalendas Februarii, Pontificatus nostri Anno secundo.

VI.

Innovatio Constitutionum Bonifacii VIII. Alex. V. Pii II., & Innoc. VIII. contra provisos, ingerentes se in administrationibus beneficiorum, literis Apostolicis non expeditis. Et contra non solventes annatas Cameræ Apostolicæ.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

ROmani Pontificis providentia circumspecta ad ea libenter intendit, per quæ animarum periculis, Ecclesiarum, & Monasteriorum dispendiis obvietur, Cameræque Apostolicæ, cui diversa impensarum onera, pro Ecclesiæ Romanę statu conservando, quotidie incumbunt, indemnitati debite provideatur.

Bonif. VIII. jussit provisos in Curia se in Beneficiorum administratione non ingerere Literis non expeditis Extravag. 1. de Elect.

§. 1. Dudum siquidem ad audientiam fel. record. Bonifacii VIII. & Alexandri V. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum deducto, quod nonnulli ad Patriarchales, Metropolitanas, & Cathedrales Ecclesias, Monasteria, & Prioratus, tam regulares quam sæculares promoti, seu quibus per eosdem prędecessores, seu Sedem Apostolicam, de dictis Ecclesiis, monasteriis, sive prioratibus, hactenus quomodolibet provisum fuerat; in expeditione literarum Apostolicarum super provisionibus hujusmodi negligentes existebant; quidam vero ex prædictis, quod deterius erat, absque hujusmodi literis, in suæ salutis interitum, ad Ecclesias, monasteria, & prioratus hujusmodi, præter, & contra stylum, & morem Romanæ Curiæ, laudabiliter observatos, ac etiam Apostolicas prohibitiones, accedere præsumpserant, ac Ecclesiarum, monasteriorum, vel prioratuum hujusmodi, regimini, gubernationi, & administrationi se etiam ingerebant, & immiscebant; ac ingerere, & immiscere damnabiliter præsumebant, iidem prædecessores cupientes hujusmodi damnis instantibus, & futuris remedium adhibere opportunum, videlicet idem Bonifacius prędecessor noster unam perpetuo valituram constitutionem, quæ incipit, Injunctæ, per quam inter alia sanxit, ut Episcopi, &c.

Alexander autem pænas eisdem inflixit, nisi literas provisionis expedirent.

§. 2. Alexander vero prædecessor memoratus, ipsius Bonifacii prædecessoris inhærendo vestigiis, ac de consilio tunc venerabilium fratrum suorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, auctoritate Apostolica, & ex ejus certa scientia, aliam, quæ incipit, Ex injuncto, edidit constitutionem, per quam etiam inter alia statuit & decrevit, quod omnes, & singuli Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Electi, Administratores, Commendatarii, Abbates, & Priores hujusmodi, quibus per eum auctoritate Apostolica hactenus de aliqua Patriarchali, Metropolitana, vel Episcopali, Ecclesiis, vel Monasteriis, seu de Prioratibus conventualibus, etiam in administrationem, vel commendam, provisum extitisset, & eorum literas usque ad totalem expeditionem, & receptionem earumdem literarum inclusive, expediri non fecissent, sub pœna privationis Ecclesiarum, monasteriorum, & prioratuum hujusmodi, & omnis juris ex provisionibus prædictis quomodolibet acquisiti (quam quemlibet negligentem incurrere voluit eo ipso, & quod Ecclesias, & monasteria, ac prioratus negligentium præmissa ad effectum perducere, ex ea die, prout ex tunc prefata auctoritate vacare, & Apostolicæ Sedis dispositioni specialiter reservata fore, decrevit, & declaravit) tenerentur, & deberent literas hujusmodi, super provisionibus ipsis per se vel alios, usque ad præfatam earum totalem expeditionem, ac receptionem, ut præmittitur inclusive, expediri fecisse, infra annum a data provisionis factę, continue computandum. Illi vero, quibus provideri contingeret quomodolibet in futurum, de Ecclesiis, monasteriis, aut prioratibus hujusmodi, seu aliquo eorumdem, sub pœna simili, quam ut præfertur, incurrerent, etiam infra annum a die provisionis faciendæ continuo computandum, similiter tenerentur, & deberent literas ipsas etiam usque ad prædictam totalem expeditionem, & receptionem inclusive, expediri fecisse. Et interim sub eadem pœna per se, vel alios, absque literis provisionis in forma, de regimine, gubernatione, seu administratione, vel quasi, Ecclesiarum, Monasteriorum Prioratuumque prædictorum, vel alicujus eorum, seu bonorum eorumdem, in spiritualibus, vel temporalibus, nullatenus se ingerere, vel aliter se immiscere, aut super his, vel eorum aliquo, seu dependentibus, vel connexis, jurisdictionem aliquam quomodolibet exercere præsumerent, cæterisque pœnis contra prædictos, a jure, vel ab homine, etiam ratione negligentiæ muneris consecrationis, vel benedictionis non suscepti, statutis, inflictis, & aliis in suo robore permansuris, irritum, & inane, censeri ex ea die, si secus vel aliter, super his, a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, in posterum contingeret attentari quomodolibet.

§. 3. Successive vero recolendæ memoriæ Pius Papa Secundus, etiam prædecessor noster, cupiens tam saluti animarum, quam ipsius Cameræ Apostolicæ indemnitati salubriter providere, ac existimans eos, quos in dicta Camera deinceps pro annata beneficiorum per eos auctoritate Apostolica assecutorum, obligari contingeret, infra terminos eis constitutos, omnino Cameræ prædictæ satisfacturos, si ultra sententiam excommunicationis, quam non satisfaciendo in termino sibi prefixo, ipso facto incurrerent aliqua per eum illis pœna fortior infligeretur, premissis, ac certis aliis rationabilibus causis animum suum moventibus, per quamdam constitutionem suam, quæ incipit, Romani

Alias pœnas statuit Pius contra non solventes Annatas Collectoribus Cameræ Apostolicæ.

mani Pontificis, perpetuo providit, & eadem auctoritate Apostolica statuit, & ordinavit, ac decrevi,t & declaravit, quod omnes, & singulæ obligationes, quæ ex illa die, super annatis quorumcumque beneficiorum in dicta Camera reciperentur, intelligerentur, quod obligati pro se, si infra eis præfixos terminos, Cameræ Collectoribus in partibus pro tempore existentibus, satisfacere defecissent, tam ipso facto, lapso eodem termino, sententiam excommunicationis incurrerent, quam beneficiis suis, pro quibus in dicta Camera se obligassent, omnino essent, & censerentur privati; illi vero, qui non pro se, sed pro aliis, ut principales, & privatæ personæ, super hujusmodi annatis se obligarent, ultra incidentiam excommunicationis sententiæ prædictæ, si in termino constituto dictæ Cameræ, vel Collectoribus non solvissent, ipso facto suis omn bus, quæ obtinerent beneficiis, similiter intelligerentur esse privati, atque talium beneficia possent in eventum prædictum per quoscumque libere, & licite impetrari.

Aliam Const. edidit quoque Innoc. VIII.

§. 4. Dehinc fel. rec. Innocentius Papa Octavus similiter prædecessor noster per quamdam suam constitutionem, quæ incipit, Cameræ Apostolicę.

Hujusmodi Constitutiones innovat Pius quoad præterita, quo vero ad præsentia, & futura moderatur.

§. 5. Nos igitur cupientes ne provisiones, concessiones, & gratiæ Apostolicæ Sedis', & præcipue quę a nobis emanarunt, & pro tempore emanabunt, diu maneant in suspenso, sed perfecte ad actum, juxta Apostolicas constitutiones, deducantur, & ne Ecclesiarum, monasteriorum, & prædictarum dignitatum Ecclesiasticarum Prelati, seu Commendatarii, & Administratores, absque titulo, & literis Apostolicis, in animarum suarum periculum, regimini, & administrationi eorumdem se ingerere, aut alias illis immiscere presumant; ac ne Cameræ Apostolicæ redditus minuatur, sed damnis ejusdem obvietur, in præmissis omnibus providere, prędictorum prædecessorum nostrorum inhærendo vestigiis, motu proprio, & ex certa scientia, constitutiones præfatas, earum quamlibet innovantes, præsenti constitutione perpetuo valitura declaramus, decernimus, statuimus, & ordinamus, quod constitutiones Bonifacii, Alexandri, Pii, & Innocentii prædecessorum nostrorum hujusmodi, etiam quoad pœnas, & censuras, etiam privationis in eis expressas, quoad futura, in omnibus, & per omnia, juxta illarum tenores, qui omnes inviolabiliter perpetuis futuris temporibus observentur, quo vero ad præsentia, & præterita, constitutiones, & ordinationes easdem moderamur sub hac forma, videlicet, quod quoad Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, electos, Administratores, Commendatarios, Abbates, Priores, & alios quoscumque, quibus auctoritate Apostolica de Patriarchali, Metropolitana, vel Cathedrali Ecclesiis, aut monasteriis, seu prioratibus conventualibus, etiam in administrationem, vel commendam, hactenus provisum extitit, & super his literas usque ad totalem expeditionem, & receptionem earumdem expediri, infra terminum in constitutione Alexandri prædecessoris hujusmodi præfixum, non fecerunt, vel etiam sine literis confirmationis, provisionis, vel commendæ, consecrationis, & benedictionis, Ecclesiarum, Monasteriorum, vel prioratuum administrationem acceperunt, & illi incumbunt, vel etiam quoad illos, qui pro annatis quorumcumque beneficiorum, in dicta Camera Apostolica, se pro seipsis, vel aliis, infra certum tempus, pro solutione obligaverunt, & statutis terminis non solverunt, ac propterea sententias, & pœnas in prœmissis constitutionibus, & obligationibus contentas incurrerunt; si citra montes, infra quatuor; si ultra montes, infra octo menses, a die publicationis pręsentium in Cancellaria Apostolica, computandos, literas hujusmodi totaliter expedierint, & ad se receperint, & de his quę debent, Cameræ prædictæ satisfecerint: ex tunc (dum tamen per provisiones, collationes, seu alias quaslibet dispositiones de Ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, dignitatibus, & beneficiis prædictis, a prędicta Sede Apostolica, vel alias a quocumque, vel quomodocumque factas, non sit alteri, ante datam hujusmodi constitutionis nostræ, jus quæsitum) eo ipso ab excommunicationis sententia, & aliis pœnis, quibus per prædictas constitutiones, vel obligationes respective obligati essent, absoluti, & ad beneficia quibus propterea privati essent, plenarie restituti, auctoritate nostra censeantur, perinde ac si præmissa omnia, & singula in ipsis constitutionibus contenta observassent, & pœnas præfatas non incurrissent.

Provisos, si intra statutum in hac Constitutione terminum Literas expedierint, Annatasque solverint, a pænis contra eos in præfatis Constitutionibus latis solvit.

Eos vero, qui ultra dictum terminum annatas non solverint, Beneficiorum privationi subiicit.

§. 6. Quod si prędictas literas non expediverint, & illis constitutionibus non paruerint, vel in terminis ipsis non solverint, pœnas pr edictas, etiam privationis, eo ipso incurrisse se noverint, quos etiam tenore præsentis constitutionis, expresse pœnis, & censuris eisdem innodamus, & privatos declaramus. Et insuper eadem auctoritate Apostolica statuimus, & ordinamus, quod illi, quos annatis hujusmodi, dictę Cameræ teneri constiterit, etiam si alias illas solvere nullatenus promisissent, seu ad illarum solutionem non aliter se specialiter obligassent, si literas hactenus desuper Apostolicas aliqua machinatione, vel fraude adhibitis, solutione annatę, vel obligatione in eadem Camera minime facta, recepissent (dumtamen beneficia ipsa fuissent, seu fuerint quomodolibet realiter assecuti) ad solutionem annatæ, & jurium prędictorum, efficaciter teneantur. Et nisi infra quatuor menses, si citramontani: & octo menses si ultramontani fuerint, a die publicationis præsentium in Cancellaria Apostolica compuiandos, de annata debita satisfecerint dictæ Cameræ Apostolicæ, vel ejus collectoribus, de qua solutione appareat per instrumentum publicum, lapso dicto termino, beneficiis, pro quibus de annata solvenda tenentur, omni-

omnino sint, & intelligantur eo ipso privati.

Decretum irritans.

§. 7. Et sic in omnibus, & singulis premissis, etiam per quoscumque judices etiam S. R. E. Cardinales, & Palatii Apostolici Auditores, & alios, in Romana Curia, vel extra eam, in causis, in quavis instantia, etiam per appellationem, vel alio quovis modo, quomodocumque, & qualitercumque pendentibus, judicari debere, ac irritum, & inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari, perpetuo decernimus, & declaramus.

Clausulæ derogatoriæ.

§. 8. Non obstantibus omnibus, quæ iidem prædecessores in præfatis suis constitutionibus voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Ut autem hæc innovatio, statutum, voluntas, decretum, & ordinatio, ac declaratio nostra, ad omnium, & singulorum notitiam deducantur; nullusque possit deinceps aliquam excusationem prætendere, aut ignorantiam allegare, utque perpetuo firma, & illibata permaneant, auctoritate, & tenore prædictis volumus, & mandamus, ut in valuis nostræ Cancellariæ tribus vicibus, diversisque diebus, dum ipsa Cancellaria tenebitur, & donec durabit, per aliquem ex Cursoribus nostris affigantur, & teneantur, exindeque in libris Cancellariæ Apostolicæ, ubi similia describi, & registrari consueverunt, per officiales Cameræ predicte, ad quos pertinet, ad perpetuam rei memoriam describantur, & registrentur.

Mandatum publicationis.

Datum Rome, apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominice, millesimo quingentesimo quinto, quinto Kalendas Augusti, Pontificatus nostri Anno II.

Dat. P. A. 2. die 28. Julii.

V I I.

Privilegiorum Congregationis Monacorum B. Mariæ Montis Oliveti, Ordinis S. Benedicti, deputandi Judices Conservatores bonorum, & personarum ipsius Congregationis, eorumque Conservatorum ampla jurisdictio.

In quamplurimis tamen attendendum Concil. Trid. Sess. 24. cap. 3.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchæ Aquilejen. Neapolitan. Mediolanen. Florentin. Senen. Archiepiscopis, Bononien., ac Eugubinen. Episcopis. Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Militanti Ecclesiæ licet immeriti, disponente Domino Presidentes, circa curam Ecclesiarum, & Monasteriorum omnium solertia reddimur indefessa soliciti, ut juxta debitum pastoralis officii eorum occurramus dispendiis, & profectibus divina cooperante clementia salubriter intendamus.

Causa hujus indulti.

§. 1. Sane, dilectorum filiorum, Abbatis Generalis, & Conventus Monasterii Sancte Mariæ in Ancona, Ordinis S. Benedicti, Pientinæ Diœcesis, & Visitatorum Congregationis Montis Oliveti nuncupati, & aliorum Abbatum, Priorum, & Conventuum, Monasteriorum, & Prioratuum præfati Ordinis, & Congregationis ejusdem conquestionem percepimus, quod nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, aliique Ecclesiarum Prælati, & Clerici, ac Ecclesiastice personæ, tam religiosæ, quam sæculares, necnon Duces, Marchiones, Comites, Barones, Nobiles, Milites, Laici, Communia Civitatum, universale oppidorum, Castrorum, Villarum, & aliorum locorum, ac singulares personæ Civitatum, & Diœcesum, ac aliarum partium diversarum, occuparunt, & occupari fecerunt castra, villas, & alia loca, terras, domos, possessiones, jura, jurisdictiones, necnon census, fructus, redditus, & proventus, dicti, & aliorum monasteriorum, religiosorum locorum, seu membrorum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum monasteriis, prioratibus, & locis dicti Ordinis illius Congregationi acquisitorum, seu alias annexorum, ac illis subjectorum, & ab illis dependentium: ac nonnulla alia bona mobilia, & immobilia spiritualia, & temporalia, ad Abbates, Priores, Conventus, & Congregationem prædictos: necnon commissos, vel oblatos, & oblatas, vel commissas, Congregationi, & membris prefatis, seu sua bona dantes, spectantia, & ea detinent indebite occupata, seu ea detinentibus præstant auxilium, consilium, vel favorem; nonnulli etiam Civitatum, & Diœcesum, ac partium prædictarum, qui nomen Domini in vanum recipere non formidant, eisdem Abbatibus, Prioribus, Conventibus, Congregationi, commissis, seu oblatis super prædictis castris, villis, locis aliis, terris, domibus, possessionibus, jurisdictionibus, fructibus, censibus, redditibus, & proventibus eorumdem, & quibuscumque aliis bonis mobilibus, & immobilibus, spiritualibus, & temporalibus, ac aliis rebus ad Monasteria, Prioratus, loca, membra, & beneficia, ac Abbates, Conventus, Congregationem, commissos, seu oblatos, commissas, vel oblatas hujusmodi spectantibus, multipliciter molestias, & injurias inferunt, ac jacturas. Quare Generalis, Visitatores, & alii Abbates, Priores, & Conventus, ac Congregatio prefati nobis humiliter supplicarunt, ut cum eis valde difficile reddatur, pro singulis querelis ad Apostolicam Sedem habere recursum, providere ipsis super hoc paterna diligentia curaremus.

Facultas, & jurisdictio Conservatorum Ordinis.

§. 2. Nos igitur adversus occupatores, detentores, præsumptores, molestatores, injuriatores hujusmodi, illo volentes eisdem Abbatibus, Prioribus, Conventibus, & Congregationi remedio subvenire, per quod ipsorum compescatur temeritas, & aliis aditus committendi similia præcludatur, fraternitati vestræ per Apostolica

scripta mandamus, quatenus vos, vel sex, aut quinque, seu quatuor, aut tres, vel duo, aut unus vestrum, per vos, vel alium, seu alios, etiamsi sint extra loca, in quibus deputati estis, Conservatores, & judices, præfatis Abbatibus, Prioribus, Conventibus, & Congregationi, commissis, seu oblatis, efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittatis, eosdem super his, & quibuslibet aliis bonis ac juribus præsentibus, & futuris, ad Abbates, & Conventus, Congregationem, commissos, vel commissas, seu oblatos, vel oblatas, monasteria, prioratus, membra, & loca, præsentia, & futura dictæ Congregationi spectantia, ab eisdem, vel quibusvis aliis, indebite molestari, vel eis gravamina, seu damna, vel injurias irrogari facturi, dictis Abbatibus, prioribus, conventibus, & Congregationi, commissis sive oblatis, cum ab eis vel procuratoribus suis, aut eorum aliquo fueritis requisiti de prædictis, & aliis personis quibuslibet, super restitutione hujusmodi castrorum, villarum, terrarum, & aliorum locorum, jurisdictionum, jurium, & bonorum mobilium, & immobilium, redditu um quoque, proventuum, ac aliorum quorumcumque bonorum, præsentium, & futurorum, necnon de quibuslibet molestiis, & injuriis atque damnis præsentibus, & futuris, in illis videlicet, quæ judicialiter requirunt indaginem, summarie, & de plano, sine strepitu, & figura judicii; in illis vero prout qualitas eorum exegerit, justitiæ complementum. Occupatores, seu detentores, præsumptores, molestatores, & injuratores hujusmodi, necnon contradictores quoslibet, & rebelles cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis extiterint, quandocumque, vel quotiescumque expedierit, auctoritate nostra, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis.

Derogatio contrariorum

§.3. Non obstantibus tam felicis recordationis Bonifacii Papę Octavi prædecessoris nostri, in quibus cavetur, ne quis extra suam civitatem, & diœcesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam dietam, a fine suę diœcesis ad judicium evocetur, seu ne Judices, & Conservatores a Sede deputati prędicta, extra civitatem, & diœcesim in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere, aut aliquos ultra unam dietam a fine suæ diœcesis trahere pręsumant, dummodo ultra tres dietas aliquis vigore præsentium non trahatur, aut quod de aliis quam manifestis injuriis, & molestiis, atque damnis, & aliis, quę judicialiter requirunt indaginem pœnis, in eis, si secus egerint, & in id procurantes adjectis, Conservatores se intromittant, quam Papiensi de feriis cognoscendis primis, & secundis causis in terris, locis inibi expressis, ac aliis quibuscumque institutionibus a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, tam de judicibus delegatis, & Conservatoribus, quam personis ultra certum numerum ad judicium non vocandis, aut aliis editis, quæ vestræ possent in hac parte jurisdictioni, aut potestati, ejusque libero exercitio quomodolibet obviare, necnon statutis, & consuetudinibus Ecclesiarum, monasteriorum, religiosorum, Civitatum, & aliorum locorum, juramento, confirmatione Apostolica, aut quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis quibusvis Ordinibus, monasteriis, prioratibus, præposituris, præpositatibus, dignitatibus, & personatibus, ac administrationibus, & officiis, ceterisque beneficiis Ecclesiasticis, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, & in dignitate Ecclesiastica constitutis, ac aliis personis quibuslibet, etiam cum quibusvis clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis fortioribus, & efficacioribus concessis, quibus etiam si de eis specialis specifica, & expressa, non autem per clausulas generales id importantes, mentio seu quævis alia expressio habenda foret, & in eis caveretur expresse, quod in illis non nisi sub certis inibi expressis modis, & formis, aut nullatenus derogari possit, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus; seu si aliquibus communiter vel divisim, a Sede præfata indultum existat, quod excommunicari, suspendi, vel interdici, seu extra, vel ultra certa loca ad judicium evocari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi, ac eorum personis, & Ordinibus, ac nominibus propriis mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia, generali, vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam vestrę jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, & de qua cujusque toto tenore habenda sit in vestris literis mentio specialis.

Indultum eligendi Conservatores.

§.12. Ceterum volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod omnes, & singuli alii Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & alii locorum Ordinarii, præsentes, & futuri, eorumque pro tempore Vicarii in spiritualibus generales, necnon quæcumque alię personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, ac eorum singuli, quando, & quotiens pro parte Abbatum, Priorum, Conventuum, Congregationis, commissorum, seu oblatorum, vel commissarum, & oblatarum prędictorum, vel eorum alicujus super pręmissis, vel eorum aliquo requisiti fuerint, ad præsentium literarum executionem procedere possint, & debeant in omnibus, & per omnia, perinde ac si præsentes literę, etiam eis, cum clausula quatenus ipsi omnes, vel duo, aut unus eorum specialiter directæ fuissent.

§.5. Et

Ampliatio facultatis Conservatorum.

§.5. Et si per summariam informationem super his per vos, aut eos habendam, vobis aut eis constiterit, quod ad loca in quibus occupatores, detentores, præsumptores, molestatores, injuriatores hujusmodi ac alios, ad quos præsentes literæ pervenerint, pro tempore morari contigerit, pro monitionibus, & citationibus, de eis facientibus, tutus non pateat accessus, Nos vobis, & aliis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, ordinariis, & personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, prædictas citationes, & monitiones quaslibet per edicta publica locis affigenda publicis, & partibus illis vicinis, de quibus sit verisimilis conjectura, quod ad notitiam citatorum, & monitorum hujusmodi pervenire valeant, faciendi, plenam, & liberam earumdem, tenore præsentium concedimus facultatem. Ac volumus & prædicta auctoritate decernimus, quod monitiones, & citationes hujusmodi, perinde arctent ipsos monitos, & citatos, ac si eis, & specialiter, & personaliter insinuatæ, & intimatæ legitime extitissent, quod quilibet vestrum, ac Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Ordinariorum, Vicariorum, & personarum in dignitate præfata constitutarum prędictorum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico præpeditus, & a data præsentium, sit vobis, & ipsi & unicuique vestrum, & eorum in præmissis omnibus, & eorum singulis cœptis, & non cœptis, præsentibus, & futuris, perpetua potestas, & jurisdictio attributa, ut eo vigore, eaque firmitate vos, et ipsi possitis, et quilibet vestrum, et eorum, possit in pręmissis omnibus cœptis, et non cœptis, præsentibus, et futuris, et pro prædictis procedere, ac si prędicta omnia, et singula, coram vobis seu ipsis cœpta fuissent, et jurisdictio eorum, et vestra, ac cujuslibet vestrum in pręmissis omnibus, et singulis, per citationem vel modum alium, perpetuata legitime extitisset.

Fides danda transumptis.

§.6. Et quia nihilominus difficile foret pręsentes literas hujusmodi ad singula quęque loca, in quibus de eis forsan mentio facienda fuerat, deferre, eadem Apostolica auctoritate decernimus, quod earum transumptis, manu alicujus notarii publici subscriptis, ac sigillo personę in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, in judicio, et extra, ac ubilibet plena fides adhibeatur, et eis stent in omnibus, et per omnia, perinde ac si ipsę originales literæ exhiberentur, et ostenderentur, Constitutione Apostolica super Conservatoribus, & alia qualibet in contrarium edita non obstantibus præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

P. An. 2. 25. Octob.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ MDV. 8. Kal. Novembr. Pontif. nostri Anno secundo.

VIII.

Contra homicidas, & alios capitaliter bannitos; aut sibi jus dicentes, aut cavalcatam facientes &c. eorumque receptatores, & fautores.

JULIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

CUm homines se invicem quantum possunt, ratione, & auxilio fovere debeant, ideo Deo, & hominibus abhominabiles esse viros sanguinum avidos Propheta testatur. nec immerito, cum horrenda sevitia, non solum corporum, sed etiam animarum eorum, quos interimunt, si non sint armis spiritualibus, divina pręveniente gratia præmuniti, procurare noscantur, pro quibus Dominus noster Jesus Christus mortem subiit temporalem. Ad reprimendum igitur talium conatus nefarios, plurimum conferre arbitrantes, eos qui hujusmodi detestabile scelus patrare non expavescunt justitia cupientes punire, & latas pro tempore contra eos condemnationes debitæ executioni demandari, ea quę pro talium condemnationum faciliori executione, & sicariorum hujusmodi persecutione, a prædecessoribus nostris provide emanarunt, ut eo firmius observentur, quo fuerint sæpius Apostolica auctoritate munita, libenter approbantes, munimine roboramus, ac alia pro Urbis nostræ, & aliarum civitatum, terrarum, & provinciarum nobis subjectarum, necnon civium, & incolarum eorumdem commodo; pace, & tranquillitate desuper statuimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Pius II. contra homicidas edidit bullam.

§.1. Dudum siquidem per fel. record. Pium Papam Secundum prædecessorem nostrum, accepto quod a certis annis tunc elapsis citra in terris, locis, & tenimentis Romanæ Ecclesiæ mediate, vel immediate subjectis quamplura etiam ex levibus causis commissa esse reperiebantur homicidia; *Cætera legere est in Constit. X. Pii II. pag.* 110.

Sixtus IV. eam cofirmavit.

§.2. Et deinde pię memoriæ Sixtus Papa IV. etiam prædecessor noster, accepto per eum quod in ipsius Pii prædecessoris literis contenta a certis annis tunc elapsis citra non fuerant observata &c. prout in singulis literis prædictis plenius continetur.

Hic Pont. illas innovat.

§.3. Cum autem tempore assumptionis nostræ ad summi Apostolatus apicem propter guerras, quibus non solum civitates, terræ, et loca temporali dominio eidem Romanę Ecclesiæ subjecta, sed etiam tota Italia decem fere annis, magno cum omnium in eis habitantium incommodo vexata fuerunt, in eisdem civitatibus, terris, et locis, præsertim in Urbe nostra intestina, ac diuturna odia, et discordias, civilesque dissensiones vigere, ac furta, latrocinia, homicidia passim perpetrari cognoverimus, mente revolventes præfatum

tum Sixtum prędecessorem, et avunculum nostrum, qui nos ad Cardinalatus honorem evexit, ad decorem, et venustatem Urbis prędictæ, & illius temporum restaurationem, ac personarum ejusdem Urbis, ac aliarum civitatum, & locorum eidem Romanę Ecclesię subjectorum commoda aciem suę co sideratıonis extendisse, illius exemplo promoti animum ad sedandum discordias, & odia, tam in dicta Urbe, quam in aliis civitatibus, terris, & locis dictæ Ecclesię subjectis, ad firmandam perpetuam pacem, & quietem, non sine maximis animi, & corporis molestiis, & curis, pro subditorum nostrorum commodis applicavimus, idque opportunis juris remediis omni studio efficere cupimus. Habita igitur super iis cum fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus deliberatione matura, & de illorum consilio, literas Pii, & Sixti prædecessorum prædictorum, & prout illas concernunt, omnia, & singula in dictis literis contenta auctoritate Apostolica tenore pręsentium, approbamus, & innovamus, & robur firmitatis perpetuæ obtinere debere decernimus.

Extenditque ad quoscumque alios capitaliter condemnatos.

§.4. Ac alias ad bannitos, exititios, & rebelles, aut alios pro quocumque alio crimine capitali, a quibusvis officialibus, tam in dicta Urbe, quam extra eam, & in terris eidem Romanæ Ecclesię mediate, vel immediate subjectis jus dicentibus pro tempore condemnatos, ac brigosos nuncupatos, pacem juxta ordinationes dictæ Urbis, Apostolica auctoritate approbatis facere recusantes, necnon jus sibimet contra alios dicentes, aut cavalcatas sine Romani Pontificis, aut officialium suorum speciali licentia facientes, vel moventes, pręfata auctoritate, de eorumdem fratrum consilio extendimus.

Receptationem eorumdem & favorem prohibet.

§.5. Ac universis, & singulis tam laicis, quam ecclesiasticis cujuscumque status, gradus, ordinis, excellentiæ, dignitatis, Ducibus quoque, Comitibus, Baronibus, domicellis, necnon communitatibus civitatum, terrarum, castrorum, & aliorum quorumcumque locorum, nobis, & eidem Romanę Ecclesiæ mediate, vel immediate subjectorum districte pręcipiendo mandamus, & inhibemus, ne aliquis eorum homicidas, bannitos, exititios, & rebelles, aut pro alio capitali crimine condemnatos, aut brigosos pacem facere recusantes, seu jus sibi contra alium dicentes, aut cavalcatas facientes, vel moventes, in eorum civitatibus, castris, seu locis aliis quibuscumque recipere, & retinere, seu auxilium, consilium, vel favorem, directe, vel indirecte, publice, vel occulte, per se vel alium pręstare, aut in eorum domibus, seu castris, recipere, & receptare pręsumant.

Contravenientibus pęnas infligit.

§.6. Et si aliquis contra inhibitionem, & mandatum hujusmodi quovis modo directe, vel indirecte de cetero venire præsumpserit, nos omnes, & singulos sic contravenientes, contra quos per Pium, & Sixtum prætatos, ac alios prædecessores nostros Romanos Pontifices, & Apostolicæ Sedis Legatos, etiam satis est debite provisum, excommunicationis majoris, & anathematis sententiam, a qua nonnisi a nobis, vel eisdem successoribus, præterquam in mortis articulo constituti, & debita satisfactione pręmissa, absolvi possint, incurrere, eosque omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, libertatibus, indultis, exemptionibus, immunitatibus, realibus, & personalibus, ac civitatibus, castris, terris, locis, & dominiis eorum, dignitatibus, & honoribus, juribus, officiis, ac etiam feudis, & concessionibus quibuscumque, quæ a nobis, & Romana, ac quibuscumque aliis Ecclesiis obtinere noscuntur, sub quacumque verborum forma, & tenore, ac cum quibusvis fortissimis, & insolitis clausulis, immunitatibus, exemptionibus, & privilegiis, etiam præservativis ab incursu pœnę privationis ipso jure (quorum tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent præsentibus pro expressis haberi volumus) eo ipso privatos, & inhabiles, ac indignos ad illa, & quælibet alia in posterum obtinenda, & quoscumque actus legitimos exercendos fore nunciamus, & illa per nos, & successores nostros absque aliqua declaratione super incursu pœnæ privationis hujusmodi, aut citatione eorum, qui privationis pœnam incurrerint facienda, aliis personis in feudum, seu vicariatum, aut alias, ac si per lapsum temporis concessionis, aut finitam lineam, ad dictam Cameram revertissent, libere concedere, ac alias de illis disponere posse decernimus, & declaramus; necnon civitates, terras, castra, & loca prædicta Cameræ Apostolicæ confiscamus, incorporamus, applicamus, & appropriamus, ac confiscata, incorporata, applicata, & appropriata esse, sicque contravenientes pro rebellibus ejusdem Romanæ Ecclesiæ haberi, & censeri debere volumus, eorum subditos, & vasallos, & arcium, civitatum, terrarum, castrorum & locorum prædictorum casteilanos, a quocumque fidelitatis juramento, quo ipsi essent quomodolibet adstricti, penitus absolventes: Civitates quoque, terras, castra, & loca prędicta, si ad ejusdem Romanæ Ecclesiæ obedientiam se non reduxerint, seu in præmissis quomodolibet deliquerint, & etiam quorumcumque eis consilium, auxilium, vel favorem quovis modo directe, vel indirecte, publice, vel occultè præstantium, etiam quacumque, ecclesiastica, vel mundana, etiam si regali præfulgeant dignitate, & excellentia, ut pręfertur, & ad quæ eos declinare contigerit, ecclesiastico subiicimus interdicto, tamdiu firmiter observando, donec ibidem fuerint, etiam per triduum post inde discessum.

Revelationem præcipit.

§.7. Illos quoque, qui aliquem sciverint culpabilem in prædictis, & nobis vel successoribus nostris infra trium dierum spatium non retulerint, vel alicui per quem ad nos verbum fideliter perferatur, similes pœnas incurrere volumus.

§.8. Non

Obstantibus derogat. §. 8. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter, vel divisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem, & quibuscumque aliis privilegiis, indultis, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus, super recipiendis bannitis, & homicidis, ac brigosis, & aliis prędictis quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis, quæ quoad hoc cuiquam volumus nullatenus suffragari.

Publicatio hujusce Constitutionis. §. 9. Ut autem præsentes literæ ad omnium notitiam deducantur, volumus, & mandamus, illas in valuis basilicarum Principis Apostolorum, & Sancti Joannis Lateranensis de Urbe affigi, ut ii, quos literę ipsę concernunt, quod ad ipsos non pervenerint, aut illas ignoraverint, nullam possint excusationem pretendere, vel ignorantiam allegare, cum non sit verisimile, quod apud ipsos remaneat incognitum, quod tam patenter fuerit publicatum.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Dat. die 27. Nov. 1505. An. II. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, millesimo quingentesimo quinto, quinto Kalendas Decembris Pontificatus nostri Anno III.

IX.

Prohibitio appellandi in causis criminalibus Provinciæ Marchię in Statu Ecclesiastico, non facto deposito pœnæ pecuniariæ, in qua rei condemnati sunt.

JULIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Dilecto filio Nicolao Provinciæ nostræ Marchiæ Anconitanæ Thesaurario Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Causæ Const. Accepimus Fisco Cameræ Apostolicæ istius nostræ Provinciæ, damnum non leve inferri, delictaque impunita remanere, ex prætextu appellationum, quæ in maleficiorum causis, tum ante condemnationem, tum post interponuntur; propter quas, cum aut ad Urbem, aut alio causæ ipsæ transferuntur, indecisæ, & minus pro ipso Fisco defensæ remanent.

Constitutio, de qua in rub. §. 1. Quamobrem volentes damno, & impunitati prędictis occurrere, tibi committimus, & mandamus, ut nullam in aliqua causa alicujus maleficii, aut fractæ pacis, induciarum, vel treguæ, etiam si de nova causa, aut de habendo recursu diceret, appellationem admittas, aut admitti sinas per aliquem judicem, vel officialem, nisi prius effectuale depositum penes te fecerint, de pœna, in qua appellans condemnatus fuerit, aut foret condemnandus, prout in constitutionibus provincialibus, & aliis prædecessorum nostrorum, & nostris literis, ad quas relationem haberi volumus plenius continetur.

§. 2. Inhibentes etiam præsentibus Gubernatoribus, Vicelegatis, Locumtenentibus, & aliis quibuscumque officialibus ipsius provinciæ, quocumque nomine nuncupatis, ut appellationem aliquam in dictis causis admittere nullo modo audeant vel presumant, nisi per te eis prius constiterit de effectuali deposito, ut premittitur facto. Decernen. ex nunc irritum, & inane, si secus a quocumque aliquid præsumptum fuerit attentari. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Decretum irritans.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 16. Junii, millesimo quingentesimo sexto, Pontific. nostri Anno 3. Dat. die 16. Junii 1506. An. 3.

X.

Jurisdictio, & auctoritas Clericorum Rev. Cam. Apost. præsidentium aliquot ex se ipsis annis singulis transmittendi ad loca Status Ecclesiastici visitanda, Officialesque, & alios quoscumque delinquentes coercendos.

JULIUS PAPA II.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex injuncto nobis desuper Apostolicæ servitutis officio, ad ea libenter intendimus, per quę gregem Dominicum, præsertim Civitatum, & locorum temporali dominio S. R. E. mediate, vel immediate subjectorum, divina disponente clementia nobis commissum, intra justitiæ tramites, cum pace, & justitia gubernare, regere, & ab oppressionibus liberare possimus: Proemium.

§. 1. Sane fuit fide dignorum testimonio relatum, quod nonnulli Provinciarum Civitatum, & locorum prædictorum Gubernatores, Locatenentes, Vicelegati, Thesaurarii, Dohanerii, Gabellarii, Castellani, armorum ductores, Camerarii, Exactores, Priores, Antiani, Consules, Consiliarii, Vicarii, & Ecclesiarum, & piorum locorum Prelati, Rectores, & procuratores damnorum datorum, & alii cujuscumque nominis clericalis, vel sæcularis auctoritatis, vel jurisdictionis officiales, executores, & aliæ privatæ personę, qui ministerio justitię, & negotiis publicis præpositi sunt, non modo illa, ut debent, non servant, & servari curant, & faciunt, sed quandoque in populorum pre- Causæ ferendi Decreti.

prædictorum, & Fisci nostri Apostolici damnum non modicum, & animarum suarum periculum, & detrimentum, vel personarum acceptione, vel simoniæ, odii, seu amoris labe, & aliis mundanis illecebris corrupti, statuta, & bonas consuetudines non servando, corrumpunt, tyrannidem exercent, & justitiæ ministros impediunt, justitiam lædunt, populorum, communitatum, & privatarum personarum facultates exhauriunt, & Fisci introitus auferunt, & in rem suam vertunt, vel aliter male pertractant, ex quibus peccandi licentia crescit, & usurarii, & monetarii multiplicantur, & aliqui Abbates, Priores, Ministri, seu quicumque alii Monasteriorum, & Conventuum Rectores, Præpositi, & Gubernatores quocumque alio nomine nuncupati, & ipsi, & etiam alii Clerici sæculares, Ecclesiarum Prælati, Rectores, & Beneficia obtinentes, suis religiosis extra Monasterium morandi facultatem de facto concedunt, & aliunde ad se venientes religiosos transeuntès contra fel. rec. Martini V., & aliorum Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, & nostras constitutiones recipiunt, & beneficia etiam sæcularia, & quibus cura imminet animarum habere, & tenere etiam sine dispensatione Apostolica consentiunt, & permittunt, & bona Ecclesiarum tam conjunctis, & amicis, quam aliis variis fictis titulis, non justis pretiis alienaverunt, & alienare non desistunt, & quidam alii iniquitatis filii, procurante humani generis inimico, Sedis Apostolicæ, vel alterius auctoritatem habentes, indulgentiarum facultatem habere, vel dictæ Sedis Nuncios, seu Commissarios esse, licet falso, asserentes, & fingentes, ac Christifidelibus suadentes, pecunias, & alia munera quæstuando extorquere, & falsi crimen committere non verentur, & quod magis abhominabile est, a casibus Sedi Apostolicæ reservatis, & votorum etiam perpetuorum, & visitationis Sepulchri Dominici, S. Jacobi in Compostella, S. Spiritus in Saxia, & liminum Principum Apostolorum de Urbe, absolvere, et hujusmodi, ac graviora peccata præter omnium eorum auctoritatem remittere, & super illis dispensare, animasque illaqueare præsumunt.

Constitutio de qua in Rubrica.

§.2. Nos igitur, qui inter varias curas, quibus continuo premimur, illa præcipue sollicitamur, ut Terræ, & loca prædicta S. R. E. subjecta, sub statu tranquillo, & pacis amœnitate gubernentur, & Ecclesiarum, & locorum piorum bona non dissipentur, & Christifidelium ibidem consistentium animæ falsis suggestionibus non perdantur, volentes super iis, ut nobis incumbit, de opportuno remedio providere, & malorum prædictorum fomenta de medio tollere, & penitus extirpare, & quia hujusmodi crimina, inconvenientia, ex delinquentium calliditate, seu aliquorum potentia, ut prædictum est, ad nos vel ad dictam Cameram Apostolicam non deferuntur, & impunita, utpote ignota, relinquuntur, quodque occurrere non possumus præmissis, nisi aliquis nobis, & S. R. E. fidus, & probatus, & cui status prædicti cura incumbat, assumatur; Ac attendentes quod dilecti filii Clerici Cameræ Apostolicæ Præsidentes, quibus omnium locorum, & terrarum S. R. E. in temporalibus præcipue cura imminet, & qui subditorum prædictorum, & aliorum ad se recurrentium querelas audiunt, & illis remedia tribuunt opportuna, provida deliberatione statuentes, & ordinantes decernimus, ac perpetua inviolabili lege ordinamus, & sancimus, quod dicti Clerici Præsidentes, anno quolibet, aliquos ex eis deputent, qui ad loca prædicta se conferant, & super præmissis omnibus, & singulis diligenter inquirant, & investigent, & prædictorum omnium crimina, & defectus audiant, & omni meliori modo reperiant, & repertos solemni adnotatione describant, & Communitatibus, & particularibus personis, ablata restitui faciant, aut referant, & in prædicta Camera proponant, ubi juxta constitutiones felicis recordationis Sixti IV. Prædecessoris nostri vota reddantur, & causæ hujusmodi, stylo, & more Camerali justitia mediante, decidantur, & terminentur, & reperti culpabiles, debitis pœnis plectantur, molestentur, & puniantur.

Facultates ad reos detegendos, & puniendos necessariæ.

§.3. Volumus insuper quod Clerici, quos, ut præmittitur ad loca prædicta destinari contigerit, ad effectum omnia inveniendi, & reperiendi, quascumque personas publicas, & privatas, cujuscumque gradus, præeminentiæ, conditionis, & dignitatis, mundanæ, vel ecclesiasticæ censeantur, etiam communitates, corpora, collegia, tam super facto proprio quam super testimonio ferendo, seu pro libris, scripturis, & documentis ad causas prædictas facientibus, seu illas pro arbitrio dicti Clerici concernentibus, edendis, & exhibendis, cogere, compellere, & si opus est, mulctare, punire, & sub pœnis pecuniariis, & censuris Ecclesiasticis, & si eis videbitur per tormenta, carceres, & alios legitimos modos, veritatem eruere possint, taliter quod opera tenebrarum malignantium calumniis, & diabolicis versutiis non legantur, sed bene cognita funditus eradicentur.

Obedientia ad hoc deputatis præstanda.

§.4. Mandantes Legatis, Vicelegatis, Gubernatoribus, & Locatenentibus, Archiepiscopis, Episcopis, Gentium armorum Capitaneis, Thesaurariis, Baronibus, Vicariis, domicellis, marescallis, barisellis, armorum ductoribus, judicibus, communitatibus, & omnibus aliis publicis, & privatis personis quomodocumque nuncupatis, & singulis antedictis, & ipsorum cuilibet, in virtute sanctæ obedientiæ, ut eisdem Clerico Præsidenti, vel Clericis Præsidentibus, deputato, deputatis, vel deputandis assistant, & omnem obedientiam exhibeant, ejusque mandata inviolabiliter observent, & ab aliis prout jusserint, seu jusserit, observari faciant, ei-

que

que vel eis, de opportunis favoribus, auxiliis, & præsidiis assistant, & provideant.

Quibuscumque non obstantibus.

§.5. Præmissis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non statutis, & locorum municipalibus consuetudinibus, & præscriptionibus, ac quibusvis privilegiis, indultis, & immunitatibus, exemptionibus, concessionibus, dispositionibus, & literis, tam per quoscumque Romanos Pontifices, vel Sedem Apostolicam, sub quibusvis verborum formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, & insolitis, irritantibusque decretis etiam ex motu proprio, & ex certa scientia, & Apostolicæ potestatis plenitudine, & ex quibusvis etiam maximis, & urgentissimis causis, & necessitatibus, communiter, vel divisim hactenus concessis, factis, confirmatis, approbatis, & innovatis, nominatim specialiter, & expresse, & in posterum forsan concedendis, faciendis, confirmandis, approbandis, & innovandis, quibus, etsi pro eorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specifica, & expressa, ac individua mentio habenda foret præsentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habentes, quoad præmissa dumtaxat harum serie eisdem motu, & scientia, specialiter, & expresse derogamus, & illa nemini aliquo umquam tempore suffragari volumus, & decernimus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptorum hujus bullæ.

§ 6. Volumus autem quod transumpto in Camera Apostolica facto adhibeatur plena fides, quemadmodum propriis originalibus.

Dat. P. A. 3. 22. Julii.

Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die vigesima secunda Julii, millesimo quingentesimo sexto, Pontificatus nostri anno Tertio.

X I.

Contra Clericos, & Ministros Rev. Cam. Apostol. quomodolibet in contractibus rerum Cameralium participantes.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Motu proprio &c.

Causa hujus prohibitionis

PErcepimus a fide dignis, ac pluries informati fuimus, quod in appaltu aluminum, Sanctæ Cruciatæ, vel concessionum Dohanarum, Thesaurariæ, ac Salariæ, & aliarum rerum, quæ per nos seu ordine nostro, per Præsiden., & Clericos Cameræ nostræ Apostolicæ conceduntur, ad nos, & Fiscum nostrum spectan. nonnulli se intromittunt, immiscent & forsitan pro eorumdem interesse participant, in maximum præjudicium nostrum & rerum Fiscalium, viam veritatis non agnoscentes in eorumdem evidens periculum animarum.

Prohibitio participandi, in contractibus rerum Camerarium.

§.1. Quare nos super præmissis providere volentes, & indemnitati nostræ consulere, Motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de plenitudine potestatis, per præsentes præcipimus, & mandamus, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, necnon privationis omnium, & quorumcumque officiorum, & dignitatum, ac emolumentorum, ex eadem participatione, vel alias quomodolibet provenientium, & Fisco nostro applican. ne aliqua persona dictorum Clericorum, & Præsidentium, & seu Thesaurarii Fiscalis pro tempore existen., & aliarum personarum, quæ negotia nostra gerunt vel ministrant, cujuscumque gradus, vel dignitatis, etiam si Cardinalatus existat, audeat, vel præsumat, quovis colore vel causa se intromittere, aut ad partem facere, ut vulgariter dicitur, vel participare quoquomodo, aut auxilium, consilium, vel favorem præstare, quod in ejus, seu eorumdem utilitatem, vel commodum quovis modo ex eisdem evenire possit alicui, vel in aliquibus personis, dum appaltus Dohanæ, Thesaurariæ, Salariæ, vel aliquæ aliæ res, quæ ad Cameram nostram spectarent, vel pertinerent, locata fuissent, vel conducta ad vitam, vel ad tempus, vel alias quovis modo datæ vel concessæ.

Pœna scientium & non revelantium.

§. 2. Mandantes propterea, sub eisdem pœnis, omnibus, & quibuscumque personis, tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus, cujuscumque conditionis existant, quæ de præmissis notitiam habuerint, vel ad nos, vel Gubernatorem nostrum pro tempore servientem, per se, vel alium significent, & manifestent, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Placet & ita Motu proprio mandamus.

X I I.

Approbatio, & institutio Ordinis Fratrum Minimorum S. Francisci de Paula, qui alias Eremitæ nuncupabantur, & confirmatio unius Regulæ a B. Francisco pro dictis Fratribus, & alterius pro Sororibus, & etiam pro Tertiariis editæ; cum plurimarum gratiarum, & privilegiorum elargitione, quæ propterea mare magnum appellatur.

Primævam istorum Fratrum institutionem, & alia quæ hunc Ord. concernunt, Vide sup. in Const. VI. Sixti IV. pag. 136. Alexan. VI. Const. II. pag. 227., & Constitut. XIV. pag. 245.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

DUdum ad sacrum Ordinem Minimorum, olim per fel. rec. Sixtum IV. Innocentinm VIII., & Alexandrum VI. Rom. Pontif. prædecessores nostros salubriter approbatum, ac variis privilegiis cum regulæ approbatione multipliciter decoratum, nostræ considerationis aciem dirigimus. Dum etiam intra nostræ mentis

tis abscondita revolvimus fructus uberes, quos dextera Domini opitulante, & Apostolica Sede benedicente, Dilectus filius Franciscus de Paula prędicti Ordinis Pater, ac institutor, & quoad vixerit Generalis corrector exemplo B. Francisci ardentissimus nostri Redemptoris imitator, in agro militantis Ecclesiæ producere non desinit; ac etiam salutifera exempla, atque imitanda Christifideles ex ejusdem Francisci de Paula, & aliorum fratrum dicti Ordinis arctissima vita, quam ipsi ad obsequendum Altissimo sub Evangelico jugo, ac humili habitu, & humilitatis spiritu, spreto sæculo, ac pompis ejus voluntarie assumpserunt in perpetua Christi servitute laudes divinas, die, noctuque summa cum devotione Domino persolventes quotidie inducuntur; Dignum, immo debitum reputamus, ut ordo ipse apud eamdem Sedem gratiam liberalitatis inveniat, & gratię, & privilegia illi quomodolibet concessa, per ipsius Sedis approbationem remaneant illæsa.

Sixt. IV. Ordinem approbavit, & gratias concessit.

§. 1. Dudum siquidem præfato Sixto prædecessori nostro &c.

Omittitur narrativa hujus Bullæ, quia eam habes in loc. cit. in Rubr. pag. 136.

§. 2. Et successive præfatus Innocentius etiam prædecessor, per alias suas literas, in quibus literæ prędicti Sixti prędecessoris, de verbo ad verbum insertę fuerunt, easdem Sixti prædecessoris hujusmodi literas, ac omnia, & singula in eis contenta recensens, laudationem, confirmationem, approbationem, communionem, suppletionem, decretum, exemptionem, susceptionem, voluntatem, concessionem, & indulta hujusmodi, ac prout illa concernebant, omnia, & singula in eis contenta, & narrata auctoritate Apostolica, & scientia prędictis, confirmavit, approbavit, suique scripti patrocinio cum simili defectuum suppletione, communivit, & voluit, & dicta auctoritate decrevit, quod earumdem literarum suarum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Archiepiscopi, vel Episcopi, aut alterius Prælati munitis, prorsus in judicio, & extra fides plena adhiberetur, & illis staretur in omnibus; & per omnia, sicut ipsis originalibus literis adhiberetur, & staretur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Decrevitque irritum, et inane, si secus super a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit, communiter, vel divisim, attentari.

Alex. VI. regulam Beati Franc. in 13. capitulis approbavit.

§. 3. Postmodum vero pro parte Francisci de Paula, et Eremitarum prædictorum, eidem Alexandro prædecessori etiam exposito, quod ipse Franciscus de Paula habens ad id ab eodem Pyrrho Archiepiscopo specialem per illius literas facultatem per eosdem Sixtum, et Innocentium prædecessores successive confirmatam, et ad quęcumque loca, quę eidem Congregationi donari contingeret, ampliatam, illarum vigore pro salubri directione Eremitarum Societatis hujusmodi, nonnulla divini cultus augmentationem, et animarum salutem, vitæque Eremiticæ hujusmodi perseverantiam, et eorum votivæ prosperitatis successus concernentia, sacris canonibus non contraria, sub regula Ordinis fratrum Minimorum pauperum Eremitarum dicti Francisci de Paula, in tredecim capitulis contenta statuerat, et ordinaverat, quę voluerat, et mandaverat per ejusdem societatis Eremitas, et fratres perpetuis futuris temporibus observari. Idem Alexander prædecessor per aliquas suas, statuta, et ordinationes hujusmodi, ac omnia, & singula in dictis capitulis contenta, quę tunc diligenter inspici, ac de verbo ad verbum in dictis suis literis inseri fecit, cum suppletione defectuum approbavit, & confirmavit.

Ordinisque gratias confirmavit alia Bulla.

§. 4. Pręterea idem Alexander prędecessor per alias suas in forma brevis literas, omnia, & singula privilegia, indulgentias, immunitates, exemptiones, gratias, & indulta quęcumque Francisco de Paula, & Eremitis hujusmodi, ac eorum Ordini, domibus etiam ante erectionem hujusmodi Ordinis, dum adhuc Eremitę nuncupabantur, per eosdem Sixtum, & Innocentium, suos, & ipsum Alexandrum nostros prædecessores quomodocumque concessa, quæ omnia, & singula pro expressis haberi voluit, auctoritate Apostolica præfata approbavit, et perpetuæ robur firmitatis eadem obtinere decrevit.

Et Ordinum Mendicantium privilegia Sixt. IV. & Inn. VIII. ac Alex. VI. ad istum Ordinem ampliarunt.

§. 5. Et quia Sixtus, & Innocentius Prædecessores præfati, singula privilegia, exemptiones, immunitates, indulgentias, & indulta quæcumque Prædicatorum, Minorum, Eremitarum Sancti Augustini, ac Carmelitarum, necnon aliis Mendicantium Ordinibus, & eorum cuilibet, ac illorum professoribus, & domibus, ac eorum Ecclesias visitantibus quomodocumque concessa, ad Ordinem Minimorum hujusmodi extenderant; idem Alexander Prædecessor pariter eorum extensionem confirmavit. Et si qua indulta, privilegia, & gratię post datam extensionis hujusmodi a dictis prędecessoribus, vel ab ipso Alexandro eisdem Ord nibus Mendicantium, aut alicui eorum concessa essent; illa etiam ad eosdem Eremitas, & fratres, & ad illorum Ordinem, ac domos extendit, & ampliavit, ac ipsis suffragari voluit, in omnibus, & per omnia, ac si pro eisdem Eremitis, & illorum Ordine hujusmodi emanassent.

Et d. Regulam pro fratribus a Beato Francisco reformatam, & aliam pro Tertiariis ab eo editam approbavit.

§. 6. Et deinde pro parte Francisci de Paula, & Eremitarum, seu fratrum prędictorum, eidem Alexandro prædecessori similiter exposito, quod ipse Franciscus de Paula tredecim capitula statutorum, & ordinationum prędictorum in decem capitula reduxerat, & eorum aliqua pro salubri directione fratrum Minimorum Ordinis hujusmodi olim Societatis dictorum Eremitarum mutaverat; aliqua etiam addiderat, quæ voluerat, & mandaverat per eosdem fratres deinceps perpetuis futuris

turis temporibus, prioribus omissis pro salubri eorum regula teneri, & observari. Quodque ipse Franciscus de Paula, regulam, seu modum vivendi sui Tertii Ordinis, pro utriusque sexus personis, sub eadem regula, seu modo vivendi, quæ septem dumtaxat clauderetur capitulis, pœnitentiam agere volentibus, per eumdem Alexandrum prædecessorem benedici, approbari, & confirmari cupiebat. Idem Alexander prædecessor, Pyrrhi Archiepiscopi, ac Sixti & Innocentii prædecessorum prædictorum, ac suas literas prædictas, necnon omnia & singula in eis contenta; alia quoque privilegia, concessiones, immunitates, exemptiones, & indulta quæcumque eisdem fratribus Minimis, ac eorum Ordini, & domibus a Sede prædicta, vel ejus Legatis, seu alias quomodocumque facta & concessa, necnon reductionem, mutationem, & alterationem dictorum decem capitulorum, seu regulam ipsorum fratrum Minimorum, necnon Regulam seu modum vivendi Tertii Ordinis pro utriusque sexus personis, & in utriusque regulæ capitulis contenta quæcumque, quæ omnia diligenter inspici, ac de verbo ad verbum inseri fecit, cum suppletione defectuum approbavit, & confirmavit.

Societatemque istorum Eremitarum in Ordinem fratrum Minimorum instituit, & gratias jam concessas confirmavit.

§.7. Et pro potiori cautela societatem quondam Eremitarum hujusmodi Ordinem fratrum Minimorum, dicti Francisci de Paula, priore cassata & omissa sub hujusmodi nova regula erexit, & singulas literas prædictas, ac in eis contenta quæcumque; necnon privilegia & indulgentias, tam generales, quam speciales concessiones, immunitates, exemptiones, & indulta quęcumque eisdem fratribus, ac eorum Ordini et domibus a Sede prædicta, vel ejus Legatis, seu alias quomodocumque facta, et concessa, quę omnia, et singula, ac si in dictis suis literis inserta forent, haberi voluit pro expressis, innovavit, & de novo concessit. Ac omnia, quæ circa statuta et ordinationes hujusmodi confirmata, et per eumdem Franciscum de Paula reducta, mutata, et alterata fuerant, de novo reduxit, mutavit, et alteravit.

Dictamque regulam a fratribus Minimis servari jussit.

§.8. Regulamque Minimorum fratrum hujusmodi sic innovatam, et regulam, seu modum vivendi TertiariorumOrdinis ejusdem, laudavit, benedixit, approbavit, et confirmavit. Ac voluit regulam ipsam sic innovatam, seu contenta in dictis decem capitulis, juxta eorum tenorem perpetuis futuris temporibus, et per Ordinis Minimorum hujusmodi fratres, qui tunc erant, et pro tempore essent, eo modo pro eorum regularibus institutis custodiri.

Tertiariorum quoque regulam suscipi posse decrevit.

§.9. Regulam quoque seu modum vivendi Tertiariorum hujusmodi per quascumque personas utriusque sexus suscipi posse ac propria in Christo regula, et modo vivendi salutari, et commodo amplecti et observari.

§.10. Ipsumque Franciscum de Paula non tam religiosissimi Ordinis Minimorum hujusmodi primarium patrem, ac institutorem, quam etiam priscorum beatorum Patrum fidelissimum imitatorem, suarumque laudabilium institutionum diligentem innovatorem, et personarum Ordinis Minimorum hujusmodi præcipuum patrem, ac superiorem, et quamdiu viveret, generalem Correctorem irrefragabiliter instituit, ac institutum laudavit, et confirmavit.

B. Franciscum dicti Ordinis Gen. Correctorem declaravit.

Indulgentiasque Ordini concessit.

§.11. Ac etiam concessit, et indulsit, quod omnes, et singuli Ordinis Minimorum hujusmodi fratres præsentes, et futuri, qui singulis Quadragesimæ, et aliis cujuslibet anni stationum temporibus, aliquam ipsorum Ecclesiam, vel aliam, in qua eos pro tempore cum obedientiæ merito fore contingeret, visitarent, et inibi ante illius altare majus, quinquies orationem dominicam, et totiens salutationem Angelicam devote recitarent, omnes ac singulas Indulgentias consequerentur, et consequi possent, quas temporibus hujusmodi consequuntur visitantes Ecclesias Stationum Urbis, et alias extra illius muros pro stationibus deputatas. Quasque fratres ipsi consequerentur, et consequi possent, si Ecclesias stationum hujusmodi temporibus personaliter visitarent.

Bona omnia pie elargita retinendi facultatem dedit.

§.12. Instituit etiam, atque ordinavit ob sanctę vitæ quadragesimalis observantiam, quod si quis devotionis gratia, vel pietatis intuitu, perpetuas, aut temporales eleemosynas Ecclesiæ, pauperumque fratrum Minimorum hujusmodi necessitatibus sublevandis pie legare vellent, liceret ipsis fratribus Minimis, a promissæ paupertatis perfectione, puritateque non recedendo, perpetuas et temporales eleemosynas hujusmodi; utensilia quoque ac oblationes quascumque, cujuscumque etiam speciei existerent, seu existere possent, quarum tamen dominium, jus, & proprietatem, idem Alexander prædecessor penes se, ac Ecclesiam Romanam tunc penitus retinuit; nudo dumtaxat illarum usu fratribus Minimis hujusmodi relicto, per suos ac pręfatæ Sedis, & ejusdem Ordinis Minimorum procuratores (ad hoc provida cura, paternaque benevolentia deputandos) suo, & dictæ Romanæ Ecclesiæ nomine ad se recipere. Ipsique procuratores eleemosynas hujusmodi fratribus ipsis Minimis per se, vel per alios, juxta piam largientium devotionem, & intentionem, suamque constitutionem hujusmodi fideliter distribuere, seu distribui facere deberent. Laudavit etiam, & approbavit, quod ubi perpetuæ, vel temporales eleemosynæ hujusmodi fratribus ipsis Minimis legarentur, tunc Civitatis, villę, castri, oppidi, seu vici, ubi fratres Ordinis Minimorum hujusmodi loca passim habere contingeret, Rectores, Scabini, Præsides, Consules, Electi, Jurati, aut Domini de consilio, vel alii officiales quovis nomine nuncupati, in primis unum vel plures Recollectores eleemosynarum hujusmodi, quos fratribus ipsis Mini-

1506. nimis, juxta piam largientium intentionem haberent, distribui per ministerium oblatorum dicti Ordinis Minimorum, vel amicorum spiritualium, per fratres Ordinis Minimorum hujusmodi pro tempore conventualiter electorum, qui (dum opus foret,) deponi & innovari possent, deputare. Ac de locis, & domibus, quæ Ordinis Minimorum hujusmodi, ac illius personis & fratribus per quoscumque Christifideles ubilibet concederentur, pro fratribus Minimis unum instrumentum publicum, vel plura confici facere, ac eleemosynarum hujusmodi specialem curam & solicitudinem habere deberent. Quodque fratres ipsi Minimi super eleemosynis hujusmodi nullatenus cum aliquo in judicio, vel extra illud contendere, sed potius, ut veri pacis filii, & amatores, Rectoribus, Præsidibus, Scabinis, Juratis, & Consulibus, ceterisque officialibus prælibatis illarum curam relinquere, ac sine aliqua contentione in Domino (qui non derelinquit sperantes in se) fiducialiter reponere, ac ostiatim mendicare haberent. Possent tamen fratres ipsi præfatos dominos de consilio, & policiæ Gubernatores, ceterosque officiarios ad eleemosynas hujusmodi colligendas, deputatos, seu deputandos benigne monere, ut eis legatas eleemosynas hujusmodi pro animarum suarum exoneratione, animarumque dictorum legantium salute, juxta piam legantium hujusmodi deliberationem, & intentionem, sibi fideliter impenderent. Quodque eleemosynę hujusmodi scripto redigi, & fratribus ipsis Minimis capitulariter declarari; Ac scripto taliter redactæ, seu redigendę infra cujuslibet Conventus Ordinis Minimorum hujusmodi, quamlibet conventualem arcam quatuor clavibus claudendam reponi, ac per Ordinis Minimorum hujusmodi oblatorum, vel amicorum spiritualium ministerium in Ordinis hujusmodi Ecclesiarum, & fratrum usus converti. Et postquam fratribus ipsis Minimis de sibi requisitis vestimentis, ac vitæ necessariis, ceterisque præinsertis rationabiliter provisum foret: si adhuc ex perpetuis, vel temporalibus eleemosynis hujusmodi aliqua superessent, illa caritative per Rectores, Scabinos, Consules, Electos, ceterosque officiarios præfatos, de capituli localis scientia & consensu in pias causas erogari deberent. Et ipsis fratribus Minimis, ac eorum Ecclesiis, ut præfertur competenter proviso, perpetuas aut temporales eleemosynas hujusmodi ullatenus procurare, vel jam procuratas augere, eis minime liceret. Si tamen illæ fratribus ipsis Minimis ultro largirentur, illarum census per Rectores, Scabinos, Juratos, & electos, ceterosque officiarios prȩfatos, in pias causas similiter distribui deberentur. Ipsique fratres Ordinis Minimorum hujusmodi in qualibet ipsorum Ecclesia, tam constructa, quam construenda, cippum seu truncum ad quotidianas devotorum eleemosynas commode reponendas utique habere possent.

§. 13. Et deinde pro parte prȩfati Francisci de Paula nobis exposito, quod licet olim per prȩfatum Alexandrum prȩdecessorem fratrum Ordinis Minimorum hujusmodi pro regula approbata, & per eum, ac Sedem prædictam confirmata fuissent; tamen pro salubriori dictæ regulæ conservatione, ac ut illa melius, & facilius ab ejus professoribus tunc, & pro tempore in dicto Ordine degentibus, observari possit; cupiebat idem Franciscus de Paula nonnullas ordinationes, & statuta salubria facere, quæ fratres dictum Ordinem Minimorum professi servare, & secundum quę contra illa venientes, seu facientes, licet alias peccatum secundum præcepta Ecclesiæ committere non viderentur, pœna corporali, seu temporali in eisdem statutis contenta per eorum superiores puniri valerent. Quodque licet alias per Sixtum, & Innocentium, ac Alexandrum prædecessores præfatos eisdem fratribus Minimis, quod omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, indultis, immunitatibus, libertatibus, & exemptionibus, quibus quatuor Mendicantium Ordines, ac illorum personę utebantur, & gaudebant, seu uti, & gaudere poterant in futurum uti, & gaudere valerent concessum, ac indultum fuisset; nihilominus tamen eo quod dicti fratres Minimi privilegia, & indulta hujusmodi originaliter non habebant, ac de illis fidem facere non poterant, & etiam quia illa per nos adhuc confirmata non fuerant, aliqui partim scrupulosa conscientia, & partim invidia moti, fratres Minimos hujusmodi eisdem privilegiis, & gratiis gaudere non debere asserebant, quo fiebat, ut ipsi fratres Minimi eisdem privilegiis, & indultis uti posse non sperabant, nisi eis per nos desuper opportune provideretur. Nos per reliquas nostras literas eidem Francisco de Paula, quascunque ordinationes, & statuta salubria, & honesta, sacris canonibus non contraria in perpetuum valitura, quæ dicti fratres Minimi servare, ac secundum quæ vivere tenerentur, & contra illa venientes, seu facientes licet alias peccatum, juxta præcepta hujusmodi committere non viderentur, pœna corporali, seu temporali in eisdem statutis contenta, per eorum superiores mulctari possent, condendi, & faciendi, plenam, & liberam præfata Apostolica auctoritate licentiam indulsimus, & facultatem.

1506. Julius B. Francisco nova condendi statuta dedit facultatem.

§. 14. Ac omnia, & singula privilegia, gratias, concessiones, immunitates, libertates, exemptiones, ac indulta prædicta, quibus præfati quatuor Mendicantium Ordines, & illorum personæ in genere utebantur, potiebantur, & gaudebant, seu uti, potiri, & gaudere poterant quomodolibet in futurum, Ordini Minimorum, ac illius personis, & fratribus hujusmodi concessimus, ac ut illis Ordo Minimorum, & illius personæ, & fratres hujusmodi uterentur, potirentur, gauderent, ac uti, potiri, & gaudere, libere ac licite valerent, approbavimus, & nostri scri-

Privilegia quatuor Ordinum Mendicantium communicavit.

scripti patrociniis communivimus. Dictisque fratribus Minimis, ut de dictis privilegiis, & indultis fidem facere possent, quod sumpta ex Camera Apostolica super singulis privilegiis, concessionibus, gratiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, & indultis hujusmodi, prefatis quatuor Mendicantium Ordinibus, per quoscumque Romanos Pontifices, & Sedem præfatam concessis, ac in posterum concedendis habere, & illa, & literas Apostolicas eas, & ea quomodolibet concernentia, necnon literas nostras hujusmodi, per ipsius Cameræ Auditorem, & quoscumque Judices ordinarios rite transumptari, & authenticari facere, libere, ac licite valerent, & postquam transumptata, & authenticata forent, illis, ac nostris, & aliis literis hujusmodi super dictis privilegiis, concessionibus, gratiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, & indultis, ad instantiam quatuor Ordinum Mendicantium, & personarum, ac fratrum eorumdem, aut aliquorum ex eis jam rite factis, & transumptatis, ea prorsus fides adhiberetur, ubicumque forent exhibita, vel ostensa, ac si nostrę etiam aliæ literæ hujusmodi tunc exhiberentur; ac si privilegia, concessiones, gratiæ, immunitates, libertates, exemptiones, & indulta præfata, Ordini Minimorum, ac illius personis, & fratribus hujusmodi concessa, & in eis Ordo Minimorum, ac illius fratres, & personę hujusmodi specialiter, & nominatim expressæ fuissent, ac pro eis principaliter emanassent.

Eaq. ad portantes habitū, & famulos ac eligentes sepulturam in domibus Ord. extendit.

§. 15. Quodque de cetero famuli domorum Ordinis Minimorum hujusmodi, necnon ceteri ejusdem Ordinis habitum portantes, & in articulo mortis, in dictis domibus sepulturam eligentes, omnibus & singulis privilegiis Ordini Minimorum hujusmodi quomodolibet concessis gaudere, libere ac licite valerent indulsimus.

Clericis Ordinis ut promoveantur ad Ordines concessit.

§. 16. Ac quod fratres Ordinis Minimorum hujusmodi in vigesimo secundo suę ætatis anno, tunc, & pro tempore constituti, ad Presbyteratus ordinem, alias tamen rite, se promoveri facere libere possent.

Molestantes hos Fratres excommunicavit.

§. 17. Necnon omnes, & singulæ personæ cujuscumque status, nobilitatis, & conditionis forent, quæ in causis eorumdem fratrum Minimorum se immiscerent, aut in ipsos fratres Minimos manus injicerent violentas, vel alias eos molestarent, aut inquietarent, vel eorum bona auferrent, excommunicationis sententiam eo ipso incurrerent, prout aliis fratribus Mendicantibus erat concessum.

Privilegia Ordinis omnibus ejus locis communicavit.

§. 18. Ac omnia, & singula privilegia, indulta, gratiæ, facultates, ac indulgentiæ, uni aut pluribus domibus dicti Ordinis Minimorum, in genere, per eumdem Sixtum prędecessorem concessa, & imposterum concedenda, omnibus, & singulis aliis domibus, & fratribus Ordinis Minimorum hujusmodi essent, & intelligerentur esse concessa.

§. 19. Quodque Generalis, necnon Provinciales, & eorum Vicarii ejusdem Ordinis Minimorum corporalia, & alia ornamenta Ecclesiastica suorum locorum, ac domorum, præter calices, & patenas, benedicere valerent concessimus, statuimus, & ordinavimus.

Prælatus Ordinis ornaméta Eccles. benedicere posse voluit.

§. 20. Et successive pro parte præfati Francisci de Paula nobis etiam exposito, quod licet olim Sixtus, & Innocentius prædecessores præfati Francisco de Paula, & aliis personis, ac fratribus Ordinis Minimorum hujusmodi per eorum literas specialem facultatem concessissent recipiendi Ecclesias, oratoria, & loca, cujusvis etiam superioris licentia minime requisita, pro perpetuis usu, & habitatione fratrum dicti Ordinis Minimorum, & concessionis hujusmodi vigore a triennio citra, nonnulli Ordinis Minimorum hujusmodi fratres in Diœcesi Ispalensi degentes, a dilecto filio nobili viro moderno Duce, & dilecta in Christo filia nobili muliere moderna Ducissa de Medina cœli, aliisque devotis personis in dicta Diœcesi Ispalensi degentibus, certum locum eis oblatum recepissent, & inibi unam domum cum Ecclesia, & aliis officinis necessariis, sub invocatione sanctę Mariæ de Victoria, portus beatæ Mariæ, Ducis, ac Ducissæ, & aliarum devotarum personarum hujusmodi eleemosynis adjuti, construi, & ędificari fecissent, ac domum ipsam per biennium pacifice inhabitassent, die noctuque Altissimo serviendo inibi. Quia tamen tunc ab anno circa fratres ipsi in eadem domo habitantes, & Domino taliter servientes, per venerabilem fratrem nostrum modernum Archiepiscopum Ispalensem, & ejus officialem impedimenta plurima habuerant, ita quod ipse officialis quibuscumque Christifidelibus, sub pœna excommunicationis, ne Ecclesiam, & domum ultimo dictas pro audiendis eorumdem fratrum Missis, & Prędicationibus, devotionis gratia confluerent, per suas certi tenoris literas valuis dictæ Ecclesiæ affixas prohibuerat. Dictisque fratribus impedimenta, & incommoda plurima intulerat, ita etiam quod prefatus Archiepiscopus prædictam Ecclesiam S. Marię de Victoria, benedicere, & consecrare noluerat, neque per alium benedici, seu consecrare permiserat. Nos Francisco de Paula, & aliis fratribus ordinis Minimorum hujusmodi, omnia, & singula oratoria, Ecclesias, domos, & loca eisdem Francisco de Paula, & fratribus in posterum concedenda recipere, & illa, ac prædictam de Victoria, & alias domus, seu Ecclesias, loca, & oratoria quæcumque, eatenus ubilibet recepta, pro eorum perpetuis usu, & habitatione vigore concessionis Sixti, & Innocentii prædecessorum prędictorum retinere, construere, & ędificare, seu construi facere, absque alia desuper facienda nova concessione Apostolica. Et quod deinceps Ordinis Minimorum hujusmodi Conservatores, quotiens opus foret eidem Ordini Minimorum, ac illius personis, & fratribus, in premissis efficacis defensionis præsidio assisten-

Nova loca construendi fecit auctoritatem.

sistentes, ne dictus Archiepiscopus, seu ejus officialis, aut alii quicumque cujuscumque etiam nobilitatis, aut dignitatis existerent, Ordinis Minimorum hujusmodi fratres, neque in dicta dioecesi Ispalensi, neque aliqui in aliquo damnificare, molestare, perturbare, nec inquietare ullatenus auderent, sub excommunicationis latae sententiae poena inhibere possent.

Ecclesias Ordinis quisque Episcopus consecrare potest, recusante Ordinario.

§. 21. Quodque Ordinis Minimorum hujusmodi fratres, tunc & pro tempore existentes, praedictam Ecclesiam Sanctae Mariae de Victoria, & generaliter omnes, & singulas alias ejusdem Ordinis Minimorum Ecclesias, & oratoria quaecumque recepta, & recipienda, nondum consecratas, seu consecrata, facta prius requisitione ab Episcopis locorum, eisdemque recusantibus, vel negligentibus, per quemlibet alium catholicum Episcopum gratiam, & communionem dictae Sedis habentem, consecrari facere.

Easque Praelati Ordinis benedicere, & pollutas reconciliare possunt.

§. 22. Ac quod ipsius Ordinis Minimorum Generalis, & Vigiles, ac Provinciales, eorumque vicegerentes, omnes, & singulas ejusdem Ordinis Minimorum Ecclesias, coemeteria, capitula, & oratoria, tam in dicta dioecesi Ispalensi, quam ubicumque receptas, seu recepta, & recipiendas, seu recipienda, solemni benedictione benedicere. Ac etiam illas, seu illa, & earum quamlibet sanguinis, sive seminis effusione, sive alias quomodocumque pollutas sive polluta, quotiens opus foret, aqua tamen prius per aliquem catholicum Antistitem, ut moris est, benedicta reconciliare.

Fratres etiam alterius Ordinis jam recepti in isto permaneant.

§. 23. Ac quod alterius cujusvis Ordinis fratres quicumque in dicto Ordine Minimorum, etiam prius non petita, aut non eo quo decet modo, petita licentia jam recepti absque alia provisione Apostolica perpetuo in ipso Ordine Minimorum, stare, & permanere.

Confessoremque eligant qui eos absolvant.

§. 24. Ac idoneum confessorem, qui eos a quacumque excommunicationis sententia, quam propterea incurrissent, Apostolica auctoritate absolveret, secumque super irregularitate eadem de causa contracta dispensaret sibi eligere possent.

Privilegia Ordinis nutricibus, & fundatricibus communicantur.

§. 25. Quodque singulae Ordinis Minimorum hujusmodi nutrices, prout ipsius Ordinis fundatrices, & cum eorum utriusque sexus liberis procreatis, & procreandis, omnibus, ac singulis ejusdem Ordinis Minimorum privilegiis, gratiis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, indultis, concessionibus, & indulgentiis, uti, potiri, et gaudere, libere ac licite valerent, licentiam, et facultatem concessimus pariter, et indulsimus.

Vid. Concil. Trid. Sess. 24. c. 11.

Statuta, & correctorium Ordinis observanda.

§. 26. Postmodum vero pro parte ejusdem Francisci de Paula similiter nobis exposito, quod ipse postquam praefatus Alexander praedecessor, Sixti, et Innocentii praedecessorum vestigiis inhaerendo, sibi ut nonnulla sui Ordinis Minimorum statuta componere, ac illa in melius emendare posset, licentiam concesserat, una cum aliquibus ejusdem Ordinis Minimorum patribus, statuta ipsa composuerat, ac illa in melius emendaverat. Illaque Correctorium fratrum Minimorum perpetuo nuncupari, & per eosdem fratres Minimos, perpetuis futuris temporibus observari, ac per nos benedici, approbari, & confirmari desiderabat. Nos per alias nostras Correctorium ipsum, quod tunc diligenter inspici, & de verbo ad verbum inseri fecimus, approbavimus, & confirmavimus, ac nostri scripti patrocinio communivimus, illudque per omnes Ordinis Minimorum hujusmodi fratres, praesentes, ac futuros, pro suo salubri correctorio, perpetuis futuris temporibus teneri, & observari, ipsumque perpetuo Correctorium fratrum Ordinis Minimorum dicti Francisci de Paula nuncupari, ac intitulari debere, decrevimus, & mandavimus.

Tres Regulae a B. Francisco efformatae, & a Julio PP. confirmatae.

§. 27. Successive autem pro parte praefati Francisci de Paula etiam nobis exposito, quod licet alias ipse dictum Ordinem Minimorum instituisset, ac decem secundum quae fratres ejusdem Ordinis, septem vero, secundum quae utriusque sexus fideles, Tertiarii nuncupati, vivere deberent capitula, regulam, & modum vivendi, concernentia edidisset; illaque per praefatum Alexandrum praedecessorem de venerabilium fratrum suorum S. R. E. Cardinalium consilio, de quorum numero tunc eramus licet absentes, confirmari obtinuisset. Quia tamen per illa Ordini Minimorum hujusmodi, & illius personarum directioni, non satis videbatur esse consultum, idem Franciscus de Paula cum nonnullis ejusdem Ordinis fratribus, capitulis praedictis diligenter examinatis, ex novis, & emergentibus causis, nonnulla mutanda, seu moderanda, & emendanda fore prospiciens, ea in melius moderaverat, mutaverat, emendaverat, & reformaverat. Ac sororum ejusdem Ordinis regulam, ad instar regulae fratrum Minimorum hujusmodi, in decem capitulis redactam, de novo ediderat, & instituerat. Quibus sic redactis, ampliatis, & quae superflua erant resecatis, ac aliis de novo editis, ipse Franciscus de Paula tres Regulas, & capitula hujusmodi voluerat, & mandaverat per singulas dicti Ordinis Minimorum personas, praesentes, & futuras, prout eis respective adaptabantur, pro suis salutaribus regulis perpetuis futuris temporibus teneri, & observari, ac earumdem Primam fratrum Ordinis Minimorum velut antea; Secundam vero Sororum etiam dicti Ordinis Minimorum; Tertiam autem utriusque sexus fidelium, similiter ordinis Minimorum hujusmodi regulas irrefragabiliter appellari, ac per nos benedici, approbari, & confirmari cupiebat. Nos per reliquas nostras regulas, ac statuta, & ordinationes, necnon capitula hujusmodi sic mutata, moderata, ampliata, & reformata, quę tunc diligenter inspici, ac de verbo ad verbum inseri fecimus, cum defectuum suppletione approbavimus, & confirmavimus. Ac pro potiori cautela, ea omnia quę per Franciscum de Paula statuta, & ordi-

ordinata ac emendata fuerant, de novo eisdem modo, & forma, statuimus, & ordinavimus, ac voluimus juxta eorum seriem, & continentiam, ab ipsorum professoribus, qui tunc erant, & pro tempore essent, perpetuis futuris temporibus, pro eorum regularibus institutis, prout ipsis respective adaptabantur, inviolabiliter observari. Dictarumque trium regularum, Primam, fratrum Ordinis Minimorum, velut antea; Secundam vero Sororum etiam ejusdem Ordinis Minimorum, Tertia autem utriusque sexus fidelium similiter Ordinis Minimorum hujusmodi regulas, ipsumque Ordinem, Minimorum Ordinem perpetuo irrefragabiliter nuncupari.

Quia Fratres molestabantur super domo S. Ulfrani de Abbatisvilla Ambianen. Diœcesis.

§. 28. Et deinde pro parte Francisci de Paula, & aliorum fratrum Ordinis Minimorum hujusmodi nobis etiam exposito, quod licet olim præfatus Sixtus prędecessor eis concessisset, quod in quocumque loco, & Diœcesi, Ecclesias, & oratoria recipere possint, ac concessionis hujusmodi vigore quamdam domum d. Ordinis Minimorum per dilectum filium modernum Dominum de Rambures infra limites Ecclesiæ S. Ulfrani de Abbatisvilla Ambianensis Diœcesis fundatam, & constructam, ac eisdem Francisco de Paula, & fratribus, pro eorum perpetuis usu, & habitatione concessam recepissent, inibique per triennium, & ultra vixissent, die noctuque Domino famulantes, ac in humilitatis spiritu vota sua persolventes; quia tamen dilecti filii, Decanus, & Capitulum dictæ Ecclesiæ Sancti Ulfrani prętextu quarumdam literarum piæ memoriæ Urbani Papę V. etiam prædecessoris nostri eis concessarum inhibuerat, ne aliqui regulares, vel sæculares infra fines parochiæ dictæ Ecclesiæ S. Ulfrani possent Ecclesiam, vel oratorium de novo construere sine eorum consensu, & Diœcesani Episcopi licentia speciali (salvis tamen privilegiis Pontificum Romanorum) Franciscum de Paula, & Fratres Ordinis Minimorum hujusmodi, quo minus præfatam domum de Abbatisvilla pacifice possidere valerent, diversimode molestare præsumebant, ipsique, necnon tunc Rector parochialis Ecclesiæ S. Ægidii etiam de Abbatisvilla dictę Ambianensis Diœcesis, corpora defunctorum, qui apud Ecclesiam domus Abbatisvillæ hujusmodi suam elegerant sepulturam, ad eorum Ecclesias deferre, & in eis sepelire non verebantur, in animarum suarum periculum, ac privilegiorum Ordini Minimorum ac illius personis, & fratribus hujusmodi concessorum non modicum pręjudicium, & gravamen.

Commissum Archiep. Parisiensi jus suum Fratribus redderet.

§. 29. Nos venerabili fratri nostro moderno Episcopo Parisiensi, per aliquas nostras in forma Brevis literas mandavimus, quatenus Francisco de Paula, & aliis Fratribus Ordinis Minimorum hujusmodi, quod omnia, & singula Oratoria, Ecclesias, domos, & loca eis in posterum concedenda recipere, ac dictam de Abbatisvilla, & alias domos, seu Ecclesias, & Oratoria, eatenus per eos recepta pro eorum perpetuis usu, & habitatione, vigore concessionis Sixti, & Innocentii prædecessorum prædictorum retinere, absque alia nova desuper facienda concessione Apostolica possent, & valerent. Ac quod ipse Episcopus Parisiensis dicti Ordinis Minimorum Conservator esset, & quoties opus foret, Ordini Minimorum, ac illius personis, & fratribus hujusmodi, in præmissis efficacis defensionis præsidio assisteret, & non permitteret quod Decanus, & Capitulum, aut eorum officialis, aut rector Ecclesiæ Sancti Ægidii hujusmodi, aut alii quicumque, cujuscumque etiam nobilitatis existerent, fratres Ordinis Minimorum hujusmodi tam in dicta diœcesi Ambianensi quam alibi, in aliquo damnificare, molestare, perturbare, aut inquietare ullatenus auderent. Quinimmo corpora quorumcumque defunctorum, qui in Ecclesia domus de Abbatisvilla hujusmodi in eorum vita sepeliri elegerant, cum relictis, fratribus domus de Abbatisvilla hujusmodi factis, integraliter restituerent, nec ipsi neque alii prædictos, & quoscumque alios fratres Ordinis Minimorum hujusmodi, de cetero super sepulturis, & corporibus illorum, qui in dictæ domus de Abbatisvilla, & aliis ejusdem Ordinis Minimorum Ecclesiis elegerant pro tempore sepeliri, impedire præsumerent sub excommunicationis latæ sententiæ pœna inhiberent. Ac Ecclesias Sancti Ulfrani, & Sancti Ægidii hujusmodi, necnon alias (ad quas corpora defunctorum, qui in dictæ domus de Abbatisvilla, & aliis Ordinis Minimorum hujusmodi Ecclesiis juxta ordinationem ipsorum defunctorum sepeliri deberent deferrentur) Ecclesiastico supponeret interdicto. Necnon corpora ipsa eisdem fratribus Minimis in dicta de Abbatisvilla, & aliis ceterarum domorum Ordinis Minimorum hujusmodi Ecclesiis restituerent præfata Apostolica auctoritate decerneret, ac desuper statueret, & ordinaret, prout in singulis literis prędictis plenius continetur.

Quæstio super solutione Decimarum, & Quartæ funeralis.

§. 30. Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte dicti Francisci de Paula petitio continebat a certo tempore circa, quædam domus suorum secundi Ordinis Minimorum hujusmodi in Regno Hispaniæ, cum Ecclesia, campanili, campana, dormitorio, hortis, hortaliciis & aliis necessariis officinis constructa, & ędificata, ac per illius Sorores jam per triennium, vel circa inibi, juxta regulam per præfatum Franciscum de Paula pro eis institutam, aut saltem juxta regulę hujusmodi principaliora, sancte ac laudabiliter viventes inhabitata fuit. Et licet juxta privilegia, exemptiones, immunitates, & indulta quæcumque singulis Mendicantium Ordinibus, & illorum professoribus, ac domibus, & eorum Ecclesiis, per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores, ac Sedem hujusmodi quomodocumque concessa, sit unicuique liberum, in Eccle-

Ecclesiis dictorum Ordinum suam eligere sepulturam. Ac fratres Mendicantium Ordinum hujusmodi, de funeralibus quartam funeralem rectoribus parochialium Ecclesiarum, in quarum parochiis sepulturam hujusmodi eligentes degebant; & de fructibus bonorum immobilium quæ juxta dicta privilegia possidere, & tenere possunt, decimas, aut oblationes aliquas, etiam ex novalibus solvere minime teneantur, ipsorumque quatuor Mendicantium privilegia ad Ordinem Minimorum hujusmodi, ac illius professores & domos, ac eorum Ecclesias, per prefatos prædecessores & Sedem prædictam, extensa & ampliata fuerint, & propterea fratres Ordinis Minimorum hujusmodi dictis privilegiis gaudere, & a quartæ funeralis, & decimarum prædictarum solutione immunes esse debeant. Et tamen nonnullæ Ecclesiasticæ personæ, presertim in partibus Gallicanis, contra privilegia hujusmodi venire non formidantes, Francisco de Paula, & aliis fratribus Ordinis Minimorum hujusmodi, super his plurimas molestias, impedimenta, & incommoda inferre aliquando etiam armata manu, per se, vel per alias personas, herbarum, & fructuum in hortis domorum Ordinis Minimorum hujusmodi excrescentium decimas violenter capere, atque exigere. Nonnumquam vero dum corpora defunctorum ad Ecclesias domorum Ordinis Minimorum hujusmodi inhumanda cum intorsticiis,& aliis luminaribus deferuntur, intorsticia, & luminaria hujusmodi, etiam in dictis Ecclesiis, ac earum cœmeteriis violenter, etiam auferre corpora ipsa sic inhumanda, etiam ante ipsorum inhumationem inibi sine luminaribus, relinquere, super funeralibus, & decimis, necnon oblationibus fratribus Ordinis Minimorum hujusmodi factis, plurima incommoda inferre præsumunt.

§.31. Pro parte prefati Francisci de Paula nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi,quod dicti Ordinis Minimorum fratres pro tempore existentes, de hortis, ac virgultis & aliis bonis Ordinis Minimorum hujusmodi, domibus, & illarum Ecclesiis pro tempore relictis, ac super luminaribus & aliis rebus divino cultui pro tempore dedicatis, decimas aut oblationes aliquas, & ex novalibus, vel quartam ex funeralibus solvere minime teneantur, nec ad id a quoquam quomodolibet valeant coarctari, concedere, & indulgere. Ac omnibus, & singulis tam Pyrrhi Archiepiscopi, quam Goffredi Episcopi Sancti Marci, & Syxti, ac Innocentii, necnon Alexandri predecessorum prædictorum, ac nostris suis predictis, necnon privilegiis, indulgentiis, exemptionibus, libertatibus, indultis, facultatibus, immunitatibus, favoribus & gratiis quibuscumque in eis concessis, sub quovis nomine, ac titulo, Ordini minimorum hujusmodi, ac illius personis & domibus quomodolibet concessis, robur Apostolicæ approbationis adiicere. illaque omnia, & singula, ac etiam nonnulla alia de novo ad Ordinem minimorum hujusmodi, ac illius personas & fratres, ac eorum Ecclesias & domos constructas, & construendas sub Minimorum nomine, necnon & ad dictam jam constructam, & ad omnes alias Ecclesias, & domos suorum Ordinis Minimorum ubilibet construendas, & ædificandas extendere & ampliare, ac alias Ordini Minimorum hujusmodi in premissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§.32. Nos igitur, qui regularem observantiam in locis religiosis vigere, & augeri, ac religiosarum personarum, præsertim sub humili habitu in humilitatis spiritu Deo servientium commodum, & tranquillitatem intensis desideramus affectibus, eumdem Franciscum de Paula a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quomodolibet innodatus existit, ad effectum presentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Pyrrhi Archiepiscopi, & Goffredi Episcopi sancti Marci, ac Sixti, & Innocentii, necnon Alexandri prædecessorum predictorum, ac nostras prefatas literas, necnon omnia & singula in eis contenta, auctoritate Apostolica præfata, tenore præsentium approbamus, innovavamus, et confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus. Illaque omnia, et singula Francisco de Paula, et aliis Ordinis Minimorum hujusmodi Fratribus, et personis, ac illorum Ecclesiis, domibus, & locis constructis, et construendis sub Minimorum nomine, et auctoritate, et tenore præmissis de novo concedimus, et indulgemus.

Hic ideo Pontifex omnia Ordinis privilegia confirmat.

§ 33. Ac pro potiori cautela, omnia, et singula in dictis literis quomodolibet contenta, & quo ad hoc, ut Franciscus de Paula, & alii Ordinis Minimorum hujusmodi fratres pro tempore existentes, tam quatuor Mendicantium quam aliorum quorumcumque, quantumcumque, & privilegiatorum Ordinum, quascumque religiosas personas ad se venientes, & habitum per eos gestari solitum sumere volentes, primitus verbo, vel scripto a suis immediatis superioribus, per se vel per interpositam personam petita licentia, quamvis non obtenta, ad Minimorum Ordinem & habitum hujusmodi recipere.

Facultatem recipiendi quoscumque alios religiosos concedit.

§.34. Necnon confessiones quarumcumque personarum, tam religiosarum, quam ecclesiasticarum, & secularium ubilibet audire, & illis auditis personas ipsas, & earum quamlibet, juxta formam & tenorem privilegii per præfatum Sixtum predecessorem Ordini Minimorum hujusmodi, ac illius personis, & fratribus dudum concessi, & confirmati, absolvere, ac pœnitentiam salutarem illis injungere valeant.

Confessionesque audiendi.

§.35. Nec

Exemptionem a decimis, & quarta funeralium elargitur.

§.35. Necnon Ordinis Minimorum hujusmodi, Ecclesiæ & oratoria, domus & loca, tam recepta, quam recipienda, tamquam Sedis, & Ecclesiæ Romanæ hujusmodi specialia oratoria, Ecclesiæ, domus & loca cum omnibus juribus & pertinentiis suis prorsus ab omni decimarum, & oblationum persolutione, seu jurisdictione perpetuo libera sint, & esse censeantur. Ac sub beati Petri, & dictæ Sedis, & nostra protectione immediate subjaceant. Ipsiusque Ordinis Minimorum fratres pro tempore existentes de hortis, ac virgultis, & aliis quibuscumque bonis Ordinis Minimorum domibus, & illarum Ecclesiis hujusmodi pro tempore relictis, & legatis, ac super luminaribus & aliis rebus divino cultui pro tempore dedicatis, decimas, aut oblationes aliquas etiam ex novalibus, vel quartam ex funeralibus solvere minime teneantur, necnon ad id a quoquam cujuscumque nobilitatis, aut dignitatis existat, valeant quomodolibet coarctari.

Privilegia data Ordini sub nomine Eremitarum concessa esse Minimis declarat.

§.36. Quodque Ordini Minimorum hujusmodi, ac illius personis, & domibus per Sixtum, & Innocentium prædecessores prædictos, sub Eremitarum nomine dudum concessa privilegia, sub novo nomine mutatis in eis nominibus eremitæ, ac eremitarum, in Minimi, & Minimorum ac eremitorii, & eremitoriorum, in domorum Ordinis Minimorum hujusmodi nomina, ceterisque singulis ad hunc effectum de necessitate mutandis, innovata, & mutata sint, & esse censeantur.

Omnes gratias quatuor Ordinum Mendicantium huic Ordini concessa esse decernit.

§.37. Nec non super omnibus ac singulis maris magni & aliis quibuscumque Bullis quatuor Mendicantium Ordinibus, & eorum cuilibet quomodocumque concessis, unum vel plura transumpta conjunctim aut divisim facere queant perinde ac si illa, mutatis in eis nominibus quorumcumque Romanorum Pontificum Prędecessorum, & ipsorum Mendicantium in nostrum, & fratrum Ordinis Minimorum hujusmodi nomina, ceterisque singulis ad hunc effectum de necessitate mutandis, concessa forent. Ac quod transumptum, seu transumpta hujusmodi taliter facta, & manu alicuius notarii publici subscripta, ac sigillo alicujus prælati Ecclesiastici sigillata, Ordini Minimorum hujusmodi, ac illius personis, & fratribus pro tempore existentibus, adeo ubique locorum suffragentur, ac si singulæ prędictæ Bullę pręfatis quatuor Mendicantium Ordinibus per quoscumque prędecessores prædictos quomodolibet concessæ, quas hic pro expressis, & insertis haberi volumus, fratribus ipsis Minimis, & eorum Ordini præfato, etiam sub Minimorum nomine specialiter & expresse indultæ fuissent, ac pro eis principaliter emanassent.

Ordinem super ejus Conventibus molestari prohibet.

§.38. Quodque Sanctæ Trinitatis, tunc ad Ecclesiam S. Stephani Giemmi, & aliam Sancti Rocchi, tunc etiam ad Monasterium Sancti Saturnini Tholosani, Ordinis Sancti Augustini pleno jure spectantes Ecclesias, ac illorum domos, nec non reliquam Sancti Blasii per dilectam in Christo filiam nobilem mulierem modernam Dominam de Borbon, ac venerabilem fratrem nostrum modernum Episcopum Grationopolitanum, etiam tunc dicti Monasterii Abbatem; Necnon omnia, & singula alia oratoria, Ecclesias, reliquas domos, loca, conventus, & bona in Galliç, Calabriæ, Siciliç, Hispaniæ, Bohemiæ, & aliis Regnis, ac Italiæ; Picardiæ, Aquitaniæ, Patrimonii, Paulensis, & Paternç, aliisque Provinciis, Civitatibus, & locis quibuscumque Ordini Minimorum, ac illius personis, et fratribus, et præfatis quomodocumque concessa, et per Franciscum de Paula, et alios fratres Ordinis Minimorum hujusmodi vigore privilegii Sixti prædecessoris prædicti recepta, et per eos eatenus possessa, absque, alia nova concessione Apostolica perpetuo pacifice possidere valeant, ac super illis, aut aliquo eorum, a quoquam molestari nequeant.

Confluentibus sacramenta ministrari indulget.

§.39. Et quod fratres ipsi Minimi, in eorum Ecclesiis constructis et construendis, Curialibus, mercatoribus, peregrinis, ac transeuntibus, et aliis quibusvis personis, Eucharistiæ Sacramentum, quotiens opus fuerit, ministrare, ac ministrari facere.

Apostatasque perquirere, & punire.

§.40. Necnon ejusdem Ordinis Minimorum apostatas, et gyrovagos quoscumque ubilibet repertos, et quibuscumque literis, ac provisionibus Apostolicis, etiam quascumque derogatoriarum derogatorias clausulas in se continentibus munitos, quas eis nullatenus suffragari posse decernimus, invocato etiam ad id, quatenus opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, capere, incarcerare, ac punire, seu capi, incarcerari, et puniri facere, libere ac licite valeant.

Indulgentias, Fratribus Tutoribus, Procuratoribus &c. elargitur.

§.41. Et pręfati Ordinis Minimorum Fratres, Sorores, et Oblati, necnon utriusque sexus Christifideles Tertii Ordinis Minimorum hujusmodi, ac ejusdem Ordinis Conservatores, per fratres Minimos hujusmodi pro tempore capitulariter electi: ac tutores, et tutrices, fundarores, et fundatrices, procuratores, et procuratrices, ac eorum utriusque sexus liberi, procreati, et procreandi, semel in vita, et ita in morte, sic & quęcumque personæ in dicto Ordine Minimorum de cetero recipiendæ, in earum ingressu plenariam omnium peccatorum suorum veniam et indulgentiam consequi: ac quinquies orationem Dominicam, et toties salutationem Angelicam recitando, omnes, ac singulas indulgentias, quas diebus indulgentiarum omnium Ecclesiarum dictę Urbis, et extra illius muros pro stantibus deputatarum, consequuntur, Ecclesias Urbis, et extra muros hujusmodi visitantes, plene, ac integre consequantur, et consequi possint, ac si indulgentiarum hujusmodi diebus Ecclesias Urbis, et extra muros hujusmodi, et earum quamlibet personaliter visitarent.

Sororibus etiam & aliis prænominatis privilegia ordinis communicat.

§.4v. Ac tam prædicta jam constructa, quam aliæ quęcumque Sororum secundi Ordinis Minimorum hujusmodi de cetero ubicumque construendæ, et ędificandę domus, ac Ecclesiæ, omnesque prænominatæ personæ ad eumdem Ordinem Minimorum quomodolibet spectantes, omnibus, et singulis privilegiis, immunitatibus, indulgentiis, facultatibus, libertatibus, indultis, exemptionibus, favoribus, & gratiis Ordini Minimorum hujusmodi, ac illius fratribus, & domibus per præfatorum prædecessorum, ac nostras literas hujusmodi quomodolibet concessis, uti, potiri, & gaudere libere possint, & valeant, ac si illa omnia, & singula eis expresse concessa fuissent, auctoritate Apostolica, ac tenore præmissis de novo indulgemus, extendimus, & ampliamus.

Contrariis derogat.

§.43. Non obstantibus sanctæ mem. Innocentii IV. contra exemptos, quę incipit, Volentes, & Bonifacii VIII., quæ incipit, Cum ex eo, ac Clementis V. quæ incipit, Religiosi, & Alexandri IV. quæ incipit, Ut Abbates, ac etiam quę incipit, Viam ambitiosæ cupiditatis. Martini V. Romanorum Pontificum etiam prędecessorum nostrorum, et aliis Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, ac Ordinum prędictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis quoque et consuetudinibus, necnon omnibus illis, quæ præfati prędecessores in suis, ac nos in nostris literis prędictis voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis hujus Bullæ credi jubet.

§.44. Ceterum quia difficile foret præsentes literas ad quęcumque loca, ubi illæ necessariæ fuerint, deferre, volumus & præfata Apostolica auctoritate decernimus, quod earumdem præsentium transumptis manu Notarii publici subscriptis, ac sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici munitis, prorsus in judicio & extra fides plenaria adhibeatur, ac illis stetur in omnibus, & per omnia, sicut ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

D. P. A. 3. 28 Julii.

Datum Romę apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo sexto quinto Kalendas Augusti Pontificatus nostri anno tertio.

XIII.

Sequitur alia concessio eorumdem, & aliorum Privilegiorum.

JULIUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis filiis Francisco de Paula Generali, & Provincialibus Correctoribus, ac universis fratribus Ord. Minimorum. Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Virtute conspicuos sacri Ordinis vestri professores, qui contemplationi cœlestium ferventer invigilant, & piæ vitæ studio sine intermissione desudant, decet per Apostolicę circumspectionis auxilium sic provide dirigi, & solicite confoveri, ut alicujus prætextu calumniæ nullum internæ pacis excidium, nullumque religiosi status perferant detrimentum, sed in his robur, & vigorem habeant, per quæ circa cultum divini nominis devotis, & quietis mentibus invalescant.

Correctoris generalis authoritas quæ sit, & a quibus ipse amoveri possit.

§.1. Hinc est, quod cum sicut nobis exponere curastis, Tu fili generalis Corrector, & prædecessores tui juxta ejusdem Ordinis consuetudinem observatam hactenus & a Sede Apostolica toleratam, statim postquam electi secundum prædicti constitutiones Ordinis extitistis, fratrum ipsius curam gesseritis, Correctoris officium plene, ac libere in omnibus exercentes, iidemque fratres vobis devote, & humiliter obedierint, & intenderint reverenter, & in eadem Regula sit expressum, ut Generalis Corrector, qui pro tempore fuerit, a Correctoriatus officio amoveri valeat, a Vigilibus, Provincialibus, & aliis fratribus in generali Capitulo congregatis; Nos volentes ambiguitatis scrupulum in hac parte de vestris cordibus amputare, ac Ordinem ipsum pręfatæ Sedi immediate subjectum, a Sede approbatum, eadem honestate floridum, præclarum scientia, & virtute fœcundum, privilegio Apostolicæ gratię attollere singulari, vestris supplicationibus inclinati devotioni vestræ, ut successores tui (fili generalis Corrector) qui erunt pro tempore, statim postquam electi secundum Regulam, & constitutiones fuerint supradictas, eo ipso veri ejusdem Ordinis generales Correctores effecti, curam animarum fratrum ipsius Ordinis plene habeant, libereque gerant, ipsosque fratres auctoritate propria ligare, ac absolvere, necnon in eodem Ordine agere valeant, quæ ipsi præfati, & Definitores ad hoc electi, juxta prædictas constitutiones eidem Ordini, & fratribus secundum Deum videbitur expedire, aliasque possint officium generalis Correctoris licite in omnibus exercere, iidemque fratres tibi Corrector, & successoribus ipsis devote, ac humiliter obediant, & intendant. Ac præfati successores, & tu generalis Corrector, a provincialibus Correctoribus, & Vigilibus, secundum Regulam, & constitutiones ipsius ordinis absolvi, & amoveri

veri possitis, auctoritate Apostolica indulgemus. Ratum habentes, & firmum quicquid super præmissis per te, generalis Corrector, dictosque prædecessores fratres, & discretos factum, & observatum est hactenus, concessa tibi exequendi officium generalis Correctoris quoad præmissa omnia libera facultate.

Electoribus in remotis partibus degen. non currit tempus a jure statutum.

§.2. In electionibus quoque generalis, & Provincialium Correctorum ipsius Ordinis fratribus, qui debent electionem hujusmodi celebrare, cum eos frequenter de remotis partibus oporteat convenire, tempus super hoc a jure statutum non currat, nec ipsi in parte juris hujusmodi regulis coarctentur.

Prælati statim post electionem administrationem habent.

§.3. Vigiles vero, Provinciales, & Correctores locales, aut delegati Visitatores, seu Vicesgerentes, qui secundum statuta ejusdem ordinis per electionem, vel alias instituuntur, post ipsam institutionem, seu provisionem de ipsis factam, curam animarum fratrum sibi subditorum ipsius Ordinis habeant, ipsosque ligare, ac solvere possint, juxta ipsius ordinis instituta.

Lectores in Theologia quando libere legere possint.

§.4. Fratres autem de ordine vestro, quos secundum constitutiones ipsius ordinis Conventibus vestris deputandos duxeritis in Lectores, sine cujusquam alterius licentia, libere in domibus prędicti ordinis legere, ac docere valeant in Theologica facultate; illis locis exceptis, in quibus viget Studium generale, ac etiam quilibet in facultate ipsa docturus, ut Magister solemniter incipere consuevit.

Sacri Ordines a quocumque Antistite suscipiantur.

§.5. Et quia ejusdem ordinis fratres de locis ad loca ipsius ordinis sæpius transmittuntur, propter quod stabilem, & perpetuam in certis, & determinatis ejusdem ordinis domibus non faciunt mansionem, quia etiam bonos, & idoneos, & approbatos a vobis fratres facitis ad ordines promoveri; liceat vobis ordinandos fratres ejusdem ordinis quibuscumque malueritis Catholicis Pontificibus, communionem & gratiam Sedis Apostolicę habentibus, præsentare; ipsisque Pontificibus pręsentatos fratres sine qualibet examinatione per eosdem Pontifices facienda & absque omni promissione, vel obligatione ipsorum ordinandorum fratrum ad ordines promovere.

Ubique Oratoria habere possunt, & Sacramenta recipere.

§.6. In locis quoque, in quibus degitis, liceat vobis habere oratoria, in quibus cum Altari portatili possitis Missarum solemnia, & alia divina officia celebrare, ac etiam Ecclesiastica recipere sacramenta.

Morari possunt in terris interdictis.

§.7. Et quia vos extremam patientes pro Christi nomine paupertatem, exhortationis pię studio bonos ad potiora dirigitis, & errantes in rectitudinis semitam laudabiliter revocatis, concedimus, ut in excommunicatorum terris libere commorari, ac alias, & etiam quando per ipsos transire vos contigerit necessaria vitæ deposcere, ac recipere valeatis, nisi id vobis fuerit interdictum.

§.8. Generalis quoque, & singuli Vigiles, ac Provinciales, & Correctores, & eorum Vicarii, in provinciis, & vigilantiis, sibi commissis, prædictis fratribus constitutis ibidem, necnon & fratribus aliis ejusdem Ordinis, interdum ad eos declinantibus, undecumque absolutione, & dispensatione indigentibus, sive priusquam intraverint Ordinem, sive post, in casibus excesserit, pro quibus, excommunicationis, vel interdicti, aut suspensionis incurrunt sententias, a jure vel a Judice generaliter promulgatas; & hujusmodi sententiis innodati, aut suppositis Ecclesiastico interdicto divina officia celebrantes, vel suscipientes ordines sic ligati notam irregularitatis incurrunt, absolutionis, & dispensationis beneficium valeant impartiri, nisi adeo gravis, & enormis excessus fuerit, quod sint ad eamdem Sedem merito destinandi. Fratres etiam vestri, quos pro tempore vos Generalis, Vigiles, & Provinciales Correctores, nec non & vices vestras gerentes, in proprios habueritis confessores, absolutionis, & dispensationis beneficium vobis, cum expedierit, valeant impartiri, juxta formam concessionis super absolutione, ac dispensatione fratrum ejusdem Ordinis superius vobis factam. Ad hæc, volentibus vestro aggregari consortio, qui suspensionis, aut interdicti, vel excommunicationis sententiis, a jure vel a judice promulgatis generaliter sunt ligati, absolutionis beneficium (observata forma canonica) impartiri, ipsosque in fratres recipere, ac eos qui, post assumptum habitum, vel professionem emissam recognoverint se talibus in sæculo fuisse sententiis innodatos, secundum formam ipsam vos Generalis, Vigiles, & Provinciales, & Correctores, ac vices vestras gerentes, valeatis absolvere, & cum irregularibus dispensare, si forsan talibus innodati sententiis, vel in locis interdicto suppositis divina præsumpserint officia celebrare, vel ordines recipere. Ita tamen quod si alicui ex hujusmodi sententiis propter debitum sint adstricti, satisfaciant, ut tenentur. Volumus autem nihilominus, quod hujusmodi volentes vestro aggregari consortio, nisi mox postquam fuerint absoluti, Ordinem vestrum intraverint, etiam si super hoc eis inducię a Prælatis Ordinis ejusdem concedantur, eo ipso in pristinas sententias, a quibus eos taliter absolvi contigerit, relabantur. Ceterum vestra discretio caute provideat, ut Apostolicæ Sedis Legatorum ipsius, & Ordinariorum locorum in absolutionibus hujusmodi scandalum evitetur.

Facultas Prælatorum Ordinis absolvendi Fratres, & cum eis dispensandi super irregularitate &c.

Exemptio a cura Monialium, & aliis hic enarratis.

§.9. Porro quieti vestræ providere volentes, quod per literas Apostolicæ Sedis, aut Legatorum, seu Subdelegatorum ipsius conveniri a quoquam minime valeatis, & quod ad pecuniam colligendam cogi non possitis inviti per literas ipsius Sedis de cetero impetrandas, quodque nullus vestrum correctionis, seu visitationis, vel inquisitionis officium Monasteriis, vel

vel Ecclesiis, seu quibuscumque personis impendere, vel ad cognitiones causarum, citationes partium, & denunciationes sententiarum, interdicti, vel excommunicationum procedere; aut recipere curam Monialium, seu Religiosarum quarumlibet personarum, illis dumtaxat exceptis, quę in vestris Regula, vel constitutionibus continentur, aut quae fuerint de mandato Apostolicę Sedis exceptę, teneantur, per literas Apostolicas impetratas vel impetrandas in posterum, nisi hujusmodi Apostolicæ literæ de hoc indulto, & Ordine vestro expressam fecerint mentionem, auctoritate Apostolica vobis indulgemus. Concedimus etiam, ut ad visitanda aliqua Monasteria Monialium cujuscumque Ordinis, illis exceptis quæ (sicut præmittitur) in vestris Regula, vel Constitutionibus continentur, aut quæ fuerint de mandato Apostolicæ Sedis excepta, vel audiendas confessiones earum compelli ullatenus non possint, aut ad recipiendum commissiones causarum, seu sententiarum exequtiones, vel alia contingentia causas ipsas per literas præfatæ Sedis, in quibus facta non fuerit de indulgentia hujusmodi mentio specialis, sive per Legatos, vel delegatos ipsius. Nullus insuper Archiepiscopus, vel Episcopus, nec alius Prælatus Ecclesiasticus, vel eorum Vicarii, vel Officiales ad portandum, seu deferendum literas, vel exequendum, aut denuntiandum sententias contra Principes sæculares, Communitates, Populos, seu quoscumque benefactores vestros, nullusque delegatus, vel ordinarius judex ad faciendum citationes, vel commissiones recipiendas, sive quod sitis in causis aliquibus assessores, seu ad alia lites, vel controversias contingentia in causis: quę coram ipsis tractantur, quemquam vestrum compellere valeant, sine prędictæ Sedis mandato, & licentia speciali, expressam faciente de hac indulgentia mentionem: nec quisquam vestrum parere, vel intendere teneatur super iis monitionibus, mandatis, aut jussionibus eorumdem, aut facere, vel implere, quod in hac parte duxerit injungendum.

Fratres Ordinis non possunt absque speciali mandato Papæ, aliis deservire; & sic deservientes ad Ordinem revocari possunt. *Conc. Trid. Sess. 25. c. 4.*

§. 10. Ceterum Generalis, ac Provinciales Correctores, ac ipsorum Vicarii, illos ex fratribus, de quibus auctoritate literarum Sedis Apostolicę, vel Legatorum, ipsis Archiepiscopis, & Episcopis ac aliis quibuscumque provisum extitit, vel in posterum contigerit provideri corrigere, ac etiam non obstante conditione aliqua, possint ad suum Ordinem revocare, nec per literas ejusdem Sedis, seu Legatorum ipsius, jam obtentas vel de cetero obtinendas, aliquos de fratribus ipsius Ordinis præfatis Archiepiscopis, & Episcopis aut aliis teneantur in socios deputare, nisi dictæ literę Apostolicæ obtinendæ de indulto hujusmodi, & Ordine ipso expressam fecerint mentionem, & alias id honestati Ordinis, & illorum saluti viderint expedire. Nullus autem Legatus, nisi de Latere nostro missus auctoritate literarum Sedis Apostolicæ specialem de hoc indulto, & Ordine nostro facientium mentionem, nullusque Prælatus, etiam Cardinalis Romanę Ecclesię, nec aliqua persona, Religiosa vel sæcularis, de fratribus ejusdem ordinis, ad sua seu Ecclesię negotia procuranda, vel secum manendum aliquos assumere valeat, nisi quos Generalis, vel Provincialis Corrector ipsorum, tamquam idoneos, & discretos, sibi duxerint assignandos, quos etiam subjacere volumus ordinis disciplinæ.

Generalis Correctoris authoritas in fratres inquisitioni, aut Crucis prædicationi deputatos.

§. 11. Illos vero ipsius Ordinis fratres, qui ad prædicandum crucem, vel inquirendum contra pravitatem hæreticam, seu ad alia hujusmodi negotia sint, vel fuerint ubicumque a Sede Apostolica deputati, tu fili Generalis Corrector, tuique successores removere, seu revocare, penitusque transferre, ipsisque quod supersedeant injungere, aliosque substituere (cum expedire videbitur) licite, ac libere valeatis, & in eos, si contravenerint censuram Ecclesiasticam exercere, ac quilibet Corrector, Provincialis, vel ejus Vicarius ejusdem Ordinis, idipsum in sua Provincia, circa fratres ipsius Ordinis, quibus ab eadem Sede similia contigerit in illa committi, facere possit, non obstantibus aliquibus literis, vel Indulgentiis Apostolicis, impetratis vel etiam in posterum impetrandis, quę de hoc non fecerint mentionem.

Et in discedentes ab Ordine post emissam professionem. *Vid. Concil. Trident. Sess. 14. cap. 11 & Sess. 25. c. 19.*

§. 12. Inhibemus quoque, ne quis post professionem in Ordine vestro factam sine Generalis, vel sui provincialis licentia discedat ab ipso. Discedentem vero, absque cautione literarum alterius ipsorum, prætextu privilegii alicujus Apostolicę Sedis, nullus audeat retinere, quod si forte retinere pręsumpserit, vobis Generalis, & Provinciales Correctores dumtaxat, & vestris, seu Provinciarum Vicariis licitum sit in ipsos discedentes fratres excommunicationis sententiam promulgare: Detinentes vero eosdem secum, vel in Monasteriis, aut Ecclesiis suis (nisi eos rejecerint, postquam eis denuntiatum fuerit) excommunicationis sententiæ volumus subjacere, non obstante quod excommunicari, suspendi, vel interdici non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam de indulto hujusmodi mentionem. Si vero aliqui de fratribus vestri Ordinis post obtentam licentiam a Sede prædicta, aut a nobis Religionem aliam transeundi, infra duos vel tres menses ad illam Religionem suæ saluti congruam non contulerint, & ipsius non susceperint habitum regularem; licitum sit vobis Generalis, ac Provinciales Correctores, & vice vestra gerentibus contra ipsos, tamquam alios Ordinis vestri apostatas procedere, secundum quod honestati ipsius Ordinis videritis expedire. Illud idem intelligi volumus de illis, qui post susceptionem habitus alterius Religionis infra tempus probationis (nulla professione facta) inde præsumpserint resilire, aut etiam si post professionem hujusmodi, ad

Reli-

Religionem laxiorem seu mitiorem Ordinem transierint, vel quod absit, ad sęculum revertantur, volumus vos contra ipsos rigorem vestri Ordinis exercere.

Et etiam in apostatas.

§.13. Apostatas quoque vestri Ordinis excommunicare, capere, ligare, incarcerare, & alias subdere disciplinæ rigori possitis per vos ac etiam alios, in quocumque habitu eos contigerit inveniri, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Expulsi ab Ordine, prædicare, confessiones audire, aut docere non possunt.

§.14. Inhibemus etiam, ne fratres, quos ab Ordine vestro pro suis culpis per Generalem, seu Provinciales, Correctores, aut Vigiles expelli contigerit, vel qui egressi fuerint proprio suo motu, prędicare, confessiones audire, seu docere præsumant, nisi ad alium Ordinem, in quo licite hujusmodi officia exercentur, transierint de vestra, vel dictorum Correctorum licentia speciali. Quod si forte ipsi contra hujusmodi inhibitionem nostram aliquod super præmissis temere attentare pręsumpserint, Provinciales, Correctores, & Vigiles, ac eorum Vicarii in illos, quos infra fines suarum Provinciarum, juxta consuetudinem Ordinis vestri, distractos invenerint talia pręsumentes (monitione præmissa) auctoritate nostra excommunicationis sententiam valeant promulgare.

Et ad alium Ordinem ut hic transire possint.

§.15. Ejectos autem de Ordine vestro, vel egressos qui receptione in eodem Ordine suis culpis exigentibus reddiderunt se indignos, & alios fratres ejusdem Ordinis ex rationabili causa, ad quoscumque Ordines approbatos, pręterquam ad B. Augustini, templariorum, Hospitalariorum, & aliorum Religiosorum arma portantium, ad vitandam occasionem evagandi, Generalis, vel Provinciales Correctores cum suis testimonialibus literis auctoritate nostra licentiandi, liberam habeant facultatem. Nos enim districtius inhibemus, ne tales ad alium Ordinem aliter transire, vel aliqui eos recipere, seu retinere præsumant absque licentia speciali Sedis Apostolicę, faciente de hoc plenariam mentionem.

Prohibet quibuscumque Religiosis habitum consimilem.

§.16. Inhibemus etiam, ut nulli sive sit in Religionis Ordine, sive extra Ordinem constitutus, habitum vestrum, vel ita consimilem, quod propterea frater Minimus credi possit, deferre liceat, absque mandato Sedis Apostolicę speciali. Et ut dicta inhibitio majorem consequatur effectum, statuimus, ut ii, qui habitum vestrum, vel sibi prædicto modo consimilem deferre præsumpserint, ad deponendum ipsum per Dioecesanos locorum, cum a vobis requisiti fuerint monitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compellantur.

Exemptio à solutione decimarum.

§.17. Ceterum cum humilitas vestra sibi de latitudine orbis terræ nihil, præter domos, & hortos cum virgultis ad simplicem tantummodo fratrum usum præmiorum obtentu cœlestium duxerit reservandum; nos pie volentes, quod illorum fructus integre vestræ paupertatis usibus applicentur, ut de dictis hortis, & virgultis vestris nulli decimam teneamini exhibere, vobis auctoritate præsentium indulgemus, districtius inhibentes, ne quis a vobis de præmissis aliquid exigere, vel extorquere præsumat.

Ingredientes Ordinem bona incettorum domorum possint portare.

§.18. Quia vero nonnulli vestræ Religionis habitum assumentes diversis personis, quæ sciri, & inveniri non possunt, aliqua bona interdum restituere tenentur, vobis Provincialibus, Vigilibus, ac Vicariis prędictis concedimus, ut singuli vestrum in locis sibi commissis, bona ipsa in pios usus convertere valeant, pro ut secundum Deum videbitur expedire.

Sepultura in locis Ordinis est omnibus libera.

§.19. Sepulturam quoque in locis, cœmeteriis, & Ecclesiis vestris concedimus, & eam liberam esse censemus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint (nisi excommunicati, vel interdicti, aut etiam publice usurarii fuerint) nullus obsistat, salva tamen justitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur.

Exequiæ celebrari nec mortui sepeliri possunt invitis fratribus in eorum locis.

§.20. Districtius inhibentes, ut nulli, Religiosi vel sæculares vobis invitis aliquorum corpora defunctorum in vestris cœmeteriis sepelire, aut in Ecclesiis vestris Missarum solemnia, vel pro animabus eorum, qui ad loca vestra tumulandi fuerint, ibidem exequias celebrare, sine vestro assensu, aut voluntate, præsumant.

Tempore interdicti quomodo fratres celebrare valeant.

Vid. Concil. Trid. Sess. 25. cap. 12.

§.21. Et cum generale interdictum fuerit, in Ecclesiis, & Oratoriis vestris & aliis quibuscumque, vel cum ad loca perveneritis Ecclesiastico supposita interdicto, clausis januis (interdictis, & excommunicatis exclusis) non pulsatis campanis, & submissa voce, liceat vobis celebrare divina, & Ecclesiastica recipere sacramenta, dummodo causam non dederitis interdicto, nec contingat vobis specialiter interdici, neque Ecclesiæ, vel Oratoria ipsa fuerint specialiter interdicta. His vero, qui vestris morantur obsequiis, cuncta libere ministrare poteritis Ecclesiastica sacramenta, & ipsos cum decesserint, in vestris Oratoriis sepelire. Si quando autem in terris, in quibus residetis, vel eorum personis excommunicationis, seu interdicti sententias contigerit promulgari, pueri vestris servitiis deputati, negotiorumque vestrorum procuratores, & operarii, qui in vestris locis eorum operibus personaliter continue institerint, hujusmodi sententiis obnoxii minime habeantur, ibique possint audire divina, juxta formam, quę locis ipsis, eo casu a Sede Apostolica est concessa, nisi eidem causam dederint, vel excommunicari specialiter, seu interdici contingat eosdem.

Fratres confitentur Prælatis Ordinis.

§.22. Inhibemus insuper universis fratribus Ordinis, ne aliquis eorum (nisi necessitatis urgente articulo) aliis quam Prælatis suis peccata sua confiteri præsumat, vel aliis ejusdem Ordinis sacerdotibus secundum Regulam, & ipsius Ordinis instituta.

§.23. Uni-

Prælati ecclesiastici non moleſtent fratres ſuper hic expreſſis.

§. 23. Univerſis autem Eccleſiarum Prælatis, & aliis inhibemus, confeſſiones veſtras vobis invitis audire, vel compellere vos ad ſynodos, ſeu convocationes ſuas accedere, vel cum eis, extra Civitates, vel intra, proceſſionaliter exire, aut ſuis conſtitutionibus ſubjacere, vel capitula, ſcrutinia, & inquiſitiones in locis veſtris, vel alibi de vobis facere, aut fidelitatem juramento firmatam, annualem obedientiam, a Provincialibus, Vigilibus, & Correctoribus localibus veſtris exigere, aut de ipſorum inſtitutione, vel deſtitutione, ſive de ſtatutis veſtri Ordinis, ſe aliquatenus intromittere, ſeu prohibere, ne ad Civitates, vel Villas, ubi religioſe, ac honeſte commorari poſſitis, a populis evocati audeatis accedere, ibique pro veſtris uſibus conſtruere ædificia, Eccleſias, ſeu Oratoria, aut in accedentes fratres, ſeu confluentes hujuſmodi, vel acceptatores ipſorum excommunicationis ſententias ferre præſumant.

Quoad Proceſſiones *Vid. Concil. Trid. Seſſ. 25. c. 13.*

Exemptio a ſolutione canonica portionis de Ordini relictis.

§ 24. Concedimus quoque vobis, ut de iis, quæ in ornamentis, vel pro eis aut libris, fabrica, luminaribus, anniverſario, ſeptimo, vigeſimo, trigeſimo, ſive aliis, ad perpetuum cultum divinum, ſeu pro pitanciis, aut victu ad ſuſtentationem veſtram, vel indumentis, necnon pro annuis cenſibus redimendis, ad quorum ſolutionem aliquæ domus veſtri Ordinis obligatæ noſcuntur, vel de domibus prędictis, & hortis aliiſque locis vobis, ſecundum inſtituta veſtri Ordinis opportunis, aut de iis, quæ pro hujuſmodi domibus, prædiis, hortis, & locis emendis vobis legantur (dummodo præmiſſa non convertantur in uſus alios, ſed in illos dumtaxat, pro quibus relinquuntur, aut alios etiam qui in hac conceſſione, vel indulgentia continentur) nulli canonicam portionem aliquam teneamini exhibere. Et ne quis a vobis ultimarum executoribus voluntatum, ſeu decedentium hęredibus, de pręmiſſis, aut de iis, quæ vobis in ultimis voluntatibus abſolute legantur, vel alia pro veſtris neceſſitatibus conferuntur, aliquid exigere, vel extorquere pręſumat, diſtrictius inhibemus.

Fratres poſſint loca Ordinis dimittere &c.

§ 25. Ad hęc, liceat fratribus veſtri Ordinis, cum de prioribus locis ſuis ad alia loca ſe transferunt, tam ædificia ſeu omnem ædificiorum materiam locorum, quæ dimittunt, (dedicatis Eccleſiis dumtaxat exceptis,) libros, calices, & paramenta ſecum ad alia loca transferre. Ac ędificia ipſa cum ſolo, & aliis ad eadem loca pertinentibus, pręter Eccleſias per perſonas ad hoc a Sede Apoſtolica deputatas vendere, ipſorumque pretium in aliorum locorum, ad quæ dicti fratres ſe transferunt, ædificationem, ſeu alias in eorum utilitatem convertere, ſecundum quod melius videbitur expedire, cum ipſa priora, & alia loca fratrum ad nos, & Apoſtolicam Sedem ſpecialiter, & immediate pertinere noſcantur. Et ne aliqui Archiepiſcopi, vel Epiſcopi, aut alii Eccleſiarum Pręlati, ſeu quęvis alia perſona Eccleſiaſtica, vel ſęcularis, prædicta loca ſeu bona occupare, accipere, vel uſurpare, aut quoquomodo ſibi vendicare præſumant, abſque dictæ Sedis licentia, ſpeciali, diſtrictius inhibemus.

Exemptio ab omni præſtatione, & onere.

§. 26. Indulgemus vobis, ut ad præſentationum, procurationum, Legatorum prædictæ Sedis, vel Nunciorum ipſius, ſeu Diœceſanorum locorum, aut erectionum, vel collectarum, ſeu ſubſidiorum, vel proviſionum quarumcumque minime teneamini, nec ad ea ſolvenda per literas dictæ Sedis, aut Legatorum, vel Nunciorum ejuſdem, ſeu Rectorum terrarum Eccleſiæ Romanæ impetratas, ſeu impoſterum impetrandas cujuſcumque tenoris fuerint, in perpetuum compelli non poſſitis, niſi dictæ Sedis literæ impetrandę plenam, & expreſſam de hujuſmodi indulto & dicto Ordine fecerint mentionem.

Prælatorum Ordinis facultas abſolvendi fratres & cum eis diſpenſandi.

§. 27. Præterea cum felicis rec. Gregorius XI. prędeceſſor in dictis ſuis literis Generali, Vigilibus, & Provincialibus, necnon Correctoribus localibus, & eorum Vicariis abſolvendi fratres ejuſdem Ordinis, ac etiam fratribus dicti Ordinis, quos ipſi hujuſmodi ſuperiores habuerint pro tempore in confeſſores, abſolvendi ipſos ſuperiores ab exceſſibus, & cenſuris, niſi talia forent, propter quæ eſſent ad Sedem Apoſtolicam merito deſtinandi, ac cum eis deſuper diſpenſandi, concedit: & propterea qui ſint deſtinandi, perſæpe revocetur in dubium, ut abſolventium, & abſolvendorum, diſpenſantium, & diſpenſatorum pro parte puritati conſcientiæ conſulamus; Declaramus hęreticos, relapſos, ſchiſmaticos, & qui literas Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad infideles prohibita detuliſſent, dumtaxat eſſe ad Sedem prædictam merito deſtinandos, reliquis vero omnibus etiam ſimoniæ qualitercumque irretitis poſſe per illos, quibus inibi conceditur, abſolutionis beneficium, & diſpenſationis, juxta caſuum indigentiam impartiri. Et ut in dicti Ordinis profeſſoribus omnis vagandi tollatur occaſio, & ad Apoſtolicam Sedem recurrendi ſubtrahatur pro poſſe neceſſitas, omnibus ſuperioribus, & eorum Vicariis defectum natalium ex adulterio, ſacrilegio, inceſtu, & quovis alio nephario, & illicito coitu proveniente; necnon cum his, qui ex quavis cauſa, præterquam homicidii voluntarii, bigamiæ, & mutilationis membrorum, irregulares forent, diſpenſandi cum dicti Ordinis Minimorum profeſſoribus, poſtquam ipſum Ordinem profeſſi fuerint, ut defectu, & irregularitate hujuſmodi non obſtante, irregures ipſi ad quoſcumque etiam ſacros ordines promoveri, & in illis etiam altaris myſterio miniſtrare, & tam ipſi irregulares, quam defectum natalium patientes, ad quaſcumque adminiſtrationes, & officia eligi, recipi, & aſſumi, illaque gerere, & exercere libere, & licite valeant, motu, ſcientia, & auctoritate prædictis, concedimus per præſentes.

Qui ſint ad Sedem Apoſtolicam remittendi.

Exemptio a decimis.

§. 28. Indultum vero prædeceſſoris de deci-

decimis non solvendis, ad quęcumque bona dictorum fratrum, & quascumque decimas (etiam quas vulgus Papales appellat) & Apostolica Sedes pro Christianę fidei defensione, aut aliis imminentibus persæpe necessitatibus indulsit, & quæcumque alia onera, motu, & scientia prædictis extendimus; Decernentes fratres ipsos Minimos, etiamsi per quoscumque exemptos etiam Mendicantes solvi mandarentur, cum quibusvis derogatoriis, & fortioribus clausulis, ab illarum solutione cessando, censuras, & pęnas aliquas non incurrere, nisi præsentibus nostris per particulares aut alias clausulas specialem mentionem importantes, non alias, sit derogatum, specifice eorum de verbo ad verbum inserto tenore.

Exemptio a jurisdictione Ordinariorum in nonnullis casibus.

§. 29. Ceterum cum felicis recordationis Innocentius Papa IV. prædecessor noster, olim duxerit statuendum, ut exempti quantacumque gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, rite possint coram locorum Ordinariis conveniri, & illi quoad hoc suam in ipsos jurisdictionem, (prout jus exigit,) exercere, nos vobis (ut occasione constitutionis hujusmodi nullum libertatibus, & immunitatibus, vobis, & Ordini vestro per privilegia, & Indulgentias ab Apostolica Sede concessis, aut in posterum concedendis prejudicium generetur) auctoritate præsentium indulgemus, Decernentes vos, seu personas vestri Ordinis in prædictis casibus Ordinariis ipsis minime subjacere. Decernimus ergo irritum quicquid contra tenorem concessionum, & inhibitionum hujusmodi, per quoscumque fuerit attentatum, & interdicti, suspensionis, & excommunicationis sententias, si quis contra concessiones, constitutiones, & inhibitiones easdem in vos, vel vestrum aliquos, aut loca vestra, seu benefactores vestros, vel executores, aut hæredes prædictos in posterum promulgari contigerit, penitus non tenere.

Facultas Prælatorum Ordinis coercendi Fratres juxta ejus ordinationes appellatione remota.

§. 30. Et quia Bonifacius VIII. prędecessor noster olim ad augmentum continuum Religionum, & Ordinum quos Romana suscepit, & approbavit Ecclesia, paternis studiis intendit, & consideravit attentius, quod non intermissa sedulitas disciplinæ, Religiones, & Ordines supradictos, statusque regulares salubriter dirigit, & conservat, quodque si eam perire, vel remitti contingeret, Ordo quilibet collabi necessario cogeretur, pensando etiam quod si regularium personarum correctio rimas juris, & apices sequeretur, hujusmodi rigor lentesceret, ac multiplicata laxatione torperet, nos auctoritate Apostolica, vobis indulgemus, ut ad correctiones, & punitiones fratrum vestri Ordinis delinquentium infligendas, Generalis, Vigiles, & Provinciales, necnon Correctores locales, & eorum Vicesgerentes, ad quos eadem spectare noscuntur (rimulis, & apicibus ipsis postpositis) libere procedere valeant secundum consuetudines approbatas, & generalia, facta, & etiam facienda ipsius Ordinis instituta. Nec volumus eisdem licere fratribus, ab eisdem correctionibus, & punitionibus aliquatenus appellare, provida in hoc deliberatione, ac maturitate debita observatis.

Exemptio a gabellis & impositionibus.

§. 31. Quodque fratres, & sorores, ac gubernatores præfati, ratione domorum, locorum, ac Monasteriorum prędictorum, aut quorumcumque aliorum bonorum, aut possessionum, quę in præsentiarum habent, & justis modis præstante Domino habebunt in futurum, seu alia quavis occasione, decimam, vel aliam petitionem, aut annuos redditus, seu censum, vel procurationem aliquam, vel aliam subventionem Legatis, vel Nunciis dictæ Sedis, aut Ordinariis locorum, vel aliis quibuscumque aut pedagia, vel telonia, & alias exactiones, quibusvis Regibus, seu aliis personis, Ecclesiasticis seu sæcularibus, dare, & solvere minime teneantur, nec ad illud compelli possint, vel super hoc alias a quoquam quomodolibet conveniri per literas Sedis prędictæ, aut Legatorum, vel Delegatorum, seu Nunciorum ipsius, aut Diœcesanorum locorum, vel Rectorum terrarum Ecclesiæ Romanę, aut quorumcumque aliorum, etiam si in ejusdem Sedis literis contineatur expresse, quod ad quævis exempta, vel non exempta Monasteria se extendant, & aliqua eis cujuscumque tenoris, existat, ipsius Sedis indulgentia non obsistat, nisi forsan dictæ literæ Apostolicæ de dicto Ordine, & prędsentibus, de verbo ad verbum, ac etiam Monasteriis, locis, & domibus, ipsorumque Rectoribus, ac Gubernatoribus, & personis prædictis, plenam, & expressam, ac etiam specialiter, & nominaliter fecerint mentionem.

Derogatio contrariorum.

§. 32. Felicis recordationis Innocentii Papæ IV. prædecessoris nostri, & aliis Constitutionibus Apostolicis, legibus Imperialibus, statutis, & consuetudinibus, per quæ præmissa possent quomodolibet infringi, vel impediri, & aliis in contrarium editis non obstantibus quibuscumque. Nos enim quaslibet excommunicationum, suspensionum, & interdicti sententias, & quoscumque processus, quasvis pęnas & sententias continentes, quas, & quos contra Generalem, fratres, & sorores, domos, Monasteria, personas, & alia supradicta, contra tenorem, & formam præsentium, & exemptionis hujusmodi promulgari, & haberi contigerit, irritas decernimus, penitus, & inanes.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, quinto Kalendas Augusti millesimo quingentesimo sexto, Pontificatus nostri Anno tertio.

D. P. An. 3. die 28. Julii.

Ne

XIV.

Ne Religiosi Ordinum Prædicatorum, & Minorum commorentur extra Cænobia etiam occasione Studiorum.

Ex Bullar. Ord. Præd. Tom. IV. pag. 254.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Universis, & singulis præsentes literas inspecturis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

IN supremæ dignitatis specula meritis licet insufficientibus, constituti inter curas multiplices, quibus rerum, negotiorumque varietatibus obruimur, illa potissimum nos sollicitant, per quæ suave regularis mendicitatis jugum, sub quo dilecti filii Fratres Prædicatorum, & Minorum Ordinum degunt, in dies magis prospere, de bono in melius dirigantur, ac ut Regularis vitæ, & Ecclesiasticę disciplinæ norma sublatis quibusvis obstaculis, præfulgeat, id salubriter statuimus, & ordinamus, prout in Domino conspicimus rationabiliter expedire.

Diplomatis causa.

§. 1. Sane pro parte dilectorum filiorum modernorum Magistri, sive Prioris Generalis, ac Priorum, & Vicariorum Provincialium ordinis Prędicatorum, necnon Ministrorum, & Vicariorum tam Generalium, quam Provincialium Ordinis Fratrum Minorum juxta morem dictorum Ordinum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet tam secundum canonica, quam etiam dictorum Ordinum Instituta, Fratres eorumdem ordinum, quacumque causa etiam studii, seu alia occasione, vel recedere absque licentia Superiorum suorum, vel post ejusdem licentiæ revocationem extra domos dictorum ordinum morari non possint, nihilominus nonnulli ex Fratribus dictorum ordinum occasione, & prætextu Studii, ad Studiorum, pręsertim Salmanticen., Universitates, obedientiæ regularis laxatis habenis absque licentia Superiorum hujusmodi, seu eadem licentia revocata accedere, & inibi morari præsumunt, ac quod deterius est privilegiis Universitatibus hujusmodi, illarumque Scholaribus concessis, ut liberius in sua damnata pręsumptione permanere possint, se tueri nituntur, excommunicationis, & alias sententias censuras, & pœnas juxta canonicas sanctiones, ac regularia instituta contra inobedientes hujusmodi promulgatas damnabiliter incurrendo.

Ordinum Prędicatorum, & Minorum Prælati Papæ supplicant pro hujusmodi obtinendo Decreto.

§. 2. Quare pro parte Magistri, ac Priorum, Ministrorum, & Vicariorum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut de cætero perpetuis futuris temporibus, ne Fratres eorundem ordinum extra domos hujusmodi quacumque causa, vel occasione, aut respectu, etiam studii hujusmodi in Salmanticen., vel quacumque ex prædictis Universitatibus absque licentia Superiorum hujusmodi, & illa durante etiam de licentia Sedis Apostolicæ, & prætextu quarumcumque facultatum indultorum, illarumque litterarum Apostolicarum eisdem Salmantin., & aliis Universitatibus pro tempore concessorum commorari possint statuere, & ordinare, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Quod Religiosi absque Superiorum licentia extra suorum Ordinum Domos commorari non possint.

§. 3. Nos igitur attendentes, quam gratus Deo sit, & acceptus obedientiæ fructus, quodque inter alia Religionis merita abnegatio propriarum voluntatum, pręcipuum est, ac quod Pręlati ipsi optime scire præsumunt, qui Fratres literarum studio, & quanto tempore, & qui aliis Religionis occupationibus vacare debent, omniumque præsertim religiosarum personarum tranquillitatem, ac illis evagandi materiam, occasionemque pręcludi, eorumque excessibus obviari supremis optantes affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, Fratres prædicti extra dictas domos cujuscumque causę occasione, vel respectu, etiam studii, sive in Salmantin., sive in aliis Universitatibus, & locis, quibus litterarum studia vigeant, præter, & absque licentia Provincialium, Priorum, ac Ministrorum, vel eorum Vicariorum respective, & illa durante, etiam de licentia Sedis Apostolicæ prædictæ, etiam prætextu quarumcumque facultatum, indultorum, & aliarum literarum Apostolicarum Salmantin, & aliis Universitatibus prædictis pro tempore concessorum invitis commorari non possint.

Prælatis eosdem coercendi data facultas.

§. 4. Quodque Superiores prædicti, dum, & quoties opus fuerit, Fratres extra domos modo prædicto commorantes, ut ad eorum domos hujusmodi redire debeant, compellere valeant Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus, & ordinamus. Pręterea Rectoribus, & Scholaribus dictarum Universitatum, ne prætextu facultatum, & indultorum, ac aliarum literarum Apostolicarum eis concessarum, Superioribus, seu Prælatis Ordinis hujusmodi, quominus Fratres prædictos illis respective subjectos, aut sub eorum obedientia professos extra dictas domos commorantes ad Domos hujusmodi vocare, & reducere, ac prout secundum Deum, & eorum conscientias expedire viderint mutare, & convocare possint prohibere, nec eisdem Fratribus ad habitandum, seu commorandum in eisdem Uuiversitatibus contra voluntatem Superiorum hujusmodi auxilium, consilium, vel favorem directe, vel indirecte, quovis quæsito colore præstari præsumant sub excommunicationis pæna ipso facto incurrenda eisdem auctoritate, & tenore districtius inhibemus.

Rectoribusq. Universitatum, ne Fratribus vagandi præbeant occasionem, interdictum.

Exequutores harum Literarum deputati.

§. 5. Et nihilominus venerabilibus Fratribus Salmantin., & Zamoren Episcopis, ac dilecto Filio Priori Monasterii Sancti Vincentii, per Priorem soliti gubernari Salmantin. per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, ubi quando, & quoties opus fuerit, ac pro parte Magistri, Priorum Ministrorum,

rum, & Vicariorum prædictorum, vel eorum quemlibet desuper acquisiti fuerint, solemniter publicantes, ac eis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant eos auctoritate Apostolica præfata pacifica possessione, vel quasi Statuti, & ordinationis, & inhibitionis, ac literarum hujusmodi gaudere, non permittentes eos, per Fratres extra domos commorantes, ac Rectores, & Scholares prędictos, seu quoscumque alios contra literarum hujusmodi tenorem quomodolibet molestari, aut impediri. Contradictores per censuras Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis.

Obstantibus derogat. §. 6. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoris nostri de una, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, necnon de personis ultra certum numerum ad Judicium non evocandis, ac quibusvis aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Statutis, & consuetudinibus Universitatum hujusmodi, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, & indultis, ac literis Apostolicis illis concessis, quibus omnibus, & siegulis, etiam si ad illorum sufficientem derogationem, & de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales id importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris hac vice dumtaxat harum serie specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum die 8. Augusti Anno Domini 1508. Pontif. An. V. Datum Romę apud Sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris die octavo Augusti millesimo quingentesimo octavo Pontificatus nostri Anno quinto.

X V.

Facultas duorum ex Prælatis Congregationis Monacorum Beatæ Marię Montis Oliveti Ordinis Sancti Benedicti, circa alienationem ejus bonorum, si hujusmodi alienatio in evidentem utilitatem cedat.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis filiis Abbati Generali, & Visitatoribus Congregationis Monacorum Beatæ Mariæ de Monte Oliveto, Ordinis Sancti Benedicti, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium. EX injuncto nobis desuper Apostolicæ servitutis officio ad ea libenter intendimus, per quę Monasteriorum, & aliorum Religiosorum locorum quorumlibet utilitas valeat procurari.

Paulus II. bona Ecclesiastica quæcumque alienari, aut locari prohibuit. §. 1. Dudum siquidem a felicis recordationis Paulo Papa II. prędecessore nostro emanarunt literæ tenoris subsequentis.

Omittitur insertio Bullæ, quia legitur sup. pag. 125.

Causa hujus concessionis. §. 2. Et deinde nobis nuper exhibita pro parte dilectorum filiorum Capituli Generalis Congregationis Monacorum Beatę Marię de Monte Oliveto Ordinis S. Benedicti petitio continebat, quod sępe contingit, quod Monasteriis, Prioratibus, & aliis Religiosis locis dictę Congregationis, necnon membris ab illis dependentibus expediret, aliqua ex eorum immobilibus bonis, quę eis parum utilia seu minus commoda existunt, vendere, & precium inde proveniens, in alia immobilia bona utiliora, & commodiora convertere, seu pro aliis possessionibus, aut immobilibus bonis utilioribus, & commodioribus permutare, aut in feudum, vel emphiteusim, sive livellum, & affictum perpetuum, vel ad tempus sub canone condecenti locare, & concedere, ex quo profecto Monasteriorum, & Prioratuum, ac locorum, necnon membrorum prædictorum conditio, cum eorum evidenti utilitate melior efficeretur.

Petitio Capituli. §. 3. Quare pro parte eorumdem Capituli nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis singulis Abbatibus, & aliis Prælatis, & Prioribus, ac Conventibus Monasteriorum, Locorum, Prioratuum, & Membrorum prędictorum pro tempore existentibus, quascumque possessiones, & alia bona immobilia minus utilia, minusque commoda hujusmodi vendendi, alienandi, & permutandi, aut in feudum, seu emphiteusim, vel livellum, & affictum perpetuo, vel ad tempus locandi, & concedendi quoties expedierit, licentiam largiamini, committere, & mandare, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Facultas duorum ex Pręlatis Congregationis circa alienationem bonorum stabilium. §. 4. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestrę per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel major pars, aut ad minus duo vestrum, bonis, de quorum venditione, permutatione, locatione in feudum, seu in emphiteusim, vel livellum pro tempore agetur hujusmodi, prius coram vobis, specificatis de omnibus, & singulis, quę super obtinenda licentia hujusmodi per eosdem Abbates, Prælatos, Priores, & Conventus vobis pro tempore exponi contigerit, & eorum circumstantiis universis, auctoritate nostra vos conjunctim servata forma literarum Pauli prędecessoris hujusmodi procedendo diligenter informetis, & si per informationem eamdem ea vobis sic pro tempore exposita vera esse, ac venditiones alienationes, permutationes, locationes, & concessiones prædictas, si fiant in evidentem Monasteriorum, Prioratuum, membrorum, & locorum prædictorum, quorum illa fuerint, utilitatem cedere repereritis, eisdem Abbatibus, Prælatis, Prioribus, & Conventibus id petentibus,

O o quo-

quoties expediens fuerit, possessiones, & bona quæcumque hujusmodi pro preciis competentibus vendendi, & alienandi, seu illa pro aliis possessionibus, & bonis immobilibus, utilioribus, & commodioribus permutandi, aut quibusvis personis, etiam sæcularibus eadem in emphiteusim, vel livellum, & affictum perpetuo, vel ad tempus, pro condecenti annuo canone, seu censu, locandi, & concedendi dicta auctoritate licentiam largiamini, facultatem concedimus.

Quibuscumq. non obstantibus. §. 5. Non obstantibus constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus Monasteriorum, Prioratuum, locorum, membrorum, Congregationis, & Ordinis prędictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, quodque uni de personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, quibus literæ Apostolicæ dirigi consueverunt non sitis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Precium ubi deponendum. § 6. Proviso quod si possessiones, & alia bona hujusmodi vendi contigerit, ut præfertur, precium seu precia ex illis proveniens, seu provenientia, penes ædem sacram, etiam dictæ Congregationis, aut fide, & facultatibus idoneam personam, cum obligationibus, & recognitionibus, ac cautelis in talibus apponi solitis reponantur, & in emptionem aliorum immobilium bonorum eisdem Monasteriis, Prioratibus, locis, & membris, quorum erant bona vendita hujusmodi commodiorum, & magis utilium, & non in aliam causam omnino convertantur.

Dat. P. A. 4. die 4. Jun. Datum Romę, apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo septimo, Pridie Nonas Junii, Pontificatus nostri Anno quarto.

XVI.

Ordinationes pro bono regimine Congregationis Monacorum B. Mariæ Montis Oliveti, Ordinis S. Benedicti ejusque gratiæ, & immunitates.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. ET si ad universos Regulares Ordines in militanti Ecclesia institutos, ut loca sanctimoniæ dedita, personasque voto religionis adstrictas, pro injunctæ nobis Apostolicæ servitutis officio, crebris vigiliis, & indefessis studiis intendere nos deceat; ad dilectos tamen filios Abbates, & Monacos Ordinis S. Benedicti, Congregationis Beatę Mariæ Montis Oliveti, eo diligentius aciem nostrę considerationis convertere nos convenit, quo ipsi sub ejusdem Beati Benedicti Regularibus institutis, ac patrocinio Beatæ Mariæ Virginis, qua mediante ejus intercessionibus ad Dominum indefessis ad salutem præbeatur accessus, & ad instar Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, qui in Monte Oliveti, Monte utique Sancto, Apostolis salutis documenta præbuit, per eorum sanctimoniæ vitam, & solicitudinem in eodem Monte Oliveti Pientinę Dioecesis, ubi primum, ipsa Congregatio suæ vitæ solitariæ exordium sumpsit, vigiliis, & orationibus assiduis intenti, ac cogentes carnem ab illecebris abstractam spiritui obedire, eorum exemplis ceteris ad salutem, & salutaria præbeant documenta, & illa eis favore benevolo concedere, per quæ possint in eorum sancto ac pio proposito, Altissimo in ejus beneplacitis gratum reddere famulatum.

§. 1. Sane cum sicut accepimus, alias plures immunitates, exemptiones, ac diversa privilegia, gratiæ, favores, & indulta, spiritualia, ac temporalia, per diversos Romanos Pontifices prædecessores nostros prefatę Congregationi, illiusque Monasteriis, locis, personis, bonis, & rebus concessa fuerint. Nos cupientes ut dilectus filius modernus, ac pro tempore existens Abbas Generalis dictæ Congregationis, ac Monaci præfati, eo quietius possint Domino in ejus beneplacitis famulari, eo quo cognoverint hujusmodi privilegia, & immunitates, pro illorum subsistentia firmiori, etiam nostrę approbationis robore communiri, ac etiam Abbatis, & Monacorum, & Congregationis hujusmodi commoditatibus, & augmento, statuique prospero, & felici, quantum cum Deo possumus salubriter consulere, ipsosque Generalem Abbatem, & Monacos, & Congregationis hujusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, siquibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum pręsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolutos fore censentes. Ac omnia, & singula privilegia, gratias, favores, immunitates, exemptiones, indulta quęcumque tam spiritualia quam temporalia, eidem Congregationi, ac illius Monasteriis, locis, personis, sub quibuscumque tenoribus concessa, illorumque omnium tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur eisdem præsentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad Abbatis, & Monacorum prædictorum, vel alicujus alterius pro eis nobis super hoc oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa scientia, privilegia, gratias, favores, immunitates, exemptiones, & indulta hujusmodi, auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & innovamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, eaque omnia, & singula inviolabiliter observari debere decernimus. Confirmatio gratiarum Congregat.

§. 2. Ac volumus quicquid dubii in dictis privilegiis, seu aliquo eorum pro parte emerserit, id, data verborum ambiguitate, & varia peritorum interpretatione, in favorem dictæ Congregationis, & lo- Interpretatio de dictis gratiis fiat ad favorem dictæ Congregat.

& locorum particularium ejusdem interpretari debere.

Communicatio privilegiorum inter loca Congreg.

§. 3. Et cujusvis particularis Monasterii dictæ Congregationis privilegia, ipsi toti Congregationi, & aliis particularibus Monasteriis esse communia, & ad illa ea extendi, & extendimus per præsentes, quando ipsa privilegia aliis Monasteriis, & locis dictæ Congregationis adaptari possint.

Congregatio sit una omnium Monacorum.

§. 4. Et insuper etiam ultra prædicta privilegia eidem Congregationi ut præfertur concessa, hac perpetua atque irrefragabili constitutione, motu, & scientia similibus, sancimus, quod omnes, & singuli dictę Congregationis Monaci Ordinem ipsum professi, pręsentes, & futuri, quamvis in diversis Monasteriis sive locis pro tempore maneant, unum tamen corpus, & una Congregatio existant. Ipsaque Congregatio, ab Apostolica Sede merito approbata ab universis Christifidelibus in reverentia, & devotione habeatur.

In Capitulo Generali statuta fieri possunt, quæ postea debent observari.

§. 5. Et dictæ Congregationis Capitulum generale, sive in ea vocem pro tempore habentes, pro felici dictæ Congregationis successu, statuta, constitutiones, ordinationes, ac omnia, & singula, quæ in spiritualibus, & temporalibus ipsius Congregationis, ac ejus Regularis disciplinæ, statum, observantiam, indemnitatem, & circa divini officii directionem, & ordinationem, absque tamen ipsius regulæ, in substantia, vel effectu, variationem, interpretationem, vel declarationem quoquomodo, concernere poterunt, auctoritate prædicta, instituendi, ordinandi, interpretandi, & declarandi; ac ea quæ sic instituta, ordinata, interpretata, vel declarata fuerint in toto vel in parte, prout rerum, vel temporum qualitas exegerit, tollendi, alterandi, & in melius commutandi, plenam, & liberam in omnibus habeant facultatem. Quibus institutis, ordinationibus, declarationibus, & correctionibus, singuli de Congregatione hujusmodi cujuscumque dignitatis, status, gradus, seu conditionis existant, efficaciter parere omnino teneantur. Ita tamen quod ad peccatum, nisi contra fiat ex contemptu, aliquem non obligent.

Prælatus quomodo Monasterium reformare possit.

§. 6. Et quotiens Prælatus aliquis Monasterium, cui præfuerit reformare, & ad ipsius Congregationis observantiam reducere decreverit, reformationem ipsam, juxta instituta, decreta, & ordinationes Congregationis ejusdem, prout convenientius poterit exequatur. Et ejus acta, conventiones, & modi, eo ipso quod de consensu dictæ Congregationis; seu ad id deputatorum in formam publicam redacta fuerint, Apostolico sint robore communitę.

Prælati obediunt Abbati & alii obediunt Prælatis.

§. 7. Universi vero ejusdem Congregationis pręlati, sub pręfati Generalis Abbatis, & alii Monaci, ac Conversi, & Commissi, sub Prælatorum, in quorum Monasteriis, aut locis ipsi Monaci, Conversi, & Commissi morantur, obedientiis vivant, & eas illis humiliter præstent.

Appellatio a Prælatis Capitulo & Abbate denegatur.

§. 8. Et nulli Prælatorum vel Monacorum prædictorum ab institutis, ordinationibus, correctionibus, & mandatis, Capituli, sive Abbatis generalis, aut aliorum Prælatorum ipsius Congregationis, ad quemcumque etiam ad nos, & Sedem prædictam, nisi de speciali indulto summi Pontificis liceat appellare, appellationesque desuper pro tempore interpositæ, & inde secutæ irritæ habeantur.

Judicia juxta Constitutiones fiant.

§. 9. Et cum contra aliquem Prælatorum, vel Monacorum dictę Congregationis civiliter vel criminaliter agi contigerit, secundum consuetudines, & statuta prædicta, juris communis apicibus, dilationibus, terminis, & litium anfractibus omissis, procedi debeat.

Translatio ad aliam Religionem de licentia Papæ tantum permittitur.

§. 10. Et ipsius Congregationis Prælati, suos Monacos, qui licentiam a Sede præfata habere dixerint, se ad aliud quodcumque Monasterium sive locum transferendi, obtentu literarum Apostolicarum transferri non sinant, nisi in ipsis literis specialis specifica, & expressa de Congregatione, & nostra ordinatione hujusmodi mentio fiat, eisque sufficienter derogetur: ac tunc si infra tres menses id non compleverint, contra eos tamquam contra apostatas agi possit, nisi in ipsis literis Apostolicis expressum fuerit tempus, infra quod se debeant ad hujusmodi Monasteria sive loca transtulisse, eoque casu non prius contra eos agi liceat quam dicta tempora sint elapsa.

Apostatarum receptio vetatur.

§. 11. Ac Congregationis hujusmodi Prælati, quarumcumque literarum Apostolicarum prætextu, nisi in illis præsentibus specialiter, & expresse derogetur, ad recipiendum Monacos, qui alias ab eorum propriis Monasteriis absque suorum Superiorum licentia contumaciter recesserunt, a quoquam nequeant quomodolibet coarctari.

Transeuntes ad loca Conventualium, pro Conventualibus habeantur.

§. 12. Illi vero ex eisdem Monacis, quos de prioribus, in quibus professi fuerint Monasteriis, sive locis, ad alia dictę Congregationis Monasteria sive loca, juxta dicti Capituli ordinationem transferri contigerit, aut alias pro Conventualibus, quomodolibet ex tunc ab ipsis prioribus, Monasteriis, atque locis, realiter absoluti extiterint, aliorum Monasteriorum, locorumque, quamdiu ibi steterint, Monaci, & suppositi reputentur, & pro Conventualibus inibi habeantur, ac in illis possessionem suam emisisfent.

Indulta prosint si Congregationis ordinationibus non obsistunt.

§. 13. Ac omnia Monasteria, & loca prædicta, & eorum Prælati, atque personæ, quibuscumque eis a dicta Sede, vel alias qualitercumque concessis, ac de jure seu concessione debitis, juribus, præeminentiis, ac dignitatibus, inconcusse gaudeant, & utantur, dummodo illa præmissis & aliis dictę Congregationis institutis, & ordinationibus non obsistant.

Monasteria non sunt ad invicem subjecta, sed Congregationi tantum.

§. 14. Nec propterea ex Monasteriis ipsis unum alteri censeatur esse subjectum, sed eis in sua pristina libertate manentibus, & vicissitudinis adminiculo copulata, sub felici dictæ Congregationis regimine, sibi uni-

uniformi regularis observantiæ gressu ininvicem suffragentur.

Monasteria a Prælatis regantur a Capitulo, vel Abbate electis.

§.15. Monasteria autem, & Prioratus, quę nunc sunt, & pro tempore erunt, etiam unita præfatæ Congregationis, per Prelatos dumtaxat ejusdem Congregationis regantur, & gubernentur. Et quotiens illa ubicumque etiam apud Sedem prædictam, & qualitercumque vacare contigerit, etiam si quævis speciales, vel generales, de illorum provisionibus, seu dispositionibus per dictam Sedem reservationes factę fuerint; Generale Capitulum si tunc celebretur, alioquin Abbas generalis, cum per ipsam Congregationem ad id deputatis, illos & ejusdem Congregationis Monacis præsentibus, & futuris, etiam defectum natalium, ex quibusvis personis patientis, quos ad id idoneos fore crediderint, in Prelatos tunc vacantium Monasteriorum, & Prioratuum hujusmodi, alias secundum consuetudines, ordinationes, & statuta prædicta, eligere seu nominare.

Ad quorum quoque nutum removeantur.

§.16. Et ad eorum nutum, & beneplacitum, taliter electos seu nominatos a regimine, & administratione dictorum Monasteriorum, & Prioratuum, quibus tunc præfuerint, & quæ tunc propterea vacare censeantur, absolvere, & amovere.

Electi statim administrent.

§.17. Prefatique sic electi seu nominati absque alicujus dictæ Sedis, vel alterius provisionis, vel dispensationis adminiculo, etiam præter hoc quod eis munus benedictionis impendatur, ipsi Monasteriis, & Prioratibus, ad quæ sic electi vel nominati fuerint, præesse, ac illa in spiritualibus, & temporalibus regere, & gubernare, ac omnes actus ibidem exercere; & insignia deferre, acsi munus hujusmodi suscepissent.

Ipsis absentibus alteri detur administratio ab eisdem Prælatis.

§.18. Et si contingat Prælatos dictæ Congregationis a Monasteriis, & Prioratibus, ad quæ ut præmittitur electi, seu nominati fuerint, aliqua legitima causa abesse, atque pro dictorum Congregationis, & Monacorum, ac illorum præsentium, & futurorum Monasteriorum ac Prioratuum conservatione, & statu prospero & felici, quod absente Prelato, ne Monasterium sibi commissum ex ejus absentia, damna sustineat, alius qui Monasterium, seu Prioratum ipsum regat, & gubernet durante absentia hujusmodi deputatur, utile videatur, & expediat, quod quotiens id contigerit Capitulum, seu Generalis Abbas cum deputatis hujusmodi, alias juxta eorum consuetudines, & statuta, curam, regimen, & administrationem ipsius Monasterii, seu Prioratus, Prælati sui præsentia carentis in spiritualibus, & temporalibus, dicta absentia durante alteri committere libere, & licite possint.

Prioratuum collatio ad quos spectet.

§.19. Et quod aliquod ex dictis Monasteriis, vel Prioratibus, aut aliis dictæ Congregationis locis, per quascumque literas Apostolicas etiam motu simili, & cum reservationibus, ac quibuscumque derogatoriis, per quas effectus præsentium quomodolibet impediri vel differri possit clausulis concessas hactenus, & in posterum concedendas per aliquem de dicta Congregatione vel extra eam cujuscumque status, gradus, ordinis seu conditionis sit, etiamsi Cardinalatus honore, aut Pontificali, vel alia quavis dignitate, presulgeat in titulum aut commendam, sive administrationem, vel alias obtinere, seu ei super aliquibus eorum fructibus, redditibus, & proventibus, aliqua pensio reservari, concedi, vel assignari, vel jus sibi desuper acquiri, vel aliquis contra presentium tenorem quovis quæsito colore, quempiam de dicta Congregatione, super aliquo ex Monasteriis, Prioratibus, & locis predictis, ratione tituli, sive commendæ, vel administrationis, aut personis hujusmodi, vel alias impedire, seu molestare valeat. Quodque deinceps nulla ex beneficiis Ecclesiasticis, cum cura, vel sine cura, ad collationem, provisionem, præsentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem Abbatum, vel Priorum, ac Conventuum, Monasteriorum, & aliorum dictæ Congregationis, communiter vel divisim pro tempore pertinentibus, etiam qualitercumque beneficia ipsa, & ubicumque, preterquam apud Sedem prædictam vacare contigerit, dummodo dispositioni Apostolicæ generaliter reservata non fuerint, sub gratiis, expectativis, aut provisionibus, seu aliis dispositionibus dictæ Sedis facultatibus, seu indultis de conferendis Beneficiis Ecclesiasticis vacantibus, vel vacaturis, quibusvis personis cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, & quavis etiam Pontificali dignitate presulgeant, ab eadem Sede quomodolibet concessis, & in antea concedendis quomodolibet cadant seu comprehendantur. Sed ipsorum Beneficiorum collatio, provisio, præsentatio, electio, & dispositio illorum occurrente vacatione, præmissis non obstantibus ad Abbates, Priores, ac Conventus præfatos, libere, & absque aliquo etiam præfatæ Sedis præventionis impedimento, pertineant, & spectent, ac de beneficiis ipsis nullus alius quam Abbates seu Priores, & Conventus prædicti, quorumcumque facultatum, & indultorum sibi a Sede vel Legatis præfatis qualitercumque, & sub quibusvis verborum formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, etiam motu simili concessorum, & concedendorum vigore vel pretextu, disponere valeant quoquomodo. Ac omnes & singulæ gratiæ expectativæ, & acceptationes, provisiones, dispositiones, collationes, & literæ Sedis, ac illius Legatorum hujusmodi, facultatesque, & indulta super collationibus Beneficiorum Ecclesiasticorum vacantium seu vacaturorum quibusvis, etiam ut præfertur qualificatis personis, & cum prædictis clausulis pro tempore concessa, processusque desuper pro tempore habiti, etiam excommunicationis,

nis, suspensionis, & interdicti, aliasque Ecclesiasticas sententias, censuras, & pœnas, in se continentes, quoad beneficia ad collationem, provisionem, præsentationem, electionem, aut aliam dispositionem Abbatum, & Priorum, ac Conventuum prædictorum respective spectantia hujusmodi, ac totum id, & quidquid in contrarium a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter attentari contigerit, omni prorsus careant firmitate.

Impedientes eos, qui in Congregationem intrare volunt excommunicantur.

§. 20. Nec quispiam personas, quæ de jure communi Religionem ingredi non prohibentur, ex sæculo fugientes, & ad dictam Congregationem venire affectantes verberibus aut molestiis quibuslibet impedire, vel prohibere, aut a Monasteriis, vel locis Congregationis ejusdem, præsentibus vel futuris divertere, aut super hoc illis, vel eas recipientibus injuriam vel molestiam aliquam irrogare præsumant, contrafacientes vero, præsentium notitiam habentes, vel qui eas ignoraverint, & postquam ad eorum notitiam devenerint, a præmissis injuriis, & violentiis non destiterint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, a qua præterquam in mortis articulo constituti, nisi a Sede præfata absolutionis beneficium nequeant obtinere.

Similiter Assumentes Prelatum, vel Monachum Congregationis ad propria servitia.

§. 21. Ac nullæ Ecclesiasticæ vel sæculares personæ quacumque auctoritate, vel dignitate præditę, aliquem ex Prælatis vel Monacis Congregationis prædictæ obsequiorum vel servitiorum propriorum, vel Monasteriorum suorum prætextu, etiamsi absque licentia suorum Superiorum ad eas divertere, vel alia quavis causa etiam arctioris vitæ Ordinis vel observantiæ a dicta Congregatione educere, vel sponte venientes recipere, & penes se retinere audeant, etiam auctoritate literarum Apostolicarum, in quibus de hujusmodi Prælato vel Monaco, & Congregatione nominatim expressa mentio non fiat, absque consensu Capituli, seu Abbatis generalis, vel majoris partis Visitatorum dictę Congregationis pro tempore existentium. Quod si recipientes, infra tres dies, postquam eis præsentes innotuerint, Prælatum seu Monacum extra ipsam Congregationem existentem hujusmodi eidem Congregationi non restituerint cum effectu, vel a se realiter non abjecerint, excommunicationis sententia innodati existant, eo ipso, a qua nisi in mortis articulo, aut a Sede prædicta absolvi non possint.

Prælati Congregationis revocent extra eam divagantes.

§. 22. Generalis autem, & alii Abbates, & Priores dictæ Congregationis pro tempore existentes, seu ab eis deputati, possint omnes, & singulos ejusdem Congregationis Monachos, ab illa vagos, & fugitivos, aut suis Superioribus non obedientes, & rebelles, & qui habita licentia, conditionem eis impositam non impleverint, aut lapso licentię termino ad propria Monasteria non redierint, vel alia loca, seu Monasteria absque speciali Apostolico privilegio præsentibus deroganti, aut sine Superiorum suorum licentia se transtulerint, vel aliquarum personarum, quacumque dignitate, etiam Cardinalatus honore fulgentium, servitiis, in Romana Curia, vel extra eam se addixerint, vel ab eis literas familiaritatis, aut Cappellanatus obtinuerint, capere, & in carceribus detinere, aut per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia, appellatione remota, etiam invocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, ad solitam, & debitam obedientiam compellere.

Exemptio ab Ordinariorum, & quacumque alia jurisdictione.

§. 23. Et ut dictæ Congregationis Monaci divinis beneplacitis, quietius, & liberius insistant, eamdem Congregationem, & illius Generalem Abbatem, ac Visitatores, & alios Prelatos, ac Monachos, Conversos, Commissos, Novitios, & Cappellanos, etiam habentes curam animarum, necnon personas familiares, & servitores ipsorum nunc, & pro tempore existentes, ac ipsius Congregationis Monasteria, Prioratus, & loca, etiam quæ in posterum eidem Congregationi quandocumque uniri, vel incorporari, seu subjici, vel alias quomodolibet aggregari contigerit, omniaque & singula dictorum Monasteriorum, Prioratuum, & locorum, præsentium, & futurorum, Ecclesias, Capellas, etiam si in ipsis curam animarum immineat, Oratoria, manualia, membra, Castra, Fortalicia, ædificia, villas, grangias, vineas, oliveta, & hortos, silvas, nemora, prata, pascua, piscationes, molendina, aquas, aquarum decursus, jura, jurisdictiones, prædia, possessiones, & bona quæcumque, quæ in præsentia sunt, & in futurum erunt dictæ Congregationis, & quę omnia, & singula per eorum vocabula, fines, valores, qualitates, & quantitates, hic haberi volumus pro sufficienter expressis, a quorumcumque Legatorum etiam de latere, & Subdelegatorum, necnon Nunciorum dictæ Sedis, ac Vicariorum, Rectorum, & quorumvis Officialium Romanę Ecclesiæ, necnon Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Electorum, Administratorum, & aliorum quorumcumque Judicum, Ordinariorum quavis auctoritate, & potestate fulgentium, dictorum auctoritate, potestate, dominio, visitatione, reformatione, & correctione, ita quod in dictam Congregationem, vel in ejus singulares personas, seu benefactores, occasione beneficiorum eisdem collatorum ab eis, aut quia subditi eorum cum eisdem Monacis conserventur, seu ab ipsis recipiant absolutionis, & Eucharistiæ sacramentum, necnon in Monasteria, Prioratus, loca, & personas in eis degentes, ratione delicti, excessus, seu contractus, aut rei de qua agitur ubicumque ineatur contractus, committatur delictum, aut res ipsa consistat, excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aut alias quasvis sententias, nisi de speciali Sedis prædictæ commissione quomodoli-

Vid. Concil. Trid. Sess 25. c. 11. & 14.

dolibet, directe, vel indirecte, proferre, seu promulgare non possint, prorsus eximimus, & totaliter liberamus. Eaque omnia, & eorum quodlibet in jus, & proprietatem Beati Petri, & Sedis ejusdem, & sub eorum, & nostra protectione suscipimus, ac nobis, & dictæ Romanę Ecclesiæ annuum censum unius unciæ auri per eamdem Congregationem in festo beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, annis singulis Cameræ Apostolicæ persolvendum in signum perceptæ perpetuæ libertaris, & exemptionis assignamus. Quod si Legati, Subdelegati, aut Ordinarii seu aliæ personæ prædictæ, contra exemptionem, & libertatem nostram hujusmodi quicquam attentare quoquomodo pręsumpserint, ac requisiti vigore præsentium per ipsius Congregationis Prælatos, vel Monacos, infra tres dies a die requisitionis hujusmodi non destiterint, excommunicationis sententiæ ipso facto noverint se subjectos, & nihilominus quod aliter factum fuerit eo ipso sit irritum. & inane, nulliusque roboris, vel momenti.

Ad judicia Concilia, Processiones &c. vocari nequeunt. *Vide Concil. Trid. Sess. 25. c. 13.*

§. 24. Volumus insuper quod dictæ Congregationis Prælati, vel Monaci, literas Apostolicas super administranda justitia, executione facienda, visitatione exercenda, aut alio quovis negotio peragendo, ad eos pro tempore impetratas, vel directas acceptare, & illis contenta exequi, & juramentum de calumnia, vel veritate dicenda subire, aut testimonium perhibere, seu extra jus, Civitatem, & Diœcesim trahi, & ad quævis Concilia, generalia, vel synodalia, aut Congregationes, quovis nomine censeantur, Ecclesiasticarum, vel laicarum personarum, cujuscumque dignitatis, aut status existant, etiam Apostolica auctoritate indicta, præterquam ad ipsius Congregationis Capitulum generale celebrandum, aut alias juxta eorum ordinationes ire vel mittere, aut processionibus publicis, vel funeralibus interesse inviti minime teneantur. Seu quod in eorum locis Missæ, vel alia divina officia celebrentur, ordines conferantur, vel agitentur causæ, civiles seu criminales, processiones convocentur, aut synodus, Conventus, seu quævis Congregationes, tam Ecclesiasticarum, quam laicarum personarum fiant. Sive quod hujusmodi Congregationis loca, ad usum hospitum, habitationem, detentionem, & incarcerationem Ecclesiasticarum, & laicarum personarum deputentur, adstringi seu cogi nullo modo possint. Testimonia verò Prælatorum, Monacorum, Conversorum, Commissorum, & Novitiorum dictæ Congregationis in caussis ipsorum civilibus, & criminalibus in judicio, & extra, legitima, seu juridica sint.

Exemptio a gabellis Principum.

§. 25. Nulli quoque Reges, Principes, Milites, Nobiles, Laici, Communitates, Universitates, Magistratus, Rectores, & Officiales Civitatum, Terrarum, Castrorum, & Diœcesum diversorum, Monasteriis, Prioratibus, Locis, Capellis, Ecclesiis, Manualibus, Grangiis, Castris, Possessionibus, & bonis, necnon Prælatis, & Monacis ipsius Congregationis Gabellas, Talias, Datia, Collectas, etiam pro Pontium refectionibus, aut Viarum reparationibus, aliave onera, seu gravamina inferre, indicere, & imponere, aut indicta, & imposita exigere, sub excommunicationis, & maledictionis æternæ pœnis, quas nisi præsentium habita notitia prorsus destiterint, ipso facto incurrant, non audeant, vel præsumant.

Decimisque Ordinariorum &c. *Vide Concil. Trident. Sess. 25. c. 13.*

§. 26. Nec aliquod ex dictæ Congregationis Monasteriis, Prioratibus, Grangiis, membris, manualibus, & locis prædictis ad dandum, seu solvendum aliquam canonicam portionem, sive decimas, aut quid aliud, quod eorum loco solvi consueverit, Archiepiscopis, Episcopis, Capitulis, Parochianis, Collegiis, Universitatibus, Communitatibus, fabricis, & aliis quibuscumque personis, de jure, vel consuetudine, aut statutis, vel privilegiis, quibuscumque, vel ex quacumque causa hactenus ab eis forsan debita, seu quæ deberi prętenderentur quomodolibet in futurum, etiam de relictis, legatis, & donatis, tam in ultimis voluntatibus, quam etiam inter vivos, seu alias quacumque occasione concessis, & concedendis quomodolibet teneantur. Ipsaque Monasteria, Prioratus, loca, manualia, Grangiæ, possessiones, & bona, ac Prælati, Monaci, & personæ Congregationis ejusdem, ab omni impositione, exactione, collecta, decima, caritativo subsidio, aut alio quocumque reali, & personali, vel mixto onere, vel gravamine, quovis nomine censeantur, per Nos, & successores nostros Romanos Pontifices pro tempore indictis. Necnon ab omnibus censibus, redditibus, resolutionibus, ratione, visitationibus, quocumque jure, quibuscumque Ordinariis, Capitulis, & Congregationibus, Universitatibus, aut aliis quibusvis personis hactenus debitis, quæ nos eidem Congregationi de Apostolicę potestatis plenitudine, gratiose remittimus, & in futurum debendis, ab illorumque solutione & præstatione sint, esseque debeant libera penitus, & exempta atque immunia. Ita quod ad illorum præstationem, & solutionem per quoscumque, & quarumvis Apostolicarum literarum vigore cogi, aut alias desuper inquietari nequeant. Nullusque ab eisdem de quibuscumque possessionibus ubilibet constitutis, quæ in præsenti, vel in futurum erunt Monasteriorum, Prioratuum, vel bonorum dictæ Congregationis, quę illius Prælati, Monaci, vel personæ colunt seu coli faciunt, & in futurum colent, seu coli facient, ex hortis, virgultis, piscationibus, vel de nutrimentis animalium, primitias, decimas, quartenas, aut quocumque nomine nuncupata, alia jura exigere, vel extorquere pręsumant. Nec ipsi illa cuiquam solvere sint adstricti.

§. 27. Et quod præfatæ Congregationis

Monasteria, legata, & alia acquirunt.

nis Monasteria, & loca, hæreditates, legata, & fideicommissa, per medias personas Monacorum, aut alias qualitercumque ad ea delegata bona, mobilia, & immobilia, in quibuscumque Civitatibus, & locis, quovis titulo acquirere, ipsi Monaci, & personæ illa pro se eorumque Monasteriis petere, & exigere possint, undecumque, vel qualitercumque eis debeantur, & quę petendi, & exigendi in sæculo remansissent, jus haberent.

Præscriptio 60. annorum tantummodo Congregationi obstat.

§. 20. Et contra pręfatæ Congregationis Monasteria, loca, personas, & bona, tam in præteritis, quam in futuris, aliqua non currat præscriptio, nisi post lapsum sexaginta annorum.

Quomodo recipienda sint Sacramenta tempore interdicti. *Concil. Trid. Sess. 25. c. 12.*

§. 29. Cupientes insuper quod dictæ Congregationis personę, sublatis obstaculis quibuscumque, sedulum, & devotum Domino exhibeant famulatum, motu, & scientia similibus, statuimus, & ordinamus: Quod si contingat, Civitates, Terras, vel loca, in quibus Monasteria, sive loca dictæ Congregationis consistant, Ecclesiastico supponi interdicto, ipsius Congregationis Prelati, Monachi, Conversi, Commissi, Novitii, & Capellani, necnon laici, intra septa ipsorum Monasteriorum, seu locorum pro tempore habitantes, a præfatæ Congregationis Monacis ad id deputatis, januis clausis, interdictis exclusis, & submissa voce, Missas, & alia divina officia audire, & Ecclesiastica sacramenta suscipere, ipsique Monaci sic deputati illa celebrare, & administrare.

Indultum ordines suscipiendi a quolibet Antistite absque examine.

§. 30. Et quod ejusdem Congregationis Monaci præsentes, & futuri, omnes, etiam ad sacros ordines, ad quos per eorum Superiores præsentati fuerint, a quocumque maluerint catholico Antistite, gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habente recipere, & hujusmodi Antistitem in ipsius Congregationis Monasteriis, & locis dumtaxat advocare, ipseque Antistes Monachos dictę Congregationis a suis Superioribus ad id sibi pro tempore pręsentatos, Apostolica auctoritate absque aliqua licentia, & contradictione Dioecesani, & absque eo quod aliquod alias illi propterea præjudicium generetur, nulla examinatione pręmissa, statutis tamen a jure temporibus ordinare, Missas inibi celebrare, Ecclesias, altaria, & vasa consecrare, vestes benedicere, & alia pontificalia exercere.

Facultas Prælatorum Congregationis dispensandi cum Monacis, & Congregationem intrare volentibus.

§. 31. Necnon quod Generalis, & alii Abbates, Priores, & Prelati dictæ Congregationis pro tempore existentes, (in omnibus casibus, in quibus de jure communi Prelatis & Monacis dictæ Congregationis auctoritas, sive licentia, seu dispensatio Ordinariorum, si ab eis exempti non essent, foret necessaria) cum eis auctoritate prædicta dispensare, eisque licentiam, & auctoritatem concedere indulgemus, ac concedimus. Ac personas volentes eidem Congregationi sociari, etiam si Religionem, locum, vel Ordinem alium quemcumque etiam arctiorem ingredi vovissent, tali voto non obstante ad approbationem, professionemque recipere, & eos dicta auctoritate, a dicto voto absolvere, & cum ipsis, dummodo in tali Religione, vel Ordine, quem vovissent professionem non emiserint, & ante professionem emissam ab ipsa Congregatione non recedant. Super omnibus votis, Religionis voto dumtaxat excepto, dispensare, ac omnibus quocumque excommunicationis vinculo innodatis Congregationem ipsam Altissimo famulaturis ingredi volentibus injunctis eis juxta eorum facultates restitutione, & poenitentia salutari tamquam uni ex Monacis Congregationis hujusmodi absolutionis beneficium impendere, eosque etiam ad approbationem recipere. Ita tamen quod si inde ante professionis emissionem discesserint, in eamdem ipso facto inciderint.

Facultas audiendi confessiones, & poenitentes absolvendi &c.

§. 32. Et cum sæpe contingat quod ob singularem devotionem quam nonnullæ personę ad Monacos hujusmodi Congregationis habent, ad eosdem Monacos pro eorum salute animarum recurrant, ejusdem Congregationis Prælatis sive Monacis a suis Superioribus ad audiendum hujusmodi personarum confessiones deputatis, quod personas ipsas accedentes audirent, ac personæ ipsæ eis absque alia suorum Superiorum licentia confiteri. Necnon dictis Prælatis, sive Monacis confessiones hujusmodi audientibus, dictos confitentes, poenitentia, & satisfactione præmissis, quotiens opus fuerit, ab omnibus, & singulis peccatis, Sedi Apostolicæ non reservatis, & a quibuscumque suspensionum, excommunicationum, & interdicti sententiis, aliisque Ecclesiasticis censuris, & poenis, quas a jure, vel ab homine latas incurrisse quomodolibet constiterit, absolvere, & vota per eos pro tempore emissa in omnibus, & singulis casibus locorum Ordinariis etiam per synodales, seu provinciales constitutiones reservatis, in alia pietatis opera commutare, & desuper cum eis voventibus dispensare, exceptis tamen censuris, poenis, votis, & casibus super quibus esset Sedes præfata merito consulenda. Ipsisque confitentibus, ac aliis omnibus qui ad præfatos Monacos ob hujusmodi devotionem recurrent, Eucharistiæ Sacramentum ministrare libere possint.

Participatio cum excommunicatis quando ligat Monacos.

§. 33. Necnon Prælatis, Monacis, & personis Congregationis hujusmodi quocumque nomine censeantur, ne propter participationem etiam in divinis, cum excommunicatis, suspensis, & interdictis, a jure, vel statutis Ordinariorum, aliquam excommunicationis seu censuræ aut peccati maculam incurrant, nisi ipsi excommunicati essent specialiter denuntiati.

Facultas Prelatorum dispensandi a divino officio recitando.

§. 34. Ac quod illi ex prefatis Monacis, qui adeo Monasteriorum suorum officiis occupati, ut in choro interesse, ac officium divinum vix sine labore, & tędio dicere, ac ipsa eis ratione officiorum hujusmodi incumbentia caritatis opera implere nequeant, & qui ad divinum officium hujusmodi dicendum, adeo, vel non docti, vel minus experti pro tempore existunt (dum-

(dummodo in sacris non sint ordinibus constituti) licet professionem emiserint, tamen ad persolvendum totum integrum officium divinum minime teneantur, sed eorum Prelati, habita suppositorum suorum consideratione, ultra officium Beatæ Mariæ Virginis, ad quod obligati remaneant, juxta dispositionem eis creditam, si eorum animabus expedire videbitur, aliquid dicendum injungant, quod cum animi alacritate valeat adimpleri.

Inibi Sepultura eligi potest.

§. 35. Præterea omnibus Christifidelibus exceptis excommunicatis, & interdictis, vel publicis usurariis, ut in locis, vel Monasteriis Congregationis hujusmodi, præsentibus, & futuris eligere suam possint sepulturam, salvo tamen jure illarum Ecclesiarum, a quibus ipsorum decedentium corpora assumentur.

Simonia Beneficialis quando non incurratur.

§. 36. Necnon Generali, & aliis Abbatibus, Prioribus, vel Prælatis prefatis, aut aliis per Congregationem hujusmodi ad id pro tempore deputatis, in unionibus, annexionibus, incorporationibus, ac reformationibus, seu receptionibus Monasteriorum, Prioratuum, vel aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, pro ipsa Congregatione faciendis, cum Prælatis, & personis, Monasteria, seu beneficia hujusmodi per eos obtenta, in Congregationis hujusmodi, seu alicujus particularis Monasterii commodum dimittere volentibus, conventiones, & pacta, quę illicita, & quando Apostolica confirmatione carerent, expresse prohibita censerentur, inire, ac Monasteria, Prioratus, & alia beneficia quæcumque, quæ hactenus conventionibus, & pactis hujusmodi intervenientibus acquisiverunt, retinere, ipsasque conventiones, & pacta observare, absque eo quod aliquam simoniæ labem incurrant, libere, & licite valeant.

Præservatio Jurium Congregationis a quibuscumq. derogationibus.

§. 37. Et si quandoque per aliquem aut plures actus contra ea, aut ipsorum aliquod, a quocumque cujuscumque conditionis, dignitatis, gradus, seu status fuerit, ex negligentia, vel ignorantia præsentium, quibus hæc conceduntur, aut alia quavis causa scienter, vel ignoranter attentari, vel pro tempore observari contingat, nullum tamen propterea, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, gratiis, indultis, & privilegiis hujusmodi prejudicium generetur, sed ea omnia, & singula in suis robore, & firmitate permaneant. Ac quod deinceps per quascumque revocatorias, seu alias Apostolicas concessiones, vel literas sub quibuscumque verborum formis, & tenoribus, aut clausulis derogatoriis, etiam si illa motu, & scientia similibus emanaverint, nulla ex prędictis concessis, & quæ eidem Congregationi pro tempore concedentur, exemptionibus, immunitatibus, gratiis, indultis, privilegiis, & concessionibus, quomodolibet, revocari, cassari, vel annullari, censeantur, seu revocari, cassari, vel annullari, seu ipsis, vel ipsorum, seu quibusvis in eis contentis particulis, aut clausulis, derogari valeat, nisi in derogatoriis, vel aliis literis, seu cassationibus hujusmodi illa, vel illi ex literis, quę revocari, aut cassari, vel annullari videtur, aut cui vel quibus derogari appareret, eorumque totus tenor de verbo ad verbum integre inseratur, & de omnibus, & singulis Congregationis hujusmodi Monasteriis nominatim, & specificatim mentio fiat, ac in eisdem revocatoriis, cassatoriis, vel aliis literis manifeste, & expresse appareat, quod Romanus Pontifex, privilegiis, indultis, & literis de quibus tunc actum fuerit, voluerit specialiter derogare, vel illa revocare, aut cassare, seu annullare, ac tunc demum urgens, sufficiens, & rationabilis, propter quam derogatio, revocatio, cassatio, vel annullatio ipsa merito fieri debeat, causa exprimatur, alias derogationes, revocationes, cassationes, irritationes, & annullationes quæcumque, siquas aliter quam ut præfertur, a quoquam etiam Romano Pontlfice fieri contigerit: ac quæcumque ex inde subsecuta nullius sint roboris, vel momenti, ipsis concessis literis, privilegiis, indultis, gratiis, & exemptionibus, & libertatibus, in suo pristino, plenario, atque integro robore duraturis. Et quod per quascumque revocationes, cassationes, seu annullationes quarumcumque unionum, annexionum, incorporationum, & approbationum de quibusvis Monasteriis, Prioratibus, Ecclesiis, sive locis Ecclesiasticis per nos seu successores nostros Romanos Pontifices, aut eorum aliquem in genere, vel in specie, sub quibusvis verborum formis, vel expressionibus de cetero forsan faciendis, nullum dictæ Congregationi, super unionibus, incorporationibus, approbationibus, & innovationibus, quorumcumque Monasteriorum, Ecclesiarum, Prioratuum, aut aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum, per nos, & Sedem prædictam, eidem Congregationi, vel in ejus favorem faciendis, prejudicium inferatur. Sed illæ omnes etiam post revocationes, cassationes, & annullationes prædictas, in suo robore inconcusse persistant, in omnibus, & per omnia, ac si quoad eas, vel ipsarum singulas, aliqua revocatio, annullatio, vel cassatio, nullatenus emanassent: nisi dum, & quando ipsæ super unionibus, concessionibus, & approbationibus, seu donationibus, confectæ literæ in revocationum, & annullationum literis, & constitutionibus, & ordinationibus hujusmodi de verbo ad verbum insererentur, ac in eis specialis, expressa, & individua, de ipsis Monasteriis, & locis, ac Congregetione mentio fieret. Necnon irritum, & inane totum, & quicquid in contrarium quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Indulgentia pro Monachis.

§. 38. Necnon Generali, & aliis Abbatibus, Prioribus, & Monacis, Conversis, Commissis, & Novitiis, præsentibus, & futuris, Congregationis hujusmodi, ut eorum devotio amplius propagetur, & eorum animarum saluti uberius consulatur, ut confessores idonei, quos de suorum volun-

luntate Superiorum, aut ipsi Superiores pro libito elegerint, omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & quæ ore confessi fuerint, plenam semel tantum in mortis articulo remissionem eis in sinceritate fidei, unitate Sanctæ Romanæ Ecclesię, ac obedientia, & devotione nostra, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum, canonice intrantium persistentibus, auctoritate præfata concedere valeant. Sic tamen quod ipsi confessores de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, illam Congregationis hujusmodi personis, prout ad illas pervenerit, per se, vel alios fiendam injungant, quam illi facere prout poterunt omnino teneantur. Quodque singuli ex eisdem personis clerici quam primum concessionis absolutione hujusmodi gaudere voluerint, Septem Psalmos Poenitentiales cum Letaniis, & Orationibus consuetis, Conversi vero, & Commissi, aut qui præfatos Psalmos dicere commode non poterint, quinquagesies Orationem Dominicam, & totiens Salutationem Angelicam singulis hebdomadis recitare. Idque legitimo cessante impedimento, per annum integrum, etiam si totidem plus minus, ut ex alia quavis causa eos dixisse, aut dicere oportere contingeret, prosequi, & complere teneantur, occurrente vero impedimento prædicto, & postea cessante quam primum poterint commode impositionem hujusmodi reficiant, & adimpleant. Necnon quod diebus quibus nonnullæ Urbis Ecclesiæ pro stationibus consequendis a Christifidelibus visitari solent, quinque Altaria Ecclesię Monasterii, seu alterius loci Congregationis hujusmodi ubi singulos ex eis morari contigerit, aut pauciora si tot ibi non fuerint devote visitando, semelque Psalmum incipientem Miserere mei Deus, &c. apud quodlibet Altare pro felici statu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ dicendo, easdem indulgentias, & peccatorum remissiones consequantur, quas consequerentur si ipsas Urbis Ecclesias tunc personaliter visitarent. Si vero aliquis ex personis Congregationis hujusmodi, pro ipsius Congregationis negotiis, aut aliis legitimis causis extra propria Monasteria moram traxerint, ubicumque commodius poterint, totidem Altaria in quacumque Ecclesia cum dicti Psalmi apud quodlibet ex ipsis Altaribus recitatione ut præmittitur visitaverint, & si Conversi sive Commissi forsan dictum Psalmum dicere nescientes fuerint, ter Orationem Dominicam, & totiens Salutationem Angelicam, apud quodlibet Altare hujusmodi recitando, eamdem etiam indulgentiam consequantur.

Indulgentia Congregationis Ecclesiis concessa.

Missam itinerantes ante diem celebrare possunt. Vid. Concil. Trid. Sess. 22. c. 1.

§. 39. Quodque hujusmodi Congregationis Sacerdotes in itinere constituti, aut alia causa subsistente ante diem usque ad nonam inclusive Missam celebrare valeant, motu, scientia, & auctoritate præmissis, de speciali dono gratiæ concedimus pariter, & indulgemus.

§. 40. Volumus etiam quod universæ, & singulę personę quibus causę auctoritate literarum Apostolicarum delegari possent, dum aut quotiens pro parte Generalis, & aliorum Abbatum, Priorum, & Conventuum, ac Monacorum Congregationis hujusmodi, vel alicujus eorum fuerint legitime requisiti, ad executionem quarumcumque literarum dictæ Sedis conservatoriarum nuncupatarum præfatæ Congregationi, vel ejus Monasteriis, Prioratibus, membris, Abbatibus, Prioribus, Conventibus, contra illis inferentes molestias, injurias, gravamina, atque damna concessarum hactenus, & in posterum concedendarum, perpetuis futuris temporibus procedant, per se, vel alios. Alias juxta earumdem conservatoriarum literarum continentiam atque formam, in omnibus, & per omnia, ac perinde si ipsæ conservatorię literæ eis a principio directæ, eisque ut quamvis alias conservatores esse non possent illas exequerentur, expresse mandatum, & super hoc concessa facultate fuissent.

De Conservatoribus.

§. 41. Non obstantibus natalium defectu, ac Picemnen. Concilii, & pię memoriæ Innocentii IV. contra exemptos editę, quæ incipit Volentes, & Martini V., necnon Bonifacii VIII., Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, & aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasteriorum, Prioratuum, & aliorum Regularium locorum, etiam dictæ Congregationis unitorum, & illorum, ac prędicti, & quorum ipsa unita Monasteria, Prioratus, & loca extiterint Ordinum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis: statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque indultis, & literis Apostolicis quibusvis Communitatibus, Universitatibus, Collegiis, Ecclesiis, Monasteriis, Ordinibus, & aliis locis, Capitulis, Conventibus, & personis, etiam motu, & scientiæ similibus, & cum quibusvis derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque decretis concessis hactenus, & in posterum concedendis, quibus omnibus etiam si pro eorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua mentio, seu quęvis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat eisdem motu, & scientia specialiter, & expresse derogamus, necnon omnibus illis, quę præfati prędecessores in singulis per eos Congregationi hujusmodi concessis literis voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

§. 42. Ceterum quia difficile foret prȩsentes literas ad singula quæcumque opportuna loca deferri, motu, & scientia prędictis, volumus, & prȩfata Apostolica auctoritate decernimus, quod transumptis super præsentibus conficiendis manu publici Notarii subscriptis, & sigilli alicujus Curiæ Ecclesiasticę impressione munitis, ea

Fides danda transumptis hujus Bullæ.

ea prorsus fides adhibeatur indubia, quæ ipsis originalibus literis adhiberetur, ubicumque essent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo, &c.

Dat. P. A. 4. die 4. Jun.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo septimo, Pridie Nonas Junii, Pontificatus nostri Anno IV.

XVII.

Approbatio gratiarum, & privilegiorum a Pontificibus, Imperatoribus, & aliis concessorum Congregationi Monacorum Vallis Umbrosæ Ordinis S. Benedicti: Et communicatio quarumcumque gratiarum, & indultorum quoquomodo Congregationi Cassinensi Monacorum ejusdem Ordinis concessorum, & concedendorum.

Istam Congregationem approbavit Urban. II. supra in ejus Const. VIII. Cum universis. *pag. 69. Tom. II.*

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Militanti Ecclesiæ regimini disponente Domino prędidentes ex commisso nobis Pastorali officio inducimur, ut his, quę pro Religiosorum quorumlibet in humilitatis spiritu Domino pie famulantium felici successu a Sede Apostolica concessa sunt, nostræ approbationis munimine favorabiliter roboremus, ut eo firmius subsistant, quo Sedis ejusdem auctoritate sępius fuerint circumfulta, ac etiam alia de novo ex Sedis ejusdem benignitate concedamus, prout eisdem Religiosis, & aliis in Domino conspicimus salubriter expedire.

Urb. II. & alii Pontifices diversa privilegia Congregationi Vallis Umbrosę concesserunt.

§. 1. Sane pro parte dilectorum filiorum Blasii Abbatis Monasterii B. Mariæ Vallis Umbrosæ Fesulan. Dioecesis, & Definitorum Ordinis, & Congregationis ejusdem Vallis Umbrosæ, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias felicis recordationis Urbanus II Urbanus III. Pasqualis II. Innocentius II. Innocent. III. Innocentius VII. Cœlestinus II. Cœlestinus III. Gregorius VIII. Bonifacius VIII. & quamplures alii Romani Pontifices prædecessores nostri Monasteriis Ordinis Religionis, seu Congregationis prædictorum, illorumque membris, ac Monacis, & personis eorumdem, multa, & diversa privilegia, indulta, & immunitates concesserunt, prout in literis ipsorum prædecessorum plenius dicitur contineri.

Abbas Generalis, & Definitores modo supplicant pro eorum confirmatione, & etiam pro cōmunicatione omnium gratiarum Cong. Cassinensis.

§. 2. Quare pro parte Blasii Abbatis, qui ut asseritur etiam Generalis Ordinis, & Congregationis prædictorum existit, ac Definitorum prædictorum asserentium quod Monasteriorum Religionis, seu Congregationis hujusmodi Abbates, & Monaci juxta eamdem Regulam, & observantiam Regularem dilectorum filiorum Monacorum Congregationis S. Justinæ alias Cassinen. Ordinis S. Benedicti reguntur, nobis fuit humiliter supplicatum, ut pro eorum subsistentia firmiori robur nostræ approbationis adiicere, ac illa innovare, eisdemque modo, & forma, quibus concessa sunt de novo concedere, necnon infrascriptorum tenorem, & quascumque alias piæ memoriæ Eugenii IV., & Alexandri VI., ac quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum, etiam prędecessorum nostrorum literas eidem Congregationi S. Justinæ, alias Cassinen. concessas, & in illis contenta, ac alia privilegia, immunitates, indulgentias, & indulta quæcumque eidem Congregationi S. Justinæ, seu Cassinen. & illius Monasteriis, Monacis, & personis, per Sedem eamdem quomodolibet concessa, ad Ordinem, & Congregationem Vallis Umbrosæ hujusmodi, ac ad illius Monasteria, & loca, & personas, & bona extendere, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Hic modo Pont. approbat omnia privilegia Cong. Vallis Umbrosę a Prędecessoribus, Imperatoribusque, Regib. & Prælatis, ac aliis concessa, & iterato eadem concedit.

§. 3. Nos igitur qui Ordinem, & Congregationem Vallis Umbrosæ hujusmodi, propter uberes fructus, quos in militanti Ecclesia in divinis contemplandis, & assiduis orationibus, ac precibus ad Deum producere noscuntur, in visceribus caritatis, & dilectionis nostræ complectimur, Blasium Abbatem, & Definitores, necnon Ordinem, & Congregationem Vallis Umbrosę hujusmodi, ac ejusdem Ordinis, seu Congregationis singulares personas, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt ad effectum dumtaxat pręsentium consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, necnon privilegiorum, libertatum, immunitatum, & indultorum, tam per dictos prædecessores, quam Imperatores, Reges, & alios Principes sæculares, ac Prælatos quoscumque eisdem Ordinibus, & Congregationibus, ac illorum Monasteriis, locis, bonis, & personis concessorum tenores, qui præsentibus non sunt inserti, ac si de verbo ad verbum insererentur eisdem pręsentibus pro expressis habentes, privilegia, indulta, immunitates, & libertates Ordinis, seu Congregationis Vallis Umbrosæ per prædecessores, ac quatenus sint licita, & honesta, per Imperatores, Reges, & Principes, & Prælatos prædictos concessa, ac prout concernunt, omnia, & singula in literis Pontificum, Imperatorum, Regum, & Principum sæcularium, & Prælatorum prædictorum desuper confectis contenta, innovamus, approbamus, & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes, & singulos defectus, si qui forsan in privilegiis per Imperatores, Reges, & Principes sæculares, & Prælatos prædictos concessis intervenerint, illaque omnia eisdem modo, & forma quibus concessa sunt, de novo concedimus.

§. 4. Nec-

Gratiasque omnes Congregat. Cassinen. concessas & concedendas eidem Congr. Vallis Umbrosæ communicat.

§.4. Necnon literas Eugenii, & Alexandri infrascriptas, ac quasvis alias ipsorum, ac quorumcumque aliorum prædecessorum nostrorum literas hujusmodi, & in illis contenta, necnon privilegia, immunitates, indulgentias, & indulta quęcumque, & qualiacumque sint, Congregationi Sanctæ Justinæ, & illius Monacis prædictis, tam per dictos, quam quoscumque alios Romanos Pontifices quomodolibet in genere concessas, & concessa, ac in posterum concedendas, & concedenda ad Ordinem, & Congregationem Vallis Umbrosæ, ac illius Monasteria, & Monialium loca, ac personas, & bona prędicta eadem auctoritate extendimus, ac statuimus, & ordinamus, quod Ordo, & Congregatio Vallis Umbrosæ hujusmodi illis absque ulla penitus differentia, uti, potiri, & gaudere, eaque omnia, & singula inter ipsos communia esse, & eis suffragari debere in omnibus, & per omnia, perinde ac si illa eisdem Ordini, & Congregationi Vallis Umbrosę communiter a principio concessa fuissent, & in futurum concederentur.

Contrariis derogat.

§. 5. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Congregationum, & Ordinum prędictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, ac privilegiis, & indultis, Ordinibus, ac Congregationibus prædictis forsan sub quibuscumque tenoribus concessis, quibus tenores hujusmodi pręsentibus pro sufficienter expressis habentes illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§.6. Et insuper quia difficile foret &c.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

Dat. P. A. 4. die 15. Julii.

Dat. Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septimo, Idibus Julii, Pontificatus nostri Anno quarto.

XVIII.

Contra occultantes, vel retinentes scripturas, ad Reverendam Cameram spectantes.

JULIUS PAPA II.

Ad futuram rei memoriam.

Causa hujus Constit.

CUM sicut accepimus, in nostra Camera Apostolica sæpe contingat, ut libri, codices, & scripturæ ipsius Cameræ, diversas res, & negotia concernentes, per Ministros, & Officiales ipsius Camerę, & alios recipiantur, & per eos videantur, & examinentur, qui, & quæ ad ipsam Cameram, & loca in ea deputata non reportentur ex incuria, sive negligentia, vel alia quavis causa, ita ut libri, & scripturę hujusmodi, aliter reperiri non possint, in grave damnum, & præjudicium ipsius Camerę.

Excommunicatio detinentium libros, & scripturas R. Cam. Ap.

§.1. Super iis igitur providere intendentes, dilectis filiis dictę Cameræ Pręsidentibus, & Clericis, ac Notariis, & Officialibus, ac Ministris, omnibusque aliis & singulis, cujuscumque gradus, & dignitatis fuerint, sub excommunicationis pœna latæ sententiæ, a qua nisi a nobis & successore nostro præterquam in mortis articulo constituti absolvi non possint, præsentibus præcipimus, & mandamus, quatenus omnes, & singulos libros, codices, registra, bastardello, & alias quascumque scripturas, & documenta, tam publica, quam privata, ad ipsam Cameram quomodocumque spectantia, a dicta Camera, vel aliunde quomodolibet habita, & extracta debeant infra octo dies proxime sequentes, in dictam Cameram reportasse, ac in eadem restituisse, dedisse, & assignasse, coram Notario, & duobus, sive uno ex dictis Clericis ipsius Cameræ, & illa sic reportata, & assignata, describi, & annotari in dictis libris Cameræ fecisse.

Et in futurum eas amoventium & non reportantium

§.2. Necnon ex nunc in antea, nullus ex prędictis aut alius quicumque, ullos libros, sive scripturas, quę in dicta Camera reservari debent, apud se ullatenus habere, & retinere, ultra terminum decem dierum, postquam a dicta Camera illa receperit, absque speciali mandato, & licentia dictorum Præsidentium, & Clericorum, audeant, vel præsumant, de qua quidem licentia, sive mandato speciali, particularis notatio in libris Cameræ fieri debeat. Alioquin elapso dicto termino non parentes, sive contrafacientes, sciant se majoris excommunicationis sententiam incurrisse, quos, ut tales ex nunc, prout ex tunc, auctoritate Apostolica per præsentes declaramus. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Papæ subscriptio.

Placet & ita Motu proprio mandamus.

Dat. P. A. 4. die 28. Aug.

Dat. Romę apud S.Petrum xv.Kalen. Sept. Anno quarto.

XIX.

Institutio Collegii Scriptorum Archivii Romanæ Curiæ Notariorum in Causis Commissariis in Urbe, apud Judices proprios Notarios non habentes. Et concessio facultatis creandi alios Notarios, ac legitimandi Bastardos.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

SIcut prudens paterfamilias ad laudabilem dispensationem gloriosumque regimen familiæ suę domus, rectitudinemque vivendi operosis virtutum studiis intendit, ac cuncta quę profutura sunt attentę considerationis indagine perscruta-

 tur,

tur, & sani maturitate consilii circumscripsit diligenter, normam præbens illi semper, & ordinem cum honestate, justitia, & sincera ratione vivendi, ut exclusis vitiis, erroribusque undique evulsis in ea splendidæ virtutes plantentur, & inserantur, quę assiduum fructum afferant honoris, laudis, & famæ, ita Romanus Pontifex qui dominici gregis superna sibi præordinatione commissi curam agere studet, ad quę certa ratione jubente actus dirigens, in primis Ecclesiam Dei universam, cujus caput Romana Ecclesia esse dignoscitur, legibus, constitutionibus, moribus, & decretis summa diligentia, vigilantia indefessa, & ordinatione irrepræhensibili, ac stabili, dirigere, instituere, & stabilire conatur, ut prolapsa reducantur, excessiva corrigantur, defectus suppleantur, errata emendentur, & deinde quæque aliæ Ecclesię presertim in Beati Apostolorum Principis, cujus successor est, honorem dicatæ, instaurentur, & decorentur, ac expulsa infidelium nefandorum Turcarum rabie, eorumque temeritate repressa, fides orthodoxa vigeat, propagetur, omniaque, eo concedente a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum affluit, ad probatissimum ordinem, & semitam rectam perducantur.

Causa hujus Constit.

§.1. Sane non sine maxima animi displicentia ex diversorum fidelium querelis, ac judicum, & aliorum officialium relatione pluries accepimus, quod in Romana Urbe, ad quam velut ad communem periclitantium portum Christianus Orbis confluit, propter Notariorum, & aliorum Scripturas conficientium diversitatem, sive dolum, aut ignorantiam, & incuriam, vel eorum a Romana Curia recessum quam plurimæ falsitates, & fraudes committuntur, res aliter scriptæ quam actæ reperiuntur, Protocolla, & originalia deperduntur, ultimæ voluntates non exequuntur, damna, & incommoda fidelibus irrogantur, aliaque scelera, inimico humanæ naturæ instigante, perpetrantur, ac super fraudibus, falsitatibus instrumentorum, & aliarum scripturarum hujusmodi, aut eorum suspicione, lites, & controversiæ, in judiciis, & tribunalibus Curiarum dictæ Urbis assidue vertuntur, in divinę majestatis, & Apostolicæ Sedis offensam, Ecclesiarum, pupillorum, & viduarum spoliationem, fideliumque prædictorum, ac totius reipublicæ detrimentum, & jacturam.

Institutio Collegii Scriptorum Archivii Rom. Curiæ.

§.2. Nos igitur ejusdem pastores, licet immeriti, divina dispositione effecti, cupientes hujusmodi fraudibus, damnis, & erroribus obviare, Ecclesiarum opportunitatibus consulere, & infidelium prædictorum immanitati resistere, considerantes, quod si aliquis Officialium certus numerus, sub certis & honestis conditionibus, habita personarum consideratione, institueretur, per quos instrumenta, & Scripturæ præfatæ conficerentur, seu alias expedirentur, & illa sic expedita publice in Archivio, & monimentis authenticis redigerentur, ordo debitus in illorum confectione rectius observaretur, scandalis, fraudibus, & sceleribus hujusmodi obviaretur, & securitati contrahentium, testantium, & alias disponentium, ac litigantium salubriter consuleretur, ipsique officiales honore, & præmio allecti, adhibita exercitatione periti efficerentur, & quę ad eorum officium spectarent, diligenter exercerent, super his cum fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus communicato consilio, matura deliberatione, ac eorum assensu, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, Collegium centum, & unius virorum, qui Scriptores Archivii præfatę Romanæ Curiæ nuncupentur perpetuo creamus, erigimus, & instituimus, qui exercitium, & officium eis commissum per se ipsos exercere debeant non autem per substitutos, cum illorum sit electa persona, ut desiderio nostro, & eorum officio satisfiat.

Qui confessionalia concedenda scribant.

§.3. Et in primis omnia confessionalia quæ a nobis, vel a successoribus nostris Roman. Pontificibus pro tempore existentibus, aut de nostro, vel illorum mandato de cetero quibuscumque personis, cujuscumque gradus, status, ordinis, aut præeminentię fuerint per solam signaturam conceduntur, propria eorum manu scribant.

Notarii publici sint.

§.4. Ac eo ipso quod ad hujusmodi officia assumpti fuerint, absque alia creatione Notarii legitimi existant, & pro talibus habeantur, qui de omnibus contractibus, & ultimis voluntatibus per quoscumque, & inter quoscumque, & super quibusvis spiritualibus, beneficialibus, aut profanis rebus deinceps faciendis rogari, & super eis instrumenta conficere possint, eorumque rogitis, plena, & indubia fides adhibeatur, perinde ac si legitime, ut moris est Notarii creati forent, præstito prius juramento consueto in manu Defensoris, vel unius ex Correctoribus de eo fideliter exercendo.

Archivium habent & locum in Palatio, & registrant notas instrumentorum ad eos deferendorũ a notariis Curię.

§. 5. Habeantque Archivium publicum & locum decentem in Palatio Apostolico. Et in eorum libris authenticis omnes notas acceptationum, compositionum, transactionum, testamentorum, codicillorum, arrendamentorum, locationum, permutationum, venditionum, compromissorum, arbitramentorum, donationum, processuum, & aliorum contractuum, & instrumentorum, aliarumque scripturarum, tam inter vivos, quam in ultima voluntate, quæ tam per quoscumque alios notarios & tabelliones in præfata Romana Curia inter Curiales, vel Curiales & Romanos tantum, etiam per Notarios Romanos de contractibus Curialium rogatos. His expresse dumtaxat exceptis, quæ inter cives Romanos originarios & Romanis parentibus ortos, non autem ex privilegio ascitos, & quæ in Curiis Urbis, & eorum Tribunalibus, vel Auditorio nostro, & Cameræ nostræ per

per ipsorum Notarios perpetuos, qui etiam officiales Sedis Apostolicæ existunt, in pertinentibus, & spectantibus ad eorum officium, vel apud acta, & vigore causarum coram eis vertentium per se, vel eorum substitutos, per eorum tamen principales Notarios, & Auditores approbatos, quod causas, & judicialia acta, & ab ipsis dependentibus tantum, vel alias per originarios Notarios proprios in rebus, & negotiis, & materiis, in quibus ratione sui officii, vel alias rogari soliti sunt, & consueverunt, non autem in diversis, & insolitis, ac testamentis, donationibus, & ultimis voluntatibus quibuscumque, de quibus si in posterum rogati fuerint, teneantur portare notas, ut ceteri Notarii non officiales perpetui, quibus officiales supradictos in præmissis omnibus, ad tollendum causas querelarum, æquales fore censemus, scribere debeant, & ad verbum registrare, & notas ipsas originales sic registratas a tergo per Correctores infrascriptos parti restituere.

Alii quam matriculati a Collegio in Urbe instrumenta rogare non possunt.

§.6. Teneanturque omnes alii Notarii legitime creati, & pro legitimis habiti qui in Urbe, & Curia existunt, cujuscumque conditionis fuerint, qui officium Tabellionatus exercere intendunt, quibus licere volumus de quibusvis instrumentis posse rogari, dummodo antea per dictos Correctores examinati, & in Archivio velut in materia descripti, & pro legalibus, & authenticis approbati fuerint. Alias nisi examinati, descripti, & approbati extiterint, ut præfertur de aliquibus contractibus in Urbe, vel ejus suburbiis ad decem milliaria circa Urbem, aut Curiam præfatis rogari nequeant, & si rogati fuerint, ut falsarios puniri volumus, & eorum notis nullam fidem in judiciis, aut extra adhiberi. Infra octo dies notas testamentorum, & aliorum instrumentorum omnium, de quibus rogati fuerint a die rogitus numerandos manu eorum subscriptas cum vero protocollo concordantes, cum testibus, & loco, ad hujusmodi registrum, seu archivium deferre, aut deferri curare, aut quocumque tempore veritas constare possit, èt cum oportuerit de illa doceri, nisi partes contrahentes, vel alias disponentes contractus, testamenta, aut instrumenta alia publicari noluerint, sed secreta teneri, quo casu fieri debeat per dictos Correctores liber secretus, in quo tales notę registrentur per aliquos ex dictis Scriptoribus per eosdem Correctores eligendos magis idoneos, fideles, et approbatos, dictusque liber remaneat penes unum ex dictis Correctoribus totius Collegii judicio approbatum, vel si magis parti videbitur, deferatur ad Archivium nota vel instrumentum clausum, et signatum per dictos Scriptores inviolabiliter conservandum, usque ad tempus quo illorum publicatio fieri debebit.

Protocolla Notariorum defunctorum etiam Romanorum non habentium filios Notarios assignentur in Archivio.

§.7. In quo etiam Archivio protocolla Notariorum sine filiis paternum exercitium exercentibus, vel exercere volentibus defunctorum in futurum, tam contractuum, et ultimarum voluntatum, quam actorum judicialium, testium, et sententiarum in Urbe, tam Romanorum quam Curialium officialium deponi, et signari debeant pro conservatione jurium, et indemnitate partium, et ne pereat memoria gestorum, possitque veritas quandocumque reperiri, de quorum protocollorum, et in breviaturarum lucris, & emolumentis inde provenientibus medietas hæredibus fideliter assignari debeat infra mensem per receptorem dicti officii, qui pro tempore erit, si certum habent hæredem tales defuncti. Exceptis tamen protocollis, et inbreviaturis causarum, vel processuum, aut contractuum officialium Notariorum, quæ una cum officiis vendi consueverunt, et vendita fuerunt, quę in emptores libere transeunt; ut prius, et quoad ipsos nil novatum intelligatur, ne officiorum conditio deterior fiat per præmissa.

Registra, & processus causarum in Curia finitarum ad Archivium portentur.

§.8. Similiter cum in dicta Urbe totius Orbis causæ agitentur, expediatque decisarum causarum, una cum processibus de illis habitis, & juribus originalibus productis memoriam fideliter conservari; cum de illarum perditione continuæ querelæ oriantur, & partibus irreparabilia damna quandoque inferantur, teneantur, & debeant omnes Notarii Palatii Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ, Gubernatoris, Vicarii, Commissariorum, ac Cameræ Apostolicæ, omnia, & singula registra in quacumque forma causarum, quę coram eorum Dominis, & Auditoribus versæ, & agitatæ fuerunt, decisarum & finitarum per sententiam definitivam, & transitum in rem judicatam quomodolibet super quibus causæ restitutionis non pendant, vel declarationis, & in quibus per biennium post rem judicatam, vel datas executoriales literas nil factum reperiatur in judicio, sub pœna excommunicationis latę sententiæ, a qua non possint nisi a nobis, prævia satisfactione, vel successoribus nostris absolvi, & privationis officii, in dicto Archivio Romanę Curiæ fideliter conservanda, & custodienda deponere, & assignare prefatis Correctoribus, & aliis deputatis officialibus. De quibus quidem juribus & registris per dictos Scriptores fidele inventarium fieri, & teneri debeat, & ad mandatum dominorum Auditorum, vel aliorum Judicum, ad quos spectat, ex officio, vel ad partium habentium interesse instantiam, absque aliqua solutione a partibus exigenda, libere, & absque mora in judicio vel extra restituere.

Correctores decem instituantur ex præfatis Scriptoribus, qui alios admittendos examinent &c.

§.9. Ex quibus quidem Scriptoribus prædictis, decem magistros, Correctores nuncupatos, instituimus, de quorum numero, ratione jurisdictionis ordinariæ Romanæ Curiæ, sint, & esse intelligantur Auditor Causarum Cameræ Apostolicæ generalis, (qui etiam dicti officii defensor existat post Camerarium, & Vicecancellarium nostros, quos principales Defensores, & Protectores dicti officii esse volu-

volumus) pro tempore existentes, si dictum officium exercere voluerint, & unus ex dilectis filiis dictæ Cameræ Clericis. Reliqui vero octo Prælati aut in dignitate ecclesiastica constituti, & graduati in aliquo jurium ecclesiastici existant, ad quorum officium spectet Scriptores ipsos ad hujusmodi onus assumendos examinare, & negligentes corrigere, ac processus omnes gratiarum expectativarum, quæ non sunt in forma pauperum, vel in forma dignum, quantum executio de necessitate in partibus committitur, atque processus quoscumque aliarum provisionum, vigore literarum Apostolicarum, etiam Pœnitentiariæ nostrę faciendo, fulminent & decernant, expresse mandantes dilectis filiis Abbreviatoribus, & Scriptoribus Apostolicis, ut in confectione literarum Apostolicarum ipsis processibus unus ex eis ad minus Judex adhibeatur, & quatenus in bulla non fuerit nomen alicujus ex eis expressum, ex tunc in antea intelligatur appositum, possitque & debeat dictos processus, perinde ac si expresse adhibitus esset, fulminare, & decernere, qui nonnisi in loco officii, vel coram aliquo ex dictis Scriptoribus processum decernere possit. Nec liceat cuipiam alteri in dicta Curia processus decernere, quin per aliquem ex dictis Scriptoribus subscribatur, & publicetur, cum signo, & subscriptione propria, ac appensione sigilli officii. Illis processibus dumtaxat exceptis, quorum literæ gratiam, seu justitiam concernentes, diriguntur alicui ex dilectis filiis causarum Palatii nostri, & Cameræ prędictæ Auditoribus, seu eorum Locatenentibus, aut aliis ordinariis vel delegatis Judicibus non inferioribus Episcopis in Romana Curia residentibus, quibus etiam licere volumus processus decernere, dummodo quoad ipsos Episcopos, & Prelatos processus hujusmodi per unum ex dictis Scriptoribus subscribatur. Necnon copias, sive notas instrumentorum, ac sumpta ex ipso Archivio extrahenda, auscultare, & approbare cum subscriptione manus proprię, juxta morem habens verbis, videlicet, Sumptum ex registro Scriptorum Archivii Romanæ Curiæ, & auscultatum per me N. illius magistrum Correctorem, & concordat. Quæ notæ, & sumpta extendi nihilominus debeant per proprios Notarios si superfuerint, vel dictę Cameræ Auditorem Romanę Curiæ Judicem ordinarium, vel etiam per unum ex dictis Notariis, sive Scriptoribus Archivii, cum approbatione Correctoris, prout partibus videbitur. Ipsisque instrumentis, vel sumptis stetur, & eis fides indubia adhibeatur in Judicio, & extra, quoad contenta in eis, perinde in omnibus, & per omnia, ac si per Notarios originarios inde rogatos data fuissent.

Collegium creat notarios.

§.10. Possitque Collegium ipsum per eorum Correctores, & Clericos deputandos per eum, creare Notarios undecumque venientes, cujuscumque nationis, & creatos per alios, exceptis officialibus perpetuis, volentes tabellionatus officium in Urbe, & districtu ejus exercere, examinare, & repertos insufficientes ab exercitio dicti officii, perpetuo vel ad tempus, suspendere vel privare, & idoneos approbare, & in matricula & Archivio describere, ita quod per eos non approbati, neque descripti officium Tabellionatus hujusmodi exercere, & in Urbe, vel eius districtu minime possint, & si temere se immiscuerint, eorum rogitis, & instrumentis nulla fides adhibeatur, ut supra dictum est, & pœnis subscriptis subjaceant.

Legitimant Bastardos in dominio Papæ.

§.11. Valeat etiam dictum Collegium legitimare Manseres, & Bastardos, in Urbe & toto dominio Romanæ Ecclesiæ mediate vel immediate subjecto, ac ubicumque nos ac successores prædictos residere contigerit, cum clausula consueta, Sine prejudicio &c.

Interpretes testium, &c. sint.

§.12. Adhibeanturque interpretes testium, processuum, instrumentorum, & scripturarum, in omnibus causis, & negotiis, quæ in Romana Curia geruntur, in quibus interpretes assumuntur ad electionem partium, & prędictis convenientem mercedem arbitrio Auditoris, sive Judicis causę moderandam accipiant. Ita tamen quod inter dictos Scriptores sint aliqui, qui idioma, de quo fieri debet interpretatio, intelligant, & explanare, & interpretari valeant intelligibiliter.

Notariisque omnium Judicum non habentium proprios Notarios exceptis Cardd.

§.13. Sintque dicti Scriptores Notarii omnium judicum Commissariorum in Urbe, exceptis Judicibus Romanæ Curiæ, ordinariis vel delegatis, qui habent Notarios proprios, officiales perpetuos, & Sanctę Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, quoad causas coram eis vertentes, & commissas, in quibus Notarios eorum deputare valeant, dummodo sint authentici, & legitime creati, qui etiam Cardinales quoad omnia eorum personas concernentia, intelligantur excepti ab observatione præmissorum, necnon Auditore Sacri Palatii nostri, & Camerę Apostolicę, & eorum Locatenen. in eorum personas tantum concernentibus. Faciantque & constituant ipsi Scriptores inter se Collegium cum communi Arca, seu bursa, ac omnia emolumenta, ratione dicti officii quomodolibet provenientia, ponant in communi, & in fine Mensis cujuslibet seu alterius temporis per eos ordinandi, hujusmodi emolumenta inter se communiter dividant, exceptis decem magistris correctoribus, quorum unusquisque portionem unam cum dimidia accipiant, tam de emolumentis massæ, quam de his proventibus, quæ ex admissione, & receptione novorum Scriptorum inter Scriptores receptioni interessentes dividuntur.

Statuta condere pro se possint.

§.14. Constitutionesque & statuta inter se justa, & honesta condere valeant, etiam cum pœnarum adjectione, dum tamen in gravamen Curiæ non tendant, vel Curialium jacturam & detrimentum.

§.15. Sint-

Familiaritatis Papæ privilegio fruantur.

§.15. Sintque ipsi, & successores eorum nostri, & successorum nostrorum prędictorum veri familiares continui commensales Palatini, & in quibuscumque scripturis, literis Apostolicis, ac actibus tales se scribere, & nominare, ac ab aliis scribi, & nominari possint & debeant, nec propterea possint de subreptione notari, vel argui tales literæ, nec quoad eas regula de mentientibus, si familiares, locum habeat, Et pro eorum personis dumtaxat, quascumque literas Apostolicas, gratiam seu justitiam concernentes, in omnibus officiis, etiam sollicitatorum earumdem literarum gratis expediant, gaudeantque omnibus & singulis antelationum prærogativis, privilegiis, favoribus, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, gratiis, concessionibus, facultatibus, & indultis, quibus literarum Apostolicarum Abbreviatores, & Scriptores, necnon nostri, & successorum nostrorum eorumdem familiares continui commensales pro tempore descripti, etiam in quorumcumque beneficiorum, quæ vigore gratiarum expectativarum eis concessarum pro tempore spectant assecutione, utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad eorum instar, sed pariformiter, & absque ulla differentia. Sine tamen Abbreviatorum, & Scriptorum, ac familiarium descriptorum, ac Auditorum Causarum Palatii, & Clericorum, ac Referendariorum præjudicio. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, quam nisi parviter, eo ipso incurrant, Rescribendario, & aliis literarum Apostolicarum Scriptoribus, Abbreviatoribus, Solicitatoribus prædictis, plumbi, & registri magistris, ac Secretariis nostris, nunc & pro tempore existentibus, ac quibuscumque aliis ad quos pertinet, & in posterum pertinebit, quatenus literas Apostolicas personas dictorum Scriptorum Archivii dumtaxat concernentes hujusmodi, in omnibus eorum officiis gratis expediant, ponendo videlicet, Gratis pro Scriptore Archivii Romanæ Curię.

Officia eorum resignabilia sint.

§.16. Volentes, & eadem auctoritate statuentes, quod liceat dictis Scriptoribus de eorum officiis, & emolumentis, ad instar aliorum Scriptorum disponere, illaque resignare, & illi quibus eadem officia concessa fuerint, pro concessione hujusmodi officii quam a nobis, & successoribus prefatis obtinebunt, dum hujusmodi officia per resignationem vacabunt, nobis, & successoribus eisdem quinquaginta ducatos auri de Camera persolvere teneantur, quodque ad hujusmodi officia per solam supplicationem desuper, per nos, & successores predictos, ac de nostro, & successorum prædictorum mandato signatam, absque aliarum Apostolicarum desuper expeditione, si illas expedire noluerint, admittantur.

Decretum irritans.

§.17. Decernentes ex tunc, tam confessionalia, quam omnes contractus, & instrumenta hujusmodi, quę super quibuscumque negotiis, & rebus, per quascumque personas, cujuscumque dignitatis, & conditionis fuerint, aliter quam, ut præfertur, acta, gestave fuerint, nullius roboris vel momenti existere, nullamque eis fidem adhiberi, & falsitatis vitio subjacere, nec contrahentes ipsos ad eorum observantiam ligare, aut alicui jus tribuere, sicque per quoscumque Judices, tam ecclesiasticos quam seculares, etiam Auditores, & Sanctæ Ecclesiæ Cardinales præfatos, ac quoscumque alios judicari, interpretari, & decidi debere, sublata eis, & cuilibet eorum quavis alias judicandi, & interpretandi, & decidendi facultate, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam, etiam per nos, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§.18. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septimo, Kalendis Decem. Pontificatus nostri Anno quinto.

Dat. P. A. 5. 1. Decem.

Papæ subscriptio.

Ego Julius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus manu propria subscripsi.

Cardinalium subscriptiones.

Ego Oliverius Episc. Ostien. manu prop. subscripsi.

Ego Georgius Episc. Portuen. Card. Portugalliæ manu prop. subscripsi.

Ego Raphael Episc. Sancti Georgii Camerarius.

Ego Jo: Antonius Episc. Prenestinus manu propr. me subscripsi.

Ego G. Episc. Albanen. manu prop.

Ego Dominicus tit. S. Marci Presb. Card. manu prop. subscripsi.

Ego Jacobus tit. S. Clementis Presbyter Card. manu prop. subscripsi.

Ego Petrus tit. Sancti Cyriaci in Thermis Card. Reginus, manu propria subscripsi.

Ego F. tit. SS. Nerei, & Achilei Presb. Card. Cusentin. manu propria subscripsi.

Ego Antonius tit. S. Stephani in Cœlio Monte Presbyter Card. manu prop. subscripsi.

Ego Franciscus tit. S. Susannæ Presb. Card. manu prop. subscripsi.

Ego Nicolaus tit. S. Priscę Presb. Card. de Flisco, manu prop. subscripsi.

Ego Melchior tit. S. Nicolai inter Imagines Presbyter Card. Brixien. manu prop.

Ego F. tit. S. Adriani Presbyter Card. de Claromonte, manu prop.

Ego G. tit. S. Petri ad Vincula Pres. Card. Vicecancellarius, manu prop.

Ego

Ego M. tit. Sanctæ Mariæ in Transtyberim Presbyter Card. manu propria subscripsi.
Ego R. tit. S. Anastasiæ Presbyter Card. Nanneten.
Ego F. tit. S. Cæciliç Presb. Card. Papien. manu prop.
Ego Gabriel tit. S. Praxedis Presb. Card. manu prop.
Ego F. tit. S. Sabinæ Presb. Card. manu prop.
Ego Jo: S. Mariæ in Aquiro Diac. Cardin. de Columna, manu prop.
Ego Joannes S. Mariæ in Domnica Diac. Card. de Medicis, manu prop. subscripsi.
Ego F. S. Theodori Diac. Card. de Sancto Severino, subscripsi.
Ego Julius S. Angeli Diac. Card. de Cæsarinis, manu prop. subscripsi.
Ego A. S. Eustachii Diac. Card. de Farnesio, manu prop. subscripsi.
Ego M. S. Mariæ in Porticu Diac. Card. Cornelius, manu prop. subsc.
Ego S. S. Mariç Novæ Diacon. Card. de Gonzaga, manu prop. subscripsi.

XX.

Sequitur declaratio prædictæ Constitutionis.

JULIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Apostolatus officium, licet immeriti, gerentes in terris, ad ea libenter prospicimus, per quę Christifideles inter se secure versari, ac fideliter contrahere possint, & ad ea peragendum operosis studiis intendimus, ut sublatis vitiis, & erroribus eliminatis, justi mores in Ecclesia sponsa nostra instituantur, qui veræ & sempiternæ laudis fructum afferant &c.

Declaratio quod Judices Commissarii in Urbe, aliis Notariis uti non possint.

§. 1. Ac volumus, quod Judices Commissarii prædicti ad scribendum in causis & litibus eis auctoritate Apostolica commissis & committendis quibuscumque, & coram eis vertentibus, Scriptoribus ipsis notariis actuariis deinceps utantur, nec alios ad scribendum in illis coram se admittere possint, scripturæque acta, processus, & instrumenta in causis hujusmodi coram eis facienda, si per alios quam Scriptores prędictos subscripta erunt, nullius sint roboris, vel momenti, nullaque penitus fides his adhibeatur. Quodque tam ipsi Commissarii, quam dilecti filii sacri Palatii causarum auditores Capellani nostri, ceterique ipsius Curiæ Judices, alios interpretes pręter ipsos Scriptores ad interpetrandum testes, vel scripturas coram se adhibere nequeant.

Et quod nemo alius possit in Curia notarios creare, aut bastardos legitimare.

§. 2. Ac quod nulli omnino hominum liceat vigore quorumcumque privilegiorum eis auctoritate Apostolica vel alias quomodolibet concessorum & concedendorum in dicta Curia, & infra unam dietam legalem ab Urbe, seu loco ubi ipsum Romanum Pontificem cum sua Curia pro tempore residere contigerit, tabelliones & notarios creare, ac nothos & illegitime conceptos natalibus restituere, aut creari, vel restitui committere, ac processus prædictos fulminare, decernentes irritum & inane quicquid in contrarium contigerit attentari per quoscumque &c.

Quibuscumque non obstantibus.

§. 3. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis, generalibus vel specialibus quorumcumque tenorum existant, per quę præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus prædictarum vel pręsentium literarum impediri valeat, quomodolibet vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda foret in nostris literis mentio specialis, quæ quo ad hoc cuiquam volumus nullatenus suffragari.

Forma & effectus hujus bullæ.

§. 4. Ut autem pręsentes, & aliæ nostræ literæ præfatæ ad omnium notitiam deducantur, ac per omnes inviolabiliter observari debeant, volumus, & mandamus illas in Cancellaria Apostolica, ac audientia literarum contradictarum nostrarum legi, & publicari, ac in Basilicæ Principis Apostolorum, & Cancellariæ præfatę, necnon Audientiæ causarum nostri Sacri Palatii valvis sive portis & in in acie Campi Floræ de Urbe affigi, ut hi quos literæ ipsæ concernunt, seu concernere poterunt quomodolibet in futurum, quod ad ipsorum notitiam non pervenerint, vel illas ignoraverint, quominus eos arctent, perinde, ac si eis personaliter intimatę forent, nullam possint excusationem pretendere, vel ignorantiam allegare, cum non sit verisimile quoad ipsos remanere incognitum, quod tam patenter fuit publicatum. Nos enim irritum decernimus, & inane quicquid contra præmissa, vel aliquod eorum a quoquam quavis auctoritate, directe, vel indirecte contigerit attentari.

Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septimo, Idibus Decembris, Pontificatus nostri anno quinto. D. P. An. 5. 13. Decemb.

De

XXI.

De portionibus fructuum ex Beneficiis Militiæ de Calatrava Cisterciensis Ordinis communi thesauro debitis, certis dumtaxat casibus expendendis.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. ROmani Pontificis, in quo divina dispositione plenitudo consistit, providentia circumspecta statum personarum religiosarum quarumlibet, præsertim sub regularibus militiis pro fidei catholicæ defensione continue insudantium diligenter attendens, ad ea libenter intendit, per quæ earumdem militiarum, & personarum paci, quieti, & tranquillitati valeat provideri, & iis quæ propterea provide statuta, & ordinata fuisse dicuntur, ut firma perpetuo, & illibata persistant, cum ab eo petitur, Apostolici adiicit muniminis firmitatem, aliasque desuper ordinat, & disponit, prout Catholicorum Principum exposcit devotio, idque personarum, & temporum qualitate pensata, prout in Domino conspicit salubriter expedire.

Leges nonnullæ pro indemnitate hujus Militiæ latæ. §.1. Sane pro parte charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Aragonum & Siciliæ Regis illustris, qui Militiæ de Calatrava Cisterciensis Ordinis Toletanæ dioecesis, per Sedem Apostolicam perpetuus administrator deputatus existit, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias dilectus filius Guterrius de Padilla major nuncupatus, ac dicti Ferdinandi Regis Administratoris, etiam in spiritualibus Vicarius Generalis, & nonnulli alii Præceptores, Priores, & fratres dictæ Militię, ad hoc in unum congregati, provide attendentes, quod ipsa Militia, & illius personæ in suis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, & aliis gratiis, tam per Sedem Apostolicam, quam per diversos Castellę, & Legionis Reges eis concessis, magna quotidie a circumvicinis Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælatis, Communitatibus Civitatum, Universitatibus, oppidorum Dominis temporalibus, & personis aliis Ecclesiasticis, & sæcularibus, sustinebant damna, injurias, & jacturas, ac dicta Militia pro præmissorum, & aliorum suorum jurium defensione, adversus injuriatores hujusmodi, nullos habebat speciales proventus, ac mature considerantes, quod si ex mensę magistralis, & officiorum, ac Præceptoriarum, Prioratuum, & aliorum beneficiorum dictę Militiæ pro tempore vacantium fructibus, redditibus; & proventibus, aliqua portio ad effectum hujusmodi deputaretur, possent Militia, ejusque personæ privilegia & alia jura hujusmodi, ab injuriis & damnis, protegi, atque defendi.

Certa Portio redditruum Beneficiorum Thesauro addicta. §.2. Volentesque premissis opportune providere statuerunt, & ordinarunt, quod ex tunc de cetero perpetuis futuris temporibus, quarta mensæ Magistralis, tertia vero majoris nuncupatæ, ac aliarum Præceptoriarum, necnon officiorum, Prioratuum, & aliorum Beneficiorum dictæ Militiæ in prędictis, ac Aragoniæ, & Valentiæ Regnis consistentium, quoties illa & ipsius militię magistratum, simul, vel successive, per cessum vel decessum, seu quamvis aliam dimissionem, illa obtinentium, præterquam ex causa permutationis; pro tempore vacare contingeret, fructuum, reddituum, & proventuum cujusque primi anni partes, in prædictos & alios licitos & honestos usus, tunc expressos, & non alias, convertendæ, eidem Militiæ, sive ejus thesauro deberentur, & illius proprię essent, & esse censerentur.

Dati Depositarii. §.3. Ac per duos dictæ militiæ præceptores, seu Priores vel fratres, fide, & facultatibus idoneos, in Capitulo generali dictę militiæ ad id eligendos, percipi, & colligi, & sub eorum custodia conservari, & de illis, sub certo modo & forma tunc expressis ratio reddi deberet, ac illis, vel eorum altero decedentibus, alius, seu alii idonei eorum loco, per Magistrum, seu Administratorem dictæ Militiæ pro tempore existentem, vel ejus Vicarium generalem, in capitulo particulari ad id congregando, donec per dilectos filios generale Capitulum dictæ Militię, aliter provisum & ordinatum fuerit, substitui, & subrogari possent.

Et in quos usus converti debeat, præfinitum. §.4 Ipsaque bona penes dictos Custodes pro tempore existentia per eosdem custodes in alios, quam prędictos usus, cujusvis etiam magistri, & aliorum Superiorum dictæ militiæ pro tempore existentium, mandati, & correctionis prætextu, aut vi, vel metu, etiam qui in constantem cadere posset, vel alia quacumque occasione exponi, etiam in dictæ Militiæ magis utiles usus, (nisi bona thesauri hujusmodi summam quinque millium & quingentorum ducatorum auri excederent) converti, aut Magistro vel superioribus suis præfatis assignari non possent.

Secus agentes pœnis addicti. §.5. Ac bona prædicta ab eisdem custodibus aliter petere, vel extorquere pręsumentes, aut ad id auxilium, consilium, vel favorem præstantes, cujuscumque status, & pręeminentiæ forent, excommunicationis latæ sententiæ poenam eo ipso incurrant, a qua nisi plena, & integra solutione & restitutione prævia, absolvi non possint.

Quid agendum sit, pluribus eodem anno vacationibus ejusdem beneficii occurrentibus, declaratum. §.6. Ac Magistratus, Præceptoriarum, Prioratuum, officiorum, vel aliorum Beneficiorum prædictorum pluribus vacationibus eodem anno occurrentibus, quoad partium fructuum hujusmodi solutionem, vel appropriationem, pro una dumtaxat vacatione censeri, & annus a prima vacatione eorumdem computari debeant.

Aucto thesauro ad certam summam, quomodo expendenda sit. §.6. Cum vero dictus thesaurus summam quinque millium & ducentorum ducato-

catorum auri hujusmodi excederet, totum id quod ultra dictam summam ibidem esset, in emptionem possessionum, & aliorum bonorum immobilium, aut liberationem aliorum bonorum dictę Militiæ, quę alias pignorata, vel hypothecata fuissent, expendi; ipsa bona sic empta, aut alias liberata, & recuperata mensæ magistrali, seu Præceptoriis, Prioratibus, officiis, & aliis beneficiis dictæ Militiæ pro tertia & quarta partibus respective ad dispositionem Capituli generalis hujusmodi applicari deberet.

Ferdinandus Rex d. Militiæ administrator, prædicta statuta approbavit.

§.8. Ipseque Ferdinandus Rex, & administrator, statutum, & ordinationem hujusmodi approbavit, & confirmavit, prout in instrumentis publicis desuper confectis dicitur plenius contineri.

Qui eadem approbari, & alia hic enunciata concedi supplicat huic Pontifici.

§.9. Quare pro parte dicti Ferdinandi Regis Administratoris, asserentis curam animarum parochianorum Ecclesiarum infra limites patrimonii præfatæ Militię consistentium, hactenus per presbyteros sæculares ad nutum pro tempore existentis Magistri, seu perpetui Administratoris, seu Præceptorum ejusdem militię, in singulis Ecclesiis domorum, seu locorum, Præceptoriarum respective amovibiles exerceri, ipsosque presbyteros ad curam hujusmodi suscipiendam & exercendam per Magistrum, seu administratorem, vel Præceptores præfatos, locorum ordinariis præsentari, & dictos Ordinarios, dictę curę exercentium sic præsentatis presbyteris committere consuevisse, nobis fuit humiliter supplicatum, ut statuto, ordinationi, approbationi, & confirmationi prædictis, pro illorum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adiicere, ac alias in pręmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Julius illa omnia approbat, atque concedit.

§.10. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, statutum, ordinationem, approbationem, & confirmationem prędicta, ac prout illa concernunt, omnia, & singula in dictis instrumentis contenta, auctoritate Apostolica tenore præsentium, approbamus, & confirmamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere debere, & inviolabiliter observari decernimus, supplentes omnes, & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Ac pro potiori cautela, ea omnia & singula, de novo etiam, sub excommunicationis latę sententiæ pœna, eo ipso incurrenda hujusmodi, necnon, quod de cetero perpetuis futuris temporibus, nonnisi fratres presbyteri dictæ Militiæ in Capellanos ad exercitium curæ animarum parochianorum prædictorum deputari possint, ipsique fratres presbyteri pro tempore deputati curam animarum dictorum parochianorum exercendi, & ab eis confessiones audiendi, & illis Eucharistiæ Sacramentum, & alia ecclesiastica Sacramenta ministrandi, & nuptias benedicendi, prout hactenus pręnominati presbyteri sæculares facere consueverunt, & alia omnia & singula, quæ ad Rectores parochialium Ecclesiarum, de jure vel consuetudine spectant, & quæ ipsi facere possent, faciendi absque aliqua præsentatione, seu dictorum Ordinariorum deputatione, licentia, vel consensu, plenam & liberam facultatem habeant, auctoritate præfata tenore præsentium statuimus, & ordinamus,

Privilegia Ordinis Cistercien. communicat.

§.11. Ac omnia & singula privilegia, indulta, exemptiones, immunitates, spiritualia & temporalia, dicto Cisterciensi Ordini, illiusque personis & locis, in genere hactenus per Sedem prædictam concessa, approbata, & confirmata, ac etiam iteratis vicibus innovata, quæ in usu sint, ad eamdem Militiam, illiusque Magistrum, Priores, Præceptores, personas Ecclesiasticas, & loca, familiares, & vassallos, præsentes & futuros, extendimus, & ampliamus, eaque illis expresse concedimus.

Contrariisque omnibus derogat.

§.12. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, statutis quoque & consuetudinibus, stabilimentis, usibus, & naturis, Militiæ & Ordinis prędictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, necnon quibusvis privilegiis, indultis, & literis Apostolicis, Militiæ & Ordini prædictis, sub quibusvis verborum formis concessis, confirmatis, & pluries innovatis, quibus etiam si pro eorum sufficienti derogatione, de eis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales id importantes, mentio, seu quęvis alia expressio habenda foret, tenoris hujusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis fidem dari decernit.

§.13. Ceterum quia difficile foret, Regi, Administratori, ac Prioribus, Pręceptoribus, fratribus, & aliis personis prædictis, singulas literas Apostolicas, super privilegiis, & aliis gratiis, dicto Ordini concessis, & per nos, ad eos ut præfertur, extensis, ut illis uti possint, apud se habere, & ad loca ubi expediens foret, deferri facere, volumus, & præfata Apostolica auctoritate decernimus, quod ipsarum literarum singularium transumptis, publici notarii subscriptione, & alicujus Curiæ Ecclesiasticę, seu Archiepiscopi, vel Episcopi sigilli impressione munitis, ea ubique fides adhibeatur indubia, quę eisdem literis originalibus adhiberetur, ubi essent exhibitæ vel ostensæ.

Nulli ergo &c.

D. P. A. 5. 1. Aprilis.

Datum Romę apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo octvoa Kalendis Aprilis, Pontificatus nostri anno quinto.

Quod

XXII.

Quod totalis obedientia Ordinis Cartusien. perpetuo sit sub Priore Majoris domus Cartusiæ, & Definitorum Capituli Generalis.

De hujus Ordinis confirmatione, & aliis ipsum concernentibus inspice notata supra apud Alex. III. Constitut. LXXXVIII. Cum vos, pag. 446. Tom. II.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. DUM ad fructus uberes, quos Cartusien. Ordo in agro militantis Ecclesię plantatus, velut arbor bona, produxit hactenus, & producit, considerationis nostrę oculos extendimus, & attendimus, quod dicti Ordinis professores, mortui mundo, sed Christo, qui est vera vita, viventes, pro universali salute fidelium incessanter ad Dominum preces effundunt, dignum, & congruum existimamus, illa provide concedere, per quæ illius professores, omni dissensionis, & inobedientię fomite semoto, sinceris valeant Domino mentibus inservire.

Universus Ordo subest obedientiæ Prioris Majoris domus Cartusię, & Definitorum Capituli Generalis, & si aliter fieret, ad laxiorem vivendi modum Ordo declinaret.

§. 1. Sane pro parte dilectorum filiorum Francisci Prioris Majoris domus Cartusiæ Gratianopolitanæ Dioecesis, ac Definitorum Capituli Generalis dicti Ordinis nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet omnes domus dicti Ordinis, citra, & ultra montes, ac ubilibet existentes, illarumque fratres, sub una obedientia, videlicet Prioris prædictæ domus Cartusiæ, & Definitorum dicti Capituli Generalis pro tempore existentium, existant; ut quos una Religio, & professionis vinculum alligavit, nulla æmulatio, nulla præsidendi ambitio, aut quævis alia causa ab invicem dividere debeat, sed caritatis vinculum in unitate pacis eos conservare: tamen quia humani generis inimico, qui propter invidiam inter primos parentes superbiæ fomitem, & æmulationem seminavit, procurante, & instigante, contingere posset, quod aliqui Fratres dicti Ordinis tentarent aliis obedientiis subiici, & ab eorum vero superiore, & capite discedere, ex quo eorum desiderium si effectum sortiretur, non solum eorum, sed aliorum Fratrum dicti Ordinis animarum periculum immineret, & eveniret, ac etiam ipsa Religio in dies scissuram pateretur, & successu temporis, ipsa Religio, quæ inter ceteras asperioris seu strictioris observantiæ existit, paulatim ad laxiorem vivendi modum declinaret, in ipsius Religionis vilipendium, & depressionem.

Supplicatur ergo Pontifici ut desuper providere dignetur.

§. 2. Quare pro parte Francisci Prioris, & Definitorum prędictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut omnes, & singulas personas dicti Ordinis, cujuscumque gradus, status, conditionis, vel præeminentię in ipso Ordine, nunc & pro tempore existentes, metu censurarum a præmissis coercere, & cum ex diversis aliis Ordinibus, etiam Mendicantibus, quamplures ad ipsum Ordinem Cartusien. utpote strictioris observantiæ, & Religionis transeant, quod ipsi sic transeuntes parem cum ipsis Fratribus dicti Ordinis Cartusien. statum, & fructum habere possint, ac alias in pręmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Qui propterea id poenis adjectis prohibet.

§. 3. Nos igitur, qui Ordinem prædictum, & illius personas, non cessantes in humilitatis spiritu, & contemplatione sublimium Domino famulari, in visceribus gerimus caritatis, Franciscum Priorem, & Definitores præfatos, ac eorum quemlibet a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, siquibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, quod omnes, & singulæ personæ dicti Cartusien. Ordinis cujuscumque gradus, status, & conditionis, vel præeminentiæ sint, vel fuerint nunc in ipso Ordine, & pro tempore existentes, quę per se, vel alium seu alios directe, vel indirecte, publice, vel occulte procuraverint aliquam divisionem in ipso Cartusien. Ordine, seu exemptionem al quarum domorum dicti Cartusien. Ordinis, & ipsius Ordinis, Fratrum a communi obedientia Prioris, & Capituli generalis prędictorum, eo ipso omnibus obedientiis, & officiis in ipso Cartusien. Ordine perpetuo privati, & ad similia, obedientias, & officia perpetuo inhabiles existant, ac omnibus, & singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, gratiis, & indultis, eidem Cartusien. Ordini, & illius personis, in genere, vel in specie quomodolibet concessis, & concedendis, sine spe rehabilitationis ad illa, perpetuo careant, literęque Apostolicæ desuper impetrandæ, gratiam sive justitiam concernentes, nullius sint penitus roboris, vel momenti, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo statuimus, & ordinamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane, quicquid secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Et prædictis Priori, & Capitulo generali, dat facultatem dispensandi, cum Fratribus Ordinis, etiam ex aliis Ordinibus ad eum translatis.

§. 4. Ac eisdem Priori, & Capitulo generali, dum pro tempore celebrabitur, seu illius Definitoribus pro tempore existentibus, quod ipso Capitulo Generali durante, cum quibusvis personis, & Fratribus dicti Ordinis Cartusien. etiam si ex aliis Ordinibus, etiam mendicantibus ad ipsum Ordinem Cartusien. transiverint, si alias ad hoc habiles fuerint, usque ad quascumque dicti Ordinis Cartusien. obedientias, etiam curam animarum Fratrum dicti Ord. Cartusien. habentes (si aliud impedimentum canonicum non obstat) assumi, & illas exercere, ac locum, & vocem activam, & passivam, tam in d. Capitulo Generali,

quam omnibus aliis tractatibus, & negotiis in ipso Ordine expediendis, cum aliis Fratribus ejusdem Cartusien. Ordinis habere possint, & valeant dispensandi, eadem auctoritate licentiam, & facultatem concedimus per præsentes.

Derogat Clement. V. de Regularibus, & ceteris contrariis.

§. 5. Non obstantibus felicis recordationis Clementis Papæ V. prædecessoris nostri, super hoc in Concilio Viennen. edita, quæ incipit, Ut professores, & aliis Apostolicis constitutionibus, necnon Cartusien., & aliorum Ordinum prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, ac illis sub quibuscumque tenoribus concessis, privilegiis, indulgentiis, indultis, ac literis Apostolicis, quibus quatenus in aliquo præmissis obstent, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo, &c.

Dat. P. A. 5. 16. Julii.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo octavo, decimo sexto Kalendis Julii, Pontificatus nostri Anno V.

XXIII.

Quod Ordo Fratrum Eremitarum Sancti Augustini, gratiis, & privilegiis aliorum Ordinum Mendicantium perfruatur.

JULIUS PAPA II.

Dilecto filio Fratri Ægidio Ordinis Erem. S. Augustini Priori Generali.

Exordium.

ETSI ad benemerendum cum de universa religione, tum præcipue de Augustiniana, cui tu præes, propensi magnopere sumus, libellus tamen, quem de Ecclesię incremento edidisti, fecit nos ad res, vel tuas, vel tui Ordinis longe propensiores.

Licentia nova loca pro Ordine acquirendi non obstante *cap. 1. de excess. Prælat. in 6.*

§. 1. Cum igitur superiore anno per nostras literas quędam religioni tuę concesserimus, inter quæ id erat, ut loca oblata, tu Fratresque tui, tam qui sunt, quam qui erunt, capere pro religione possitis; nunc per has nostras, ea quæ concessimus, clarius declaranda duximus. Eamdemque locorum suscipiendorum facultatem, ad alia quæcumque loca, domos, Ecclesias, etiam parochiales, ac cujuscumque sint Ordinis, aut conditionis suscipiendas extendimus. Damusque proprio tam motu quam scientia, atque de plenitudine potestatis, ut hæc omnia capere possitis, facta vobis potestate, tam per literas quas supra memoravimus, quam per harum concessionem, declarationemque literarum. Licere igitur vobis perpetuo decernimus, hæc omnia posse capere, absque alia Sedis Apostolicæ concessione: Non obstante pię memorię Bonifacii VIII. Constitutione prohibente nova loca ædificari.

Privilegia, quæ in Mare magno, & alibi sunt, confirmantur, & dantur gratiæ aliorum Mendicantium.

§. 2. Confirmavimus etiam privilegia Religionis vestræ per easdem literas, quod plane, tam de iis omnibus intelligimus, quæ vestrum Mare Magnum continet, quam de aliis omnibus Apostolicis concessionibus, quarum apud vos, aut Apostolicæ literę, aut authentica exempla servantur. Confirmamus, & privilegiorum communionem, quam fel. rec. Sixtus prędecessor noster fecit, inter vos, Mendicantesque alios. Decernimusque, ac volumus, quicquid usque in hunc diem Ordini Minimorum, aut Prædicatorum, aut Carmelitarum, aut Servorum concessum ab Apostolica Sede est, & quicquid in futurum concedetur, vobis concessum esse, fratresque tuos eisdem concessionibus perpetuo uti posse, perinde ac si vobis nominatim concessa essent.

Facultas benedicendi vestes, & vasa Sacra.

§. 3. Dedimus præterea tibi potestatem sacrandi, benedicendique corporalia, vestes, & ea quæ sacris usibus necessaria sunt. Quo quidem munere, tam te, quam qui pro tempore erunt, aut Generalis, aut Vicarius fungi posse decernimus.

Prohibitio exeundi ab Ordine.

§. 4. Ut vero exeuntium ab Ordine tuo motibus occurramus, confirmamus in primis fel. rec. Martini prædecessoris nostri decretum, ut nemo e tuo Ordine, ad aliquem aliorum Ordinum occasione arctioris regulæ transire possit. Volumusque ut quisquis in tua religione professus, sive ad sacros ordines promotus in ea fuerit, quam rem professionis loco, & esse, & haberi statuimus, habitum dicti Ordinis relinquere aut mutare non possit, nisi missionem, literasque a Generali Ordinis obtinuerit. Quod tam de iis, qui hactenus exierint intelligi volumus, quam de his qui in posterum exituri sunt, etiam si Apostolicas literas obtinuerint.

Prohibitio desuper litigandi.

§. 5. Ne vero protervis relinquatur litigandi, repugnandive locus, si quis eorum exeuntium causam in Romana Curia, super ea recommitti hactenus obtinuerit, aut in posterum obtinebit, ubi ad inhibendum, aut alia hujusmodi agendum itum fuerit, motu, scientia, & potestate prædictis, lites hujusmodi ad nos advocamus, atque omnino extinguimus. Statuentes æque valere hoc decretum nostrum, ac si judicum nomina, atque alia omnia, quæ supra commemorata sunt hic satis expressa essent, etiam si Sacri Palatii Apostolici Auditores existerent. Volumusque, ut quicquid super hac re fiat, aut factum sit, etiam si causam, aut nos, aut Apostolica commiserit Sedes, pro infecto omnino haberi. Irritum præterea esse, atque inane, quicquid super his, Apostolica, sive alia quavis auctoritate secus contigerit, aut agi, aut attentari. Fratres vero qui ita exierint, quocumque induti habitu sint, mandamus ut capi cures, ad religionemque vestram redire, quacumque ratione compellas.

Fides transumptorum.

§. 6. Denique fidem adhiberi mandamus, non modo nostris his literis, verum etiam & earum exemplis, modo Prælati aut notarii alicujus signo obsignatę fuerint. Datum

Dat. P. A. 5. 16. Junii. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die decima septima Junii. millesimo quingentesimo octavo, Pontificatus nostri Anno V.

XXIV.

Contra pugnantes in duello, aut illud permittentes in Statu Ecclesiastico.

JULIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. Regis pacifici qui regnat in cælis, licet insufficientibus meritis vices gerentes in terris, cunctorum fidelium statui, prout ex susceptæ servitutis tenemur officio indefessa solertia intendentes, ac animarum periculis obviare cupientes, ad ea per quę ubique, præsertim in terris Romanæ Ecclesiæ sponsæ nostrę subjectis inter fideles eosdem, cædes, rixæ, & contentiones cessent, scandalorum tollantur fomenta, pax, & concordia vigeant, prosperisque eorum successibus consulatur, opportunæ provisionis operam impendimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Causæ istius prohibitionis. §. 1. Sane non sine maxima animi nostri perturbatione accepimus, quod nonnulli fidelium prædictorum, inimico humani generis instigante, & aliquibus causis occurrentibus, & plerumque minimis, & inhonestis, ac levibus verbis ad contumelias, contentiones, & diffidationes devenientes, ut alter alterius sanguine satietur, ad temporales Principes, & dominos maxime Civitatum, Terrarum, & locorum Sedi Apostolicæ subjectorum confugiunt, ut eis locum tutum, sive campum ad duellum, seu pugnandum assignent. Et quam suis Principes, & domini præfati, duellum sive pugnam eis dissuadere, & prohibere deberent, tamen plerumque locum, aut campum tutum hujusmodi assignant, malevolumque altercantium propositum ad executionem augent, magisque uni quam alteri favent, ex quo hominum mortes repentinæ, & nisi divina gratia præveniantur, animarum perditiones, mutilationes, & vulnera, inter astantesque pugnantium amicos, odia, & altercationes, & ex uno inconvenienti plura oriuntur in ipsorum fidelium animarum, & corporum periculum, generisque humani præfati jacturam, perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum.

Prohibitio duellorum in Statu Ecclesiastico. §. 2. Nos igitur qui fidelium prædictorum, tranquillitatem, & pacem sinceris desideriis exoptamus, saluberrimis Christianæ Religionis documentis, & exemplis Deum tentandum non esse præmoniti, Salvatorisque Domini nostri Jesu Christi, qui Petro Apostolorum Principi, ut gladium mitteret in vaginam mandavit, pręceptis edocti, attendentes hominem homini, inter quem cognationem quamdam natura constituit, insidiari nefas, & gladiatoria munera, & purgationes hujusmodi vulgares a religionis nostræ pietate damnari, cruentaque spectacula a sacris canonibus, & imperialibus legibus inhibita & improbata, sicque pugnantes infamia notari, & diversis pœnis puniri, & cum omni tempore, potissimum tamen in ocio civili, & domestica quiete publica detestanda esse, motu proprio, non ad alicujus super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, hac in perpetuum valitura constitutione, duellorum, & gladiatorum hujusmodi usum damnamus, & improbamus, & in terris Romanæ Ecclesiæ mediate, vel immediate subjectis, per quoscumque quavis auctoritate, & potestate, ac nobilitate fulgentibus, sub excommunicationis latę sententiæ pœna e quacumque causa, etiam a legibus permissa, fieri omnino prohibemus: Dictosque pugiles taliter pugnantes, ubique impune capi posse, & puniri, pro homicidio, vel vulnere, juxta juris communis dispositionem, nulla eis consuetudine suffragante, statuimus. Corporaque in duello in terris Ecclesiæ, mediate, vel immediate subjectis facto morientium in sacro sepeliri prohibentes.

§. 3. Sub simili excommunicationis pœna, & interdicti ecclesiastici, omnibus, & singulis utriusque sexus, Ducibus, Comitibus, Marchionibus, Domicellis, Baronibus, & aliis temporalibus Dominis, Vicariis, Communitatibus, & Universitatibus Civitatum, Terrarum, & locorum præfatæ Romanæ Ecclesiæ, mediate, vel immediate subjectorum mandantes, ne de cetero perpetuis futuris temporibus, aliquibus cujuscumque dignitatis, & nobilitatis fuerint, & ex quacumque causa, etiam a legibus non improbata, locum seu campum liberum ad duellum, seu alias ad pugnandum tutum, quomodolibet assignent, concedant, seu tradant, aut assignari, concedi, seu tradi faciant, vel permittant, sub excommunicationis latæ sententiæ, & quatuor millium ducatorum Camerę Apostolicæ applicandorum pœna pro qualibet vice incurrenda. Et si hujusmodi constitutionis violatores, ultra dictam primam vicem fuerint, ultra dictas pœnas, feudo seu vicariatu, quem a dicta Romana Ecclesia obtinuerint, privatos fore Apostolicá auctoritate, tenore præsentium præcipimus, mandamus, atque decernimus, non obstantibus quibuscumque statutis, & consuetudinibus, privilegiis, indultis, & concessionibus quavis auctoritate editis, & quibusvis concessis, ceterisque contrariis quibuscumque. Prohibitio illa permittendi.

§. 4. Volumus autem quod præsentes literę nostrę, postquam in valuis Basilicæ Principis Apostolorum, & in Campo Florę in Urbe affixæ fuerint, omnes, & singulos cives Romanos, & alios in Urbe commorantes, affixis quindecim diebus, alios vero Duces, Comites, Marchiones, Domicellos, Barones, & alios temporales Do- Hæc Bulla ligat post publ.

Dominos, Vicarios, Communitates, & Universitates præfatas Civitatum, Terrarum, & locorum Sedi præfatæ, mediate, vel immediate subditorum, decurso mense arctent, contrafacientes pœnas præfatas incurrant, in omnibus, & per omnia, perinde ac si eis omnibus, & singulis contrafacientibus, personaliter, & particulariter intimatæ fuissent.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Dat. P. A. &. 24. Febr. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo nono, sexto Kalendas Martii, Pontificatus nostri Anno sexto.

XXV.

Prohibitio occupandi bona naufragantia in locis Maris S. R. E.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Romanus Pontifex pacis, & justitiæ prę- cipuus Conservator, & auctor, ac pietatis amator, quæ in Christifidelium præjudicium, temere attentari intelligit, ne graviorem tendant in noxam, opportunis, & variis remediis providet, ac perversorum temeritatem compescit, bonorum vero operum sectatores spiritualibus præmiis remunerat, prout id in Domino conspicit salubriter expedire.

Causæ Constit. ferendæ. §. 1. Sane plurimorum Nautarum lamentabili querela didicimus, quod ipsi Maris periculo se, & eorum merces exponant, ut Curiæ Romanæ, & illius Curialium commodis, ex mercibus per eos ad eamdem Curiam mari advectis, provideatur. Quia tamen quandoque eorum naves, vegetibus vini, & aliis mercibus, rebus, & victualiis onustæ, contrariis ventis impulsæ, & tempestatibus actæ, miserabiliter naufragium patiuntur, ac fluctibus maris violenter ejectæ, integræ quandoque ad littus perveniunt, aut terram alicujus Domini etiam temporalis attingunt, nonnumquam etiam aliquarum mercium, & rerum jactum faciunt, alleviandæ navis gratia, ne naufragium patiantur animo illa recuperandi, non pro derelictis habentes, & cum ab incolis, & habitatoribus, ac Gubernatoribus Civitatum, Terrarum, & locorum, juxta quorum littora naves ipsæ naufragium hujusmodi patiuntur, vel bona jactata pervenient, sperent eorum calamitati, auxilia meritoria præstari, ac in re tam luctuosa, ac pietate, & miseramine digna, opem ferri, propriis oculis cernunt, & in calamitatum suarum consolatione, se ipsos mercibus, ac vegetibus, quæ beneficio Dei, e maris periculo ad littus salvę pervenerunt, damnabili, & execranda cupiditate spoliari, & privari, ipsique spoliantes, & rapientes, & locorum Domini, illa ad eos ex antiqua consuetudine spectare, eaque licite retinere posse affirmare pręsumunt, quo fit, ut nautæ ipsi ab hujusmodi mercium ad Urbem nostram vectione retrahi cogantur, non absque Curiæ Romanæ, & Urbis jactura, nisi desuper opportune provideatur.

Consuetudo occupandi bona naufragata ad littora Maris locorum S. R. E. improbatur. §. 2. Nos considerantes, tam civili, quam canonica lege licere unicuique naufragium suum impune colligere, ac jacta in mari alleviandi oneris causa recuperare, illaque deripientes furtum committere, & graviter delinquere, ac christianos naufragium patientes, rebus suis spoliantes diversis pœnis puniri, & propterea consuetudinem prædictam tamquam contra regulam fidei, qua unus alteri auxilio esse tenetur, merito corruptelam appellari, neminemque suffragari debere, cujuscumque temporis cursu munitam. Volentesque sicut nostro incumbit pastorali officio, omni mari, terraqne ad Almam Urbem nostram venientium, securitati, & tranquillitati providere, periculisque hujusmodi obviare, ac venientium ad Almam Urbem ex omnibus mundi partibus, tamquam ad matrem, de necessariis cum opulentia providere necnon animarum eorumdem Christifidelium saluti consulere; Motu proprio non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa nostra scientia, consuetudinem capiendi, & retinendi bona per naufragium, vel jactum leviandæ navis gratia, aut alia necessitate urgente factum, ad littora maris civitatum, terrarum, & locorum Romanæ Ecclesiæ, mediate, & immediate subjectorum pervenientia, tamquam corruptelam allegari non posse, illamque nulli, in judicio vel extra illud suffragari debere auctoritate Apostolica tenore præsentium, decernimus, & declaramus.

Pœnę in contravenientes, imponuntur §. 3. Et ultra pœnas, tam a lege quam a Canone in tales spoliantes bonis suis Christianos naufragium patientes, & raptores in littore maris civitatum, terrarum, & locorum Romanæ Ecclesiæ, mediate, vel immediate subjectorum hujusmodi hactenus inflictas, quas pro potiori cautela innovamus, & confirmamus, talium spoliantium cujuscumque auctoritatis & dignitatis fuerint, bona & jura quæcumque, auctoritate & tenore præmissis, confiscamus, & publicamus, illaque Cameræ Apostolicæ confiscata & publicata, & locorum Dominos, & Vicarios id fieri permittentes, excommunicatos eo ipso fore decernimus, & etiam declaramus, dictosque raptores in fragranti crimine repertos, ut latrones & grassatores puniri posse, alias ut fures, præterquam si nautis in manifesto naufragii & submersionis periculo constitutis, eorum opem & auxilium implorantibus & exposcentibus, non absque vitæ discrimine, in personarum & rerum conservatione auxilio fuerint, vel alias ab imminentis & præsentanei naufragii periculis ipsorum labore & animo liberaverint, & salvos reddiderint,

aut

aut bona jam deperdita recuperaverint, iis enim casibus, eos statuto, consuetudine juvari, illaque allegari posse, ac illis stari debere decernimus.

Indulgentia pro dantibus auxilium.

§.4. Et ut fideles ad præmissa allician-tur, ac ab eis naufragium hujusmodi patientibus promptiora subsidia præbeantur omnibus & singulis utriusque sexus Christifidelibus, qui auxilium, consilium & favorem, naufragium patientibus, in recuperatione & conservatione bonorum suorum præstiterint, decem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis pænitentiis misericorditer in Domino relaxamus.

Executores deputantur.

§.5. Et nihilominus Camerario, Clericis & Præsidentibus, & Auditori Cam. prædictę, earumdem tenore præsentium committimus & mandamus, quatenus vel duo aut unus eorum per se, vel per alium seu alios præmissa, ut quotiens, & quando opus fuerit publicantes, faciant auctoritate nostra, illa a quibusvis personis, cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, inviolabiliter observari, ac pro illorum subsistentia firmiori, etiam scripturas necessarias desuper expediant. Contradictores per censuram ecclesiasticam, & alia juris remedia, appellatione postposita compescendo.

Obstantia tollantur.

§.6. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

D. P. An. 6. die 24. Febr.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo nono, sexto Kalen. Martii, Pontificatus nostri anno sexto.

XXVI.

Renovatio privilegii Monialium, & Fratrum Minorum Ordinis S. Francisci, de novis Monasteriis circa eorum domos infra spatium CCC. cannarum non ædificandis.

Alias hoc Privilegium huic Ordini concessit Clemens IV. Const. XII. Tom. III. Par. I. pag. 446.

JULIUS PAPA II.

Dilecto filio Vicario generali Ultramontano Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ.

Clem. IV. privilegium concessit Ordini S. Francisci.

Exponi nuper nobis fecisti, quod inter alia privilegia a Summis Pontificibus prædecessoribus nostris Ordini Fratrum Minorum concessa, ac per fel. record. Sixtum IV. etiam prædecessorem nostrum, ac per nos respective confirmata, ac de novo concessa a fel recordat. Clemente Papa IV. prædicto Ordini, ejus pauperrimo statu considerato, ut idem Ordo in eadem arctissima paupertate, ac professionis suæ puritate, & integritate, ad Dei servitium, & ejus Ecclesiæ fructum tranquille conservetur, concessum fuit, ut prope domos fratrum prædicti Ordinis, certi utriusque maxime feminei sexus Religiosi in eodem privilegio contenti, infra spacium trecentarum cannarum, domos seu Monasteria ædificare minime possint, sub certis censuris & pœnis in eodem privilegio contentis.

Quod fuit communicatum Ordini S. Dominici.

§.1. Quod quidem privilegium fratribus Ordinis Prædicatorum etiam concessum fuit, ut omnia privilegia omnibus aliis Mendicantium Ordinibus, prædicto maxime Prædicatorum Ordini concessa, Ordini fratrum Minorum fuissent communia, & hujusmodi Minorum Ordinis fratres illis uterentur, potirentur & gauderent, ac si illis specialiter & expresse concessa fuissent.

Clem. IV. illud reduxit, contra d. Ordinem S. Dominici ad an. 140.

§.2. Præterea Clemens IV. prędecessor prenominatus, ob nonnullas causas animum suum moventes, privilegium prædictum, quod prędicti Ordinis Prędicatorum fratribus concesserat, ad spatium centum quadraginta cannarum reduxit, prout in omnium summorum Pontificum prefatorum literis desuper confectis plenius continetur.

Unde fuit dubitatum si reductio esset, etiam contra Ordinem S. Francisci.

§.3. Sed quia a nonnullis hesitatur, an ex eo quod prędictorum fratrum Prędicatorum privilegia præfatis fratribus Minoribus communicata sunt, privilegium præfatum trecentarum cannarum prædictarum, eisdem fratribus Minoribus specialiter concessum, ad prædictas centum quadraginta cannas sine alia speciali coarctatione, seu reductione esset coarctatum, vel reductum. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Hic ideo Pontifex idem Privilegium d Ordini S. Francisci iterato concedit.

§.4. Nos igitur sacræ Religionis fratrum Minorum prędictorum honestatem, paupertatem, ac puritatem considerantes, merito inducimur, ut eam specialibus favoribus & gratiis prosequamur, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, prædictam coarctationem, seu reductionem contra prædictum Fratrum Prædicatorum privilegium factam, præfatis fratribus Minoribus nocere non debere, nec præfatam privilegiorum communicationem in damnum, sed in favorem Prædictorum fratrum Minorum esse concessam. Et ideo confirmationem & novam concessionem per prædictum Sixtum IV., & per nos respective factam, in suo robore permanere debere, auctoritate Apostolica declaramus, ac potiori pro cautela idem privilegium, & inde secuta quęcumque, prædictis Fratribus Minoribus confirmamus & approbamus. Et quatenus opus sit, prædictarum trecentarum cannarum privilegium, tenore pręsentium, auctoritate præfata eisdem fratribus Minoribus de novo concedimus.

Quibuscumque non obstan.

§.5. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus Apostolicis, privilegiis quoque, & indultis, ac quibuscumque literis Apostolicis in contrarium concessis, ceterisque contrariis quibuscumque.

D. P. An. 6 die 21. Maii

Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die vigesima prima Maii

Maii, millesimo quingentesimo nono, Pontificatus nostri Anno sexto.

XXVII.

Extensio constitutionis a Pio II. editæ, contra appellantes a Romano Pontifice, ad futurum Concilium, eorumque complices & fautores.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

SUspecti regiminis nos cura solicitat, ut eorum malitiis & audaciæ, quorum sceleris cæcitas, & damnandæ ambitionis improbitas, animas occupantes (discordiarum fautore, ac schismatum inventore & alumno, humani generis inimico procurante) eos in illam temeritatem impellunt, ut quæ sibi a jure interdicta, & a Sanctis Patribus, etiam in Congregatione fidelium, pro hujus sanctæ Sedis dignitate, & Ecclesiæ unitate servandis, ad schismatis occasionem tollendam (quo in Dei Ecclesia perniciosior morbus inveniri vix potest) Spiritu Sancto cooperante, non minus provide & salubriter, quam necessarie, decreta & statuta esse noverint, damnata audacia, & exquisitis artibus & fraudibus attentare temere conentur, & eis contravenire contendant, nunc novorum editione jurium, nunc antiquorum innovatione & declaratione, nunc vero extensione, & novarum pœnarum adjectione, prout salubriter expedire conspicimus, solicitis studiis obviare curemus.

Pius II. prohibuit appellari ad futurum Concilium.

§.1. Sane licet olim fel. rec. Pius Papa II. prædecessor noster de fratrum suorum S. R. E. Cardinalium, cunctorumque Prelatorum, ac divini & humani juris interpretum, Curiam Romanam sequentium, in dieta, seu Congregatione Mantuana existentium approbatione, matura prius & gravi præmissa discussione, & de eorumdem congregatorum unanimi consilio & assensu, ac ex certa scientia provocationes ad futurum Concilium, efficacissimis, & palpabilibus rationibus, tamquam erroneas & detestabiles damnaverit, ac sub excommunicationis late sententiæ, & interdicti pœnis præceperit, ne qua persona cujusvis dignitatis, sive etiam Universitas, aut Collegium, quovis quæsito colore, ab ordinationibus, sententiis, seu mandatis quibuscumque suis ac successorum suorum appellationem hujusmodi interponere auderet, & contrafacientes, una cum fautoribus suis, & consilium, auxiliumve prestantibus, (sive hi tabelliones essent, sive testes, sive advocati, sive alii quicumque) non solum pœnis & censuris predictis, sed etiam iis quæ læsæ majestatis, & hæretice pravitatis reis imponuntur, obnoxios esse statuerit.

§.2. Leonardus tamen Lauredanus Dux, Rogati. ac generale Consilium, & Commune Venetiarum, omnesque, & singuli patritii, & cives Communis ejusdem, una cum Provisoribus, Potestatibus, Commissariis, & reliquis officialibus suis (quorum auctoritate, industria, consilio, opere aut favore, civitates, oppida, castra, & arces ad nos & Sanctam Romanam Ecclesiam legitime pertinentes, occupate fuerant aut detinebantur) de fratrum nostrorum consilio, a nobis requisiti & moniti, ut intra certum terminum, sub penis tunc expressis, nos, & sanctam Apostolicam Sedem plene, & omni ex parte, in concessa sibi auctoritate & libertate. cum obedientia recognoscerent & reintegrarent, ac Ravennam, Cerviam, Ariminum, Faventiam, Sarsinam Civitates, cum oppidis, castris, terris, & districtu ipsarum, cumque Cæsenaten. Forolivien. ac Imolen. territoriis, castris, oppidis, terris, & locis, quæ occupabant, integre & expedite, nobis, & dictæ Romanæ Ecclesiæ, cujus juris esse noscebantur, relaxarent, atque inde recederent, nec impedirent, quo minus illorum cives & habitatores, ad piæ matris suæ Romanæ Ecclesie obedientiam reverterentur, omnes eorum fautores ab auxilii in talibus præstatione deterrendo, ita quod requisitioni, monitioni, & mandato nostro hujusmodi non parentes, majoris excommunicationis sententia, de simili consilio, eo ipso innodati censerentur, a qua, præterquam in mortis articulo constituti, per alium, quam per Romanum Pontificem, etiam pretextu cujuscumque facultatis, cuicumque pro tempore concesse, absolvi non possent (quamquidem excommunicationis sententiam in hujusmodi non paritionis eventum, iteratis etiam vicibus aggravavimus) paternis monitis, & salutaribus jussis obsequi, prout debebant, indebite recusantes, ceu qui juri proprio diffidunt, & superioris mandata contumaciter obaudiunt, ut que minus juste usurparunt, indebite, etiam cum animarum suarum detrimento, retineant, ad prohibitum, atque damnatum remedium confugientes, a requisitione, monitione, & mandato, ac sententiis, censuris, & pœnis predictis, nulla constitutionis Pii prædecessoris, hoc expresse vetantis habita ratione, ad futurum Concilium, temere, ut accepimus, provocarunt.

Veneti tamen moniti ab isto Pontifice, ut bona Sedis Apost. occupata dimitterent ad futurum Concilium provocarunt.

§.3. Prout etiam perditionis filii, quondam Joannes Bentivolus, & ejus nati cum eos a tyrannica oppressione dilectæ Civitatis nostræ Bononiæ expellere decrevissemus, damnabiliter fecisse dicuntur, videlicet ad futurum Concilium prædictum appellasse, & provocasse.

Bentivoli etiam Bononiæ occupatores, itidem appellarunt.

§.4. Nos igitur quam detestanda sit perversitas attendentes, qui propriis innixi commodis, & nefariis cupiditatibus mancipati, salubria decreta Patrum, & superiorum jussa spernentes, inconsutilem Christi tunicam scindere, ac etiam scissionis causam habere contendunt, & Ecclesie unitatem dividere, prædictæ sanctæ Sedis

Et nonnulli prætendunt non contravenire, si actuali appellationi, & scripturæ se non immiscent.

Sedis Apostolicæ principatum tollere, & contra tot Sanctorum Patrum, & Sacrorum Conciliorum decreta, temere, & damnabiliter, magna audacia venire non erubescunt, & contrafacere non verentur, asserentes inter cetera, consulentes, persuadentes, determinantes, seu determinationi hujusmodi interessentes, sola consilii præstatione seu persuasione, deliberatione, quod aliquibus casibus a Romano Pontifice, seu ejus sententia, vel decreto, ad futurum Concilium generale appellari possit, dicta Pii prædecessoris constitutione non ligari, nisi in ipsa actuali appellatione, & illius interpositione, vel scripturæ compositione se immiscuerint, de cetero tali assertione se excusare, ac tale quid in posterum præsumere impune valeant, opportunam tam immani, & periculoso morbo medelam adhibere volentes.

Declaratio Bullæ Pii II.

§.5. Hac generali, & in perpetuum valitura constitutione, ex certa nostra scientia, & potestatis plenitudine, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. Eccl. Cardinalium consilio promulgata, sancimus, constitutionem Pii Predecessoris præfatam, tam citra quam ultra montes, & ultramontanis partibus, quoad omnes, tam ecclesiasticas quam sæculares personas, etiam Regali dignitate, ac Cardinalatus honore fulgentes, capitula, universitates, communitates, & collegia, congregationes, & synodos, ac parlamenta, valuisse, valere, & perpetuo valituram declaramus, cum suppletione solemnitatis cujuslibet, etiam publicationis omissæ (cujus in illa edenda vel publicanda defectus prætendi posset, quæ juxta illam fieri requirebatur) eamque ex præterito, nunc & in posterum inviolabiliter observari mandamus, ipsius violatores, cujuscumque dignitatis existant, pœnis, & censuris in eadem expressis, quocumque tempore subjacere statuentes, contraria consuetudine, seu potius corruptela non obstante.

Alias addit pœnas.

§.6. Decernentes & declarantes ultra pœnas impositas (quas ipso facto dictos violatores, & contravenientes incurrere volumus) ipsos & eorum quemlibet, pro veris & indubitatis schismaticis, & inconsutilis tunicæ Domini nostri Jesu Christi violatoribus, & dissipatoribus, ac de Catholica fide male sentientibus, habendos & reputandos, pœnisque canonicis, & legalibus contra tales impositis, subjacere, & cum Dathan, & Abiron partem, & damnationem habere, ipsasque etiam pœnas & earum quamlibet omnes illos incurrere volumus, cujuscumque conditionis existant, & gradus prærogativa fulgeant, qui in Senatu, consiliis, parlamentis, congregationibus etiam synodalibus, & provincialibus, vel alias quomodolibet, tacite vel expresse, voce vel scripto per se vel alium (cujuscumque timoris, vel reverentiæ velamine, vel prætensa excusatione, & superioris mandato non obstantibus) decreverint, consuluerint seu deliberaverint, vel aliorum dicta approbaverint, consilium aut vocem dederint, ut ad futurum universale Concilium, a nobis, vel successoribus nostris Romanis Pontificibus, contra prædictam Constitutionem appellare liceat, possit, vel debeat, dictas pœnas ad ipsos, & eorum quemlibet contravenientem in præmissis, tenore præsentium extendentes, & locum habere declarantes, omni ambiguitate cessante.

Venetorum, & aliorum appellationes nullas esse declarat.

§.7. Et nihilominus provocationes, & appellationes, tam per Leonardum Ducem, Rogatos, Consilium, & commune Venetiarum factas hujusmodi, quam per quoscumque alios prædictos pro tempore faciendas, & inde secuta quæcumque (utpote contra Pii prædictam ac præsentem Constitutionem attentatas) nullas, prout sunt, & invalidas, nulliusque roboris vel momenti fuisse, & pro tempore fore, auctoritate, scientia, & potestate similibus, statuimus, decernimus, & declaramus, ac pro potiori cautela, cassamus, & annullamus.

Loca ad quæ contraventores declinant interdicto suppónit.

§.8. Et ultra supradictas pœnas (quas contra constitutionis hujusmodi violatores in suo robore permanere decernimus) loca quæcumque, ad quæ violatores ipsos declinare, & in quibus scienter stare permitti contigerit, ecclesiastico supponimus interdicto, decernentes illud, quamdiu ipsi violatores inibi scienter steterint, ut præfertur, & per triduum post eorum inde discessum, firmiter observari. Ac præsentes literas in quinterno Cancellariæ etiam describi mandamus.

Derogatio contrariorum.

§.9. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

Dat. P. An. 6. 1. Julii.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo nono, Kalen. Julii, Pontificatus nostri anno sexto.

XXVIII.

Facultates, & privilegia Commissariorum Fabricæ S. Petri Principis Apostolorum de Urbe.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Universis, & singulis præsentes literas inspecturis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Petrus Apostolor. Princeps est.

Liquet omnibus Christianæ fidei cultoribus, beatum Petrum ab ipso Salvatore nostro Domino Jesu Christo Apostolorum Principem fuisse constitutum, eique ligandi atque solvendi animas cœlesti privilegio traditam esse potestatem, cum ei dicitur, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni Cœlorum, & quod-

quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum, & in cœlis.

Hic ideo Pontif., ejus successor volens B. Petri Basilicam in Urbe, magnificentius reædificare.

§. 1. Unde nos qui licet imparibus meritis ejusdem cœlorum clavigeri successores sumus, & ejus loco in sancta Dei Ecclesia residemus, considerantes quod diffusis per orbem terrarum Ecclesiis, ex injuncto nobis a Deo Apostolatus officio providere teneamur, ut Ecclesiæ ipsę, quæ domus Dei sunt in suis structuris et ædificiis non solum conserventur sed etiam, si opus fuerit, reparentur, circa tamen Basilicam de Urbe ipsius Petri Principis Apostolorum, majorem curam, et diligentiam adhibere nos convenit, ut sicut ipse Beatus Petrus ab ipso Salvatore nostro Princeps Apostolorum est constitutus, ita etiam ipsius Basilica, quæ non parva reparatione indiget inter ceteras Urbis, et Orbis Ecclesias, congruentibus, ac etiam necessariis ædificiis reædificetur, construatur, et amplietur, ac reædificata, et ampliata conservetur.

Pro subventione Fabricæ, his qui infra annum operam, vel pecuniam darēt, vel promitterent, concessit facultatem.

§. 2. Et cum nuper ex præmissis, et certis aliis rationabilibus causis, juxta nostri cordis desiderium ad dictæ Basilicæ restaurationem manus operarias apposuissemus, cognoscentes fabricam hujusmodi absque piis, & largis fidelium erogationibus ad finem optatum perduci non posse, per quasdam primo universis Christifidelibus utriusque sexus, qui infra annum a die publicationis earumdem computandum in capsa ad hoc in dicta basilica collocanda per seipsos mitterent, vel per alios mitti, & poni facerent, tantum quantum, eorum pia devotio eis dictaret in pecunia numerata, aut rebus aliis ad opus ipsum convertendis, vel circa opus se personaliter exercerent, seu bonæ Memoriæ Henrico Archiepiscopo Tarentino Generali Thesaurario nostro, se ad pie erogandum aliquid ad opus ipsum juxta eorum piam devotionem efficaciter obligarent.

Confessorem eligendi, qui certis tunc expressis casibus eos absolueret.

§. 3. Ut idoneum possent eligere confessorem, qui eos a certis tunc expressis casibus absoluere, & super certis etiam tunc expressis in foro conscientiæ dumtaxat dispensare posset, concessimus facultatem.

Postea, ut hujus concessionis, etiam Ultramontani, participes essent, d. annum ad ejus beneplacitum prorogavit, & Cōmissarium in illis partibus deputavit, ad colligendas d. eleemosynas.

§. 4. Et deinde provide attendentes, difficile fore prædictas infra annum a die illarum publicationis ad notitiam Christifidelium ultra montes consistentium, pervenire posse, ipsas per alias nostras literas ad nostrum beneplacitum prorogavimus, & cunctorum Christifidelium salutem, precipue illorum, qui in vigintiquinque Provinciis, in quibus Vicarius Generalis Ordinis fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum citra montes existit, juxta morem dicti Ordinis numerandis, & sub quibus etiam tota Italia, Sicilia ultra Pharum, Corsica, Creta, Cyprus, Rhodus usque ad Hierosolymam, Dalmatia, Croatia, Bosna, Ungaria, Austria, Bohemia, & Polonia, ac Insulæ Maris mediterranei continentur, degunt, affectantes, ac considerantes, quod licet Christifideles hujusmodi in dictis provinciis, & insulis habitantes, devote cuperent dictarum indulgentiarum pro dicta Fabrica concessarum participes fieri; tamen quoniam ob locorum distantiam personaliter ad dictam Fabricam se conferendi, aut per alium pias eleemosynas, pro hujusmodi fabrica in dictam capsam transmittendi omnimodam commoditatem non habeant, æternæ animarum suarum saluti, & dictæ Fabricæ opportunæ subventioni consulere cupientes, exemplo ipsius Salvatoris nostri, qui ad diversas mundi partes, ad prædicandum Sanctum Euangelium, ut animas Patri lucrifaceret, suos Apostolos misit, quantum ex alto conceditur, universis ejusdem Christifidelibus utriusque sexus, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existerent, etiam Ecclesiasticis religiosis, ac aliis sæcularibus, per universas provincias & insulas prædictas constitutis, vere pœnitentibus, & confessis, qui infra annum, & deinde ad beneplacitum nostrum, a publicatione priorum literarum nostrarum prædictarum in dictis provinciis, & insulis facienda computandum, Ecclesias in dictis provinciis, & insulis, quas quondam Hieronymus de Torniello, Ordinis fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum professor tunc in humanis agens, & qui dicti Ordinis Vic. Generalis citramontanus tunc existebat, & cui propter vitæ integritatem curam indulgentiarum prædictarum in dictis provinciis, & insulis singulariter commisimus, & quem ad hæc, ac infrascripta, & alia tunc expressa peragenda, in dictis provinciis, & insulis, nostrum, & Apostolicæ Sedis Nuncium, & Commissarium ad dictum annum, & beneplacitum fecimus, constituimus, & deputavimus, nominaret juxta ejusdem Nuncii, & Commissarii, seu deputandi, & deputandorum, aut subdelegandorum ab eo, providam ordinationem super hoc faciendam devote visitarent, & in capsis ad hoc in subsidium dictæ fabricę, per Nuncium, seu Commissarium, aut deputandum vel subdelegandum prædictos, deputandis, juxta Nuncii, & Commissarii, ac deputandorum vel subdelegandorum prędictorum ordinationem, & arbitrium, pias eleemosynas effectualiter ponerent, peccatorum remissiones, & alia spiritualia dona ad animarum suarum salutem consequendam concessimus, & indulsimus, prout in singulis literis prędictis, quarum tenores, ac facultates in præmissis eidem Hieronymo, etiam in forma Brevis concessas, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis plenius continetur.

Quo Commissario vita functo.

§. 5. Cum autem dictus Hieronymus vita functus, & deputati ab eo in præmissis fidelem, & solicitam diligentiam, & curam adhibuerint, & plene eidem Fabricæ dictę Basilicæ provisum non existit, ex piis fidelium subventionibus pro premissis pie erogatis satisfactum non sit, neque satis-

tisfieri possit, propter ipsius Fabricæ quodammodo intolerabilem impensam propterea necessariam, sed sint eorumdem, & aliorum Christifidelium pia suffragia plurimum opportuna.

Hic idem Pôt. alium Commissarium deputat cum eisdem facultatibus.

§. 6. Nos cupientes prout nobis, & inter cetera nostra desiderabilia cordi est prædictæ basilicæ fabricam ad debitam perfectionem deduci, & de fidelitate, diligentia, & solicitudine in præmissis dilecti filii Francisci Zeni de Mediolano, d. Ordinis fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum professoris & provinciarum citramontan. dicti Ord. secundum illius Ordinem Vicarii Generalis, propter ejus bonitatem, & experientiam rerum in Domino plurimum confidentes, ipsum in dictis provinciis, & insulis indulgentiarum hujusmodi nostrum, & Apostolicę Sedis Nuncium, & Commissarium cum omnibus, & singulis facultatibus, & auctoritatibus, & etiam inhibendi quibusvis quæstuariis, alias eidem Hieronymo quoad præmissa, etiam per literas nostras in forma Brevis, etiam ultra in præsentibus contentas facultates auctoritate Apostolica, tenore pręsentium facimus, constituimus, & deputamus, ipsasque, & omnes, & singulas facultates eidem Hieronymo, & ab eo subdelegatis Commissariis in præmissis quomodolibet concessas, præfato Francisco Zeno Vicario generali, ejusque subdelegandis Commissariis concedimus.

Eleemosynasque elargientibus, plenariam peccatorum remissionem concedit.

§. 7. Et nihilominus universis Christifidelibus utriusque sexus, tam sæcularibus quam regularibus Ordinum quorumcumque provinciarum, & insularum prædictarum, qui juxta ejusdem Francisci Zeni Commissarii, & Nuncii aut deputati, seu subdelegati, aut deputandorum seu subdelegandorum, ad eorumdem providam ordinationem super hoc faciendam in capsis ad hoc in subsidium dictæ Fabricæ per Nuncium, & Commissarium, seu deputandum vel deputandos, aut subdelegandum, vel subdelegandos ab eis deputandis, juxta Nuncii, & Commissarii, ac deputandorum, & subdelegandorum prędictorum ordinationem, & arbitrium, pias eleemosynas effectualiter posuerint, plenissimam omnium peccatorum suorum remissionem consequantur.

Licentiamq. eligendi Confessorem qui absolvat, &c. eisdem impartitur.

§. 8. Et qui cum præfatis Commissario, seu delegandis, & subdelegandis prædictis convenerint, ut idoneum possint eligere confessorem, Presbyterum sæcularem vel cujusvis Ordinis, etiam Mendicantium regularem, qui eorum confessione diligenter audita, pro commissis per eligentem delictis, & excessibus, ac peccatis quibuslibet, quantumcumque gravibus, & enormibus etiam Sedi Apostolicę reservatis casibus, ac censuris ecclesiasticis, etiam ab homine ad alicujus instantiam latis, de consensu partium, etiam ratione interdicti incursis, & quarum absolutio dictæ Sedi esset reservata (pręterquam machinationis in personam Summi Pontificis, occisionis Episcoporum aut aliorum Superiorum Pręlatorum, & iniectionis manuum violentarum in illos aut alios Prælatos, falsificationis Bullarum, & Literarum Apostolicarum, delationis armorum, & aliorum prohibitorum ad partes infidelium, ac sententiarum, & censurarum occasione Aluminum Tulphæ nostræ, ac de partibus infidelium ad fideles contra prohibitionem nostram delatorum) incursarum semel in vita, & in non reservatis casibus, totiens quotiens id petierint, & in mortis articulo, plenariam omnium peccatorum indulgentiam, & remissionem impendere, ac pœnitentiam salutarem injungere, & Eucharistiæ Sacramentum, præterquam in die Paschatis, & in mortis articulo aliis anni temporibus ministrare, necnon per eos emissa vota quæcumque (ultramarino, ingressu religionis, & castitatis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare. Ac cum simoniæ in ordinibus, vel beneficiis commissæ labe pollutis, ad ipsum opus contribuentibus, super irregularitate si quam censuris hujusmodi ligati, Missas, & alia divina officia, non tamen in contemptum clavium celebrando, aut alias divinis se immiscendo, seu alias quomodolibet, etiam beneficia ecclesiastica præmissorum occasione vel alias indebite occupando, præterquam ratione homicidii voluntarii, & bigamiæ, contraxerint dispensare, eosque absolvere, omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam sive notam ex his provenientem abolere. Et ut in susceptis ordinibus ministrare, ac si acquisita beneficia ecclesiastica, quæ ex tunc eis de novo collata censeantur, & perceptos ex eis fructus, etiam ratione omissionis horarum canonicarum, & divinorum officiorum, facta aliqua compositione cum eis concedere.

Facultatē dat eidem Commissario componendi super male ablatis incertis, vel prave quæsitis.

§. 9. Necnon super male ablatis incertis, vel per usurariam pravitatem quęsitis, etiam certis, quæ foenerator ab alio fœneratore extorsisset, & quæ ipse requisitus usuras restituere paratus non esset.

Debitis Ecclesię cui Romana succedat Ecclesia.

§. 10. Vel alicui privatæ Ecclesiæ deberentur, in quibus tamen Rom. Ecclesia de jure communi succedere posset.

Restituendis iis, quorū persona ignoratur, vel dubia est.

§. 11. Ut etiam bonis, quæ ad alicujus manus pervenissent, & illa habentes quibus restitui deberent ignoraverint, vel dubitaverint, quamquam male ablata per eos non existant, seu illa ad eos pervenerint.

Legatis, locis, vel personis incertis.

§. 12. Et similiter de his quę pauperibus, & aliis piis locis, in genere, & absque ulla speciali determinatione, & propriis nominibus personarum non expressis, relicta forent, tam pro pręterito quam pro futuro temporibus, componere, ita ut soluta aliqua quantitate pro dicta Fabrica, eidem Nuncio vel Commissario seu deputando, vel subdelegando ab eo dumtaxat, in capsis ipsis ponenda, a reliquorum sic relictorum, & male ablatorum, ac per usurariam pravitatem extortorum, seu quæ ad eos alias pervenerint, & cui ea restituere debeant, dubitant, vel ignorant, ut præfertur, restitutione absoluti existant, & ultra restituere minime teneantur concedere:

1510.

Inexactis ante publicationem bullæ, etiam Ordinariis donatio, &c.

§. 13. Ac illa, quę ante publicationem dictarum nostrarum indulgentiarum inexacta, etiam si illa Ordinariis, pro ipsis tamen incertis quoquomodo, relicta, donata, & quæ eis quovis modo obvenerint, necnon quæ ab ipsis Ordinariis, vel eorum nomine post ipsam publicationem exacta, & eis quoquo modo soluta, ac etiam quæ ante ipsam publicationem pro ipsis incertis, aut incertis personis, & locis, non debeantur, sed post publicationem prædictam deberi cœperunt, etiam si ea Ordinariis, ut pręmittitur, relicta, donata, aut obventa, tamquam eis indebita per ipsum Commissarium, & delegandos ac subdelegandos ab ipso, nomine dictę Fabricæ libere exigi ac expeti, & assequi posse, & debere, etiam sub censuris Ecclesiasticis ac pœnis pecuniariis, aliisque juris remediis opportunis; invocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Facultatem eidem Commissario concedit dispensandi in multis casibus.

§. 14. Ac quoscumque, qui ante ætatem legitimam ad sacros etiam præsbyteratus ordines, absque aliqua dispensatione se promoveri fecerunt, & in susceptis ordinibus, etiam ministrarunt, ac qui ex quavis licita aut illicita cognatione proveniente, affinitate, & consanguinitate, aut cognatione carnali vel spirituali, inter levatum, & levantem, excepto simplici aut multiplici gradu, ac quoscumque, qui publice honestatis justitiæ impedimento, seu alias quomodolibet impediti, matrimonium, scienter vel ignoranter, in quarto, vel tertio, ac per copulam fornicariam, non tamen publicam, etiam in primo affinitatis gradu contraxissent, & carnali copula consumassent, si impedimentum hujusmodi in judicium deductum non fuerit, vel scandalum generare non possit, ab excessu hujusmodi, ac excommunicationis sententia, quam propterea incurrissent, injuncta inde eis pro modo culpę pœnitentia salutari, quæ ad fabricam hujusmodi dirigatur, & quod de cetero talia non committant, nec committentibus pręstent auxilium, consilium, vel favorem, & aliis quæ de jure fuerint injungenda absolvere, & ut de novo invicem matrimonium contrahere, & in illo sic contracto similiter remanere, libere, & licite valeant, prolem susceptam ex hujusmodi matrimonio si qua sit, & suscipiendam, legitimam decernendo, in foro conscientię dumtaxat, tam quoad alios, quam quo ad illos, qui in tertio, vel quarto consanguinitatis gradu existente, matrimonium contraxerunt, ut præfertur, quos in utroque foro absolui, & matrimonium de novo etiam publice contrahere posse volumus, & cum eisdem promotis super irregularitate, quam etiam in dictis ordinibus ministrare possint, dispensare.

Componendique cum occupatoribus, bonorum Ecclesiasticorum aut beneficiorum.

§. 15. Ac cum quibuscumque qui bona Ecclesiarum, monasteriorum, & ecclesiasticorum beneficiorum quorumlibet haberent, & judicialiter deficientibus probationibus ad illorum restitutionem compelli non possent, etiam si per eos probari posset.

1510.

Relictis pro male ablatis, vel piis locis, aut personis incertis, vel ignoratis, vel bonis restituendis ei cui receptio non competit.

§. 16. Et bona omnia, ac quæcumque legata, & alias quomodolibet, etiam hæreditatis titulo pro male ablatis restitutione relicta hactenus, & quæ relinqui, & largiri contigerit in futurum, durante deputatione Nuncii, & Commissarii per pręsentes facta, in quibuscumque testamentis, donationibus causa mortis, codicillis, aut aliis ultimis voluntatibus per quoscumque, & ubicumque factis, & quæ durante hujusmodi deputatione fient quibuscumque incertis Ecclesiis, & piis locis aut personis similiter incertis, vel absentibus, taliter quod propter ipsorum absentiam merita ab eis notitia haberi non posset, Ac etiam quæ restitutioni subjacerent, sed in eis vel ad ea personis, quibus illæ fieri deberent, receptio non competeret.

Relictis pro Redemptione captivorum, vel propterea sublatis.

§. 17. Necnon quæcumque in testamentis, donationibus causa mortis, codicillis, aut aliis ultimis voluntatibus, pro Redemptione captivorum, etiam si Beatę Mariæ de Mercede, & S. Trinitatis Redemptionis captivorum Ordinibus, & Sanctæ Eulaliæ Barchinon. relicta fuerint, ac hæreditates, & bona decedentium ab intestato Clericorum, & Laicorum, etiam indulto Apostolico, aut alias ad Redemptionem prædictam captivorum dedicata pertinere deberent, facultate Nuncii, & Commissarii concessa hujusmodi durante.

Rebus exponendis in conviviis, ac publicis spectaculis, tempore festivitatum.

§. 18. Nec non omnes, & singulas pecunias, & res alias quæ in prandiis, & conviviis, ac publicis spectaculis, in aliquibus celebritatibus, ex voto, & statuto, seu consuetudine in quibusvis locis exponi consueverint, & facultate Nuncii, & Commissarii hujusmodi durante exponi deberent, ad Fabricam hujusmodi applicamus, & sub restitutione bonorum Ecclesiarum, Monasteriorum, & beneficiorum hujusmodi, competenti recepta portione, vel quantitate pro eis in Fabricam hujusmodi convertenda, ipsos sic ea tenentes ab ulteriori eorum restitutione libere absoluere, & quod illa retinere libere possint in posterum eis etiam concedere.

Declarandi etiam dubietates circa præmissa exortas.

§. 19. Ipseque Nuncius, & Commissarius, & quibus vices suas, in genere, vel in specie, duxerit committendum, possint dubietates quascumque, tam super qualitate personarum, quibus facultas eligendi confessorem concedi possit, etiamsi comprehendantur communia Civitatum, Universitates, Oppidorum, Castrorum, Villarum, & aliorum locorum, ac Collegia, quæ & illorum singulares personæ absolutione a præmissis, vel aliquo præmissorum, ac dispensatione super eis, vel aliquo eorum indigerent, quam cetera alia dubia decidere, & summam pecuniariam pro consequenda indulgentia hujusmodi, & aliis præmissis limitare, & taxare.

Dandi facultatem eligendi Confessore, & suspendendi piorum locorum indulgentias.

§. 20. Ac facultatem eligendi Confessorem hujusmodi concedere; Ac quascumque indulgentias, tam a nobis, quam a predecessoribus nostris, & a Sede prædicta, vel ejus auctoritate quibuscumque Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, etiam nostro

S. Spi-

S. Spiritus in Saxia de Urbe, Ordinis S. Augustini, & aliis piis locis Universitatibus, confraternitatibus cujuscumque qualitatis, & ad quemcumque usum etiam Laicorum, & Clericorum institutis, & singularibus personis, etiam plenarias in vita, ac quascumque facultates quibusvis personis, cujuscumque dignitatis, etiam Cardinalatus honore, aut Legationis fungentibus super præmissis, vel aliquo præmissorum hactenus concessas, præterquam ratione sustentationum pauperum, & miserabilium personarum in Parisien., & S. Jacobi de Galitia, ac Portugalliæ Regnis Hospitalibus degentium, quas quoad illorum usum in provinciis, in quibus dicta hospitalia respective sita sunt, secundum Cancellariæ nostræ morem terminandis, & non in aliquibus aliis locis durare volumus, ac expeditionis contra Turcas, & Hereticos concessis, etiam quascumque clausulas preservativas adversus revocationes, & suspensiones earumdem in se continentes, quando, & quotiens, & ad quod tempus Nuncio, & Commissario præfato, vel deputandis, vel subdelegandis ab eo videbitur opportunum suspendere; quas omnes, & singulas nos præsentibus ad dictum beneplacitum nostrum suspendimus, & suspensas fore decernimus & declaramus. Prohibentes omnino quæstuas quascumque illarum occasione fieri solitas.

Inhibitio contra quoscumque d. Commissarii perturbatores, & aliis questoribus licentiam dantes.

§. 21. Ac mandantes universis, & singulis locorum ordinariis, Abbatibus, & aliis cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis, vel præeminentiæ existant, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ac quingentorum ducatorum auri Fabricæ prædictæ applicandorum pœnis, ipso facto incurrendis, ne publicationem, & prædicationem dictarum nostrarum indulgentiarum, & suspensiones aliarum hujusmodi in eorum Ecclesiis, Civitatibus, Dioecesibus, ubi, & quoties opus fuerit faciendam impedire, & aliquid prætextu publicationis petere, & etiam a sponte offerentibus recipere, & exigere, aut in præmissis vel circa ea fraudem aut dolum committere, neque procurantes hujusmodi indulgentiarum participes fieri, & sua pia suffragia erogare ab hujusmodi eorum proposito, in toto vel in parte, directe vel indirecte, tacite vel expresse retardare, aut per se vel eorum vicarios vel officiales licentiam faciendi quæstuas, aliquibus quæstoribus alicujus Ordinis, vel Religionis, aut fraternitatum, vel hospitalium, aut quomodolibet deputatis, verbo vel in scriptis concedere. Quinimmo quæstores omnes, & singulos quos in eorum jurisdictione repererint, cum eorum rebus, & bonis quæ dictæ Fabricæ applicata esse decernimus, & ad Cameram Apostolicam fideliter deferri mandamus, retinere valeant, nec modo aliquo audeant aut præsumant, per se vel alium, dispensatos, aut illos, cum quibus presentium vigore ab ipso Commissario, vel delegandis aut subdelegandis predictis contigerit dispensari, molestare, vel impedire, aut pœnas aliquas pro casu in quo, ut præfertur, dispensatum fuerit ex statuto, vel ex consuetudine exigere. Quæstoribus vero supra nominatis sub similibus pœnis inhibemus, ne quæstuas modo aliquo facere præsumant, neve bona ipsorum, per prefatum Commissarium, aut delegatos vel subdelegatos, etiam vigore aliarum literarum nostrarum eorum exigentibus demeritis arrestata, applicata, & a prædicta Fabrica vendita, sibi modo aliquo vendicare, vel ab emptoribus vel detentoribus, aut Commissario delegatis vel subdelegatis prædictis repetere. Ac sub similibus sententia & pœna mandamus quibuscumque prædicatoribus verbi Dei, quorumcumque Ordinum, etiam mendicantium, ut requisiti a præfato Commissario, vel delegandis, vel subdelegandis ab eo prefatos Christifideles ad contribuendum dicte Fabrice exhortentur, & a præmissis Commissario, vel delegandis, aut subdelegandis præfatis admoniti, a prædicationibus, diebus quibus dicte indulgentiæ, & suspensiones ab ipsis, vel die ipsorum commissione publicantur, abstineant.

Facultas dicti Commissarii, alios subdelegandi, &c.

§. 22. Liceatque nihilominus Commissario, & delegandis aut subdelegandis prædictis, præmissa omnia & singula, etiam omnibus & singulis predictis sub eisdem pœnis, totiens quotiens eis, vel eorum alicui visum fuerit opportunum, mandare, & injungere necnon juramenta quæcumque a quibusvis laicis utriusque sexus, de stando in aliqua societate, fraternitate, vel numero personarum, & de solvendo ratam aliquam, in perpetuum vel ad tempus occasione fraternitatis, societatis, & numeri ratione dictarum indulgentiarum, privilegiorum, & quæstuarum quomodolibet præstita relaxare, & eosdem ab illis absolvere. Contradictores quoslibet & rebelles, etiam per censuram ecclesiasticam, & alia juris opportuna remedia, invocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, compescere & compellere, & processiones publice ad effectum premissum fieri, & populum pro hujusmodi operibus peragendis ad sonum campanæ convocari facere, & a censuris & pœnis prædictis satisfactione prævia absolvere, & illas remittere, ac suspensiones hujusmodi indulgentiarum relaxare. Quodque etiam transumptis & confessionalibus in dictis provinciis, insulis, & finibus, quibusvis personis per præfatum Nuncium & Commissarium vel deputandos aut subdelegandos ab eo subscriptis, & suo sigillo dumtaxat munitis fides adhibeatur, auctoritate Apostolica tenore præsentium, licentiam & facultatem concedimus, atque volumus & mandamus.

Declaratio, quod prædictæ Indulgentiæ suffragetur animabus in purgat. existentibus.

§. 23. Et ut animarum salus eo potius procuretur, quo magis aliorum egent suffragiis, & quo minus sibi ipsis proficere valent, auctoritate præfata, de thesauro S. Matris Ecclesiæ animabus in purgatorio existentibus, quæ per caritatem ab hac luce Christo unitæ decesserunt, & quæ dum

dum viverent sibi, ut hujusmodi indulgentia suffragaretur, meruerunt, paterno compatientes affectu, quanto cum Deo possumus succurrere cupientes, de divina misericordia, ac Apostolicę potestatis plenitudine, volumus, et concedimus, ut si qui parentes, amici, aut certi Christifideles pietate commoti, pro ipsis animabus in purgatorio pro expiatione poenarum eisdem secundum divinam justitiam debitarum retentis, durante commissione Nuncii et Commissarii ad opus fabricæ hujusmodi aliquam eleemosynam juxta Nuncii, et Commissarii ac deputandi, et subdelegandi ab eo quibus vices suas commiserint ordinationem, erogaverint, ipsa plenissima indulgentia, per modum suffragii animabus ipsis in purgatorio existentibus, pro quibus dictam eleemosynam pie erogaverint, ut præfertur pro poenarum relaxatione suffragetur. Ac omnes et singulos Christifideles utriusque sexus, tam ecclesiastici quam sæculares de similis potestatis plenitudine et liberalitate, qui manus adjutrices ad opus Fabricæ hujusmodi porrexerint, ac omnes et singulos eorumdem parentes defunctos benefactores, qui cum charitate decesserunt, in omnibus precibus, suffragiis, eleemosynis, jejuniis, orationibus, missis, horis canonicis, disciplinis, peregrinationibus, et ceteris omnibus spiritualibus bonis, quę fiunt et fieri poterunt in tota universali sacrosancta Ecclesia militante, et omnibus membris ejusdem, participes in perpetuum fiant.

Derogatio contrariorum

§. 24. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus Apostolicis &c. Verum quia difficile foret &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam &c. Si quis autem hoc attentare &c.

D. P. A. 7. die 11. Jan.

Datum Romæ die undecima Januarii Pontificatus nostri Anno septimo.

XXIX.

Homicidę & aliorum rei criminum, quorum poena in Provincia Marchiæ esset capitalis vel sanguinis, non audiantur, nisi prius in carceribus constituti. Et homicidę attingentes annum xx. pro majoribus xxv. habeantur.

JULIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Venerabili Fratri Antonio Flores Archiepiscopo Avinion. Provinciæ nostræ Marchiæ Gubernatori. Venerabilis frater, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Causa hujus Constit.

Fide digna relatione nuper percepimus, multa homicidia ab octo pręcipue annis citra, in ista nostra Provincia Marchiæ, Anconitanæ perpetrata ex eo præsertim, quod ipsi tam atrocis criminis rei, per procuratores defendi solent, & subdolis cavillationibus absolvi, quod etiam tam a nobis, quam ab antecessoribus nostris Romanis Pontificibus, per commentitias & minus veras narrationes, ac etiam sub prætextu obtentę pacis, literas in forma Brevis per Cancellariam, & absolutionem sententiarum, ac processuum desuper habitorum impetraverunt. Quo exemplo plerique ad hujusmodi homicidia perpetranda procliviores redduntur, adeo ut non tantum in privatos, & inimicos homines, sed in fratres, & alios propinquos, Prætores, & Officiales populorum, & (quod non minus grave est) a sacerdotibus manus impias non abstinent.

Delati in provincia Marchiæ de crimine cujus pœna sit capitalis vel sanguinis non audiantur extra carceres.

§. 1. Nos igitur, qui eamdem nostram et Sanctæ Romanæ Ecclesię peculiarem Provinciam paterna caritate prosequimur, ejusque quietem, et incrementum desiderantes; attendentes quod ex facilitate veniæ frequentius hujusmodi homicidia committuntur, salutareque remedium his rebus adhibere volentes, hac firma, stabili, incommutabili, perpetuoque duratura constitutione sancimus, & decernimus, ut nullus in causa criminali, ex qua capitalis, vel sanguinis, vel alia quævis gravior arbitrio judicis poena infligenda esset, maxime in causa homicidii, per procuratorem, excusatorem, defensorem, vel ut quemlibet de populo, quovis pacto admittatur; nec pater pro filio, nec Abbas pro Monacho, nec Prælatus, aut dominus pro subdito, vel contra audiatur, nisi reus se ipsum prius in carcere constituerit.

Et ex causa auditi semper ad carceres revocari possint.

§. 2. Et si forte Judex aliqua ratione inductus, ad excusandum rei hujusmodi absentiam vel innocentiam, vel aliam ob causam, aliquem ex prædictis duxerit admittendum, possit in quocumque judicii statu, & instantia causæ, etiam ad conclusionem deductę, ac etiam si post sententiam reus supplicavit, & in carcere constitutus innocentiam suam patefacere vellet (nisi forte extaret Statutum in loco, quod contumax habeatur pro confesso, quo casu non audiatur nisi ex liquidissimis probationibus constet Judici, prętensum reum non commisisse maleficium, super quo habitus fuit pro confesso, in vim fictæ confessionis statutariæ) hujusmodi criminis reum, aut conventum, coram se ad parendum personaliter vocare, & tamquam veritatis conscium in carceribus audire, quod si forte venire distulerit, processus, & sententia pro ipso reo lata & inde sequuta quęcumque, etiam Fisco, vel parte non agente, nullius sint roboris aut momenti, prorsusque pro infectis habeantur, quinimo reus poenis juris, & constitutionum dictæ Provinciæ, quemadmodum ante processum & sententiam hujusmodi erat, sit obnoxius; quacumque ipsius Provincię consuetudine, quæ corruptela dici rectius potest, non obstan. quod ipsum volumus extendi ad causas criminales prædictas, tam in Curia Maceraten, quam in aliis locorum Provinciæ tribunalibus, in quacumque instantia, etiam per appellationem pendentes.

§. 3. Dictæ preterea constitutioni, & san-

Gratiati de homicidio debeant coram Præside comparere & gratias justificare.

sanctioni adiicimus, quod si quis a nobis, vel Sede Apostolica, vel a Legato de latere pro tempore dictę Provinciæ, vel Camerario nostro, homicidii veniam, & remissionem, sententiarum & processuum desuper habitorum abolitionem, cancellationem, cassationem, in integrum restitutionem, seu in primum statum repositionem impetraverit, etiamsi in literis super hujusmodi absolutione confectis, certę scientiæ, & proprii motus, aut quævis aliæ insolitæ clausulæ fuerint; teneantur & debeant literas ipsas Legato seu Gubernatori, seu Locumtenenti, seu Rectori, vel cuicumque ipsius Provinciæ Præsidi exhibere; illisque exhibitis, de earum veritate, vel subreptione docere; ipseque in carceribus, vel in alio loco pro carceribus assignatis vel Superioris arbitrio datis fidejussoribus, vocatis vocandis audiri, de veritate precum docere legitime, ac narrata in Brevibus, & literis ad gratiam obtinendam, & Principem leniendum, & facilius inducen. verificare & super subreptione, vel obreptione impetratę gratiæ in judicio stare. Quibus non observatis, vel in probatione deficientibus, veniam, remissionem sententiarum, & processuum desuper habitorum abolitionem, & cancellationem, & cassationem, restitutionem in integrum, seu in pristinum repositionem, pro nullis, nulliusque stabilimenti habendas esse, reosque ipsos juris, dictarumque constitutionum pœnis adstrictos remanere volumus, & mandamus, dictis obtentis gratiis, & Brevibus non obstan. Et non solum remissiones deinceps facien. sed etiam literas Apostolicas, in forma Brevis, aut alias jam obtentas, quæ nondum effectum cancellationis, & cassationis sortitæ fuerint, sub eadem forma & presenti constitutione nostra pariter comprehendi.

Homicida attingens annum xx. habetur pro majore.

§.4. Statuimus insuper, quod nec ætas minor annis 25. homicidas ipsos excuset, & homicida sic delinquens, qui 20. annum suæ ætatis attigerit, habeatur, & reputetur pro majori in omnibus premissis delictis. Nec propterea pœnis juris & constitutionum, vel statutorum eximantur vel liberentur, nec apud Judicem minoris ætatis hujusmodi consideratio alicujus sit momenti. Decernentes, irritum, & inane quicquid contra premissa, seu eorum aliquod attentabitur, vel quicquid, etiam a de latere Legato, seu quovis alio dictę Provinciæ Rectore, in derogationem, modificationem, vel quamlibet dispensationem omnium, & singulorum præmissorum, in posterum contigerit attentari, sine nostra expressa licentia, quæ in scriptis ostendi possit. Nec literas Apostolicas a nobis vel Sede Apostolica predicta pro tempore conceden. contra præmissa aut eorum aliquod, cuiquam suffragari volumus, nisi per trinas literas interpellate emanatas, huic nostrę constitutioni in specie, de verbo ad verbum, & specialiter fuerit derogatum, illasque contra mentem nostram, & dictę Sedis fore cessas ex nunc prout ex tunc declaramus.

Derogatio contrariorum.

§.5. Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, & statutis, etiam comprehensis in volumine Constitutionum, bo. mem. Ægidii Cardinalis Sabinen. dictę Provincię Legati, de procuratoribus etiam in criminali causa admitten., vel non, a dicta Sede confirmatis, de quorum tenore specifica, & individua, specialis, ac de verbo ad verbum mentio habenda esset, ceterisque in contrarium facien. non obstantibus quibuscumque.

Jussio publicandi hanc bullam.

§.6. Postremo, ut hujusmodi nostræ constitutionis, decreti, & voluntatis nulla deinceps allegari possit ignorantia, volumus has nostras literas per totam ipsam Provinciam publicari, easque inter alias ipsius Provincię Constitutiones, locorumque statuta conscribi, & in earum Constitutionum volumine redigi, prout tibi ut ab ipsis publicari, conscribi, redigique facias, committimus, & mandamus; aliis legibus Apostolicis, & dictę Provinciæ Constitutionibus, & sanctionibus contra homicidas, eorumque receptatores & defensores editis, quibus nihil intendimus derogare, in suo robore permansuris.

D. P. An. 7. die 29. Dec.

Datum Romę apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die vigesimanona Decembris, millesimo quingentesimo decimo, Pontificatus nostri Anno octavo.

XXX.

Anathematizatio hæreticorum, & aliorum contravenientium contentis in ista constitutione, quæ Bulla in Cœna Domini nuncupatur.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Causa ob quam singulis annis, Romani Pontifices, publice hæreticos excommunicant.

CONsueverunt Romani Pontifices prædecessores nostri, ad retinendam puritatem religionis Christianæ, & ipsius unitatem, quę in conjunctione membrorum ad unum caput, Christum videlicet, ejusque Vicarium, principaliter consistit, & sanctam fidelium societatem ab offensione servandam, arma justitiæ per ministerium Apostolatus in præsenti celebritate exercere.

Excommunicatio omnium hæreticorum, ipsorumque fautorum.

§.1. Nos igitur vetustum, & solemnem hunc morem sequentes, excommunicamus & anathematizamus ex parte omnipotentis Dei Patris & Filii & Spiritus sancti, auctoritate quoque beatorum Petri, & Pauli, ac nostra omnes hæreticos, Catastros, Patarenos, Pauperes de Lugduno, Arnaldistas, Speronistas, Passagenos, Viclefistas, seu Ussitas, Fraticellos de Opinione nuncupatos, & quoscumque alios hæreticos quocumque nomine censeantur; ac omnes fautores,

res, receptatores, & defensores eorumdem.

Piratarumque Maritimorum.

§.2. Item excommunicamus & anathematizamus omnes Piratas, Cursarios, Latrunculos maritimos, & alios, qui mare nostrum, a Monte Argentario usque ad Terracinam discurrere, & navigantes in illo deprędare, mutilare, interficere, ac rebus eorum spoliare hactenus præsumpserunt, & præsumunt, ac omnes receptatores eorumdem, ac eis auxilium dantes, consilium, vel favorem.

Pedagia nova imponentium vel prohibita exigen.

§.3. Item excommunicamus & anathematizamus omnes, qui in Terris suis nova pedagia imponunt, vel prohibita exigunt.

Falsificantium literas Apostolicas.

§.4. Item excommunicamus & anathematizamus omnes falsarios bullarum, seu literarum Apostolicarum, & supplicationum, gratiam vel justitiam continentium, per summum Pontificem, vel Vicecancellarium, seu gerentes vices eorum, aut officium Vicecancellarii S.R.E. de mandato ejusdem summi Pontificis, seu Vicecancellarii, vel gerentium vices prædictorum signantes supplicationes easdem.

Arma & alia deportantium ad Christiani nominis inimicos.

§.5. Item excommunicamus & anathematizamus omnes illos, qui equos, arma, ferrum, lignamina, & alia prohibita deferunt Saracenis, Turcis, & aliis Christi nominis inimicis, quibus Christianos impugnant.

Victuariorum delationem ad Urbem impedientium

§.6. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impedientes, seu invadentes victualia, seu alia ad usum Romanæ Curiæ necessaria adducentes, vel ne ad Romanam Curiam ipsa adducantur, vel deferantur impediunt, seu perturbant, & qui talia faciunt, vel defendunt cujuscumque Ordinis, preeminentiæ, conditionis & status etiam si Pontificali, Regali, & Reginali, aut alia quavis Ecclesiastica vel mundana præfulgeant dignitate.

§.7. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem Apostolicam venientes, & recedentes ab eadem, necnon omnes illos, qui jurisdictionem ordinariam vel delegatam aliquam non habent, in eadem Curia morantes, eos temeritate propria capiunt, spoliant, detinent, aut ex proposito deliberato verberare, mutilare, vel interficere pręsumunt, & qui talia fieri faciunt, seu mandant.

Prælatos Carcerantium, & offendentium, eorumque mandatores.

§.8. Item excommunicamus & anathematizamus omnes temere mutilantes, vulnerantes, & interficientes, capientes, carcerantes, & detinentes, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, eorumque mandatores.

Recurrentes ad Romanam Curiam aut in ea litigantes offendentium.

§.9. Item excommunicamus & anathematizamus omnes illos, qui per se vel alium, seu alios quascumque personas Ecclesiasticas vel sæculares, ad Romanam Curiam super eorum causis & negotiis recurrentes, illa in eadem Curia prosequentes, aut procurantes, negotiorumque gestores, Advocatos, vel Procuratores ipsorum, vel etiam Auditores, seu Judices super dictis causis, seu negotiis deputatos, occasione causarum, vel negotiorum hujusmodi verberant, mutilant, vel occidunt, seu bonis spoliant.

Impedientium executionem literarum Apostolicarum.

§.10. Ac illos, qui ne literis & mandatis Apostolicę Sedis, & Legatorum, ac Nunciorum, & Judicum delegatorum ejusdem, gratiam vel justitiam concernentibus, decretisque super illis, & re judicata, processibus, & executorialibus, non habito prius eorum beneplacito, & assensu, ne pareatur; neve Tabelliones & Notarii literarum & processuum, executiones, instrumenta, vel acta conficere, aut confecta pari, cujus interest tradere, sub gravissimis pœnis prohibere, statuere, seu mandare. Quive in animarum earumdem periculum, se a nostra & Romani Pontificis pro tempore obedientia pertinaciter subtrahere, seu quomodolibet recedere præsumunt. Quive jurisdictionem, seu fructus ad Ecclesiasticas personas pertinentes usurpant, vel arripiunt, vel qui per se, vel per alium, seu alios directe, vel indirecte prædicta exequi, vel procurare, aut in eisdem consilium, auxilium, vel favorem præstare non verentur, cujuscumque preæminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status fuerint, etiamsi Pontificali, Regali, Reginali, vel quavis alia præfulgeant dignitate.

Romipetas & peregrinos impedientium

§.11. Item excommunicamus & anathematizamus omnes, mutilantes, vulnerantes, & interficientes, seu capientes & detinentes, seu depredantes, romipetas, & peregrinos ad Urbem causa devotionis, seu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel recedentes ab ipsa, vel in his dantes auxilium, consilium, vel favorem.

Civitates S. R. E. & alia loca invadentium.

§.12. Item excommunicamus & anathematizamus omnes illos, qui per se, vel per alium, seu alios, directe, vel indirecte, sub quocumque titulo, vel colore occupant, detinent, vel hostiliter destruunt, seu invadunt, aut occupare, detinere, vel destruere, aut invadere hostiliter pręsumunt, in totum, vel in partem Almam Urbem, Regna Sicilię, vel Trinacriæ, Insulas Sardiniæ, & Corsicæ, terras citra Pharum, Patrimonium B. Petri in Thuscia, Ducatum Spoletanum, Comitatum Venusinum, Sabinen. Marchię Anconitanę, Massæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ & Maritimæ Provincias, illorumque terras, & loca, & terras specialis commissionis Arnulphorum, Bononien. Ferrariensis, Beneventan. Perusii, Avenionen. Civitatis Castelli, Tudertii, & alias Civitates, Terras, & Loca, vel jura, ad ipsam Romanam Ecclesiam spectantes, & pertinentes, & adhærentes, ac fautores, & defensores eorum, seu in his dantes eisdem auxilium, consilium, vel favorem.

Derogatio quorumcumque privilegiorum aut aliorum obstantium.

§.13. Non obstantibus quibuscumque privilegiis, & indulgentiis, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus, eis, vel eorum alicui, vel aliquibus cujuscumque

que ordinis, status, gradus, vel conditionis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, etiamsi ut præmittitur, Pontificali, Regali, Reginali, seu quavis alia Ecclesiastica vel mundana præfulgeant dignitate, a prędicta Sede, sub quavis forma vel tenore concessis, quod excommunicari, vel anathematizari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi, ac Ordinibus, locis, nominibus propriis cognominibus, & dignitate eorum mentionem; necnon consuetudinibus & observantiis, scriptis, & non scriptis, & aliis contrariis quibuscumque, per quæ contra nostros processus hujusmodi ac sententias, quominus includantur in eis se juvare valeant & tueri, & quæ, quoad hoc penitus tollimus, & omnino revocamus. Et a quibus quidem sententiis, nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, nisi dumtaxat in mortis articulo constitutus absolvi possit; nec etiam tunc, nisi de stando S. R. E. mandatis, & satisfactione, vel sufficienti cautione pręstitis, etiam prætextu confessionalium, seu quarumvis facultatum, verbo, literis, aut quavis alia scriptura, etiam in qua, quod sola signatura sufficeret concessæ, & quævis derogatoriæ, fortiores, & efficaciores, & insolitæ clausulæ apparerent, quibusvis personis cujuscumque præeminentię, dignitatis, conditionis, aut status fuerint, etiam si ut præmittitur, Pontificali, Regali, Reginali, aut quavis alia præfulgeant dignitate, religiosis, & sæcularibus utriusque sexus, Capitulis, Collegiis, Conventibus, Ordinibus, etiam Mendicantium & Militiarum, Hospitalibus, Confratribus, & Universitatibus concessarum a nobis, vel a prædicta Sede, & quas concedi quomodolibet contigerit in futurum; illos autem, qui contra tenorem pręsentium talibus, vel alicui eorum, seu aliquibus absolutionis beneficium impendunt, de facto excommunicationis, & anathematizationis sententia innodamus, eisque prædicationis, lectionis, administrationis sacramentorum, & audiendi confessiones officia, interdicimus, prędicantes, & declarantes aperte, transgressoribus & contemptoribus prædictis nos gravius contra eos spiritualiter & temporaliter prout expedire cognoverimus processuros. Et nihilominus quicquid egerint absolvendo, vel alias, nullius sint roboris, vel momenti.

Publicatio præsentium Literarum Romæ. §. 14. Ut autem hujusmodi nostri processus ad communem omnium notitiam deducantur, chartas, seu membranas processus continentes eosdem, in valvis Basilicarum Principis Apostolorum, & S. Joannis Lateranensis de Urbe, affigi, seu appendi faciemus, qui processus ipsos suo quasi sonoro præconio, & patulo judicio publicabunt; ut hi quos processus hujusmodi contingunt, quod ad ipsos non pervenerint, aut ipsos ignoraverint, nullam possint excusationem prætendere, seu ignorantiam accusare, cum non sit verisimile, quoad ipsos remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur.

Jussu publicandi easdem extra Urbem. §. 15. Verum ut præsentes literæ, ac omnia, & singula in eis contenta, eo magis fiant notoria, quo in plerisque Civitatibus & locis fuerint publicata, Venerabilibus fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinariis ubilibet constitutis, per hæc scripta committimus, & in virtute sanctæ obedientię præcipiendo mandamus, quatenus per se, vel alium seu alios, pręsentes literas, postquam eas receperint, seu earum habuerint notitiam, saltem semel in anno, aut pluries, prout expedire viderint, in Ecclesiis suis, dum major in eis populi multitudo ad divina convenerit, solemniter publicent, & ad Christifidelium mentes deducant, & declarent.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo undecimo Kalen. Martii, Pontificatus nostri anno octavo. Dat. die 19. Febr. 1511. An. 8.

XXXI.

Quod decisio Causarum Bononien. Civitatis, & Districtus in quacumque instantia agitari contingat, juxta statutorum, & Ordinamentorum formam præfatæ Civitatis habeatur. *Ex Regest. in Arch. Vatic.*

JULIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Sinceræ devotionis affectus, & inconcussæ fidei constantia, quibus dilecti filii Communitas, Cives, ac Incolę, & habitatores Civitatis nostræ Bononien. & in illius districtu habitantes erga nos, & Romanam Ecclesiam hactenus laudabiliter claruerunt, & adhuc de bono perseverantes in melius fulgere noscuntur, spem nobis pręstantiorem pollicentes, merito nos inducunt, ut petitiones eorum in his pręsertim, quæ in ministrando Justitia procul exclusis fraudibus ejusdem Civitatis pacem, & quietem ac commodum producere valeant, ad exauditionis gratiam favorabiliter admittamus.

Per alias suas Literas mandaverat Julius omnes lites Civium Bononien. ab Ordinariis Judicibus cognosci. §. 1. Sane pro parte Communitatis, Civium Incolarum, ac habitatorum, & distinctualium prædictorum nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet nuper per alias nostras literas pro utilitate, pace, commodo, & quiete eorumdem Communitatis, Civium, & incolarum inter alia statuerimus, & ordinaverimus, quod omnes lites causę, & controversię dictę Civitatis per ordinarios secundum statuta ipsius Civitatis deputatos Judices cognosci, & decidi deberent, tamen a nonnullis quærentibus subterfugia, & adversarios sumptibus, & expensis fatigare, & eos ita cogere, ut a prosecutionibus jurium suorum desistant, non valentes in Curia inopia, & aliis diversis de causis litiga-

Nonnullis vero sensum Constitutionis, & praxim illius Tribunalis eludentibus.

re, & etiam in prima quam ulterioribus quandoque instantiis protrahi nituntur causarum commissiones, & etiam ab interlocutoriis, & processu ad ulteriora & aliis quandoque fictis gravaminibus appellantes Judices suspectos accusantes advocationes causarum & citationes cum inhibitionibus a nobis, & in Curia, ac etiam in Sacro Auditorio Rotę fieri, & quandoque Adversarios eorum supplantantes, & quandoque pręcurrentes causas in partibus illis minus peritis,& inexpertis, ac aliis impetrantibus favorabilibus Judicibus committi obtinere procurant, atque nonnulli prætextu absolutionis a Juramentis per eos in Instrumentis appositis, de instrumentorum fictione, & simulatione, & quod in fraudem usurariæ pravitatis, vel quod sub spe futurę traditionis, vel munerationis submissę confessi fuerint ab Ecclesiastica inhibitione decreto obtento instrumentorum executiones per laicos Judices fieri debitas protelare, & evitare nituntur, quodque Instrumenta, quæ secundum provisiones superinde editas registrari debent ob temporum calamitates, & aliis diversis de causis registrata, & pręsentata non fuerunt, & de illorum invaliditate propterea deduci possit; & quamvis ex superinde editis statutis, & provisionibus in causis ad sententias deveniri non debeat, nisi autentico registro processus Judicibus per Notarium dato, quod in desuetudinem abiit, quo fit, ut inde multa scandala oriantur, cum sæpe numero occultentur, & deperdantur originalia processuum, & facilius detur materia falsitatum committendarum, Judicibus quoque de mandatis causarum, & validitate processuum, ita liquida, sicut decet, constare non possit in gravissimum ejusdem populi damnum, & detrimentum.

Pro opportuno remedio eidem supplicatur.

§.2. Quare pro parte dictorum communitatis, Civium, & habitatorum, & Incolarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Præcipit itaque edita alias super his ordinamenta servari.

§.3. Nos igitur, ad quos spectat providere, ne fraudes, & detrimenta præsertim in eadem Civitate nostra, & illius comitatu fiant, talium personarum audaciam comprimere, ac Communitatem, Cives, Incolas, & homines prædictos, quos ob eorum singularem erga nos, & S. R. E. statum fidem, & devotionem peculiari dilectione prosequimur ab hujusmodi fraudibus, damnis, & incommodis relevare volentes, ac eorum singulos, a quibuscumque excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, si quibus quomodolibet innodati existunt, harum serie dumtaxat absolventes, & absolutos fore censentes hujusmodi supplicationibus inclinati auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuæ constitutionis edicto statuimus, & ordinamus, quod omnia, & singula statuta, & ordinamenta, de quibus in aliis dictis nostris literis fit mentio, legitime tamen hactenus dumtaxat edita & facta, de cetero inviolabiliter observentur, & secundum in illis disposita per jus dicentes, de quibus in eisdem tantum justitia ministretur, etiamsi contractus, vel instrumenta contra alicujus eorum dispositionem, & formam ad illorum validitatem juramentis firmata, & roborata reperirentur, quodque nullus Civis, incola, vel habitator Civitatis, & Comitatus eorundem, tam in prima, quam in secunda instantiis coram alio Judice, vel aliis Judicibus, quam a statutis ipsis deputatis ad judicium, sive actor, sive reus fuerit, nullatenus trahi, & per Judices ipsos secus, vel alias quam per statuta ipsa disponitur, procedi, decidi, & judicari possit sub pœnis in ipsis statutis comminatis, & sic tractos ad comparendum non teneri, & contra, vel præter prædicta facta, quæcumque nullitatis vitio subjacere, & de nullitate hujusmodi quandocumque, etiam si de executione tractaretur, obiici posse, & ut causarum commissiones, quæ a vobis, vel successoribus vestris, & aliis quibuscumque a Sede Apostolica potestatem habentibus, & habituris, vel alias quomodocumque cuicumque Bononię commoranti factę censeantur, & sint, & habeantur ipso Jure pro factis commissis, & devolutis ad Priorem Collegii Doctorum Judicum dictæ Civitatis, cum quatuor per eum de doctoribus dicti Collegii eligendis consultoribus datis a partibus suspectis, & confidentibus, & partibus non concordantibus per ipsum Priorem per eosdem audien. & deciden. perinde, ac si literæ, & commissiones ipsæ eisdem Priori, & consultoribus directæ, & factę fuissent, & quod Laici Judices ad Instrumentorum executionem alias secundum Juris, & statutorum prædictorum dispositiones, rejecta quacumque inhibitione per Ecclesiasticum Judicem sibi facienda occasione petitæ a juramento absolutionis, & deductæ fictionis, firmo tamen manente processu, & illius prosecutione coram ipso Ecclesiastico, & in eventum sive in favorem absolutionem petentis, & fictionem, & seu non munerationem deducentis cum exequenda fuerit debitæ executioni demandetur, præstita tamen per executiones Instrumentorum petentes, si non obstante inhibitione Ecclesiastici Judicis ad executionem per Laicos procedere voluerint, idonea cautione de parendo, & exequendo quidquid per dictum Judicem Ecclesiasticum postea judicabitur; Quodque Judices in aliquibus causis summam librarum vigintiquinque Bononien. excedentibus sententias ferre non possint, nisi habito prius a Notario processus registro authentico, cui Notario de competenti mercede a statutis ipsis ordinata a partibus satisfieri debeat, & ab altera ex partibus vera, et integra mercede soluta habita cedula ab ipso Notario de eo, quod solutum fuit, parte ipsa non solvente ipsi parti, quæ solvit infra decennium, postquam de mandato Judicis coram quo causa ventilatur interpellata fuit statim secuturum pars ipsa non solvens partem

Forma Judiciorum Rotæ Bononien.

tem suam dicti registi realiter, & personaliter ad partis solventis instantiam de mandato ejusdem Judicis gravari, & compelli possit, necnon per quemcumque Ecclesiasticam jurisdictionem habentem excommunicari, ac donec solverit audiri non debeat, & in ejus favorem sententia fieri non possit, et insuper Correctori, et Consulibus Societatis Notariorum, ac superstiti registri eadem apostolica auctoritate potestatem, et facultatem concedimus providendi, quod non registrata instrumenta registrentur, et validentur, et pro futuris etiam statuendi, ita & taliter, quod omnino registrentur, sine tamen alicujus præjudicio, & quoad futura dumtaxat, quodque concessionibus, & literis hujusmodi derogari non possit decernimus, & declaramus.

Obstantibus derogat.

§.4. Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus, & singulis quæ in præfatis aliis nostris literis volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Si quis autem, &c.

Datum die 8. Martii 1510. Anno VIII.

Datum Ravennę Anno incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo decimo, octavo Idus Martii Pontificatus nostri anno octavo.

XXXII.

Reintegratio Congregationis Monacorum S. Bernardi in Italia Ordinis Cisterciensis, ab Alex. VI. institutæ, in Provinciis Hetruriæ, & Lombardiæ, Regularis observantiæ. Ordinationesque circa electionem ac munus Prælatorum ejusdem Congregationis.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

Ex paternæ caritatis officio, ad ea libenter intendimus, per quæ Congregationum, & personarum præsertim Religiosarum, paci, & concordię consuli possit, & ea quę super his, pro concordia, & pace eorum provide facta fuisse dicuntur, ne in recidivę contentionis scrupulum relabantur, sed firma, & illibata persistant, cum a nobis petitur, Apostolico munimine roboramus.

Refertur tenor Constit. Alex.VI. qui Congregationes Tusciæ & Lombardiæ univerat.

§. 1. Sane pro parte dilectorum filiorum Abbatum, Prelatorum, & Conventuum, & Monasteriorum Cisterciensis Ordinis, Congregationis Lombardiæ, Regularis observantiæ, nobis nuper exhibita petitio continebat; Quod orta dudum inter ipsos ex una, & Abbates, Prælatos, & Conventus Monasteriorum dicti Ordinis Congregationis Tusciæ, etiam dictæ Regularis observantiæ, super eo, quod postquam fel- rec. Alexander Papa VI. prædecessor noster, per quasdam suas literas earumdem Thusciæ, & Lombardiæ Provinciarum, &c. *Vid. Alexandri VI. Constit. quæ incipit* Plantatus *Num. X. pag.* 240.

Et quod idem Alex. dictam unionem revocavit, & deinde eadem unio revocata fuit ut in capitulis subseqq.

§. 2. Idem predecessor ad supplicationem piæ memoriæ Pii Papæ III. etiam predecessoris nostri, tunc in minoribus constituti, & S. Eustachii Diaconi Cardinalis, & Congregationis S. Bernardi in Italia, ac bonæ memoriæ Jo: Baptistæ tit. SS. Joannis & Pauli Presbyterorum Cardinalium, totius Ordinis ejusmodi Protectorum, nonnullis Monachis Congregationis Tusciæ procurantibus per alias suas priores literas prædictas Thusciæ, & Lombardiæ Provinciarum, & Congregationum unionem, ac ex illis sic invicem unitis Congregationem Monasteriorum, & Conventuum dicti Ordinis in Thusciæ, & Lombardię Provinciis existentium S.Bernardi in Italia hujusmodi creationem, necnon omnia, & singula decreta, statuta, & ordinationes in illis contenta revocaverat, & cassaverat, & annullaverat, ac viribus evacuaverat, ipsamque Congregationem S. Bernardi in Italia dissolverat, & quamlibet earumdem Congregationum, quoad Monasteria, loca, Monacos, & personas, privilegia, & indulta quæcumque, etiam quoad Monasteriorum, & locorum quorumlibet uniones eis respective factas in pristinum, & eum statum in quo ante unionem hujusmodi quomodolibet existebant, restituerat, & reposuerat, ac plenarie redintegraverat, in Romana Curia orta fuisset materia quæstionis, & coram certo causarum Palatii Apostolici Auditore, forsan aliquandiu pependisset, præfati Abbates, & Prelati suadentibus venerabilibus fratribus Raphaele Episcopo Portuensi Camerario, & totius Ordinis, ac dilecto filio Francisco Basilicæ XII. Apostolorum Presbytero Cardinali nostris, Congregationis Sancti Bernardi in Italia hujusmodi Protectoribus, pacem, & concordiam inter eosdem Abbates, Prelatos, & Conventus vigere cupientes, ad infrascriptam devenerunt concordiam videlicet.

Quod bulla Alex. VI. super d. unione sit restituta.

§.3. Quod causa ipsa a dicto Auditore advocaretur, & lis hujusmodi penitus extingueretur, ac literæ revocationis creationis dictæ Congregationis S. Bernardi in Italia annullarentur, ac priores literæ creationis Congregationis S. Bernardi hujusmodi in pristinum, & eum statum in quo ante illarum revocationem erant, restituerentur, cum infrascriptis tamen conditionibus, & declarationibus videlicet.

De Capitulo, ejus forma, in eoque peragendis.

§. 4. Quod dictum Capitulum alternatis vicibus in dictis Provinciis celebrari debeat, videlicet uno anno in uno Monasterio unius Provinciæ videlicet Tusciæ, alio vero anno in alio Monasterio videlicet Lombardiæ, celebrari deberet. Et præsidens Capituli illius Provinciæ, in qua celebraretur Capitulum, esse non posset, & duo scrutatores, & septem Definitores ex unaquaque Provincia, per Prælatos, & Visitatores jam absolutos, & Discretos uniuf-

uniuscujusque dictarum Provinciarum separatim eligi, ipsique quatuordecim Definitores sic electi totam Congregationem S. Bernardi Italiæ hujusmodi repræsentarent, & gesta ac terminata per duas partes omnium Definitorum firma, & valida essent, ac si per omnes facta, & gesta fuissent.

De Prælatorum electione.

§. 5. Electiones vero Prælatorum, & Visitatorum uniuscujusque Provinciç, quç per duas partes ex tribus omnium Definitorum illius Provinciæ, cujus Prælatus electus fuerit, validç existant. Ac quod discreti illi dumtaxat, qui sacerdotes essent, per sortem eligere possent, præterquam in proximo futuro Capitulo, in quo unaquæque Provincia in electione Discretorum hujusmodi, sive per electionem, sive per sortem, suas ordinationes quoadmodum illos eligendi, dumtaxat servare, & ad futurum Capitulum hujusmodi habentes vocem in Capitulo tamquam Prçlati hac vice dumtaxat accedere possint.

Alternativa in electione Præsidentis.

§. 6 Quodque unus Presidens Capituli, & anni alternatis vicibus ex dictis Provinciis, videlicet uno anno de una, & alio de alia Provincia hujusmodi eligi, per duas saltem partes omnium quatuordecim Definitorum hujusmodi.

Visitatoribus, & visitatione facienda.

§. 7. Duo vero Visitatores ex unaquaque Provincia eligi, qui Monasteria Monacorum Congregationis visitare deberent hoc modo videlicet. Visitator Provinciæ Tusciæ dignitate, vel professione major, cum juniori Provinciç Lombardiç illius, & major Visitator Provinciæ Lombardiæ, cum juniore Visitatore Provinciæ Thusciç illius Monasteria visitare.

Monialibus, earumque Monasteriis visitandis.

§. 8. Monialium vero Monasteria per Visitatores Congregationis Provinciç, cujus illa fuerint, visitare, & tam illa quam Monacorum Monasteria, quæ de prçsenti reguntur, per quamlibet Congregationum prçdictarum, etiam si literæ Apostolicæ super illis adhuc obtentæ non fuerint, perpetuo per Monacos expresse dictum Ordinem professos, & Moniales professas, illius Congregationis, cujus illa existerent, regebantur, & gubernabantur, in futurum similiter regi deberent.

Priores Conventuales vocem habent in Capitulo.

§. 9. Et quia nonnulli S. R. E. Cardinales, ac alii Clerici sæculares Monasteria etiam aliorum Ordinum in commendam obtinentes, Monacos dictarum Congregationum in eorum Monasteriis, ut ibidem perpetuo remaneant, & divina officia celebrent, certam partem fructuum suorum Monasteriorum, pro eorum substentatione assignando introduxerant, & cum eisdem Monachis certas conventiones fecerant, & super aliquorum præmissorum confirmationis literç a Sede prçfata adhuc obtentç non fuerunt, quod tam Priores prçdicti in eorum Monasteriis, juxta conventiones hujusmodi existentes, etiam si dictç literç confirmationum obtentç non sint, quam Cistelli, & Bonisolatii Monasteriorum membra dicto Monasterio Septimi existentium Priores, licet non sint Prçlati, ad Capitulum una cum illorum Discreto accedere, ac in electionibus vocem, una cum aliis Prçlatis, & Discretis aliorum Monasteriorum habere deberent, ac si ipsi Priores Prçlati essent.

Monachus in una Provincia professus ad aliam transferri non potest.

§. 10. Quodque Monacus in una dictarum Provinciarum professus, ad aliam dicti Ordinis Provinciam transmitti non posset, nisi forsan ob ejus demerita, vel ob gratiam, & ad instantiam petentis.

Monasteria a sua respective Provincia reformanda.

§. 11. Monasteria quç in posterum reformari contingeret, ac illius Provinciç cujus dicti Septimi, & Clarçvallis Monasteria respective existunt, secundum quod illorum alteri magis propinqua essent, & super illius Congregationis Provinciæ Monacos regi, & gubernari deberent.

Præsidentis auctoritas circa electiones, & privationes Monacorum.

§. 12. Et si contingeret per hunc Præsidentem, ad quem una cum Visitatoribus Prælatorum, & aliorum Officialium principalium electio, & Monacorum deputatio, ac illorum Monasteriorum receptio, & acceptatio, ac Prælatorum, & Visitatorum privatio pertinet, quod infra annum aliqua electio seu deputatio, aut receptio vel privatio fieri deberet, quod Præsidens & Visitatores tunc in Provincia Thusciæ, præmissa, seu aliquid præmissorum sine tunc Abbatis Septimi interventu etiam si ex Visitatoribus prædictis non existat, & si tunc Præsidens unus ex Visitatoribus, hujusmodi esset, absque Abbatis Monasterii S. Bartholomæi Ferrarien. dicti Ordinis interventu, id facere & expedire non posset. Et e contra Præsidens pro tempore una cum Visitatoribus prçdictis, omnia, & singula quç infra annum in Provincia Lombardiæ fieri deberent, per ipsum tunc Præsidentem, & etiam una cum Visitatoribus prædictis, & absque dicti Abbatis Monasterii Clarævallis tunc existentis, etiam quod ex dictis Visitatoribus non esset, & si forsan Præsidens seu aliter ex Visitatoribus hujusmodi esset, sine Abbatis Monasterii S. Ambrosii Mediolanensis ejusdem Ordinis assensu, seu interventu fieri non possent, ex tunc saltem duç ex tribus eorumdem partes, præmissa expedire deberent. Et quod tunc in locum alterius electus sive subrogatus ex eadem Congregatione, in cujus locum eligeretur, esse deberet. Si vero Præsidentis electio, vel privatio, aut desuper literarum Apostolicarum totam Congregationem concernen. impetratio infra annum fieri deberet, illa per tunc Visitatores, una cum Septimi & Clarævallis hujusmodi Abbatibus expediri possent, & deberent. Ac Procuratores seu Provisores in dicta Curia Romana nomine dictæ Congregationis pro tempore existentes, ad Capitulum personaliter accedere, & in illo vocem habere, ac si Prçlati essent, si id per Definitores esset ordinatum.

Privilegia concessa Provinciç, alteri sunt communia.

§. 13. Quodque privilegia, quç post hujusmodi Congregationum separationem earum alteri sub particulari expressione per Sedem Apostolicam concessa forent, utrique etiam Congregationi redintegratç suffragari deberent, in omnibus, & per omnia, ac si eidem Congregationi redintegra-

tegratæ, sic a principio concessa fuissent, illis omnibus gaudere deberent.

Literæ contra præmissa obtentæ nullæ sunt, aliquibus exceptis.

§. 14. Quodque literæ Apostolicæ tam dissolutionis dictarum Congregationum, quam alias per quamlibet ex dictis Congregationibus contra præmissa, seu præmissorum aliquod, aut alias in prejudicium dictæ Congregationis S. Bernardi in Italia hactenus impetratæ, quam etiam literæ prioris unionis (quo tamen ad dictas censuras contra exprimentes votum suum in Præsidentium, Definitorum, & aliorum Prælatorum electione dumtaxat inflictas illis alias in reliquis salvis præmissis modificationibus in suo robore permansuris) essent nullæ, irritæ, & cassæ, & nullius roboris, vel momenti, & haberentur prorsus pro infectis. Et si aliqua in futurum de novo emergerent inter partes, & Congregationes prædictas, semper æqualitas servaretur, & de similibus ad similia, prout in aliis Capitulis supradictis, procederetur.

Supplicatum Papæ pro dictorum confirmatione.

§. 15. Quare pro parte Abbatum, Prelatorum, & Conventuum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut premissis omnibus per eos ad predictorum Prelatorum persuasionem, factis, & gestis, pro illorum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adiicere, ac alias super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Eam concedit Julius.

§. 16. Nos igitur, qui inter personas quaslibet Ecclesiasticas, presertim sub Regulari observantia degentes, pacem, & tranquillitatem vigere sinceris exoptamus affectibus, Abbates, Prælatos, & Conventus prædictos, ac eorum singulos, a quibuscumque excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis censuris, sententiis, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, ac causam hujusmodi ad nos harum serie advocantes, & litem ipsam penitus extinguentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, concordiam prædictam, ac prout illam concernunt, omnia supradicta, præterquam introductionem, & assignationem fructuum pro mensa eorumdem Monacorum, quatenus alias auctoritate Apostolica approbata non fuerint, & inde secuta quæcumque, auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, ac omnes, & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem supplemus, ac illis perpetuæ firmitatis robur adiicimus, illaque inviolabiliter observari debere decernimus.

Obstantium derogatio.

§. 17. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ac statutis & consuetudinibus Monasterii, Ordinis, ac Congregationis predictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo, &c.

Si quis autem, &c.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo undecimo; Nono Kalend. Aprilis Pontificatus nostri Anno VIII.

Dat. die 24. Martii 1511. Anno VIII.

XXXIII.

Indictio Sacri Œcumenici Concilii Lateranensis Quinti, pro die 19. Mensis Aprilis Anni 1512. Et damnatio Conciliabuli Pisani.

JULIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Prœmium a dignitate Ro. Eccl., & sollicitudine petitum.

Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Martyrum sanguine consecratæ, magistræ Fidei, veritatis alumnæ, omnium errorum expertis, unicæ, & immaculatæ, divina institutione, Sanctorum auctoritatibus, Conciliorum Canonumque omnium testimonio, Ecclesiarum cunctarum Primatum tenentis, fidelium Matris, regimini superna dispositione præsidentis, circa Religionis Christianæ puritatem, ipsiusque unitatem, pacem, & tranquillitatem, quæ in conjunctione membrorum ad unum caput Christum videlicet, cujus vices in terris gerimus, principaliter tendit, divisionem ovilis nostri ex alto commissi, in illoque schisma, per quod Ecclesia scindi, & scandalizari, grexque dominicus nobis creditus turbari quoquo modo possit, quantum cum Deo possumus, prohibentes, ac damna, & scandala, quæ exinde evenire possent, enervantes, ac palmites futuros infructuosos succidere, & quoscumque aliter quam per ostium ad ovile ingredi cupientes, ac a via Domini, postquam illam semel cognoverant, retrocedentes, ad semitam veritatis reducere, vulpeculasque ex vinea ejusdem Domini, per ministerium summi Apostolatus etiam expellere desiderantes, de opportunę provisionis remedio providemus, aliaque ordinamus, & mandamus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire.

Julio Bononiam pergente nonnulli Cardinales Florentiam primo, mox Papiam divertunt.

§. 1. Sane non sine gravi animi nostri molestia percepimus, quod quidam S.R.E. Cardinales, qui nobiscum, dum versus Civitatem nostram Bononien. pro recuperatione nonnullarum terrarum S.R.E. etiam cum nostra Curia personaliter accederemus, pro recuperandis terris hujusmodi, venire simulaverant, ex nostra licentia ab Urbe recedentes, Florentiam diverterunt, ibique se continuerunt, etiam postquam nos eos per dilectum filium nostrum Franciscum tituli S. Clementis Præsbyterum Cardinalem tunc in minoribus constitutum, Episcopum Concordien. Datarium nostrum, ac per literas nostras ad nos tunc Bononiæ existentes vocari feceramus, licet se venturos obtulissent, nihilominus satore zizaniæ seminante, per quem morum subversio in Clero, & Populo frequenter obrepit,

repit, tamquam membra insana, sine causa legitima a suo capite recedentes, armis, satellitibusque stipati, immo in seipsis armis assumptis, & pro sacerdotalibus vestibus thoracem induti, & gladiis armati, Papiam se contulerunt.

Et sine ipso Pōtifice, Concilium Generale prætextibus hic expressis convocarunt.

§. 2. Quo cum pervenissent, stimulo conscientiæ, ut credimus, agitati, per internuncios, perque Regiorum Oratorum intercessiones, reditum ad nos postularunt, & pro desertionis venia supplicarunt, quam benigne obtulimus. Sed ipsi qui nobis ex officio tamquam Consultores assistere, neque sine licentia a nobis, & nostra Curia, veluti corporis membra abesse debuissent, ausi tamen sunt os in cælum, ac spiritum blasphemiæ, & cum Lucifero Sedem ad Aquilonem ponere, altitudinem nubium transcendere, ut se similes Altissimo constituant, Pontificalem auctoritatem nostram sibi ipsis adscribere satagentes, convenientes ut locustæ acephali, aggressi sunt sine Romani Pontificis auctoritate Œcumenicum, generale, atque universale Concilium convocare, locum Concilii, & tempus indicere, & valuis Ecclesiarum, ac aliis publicis locis per publica instrumenta etiam falsa, indictionem hujusmodi affigere, & publicare, eisdemque instrumentis falsis, publice atque impudenter uti, quosdam S. R. E. Cardinales sui propositi socios, in eorum pretenso edicto falso declarando, qui tamen, & publicis, & privatis scripturis, eorum propriis manibus scriptis, se illis in hujusmodi proposito, neque verbo, neque scripto umquam junxisse, seu quomodolibet consensisse protestati sunt, nosque ac venerabiles fratres nostros ejusdem S.R.E. Cardinales, ac alios tunc expressos vocare & requirere, ut per nos vel alios ad hujusmodi eorum Concilium accedere vellemus non formidarunt, asserentes decennium post ultimum universale Concilium, etiam contra constitutionem Concilii Constantien. quæ incipit, *Frequens*, jam dudum effluxisse, & nos illud convocare neglexisse, maxime cum juravissemus, & voluissemus illud post biennium a creatione nostra tenere, tempusque pro homine interpellare, neque credendum fore nostra auctoritate, & voluntate Concilium futurum, & cum de gravibus criminibus notoriis durantibus, universalem Ecclesiam scandalizantibus, in capite agendum foret, ad Summum Pontif. Concilii congregationem non attinere, sed secundo loco ad Cardinales, qui Pontifici in negligentia non adhæserunt, convocationem Concilii spectare. Ac ut hujusmodi eorum convocationem, & conventiculum honestare viderentur, eisque auctoritatem adiicere, hoc idem fere per omnia per quosdam assertos procuratores charissimorum in Christo filiorum nostrorum Maximiliani Romanorum Imperatoris electi, & Ludovici Francorum Regis Christianissimi Principum, sub eisdem datis, modo, & forma, & similibus schedulis, præter tamen voluntatem, & mentem dictorum Principum, ut rationabiliter credi debet, fieri, & publicari procuraverunt, & ordinaverunt.

Verumtamen hi prætextus falsi ostenduntur.

§. 3. Sed hæc ut falsa, ficta, commentitiaque sunt, & non ex zelo caritatis, & religionis, sed odii fomite, & inimicitiæ procedentia, ita omnibus Principibus, necnon Christifidelibus cupimus nota fieri. Quis enim tanti erroris particeps est, qui nos de negligentia erga convocationem Concilii redarguere possit? Cum nihil nobis per ultimos undecim annos, quibus Cardinalatus officio functi sumus, magis cordi fuerit, quam celebrari videre Generale Concilium, & Ecclesiæ Romanæ statum in meljus reformari? Quid enim fel. rec. Alexandro Sexto Romano Pontifici prædecessori nostro magis nos odiosos fecit, nisi studium, & cura Generalis Concilii celebrandi? Quid nos terra, marique jactavit, cum nobis idem Alexander prędecessor esset infensus? Quid toties alpes transcendere, transalpinas Gallias peragrare per ęstus, nives, & glacies compulit, nisi quod nitebamur, ut a Romano Pontifice Concilium indiceretur, convocaretur, & celebraretur? Nota recensemus, & Principibus Christianis apertissima, immo illis ipsis, qui nos, & Fratrum nostrorum Collegium criminantur, dudum pleneque comperta. Quare si anteactæ vitæ ratio, apud prudentes, de præsenti, & futuro vitę rationem facit, nulla subest ratio, cur dicti Cardinales, qui a nobis recesserunt, desperent nos facturos, quod tam longo tempore, tam ardenter, & non sine vitæ discrimine, fieri desideravimus, & studuimus. Aperiant oculos cordis, & odii obstacula resecent, & cogitent, qua voce, quibus oculis, qua facie promiserimus, et ut dicunt in nostra ad Pontificatum assumptione, juraverimus, & voverimus, Generale celebrare Concilium. quoniam nostræ promissioni interfuerunt. Certe palpabunt nos non sola voce, non simulate, sed in cordis simplici veritate id egisse, quod prædicant: Quod si ea, quæ diximus attendere nolunt, examinent, & inspiciant omne studium in Pontificatu nostro circa præmissa. Nonne omnes Principes Christianos, qui ad obedientiam ex more præstandam miserunt Oratores, admonuimus de celebrando Generali Concilio, deque expeditione in perfidos Turcas conciliariter decernenda, assumenda, & prosequenda? Nonne primo Pontificatus nostri toto biennio, Christianos potentatus pacare studuimus, ut conciliatis animis, Concilium iniretur? Quid ultra facere debuimus, aut potuimus, ad restituendam Ecclesię pacem, quod omiserimus? Novit ipse Cardinalis, qui edicti seu indictionis hujusmodi, & contentorum in ea, se aurigam profitetur, & clavi moderatorem prædicat, quidnam a nobis habuerit in mandatis, cum ad Romanorum Imperatorem electum, per universam Germaniam illum nostrum, & sanctæ Sedis Apostolicæ Legatum misimus. Communicet illa fratribus suis, qui cum illo sentire viden-

dentur, proferat monita in scriptis illi tradita, certo certius, & luce meridiana clarius erit, hanc indictionis desperationem de celebrando a nobis Concilio, nedum levem & inanem, sed falsam, irrationabilem, impossibilemque fuisse. Nulla nostra culpa, neque S. R. E. Cardinalium dilata est generalis Concilii indictio, convocatio, & celebratio. Distulit hæc infelicitas temporum, quæ sub eodem Alexandro prædecessore nostro vexare cœpit Italiam, & adhuc vexare non cessat, & instans necessitas recuperandi terras & jura ejusdem Romanæ Ecclesiæ. Nam propositum nostrum semper ad Concilii celebrationem promptissimum, atque intentissimum fuit. Quare spiritum diffidentiæ deponant, & ita hujusmodi calumniæ auctores, reversi ad cor, mordere desinant pastorem & patrem animarum suarum. Desinant etiam calumniari fratres suos, ejusdem Romanæ Ecclesiæ Cardinales.

Indictio generalium Conciliorum ad Romanum tantummodo Pont. vere spectat.

§.4. Quod si tam ardenter illis cordi est, se caput, & auctores generalis Concilii constituere, quid ad hanc rem facto opus sit, prius discant. Revolvant Sanctorum Patrum, & Romanorum vitas Pontificum, & antiquum morem indicendi, & convocandi, & celebrandi Concilium, traditiones, & leges super his editas a Patribus, inspiciant, videbunt hujusmodi Concilia a solis Romanis Pontificibus esse indicta, & aliter indicta rata non fuisse.

Constitutio Concilii Constantiensis, nõ obligavit, stātibus Papæ legitimis impedimentis.

§.5. Quod vero attinet ad constitutionem Concilii Constantien., quæ incipit *Frequens* hujusmodi, ea ad octuaginta annos servata non fuit, & si servata fuit, teste piæ mem. Eugenio Papa IV. etiam prædecessore nostro, ac sacrorum Canonum sanctionibus, ex causis prædictis eam licuit nobis transgredi, & quod fortius est, stante legitimo impedimento, de quo supra, eam locum non habere, certo certius est.

Et nec votum nec juramentum.

§.6. Votum autem, & juramentum, quod ex prædictis causis de jure nobis transgredi licuisset, transgressi non sumus, quandoquidem legitimo impedimento detenti, non potuimus observare, & quia votum & juramentum, quantum ad hanc materiam attinet, in foro conscientiæ versantur, de æquitate canonica purgatio moræ semper admittitur.

Negligentiaque hujus Papæ, non jure prætenditur.

§.7. Desinant nobis & fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus negligentiam impingere, quæ, ut præmittitur, nulla fuit, & si qua fuisset, ipsis cum Alexandro prædecessore præfato & nobiscum manentibus, multo magis imputari posset.

Maledicta perperam in eum proferuntur.

§.8. Quod autem docentes juxta Prophetas linguas suas loqui mendacium, & contra divinum preceptum adversus Principem populi sui maledicentes, confingunt in nos crimina, & ea quidem, ut asserunt, durantia, gravissima, notoria, scandalizantiaque universalem Ecclesiam, dicuntque propterea, negligentibus aliis S.R.E. Cardinalibus, ad eos devolutam Concilii congregandi facultatem, non miramur, quoniam teste Hieronymo, Schismatici, cum dubitant causas damnari, in contumelias prosiliunt.

Ad ipsum etenim spectat convocare generale Concilium quamvis de ejus causa agatur.

§.9. Dicant prædicti, nomine tantum Cardinales, Dathan, & Abiron, Acaciumque & Dioscorum repræsentantes, tenebrarum filii, numquid Summo Pontifici spectet & pertineat congregare Concilium, etiam si de sua causa agatur? Legant ultra antiquos, gesta Constantien. Concilii, in quibus se potissimum fundant, ut ex eis, tamquam Judei ex propriis Codicibus confundantur, reperient Joannem XXIII, de cujus potissimum causa agebatur, Concilium Constantiense hujusmodi indixisse.

Ad supradictosque Cardinales nullo pacto hæc potestas devoluta fuit.

§.10. Cum ergo Concilium prædictum congregare parati simus, satis constat dolosas eorum linguas locutas fuisse mendacium. Sed si hæc omnia cessarent, stantibus impedimentis prædictis, in qua negligentia dici possunt esse fratres nostri S.R.E. Cardinales hujusmodi, non requisiti ad Concilium congregandum, ita ut ad paucissimos Romanorum Pontificum, culpa, ambitioneque infensos Schismaticos, ac extra domum Dei positos, potuerit potestas universalis Ecclesiæ devolvi, immo potius ab eis usurpari.

Nec terminus ab eis assignatus accedendi ad Concilium, competens dijudicari potest.

§.11. Adjiciamus ergo nunc hujusmodi potestatis abusum ostendere trium mensium, & quatuordecim dierum ab eis tempus, in suo, ut volunt, edicto, seu convocatione assignatum: & ad Œcumenicum Concilium congregandum, hoc tam brevi temporis spatio poterit nationibus Christianis a Mediolano remotissimis, legitime innotuisse? Poterunt ne si innotuisset, in termino, diœcesanas, & metropolitanas Synodos convocare, celebrare, & perficere? Poterunt ne qui venturi decernerentur ad tantum iter necessaria conquisivisse: Poterunt Principes, accedere volentes, populis sibi subditis, & status sui securitati bene consuluisse? Poterunt quos mittere decreverint Procuratores, aut Oratores, plene informatos mittere? Vix cursor expeditus, trium mensium, & semispatio ire, & redire posset, sine sarcinis. Unde, & quo, ipsi graves viros, & multa secum impedimenta trahentes, sine quibus venire non possunt, putant, immo decernunt, accedere posse, & oportere? Quare si nihil aliud indictionem Concilii, quam attentarunt in tempore præfixo, accedendi impossibilitas ipsa penitus enervat.

Nec Civitas Pisana, locus commodus Concilii generalis cogendi esse dignoscitur.

§.12. Sed si possibile fuerit, & aliqua ratione decretum, hoc ipsum Concilii tempus, loci ratio indictionem ipsam nullam facit: locus Concilii commodus esse debet & tutus. Quis ignorat, quod dolenter dicimus, Urbem Pisas, prope quatuordecim annos continuos obsessam durissime fuisse, & ad eam desolationem bello redactam, ut rarissimæ domus integris parietibus in illa consistant, & fere nullæ sint, quæ contignationibus, & solariis muniantur? Habitarent ne ibi S. R. E. Card. Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Principes seculares, vel Oratores eorum, Communitatum item nuncii? Habitarent ne Doctores celeberrimi, tam divini juris quam

quam humani, ruinosas domos, civitatemque penitus desolatam, pro celebrando Œcumenico Concilio? Nunquam talibus in locis scriptum est Concilium generale fuisse celebratum. Revolvantur omnes Conciliorum Œcumenicorum Historiæ, apparebit patribus nostris, sanctis sane & prudentibus viris pro celebrando Concilio, ante omnia cordi fuisse, eligere civitatem amplam, ædificiis accomodatam, salubris aeris, fertilis soli, convehendis commeatibus facilem, quæ omnia si Pisis adesse quispiam affirmaverit, ruinæ civitatis, ædificiorum rudera, villarum & vinearum eversiones redarguent sic dicentem.

Neque tutus.

§.13. Hæc tamen si Pisis essent integra, ut non sunt, neque affirmari possunt sine impudentia, quomodo est ad Pisas tutus accessus, vel in ea mansio, cum omnis Thuscia arma nunc tractet, & nos pro pastorali, quod gerimus officio, nil magis premat, quam Florentinos & Senenses, inter quos fremit bellum, ne se armis invicem impetant, continere? Fidem de re hac facere possunt plerique Christiani Principes, a nobis sæpius, & instantius requisiti, suam per literas, & nuncios auctoritatem, & gratiam interponere, ut si inter se hi populi pacem habere noluerint, per inducias saltem ab armis abstineant.

Et sic indictio præd. Concilii a Cardinalibus antedictis præsumpta est, & nulla.

§.14. Igitur cum ex præmissis, & aliis etiam notissimis causis, accessus ad Pisas, vel ibi mansio secura habenda verisimiliter credi non possit, cum Civitas ipsa desolatione, habitationibus pro Concilio non sit fulta, cum ager vastitate sit desolatus, cum tempus in edicto, seu indictione præfixum sufficere non possit, & terminus assignatus ab illis tempori pro generali Concilio celebrando dari solito non respondeat, cum insuper indicentes nulla sint auctoritate suffulti, & si quam habere possent, illa ut decuit, & fieri oportuit, immo debuit, non sint usi, cum edictum ipsum, seu convocatio de falsitate se convincat,

Hic itaque Pontifex prædictam Concilii Pisani indictionem damnat & reprobat.

§.15. Nos considerantes, quanta cum difficultate, & temporis diuturnitate, prædecessores nostri præfati, in eorum Conciliis celebratis, priscas hæreses, & schismata, etiam aliquando Imperiali majestate adjuvante sustulerunt, quodque illa in totum extinguere nequiverunt, cum eorum aliqua, (quod dolentes referimus) usque ad hodiernum diem in sua pertinacia perdurent, quamque calamitosa fuerint Prælatis, & omnibus Christifidelibus schismatum tempora, supradicta omnia tamquam perniciosissima schismatum, atque errorum seminaria, quæ aliquandiu conniventibus oculis toleravimus, expectantes eorum ad cor reversionem, ob Christi caritatem, zelumque domus suæ dissimulare ulterius non valemus, timentes nobis improperari illud Hieremiæ; Non ascendistis exadverso, neque opposuistis vos murum, pro domo Israel, Verentes etiam ne figmenta, erroresque prædicti, Christifidelium minus eruditorum mentes aliquo infidelitatis laqueo involvant, apud quos sæpe, ut inquit Origenes in Cantica, pulchriora videntur mendaciorum sophismata, quam documenta veritatis. Et ne error cui non resistitur, approbari videatur, & veritas, Deique causa, & jura indefensa opprimantur, habita super his cum venerabilibus Fratribus nostris ejusdem S. R. E. Cardinalibus matura deliberatione de eorumdem Cardinalium consilio, & unanimi consensu, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, prædictas indictionem, convocationem, & publicationem assertas, schismaticæ conventiculæ, synagogæ Sathanæ, & Ecclesiæ malignantium per Dathan, & Abiron auctores schismatum, eorumque socios, & alias supradictas, procuratorio nomine dictorum Charissimorum filiorum nostrorum Maximiliani Imperatoris Romanorum electi, & Ludovici Francorum Regis Christianissimi, Illustrium Principum, factas, indictas, & publicatas, omniaque & singula in eis, & qualibet earum contenta & inde secuta quæcumque, quorum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, pro sufficienter expressis & insertis haberi volumus, tamquam a non habentibus facultatem, & ex minus legitimis causis, ac incongruis terminis, & loco, nulla, irrita, & inania, non legitime, ad sciendum, & scandalizandum universalis Ecclesiæ unitatem facta, ne cancerosus morbus invalescat, reprobamus, revocamus, cassamus, irritamus, & annullamus, revocataque, irrita, cassa, reprobata, & annullata haberi volumus, ac prout sunt, nullius roboris vel momenti fuisse, & esse decernimus & declaramus.

a Ezech.

Conciliabulique prædicti, vel alterius auctores complices & fautores pœnis alligat.

§.16. Districtius sub excommunicationis, anathematis, & maledictionis æternæ, ac dignitatum, & beneficiorum ecclesiasticorum quorumcumque, sæcularium vel regularium, feudorum, indultorum, privilegiorum, concessionum, facultatum, & gratiarum privationum ipso facto, infamiæ, & aliis in universalem Ecclesiam scandalizantes, & schisma in ea, discordiamque suscitantes, eisque consilium, auxilium vel favorem præstantes, tam a jure, quam alias promulgatis, & indictis pœnis inhibemus. Necnon eisdem Cardinalibus, qui a nobis recesserunt, ut præfertur, ac omnibus, & singulis cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, qualitatis, conditionis, præeminentiæ, auctoritatis, & nobilitatis existentibus, & quacumque ecclesiastica, etiam Cardinalatus, Patriarchali, Primitiali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, seu sæculari, Regali, Reginali, ac etiam Imperiali, ac aliis dignitatibus, & præeminentiis fulgentibus, & quos ab omni vinculo juramenti, conventionis, obligationis, & promissionis per eos forsan factarum, propterea absolvimus & liberamus, ac absolutos, & liberatos fore nunciamus, ne indictionibus, publicationibus, & convocationibus prædictis, omnibusque aliis, & singulis per eorum aliquem, ut præfertur, factis, directe vel indi-

indirecte, tacite vel expresse, seu quovis quæsito colore adhæreant, accedant, intersint, obediant, assistant, consilium, auxilium, vel favorem præstent, aut quomodolibet intendant, ut pessima facta * suis erroribus confusa, tamquam nebula dissolvatur, etiam inhibemus.

* Secta.

Loca etiam in quibus Conciliabula fieri, vel eorum auctores &c. declinare cötigerit ecclesiastico supponit interdicto.

§.17. Omniaque & singula civitates, terras, & loca quæcumque, ad quæ perversa Concilia, seu potius Conciliabula, schismaticas conventiculas, synagogas, ac Ecclesias malignantium hujusmodi indicentes, & eis adhærentes, obedientiam, consilium, auxilium, vel favorem aliquem, ut præfertur, præstantes, & eorum quemlibet declinare contigerit, & in quibus Concilia, seu Conciliabula, aut Ecclesias malignantium hujusmodi, celebrari, vel coadunari, & congregari contigerit, ecclesiastico subijcimus interdicto.

Sacrumque & œcumenicum Concilium Lateranense Romæ celebrandum, & pro die 19. Aprilis 1512. inchoandum indicit.

§.18. Et nihilominus bonam intentionem nostram exequi volentes, ut antiquæ hæreses, quæ in diversis Christianorum partibus nondum extinctæ sunt, & pessimum noviter pullulans schisma extinguantur, reformationique morum, tam ecclesiasticarum, quam sæcularium personarum, quæ de jure, & consuetudine, reformationi, vel determinationi Concilii subijciuntur, bellorumque imminentium seditioni consulatur, unicuique quod suum est reddatur, justitia & pax se invicem osculentur, Christique fideles in pace, & unitate, in Dei nomine, non ex passionum privatarum fomite, quæ, ut ex gestis diversorum Conciliorum apparet, pessimos effectus parere consuevit, congregari ad faciendum expeditionem contra infideles jam Regnum Siciliæ infestantes, meliora, ac nobiliora loca Christianorum occupantes, presertim Hierusalem matrem nostram antiquam, & ex antiqua Christianorum negligentia deperditam, facilius & promptius intendant; In Nomine sanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, auctoritate Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, qua in terris fungimur, de simili eorumdem fratrum consilio, & assensu, œcumenicum universale, & generale Concilium, in Alma Urbe nostra communi omnium patria, loco aptissimo, & tutissimo, apud Lateranum, ubi plurima Concilia per antiquos patres nostros habita fuerunt, & Altissimus Petri Sedem collocari voluit, literatorumque, & peritorum numerus copiosus habetur, post festum Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi proxime futurum, inchoandum Anno Domini 1512. die Lunæ 19. mensis Aprilis, quæ erit feria secunda post octavam ejusdem Resurrectionis celebrandum, & ut sequitur, auctore Domino finiendum, nunciamus, convocamus, statuimus, indicimus, & ordinamus, licet nos non lateat, hanc novem mensium præfixionem, pro sacro Concilio generali celebrando ex tot longinquis mundi partibus venturis fortassis non sufficere, & de brevitate notari posse ad tantam rem peragendam, præsertim cum a Sanctis Patribus Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, assignato tempori ad similia generalia Concilia congreganda non respondeat, qui numquam minus, quam annum ad hoc inchoandum assignasse reperiuntur. Sed quia ad Christianissimum Regem prædictum, & quosdam alios Principes de inchoando generali Concilio in tempore præsentibus inserto literas dedimus, & insuper ne volentibus nos, & venerabiles fratres nostros ejusdem S. R. E. Cardinales calumniari ansam daremus, si longius tempus statuissemus, visum est nobis hunc terminum assignare.

Prelatos omnes, & alios monet, & ad d. Concilium convocat.

§.19. Insuper præfatis, & aliis Venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Monasteriorum Abbatibus, & Prælatis, præsertim sub vinculo juramenti ad visitandum certis temporibus limina Apostolorum Petri, & Pauli, etiam tempore sue promotionis adstrictis, & obligatis, non obstantibus quibusvis concessionibus, privilegiis, & indultis, eis, eorumque Ecclesiis, monasteriis, & beneficiis, per dictos prædecessores nostros, aut nos concessis, confirmatis, & innovatis, quæ pro expressis habentes, ex certa scientia, & plenitudine præmissis, cassamus, irritamus, & annullamus, omnibusque aliis ecclesiasticis, vel sæcularibus, etiam Regibus, & Principibus, ceterisque personis, quæ de jure, & consuetudine in Congregationibus generalium Conciliorum solent intervenire, cessante legitimo impedimento, de quo legitime docere teneantur, per se, vel alios idoneos Nuncios, procuratores, vel oratores legitima mandata habentes, sub excommunicationis, aliisque de jure, vel consuetudine, aut alias, non accedentibus ad generale Concilium indictum pœnis, mandamus, ut ad ipsum Concilium Lateranen. accedere, & usque ad d. Concilii conclusionem, & dissolutionem per nos vel auctoritate nostra fiendam, in dicta Urbe morari debeant.

Imperatorem Reges, & alios Principes hortatur ad favendū venientibus ad dictum Concilium.

§.20. Necnon carissimos in Christo nostros, & ejusdem Romanæ Ecclesiæ filios, Maximilianum Romanorum Imperatorem electum prædictum, ceterosque Christianorum Illust. Reges, Duces, Marchiones, Comites, & alios nobiles, in virtute sanctæ obedientiæ rogamus, hortamur, & monemus, ut opem, & operam adhibeant efficaces, quod omnes, & singulæ, tam ecclesiasticæ quam sæculares personæ, in eorum Regnis, Ducatibus, & Dominiis consisten., quæ in generalibus Conciliis, de jure, vel consuetudine interesse consueverunt, ad Concilium Lateranen. hujusmodi cessante impedimento prædicto accedant, postpositis odiis, conciliatis animis in spiritu Sancto, non autem passionibus repleti, veramque domum Dei facientes, & his, quæ ad Dei laudem, Ecclesiæ exaltationem, unitatem, & reformationem, schismatum vero, & hæresum totalem extirpationem, fideliumque prædictorum pacem & salutem concernunt, caritate muniti intendant.

1511. Securitatem omnibus venientibus, eorumque familiaribus cōcedit.

§.21. Et ne ad tantum laudabile, & necessarium opus accedere debentes, aliquibus de causis, seu figmentis, ab accessu ad dictum Concilium Lateranen. quomodolibet retrahantur, omnibus, & singulis, in Congregationibus Conciliorum generalium adesse solitis, & ad dictum Concilium Lateranense venientibus, eorumque servitoribus, & familiaribus, cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, vel nobilitatis existentibus, ecclesiasticis, & sæcularibus, pro se, & bonis eorum quibuscumque per civitates, terras, & loca terrestria, & maritima dictæ Romanæ Ecclesiæ subjecta, ad Concilium Lateranense ad Urbem hujusmodi veniendi, & in ea morandi, & libere consistendi, & ab ea quotiens videbitur recedendi, etiam post quatuor menses post dicti Concilii Lateranensis conclusionem, & dissolutionem, liberum, tutum, & securum salvum conductum, ac plenam, & omnimodam securitatem de consilio, & potestate præmissis, damus, & concedimus, aliosque salvos conductus, & securitates habere cupientibus, dare pollicemur, eosque benigne, & caritative tractabimus, & suscipiemus.

Officialibus suis omnibus observantiam d. securitatis præcipit.

§.22. Mandantes sub indignationis nostræ, & aliis arbitrio nostro infligendis pœnis, omnibus, & singulis gentibus nostris armigeris, equestribus, & pedestribus, ac arcium nostrarum Castellanis, civitatum, terrarumque & locorum dictæ Romanæ Ecclesiæ subjectorum Legatis, Gubernatoribus, Rectoribus, Locatenentibus, Potestatibus, officialibus, & vassallis, ut non obstantibus quibusvis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, legibus Imperialibus, statutis quoque & * consuetudinibus municipalibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, aut quavis firmitate alia roboratis, quæ salvo conductui, & securitati præmissis in aliquo derogare, seu illos quomodolibet impedire possent, etiam si talia forent, de quibus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per generales clausulas id importantes, mentio, seu quævis al a expressio habenda foret, illarum tenores pro expressis habentes, venientes ad Concilium Lateranense hujusmodi, libere, tute, & secure transire, morari, & recedere permittant, & permitti faciant, ne tantum tamque laudabile, & necessarium Concilium Lateranense distrahatur, & ut ad illud venientes, tute & in pacis tranquillitate vivere, dicere, & expedire valeant, quæ Omnipotentis Dei honorem concernunt, totiusque Ecclesiæ sanctæ statum.

* Constitutionibus.

Decretum irritans contrariorum huic Bullæ apponit.

§.23. Decernentes nihilominus irritum & inane, quicquid contra indictionem Concilii Lateranen. per nos indicti hujusmodi, seu ad impedimentum, præjudicium, aut dilationem ejusdem, per schismaticam conventiculam, & Ecclesiam malignantium prædictas, seu quemvis alium, quavis auctoritate, quovis ingenio, aut quæsito colore scienter vel ignoranter contigerit attentari.

1511. Et hanc Bullam publicari mandat in Urbe.

§.24. Insuper ut præmissa omnia, & singula ad omnium, ad quos spectat, notitiam, & cognitionem deveniant, omniumque quę in præsentibus literis continentur, certa, & indubitata notitia habeatur, nullusque præmissorum ignorantiam juste prætendere possit, nec se legitime excusare, cum etiam ad intimandum aliquibus personaliter in præsentibus literis comprehensis, tutus non pateat accessus, literas prædictas, volumus, & decernimus præsentes literas nostras, per aliquos Curiæ nostræ Cursores, vel Notarios publicos, in Basilica Principis Apostolorum, & Ecclesia Lateranensi, hora divinorum, dum ibi multitudo populi ad divina audiendum convenire, & congregari consuevit, publice, ac alta, & intelligibili voce, legi, & publicari, & dictarum Ecclesiarum portis, sive valvis, & in acie Campi Floræ, & Cancellariæ Apostolicæ affigi, & ibidem per aliquod temporis spatium dimitti debere, ut ad singulorum notitiam, publicamque notionem devenire possint.

Transumptis ejus credi jubet.

§.25. Transumptisque illarum, manu publicorum Notariorum factis vel subscriptis, sigilloque alicujus Prælati munitis, fidem indubiam adhiberi.

Effectum dictæ publicationis declarat.

§.26. Omnesque & singulos in illis comprehensos, & ad quos pertinet perinde arctari, & constringi, ac teneri, & obligari ad observantiam omnium, & singulorum in eis contentorum, cujuscumque gradus, & dignitatis existant, ecclesiasticæ vel mundanæ, post lapsum unius integri mensis a data præsentium numerandi, in omnibus & per omnia, & perinde ac si personaliter, & in propria persona intimatæ fuissent, & eis personaliter præsentatæ, præsentium tenore decernimus, statuimus, & declaramus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam, &c.

Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo undecimo, XV. Kal. Augusti, Pontificatus nostri Anno octavo. D. P. A. 8. 18. Julii.

Papæ subscriptio.

Ego Julius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus subscripsi.

Dominus mihi adjutor, non timebo quod faciat mihi homo.

Cardinalium subscriptiones.

Ego Raphael Episc. Ostien. Card. Sancti Georgii Camerarius subscripsi.

Ego Dominicus Episcopus Portuen. Card. S. Marci subscripsi.

Ego Jacobus Episcopus Albanen. Card. Arboren. subscripsi.

Cardinales Presbyteri.

Ego Nicolaus Card. tit. S. Priscæ subscripsi.

Ego F. Card. de Claramonte manu propria.

Ego

Ego Marcus tituli Sanctæ Mariæ Transtyberim Card. Senogallien.
Ego Robertus tituli S. Anastasiæ Presbyter Card. Nanneten.
Ego Leonardus tit. S. Susannæ Presbyter Card. subscripsi.
Ego Christophorus tit. S. Praxedis Presbyter Card. subscripsi.
Ego Sixtus tituli S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Vice-Cancellarius subscripsi.
Ego Christophorus Eboracen. tit. S. Petri & Mar. Presbyter Card. subscripsi.
Ego Antonius tit. S. Vitalis Presbyter Card. subscripsi.
Ego Petrus tit. S. Eusebii Presbyter Card. subscripsi.
Ego Achilles tituli Sancti Sixti Presbyter Cardinalis Bononien. subscripsi.
Ego F. tit. S. Clementis Presbyter Card. subscripsi.

Diaconi Cardinales.

Ego Jo: S. Mariæ in Domnica Diaconus Card. de Medicis, manu propria subscripsi.
Ego Alexander S. Eustachii Diac. Card. de Farnesio, manu propria subscripsi.
Ego Ludovicus S. Mariç in Cosmedin. Diac. Card. de Aragonia manu propria subscripsi.
* Cornelius. Ego M. S. Mariç in Porticu Diaconus Card. Cornelius, manu propria subscripsi.
Ego B. S. Adriani Diac. Card subscripsi.
Ego Alphonsus S. Theodori Diac. Card. Petrucius subscripsi.

Anno a Nativitate Domini 1511. indictione decimaquarta, die vero Veneris 25. mensis Julii Pontificatus Sanctiss. D. N. Julii divina providentia Papç II. anno 8. retroscriptæ literæ Apostolicæ convocationis Concilii generalis, publicatæ, & affixæ fuerunt in valuis S. Jacobi Hispanorum de Urbe, dum celebrabantur divina, ubi magna multitudo convenerat, tam Curialium quam Officialium, & Romanorum, propter festum solemne, quod in eadem Ecclesia celebrabatur. Eadem die in vesperis dum celebrabantur divina publicatæ, & affixæ fuerunt in valvis Principis Apostolorum de Urbe, die vero sequenti Sabbati, retroscriptam Bullam in Basilica Principis Apostolorum de Urbe, hora Missæ, dum celebrabantur divina, & multitudo copiosa assisteret, Ego Petrus Mengivar præfati D. N. Papæ Cursor, alta, & intelligibili voce coram omni populo dictam bullam de verbo ad verbum legi, lectamq. ad valvam dictæ Basilicæ affiximus, & per spatium unius horæ affixam dimisimus durante Cancellaria. Eodem die, in Ecclesia S. Joannis in Lateran. hora vesperarum, dum celebrabantur divina, Ego Petrus Mengivar S. D. N. Papæ Cursor, dictam bullam, alta & intelligibili voce legi, lectamque ad valvas dictæ Ecclesiç affiximus, & publicavimus, & per spatium unius horæ, affixam dimisimus. Eadem die retroscriptam bullam publicavimus, & affixam dimisimus, per spatium duarum horarum, in acie Campi Floræ, ut moris est, per nos Honuphrium Balestarium, Petrum Mengivar, & Joannem Bernardi, præfati D. N. Papæ Cursores, & ita fidem facimus, & manibus propriis scripsimus, & subscripsimus.

Ita est Honuphrius Balestarii Cursor.
Ita est Petrus Mengivar Cursor.
Ita est Joannes Bernardi Cursor.

XXXIV.

Erectio Cathedralis Ecclesiç Salutiarum in ditione Ducis Sabaudiæ, cum privilegiorum, & indulgentiarum elargitione. *Ex Regest. in Archiv. Vat.*

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium. PRo excellenti prçeminentia Sedis Apostolicæ, in qua post Beatum Petrum Apostolorum Principem quamquam imparibus meritis, pari tamen auctoritate constituti sumus in agro irriguo militantis Ecclesiæ novas Episcopales Sedes, Ecclesiasque plantare Romani Pontificis dignum arbitramur, ut per novas plantationes populorum augeatur devotio, divinus cultus effloreat, subsequatur animarum salus, & loca humilia illustrentur: idque nos eo libentius agimus in his locis, in quibus benedicente Domino Incolas & alios Christifideles multiplicasse noscuntur, ut propagatione novæ Sedis, & assistentia honorabilis Præsulis cum decenti ministrorum numero fideles ipsi in devotione persistentes, & etiam devotionis hujusmodi augmentum suscipientes æternæ felicitatis præmium Deo eorum pium propositum adjuvante facilius consequi mereantur.

Oppidum salutiarum insigne in eoque Collegiata Ecclesia cum Septem Dignitatibus. §. 1. Sane cum oppidum salutiarum Taurinensis Diœcesis insigne, & Marchione, aliisque nobilibus & populo repletum, & in eo collegiata Ecclesia etiam insignis sub invocatione Beatæ Mariæ, in ipsa Ecclesia septem dignitates, quarum prima Decanatus inibi dignitas principalis, & duodecim canonicatus, & totidem præbendæ pro totidem personis canonice fundati, erecti, & instituti sunt, in ipso quoque oppido plures aliæ Ecclesiæ, in quibus Divina officia celebrantur, & in ipso oppido personæ politicæ, bonisque moribus ornatæ sint, adeo ut ipsum oppidum nomine & titulo Civitatis decorandum, & ipsa Collegiata Ecclesia Beatæ Mariæ in Cathedralem Ecclesiam erigenda sit, quod etiam dilecta in Christo filia nobilis mulier Margarita de fuxo moderna Marchionissa Salutiarum suo, & dilecti filii Nobilis Michaelis Antonii Marchionis Salutiarum ejus nati, & in minori ætate constituti nominibus hoc a nobis summe petentes, & nobis super hoc humiliter supplicantes.

§. 2. Unde nos præmissis & nonnullis aliis rationabilibus causis moti, volentes oppidum prædictum, & illius incolas, eorum meritis id exigentibus, potioribus favoribus attollere, & honorabili munere confovere, habita super hoc cum Venerabilibus fratribus nostris deliberatione matura, de ipsorum fratrum consilio, & de Apostolicæ potestatis plenitudine ipsum oppidum in Civitatem Salutiarum, ac præfatam Collegiatam Ecclesiam Beatæ Mariæ in Cathedralem Ecclesiam cum præeminentiis, honoribus, & privilegiis, quibus aliæ Cathedrales Ecclesiæ de jure, vel consuetudine utuntur, potiuntur, & gaudent, seu uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum ad Dei laudem totiusque Ecclesiæ Triumphantis gloriam, & fidei Catholicæ exaltationem, auctoritate Apostolica tenore præsentium erigimus, creamus, & instituimus, ipsumque oppidum titulo Civitatis insignimus, ac Ecclesiam ipsam sic in Cathedralem Ecclesiam erectam nobis, & successoribus nostris Romanis Pontificibus canonice intrantibus, & Sedi Apostolicæ immediate subjectam esse volumus & decernimus, eamque & illius Episcopum pro tempore existentem, a quorumcumque Metropolitanorum, seu Archiepiscoporum jurisdictione, superioritate penitus & omnino eximimus, dictamque Civitatem, & illius districtum & territorium, ac quinquaginta quinque in dicta Taurinensi, videlicet Carmagnolum, Dragonetium, Revellum, Urezolum, Manta, Villam novatam, Arpeuscum, Costiglolum, Venastam, Brogasthum, Isacham, Mellum, Fraxinum, Rure, Sanctum Petrum, Vallermulam, Martignana; Rivum frigidum, Gambastha, Sanctum frontem, Paysanum, Uncinum, Hortariam, Crizolium, Castellarium, Pagnum, Brondellum, Cervagnascum, Gerbolam, Villare Sanctorum Victoris & Constantii, Roccham Brunam, Sartignanum, Moscherias, Pernes, Castrum Delphinum, Bellinum, Pontem cavallem, Sanctum Damianum, Paglerium, Alina cellas, Stroppium, Marmor, Taursium, Patrum Uxolinum, Acelium, Sanctum Michaelem, Elenam, Montem malum, Valgrana, Montem orovium, Pratum de Leves, Castrum magnum, & alia decem in Albensi, scilicet Dolianum, Belvedere, Mursaliam, Montem Barcherium, Bonum vicinum, Rudium, Zissonum, Lequium, Cameyranam, Castellionum, & alia quatuor castra sive oppida in Astensi Diœcesibus respective consistentia, videlicet Falferrariam, Insulam bellam, Baldeserium, Trenovorium, ad mensas Taurinenses, & Albensem, ac Astensem, seu Episcopos Taurinensem, Albensem, & Astensem respective nunc & pro tempore existentes, ut de eorum Diœcesibus prædictis respective pertinentia ab eisdem Mensis Episcopalibus, Taurinensi, Albensi, & Astensi dismembrantes, penitus, & perpetuo separantes eidem Ecclesiæ, & mensæ Episcopali Salutiarum pro illius Diœcesi in Spiritualibus, & temporalibus, prout ad Taurinensem, Albensem, & Astensem Episcopos pertinebant, perpetuo applicamus, & appropriamus, ac Clerum & populum Civitatis & Diœcesis ac Ecclesiæ Salutiarum prædictarum curæ & jurisdictioni Episcopi Salutiarum pro tempore existentis quoad legem Diœcesanam & jurisdictionem perpetuo subjicimus, & submittimus.

Oppidum itaque in Civitatem, & Ecclesiam Collegiatam, in Cathedralem erigit.

Ecclesiam sic Erectam in Episcopatum Sedi Apostolicæ subiicit immediate.

Dotem ei constituit.

§. 3. Et quia Monasterium Monialium Sancti Antonii Cisterciensis Ordinis dictæ Taurinensis Diœcesis Campestre existit, & Moniales in eo sub regularibus institutis, & religiose prout convenit, non vivunt, ac Decanatus in ipsa sic erecta Ecclesia dignitas principalis existebat, & Decanus pro tempore existens Mitra, & Baculo, & aliis Pontificalibus insigniis utebatur, ipsum Decanatum tam in eadem Collegiata, quam in ipsa sic in Cathedralem erecta Ecclesia de consensu illius moderni Decani, & in ipso Monasterio dignitatem Abbatissalem, & Ordinem ipsum Cisterciensem penitus, & omnino supprimimus, & extinguimus, ipsorumque Monasterii, qui septingentorum, & Decanatus, qui centum florenorum auri de Camera fructus, redditus, & proventus secundum communem existimationem valorem annuum ut asseritur, non excedunt, ac etiam infrascripta immobilia bona, videlicet prædia præfati Michaelis Antonii Marchionis, & ad eum spectantia sive tecta cum eisdem prædiis, Cassinis, & ædificiis suis super finibus carmagnola, ubi dicitur ad tecta Domini Marchionis, sive ad podium Sancti Martini Tornaturum, sive Striccorum Quadringentarum mensuræ illarum partium sub suis cohærentiis ac juribus, & pertinentiis, quæ sunt redditus ducatorum ducentorum, pro augmento dotis mensæ Episcopalis Salutiarum hujusmodi, de consensu dictæ Margaritæ Marchionissæ Matris, Tutricis, & administratricis præfati Michaelis Antonii Marchionis, cum illorum omnibus juribus & pertinentiis suis, eidem mensæ Episcopali Salutiarum etiam perpetuo applicamus & appropriamus, ita quod liceat ex nunc Episcopo Salutiarum, qui erit pro tempore, corporalem possessionem bonorum Monasterii, & Decanatus ac prædictorum, & illorum jurium omnium per se, vel alium, seu alios propria auctoritate libere apprehendere, & translatis dilectis in Christo filiabus Abbatissa & Monialibus dicti Monasterii ad aliud, vel alia Monasteria ejusdem Ordinis, ubi benevolas invenerint receptrices, seu sese transferre voluerint, reservata eis quoad vixerint in dicto Monasterio, & assignata congrua portione ex fructibus dicti Monasterii pro earum victu & vestitu, ac necessitatibus, ad bonum & pium arbitrium Generalis Ordinis ipsorum, & dicti Episcopi Salutiarum, qui pro tempore erit, reliquos fructus bonorum tam Monasterii, quam Decanatus, & prædiorum prædictorum in suos, & mensæ Episcopalis Salutiarum prædictarum usus & uti-

Nonnulla supprimit Beneficia, & Mensæ Episcopali unit.

& utilitatem convertere, cujusvis licentia super hoc minime requisita.

§.4. Et insuper statuimus, & decernimus, quod Archidiaconatus, qui in dicta Ecclesia Collegiata secunda existebat, in ipsa nunc erecta Cathedrali post Pontificalem major, & aliæ dignitates ordine suo similiter in ipsa Cathedrali Ecclesia, duodecimque Canonicatus, & totidem Præbendæ & alia Beneficia ipsius Collegiatæ Ecclesiæ de cetero sint in ipsa sic erecta Cathedrali Ecclesiæ, & Archidiaconatus, & aliç Dignitates, ac Canonicatus & præbendæ, ac Beneficia Ecclesiastica in ipsa antea Collegiata Ecclesia, nunc dictę Cathedralis Ecclesiæ erectæ nominentur, & sint & esse censeantur.

Dignitates in nova Collegiata ordinat.

§.5. Non obstantibus quibuscumque privilegiis, & indultis, Monasteriis & Ordini Cisterciensi, necnon Taurinensi, Albensi, & Astensi Episcopis prçfatis sub quibuscumque tenoribus & expressione verborum concessis privilegiis, quibus etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus præsentibus specialis, & expressa mentio habenda foret, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Obstantibus drrogat.

Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud S.Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo undecimo, quarto Kalendas Novembris, Pontificatus Nostri Anno octavo.

Dat. die 29. Octob. 1511. An. VIII.

XXXV.

Declaratio jurisdictionum Vicarij Papæ, Gubernatoris, Auditoris Cameræ, Senatoris, aliorumque Judicum Curiæ Capitolij, ac Marescalli Urbis.

Edita A. D. 1512.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Decet Romanum Pontificem, ex debito sui pastoralis officii prospicere, ut ubique, prçsertim in hac Alma Urbe (ad quam pro justitia totus Orbis confluit) ne propter varios diversorum judicum, & tribunalium concursus, ad varias, & diversas procedendi formas præsertim pauperes litigantes, in eorum bono jure lædantur; sed ut cuilibet jus suum explicite, quantum possibile sit, reddatur, & jurisdictiones jus reddentium ita distinctæ sint, ut nulla confusio, & perplexitas oriri possit.

Exordium.

§.1. Sane (prout ex multorum querela, ac nuper a dilectis filiis nobilibus viris Ludovico de Mattheis, & Mariano de Castellanis, ac Lutio de Lutiis Conservatoribus Romanorum civium & Cam. præfatæ Urbis, necnon Ludovico de Cencis, Priore Capitum Regionum, & Paulo de Planca nostri Consistorii & ipsorum Conservatorum Advocato) accepimus, adeo a certis temporibus citra, diversa judicum tribunalia in Urbe insurrexisse, adeo etiam ipsos judices, tam ordinarios quam delegatos, inter se concurrere, & in procedendo varium modum observare, ut sæpe litigantes ipsi confusione quadam perterriti, causas ipsas deserere cogantur, aut illas inchoare non audeant, sæpe etiam adeo celeri judicio expediri, ut præcipitari quodammodo videantur, in magnum ipsorum litigantium præjudicium, ac justitię & officii nostri detrimentum.

Causa hujus Constitutionis.

§.2. Nos igitur in præmissis providere volentes, ac cupientes ne litigantes ipsi, tam in confusione tribunalium hujusmodi, quam etiam in expensis, & eorum bono jure graventur, quodque etiam quilibet forum suum intelligat, & sequatur, inhęrentes etiam vestigiis fel. rec. Sixti Papę IV. patrui, & prædecessoris nostri, qui, ut etiam accepimus quasdam desuper constituit ordinationes, in volumine Statutorum dictæ Urbis descriptas, Motu proprio, non ad ipsorum Conservatorum, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, statuimus, & ordinamus, quod omnes incolę Romæ habitantes (dummodo non sint campsores, & notabiles mercatores, Romanam curiam sequentes, Oratores Principum & aliarum Communitatum, familiares Cardinalium, continui tamen commensales, vel officiales Romanæ Curiæ, dummodo Romani non existant, aut curiales Romanam curiam sequentes, & in illius usu existentes) qui omnes in eorum foro, sæculares conveniantur in curia Capitolij, aut coram aliis officialibus sæcularibus Urbis, prout ad eorum officium spectat, & non aliter.

Declaratio fori civium, & incolarum.

§. 3. Quodque omnes Clerici Romani, conveniantur coram Vicario nostro in spiritualibus in Urbe, aut aliis Clericis, & Officialibus ecclesiasticis Urbis, ad quos spectat.

Clericorumque Romanorum.

§. 4. Ac quod de omnibus excessibus factis in Urbe, ratione territorii, laici puniantur per officiales laicos Urbis, Clerici vero Romani per Vicarium præfatum. Item quod laici qui sequuntur curiam, tam mares quam fæminæ, & non alii, conveniantur in curia Marescalli, dummodo non sint personę prædictæ videlicet campsores, & notabiles mercatores Romanam curiam sequentes, Oratores Principum, & Communitatum, familiares Cardinalium laici, vel officiales Romanæ Curiæ etiam Curiales, qui indifferenter conveniantur, dumtaxat coram Auditore Cameræ, tamquam judice exemptorum in civilibus, in criminalibus vero, quoad laicos eamdem Curiam sequentes, inter ipsum Auditorem, & Marescallum, & Gubernatorem, sit locus præventioni, dummodo non agatur de capitali, vel mutilatione membri, quo casu Auditor non se intromittat, juxta alias nostras literas desuper expeditas.

Laicorum etiam delinquentium, & Curialium.

§. 5. Volumus etiam quod ab eodem Marescallo appelletur ad præfatum Auditorem Cameræ, & quod judex deputandus per ipsum Marescallum, non possit stare in officio

Appellatur a Marescallo ad A. C.

officio ultra duos annos, & in fine cujuslibet anni debeat syndicari per Syndicum per nos deputandum, & repertus culpabilis, puniri, in reliquis serventur literę nostrę desuper editæ.

Gubernatoris Urbis jurisdictio.

§. 6. Insuper volumus, & mandamus, quod Vicecamerarius sive Gubernator in Urbe, nullum tribunal cognitionum causarum privatarum teneat, neque per se, neque per alium, seu ad eum venientem, ad suum judicem remittat, & sit superintendens, ut quilibet in pręmissis officiis, suos terminos observet, & contrafacientem puniat, aut nobis referat, & debeat carceres omnium præmissorum visitare, una cum aliis, ad id per nos per alias nostras literas deputatis, & de officialium omnium (maxime Notariorum maleficiorum) transgressionibus cognoscere. In concernentibus autem statum, aut pacem, & quietem Civitatis, & Romanæ Curiæ, quantum videat necesse esse, officialem ad quem spectat, juvare, & omnia pro posse ad pacem reducere, necnon causas querelarum contra Barones, ac capitales, videlicet, mortis naturalis, & brigarum, una cum Paceriis, juxta formam Statutorum Urbis, & treguarum, seu securitatum, aut pacis ruptarum, etiam per seipsum. Item mercedem salariorum, quas causas mercedum sine triennali, & scriptura, summarie, manu regia, cognoscere possit, & terminare, juxta formam dictorum Statutorum, vel juris communis, ubi Statuta deficerent, & in quibus omnibus, locus sit præventioni inter ipsum, & Senatorem, & si concurrant, Senator pręferatur, Notarii vero Gubernatoris soli per se ipsos, & non per substitutos, officium exerceant sine Tribunali, prout alias Ludovicus Sabinus, & Marius Ceretanus tempore ejusdem Sixti prædecessoris exercere solebant, qui etiam registra aliqua non faciant, ipseque Gubernator unum tantum Contestabilem seu Capitaneum retineat cum 25. satellitibus, & sine dicto Contestabili, executiones ipsius Gubernatoris fieri non possint. Volumus etiam, quod idem Gubernator vigore obligationum in forma Cameræ Apostolicæ, non possit aliquem excommunicatum publicare, nec censurisEcclesiasticis in aliquo casu uti, prout antiqui Gubernatores non sunt usi, & censurę per eum super hoc latę, sunt ipso jure nullæ. Similiter volumus, quod Baricellus sit merus executor, & nullum judicare valeat; quodque executiones in capitalibus per eum fiendæ, fiant in Capitolio, prout ab antiquo consuetum fuit, nisi aliter pro temporis, & maleficii qualitate, & gravitate visum fuerit expedire. Possit tamen repertos in fragranti crimine punire juxta formam Brevis facultatis suæ.

Officiales Urbis stent sindicatui.

§. 7. Item volumus, quod omnes officiales, quicumque sint, etiam Gubernatoris, & Auditoris Cameræ prędictorum, & reliqui alii, & etiam ipse Baricellus, in fine cujuslibet anni, syndicari debeant per aliquos per nos deputandos, juxta formam earumdem literarum nostrarum, ipseque Gubernator teneatur pro se, & ejus officialibus, & in principio ejus officii, debeat super hoc cavere. Similiter Auditor Cameræ præfatæ, in fine cujuslibet anni, teneatur reddere rationem coram eisdem deputandis, de gestis per se, & ejus Locumtenentem.

Appellatio in Curia cap. ad quem detur.

§. 8. Volumus etiam, ut litibus finis citius imponatur, quod tam a judicibus Capitolinis, quam etiam quibuscumque aliis, in causis quæ alias essent de foro Capitolino, appelletur ad Capitaneum Urbis, vel alium per nos deputandum, dummodo quoad causas dicti fori, in Capitolio tribunal teneat, quod etiam in causis in curia Gubernatoris ejusdem pendentibus, & quæ pendere contigerit, habere locum decernimus, a quo judice appellationis appellari non possit, nisi prout, & quantum Statuta hujusmodi in causis curiæ Capitolii permittunt.

Executorum merces declaratur.

§. 9. Postremo mandamus in omnibus curiis Ordinariis Urbis, & in omnibus solutionibus Notariorum, executorum, etiam pro executionibus fiendis per ipsum Baricellum, ac pro mercedibus quorumcumque aliorum officialium, servari tabulam marmoream in Capitolio affixam, & ubi in aliquibus casibus illa deficeret, mandamus servari Statuta Urbis. Volumus etiam quod pro quibusvis sigillationibus, præsertim mandati de relaxando incarceratos, & aliis quibusvis apodissis nil solvatur, nisi prout in dicta tabula continetur, seu in dicta Curia Capitolii servari consuevit, ita tamen, quod pro relaxatione innocentium nil penitus solvatur per ipsum captivuum, sed per eum, ad cujus instantiam forsan captus fuit, maxime in capturis pro suspecto, & fugitivo, quo casu novas reformationes dictæ Urbis servari volumus.

Alia Tribunalia Judic. Ordinariorũ prohibentur.

§. 10. Decernentes, in Urbe præfata, nulla alia Ordinariorum Judicum tribunalia teneri posse, nec jurisdictiones causarum exerceri, nisi in locis prædictis. Quodque sententiæ tam definitivæ, quam interlocutoriæ, necnon decreta, executiones, mandata, processus, censuræ, & quicquid secus contra præmissa fieret, nullius fore roboris, vel momenti.

Clausulæ pręservativæ.

§. 11. Pręsentibusque derogari non posse nec derogatum censeri, etiam per nos, aut successores nostros, nisi de nominibus, & cognominibus litigantium, judicum, & interesse habentium, ac ipsarum præsentium de verbo ad verbum, totalis, & specialis mentio fiat.

Pœna contravenientiũ.

§. 12. Mandantes Gubernatori, Senatori, Auditori Cameræ, Marescallo, Baricello, eorumque judicibus, & executoribus præfatis, necnon quibusvis aliis personis, sub excommunicationis latæ sententiæ, ac centum ducatorum pœnis totiens quotiens contra pręmissa, seu aliquod pręmissorum fecerint, incurrendis, & in eorum sindicatibns exigendis, ne contra ordinationes, statuta, & voluntatem nostram hujusmodi contravenire, aut aliquid attentare audeant.

Derogatio contrariorum

§. 13. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, ac quibusvis pri-

privilegiis, etiam fori, ac exemptionibus indultis, et facultatibus, quibusvis personis, etiam Vicecamerario, seu Gubernatori præfatis, aut Collegiis, vel Confraternitatibus, etiam quavis causa, et motu proprio, et ex certa scientia, ac cum quibusvis clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis fortissimis, etiam quibus derogari non posset, nisi sub certis modo, et forma, per nos, et Sedem Apostolicam, concessis, et concedendis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

D.P.A.9. die 28. Mart. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo duodecimo, quinto Kal. Aprilis Pontificatus Nostri Anno nono.

XXXVI.

Reintegratio Incliti Populi Romani ad jurisdictionem, quam ejus Conservatores in Urbe & ipsius populi Castris, præsertim super Consulibus Artium & Annona, hactenus exercuerunt, necnon & ad superioritatem in Civitate Tyburtina.

Edita An. D. 1512. JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. SI nostrarum civitatum, & aliorum locorum quorumlibet jurisdictiones ac jura libenter illæsa servamus, eo magis Romani Populi jurisdictiones, ac jura prędicta, non solum servare, sed augere debemus, quo peculiaris Populus noster existit, cujusque officia nobis, ac Sedi Apostolicę, sincera, ac devota fide, continue exhibentur.

Causa hujus reintegrationis. §.1. Exposuerunt siquidem nobis nuper dilecti filii, nobiles viri, Ludovicus de Matthæis, Marianus de Castellanis, Lucius de Lucis, Romanorum civium, & Cameræ Urbis Conservatores, ac Ludovicus de Centiis Capitum Regionum Prior; necnon Paulus de Planca nostri Consistorii, & pręfatorum Conservatorum Advocatus, quod licet a tanto tempore, cujus initii memoria in contrarium non existit, inter aliquas paucas civitates, & oppida, civitas Tyburtina magna cum fide, sub eorum jurisdictione, ac dominio remanserit, habeantque cives dictæ Urbis nonnulla Capitula cum populo Tyburtino, superioritatem, ac gubernium, seu jurisdictionem in eos concernentia, quæ licet hactenus observata fuerint, tamen quia bonæ memoriæ Petrus Tituli Sancti Ciriaci in Thermis Presbyter Cardinalis Reginus, qui ob partialitates ipsius Civitatis Tyburtinæ componendas, se intromiserat, & deinde paulatim progrediendo se illorum protectorem asserendo, jurisdictionem dictorum civium Romanorum visus est occupare, in non modicam ipsorum Romanorum civium honoris ac dignitatis detractionem. Licet etiam præfati Conservatores in Urbe prædicta habeant quasdam jurisdictiones, ac facultates eorum officium concernentes, maxime circa Annonam, & Consulatus Artium, necnon gabellas, & alia diversa, prout in eorum consuetudinibus, ac Statutis per Romanos Pontifices, præsertim fel. rec. Paulum Secundum, & in novis Reformationibus per piæ mem. Alexandrum Sextum prædecessores nostros confirmatis continetur. Nihilominus quia sæpe per diversa mandata, pręsertim dilectorum filiorum Clericorum Cameræ Apostolicæ, in administratione officii eorum impediuntur, etiam citra ipsorum Conservatorum dignitatem & honorem, & non sine publicæ utilitatis detrimento. Ea propter Conservatores, Prior, & Paulus præfati, nobis humiliter supplicarunt, ut super præmissis, ne de cetero impediri valeant, eis de remedio opportuno providere dignaremur.

§.2. Nos igitur qui Romanos Cives prædictos, etiam dum in minoribus eramus, semper toto corde dileximus, considerantes etiam Summi Pontificis proprium fore, jus atque honorem suum cuilibet illæsum servare, dictorum Statutorum, Capitulorum, ac consuetudinum tenores & formas, prędentibus pro expressis habentes, eisdem Conservatoribus, nunc & pro tempore existentibus, ac ipsi Populo Romano jurisdictionem, superioritatem, & præeminentiam, quas juxta eorum consuetudines, statuta, seu conventiones, & pacta prædicta, habere noscuntur in dicta Civitate Tyburtina, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, restituimus, & reintegramus, ipsosque Cives Tyburtinos eisdem Civibus Romanis, ut prius, subiici, & subjectos fore. Reintegratio superioritatis Civitatis Tyburtinæ.

§.3. Quodque in dicta Urbe ipsi Conservatores, curam, jurisdictionem & facultatem, quas juxta eorum Statuta, prę sertim novarum reformationum, ac consuetudinum prædictorum, habere noscuntur, exercere & exequi libere & licite valeant, auctoritate & tenore prædictis, volumus & declaramus. Decernentes ut Conservatores præfati in dicta Civitate Tyburtina, per aliquos Protectores, etiam si essent Sanctę Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac in dicta Urbe, & extra eam in eorum oppidis, & castris, in eorum jurisdictione & officio, per cujusvis mandata, præsertim prædictorum Clericorum Cameræ Apostolicæ, impediri non posse, nec debere, ac mandata hujusmodi etiam sub excommunicationis, & aliis Ecclesiasticis sententiis, censuris, ac quibusvis pęnis, irrita & inania, nulliusque roboris vel momenti fore, nisi ubi dicta mandata manu nostra propria, aut Camerarii nostri, pro tempore subscribi contingat. Jurisdictionisque in Urbe, & Castris Populi Romani.

§.4. Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac privilegiis, facultatibus, & indultis, etiam cum quibusvis clausulis derogatoriis fortissimis et insolitis, quibusvis personis concessis et concedendis, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Derogatio contrariorum

Nulli ergo &c.

Da-

Dat. P. A. 9. 28. Martii.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo duodecimo, quinto Kal. Aprilis, Pontificatus Nostri Anno nono.

XXXVII.

Gratiæ, Immunitates, & privilegia Canonicorum Regularium Congregationis S. Salvatoris Ordinis S. Augustini.

Alia de hac religione notavi in Const. 2. Gregorii XII Excitat. pag. 409. T. III. Par. II. ibi videas.

Edita An. D. 1512.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Hic Pontifex dum erat Cardinalis, Protector fuit hujus Congregationis.

INter ceteros in militanti Ecclesia veluti Regina in vestitu deaurato circumdata varietate plantatos Ordines, ad dilectos filios Congregationem Sancti Salvatoris, Ordinis Sancti Augustini, Canonicorum Regularium, qui sub suavi jugo Religionis, & regularium institutionum observatione sedulum ipsi Salvatori nostro Domino Jesu Christo in humilitatis spiritu præbent famulatum, dirigentes nostrę considerationis intuitum, & attendentes quod nos, dum Cardinalatus honore fungebamur, Ecclesiam Sancti Petri ad Vincula in Urbe cum illi annexa Ecclesia Sanctę Agnetis extra muros dictæ Urbis, de licentia Sedis Apostolicæ, eidem Congregationi (cujus protectionem aliquandiu gessimus, & illius profectum salubrem quantum potuimus procuravimus) concessimus, & multa pro ejusdem Ecclesia Sancti Petri, & ędificiorum ejus reparatione, & reędificatione, ac pro commoditate Prioris, & Canonicorum inibi pro tempore divinis beneplacitis insistentium, etiam postquam ad Summi Apostolatus apicem fuimus divina favente clementia assumpti exposuimus, dignum existimamus illa Congregationi & Canonicis præfatis, ipsiusque Congregationis Monasteriis, locis, & personis concedere, per quæ possint ipso Salvatore eis semper assistente, gratum in ejus beneplacitis exhibere famulatum.

Nunc ordinationes & privilegia d. Cōgregationis confirmat.

§. 1. Sane cum sicut accepimus aliàs plura immunitates, & diversa privilegia, gratiæ, favores, & indulta, spiritualia & temporalia per diversos Romanos Pontifices prædecessores nostros, præfatæ Congregationi, illiusque Monasteriis, locis, personis, bonis, & rebus concessa fuerint, Nos cupientes, ut dilectus filius modernus, & pro tempore existens Prior generalis dictę Congregationis, & Canonici pręfati, & eorum curę commissi, eo potius possint Domino in ejus beneplacitis famulari, quo cognoverint hujusmodi privilegia, & immunitates pro illorum subsistentia firmiori, etiam nostrę approbationis robore communiri, ac etiam Prioris generalis, & Canonicorum, ac Congregationis hujusmodi commoditatibus, et augmento statuique prospero, et felici, quantum cum Deo possumus, adjuvante salubriter consulere, ipsosque generalem Priorem, et Canonicos, et Congregationis hujusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, et pœnis, a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum pręsentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes, et absolutos fore censentes; Ac omnia et singula Monasteria, tam dictæ Congregationi, quam beneficia Monasteriis dictæ Congregationis unita, annexa, incorporata, et possessa, ac quæcumque alia et singula privilegia, gratias, favores, immunitates, exemptiones, et indulta, tam spiritualia, quam temporalia, eidem Congregationi, ac illius monasteriis, locis, et personis, sub quibuscumque tenoribus, et per quoscumque Romanos Pontifices, Imperatores, Reges, Principes, et quoscumque alios Christi fideles concessa, illorumque omnium tenores, ac si de verbo ad verbum pręsentibus insererentur, eisdem pręsentibus pro expressis habentes, Motu proprio, non ad Prioris generalis, et Canonicorum prædictorum, vel alicujus alterius pro eis nobis super hoc oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, et deliberatione, certaque scientia, ac de Apostolicę potestatis plenitudine, Literas omnes, ordinationes, constitutiones, et consuetudines, quibus ipsa Congregatio regitur, et gubernatur, ac omnia et singula alia privilegia, gratias, favores, immunitates, exemptiones, et indulta hujusmodi, auctoritate Apostolica, tenore pręsentium approbamus, et innovamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, atque omnia et singula inviolabiliter observari decernimus.

§. 2. Volumusque quidquid dubii in dictis privilegiis, seu aliquo eorum pro tempore emerserit, id data verborum ambiguitate, et varia peritorum interpretatione, in favorem dictæ Congregationis, et locorum particularium ejusdem interpretari debere, et ubi ipsi in aliquibus redderentur dubij, seu ancipites, secundum bonam æquitatem, ad favorem salutis animarum suarum, illa etiam largissime intelligantur, et interpretentur, non autem secundum juris rigorem, aut Doctorum opiniones vel subtilitates.

Eorumque dubia, ad favorem d. Congregationis interpretari jubet.

§. 3. Et cujusvis particularis monasterii seu loci, tam uniti quam uniendi, præsentis et futuri, dictæ Congregationis privilegia, concessiones, remissiones peccatorum, et indulgentiæ quocumque nomine nuncupatę immunitates, et gratiæ, concedenda, tam per Romanos Pontifices, quam alios quoscumque Reges, Duces, Barones, Principes, Dominia, et Communitates, in omnibus et per omnia ipsi toti Congregationi, et aliis ejus particularibus Monasterijs esse communia, & ad illa extendi, prout extendimus per pręsentes.

Cujuscumque Monasterii indulta, ad alia monasteria extendit.

§. 4. Insuper etiam ultra pręedicta privile-

Et ejusdem Observantiæ Regularis unitatem ubiq. servari præcipit.

legia eidem Congregationi, ut præfertur concessa, hac perpetua, & irrefragabili constitutione, motu & scientia similibus sancimus, quod omnes & singuli dictæ Congregationis Canonici, Ordinem ipsum professi, præsentes & futuri, quamvis in diversis monasteriis, sive locis pro tempore maneant, unum tamen corpus, & una Congregatio existant, ac sub una, eademque lege, atque observantiæ Regularis unitate, morumque conformitate, eisdem constitutionibus, privilegiis, ordinationibus, consuetudinibus, & statutis vivant, ipsaque Congregatio ab Apostolica Sede ultra centum annos instituta, & merito totiens approbata, ab universis Christi fidelibus in reverentia & devotione habeatur.

Canonicos veros eos esse declarat.

§.5. Decernentes, ut omnibus & singulis præeminentiis, etiam in publicis actibus, ac privilegiis & gratiis, pro veris Canonicis Regularibus, Ordinis & Congregationis prædictorum habeantur, & reputentur; prout hactenus fuerunt, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia, tenore præsentium, habemus, & declaramus: mandamusque quorumcumque locorum Diœcesanis, ut eos pro talibus in dictis singulis publicis, & aliis actibus censeri faciant, ac etiam reputari. Nos enim eos, ut existentes veros, & indubitatos Canonicos Regulares Ordinis prælibati, quibus a dicta Sede Apostolica scapulare, quod insigne claustralium est, gestandum super Rocheto in præfatæ Congregationis primordiis, ex speciali munere & devotione donatum extitit, omnibus & singulis præeminentiis, etiam in publicis actibus ac privilegiis, & gratiis, quibus quicumque alii Canonici potiuntur, & gaudent, potiri, & gaudere censemus.

Privilegia & immunitates aliorum Ordinum huic Congregationi elargitur.

§.6. Adiicientes præterea, quod de cetero non solum prædictis præeminentiis, privilegiis, & gratiis decorentur, quibus gaudent, in specie, vel in genere universi alii Canonici, verum etiam omnibus, & singulis immunitatibus, favoribus, indultis, & gratiis spiritualibus, & temporalibus, per nos, vel per quoscumque prædecessores nostros Romanos Pontifices, vel alias quomodolibet, seu Sedem præfatam, tam præfato Ordini Canonicorum Regularium Sancti Augustini, ac Congregationi de Frisonaria alias Lateranensis, Ordinibusque Eremitarum, & Servorum Beatæ Mariæ, & aliis etiam earumdem Congregationum, & Ordinum membris, & illorum personis, monasteriis, & locis in genere concessis, & pro tempore concedendis, quam etiam Congregationi Monachorum Sanctæ Justinæ, seu S. Benedicti Cassinen. & ejus monasteriis, locis, membris, & personis hactenus concessis, ac illorum Ordinibus, & Congregationibus, quibus per eamdem Sedem concessum extitit, dictæ Congregationis privilegiis posse gaudere, in omnibus & per omnia, absque ulla prorsus differentia, perinde ac si ea ipsi Congregationi Canonicorum Regularium sancti Salvatoris specialiter, & nominatim concessa fuissent, quorum tenores hic pro sufficienter expressis haberi volumus, & non secus ac si præsentibus de verbo ad verbum inserta forent, & quæ ad ipsam Congregationem sancti Salvatoris, & ejus Moniales, sive Sorores, ac personas oblatas, & commissas utriusque sexus, quæ sub illius Congregationis cura sunt, in illis videlicet, quæ ipsis coaptari possunt, extendi, ac illa eam pari modo cum prædictis comprendere volumus, atque decernimus, cum ipsam Congregationem sancti Salvatoris censeamus, meritis & virtutibus suis non minora promereri, quam suprascriptas Congregationes, & Ordines, quos enim par labor conjungit, paria quoque privilegia conjungere debent. Cujus etiam Congregationis sancti Salvatoris Monasteria omnia, & loca prædicta, & eorum Prælati atque personæ, quibuscumque eis, ac aliis Congregationibus, & Ordinibus a Sede prædicta, vel alias qualitercumque concessis, ac de jure seu consuetudine debitis juribus, præeminentiis, ac dignitatibus inconcusse gaudeant, & utantur; dummodo illa præmissis, ac aliis dictæ Congregationis sancti Salvatoris institutis, & constitutionibus non obsistant.

Capitulo generali dat facultatem statuta pro regimine Congregationis præfiniedi & commutandi.

§.7. Et dictæ Congregationis Capitulum generale, sive in eo vocem pro tempore habentes, pro felici successu ipsius Congregationis, sancti Salvatoris, statuta, constitutiones, & ordinationes, ac omnia, & singula, quæ in spiritualibus & temporalibus ipsius Congregationis, & ejus regularis disciplinæ statum, observantiam, indemnitatem, & circa divini officii celebrationem, directionem, & ordinationem (absque tamen ipsius Regulæ in substantia, vel in effectu variatione) interpretationem, vel declarationem quoquomodo concernere potuerint, auctoritate prædicta instituendi, ordinandi, interpretandi, & declarandi, ac ea, quæ sic instituta, ordinata, interpretata, vel declarata fuerint, in toto, vel in parte, prout rerum, vel temporum qualitas exegerit, tollendi, alterandi, modificandi, innovandi, corrigendi, emendandi, suspendendi, & in melius commutandi, plenam & liberam in omnibus habeant facultatem. Ita tamen quod nullæ ordinationes in uno Capitulo generali decretæ, ullam vim & locum habere possint constitutionis, nisi duæ saltem ex tribus partibus hujusmodi vocem in ipso Capitulo habentium concurrerint, & hoc ordine fuerint per duo alia immediata Capitula generalia sequentia comprobatæ, quæ sic ut comprobatæ fuerint, censeantur mox Apostolico robore communitæ. Quibus constitutionibus, decretis, ordinationibus, declarationibus, & correctionibus singuli de Congregatione hujusmodi, cujuscumque dignitatis, status, seu conditionis existant, efficaciter parere omnino teneantur.

Contravenientemq. ex contemptu tantum ad peccatum obligare declarat.

§.9. Nolumus tamen, quod ad peccatum, nisi contrafiat ex contemptu, aliquem obligent.

Quisq. Prælatus reforma-

§.9. Et quotiens Prælatus aliquis, Monasterium, cui præfuerit reformare, & ad ip-

tioni juxta Ordinis instituta incubat.

ipsius Congregationis observantiam reducere decreverit, reformationem ipsam juxta decreta, ordinationes, & constitutiones hujusmodi, prout convenientius poterit exequatur.

Capituli generalis correctioni & obedientiæ omnes subsint.

§.10. Capitulum autem generale nominamus, quod in dicta Congregatione singulis annis celebratur, in quo omnes electiones Prioris generalis, & Visitatorum, ac Abbatum, Priorum, Prępositorum, & aliorum quorumcumque Officialium Monasteriorum, & locorum dictæ Congregationis; necnon omnia alia statuta, & ordinata, ut prędmittitur, juxta ritus, & constitutiones pręfatas, eo ipso quibus de consensu ipsius Capituli, seu ejus Definitorum in formam publicam redacta fuerint, ejusdem Apostolici muniminis declaramus robore communiri. Hujusmodi ergo Congregationis, & Capituli generalis dispositioni, ordinationi, reformationi & obedientiæ, universa Monasteria, Prioratus, Domus, Conventus, loca, necnon res, & bona cum suis membris, juribus, & pertinentiis quibuscumque, quę videlicet justis modis hactenus eis oblata, traditaque fuere, & dante Domino applicari poterunt quomodolibet in futurum, ac eorum personæ tam Clerici, quam Conversi, & Commissi in dictis Monasteriis, Prioratibus, & Conventibus, ac locis, sive membris degentes pro tempore, cujuscumque dignitatis, status, aut conditionis fuerint, in omnibus subjecta perseverent.

Priori generali omnes Prælati, & eis ceteri obediant.

§.11. Universi vero Prælati ejusdem Congregationis sub Prioris generalis, & alii Canonici, conversi, & commissi sub Prælatorum, in quorum Monast., aut aliis locis deputantur, seu morantur, obedientiis vivant, & eas illis humiliter pręstent.

Ad Sedemq. Apost. absque ejus licentia non appellet.

§.12. Et nulli Prælatorum, vel Canonicorum prædictorum ab institutis, ordinationibus, correctionibus, & mandatis Capituli, seu Prioris generalis, aut aliorum Prælatorum ipsius Congregationis, ad quemcumque etiam ad nos, & Sedem prędictam, nisi de speciali summi Pontificis licentia, appellare liceat; appellationesque desuper pro tempore interpositæ, & inde secuta irrita habeantur.

Sed contra eos juxta formam constitutionũ procedatur.

§.13. Sed cum contra aliquem Prelatum, vel Canonicum dictæ Congregationis, civiliter, aut criminaliter agi contigerit, secundum constitutiones, & statuta prædicta, juris communis apicibus, dilationibus, terminis, & litium anfractibus omissis, procedatur.

Canonici, a lis Prælatis extra Congregationem non serviant, nec ad alios Ordines absque licentia transfice valeant.

§.14. Ac nullæ Ecclesiasticæ personæ, vel sæculares, quacumque auctoritate, vel dignitate prędite, etiamsi Patriarchali, vel Cardinalatus honore præfulgeant, aliquem ex Prelatis, vel Canonicis Congregationis prædictę obsequiorum, vel servitiorum propriorum, vel Monasteriorum suorum, seu prætextu cujusvis officii, etiam Cappellanatus, ad eas divertere, vel alia quavis causa, etiam arctioris vitę Ordinis, vel observantiæ, a dicta Congregatione educere, vel sponte venientes recipere, & penes se retinere audeant, etiam auctoritate literarum Apostolicarum, absque literis dimissoriis dictæ Congregationis, seu Prioris generalis, et Visitatorum ejusdem. Quod si recipientes præfati intra tres dies, postquam eis presentes innotuerint, Prelatum, seu Canonicum extra ipsam Congregationem existentem hujusmodi, eidem Congregationi non restituerint cum effectu, vel a se totaliter non abjecerint, excommunicationis sententia una cum ipsis receptis innodati existant eo ipso, a qua nisi in mortis articulo, aut a Sede prędicta, absolvi non possint.

Prælati Congreg. fugitivos recipere non cogãtur.

§.15. Neque Congregationis hujusmodi Prælati quarumcumque literarum Apostolicarum prętextu, nisi illis præsentibus specialiter et expresse derogetur, ad recipiendum Canonicos, qui alias ab eorum propriis Monasteriis, sive locis absque suorum Superiorum licentia contumaciter recesserint, a quoquam queant quomodolibet coarctari.

Habitum nemo absque licentia quovis prætextu dimittat, & commissio causæ etiam in Curia Romana nihil obstet.

§.16. Ut vero exeuntium ab eadem Congregatione motibus occurramus, decernimus ut nemo ex ipsa ad aliquem aliorum Ordinum, occasione etiam arctioris Regulæ (ut præmissum est) transire, neve ad aliquam dignitatem, seu administrationem extra ipsam suam Congregationem sive professus, sive ad sacros ordines promotus (quam rem professionis loco & esse, & haberi statuimus) habitum dictę Congregationis relinquere, aut mutare nulla auctoritate possit, nisi missionem, literasque a generali Capitulo, aut Prioris generalis, & visitatorum obtinuerit, quod tam de his, qui hactenus exierint intelligi volumus, quam de his qui in posterum exituri sunt, etiamsi literas Apostolicas obtinuerint. Ne vero protervis relinquatur litigandi, repugnandive locus, si quis eorum exeuntium causam in Romana Curia super ea re committi hactenus obtinuerit, vel in posterum obtinebit, ubi ad inhibendum, aut alia hujusmodi agendum itum fuerit, motu, scientia, potestateque prædictis lites hujusmodi ad nos advocamus atque omnino extinguimus; statuentes ęque valere hoc decretum nostrum, ac si Judicum nomina, atque alia omnia, quæ supra memorata sunt, hic satis expressa essent, etiamsi sacri Palatii Apostolici causarum Auditores existerent. Volumusque ut quicquid super hac re fiet, aut factum sit, etiam si causam aut nos, aut prædicta commiserit Sedes, pro infectis omnino haberi; irritum præterea esse, atque inane, quicquid super his Apostolica, sive alia quavis auctoritate secus contigerit agi aut attentari.

Priores contra inobedientes & extra claustra vagantes procedere non desistant.

§.17. Generalis igitur Prior, & alii Abbates, & Priores dictæ Congregationis pro tempore existentes, seu ab eis deputati possint omnes & singulos dictæ Congregationis hujusmodi Canonicos ab illa vagos, & fugitivos, aut suis Superioribus inobedientes, & rebelles, & qui non habita licentia se alio transtulerint, vel aliquarum personarum quacumque dignitate etiam Cardinalatus honore fulgentium servitiis in Romana Curia, vel extra eam se

se adjecerint, vel ab eis literas familiaritatis, aut Capellanatus obtinuerint, vel quocumque habitu induti fuerint, capere, & in carceribus detinere, aut per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia, appellatione remota, etiam invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, ad solitam & debitam obedientiam compellere.

Venientes ad istam Cōgregationē non impediantur.

§.18. Nec quisquam personas, quæ de jure communi Religionem ingredi non prohibentur, ex sæculo fugientes, & ad dictam Congregationem venire affectantes, verberibus, aut violentiis quibuslibet impedire, aut prohibere, vel a Monasteriis, & locis Congregationis ejusdem præsentibus vel futuris divertere, aut super hoc illis, vel eos recipientibus injuriam, vel molestiam irrogare præsumant, contrafacientes vero præsentium notitiam habentes, vel qui ea ignoraverint, & postquam ad eorum notitiam pervenerint, a præmissis injuriis, & violentiis non destiterint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, a qua, præterquam in mortis articulo constituti, nisi a Sede prefata absolutionis beneficium nequeant obtinere.

Ingredi eam possint & qui arctiorem Religionem ingredi voverint.

§.19. Statuimus similiter, & ordinamus, ut omnes, qui Religionem, locum, vel Ordinem alium quemcumque etiam arctiorem ingredi vovissent, tali voto non obstante, ad Congregationem, & Ordinem prædictos, illorumque professionem libere & licite ingredi, & inibi recipi, & admitti valeant, superque omnibus aliis votis (prefato Religionis dumtaxat excepto) cum illis, & cum omnibus aliis ipsam Congregationem Altissimo famulaturis ingredi volentibus etiam dispensari possit, ac a quocumque excommunicationis vinculo, injuncta eis juxta eorum facultates restitutione, & pœnitentia salutari, tamquam uni ex Canonicis Congregationis hujusmodi, absolutionis beneficium impendi, ita tamen, quod si ante professionis emissionem discesserint, in eamdem excommunicationem ipso facto reincidant.

Illiciteq. bona incertarū personarum habetes, Prioribus Congregationis assignare valeant.

§.20. Et quia forsan nonnulli Congregationis, & Ordinis hujusmodi habitum assumentes, diversis personis, quæ ignorari, & non reperiri possent, in aliquibus rebus, seu bonis obnoxii essent, eisdem Priori generali, Prioribus, & eorum Vices gerentibus concedimus, ut ipsorum singuli in locis sibi commissis bona ipsa in pios usus libere & licite convertere possint, prout secundum Deum melius viderint expedire.

Choro interesse aliqui excusatur, & alii a recitatione totius diuini officii.

§.21. Volumusque quod qui ex præfatis Canonicis adeo Monasteriorum suorum officiis occupati, ut in choro interesse, & officium divinum vix sine labore, & tædio dicere, ac ipsa eis ratione officiorum hujusmodi incumbentia caritatis opera implere nequeant, & qui ad divinum hujusmodi officium dicendum adeo vel non docti, vel minus experti pro tempore existunt, dummodo in sacris non sint ordinibus constituti, licet professionem emiserint, tamen ad persolvendum totum divinum officium integrum minime teneantur, sed eorum Prælati habita suorum suppositorum consideratione, ultra Officium B. Mariæ Virginis, ad quod obligati remaneant, juxta dispensationem eis creditam, si eorum animabus expedire videbitur, aliquid dicendum injungant, quod cum animi alacritate valeant adimplere.

Sacris initiari possint a quocumque Antistite, & absque examinatione.
Vid. Concil. Trid. Sess.7. cap.11.

§.22. Præterea decernimus, quod ejusdem Congregationis præsentes, & futuri possint omnes etiam sacros ordines, ad quos per eorum Superiores præsentati fuerint, a quocumque maluerint Catholico Antistite, gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habente recipere, & hujusmodi Antistitem in ipsius Congregationis Monasteriis, & locis dumtaxat advocare, ipseque Antistes Canonicos dictæ Congregationis a suis superioribus sibi pro tempore præsentatos, Apostolica auctoritate, absque alia licentia, & contradictione Diœcesani, & absque quod alias illi propterea præjudicium generetur, nulla examinatione præmissa, statutis tamen a jure temporibus absque ulla promissione, aut obligatione ordinare, Missas inibi celebrare, Ecclesias, Altaria, & vasa consecrare, vestes benedicere, & alia pontificalia exercere.

Definitores Capituli generalis, & respective Generalis, & Visitatores, cum personis Congreg. in nonnullis dispensare possint.

§.23. Et ut Canonicis prædictis omnis vagandi adimatur occasio, Definitoribus Capituli generalis dumtaxat ejusdem Congregationis, cum quibusvis personis defectum Natalium ex adulterio incæstuoso, & quovis alio genere nefario, & illicito coitu provenientem patientibus: necnon Generali, & Visitatoribus cum iis, qui ex quavis causa, præterquam homicidii voluntarii, bigamiæ, mutilationis membrorum irregulares forent, postquam Congregationem ipsam ingressi, & illam expresse professi fuerint, perpetuo dispensandi, ut defectui & irregularitatibus hujusmodi non obstantib., ad quoscumque etiam sacros, & presbyteratus ordines promoveri, & in illis etiam in Altaris ministerio ministrare, & ad quæcumque officia, administrationes, seu dignitates prædictæ Congregationis aut illius Ecclesiarum, Monasteriorum, & locorum recipi, & assumi, illaque gerere & exercere libere, & licite, & absque dispensatione dictæ Sedis, quotiens opus fuerit valeant, licentiam, & facultatem similiter concedimus, & etiam indulgemus. Similiter, quod præfatus Prior generalis, & alii Abbates, Priores, & Prælati dictæ Congregationis pro tempore existentes, valeant in omnibus casibus, in quibus de jure communi Prælatis, & Canonicis dictæ Congregationis auctoritas, sive licentia seu dispensatio Ordinariorum (si ab eis exempti non essent) foret necessaria, cum eis auctoritate præfata dispensare, eisque dispensandi licentiam, & auctoritatem concedere.

Generalis corporalia, & cet. benedicit.

§.24. Et præterea ipsi Priori Generali pro tempore existenti, potestatem facimus sacrandi, benedicendique corporalia, vestes, & ea, quæ sacris usibus necessaria sunt.

§.25. Impartimur quoque, ut hujusmodi

Sacerdotes ante diem &c. celebrant. *Vid. Concil. Trid. Sess. 22. cap. Quanta.* Altariq. portatili uti valeant.

modi Congregationis Sacerdotes in itinere constituti, aut alia causa subsistente ante diem, & usque ad Nonam inclusive Missam celebrare queant.

§.26. Et Altare portatile, in ipsorum itineratione cum debita reverentia, & honore habere, & super eo, in locis tamen congruis & honestis, Missas, & alia divina Officia celebrare, ac Sacramenta Ecclesiastica ibidem recipere.

Tu vide d.c. Quanta. Celebrare etiam possint tempore interdicti &c. *Vid. Concil. Trid. Sess. 25. cap. 12.*

§.27. Et ubi generale, seu in aliquo speciali loco interdictum fuerit, in Ecclesiis suis, ac in Altari portatili prædictis, & aliis quibuscumque locis honestis hujusmodi Missas, & alia divina Officia celebrare. Quod si contingat Civitates, Terras, vel loca in quibus Monasteria, seu loca dictæ Congregationis consistunt, Ecclesiastico supponi interdicto, ut Congregationis Prelati, Canonici, Conversi, & Commissi, Novitii, & Cappellani, Moniales, sive Sorores, & oblatæ, seu commissæ personæ utriusque sexus, quarum curam in spiritualibus gerunt, necnon Laici intra septa Monasteriorum ipsorum, seu locorum pro tempore habitantes, & Procuratores & Syndici, & negotia gerentes Monasteriorum, a præfatæ Congregationis Canonicis ad id deputatis, januis clausis, interdictis exclusis, & submissa voce, Missas, & alia divina Officia audire, ac Ecclesiastica Sacramenta suscipere, ipsique Canonici illa celebrare, & ministrare, ac eos cum decedere contigerit, in Ecclesiis suis præfatis libere, & licite sepelire possint & valeant, plenam licentiam concedere, & facultatem. Necnon Prælatis, Canonicis, & personis Congregationis hujusmodi, quocumque nomine censeantur, elargimur, ne propter participationem etiam in divinis cum excommunicatis, suspensis, & interdictis a jure vel statutis Ordinariorum, aliquam excommunicationis, vel censurarum aut peccati maculam incurrant, nisi ipsi excommunicati essent specialiter denunciati.

Prælati Congreg. possunt cum personis illius circa irregularitate, & dispensare & absolvere.

§.28. Priorique generali, & Visitatoribus, ac singulis Prælatis dictæ Congregationis, & qui loco eorum constituuntur, præsentes, & futuri, qui nunc sunt & pro tempore erunt concedimus, ut cum Canonicis, Novitiis, Conversis, & commissis ejusdem Congregationis dispensatione indigentibus, sive priusquam intraverint Congregationem & Ordinem hujusmodi, sine post, ac Monialibus, sive Sororibus, & oblatis, seu commissis personis utriusque sexus, quarum curam, ut præmittitur, gerunt, in casibus, quibus excesserint, & pro quibus excommunicationis, vel interdicti, aut suspensionis sententias, a jure, vel ab homine generaliter promulgatas incurrerint, & hujusmodi sententiis innodati, aut in locis generali, vel speciali Ecclesiastico suppositis interdicto divina Officia celebrantes, vel suscipientes ordinem, sic ligati notam irregularitatis similiter incurrissent, & in omnibus aliis casibus, etiam ex causa cujuscumque simoniæ, qualitercumque generaliter vel specialiter, Sedi prædictæ reservatis (exceptis dumtaxat hæreticorum, relapsorum, schismaticorum, deferentium prohibita ad infideles, & literas Apostolicas falsificantium, quos omnino ad eamdem Sedem remitti volumus) absolutionis, & dispensationis beneficium juxta casuum exigentiam valeant impartiri: Canonici vero, & alii, quos pro tempore Prior Generalis, Visitatores, & Prelati prædicti in proprios habuerint confessores, eisdem Priori Generali, Visitatoribus, & Prælatis absolutionis, & dispensationis hujusmodi beneficium etiam concedere possint.

Confitentesq. absolvunt a casibus omnibus hic non exceptis.

§.29. Et cum sæpe contingat, quod ob singularem devotionem, quam nonnullæ personę, ad Canonicos dictę Congregationis gerunt ad eosdem pro suarum salute animarum recurrant, ejusdem Congregationis Prælatis, seu Canonicis a suis Superioribus ad audiendum hujusmodi personas ad ipsos accedentes audire, et personæ ipsę eis absque alia eorum Superiorum licentia confiteri, necnon dictis Prælatis, seu Canonicis confessiones hujusmodi audientibus, dictos confitentes pœnitentia et satisfactione præviis, quotiens opus fuerit, ab omnibus et singulis peccatis Sedi prędictæ non reservatis, et a quibuscumque suspensionum, excommunicationum, et interdicti sententiis, aliisque Ecclesiasticis censuris, et pœnis, quas a jure, vel ab homine latas incurrisse quomodolibet constiterit, absolvere, & vota per eos pro tempore missa in omnibus & singulis casibus locorum Ordinariis etiam per synodales, seu provinciales constitutiones reservatis, in alia pietatis opera commutare, & desuper cum eisdem voventibus dispensare (exceptis tamen censuris, pœnis, votis, & casibus, super quibus esset Sedes præfata merito consulenda) & ipsis confitentibus ac aliis omnibus, qui ad præfatos Canonicos ob hujusmodi devotionem recurrerint, Eucharistiæ Sacramentum ministrare libere possint. Mandantes expresse Ordinariis, ac Rectoribus Parochialium Ecclesiarum, ne eorum Parochianis, quod Canonicis dictæ Congregationis non confiteantur, aliquo pacto prohibere, seu persuadere præsumant, & nullatenus denegent ministrare hujusmodi confitentibus eisdem Canonicis quæcumque Ecclesiastica Sacramenta; dummodo aliquod Canonicum impedimentum, & rationabilis causa non subsistat.

Confessores bis eligunt, & absolutionem ob omnibus casibus obtinent.

§.30. Cupientes etiam animarum Canonicorum prædictorum saluti salubriter consulere, eis pariter concedimus, ut liceat ipsis, et cuilibet ipsorum, necnon Conversis, Commissis, et Novitiis suis, ac Monialibus, sive Sororibus, et oblatis, seu Commissis, personis prędictis utriusque sexus præsentibus, et futuris, semel in vita, & mortis articulo, quemcumque Presbyterum ex Canonicis præfatæ Congregationis, in casu vero necessitatis alium Presbyterū idoneum, tam sæcularem, quam cujusvis alterius Ordinis Regularem in suum eligere confessorem, qui confessionibus hujusmodi diligenter auditis, pro commis-

missis per eos criminibus, delictis, & peccatis, in omnibus, & singulis etiam Sedi Apostolicę reservatis casibus, debitam absolutionem; & plenariam omnium peccatorum suorum remissionem possint auctoritate nostra impendere, & pœnitentiam injungere salutarem. Ita tamen quod quilibet ex confitentibus hujusmodi, postquam Congregationem ipsam fuerit ingressus, & antequam ad articulum mortis deveniat, teneatur (si Clericus, vel Presbyter fuerit) septem Psalmos Pœnitentiales, si vero Conversus, vel Commissus fuerit, vel alia persona ex prędictis utriusque sexus, quæ ipsos Psalmos Pœnitentiales legere nesciret, quinquagies Orationem Dominicam, & totidem Salutationes Beatæ Virginis, singulis septimanis per unum annum dumtaxat, pro conservatione Status Romanæ Ecclesiæ (legitimo tamen cessante impedimento) dicere, & omittentes alia vice supplere teneantur, ac possint quinquaginta vicibus dictos Septem Psalmos Pœnitentiales, communiter, vel divisim hujusmodi debitum in integrum satisfacere: & si interim aliquem post incœptam, & non perfectam pœnitentiam hujusmodi ab hac luce migrare contingat, ipse nihilominus plenariam remissionem consequatur; dummodo intentionis fuerit illam, si supervixisset, perficiendi.

Indulgentias hic enunciatas consequūtur.

§.31. Concedimus præterea Canonicis, Conversis, Commissis, & Novitiis, ac Monialibus, sive Sororibus, & Oblatis, seu Commissis personis utriusque sexus prędictis, præsentibus, & futuris, qui in diebus, in quibus stationes in nonnullis, tam intra, quam extra Almam Urbem Ecclesiis consistentibus existunt, quinque Altaria Ecclesiarum, Monasteriorum, seu locorum suorum, in quibus tunc eos moram trahere contigerit, devote visitaverint, & Psalmum David Miserere mei; videlicet illum scientes; alii vero quinquies Orationem Dominicam, & totidem Salutationem Angelicam, coram quinque Altaribus hujusmodi, pro felici statu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ dixerint, easdem concedimus indulgentias, perinde ac si dicti Canonici, Conversi, Commissi, Novitii, Moniales, & personæ personaliter Ecclesias Urbis pręfatæ, & extra visitassent, & in defectu Altarium, alia pia, & devota loca ad visitationem hujusmodi, & alia præmissa faciendum eligere possint, etiamsi eos extra Monasteria, & loca hujusmodi esse contigerit.

Legatorū Sedis Ap. mandata, præter Congregationis cōstitutiones exequi nō coguntur. *Vid. Concil. Trid. Sess. 25. c. 11. 12. & 13.*

§.32. Volumus insuper, quod dictæ Congregationis Prælati, vel Canonici literas Sedis prędictæ, aut ipsius Legatorum, seu delegatorum super administranda justitia, executione facienda, visitatione, seu correctione exercenda, aut pro colligendis, pecuniis, aut pro denuntiatione sententiarum, interdicti, & excommunicationis, aut pro recipienda cura Monialium, seu Religiosorum quorumcumque, aut alio quovis negotio peragendo, ac eos tempore impetratas, & directas, acceptare, & in illis contenta exequi, & juramentum de calumnia, vel veritate dicenda subire, aut testimonium perhibere, seu extra suas civitatem, & Diœcesim trahi ad quævis concilia provincialia, & synodalia, aut Congregationes (quovis nomine censeantur) Ecclesiasticarum, vel Laicarum personarum, cujuscumque dignitatis, aut status existant, etiam Apostolica auctoritate indicta, præterquam ad ipsius Congregationis Capitulum generale celebrandum, aut alias juxta eorum ordinationes ire, vel mittere, aut processionibus publicis, aut funeralibus interesse inviti minime teneantur. Sed neque ipsis invitis, in eorum locis, & Monasteriis, per aliquos Episcopos, vel eorum Ordinarios, aut alias quascumque personas, sub excommunicationis pœna, quam ipso facto contrafacientes incurrant, Missæ, & alia divina officia, neque mortuorum officium, etiam si apud eos corpora defunctorum sepeliri contingat, quoquomodo celebrentur, ordines conferantur, vel agitentur causę civiles, vel criminales, processiones convocentur, aut Synodus, conventus, seu quævis Congregationes tam Ecclesiasticarum, quam Laicarum personarum fiant, immo quod neque ipsi Episcopi seu Ordinarii, & alii quicumque ad hujusmodi loca accedere, seu in ipsis immorari, ipsis Canonicis, ut præmittitur, invitis ullo modo pręsumant. Inhibentes multo magis, quod ut hujusmodi Congregationis loca, ad usum, hospitium, habitationem, detentionem, & incarcerationem, Ecclesiasticarum, & laicarum personarum deputentur, adstringi, seu cogi aliquo modo possint. Testimonia vero Prelatorum, Canonicorum, Conversorum, Commissorum, & Novitiorum dictæ Congregationis, in causis ipsorum civilibus, & criminalibus, in judicio, & extra, legitima, seu juridica sint.

Exēptio Cōg. a superioritate Ordinariorum & in locis ubi est cura animarum.

§.33. Præterea, ne Congregationem ipsam, & illius Canonicos, per locorum Ordinarios quavis occasione, vel causa, & præsertim ratione Ecclesiarum Parochialium, seu aliorum locorum dictæ Congregationis pro tempore, quibus animarum cura imminet, molestari contingat, & hujusmodi prætextu in Congregationem, & Canonicos prædictos aliquam superioritatem, seu dominium habere prætendant, ipsis quoque concedimus, & indulgemus ut in Parochialibus Ecclesiis hujusmodi, possit Congregatio ipsa, seu ipsius Canonici, per se aut presbyteros sæculares, aut cujuslibet alterius Ordinis (alias tamen habiles, & idoneos) ad ipsorum nutum deputandos, & amovibiles, animarum curam prædictorum Parochianorum, Ecclesiarum Parochialium hujusmodi, libere & licite exercere: quodque ipsi Cappellani, dum curam hujusmodi gerent, ea libertate, atque exemptione fungantur, & ubique fruantur, ac si ex Canonicis Congregationis, & Ordinis prædictorum existerent.

Mortuos in Ecclesiis eorum sepelire valent.

§.34. Sepulturam quoque in locis Cœmeteriis, & Ecclesiis dictę Congregationis concedimus, & eam liberam esse decer-

cernimus, ita quod devotioni, & extremæ voluntati eorum, qui in locis hujusmodi sepeliri voluerint, nullus obsistat, salva tamen justitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora sumuntur.

Exemptio a jurisdictione, & superioritate Episcoporum, Inquisitorum, & aliorum omnium.

§. 35. Et ut dictę Congregationis Canonici divinis beneplacitis quietius, & liberius insistant, eosdem Congregationem, & illius generalem Priorem, Visitatores, & alios Prælatos, ac Canonicos, conversos, commissos, novitios, moniales, sive sorores, & oblatas, seu commissas personas prædictas utriusque sexus, ac Capellanos etiam curam habentes animarum necnon familiares, & servitores ipsorum, nunc & pro tempore existentes, ac ipsius Congregationis Monasteria, Prioratus, & loca, etiam quæ in posterum eidem Congregationi quandocumque uniri, & incorporari, seu subiici, vel alias quomodolibet aggregari contigerit, ac omnia, & singula dictorum Monasteriorum, Prioratuum, & locorum præsentium, & futurorum Ecclesias, Capellas (etiam si ipsis cura immineat) oratoria, manualia, membra, castra, fortalitia, & ędificia, villas, grangias, vineas, oliveta, hortos, sylvas, nemora, prata, pascua, piscationes, molendina, aquas, aquarum decursus, jura, jurisdictiones, prędia, possessiones, & bona quæcumque, quæ in præsenti sunt, & in futurum erunt, dictę Congregationis, & quæ omnia, & singula per eorum vocabula, confines, valores, qualitates, & quantitates hic haberi volumus pro sufficienter expressis, a quorumcumque Legatorum etiam de latere, & Subdelegatorum, necnon Nunciorum dictæ Sedis, ac Vicariorum, Rectorum, quorumcumque Officialium Romanæ Ecclesiæ, necnon Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, administratorum, electorum, & aliorum quorumcumque Judicum ordinariorum, etiam Inquisitorum hæreticę pravitatis, quavis auctoritate, & potestate, dominio, visitatione, reformatione, correctione, & inquisitione, ita quod in dictam congregationem, vel ejus singulares personas seu benefactores, occasione beneficiorum ejusdem collatorum ab eis, aut quia subditi eorum cum eisdem Canonicis conversentur, seu ab ipsis recipiant absolutionis, & Eucharistiæ Sacramentum, necnon Monasteria, Prioratus, loca, & personas in eis degentes, ratione delicti, excessus, seu contractus, aut rei de qua agitur, ubicumque ineatur contractus, committatur delictum, aut res ipsa consistat, excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aut alias quasvis sententias, nisi de speciali Sedis prædictę commissione, quomodolibet, directe proferre, aut promulgare non possint, prorsus eximimus, & totaliter liberamus. Eaque & eorum quodlibet, in jus, & proprietatem B. Petri, ac Sanctæ Sedis & sub eorum speciali protectione, atque nostra suscipimus, ita quod de cetero dicta Congregatio cum Monasteriis, membris, & Ecclesiis, locis, personis, & juribus suis suprascriptis, & aliis quibuscumque, eidem Sedi immediate subjecta existant, & esse censeantur.

Pœnæ contra d. exemptioné impedientes.

§. 36. Quod si Legati, Subdelegati, aut Ordinarii, seu aliæ personæ prędictæ, contra exemptionem, & liberationem nostras prædictas, quicquam attentare quomodocumque præsumpserint, ac requisiti vigore pręsentium per ipsius Congregationis Prælatos, vel Canonicos, infra tres dies a die requisitionis hujusmodi non destiterint, excommunicationis sententiæ ipso facto noverint se subjectos, & nihilominus, quod aliter actum fuerit, eo ipso sit irritum, & inane, nulliusque roboris, vel momenti. Decernentes ex nunc, omnes, & singulos processus, ac excommunicationis, seu suspensionis, & interdicti sententias, censuras, & pœnas, quas, & quicquid contra Congregationem, seu illius Canonicos, personas, Monasteria, Ecclesias, & loca hujusmodi haberi, & fieri contigerit, seu etiam promulgari, irritos, & inanes, nulliusque roboris vel momenti esse, ac pro nullis, & infectis haberi debere, etiam exemptione Congregationis hujusmodi, quam tamquam notoriam, & manifestam haberi volumus, non aliter allegata, seu aliter de ea mentione facta.

Et contra Principes, & alios quoscumque datium ponentes aut imposita exigentes.

§. 37. Nulli quoque Reges, Principes, Duces, Marchiones, Barones, Milites, Nobiles, Laici, Communitates, Universitates, Magistratus, Rectores, & Officiales Civitatum, Terrarum, Castrorum, & Diœcesum quarumcumque, Monasteriis, Prioratibus, Locis, Capellis, Ecclesiis, Manualibus, Grangiis, Castris, possessionibus, & bonis, necnon Prælatis, & Canonicis, Monialibus, sive Sororibus, ac personis ipsius Congregationis, gabellas, talias, datia, collectas, etiam pro pontium refectionibus, aut viarum reparationibus, aliave onera, seu gravamina inferre, indicere, vel imponere, aut indicta, & imposita exigere sub excommunicationis, & maledictionis æternæ pœnis, quas Principes, Duces, Marchiones, Barones, Milites, Laici, Communitates, Universitates, Magistratus, Rectores, & Officiales prædicti (nisi præsentium habita notitia prorsus destiterint) ipso facto incurrant, audeant, vel præsumant.

Exemptio d. Congr. a solutione decimarum etiam solvi solitarum.

§. 38. Nec aliquid ex dictæ Congregationis, & earum Monialium, sive Sororum, Monasteriis, Prioratibus, Grangiis, membris, manualibus, & locis prædictis, ad dandum seu solvendam aliquam Canonicam portionem, sive decimas, aut quicquam aliud, quod eorum loco solui consueverit, Archiepiscopis, Episcopis, Capitulis, Parochiis, Collegiis, Universitatibus, Communitatibus, & fabricis, & aliis quibuscumque personis, de jure, vel de consuetudine, aut statutis, vel privilegiis quibuscumque ex quacumque causa hactenus ab eis forsan debita, seu quæ deberi pretenderetur quomodolibet in futurum, etiam de relictis, donatis, & legatis tam in ultimis voluntatibus, quam etiam inter vivos, seu alias quacumque occasione concessis, & concedendis, etiam si forte per

nos,

nos, vel Sedem prædictam de legatis pie dispositis, & relictis in genere, vel in specie, decima, vel alia portio, seu quota alteri piæ, vel non piæ rei, ex quavis causa hactenus, & præsertim Ecclesiæ S. Petronii Civitatis nostre Bononiensis concessa fuissent, aut in futurum concedi, seu solui aut dari, mandari contigerit, quomodolibet teneantur, decernentes Congregationem, & Canonicos hujusmodi, ac Moniales, sive Sorores, & prædictas personas oblatas utriusque sexus, & illorum Ecclesias, Monasteria, & loca, & eis legata, atque relicta aut alias in eorum favorem disposita, in concessionibus, & mandatis hujusmodi includi seu comprehendi non debere.

Pœnæ contra desuper Congregationem molestantes.

§. 39. Districtius inhibentes Ordinariis locorum sub interdicti, Ecclesiæ ingressus, & suspensionis a divinis, ac regiminis, & administrationis Ecclesiarum suarum, Rectoribus vero Parochialium Ecclesiarum, & quibusvis aliis personis sub excommunicationis latæ sententiæ, & privationis earumdem Parochialium Ecclesiarum, ac omnium aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ obtinent, necnon inhabilitationis ad illa, & alia in posterum obtinenda pœnis, quas scienter contrafacientes ipso facto incurrant, ne Ordinem, et Congregationem Sancti Salvatoris Canonicorum Regularium hujusmodi, ac illius Canonicos, Ecclesias, Monasteria, et loca prædicta, ac Moniales, sive Sorores, et oblatas personas prædictas utriusque sexus, præter, et contra tenorem ac formam hujus presentis nostri indulti, et aliarum concessionum, ut præmittitur, Congregationi Sancti Salvatoris predictorum Canonicorum Regularium, seu Ecclesiis, Monasteriis, et membris, ac locis suis, Monialibus, sive Sororibus, et oblatis personis predictis factarum, quoquomodo inquietare, nec eos aut testamentorum, et ultimarum voluntatum executores, aut testantium hæredes, seu quoscumque alios, directe, vel indirecte ad solutionem alicujus quartæ Parochialis, seu Canonicæ, vel alterius, portionis sive oneris, compellere quoquomodo, ut præfertur, presumant. Sed ipsa Monasteria, Prioratus, loca, Manualia, grangiæ, possessiones, et bona, ac Prelati, Canonici, Moniales, sive Sorores, et oblate persone Congregationis ejusdem Sancti Salvatoris, ab omni impositione, exactione, collecta, decima, caritativo subsidio, aut alio quocumque reali, ac personali, vel mixto onere, vel gravamine, quovis nomine censeatur, per nos etiam, et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore indictis, necnon omnibus censibus, redditibus, et solutionibus, ratione subjectionis, aut visitationis, quocumque jure, quibuscumque Ordinariis, Capitulis, Collegiis, Congregationibus, Universitatibus, aut aliis quibuscumque personis hactenus debitis, que nos eisdem Congregationi, et Canonicis, de Apostolicæ potestatis plenitudine gratiose remittimus, et in futurum debendis, illorumque solutione, et præstatione sint, esseque debeant libera penitus et exempta, atque immunia, ita quod ad illorum præstationem, vel solutionem, per quoscumque, & quarumvis etiam Apostolicarum literarum vigore, cogi aut desuper inquietari nequeant.

Exemptio a procurationibus Legatorũ, & Nnnciorũ Sedis Apost. & decimarum Papalium.

§. 40. Similiter, ut ad præstationem procurationum Legatorum, seu Nunciorum dicte Sedis, seu ad solutionem etiam decimarum, quas Papales appellant, & quas Sedes prædicta pro Christianæ fidei defensione, aut alijs imminentibus persæpe necessitatibus imponit, minime teneantur, dictosque Canonicos, Moniales, sive Sorores, & oblatas personas ad hoc minime obligatos declaramus, etiam si per quoscumque exemptos persolui mandarentur, cum quibusvis derogatoriis, & fortioribus clausulis, nec eos ab eorum solutione cessando, censuras, & pœnas incurrere, nisi presentibus de verbo ad verbum, & earum toto tenore inserto, & non per generales clausulas specialiter, & expresse derogetur, & de ipsis omnimoda, & individua mentio fiat. Nullusque ab eisdem de quibuscumque possessionibus ubilibet constitutis, quæ in præsenti sunt, vel in futurum erunt Monasteriorum, Prioratuum, & bonorum dictæ Congregationis Sancti Salvatoris, ac Monialium, sive Sororum, & oblatarum personarum hujusmodi utriusque sexus, quæ illius Prælati, Canonici, Moniales, sive Sorores, & dictæ personæ oblatæ colunt, seu coli faciunt; & in futurum colent, seu coli facient, ex hortis, virgultis, piscationibus, vel de nutrimentis animalium primitias, decimas, quartesia, aut quocumque nomine nuncupata alia jura, exigere, vel extorquere præsumat, nec ipsi illa cuiquam solvere sint adstricti.

Privilegium quæcumque Monasteria, & bona acquisita pacifice possidendi, & alia de novo acquirendi.

§. 41. Præterea quascumque possessiones, bona, jura, & jurisdictiones, ad ipsa Monasteria, loca, Ecclesias, Cappellas, Oratoria, & Hospitalia, tam præsentia, & futura ipsius Congregationis, & ejus Monialium, sive Sororum, seu oblatarum personarum, in quibuscumque Mundi partibus constituta, & pertinentia, quarum nomina & cognomina hic haberi volumus pro expressis, que in præsentiarum Canonici, Moniales, sive Sorores, & oblatæ persone utriusque sexus hujusmodi Congregationis, juste, & canonice possident, & in futurum, Pontificum concessione, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, vel aliis justis modis præstante Domino poterunt adipisci, ipsis Monasteriis, Cappellis, & Oratoriis, Hospitalibus, præsentibus & futuris firma, rata, & illibata servari volumus: decernentes ut nulli omnino hominum liceat præfata Monasteria, sive loca, ut præfertur, exempta, res, & bona mobilia, & immobilia, possessiones, domos, molendina, aquas, piscarias, jura, jurisdictiones temere perturbare, ut alia, & illorum aliquod auferre, vel ablata retinere, occupare, seu quibuslibet vexationibus fatigare. Quod si aliqua, Ecclesiastica sæcularisve persona cujuscumque gradus vel conditionis existat, etiam si Pontificali dignitate presulgeat,

geat, contra hoc nostræ exemptionis, liberationis, decreti, concessionis, defensionis, conservationis, & libertatis indultum venire, dicta bona, jura, jurisdictiones, exemptiones, & indulta, vel aliquid eorum violando, occupando, turbando, vel diminuendo, seu indebite fatigare præsumpserint, nec facta ei notitia de hujusmodi nostro indulto, infra tres dies se correxerit, aut idoneam cautionem de satisfaciendo præstiterit, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat, a qua, nisi dicta satisfactione præstita, præterquam in articulo mortis, & tunc de satisfaciendo per se, si supervixerit, aut per suos, vel successores idoneos præstita cautione, nequeat absolutionis beneficium obtinere. Volumus autem, quod præfatæ Congregationis, & ejus Monialium, sive Sororum, ac oblatarum personarum utriusque sexus Monasteria, & loca, hæreditates, legata, & fideicommissa per medias personas Canonicorum, Monialium, sive Sororum, & oblatarum personarum hujusmodi, aut alias qualitercumque ad ea delata bona, mobilia, & immobilia, in quibuscumque civitatibus & locis, quovis titulo acquirere, ipsique Canonici, Moniales, sive Sorores, et personæ illæ pro se, et eorum Monasteriis petere, et exigere possint, undecumque vel qualitercumque eis debeantur, et quæ petendi, et exigendi (si in sæculo remansissent) jus haberent.

Præscriptio 60. annorum tantum currit contra Congregationem istam.

§.42. Et contra præfatæ Congregationis, ac illius Monialium, sive Sororum Monasteria, loca, personas, et bona tam in præteritis quam in futuris, aliqua non currat præscriptio, nisi post lapsum sexaginta annorum.

Facultas Congreg. alienandi bona.

§.43. Utque circa utilitatem, et commodum Monasteriorum Ecclesiarum, et locorum suorum hujusmodi, ac illorum jurium magis intendere valeant, Capitulo generali Congregationis prædictæ, ac illius pro tempore Priori generali cum Visitatoribus, per præsentes impartimur auctoritatem concedendi Abbatibus, Prioribus, Præpositis, et Capitulis Ecclesiarum, Monasteriorum, et locorum suorum ac præfatarum Monialium sive Sororum, quarum curam gerunt, licentiam permutandi, seu alienandi, quotiens opus fuerit, vel in emphiteusim, vel libellum, et affictum, perpetuo vel ad tempus, quibusvis personis etiam sæcularibus, pro condecenti annuo canone, seu censu, quæcumque bona immobilia Congregationis prædictæ, ac illius Monasteriorum, Ecclesiarum, & locorum, seu prædictarum Monialium, sive Sororum, pro ipsorum tamen evidenti utilitate.

Facultas alia loca suscipiendi.

§.44. Concedimus insuper motu, scientia, & potestate prædictis, ut omnia, & quæcumque loca, Ecclesias etiam Parochiales, & cujuscumque Ordinis sint, aut conditionis, Congregationi, & Canonicis prædictis per quoscumque oblata apprehendere, & capere possint harum nostrarum vigore, & absque alia Sedis prædictæ concessione.

Facultas paciscendi in locorum susceptione.

§. 45. Necnon Priori generali, Visitatoribus, & aliis Abbatibus, Prioribus, & Prælatis præfatis, aut aliis per Congregationem hujusmodi ad id pro tempore deputatis, in unionibus, annexionibus, incorporationibus, & reformationibus, seu receptionibus, Monasteriorum, Prioratuum, vel aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum pro ipsa Congregatione faciendis cum Prælatis, & personis, Monasteria, seu Beneficia hujusmodi per eos obtenta, in congregationis hujusmodi, seu alicujus illius particularis Monasterii commodum dimittere volentibus, conventiones, & pacta (quæ illicita, & quando Apostolica confirmatione carerent expresse prohibita censerentur) inire, ac Monasteria, Prioratus, & alia beneficia quæcumque, quæ hactenus conditionibus, & pactis hujusmodi intervenientibus acquisierint, retinere, ipsaque conventiones, & pacta observare absque eo quod aliquam propterea simoniæ labem incurrant, libere, & licite valeant.

Monasteria Congreg. per ejus Prælatos regantur.

§. 46. Monasteria autem, & Prioratus, quæ nunc sunt, & pro tempore erunt, etiam unita præfatæ Congregationi, per Prælatos dumtaxat ejusdem Congregationis regantur, & gubernentur, & quotiens illa ubicumque etiam apud Sedem prædictam, & qualitercumque vacare contigerit, etiam si speciales, vel generales de illorum provisionibus, seu dispositionibus per dictam Sedem reservationes factæ fuerint, generale Capitulum, si tunc celebretur, alioquin Generalis Prior, & Visitatores, illos ex ejusdem Congregationis Canonicis præsentibus, & futuris, etiam defectum Natalium ex quibusvis personis patientes, quos ad id idoneos fore crediderint, in Prælatos tunc vacantium Monasteriorum, & Prioratuum hujusmodi, alias secundum consuetudines, constitutiones, ordinationes, & statuta prædictæ Congregationis eligere seu nominare, & ad eorum nutum, & beneplacitum taliter electos seu nominatos, a regimine, & administratione dictorum Monasteriorum, & Prioratuum, quibus tunc præfuerint, & quæ tunc propterea vacare censeantur, absolvere, & amovere, præfatique sic electi, & nominati, absque alicujus dictæ Sedis, vel alterius provisionis, seu dispensationis adminiculo, etiam præter hoc, quod eis benedictionis munus impendatur, ipsis Monasteriis, & Prioratibus, ad quæ sic electi, vel nominati fuerint, præesse, & illa in spiritualibus, et temporalibus regere, et gubernare, et omnes actus ibidem exercere, et insignia deferre, ac si munus hujusmodi suscepissent. Et si continget, ut unus sic electus, & nominatus aliqua legitima causa abesset a Monasterio, et Prioratu, cui fuerit deputatus, ordinamus, quod alteri, ejus durante absentia, commissa hujusmodi administratione in spiritualibus, et temporalibus, juxta eorum constitutiones, et statuta, præfato ipsi absenti, si fuerit opportunum, præfatæ Congregationis aliud Monasterium in spiritualibus, et temporalibus,

libus, auctoritate etiam Apostolica regendum, et gubernandum, dictum Capitulum, seu pro tempore Prior Generalis cum Visitatoribus committere possit, et valeat. Nec propterea ex Monasteriis ipsis unum alteri censeatur esse subjectum, sed eis in pristina sua libertate manentibus, ea necessitudinis adminiculo copulata, sub felici dictę Congregationis regimine, sibi uniformi Regularis observantiæ gressu invicem suffragentur. Nihil igitur ex dictis Monasteriis, vel Prioratibus, aut aliis dictæ Congregationis locis, per quascumque literas Apostolicas, etiam motu simili, & cum reservationibus, ac quibuscumque derogatoriis, per quas effectus præsentium quomodolibet impediri, vel differri possit, clausulis, concessas hactenus, & in posterum concedendas, per aliquem de dicta Congregatione, vel extra eam, cujuscumque status, gradus, ordinis, seu conditionis, etiamsi Cardinalatus honore, aut Pontificali, vel alia quavis dignitate præfulgeat, in titulum, seu commendam, aut administrationem, vel alios obtineri, seu si super alicujus illorum fructibus, redditibus, & proventibus aliqua pensio reservari, concedi, vel assignari, seu jus sibi desuper acquiri, vel aliquis contra præsentium tenorem quovis quæsito colore, etiam prætextu quorumcumque conventorum, seu pactorum, tamquam simoniacorum, quempiam de dicta Congregatione super aliquo ex Monasteriis, Prioratibus, & locis prædictis ratione tituli, sive commendę, vel administrationis, aut pensionis hujusmodi, vel alias impetere, seu molestare valeat. Nullaque deinceps ex Beneficiis Ecclesiasticis, cum cura vel sine cura, ad collationem vel provisionem, præsentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem Abbatum, vel Priorum, ac Conventuum, Monasteriorum, & aliorum locorum dictæ Congregationis communiter, vel divisim pro tempore pertinentibus, etiam qualitercumque Beneficia ipsa, & ubicumque, pręterquam apud Sedem prædictam vacare contigerit, dummodo dispositioni Apostolicæ generaliter reservata non fuerint, sub gratiis, & expectativis, & provisionibus seu aliis dispositionibus dictæ Sedis, facultatibus, seu indultis de conferendis beneficiis Ecclesiasticis vacantibus, vel vacaturis, quibusvis personis, cujuscumque status, gradus, dignitatis, ordinis, vel conditionis fuerint, aut quavis etiam dignitate Pontificali prefulgeant, ab eadem Sede quomodolibet concessis, & in antea concedendis quomodolibet cadant, seu compręhendantur, sed ipsorum beneficiorum collatio, provisio, præsentatio, seu electio, & dispositio illorum occurrente vacatione præmissis non obstantibus, ad Abbates, & Priores, & Conventus præfatos, libere, & absque aliquo etiam præfatæ Sedis præventionis impedimento pertineant, & spectent, ac beneficiis ipsis nullus alius quam Abbates, seu Priores, & Conventus prædicti quarumcumque facultatum, & indultorum sibi a Sede vel Legatis præfatis qualitercumque, & sub quibusvis verborum formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, etiam motu simili concessorum, & concedendorum vigore, vel prætextu disponere valeat quoquomodo, ac omnes, & singulæ gratiæ, expectativę, & acceptationes, provisiones, dispositiones, collationes, & literæ Sedis prædictæ, & illius Legatorum hujusmodi, facultatesque, & indulta super collationibus beneficiorum Ecclesiasticorum vacantium, seu vacaturorum quibusvis, etiam, ut præfertur, qualificatis personis, & cum prædictis clausulis pro tempore concessa, processusque desuper pro tempore habiti, etiam excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliasque Ecclesiasticas sententias, censuras, & pœnas in se continentes, quoad beneficia, ad collationem, provisionem, pręsentationem, electionem, aut aliam dispositionem Abbatum, & Priorum, ac Conventuum prędictorum respective spectantia hujusmodi, ac totum id quicquid in contrarium a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentari contigerit, omni prorsus careant firmitate. Sed neque per quascumque revocationes, cassationes, seu annullationes quarumcumque unionum annexionum, incorporationum, & appropriationum de quibusvis Monasteriis, Prioratibus, Ecclesiis, sive locis Ecclesiasticis, per nos seu successores nostros Romanos Pontifices, aut eorum aliquem in genere, vel in specie, sub quibusvis verborum formis, vel expressionibus de cetero forsan faciendis; nullum dictæ Congregationi super unionibus, incorporationibus, appropriationibus, & innovationibus quorumcumque Monasteriorum, Ecclesiarum, Prioratuum, aut aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, per nos, & Sedem prædictam Congregationi, vel in ejus favorem faciendis præjudicium inferatur; sed illę omnes etiam post revocationes, cassationes, & annullationes prædictas, in suo robore inconcussæ persistant in omnibus, & per omnia, ac si quoad eas, & ipsarum singulas aliqua revocatio, annullatio, & cassatio nullatenus emanassent, nisi dum, & quando ipsæ super unionibus, concessionibus, & appropriationibus, seu donationibus confectę literæ, in revocationum, cassationum, & annullationum literis, constitutionibus, & ordinationibus hujusmodi de verbo ad verbum insererentur, ac in eis specialis, expressa, & individua de ipsis Monasteriis, & locis, ac Congregatione mentio fieret, necnon irritum, & inane totum, & quicquid in contrarium quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§. 47. Necnon quod deinceps per quascumque revocatorias, seu alias Apostolicas concessiones, vel literas, quibuscumque verborum formis aut tenoribus, vel clausulis derogatoriis, etiam si illæ motu, & scientia similibus emanaverint, nulla ex prædictis concessis, & quę eidem Congregationi pro tempore concedentur, exemptionibus, immunitatibus, gratiis, indultis, privilegiis, & concessionibus quomodolibet revo- *Clausulæ hujus Bullæ, & concessionis pręservativę.*

revocari, cassari, vel annullari, seu ipsis, vel ipsorum, seu quibusvis in eis contentis particulis, & clausulis derogari valeat, nisi in derogatoriis, vel aliis literis, seu cassationibus hujusmodi, illa vel illæ ex literis quæ revocari, aut cassari, seu annullari viderentur, aut cui vel quibus derogari appareret, eorumque totus tenor de verbo ad verbum integre insererentur, & de omnibus, & singulis Congregationis hujusmodi Monasteriis nominatim specifica mentio fiat, ac in eisdem revocatoriis, cassatoriis, vel aliis literis, manifeste, & expresse appareat, quod Romanus Pontifex privilegiis, indultis, & literis, de quibus tunc actum fuerit, voluerit specialiter derogare, vel illa revocare, aut cassare, seu annullare, & tunc demum urgens, sufficiens, & rationabilis, per quam derogatio, revocatio, cassatio, vel annullatio ipsa merito fieri debeat, causa exprimatur, alias derogationes, revocationes, cassationes, irritationes, & annullationes, & quæcumque exinde subsecuta nullius sint roboris, vel momenti, ipsis concessis literis, privilegiis, indultis, gratiis, exemptionibus, & libertatibus in suo pristino, plenario, atque integro robore duraturis.

Decretum irritans.

§. 48. Et si quando per aliquem, aut plures actus contra ea, aut ipsorum aliquod a quocumque cujuscumque conditionis, dignitatis, gradus, aut status fuerit, ex negligentia, vel ignorantia præsentium, quibus hæc conceduntur, aut alia quavis causa, scienter, vel ignoranter attentari, vel pro tempore observari contingat, nullum tamen propterea exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, gratiis, indultis, & privilegis hujusmodi præjudicium generetur: sed ea omnia, & singula, in suis robore, & firmitate permaneant.

Publicatio hujus Bullæ demandatur una cum ejus observantia.

§. 49. Præterea statuimus, & decernimus, quod universæ, & singulæ personæ in dignitate Ecclesiastica ubilibet constitutæ, & alias de jure communi habiles, & idoneæ ad causas audiendas, cum aliquę ex eisdem personis pro parte ejusdem Congregationis Sancti Salvatoris, seu Prioris Generalis, aut aliorum ex Congregatione hujusmodi, ad quos spectabit, fuerint requisitæ, per se, vel alium, seu alios, præmissa, ubi, & quando opus fuerit, publicare, ac eidem Congregationi, & Canonicis, illorumque Ecclesiis, & Monasteriis, membris locisque prędictis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistant ac faciant Congregationem ipsam, illiusque Canonicos, Moniales, sive Sorores, & personas, ac eorum Monasteria, loca, & bona quæcumque, pacifica possessione, vel quasi privilegiorum, & concessionum hujusmodi libere gaudere, & non permittant eos, seu testamentorum executores, & hæredes prædictos, contra illorum tenores, per Ordinarios, & Rectores Parochialium Ecclesiarum prædictos, seu alios quoscumque indebite molestari, aut eis gravamina, injuria, atque damna inferri, seu quomodolibet irrogari, quinimmo dictæ Congregationi, ac illius Canonicis prædictis in quibuscumque casibus, seu causis, tam Ecclesiasticis quam profanis per eos coram dictis personis contra quascumque alias personas cujuscumque qualitatis, conditionis, gradus, ordinis, dignitatis, nobilitatis, præeminentiæ, & status fuerint, etiam quacumque mundana, vel Ecclesiastica, aut Patriarchali præfulgeant dignitate, seu exemptione monendis summarie, & de plano, ac sine strepitu, ac figura judicii, sola facti veritate inspecta, auctoritate Apostolica ministrent justitię complementum, denuntientque palam, & publice, omnes, & singulos excommunicatos, quos eis constiterit censuras, & alias pœnas incurrisse, ac faciant eos ab omnibus arctius evitari, & ubique pro excommunicatis, suspensis, & interdictis nuntiari, & legitimis desuper factis processibus, illos quotiens opus fuerit, iteratis vicibus aggravent, seu aggravari procurent, contradictores quoslibet per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad præmissa, seu aliquod eorum, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, super quibus omnibus eis facultatem concedimus per præsentes. Volumus autem, quod universę, & singulæ personæ, quibus causæ auctoritate literarum Apostolicarum delegari possent, dum, & quotiens pro parte Prioris generalis, & aliorum Abbatum, Priorum, & Conventuum, ac Canonicorum, aut Monialium, seu Sororum, ac personarum Congregationis hujusmodi, vel alicujus eorum fuerint legitime requisiti, ad exequutionem quarumcumque literarum dictæ Sedis conservatoriarum nuncupatarum, ac præmissarum prefatæ Congregationi, vel ejus Monasteriis, Prioratibus, membris, Abbatibus, Prioribus, & Conventibus, aut Monialibus, seu Sororibus, & personis contra illis inferentes molestias, injurias, gravamina atque damna, concessarum hactenus, & in posterum concedendarum perpetuis futuris temporibus, procedant per se, vel alios, juxta earumdem conservatoriarum literarum continentiam atque formam, in omnibus, & per omnia, perinde ac si ipsæ conservatoriæ literæ a principio directę, eisque ut quamvis alias conservatores esse non possent, illas exequerentur, expresse mandatum, & super hoc concessa facultas fuissent.

Derogatio quorumcumque contrariorum.

§. 50. Non obstantibus natalium defectu, ac Lugdunen. Concilii, & piæ memorię Innocentii Quarti circa exemptos editę, quę incipit, Volentes, & Martini Quinti, necnon Bonifacii Octavi, Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, quibus cavetur, ne qui extra suam Civitatem, & Diœcesim, nisi certis exceptis casibus, & in illis ultra unam dietam a fine suæ Diœcesis ad judicium evocetur, seu ne judices a Sede prædicta deputati, extra Civitatem, & Diœcesim, in quibus reputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, & aliis vices suas committere prçsumant, & duabus dietis in Concilio generali, necnon quæ incipit, super cathedra, ejusdem Bonifacii Papæ,

etiam prædecessoris nostri, & aliis literis, constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, etiam quorumcumque aliorum Pontificum similiter prædecessorum nostrorum, vel etiam in provincialibus, & synodalibus Conciliis editis, necnon specialibus, vel generalibus Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, & aliorum Regularium locorum, etiam dictæ Congregationi unitorum, & illorum, ac prędictorum, & quorum ipsa unita Monasteria, Prioratus, & loca extiterint Ordinum, & inter quoscumque ejusdem Congregationis Sancti Salvatoris Canonicos, ac locorum Ordinarios, seu Rectores prædictos initis, & conclusis, ac hactenus observatis pactis, & conventionibus etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, & indultis, & Apostolicis quibusvis Communitatibus, Universitatibus, Collegiis, Ecclesiis, Monasteriis, Ordinibus, & aliis locis, Capitulis, Conventibus, & personis, etiam motu, & scientia similibus, & cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque decretis, concessis hactenus, & in posterum concedendis, aut si Patriarchis, Episcopis, & Rectoribus prefatis, vel quibusvis aliis, conjunctim, vel divisim a Sede præfata indultum existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut ultra, vel extra certa loca ad judicium evocari non possint, per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem: qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam presentibus non expressam, vel totaliter non insertam, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, quibus omnibus etiam si pro eorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, eorum tenores etiam si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat eisdem motu, & scientia, specialiter, & expresse derogamus, necnon omnibus illis, quæ prefati predecessores in singulis per eos Congregationi hujusmodi concessis literis voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides danda transumptis hujus Bullæ.

§.51. Et quia difficile foret &c.

Nulli ergo &c. Si quis autem.

D. P. An. 9. die 2. April.

Datum Romæ, apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo duodecimo, quarto Nonas Aprilis, Pontificatus nostri Anno nono.

XXXVIII.

Jurisdictio, & facultates Judicum Curiæ Capitolii circa Causarum Urbis decisionem.

JULIUS PAPA II.

Ex Regest. in Arch. Vatic.

Ad futuram rei memoriam.

Abusus appellationum, & Causarum avocationis ad diversa Urbis Tribunalia.

§.1. EX querelis nostri peculiaris Romani Populi accepimus, ob rescripta Apostolica & signaturas commissionum enormiter gravari, quę passim & maxime in medio litis contra juris communis dispositionem fiunt advocando a Judicibus ordinariis tam in prima quam aliis instantiis, etiam per viam Appellationis omissis mediis a nobis ad id officium deputatis, vel etiam simpliciter ab initio in Curia committendo, perinde ac si Judices ordinarios non haberent, quos sine nostris rescriptis adire possent, quo fit ut Cives nostri & Incolæ Urbis non unum, sed infinitos Judices, & diversa Tribunalia habere videantur, & proinde gravibus immo intolerabilibus expensis graventur, quę omnia non impetrantur nisi ab iis, qui cavillationibus student, vel potentia favorum pollent ad pulsandos in litibus Adversarios, & quos jure superare non possunt, malis artibus & longis litibus ac immensis dispendiis defatigatos, & circumventos vincant, & multi Jus suum deserere propterea sunt coacti, multique in desperationem ducti ad facinora Brigharum prosiliunt, ex quo seditiones & homicidia frequenter accidunt; Hincque fames & Annonæ Charitas, quia litibus occupati negociationes & agriculturam deserunt, eveniunt.

Julius Civium Romanorum Causas ad se advocans Curiæ Capitolinæ cognoscendas, decidendasq. restituit.

§.2. Quibus rebus, ut Pastorali nostro incumbit officio, providere volentes, hoc præsenti nostro perpetuo edicto, motu proprio ex certa nostra scientia omnes & singulas ubicumque coram quibuscumque commissariis vel Ordinariis etiam in Sacro nostro Auditorio pendentes Civium Romanorum & aliorum, qui foro Capitolino subiiciuntur, ad nos in quacumque instantia vel statu pendentes harum serie advocamus, & ad Curiam Capitolii & Judices suos Ordinarios tam primę, quam aliarum instantiarum illius loci, secundum naturam causarum & modum Jurisdictionis cujusque ipsorum, seu in quem partes convenerint, committimus & mandamus resumendas in suis statibus audiendas, & fine debito terminandas secundum formam statutorum Urbis, vel alias prout de Jure terminari deberent, cum omnibus earum incidentibus, emergentibus, annexis & connexis ab eis Partibus justitiam ministrando.

Eas non commissarias, sed ordinarias esse declarat.

§.3. Declarantes auctoritate Apostolica ac decernentes per præsentes dictas causas propterea factas non commissarias, sed intelligi & esse Ordinarias, perinde ac si ab initio coram suis Ordinariis fuissent inceptæ vel agitatę.

§.4. Volumus tamen quod causæ in

 Rota

Causas in Rota pendentes eidem Rotæ reservat.

Rota pendentes partium communi consensu ibi remaneant, vel si causa in tertia pendeat instantia, quod Auditor, coram quo pendet, possit illam cognoscere & terminare hoc præsenti nostro edicto non obstante.

Inibitio secus agendi.

§.5. Et insuper dilecto filio nostro Leonardo Cardinali Agennen., ac aliis justitiæ signaturam habentibus pro tempore, nec non Regenti Cancellariæ, qui pro tempore erit, omnibusque & singulis nostris Referendariis inhibemus expresse, ne ad preces, instantiam & requisitionem cujusque, qui Capitolino foro subiiciuntur, supplicationes aliquas recipere, referendariare, seu proponere nobis, vel signaturam justitiæ habenti audeat, vel præsumat, & similiter signaturam faciens non signet, sive Advocatorias, sive simplicis justitię, sive Appellatorias, & similes, neque in initio, neque in medio litis, & signatę nullius sint roboris vel momenti, nullamque tribuant Jurisdictionem, neque ipse Judex, cui fuerint commissæ, audeat illarum virtute citare, inhibere, quoquomodo procedere, irritum & inane quidquid scienter vel ignoranter secus factum fuerit ipso Jure fore decernimus, salva semper nostra manu propria signatura, sine qua omne rescriptum censeatur, & sit invalidum, & a nostra voluntate alienum.

Contrariorum derogatio.

§.6. Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ac quibusvis commissionibus, rescriptis, privilegiis, & indultis etiam fori, quibusvis personis seu Collegiis concessis & concedendis etiam cum quibusvis clausulis derogatoriis fortissimis & insolitis præmissorum omnium tenores, nomina & cognomina, qualitates & alia, quæ forsan de verbo ad verbum expressionem requirerent, pro sufficienter expressis habentes: ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

Dat. die 15. April. 1512. An. IX.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die Quintadecima Aprilis Millesimo Quingentesimo Duodecimo Pontificatus nostri Anno Nono.

XXXIX.

Damnatio Conciliabuli Pisani, cum omnibus in eo secutis.

Ejusdem damnatio est etiam supra in Constit. Sacrosanctæ.

Edita An. D. 1512.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Approbatio contentorum in aliis Bullis, quarum una est indicata hic in rubr. alię autem uti minus necessarię sunt prætermissę.

CUm inchoatam hujus sacri Lateranensis Concilii celebrationem, ad Dei laudem, universalis Ecclesiæ pacem, fidelium unionem, schismatis, & hæresum eversionem, morum reformationem, ac contra perfidos fidei hostes expeditionem Altissimi dextra assistente prosequi intendamus, ut omnium schismaticorum, & pacis hostium latrantium canum ora obtundantur, universi Christi fideles valeant a tam pestifero, & venenoso contagio se immaculatos servare; in hac præsenti secunda sessione in Spiritu Sancto legitime congregata, dictionis, convocationis, & publicationis, schismaticæ conventiculæ, & asserti conciliabuli Pisani, ad scindendum, & scandalizandum Ecclesiæ prefatæ unionem emanatarum, citationum, monitionum, decretorum, absolutionum, sententiarum, actorum, legatorum creationum, obedientiarum subtractionum, assertarum censurarum appositionum, ipsiusque conciliabuli translationis ad Mediolanen. vel Vercellen. Civitates, aut alia loca quæcumque, omniumque, & singulorum in dicto Conciliabulo gestorum, & conclusorum reprobationes, damnationes, revocationes, cassationes, & irritationes, & annullationes per nos habita cum venerabilibus fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, & de eorumdem fratrum consilio, & unanimi consensu, ac ex certa scientia, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, per diversas nostras literas respective præsertim sud dat. die 15. Kalend. Augusti Pontificatus nostri Anno octavo, ac 3. Non. Decembris, & Idibus Aprilis ejusdem Pontificatus Anno nono, editas, factas, & emanatas, literasque ipsas cum decretis, declarationibus, inhibitionibus, mandatis, hortationibus, & interdictorum Ecclesiasticorum appositionibus, & aliis sententiis, censuris, & pœnis, tam a Canonicis sanctionibus, quam a nobis, maxime in literis indictionis hujus sacri universalis Concilii, ac omnibus, & singulis aliis clausulis in dictis literis contentis, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, pro expressis haberi volumus, licet ut firma & valida, nulla alia confirmatione, aut approbatione egerent, ad abundantiorem cautelam, & veritatis manifestationem, hoc sacro approbante Concilio confirmamus, approbamus, & innovamus, illaque inviolabiliter observari volumus, statuimus, & ordinamus, supplentes omnes, & singulos defectus si qui forsan intervenerint in eisdem.

Damnatio Conciliabuli Pisani.

§.1. Necnon Conciliabulum præfatum illiusque translationem, ac omnia, & singula per ipsum Conciliabulum, illique assistentes, adhærentes, fautores, & consentientes, directe, vel indirecte quomodocumque, & qualitercumque a die indictionis ipsius Conciliabuli usque in præsentem diem, acta, facta, & gesta, & prolata, ac in posterum gerenda, agenda, facienda, & proferenda, etiam si talia sint, vel fuerint, de quibus specialis, specifica, expressa, ac individua mentio habenda foret, illorum tenores, & qualitates etiam pro expressis habentes, ut alia adulterina, & a veritate deviantia concilia, & in eis gesta, a jure sacrisque Canonibus damnata, & reprobata fuerunt, damnamus, & reprobamus,

mus, ac prout sunt, nulla, irrita, & inania, nulliusque roboris, vel momenti fuisse, & esse nunciamus, & quatenus opus sit cassamus, irritamus, & annullamus, ac pro cassis, irritis, & annullatis haberi volumus.

Validatio Lateranensis Cōcilii indicti.

§.2. Et nihilominus hoc sacrum Concilium œcumenicum, juste, rationabiliter ac ex veris, & legitimis causis riteque & recte indictum celebrari incœptum, omniaque & singula, quæ in eo facta, & gesta sunt, & de cetero fient, & gerentur, justa, rationabilia, firma, & valida fore, ac idem robur, eamdemque vim, potestatem, auctoritatem, & firmitatem habere, & obtinere, quę alia Concilia generalia, præsertim Lateranensia a sacris Canonibus approbata, habent, & obtinent, hoc eodem sacro Concilio approbante decernimus, & declaramus.

Prorogatio ejus tertię sessionis pro die 3. Nov. 1512.

§.3. Insuperque temporum dispositione, estivisque caloribus instantibus, ut commoditati, & valetudini Prælatorum consulatur, Ultramontanique & transmare existentes, qui hactenus ad hoc sacrum Concilium venire non potuerunt, expectentur, propterque alias justas, & rationabiles causas, præfato sacro Concilio notas, & ab eo approbatas, tertiam sessionem continuationis celebrationis Concilii præfati tertio nonas Novembris proxime futuri faciendam, hoc præfato sacro Concilio similiter approbante indicimus, omnibusque & singulis Prælatis, & aliis in eodem Concilio* tunc existen. a Romana Curia recedendi, & pro eorum voluntate ubi eis placuerit morandi dummodo dicta 3. Nonas Novembris, in præfato Concilio Lateranense cessante legitimo impedimento, de quo clare constet, sub pœnarum in literis indictionis ipsius Concilii, & Canonicis sanctionibus contra non accedentes ad Concilia indictarum in cursu præsentes existant, licentiam, & facultatem, præfato sacro Concilio etiam approbante, concedimus, & indulgemus.

*nunc.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

D. P. An. 9. die 17. Maii.

Dat. Romę, in publica sessione, in Lateranensi sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicę 1512. 16. Kal. Junii, Pontificatus nostri Anno nono.

XL.

S. Lateranense Concilium editam jam a Julio PP. Constitutionem super electione Pontificis ratam habet, & confirmat.

Edita An. D. 1513.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Papæ electio quam maxime advertenda,

SI summus rerum opifex, Terrarum, Cælique sator, sua ineffabili providentia Roman. Pontificem in Cathedra prę-eminentiæ pastoralis Christiano generi præesse voluit, ut sanctam Rom. universalem Ecclesiam sinceris corde, & opere gubernaret, fideliumque omnium profectibus, solicitis studiis intenderet, decens, & salutare reputamus, ut in electione præfati Pontificis, in quem ut puritatis, & candoris speculum fideles ipsi intuentur, omnis labes, omnisque illius suspicio absit, talesque ad tanti fastigii gradum assumantur, qui rite, & recte, & Canonice ingressi, modo, & ordine convenientibus, naviculæ Petri gubernacula substineant, talesque existant in tanto dignitatis culmine constituti, qui bonis, & rectis solatio, malis autem formidini sint, & eorum exemplo, ceteri fideles ad bene operandum instruantur, & ad viam salutis dirigantur, & ea, quæ propterea per nos statuta, & ordinata fuerunt, pro rei magnitudine & gravitate per sacrum Generale Concilium approbentur & innoventur, & approbata, & innovata communiantur, ut & firmius perdurent, & tenacius observentur, & adversus diaboli multiplices insidias defendantur, quo fuerint dicta auctoritate sæpius circumfulta.

§.1. Dudum siquidem a nobis magnis, & urgentibus causis, magnaque & matura discussione, & deliberatione cum doctissimis, & gravissimis viris etiam Sanctæ Romanę Ecclesię Cardinalibus pręcedentibus, & præhabitis, emanarunt literæ tenoris subsequentis, &c. *prout in eadem Bulla.*

Super quæ edita est Bulla.

§.2. Quæ literæ deinde pro ipsarum subsistentia firmiori, & notorietate, dum Bononiæ cum nostra Curia essemus, de mense Octobris, Pontificatus nostri Anno Septimo in Consistorio Nostro secreto, etiam Venerabilibus fratribus Nostris Sanctæ R. E. Card. & aliquibus Prelatis nostris domesticis, lectæ, & publicatę, & approbatæ, & demum in quinterno Cancellariæ descriptę, & annotatæ, & in audientia contradictarum, ac aliis locis publicis dictæ Civitatis, & postremo Romæ in locis designatis publicatæ extiterunt, & eorum exemplaria ad omnes fere Christianos Principes transmissa.

Quæ publicata solemniter fuit.

§.3. Nos insuper attendentes quanti ponderis, quantique exitii Christi Vicariorum in terris adulterinæ electiones essent, quantumque detrimenti Christianæ Religioni afferre possent, præsertim his difficillimis temporibus, quibus diversimode vexatur Christiana Religio universa, volentes Sathanæ dolis, & insidiis, humanæ presumptioni, & ambitioni, quantum nobis permittitur, obviare, ut literę predictæ eo magis observentur, quo clarius constiterit eas matura, & salubri deliberatione dicti sacri Concilii approbatas, & innovatas, qua statutę & ordinatę fuerunt, licet ad sui subsistentiam, & validitatem alia approbatione non indigerent, sed ad abundantiorem cautelam, & ad tollendam omnem doli, ac malitiæ causam male cogitantibus, & tam saluberrimæ constitutioni contravenire satagentibus, ut eo tenacius observentur, & difficilius tollantur,

Et modo ad abundantiorē cautelam ab eodem Pōnt. sacro approbante Concilio confirmatur, & innovatur.

quo tantorum Patrum fuerint approbatione munitæ, literas prædictas, cum omnibus & singulis statutis, ordinationibus, decretis, definitionibus, pœnis, inhibitionibus, aliisque omnibus & singulis clausulis in eis contentis, sacro hoc Laterano Concilio approbante, auctoritate, & potestatis plenitudine præfatis approbamus, & innovamus, easque inviolabiliter, & irrefragabiliter observari & custodiri mandamus, roburque perpetuæ firmitatis obtinere, ac Cardinales, Mediatores, Oratores, Nuncios, & alios in dictis literis contentos ad ipsarum literarum, & omnium & singulorum in eis expressorum observationem, sub censuris & pœnis, & aliis in eis contentis, juxta earumdem literarum tenorem, & formam teneri, & obligatos fore decernimus, & declaramus.

Quibuscumque non obstantibus.

§.4. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quę in dictis literis voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

D.P. An. 10. die 16. Febr. * 1512.

Datum Romæ in Basilica Lateranensi, in sacra Sessione Anno Domini 1513. * quartodecimo Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno decimo.

LEO DECIMUS
PAPA CCXIX.
ANNO DOMINI MDXIII.

Joannes Medices Florentinus Sanctæ R. E. Cardinalis Diaconorum Prior electus est in Romanum Pontificem die 11. Martii 1513. & die 19. ejusdem, quæ in Sabbatum Sanctum incidebat, solemniter consecratus est, & Pontificia redimitus Thiara. Sedit in Pontificatu temporibus Maximiliani Regis Romanorum Annos VIII. Mens. VIII. Dies XX., & octo Promotionibus XLII. creavit Cardinales. Obiit die 1. Decembris anno 1521. & sepultus est in Basilica Vaticana: unde Corpus ejus translatum est ad Sacram Ædem S. Mariæ supra Minervam. Vacavit Sedes dies XL.

I.

Reintegratio Incliti Populi Romani ad sua privilegia, gratias, & officia.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

DUM singularem fidei constantiam, & eximię devotionis affectum, quos Dilecti filii Populus Romanus erga nos, & Romanam ab ejus exordio gessisse semper, & gerere comprobantur Ecclesiam, vigili meditatione pensamus, dignum, quin potius debitum arbitramur, ut Ecclesia ipsa sic suæ in eos gratiæ dona diffundat, ut a quibus præcipue in matrem, & dominam, divina fuit dispositione recepta, per mutuæ benevolentiæ ministerium, uberioraque in dies largitionis munera in peculiares, ac dilectissimos filios, magis adoptasse noscatur.

Popul. Rom. multas gratias obtinuit a plerisque Pont. quibus tamen non fruebatur.

§.1. Sane fel. memoriæ Eugenius Quartus, Nicolaus Quintus, Callistus Tertius, Pius Secundus, Paulus etiam Secundus, Sixtus etiam Quartus, Innocentius Octavus, Alexander Sextus, & Julius similiter Secundus, & nonnulli alii Rom. Pontifices prædecessores Nostri, diversa eisdem Populo privilegia, indulta, & gratias concesserunt, quæ sicut Dilecti filii Nobiles viri Magister Joannes Hieronymus de Benzonibus, Decretorum Doctor, de majori præsidentia Abbreviator, & Stephanus de Carbonibus, ac Marius Particappa, Conservatores, & Franciscus Cincius Prior Capitum Regionum Urbis, necnon Magistri Paulus de Planca, Baptista Paulinus, Julius de Albereschis, Aulæ nostræ Consistorialis Advocati, & Marius Salamonius, utriusque Juris Doctores, & Franciscus de Lenis, & Marcus Antonius de Alteriis, & Bernardinus de Militibus, ac Jacobus de Frangipanibus, & Hieronymus Pichus, ac Bartholomæus de Valle, Romani Cives, eorumdem Conservatorum Conciliarii, super id per ipsos Conservatores, electi, ac Petrus de Semeriliis Fisci nostri Romani procurator, nobis ipsius Populi nomine exposuerunt, ob passim unicuique petenti concessas illorum derogationes, & eorumdem Populi negligentiam, vel alias partim numquam in observantiam deducta, usuive recepta partim

partim per dissuetudinem abrogata propemodum sunt.

Quas omnes hic Pont. novat & confirmat.

§. 2. Nos igitur Populum prefatum non minoris caritatis affectu, quam prædecessores præfati prosecuti sunt, prosequi volentes, ac omnium, & singulorum privilegiorum, indultorum, & gratiarum prædictarum, & singularum super illis confectarum literarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur presentibus pro sufficienter expressis habentes, Motu proprio, non ad ipsorum conservatorum, Prioris, & consiliariorum, aut aliorum pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa scientia, privilegia, gratias, indulta, & literas prædicta, etiam quæ in causis ad Forum capitolinum spectantibus, commissiones quaslibet, præterquam quæ Romani Pontificis sint Manu propria subscripte prorsus excludunt, et Tribunalia, ac causarum tam civilium quam criminalium, in eadem Urbe, cognitiones distinguunt, necnon Statuta, et consuetudines dictæ Urbis, reformationes illorum, etiam juramenti validitatem in certis ibi expressis casibus restringentia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, approbamus, & innovamus, & perpetuæ firmitatis robur obtinere, & etiam si hactenus ex præmissis, vel quibusvis aliis causis observata non fuerint, ex nunc de cetero perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari debere, decernimus, potiorique pro cautela ea omnia, & singula, prout per dictos prædecessores concessa fuerunt, eidem Populo gratiose concedimus.

Officiaque multa eidem Populo restituit & donat.

§. 3. Et ut eidem Populo in eorum privata commoda de alicui subventionis auxilio consulatur, Protonotariatus Curie Capitolii (quod Hospitali nostro Sancti Spiritus in Saxia de Urbe,) Et Notariatus (quod Secretariorum nostrorum, & Marescallatus) Extimatoriatus Stateræ; Mandatariatus; Et Transtiberinorum Ripe, & Ripettæ officia (quæ Præsidentium Annonæ earumdem Ripe, & Ripettæ, dilectorum filiorum Collegiis, dicta olim fuere auctoritate perpetuo unita, annexa, & incorporata) ab Hospitali, & quibus pro iis certam tunc expressam recompensam, per alias nostras literas concessimus, quibus non intendimus præjudicare, nec solita emolumenta auferre, nisi pro ea summa, pro qua recompensa data fuerit Collegiis prædictis, respective segregantes, & separantes ea; ac pecuniarum Cameræ, (sine tamen ipsius exercitio, & emolumentis ex ipso exercitio provenientibus, quæ capita Solidorum appellant) & Gabellæ Vini Forensis de eadem Urbe Depositariatuum, cum consuetis ac præfatæ Ripæ, Ripettæ, Pecudumque & Mercium, ac Annonæ grasciæ nuncupate, necnon Salis ad grossum, & ad minutum Dohaneriatuum, cum centum viginti pro quolibet Dohaneriatu, & omnium eorumdem Dohaneriatuum Notariatuum, cum Quadraginta octo Florenorum auri pro quolibet Notariatu Salariis, per conductores ipsarum Dohanarum, ex earum proventibus, singulis annis in quatuor terminis, Dohaneriis, & Notariis pro tempore existentibus integre persolvendis, ita tamen quod emptoribus & conductoribus dictarum Dohanarum, & Gabellarum propterea nullum præjudicium, circa administrationem officii inferatur, sed solum deferre possint extorsiones indebitas & insolitas, quæ fierent Cameræ Apostolicæ, & sine præjudicio in illis emptionis aut pignoris, vel simplicis ab aliquo ex prædecessoribus nostris concessionis titulis jus habentium, quamdiu tituli ipsi duraverint dumtaxat. Ita quod liceat ipsis Conservatoribus, & Populo restitutis preciis, pro quibus empta, aut pecuniis, pro quibus pignori obligata sint, illa simul vel successive redimere, Extraordinariatus majoris, Notariatus etiam majoris & Scriptoriæ & Marescallatus Cameræ, & Gabellariatus majoris Urbis prædictarum, & Salinarum, Portarum, & Pontium, sive Palatii dictorum Conservatorum Marescallatus, & ejusdem Palatii Notariatus, ac Camerariatus Ripæ, & Ripette, ac alia quecumque Urbis officia, olim per Cives Romanos exerceri solita, Portasque, et Pontes dictæ Urbis, cum omnibus eorum solitis honoribus, oneribus, Salariis, et emolumentis dictis Populo donamus, et elargimur. Statuentes, et ordinantes quod ex nunc de cetero in perpetuum, tam Porte, et Pontes hujusmodi, quam Conservatoriatus, Capitum regionum, Marescallatuum de tracta nuncupatorum, Paceriatus, Magistratuum Stratarum, et Justitiariorum, Syndicorum, Senatoris, et officialium Urbis, Reformatorum Studii, et Paceriorum, ac Syndicorum, Assessoriatuum, et Notariatuum eorumdem, ac quecumque alia præfate Urbis officia per Cives hujusmodi, ut præfertur, exerceri solita, divisis etiam in plures, ad Populum, portiones illorum vel aliquorum ex eis, fructibus, redditibus, et proventibus, juxta providam dictorum Conservatorum, et Prioris, ac eorum Consiliariorum ordinationem desuper faciendam, in pixidem congeri, et deinde statutis per Conservatores, et Priorem, et Consiliarios præfatos ad id temporibus sortem, nostra, et pro tempore existentis Romani Pontificis presentia trahenda, nostroque arbitrio restringenda, et amplianda, inter Cives tantummodo dispensentur. Et quod Protonotariatus Curiæ Capitolii, Notariatus, et Marescallatus Ripæ, et Stateræ, ac Camere, et Gabellæ Studii hujusdi Depositariatuum, et Gabellariatus, et Extraordinariatus prædictorum, et Judicatus appellationum, de eadem Urbe officia, et Comitatus Tyburis, et Malleani, ac Velletri, et Coræ, Civitatum videlicet, et Oppidorum dictorum Populi Romani temporali Dominio immediate subjectorum Potestariæ a taxis, quas pro expeditione Brevium præfati Secretarii ab eis hactenus exigebant, necnon eædem Civitas, et Oppida, ac Terræ ad præsens præfatis Populo immediate subjecta, si et quam-

quamdiu in subjectione hujusmodi fideliter manserint, ab omni onere, quo pro Stationibus militum Romanę Ecclesię gravabantur, libera sint atque immunia. Id vero quod ex Depositariatu hujusmodi Collegio dilectorum filiorum Scriptorum Archivii Romanæ Curiæ annuatim debetur, is solvat, qui dicta solidorum capita perceperit.

Beneficiaque ecclesiastica Urbis Romanis tantum concedi vult.

§.4. Et quod Sancti Gregorii intra, & Sancti Sebastfani extra dictæ Urbis muros, Sancti Benedicti, & Cisterciensis Ordinum, & alia Monasteria, ac Prioratus, Canonicatus, & prębendas, dignitates, personatus, administrationes, & officia, ceteraque beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura, in dicta Urbe & illius districtu existentia (venerabilium fratrum nostrorum præfatæ Ecclesiæ Cardinalium, titulis, & denominationibus, ac Basilicæ beatorum Petri, & Pauli, & Lateranensis, & Beatæ Mariæ Majoris, de eadem Urbe Ecclesiarum, Archipresbyteratus Sancti Laurentii, & Sancti Sabę intra eosdem muros, eorumdem Ordinum dictis Cardinalibus commendari solitis, Monasteriis, dumtaxat exceptis) non nisi Romanis civibus conferri seu commendari, aut alias de eis, in alios quoquomodo, præterquam si beneficia prædicta, ex resignatione alienigenæ vacarent, quę etiam alienigenis conferri valeant, etiam per nos, & Sedem Apostolicam disponi nullo modo possit, collationesque, provisiones, commendæ, & aliæ quævis dispositiones de illis, etiam per nos, & Sedem eamdem etiam cum expressa præsentium derogatione, etiam motu proprio, & ex certa scientia, pro tempore factę nullius sint roboris, vel momenti, nullumque alicui, etiam coloratum tribuant titulum possidendi.

Redditus gabellæ vini forensis Studio Urbis assignat.

§.5. Propterea quod ex redditibus Gabellæ Vini Forensis hujusmodi, postquam Lectorum studii salaria soluta sint, liceat præfatis Conservatoribus in eorum, & Capitum regionum Magistratuum ornatum, & decus dumtaxat, quo indigere noscuntur, & non eorumdem Conservatorum, & Capitum regionum proprios usus, juxta ordinationem per conservatores, & capita regionum, ac consiliarios præfatos desuper faciendam, tantum annuatim exponere, ad quantum medietas eorum Provisionum seu Salariorum ordinariorum respective ascendit, & non ultra.

Notarios Romanos eximit a contentis in Bulla Julii II.

§.6. Et quod Notarii in Matricula Notariorum Romanorum pro tempore descripti ab observatione eorum, quæ in literis Apostolicis erectionis Collegii dictorum Scriptorum Archivii Romanæ Curiæ continentur, quoad cives Romanos quoscumque inter se contrahentes sint exempti.

Gabella vini Populo donat

§.7. Donamus quoque eisdem Conservatoribus, & Populo in perpetuum, Gabellam omnem Vini Forensis hujusmodi, cum onere solvendi temporibus consuetis ex proventibus dictę Gabellæ, salaria dictis Lectoribus pro tempore debita, ac facultate residuum proventuum eorumdem, in dictum ornatum, & Murorum, Portarum Aquæductuum, & Pontium, aliasque dictæ Urbis necessitates pro tempore ingruentes, de consensu Consilii Romani, & non in alios usus, convertendum.

Conservatores Urbis a d. gabella eximit.

§.8 Et insuper eosdem Populum, omnesque, & singulos dictæ Urbis incolas, & habitatores, ac alios in eadem Urbe, ad quam Christifidelium, de universis Mundi partibus, frequens est in dies concursus, pro tempore residentes, a Vini Romani, & Farinæ, præterquam quæ a Pistoribus, seu in eorum usum conficitur, omni tamen fraude cessante, & præfatos, ac pro tempore existentes dictæ Urbis conservatores, a Vini, etiam Corsi, sive Græci, quo pro eorum & familiæ suæ victu utuntur, usque ad vigintiquinque vegetes anno quolibet Gabellæ solutione eximimus, & liberamus.

Pretiumque Salis minuit.

§.9. Et pretium Salis, qui ad minutum venditur, etiam pro pecudibus in eadem Urbe ad rationem octo Bolonenorum monetæ novæ cum dimidio unius Boloneni similis pro mensura quam Scorzum appellant, reducimus & moderamur.

Civitatem Veliternam, & Terram Coræ Populo restituit.

§.10. Porro Civitatem Velletri, & Oppidum Coræ prędictæ cum eorum territoriis, omnibus, mero & mixto imperio, aliisque omnibus juribus, & jurisdictionibus, prout olim sub dictorum Romani Populi Dominio fuere, eorumdem Populi ditioni, & potestati de consensu quorum intersit, libere restituimus, & plenarie reintegramus. Mandantes dilectis filiis Civitatis & Oppidi prædictorum Universitatibus, ut de cetero Conservatoribus, & Populo præfatis uti veris & legitimis eorum immediatis Dominis in temporalibus obediant & pareant, ac intendant. Volumus demum quod præsentes literæ & in eis contenta a Kal. Martii proximi præteriti circa plenum sortitæ sint & esse censeantur effectum. Decernentes ex nunc irritum & inane si secus super præmissis, vel eorum aliquo per quoscumque etiam nos & Sedem pręfatam, ex quavis causa scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Executores hujus Bullæ deputat.

§.11. Quo circa venerabilem fratrem Raphaelem Episcopum Ostiensem, & dilectos filios nostros, Franciscum Sanctorum Joannis & Pauli, & Antonium Sancti Vitalis, & Petrum Sancti Eusebii tit. Presbyteros, ac Aloysium Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconum, Cardinales, & eorum quemlibet, pro præmissorum omnium observantia, eisdem Conservatoribus, Priori, & Populo, in Conservatores, & defensores speciales, constituimus, & deputamus, injungentes eisdem Cardinalibus, quatenus ipsi vel eorum aliquis per se vel alium seu alios, Conservatoribus, Priori & Populo prefatis, quotiens ab eis vel eorum aliquo fuerint requisiti in pręmissis, efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant ipsos Conservatores Priorem, & Populum, auctoritate nostra, omnibus, et singulis supradictis pacifice frui, et gaudere, eaque omnia, et singula inviolabiliter observari, non permittentes eos, seu eorum aliquem per quoscumque desuper etiam dicta auctoritate fungentes, quomo-

modolibet molestari, contradictores quosvis per censuram Ecclesiasticam, & alia juris opportuna remedia appellatione remota compescendo, invocato etiam ad id, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Contrariis derogat. §.12. Non obstantibus quibusvis in Collegiorum prędictorum erectione, & dotatione editis, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon quibuslibet de aliquo, seu aliquibus ex prædictis officiis, quibusvis personis, etiam motu simili, & ex certa nostra scientia, ex quibusvis urgentissimis & necessariis causis, per nos, & Sedem præfatam factis hactenus, & in posterum fiendis, quas quotiens factæ fuerint, totiens ex nunc prout ex tunc & e contra revocamus, cassamus, annullamus, & omnibus illis, quæ prædecessores præfati in singulis per eos eisdem Populo concessis literis voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Nostrę tamen intentionis existit, quod Dohaneriatuum, & illorum Notariatuum salaria, currere incipiant a die, quo contractus super ipsarum Dohanarum conductione, inter illorum conductores, & Cameram Apostolicam tempore dicti Julii prædecessoris initi, respective finierint, & non ante.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Si quis &c.

Dat. P.A. 1. die 19. Mart. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo tertiodecimo, quartodecimo Kalen. Aprilis, Pontificatus nostri Anno primo.

II.

Reductio & unio Congregationis Eremi Camaldulensis, & Congregationis S. Michaelis de Murano Monachorum Ordinis S. Benedicti, in unam Congregationem. Ac plurimæ ordinationes pro electione & munere Prælatorum, & regimine totius Congregationis, cum indultorum & gratiarum concessione.

Vide Const. XXVIII. Alexandri II. Tom. II pag. 19.

LEO EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium. Etsi a summo rerum omnium Conditore, cujus inscrutabili providentia cuncta reguntur, dispensatores facti in domo Domini, meritis licet insufficientibus, juxta ministerii Pastoralis officium quibuslibet personis regularem vitam professis teneamur assistere, illorum tamen profectibus animarum propensioribus nos licet auxiliis intendere, & eorum quieti, ut in sancta vocatione, absque impedimenti alicujus dispendio permanere, ac vota sua Altissimo exolvere valeant, nilque ipsos ab oratione, & contemplatione retrahat, aut eorum piam intentionem intercipiat, nihilque virtuosis operibus, turbationis cujusvis præbeat quomodolibet incentivum, paterna caritate prospicere, ac remediis congruentibus providere, qui diffluentis, & fallacis sæculi pessundatis delitiis, vitæ integritate præpollent, & laudabilibus actibus continuo inhærentes, spem suam in altissimis, ubi bona sunt gaudia, collocarunt, ac ea quæ per prædecessores nostros, & canonice etiam alios sæculares Principes in favorem personarum sub Regulari observantia Altissimo famulantium concessa, & pro salubri Monasteriorum, & locorum, ac Congregationum directione statuta, & ordinata fuisse dicuntur, libenter cum a nobis petitur, Apostolico munimime roboramus, ac alias nostri Pastoralis officii partes favorabiliter impartimur, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

§.1. Sane accepimus, quod quamplura privilegia, & indulta, tam per Romanos Pontifices prædecessores nostros, quam Imperatores, & Reges Romanorum, ac alios sæculares Principes, Eremo, & Sancti Michaelis de Murano, & aliis Camaldulensis Ordinis Monasteriis, & locis, ac Congregationi de Murano concessa fuerunt. Romani Pontific. ac Principes indulta Ordini concesserunt,

§.2. Ac quod nuper Dilecti filii Petrus Delfini Prioratus Eremi dicti Ordinis Aretinę Diœcesis, ac ejusdem Ordinis Generalis, ejusdem Eremi Eremitæ, ac moderni Abbates Monasteriorum, & Priores Prioratuum, ac alię personę dicti Ordinis in Capitulo generali, in Civitate Florentina, de mandato nostro congregato, velut zelatores Divini cultus, pro prospero, & felici regimine dicti Ordinis in spiritualibus, & temporalibus, nonnulla statuta, & ordinationes, erectionem novæ Congregationis Eremi, & sancti Michaelis de Murano nuncupatæ, ac institutionem decem & septem locorum principalium Monasteriorum, & Prioratuum, & illis aliorum unionem, ac omnium reformationem, & ad observantiam reductionem, ac Generalis temporalis electionem, ac normam, & modum Eremitarum, ac aliorum, tam sub regulari Observantia, quam vita Conventuali vitam ducere volentium, concernentia, salvo Sedis Apostolicę beneplacito, ediderunt laudabilia, & honesta, ac sacris Canonibus non contraria, Quorum tenorem, illis maturius & diligentius examinatis, ac resecatis quibusdam superfluis, ac in meliorem formam redactis, de verbo ad verbum pręsentibus inseri fecimus. In Capitulo generali Florentiæ acto, unio facta est Congregationis Eremi, & S. Michaelis de Murano, & plura statuta edita, tam pro Regularem, quam pro Conventualem vitam ducere volentibus. Et loca Ordinis ad 17. redacta fuerunt.

§.3. Nos, cupientes privilegia per prędecessores nostros, ac Reges, & Imperatores præfatos, ut præfertur, concessa, ac statuta & ordinationes, ac Congregationis Eremi institutionem, & ex ea, ac Congregatione de Murano, unius novæ Congregationis erectionem, quę Eremi, & sancti Michaelis Congregatio nuncupetur, ac Monasteriorum & Prioratuum, ac aliorum beneficiorum aliis decem & septem principalioribus locis unionem, annexio- Hic Pontifex modo prædicta omnia confirmat.

nexionem, & incorporationem, eo firmius persistere, quo Sedis prædictæ protectione,& auctoritate communita fuerint, ac prout expedire arbitramur, salubriter providere volentes; Nos igitur, qui dudum, inter alia, voluimus, quod semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset, & idem observari voluimus in confirmationibus unionum jam factarum, quique Religiosarum personarum gesta, eo potiori favore prosequimur, quo speramus, quod exinde sacræ Religionis vigor accrescat, eaque plurimum in Domino commendantes, ipsorumque Generalis & Eremitarum, ac Abbatum, Priorum, & Capituli statum prosperum & tranquillum paterno zelantes affectu, eos, & eorum quemlibet, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes. Ac fructuum, redditum, & proventuum Monasteriorum, & Prioratuum, quorum verus annuus valor non exprimitur, verum annuum valorem præsentibus pro expresso habentes; Motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, ac potestatis plenitudine, privilegia, & indulta præfatis Eremo, & Congregationi de Murano, ac aliis dicti Ordinis Monasteriis, & locis, tam per Pontifices præfatos, & quatenus sint honesta, & sacris canonibus non contraria, quam per Imperatores, ac Reges, & Principes præfatos concessa; Necnon statuta, & ordinationes in dicto Capitulo Generali edita, & ut præfertur reformata, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, & confirmamus, eaque perpetuæ firmitatis robur obtinere, & inviolabiliter observari debere decernimus. Supplemusque omnes & singulos defectus, tam juris, quam facti, si qui forsan intervenerint in eisdem.

Dubia in privilegiis exorienda, ad eorum favorem interpretentur.

§.4. Et pro potiori cautela volumus, ut quicquid dubii in dictis, & in hoc etiam nostro privilegio, seu in aliquo eorum, pro tempore emerserit, id, data verborum ambiguitate, & Jurisperitorum interpretatione, in favorem dictæ Congregationis de novo erectæ, & locorum particularium ejusdem, interpretari debeat: & cujusvis particularis Monasterii dictæ Congregationis, etiam de novo erectæ.

Privilegia omnibus Monasteriis, etiam Monialium, sint communia.

§.5. Privilegia, & omnia etiam quæ in toto hoc privilegio continentur, universæ, huic Congregationi de novo erectæ, & omnibus, & singulis particularibus ejusdem Congregationis de novo erectæ Monasteriis, ac omnibus dicti Ordinis Monialibus, & Monialium locis, sint communia, & ad illa extendantur.

§.6. Et insuper, etiam ultra privilegia eidem Eremo, & sancti Michaelis, ut præfertur, de novo erectæ Congregationi concessa, hac perpetua, atque irrefragabili Constitutione, motu, scientia, & potestate similibus, sancimus, quod omnes Monaci Ordinem ipsum professi, præsentes, & futuri, quamvis in diversis Monasteriis, sive locis pro tempore maneant, unum tamen corpus, & una Congregatio, Eremi, & sancti Michaelis nuncupata existant. Ipsaque Congregatio, ab Apostolica Sede merito approbata, ab universis Cristifidelibus in reverentia, & devotione habeatur.

Monaci omnes, unum corpus & unam constituant Congr. nuncupandam Eremi, & S. Michaelis.

Capitulum generale statuta pro regimine Ordinis cōdere & corrigere potest.

§.7. Et dictæ Congregationis Capitulum generale, sive in eo voces pro tempore habentes, pro felici dictæ Congregationis successu, statuta, constitutiones, omnia & singula, quæ in spiritualibus, & temporalibus ipsius Congregationis & ejus regularis disciplinæ statum, observantiam, indemnitatem & circa divini officii directionem, & ordinationem, absque tamen ipsius Regulæ, in substantia, vel effectu, variationem, interpretationem, vel declarationem quoquomodo concernere poterunt, auctoritate prædicta, instituendi, ordinandi, interpretandi, & declarandi, ac ea quæ sic instituta, ordinata, interpretata, vel declarata fuerint, in toto vel in parte, prout rerum vel temporum qualitas exegerit, tollendi, alterandi, & in melius commutandi, plenam & liberam in omnibus habeant facultatem. Quibus institutis, ordinationibus, declarationibus, & correctionibus, singuli de Congregatione de novo erecta hujusmodi, cujuscumque dignitatis, status, gradus, seu conditionis existant, efficaciter parere omnino teneantur. Ita tamen quod ad peccatum, nisi contrafiat ex contemptu, aliquem non obligent.

Et juxta Capituli statuta, sint reformanda Monasteria.

§.8. Et quotiens Prælatus aliquis Monasterium cui præfuerit, reformare, & ad ipsius de novo erectæ Congregationis observantiam reducere decreverit, reformationem ipsam, juxta instituta, decreta, & ordinationes Congregationis ejusdem, prout convenientius poterit, exequatur. Et ejus acta, conventiones, & modi, eo ipso quod de consensu dictæ Congregationis, seu ad id deputatorum in formam publicam redacta fuerint, Apostolico sint robore communita.

Prælati, Generali obediant, & Monaci Prælatis.

§.9. Universi vero ejusdem Congregationis de novo erectæ Prælati, sub præfati Generalis Ordinis, & alii Monaci, ac conversi, & commissi, sub Prælatorum, in quorum Monasteriis, aut aliis locis ipsi Monaci, Conversi, & Commissi morantur obedientiis vivant, & eas illis humiliter præstent.

Appellatio ab eis etiam ad Sedem Apostolicam absque licentia prohibetur.

§.10. Et nulli Prælatorum, vel Monacorum prædictorum, ab institutis, ordinationibus, correctionibus, & mandatis Capituli, sive Generalis Ordinis, aut aliorum Prælatorum Congregationis hujusmodi, ad quemcumque, etiam ad nos, & Sedem prædictam de speciali indulto summo Pontificis liceat appellare, appellationesque desuper pro tempore interposi-

positæ, & inde secuta, irrita habeantur.

Processus tam civiles, quam criminales, secundum usus & statuta formentur.

§.11. Et cum contra aliquem Prælatum, vel Monacum de novo erectæ Congregationis hujusmodi, civiliter, aut criminaliter agi contigerit, secundum consuetudines, & statuta prædicta, (juris communis apicibus, dilationibus, terminis, & litium anfractibus omissis) procedi debeat.

Transitus de loco ad locum quando de licentia Sedis Apost. est permittendus.

§.12. Et ipsius de novo erectæ Congregationis Prælati, suos Monacos, qui licentiam a Sede præfata habere dixerint, se ad aliud quodcumque Monasterium, sive locum transferendi, obtentu literarum Apostolicarum transferri non sinant, nisi in ipsis literis specialis, specificata, & expressa de Congregatione, & nostra ordinatione hujusmodi mentio fiat, eique sufficienter derogetur. Ac tunc si infra tres menses id non compleverint, contra eos, tamquam contra Apostatas agi possit; nisi in ipsis literis Apostolicis expressum fuerit tempus, infra quod se debebat ad hujusmodi Monasteria, sive loca trastulisse, eoque casu, non prius contra eos agi liceat, quam dicta tempora sint elapsa.

Fugitivi non recipiuntur a Prælatis invitis.

§.13. Ac Congregationis hujusmodi Prælati, quarumcumque literarum Apostolicarum pretextu, nisi in illis præsentibus specialiter & expresse derogetur, ad recipiendos Monacos, qui alias ab eorum propriis Monasteriis, absque suorum Superiorum licentia contumaciter recesserunt, a quoquam nequeant quomodolibet coarctari.

Translati juxta ordinationem Capituli ad alia loca Ordinis eorum locorum professi censeantur.

§ 14. Illi vero ex eisdem Monacis, quos de Prioratibus, in quibus professi fuerunt, aut Monasteriis, sive locis, ad alia dictę Congregationis Monasteria, sive loca juxta dicti Capituli ordinationem, transferri contigerit, aut alias pro Conventualibus quomodolibet, ex tunc ab ipsis Prioribus, Monasteriis, atque locis realiter absoluti extiterint, aliorum Monasteriorum, locorumque, quamdiu ibi steterint, Monaci & suppositi reputentur, & pro Conventualibus inibi habeantur, ac si in illis professionem suam emisissent.

Loca & personæ omnibus præeminentiis gaudeant si d. Congreg. institutis non obstant.

§.15. Ac omnia Monasteria, & loca prædicta, & eorum Prælati, atque personę, quibuscumque eis a dicta Sede, vel alias qualitercumque concessis, ac de jure, seu consuetudine debitis juribus, pręeminentiis, ac dignitatibus inconcusse gaudeant, & utantur, dummodo illa præmissis, & aliis dictæ Congregationis institutis, & ordinationibus non obsistant.

Loca non unum alteri, subjecta esse censeantur, sed ad invicem suffragentur.

§. 16. Nec propterea ex Monasteriis ipsis unum alteri censeatur esse subjectum, sed eis in sua pristina libertate manentibus, ea vicissitudinis adminiculo copulata, sub felici dictæ de novo erectæ Congregationis regimine, sibi uniformi Regularis observantiæ gressu, invicem suffragentur.

Monasteria conferantur Prælatis Ordinis, a Capitulo generali, vel ab ipso Generali & majori parte Visitatorum.

§.17. Monasteria autem, & Prioratus, quæ nunc Sancti Michaelis sunt, & pro tempore erunt etiam unita Eremi, et Sancti Michaelis Congregationi de novo erectę hujusmodi, per Prælatos dumtaxat ejusdem Congregationis regantur, et gubernentur, et quotiens illa ubicumque etiam apud Sedem prædictam, et qualitercumque vacare contigerit, etiam si quævis speciales, vel generales de illorum provisionibus, seu dispositionibus, per dictam Sedem reservationes factę fuerint, generale Capitulum, si tunc celebretur, alioquin d. Ordinis Generalis pro tempore existens, una cum majori parte Visitatorum, illos ex ejusdem de novo erectæ Congregat. Monacis præsentibus, & futuris, etiam defectum Natalium ex quibusvis personis patientes, quos ad id idoneos fore crediderint in Prælatos tunc vacantium Monasteriorum, & Prioratuum hujusmodi, alias secundum consuetudines, ordinationes, & statuta prædicta, eligere, seu nominare, & ad eorum beneplacitum taliter electos, seu nominatos a regimine, & administratione dictorum Monasteriorum, & Prioratuum, quibus tunc præfuerunt, & quæ tunc propterea vacare censeantur, absolvere, & amovere.

Prælatiq. sic electi absque alia Sedis A. postolicæ dispensatione Monasteriis præsint, & tam in spiritualibus quã temporalibus ea gubernent.

§. 18. Præfati sic electi, seu nominati, absque alicujus dictæ Sedis, vel alterius provisionis, vel dispensationis adminiculo, etiam præter hoc, quod eis munus benedictionis impendatur, ipsis Monasteriis, & Prioratibus, ad quę sic electi, vel nominati fuerint, præesse, ac illa in spiritualibus, ac temporalibus regere, & gubernare, ac omnes actus ibidem exercere, & insignia deferre, ac si munus hujusmodi suscepissent.

Et loco absentium Prælatorum, alii substituuntur a Capitulo, vel Gen., ut sup.

§.19. Et si contingat Prælatos dictæ de novo erectæ Congregationis, a Monasteriis, & prioratibus, ad quę ut præmittitur electi, seu nominati fuerint, al qua legitima causa abesse, idque pro dictorum Congregationis, & Monacorum, ac illorum præsentium & futurorum Monasteriorum, ac Prioratuum conservatione, & statu prospero, & felici, quod absente Prælato, ne Monasterium sibi commissum, ex eius absentia damna substineat, alius qui Monasterium, seu Prioratum ipsum regat, & gubernet, durante absentia hujusmodi deputetur, utile videatur, & expediat, quod quotiens id contigerit, Capitulum, seu Generalis cum deputatis hujusmodi, alias juxta eorum consuetudines, & statuta, curam, regimen, & administrationem ipsius Monasterii, seu Prioratus, Prælati sui præsentia carentis, in spiritualibus, & temporalibus, dicta absentia durante, alteri committere libere, & licite possint.

Loca & Monasteria Congreg. in commendam titulum, aut pensionaliter dari non possunt.

§. 20. Et quod aliquod ex dictis Monasteriis, vel Prioratibus, aut aliis dictæ de novo erectæ Congregationis locis, per quascumque literas Apostolicas, etiam motu simili, & cum reservationibus ac quibuscumque derogatoriis, per quas effectus pręsentium quomodolibet impediri, vel differri possit, clausulis, concessas hactenus, & in posterum concedendas per aliquem ex dictæ de novo erectæ Congregationis, vel extra eam, cujuscumque status, gradus, ordinis, seu conditionis sit, etiam si Cardinalatus honore, aut Pontificali, vel alia

alia quavis auctoritate præfulgeat, in titulum, aut commendam, seu administrationem, vel alias obtineri, seu super alicujus illorum fructibus, redditibus, & proventibus aliqua pensio reservari, concedi, & assignari, vel jus sibi desuper acquiri, vel aliquis, contra præsentium tenorem, quovis quæsito colore, quempiam de dicta de novo erecta Congregatione, super aliquo, ex dictis Monasteriis, Prioratibus, & locis, ratione tituli, seu commendæ, vel administrationis, ac pensionis hujusmodi, impetere, seu molestare valeat.

Beneficiorum omnium collatio libere ad Prælatos Ordinis pertinet.

§. 21. Quodque deinceps nulla ex beneficiis Ecclesiasticis, cum cura vel sine cura, ad collationem, provisionem, præsentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem Abbatum, vel Priorum, ac Conventuum, Monasteriorum, & aliorum locorum dictæ de novo erectæ Congregationis, communiter vel divisim pro tempore pertinentibus, etiam qualitercumque beneficia ipsa, & ubicumque, præterquam apud Sedem prædictam vacare contigerit, dummodo dispositioni Apostolicę generaliter reservata non fuerint; sub gratiis, expectativis, aut provisionibus, seu aliis dispositionibus dictæ Sedis, facultatibus, seu indultis, de conferendis Beneficiis Ecclesiasticis vacantibus, vel vacaturis, quibusvis personis, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, & quavis etiam Pontificali dignitate præfulgeant, ab eadem Sede quomodolibet concessis, & in antea concedendis, quomodolibet cadant, seu comprehendantur sed ipsorum beneficiorum collatio, provisio, præsentatio, electio, & dispositio, illorum occurente vacatione, præmissis non obstantibus, ad Abbates, & Priores, ac Conventus præfatos, libere, & absque aliquo præfatæ Sedis præventionis impedimento pertineant, & spectent. Ac de beneficiis ipsis, nullus alius quam Abbates, seu Priores, & Conventus prędicti, quorumcumque facultatum, & indultorum sibi a Sede, vel Legatis præfatis, qualitercumque, & sub quibusvis verborum formis & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis; etiam motu simili concessorum, & concedendorum vigore, vel prætextu disponere valeat quoquo modo. Ac omnes & singulæ gratiæ expectativæ, & acceptationes, provisiones, dispositiones collationes, & literæ Sedis, ac illius Legatorum hujusmodi, facultatesque, & indulta super collationibus Beneficiorum Ecclesiasticorum, vacantium seu vacaturorum, quibusvis etiam, ut præfertur, qualificatis personis, & cum prędictis clausulis pro tempore concessa, processusque desuper habiti pro tempore etiam excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliasque Ecclesiasticas sententias, censuras & pœnas in se continentes, quod beneficia ad collationem, provisionem, præsentationem, electionem, aut aliam dispositionem Abbatum, & Priorum, ac Conventuum prędictorum respective spectantia hujusmodi, ac tutum id, & quicquid in contrarium a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contigerit, omni prorsus careant firmitate.

Impedientes eos, qui Ordinem ingredi volunt, sunt excommunicati.

§. 22. Nec quisquam personas, quæ de jure communi Religionem ingredi non prohibentur, e sæculo fugientes, & ad dictam de novo erectam Congregationem venire affectantes, verberibus, aut violentiis quibuslibet impedire, vel prohibere, aut a Monasteriis, vel locis Congregationis eiusdem præsentibus, vel futuris divertere, aut super hoc illis, vel eas recipientibus, injuriam, vel molestiam aliquam irrogare præsumat. Contrafacientes vero præsentium notitiam habentes, vel qui eas ignoraverint, & postquam ad eorum notitiam devenerint, a præmissis injuriis, & violentiis non destiterint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, a qua, preterquam in mortis articulo constituti, nisi a Sede præfata, absolutionis beneficium nequeant obtinere.

Monaci a Congr. nullo prætextu divertantur&c.

§. 23. Ac nullę Ecclesiasticæ vel sæculares personæ, quacumque auctoritate, vel dignitate prædictæ aliquem ex Prælatis, vel Monacis Congregationis prædictæ, obsequiorum, vel servitiorum propriorum, vel Monasteriorum suorum prętextu, etiam si absque licentia suorum Superiorum ad eas divertere, vel alia quavis causa, etiam arctioris vitę, Ordinis vel observantiæ, a dicta de novo erecta Congregatione educere, vel sponte venientes recipere, & penes se retinere audeant, etiam auctoritate literarum Apostolicarum, in quibus de hujusmodi Prelato, vel Monaco, & Congregatione nominatim expressa mentio non fiat, absque consensu Capituli, seu Generalis, vel majoris partis Visitatorum de novo erectę Congregationis hujusmodi pro tempore existentium, quod si recipientes prefati infra tres dies, postquam eis præsentes innotuerint, Prælatum seu Mocum, extra ipsam de novo erectam Congregationem existentem hujusmodi, eidem de novo erectę Congregationi non restituerint cum effectu, vel a se realiter non abjecerint, excommunicationis sententia innodati existant eo ipso, a qua, nisi in mortis articulo, aut a Sede prædicta absolvi non possint.

Vagantes extra claustra, a Generali, & Prælatis Ordinis coerceantur, quibuscumque non obstantibus.

§. 24. Generalis autem Ordinis, ac Abbates, & Priores de novo erectæ Congregationis hujusmodi pro tempore existentes, seu ab eis deputati, possint omnes & singulos ejusdem de novo erectæ Congregationis Monacos ab illa vagos, & fugitivos, aut suis Superioribus non obedientes, & rebelles, et qui, habita licentia conditionem eis impositam non impleverint, aut lapso licentiæ termino, ad proprium Monasterium non redierint, vel alia loca, seu Monasteria, absque speciali Apostolico privilegio presentibus deroganti, aut Superiorum suorum licentia se transtulerint, vel aliquarum personarum, quacumque dignitate, etiam Cardinalatus honore fulgentium servitiis in Romana Curia, vel extra eam, se addixerint, vel ab eis literas familiaritatis, aut Cappellanatus obtinue-

nuerint, capere, et in carceribus detinere, aut per censuram Ecclesiasticam, et alia juris remedia, appellatione remota, etiam invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, ad solitam et debitam reverentiam compellere.

ExemptioOrdinis ab Ordinariorum, & aliorum superioritate, jurisdictione, & visitatione *Vid. Concil. Trid. Sess. 25 c. 11. & seq. de Regular.*

§.25. Et ut dictę de novo erectæ Congregationis Monaci, divinis beneplacitis quietius et liberius insistant, eosdem dicti Ordinis Generalem, ac de novo erectam Congregationem, et illius Abbates, et Visitatores, et alios Prelatos, ac Monacos, Conversos, Commissos, Novitios, Personas, et Cappellanos, etiam curam habentes animarum, necnon familiares, et servitores eorum, nunc et pro tempore existentes, ac ipsius de novo erectæ Congregationis Monasteria, Prioratus, et loca, etiam quæ in posterum eidem de novo erectę Congregationi quandocumque uniri vel incorporari, seu subiici, vel alias quomodolibet aggregari contigerit, omniaque et singula dictorum Monasteriorum, Prioratuum, et locorum præsentium et futurorum, Ecclesias, Cappellas, etiam si ipsis cura immineat animarum, oratoria, manualia, membra, castra, fortalitia, ędificia, villas, grangias, vineas, oliveta, hortos, sylvas, nemora, prata, pascua, piscationes, molendina, aquas aquarum decursus, jura, jurisdictiones, prędia, possessiones, et bona quęcumque, quæ in præsenti sunt, et in futurum erunt dictę de novo erectę Congregationis, et quæ omnia et singula, per eorum vocabula, fines, valores, qualitates, et quantitates hic habere volumus pro sufficienter expressis, a quorumcumque Legatorum, etiam de latere, et Subdelegatorum, necnon Nunciorum dictæ Sedis, ac Vicariorum, Rectorum, et quorumvis Officialium Romanæ Ecclesię, necnon Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Electorum, Administratorum, et aliorum quorumcumque Judicum ordinariorum, quavis auctoritate, potestate, dominio, visitatione, reformatione, et correctione, ita quod in dictam de novo erectam Congregationem, vel ejus singulares personas, seu benefactores, occasione beneficiorum eisdem collatorum ab eis, aut quia subditi eorum cum eisdem Monacis conversentur, seu ab ipsis recipiant absolutionis, & Eucharistiæ Sacramentum. Necnon in Monasteria, Prioratus, loca, & personas in eis degentes, ratione delicti, excessus seu contractus, aut rei de qua agitur, ubicumque ineatur contractus, committatur delictum, aut res ipsa consistat, excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aut alias quasvis sententias, nisi de speciali Sedis prædictæ commissione, quomodolibet directe vel indirecte, proferre seu promulgare non possint, prorsus eximimus & totaliter liberamus. Eaque omnia, & eorum quodlibet, in jus & proprietatem B. Petri, & Sedis ejusdem, & sub eorum, & nostra protectione, suscipimus, ac nobis, & dictæ Romanæ Ecclesiæ annuum censum unius uncię auri, per eamdem de novo erectam Congregationem in festo Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, annis singulis, Cameræ Apostolicæ persolvendum, in signum perceptæ perpetuæ libertatis, & exemptionis assignamus. Quod si legati, subdelegati, ordinarii, seu aliæ personæ prædictæ, contra exemptionem & liberationem vestras hujusmodi, quicquam attentare quoquo modo præsumpserint, ac requisiti, vigore præsentium, per ipsius de novo erectæ Congregationis Prælatos vel Monacos, infra tres dies, a die requisitionis hujusmodi, non destiterint, excommunicationis sententiæ ipso facto noverint se subjectos. Et nihilominus quod aliter actum fuerit, eo ipso sit irritum & inane, nulliusque roboris vel momenti.

Prælati & Monaci non cogantur interesse Conciliis, funeralibus processionibus &c. *Vide Concil. Trid. Sess. 25 c. 12. & seq.*

§.26. Volumus insuper, quod dictę de novo erectæ Congregationis Prælati, vel Monaci, literas Apostolicas super administranda justitia, executione facienda, visitatione exercenda, aut alio quovis negocio peragendo, ad eos pro tempore impetratas, vel directas, acceptare, & in illis contenta exequi, & juramentum de calumnia, vel veritate dicenda, subire, aut testimonium perhibere, seu extra suas civitatem, & diœcesim trahi, & ad quævis Concilia Generalia, Provincialia, vel Synodalia, aut Congregationes, quovis nomine censeantur, Ecclesiasticarum vel Laicarum personarum, cujuscumque dignitatis, aut status existant, etiam Apostolica auctoritate indicta, præterquam ad ipsius de novo erectę Congregationis Capitulum celebrandum, aut alias, juxta eorum ordinationes, ire, vel mittere, aut processionibus publicis, vel funeralibus interesse inviti, minime teneantur. Seu quod in eorum locis, Missę, vel alia divina officia celebrentur, ordines conferantur, vel agitentur causæ civiles, vel criminales, processiones convocentur, aut Synodus, Conventus, seu quævis Congregationes, tam Ecclesiasticarum quam Laicarum personarum fiant, sive quod hujusmodi de novo erectæ Congregationis loca, ad usum Hospitum, habitationem, detentionem, & incarcerationem Ecclesiasticarum, Laicarum personarum deputentur, adstringi seu compelli nullo modo possint.

Testimonia Patrum in eorum causis legitima sunt.

§.27. Testimonia vero Prælatorum, Monacorum, Conversorum, Commissorum, & Novitiorum dictæ Congregationis, in causis ipsorum civilibus, & criminalibus, in judicio & extra, legitima seu juridica sint.

Exemptio ab impositionibus sæcularium.

§.28. Nulli quoque Reges, Principes, Barones, Milites, Nobiles, Laici, Communitates, Universitates, Magistratus, Rectores, & Officiales civitatum, terrarum, castrorum, & diœcesum diversorum, Monasteriis, Prioratibus, Locis, Cappellis, Ecclesiis, manualibus, grangiis, castris, possessionibus, & bonis, necnon Prælatis & Monacis ipsius Congregationis, gabellas, talleas, datia, collectas, etiam pro pontium refectionibus, aut viarum reparationibus, aliasve onera seu gravamina infer-

ferre, indicere, & imponere, aut indicta & imposita exigere, sub excommunicationis, ac maledictionis æternæ pœnis, quas, nisi præsentium habita notitia, prorsus destiterint, ipso facto incurrant, audeant, vel præsumant.

Exemptio à decimis, & quacumque præstatione danda Prælatis &c. *Vide Concil. Trid. Sess. 25 cap. 14.*

§. 29. Nec aliquod ex dictæ de novo erectæ Congregationis Monasteriis, Prioratibus, grangiis, membris, manualibus, & locis prædictis, ad dandum seu solvendum aliquam Canonicam portionem, sive decimam, aut quid aliud, quod eorum loco solvi consueverit, Archiepiscopis, Episcopis, Capitulis, Parochianis, Collegiis, Universitatibus, Communitatibus, fabricis, & aliis quibuscumque personis, de jure, vel consuetudine, aut statutis, vel privilegiis quibuscumque, aut ex quacumque causa hactenus ab eis forsan debita, seu quæ deberi prętendentur quomodolibet in futurum.

Exemptio pro relictis & legatis Ordini.

§. 30. Etiam de relictis, legatis, & donatis, tam in ultimis voluntatibus, quam etiam inter vivos, seu alias quacumque occasione, concessis & concedendis, quomodolibet teneantur.

Exemptio ab impositionibus Sedis Apostolicæ.

§. 31. Ipsaque Monasteria, Prioratus, loca, manualia, grangiæ, possessiones & bona, ac Prælati, Monaci, & personę de novo erectæ Congregationis ejusdem, ab omni impositione, exactione, collecta, decima, caritativo subsidio; aut quocumque reali aut personali, vel mixto onere, vel gravamine, quovis nomine censeantur, per nos aut successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, indictis.

Censibus &c. occasione visitationis.

§. 32. Necnon ab omnibus censibus, redditibus & solutionibus, ratione visitationis, aut subjectionis, quocumque jure, quibuscumque Ordinariis, Capitulis, Collegiis, Congregationibus, Universitatibus, aut aliis quibusvis personis, hactenus debitis, quę nos eidem Congregationi, de Apostolicæ potestatis plenitudine, gratiosę remittimus, & in futurum debendis, illorumque solutione, præstationeque sint, esseque debeant libera penitus & exempta, atque immunia, ita quod ad illorum præstationem, vel solutionem per quoscumque, & quarumvis etiam literarum Apostolicarum vigore cogi, aut alias desuper inquietari nequeant.

Exemptio omnium possessionum, quas colit ipsa Congregatio.

§. 33. Nullusque ab eisdem de quibuscumque possessionibus ubilibet constitutis, quæ in præsenti sunt, vel in futurum erunt, Monasteriorum, Prioratuum, & bonorum de novo erectę Congregationis hujusmodi, quæ illius Prælati, Monaci, vel personæ colunt, seu coli faciunt, & in futurum colent, seu coli facient, ex hortis, virgultis, piscationibus, vel de nutrimentis animalium primitias, decimas, quartesia, aut quocumque nomine nuncupata alia jura exigere, vel extorquere præsumat, nec ipsi illa cuiquam solvere sint adstricti.

Monaci succedunt in hereditatibus pro eorum Monasteriis.

§. 34. Et quod de novo erectæ Congregationis hujusmodi Monasteria & loca, hæreditates, legata, & fideicommissa per medias personas, Monacorum, aut alias qualitercumque ad ea delata, bona mobilia, & immobilia in quibuscumque civitatibus & locis, quovis titulo acquirere.

Ipsique Monaci & personæ, illa pro se eorumque Monasteriis petere & exigere possint, undecumque vel qualitercumque eis debeant, & quæ petendi & exigendi, si in sęculo remansissent jus haberent.

Præscriptio 60. annorum tantum datur contra Ordinem.

§. 35. Et contra de novo erectæ Congregationis hujusmodi Monasteria, loca, personas, & bona, tam in præteritis quam futuris aliqua non currat præscriptio, nisi post lapsum sexaginta annorum.

Interdicti tépore, Patres celebrare possint januis clausis. *Intellige nisi Papa vel Ordinarius aliter jubeat ex Concil. Trid. Sess. 22. c. 12.*

§. 36. Cupientes insuper, ut de novo erectæ Congregationis hujusmodi personę, sublatis obstaculis quibuscumque, sedulum, & devotum Domino exhibeant famulatum, motu, & scientia similibus, statuimus & ordinamus, quod si contingat Civitates, Terras, vel loca, in quibus Monasteria, sive loca de novo erectæ Congregationis hujusmodi consistunt, ecclesiastico supponi interdicto, ipsius de novo erectæ Congregationis Prælati, Monaci, Conversi, Commissi, Novitii, & Capellani, necnon Laici intra septa ipsorum Monasteriorum, seu locorum, pro tempore habitantes, a præfatę de novo erectæ Congregationis Monacis ad id deputatis, januis clausis, interdictis exclusis, & submissa voce, Missas, & alia divina officia audire, & ecclesiastica sacramenta suscipere, ipsique Monaci sic deputati, illa celebrare & ministrare.

Sacros Ordines Monaci recipiunt a quocumque Antistite, absque alio examine ad solá præsentationem Prælatorum Ordinis. *Hoc revocavit Concil. Trid. Sess. 13. cap. 12.*

§. 37. Et quod ejusdem de novo erectæ Congregationis Monaci, præsentes & futuri, omnes etiam sacros ordines, ad quos per eorum superiores præsentati fuerint, a quocumque maluerint Catholico Antistite, gratiam, & communionem dictæ Sedis habente recipere, & hujusmodi Antistitem, in hujusmodi Congregationis Monasteriis & locis dumtaxat adnotare, ipse Antistes, Monacos dictæ de novo erectæ Congregationis, a suis Superioribus sibi pro tempore præsentatos, Apostolica auctoritate, absque aliqua licentia & contradictione Diœcesani, & absque eo quod aliquod alias illis propterea præjudicium generetur, nulla examinatione præmissa, statutis tamen a jure temporibus ordinare, Missas inibi celebrare, Ecclesias, Altaria, & vasa consecrare, vestes benedicere, & alia Pontificalia exercere.

Generalis & Prælati auctoritas dispensandi cũ suis Monacis.

§. 38. Necnon, quod Generalis Ordinis, & Abbates, Priores, & Prælati de novo erectæ Congregationis hujusmodi pro tempore existentes, in omnibus casibus, in quibus de jure communi, Prælatis & Monacis dictæ de novo erectę Congregationis auctoritas, sive licentia, seu dispensatio Ordinariorum, si ab eis exempti non essent, foret necessaria, cum eis auctoritate prędicta dispensare, ejusque licentiam & auctoritatem concedere.

Religiosos omnes ad Ordinem admittendi &c.

§. 39. Ac personas volentes eidem de novo erectæ Congregationi sociari, etiam si Religionem, locum, vel Ordinem alium quemcumque arctiorem ingredi vovissent, tali voto non obstante, ac probatio-

tionem, professionemque recipere, & eos, dicta auctoritate, ab ipso voto absolvere, & cum ipsis, dummodo in tali religione vel Ordine, quem vovissent, professionem non emiserint, & ante professionem emissam, ab ipsa de novo erecta Congregatione non recedant super omnibus votis (Religionis voto dumtaxat excepto) dispensare, ac omnibus quocumque excommunicationis vinculo innodatis, de novo erectam Congregationem hujusmodi Altissimo famulaturis ingredi volentibus, injunctis eis, juxta eorum facultates, restitutione, & pœnitentia salutari, tamquam uni ex Monacis de novo erectæ Congregationis hujusmodi, absolutionis beneficium impendere, eosque etiam ad probationem recipere, ita tamen quod si inde ante professionis emissionem discesserint, in eamdem ipso facto reincidant.

Monaci, confessiones omnium audire, & absolvere, & Vota commutare possunt.

§.40. Et cum sæpe contingat, quod ob singularem devotionem, quod nonnullę personæ ad Monacos hujusmodi de novo erectę Congregationis gerunt, ad eosdem Monacos, pro eorum salute animarum recurrant, ejusdem de novo erectæ Congregationis Prælatis, sive Monacis, a suis superioribus ad audiendum hujusmodi personarum confessiones deputatis, quod personas ipsas accedentes, audire, ac personæ ipsę, eis absque alia superiorum suorum licentia confiteri, Necnon dictis Prælatis, sive Monacis confessiones hujusmodi audientibus, dictos confitentes, pœnitentia & satisfactione pręviis, quotiens opus fuerit, ab omnibus & singulis peccatis dictæ Sedi non reservatis, & a quibuscumque suspensionum excommunicationum, & interdicti sententiis, aliisque ecclesiasticis censuris, & pœnis, quas a jure, vel ab homine latis incurrisse quomodolibet constiterit, absolvere. Et vota per eos, pro tempore emissa, in omnibus & singulis casibus, locorum ordinariis, etiam per Synodales, seu Provinciales constitutiones reservatis, in alia pietatis opera commutare, & desuper cum eisdem voventibus dispensare, exceptis tamen censuris, pœnis, votis, & casibus, super quibus esset Sedes præfata merito consulenda. Ipsisque confitentibus, ac aliis omnibus, qui ad pręfatos Monacos, ob hujusmodi devotionem reccurrent, Eucharistiæ sacramentum ministrare libere possint.

Patres non sunt excommunicati, nisi specialiter denunciëntur.

§.41. Necnon Pręlatis, Monacis, & personis Congregationis hujusmodi, quocumque nomine censeantur, ne propter participationem, etiam in divinis, cum excommunicatis, suspensis, & interdictis, a jure vel statutis Ordinariorum, aliquam excommunicationis, censuræ, aut peccati maculam incurrant, nisi ipsi excommunicati essent specialiter denunciati.

Prælati cum Monachis ex legitima causa possunt dispensare a recitatione Officii divini.

§.42. Ac quod illi ex pręfatis Monacis, qui adeo Monasteriorum suorum officiis occupati sunt, ut in Choro interesse, ac divinum officium vix sine labore & tædio dicere, ac ipsæ eis, ratione officiorum hujusmodi, incumbentia caritatis opera implere nequeant, & qui ad divinum officium hujusmodi dicendum adeo, vel non docti, vel minus experti pro tempore existunt, dummodo in sacris non sint ordinibus constituti, licet professionem emiserint, tamen ad persolvendum totum integrum officium divinum minime teneantur, sed eorum Prælati habita suppositorum suorum consideratione, (ultra officium Beatæ Marię Virginis, ad quod obligati remaneant,) juxta dispensationem eis traditam, si eorum animabus expedire videbitur, aliquid dicendum injungant, quod cum animi alacritate valeat adimpleri.

Sepultura in Monasteriis omnibus non excommunicatis aut publicis usurariis datur.

§.43. Præterea omnibus Christifidelibus, exceptis excommunicatis, aut interdictis, vel publicis usurariis, ut in locis & Monasteriis de novo erectę Congregationis hujusmodi, præsentibus & futuris, suam possint eligere sepulturam, salvo tamen jure illarum Ecclesiarum, a quibus ipsorum decedentium corpora assumuntur.

Facultas Pręlatorum contractum ineundi super Monasteriis novæ erectæ Congregationis.

§.44. Necnon Generali Ordinis & Abbatibus, Prioribus vel Pręlatis, aut aliis per Congregationem de novo erectam hujusmodi, ad id pro tempore deputatis, in unionibus, annexionibus, incorporationibus, ac reformationibus, seu receptionibus Monasteriorum, Prioratuum, vel aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, pro ipsa de novo erecta Congregatione faciendis, cum Pręlatis & personis, Monasteria seu beneficia hujusmodi per eos obtenta, in Congregationis hujusmodi, seu alicujus illius particularis Monasterii commodum dimittere volentibus, conventiones, & pacta, quæ illicita, & quando Apostolica confirmatione carerent, expresse prohibita censerentur, inire, ac Monasteria, Prioratus, & alia beneficia quæcumque conventionibus & pactis hujusmodi intervenientibus acquisiverunt, retinere, ipsaque conventiones, & pacta observare, absque eo quod aliquam simoniæ labem incurrant, libere, & licite valeant.

Defectus in iis intercedentis validitati non præjudicant.

§.45. Et quandocumque per aliquem, aut plures actus contra ea, aut ipsorum aliquod, a quocumque, cujuscumque dignitatis, conditionis, gradus, seu status fuerit, ex negligentia vel ignorantia præsentium, quibus hæc conceduntur, aut alia quavis causa, scienter vel ignoranter attentari, vel pro tempore observari contingat, nullum tamen propterea exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, gratiis, indultis, & privilegiis hujusmodi, prę-judicium generetur; sed ea omnia & singula, in suis robore & firmitate permaneant.

Privilegia hujus Congregationis revocata non censentur per quascumque S. A. dispositiones nisi specialiter facta mentione.

§.46. Ac quod deinceps per quascumque revocatorias, seu alias Apostolicas concessiones, vel literas, sub quibuscumque verborum formis, & tenoribus, aut clausulis derogatoriis, etiam si illæ motu & scientia similibus emanaverint, nulla ex prædictis concessis, & quæ eidem de novo erectę Congregationi, pro tempore concedentur exemptionibus, immunitatibus, gratiis, indultis, privilegiis, & concessionibus, quomodolibet revocari, cassari, et annullari censeantur, seu quibusvis in eis contentis particulis aut clausulis derogari

va-

valeat, nisi in derogatoriis, vel aliis literis, seu cassationibus hujusmodi, illa, vel illę ex literis, quæ revocari, aut cassari vel annullari viderentur, aut cui, vel quibus derogari appareret, eorumque totus tenor de verbo ad verbum integre insereretur, et de omnibus, et singulis Congregationis hujusmodi Monasteriis nominatim, et specifica mentio fiat. Ac in eisdem revocatoriis, cassatoriis, vel aliis literis, manifeste et expresse appareat, quod Romanus Pontifex, hujusmodi privilegiis, indultis, et literis, de quibus tunc actum fuerit, voluerit specialiter derogare, vel illa revocare, cassare, seu annullare. Ac tunc demum urgens, sufficiens, & rationabilis, propter quam derogatio, revocatio, cassatio, & annullatio ipsa merito fieri debeat, causa exprimatur, alias derogationes, revocationes, cassationes, irritationes, & annullationes quæcumque, si quas aliter quam ut præfertur, a quocumque etiam Romano Pontifice fieri contigerit, ac quæcumque exinde secuta nullius sint roboris, vel momenti, ipsis concessis literis, privilegiis, indultis, gratiis, exemptionibus, & libertatibus in suo pristino, plenario, & integro robore duraturis. Et quod per quascumque revocationes, cassationes, seu annullationes quarumcumque unionum, annexionum, incorporationum, & appropriationum, de quibusvis Monasteriis, Prioratibus, sive locis Ecclesiasticis, per nos aut successores nostros Romanos Pontifices, aut eorum aliquem, in genere vel in specie, sub quibusvis verborum formis vel expressionibus, de cetero forsan faciendis, nullum dictæ de novo erectæ Congregationi, super unionibus, incorporationibus, appropriationibus, & innovationibus quorumcumque Monasteriorum, Ecclesiarum, Prioratuum, aut aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, ac per infrascriptas constitutiones factarum unionum confirmationibus, per nos & Sedem prędictam, eidem de novo erectæ Congregationi, vel in ejus favorem faciendis, prejudicium inferatur. Sed illæ omnes etiam post revocationes, cassationes, & annullationes prædictas, in suo robore inconcussę persistant in omnibus & per omnia, ac si quoad eas, & ipsarum singulas, aliqua revocatio, annullatio, vel cassatio nullatenus emanassent. Nisi dum & quando ipsæ super unionibus, illarum confirmationibus, vel appropriationibus, seu donationibus confectę literę, in revocationum, cassationum, & annullationum literis, constitutionibus, & ordinationibus hujusmodi, de verbo ad verbum insererentur, ac in eis specialis, expressa & individua, de ipsis Monasteriis, & locis ac Congregatione mentio fieret, necnon irritum & inane totum, & quicquid in contrarium quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Indulgentia in mortis articulo Patribus danda a Cõfessoribus.

§.47. Necnon Generali, vel Abbatibus, Prioribus, Monacis, Conversis, Commissis, & Novitiis, præsentibus & futuris, Congregationis de novo erectæ hujusmodi, ut eorum devotio peramplius propagetur, & eorum animarum saluti uberius consulatur, ut confessores idonei, quos de suorum voluntate Superiorum, aut ipsi Superiores pro libito elegerint, omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, plenam semel tantum in mortis articulo remissionem eis, in sinceritate fidei, unitate Sanctæ Romanæ Ecclesię, ac obedientia, & devotione nostra, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum, Canonice intrantium persistentibus, auctoritate præsata concedere valeant. Sic tamen, quod ipsi confessores, de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, illam Congregationis hujusmodi personis, prout ad illas pertinuerit, per se, vel alium faciendam injungant, quam illi facere, prout potuerint omnino teneantur. Quodque singuli ex eisdem personis Clericis, quamprimum concessione absolutionis hujusmodi gaudere voluerint; septem Psalmos Pœnitentiales, cum Litaniis, & Orationibus consuetis; Conversi vero & Commissi, aut qui præfatos Psalmos dicere commode non potuerint, quinquagesies orationem Dominicam, & toties salutationem Angelicam, singulis hebdomadis, recitare, idque legitimo cessante impedimento, per annum integrum, etiam si totidem plus minusve, ex alia quavis causa eos dixisse, & dicere oportere contingeret, prosequi & complere teneantur. Occurrente vero impedimento prædicto, & postea cessante, quamprimum poterunt commode impositionem hujusmodi reficiant & adimpleant.

Aliæ Indulgentiæ pro personis Ordinis.

§.48. Necnon, quod diebus quibus nonnullæ Urbis Ecclesiæ pro stationibus consequendis a Christi fidelibus visitari solent, quinque altaria Ecclesiæ Monasterii, seu alterius loci Congregationis hujusmodi, ubi singulos ex eis moram trahere contigerit, aut pauciora, si tot ibi non fuerint, devote visitando, semelque psalmum, incipientem Miserere mei Deus, apud quodlibet altare pro felici statu ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ dicendo, easdem indulgentias & peccatorum remissiones consequantur, quas consequerentur, si ipsas Urbis Ecclesias tunc personaliter visitarent, Si vero aliquis ex personis Congregationis de novo erectæ hujusmodi, pro ipsius Congreg. negotiis, aut aliis legitimis causis, extra propria Monasteria moram traxerint, ubicumque commodius poterunt totidem altaria in quacumque Ecclesia dictos Psalmos, apud quodlibet ex dictis altaribus, recitare, ut præmittitur, visitaverint; & si Conversi sive Commissi forsan dictum Psalmum dicere nescientes fuerint, ter orationem Dominicam, & totidem salutationem Angelicam apud quodlibet altare hujusmodi recitando, eamdem etiam indulgentiam consequantur.

Sacerdotes itinerãtes ante diem celebrare possunt.

§.49. Quodque hujusmodi de novo erectæ Congregationis Sacerdotes in itinere constituti, aut alia causa subsistente, ante diem, & usque ad nonam inclusive missam celebrare.

§.50. Quod-

Eremitarum peregrinatio quando sit permissa.

§. 50. Quodque duo ex Eremitis præfatis, singulo triennio, terram & alia loca sancta, ac sanctum Jacobum in Compostella, ac Beatorum Petri, & Pauli limina, de consensu Capituli Eremi, absque alia dictæ Sedis licentia visitare.

Familiares etiam tempore interdicti divinis interesse, & sacramenta suscipere, possunt.

§. 51. Ac singuli familiares Monasteriorum, Prioratuum, & aliorum locorum Congregationis de novo erectæ hujusmodi, etiam laici in illius Ecclesiis peccata sua confiteri, & Eucharistiæ Sacramentum, cujusvis licentia minime requisita, recipere, & tempore interdicti, ordinaria auctoritate appositi, clausis januis, ac excommunicatis, & interdictis exclusis, divina officia audire libere & licite valeant, auctoritate, & tenore præmissis, de specialis dono gratiæ, concedimus pariter & indulgemus.

Conservatores, qui eligi possint ab Ordine, & quæ sit eorum jurisdictio.

§. 52. Volumus autem, quod universæ & singulæ personæ, quibus causæ auctoritate literarum Apostolicarum delegari possint, dum & quotiens pro parte Generalis, & Abbatum, Priorum, & Conventuum, ac Monacorum Congregationis de novo erectæ hujusmodi, vel alicujus eorum fuerint legitime requisiti ad executionem quarumcumque literarum dictæ Sedis conservatoriarum nuncupatarum S. Michaelis de novo erectæ Congregationi hujusmodi, vel ejus Monasteriis, Prioratibus, membris, Abbatibus, Prioribus, & Conventibus contra illis inferentes molestias, injurias, gravamina, atque damna, concessarum hactenus, & in posterum concedendarum, perpetuis futuris temporibus procedant, per se vel alios, alias juxta earumdem conservatoriarum literarum continentiam, atque formam, in omnibus & per omnia, perinde ac si conservatoriæ literæ eis a principio directe, eisque ut quamvis alias conservatores esse non possent, illas exequerentur expresse mandatum, & super hoc concessa facultas fuisset.

Deputatio executorum hujus Bullæ, & contentorum in ea.

§. 53. Quocirca dilectis filiis Sanctę Mariæ Florentinæ, & Sancti Georgii Majoris Venetiarum, ac Sancti Juliani de Arimino Monasteriorum Abbatibus, necnon Subdecano Ecclesię Florentinę, per Apostolica scripta motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel tres, aut duo, vel unus eorum, per se, vel alium, seu alios, pręsentes literas, ac omnia & singula in eis contenta, ubi, & quando expedierit, ac quotiescumque pro parte Generalis, Visitatorum, Abbatum, Eremitarum, Priorum, & aliarum personarum Congregationis de novo erectę hujusmodi fuerint super hoc requisiti, solemniter publicantes, ipsisque Generali, Visitatoribus, Abbatibus, Eremitis, Prioribus, & personis in præmissis efficacis defensionis pręsidio assistentes, faciant eos, præsentibus literis, & in eis contentis privilegiis pacifice gaudere, non permittentes eos super illis, seu alias contra pręsentium literarum tenorem per quoscumque quomodolibet indebite impediri, seu etiam molestari, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Derogatio contrariorum

§. 54. Non obstantibus priori voluntate nostra prædicta, & natalium defectu, & Lugdunen. Concilii, & piæ memoriæ Innocentii Quarti contra exemptos edita, quæ incipit, Volentes, & Martini Quinti, necnon Bonifacii Octavi Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasteriorum, Prioratuum, & aliorum Regularium locorum, etiam Sancti Michaelis, & de novo erectæ Congregationis hujusmodi unitorum, & illorum, ac prædicti, & quorum ipsa unita Monasteria, Prioratus, & loca extiterint Ordinum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, quibusvis Communitatibus, Universitatibus, Collegiis, Ecclesiis, Monasteriis, Ordinibus, & aliis locis, Capitulis, Conventibus, & personis, etiam motu & scientia similibus, & cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis aliisq; fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque decretis concessis hactenus, & in posterum concedendis, quibus omnibus, etiamsi pro eorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua mentio, seu quęvis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat eisdem motu, & scientia, ac potestate, specialiter, & expresse derogamus, contrariis quibuscumque, &c. Aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de Prioratibus, & Monasteriis & unitis, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus, speciales vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus literas impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem, & decretum, vel alias quomodolibet sit processum, quas quidem literas ac processus habitos per easdem, & inde secuta quæcumque, ad Monasteria, Prioratus, & alia beneficia unita hujusmodi, volumus non extendi. Sed nullum per hoc eis, quoad essecutionem Prioratuum, vel beneficiorum aliorum, præjudicium generali, & quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus, de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis. Seu si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Beneficiorum unitorum cura & servitium non prętermittatur.

§. 55. Volumus autem, quod Prioratus et alia beneficia unita hujusmodi, debitis propterea non fraudentur obsequiis, & ani-

& animarum cura in eis, si qua illis immineat, nullatenus negligatur; et in Monasteriis unitis hujusmodi divinus cultus, et solitus Monacorum, et ministrorum numerus, nullatenus minuatur; sed illorum et dilectorum filiorum illorum Conventuum, si Conventus habeant, et Prioratuum, ac beneficiorum unitorum prædictorum congrue supportentur onera consueta. Et insuper ex nunc irritum decernimus, et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Tenor vero statutorum, & ordinationum prædictarum talis est.

Tenor statutorum d. Capituli generalis. Congregatio Eremi Camaldulensis sit una, & vocetur Congregatio sacræ Eremi.

§. 56. IN primis tam Apostolica auctoritate nobis in hac parte commissa, quam totius Capituli nostri potestate, ordinamus, statuimus, et deliberamus, quod Camaldulensis Eremi sit una Congregatio, quæ loca omnia, tam Eremitarum, quam Observantium, et Conventualium, ad ipsam pertinentium complectatur, voceturque Congregatio Sacræ Eremi Camaldulensis.

Monasteriorum unitorum numeratio.

§. 57. Deinde ex hac Congregatione, & alia ejusdem Ordinis Sancti Michaelis de Murano fiat unum corpus, & una nova erigatur Congregatio, in qua universa nostræ Religionis loca Eremitarum, Observantium, Conventualium, & Monialium comprehendantur, quæ Sacræ Eremi Camaldulensis, & Sancti Michaelis de Murano Congregatio nuncupetur. In ea vero particularius infrascripta principaliora loca cum inferioribus sibi annectendis, & uniendis, hoc ordine contineri intelligantur.

Eremus Aretina.

§. 58. Sacra Camaldulensis Eremus Aretinensis dioecesis dicti Ordinis, cum suis annexis, cui perpetuo unimus hospitale Sancti Fridiani de Pisis dictum Sancti Martini, cujus quinquaginta, ac Prioratum Sancti Sabini de Chio, prope Castellionem Aretinensem, cujus etiam quinquaginta; nec non Monasterium Sancti Andreæ de Puteo cujus viginti, ac Prioratum Scandaloni Florentinensis dioecesis, cujus quatuordecim; Et Monasterium Insulæ cum suis annexis Imolensis, seu alterius dioecesis, cujus centum; ac Monasterium de Typhi, in val de Caprese cujus quinquaginta; ac Prioratum de Cortona, cujus vigintiquinque; & Prioratum Anguæ Fesulanensis dioecesis, cujus decem; ac Prioratum de Pratalea Fesulanensis dioecesis, cujus sex; ac Prioratum de Planetudo, cujus septuaginta, ac Prioratum de Valiala, cujus duodecim.

S. Michaelis de Murano cum suis annexis.

§. 59. Monasterium Sancti Michaelis de Murano, Torcellanensis dioecesis, cum suis annexis, cui unimus Prioratum Sancti Martini de Opitergio, sive de Uderzo, cujus centum; & Monasterium Sanctæ Mariæ de Lemo in Istria, cujus vigintique; ac Prioratum Camaldulini de Verona, cujus septuaginta.

S. Mattiæ de Murano cum suis annexis.

§. 60. Prioratum Sancti Matthiæ de Murano apud Venetias cum suis annexis, cui unimus Prioratum Sancti Viti de Vicentia, qui nunc in Congregatione est, si ita Patribus Congregationis in futuro Capitulo videbitur; ac Prioratum montis Crucum in agro Patavino, cujus octuaginta; & Prioratum S. Mariæ de Orbigi Paduanensis dioecesis, cujus vigintiquinque: Prioratum S. Benedicti de Philetto, Tarvisinensis seu Cenetensis dioecesis, cujus vigintiquinque.

S. Mariæ de carceribus.

§. 61. Ac Monasterium S. Mariæ de Carceribus, cum suis manualibus & annexis.

S. Apollinaris.

§. 62. Et Monasterium S. Apollinaris de Classe, cum suis manualibus & annexis.

S. Salvatoris de Forolivio cum suis annexis.

§. 63. Ac Prioratum S. Salvatoris de Forolivio, cum suis annexis; cui unimus Prioratum S. Mariæ de Scardavilla, cujus quinquaginta; & Prioratum S. Petri de Cæsena, cujus septuaginta; ac Prioratum Montis Calvarii, una cum Prioratu S. Mariæ de Fontana, ambo de Cassracaro uniti, quorum viginti; & Prioratum de Prodano in agro Cæsenati, cujus viginti.

S. Jo: Bapt. de Faventia cum suis annexis.

§. 64. Et Prioratum S. Joannis Baptistæ de Faventia, cum suis annexis, cui unimus Prioratum S. Joannis Baptistæ de Bagnacaballo, cujus centum; & Prioratum S. Joannis Evangelistæ de Ricco, cujus quindecim; ac Prioratum S. Damiani de Bononia, cujus sexaginta.

S. Romualdi de Val de Castro cum suis annexis.

§. 65. Ac Monasterium S. Romualdi de val de Castro, cum suis manualibus & annexis, cui unimus Prioratum de Podiocuppo, cujus quadraginta; & Prioratum S. Georgii, cujus duodecim, ac Prioratum de le Parelle, cujus decem, ac Eremum dictam la Quadrigaria, cujus quatuor.

S. Mariæ Angelorum Florentiæ cum suis annexis.

§. 66. Et Prioratum S. Mariæ de Angelis Florentiæ, cum omnibus suis annexis, cui unimus Prioratum S. Agathæ de Valdechiano in monte S. Sabini, una cum Prioratu S. Cristophori, & S. Luciæ prope montem S. Sabini illi unito, quorum triginta; & Prioratum de Muchio Vulleranensis dioecesis, cujus quadraginta; & Prioratum S. Viriani Aretinensis dioecesis, cujus sexaginta.

S. Benedicti extra muros Floren. cum suis annexis.

§. 67. Et Prioratum S. Benedicti extra muros Florentiæ, cum suis annexis, cui unimus Monasterium S. Jucundæ Lucanensis dioecesis, cujus octuaginta; & Monasterium de Cintogia dictæ dioecesis, cujus quinquaginta; & Prioratum Urticajæ Fesulanensis dioecesis, cujus triginta; & Prioratum S. Cipriani Vlteranensis dioecesis, cujus vigintiquinque; ac Monasterium de Castigneto Pisanensis dioecesis, cujus tredecim; & Monasterium de monte Muro Florentinensis vel Fesulanensis dioecesis, cujus vigintiquinque; ac Monasterium de Titiano, Aretinensis vel Sarsinatensis dioecesis, cujus octuaginta.

S. Mariæ de Monte Cornaro.

§. 68. Ac Monasterium S. Felicis in Platea Florentinensis, cum suis annexis, cui unimus Monasterium montis Cornarii prope Balneum S. Mariæ, cujus octuaginta.

S. Mustiolæ sive Rosæ.

§. 69. Et Monasterium de la Rosa Senensis dioecesis, cum suis annexis, cui uni-

unimus Eremum dictam Alvivo, una cum sibi annexo Prioratu de Larco, & aliis sibi annexis Senensis dioecesis, cujus centum quinquaginta.

S. Michaelis de Aretio. §.70. Ac Monasterium S. Michaelis de Aretio, cum suis annexis, cui unimus Monasterium S. Clementis Aretii, cujus octuaginta; ac Prioratum S. Laurentii prope Aretium, cujus vigintiquinque.

S. Mariæ de Balneo. §.71. Ac Monasterium S. Mariæ de Balneo cum omnibus suis manualibus & annexis, cui unimus Prioratum S. Silvestri, qui etiam unus de manualibus ejus existit, cujus quadraginta.

S. Severi de Perusia. §.72. Et Monasterium S. Severi de Perusia, cum Prioratu S. Trinitatis illi annexo, & eorum annexis, quibus unimus Prioratum S. Antonii de Tuderto, cujus vigintiquinque; ac Prioratum S. Angeli dictum il Massaccio, cujus centum.

S. Hippolyti de Faventia. §.73. Et Monasterium S. Hyppoliti de Faventia, cum suis annexis, & manualibus, cui unimus Ecclesiam S. Andreæ, & S. Laurentii ejusdem Monasterii manuales, cujus octuaginta; ac Prioratum dictum de Feracciano Foroliviensis dioecesis, cujus centum; ac Prioratum S. Mariæ Camaldulini prope Forolivium, cujus triginta; ac locum S. Mauri de Solarolo Faventinensis dioecesis, cujus quinquaginta.

Abbatiæ de Monte Christi. §.74. Et Monasterium de Monte Christo in Insula prope Sardiniam, cum suis annexis, cui unimus Monasterium S. Trinitatis in Sardinia, Ecclesiam S. Petri in Scano, S. Nicolai de Trulla, S. Mariæ, & S. Eugeniæ in Samnar, S. Michaelis & Laurentii in Vavaci, S. Mariæ, & Joannis in Altasar, S. Mariæ in Contra, S. Joannis, & Simonis in Salvener, S. Pauli in Controli, S. Petri in Olim Eremitarum, in Elba insula, locus in Capolinari, & omnia alia nostri Ordinis loca, quæ in Corsica, Sardinia, Plumbino, & aliis circumjacentibus terris reperirentur, quorum insimul fructus, redditus, & proventus quinquaginta ducatorum auri de Camera secundum communem extimationem valorem annuum non excedunt.

Quorum locorum annexio & incorporatio facta censeantur, dum ea vacant. §.75. Quæ omnia supradicta loca si quovis modo vacant, alioquin per cessum vel decessum, aut aliam quamvis dimissionem Abbatum, Priorum, & aliorum quorumvis ea obtinentium unita, annexa, & incorporata perpetuo sint & esse intelligantur.

Et in eis monasticæ disciplinæ Observantia serventur. §.76. Et hæc quidem principaliora decem & septem loca, tamquam magis idonea, in quibus juxta monasticam disciplinam regularis vita constitui & observari valeat, eligimus, instituimus, & deputamus, quibus alia minora loca, ut particulariter supra expressum est, ea ratione annectimus, ut cum Monacis simul pluribus alimenta suppeditare abunde valeant, & per socialem vitam atque coenobiticam institutionem perfectius custodiatur Observantiæ rigor.

Monialium pauperũ subventioni, Ere- §.77. Quoniam vero, & de Monialium dicti nostri Ord. locis, quibus omnia hujusmodi de novo erectæ Congregationis privilegia communia esse debent, ratio habenda est, cum nonnulla ex eis intolerabili, ut accepimus, paupertate premantur: statuimus & definimus, ut Sacra Eremus, cum primum Prioratum Planetuli, juxta præmissam dispositionem possederit, annuam triginta florenorum pensionem, Monialibus Monasterii S. Benedicti de Aretio persolvat. — mus solvat in frascriptas annuas portiones, videlicet Flor 30. Monialibus S. Benedicti de Aretio.

§.78. Cum Prioratum Cortonæ, viginti florenorum Monialibus Monasterii Sancti Joannis Evangelistæ de Prato veteri. — Flor. 20. Monialib. de Prato veteri.

§.79. Cum vero Prioratus Angelorum de Florentia, Prioratum Sancti Viriani acquisiverit, annuam similiter triginta florenorum pensionem Monialibus nostri Ordinis de Boldrona persolvat. — Flor. 30. Monialibus de Boldrona.

§.80. Quando iterum Monasterium S. Hippolyti de Faventia, locum S. Mauri de Solarolo possederit, pensionem annuam vigintiquinque florenorum Monialibus Monasterii S. Trinitatis de Faventia persolvat. — Flor. 25. Monialibus Sanctæ Trinitatis de Faventia.

§.81. Quas quidem pensiones perpetuis futuris temporibus de anno in annum præfatis Monialibus persolvi, & nulla ratione, neque a Capitulis nostri Ordinis, neque a præsenti, aut futuris Generalibus, aut aliis quibuslibet impediri posse statuimus. — Pensionesque istæ perpetuæ sint.

§.82. Item statuimus, & ordinamus nullum de cetero nostri Ordinis beneficium, neque ex principalioribus, neque ex unitis supra nominatis, aut uniendis, posse cuiquam, vel in ipso Ordine nostro, vel extra existenti, ad vitam conferri, neque a moderno, neque a successoribus suis Generalibus, neque ab Eremitis, neque ab Abbatibus, & Prioribus Ordinis nostri, sub poena excommunicationis latæ sententiæ, his qui beneficium aliquod conferre voluerint. Et ut quod nemo, qui Camaldulensis Ordinis sit, beneficium aliquod, sive dignitatem ad vitam suscipere valeat: Sed in superius prænominatis locis principalioribus, per cessum vel decessum eorum, qui loca ipsa nunc tenent, Annuales Priores, vel Abbates, aut Rectores instituantur, vitaque regularis & Observantia custodiatur: Minora vero in vacationis quandocumque eventum, majoribus ordine supra expresso unita sint, ut prefertur, hoc declarato, ut in illis pari ratione nemo possit, nisi annualem administrationem habere. — Beneficia prædicta nemini ad vitam cõferantur.

§.83. Hac tamen lege, quod loca quæcumque, quæ sic applicari contigerit, debitis sibi non fraudentur obsequiis, sed per Prælatos Monasteriorum vel locorum, quibus applicata fuerint, & annexa onera consueta & officia impleantur. — Onera in eis impleantur.

§.84. Obligenturque Prelati antedicti, qui perpetui sunt, de fructibus hujusmodi annexorum, Visitatoribus, per Observantes & Eremitas deputatis reddere rationem. De quibus quidem fructibus, ac proventibus, illud disponi debeat, quod per Definitores Capituli Observantium fuerit ordinatum. Ex nunc, Sedis Apostolicæ beneplacito præmisso, decernentes, ut quicquid super collatione beneficiorum, & locorum Ordinis nostri, aliter a quocum- — Prælati de fructibus annexorum rationem reddunt ut hic.

que fuerit attentatum, sive scienter, sive per ignorantiam nullius roboris vel momenti esse censeatur.

Prælati loca quæ tenent, Congregationi resignent, ut ei adjungantur.

§.85. Item statuimus & ordinamus, quod Prælati Ordinis nostri perpetui, sive in hac Congregatione, sive extra ipsam fuerint; titulo regimini, & administrationi locorum quæ tenent, ad hoc ut dictæ Congregationi uniantur, & effectualiter aggregentur, in manibus Generalis, & Capituli Eremitarum cedere valeant, & hi potestatem habeant admittendi cessionem, ac loca ipsa Congregationi, effectu ipso, adjungendi.

Cedentes loca in eorum Abbates, & Priores præfici possint ad vitam, ceteri vero nequaquam.

§ 86. Et nihilominus Generalis ipse, & Eremitarum Capitulum, qui sic viventes cedere voluerint, in eorumdem locorum, Abbates, aut Priores, secundum loci qualitatem, per annum præficere possint, qui quidem annus toto tempore vitæ ejus, qui sic præfectus fuerit, durare intelligatur. Quod & in aliis pariter observari decernimus, qui beneficia aliqua, vel loca Ordinis nostri, qui nunc in commenda sunt, in titulum habere procuraverint, scilicet, titulo atque administrationi locorum, quæ sic habuerint in favorem Congregationis in prædictorum manibus cedentes, per eosdem, in Priores, aut Abbates eorumdem locorum per annum præfici possint, qui annus donec vita illi superstit, non finiatur. Nullum autem alium nostri Ordinis quoquo modo ad aliquod beneficium aut dignitatem ad vitam, aut ad annum tota vita duraturum præfici posse volumus.

Loca quæ sunt extra Congregationem cum primum vacant, Congregationi aggregentur.

§.87. Item statuimus, & ordinamus, ut Monasteria & beneficia, ac loca, omnia & singula nostri Ordinis Camaldulensis, quę modo extra hanc Congregationem, sive in Ordine sint, sive extra Ordinem, per quoscumque, cujuscumque dignitatis fuerint in titulum vel commendam obtenta, cum primum per cessum vel decessum illa obtinentium vacaverint, aut illorum commendæ cessaverint, ad Ordinem nostrum effectualiter revertantur, & Congregationi de novo erectæ hujusmodi pleno jure, & cum effectu aggregentur.

Generalis Ordinis, d. Congregationis caput sit.

§.88. Locorum autem omnium, qui nunc in nostro Ordine sunt, aut in futurum erunt, sive in hac Congregatione in præsentiarum sunt, sive illi in posterum aggregabuntur, sive etiam extra Congregationem sint, totius scilicet Camaldulensis Religionis caput, Generalis censeatur, de anno in annum prout inferius dicetur eligendus.

Prior Eremi teneat primũ locum post Gener.

§.89. Eremi autem Prior propter loci illius dignitatem, post Generalem, supra omnes alios Ordinis Abbates, & Priores, semper locum habeat.

Generalis eligatur de Conventualibus visitet totumOrdinem & habeat collectas.

§.90. Modus autem nominandi, ac eligendi Ordinis nostri Generalem talis sit. Ut eligatur & deputetur solum de numero Observantium seu Cœnobitarum, sive Eremitarum, & non Conventualium, fiatque ejus electio de anno in annum in Capitulo Observantium, secundum eumdem modum, & formam, quæ servari consuevit in electione Vicarii dictæ Congregationis Sancti Michaelis de Murano. Ipseque Generalis sic electus possit, ubi opus fuerit Ordinem universum visitare, & annuas collectas habere debeat a locis, quæ illas exolvere tenentur, & consueverunt.

Officium ejus durat sicut Abbatum.

§.91. Sacrę autem Eremi Prior, per cessum vel decessum Venerabilis Religiosi Petri Delfini, in præsentiarum Prioris & Generalis, nominetur & eligatur dumtaxat de numero Observantium Cœnobitarum, aut Eremitarum, sitque non perpetuus, aut ad vitam, sed temporalis, & ejus electio fiat secundum modum, & formam qua eliguntur, aut eligentur ceteri omnes Abbates, & Priores locorum, quæ nunc in dicta Congregatione de Murano sunt, aut in futurum erunt.

Prior Eremi in Eremo semper commorari debet.

§.92. Ipseque Sacræ Eremi Prior, pro tempore sui officii in Eremo commoretur, vitamque totaliter ducat Eremiticam, non secus ac ceteri omnes Eremitæ, quos non minus exemplo, quam doctrina instruere debet. Hoc enim in Regula Beati Benedicti, Prioris officium esse legimus.

Petro nunc Eremi Priore ac Generali Ordinis decedente, Vicarius S.Michaelis vices Gener. supplet, & Prior Eremi, statim ab ejus Capit. eligatur duraturus usq. ad Cap. Observantium a quo singulis annis eligatur.

§.93. Quoniam vero in obitu, aut cessione ejusdem Petri Delfini, moderni Prioris Eremi, & Ordinis Generalis, non statim coadunari Capitulum poterit, ordinamus & definimus, ut eo cedente vel decedente, usque ad immediate post futurum Capitulum, ille qui pro tempore Congregationis Sancti Michaelis Vicarius esse reperiretur, suppleat vices Generalis. Prior autem Eremi, pro illa dumtaxat vice, a Capitulo Eremi statim eligatur, duraturus usque ad proximum futurum Capitulum Observantium, in quo postea de anno in annum eligetur, ut prefertur.

Generalis futurus duos eligat Vicarios.

§.94. Item ordinamus ac definimus, ut qui post cessum aut decessum moderni Generalis, pro tempore Generalis eligetur, debeat sibi eligere & deputare Vicarios pro meliori totius Ordinis regimine & gubernatione.

Unum super Conventuales de anno in annum, & de numero Conventualium Prælatorum.

§.95. Unum quidem super omnes Conventuales universalem Vicarium, qui super Observantes Cœnobitas, & Eremitas, & super Moniales nullum jus habere possit: Eligaturque de anno in annum ab ipso Ordinis Generale, cum consensu Eremitarum, & cum consilio aliquorum Ordinis nostri Prelatorum, de numero solum Conventualium Prælatorum. Qui & usque ad triennium confirmari, & infra annum revocari ad nutum Generalis, & Capituli Eremitarum possit. Cui secundum quod eisdem Generali & Capitulo Eremitarum visum fuerit, de competenti salario provideatur, ut munus suum implere commode valeat.

Alterum super Observantes Cœnobitas Eremitas, & Moniales, de numero Prælatorum Observantiũ.

§.96. Pro regimine autem Observantium Cœnobitarum, & Eremitarum, ac Monialium, unum aut plures Vicarios, universales aut particulares, quando & quotiens opportunum censebit, ipse solus Generalis eligere, & confirmare, ac revocare possit. Neminem tamen, nisi de numero Prælatorum Observantium nostri Ordinis possit in Vicarium supra Observantes, aut Moniales eligere.

§.97. Pro

Capitula duo celebrentur.

§.97. Pro meliori autem hujus Congregationis, & totius Ordinis regimine, confirmatione, & augmento, volumus in Religione nostra duo Capitula celebrari.

Unum in quo conveniant Observantes Cœnobitæ, & Eremitæ, & Generalis Prior Eremi, & Observantium locorum Abbates & Priores eligantur &c. de anno in annum.

§ 98. Unum quidem de anno in annum, in quo solum conveniant observantes Cœnobitæ, & Eremitæ, ita ut Prior Eremi sicuti alii observantium Prælati, cum uno socio ad eum accedat. In quo per novem definitores, quorum major pars de numero Prælatorum sit, eo modo deputandi, & eligendi, quo in Capitulis Congregationis Cassinensis, alias Sanctę Justinę eliguntur. Prior Eremi, & ceteri omnes Observantium locorum Abbates, & Priores, & totius Ordinis Generalis eligantur, & cetera omnia tractentur, & definiantur, quæ ad regimen, tam spirituale quam temporale Observantium, tam Cęnobitarum, quam Eremitarum, atque Monialium pertinere videbitur.

Alterum sit Capitulum generale celebrandum, quando & ubi Generali, & Eremi Capitulo videbitur, in quo tractentur necessaria pro totius Ordinis reformatione & utilitate.

§.99. Alterum vero Capitulum, quamdiu in nostro Ordine Conventuales esse contigerit, Generales totius Religionis fieri volumus, quando quotiens, & ubi Generali Ordinis, & Capitulo Eremitarum visum fuerit, in quo conveniant omnes, qui in Generalibus nostri Ordinis Capitulis vocem habere consueverunt. Et per sex definitores, quorum duo sint Eremitæ, sive Sacerdotes, sive non, a Capitulo Eremi eligendi, duo de numero Observantium, & duo de numero Conventualium, ab omnibus vocem in eodem Capitulo habentibus deputandi. Una cum Præsidente, qui semper sit, Ordinis Generalis, aut localis ejus Eremi Prior Ea tractentur & definiantur, quæ ad totius Ordinis reformationem, incrementum, atque utilitatem opportuna existimabuntur.

Definitores Capituli eligunt unum Ordinis professum, pro Notario Capituli.

§.100. Illud quoque Sedis Apostolicæ confirmatione obtenta definimus, ut quotiens nostri Ordinis qualecumque Capitulum celebrabitur, possint ejusdem Capituli Definitores eligere unum nostri Ordinis professum idoneum & fidelem, loco Notarii, qui ejusdem Capituli acta scribere, ac in debitas, & opportunas formas redigere valeat, cujus quidem scriptis, tam in Romana Curia, quam alibi, in judicio, & extra, plena fides adhibeatur, ac si per publicum & authenticum Notarium scripta & stipulata essent.

Monaci Observantes & Eremitæ ad Conventuales transire prohibentur.

§.101. Item statuimus & ordinamus, ut nullus de numero Observantium Monacorum Conversorum, aut Eremitarum, possit ad vitam Conventualem transire, sub inobedientiæ pœna, qua ligentur, non solum transeuntes, sed etiam recipientes, qui etiam beneficiorum suorum privationis pœnam incurrant.

Conventuales ad observantes transire possunt, & recipi debent.

§.102. Conventuales vero ad arctiorem vitam observantiæ transire posse volumus. Quinimmo eorum singulos pro animarum suarum salute, Religionisque nostrę reformatione hortamur, atque admonemus hoc facere. Volentesque ut Conventualibus sic ad meliorem conversationem transire volentibus, locus in Observantia denegari sub eadem pęna non possit, nisi post tertiam probationem, ut in B. Benedicti Regula scriptum est. Sed per Observantium Monasteria, secundum beneplacitum Visitatorum & Definitorum Observantium deputentur.

Venientes ad Ordinem recipiantur ab observantibus tantum.

§.103. Item, ut Observantium potius quam Conventualium, in nostro Ordine numerus augeatur, & omnes ad nostram Religionem accedere volentes, in loco Observantiæ habitum Religionis suscipiant, & professionem emittant; innovamus antiquam nostri Ordinis constitutionem, ut nullus Conventualium Prælatorum, qui perpetui sunt, possit alicui habitum nostræ Religionis exhibere, & contrafaciens pœnam privationis beneficiorum suorum eo ipso incurrat.

Observantes in victu, vestitu, celebratione officiorum &c. eamdem formam omnes observent.

§.104. Item definimus, & mandamus, ut omnes tam Prælati, quam Monaci de Observantia (exceptis Eremitis, quorum vita arctior, & locus austerior est) debeant in victu, vestitu, tonsura, Divini Officii, & Missarum celebratione, & aliis omnibus moribus, & cæremoniis tam extra, quam intra Monasterium; eumdem modum, & normam, sine ulla penitus diversitate, habere & observare.

Licentię standi extra Ordinem revocantur.

§.105. Item omnes & singulas licentias nostri Ordinis, Monacis aut Conversis concessas, extra claustrum, & extra Ordinem commorandi revocamus. Et eisdem, cum licentia, aut sine, extra Ordinem commorantibus, sub pœna gravissimæ culpæ mandamus, ut infra terminum trium mensium a præcepto sibi facto, debeant se coram Generali, aut Vicario, aut Visitatoribus præsentare, qui eisdem de congrua mansione in Ordine nostro providere debeant. Teneanturque perpetui Prælati, Monacos, seu Conversos hujusmodi, ad eos per Generalem Vicarium, aut Visitatores directos, benigne recipere, & humaniter tractare, nisi legitimam habuerint excusationem.

Familiaritas Prælati, vel Cardin. quomodo impetranda.

§.106. Item in virtute sanctę Obedientiæ mandamus, ut nullus omnino nostri Ordinis, sine omnium Definitorum Capituli, & Sedis Apostolicæ licentia, literas familiaritatis alicujus Cardinalis seu Prælati impetrare possit. Ac literis desuper per eos hactenus impetratis sub pœna privationis beneficiorum suorum, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda renunciare habeant. Neque extra loca Religionis, seu in aliarum Religionum, aut sæcularium locis permanere præsumant, neque possint beneficia, Ecclesias, aut loca alia ad regimen, aut ad affictum, aut alio modo sine eadem licentia, & sub eadem pœna suscipere. Neque etiam possint super his Generalis, aut Capitulum Eremi, neque alius quoquo modo dispensare.

Beneficia obtinentes & nō residentes eis privantur, & Ordini aggregantur.

§.107. Item definimus & statuimus, ut omnes nostri Ordinis beneficia obtinentes, in dicto beneficio, aut per se, aut per alium qui nostri Ordinis sit, resideat, & debito modo, Deo altissimo deserviat, aut deservire faciat. Et quicumque sine expressa omnium Definitorum licentia hanc institutionem non servaverit, beneficio

cio suo de facto privatus intelligatur. Et loco cui, secundum superiorem dispositionem, uniri debet, pro unito, & annexo habeatur.

Curata beneficia habentes lampadem ante Corpus Christi teneant, & curam animarũ amoveant ut hic infra annos quinque.

§.108. Item definimus, & mandamus sub eadem pœna, ut singula dicti Ordinis beneficia, quibus cura imminet animarum, quorum singulorum fructus & proventus ad summam vigintiquinque florenorum auri ascendant, obtinentes continue die noctuque ante sacratissimum Christi Corpus, accensam lampadem tenere debeant. Statuimus insuper, ac definimus, ut tam Eremitæ, quam Cœnobitæ, qui tunc in observantia sunt, aut in futurum erunt, infra terminum quinque proxime futurorum annorum, debeant omnem curam animarum, a locis eorum, tam principalioribus quam annexis, amovere, aut illis omnino cedendo, aut illas per sæculares Presbyteros exercendo. Quo termino transacto, illos, quibus hoc onus incumbit, si ordinationem hanc non impleverint, gravissimam inobedientiæ culpam incurrisse censeantur, ac locum a quo cura animarum amota non fuerit, debere, & posse secundum Generalis, & Capituli Eremi dispositionem, ab eo cui unitum erat separari, & alii uniri volumus. Ac sub d. Sedis beneplacito volumus, ut plebs, & populi, quorum curam, loca nostri Ordinis habere consueverant, secundum dispositionem eorumdem locorum Prælatorum, contentæ sint a sæcularibus Presbyteris curari ac gubernari.

Pro Ordinis auxilio quinque prudẽtes viri in locis observantiæ per decem annos teneatur, quibus indulgentia duplicentur.

§.109. Item quoniam multi nostri Ordinis probatissimi viri, proxime præteritis annis vita functi sunt, nosterque propterea Ordo, aliquo indigere auxilio videatur, sub Sedis Apostolicæ beneplacito volumus ut per decem annos proxime futuros, possint quolibet anno, quinque alterius cujuscumque Religionis, etiam Mendicantium, atque Cartusiensium, quos Capituli nostri Definitores elegerint, habitum nostræ Religionis, in quibuscumque observantiæ locis recipere. His vero sic ad nostrum Ordinem accedentibus, & Camaldulensium Religionem profitentibus, cupimus de Apostolicæ benignitatis largitate, merita laborum Religionis duplicari plenariam omnium peccatorum indulgentiam concedi, illas insuper easdem indulgentias, eadem benignitate consequi optamus, quas si sancta Hierusalem loca, Beatorum Apostolorum in Urbe limina, & S. Jacobi in Galitia Ecclesiam visitando consequerentur.

Loca Ordinis quę transcendunt summam sexcentorum florenorũ debet pręceptores conducere & tenere.

§.110. Item statuimus, & definimus, ut singula nostri Ordinis loca, ubi Cœnobitica observantia custoditur, cujus fructus summam sexcentorum florenorum transcendant, debeant præceptores conducere ac tenere, qui juniores Monacos linguas & doctrinas, maxime sanctarum scripturarum disciplinam doceant, si ea loca studentibus apta & idonea a Definitoribus judicabuntur. Quæ autem non id fecerint, secundum eorumdem Definitorum arbitrium, illis qui fecerint, aliquid persolvere teneantur, & gravissime insuper ab eisdem puniantur.

Ingressus ad loca Ordinis prohibetur.

§.111. Item statuimus & ordinamus, quod nullæ mulieres, Monasteria tam virorum quam monialium dicti Ordinis, sub pœna excommunicationis ingredi possint, sine expressa Generalis dicti Ordinis licentia.

Visitatorũ observantium visitent omnia loca.

§.112. Item statuimus & definimus, quod a præsenti anno incipiendo semel ad minus in anno, omnia nostri Ordinis monialium Monasteria, per Visitatores observantium visitentur. A nullo vero alio, nisi a Generali possint visitari sine omnium Definitorum licentia. Teneantur vero observantium Definitores & Visitatores eadem Monasteria regere & gubernare, & inter cetera nullam monialem in eis permittere, ut proprii quicquam habeat.

Eremiticæ vitæ rigor a toto Capitulo Eremi tantum immutari potest.

§.113. Ut Eremiticæ vitæ rigor, per Cęnobitarum societatem non imminuatur, statuimus & definimus, ut Ordinis Generalis, aut Prior Eremi non possit, neque propria, neque alicujus Capituli auctoritate, antiquas Eremi constitutiones, secundum consuetudines, quæ in præsentiarum observantur moderatas relaxare, aut per laxiorem vivendi modum immutare, sine totius Capituli Eremi consensu, & qui tam laudabilem vitam ullo modo immutare attentaverint, Dei, & Sancti Patris nostri Romualdi indignationem timeant.

Capitulum Eremi, quæ personæ faciant.

§.114. Capitulum autem Eremi, & in præsentiarum, & futuris temporibus esse, & intelligi volumus, ipse Eremi Prior, & omnes, qui post professionem suam, in Ordine nostro, per sex continuos menses, in ipsa Eremo vitam duxerint Eremiticam, & a reliquis Eremitis, digni eorum consortio fuerint judicati sive fuerint in sacerdotio constituti, sive non.

Officiales omnes in Eremis & ejus locis singulis annis pro die S. Romualdi eligatur, a Priore & Capitulo.

§.115. Item definimus & statuimus, post obitum, vel cessionem moderni Prioris Generalis, omnes, tam in spiritualibus quam in temporalibus Ministri, Officiales, Camerarii, Dispensatores, in Eremo, Fonte bono, aliisque locis Eremo annexis, atque subjectis, singulis annis, pro die Sancti Romualdi, de novo eligantur, aut confirmentur, per Eremi Priorem, non tamen sine expresso consensu Capituli ipsius Eremi, electiones autem quæcumque, quę sine hujusmodi consensu fierent, nullæ esse intelligantur, & cum gravissimo onere conscientiæ illius, qui sine tali consensu eligere attentaverit. Vivente autem, & non cedente præfato Petro, qui nunc Eremi Prior, & Generalis est, volumus, prædicti omnes, tam in spiritualibus, quam in temporalibus Ministri, & Officiales in Eremo, Fonte bono Camal. Florent. aliisque locis quibuscumque Eremo annexis & subjectis, eligantur ab ipso Petro Priori & Generali, cum consilio tamen Eremitarum, aliter autem nequaquam.

Qui non sunt bonę conversationis ex locis Eremi removeantur, ut hic.

§.116. Item ordinamus & definimus, ut eos, qui aut in præsentiarum, aut in futurum non bonæ conversationis, & famę in Fonte bono Camalduli Florentin. aliisque

que omnibus locis Eremo annexis & subjectis, a duabus partibus ex tribus Capituli ipsius Eremi existimabuntur, & tales esse declarabuntur, statim ab illis locis removeantur prout in dies per Eremitas nominabuntur. Ad quod si opus fuerit liceat etiam brachii sæcularis auxilium implorare.

Capitulum Eremi quid possit.

§.117. Item statuimus & definimus, ut post obitum, aut cessionem moderni Prioris Eremi, & Generalis, Capitulum dicti Eremi, in temporali & spirituali regimine Eremi, Fontis boni & aliorum locorum Eremo annexorum, & subjectorum, eamdem auctoritatem habeant, quam nostri Ordinis Capitulorum quorumcumque Definitores habent, aut habituri sunt. Et quicquid per Eremi Capitulum, in Eremo, & locis prædictis, circa modum vivendi, induendi, fabricandi, divinum officium ordinandi, & circa morum, & cæremoniarum observationes terminatum fuerit, majorem etiam roborem habeat, quam si fuisset per Definitores cujuscumque Capituli constitutum.

Barbam Eremitæ deferre possint.

§.118. Item volumus, ut sicut clausis Eremitis, ita apertis etiam, tam Monacis quam Conversis, & Sacerdotibus, si ita Capitulo Eremi visum fuerit, liceat barbam deferre, ita tamen ut Sacerdotes eas circa os tendere teneantur.

Pecuniam vero habere prohibentur dum sunt in Eremo.

§.119. Item decernimus ac statuimus, ut post obitum vel cessionem hujus, qui nunc Eremi Prior, & Generalis est, nemo in Eremo, neque Prior, neque Major, Sacrista, neque alius Eremita, Monacus, aut Conversus, dum effectualiter in Eremo commoratur, possit sub aliquo colore habere, seu tenere, mutuo dare, aut recipere, aliquam pecuniæ etiam minimam quantitatem. Nisi forte Camerarii Fontis boni coadjutor, socius aut minister sit. Sed tam eleemosynæ, quæ pro dicendis Missis Eremo offeruntur, quam singula alia Prioratus Eremi temporalia bona, per Fontis boni Camerarium, ejusque coadjutorem, & ministros tractentur, atque administrentur. Et hæc quidem constitutio, tamdiu variari non possit, quamdiu omnibus Capituli Eremi vocibus aliter visum fuerit.

Administratores bonorũ temporalium Eremi qui sint.

§.120. Item definimus ac statuimus, ut per Eremi Priorem una cum Eremitis, & in præsentiarum, & in futuris temporibus, super administrationem bonorum temporalium Eremi, duo nostri Ordinis deputentur, unus Camerarius, qui in Fonte bono commoretur, alius autem ipsius Camerarii coadjutor, qui ex his etiam esse possit, qui in Eremo commorantur. Qui sexies in anno, semel scilicet quibuslibet duobus mensibus, exactam suarum administrationum rationem reddere teneatur illis, sive sæculares, sive religiosi, aut unus aut plures sint, quos Prior Eremi, & Eremitæ ad hoc elegerint. Ministros vero, & unum & plures, & laicos, & religiosos, habere isti possint, neminem tamen sine Capituli Eremi consensu.

§.121. Item statuimus, & sancimus, quod per Eremitas deputentur, aut ab eadem Sede deputari impetrentur, unus, aut plures, qui rationes eorum, qui bona Eremi administraverunt, videant, & plenissima Sedis Apostolicæ auctoritate, cum brachii sæcularis auxilii imploratione, potestatem habeat cogendi eos ad reddendam rationem administrationum suarum, & ad restituendum quidquid per eos restituendum fore judicaverint. Possintque etiam eadem auctoritate, omnes, qui bona Eremi minus legitime possident, ad ea restituendum cogere. Ac cum eis de fructibus eorumdem bonorum, & de summa pro illis exposita, prout juris fuerit componere.

Qui administrarunt bona Eremi cogantur ad reddendum rationem.

§.122. Item antiquiorem constitutionem confirmantes, ordinamus, ut quam citius fieri poterit, Eremus circumquaque eo modo, quo Eremitis opportunum videbitur, claudatur, unum solum aditum, & ingressum, aut duos ad summum dimittendo. Ubi abundanter pauperibus, & peregrinis eleemosynæ elargiantur.

Eremus claudatur, & inde pauperibus & peregrinis eleemosynæ dentur.

§.123. Item pro majori Fratrum Eremitarum quiete volumus, & definimus, ut Prior Eremi, qui post obitum, aut cessionem ejus qui in præsentiarum Prior est, in Eremo habitaverit, pro hospitibus, qui ad Eremum accesserint, mansionem, seu cellulam construere faciat, sic a cellulis Eremitarum divisam, ut Eremitæ quantum minus fieri possit, ab hospitibus molestentur, quæ tamen loco & forma, qua Capitulo Eremitarum visum fuerit, construatur.

Mansio pro hospitibus seorsum a cellulis Eremitarum construatur.

§.124. Item ordinamus & definimus, ut quicumque, aut devotionis gratia, aut alia quacumque de causa ad Eremum accesserint, sive sæculares viri, sive Religiosi fuerint, neque in choro, neque in cellulis, neque alibi, nisi in prima Ecclesiæ parte, & in loco hospitibus deputato, sine Prioris licentia non admittantur.

Nemo admittatur in choro, cellulis, vel alibi sine licentia Prioris.

§.125. Item statuimus & ordinamus, ut Eremitæ Monaci, ac Conversi, ipseque Eremi Prior, quotiens legitima causa, intentione redeundi, de Eremo exierint, teneantur etiam tempore quo extra Eremum permanserint, in jejuniis & abstinentiis, eamdem formam servare, quæ in Eremo custoditur, exceptis nonnumquam recreationis, aut non bonæ valetudinis, aut itineris defatigatione, aut alterius laboris causis, in quibus extra Eremum commorantes, cum Prioris licentia, non teneantur hoc custodire.

Eremitæ etiam extra Eremum abstinentias servare debent, si redire velint.

§.126. Item volumus, quod Eremitę, clausuram Eremi exire non valeant diebus & horis quibus servatur silentium, sine Prioris licentia. Nec liceat alicui Eremitarum, aut Monacorum, vel Conversorum, ultra sex, aut septem milliaria, procul ab Eremo decedere. Aut extra Eremum, vel etiam Fontis boni hospitium permanere, sine eadem licentia. Item volumus & definimus, ut nullus omnino Monacus, vel Conversus, qui in Eremo commoretur, possit ultra hospitium Fontis

Clausuram non exeant &c. neque soli ab Eremo recedant nisi ut hic.

tis boni, aut æquivalentem distantiam, ab Eremo solus recedere. Sed pro quacumque etiam administratione & necessitate, ultra eam distantiam, bini ire debeant, neque possit super hoc, ullo jure nisi per omnes Capituli voces dispensari.

Eremita non accepetur absque Capitulo.

§.127. Item ordinamus, & definimus, ut quotiens aliquis, seu laicus, seu religiosus, aut nostri, aut alterius Ordinis fieri Eremita, sive per se, sive per nuncium, aut literas petierit, neque Eremi Prior, neque aliquis Eremitarum, sub magna propriæ conscientiæ aggravatione, audeat suo consensu illi determinate respondere, sed ad Capitulum Eremi omnia referantur hujusmodi. Sine cujus Capituli licentia, sub eadem pœna, nemo ad Eremiticam vitam admittatur, aut ab ea expellatur.

Neque de Eremo ad alium locum invitus trahatur absque d. Capitulo.

§.128. Item ordinamus, ut nullus Monacus, aut Conversus, ex Eremitarum numero possit, neque a Generali Ordinis, neque a Priore Eremi, neque a quibuscumque nostri Ordinis Capituli Definitoribus, aut Visitatoribus, invitus de Eremo extrahi, aut inde amoveri, aut ad aliquem ejusdem Ordinis locum transferri, nisi cum consilio pariter, & assensu Capituli ipsius Eremi, sed inviolabiliter observetur Martini Papæ V. privilegium, hoc idem statuens.

Mendicantes ad Eremiticam vitam accedentes, in Eremo tantum officia & Prælaturas habeant.

§.129. Item volumus, ut Fratres ex Mendicantibus Ordinibus, ad vitam Eremiticam in nostro Ordine transeuntes, non obstante juris contraria dispositione, possint vocem in Capitulo, officia, & prelaturas in Eremo habere, non autem alibi, in nostro Ordine, hoc eis permittatur.

Eremita non cogatur Sacros Ordines, Prelaturę, aut visitationis munus recipere.

§.130. Item ordinamus, quod nullus, neque clausus, neque apertus Eremita, per aliquem nostri Ordinis Prælatum, aut Capitulum possit ad sacros aliquos Ordines, aut Prælaturas, in Eremo, vel alibi, aut visitationis munus suscipiendum, adstringi. Nulloque conscientiæ onere prægravetur Eremita, qui hujusmodi vocatus, accedere, aut assentire recusaverit.

Eremita qui & quando possit se recludere.

§.131. Item volumus, quod Monacus, aut Conversus Eremita, qui trigesimumquintum suæ ætatis annum perfecit, & per unum ad minus annum, post professionem nostri Ordinis, in Eremo permanserit, possit de licentia Capituli ipsius Eremi dumtaxat, sine alicujus alterius licentia in cellula sua se claudere, & ibi reclusorum more vivere.

Et quod sit immunis oneris administrationũ &c.

§.132. Ut autem reclusi Eremitæ attentius solo Deo vacare possint, volumus ut reclusi Eremitæ omnes, liberi & immunes sint ab omni onere conscientiæ, circa regimen, & administrationem rerum, tam spiritualium, quam temporalium ipsius Eremi, & locorum Eremo annexorum, & subjectorum. Et si eisdem sic expedire sibi videbitur, possint etiam, sine conscientię scrupulo, voci suæ, quam in Capitulo habere posset, aut aliquibus, aut in omnibus renunciare.

Missa celebranda & audienda a reclusis.

§.133. Item totius hujus Capituli auctoritate, clausis sive Monacis, sive Conversis Eremitis, non valentibus Missam celebrare, concedimus, ut possint plures simul in cellulis nihilominus separatis habitare, & ab aliquo similiter clauso cum illis habitante Missas audire, aut si etiam multum distantes habitaverint, aut alium clausum, aut ad Ecclesiam ad audiendas Missas accedere, & statim cum silentio ad cellam suam redire, quod si alterius clausi hujusmodi commoditas defuerit, volumus, ut ex apertorum numero aliquis ad reclusum, qui celebrare non potest, accedere quotidie teneatur, & in cellula ejusdem Missam celebrare, & Sacratissimum Christi Corpus, eidem recluso, quotiens voluerit ministrare.

§.134. Item volumus, ut clausi Eremitæ, prout quisque magis sibi congruere existimabit, cum Capituli Eremitarum licentia, possint aliquid eorum, ad quæ pro reclusione tenentur, sive circa Psalmodiam, sive circa pedum nuditatem, & alia hujusmodi, in aliquod aliud, aut æquivalens, aut majus permutare.

In quibus reclusi dispensentur.

§.135. Insuper, ne fervor spiritus, qui in aliquibus divina gratia esse solet, aliquorum tepiditate extinguatur, volumus, ut reclusus quisque possit vitæ observantiam arctiorem, atque austeriorem, in quibus sibi visum fuerit custodire, licentia a Priore quæsita, licet non obtenta: relaxare autem, absque necessitate, & expressa Superioris licentia non possit.

Asperioremq. vitam eligere possint.

§.136. Quod & de ceteris omnibus apertis Monacis & Conversis, intelligi volumus, qui quatuor annos post professionem nostri Ordinis, in Eremo vixerint.

Et etiam alii Eremitæ qui post professionem per annos quatuor in Eremo vixerunt.

§.137. Item antiquam constitutionem confirmantes, & de novo statuentes, ordinamus, quod non obstante aliqua contrarii juris dispositione, peculium Monacorum, & Conversorum nostri Ordinis, qui extra Claustrum, atque extra Ordinem ipsum obierint, Sacratissimæ Eremo applicetur, & ejus esse censeatur.

Peculium morientium extra claustra applicatur Eremo.

§.138. Insuper quoniam tam totius Ordinis nostri, quam Eremitarum constitutiones antiquiores, multa continere existimantur, quæ propter temporum mutationem, secundum præsentem vivendi consuetudinem, minus observari posse videntur, plurimaque in eis, aut confusa, aut minus cohærentia, invicemque contraria sunt; Propterea virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ut illi quibus per Capitulum Eremi, hoc onus injunctum fuerit, debeat infra triennium, & totius Ordinis, ipsius Eremi constitutiones, prout Spiritus Sancti gratia illis concesserit, corrigere, emendare, reformare, superflua aut inutilia resecando, inordinata ad ordinem redigendo, contraria moderando, & omnia in meliorem formam, & ordinem sub certis titulis in brevitate redigendo. Quæ habeant, ad Generale nostri Ord. proxime futurum Capitulum appræsentari, a quo cum fuerint confirmata, ab omnibus nostri Ordinis inviolabiliter observari, ac approbari debeant.

Ordinationes antiquiores reformentur

§.139. Item statuimus ac definimus, quod omnia hujus Capituli decreta, ac statuta,

Statuta Ordinis perpetuo observentur, & illis non derogetur, nisi ut hic.

tuta, inviolabiliter ab omnibus nostri Ordinis, in virtute sanctæ obedientiæ custodiantur. Neque possint infringi aut immutari, aut his aliquid contrarium determinari, nisi per dispositionem trium Generalium se continue subsequentium Capitulorum, quæ conformiter contrarium determinarent, aliter firma, & illibata permaneant.

Determinationes Cap. Eremi circa regimen Eremi & ejus locorum immutari non possint.

§.140. Quicquid autem per Capitulum Eremi, circa ea quæ ad Eremum, & loca illi annexa, atque subjecta pertinere videntur, in futurum determinatum, ac definitum fuerit, nullo modo possit immutari, aut infringi, vel indirecte impediri, sub magna propriæ conscientiæ aggravatione, neque eas valeat Ordinis Generalis, aut Eremi Prior, neque alii nostri Ordinis Definitores, sine Capituli totius Eremi consensu derogare.

In locis Observantiæ fiat oratio pro Sede Apost. & Papa.

§.141. Postremo statuimus ac definimus, ut in omnibus principalioribus hujus Congregationis locis, in quibus viget, aut in posterum vigebit observantia, teneantur omnes fratres orare pro Summi Pontificis, & Sedis Apostolicæ felicitate, & diebus ferialibus eos Psalmos & Orationes dicere, quæ antiquissima institutione, in Eremo dicuntur, eo modo, quo ibi dici consueverunt.

Hortatio ad orandum ubique pro Papa, & Ordinis Protectore.

§.142. Omnes propterea nostri Ordinis viros & mulieres hortamur, & admonemus, ut specialiter pro Leone Decimo Pont Max. Magnificoque fratre ejus Juliano nostri Ordinis Protectoribus, & benefactoribus præcipuis, continuas ad Deum preces fundere non omittant.

Fides danda transumptis hujus Bullæ, D. P. An. 1. die 4. Julii.

§.143. Ceterum quia difficile foret &c. Nullo ergo, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo tertiodecimo, quarto nonas Julii, Pontificatus nostri Anno primo.

III.

Rotæ Romanæ Auditorum privilegium, quod literæ Apostolicæ a quibuscumque Romanæ Curiæ Officialibus gratis pro eis expediantur.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

SEdis Apostolicæ providentia gratiarum juxta singulorum conditiones, & merita distributrix, illos prout æquum est, ulterioris favoris gratia, & amplioris retributionis præmio libenter prosequitur, quos potioribus meritis novit adiuvari, quique grata devotionis obsequia sibi studiosius impendere dignoscuntur.

Causa hujus Constitut.

§.1. Attendentes igitur operosæ solicitudinis studia, & assiduos labores, quos dilecti filii Collegium, & Capellani nostri causarum Palatii Apostolici Auditores, eorumque Locatenentes, pro nostro & dictæ Sedis honore, ac justitia personis ad Sedem ipsam ex omnibus mundi partibus confluentibus ministranda in causis coram eis pro tempore vertentibus, jugiter perferunt, & nulla exinde stipendia pro incumbentibus illis juxta eorum status decentiam, oneribus facilius preferendis percipiunt, ac propterea dignum censentes eis gratiosos favores, & opportuna commoditatis auxilia impendere.

Indultum expediendi literas Apostolicas gratis pro Auditoribus Rotæ.

§.2. Motu proprio non ad ipsorum Auditorum, aut Locatenentium, vel aliorum pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus singuli causarum Palatii hujusmodi Auditores, eorumque Locatenentes nunc, & pro tempore existentes, quascumque literas Apostolicas, tam gratiam, quam justitiam, seu mixtim concernentes, quas quilibet ipsorum Auditorum, & Locatenentium pro tempore duxerint expediendas, etiam si gratiæ hujusmodi tales fuerint, quæ etiam pro illis, qui juxta Rotulum nostrum, & pro tempore existentium Romanorum Pontificum familiarium, continuorum commensalium, de nostro, aut illorum mandato pro tempore ordinatum, gratis expedire consueverunt mandatum speciale, a nobis vel successoribus Romanis Pontificibus præfatis, ad effectum illas gratis expediendi necessarium foret, gratis ubique in singulis dilectorum filiorum Scriptorum, Abbreviatorum etiam de Majori præsidentia, Secretariorum, Solicitatorum, plumbique & registri Scriptorum, ac registratorum correctoris, & Procuratorum, Contradictarum, aliorumque Cancellariæ Apostolicę, ac Romanæ Curiæ Officialium quorumcumque, sine alicujus taxæ, aut emolumentorum etiam regalium solutione expedire possint & debeant.

Præceptum quod omnes Officiales gratis expediant.

§.3. Et nihilominus eisdem Scriptoribus, Abbreviatoribus, Secretariis, Solicitatoribus, Magistris, Collectoribus, Brevium Scriptoribus, Registratoribus, & aliis ad quos pertinet in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub excommunicationis sententiæ poena, quam si contra fecerint, eo ipso incurrere volumus, districte præcipimus, & mandamus, quatenus literas prædictas pro singulis ex Auditoribus, & Locatenentibus prædictis, quibusvis exceptione & dilatione, ac compositione cessantibus, libere expediant, & expediri faciant & permittant.

Deputatio executorum.

§.4. Quocirca Venerabilibus nostris Asculan. & Sign. Episcopis, ac dilecto filio in Alma Urbe & ejus districtu in spiritualibus Vicario generali, per Apostolica scripta Motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios præfatis Auditoribus & Locatenentibus, nunc & pro tempore existentibus, in præmissis efficacis defensionis pręsidio assistentes, faciant auctoritate nostra, statutum, ordinationem, pre-

preceptum, & mandatum predicta, firmiter observari, ipsosque Auditores, & Locatenentes, nunc & pro tempore existentes, illis pacifice gaudere. Contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Derogatio contrariorum quorumcumque.

§.5. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac Collegiorum hujusmodi officiorum juramento, confirmatione Apostolica &c.

Nulli ergo, &c.

D. P. An. 1. 15. Septemb.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo tertiodecimo, decimoseptimo Kalen. Octobris, Pontificatus nostri Anno primo.

IV.

De munere, auctoritate & privilegiis, Rectoris, & Reformatorum, Lectorumque, & Scholarium Studii generalis Almæ Urbis, & officio Bidelli.

De hujus Studii institutione, totoque ejus statu, vide sup. in Bonif. VIII. const. XX. Tom. III. Par. II. pag. 100. In supremę &c. *Et de hujusmodi generalium Studiorum privilegiis habetur etiam ultra ibi notata, in Conc. Trid. sess. 5. cap. 1.*

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Causa Constitutionis.

DUm suavissimos atque uberes fructus, quos viri literarum, scientia præditi in agro Domini in dies producunt, animo contemplamur, dumque quam utilis & necessarius, pro spiritualium, temporaliumque rerum in hac plena tenebri, & caligine vita regimine & directione salubris fit ipsarum literarum usus, sedula meditatione perpendimus, inter solicitudines varias, quibus pro injunctæ nobis desuper Apostolicæ servitutis officio prospere & feliciter exequendo, undique angimur, illam libenter amplectimus, quam in singulis Orbis partibus literarum studio vacare cupientibus illarum capessendarum occasio & commoditas ministretur: sed ut hoc in Urbe nostra votivos sortiatur effectus, eo propensior cura nos urget, quo Urbis ipsa Vicarii Christi in terris Regia, anteque ejus oculos semper posita, tamquam Apostolicæ Sedis validissimum firmamentum supra ceteras Orbis Urbes principatum obtinere dignoscitur: dignumque est, ut sicuti ejus excellentissima est conditio, sic etiam ipsius incolæ & habitatores in omni virtutum genere, & præcipue liberalium artium disciplina, quę ipsarum est nutrix & alumna virtutum, alios antecellat.

Bonifat. VIII. instituit Studium Urbis ut hic & in rubr.

§.1. Dudum siquidem felicis recordationis, &c. *Omittitur relatio Bullæ, quia eamdem legere est in loco superius indicato.*

Hic Pont. approbat.

§.2. Nos igitur irreparabilem lapsi nequidquam temporis hujusmodi jacturam ægreferentes: cupientesque sicut providum decet patremfamilias futuris temporibus consulere, hujusmodi supplicationibus inclinati, & certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium dictas prædecessoris literas approbamus & innovamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus. Decernentes omnia & singula in eisdem literis contenta, presertim quod de scholarium exemptione, immunitate, & aliis concessionibus, prærogativis, & gratiis in eis traditur, debere inviolabiliter observari.

Advocationis munus eis interdicit.

§.3. Et nihilominus hac irrefragabili, & perpetuis futuris temporibus valitura constitutione, statuimus, decernimus & ordinamus, ut ex nunc de cetero præter alios, qui necessarii fuerint in qualibet facultate Lectores, unus saltem in jure Canonico, & unus in Jure Civili Doctores, & unus in Philosophia, seu Medicina magistri, eminentis literaturę viri undecumque ad legendum in scholis publicis dictæ Urbis solitis temporibus & diebus, justis & honestis salariis, arbitrio pro tempore existentium Rectoris, & Reformatorum dicti Studii, juxta ipsorum Doctorum & Magistrorum qualitates, de Romani Pontificis licentia, moderandis & assignandis, per eosdem Rectorem & Reformatores, communi opportuna in hoc per eos adhibenda diligentia, annuatim conducantur.

§.4. Et nullus dictorum duorum Doctorum sic conducendorum, interim advocationis, aut præterquam domi si voluerit consulendo, quod jus aliud Curiæ vel Urbis prædictarum officium valeat exercere.

Lectorum munus indicat.

§.5. Sed tam ipsi quam ceteri omnes ad legendum in hujusmodi scholis, pro tempore conducti, solitis temporibus, & diebus, horisque ad id eis per Rectorem & Reformatores præfatos statutis, legitimo impedimento cessante, commissum sibi legendi munus obire, & post finitas lectiones per aliquod conveniens spatium, circulos in eisdem scholis tenere debeant. Et si quis ex eis non legitime impeditus a legendo cessaverit, quotiens id fecerit, totiens dupli ejus quod pro qualibet lectione constituto ei salario, ipsum attingere discernetur: & quod pro una, Bidellis sive nuntiis dicti Studii id legitime denunciantibus, & tribus reliquis quartis partibus fabricæ scholarum earumdem ex nunc applicamus, pœna mulctetur, & ei tradenda bulletta seu mandato, defalcandi & denunciandi, ac curam d. Fabricę habenti, juxta applicationem prædictam persolvendi.

Observantiam & curam Rectori & Reformatoribus committit.

§.6. Et quoniam inutilis hæc provisio de facili reddi posset, nisi sint qui ejus transgressores adnotent, & scholas ipsas solicite visitent, & frequenter, quod Rector cum duobus saltem dictorum Reformatorum, semel in mense, & pluries ubi cognoverint expedire, diebus atque horis variis, & incertis, ad ipsas scholas se personaliter con-

conferant, & eas, earumque lectores, dum legunt, dum tenent circulos, visitent, & si qua correctione, aut reformatione digna viderint, illa corrigant, & reforment, & unus ex eisdem reformatoribus seorsum, bis saltem in hebdomada, visitationis hujusmodi officium subeat per seipsum; & transgressiones, aut alia corrigenda vel reformanda, cum Rectore conferat & Collegis, ut eorum opera sic adhibita (super quo eorum & ipsorum cujuslibet conscientias oneramus) studium prædictum votivis proficiat incrementis.

Bidelli officium præfinit.

§.7. Bidelli vero, seu Nuncii præfati, aut eorum alter rotuli collationatam copiam habeant penes se, in quo scripta sint nomina omnium Lectorum, & qua quisque hora sit lecturus, & juxta illius ordinem & tenorem scholas circumeant. Festa Palatii consueta in scholis ante Cathedram, Doctoribus, & scholaribus nuncient, & si quem ex dictis lectoribus, suo loco abesse repererint, adhibito teste, illum adnotent, & in fine cujusque hebdomadæ, Notario dicti Rectoris, qui rem ad ipsorum Rectoris, & Reformatorum notitiam fideliter deducat, in scriptis tradant. Et si dicti Bidelli in præmissis negligentes fuerint, pro tempore existentem ipsius Studii Rectorem pro prima ejusdem Rectoris arbitrio, pro secunda vicibus salarii & emolumentorum omnium unius semestris, in dictam Fabricam convertendorum amissionis pęna mulctentur. Quod si tertio in similem inciderint negligentiam, officio Bidellatus hujusmodi perpetuo privati, & ad illud ulterius obtinendum inhabiles sint, illudque vacare censeatur eo ipso &c.

Privilegium fori & exemptionis Scholarium servari jubet.

§.8. Insuper inhibemus sub excommunicationis latæ sententię, & dupli ejus in quo læsio committetur, si extimationem recipiat, parti damnum vel injuriam patienti, ex nunc applicati, pœna, quotiens contraventum fuerit, ipso facto incurrenda. Dilectis filiis modernis, & qui pro tempore fuerint, dictæ Urbis Gubernatori, Senatori, Curiæ causarum Causæ Apostolicæ Auditori, ceterisque Curię & Urbis prędictarum, ordinariis & extraordinariis judicibus, ne super causis contra dictos scholares, seu eorum aliquem pro tempore motis, & Dohanarum ac aliarum gabellarum quarumcumque, etiam ratione portarum & pontium dictę Urbis exactoribas, ne in rebus & bonis ad dictos scholares, pro eorum studio hujusmodi insistentium usu pertinentibus, contra exemptionem & immunitatem prędictas, in ipsorum scholarium, seu alicujus eorum præjudicium directe vel indirecte, quovis quęsito colore quicquam facere vel attentare præsumant.

Curam istorum, Rectori & Reformatoribus delegat.

§.9. Quocirca per Apostolica scripta mandamus prefato Dominico Episcopo moderno, & qui pro tempore fuerit, dicti Studii Urbis Rectori, & prædictis modernis, ac pro tempore existentibus Reformatoribus, ut præmissa omnia & singula quantum ad eos attinet, observent, & quod alios cujuscumque status, gradus, & conditionis fuerint, faciat ipse Rector de dictorum Reformatorum consilio auctoritate nostra firmiter observari: transgressores, contumaces, & inobedientes quoscumque per censuram Ecclesiasticam, & alia juris de quibus sibi videbitur, opportuna remedia, appellatione quavis omnino remota, compescendo.

Cardinales Studii defensores deputat.

§.10. Venerabili vero fratri nostro Raphaeli Episcopo Ostiensi moderno, & qui pro tempore fuerit Collegii Venerabilium fratrum nostrorum dictæ Romanæ Ecclesię Cardinalium Decano, ac pro tempore existentibus, primo ex Presbyterorum, ac primo ex Diaconorum Cardinalium hujusmodi ordinibus, quatenus Rectori & Reformatoribus, Doctoribus & Scholaribus præfatis, quando & quotiens pro parte ipsorum, vel alicujus eorum fuerint requisiti, in præmissis efficacis assistant pręsidio defensionis, faciantque eos, & eorum quemque respective, auctoritate, facultate, exemptione, immunitate, & ceteris supradictis pacifice uti, frui, & gaudere, non permittentes ipsos per quoscumque desuper indebite molestari, perturbari, aut inquietari.

Executoribus obedientiam Rectoris præcipit.

§.11. Baricello quoque, Connestabilibus, Marescallis, & ceteris Curiæ & Urbis prędictarum executoribus quibuscumque, prędentibus & futuris, ut præfati Rectoris mandata contra quoscumque, tam personaliter, quam realiter exequenda, pręmissorum occasione, & auctoritate præsentium, de dictorum Reformatorum, vel saltem duorum ex eis consilio pro tempore decreta, solicite & fideliter exequantur.

Contrariis derogat.

§.12. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus dictæ Urbis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, necnon omnibus illis quæ dictus prædecessor in suis literis prædictis voluit non obstare, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus communiter, vel divisim a dicta sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem.

Audire leges pro intelligentia Canonum omnibus permittit.

§.13. Ceterum quia ob Curię nostrę in Urbe continuam residentiam frequens in eadem Urbe est Ecclesiasticarum personarum concursus, & modernis temporibus, pro clariori Canonum intelligentia legum cognitio non abs re esse dignoscitur, quibusvis Archidiaconis, Decanis, Plebanis, Præpositis, Cantoribus, & aliis Clericis sæcularibus, etiam personatus habentibus, ac Presbyteris, quibus leges audire sub excommunicationis sententia, & aliis pœnis, est a jure prohibitum, in studio Urbis hujusmodi dumtaxat, pro clariori dictorum Canonum intellectu, Leges, sine alicujus censurę, sive pœnæ incursu audiendi (factę commemorationis Honorii Papę III. similiter prædecessoris nostri, & aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis nequaquam obstantibus) auctoritate & tenore præmissis, ple-

plenam & liberam licentiam elargimur.

Nulli ergo &c.

D. P. An. 1. 5. Novemb. Datum Romae apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę millesimo quingentesimo tertiodecimo, Nonis Novembris, Pontificatus Nostri Anno primo.

V.

Reformatio omnium Officiorum Romanae Curiae in Sacro Æcumenico Concilio confirmata.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Procemium. PAstoralis officii divina providentia nobis injuncti vigil cura nos admonet, ut diligentis Patris familias exemplo, qui in agro suo bonum semen sparsit, & in Evangelio a Domino commendatur, Romanam Curiam hujus Sanctae Sedis Apostolicę, & Romanorum Pontificum peculiarem agrum justitię, ac prudentię sarculo nocentes quascumque herbas eruentes a zizaniis, quae inimicus homo superseminavit, & quę ambitionis,& avaritiae fonte irrigatae supra modum invaluerunt, purgemus, & emendatum reddamus, quod omni solertia & labore facere studentes dilectos filios Romanae Curiae Officiales, qui nimia superiorum lenitate, & mansuetudine, temporum quoque licentia abusi,& ut privatę suae commoditati, & avaritiae omnium malorum radici satisfacerent, honestatis, ac justitiae terminos praefixos jampridem transgressi fuerunt, & antiquas justasque officiorum suorum institutiones neglexerunt ad veterem legitimamque observantię lineam reducere statuimus.

Hęc reformatio fuit a Julio II. Nonnullis Cardinalibus demandata, & deinde a Leone, & toto Concilio confirmata.

§.1. Ac propterea, quae circa praemissa in futurum servare, & a quibus abstinere debeant clare aperteque ad omnes excusationes tollendas praescribere, gravioresque poenas, si quis ausu temerario adversus Constitutiones nostras fecerit, apponere volentes, Venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus per literas fe:re: Julii Papae II. Prędecessoris Nostri super ejusmodi reformatione editas deputatis executoribus ac aliis insuper, qui a nobis, praefato Julio, sicut Domino placuit, a medio sublato, divina favente Clementia ad summi Apostolatus apicem assumptis, & hanc per quam necessariam officialium Reformationem, quam idem Julius absolvere non valuit, sequi, & hoc approbante Sacro Concilio ad optatum finem perducere volentibus additi fuerunt, expresse mandavimus, ut juxta ordinem sibi traditum officiales, quibus per praefati Julii literas, quid in futurum servare deberent, declaratum & expressum non fuerat, ad tollendum eis omnes, quas praetendere possint, excusationes, vocarent, eisque & eorum juribus diligenter auditis, & omnibus cognitis moderationes Taxarum & emolumentorum, quas imposterum absque excusatione servare, & a quibus abstinere tenerentur, declararent, atque decernerent; Nobisque postmodum, & huic Sacro Lateranen. Concilio referrent, ut pro eorum inviolabili, ac perpetua observatione Apostolicae auctoritatis & Sacri Concilii munimine, & approbatione corroborarentur, prout in cedula octavę sessionis latius continentur.

§.2. Per quos Cardinales, ac eis adjunctos Praelatos diligenti investigatione adhibita & querelis contra Officialium excessus, in quibus peccare dicebantur, necnon ipsorum Officialium defensionibus auditis & examinatis, ac super his pluribus Congregationibus habitis, quibus nos pro majori parte personaliter interesse voluimus, & omnibus mature discussis, ac demum in Consistorio nostro secreto relatione facta, & in Congregatione Praelatorum palam, quae facta fuerant, recitatis, infrascriptas reformationes juxta eorumdem Cardinalium deputatorum moderationes, & taxarum reductiones, correctionesque, ac mandata, & prohibitiones ad Dei omnipotentis laudem, & nostrum & hujus Sanctae Sedis honorem, ac fidelium omnium relevamen, & exonerationem fecimus, quas in omnibus, & per omnia in posterum perpetuis futuris temporibus inviolabiliter & inconcusse, ac sine aliqua diminutione vel transgressione sub incursu poenarum in literis Julii Praedecessoris hujusmodi contentarum, & nostris sacro approbante Concilio in proxima praecedenti octava sessione lectis, ac publicatis expressarum, prout in illis continetur, servari volumus. Quae deinde publicata cum fuerit, servari praecipitur.

§.3. Ac si qui transgressores ejusmodi nostrarum ordinationum de praesenti fuerint, per eosdem Cardinales, ac eis adjunctos acerrime puniri volumus, ut illorum exemplo ceteri ab ejusmodi deterreantur excessibus. Sub poenis infligendis.

§.4. Qua quidem provisione nostra in futurum arbitramur, ut omnes Christifideles ad hanc Sanctam Apostolicam Sedem pro gratiis, & justitia veluti ad benignam matrem confugientes, postquam votis suis nulla indebita exactione vexati, satisfecerint, ad propria non sine summa hujus Sedis laude remeare valeant. Et ne quispiam licet absens callida Sollicitatorum fraude decipi, aut aliquo modo circumveniri possit, quanta pro unaquaque re mercedis summa Officialibus pro labore suo persolvi debeat, omnibus certum ac notum per infrascripta esse volumus. Lata, & Romam confugientes pro gratia, vel justitia consequenda a Sollicitatoribus non gravetur.

Magistri Caeremoniarum.

§.5. In primis quod cum Magistri Caeremoniarum hactenus ratione Pallii hujus Ecclesiae, cujus ratione Pallium dari consueverat, unum ducatum pro centenario summae, ad quam ipsius Ecclesiae fructus in libris Camerae taxati reperiuntur, hactenus capere consueverint, permittimus, quod ipsi de cetero pro traditionis dicti Pallii rogitu tres pro Ecclesia; cujus fructus ad quin-

quingentos, pro Ecclesia vero cujus fructus ad mille ducatos in libris Cameræ hujusmodi taxati reperiuntur, quinque, ab inde supra cujuscumque taxæ fuerint fructus Ecclesiæ, non ultra decem ducatos dumtaxat capiant. Pro creatione centum pro quolibet, pro obitu vero Cardinalium quinquaginta ducatos,& nihil ultra in utensilium vel aliis rebus inter ambos capiant. Pro creatione vero Ducis vel Capitanei aut Confalonerii S.R.E. recipiant, quod hactenus recipere consueverunt & non ultra. Cum Miles creatur vel assistens tres, ad unius Regis quotcumque numero fuerint, non ultra decem, a Principis aut Communitatis cujuslibet oratoribus ultra quinque ducatos etiam a sponte solventibus recipere non valeant. Atque ita demum si eos comitati fuerint; Quod si in præmissis deliquerint vel ipsos oratores comitati non fuerint, domus nostræ Magister ex provisionibus per depositarium nostrum eis solvendis emolumenta unius mensis retineri & sibi solvi faciat. Pro Ense vel Rosa ex consuetudine Romanæ Ecclesiæ Principibus tradenda per Romanum Pontificem antiqua servetur consuetudo. Pro juramento in manibus primi Diaconi Cardinalis per præsentes in Romana Curia promotos ad Ecclesias, & ad Monasteria consistorialia, seu per illos, quibus illa commendarentur prestando, præter duos ducatos cum dimidio alterius similis ducati nihil omnino exigant. Cardinalibus, & Prelatis celebraturis debita reverentia, & charitate assistant, eosque quid deceat, quid necessarium sit, quantum esse opportunum viderint, sincere admoneant sine aliqua mercede. Non possit quispiam de cetero, qui Episcopus sit, Magister etiam esse Cæremoniarum, sed statim cum hujusmodi officium obtinet ad Cathedralem Ecclesiam promovebitur, officium ipsum vacare intelligatur, qui tamen Presidens remanere possit de consensu nostro vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum, & voluntate Magistrorum pro tempore existentium. Ut autem sufficienter omnia & cum plena universorum satisfactione regantur, Ultramontanum alterum, alterum Citramontanum esse Magistros volumus in futurum, duosque substitutos idoneos retinere, ut Cæremoniarum peritiam capientes, qui in Cappella nostra & Curia serviant continue, idonei reperiantur sine tamen Magistrorum præjudicio, sed Clerici dictæ Cappelle existant cum honoribus & emolumentis consuetis, legatisque mittendis ad diversas mundi partes inserviant sine Curie detrimento. Pro exequiis Pontificis centum inter ambos, pro creatione vero ejusdem ducentos ducatos & vestes & funalia seu torcias Sacrificii dumtaxat capere possint. Ad exequias vero inferiorum Prelatorum & Oratorum unus eorum dumtaxat, & si vocatus fuerit accedere & duos ducatos, & quatuor funalia seu torcias, quæ in elevatione Corporis Christi accenduntur, dumtaxat habere & exigere non debeant. Et ut decentius officium eorum exercere, & commodius se substentare valeant Archipresbyteratum Ecclesiæ Sancti Celsi de Urbe, & unum Canonicatum, & unam præbendam ejusmodi, quorum fructus, redditus, & proventus & veros annuos valores haberi volumus pro expressis, eidem officio Ceremoniarum perpetuo unimus, annectimus & incorporamus. Ita quod cedentibus vel decedentibus moderno ipsius Ecclesie Archipresbytero, ac aliquo ipsius Ecclesiæ Canonico liceat eisdem Magistris per se, vel alium, seu alios corporalem Archipresbyteratus, Canonicatus, & præbendæ possessionem propria auctoritate apprehendere, & perpetuo retinere, illorumque fructus, redditus & proventus in suos, & Archipresbyteratus, Canonicatus, & præbende usus vel utilitates convertere, cujusvis licentia super hoc minime requisita. Non obstantibus Constitutione nostra de unionibus committendis ad partes, ac privilegiis & indultis Populo Romano concessis, & aliis contrariis quibuscumque.

Ordinatores Romanæ Curiæ.

§ 6. Circa Ordinandos ad ordines etiam Sacros, & Presbyteratus tam in Curia, quam extra, videlicet ultra quadragesimum miliarium ab Urbe, id quod a nobis in Pœnitentiariæ reformatione provisum est, per Ordinatores volumus observari. Et quoniam fraudes circa hujusmodi ordinationes re scilicet tam gravi & animabus periculosa, fieri accepimus, ut penitus male agendi occasio omnino tollatur, quascumque facultates quibusvis Prælatis in quorumcumque Venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium familiaritate degentibus concessas de promovendo familiares eorumdem Cardinalium penitus revocamus, ac illas & quascumque personas ad ordinandum per Predecessores nostros hactenus deputatas & per nos forsan confirmatas etiam cassamus, easque nullas atque abolitas esse decernimus. Et cum de istis ordinatoribus, & eorum extorsionibus, ac personis minus dignis per eos ordinatis quamplurimæ querimoniæ ad aures nostras quotidie pervenerint, de cetero unum dumtaxat Episcopum Ordinatorem in Curia esse volumus, morum nitore, & conscientiæ puritate conspicuum, qui ultra salarium ei a Camera Apostolica constitutum, pro qualibet persona, quam etiam ad plures simul Ordines promoverit non ultra Carlenum unum pro candelis capiat; & Constitutionem præfati Julii Prædecessoris super hoc salubriter editam innovamus, & per eumdem ordinatorem inviolabiliter observari mandamus. Unum vero alium Episcopum seu Archiepiscopum dumtaxat timorate conscientiæ & sufficientis doctrinæ, esse volumus, qui promovendos ad ordines hujusmodi examinare debeat assistente uno Notario Cameræ Apostolicæ, vel ipsius Notarii substituto, vel Notario altero, qui depositiones Testium per examinandum productorum in scriptis redigere, & mandatum solitum manu propria examina-

natoris subscriptum per Examinatum Ordinatori presentandum subscribere, & pro mandato hujusmodi pro qualibet persona examinata, videlicet pro mandato unum, & pro prima Tonsura alium, & pro quatuor minoribus simul, unum, pro Subdiaconatus alium, & Diaconatus alium, & pro Presbyteratus Ordinibus reliquum Carlenos Cancellarię dumtaxat recipere. Examinator vero pro hujusmodi mandati subscriptione unum Carlenum ultra salarium ei a dicta Camera constitutum habere debet. Et ut omnes in Romana Curia tam literarum Sacrę Pœnitentiariæ, quam supplicationum per nos seu Romanum Pontificem pro tempore existentem, ac de nostro seu Romani Pontificis pro tempore existentis mandato signatarum vigore ordinandi ad Ordines rite promoveantur, statuimus & ordinamus quod tales ordinandi in dicta Curia, Clericis Romanis dumtaxat exceptis, per examinatorem examinari, & per ordinatores supradictos ordinari debeant, alias in dicta Curia Examinantes & ordinantes, ac ordinati crimen falsi, ac penam ducentorum ducatorum auri dictæ Fabricę Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe applicandorum eo ipso incurrant.

Protonotarii.

§.7. Statuimus, & ordinamus quod Sedis Apostolicæ Notarii perpetuo deinceps futuris temporibus commune Monasteriorum, quorum fructus ducentorum ducatorum auri de Camera secundum communem extimationem valorem annuum non excedunt & quę per supplicationem expediuntur pro singulis decem ducatis valoris expressi dimidium ducatum usque ad primum centenarium, & pro secundo centenario unum ducatum recipiant. Ubi vero Ecclesia seu Monasterium vigore cedulæ Concistorialis expeditur, sive per Cameram, sive per Cancellariam semel dumtaxat jura sibi debita capiant, & si forte taxa, ad quam fructus Ecclesiæ sive Monasterii in libris Cameræ taxati reperiuntur ob exilitatem, vastationem, vel aliam quamcumque causam per nos vel successores nostros pro tempore reduceretur juxta reductionem ipsam percipiant. Clerici autem ipsorum Notariorum nihil a partibus ob expeditiones prædictas exigant, sed eis per dictos Notarios quibus inserviunt, satisfiat. Officium eorum in Cancellaria nostra juxta antiquum morem & observantiam & Constitutiones eorum exerceant diebus Cancellariæ deputatis, horis convenientibus conveniant, & se præsentes exhibebunt usque ad finem Cancellariæ. Incumbentia ad eorum officium non dimittant sed cum omni solertia & diligentia exerceant.

Clerici Cameræ.

§.8. Clerici septem Cameræ Apostolicæ Cappellani nostri eorum antiqua & justa emolumenta capiant absque querela sed moderate, prout decet ex quibuscumque expeditionibus Ecclesiarum, Monasteriorum, & Prioratuum in libris Camerę taxatorum etiam retentionum pro minutis eis debitis. Pro devoluto autem nihil capiant etiam si literę Apostolicæ desuper pluries eadem vacatione durante, pro eadem persona, etiam sub diversis datis expediantur, unica solutione contenti sint, sed loco devoluti tres pro centenario annatarum & communium eis per nos concessos, & in recompensationem dicti devoluti de annatis vere debitis tempore vacationis non autem speratis vel eventualibus, quæ evenientes casu dumtaxat exigi possint. Idemque in reliquis juribus eis debitis servari volumus ut ante conditionis eventum vel fructibus vere debitis peti non possint; sed obligatio principalis cum cautione sufficiat, & pro gratiis faciendis tam communium quam annatarum non ultra quam ad rationem decem pro centenario a quibuscumque personis cujuscumque qualitatis & dignitatis preterquam a S.R.E. Cardinalibus, a quibus nihil capere possint,

Notarii Cameræ Apostolicæ.

§.9. Notariorum vero Camere Apostolicæ hęc sint emolumenta videlicet, pro obligatione cujusvis Ecclesiæ, vel Monasterii recipienda, cujus fructus ab uno ad Quingentos usque, in Camera taxati unum, & a Quingentis usque ad mille florenos inclusive duos, exinde pro millenario quolibet unum, florenos similes & grossum unum Turonen. capiant, pro examine unius testis, grossum unum, pro registratura litterarum Apostolicarum, que in eadem Camera registrabuntur, si Bullæ viginti quinque versus seu lineas non excedant, quinque, si excederent, pro quibuscumque decem versibus Carlenos duos. Si literę super provisionibus consistorialiter expeditis sub una, Duos, sub pluribus Bullis cum conclusionibus in forma Cancellariæ expediri solitis tres Florenos capiant. Pro exemplis, sive Copiis Bullarum, ex registris ipsius Camerę sumendis quinquaginta versuum summam non excedentibus, grossos septem; si excedant pro quibuslibet duobus foliis grossum unum. Et ut literarum hujusmodi expeditiones procurantium indemnitati & commodo consulatur, volumus quod Notarii antedicti eis, qui annatas & alia jura Camerę pro expeditionibus debita persolverint, quietantiarum & liberationum instrumenta super solutionibus per eos factis intra triduum juxta antiquam consuetudinem, mercede solita recepta, in forma antedicta habere compellantur, seu per eos non stet quominus quietantias ipsas partibus tradant, non scribatur per substitutos tantum; Bullas ratione quarum annata seu alia jura solui debent Camerę Apostolicæ, & illas quæ concernunt interesse dictæ Cameræ, aut Sedis Apostolicæ quomodolibet sub pænis in Bulla reformationis contentis. Bullę registratæ auscultentur per unum ex Notariis dictę Camerę, videlicet per Men-

sarium, qui in signum Auscultationis manum apponere in Registro, & de mala auscultatione teneri debeat. De restitutis servetur consuetudo capiendo unum grossum pro unaquaque Bulla, idest pro quolibet plumbo, & non ultra. Resignationes Beneficiorum in albis non scribant, nec secrete teneant, sed infra Quindecim dies in libro scribere teneantur juxta mandatum præfati Julii Prædecessoris alias factum, & in dicta Camera registratum, quod innovamus, ac etiam observari mandamus in ceteris, excepto dicto termino quindecim dierum eis dato ex legitima causa præter ipsius formam. De obligationibus aut pro Monasteriis vel Ecclesiis idem servare teneantur sub præmissis pænis. De cetero emolumenta eis debita tam ratione examinis promovendorum etiam ad sacros Ordines, quam registrationis Bullarum & alia quecumque inter se pro certo pretio aut alias quovis modo arrendari non possint sub simili pæna. De emolumentis pro ordinatis percipiendis in totum per eos ordinationi per nos factæ in Capitulo circa ordinatores per nos facto sint contenti, & ulterius aliquid exigere non debeant sub dictis pænis. Et pro unaquaque materia ex supradictis, quę superius non esset in specie expressa, tamen dependeret ab eis, possint capere, prout supra est expressum a simili, dummodo nullo casu non expresso capiant ultra unum Ducatorum.

Rota.

§.10. Causarum sacri Palatii Auditorium, quo lites & controversiæ undique ex Christianis confluunt rectum, sincerum, & purum in primis esse ac optimæ famę titulis insigniri debet, ne unde universis non magis Judicii discrimen, quam morum disciplina & exemplum sumitur, alicujus forte criminis suspectione infectum, aut culpa coinquinatum inveniatnr, cum ut omnium verbo dici solet, omnis plane vitii nota carere debet, qui in alium sententiam dicere paratus est. Enim vero qualem esse justitiæ effigiem congruit, pudicam, constantem, severam, inflexibilem, non precibus, non pretio, non gratiæ obnoxiam, non blanditis, non minis a recti tramite deviam, tales & ejus esse ministros decet, Quo circa dilectos filios Cappellanos nostros, qui Rotæ sacri Palatii Tribunal regunt, in Domino hortamur, ac per viscera Misericordiæ Dei nostri astringimus, & mandamus, ut judicandi munus sibi commissum, pie, sancte, incorrupte, & sine nota exerceant, saluberrimas Constitutiones, & summorum Pontificum extravagantes circa ipsorum officium jampridem editas accurate observent, easque cum audientiarum initio ex laudabili consuetudine quotannis leguntur, attente audiant, & auditas efficaciter observent. Quibus quidem cum omni sagacitatis solertia, atque industria non sine insigni puritate, & integritate precipua obsequantur sub pænis in eisdem Constitutionibus, & extravagantibus, & insuper in dicta Reformatione Julii Secundi contentis si contravenerint, innovandi quidem illas, & corrigendi, supplendique, ac extendendi locum relinquentes, prout ex temporum varietate, occasione, aut necessitate nobis, & huic sacro Lateranen. Concilio expedire visum fuerit.

Pœnitentiaria.

§.11. Nec minus ad Pænitentiariæ Officium oculos dirigentes, in quo morum censura, & animarum salus precipue vertitur, cum per ejus Officiales etiam quædam taxæ literarum, quæ expediuntur, ultra solitum auctæ dicantur ipsius exercicitium his regulis circumscribimus. In primis Majoris Poenitentiarii, qui pro tempore erit, cum sit Regentem, & Auditores, ac ceteros Officiales tum sui exemplo, tum congruis monitis, & severitate opportuna intra honestatis terminos continere, & ut a tempore felicis recordationis Sixti Papæ V. Prædecessoris nostri concedi non consuetis abstineant, providere, & Officium suum per se vel regentem aut locumtenentem suum in omnibus & singulis casibus juxta facultates a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris concessas exercere possit. Corrector autem, & Auditor Poenitentiariæ supplicationes super materiis non permissis & antiquitus per ipsum Officim concedi non solitis, etiam a Regente signatas, omnes omnino signaturas & concessiones, quæ scandalosæ, Insolitæ, vel minus expedientes videbuntur, ac taxationes literarum præter antiquum ordinem, & nostram modificationem factas sub excommunicationis sententia non permittant, sed illas vel omnino retineant, vel reijciant nisi aliud summo Poenitentiario expresse visum fuerit, & de ejus voluntate manifeste appareat. Et taxę quidem antiquæ usque ad ipsius Sixti Prædecessoris tempora exigi solitæ juxta Bullam reformationis Felicis Recordationis Iulii PP.II. Prædecessoris nostri, & moderationem nostram sub poenis, & ab illo, & a nobis positis observentur. Materiæ autem, quarum major est abusus, & major multo querela ad nos prolata est, & particularius exprimendæ, & specialiter hiismodis inhibendæ, sunt visæ ubi Religiosus legitimæ ætatis fuerit, & ultra annum in Religione permanserit, & asseruit se habitum suscepisse & professionem per vim, vel metum emisisse, ad effectum ut ad sæculum redeat, & habitum deponat, & super hoc declaratoriam petat de cetero præsente in Curia, si committatur in Curia, alicui Prælato committatur cum clausula vocato Generali, vel Procuratore Ordinis; Si vero in partibus, Ordinario cum clausula vocato Provinciali, seu Guardiano, vel custode Conventus in quo impetrans degebat, & alias facta commissio non teneat; In foro vero conscientie sine clausula vocatis, & literis laniatis dumtaxat expediri possint. Cum aliquis per membri mutilationem, vel homicidium commissum irregularitatem non

non incurrisse declarari petit, ac ex supplicationis tenore, vel casus narratione apparet eum de jure ab irregularitate non excusari, licet clausula illa apponatur: Mortem aliter evitare non valens supplicatio ipsa nulliter signetur. Super Beneficio quocumque modo simoniace obtento non concedatur absolutio, & dispensatio, nisi eo modo, quo in facultate sibi Apostolica auctoritate concessa continetur, & si fructus fuerint male percepti literæ mittantur ad Datarium, prout hactenus mitti consueverunt. Et cum per Officium prædictum detur licentia promovendi Clericos ad sacros Ordines extra Romanam Curiam, ipsique Clerici promovendi hujusmodi licentia abutantur, & extra muros Urbis per aliquem Antistitem promoveri procurent, ad hujusmodi abusum tollendum statuimus & ordinamus quod de cetero in literis, per quas datur licentia promovendi extra Curiam, ponantur hæc verba, videlicet extra Romanam Curiam in locis ab Urbe per Quadraginta milliaria ad minus distantibus. Si vero in Romana Curia detur talis licentia, tunc in literis licentię hujusmodi ponantur hæc verba, videlicet: quod promovendi non possint examinari, nec ordinari, nisi per examinatorem, & ordinatorem per nos Romanum Pontificem pro tempore ad id deputatos. Et si falso juratum fuerit super existentia Beneficii, quod ordinandus se obtinere asserebat, & quod non obtinebat, aut in rerum natura non erat, aut quod ficte per amicos sibi commodatum fuerat, tunc etiam promoto ratione talis juramenti, & testes qui taliter perjuraverint non dispensetur per literas Pęnitentiarię, nisi in illis ponantur hęc verba, videlicet; quod ille, qui sic dolose promotus fuerit ab executione Ordinum saltem ad Biennium suspensus existat, & alias pęnitentia salutaris sibi injungatur, & nihilominus de perjurio hujusmodi puniri valeat, dicta absolutione non obtinente. In secundo simplici Consanguinitatis, vel affinitatis gradu dispensare non possint. Res graviores & importantiæ majoris juxta antiquum morem & laudabilem institutionem ad Datarium remittant. Corrector Poenitentiariæ, vel Doctor sit, vel saltem in altero jurium peritus juxta constitutionum formam, antiquarumque Reformationum. Scriptores Constitutiones antiquas ad unguem servent, & nemo deinceps in Poenitentiaria scriptor admittatur, qui Clericus non sit vel Celebs Matrimonio non obligatus nec minus Vigintiquinque annis natus, nisi ex Apostolica dispensatione aliter concessum fuerit. Procuratores Poenitentiariæ unica media taxa sibi ex Constitutione Officii competente contententur, nec partes in ullo plus gravent, nec prohibitas materias & insuetas expediri procurent, nec item a partibus plusquam pro expediendo negotio necessarium fuerit, extorqueant; duorum mensium poena pro prima vice, pro secunda sex a summo Poenitentiario mulctentur; Si tertio item erraverint, Officio priventur eo ipso. Et ut omni dolo penitus occurratur, Procurator de prætio per eum in expeditione soluto Regenti, per Testimonium partis faciat fidem, & instar sollicitatorum literarum Apostolicarum, verum totius expeditionis impendium propria manu implicatum scribat talibus verbis — Expedita per me N. Procuratorem &c. exposui tantum. Hoc nisi fecerit, privationis Officii poenæ subjaceat. Et quilibet deinceps quando ad Officium recipietur, ita se accurate & sine fraude facturum sub dicta poena juret. Supplicationes contra rei veritatem, & casuum contingentiam, & informationes habitas de partibus falsum narrando ad hoc ut negotium expediatur, & parte instante sub simili poena non forment, vel scribant. Horum transgressores ipso facto mulctentur, & Officio quo se indignos reddiderunt, careant.

Sequuntur Taxæ Scriptorum Officii Sacræ Pœnitentiariæ pro Dispensationibus Matrimonialibus & primo in Quarto gradu.

§.12. De Matrimonio contrahendo, sive ignoranter contracto, sive consumato in quarto Consanguinitatis, vel Affinitatis gradu Turonen. septem. De scienter contracto, sive consumato, sive non, in Quarto Consanguinitatis augetur taxa ratione absolutionis a generali excommunicationis sententia eis impendenda de duobus, & sic taxatur ad novem. In Tertio gradu de contrahendo sive Consanguinitatis, sive Affinitatis taxatur ad quatuordecim. De contracto vero in eodem gradu ignoranter, sive consumato, sive non, etiam Quatuordecim. Si vero scienter sit contractum, & consumatum propter absolutionem ratione sententiæ excommunicationis injungendam, hujusmodi taxa de duobus augetur, & taxatur ad Sexdecim. Et supradictę Materię expediuntur per Officium Poenitentiariæ indifferenter vel de contrahendo, aut contracto, sive scienter, vel ignoranter literis semper apertis. Si componitur cum Datario Romani Pontificis pro tempore existentis, excepto in Quarto de contrahendo, & de ignoranter contracto & consumato, vel scienter contracto & non consumato, quæ ad Datarium mitti non consueverunt, & in quarto scienter contracto & consumato. In secundo gradu de contracto sive scienter, sive ignoranter consumato, vel non consumato. In secundo Affinitatis gradu conceditur in foro conscientiæ tantum, & committitur Confessori, & sunt literæ clausæ, & hoc solummodo, quando negotium est penitus occultum & quando provenit ex actu fornicario, & taxatur ad viginti. In Primo Affinitatis gradu non datur per Poenitentiariam dispensatio super primo gradu dumtaxat, nisi in foro Conscientiæ tantum, ut puta si impedimentum hujusmodi sit penitus occultum, & proveniat ex actu fornicario, & additur in fine literarum, præsentibus laniatis, & taxatur ad Vigintiquatuor. De declaratoriis

riis super præcedentibus gradibus. Literæ declaratoriæ solent expediri, videlicet, super primo, & tertio, vel secundo, & tertio, seu super primo, & quarto, vel secundo, & quarto gradibus ex eodem stipite provenientibus, solentque taxari ad septem. De declaratoriis super quarto gradu, sive consanguinitatis, sive Affinitatis cujuscumque qualitatis existant, videlicet, de contrahendo, sive de contracto, sive scienter, sive ignoranter expediuntur in forma, & taxantur ex integro Matrimoniales ad septem. Si vero occurrerint aliqua divortia præmissis, aut aliis subsequentibus impedimentis obstantibus taxantur ad septem, si tales indigeant aliqua absolutione, tunc augetur taxa die duobus ratione absolutionis, & sic taxatur ad novem. De publica honestate, notandum est, quod de contrahendo de publica honestate, seu de ignoranter contracto, sive consumato, sive non, publica, inquam, honestate, ex primo, duodecim, aut secundo, decem, vel tertio gradibus, proveniente, taxatur ad octo. Et si tales prædicti impliciti impedimentis scienter contraxerint, & consumaverint, tunc taxa augetur de duobus occasione absolutionis illis impendendæ, & sic taxatur ex primo ad quatuordecim, aut secundo ad duodecim, vel tertio gradibus prædictis ad decem. Et si hujusmodi impedimenta videlicet publicæ honestatis justitiæ ex quarto gradu proveniant, tunc taxa ordinaria est ad septem, & est considerandum, quod si scienter contraxerint, & consumaverint, augetur etiam taxa ratione illius absolutionis de Turonen. duobus, & sic taxatur ad novem. De cognatione spirituali, est sciendum, quod de contrahendo in cognatione spirituali, quæ fit inter levatos, seu de ignoranter contracto, seu consumato, sive non, in eodem impedimento semper taxatur ad quatuordecim; & si tales contraxerint scienter, aut consumaverint, tunc ratione scientiæ, & absolutionis ab excessibus injungendæ hujusmodi taxa augetur de duobus, & taxatur ad sexdecim. De absolutionibus ab homicidiis. Si Presbyter, aut alias in sacris constitutus ordinibus ejus invasorem vim vi repellendo, & se defendendo, nec alias mortis periculum evadere sperans, si petierit ad cauthelam absolvi, & cum eo dispensari, aut alias ad Beneficia habilitari, taxatur ad decem & octo. Declaratoria super homicidio; Si tales voluerint per viam declaratoriæ cum suis limitationibus juridicis, taxatur ad sex. Et si hujusmodi homicidia non possint declarari, & si partes petierint per viam absolutionis, ex quo non licet declarare, aut quia dederunt operam rei illicitæ, aut quia alias aufugere potuissent, taxatur ad triginta. Presbytericidium autem taxatur ad sex. Pro illo vero, qui interfuit bellis, decem & octo; & si velit super infamia, ad viginti, & si vult ad quæcumque Beneficia alias rite obtenta, ad decem & octo.

De commutationibus Votorum.

§.13. Commutatio voti Religionis simplicis in foro conscientiæ tantum taxatur ad duodecim, Liminum vero Apostolorum, decem, Sepulchri autem Dominici, etiam ad decem, Sancti Jacobi in Compostella, similiter ad decem, & literæ mittantur ad Datarium; non tamen super voto Religionis. Prorogatio autem votorum hujusmodi legitima causa subsistente conceditur ut plurimum ad Biennium, & taxatura ad quatuor. Commutatio jejuniorum, taxatur etiam ad quatuor, alterius vero abstinentię, quę subsistente causa servari non potest, ad quatuor, commutatio ultimæ voluntatis, ad duodecim, participatio, ad quatuor.

Dispensationes, seu Illegitimorum, & Spuriorum legitimationes.

§.14. Officium Pœnitentiariæ cum illis dispensat in prima forma tantum, videlicet, omnes, & sacros Presbyteratus Ordines, & unum beneficium Ecclesiasticum, etiam si illi cura immineat, taxatur ex antiqua consuetudine ad sex, & si tales ob eorum merita uberiorem petierint gratiam, datur ad aliud beneficium, taxatur ad septem. Si vero tertio, & ultimo illis aliqua gratia fiat, conceditur ad tertium beneficium cum suis consuetis clausulis, & taxatur ad decem; Et si tales illegitimi tacito hujusmodi defectu aliquid detentaverint, videlicet se ad aliquos Ordines præmisso defectu tacito promoveri fecerint, tunc augetur prima forma de uno Turonen. ratione absolutionis impendendæ ab excessibus hujusmodi, videlicet, ad unum, & si cum illis Ordinaria auctoritate dispensatum fuerit, ut est solitum, ad primam tonsuram videlicet, & quatuor minores Ordines, nec non ad unum simplex Beneficium, tunc si datur de uberiori videlicet, ad secundum Beneficium cum debitis limitationibus suis consuetis, taxatur ad decem; Si vero tales petierint ad tertium, cum quibus similiter eadem auctoritate ordinaria, primo, & deinde secundo Apostolica auctoritate successive dispensatum fuerit, prout in suis solitis formis, taxatur ad decem; Et si tales illegitimi secum dispensari petierint, ut obtinere possint Beneficia, alias per eorum genitores obtenta cum suis debitis limitationibus conceditur, videlicet, dummodo in eisdem Beneficiis genitoris immediatus non succedat, nec in Alteris ministerio cum illis concurrant, & taxatur ad sex.

De promotis & promovendis.

§.15. De promovendo ad Ordinem Subdiaconatus in sextodecimo, taxatur ad decem. De promovendo vero ad hujusmodi Ordinem Subdiaconatus in decimo octavo, ad sex. De promovendo vero ad Ordinem Diaconatus in decimoctavo, ad decem; Si vero in decimonono ad hujusmodi Ordinem Diaconatus, ad sex. Licentia promovendi ad Presbyteratus ordinem in vigesimotertio, vel cum primum vigesimumtertium annum attigerit, taxatur ad duodecim, ad hujusmodi autem ordinem in vigesimoquarto, ad sex. Licentia pro-

movendi a quocumque Antistite extra Romanam curiam residente, ad duodecim, & extra tempora a jure statuta, ad decem, a quocumque ad primam tonsuram, ad sex. Licentia promovendi a viciniori suo ordinario ad sex. Absolutio pro promotis minoribus annis, sive ignoranter, sive scienter, ad septem. Absolutio pro promotis absque literis dimissorialibus, ad sex. Ad fictum titulum, ad septem. Relaxatio juramenti ad effectum agendi dumtaxat, & non excipiendi, ad septem. Absolutiones ab injectione, ad sex, etiamsi in loco sacro. Laicidium taxatur ad tres.

De Confessionalibus.

§.15. Confessionalia taxantur ad Sex. Sed si concedantur Religiosis sine licentia Superioris, ad duodecim, alias cum limitationibus consuetis, & juxta facultates eis concessas, ad quatuor, & quando hujusmodi solum conceduntur ad quinquennium, tunc taxantur ad duos. Altare portatile, ad octo. Licentia celebrandi in locis interdictis, ad sex. Licentia eodem tempore interdicti recipiendi Ecclesiastica Sacramenta cum suis etiam limitationibus, ad sex. Licentia etiam eodem tempore interdicti seppelliendi, ad sex. Lacticinium taxatur ed sex. Licentia dicendi horas secundum Romanæ Curiæ usum taxatur ad sex. Licentia hujusmodi horas anteponendi, & postponendi urgenti tamen, & subsistente causa legitima, ad sex. Licentia celebrandi ante diem circa tamen diurnam lucem, ad duodecim. Licentia celebrandi ubique, ad novem. Licentia celebrandi in aliena Diœcesi, ad sex. Licentia de Monasterio ad Monasterium, ad quatuor. De ordine ad ordinem dummodo in eo par, vel arctior vigeat observantia regularis, ad duodecim; pro translatis de facto ad latiorem, ad viginti. Si vero tales volunt esse capaces administrationum, dummodo detur, nisi per Signaturam Papę fuerit data translatio sine spe beneficiorum, ad triginta. Licentia standi extra Monasterium de sui superioris licentia, & ea durante ex legitimis causis, ad duodecim. Licentia exeundi tempore infirmitatis, ad duodecim, & si præcedentibus licentiis addatur assistentia judicum, ad sex. Licentia celebrandi in Cappella cum aliquo Altare portatile, ad duodecim. Licentia ingrediendi Monasterium Monialium etiam Sanctæ Claræ quater in anno, dummodo non pernoctent, duodecim.

De Simoniis.

§.16. Absolutio a Simonia, ad sex, cum dispensatione super irregularitate, ad decem & octo, & si cum retentione ad viginti, & si cum rehabilitatione ad alia obtinenda, ad triginta. Si in evidentem utilitatem, dummodo census annuus non transcendat ducatos quinque, ad septem. Pro Hęticis Scismaticis, filiis, aut nepotibus Marranorum nuncupatorum taxantur secundum eorum petitiones, & moderantur pro arbitrio ejusdem correctoris hujusmodi taxæ, videlicet, pro Laicis ad vigintiquatuor, & pro Clericis volentibus promoveri, & Presbyteris ad triginta sex, & mittantur literæ ad dictum datarium. Et omnes alię materię, quæ expediuntur per Pœnitentiariam de speciali, ad sex, & de speciali, & expresso, ad duodecim. Postremo cum alii plures casus in dies emergant, juxta & ad rationem præcedentium per ejusdem officii correctores taxæ moderentur, & officium ex sua benignitate, & clementia, & sępissime ut plurimum taxarum rigorem temperet, & præcipue, ac signanter pro præsentibus, ac miserabilibus personis etiam hibernicis, ita quod illis prout eorum paupertas, indigentiaque expostulet, & requirat, diligentissime subveniatur.

Pœnitentiarii Minores.

§.17. Pœnitentiarii Minores, in quorum negligentia, fraude, vel imperitia apertum, & grave periculum est animarum, ne pariter cum se adeuntibus in gehennam ruant, ab intollerabili abusu, & perversa licentia revocandi, & intra pudoris, ac modestiæ septa coercendi sunt. Nemo igitur ex eis nisi plane sufficiens, & qualitatibus per Constitutiones requisitis pręditus ad officium de cetero recipiatur, & ex omni quidem natione hoc. Si qui forte ex præsentibus non erunt tales diligenti per Majorem Pęnitentiarium examine habito, vel removeantur omnino, vel per annos aliquot quantum expedire visum fuerit ab exercitio hujusmodi suspendantur, & si deinceps contigerit aliquem non idoneum eligi, etiam si mandatum habeat a nobis, vel successoribus nostris Romanis Pontificibus importunitate extortum, tamen illum Pœnitentiarius major admittere non teneatur, nisi nobis vel successoribus prædictis ante consultis. Abstineant iidem a vilibus & sæcularibus exercitiis, ne dum pecunię studeant, & sordidis inhiant lucris animam turpi & infræna aviditate commaculent, habitu, verbis, incessu debitam gravitatem prædecessorum suorum referant & observent, pauperes non aversentur, nec confitentibus præter modum succenseant, sed patienter auditos in optimam spem Dei misericordiæ erigant, nec pecunias pro Missis celebrandis ab eis recipiant, nec quidquam omnino ab eisdem petant, vel exigant sub excommunicationis pœna, & privationis, sed oblata sibi in fine Confessionis qualicumque eleemosyna contenti existant, a casibus eis non permissis confitentes minime absolvant, & in publice Pęnitentibus absolvendis antiquas consuetudines, & ritus severe observent. Substitutos præter paucos illos, qui pro linguis, & nationibus variis assidue necessarii sunt, nullo pacto deputent, nisi in principalibus Festis, & Ebdomada Sancta, quorum tamen deputatio fiat ante per mensem, & approbentur primum per ipsorum Priores, & Prælatos, deinde per Collegium Pœnitentiariorum. postremo per majorem Pœnitentiarium, nec nu-

numero sint ultra sexaginta. Verum si turbę multitudo, aut necessitas aliqua dictet requirente Collegio Pœnitentiariorum possit a majori Pœnitentiario augeri numerus usque ad centum, a quibus tamen Pœnitentiarii nil exigant, sed parte tertia, vel quarta eleemosynarum, prout substitutis videbitur, sponte oblata sint contenti, quæ quidem in aliqua certa capsa pro usu, & necessitatibus Domus Pęnitentiariæ ponatur, si secus fecerint, suspensionis, & triplici Fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe inferendæ pœnæ subjaceant. Substitutis autem pęna superius in Pęnitentiariis expressa suspensionis, & remotionis ab exercitio irrogetur, si a confitentibus quidquam petere, aut pro Missis dicendis aliquid etiam a sponte offerentibus recipere ausi fuerint. Et ne illius ignorantiam prętendere valeant, eis per eosdem Pęnitentiarios in eorum deputatione sub eadem pęna significari debeat. Pęnitentiarii solitas Congregationes non intermittant, sed Missa summo mane de more audita ad conferendum inter se super occurrentibus conscientiæ casibus conveniant, itaut peccator nullo verbo, signo, vel nutu manifestetur, nec interim aut abesse aut confessiones etiam audire præsumant sub suspensionis pœna. Tanto tempore in sedibus, & locis suis resideant, quanto per Constitutiones veteres obligantur, ne ullo unquam tempore peccator obvios inveniat preparatos, possint unum fidum sibi eligere, etiam qui Pœnitentiarius non sit, ut in Plumbaria manens tertiam partem plumbi emolumentorum eis obvenientem procuret, & illius computum teneat, cum ipsos ad hoc intendere minime deceat. Processus, qui per eos de peccatis secretis fiunt, apud ipsos conserventur & custodiantur, nec ad alium transferri locum, aut alteri ostendi possint. Prior ipsorum domum Pœnitentiarię quasi Sacrarium ab omni immunda conversatione custodiat, portas horis debitis claudat, atque aperiat, suspectas personas excludat, vel non admittat. Cameras illorum aliis, quam Pęnitentiariis habitare non sinat, nec alia prorsus quam si religiosa domus esset, cura gubernet, pęnas horum transgressoribus auhoritate nostra imponens congruas. Sint preterea Undecim tantum numero juxta antiquas Consuetudines, & Constitutiones, nec ad receptionem supranumerariorum ante vacationem cogantur, nec mandata in eventum mortis illorum ulla signentur, ac signata non teneant, exceptis, his qui nunc actu officium exercent, vel qui hactenus a Nobis literas Apostolicas sub plumbo obtinuerunt, quibus prejudicare non intendimus. Et officium hujusmodi personalem residentiam in Romana Curia maxime, & necessario requirat, circa absentes ad præsens cujuscumque nationis sint, & qui absentes ultra annum, vel biennium ab Urbe, & Curia steterunt sine causa legitima, & nostra licentia Constitutiones eorum circa privationem talium exacte, & rigorose servari volumus & mandamus, aliosque eorum loco deputari vel surrogari juxta Constitutionum officii tenorem. In nullo autem supra expressorum casuum facultas dilecti filii nostri Leonardi tituli Sanctæ Susannæ Presbyteri Cardinalis, majoris Pœnitentiarii læsa, vel immutata intelligatur, sed in suo robore firma pœnitus, & inviolata permaneat, & omnia supradicta regenti Correctori, & Auditori prohibita, per seipsum exercere valeat, quando conscientiæ, & prudentiæ suæ videbitur.

Sollicitatores literarum Apostolicarum.

§.18. Literarum Apostolicarum Sollicitatores pro universis Bullis Ecclesiæ titularis provisionem concernentibus, videlicet, pro Bulla provisionis, & absolutionis, exercendi Pontificalia, pensionis ducentorum ducatorum, seu retentionis beneficiorum, quę omnes ei, de cujus persona Ecclesiæ titulari providetur, necessaria sunt, ultra decem ducatos auri de Camera non recipiant; si contrafecerint pœnæ duodecim ducatorum supradictæ Fabricæ inferendæ subjaceant. Pro Bullis tam super Ecclesiis, quam Monasteriis Concistorialibus post primam expeditionem pro eadem persona, & eadem vacatione, ultra duos ducatos, & duos Carlenos similes sub pœna proxime expressa non recipiant. Cappellanus ipsorum pro Concistorialibus, & obligationibus duos tantum grossos ex officii emolumentis percipiat, & nihil a partibus exigat; partibus autem petentibus Sollicitare literas teneantur sine ipsorum onere sub pęnis in Bulla institutionis officii contentis, & intra congruum tempus illas expeditas partibus consignari facere.

Magistri Plumbi.

§.19. Magistri Plumbi pro pari Bullarum ultra Carlenos duos non capiant, videlicet, pro qualibet plumbata Carlenum unum, juxta tenorem literarum felicis recordationis Sixti Papæ IV. Prædecessoris nostri. Ex arbitrariis vero, & regalibus nihil ultra summam per nos inferius moderatam percipiant, videlicet de Ecclesiis Concistorialibus taxatis usque ad quingentos, non capiant ultra florenos sex, usque ad mille, florenos decem, usque ad mille & quingentos, florenos quatuordecim, usque ad tria milliaria, florenos vigintiunum, usque ad quatuor millia, florenos vigintiquinque, abinde vero supra usque ad sex millia, florenos vigintiocto, exinde supra usque ad quamcumque summam, ducatos triginta sex auri non excedant sub incursu pęnarum in Bulla reformationis dicti Julii Prædecessoris contentarum. De titularibus vero ultra ducatos quinque percipere non valeant. De retentione Ecclesiarum, & Monasteriorum Concistorialium ubi sunt cedulę Protonotariorum, per eos idem servetur, quod supradictum est. De Monasteriorum expeditis per supplicationem non capiant ultra unum ducatum, si sint valoris ducentorum ducatorum, vel infra.

fra. De officiis capere non possint ultra sex Carlenos pro qualibet Bulla, exceptis scriptoribus, cum quibus servetur antiqua consuetudo, ceteris emolumentis solvi eis solitis & consuetis, ut prius eis salvis remanentibus.

Fratres Barbati.

§. 20. Fratres barbati seu Plumbatores sua emolumenta cum hac similiter limitatione percipiant. De bullis Cancellariæ grossum unum, de bullis per Cameram grossos duos pro quolibet plumbo recipiant, de bullis taxatis per Cancellariam capiant grossum unum in singulos ducatos, & pro Magistris Plumbi grossum unum pro quolibet plumbo per bullam Sixti Prędecessoris hujusmodi eisdem Magistris concessam, ut supra dictum est. Si bulla expediatur in forma Quinterni, & sit taxata, Carlenum unum pro quolibet ducato capiant, si gratis fuerint unum pro se, & unum Carlenum pro Magistris dumtaxat percipiant. De Bullis provisionum Concistoralium Carlenos capiant juxta numerum ducatorum taxæ Magistrorum, de non taxatis per Magistros Plumbi Carlenum unum sibi, & unum Magistris pro quolibet Plumbo dumtaxat capiant. Quod si Bullæ hujusmodi gratis expediantur unum sibi, & unum Magistris pro qualibet Bulla similiter sumant, & non ultra; pro singulis literis clausis ad Dominos temporales, habeant quatuor Carlenos; de forma juramenti ducatum unum pro Collectoribus, et pro se grossos tres, & unum pro magistris. In expeditionibus Ecclesiarum et Monasteriorum Concistorialium pro regalibus usque ad quingentos ducatos capiant ducatos duos, usque Mille, ducatos tres, & exinde supra ducatum unum cum dimidio pro quolibet Miliare, pro famulis vero usque ad quingentos dimidium ducatum, exinde supra non excedant ducatum unum, de Monasteriis per supplicationem expeditis, ducatum unum tam virorum quam mulierum. Pro devoluto non exigatur ultra unum Ducatum, de Bullis ob rasuram vel aliam causam rescriptis, sive per Cameram, sive per Cancellariam sint expeditæ ultra duos Carlenos pro quolibet Plumbo non capiant; De literis Protonotariatus, & aliorum Officiorum si taxatæ erunt, Carlenos habeant juxta numerum ducatorum, de non taxatis vero Carlenos quinque; de literis Indulgentiarum unum ducatum; pro literis vero privilegiorum non habeant nisi Carlenum unum. In non taxatis ex Bullis quatuor. Quæ pro palliis expediuntur pro duabus apertis Carlenos sumant juxta numerum Ducatorum taxę, pro duabus clausis Carlenos sex videlicet tres in singulas. Pro literis justitiæ nisi materiæ sint duplices unum Carlenum. De expectativis in forma pauperum, pro Bulla pauperum unum Carlenum. Pœnitentiariis portionem fideliter restituant prout tenentur. In Plumbaria familiares deputatos dumtaxat, et non extraneos admittat sub excommunicationis pœna; in aliis superioribus vel eorum aliquo Contrafacientibus, pœnis in Bulla reformationis contentis subjaceant.

Abbreviatores.

§. 21. Abbreviatores de majori cum super supplicationibus conficiendæ sunt diversæ minutæ, quæ quidem duplices, triplices, quadruplicesve appellantur, tunc taxæ recaptor semper ex istis dimissis prius quinque integraliter abinde supra pro duplici, triplici, vel quadruplici dimidium ejus quod receptum fuerit per Abbreviatorem de majori, parti dimittere teneatur. Item ubi ratione unius Bullæ Concistorialis diversi turni eisdem persolvi debent, veluti cum minori Coadiutor datur, & usque ad vigesimum septimum annum Administrator deputatur, ac deinde de ejus persona Ecclesię providetur in eadem Bulla, quo casu turni tres Abbreviatoribus competunt, taxę receptor duos pro primo turno, unum pro secundo, unum pro tertio ducatum solum dimittat, in reliquis antiquas Constitutiones per Prædecessores nostros editas servare teneantur. Abbreviatores de minori pro Bulla, quę inseritur executoriali de cetero nihil capiant; pro Bulla autem, quę expeditur in forma Quinterni in singulas cartas non nisi grossum unum capiant, pro aliis, quæ in forma quinterni non erunt, pręter unum grossum nihil omnino recipiant. In Bullis ad perpertuam rei memoriam, grossos quinque sicut in ceteris restituant. Regens Abbreviatores de prima visione non nisi expertos atque eruditos in officio ponat. Cappellanus eorumdem nihil prorsus a quoquam pretextu Bullarum exigat. Custodis Cappellanus, & familiares nihil a quoquam capiant.

Scriptores Apostolici.

§. 22. Scriptores Apostolici de cetero in distribuendis minutis & literis de taxa scribendis excepto uno grosso Romano pro qualibet prima carta nihil pro scriptura aut ultra taxam capiant, sed fe. re. Eugenii PP. IV. Constitutionem, & Confirmationem Nicolai PP. V. Prædecessorum nostrorum ad unguem observent, quod nisi fecerint ultra pœnas in Constitutionibus ipsis contentas, penæ duodecim ducatorum auri de Camera Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe Fabricæ ipso facto applicandæ contravenientes vice qualibet subjacere volumus, ultra pœnas in Bulla reformationis fel. recordationis Julii Papæ II. Prædecessoris nostri contentas. Pro literis scribendis, quæ gratis expedientur ultra grossum unum Romanum in singulas cartas pro litera vigintiquinque lineas continentes, ita ut in qualibet vigintiquinque ad minus sint dictiones unum ducatum auri pro labore capiant, a vigintiquinque vero usque ad quadraginta lineas, pro quibuslibet quatuor lineis habeant grossum unum exinde supra si intra scriptorem & partem discordia fuerit, rescribendarii & defensorum pro tempore existentium, vel Vicecancellarii seu Regentis judicio stetur. Litera provisionis Ecclesiæ Parochialis, pro eo

eo quod aliam quoque Parochialem obtineat, si in illa dispensatio ad duo, & cum clausula permutandi posita fuerit, ad grossos quinquaginta taxetur, & idem in similibus gratiis fiat, quæ in Bulla eadem pro uno congeminantur. In consistorialibus ex Francia venientibus, litera quæ expeditur sine clausula generalis reservationis per Cameram sub eadem data, sive in illa sint modi vacandi, sive non, taxetur, ut taxantur aliæ conclusiones. Si Ecclesia Metropolitana, vigintiquatuor; Si Ecclesia Cathedralis, viginti; Si Monasterium consistoriale, sexdecim; Si vero sub diversa data fuerit, & si in ea contineantur vacandi modi, si Metropolitana, vel Cathedralis Ecclesia, grossis Quadraginta, si Monasterium consistoriale sit, triginta taxetur.

Magistri Registri Bullarum.

§.23. Quoniam Magistri Registri Bullarum in arbitriis componendis, ac taxandis gravius excedebant, & tamen unam taxam instar scriptorum eis deberi ex literis felicis recordationis Joannis PP. XXII. Prædecessoris nostri, manifeste ostendebatur, ad quam dimissis omnibus reduci cupiebant, visum est nobis habita super hoc matura deliberatione per prædictos Cardinales ad hoc deputatos incerta illa ita recidere & coarctare, ut ad minus dimidiam, vel tertiam saltem partem ejus quod capere sunt soliti, adimeremus prout infra ex ordine ascriptarum limitationum, ne arbitraria prædicta ulterius incerto fluctuent patebit, & intra hos quidem terminos se continere mandamus, ita ut si illos excesserint prima vice trium, secunda sex mensium emolumentis prędictæ Fabricę applicandis, tertia vero officii privatione mulctentur. Taxarum itaque ad certam formam redactarum ordo erit talis. Officium eorum juxta juramenta per eos præstita circa auscultationem Bullarum registratarum fideliter, & diligenter exerceant, & moram faciendi in registro, & subscriptione in Bullis facienda in continenti quod requisiti fuerint, & de eorum debitis juribus satisfacti,& soluti absque excusatione, vel dilatione aliqua facere absque partium querela observare teneantur, & debeant sub excommunicationis pœna, & aliis in Bulla prædicta contentis. Curent postremo, ut Officium Scriptorum fideliter & recte gubernetur, & regatur, & absque partium, & sollicitatorum querela exerceatur.

Emolumenta ordinaria & arbitraria Magistrorum Registri Bullarum

§.24. Absolutio ad effectum gratiæ,vel ad effectum agendi pro ea præfati Magistri nihil capiant, pro absolutione vero ab hæresi, vel ab homicidio,vel irregularitate, vel a simonia, & generaliter pro quacumque alia absolutione pro una persona grossos duos. Si vero in eadem Bulla sint plures personę, & comprehendantur plura capita, pro unoquoque capite capiant duos grossos non tamen ultra duos ducatos. Pro absolutione cum rehabitatione pro hæretico, seu filio hæretici, si fuerint plures non expressi, octo; pro absolutione vero pro Civitate, & Diœcesi, Quadraginta, pro Civitate vero tantum, seu Universitate Castri, vel Villæ, etiam triginta grossos, pro Abbate, & Conventu, seu Capitulo, aut Clero unius Civitatis, vel Diœcesis ducatos duos capiant. Abbati si conceditur, quod annulo, & baculo Pastorali duos, si vero quod Pontificalibus uti, quinque, & quod minores Ordines conferre, duos, & quod privilegiis ad instar aliorum gaudere, decem, & quod vestes benedicere, duos, & Ecclesias reconciliare, duos, & benedictionem dare, duos, & Cimiteria reconciliare, decem, & decimare, decem, & corrigere, & Reformare possit, etiam decem grossos capiant, pro corrigere ex defectu partis, sex, in minuta Reverendissimi Sanctorum quatuor est octo; ex defectu vero Cancellariæ, quia tunc per Regentem in Bulla dicitur, & gratis, unum grossum capiant, pro Coadjutoria Ecclesiæ, aut Monasterii Consistorialis, decem, Beneficii vero quinque grossos capiant, pro commenda cujuslibet Beneficii, duos, Monasterii vero non consistorialis, quatuor, consistorialis vero, decem, & si in eadem Bulla plura Beneficia essent, pro quolibet ultra primum quinque grossos capiant, & idem servetur, ubi mandantur commendari Beneficia,seu Monasteria comprehendi super incertis, si datur facultas, decem grossos capiant, conferendi Beneficia ubi datur facultas,pro quolibet beneficio duos grossos capiant, charitativum subsidium imponendi ubi datur facultas, quatuor grossos capiant, Cęmiterium ubi conceditur, quod Cappella illud habere possit, duos grossos capiant. Confraternitatis erectio, pro qualibet persona duos, & sine expressione personarum, decem, & idem servetur in Confirmatione illius erectionis; Concordiæ confirmationis ratione, duos grossos capiant; Confessores deputandi licentia in Indulgentiis Plenariis si datur, quindecim; in aliis vero, novem grossos capiant; Copia ex registro quando datur, sex grossos capiant. Canonicis Ecclesiæ Collegiatæ ubi conceditur, quod possint uti Almutia, pro quolibet grossos duos, dummodo pro omnibus ultra duos ducatos non capiant. Doctorandi in altero Jurium ubi datur licentia, duos, si in utroque Jure, quatuor grossos capiant. Decimandi facultas si datur Laicis, viginti grossos capiant. Decimæ unius Villæ concessionis occasione, quatuor, ratione vero plurium Villarum,octo, unius autem Castri, octo, plurium vero Castrorum, quindecim, Civitatis vero unius, & Diœcesis ejus, Viginti, unius autem Provinciæ, quadraginta grossos capiant. Dispensandi cum illegitimis facultas pro qualibet persona, duos grossos capiant; pro dismembratione Beneficii ad vitam, pro quolibet, duos, & si perpetua fuerit, pro quolibet, tres, dummodo pro omnibus con-

contentis in una Bulla ultra Ducatum unum non capiant; pro duplicata, unum Ducatum: Pro erectione Castri in Civitem cum Ecclesia Cathedrali, vel Metropolitana, ac dignitatibus, Canonicatibus, & præbendis, ac Beneficiis, centum quinquaginta, Dignitatis vero majoris post Pontificalem, quatuor, Canonicatus & præbendæ duos, & Cappellaniæ, duos, & Altaris, duos; Beneficii vero simplicis, duos, plurium vero Beneficiorum, decem, Oratorii, duos, Parochialis Ecclesiæ, duos, fontis baptismalis, duos, Collegiatę Ecclesię cum Canonicatibus, dignitatibus, & prębendis, viginti, hospitalis, quatuor, Monasterii virorum, sex, & si concederetur, quod gauderet privilegiis pro Monasteriis virorum, viginti; pro Monasteriis autem Monialium, decem, pro creatione Capituli quatuor. Collegii vero, pro quolibet etiam quatuor, dummodo pro omnibus personis non recipiant ultra viginti, studii vero generalis cum privilegiis, & aliis solitis, viginti Vicariatus autem fratrum duos grossos capiant. Erectionis unius Beneficii confirmationis ratione, si ad vitam, duos, si perpetua fuerit erectio, quatuor, & si fuerit sine numero, & sine expressione Beneficiorum, viginti grossos capiant; Pro exemptione Episcopi a Metropolitano ad vitam, duos, pro perpetua, quatuor, pro Capitulo vero ab Episcopo ad vitam, vigintiquinque, pro perpetua, triginta, pro unius personę ad vitam, duos, plurium vero personarum viginti, pro perpetua vero unius personæ pro Abbate & Superiore ad vitam, duos, pro perpetua, quatuor; pro Abbate vero & Conventu ad vitam, vigintiquinque, pro perpetua, quadraginta; pro Monasterio, & membris ad vitam, quindecim, pro perpetua, viginti, pro Episcopo, Capitulo, & Clero Civitatis, & Diœcesis ab Archiepiscopo, quinquaginta. Expectativa de Commendando Beneficia pro quolibet Beneficio grossos duos capiant, fructus percipiendi in absentia pro qualibet persona, & pro quolibet Beneficio, grossos duos, & si non esset expressus numerus, viginti; pro hospitalis commissione grossos sex. Juspatronatus ubi derogatur pro uno Beneficio, duos, pro pluribus, novem grossos; ubi vero reservatur Juspatronatus ad unum Beneficium pro una persona, grossos duos, si vero ad plura Beneficia, decem, & reservatio etiam pro successoribus, & personæ non sint nominatæ, pro quolibet Beneficio quinque grossos capiant; pro infeudatione perpetua unius, triginta, plurium vero Civitatum, centum; Si vero unius Provinciæ, centumquinquaginta, si unius Villæ, quatuor, si vero plurium Villarum, decem, si unius oppidi, decem; si plurium, viginti. Ubi vero ad tempus fieret tunc pro medietate, pro lacticiniorum usu, cum datur in Confessionali nihil capiant, alias vero pro usu lacticiniorum pro Civitate, & Diœcesi, quinquaginta, pro Provincia vero centum grossos capiant, si perpetua fuerit concessio, si vero ad longum tempus pro medietate. Legitimatio si fiat, pro qualibet persona grossos duos capiant, pro mandato cassando ex registro per Bullam literam concessam, ducatos duos capiant; Notarios creandi facultas, ubi datur, pro quolibet grossos duos. Ratione officiorum Romanæ Curię, super quibus literæ expediuntur pro quolibet grossos duos capiant. Pallium vero Archiepiscopo unum, & ubi Episcopo conceditur, etiam ducatum unum capiant. Pontificalia exercendi pro Episcopo titulari pro qualibet Diœcesi, grossos duos. Pontificalibus utendi pro Abbate, sive Priore ad vitam, viginti, & si perpetua fuerit, triginta grossos capiant. Perinde valere super commenda, duos. Pensionis cassatio pro ea, duos. Pensionis translatio pro ea, etiam duos grossos. Pro pensione Ecclesię Cathedralis unum, pro pensione Monasterii Consistorialis, etiam unum ducatum, pro ministratus vero provisione duos grossos, privilegiorum confirmatione pro quolibet, duos grossos, dummodo pro omnibus contentis in una Bulla, quot numero fuerint, ultra duos ducatos non capiant, si non exprimantur, pro extensione vero, quadraginta, pro illorum vero comunicatione unius Congregationis alteri, cum illorum insertione, sive narrativa, & nova concessione, grossos centum capiant. Resignandi, & permutandi licentia pro quolibet Beneficio, duos grossos, reconciliandi, seu reconciliari faciendi unam Ecclesiam, grossos duos, plures vero viginti, & Cimiterium grossos duos, plura vero, decem; Regressus ad Cathedralem Ecclesiam, novem, ad Monasterium, unum, Concistoriale, cui præfuit, pro quolibet, quinque, ad Monasterium vero, quod in commendam obtinuit, pro quolibet, septem, pro quolibet vero Beneficio, quod in titulum obtinuit, duos, pro illis vero, quæ in commendam obtinuerat, quatuor, pro regressu vero ad hospitale quinque grossos capiant, pro retentione cujuslibet Beneficii in titulum, duos, in commendam vero obtentis, quatuor, pro plurium vero, decem; pro retentione vero Monasterii non Consistorialis, cui pręest, quatuor, si vero illud in commendam obtineret, quinque, hospitalis vero, quatuor, & si in retentione conceditur, quod possit uti regressu, quem habet ad Monasterium, vel hospitale, quatuor, si vero ad Beneficia, pro quolibet, duos grossos capiant, pro rehabilitatione unius personæ, ex quacumque causa rehabilitetur, pro qualibet persona, duos, pro pluribus vero personis, decem, pro reintegratione cujuslibet Beneficii, duos, pro reservatione juris conferendi Beneficia pro una vice, pro quolibet, duos, dummodo pro omnibus, quot fuerint, non capiant, ultra viginti grossos, separatio unius Beneficii, duos, plurium vero Beneficiorum ad tempus, pro quolibet, duos, & si perpetua fuerit, quatuor grossos, pro suppressione unius Monasterii, vel hospitalis, quinque, Dignitatis vero, duos, & Beneficii, duos, plurium vero Beneficiorum sine numero, decem; Si vero ordinis, vel Capituli, quinde-

decim, Collegii vero, viginti; Standi extra Monasterium licentia pro qualibet persona, duos. Statuta condendi licentia pro quolibet statuto, duos; Si vero non exprimantur, viginti; pro statutorum vero confirmatione, pro quolibet, duos, dummodo pro omnibus contentis in una Bulla, etiam si nullum exprimatur duos ducatos non capiant; sumptus cum datur ex registro, Ducatum unum, pro signanda Bulla etiam unum grossum capiant. Transactionis confirmatio, duos, pro testandi facultate pro qualibet persona, duos, pro testatoris voluntatis mutatione, duos, pro translatione monialium, vel virorum, pro qualibet persona, duos, pro cujuslibet Beneficii translatione duos grossos capiant. Trahi Cives extra Civitatem, & Dioecesim non possint, ubi conceditur, quindecim, & si extra, Ducatum est, & plures Civitates, triginta, si vero extra unum Castrum decem, & hoc si perpetuo, ubi vero ad tempus pro medietate, visitandi licentia, duos, ubi vero sine expressione locorum, decem, unum ducatum EcclesiarumCathedralium, ad vitam unum, perpetua duos, Monasterii vero, aut hospitalis ad vitam, pro quolibet, sex, pro perpetua, octo grossos, & idem inde vacaturo, Questuarũ unio perpetua, ducatum unũ, pro plurium hospitalium ad vitam, viginti, pro perpetua, triginta, proMonasterii Consistorialis Congregatione tenendi juxta mores, & ritus illius, & quod gaudeat privilegiis, quinquaginta, pro unione cujuslibet Beneficii ad tempus, duos, & si plurium, non ultra decem, pro perpetua cujuslibet Beneficii, quatuor, pro pluribus, non ultra viginti grossos capiant, pro unionis factæ Beneficiorum confirmatione sine expressione, viginti, pro dissolutione vero cujuslibet Beneficii ad vitam, duos, pro Monasteriis vero, sex, dummodo ultra duos ducatos non capiant, pro perpetua vero unius Beneficii, quatuor, pro Monasterii autem unionis dissolutione octo grossos recipiant, pro deputatione Abbatum, Abbatissarum, & Priorum, ac operariorum ad triennium pro quolibet, grossos tres, deserviri faciendi Beneficio per Cappellanum ad vitam pro qualibet persona, duos; Si vero Ecclesiæ, vel hospitali per plures personas sine expressione numeri in genere, & absque nominatione personarum quindecim grossos capiant, & quod scriptores teneantur solvere Capserio pro lectionibus singulis mensibus id, quod hactenus solvere consueverunt. Ab omni autem alia exactione ratione istorum extraordinariorum emolumentorum abstineant sub poena vigintiquinque ducatorum Fabricæ dictæ Basilicæ pro qualibet vicæ applicandorum, & pro unaquaque materia ex supradictis, quæ superius non esset in specie expressa, tamen dependeret ab eis, possent capere prout supra est expressum, dummodo nullo casu non expresso capiant ultra unum ducatum cum dimidio, & in casibus supradictis, in quibus datur licentia eis, quod capiant decem grossos, volumus, quod unum ducatum capere possint pro singulis decem grossis.

Scriptores Registri Bullarum.

§.25. Scriptores autem registri Bullarum recte, & ea litera quæ faciliter legi valeat, scribere curent, & circa auscultationem, tempus registrandi, locum registrationis, & hujusmodi, tam ipsi quam magistri antiquas officii Constitutiones, & consuetudines usque ad præfati Sixti Quarti Prædecessoris tempore servari solitas diligenter custodiant, & in his, quæ ad officii ipsius exercitium pertinent, non Vicecancellarii solum, sed etiam Magistrorum correctioni subiiciantur, ut olim consuevit fieri etiam per Constitutiones; non autem super minutis, sed super Bullis originalibus registrent sub poena in eisdem Constitutionibus explicata; Pro registratura unius Bullæ, quæ etiam cum executoria non excedet numerum vigintiquinque linearum, quinque Carlenos Cancellariæ, ab inde supra usque ad quinquaginta lineas, julios quinque, dum excedant vero usque ad quascumque lineas ultra julios decem eis capere non liceat; pro quinternis vero trium ducatorum mercede contenti sint, pro registratura literarum omnium provisionum Concistorialium in totum videlicet pro omnibus Bullis provisionis, retentionis, absolutionis, commissionis, receptionis juramenti, & aliis hujusmodi registrandis ducatos tres cum dimidio non excedant, quas taxas etiam sub poenis in literis reformationis pręfati Julii Prędecessoris contentis servare teneantur, ducatum pro regalibus eis dari solitum ut prius solvant eis.

Auditor, & Procuratores Contradictarum.

§.26. Auditor contradictarum cum suis Officialibus Constitutiones Officii ipsius accurate observent sub pęnis in Bulla reformationis Julii Prędecessoris hujusmodi contentis, nec materiis ad se non pertinentibus manum mittant. In cotradictis legendis debita utantur diligentia, & fide, nec in eis rasuras faciant ullas præsertim in datis, & nominum mutationibus, legant eas alta, & intelligibili voce tribus saltem præsentibus, & lectas in filcza saltem per horam teneant, & antequam parti tradantur, videre eas cupientibus, illæ eis ostendantur ad tollendas fraudes. Lectores deputati per seipsos non autem per substitutos legant, nisi sint Officiales æque idonei per Auditorem approbati. Pro lectura contenti sint antiqua mercede, nec plus omnino petere, aut exigere possint sub pęna viginti ducatorum pro qualibet vice, & quolibet supradictorum casuum supradictæ Fabricę eo ipso applicandorum. In arrestatione literarum, & lectura instrumentorum officium suum fideliter, & diligenter exerceant sub præscripta poena. Procuratores materias injustas, & indebitas per viam correctionis expediri solitas non procurent, nec minutas literarum forment contra, vel præter continentiam literarum, & veritatem habitam

tam per informationem, ut frequenter fieri dicitur, ne veritate in memoriali contenta immutata literas expediant, quę alias expediri non poterant. Contrafacientes vero pro prima vice pęna viginti ducatorum auri Fabricæ prædictæ applicandorum, & suspensionis ab officio per sex menses pęna mulctentur; si vero secundo culpabilis fuerit, excommunicationis, & quinquaginta florenorum similiter applicandorum pœna puniantur. Tertio vero delinquens, officio ipso jure privatus existat; Item volumus, quod omnia Brevia, & literæ Pœnitentiariæ, in quibus committuntur causæ in partibus, sive signaturæ, quæ habent clausulam, vocatis vocandis, ad tollendum scandala, & fraudes, quę quotidie committuntur in Curia per callidos Sollicitatores, & advocantur Causæ de Curia, & de Rota, legi debeant ante expeditionem in contradictis, prout aliæ literæ similes expeditæ per contradictas leguntur sine aliqua solutione, vel mercede, in quantum id commode fieri possit.

Advocati Concistoriales.

§.27. Concistoriales Advocati pro petitione Pallii, & fructus Ecclesiæ pro qua petitur Pallium in libris Camerę Apostolicę ad quingentos, tres, si vero ad mille taxati reperiuntur, quinque, exinde supra cujuscumque taxæ ipsius Ecclesiæ fructus fuerint, decem ducatos de cetero capiant. Quod idem super commissionibus in publico Concistorio proponendis observent, quas juxta distributiones sibi factas proponere obligentur, sub pœna decem ducatorum supradictæ Fabricæ applicandorum. Commissiones vero pauperum gratis sub eadem pęna proponere teneantur, & hęc tam de prophanis, quam de beneficialibus Causis dicta intelligantur. Stipendia modeste, nec ultra meritum capiant, vel secundum taxas juxta Constitutiones eis debitas servent, de quota litis, vel parte fructuum vel expensarum, in quibus adversarii condemnantur, vel præmio in eventum victoriæ nullatenus paciscantur, vel cum parte conveniant. Propinas Auditoribus largiendas non procurent, nec arctas familiaritates, & conversationes nimias cum eisdem exerceant. Officium Procuratorum, vel Sollicitatorum non exerceant. Auditores non informent, nisi in jure, vel super dubiis datis per Auditorem in Causis, & ultra quam unum aureum pro quolibet dubio non capiant, pro scriptura, & informatione usque ad tria dubia, abinde supra quinque ducatos in totum non excedant; contenti sint stipendiis honestis, & licitis tenore constitutionum eisdem concessis ut supra, quas transgredi circa mercedes nullatenus liceat, nec post sententiam latam aliquid bibalium nomine a partibus exigant. Pauperum vero, & unde solvant non habentium etiam gratis suscipiant Causas, atque defendant, nec eis in bono jure pronunciari renuant. Doctores, qui in Curia promovebuntur per ipsorum Collegium dumtaxat promoveri possint, & aliter promoti juxta eorumdem privilegia nullis prærogativis gaudeant, revocamusque omnia privilegia cujuscumque tenoris existant super hoc alias tradita, & ex nunc ad effectum hujusmodi prohibemus per supplicationes aliis, quam Collegio Advocatorum hujusmodi committi, decernentes ex nunc irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter etiam per nos contigerit attentari.

Procuratores.

§.28. Procuratores non omnes passim, sed his solum ad procurandum in Rotę auditorio admittantur, qui doctrinę, praticæ, & morum examen subiverint, & per Cappellanos nostros Rotę ipsius Auditores adhibitis duobus, vel tribus antiquis Procuratoribus, vel etiam a Procuratorum Collegio deputatis super his universis approbati fuerint, unde si qui tales in pręmissis idonei reperti non erunt, & ab Auditoribus, & Procuratorum Collegio approbari mereantur, a Procuratoris officio repelli volumus, pro quo examine aliquid exigi, vel solvi debere expresse prohibemus. Non possint autem partes in quavis instantia majoribus exactionibus vexare, quam eis per Constitutiones concessum fuerit, nec multas simul causas regendas suscipiant, quibus cum pariter omnibus satis esse non possint, tum confusio ingens atque intricatio nascitur, tum partes intollerabili mora, & expensa torquentur, & multæ Causæ male defensę periclitantur. De propinis seu bibalibus dandis sub pœna vigintiquinque Ducatorum Fabricæ Sancti Petri applicandorum se non impediant, sed curam hanc partibus vel earum Sollicitatoribus relinquant; possint tamen post latas sententias partibus ad memoriam reducere, ut laborum Auditoris sint memores, quod si secundo in hoc errare præsumpserint, ultra pęnam antedictam sex mensibus ab officio suspendantur, si tertio, ab ejusdem exercitio pęnitus amoveantur. Registra postquam in domibus Auditorum erunt, ultra non astringant, aut videant dicta registra extra domum Auditoris portando, nisi de consensu Auditoris, & tunc copias de registro extrahere non debeant, & illa in tempus eis prefixum restituere sub pęna ducatorum vigintiquinque applicandorum Fabricæ Sancti Petri. De quota litis, fructibus, vel expensis, aut aliis emolumentis, ut hactenus fieri dicitur, cum partibus non conveniant. Pauperibus sine pecunia patrocinium præstent, & unum præceptorem idoneum per eorum Collegium cum competenti salario ad id singulis annis deputent inter se. Cum Notariis Auditorum, vel aliis de gratiis registrorum præterquam in partium principalium utilitatem, & commodum, ita quod evidenter appareat per instrumentum publicum, non paciscantur, ad omnes actus legitimos inhabiles reddantur. Officia Notariatus in Rota, vel

vel alibi coram Commissariis Procuratores non emant, neque etiam in illis partem aliquam habeant sub pena amissionis ipsius officii, quam etiam incurrant, si qui ad præsens dictum officium, vel partem ejus tenent, nisi intra duos menses a publicatione præsentium vendant, vel alienent: idem inhibeatur Advocatis, sententias contra eorum principales a Curia absentes, in quibus licet provocare, in rem judicatum transire non permittant, sed appellare, & Causam committere facere teneantur, & principalibus suis significare, & prorogationem fatalium semel petere. Postquam alicujus Causæ patrocinium susceperunt, & onus procurationis receperunt, indefensas Causas non dimittant, sed Causas ipsas pro viribus defendant; secreta Causarum eis nota adversariis non revelent aliquo prætextu, vel causa sub infamiæ nota.

Notarii Rotæ.

§. 29. Notarii Rotæ Auditoribus suis sint obsequentes, & eis pareant, si intra recti, & honesti termino non constiterint, & per Cappellanos nostros Rotæ Auditores moniti non se emendaverint, in eorumdem arbitrio sit, cognita inter se, ac bene discussa culpa, pro delicti qualitate, etiam usque ad privationem ipsos punire. Nemo deinceps ad Notariatus Rotæ officium admittatur, qui vere non sit tabellio, & exercitatus, ac fungi officio, & scribere per se sciat, unde si qui nunc sunt Notarii minus idonei, quorum neque voluntas, neque professio est in causis scribere, aut Tabellionatum exercere, vel quia majoris sint loci, seu dignitatis, vel quia fortasse literarum ignari, hac solum ratione officium adepti, ut arrendarent, nisi intra tres menses illud alienaverint, per Auditores alii ipsorum statuentur loco, non tamen eorum propinqui, vel familiares, usque ad se mestre spatium, quo elapso nisi opportune provisum fuerit, sit in arbitrio eorum ad quos pertinebit, alteri de officio ipso in perpertuum providere, neque enim per substitutos officium hoc de cetero exerceri volumus, neque arrendari sub pœna privationis, excepto infirmitatis, vel necessariæ absentiæ casu, veluti ob Rotæ negotium, vel alias legittimas causas ab Auditoribus approbandas abfuerint, vel etiam licentiam a nobis sint consecuti, quibus casibus de substitutis idoneis per Auditores ipsos examinandis, atque approbandis provideatur; Ideo quicumque Notariatus officium ad presens per substitutum exercet, nisi intra Trimestre per se exercere inceperit, emolumentis omnibus supradictis Fabricæ applicandis privetur, & Auditor, coram quo scribit, alium ejus loco idoneum deputare valeat, non tamen attinentem suum, vel familiarem, ut supra, qui pro illo scribat, donec, vel per se exerceat, vel alteri alienet, & hoc usque ad sex menses, quibus præteritis officium ipsum Notario alteri vendere valeat, qui doctrina & practica sit sufficienter præditus. Possint tamen antiqui Notarii, qui modo in Urbe sunt, & aptos & approbatos domi substitutos habent, terminos, & manuale Rotæ per illos scribi, & gubernari facere, cum ipsi assidue ministris suis assistentes, etiam hoc per se ipsos facere videri valeant. Causas in Rota coram suo proprio Auditore procurare, vel sollicitare Notarii ipsi non possint, sub pœna suspensionis officii per unum mensem, & duodecim ducatorum eidem Fabricæ applicandorum, quoties contravenerint. Nemo simul duos Notariatus, vel etiam partem in altero habere valeat, & si qui in presentia tales reperiuntur, nisi intra tres menses alteri alienaverit, Auditor coram quo scribitur, alium ejus loco deputet ordine, quo scriptum est supra; In confectione registrorum & Copiarum, item in remissoriis, compulsoriis, executorialibus, notis sententiarum diffinitarum, testium examine, & hujusmodi Rotæ Constitutiones accurate observent sub pœnis in eisdem contentis, quas innovamus, pro notis vero Interlocutoriarum nihil accipiant, quod idem de moderatis solutionibus in copiis, & publicatione testium servetur. Testium vero examen per seipsos expediant mercedibus contenti antiquitus dari solitis, videlicet quatuor Carlenis pro quolibet teste ubi multi articuli non erunt, nam interrogatoriorum quidem numerum resecari volumus, videlicet, ut neque ultra viginti fiant interrogatoria, nec ipsorum aliquod lineas tres excedat, ubi autem multi articuli forte fuerint, quinque Carlenis & ad summum uno ducato pro egregia persona examinanda contenti sint. Bibalia pro registro ad Auditoris domum, vel in Rotam, vel quocumque necesse fuerit portando nulla exigant, nec præter unum Carlenum, vel duos etiam tempore expeditionis causarum capere possint, licet pluries registrum huc illuc ferendum fuerit, pro relationibus socio faciendis derogatis per eos capiant nihil. Registra bona, & legibilia accurate faciant tantum literarum munerum continentia, quantum antiqua ante felicis recordationis Sixti Papæ IV. Prædecessoris nostri tempora consueverunt, videlicet, quatuordecim sillabas, vel duodecim ad minus pro qualibet linea, & viginti sex lineas pro quolibet latere in carta bona non infesta, nec bibula, nec qualis perversus usus huc usque inolevit, lineam de uno verbo, vel sillaba facere non audeant; & Auditores, qui registri folia aliter scripta invenerint, ea lacerare expensis Notarii refacienda obligentur. Quod si moderationi huic Notarii non aquieverint, Constitutiones ipsas suas exacte observent, & lineam similiter quatuordecim dictionum sive verborum, & viginti sex lineis pro quolibet latere faciant, & nunc pro carta qualibet unum Turonen. cum dimidio eis capere liceat; quam vero ex his dispositionibus eligere malint, ipsorum arbitrio relinquimus. Rubricationes per se fideliter faciant, ita quod textui contraire non inveniantur, nec ultra, quam per Constitutio-

tiones licet, accipiant; Non rubricentur autem processus de partibus rubricati, nisi quantum illis deesse fuerit visum, nec registra de illius ullatenus fiant, sed post registra de Curia ut moris est, legentur, & si interprętationem fieri necesse fuerit ob idioma a latino diversum, in quo processus forte rescriptus erit, non fiat in registri forma; sed processus de partibus, ita ut una carta registri illius importet dimidiam ad minus processus de partibus, nisi partium consensu hoc fieri convenerit. Venerabilibus fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, nec non Romanæ Curiæ Officialibus, item pauperibus, & quibuscumque omnino gratis, vel extraordinarie habere debentibus nihil prorsus extorqueant, ultra solitum, & equum, sub pęna viginti quinque ducatorum d. Fabricę applicandorum quoties contrafecerint, ita tamen quod non teneantur extraordinarie dare Cardinali in persona sua pro familiaribus, & ad eorum commodum litiganti, de quo quidem stetur juramento Cardinalis, nec similiter dare gratis obligentur familiaribus Vicecancellarii, nisi usque ad numerum quinquaginta descriptorum. In registris autem superflua non ponantur, veluti Pontificum Cardinaliumve obitus, aut creationes, Legatorum, Oratorumve ingressus, Consistoria publica, & hujusmodi, nisi servandum terminum impediverint, & tunc etiam in forma brevissima, juxta tenorem Constitutionum. Idem de subrogatione jurisdictionalium commissionum intelligi volumus, ut non ponantur ultra quam semel, neque iterentur Idem de iteratione terminorum, ut postquam videlicet semel pro qualibet parte extensa fuerit, deinde ad computum partis non ultra ponatur. Omittatur etiam registratio prę-insertarum commissionum, de quo tantum arbitrio Auditoris stetur, registranda, vel non præinserta videatur. Majusculæ quoque literæ juxta antiquam formam fiant, nec monitoria procuratoribus de solutione registri facta apponantur in registro, nisi ad effectum docendi de censuris. Mercedis vero nomine pro registro in ordinariis ultra octo ducatos ad rationem decem Carlenorum pro ducato, pro quolibet foliorum Centenario capere nequeant. In extraordinariis vero, quorum multitudo est major, ut rectius servire possint, liceat eis sumere vigintiquinque carlenos pro Centenario, si registra juxta antescriptum modum confecta fuerint & non aliter, copiæ quoque instar registri præsentium temporum minori sillabarum, aut linearum numero præbeantur, quia illæ vero sunt copiæ, commissiones, vel causas Auditoribus suis committi non sollicitent, Præfecti signaturis commissionum justitiæ assistentes vel regenti, Notarii officium suum infra bimestre spatium alienent, aliter ab ejus emolumentis de cetero suspendantur, dictę Fabricę quotcumque fuerint applicandis, nec item sibi mutuo fraudes nectant commisiones intervertendo, ut nonnulli faciunt, sed tam ordinariarum, quam extraordinariarum turnus servetur inter eos. De parte lucri registrorum, vel testium, vel copiarum antequam causę sint suis Auditoribus commissæ cum Sollicitatoribus, Advocatis, vel Procuratoribus non paciscantur, nec de gratia, quam de registro facere intendunt, veluti de dando quindecim, vel viginti folia pro ducato itaut personæ cum quibus agunt de lucro, participent sub pœna privationis, sed totum quidquid post causam commissam convenietur, in partis beneficium penitus cedat, & de hoc per Notarii pnblici instrumentum constet. Pauperes omnes, qui juxta Constitutionum formam admitti debent ad juramentum paupertatis, etiam per Procuratorem admittant, & si ille, pro quo juratur, præsens non erit, ultra Notarii, vel Procuratoris assertionem per duos testes de paupertate doceri conveniet, ita tamen, ut quicumque fuerit admittendus, non sine juramento, & obligatione pignoris fortunæ, ut moris est admittatur, & hoc nisi evidens sit, atque notorium, qui paupertatem jurare volens sit opulentus, quo casu illum admittere non teneantur, quę omnia, & singula inviolabiliter observari mandamus sub pœna vigintiquinque ducatorum supradictæ Fabricæ inserendorum, ultra pœnas expressas, necnon suspensionis ad sex menses pro prima vice, & si secundo erraverint, eo ipso in pœnam privationis officii, & alias in Bulla dicti Julii Prædecessoris contentas incidant; Quo circa duos etiam Correctores quotannis ab Auditoribus prædictis ex ipsorum Collegio eligi volumus, ad quos ultra defensoris Notariorum querelę omnes pauperum, & oppressorum deferantur, & his omnibus opportunis remediis provideant, tum ne opprimantur partes, tum ut opprimere ausi puniantur, & supradicta exacte serventur, ut autem vicissim ipsorum quoque injustis oneribus succurratur, ad solutionem pro domo Auditoris, invitos compelli volumus, nec etiam ad solutionem viginti ducatorum Auditori pro admissione facienda, nec ad alia quælibet ante felicis recordationis Sixti Quarti Prædecessoris nostri tempora insueta, & si per obitum Auditoris provisio novi ultra Trimestre differri contingat, volumus per regentem eis de commissionibus distribuendis partem aliquam fieri per alios Auditores, audiendis saltem pro tertia parte, donec de novo Auditore subrogando provideatur, ut eorum indemnitati subveniatur, ducatum auri capere non teneantur, nisi ad instar Cancellariæ, videlicet duodecim Carlenos pro quolibet, & non ultra.

Subdiaconi.

§.30. Ex Subdiaconis nostris unum in Camera Apostolica sedere, & divisionibus interesse, cum Bullę Concistoriales expediuntur, & divisiones fiunt, permittimus, si hoc ipsum in usu aliquando fuisse docuerint, & cum hactenus præfati Subdiaconi quinque, pro centenario, pro pallio unius

Ec-

Ecclesiæ recipere consueverunt, & aliquid dari pro Pallio Canones prohibebant, variæque querelę ad nos propterea perlatæ fuerint, ad tollendum hujusmodi querelas eisdem Subdiaconis, ne de cetero aliquid pro pallio petere, aut exigere præsumant sub pęnis in Bulla reformationis Julii contentis omnino prohibemus, & ne propterea eorum officium, quod pro majori parte in hujusmodi emolumentis fundatum erat nimium fædatur, ipsique Subdiaconi eorum statum decentius tenere, & Nobis, & Successoribus nostris commodius servire valeant, loco dictorum, quinque ducatorum, qui pro pallio hujusmodi eis dari consueverant, infrascripta emolumenta eis per eos perpetuis futuris temporibus libere exigenda assignamus, videlicet cum fructus Ecclesiæ, cujus ratione pallium dari debet in libris Cameræ usque ad quatuor millia ducatorum taxati fuerint, tres, abinde supra usque ad quamcumque summam, duos pro quolibet centenario capere possint, ita tamen quod ratione unius Ecclesiæ ultra ducentos ducatos similes exigere non valeant; Mandantes Venerabili Fratri Raphaeli Episcopo Ostien. Camerario nostro, & dilectis filiis Thesaurario, & Clericis Cameræ, ut Bullas, quæ in futurum super Ecclesiis hjusmodi expedientur, partibus non restituant, nec restitui faciant, nisi prius de summa, trium, vel duorum ducatorum pro quolibet centenario eisdem Subdiaconis integre satisfactum, aut alias cum eis concordatum fuerit, & cedulam de receptis desuper ab eis habuerint. Volumus tamen quod dicti Subdiaconi antequam eis de pecuniis hujusmodi satisfiat pallium ipsum eis a quibus ratione materię, & confectionis dicti pallii de summa, trium, vel duorum ducatorum hujusmodi satisfieri debet, libere, & simpliciter sine aliqua pecuniarum exactione tradere, & consignare teneantur, vel pactione.

Cantores.

§.31. Cappellæ nostræ Cantores; qua convenit modestia, & morum disciplina vivant, & honesti Sacerdotis mores observent sub excommunicationis, & privationis emolumentorum pęna, si contrafecerint; possint autem pro suis obsequiis, & in laborum remunerationem a fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus celebraturis ducatos quatuor, pro qualibet Missa loco collationis recipere. Ab Assistentibus, & Prælatis inferioribus celebraturis ducatos duos, nec possint aut illi dare, aut isti recipere ultra sub excommunicationis pęna, & amissione salarii unius mensis pro qualibet vice, quæ applicetur dictæ Fabricæ; De emolumentis in celebratione exequiarum Cardinalium capiendis, id quod in Capitulo de exequiis Cardinalium statutum est, servetur.

Servientes Armorum.

§.32. Servientes Armorum ab Oratoribus Regum, Principum, vel communitatum ad Curiam venientibus aliquid non petant, vel importune extorqueant sub excommunicationis pęna, sed liceat ipsis a sponte dantibus capere aliquod honestum munus, prout antiquitus fieri consueverat, in quorum beneficium Clericis Cameræ Apostolicæ inhibemus, ne Bullas Concistorialium expeditionum ante dimittant, quam eis de rata sua juxta mandata Apostolica satisfactum sit, in divisionibusque faciendis eos interesse permittant, vel eorum aliquem, eisdemque rationem fidelem reddant, & assignent, ne eorum debita portione fraudentur, de gratiisque factis in eorum præjudicium non admittendis felicis recordationis Sixti IV., & Alexandri VI., & aliorum Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum mandata exacte servent, & servari faciant, & cum literæ præfati Sixti Prædecessoris nostri, per quas mandatur retinere Bullas sub Clavibus, non serventur ad præsens, ut eorum indemnitati consulatur; volumus, quod ubi portio eis debita, est certa, liceat tunc eis per aliquem per eos deputandum, etiam antequam Bullæ mittantur ad Cameram, portionem eis debitam petere, & exigere. Si vero dubium aliquod exoriretur, tunc stetur judicio Cameræ, cujus declarationi eo casu stari volumus.

Magistri, Clerici, & Scriptores Registri Supplicationum.

§.33. Registri supplicationum, tam Magistri, quam Clerici, & Scriptores reformationum felicis recordationis Innocentii VIII. cum additionibus, & modificationibus Alexandri VI. Romanorum Pontificum Predecessorum nostrorum super ipsorum officio editam, ac quæcumque mandata, præcepta, Constitutiones, & Ordinationes dilecti filii Magistri Silvii Passarini Clerici Cortonen. Notarii, & Datarii nostri, & aliorum pro tempore existentium Datariorum, & Successorum nostrorum, quibus pro fraudibus, dolis, rapinis, & oppressionibus occurratur, ac oppressis, & querelantibus succurratur, eosdem Magistros, Clericos, & Scriptores de dolo, fraudibus, rapina, negligentia, & inobedientia susceptos, & culpabiles, & male scribentes, & infames excommunicationis latæ sententiæ, ac pecuniariis, & aliis suo arbitrio imponendis, & infligendis pęnis secundum personarum, criminum, offensionum, & delictorum qualitates mulctare, ac ipsos ad tempus, de quo sibi videbitur, a suorum officiorum exercitio, ac emolumentorum perceptione suspendere, & ut infra eis præfigendum terminum eorum officium vendant, compellere, ac officiis ipsis realiter, & cum effectu, ut aliis cedat in exemplum, privare, & deponere, ac eorum loco alios probos, habiles, fideles, & bonæ famæ viros substituere, & surrogare semel, vel pluries liceat, accurate observent sub prædictis, & aliis in Bullis Innocentii, Alexandri, & Julii Prædecessorum præ-

prædictorum contentis, sententiis censuris, & pœnis, a quibus absolvi non possint, nisi a nobis, & Successoribus nostris præfatis, & ad supplicationem Datarii pro tempore existentis, aut in mortis articulo constituti. Quoniam vero octo Scriptorum numerum in hujusmodi registro supplicationum ad registrandum supplicationes intra triduum, ut obligantur, non sufficere fide dignorum testimonio percepimus, unde partes non solum longa torquentur mora, sed damnum quoque, ut plurimum, non leve incurrunt, nam cum unum Carlenum de Cancellaria solvere obligentur, qui valent vigintiquinque quatrenos novos alios quinque quatrenos similes Clerico, & totidem Scriptori registranti ex consuetudine jam tradunt, præter alias graviores extorsiones, quæ celerem expeditionem desiderantibus fieri asseruntur; Nos ad sollicitantium literarum Apostolicarum expeditionem, atque abusus tollere satagentes, quatuor Scriptores novos pristinis adjungimus, & ipsorum numerum usque ad duodecim augemus, quibus æqualiter supplicationes distribuantur intra triduum registrandæ, ut Constitutiones jubent, & pro qualibet supplicatione de cetero nihil ultra julium unum solvant, de quo antiquis ipsis Scriptoribus, & Clericis quatreni vigintiquinque remaneant, & quinque reliqui quatuor istis Scriptoribus novis inter eos æqualiter dividendi applicentur, qui quidem quatuor Scriptores adaucti omnibus officii privilegiis non aliter quamScriptores veteres gaudeant, ut olim ob non dissimilem necessitatem in registro quoqueBullarum ordinatum scimus, in quo novi quatuor pari modoScriptores aliis veteribus octo adjuncti fuerunt, ut negotia occurrentia citius expediri possent, non obstantibus circa hoc ullis privilegiis, aut indultis Apostolicis in officii ipsius erectione concessis, præsertim ubi de certo numero Scriptorum exprimitur aliisve quibuscumque in contrarium facientibus, quibus ac si præsentibus de verbo ad verbum inserta essent, expresse derogamus. Volumus autem, ut dicti octo antiqui Scriptores in recompensam præmissorum, & eorum successores sint, & vere esse intelligantur familiares nostri, veri, & continui commensales, & in tinello nostro comedere valeant juxta ordinem eis datum, omnibusque gratiis, & prærogativis verorum nostrorum familiarium, & continuorum commensalium gaudeant perpetuis futuris temporibus, & potiantur. Magistri autem supplicationum totam supplicationem, vel pro majori parte substantialia præsertim auscultent sub pœna in institutione, & reformationibus contenta. Clerici supplicationum inveniendarum gratia nihil capiant sub pœna excommunicationis pro prima vice, pro secunda privationis officii, omni excusatione cessante, pro sumptis, & copiis dandis solito, & antiquo stipendio sint contenti, & sub eisdem pœnis nihil capiant ultra, & ut præmissa per eos diligentius observentur, præfatus Datarius qualibet hebdomada bis, vel semel ad minus registrum visitet, ac diligenter inquirat, an officium ex ordine regatur, & constituta observentur, transgressoresque, & delinquentes sine mora puniat, severe eorum frivolis excusationibus rejectis.

Secretarii.

§.34. Secretarii pro brevibus super quibuscumque materiis expediendis, quorum taxa in literis quinterni eorum non est notata, & quorum emolumenta Innocentius ipse in institutione officii Secretariatus per eum erecti eis concessit, & assignavit, deinceps ultra taxam recipere nequeant, quæ sequitur, & est talis videlicet; Breve super absolutione ab Apostasia cum licentia transeundi ad alium ordinem, seu remanendi in ordine, ad quem se transtulerat, & deserviendi alicui beneficio Ecclesiastico; ad duos. Super absolutione vero ab homicidio, ad unum. Super absolutione autem a censuris, pro una persona, ad unum, pro pluribus vero personis quotquot numero fuerint, ad duos; pro capitulo autem, seu communitate, ad tres ducatos, & non ultra taxetur. Super arrendandi licentia etiam anticipata solutione infra triennium, ad unum, si vero ad majus tempus, ad duos ducatos, & non ultra. Super Altare portabile, ad unum, & super Confessionale, ad unum, & super confirmatione capitulorum concessorum communitati, seu universitati, ad unum, & pro confirmatione testamenti, ad unum, & super simplici causæ commissione, etiam cum illius advocatione, & nova commissione, & illius extensione, simul ad unum, super dispensatione vero in vigesimo, vel vigesimotertio ad unum; super dispensatione autem de promovendo extra tempora ad unum, & si ista tria in eodem brevi cumulentur, illud ad duos tantum. Et si super dispensatione super defectu oculi ad sacros Ordines, ad unum; super dispensatione vero de non promovendo ad biennium, ad unum, super prorogatione vero una, vel pluribus quot fuerint, ad duos ducatos, & non ultra taxetur. Breve vero super exemptione ab ordinario pro una persona, ad unum, pro capitulo autem, vel universitate, ad tres ducatos, & non ultra taxetur. Et Breve super habitus per fratres Sancti Jacobi, vel alterius Militiæ gestari soliti exhitione, ad unum; super Indulgentia vero plenaria pro uno die, ad duos, pro non plenaria, ad unum, super lacticiniis, etiam ad unum, super licentia vero eundi ad sepulcrum Dominicum, etiam pro Episcopo, ad unum; super licentia autem recipiendi gradum Doctoratus pro regulari, ad duos, pro sæculari vero, ad unum; super licentia autem studendi in jure civili ad unum; super licentia intrandi Monasteria, pro Mulieribus, ad unum, super licentia autem testandi etiam pro fratre alicujus Militiæ, ad unum, super licentia transeundi de ordine ad ordinē, ad unum, super mutatione vero voluntatis Testatoris infra centum, ad unum, ultra vero, ad duos ducatos dumtaxat taxetur. Breve autem super Moratoria etiam pro duobus, ad unum,

super

super privilegiis vero, & indultis etiam Congregationibus, & Universitatibus concessis nunquam taxetur ultra quatuor ducatos, super represaliis autem etiam pro pluribus Civibus non ultra duos, super salvoconductu, unum, super tracta trecentarum salmarum grani non ultra duos ducatos Breve taxetur, & si plures diversæ materiæ in eodem Brevi cumulentur, prima gratia integre, aliæ vero gratiæ in eodem Brevi comprehensæ pro dimidia taxentur; & quia nimis laboriosum esset omnes, & singulas gratias, quæ per Breve concedi consueverunt enumerare, volumus, statuimus, & ordinamus, quod taxa unius Brevis cujuscumque gratiæ tam perpetuæ quam temporalis ultra supranumeratas non excedat tres Ducatos pro registratura unius Bullæ, si trigintaquinque linearum numerum non excedat, quatuor dumtaxat; si excesserit, sex; pro mandatis vero, quæ sub duabus Bullis in Francia expediuntur, quinque Carlenos Cancellariæ, nec etiam ultra a sponte solventibus recipere valeant, si contrafecerint duodecim ducatorum pœnam supradictę Fabricæ applicandam qualibet vice persolvant, pro sumptu cujuslibet Bullæ cum illius scriptura nihil ultra unum ducatum, & unum Carlenum, simile etiam a præbente ultro recipere non possint, sub præmissa pœna: Et propter supradictam taxæ Brevium moderationem eisdem Secretariis, ut quintam taxam Bullarum, quæ per Cameram expediuntur, eis in Officii institutione concessam per se capere sine Barbatorum ministerio, & antequam bullæ ad Plumbum mittantur, ita tamen ne novum aliquod onus parti imponant, nec aliqua insolita angaria inducantur, propterea quodque taxas alias in compensatione officiorum eis ablatorum, & Populo Romano concessorum per nos eis concessas percipere, & illis libere frui valeant, indulgemus, ac volumus quod Cardinales reformatores præfati taxas officiorum Terrarum Ecclesiæ, & Arcium, quæ per malam informationem ultra debitum in quinterno eorumdem Secretariorum annotatæ reperiantur revidere, & infra sex menses proxime futuros ad debitum modum, & honestatem redigere, & reductionem aliis taxis minus debito gravatis addere possint, & valeant, ita tamen, quod summa taxarum in dicto eorum quinterno annotata non diminuatur.

Cursorum Officium.

§. 35. Cursorum officium antiquum utile & Romanæ Curię admodum necessarium existit, ut cognosci potest de facili a considerantibus dicti officii exercitium, utilitates, & labores; ideo ad eorum institutiones, & laudabilia instituta reducendi sunt, & antiquam observantiam statutorum officii, & consuetudinem usque ad ipsius Sixti IV. tempora tam circa citationes, & executiones faciendas, quam intimationes, ac publicationes literarum Apostolicarum, pensionum, & sententiarum, seu executorialium Rotæ, & aliorum Tribunalium videlicet, ut fideliter, & recte fiant, & contra personas comprehensas & pro debito, & convenienti prętio, & mercede eis antiquitus statutis, & præstari solitis, & consuetis absque extorsione, & angariis indebitis, & insolitis. Et quia ab aliquibus annis citra aliquę querelæ contra dictos Cursores venerunt ad aures Superiorum, ideo sub pœnarum in Bulla reformationis fel. recordationis Julii PP. II. Prædecessoris nostri in cursu contentarum monemus, & ipsis expresse mandamus, ut in futurum ab infrascriptis abstineant, & eorum officium fideliter, & cum ea, qua decet integritate, & diligentia exerceant, & cum peritia & discretione. In primis non admittantur ad dicta officia personæ suspectæ de falsitate vel ignorantes penitus, & qui nesciant scribere, vel legere latine; & qui ad præsens inhabiles reperiuntur facta experientia per reformatores cogantur infra quatuor menses officium vendere, vel resignare personis habilibus, & idoneis, similiter non dentur personis infirmis, ambulare propriis pedibus non valentibus, vel senibus excedentibus sexaginta annos, cum illud officium propter sui exercitium requirat homines sanos, & robustos, & ætatis recentis, & qui ad præsens ut supra inhabiles reperiuntur, de illo disponere in personis habilibus sine eorum jactura inducantur, & moneantur, quod si facere recusant, per Datarium nostrum vendantur aliis, prætio eis restituto, & sine eorum damno. Officium eorum circa assistentiam continuam, & moram in Palatio Apostolico, & Camera, signatura Justitiæ, & gratiæ, ac Regentis, irreprehensibiliter exerceant, Consistoria publica, & privata, & alias solemnitates, & divina officia intimari solita fideliter, & in tempore debito intiment dominis Cardinalibus, & aliis quibus tenentur, similiter facere teneantur de ingressu Oratorum in Romana Curia, & exequiis celebrandis absque præmii, & mercedis alicujus expectatione, nisi solita antiquitus, & consueta; Citationes, & intimationes personales, vel ad domum, vel in Valvis, & locis publicis, circa quod plurimum consistit dicti officii pondus, & importantia, fideliter, & mature faciant, & factas referant etiam contra proprias personas non suppositas, vel falsas, aut non cognitas per eos, prout aliquando, & sæpius factum est cum querela Curialium sub pœna perditionis officii, & quando personæ citandæ eis notæ non sunt, non assertioni partis, ut frequenter fit, sed duorum testimonio de citandorum qualitate veram notitiam habentium stare debeant, alias executionem citati facere vel factam referre non debeant sub simili pœna, & habeantur pro falsariis contrarium facientes; Mercedis solutionis pro illis faciendis, & Commissionibus præsentandis contenti sint juxta antiquum stilum, & consuetudinem usque ad Sixti tempora, & per dicti Sixti tempora servari solitum, nec novas angarias inposterum faciant, sub pœna in lite-

literis reformationis contenta. Pro præsentatione Commissionis Cardinali, vel Consistoriali, quinque Carlenorum, pro aliis indifferenter decem, & septem Bononenorum salario sint contenti, & ultra non exigant, pro citatione regulariter duos Bononenos non excedant, exceptis personis qualificatis, in quibus antiqua consuetudo servetur. Pro executione vel intimatione in curia, vel extra literarum executorialium, vel pensionis consueta mercede sint contenti. Commissiones redemptas partibus non dent, vel ostendant, nec ad illarum instantiam præsentare differant sub pœna perditionis officii. Commissiones non celent vel lacerent, sed infra spatium quatuor horarum postquam redemptę fuerint præsentare Cardinalibus, vel Auditoribus, vel aliis Prælatis, aut Officialibus, quibus diriguntur, obligati sint, & teneantur; ad partis adversæ instantiam, vel alterius, quam ejus, qui impetravit dictas commissiones, si eis constiterit etiam si per illos redemptæ fuerint altera parte impetrante illa invita, vel eis, qui dictas commissiones porrexerint præsentare non debeant, relationes de citationibus personaliter executis nisi persona cognita, & appræhensa personaliter, vel contumaciter se subtrahente, ne citari possit, facere non debeant sub pœna in Bulla reformationis contenta, & falsis cursoribus imposita. Officia pro alio, vel aliis in arrendam capere, vel exercere non debeant, aut possint, vel exercere permittant; Pro citationibus, aut intimationibus quarumcumque literarum extra curiam, & in partibus faciendis statuta, & debita eis mercede antiquitus sint contenti, & ultra exigere non audeant. Diem præsentationis in Commissionibus appellationum, vel principalibus in causis manu propria antequam præsentent, vere, & fideliter ponere teneantur, ad tollendum fraudes, quæ quotidie in his committuntur, & Notariorum, & partium citationes; in exequiis Pontificum Cardinalium, vel aliorum alias faculas, vel ceram non capiant, quam pro præsentibus, & servientibus, & interessentibus actui tantum, prout per nos statutum, & ordinatum est, quod in omnibus aliis Officialibus servari volumus, quacumque contraria corruptela non obstante.

De officio Gubernatoris, Auditoris Cameræ, & Vicarii Papæ.

§.36. Quoad Gubernatorem, & ejus Notarios, & Vicarium Papæ, & Notarios suos, & Auditores Cameræ pro brevi reformatione utili nil videretur innovandum, nisi quod remittantur, & remaneant in reformationis observatione factæ & distinctionis officiorum, & jurisdictionis inter se per prefatum Julium Prędecessorem nuperrime factæ post longam discussionem cum additionibus per nos factis, quas ex nunc innovamus, quibus servatis jurisdictiones recte procedant, & cum debita distinctione, & sine scandalo, ita tamen quod circa punitionem maleficiorum per Romanos commissorum pro tempore Gubernator semper intendat, & repertos culpabiles puniat, vel puniri procuret, ut quieti dictę Urbis quam desideramus, consulatur, & facinorosi retrahantur a malis formidine pœnæ.

Notarii Gubernatoris.

§.37. Notarii Gubernatoris servent illud, quod in dicta Bulla fuit statutum, & ordinatum circa exercitium officii eorum, & solutiones, & illorum qualitates, quarum causarum, in quibus se intromittere possunt, & a quibus se abstineant; transgressores pœnis in Bulla reformationis contentis puniantur.

Reformatio Notariorum Auditoris Cameræ Apostolicæ.

§.38. Quod in registro quodlibet folium contineat saltem vigintitres lineas pro quolibet latere, & quęlibet linea decem sillabas, & non possint Notarii pro mercede capere ultra ducatos quinque pro Centenario foliorum ad rationem decem Carlenorum pro quolibet ducato juxta tenorem Bullæ felicis recordationis Pauli Papæ II. Prædecessoris nostri. Item quod Notarii recipientes obligationes personarum eis tamen ignotarum teneantur recipere duos testes, qui medio juramento dicant illum esse talem, qualem se asserit, & in eorum manuali notare nomina talium testium, & recognitionem, nisi Auditor, vel Locumtenens pro tempore ex aliqua rationabili causa aliter eis pro aliqua obligatione specialiter ordinaverit, quo casu ipsam ordinationem in manuali notare teneatur Notarius, alias possit dict. Notarius puniri ut falsarius. Item quod nemo ex Notariis possit, nec debeat capere pro examine testium in causis commissariis, & appellationis ac ordinariis summam quinquaginta ducatorum excedentibus, ultra Carlenos quatuor pro quolibet teste dummodo examinentur in domo Notarii & non sint ultra vigintiquinque articuli, & triginta interrogatoria; Si vero examinentur in domo testium, seu sint personæ egregiæ, aut impeditæ, capi possint Carleni decem; Si sint ultra vigintiquinque articuli, & triginta interrogatoria capi possit aliquid ultra Carlenos quinque juxta honestatem, & discretionem Auditoris examinantis; In causis vero summariis, ut puta a qinquaginta ducatis infra, & in quibus non erunt ultra vigintiquinque articuli, & vigintiduo interrogatoria non capiantur nisi Carleni duo pro uno teste, & similiter pro testibus qui examinantur pro monitoriis parvis, & pro monitoriis decernendis, & pro instructione Curiæ. Si vero excedunt dictam summam articulorum, & interrogatoriorum capiantur Carleni quinque, in domibus testium pro egregiis duplicatur salarium, salvis tamen moderatione Auditoris, & miserabilibus personis, a quibus non recipiant, nisi illud, quod eis datur ab ipsis pauperibus, & quod consuetum est anti-

antiquitus; Iuramenta paupertatis pro litigantibus admittere teneantur, prout in Notariis Rotæ factum est absque replicatione, vel contradictione. Item cum in obligationibus in forma Cameræ solum coram Auditore Cameræ procedatur juxta antiquum stilum Curiæ, & Bullam per nos nuper æditam, idem Auditor, & ejus officium teneatur in talibus obligationibus a quindecim ducatis de Carlenis infra dare mandatum executivum loco literarum petentibus partibus, pro quo mandato non exigatur ultra Carlenos quinque pro tali ipsius mandati expeditione. Item volumus, quod dicti Notarii non exerceant officium per substitutos regulariter, nisi in casu necessitatis, & quando Auditori videbitur ex causa honesta, & tunc non possint dicti Notarii habere plures, quam unum Notarium substitutum pro quolibet ipsorum, qui possit recipere acta, & instrumenta, & qui substitutus sit idoneus, & approbatus per dominum Auditorem, & Locumtenentem pro tempore existentem, & alios Notarios, & pro quo principalis de fideli, & recto exercitio sub pœna perditionis officii teneatur solemniter promittere, & se obligare apud Auditorem, vel alias idonee cavere, qui substitutus teneatur solemniter se obligare, & jurare in manu Auditoris de officio suo fideliter exercendo, & de creatione sua in Notarium docere & ostendere ante omnia. Item quod nullus ipsorum Notariorum possit officium alteri arrendare, nec portionem aliquam in officio alterius ipsorum Notariorum habere, & habentes ad præsens infra duos menses de illis disponant. Item quod nullus ipsorum Notariorum possit aliquas commissiones sibi procurare, nec sollicitare apud regentem, vel Cardinalem sub pœna Notariis Rotæ pro simili excessu imposita. Item ad evitandas fraudes, quod nullus ipsorum Notariorum intromittat se in causis alterius Notarii, nisi forte capiat aliquem actum ad referendum Notario, cujus est talis causa, & tunc infra triduum talis actus Notario ipsius causæ referri debeat, quod si contrarium continget, quæcumque acta hujusmodi nulla existant, & irrita, & nihilominus Notarius, qui illa recipiet arbitrio Auditoris puniatur, & parti ad refectionem expensarum propterea teneatur. Item quod non detur per dictos Notarios, nec alios quarumcumque Curiarum ordinariarum Urbis mandatum aliquod de capiendo aliquem tamquam de fuga suspectum, nisi prius de credito saltem summarie, & de suspectione fugæ saltem per unum testem arbitrio Judicis quantum sufficiat, constiterit, & per actorem fiat actuale depositum de expensis capturæ, ita quod illæ solvi debeant executori, si captura reperiretur indebita, & malefacta aliqua ex causa, & non aliter. Item quod in causis, in quibus summarie proceditur in Curia Auditoris Cameræ fiat extractus, non registra, pro quibus antiqua, & convenienti mercede contenti sint, & si contingat pro transportatione actorum coram alio Judice in prima, vel ulteriori instantia, quod sit necesse fieri registrum, in confectione, & solutione Registri computetur jam solutum pro scriptura, & pro extracto, ex quo Notarius idem pro registro cogebatur illud facere suis sumptibus in Registri confectione. Item quod Auditor, & Notarii quoad literas per eos expediendas teneantur servare taxas tempore præfati Pauli Prędecessoris servari solitas, & in Constitutionibus officii eorum contentas, & pauperibus non valentibus solvere gratiam facere, ut ex antiqua dicti officii institutione cavetur, & consuetum est fieri; Item ratione massæ in obligationibus in forma Cameræ, vel Registris solvendis aliquas indebitas exactiones, vel insolita gravamina partibus facere non debeant sub infrascriptis pœnis. Item de parte seu quota lucri cum Procuratoribus, vel Sollicitatoribus non paciscantur, vel conveniant in damnum partium. Item quod scribi faciant registra legibilia in carta bona, non bibula, nec ponantur superflua, nec Concistoria publica, vel creationes Cardinalium nisi in brevi forma, non nisi quando impeditur Audientia, vel cadit terminus, quæ omnia supradicta, & eorum quodlibet servare teneantur sub incursu pœnarum contentarum in Bulla reformationis Julii II. ædita, & quæ Notariis Rotæ transgredientibus in eorum reformatione supra posita est.

Notarii Vicarii Papæ.

§. 39. Notarii Vicarii Papæ, quoad registra servent ordinem Notariorum coram commissariis ordinatum in Constitutione officii Archivii scriptorum, nec possint capere pro causis commissariis, nisi quatuor ducatos ad rationem decem Carlenorum pro quolibet ducato, pro centenario foliorum, quorum quælibet linea decem sillabas ad minus, pro examine testium non capiant, nisi quatuor Carlenos, exceptis egregiis personis, pro quibus capiant unum ducatum de Carlenis decem, pro quolibet tantum. Non faciant monitoria generalia, vel specialia extra Curiam & Urbis districtum, cum non sit eorum officii, nec dent censuras super obligationibus in forma Cameræ contra formam, & prohibitionem Bullæ per nos nuper editæ. Non capiant pro examine, vel literis ordinandorum in Curia Vicarii, nisi duos Carlenos pro qualibet persona, etiam si ordinarentur ad plures ordines simul in totum; Pauperibus gratis dent, ut tenentur, non scribant per substitutos nisi impediti, & tunc uno tantum idoneo, & approbato per Vicarium sint contenti; pro quo ipsi sub perditione officii teneantur, & obligari debeant. Officium eorum non arrendent; vel eorum emolumenta hactenus arrendata revocentur. Ad observantiam præmissorum teneantur sub incursu pœnarum contentarum in Bulla reformationis pręfati Iulii Prædecessoris.

Scri-

Scriptores Brevium.

§. 40. Et cum in institutione Officii Scriptorum Brevium fuerit inter alia statutum, & ordinatum, quod Scriptores Brevium tenerentur registrare omnia brevia, quæ expedirentur, fueritque preterea addita taxa, quod pro quolibet Brevi Carlenus unus pro registro caperetur, multaque Brevia absque illorum registratione expediuntur, statutum hujusmodi innovamus, ac mandamus sub pœna duodecim ducatorum Fabricæ dictæ Basilicæ applicandorum, quod Brevia omnia registrentur, & unum Carlenum Cancellariæ, & non Julium capiant pro quolibet regulariter.

Pro Archivio.

§. 41. Officiales Archivii tam Correctores quam Scriptores eorum Officia juxta laudabiles constitutiones eorum, & Regulas eis traditas exerceant, ut tenentur sub pœnis in literis reformationis contentis ultra contentas in eorum Institutionis Bulla. Correctores auscultent, & locum Officii fideliter continuent, & visitent, quando sunt ad hoc deputati, notasque instrumentorum reportatas registrari faciant infra tempus statutum, ita quod in fine mensis nil restet registrandum, sub pœna prædictorum emolumentorum dicti mensis amissionis. Errantes Scriptores in scribendo, vel aliter juxta eorum Officii naturam corrigantur, & castigentur. Scriptores notas non matriculatorum recipiant, & alias acceptas intra tempus debitum fideliter registrent: mercede eis statuta contenti sint, tam pro rogitu, quam pro registratura, quam pro scribendis Confessionalibus. Scripta confessionalia sine manu Correctoris partibus non tradant, in illis scribendis formam eis traditam non excedant, & clausulas inconsuetas non apponant, literas legibiles, & bene compositas scribant, & in registris similiter diligentia utantur; secreta Instrumenta, vel Testamenta non revelent partibus non habentibus interesse. Instrumenta acceptationum, vel alia non edant, sed partibus dumtaxat recognitis per duos testes, quando aliter non essent notę scriptoribus. Notarios inhabiles, & insufficientes non creent, sed idoneas personas, & sufficientes. Quia experientia compertum est, quod nonnulli ad fraudandas solutiones annatarum, & solutiones taxarum Plumbi, & registri Bullarum, expediunt Bullas usque ad Plumbum, & inibi faciunt decerni processum, de quo dicti scriptores rogantur contra præfati Julii Prædecessoris rogationem, Bullis in Plumbo perpetuo dimissis, & cum hujusmodi processu accedunt ad possessionem Beneficiorum, cum Cameræ, & aliorum officialium præjudicio, ea propter Constitutionem dicti Julii Prædecessoris super hoc editam inviolabiliter observari mandamus, & sub pœna vigintiquinque ducatorum per delinquentes incurrenda, & Fabricæ dictæ Basilicæ applicanda, & nihilominus ad solutionem Jurium Cameræ, & officialium huiusmodi compelli possint, ac si ad id specialiter se obligassent, ita quod nullus possit sumere rogitum, & publicare hujusmodi processum, nisi sit scriptor Archivii, & cum sigillo officii, vel alias Notarius Rotæ, aut Cameræ, vel Auditoris Cameræ, & talis processus non possit dari, nisi Bulla fuerit ex omnibus officiis redempta, & Notarius contrarium servans, vel Scriptor pœna falsi puniatur, præterquam de peccatis occultis conscientiam concernentibus, & pœnitentiam, quorum absolutio secreta teneri debet, & processus super his non expediuntur, nisi per Pœnitentiarios minores litereque Julii Prædecessoris hujusmodi, & nostræ in reliquis, prout concessæ sunt, serventur. Ad tollendum autem fraudes, quę committi possent per sollicitatores volumus, quod de expeditionibus in Concistorio expeditis nullus sollicitatorum mittere possit computum expensarum factarum principalibus suis ad partes, nisi prius subscriptum, & approbatum per relatorem, & Camerarium Collegii, qui pro tempore fuerit, contrafacientes excommunicati sint eo ipso.

§. 42. Quo circa per Apostolica scripta mandamus præfatis omnibus officialibus nunc existentibus, & qui pro tempore fuerint, ut præmissa omnia, & singula, quantum ad eos, & eorum singulos attinent, sub supradictis pœnis inviolabiliter observent, ac venerabili fratri Raphaeli Episcopo Ostien. Camerario nostro, & dilectis filiis nostris Sixto tituli Sancti Petri ad Vincula Presbytero Cardinali ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicecancellario, & Leonardo tituli Sanctæ Susannæ etiam Presbytero Cardinali Majori Pœnitentiario modernis, & pro tempore existentibus, quatenus ipsi per se, vel alium, seu alios, præsentes literas ubi, & quando expedierit solemniter publicantes, omnia, & singula supradicta etiam inviolabiliter observari, & illos ex officialibus eis subjectis, quos pœnas supradictas incurrisse cognoverint, pœnas ipsas incurrisse declarent, & ad illas solvendas per opportuna juris remedia compellant, potestate tamen, & facultate per literas prædictas fe. re. Julii II. Prædecessoris nostri, & nostras aliis Cardinalibus reformatoribus data, & eorum cuilibet in suo robore permanentibus, quoad transgressores, & delinquentes circa præmissa: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

§. 43. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non quibusvis privilegiis, & indultis Apostolicis, Collegiis prædictorum officialium quomodolibet concessis, quibus volumus eis quoad pręmissa in aliquo suffragari contrariis quibuscumque; At si officialibus præfatis, vel quibusvis aliis eorum communiter, aut divisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non fa-

facientes plenam, & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, declarantes per præmissa officiis prædictis reformatis nullam confirmationem, vel approbationem, aut improbationem dedisse tacite, vel expresse, aliter quam ipsa habuerant hactenus a tempore institutionis illorum, sed in eodem statu, & terminis, quibus erant, exceptis supradictis modificationibus, & reformationibus remansisse, & remanere, salva etiam nobis potestate remanente ulterius reformandi, quando prædicta non sufficere, vel nimis faciles fuisse, & majori reformatione indigere, & præsertim aliqua officia præsentibus non comprehensa, & ad præsens aliqua ex causa omissa, quæ omnino reformare intendimus.

Nulli ergo &c.

Dat. die 13. Decem. 1513 An. 1. Datum Romæ apud Sanctum Petrum. Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo tertiodecimo. Idibus Decembris. Ponticatus nostri Anno primo.

VI.

Asserentes, animam esse mortalem & unicam in cunctis hominibus uti hæretici plectendi sunt. Et catholica veritas, circa dogmata Philosophorum Fidei adversantia, a philosophiæ professoribus explicanda est.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Exordium. APostolici regiminis solicitudo nos assidue pulsat, ut medendis animarum languoribus, quarum nos ex alto Omnipotens Auctor curam habere voluit, iis potissimum, qui instantius fideles nunc urgere cernuntur, salutifero olei & vini medicamine, ad instar Samaritani in Evangelio, solicitam operam impendamus, ne nobis illud Hieremiæ objiciatur: Numquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi?

Causa Constitutionis. §.1. Cum itaque diebus nostris quod dolenter ferimus, zizaniæ seminator, antiquus humani generis hostis, nonnullos perniciosissimos errores a fidelibus semper explosos in agro Domini superseminare, & augere sit ausus, de natura præsertim animæ rationalis, quod videlicet mortalis sit, aut unica in cunctis hominibus, & nonnulli temere philosophantes, secundum saltem philosophiam, verum id esse asseverent, contra hujusmodi pestem opportuna remedia adhibere cupientes,

Asserentes animam esse mortalem&c. sicut hæretici puniri debent. §.2. Hoc sacro approbante Concilio damnamus & reprobamus omnes asserentes, animam intellectivam mortalem esse, aut unicam in cunctis hominibus, & hæc in dubium vertentes, cum illa, non solum vere per se, & essentialiter humani corporis forma existat, sicut in canone fel. rec. Clementis Papæ V. prædecessoris nostri in Viennen. Concilio edito continetur, verum & immortalis, & pro corporum, quibus infunditur, multitudine singulariter multiplicabilis, & multiplicata, & multiplicanda sit. Quod manifeste constat ex Evangelio, cum Dominus ait, Animam autem occidere non possunt, & alibi: Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Et cum æterna præmia, & æterna supplicia pro merito vitæ judicandis repromittit, alias Incarnatio, & alia Christi mysteria nobis minime profuissent, nec Resurrectio expectanda foret, ac Sancti & Justi miserabiliores essent juxta Apostolum cunctis hominibus. Cumque verum vero minime contradicat, omnem assertionem veritati illuminatæ fidei contrariam omnino falsam esse definimus, & aliter dogmatizare non liceat, districtius inhibemus: omnesque hujusmodi erroris assertionibus inhærentes, veluti damnatissimas hæreses seminantes, per omnia ut detestabiles & abominabiles hæreticos & infideles, Catholicam fidem labefactantes, vitandos & puniendos fore decernimus.

§.3. Insuper omnibus & singulis Philosophis in Universitatibus Studiorum generalium, & alibi publice legentibus, districte præcipiendo mandamus, ut cum Philosophorum principia, aut conclusiones, in quibus a recta fide deviare noscuntur, auditoribus suis legerint seu explanaverint, quale hoc est de animæ mortalitate, aut unitate, & mundi æternitate, ac alia hujusmodi, teneantur eisdem veritatem religionis Christianæ omni conatu manifestam facere, & persuadendo pro posse docere, ab omni studio hujusmodi Philosophorum argumenta, cum omnia solubilia existant, pro viribus excludere atque resolvere. Philosophiæ professores, catholicam veritatem hujus articuli discipulis explicent.

§.4. Et cum non sufficiat aliquando tribulorum radices præscindere, nisi & ne iterum pullulent, funditus evellere, ac eorum semina, originalesque causas, unde facile oriuntur, removere, cum præcipue humanæ philosophiæ studia diuturniora, quam Deus secundum verbum Apostoli evacuavit, & stultam fecit, absque divinæ sapientiæ condimento, & quæ sine relevatæ veritatis lumine in errorem quandoque magis inducunt, quam in veritatis elucidationem, ad tollendam omnem in præmissis errandi occasionem, hac salutari constitutione ordinamus & statuimus, ne quisquam de cetero in sacris ordinibus constitutus, sæcularis vel regularis, aut alias ad illos a jure arctatus in Studiis generalibus, vel alibi publice audiendo, philosophiæ aut poesi studiis ultra quinquennium post grammaticam & dialecticam, sine aliquo studio Theologiæ aut juris Pontificii incumbat. Verum dicto exacto quinquennio, si illis studiis insudare voluerit, liberum sit ei, dum tamen simul aut seorsum, aut Theologiæ, aut sacris canonibus operam navaverit, ut in his sanctis & utilibus professionibus sa- In sacris constituti, Theologiæ, vel sacris canonibus studeant.

sacerdote Domini inveniant, unde infectas Philosophiæ & Poesis radices purgare & sanare valeant.

In Studiis generalibus hec publicentur.

§.5. Et hos canones per Ordinarios locorum, ubi generalia studia vigent, & Rectores universitatis eorumdem Studiorum singulis annis in principio studii, in virtute sanctæ obedientiæ publicari mandamus.

Nulli ergo &c.

D.P. An. 1. 19. Decemb.

Datum Romæ in publica sessione, in Lateranen. sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo tertiodecimo, 14. Kalen. Januarii, Pontificatus nostri Anno primo.

VII.

Quod Fratres Ordinis Minorum de Observantia habere possint domos amplas, & magnifica ornamenta Ecclesiastica.

LEO PAPA X.

Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Vicariis, Guardianis, & Fratribus Ordinis Fratrum Minorum de Observantia.

Exordium.

Merentur vestræ devotionis sinceritas, & Religionis honestas, ut ea vobis gratiose concedamus, quæ vestrarum conscientiarum serenitatem, & quietem respicere dignoscuntur.

Causa hujus Constitut.

§.1. Cum itaque sicut nobis nuper exponi fecistis, licet felicis recordationis Nicolaus III. Clemens Papa V. ac alii Romani Pontifices prædecessores nostri, pro consolidatione ambiguarum mentium, & timoratarum conscientiarum Fratrum Ordinis vestri serenitate, domos, & loca, & alia bona vestra, tam mobilia, quam immobilia, in jus, & proprietatem Romanę Ecclesiæ susceperint; nihilominus nonnulli vestrum adhuc hæsitant, cum eis domos amplas, & spatiosas, quæ in præsentiarum in vestro Ordine, & familia tam per Fratres, speciali ad hoc facultate, sive auctoritate suffultos, quam per sæculares ad hoc pia devotione ductos, construuntur & ædificantur, ut potius palatia Magistratuum reputari posse videantur, quam habitationes pauperum, inhabitare, & colere. Et simili modo paramentis, & vasis Ecclesiasticis, quæ in numero, & precio Evangelicæ paupertatati, quam professi estis, derogare videntur, & aliis, quibus tam Ordo, quam Fratres utuntur communiter vel divisim, uti, & in vestris Conventibus illa retinere liceat. Ac propterea nonnulli Conventus relinquere, & ad loca eremitoria se transferre, & fugere moliantur, in Divini cultus detrimentum, & scandalum plurimorum, ac Ordinis, & familiæ perturbationem. Et cum interdum ob magnificentias plurimorum Principum, & aliorum dominorum, qui non secundum quod vestræ congruit paupertati, sed secundum, quod eorum congruit excellentiæ, volunt & vestras domos construere, & pro divino cultu capsas, & planetas, dalmaticas, & alia paramenta, & calices, ac alia vasa ad ministerium Sacramenti altaris, pro summi Dei honore, & gloria pie erogare, & elargiri, talia respuere non possitis, necnon possibilem resistentiam de non accipiendo faciatis, & non sinant isti tales donantes jam acceptata alienari, nec demoliri jam constructa permittant.

Petitio Fratrum Minorum de Observantia.

§.2. Nobis humiliter supplicari fecistis, ut pro pace conscientiarum vestrarum, & ut sine stimulo gratum Altissimo famulatum exhibere, & in vestro laudabili officiandi ritu continuare possitis, statui vestro super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Declaratio quod liceat ipsis Fratribus, uti amplis domibus, magnificisque ornamentis Ecclesiasticis.

§.3. Nos igitur attendentes, quod domorum, & aliarum rerum, tam pro divino cultu, quam pro communi usu vestro vobis concessarum, solum ad usum, & non fructum, nec possessionem cedunt, nec ea sine speciali Sedis Apostolicæ mandato alienare possitis, ac ad eamdem Sedem illa omnia, quæ de novo, ut nostri prædecessores fecerunt, in proprietatem dictæ Sedis recipimus, pertinent, & quod ex domorum amplitudine, aut paramentorum multiplicitate, nihil magis vestris commoditatibus corporalibus adiiciatis, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica tenore præsentium declaramus, & decernimus, vos illorum tantum esse Custodes, & non Possessores, & propterea absque vestræ professionis macula, aut violatione, cum deceat juxta celebritatem solemnitatum, & solemnioribus officiis, decentioribus paramentis divinam honorare majestatem, & ipsius cultum munificare, & aliis quibus tam Ordo quam Fratres utuntur, communiter, vel divisim, uti, & potiri libere, & licite posse, prout etiam felicis recordationis Julius Papa II. Prædecessor noster Fratribus ejusdem Ordinis, & familiæ Regni Angliæ ad instantiam carissimæ in Christo filiæ nostræ modernæ Reginæ Angliæ illustris concessisse dicitur. Et sic perpetuis futuris temporibus in Ordine, & familia vestris ab omnibus illius Fratribus teneri, & observari debere volumus, & mandamus.

Derogatio contrariorum.

§.4. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac ipsius Ordinis statutis, etiam juramento, sive professione firmatis, & aliis in contrarium facientibus quibuscumque.

D. P. An. 1. die 2. Jan.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die secunda Januarii, millesimo quingentesimo decimoquarto, Pontificatus nostri Anno primo.

VIII.

Reformatio generalis Prælatorum Ecclesiasticorum, eorumque Officialium ac Familiarum, & aliorum.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Exordium. SUpernæ dispositionis arbitrio, quo cœlestia pariter & terrena ineffabili providentia disponuntur, in sublimi beati Petri solio Christi Unigeniti Dei Filii gerentem vices in terris Rom. Pontificem, decet in primis pro cura, & salute dominici gregis sibi divinitus commissi providi exercere Pastoris officium.

Causa hujus reformationis. §.1. Quare pro dicti pastoralis officii solicitudine cum Ecclesiasticam disciplinam, ac per omnes fere Christifidelium gradus, bene recteque vivendi regulam temporum difficultate, ac hominum malitia, licentiaque, & impunitate in deterius ita labi, defluere, aberrareque longius a recta via animadvertimus, ut nisi provida corrigatur emendatione, in varios errores securitate peccandi quotidie magis incidere, moxque obortis publice scandalis prorumpere sit verendum.

Præfinitio reformationis. §.2. Cupientes igitur, quatenus nobis ex alto permittitur, ea jam nimium invalescentia mala corrigere, ac pleraque in pristinam sacrorum canonum observantiam reducere, ac in melius juxta sanctorum Patrum instituta, dante Domino, reformare, eaque omnia sacro approbante Lateranen. Concilio, a fel. rec. Julio Papa II. prædecessore nostro inter alia propterea incæpto, & per nos continuato salubriter moderari, ut ab his sumamus exordium, quæ pro nunc magis expedire videntur, & in Ecclesia Dei maxima scandala pepererunt, a promotionibus scilicet ad Ecclesiasticas dignitates constituimus exordiri.

De qualitatibus promovendorum ad Episcopatum &c. §.3. Cum piæ mem. Alexander PP. III. prædecessor noster etiam in Lateranen. Concilio decreverit, ut ætas, morum gravitas, ac literarum scientia in personis promovendis in Episcopos, & Abbates diligenter inquirantur, nihilque magis Dei Ecclesiæ officiat, quam cum immeriti assumuntur Prælati ad regimen Ecclesiarum, propterea in promotionibus Prælatorum, quarum a Rom. Pont. magna ratio haberi debet, eo præsertim quod de promotis per eos ad Ecclesias, seu Monasteria in extremo judicio rationem reddituri sunt; Statuimus & ordinamus, ut deinceps perpetuis futuris temporibus, Patriarchalibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus Ecclesiis, & Monasteriis pro tempore vacantibus de personis juxta præfati Alexandri constitutionem, ætate matura, gravitate morum, literarumque scientia præditis, non ad alicujus instantiam per commendam, & administrationem, seu conservationem aut alio quovis modo provideatur, nisi ratione utilitatis Ecclesiarum, prudentiæ, nobilitatis, probitatis, experientiæ, atque curialitatis antiquæ cum competenti literatura, & in Sede Apostolica meritorum, aliter visum fuerit faciendum. Idemque in electis, & postulatis, quorum electiones, & postulationes per Sedem Apostolicam admitti consueverunt, volumus observari.

§ 4. Et si de minoribus ætate XXX. annorum, Ecclesiis aut Monasteriis hujusmodi contigerit provideri, non dispensetur cum eisdem, ut Ecclesiis citra XXVII. ætatis annum, Monasteriis vero citra XXII. præesse valeant. Ætas in eis requirenda.

§.5. Quinimmo ut accuratius, diligentiusque idoneæ personæ promoveantur, statuimus ut Cardinalis, cui electionis, postulationis, aut provisionis Ecclesiæ, seu Monasterii relatio committetur, antequam in sacro Concistorio, ut moris est, referat commissionem examinis, ac relationis hujusmodi sibi datam, uni cujuslibet ordinis antiquiori Cardinali in ipso Concistorio per seipsum, vel, si ea die, qua sibi commissionis onus injunctum fuerit, Concistorium non fuerit, per Secretarium suum, aut alium quemlibet ex suis domesticis familiaribus, notam illam facere debeat, qui tres priores aliis quam primum sui ordinis Card. eam significare teneantur, negotiumque electionis, administrationis, postulationisve, aut promotionis, summarie, & de plano per seipsum dictus relator examinet, & si qui contra dixerint, his vocatis, idoneos, graves, & fide dignos testes, & si expediens, opusve fuerit, alios ex officio assumere, processusque, & jura ejusmodi relationis, una cum dictis testium, die faciendæ relationis secum ad Concistorium deferre debeat, neque ullo modo referat, si præsens in Curia promovendus majorem Card. partem antea non adiverit, ut quæ a referente collega sint Cardinales audituri, oculata fide, quantum ad personam promovendi attinet, cognoscere possint. Præmittendæ examen, Processus, & relatio in Concistorio.

§.6. Promotus vero eosdem Cardinales, qui præsentes in Curia fuerint, ex antiquo more, consuetudineque laudabili quamprimum visitare teneatur, quem quidem morem, laudabilemque consuetudinem innovamus, ac inviolabiliter observari mandamus. Promoti visitent Cardinales.

§.7. Et quoniam Episcopalem dignitatem tueri illæsam, & ne improborum impugnationibus, aut accusantium calumniis passim pateat, muniri par est; Statuimus, ut nullus Episcopus, aut Abbas, quovis instante ac requirente, nisi sibi copia, & facultas legitimæ defensionis permittatur, etiam si crimina fuerint notoria, diligenterque partibus auditis causa plenarie probata fuerit, privari valeat. Episcopus & Abbas etiam in notoriis criminibus, habeant defensiones.

§.8. Neque aliquis Prælatus invitus, nisi aliis justis efficacioribusque rationibus, & causis, transferatur, juxta formam, ac decretum Concilii Constantien. Prælatus invitus non transferatur.

§.9. Et quoniam ex commendis Monasteriorum, ut magistra rerum experientia sæpius docuit, Monasteria ipsa, tam in Reformatio de commendatione Monasteriorum &c.

in spiritualibus, quam in temporalibus graviter læduntur, quippe quorum ædificia, partim commendatariorum negligentia, partim avaritia, vel incuria collabuntur, & in dies divinus cultus in his magis diminuitur, passimque obloquendi materia personis præsertim sæcularibus præbetur, non absque dignitatis Apostolicæ Sedis diminutione, a qua commendæ hujusmodi proficiscuntur, ut eorum indemnitati salubrius consulatur; Volumus, ac sancimus, ut cum illa per obitum Abbatum, qui illis præerant, vacaverint, nullo pacto cuiquam possint commendari (nisi pro conservatione auctoritatis Apostolicæ Sedis, & ad occurrendum malitiis illam impugnantium, pro temporum qualitate aliter nobis de Fratrum nostrorum consilio visum fuerit expedire) sed de persona idonea juxta præscriptam constitutionem eis ita provideatur, ut illis idonei Abbates, prout decet, præfuturi sint.

Onera eorumdem circa eleemosynas &c.

§.10. Ea vero Monasteria quæ, commendata fuerint, cum per eorum cessum vel decessum, quibus erant commendata, commendæ hujusmodi cessaverint, Cardinalibus dumtaxat, ac personis qualificatis, & benemeritis commendari possint, ita tamen quod eorum Monasteriorum commendatarii, quibus ea de cetero commendata fuerint, cujusvis dignitatis, honoris, & præeminentiæ existant, etiam si Cardinalatus honore, & dignitate fungantur, si mensam habuerint separatam, ac seorsum a mensa Conventuali, quartam suæ mensæ partem pro instauratione Fabricæ, seu pro ornamentis, vestibus, ac paramentis emendis, sarciendisque aut pauperum alimonia, aut sustentatione, ut major exiget, ac suadebit necessitas. Si vero mensa fuerit communis, tertiam omnium fructuum dicti Monasterii sibi commendati partem pro supradictis oneribus supportandis, & substentatione Monacorum, omnibus aliis deductis oneribus, impartiri teneantur. Ac literæ, quæ super Monasteriorum hujusmodi commendis expedientur, cum clausula hoc ipsum specifice exprimente debeant expediri, alioquin si aliter expediantur, nullius sint roboris, vel momenti.

Reformatio de pensionibus reservandis.

§.11. Et quoniam Ecclesiis hujusmodi absque aliqua fructuum diminutione provideri decet, ut tam dignitati Præsidentium, quam Ecclesiarum, & ædificiorum necessitati consulatur, Decernimus pariter, ac statuimus, ut super earumdem Ecclesiarum fructibus pensiones minime reserventur, nisi ex resignationis causa, aut etiam alia quæ in secreto nostro Concistorio justa, probabilis, & honesta habita fuerit.

Quę beneficia Cardinalibus non commendanda sint.

§.12. Statuimus quoque ut de cetero parochiales Ecclesiæ, ac dignitates majores, & principales, aliaque beneficia Ecclesiastica, quorum fructus, redditus, & proventus ducentorum ducatorum auri de Camera secundum communem extimationem valorem annuum non constituunt vel attingunt, necnon Hospitalia, leprosariæ, Xenodochia cujuscumque valoris, quæ ad pauperum usum, & alimonia instituta sunt, S.R.E. Cardinalibus non commendentur, aut alio quovis titulo conferantur, nisi per obitum familiarium * nostrorum vacaverint, quæ illis commendari possint, ut illa ad illarum personarum sibi gratarum, & idonearum commodum infra sex menses dimittere teneantur, quibus etiam, quoad beneficia, ad quæ haberent regressum, præjudicare non intendimus.

* suorum.

Reformat. de beneficiis separandis.

§.13. Ordinamus etiam ne Ecclesiarum, ac quorumcumque Monasteriorum, & Militiarum membra a suo capite, quod est absurdum, absque legitima, & rationabili causa dispungantur, aut separentur.

Uniendisque.

§.14. Uniones perpetuæ, præterquam in casibus a jure permissis, vel sine rationabili causa, nequaquam fiant.

Reformatio de beneficiorum pluralitate, & reservatione.

§.15. Dispensationes autem ad plura incompatibilia ultra duo nisi qualificatis juxta formam juris communis non concedantur, nisi ex magna, & urgenti causa. Et personis cujuscumque dignitatis Parochiales Ecclesias, & earum perpetuas Vicarias, ac dignitates majores, & principales, etiam per viam unionis, vel commendæ ad vitam ultra quatuor obtinentibus, ex nunc terminum duorum annorum præfigimus, ut interim, quatuor tantum ex eis retentis, reliquas dimittere teneantur, & beneficia dimittenda hujusmodi resignari valeant in manibus Ordinariorum, ad effectum, ut de illis provideatur personis per eos nominandis, quacumque reservatione etiam generali, etiam ex qualitatibus resignantium personarum resultante non obstante, quo elapso termino nisi dimiserint, omnia vacare censeantur, ac possint libere ut vacantia impetrari, talesque prætereа retinentes pœnas extravagantis, recolendæ memoriæ Joannis Papæ XXII. etiam prædecessoris nostri incurrant. Item statuimus, ut speciales reservationes quorumcumque beneficiorum ad cujusvis instantiam minime concedantur.

Joan XXII. Extravag. 1. de Præben.

Reformatio Cardinalium circa vitam & mores. *Vide Concil. Trid. Sess. 24. c. 1. & Sess. 25. cap. 1.*

§.16. Et cum S.R.E. Cardinales ceteros omnes in ipsa Ecclesia post summum Pontificem honore ac dignitate præcedant conveniens ac debitum est, ut vitæ munditia, ac virtutum splendore cunctis præfulgeant. Quapropter non modo hortamur eos ac monemus, verum etiam statuimus, & ordinamus, ut de cetero quilibet Cardinalium pro tempore existens, juxta doctrinam Apostoli, ita sobrie, caste, ac pie vivat, ut non solum a malo, sed ab omni etiam specie mali abstinens, coram hominibus luceat, Deumque in primis operibus honorificet. Sint omnes vigiles, ac divinis officiis, Missarumque celebrationibus intenti, habeantque Cappellas suas in loco honesto, prout facere consueverunt. Sitque eorum domus, familia, mensa supellexque non fastu, aut pompa, neque superfluis rebus, neque aliquo modo reprehensibilis, ne peccandi, excedendique modum licentia inde nascatur, sed ut æquum est, modestiæ & frugalitatis speculum dici mereantur. Illis itaque sint contenti, quæ Sacerdotalem præseferant modestiam. Ac Prælatos, & quoscumque alios insignes viros

viros ad Romanam Curiam venientes, benigne, honorificeque, tam publice quam privatim tractent, & apud nos, & successores nostros gratiose, liberaliterque eorum negocia commendata suscipiant.

Nempe quod cum Episcopis honorifice se gerant.

§.17. Præterea ministerium indecorum Episcoporum, Prælatorumque in domibus non habeant, ne ceteris præesse instituti, & sacro caractere insigniti, in vilia descendant ministeria, passimque Pastoralis officii contemptum inducant. Eos itaque quos vel nunc habent, vel in posterum sunt habituri, honorifice, ut fratres, ac juxta eorum statum condecentiam tractent.

Omnium negocia pie promoveant absque partialitate.

§. 18. Cumque Romano Pontifici communi omnium Christifidelium patri assistant, personarum acceptatores, vel advocatos eos fieri, valde inconveniens est, propterea statuimus ne partialitatem suscipiant aliquam, neque Principum, aut Communitatum, vel quorumcumque aliorum contra quemquam, nisi quantum justitia & æquitas postulat, eorumque dignitas, & conditio requirit, promotores aut defensores fiant, sed a privata omni passione sejuncti, sedandis & componendis inter quoscumque litibus, omni diligentia vacent, incumbantque; Principum, & quorumcumque aliorum ac præsertim pauperum, & Religiosorum justa negocia pio promoveant affectu, oppressos & injuste gravatos juxta vires suas, & officii debitum adjuvent.

Titulorum loca & eorum personas visitent, & adjuvent, & eorum vitam diligenter explorent.

§. 19. Tituli sui loca; si præsentes in Curia fuerint personaliter; si vero absentes, per Vicarium idoneum semel saltem singulis annis visitent, Clericos, & Populos Ecclesiarum titulo suo subjectarum cum diligentia inquirant, vigilentque circa cultum divinum, & bona dictarum Ecclesiarum, moresque in primis, & vitam Clericorum, & Parochianorum solerter explorent, eosque omnes, & singulos ad recte, honesteque vivendum paterno moneant affectu. Pro augmento autem divini cultus, & salute animæ suæ, quilibet Cardinalis, vel in vita donet, vel in mortis articulo relinquat suo titulo, quantum sit satis ad Presbyterum unum commode ibi sustentandum, vel si Ecclesia indigeat reparatione, vel alia subventione, tantum illi relinquat, vel donet, quantum conscientiæ suæ videbitur.

Consanguineis subveniant moderate.

§. 20. Et cum minime deceat, affines, & consanguineos præsertim benemeritos, & ope indigentes negligere, sed illis providere justum & laudabile sit, non propterea tamen vel beneficiorum multitudine, ut Ecclesiasticis redditibus ita eos impleri convenire arbitramur, ut ceteri damnum ex hujusmodi largitionis intemperantia patiantur, & inde scandalum nascatur. Statuimus itaque ut Ecclesiarum bona temere non effundant, sed ea in piis, & sanctis operibus exponant, quorum causa magni, & optimi redditus per sanctos Patres statuti, & ordinati fuerunt.

In commendis Vicarios, & alios necessarios Religiosos teneant.

§.21. Volumus etiam, ut Ecclesiis eisdem Cardinalibus commendatis, etiam si Cathedrales, Abbatialesve, aut Prioratus, vel quæcumque alia beneficia Ecclesiastica fuerint, absque omni prorsus excusatione procurent, ac omni conatu suo provideant debite inserviri; Cathedralibus dignos & idoneos Vicarios, seu Suffraganeos prout consuetudo fuerit, cum digna & competenti mercede apponentes, reliquis autem sibi commendatis Ecclesiis, aut Monasteriis de justo Clericorum, vel Cappellanorum, seu Religiosorum, aut Monacorum Deo sufficiente, & laudabiliter servientium numero providentes.

Bona Ecclesiarum conservent & restaurent.

§.22. Ædificia quoque, possessiones, & jura quęcumque in statu convenienti conservent, & diruta instaurent, sicut ad bonorum Prælatorum, & Commendatariorum officium spectat.

De Familiarum numero, & qualitatibus impensis &c. optime curent.

§.23. Statuimus etiam, ut dicti Cardinales circa numerum Familiarium, equorumque suis impensis alendorum magna utantur circumspectione, ac diligenti providentia, ne majorem numerum, quam sua facultas, conditio, ac dignitas patiatur habentes, luxus ac prodigalitatis vitio notari possint, neve rursus avari, sordidique habeantur, si in magnis, & amplis redditibus, paucissimis victum præbeant, cum domus Card. patens Hospitium, portusve ac refugium proborum, & doctorum maxime virorum, & pauperum nobilium, honestarumque personarum esse debeat. Sint igitur circa modum, & numerum tenendi prudentes, ac de familiarium qualitate in primis curiosi, ne ex alienis vitiis turpem sibi contrahant infamiæ notam, vulgoque obloquendi, calumniandique justas præbeant occasiones. Et cum maxime providendum sit, ut non solum coram Deo, cui primum placere debemus, sed etiam coram hominibus opera nostra probentur, ut ceteris exemplo ad imitandum possimus esse, ordinamus, ut quilibet Card. se domus, ac familiæ suæ optimum Rectorem, Præfectumque ostendat esse, tam circa ea quæ extrinseca omnibus apparent, quam quæ intus latent abscondita.

Reformatio de Familiarium servientiumque habitu, & aliis qualitatibus.

§.24. Habeat itaque eorum quisque Sacerdotes, & Levitas honestis vestimentis indutos, attenteque provideat, ne quis in familia sua quoquomodo beneficiatus, & in sacris ordinibus constitutus, vestes portet versicolores, nec eo habitu utatur, qui ordini Ecclesiastico parum conveniat. Quare in Presbyteratus ordine constituti, vestes colorum, quæ Clericis a jure non prohibeantur, deferre debeant, usque ad talos saltem dimissas, & habentes dignitates in Cathedralibus, & Canonici etiam dictarum Cathedralium, ac primam dignitatem in Collegiatis habentes, & Cardinalium Cappellani Missas celebrantes, caputium deferre in publico teneantur, Scutiferis vero paulo supra talos concedantur. Parafrenarii quia in assiduo sunt motu, ministerioque funguntur laboriosiore, brevioribus, ac magis expeditis vestibus uti possint, etiam si fuerint Clerici, dummodo in Presbyteratus ordine non sint constituti, Ita tamen ut ab honestate non discedant, sed ita vivant, ut mores Ecclesiasti-

cis

cis suis ordinibus non discrepent. Reliqui vero Clerici temperate, ac modeste omnia faciant, & tam ipsi Clerici beneficiati, quam in sacris ordinibus constituti, comam aut barbam non nutriant, neque mulas, aut equos cum phaseris, ornamentisque ex velluto, aut serico factis habeant, sed ejusmodi rebus ex panno tantum, aut corio simpliciter utantur. Si quis autem familiarium prædictorum contrafecerit, aut post tres menses legitima monitione præcedente, a præsentium publicatione, hujusmodi vestes prohibitas gestaverit, in excommunicationem incurrat. Si vero infra tres alios menses non se correxerit, a perceptione fructuum ex beneficiis quę obtinet, suspensus intelligatur. Quod si per alios sex menses in hujusmodi pertinacia obstinatus permanserit, legitima similiter monitione præcedente, beneficiis omnibus, quæcumque habet, privatus sit, & esse censeatur, eaque sic vacantia, a Sede Apostolica libere impetrari valeant.

Familiarumque Papæ.

§. 25. Quę omnia, & singula in nostris, & cujuscumque Rom. Pont. pro tempore existentis Familiaribus, & similiter in omnibus etiam Curialibus locum habere volumus. Hoc uno tantum excepto, quod dicti nostri, & Rom. Pont. Familiares, rubri coloris vestimenta gestare possint, pro decentia, & consuetudine dignitatis Pontificalis.

Cardinales de conservanda, & propaganda fide præcipue curare debent.

§. 26. Et quoniam ad Cardinales maxime spectat, operum optimorum cura, pro viribus laborabunt scire quæ Regiones hæresibus, erroribusque, ac superstitionibus contra veram & orthodoxam fidem infectæ sint, & ubi Divinorum mandatorum Ecclesiastica deficiat disciplina, quique Reges, ac Principes seu Populi bellis infestentur, vel infestari timeant. Hæc & hujusmodi scire, ac nobis, & Rom. Pont. pro tempore existenti referre operam dabunt, ut opportuna & salutaria talibus malis ac pestibus remedia, vigilanti studio excogitari valeant.

Legatique & Gubernatores Provinciarum deputati, personaliter gubernent.

§. 27. Et cum frequenti ac prope quotidiana experientia notum sit, Provinciis, ac Civitatatibus propter suorum Legatorum de latere absentiam multa sępius contingere mala, variaque non sine Apostolicæ Sedis præjudicio scandala oriri: Statuimus & ordinamus, ut nullis Cardinalibus Provincias, Civitates Legationis titulo obtinen. eas per Locumtenentes, aut officiales quoscumque administrare liceat, sed personaliter ipsi pro majori parte temporis adesse, atque eas omni vigilantia regere & gubernare teneantur. Et qui nunc titulum Legationis obtinent, aut pro tempore obtinebunt, si in Italia intra tres menses; si extra Italiam, quinque a die pręsentis publicationis ad suas Provincias ire, ac majorem temporis partem ibi residere teneantur, nisi de nostro & successorum nostrorum mandato pro aliquibus gravioribus nogotiis in Romana Curia retineantur, vel ad alia loca, prout necessitas postulat, mittantur, & tunc in dictis Provinciis ac Civitatibus Vicelegatos, Auditores, & Locumtenentes, ceterosque consuetos Officiales cum debitis provisionibus, ac salariis habeant. Qui præmissa omnia & singula non servaverit, emolumentis quibuscumque Legationis careat. Quæ quidem propter hoc antiquitus ordinata, & instituta fuerunt, ut opportuna Legatorum præsentia populis esset salutaris, non ipsi laborum & curarum penitus expertes, lucro tantum, sueque Legationis titulo inhiarent.

Resideant alii in Curia Romana & Papæ inserviant.

§. 28. Et cum Card. officium in primis versetur in frequenti Rom. Pont. assistentia, & Sedis Apostolicæ negotiis, propterea statuimus, ut omnes Card. in Rom. Curia resideant, & qui sunt absentes, si in Italia, intra sex menses, si extra Italiam, infra annum, a die publicationis præsentis constitutionis revertantur. Alioquin fructus beneficiorum, & omnium officiorum suorum emolumenta amittant, omnibusque privilegiis generaliter & specialiter Card. concessis, quamdiu absuerint, omnino careant; exceptis tamen illis, quos ratione officii ab Apostolica Sede injuncti, vel de Romani Pontificis mandato, aut licentia, vel justo metu, aut quavis alia legitima causa impediente, vel ægrotationis, abesse contingat, privilegiis, indultis, & immunitatibus eisdem Cardinalibus concessis, & in Bulla nostra sub data coronationis nostræ contentis, & expressis in suo robore nihilominus permanentibus.

Reformatio de impensis funeralium Card.

§. 29. Statuimus insuper, ut expensæ funebres Card. computatis omnibus 150. florenorum summam excedere non debeant, nisi Executorum providentia justis allegatis causis, ac rationibus, plus expendendum esse duxerit. Exequiæ, & castrum doloris, prima, & nona die fiant; infra octavam vero, Missæ de more celebrentur.

Votis non relevandis.

§. 30. Pro reverentia autem Sedis Apostolicæ, utilitateque & honore communi possunt, & ipsorum Cardinalium, ut scandalorum, quæ nasci possent, occasio tollatur, majorque in sacro Senatu libertas votorum fiat, liceatque, ut par est, Cardinali cuique, secundum Deum, & conscientiam suam, libere & impune quodcumque sentiat dicere; Statuimus, ne quis Cardinalium vota in Concistorio data, & quęcumque ibi gesta, aut dicta; quæ in odium, aut præjudicium, aut scandalum alicujus redundare possint, scripto, aut verbo, vel quovis alio modo revelet, sub pœna perjurii, & inobedientiæ.

Silentioque à Papa indicto, observando.

§. 31. Et quotiescumque a nobis, & Romano Pontifice pro tempore existente, specialiter & expresse ultra præmissa indictum fuerit super aliqua re silentium, si quis contrafecerit, ultra pœnas, excommunicationem latæ sententiæ incurrat, a qua non possit absolvi nisi a nobis, vel pręfato Pontifice Romano, & cum expressione causæ, præterquam in mortis articulo.

Reformatione Magistris in eruditione Scholarium.

§. 32. Et cum omnis ætas ab adolescientia prona sit ad malum, & a teneris assuefieri ad bonum, magni sit operis, & effectus. Statuimus & ordinamus, ut Magistri

gistri Scholarum, & Preceptores, pueros suos, sive adolescentes, ne dum in grammatica, & rhetorica, ac ceteris hujusmodi audire, & instruere debeant, verum etiam docere teneantur ea, quæ ad Religionem pertinent, ut sunt præcepta divina, articuli fidei, sacri Hymni, & Psalmi ac Sanctorum vitæ, diebusque festivis nihil aliud eos docere possint, quam in rebus ad Religionem, & bonos mores pertinentibus, eosque in illis instruere, hortari, & cogere in quantum possunt teneantur, ut nedum ad Missas, sed etiam ad Vesperas, divinaque officia audienda, ad Ecclesias accedant, & similiter ad prædicationes & sermones audiendos impellant, nihilque contra bonos mores, aut quod ad impietatem inducat, eis legere possint.

Blasphemantibusq. Deum, & Mariam Virginem, & alios Sanctos.

§. 33. Ad abolendam vero execrabilem blasphemiam, quæ in maximum divini nominis, & Sanctorum contemptum supra modum invaluit. Statuimus & ordinamus, ut quicumque Deo, palam seu publice maledixerit, contumeliosisque atque obscœnis verbis Dominum Nostrum Jesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam ejus genetricem expresse blasphemaverit, si munus publicum, jurisdictionemve gesserit, perdat emolumenta trium mensium pro prima & secunda vice dicti officii; si tertio deliquerit, illo eo ipso privatus existat: si Clericus, vel Sacerdos fuerit, eo ipso quod de delicto hujusmodi fuerit convictus, etiam beneficiorum quæcumque habuerit, fructibus applicandis ut infra, unius anni mulctetur, & hoc sit pro prima vice, qua blasphemus ita deliquerit. Pro secunda vero si ita deliquerit, & convictus, ut præfertur, fuerit, si unicum habuerit beneficium eo privetur; si autem plura, quod Ordinarius maluerit, id amittere cogatur. Quod si tertio ejus sceleris arguatur & convincatur, dignitatibus ac beneficiis omnibus quecumque habuerit, eo ipso privatus existat, ad eaque ulterius retinenda inhabilis reddatur, eaque libere impetrari, & conferri possint. Laicus vero blasphemans, si nobilis fuerit, pœna XXV. ducatorum mulctetur, & pro secunda vice, L. Fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe applicandorum, & aliis ut infra deducitur. Pro tertia vero, nobilitatem perdat. Si vero ignobilis ac plebejus fuerit, in carcerem detrudatur, quod si ultra duas vices publice blasphemans deprehensus fuerit, mithra infami per integram diem ante fores Ecclesie principalis mithratus stare cogatur, si vero pluries in hoc ipsum peccatum lapsus fuerit, ad perpetuos carceres, vel ad triremes damnetur, ad judicis deputati arbitrium. In foro autem conscientiæ, nemo blasphemiæ reus, absque gravissima pœnitentia, severi confessoris arbitrio injuncta, possit absolvi. Qui vero reliquos Sanctos blasphemaverit, arbitrio judicis, rationem personarum habituri, mitius aliquanto puniri volumus. Statuimus etiam, ut sæculares judices, qui contra tales blasphemiæ convictos, non animadverterint, eosque justis pœnis minime affecerint, quantum in eis fuerit, quasi eidem sceleri obnoxii, eisdem quoque pœnis subijciantur. Qui vero in illis inquirendis, puniendisque diligentes, & severi fuerint, pro qualibet vice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem mulctæ pecuniarie habeant. Quicumque vero blasphemantem audierint, eum verbis acriter objurgare teneantur, si citra periculum suum id fieri posse continget, eumdemque deferre, vel notificare apud Judicem Ecclesiasticum, seu sæcularem intra triduum debeant. Quod si plures dictum blasphemantem simul audiverint, singuli eum accusare teneantur, nisi forte omnes convenerint, ut unus pro cunctis tali fungatur officio. Quos omnes in virtute sanctæ obedientiæ hortamur, & monemus in Domino, ut pro divini nominis reverentia & honore, in suis dominiis ac terris præmissa omnia servari, & exactissime exequi mandent, ac faciant, uberrimam ab ipso Deo tam boni ac pii operis mercedem habituri, similemque annorum decem indulgentiam, ab Apostolica Sede consecuturi, cum tertia parte mulctæ qua dictus blasphemus plectetur, quotiens tale scelus puniendum curaverint, quam quidem indulgentiam, & reliquam tertiam mulctæ partem, accusatori blasphemi nomen deferenti, similiter concedi, & assignari volumus, aliis pœnis contra hujusmodi blasphemos per sacros canones expressis, nihilominus in suo robore manentibus.

Clericorum incontinentiũ pœne.

§. 34. Ut clerici præsertim caste, continenterque, juxta canonum præcepta vivant, statuimus, ut contrafacientes acriter secundum canones puniantur.

Sodomitorum pœnæ.

§. 35. Si qui vero, tam laicus quam Clericus, de crimine propter quod venit ira Dei in filios diffidentiæ, convictus fuerit, pœnis per sacros canones, aut jus civile respective impositis puniatur.

Concubinariorum pœna.

§. 36. Concubinarii autem, sive laici sive Clerici fuerint, eorumdem canonum pœnis mulctentur, neque Superiorum tolerantia, seu prava consuetudo, quæ potius corruptela dicenda est, a multitudine peccantium, aliave quælibet excusatio, eis aliquo modo suffragetur, sed juxta juris censuram severe puniantur. Ad bonum vero, & quietum regimen Civitatum, ac locorum omnium Romanæ Ecclesiæ subjectorum, constitutiones bonæ memorie Ægidii Episcopi Sabinen. olim editas, innovamus, easque inviolabiliter servari præcipimus, & mandamus.

Simoniacorum pœna.

§. 37. Et ut nefariæ simoniæ labes ac pestis non solum a Romana Curia, sed ex omni etiam Christiana ditione in perpetuum eiiciatur, constitutiones per Antecessores nostros, etiam in sacris Conciliis contra hujusmodi simoniacos editas innovamus, easque inviolabiliter servari præcipimus, ac pœnas in eis contentas pro expressis & insertis haberi, & delinquentes etiam auctoritate nostra affici volumus.

Officium recitare omittentium pœnæ.

§. 38. Statuimus quoque & ordinamus, ut quilibet habens beneficium, cum cura vel

vel sine cura, si post sex menses ab obtento beneficio divinum officium non dixerit legitimo impedimento cessante, beneficiorum suorum fructus suos non faciat pro rata omissionis recitationis officii, & temporis: sed eos tamquam injuste perceptos in fabrica hujusmodi beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur. Si vero ultra dictum tempus in simili negligentia contumaciter permanserit, legitima monitione præcedente, beneficio ipso privetur, cum propter officium detur beneficium. Intelligatur autem officium omittere, quoad hoc ut beneficio privari possit, qui per quindecim dies illud bis saltem non dixerit, Deo tamen ultra premissa de dicta omissione redditurus rationem. Quæ pœna in habentibus plura beneficia reiterabilis toties sit, quoties contrafacere convincantur.

Principum sæcularium & ipsorum Officialium in fructibus beneficiorum se ingerentium pœnæ.

§. 39. Et cum fructuum Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitan. Monasteriorumque, & aliorum quorumcumque Beneficiorum Ecclesiasticorum plenaria dispositio, & administratio, ad nos, & Rom. Pont. pro tempore existen. & illos etiam, qui ejusmodi Ecclesias, Monasteria, & Beneficia jure & canonice obtinent, solum pertineant, sæcularesque Principes, omni etiam divino jure id prohibente, dictis Ecclesiis, Monasteriis, ac Beneficiis intromittere se nullatenus debeant. Statuimus & ordinamus, ut fructus, redditus, & proventus Ecclesiarum, Monasteriorum, ac Beneficiorum per seculares ullos Principes, etiam si Imperatores, Reges, Reginæve, seu Respublicæ, vel Potentatus fuerint, aut per eorum Officiales, seu Judices etiam Ecclesiasticos vel quascumque alias personas publicas vel privatas, de eorumdem Imperatoris, Regum, Reginarum, ac Principum, Rerumque publicarum, vel Potentatuum mandato sequestrari, occuparive, aut modo aliquo detineri: ipsique hujusmodi Ecclesias, Monasteria, ac beneficia obtinen. sub prætextu fabricæ, instaurationisque, sine Rom. Pontificis pro tempore existentis expressa licentia, aut eleemosynarum, seu quovis alio colore, aut fuco, impediri non debeant, quominus de illis ut antea libere, ac sine impedimento disponere valeant. Et si sequestrati fuerint, occupative, aut detenti, integre, libereque, ac sine exceptione vel mora, Prælatis ad quos de jure, legitimeque spectant, restituantur, de quibus, si dissipati nusquam reperiri possint, eorum justa æstimatione facta, dictis Prælatis satisfieri volumus per eos, qui dictas sequestrationes, applicationes, dissipationesque fecerint, aut fieri mandaverint, sub pœna excommunicationis, aut interdicti Ecclesiastici a talium Principum terris, & dominio, eo ipso incurrendis. Et ut eorum, ac ejusdem subjectorum bona ubicumque reperta, si moniti parere noluerint, capi, & retineri possint. Ipsi vero contrafacientes, tam supradictis pœnis, quam privationis feudorum, & privilegiorum, quæ a nobis, & Romana vel aliis Ecclesiis nunc & pro tempore obtinuerint, & aliis contra violatores, & oppressores libertatis Ecclesiasticæ etiam per extravagantes, & alias Constitutiones, etiam incognitas, & forsan in usu non existentes, impositis, quarum omnium tenores pro expressis & insertis habentes innovamus, ac perpetuum firmitatis robur habere decernimus, & declaramus, ac secundum eas per quoscumque Judices, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sublata, & adempta eis aliter judicandi, declarandique potestate, sententiari, judicari, & interpretari debere volumus, atque mandamus.

Coutra violantes libertatem Ecclesiasticam innovat Constitutiones RR. Pontificum.

§. 40. Et cum a jure, tam divino quam humano Laicis potestas nulla in Ecclesiasticas personas attributa sit, innovamus omnes, & singulas Constitutiones fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. etiam Prædecessoris nostri quæ incipit Felicis, & Clementis V. quæ incipit, siquis suadente, necnon quascumque alias Apostolicas sanctiones in favorem libertatis Ecclesiasticæ, & contra ejus violatores quomodolibet editas, & pœnis etiam contra talia præsumentes in Bulla quæ legitur in Cœna Domini, contentis, in suo robore permansuris. Et cum in Lateranen. pariter ac Conciliis generalibus, sub excommunicationis pœna, prohibitum fuerit, ne Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, Respublicæ, & alii Potentatus quicumque Regnis, Provinciis, Civitatibus, ac Terris quoquomodo præsiden. collectas, decimas, & alia hujusmodi onera, Clericis, Prælatis, & aliis quibuscumque personis Ecclesiasticis imponant, exigantque, neve a sponte etiam dantibus, & consentientibus etiam recipiant, atque in præmissis auxilium, favorem, consiliumve palam, vel occulte præstantes, in excommunicationis latæ sententiæ pœnam eo ipso incidant, & ipsæ quoque Respublicæ, ac Communitates, & Universitates circa hoc quomodolibet delinquentes, Ecclesiastico eo ipso subiiciantur interdicto, Prælati etiam præmissis absque Rom. Pont. expressa licentia ultro consentien. excommunicationis, & depositionis pœnam ipso facto incurrant. Statuimus, & ordinamus ut de cetero talia præsumentes, etiam si, ut præfertur, qualificati fuerint, ultra supradictas pœnas, quas contravenien. eo ipso incurrere volumus, & innovamus, quod ad omnes actus legitimos, inhabiles, & intestabiles habeantur.

Reformatio de maleficis, & incantatoribus.

§. 41. Et cum secundum leges civiles, & sacrorum Canonum censuras, sortilegia per invocationem Dæmonum, incantationes, ac divinationes, superstitionesque prohibitæ sint; Statuimus, decernimus, & ordinamus, ut Clerici, qui in præmissis culpabiles inventi fuerint, arbitrio Superiorum infamia notentur; si vero non destiterint, deponantur, atque in Monasterium ad tempus arbitrio Superioris præfiniendum detrudantur; beneficiisque, & officiis Ecclesiasticis priventur. Laici vero utriusque sexus, excommunicationis, & aliis

aliis poenis juris, tam civilis quam Canonici, subjaceant.

Reformatio de hæreticis perquirendis, & puniendis.

§.42. Et ut omnes ficti Christiani, ac de fide male sentientes, cujuscumque generis, aut nationis fuerint, necnon Hæretici, seu aliqua hæresis labe polluti, vel Judaizantes, a Christifidelium coetu penitus eliminentur, & a quocumque loco, & præsertim a Romana Curia expellantur, ac debita animadversione puniantur; Statuimus ut contra eos diligenti inquisitione ubique, & in dicta Curia maxime, procedatur per Judices per nos deputandos, & ejus criminis reos, & legitime convictos, debitis poenis puniri; relapsos vero, absque ulla spe veniæ, aut remissionis debitis penis affici volumus.

Hæc Bulla omnes & ubique ligat.

§.43. Et cum Constitutiones, & Ordinationes nostræ hujusmodi quas pro nunc ordinamus, vitam, mores, Ecclesiasticamque disciplinam concernant, tam Officiales nostros, quam alios, tam in Romana Curia, quam extra ubique locorum commorantes, imitari convenit, illis ligari, eosque ad eorum observationem inviolabiliter teneri volumus, atque decernimus.

Aliisque Constitutionibus quoad poenas non detrahit.

§.44. Et ne Constitutiones ipsæ aliis censuris, ac poenis in contrafacien. per antiqua jura, & Constitutiones impositis derogare in aliquo videantur, cum ad augmentum editæ, atque excogitatæ fuerint, etiam declaramus, per earum dispositiones, ordinationesque nihil prorsus juri communi, vel decretis aliorum Romanorum Pontificum ullatenus derogatum esse. Quinimmo si qua in eis propter perversam temporum, aut locorum vel hominum corruptelam, vel abusum, aut quamcumque aliam causam minime probandam, vigorem suum amiserint, ea ex nunc innovamus, confirmamus, & inviolabiliter observari mandamus.

Post duos menses a die publicationis ligat & interpretari non potest.

§.45. Quas nostras consultissimas Constitutiones post duos menses ab earum publicatione, ligare debere, etiam decernimus, & declaramus; districtius inhibentes ne, quis eas glosare, vel super eis commentaria, interpretationesve facere absque speciali nostra, vel Sedis Apostolicæ licentia, præsumat. Si quis autem ausu temerario contravenerit, excommunicationis latæ sententiæ poenam eo ipso incurrat.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Si quis autem &c.

Dat. P. An. 1. die 5. Maii.

Dat. Romæ in publica Sessione, in Lateranen. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo quartodecimo, tertio Nonas Maii, Pontificatus nostri Anno secundo.

IX.

Jurisdictio & facultates Gubernatoris Almæ Urbis, ejusque districtus, ac Vicecamerarii.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Dilecto filio Magistro Amadæo Berruto Notario nostro, pro nobis, & Romana Curia, sive Ecclesia in Alma Urbe nostra Gubernatori, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Proœmium.

ETsi pro cunctarum Civitatum temporali dominio S.R.E. subjectarum prospero ac felici regimine, quantum nobis ex alto conceditur, curam solertem, & vigilem gerere debeamus, de nostræ tamen Almæ Urbis Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum cruore Domino nostro Jesu Christo consecratæ, ac incolarum ejus, & Cameræ Apostolicæ officiorum diligenti administratione, tanto accuratius cogitare nos convenit, quanto Urbs ipsa caput est Orbis, & in ea altissimus Sacerdos principalem, ac præcipuam Sedem, ad quam de diversis Mundi partibus Christifideles confluunt in numero copioso, voluit collocari, & quæ in eadem Camera peraguntur, inter graviora dictæ Ecclesiæ negotia solita sunt reputari, eaque expedit solerti cura, & diligentia pertractari.

Deputatio Gubernatoris cum infrascriptis facultatibus.

§.1 Cupientes igitur, ut Urbs ipsa, ac illius cives, & incolæ peculiares nostri, & præfatæ Ecclesiæ filii, providi Gubernatoris potiantur regimine, & quæ ad Camerariatus officium in Camera prefata pertinent, ei per Camerarii nostri Locumtenentem, seu Vicecamerarium ibidem exerceri solita sunt, ea quæ expedit solerti cura expediantur, ac de te, qui Prælatus noster domesticus existis, & in quo tamdiu tam doctrinam singularem, quam fidei constantiam, magnanimitatem, circumspectionem, ac vitæ integritatem, atque alias virtutes, auctore Domino, cumulatas esse cognoscimus, sumentes in Domino fiduciam specialem quod, omnia, etiam ardua, & difficilia, quæ ad honorem, & felicem, ac prosperum statum nostrum, ac Ecclesiæ, & Sedis prædictæ pertinere cognoveris, divina favente clementia, laudabiliter exequeris: Motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, te in Urbe ipsa, ejusque districtu, & pertinentiis, generalem Gubernatorem, ac in Camera Apostolica Vicecamerarium, ac Camerarii præfatæ Cameræ Locumtenentem, cum cura, arbitrio, potestate, honoribus, oneribus, pertinentiis, & emolumentis consuetis ad nostrum, & dictæ Sedis beneplacitum, auctoritate Apostolica tenore præsentium constituimus, & depu-

putamus, quascumque alias commissiones de dictis Vicecamerariatus, & Gubernatoratus officiis alias factas harum serie penitus revocantes.

Causas civiles & criminales cognoscendi.

§.2. Ac tibi omnes, & singulas causas commissas, ac negotia, per nos, nostrasque in forma Brevis literas, sive alias commissiones quomodolibet in genere, vel in specie Gubernatori prædecessori tuo commissas, juxta illarum literarum commissionem, & tenorem prosequi. Ea in omnibus aliis, & singulis causis, etiam per nos, & venerabilem fratrem nostrum Raphaelem Episcopum Ostien. Camerarium nostrum tamquam Vicecamerario commissis pro tempore, & committendis Auditoribus, Locatenentibus tuis, ac aliis de quibus tibi videbitur, vices tuas, etiam usque ad sententiam diffinitivam inclusive, & cum potestate exequendi, quotiens tibi placuerit, committendi. Ac tam per te ipsum quam per tuos Auditores, seu Locatenentes, exercentes vices tuas in eisdem, & tam in civilibus, quam in criminalibus, & tam spiritualibus, quam temporalibus causis, & aliis quibuscumque negotiis, tam contra cives Romanos, quam forenses Ecclesiasticos, & Laicos, & Incolas, necnon Religiosos cujuscumque Ordinis, status, gradus, conditionis, seu dignitatis existant, active, & passive concernentibus, & & tam in Palatio Apostolico, & in Burgo S. Petri, ac in Castro nostro S. Angeli, necnon in Capitolio, quam alibi.

Summarie, &c. procedendi;

§.3. Et ad reprimendum litium anfractus, necnon partium litigantium expensas, indemnitatibus, & dispendiis parcendum, in causis, & negotiis hujusmodi procedendi, etiam nullo penitus juris ordine, seu dictæ Cameræ, & Curiæ Romanæ stylo, vel consuetudine servatis, sed sola facti veritate inspecta, de bono, & æquo, & pro contingentia rerum, & qualitate facti, quandocumque tibi visum fuerit, etiam de facto, manu Regia, ac velo lenato, etiam secundum voluntatem, & beneplacitum, & dispositionem tuam procedendi, & judicandi, & jusdicendi.

Excommunicandi & brachium sæculare exercendi.

§.4. Necnon occasione coram te litigantium excommunicationes seu alias censuras, & pœnas contra eos promulgandi, & relaxandi; & brachium etiam seculare exercendi etiam contra Romanos, & alios supradictos quacumque auctoritate, & dignitate fungentes; & generaliter omnia alia, & singula faciendi, dicendi, gerendi, procurandi, quæ in præmissis, & quæ ad officium ipsum de jure, vel consuetudine, aut alias quomodolibet pertinere dignoscuntur, & quæ nos ipsimet in omnibus, & singulis præmissis facere possumus, & omnia alia, & singula quæ Vicecamerarii, & Gubernatores qui pro tempore fuerunt, facere, mandare, ordinare, corrigere, exequi soliti sunt, faciendi, mandandi, ordinandi, disponendi.

Delinquentes puniendi, privandive quoad alios in pœnis ab eo indictis, ve data præventione.

§.5. Et contra quascumque prædictas personas etiam nulla præcedente infamia, nulloque processu inquirendi, easque corrigendi, castigandi, & etiam usque ad ultimum supplicium inclusive puniendi; ita quod quamprimum citationem contra aliquem Civem Romanum, vel alium quemcumque ex prædictis quomodolibet delinquentem, ac ejus domum factam, quoscumque alios Judices prævenisse censearis, ita quod alii nullatenus contra eumdem ut supra citatum quomodolibet procedere possint; nec etiam per eos super pœnis contra deferentes arma, & alios delinquentes per te indictis, vel comminatis post illarum incursum possit intromitti, sed absolutio, vel condemnatio, aut remissio dumtaxat ad te pertineant.

Domique citandi.

§.6. Necnon delinquentes quoscumque citandi, & citari faciendi etiam pro prima vice, ad domum solitæ habitationis eorum, quæ citatio perinde valeat, ac si fuissent personaliter apprehensi.

Pœnas augendi & minuendi.

§.7. Ipsosque delinquentes, vel rebelles aut inobedientes pecuniarum, ac privationis officiorum, & aliis de quibus tibi videbitur, & placuerit pœnis condemnandi, mulctandi, & pœnas ipsas tam a jure communi, quam ex Statuto, vel consuetudine, aut alias quomodolibet impositas, & tam corporis afflictivas usque ad ultimum supplicium inclusive, quam pecuniarias pro modo culpæ qualitateque delicti, causæ, loci, & personæ augendi, & minuendi.

Statutis derogandi.

§.8. Statutis Urbis totiens quotiens tibi videbitur, & placebit derogandi.

Edicta proponendi.

§.9. Edictaque, ac decreta, proclamata, seu bannimenta, & statuta quotiens tibi placuerit, & sub quibuscumque pœnis, ac contra quoscumque faciendi; & quæcumque alia per quoscumque etiam per nos editas, & edenda, interpretandi, mutandi, & alterandi pro bono pacis, & utilitate subditorum, & correctione delictorum, ac inductione bonorum morum plenam, liberam, & omnimodam auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus facultatem.

Nullitates in hac Curia non attendendæ.

§.10. Statuentes, processus tuos, vel Auditorum, seu Locatenentium tuorum in causis præmissis, vel sententiis ferendis, ob juris ordinem, telamque judiciariam, dictæque Cameræ, & Romanæ Curiæ stylum, vel consuetudinem, illis non servatis per viam nullitatis, vel alias quomodolibet impugnari, seu revocari non posse.

Appellatio quando danda.

§.11. Nec a processibus, & sententiis hujusmodi in causis civilibus usque ad summam decem ducatorum auri, & in causis criminalibus, & mercedum nullatenus per aliquem appellari, vel reclamari posse.

Causæ non avocandæ.

§.12. Nec causæ a te, vel Locatenentibus, seu Auditoribus tuis avocari possint, nisi motu proprio nostro, & te prius accersito, & audito.

Officiales omnes ei pareant.

§.13. Mandantes præfato Camerario nostro, necnon dilectis filiis Prælatis, Præsidentibus, & Clericis Cameræ prædictæ, Urbis Senatori, & Conservatoribus, & aliis ad quos spectat, & pertinet, ac spectare, & pertinere poterit quomodolibet in futurum, ut te ad dictum officium ejusque liberum, ut præmittitur, exercitium, nec

necnon honores, onera, & emolumenta hujusmodi recipiant, & admittant, ac in omnibus, quæ ad officium ipsum pertinent, tibi veluti Personæ nostræ propriæ efficaciter pareant, obediant, & intendant.

Sindicatui stare non tenetur.

§.14. Volentes pariter, & statuentes, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine decernentes, quod in iis quæ per te, vel alium, seu alios per te deputandos, & subdelegandos tuo nomine in officio hujusmodi gerentur ab aliquo, cujuscumque conditionis seu auctoritatis existat, ullo umquam tempore, ullave occasione, vel causa molestari, aut quomodolibet inquietari non valeas, nec tu, aut ipsi de præmissis ullo umquam tempore rationem reddere, aut sindicatui stare tenearis.

Irregularitatem non incurrit.

§.15. Et quod officium hujusmodi, per te vel alios exercendo, & per quascumque captionem, detentionem, seu torturam quorumcumque Clericorum, vel privilegiatorum, contra quos etiam nulla præcesserit infamia, sed sola indicia, nullas censuras vel pœnas per comminationem, commissionem, vel impositionem pœnæ corporalis, mutilationis membrorum, aut capitalis, ubi etiam sanguinis effusio fuerit facienda, vel fieri contigerit, aut si fortuitu, vel alias quavis causa occurreret, vel in tortura seu punitione per te, vel de mandato tuo facienda, aliqua membra mutilari, aut aliquem ab hac luce migrare, seu sanguinis effusionem fieri, ullam propterea irregularitatis, vel infamiæ maculam, sive notam tu, & tui prædicti non incurrant, nec incurrere valeant, sed perinde fit, ac si talia comminatus non fuisses, vel imposuisses, aut talibus non interfuisses, ac tui Auditores, & mandatarii non interfuissent.

Decretum irritans.

§.16. Ac sic per quoscumque reputari, tractari, & judicari debere, decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid secus super præmissis, omnibus & singulis a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Omnes exequutores ejus mandata exequantur.

§.17. Volumus etiam certis bonis respectibus moti, & ita sub excommunicationis pena latæ sententiæ mandamus, quod Barisellus, & ceteri executores in causis criminalibus, in quibus veniet mors inferenda, vel corporis pena, seu sanguinis imponenda, teneantur mandata tuorum Locatenentium, seu Auditorum, qui in dictis causis sententiam tulerint, de tuo tamen mandato, ac commissione facta, indilate exequi juxta illorum tenorem, quamvis per te ipsum manu propria non fuerint subscripta.

Hæc Bulla capit præsentia & futura.

§.18. Mandantes ulterius omnia & singula præmissa in omnibus, & singulis causis & negotiis, tam pendentibus præteritis, præsentibus, quam futuris locum sibi vindicare, & effectum suum sortiri.

Contraria non obstant, Hortatio fideliter officium exercendi.

§.19. Non obstantibus &c.

§.20. Tu igitur officium ipsum sic solicite, fideliter, & prudenter studeas exercere, ut tua possit apud nos fidelitas, & prudentia non immerito commendari, & ad majora tibi committenda promptius invitemur.

Datum Romæ apud S.Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo decimoquarto, quarto Kal. Julii, Pontificatus nostri Anno secundo.

X.

Declarationes quorumdam dubiorum, super prima, & secunda Regula Sororum seu Monialium S.Claræ, & licentia duplici Officio celebrandi Festa B. Agnetis, & undecim millium Virginum.

Primam Regulam traditam a B. Francisco, confirmavit Innoc.IV. ut sup. in Const.IV. Tom.III.Par.I.pag.305. Et secundam Regulam, vel potius primam mitigatam edidit Urb.IV.Const.XXI.ibid.pag.417. aliasque declarationes edidit Eug.IV.Con.XXXVII sup. fol.57.

LEO PAPA X.

Dilectis in Christo filiabus universis Abbatissis, & Monialibus, ac Conventibus Monasteriorum quorumcumque Ordinum S. Claræ sub perpetua Clausura, ac regimine Fratrum Minorum de Observantia Altissimo famulantibus. Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Moniales aliquas dubitationes habebant sup. Regula, & supplicant pro declaratione.

Cum (sicut nobis nuper exponi fecistis) in Regula S.Claræ, sub qua, & suavis Religionis jugo, ac cura Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, gratum Domino redditis famulatum, & Divinis beneplacitis insistitis, nonnulla contineantur, quæ mentibus vestris dubia existunt, & declaratione Apostolica indigere noscuntur: nobis propterea humiliter supplicari fecistis, ut circa hujusmodi Regulæ Observantiam, sine aliqua hæsitatione, ac mentium, & conscientiarum vestrarum perturbatione, & scrupulo, insistere possitis, quæ ambigua sunt per nostræ declarationis ministerium vobis plana, & aperta reddere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Prima dubitatio circa recitationem divini Officii.

§.1. Et sicut eadem expositio subjungebat, circa observantiam Divini Officii ex prima Regula B.Claræ contineatur, quod Sorores literatæ faciant Divinum Officium secundum consuetudinem Fratrum Minorum, legendo sine cantu, & quæ literas nesciunt, dicant Pater noster, & pro Defunctis dicant etiam in Vesperis septem Pater noster, & Requiem æternam; Pro Matutino xii. Et Sorores literatę teneantur dicere Officium Mortuorum, & ex secunda Regula Ordinis S. Claræ hujusmodi per fel. rec. Urbanum Papam V. prædecessorem nostrum cum prima satis obscura videretur declarata, contineatur, quod de Divino Officio, tam in die, quam in nocte Domino persolvendo, taliter observetur, videlicet, quod hæ, quæ legere, & canere noverint, secundum consuetudinem Ordinis Fratrum Minorum Divinum Officium debeant celebrare, illiteratæ vero dicant Pater noster, & pro Defunctis dicant vii. Pater noster, cum requiem æternam, pro Ma-

Matutino xii. Pater noster, tempore quo Sorores literatæ faciunt Officium Mortuorum. Et quia etiam ex declaratione per Urbanum Prædecessorem hujusmodi facta, ut præfertur, mentibus vestris adhuc plene satisfactum non est, cum tam ex prima quam secunda Regula hujusmodi Sorores literatæ teneantur dicere Officium Mortuorum, tamen circa Officium Mortuorum hujusmodi certam declarationem, an Vesperas, aut vigilia Mortuorum dicere in Choro semper, & quotidie debeatis cum Fratres Minores Officium Mortuorum hujusmodi, nisi temporibus ex Ordinario Romano, & eorum Constitutionibus statutis non persolvant, non habetis, propter quod in magna conscientiarum fluctuatione, & mentium vestrarum perturbatione existitis.

Secunda dubitatio super necessitate, quæ excuset a Choro.

§.2. Et insuper cum difficile semper sit esse in Choro in omnibus horis, & numquam deficere, aliquando occupatione satis levi, aliquando tædio, aliquando alia negligentia, & aliquando vos aliquam horam vobis eligatis per vos ipsas, aut cum socia horas hujusmodi persolvere, cumque multum difficile sit conscientiis timoratis interpretari, quæ sit illa necessitas, quæ excuset a Choro, propterea utrum Monialis sana sub pœna peccati horas in Choro semper persolvere teneatur, posito, quod in Choro dicatur Officium ordinarie, ut consuetum est, a competenti numero Monialium, juxta copiam inibi residentium, & quod propterea quæ in Choro non interest, non omittit per seipsam, aut cum socia omnium Officium persolvere, petatis declarari.

Tertia dubitatio circa indulgentias.

§.3. Præterea cum asseratur piæ memoriæ Innocentium PP. VIII., seu alium Romanum Pontificem prædecessorem nostrum, ad tollendos discursus Fratrum Ordinis hujusmodi, quod Fratres ipsi dicendo quinque Pater noster, cum Ave Maria coram Sacramento Altaris, infirmi in grabatis suis pro felici statu Sanctæ Matris Ecclesiæ dicendo, ut supra, habeant eamdemmet indulgentiam, quæ est secunda die Augusti in Sancta Maria de Angelis, sive de Portiuncula apud Assisium, prout illa die a devotis populis lucrantur. Item, quod dicendo alia quinque Pater noster, & Ave Maria, cum Gloria Patri in fine cujuslibet Pater noster, & ipsi Fratres stationes Urbis, subjungendo unum Pater noster, & Ave Maria pro intentione Domini concedentis. Et insuper piæ memoriæ Pius II. etiam prædecessor noster, eisdem Fratribus Ultramontanis, ut Septem Psalmos Pœnitentiales dicendo cum Litaniis, indulgentias Stationum Urbis haberent, & consequerentur indulserit, & ipsis Fratribus toties quoties Coronam Domini Jesu Christi, & Virginis Mariæ dicerent, plenariam haberent indulgentiam, concessum fuisse asseratur.

Hic Pontifex eas explicat.

§.4. Quare, ut præmissa vobis ex officio Pastoralis officii nostri, pro quiete conscientiarum vestrarum, ne contra conscientiam agendo, ad gehennam ædificare videamini, plena, & aperta facere, atque declarare, & super officio hujusmodi persolvendo, quomodo vos habere debeatis, ac in facultatibus, quoad participationem gratiarum Fratribus Minoribus hujusmodi, sub quorum cura, & regimine vivitis concessarum, qualiter participetis, & in facultate absolutionis peccatorum vestrorum, quæ forma servanda sit, more pii Patris, & ex benignitate Apostolica, qua vos tamquam peculiares in Christo filias prosecuti sumus, & prosequimur, aperire, & discernere dignaremur Nobis supplicare fecistis; Nos itaque præmissis, & infrascriptis supplicationibus paterna benevolentia annuentes, ac super præmissis omnibus, vobis taliter per nostræ declarationis oraculum providere, & sic plana facere volentes, & ei, cui jugiter inservitis cum conscientiarum, & mentium vestrarum quiete, & pace, gratum, & acceptum reddere valeatis famulatum; circa præmissa omnia, que habita matura deliberatione, omnibus prius diligenter præmeditatis, & consideratis, auctoritate Apostolica ex nostra scientia, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium duximus declarandum, & concedendum, ut sequitur.

Explicatio primæ dubitationis.

§.5. Primo videlicet quoad Officium Defunctorum, declaramus vos dumtaxat teneri sicut Fratres Ord. Minor., quorum ritui in Divinorum persolutione vestra vobis præcipit Regula conformari, quod satis declarasse videtur Urbanus prædecessor noster, ubi dicit Sorores illiteratas non teneri ad dicendum Pater noster pro mortuis, nisi eo tempore, quo in Choro Choristæ Officium faciunt Mortuorum, & verbum illud teneantur, dicimus referri ad obligationem vigiliarum, & vesperorum, prout in Breviario adnotatur, & non ad Pater noster, quæ illiteratis Sororibus pro tali suffragio per Regulam indicuntur.

Explicatio secundæ dubitationis.

§.6. Quo vero ad obligationem persolvendi Officium in Choro, decernimus etiam sanas non teneri semper Officium Divinum in Choro persolvere, humana considerata fragilitate, & sexus fœminei debilitate, quia difficulter conscientia timorata sciret discernere necessitatem excusantem: consideratis diversis, ac variis occupationibus & impedimentis, quæ superveniunt continue in administratione rei familiaris Monasteriorum vestrorum, attento, quod die noctuque bene, & solemniter, ac sine intermissione collegialiter in Choris vestris Officium Divinum persolvitur, & juxta formam per Regulam vobis traditam, cum reverentia decantatur; exonerantes tamen conscientiam vestram, discretioni Abbatissarum pro tempore existentium committimus, ut quando, & quomodo, sive cum quibus sit hæc remissio, sive exemptio toleranda, solerter invigilent, & diligenter advertant, & prudenter concedant, ne sub colore pietatis, ex nimia indulgentia permittant in aliquam Sororum seu Monialium habitum generari Divinæ offensionis. Quantum vero attinet ad participationem in gratiis Fratribus Minoribus,

bus, sub quorum regimine vivitis, concessis, simili declaratione decernimus, tanto magis vobis esse concessas, quanto minor occasio datur discurrendi; quo fit, ut indulgentia S. Mariæ de Angelis, sive Portiunculæ in Assisio, secundi diei Augusti, & de quinque Pater noster cum Gloria Patri, coram Sacramento Altaris recitandis, & de Psalmis Pœnitentialibus pro Stationibus Urbis, quæ Fratribus dicuntur esse concessæ, ad vos extendimus, & vobis, prout eis suffragari volumus, & quatenus opus sit, de novo pro vestra, & eorumdem Fratrum consolatione concedimus. Insuper vero quantum ad facultatem absolutionis concernit, concedimus vobis, ut in omnibus solemnitatibus Domini Sabaoth, Virginis Mariæ, Omnium Sanctorum Patris vestri S. Francisci, ac Matris vestræ Sanctæ Claræ, Confessores vestri possint in absolutionibus vestrarum confessionum, eis de peccatis vestris factarum, vos plenarie absolvere, & pœnitentiam salutarem injungere: & quoties sacram sumitis Communionem, ea die plenariam indulgentiam consequi.

Licentia duplici ritu celebrandi festa B. Agnetis & undecim millium Virginum.

§.7. Præterea, quia accepimus, Abbatissas, & Moniales Parisiens. & Albianens. Monasteriorum S. Claræ hujusmodi, ad Beatam Agnetem, & gloriosissimas undecim mille Virgines singularem gerere devotionis affectum, eis nunc, & pro tempore existentibus, & quibusvis aliis Abbatissis, & Conventibus Monasteriorum dicti Ordinis S. Claræ hunc ritum observare volentibus, quodammodo in antea Beatæ Agnetis, & undecim millium Virginum hujusmodi festa perpetuis futuris temporibus sub ritu duplici majoris celebrare, libere, & licite possint, & valeant concedimus, pariterque indulgemus.

Causæ prædictarum declarationum.

§.8. Præmissas autem declarationes, attestationes, decreta, concessiones, & indulta vobis, & vestrum singulis perpetuo facimus, ut omni semota ambiguitate, & puriori conscientia sub suavi Religionis jugo, cui estis perpetuo addictæ, preces ad Dominum liberiori mente fundere, & perpetua pace, & spirituali consolatione gaudere possitis, sperantes eo acceptiores preces vestras apud eum, cui proprium est misereri semper, & parcere, futuras, quo omni soluto fluctuationis obstaculo, intentius illas persolvere, & pro nobis, & Sancta Romana universali Ecclesia, sedulius, & ferventius orare poteritis, prout vos, quas in visceribus charitatis habemus, & tamquam peculiares, ac dilectissimas in Christo filias paterna benevolentia, & cura amplectimur, facturas non dubitamus.

Derogatio contrariorum

§. 9. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasteriorum, & Ordinis prædictorum, &c.

Ceterum, quia difficile esset præsentes literas in singulis locis, & Monasteriis vestris, & alibi, &c.

D. P. An. 3. die 29. Maii.

Datum Romæ apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris die 29. Maii 1515. Pont. nostri Anno tertio.

XI.

Jurisdictio Ordinariorum Ecclesiasticorum, cognoscendi quascumq. causas ad forum Ecclesiasticum spectantes in prima instantia, in omnes personas etiam exemptas, si Judices eis dati, sunt negligentes. Et innovatio Constitutionum editarum contra impedientes libertatem Ecclesiasticam.

Constitutiones alias editas contra impedientes libertatem Ecclesiasticam: vide in Innocentio III. Constit. LXXXV. Tom. III. Par. I. pag. 152. Honorio III. Const. XLVIII. ibid. pag. 217. Bonifacio IX. Const. VI. Tom. III. Par. II. pag. 385. Martinus V. Const. XXI. ibid. pag. 459. Circa vero jurisdictionem Ordinariorum: vide Conc. Trid. Sess. 7. cap. 14. Sess. 14. c. 4. & seq. Sess. 24. c. 20. Bullamque quotannis legi solitam in die Cœnæ Domini.

LEO EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
Ad perpetuam rei memoriam.
Sacro approbante Concilio.

Exordium.

Regimini universalis Ecclesiæ disponente Domino præsidentes, juxta Pastoralis officii debitum, libenter intendimus utilitatibus subditorum, ad conservandam libertatem Ecclesiasticam, & removenda scandala, ponendam concordiam, & nutriendam quietem inter Ecclesiarum Prælatos, & eorum subditos, propensius Apostolicæ solicitudinis studium adhibemus, quo dissensionem talium fore dispendiosam experimento comprobatur, necnon indulta pariter, & privilegia eisdem subditis in ipsorum Prælatorum dispendium tam per Prædecessores nostros, quam Sedem Apostolicam concessa, ita libenter moderamur, ne exinde scandala procedant, neve ex eis ulli detur materia malignandi, & personæ Ecclesiasticæ a bono obedientiæ, necnon a divini perseverantia servitii nullatenus retrahantur.

Causa hujus Constitut.

§.1. Sane nuper ad nostrum relatio fide digna perduxit auditum, quod Canonici Patriarchalium Metropolitanarum, & Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum, & alii Clerici sæculares plura præsumunt, quæ ipsis infamiam non parvam pariunt, & aliis inferunt læsionem, prætextu exemptionis, & libertatis a dicta Sede obtentæ, Ordinariorum correctiones, & ordinationes subterfugiunt, ac eorum forum, sive judicium declinant; nonnulli etiam impunitatem suorum excessuum per privilegium exemptionis obtinere sperantes, excessus ipsos committere non verentur, quos nisi per exemptionem, qua gaudent, crederent se defendi, nullatenus fuissent commissuri. Hinc itaque accidit, ut propter eorum audaciam, qui prætextu privilegii exemptionis, impunitatem excessuum obtinere cofidentes, nonnulla multoties committant enormia, per quæ plurimum diffamatur Ecclesia, & scandala gravia gerantur, potissime autem cum talia per eos, ad quorum eorum spectat correctio, incorrecta remaneant, seu illi ad quos spectat illa punire, negligunt.

§.2. Nos volentes in eo prætextu delicta

1515. *Judices exemptorum diligenter causis incumbant.*

cta remaneant impunita, morbo hujusmodi necessariam adhibere medelam, sacro approbante Concilio statuimus, ut de cetero illi, quibus exemptorum correctio & punitio a dicta Sede demandata est, circa illam vigilanter intendant, & diligenter officii sibi commissi debitum exequantur; & quamprimum eis exemptos ipsos deliquisse legitime constiterit, ita eosdem exemptos delinquentes puniant, quod iidem exempti metu pœnæ a suis arceantur insolentiis, & alii eorum exemplo perterriti, prosilire ad similia merito perhorrescant.

Alioquin Ordinarii in eis procedant.

§.3. Et si circa hoc negligentes fuerint, Diœcesani, & alii locorum Ordinarii, eosdem, quibus exemptorum correctio hujusmodi competit, personaliter, si illorum copia, & notitia haberi poterit, alioquin, vel si nullus in partibus exemptorum ipsorum certus judex fuerit, eos quorum sua in præmissis interesse putaverint, per edictum publicum Cathedralium, seu aliarum Ecclesiarum locorum, in quibus exemptorum judices hujusmodi residere, seu nullis eorumdem exemptorum judicibus existentibus, ipsos exemptos deliquisse contigerit, valvis affigendum, moneant, ut ipsi tales exemptos delinquentes, & criminosos puniant, & castigent infra competentem terminum, monentium ipsorum arbitrio moderandum. Et si ipsi moniti in hoc negligentes fuerint, & id adimplere neglexerint, seu recusaverint, tunc in eo in quo deliquerint puniantur, cognitione hujusmodi ea vice sint privati, & se non intromittant ullatenus de eisdem; sed Diœcesani, & alii locorum Ordinarii hujusmodi, contra tales exemptos delinquentes, & criminosos, auctoritate nostra, ad inquisitionem, vel per accusationem, sive aliquibus tormentis, procedere & testes per seipsos examinare possint; ac processum ipsum, quem ratione solemnitatis juris, præterquam ratione citationis omissæ, dummodo delictum alias rite probatum fuerit, nullum allegari vel dici posse prohibemus, sed per eos habitum, clausum, & eorum sigillo munitum, ad Sedis Apostolicæ examen, ipsorum exemptorum delinquentium expensis, etiam in ipso processu factis, ad quarum solutionem Ordinarii ipsi possint eosdem inquisitos, & accusatos compellere, per proprium, vel alium nuntium quantocitius destinare procurent apud eamdem Sedem per Romanum Pontificem, vel alium, cui duxerit committendum, diligenter examinandum, & ita culpabiles repertos quod ad condemnationem, vel propter sufficientia indicia, propter quæ ad torturam pro veritate exquirenda procedi valeat, ad ipsos Diœcesanos, seu Ordinarios per eos auctoritate nostra in causa inquisitionis, seu accusationis, ulterius legitime procedendum, & causam ipsam, prout justum fuerit, terminandam remittendum.

Protonotarii Apostolici, & alii Sedis Apostolicæ Officiales actu servientes exempti sunt a jurisdictione Ordinariorū.

§.4. Notarii autem dictæ Sedis, quorum officium in ipsis primitivæ Ecclesiæ initiis, a fel. rec. Clemen. Papa I. ad Sanctorum gesta perquirenda atque conscribenda noscitur institutum, ad Pronotariatus officium assumpti, habitum & rochettum deferentes, & alii nostri, & dictæ Sedis Officiales actu sua officia exercentes, tam in civilibus, quam in criminalibus, ab omni Ordinariorum jurisdictione sint exempti. Alii vero Notarii habitum Protonotariatus non deferentes, nisi illum infra trimestre, post præsentium publicationem assumpserint, & ipsi ac alii in posterum assumendi, habitum, & rochettum hujusmodi continue non gestantes, atque alii nostri, & dictæ Sedis Officiales officia sua actu non exercentes, tam in criminalibus, quam in civilibus, ratione causæ summam XXV. ducatorum auri de Camera non excedentes dumtaxat, eorumdem Diœcesanorum, & Ordinariorum jurisdictioni subjaceant. In civilibus vero causis summam hujusmodi excedentibus, plena gaudeant exemptione, & a dictorum Diœcesanorum, & Ordinariorum jurisdictione penitus sint exempti.

Familiares Cardinalium sunt etiam exempti, si actu serviunt. Intellige juxta d. Concil.

§.5. Dignum quoque & etiam congruum arbitrantes, quod ex S. R. E. Cardinalium familiaribus illi dumtaxat privilegio exemptionis gaudeant, qui actu domestici, & continui sunt commensales, vel ab eisdem Cardinalibus ad ipsorum exequenda negotia missi, vel qui recreationis causa ad tempus a Romana Curia absentes fuerint, ceteri vero etiam familiaritatis literas habentibus, quominus correctioni Diœcesanorum & Ordinariorum eorumdem subjaceant, familiaritatis hujusmodi privilegium nullatenus suffragetur.

Diœcesani semel in anno visitent Monasteria Monialium.

§.6. Et cum eisdem Diœcesanis, ut Monasteria Monialium Sedi Apostolicæ immediate subjecta, in eorum Diœcesibus consistentia, semel in anno visitare possint, per Constitutionem in Concilio Viennen. editam, quæ incipit, Attendentes, plena fuerit data facultas, illam innovamus, ac exemptionibus, & privilegiis quibuscumque non obstantibus, districte servari præcipimus & mandamus. Per præmissa quoque eisdem Diœcesanis, & Ordinariis, casibus quibus in exemptos a jure jurisdictio concessa est, nullatenus præjudicium generetur.

Exemptiones irrationabiles damnantur.

§.7. Exemptiones autem de cetero absque rationabili causa, & quorum interest minime citatis, pro tempore concessas, nullius roboris vel momenti esse decernimus.

Causæ in prima instantia coram Ordinario cognoscantur. Consonat d. Concil. Trid. Sess. 24. c. 20.

§.8. Et cum Ecclesiasticus ordo confundatur, si sua unicuique jurisdictio non servetur, Ordinariorum jurisdictioni (quantum cum Deo possumus) favere, ac litibus finem celerius imponi, & litigantium immoderatis sumptibus, & expensis parci satagentes, Statuimus, & ordinamus, quod singulæ causæ, tam spirituales, quam civiles & mixtæ, ac forum Ecclesiasticum quomodolibet concernentes, & beneficiales (dummodo beneficia ipsa generaliter reservata non fuerint, & ipsorum singulorum beneficiorum fructus, redditus, & proventus, XXIV. ducatorum auri de Camera, secundum communem æstimatio-

tionem valorem annuum non excedant) in prima instantia extra Romanam Curiam, & in partibus coram Ordinariis locorum dumtaxat cognosci, & terminari; ita quod nulli ante definitivam sententiam liceat appellare, nec appellatio si fuerit emissa ullatenus admitti, nisi ab interlocutoria, quæ vim habeat definitivæ, vel a gravamine minime concernente negotium principale, quod appellationem a definitiva sententia reparari non possit, nisi alter collitigantium adversarii sui potentiam merito perhorrescens, seu alia probabili, & honesta causa aliter quam per proprium juramentum saltem semiplene probata, coram Ordinario non auderet litigare. Eo enim casu, causæ piæ, etiam appellationum, in dicta Curia, etiam in prima instantia, committi & cognosci & terminari possint. Alioquin appellationes, & illarum, etiam aliarum causarum hujusmodi commissiones in posterum, & quidquid inde secutum fuerit, nullius sint roboris vel momenti.

Judices non doctores judicent cum voto Assessoris.

§.9. Judices autem, & Conservatores a Sede Apostolica deputati, si in altero jurium graduati non fuerint, Assessorem partibus non suspectum, ab ipsis partibus, vel earum altera requisiti, assumere, & secundum ejus relationem judicare teneantur.

Impedientes jurisdictioné Ecclesiasticā pœnis subiiciuntur.

§.10. Et quia sæpius & multiplici relatione percepimus, quamplurimas Ecclesias, & illis præsidentes Episcopos, tam citra quam ultra montes, vexari in eorum jurisdictionibus, juribus, & dominiis, ac turbari a domicellis, Principibus, & nobilibus eorumdem, qui sub colore jurispatronatus, quod in beneficiis Ecclesiasticis habere confingunt, nullo privilegio Apostolico suffulti, sine Ordinariorum collationibus, & literis, & absque aliquo saltem colorato titulo, beneficia non solum Clericis sed etiam Laicis conferre, Sacerdotes & Clericos delinquentes ad eorum libitum punire, decimas omnium rerum, ad quarum solutionem de jure tenentur, ac Cathedralium, & alia quæ legis Diœcesanæ, & jurisdictionis sunt, & ad ipsos Episcopos dumtaxat pertinent, temere auferre, fraudare, usurpare, seu ut præmissa fiant mandare, ac ipsa & fructus quoscumque ne a Civitatibus, Terris, & locis eorum extrahantur prohibere, feuda, possessiones, & prædia occupare, & indebite detinere, seu ad feuda & bona ipsarum Ecclesiarum eis concedendum, ac beneficia Ecclesiastica personis per eos nominatis conferendum, minis, & terroribus, ac aliis viis indirectis inducere, & compellere, & alia quamplurima damna, jacturas, injurias, Ecclesiis, & earum Prælatis, ac Clericis præfatis inferri, non modo permittere, sed etiam expresse mandare præsumant.

Innovatio quarumcumque Constitutionum editarum contra impedientes libertatem Ecclesiasticam. Vide concil. Trid. Sess. 25. cap 20.

§.12. Attendentes igitur quod Laicis in Clericos & personas Ecclesiasticas, ab bona Ecclesiastica, non est attributa facultas, atque æquum & justum esse, ut in eos jura insurgant, qui illa offendere præsumunt. Nec non considerantes quantum ex eis tam nostro & Apostolicæ Sedis honori, quam personarum Ecclesiasticarum quieto & prospero statui non sine damnanda pernicie derogetur. Ac cupientes, eos quos ad observantiam jurium, virtutum præmia non inducunt, tam adjectarum exaggeratione pœnarum, quam adiiciendarum de novo formidine, a temerariis ausibus refrænare, omnes & singulas constitutiones, quæ super Decimarum solutione, & contra violatores, & raptores Ecclesiarum, & incendiarios, agrorum depopulatores, & tam S.R.E. Cardinales quam venerabiles fratres nostros Episcopos, & alias personas Ecclesiasticas, Sæculares & Regulares, capientes, & detinentes, & eorum jurisdictionem & jura quomodolibet indebite occupantes, aut eos in eorum jurisdictionis exercitio perturbantes, seu molestantes, eos quoque ad conferendum beneficia Ecclesiastica personis per eos nominetis, aut alias de illis pro eorum libito voluntatis disponendum, & feuda ac bona Ecclesiastica in emphiteusim concedendum, aut alias vendendum, temere compellentes; necnon statuta contra libertatem Ecclesiasticam facientes, & ad præmissa auxilium, consilium, vel favorem præstantes, hactenus emanarunt, innovamus. Et cum ea nedum juri contraria, sed etiam Ecclesiasticæ libertati opprobriosa sint quamplurimum & adversa, ut de officio nobis credito dignam Deo possimus reddere rationem, affectibus & monitis paternis, Imperatorem, Reges, Principes, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & quoscumque alios alterius cujuscumque nobilitatis, præeminentiæ, potentiæ, seu potestatis, excellentiæ, vel dignitatis existentes, attente hortamur in Domino, eisdem in virtute sanctæ obedientiæ mandantes, ut ipsi constitutiones prædictas observent, & faciant a suis etiam subjectis inviolabiliter observari, quacumque consuetudine contraria non obstante; si divinam offensam, & Sedis Apostolicæ debitam vitare voluerint ultionem. Ac collationes de dictis beneficiis sic factas, nullas & irritas nihilominus esse decernimus, ac illis utentes reddantur inhabiles ad alia beneficia Ecclesiastica obtinenda, donec cum eis super hoc per Sedem prædictam fuerit dispensatum.

Concilium provinciale quolibet triennio celebretur.

§.12. Mature quoque considerantes, quod post Christi ad Cœlos Ascensionem, Apostoli per singulas Urbes & Diœceses Episcopos distribuerunt, sicut Sancta Romana Ecclesia per Orbem constituit eosdem Episcopos, in partem sollicitudinis vocando, onera gradatim distribuendo per Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, sacris etiam Canonibus fuerit definitum, per eos pro morum correctione, & contraversiarum decisione, & determinatione, ac mandatorum Domini observatione, fieri debere Concilium Provinciale, ac Synodum Episcopalem, ut depravata corrigerentur, & illa facere negligentes, Canonicis pœnis subjacerent. Cum conveniat nos circa ea, quæ rempublicam

cam Christianam concernunt, esse intentos, desiderantes canones ipsos firmiter observari, eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis districte injungimus, ut de officio eis commisso dignam Deo possint reddere rationem, canones, Concilia & Synodos hujusmodi fieri mandantes, quocumque privilegio non obstante, inviolabiliter observent, præterquam quoad Concilium provinciale, quod de cetero singulis trienniis fieri mandamus, ad illaque etiam exemptos accedere debere decernimus, privilegio, ac consuetudine quacumque contraria non obstante. Circa hoc autem negligentes, pœnas in eisdem canonibus contentas se noverint incursuros.

Innovatio Constit. Concilii Viennen. in Clem. V. de Elect.

§. 13. Et constitutione in Concilio Viennen. edita, quæ incipit, In plerisque, ut Pont. dignitatis honor servaretur, statutum fuerit, ne Ecclesiis Cathedralibus, bonis temporalibus (sine quibus spiritualia diu esse non possunt) privatis, ac Clero, & populo Christiano carentibus, de aliquibus personis presertim Religiosis provideretur, constitutionem ipsam innovamus, illamque inviolabiliter observari debere volumus, atque mandamus, nisi aliqua justa causa in Concistorio nostro secreto approbanda, aliter duxerimus faciendum.

Decretum irritans.

§. 14. Nos enim quicquid contra præmissa, vel aliquod præmissorum contigerit attentari, irritum decernimus, & inane, contraria quacumque constitutione, vel privilegio non obstantibus.

Nulli ergo &c.

Si quis autem.

D. P. An. 3.

Dat. Romæ in publica Sessione in Lateranen. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimoquinto, quarto Nonas Maii, Pont. nostri Anno III.

XII.

Montes Pietatis, Christiana caritate instituti, pecunias licite mutuant, aliquo pro impensis, & indemnitate, & quidem moderate recepto.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Exordium.

INter multiplices nostræ solicitudinis curas, illam in primis suscipere pro nostro Pastorali officio debemus, ut quæ salubria, & laudabilia, ac Catholicæ fidei consona, & bonis moribus conformia, nostro tempore non solum enucleentur, verum etiam ad posteros propagentur, & quæ materiam scandali præbere possent, penitus succidantur, & radicitus extirpentur, nec pullulare usquam sinantur ea in agro Dominico, & vinea Domini Sabaoth dumtaxat conseri permittendo, quibus fidelium mentes pasci spiritualiter possint; eradicatis zizaniis, & oleastri sterilitate succisa.

Montes Pietatis hujusmodi licitos esse, propter mutui lucrum, nonnulli asserebantur.

§. 1. Sane cum olim inter nonnullos dilectos filios sacræ Theologiæ Magistros, ac Juris Utriusque Doctores, controversiam quamdam non sine populorum scandalo & murmuratione exortam, & nuper his diebus innovatam esse comperimus, circa pauperum relevationem in mutuis eis publica auctoritate faciendis, qui Montes Pietatis vulgo appellantur, quique in multis Italiæ Civitatibus, ad subveniendum per hujusmodi mutuum pauperum inopię, ne usurarum voragine deglutiantur, a Civitatum Magistratibus, ac aliis Christifidelibus sunt instituti, atque a sanctis viris divini verbi præconibus; & laudati, & persuasi, ac a nonnullis, etiam summis Pontificibus prædecessoribus nostris probati, & confirmati sint, ne præfati Montes a Christiano dogmate dissonantes, vel non, utraque parte diversimode sentiente, atque prædicante. Nonnullis enim Magistris, & doctoribus dicentibus, eos Montes non esse licitos, in quibus aliquid ultra sortem pro libera, decurso certo tempore, per ministros hujus Montis; ab ipsius pauperibus quibus mutuum datur, exigitur, & propterea ab usurarum crimine, injustitiave, seu ab aliqua certi specie mali mundos non evadere: cum Dominus noster, Luca Evangelista attestante, aperto nos præcepto obstrinxerit, ne ex dato mutuo quicquam ultra sortem sperare debeamus. Ea enim propria est usurarum interpretatio, quando videlicet ex usu rei, quę non germinat, nullo labore, nullo sumptu, nullove periculo lucrum fœnusque conquiri studetur, Addebant etiam iidem Magistri & Doctores, in iis Montibus neque commutativæ, neque distributivæ justitiæ fieri satis, cum tamen justitiæ terminos contractus hujusmodi excedere non debeant, si debeant approbari. Idque præterea probare nitebantur, quia impensæ pro hujusmodi Montium conservatione, a pluribus, ut ajunt, debitæ; a solis pauperibus, quibus mutuum datur, extorqueantur, pluraque interdum ultra necessarias & moderatas impensas, non absque specie mali, ac incentivo delinquendis, quibusdam aliis personis, inferre videntur, exhibeantur.

Alii vero necessarios dicebant, licitumque ex mutuo lucrum.

§. 2. Aliis vero pluribus Magistris & Doctoribus contra asserentibus, & in multis Italiæ Gymnasiis, verbo & scripto conclamantibus, pro tanto bono, tamquam Reipublicæ pernecessario, modo ratione mutui nihil petatur neque speretur, pro indemnitate tamen eorumdem Montium, impensarum videlicet Ministrorum eorumdem ac rerum omnium ad illorum necessariam conservationem pertinentium, absque Montium hujusmodi lucro, idque moderatum & necessarium ab iis qui ex hujusmodi mutuo commodum suscipiunt, licite ultra sortem exigi, & capi possit, non nihil licere, cum regula juris habeat. Quod qui commodum sentit, onus quoque sentire debeat, præsertim si Apostolica accedat auctoritas.

§. 3. Quam

§. 3. Quam quidem sententiam a fel. record. Paulo Secundo, Sixto Quarto, Innocentio Octavo, Alexandro Sexto, & Julio Secundo Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris probatam, a Sanctis quoque a Deo devotis & in magna, ob sanctitatis opinionem, existimatione habitis, Evangelicæ veritatis prædicatoribus prædicatam esse ostendunt.

Pontifex ideo declarat Montes esse licitos, si nihil ultra necessarias impensas recipiatur.

§. 4. Nos super hoc (prout nobis est ex alto concessum) opportune providere volentes, alterius quidem partis justitiæ zelum, ne vorago aperiretur usurarum, alterius pietatis & veritatis amorem, ut pauperibus subveniretur, utriusque vero partis studium commendantes, cum hæc ad pacem, & tranquillitatem totius Reipublicæ Christianę spectare videatur, sacro approbante Concilio, declaramus, & definimus, Montes pietatis antedictos per Respublicas institutos, & auctoritate Sedis Apostolicæ hactenus probatos & confirmatos, in quibus pro eorum impensis, & indemnitate, aliquid moderatum ad solas Ministrorum impensas, & aliarum rerum ad illorum conservationem, ut præfertur, pertinentium, pro eorum indemnitate dumtaxat, ultra sortem, absque lucro eorumdem Montium, recipitur, neque speciem mali præferre, nec peccandi incentivum præstare, neque ullo pacto improbari, quinimmo meritorium esse, ac laudari & probari debere tale mutuum, & minime usurarium putari, licereque illorum pietatem, & misericordiam populis prædicare, etiam cum indulgentiis a Sancta Sede Apostolica eam ob causam concessis. Ac deinceps alios etiam similes Montes cum Apostolicæ Sedis approbatione erigi posse. Multo tamen perfectius, multoque sanctius fore, si omnino tales Montes gratuiti constituerentur, hoc est, si illos erigentes, aliquos census assignarent, quibus si non omni, saltem vel media ex parte, hujusmodi Montium Ministrorum solvantur impensę, ut ad leviorem æris solvendi portionem medio hoc, pauperes gravari contingat, ad quos cum hujusmodi census assignatione, pro impensarum supportatione erigendos, Christifideles majoribus indulgentiis invitandos esse decernimus.

Contrarium prædicantes, vel disputantes excommunicationis pœnam incurrant.

§. 5. Omnes autem Religiosos, & Ecclesiasticas ac sæculares personas, qui contra præsentis declarationis & sanctionis formam, de cetero prædicare, seu disputare, verbo vel scriptis ausi fuerint, excommunicationis latæ sententiæ pœnam, privilegio quocumque non obstante, incurrere volumus.

Derogatur contrariis.

§. 6. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Si quis autem, &c.

D. P. An. 3. die 4. Maii.

Dat. Romæ in publica Sessione, in Lateranen. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ, 1515. quarto Nonas Maii, Pont. nostri Anno tertio.

XIII.

Prohibitio imprimendi libros, absque examine & approbatione Vicarii Papæ, & Magistri Sacri Palatii Apostolici in Urbe. Et Episcoporum, hæreticæque pravitatis Inquisitorum in aliis locis.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Exordium.

INter solicitudines nostris humeris incumbentes perpeti cura revolvimus, ut errantes in viam veritatis reducere, ipsosque lucrifacere Deo (sua nobis cooperante gratia) valeamus; hoc est quod profecto desiderantes exquirimus, ad id nostræ mentis sedulo destinamus affectum, ac circa illud studiosa diligentia vigilamus.

Causæ hujus Constitutionis

§. 1. Sane licet literarum peritia per librorum lectionem possit faciliter obtineri, ac ars imprimendi libros, temporibus potissimum nostris, divino favente numine, inventa, seu aucta & perpolita, plurima mortalibus attulerit commoda, cum parva impensa copia librorum maxima habeatur, quibus ingenia ad literarum studia percommode exerceri, & viri eruditi in omni linguarum genere, præsertim autem Catholici, quibus Sanctam Romanam Ecclesiam abundare affectamus, facile evadere possunt, qui etiam infideles sciant, & valeant sacris institutis instruere, fideliumque collegio, per doctrinam Christianæ fidei salubriter aggregare. Quia tamen multorum querela nostrum, & Sedis Apostolicę pulsavit auditum, quod nonnulli hujus artis imprimendi Magistri, in diversis Mundi partibus libros, tam Græcæ, Hebraicæ, Arabicæ, & Chaldeę linguarum in Latinum translatos, quam alios, Latino, ac vulgari sermone editos, errores etiam in fide, ac perniciosa dogmata etiam Religioni Christianæ contraria, ac contra famam personarum, etiam dignitate fulgentium continentes imprimere, ac publice vendere præsumunt, ex quorum lectura non solum legentes non ædificantur, sed in maximos potius, tam in fide quam in vita, & moribus prolabuntur errores, unde varia sæpe scandala (prout experientia rerum magistra docuit) exorta fuerunt, & majora in dies exoriri formidantur.

Libri non imprimantur nisi prævia Superiorum licentia & examine.

§. 2. Nos itaque, ne id, quod ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem, salubriter est inventum, in contrarium convertatur, ac Christi fidelium saluti detrimentum pariat, super librorum impressione curam nostram habendam fore duximus, ne de cetero cum bonis seminibus spinæ coalescant, vel medicinis venena intermisceantur. Volentes igitur de opportuno super his remedio providere, hoc sacro approbante Concilio, ut negotium impressionis librorum hu-

hujusmodi eo prosperetur felicius, quo deinceps indago solertior diligentius & cautius adhibetur; Statuimus, & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus, nullus librum aliquem, seu aliam quamcumque scripturam, tam in Urbe nostra, quam in aliis quibusvis Civitatibus, & Diœcesibus, imprimere, seu imprimi facere præsumat, nisi prius in Urbe per Vicarium nostrum, & Sacri Palatii Magistrum, in aliis vero Civitatibus, & Diœcesibus per Episcopum, vel alium habentem peritiam scientiæ libri, seu scripturæ hujusmodi imprimendæ ab eodem Episcopo ad id deputandum, ac Inquisitorem hæreticæ pravitatis Civitatis, sive Diœcesis, in quibus librorum impressio hujusmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manus propriȩ subscriptionem, sub excommunicationis sententia, gratis, & sine dilatione imponendam, approbentur.

Contravenientium pœnæ. §. 2. Qui autem secus præsumpserit, ultra librorum impressorum amissionem, & illorum publicam combustionem, ac centum ducatorum Fabricæ Basilicȩ Principis Apostolorum de Urbe, sine spe remissionis, solutionem, ac anni continui exercitii impressionis suspensionem, excommunicationis sententia innodatus existat, ac demum ingravescente contumacia, taliter per Episcopum suum, vel Vicarium nostrum respective, per omnia juris remedia castigetur, quod alii ejus exemplo similia minime attentare prȩsumant.

Nulli ergo, &c.

Si quis, &c.

Dat. P. An. 3. die 4. Maii. Datum Romæ in publica Sessione, in Lateranen. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicȩ, millesimo quingentesimo quintodecimo 4. Nonas Maii, Pont. nostri Anno 3.

XIV.

Contra occupantes, vel invadentes Terras, & loca S. R. E. eorumque complices, & fautores.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium. INter graves solicitudines, & curas, quibus pro Pastoralis officii, & Apostolicæ servitutis debito continue premimur, una est peculiaris, qua semper angimur, ut defensioni, & custodiæ Civitatum, & Terrarum, & locorum nobis & S. R. E. subiectorum assidue invigilemus, ac ne perversorum temerariis ausibus, a quibusvis gentium armorum ductoribus, qui sine justitiæ ministerio, sed hostili manu, & propria temeritate procedunt, occupentur, & dissipentur, omnibus remediis, & juris auxilio opportune prohibere, quod tanto periculosius negligitur, quando exinde turbatio, & confusio Civitatum, & Terrarum Ecclesiastici Status de facili causaretur, & Pontificalis auctoritas minueretur.

Julius II. multa loca bona Sedi Apostolicæ recuperavit. §. 1. Cum itaque operam efficacem adhibere debeamus, ut omnes Christifideles, præsertim in terris, & locis nobis, & dictæ Sedi mediate, vel immediate subjectis existentes, sublatis quibuscumque armorum strepitibus, & impedimentis quiete, & pacifice vivere valeant, omnibus juris remediis (ubi etiam perversorum audacia exigit, vibrato Apostolicæ potestatis mucrone) per censuras Ecclesiasticas providere volentes. Sane cum mente revolvimus quot, & quantos labores fel. rec. Julius Papa II. prædecessor noster pro recuperatione Civitatum, Terrarum, & locorum ad Romanam Ecclesiam canonico titulo pertinentium, quæ a diversis Ducibus, Principibus, & Potentatibus longo tempore occupata, & detenta fuerant, passus sit, præsertim cum adductus fuerit, consilium capere de adeundis per se ipsum, visitandis, & reformandis aliquibus Romanæ Ecclesiæ Civitatibus, & illarum Statu, assumptis etiam aliquibus copiis, ut contumaces compescere posset, iter matura deliberatione cum S. R. E. Cardinalibus, ipsis eum comitantibus, arripere, illaque felici, & prospero successu, dextera Domini sibi etiam assistente, recuperaverit & dictæ Romanæ Ecclesiæ reintegraverit.

Pontifex iste Parmam & Placentiam recuperavit. §. 2. Nos etiam post nostram ad summi Apostolatus apicem, divina favente clementia, assumptionem, Parmam, & Placentiam Civitates, quibus Apostolica Sedes, ea tunc vacante, spoliata fuerat, summa diligentia restitui curavimus. Et omnia quæque per eumdem Julium prædecessorem recuperata, pro nostro, & dictæ Sedis honore, non minori diligentia, ac opportunis juris remediis conservare intendimus, quam idem Julius prædecessor, cum in humanis ageret, recuperare studuerit, animo etiam semper gessimus, Reges, & Principes, ac potentatus, quos tempore assumptionis nostræ hujusmodi inter se bello diffidentes audivimus, non armis, sed concordia, eorum differentias, & lites, Domino concedente terminari, & inter fideles quoslibet, controversias super quacumque etiam maxima importante re, via juris, & non armis decidi, & terminari, ipsaque arma Regum, & Prinpum, ac potentatuum prædictorum unanimi consensu contra immanissimos Christi nominis hostes, ad fidei exaltationem converti, summo studio concupivimus.

Et modo pro conservatione bonorum dictæ Sedis innovat omnes Constitutiones editas contra detinentes loca ad Romanam Ecclesiam spectan. & eorum fautores. §. 3. Et cum a quampluribus prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, constitutiones, diversas censuras, & pœnas in se continentes, contra occupantes Civitates, & Terras, & loca hujusmodi, aut illa hostiliter invadentes emanaverint, & singulis annis censuræ hujusmodi contra talia præsumentes in die Cœnæ Domini innoventur; ea propter ne Terrarum, aut locorum, ac jurium, seu bonorum S.R.E. curam negligere videamur, necnon ad tollendam super præmissis ignorantiæ, aut cujus-

cujuslibet alterius generis excusationem, omnes, & singulas constitutiones, & literas Apostolicas, ac processus, qui singulis annis publice promulgantur in die Cœnæ Domini, ex more Romanorum Pontificum, ac alias quascumque constitutiones, seu canonicas sanctiones quomodolibet editas, excommunicationis, ac alias sententias, censuras, & pœnas contra Civitates, & Terras, loca, & jura ad dictam Romanam Ecclesiam pertinentia occupantes, aut illa hostiliter invadentes, vel ad id per se, vel alium, seu alios, auxilium, consilium, vel favorem, directe, vel indirecte, aut alias quovis quæsito colore, præstare præsumentes, cujuscumque ordinis, præeminentiæ, & conditionis, & status, etiam si Cardinalatus, aut Patriarchali, Regali, Reginali, aut alia quavis Ecclesiastica, vel mundana, præfulgeant dignitate, continentes, approbamus, & innovamus, illasque inviolabiliter observari debere decernimus.

Pœnasque mulctas imponit.

§. 4. Ac omnes, & singulos Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, Barones, ac Communitatum, Universitatum, tam in Italia, quam extra Italiam existentium singulas personas, Civitates, Terras, & loca præsertim Parmam, & Placentiam, ad dictam Romanam Ecclesiam mediate, vel immediate pertinentia, seu in quarum, vel quorum aut cujuslibet earum, vel eorum possessione quomodolibet eadem S. R. E., per se, vel alium extiterit, hostiliter invadentes, aut stipendiariis equestribus, vel pedestribus, aut sine, etiam advocatione populorum, seu factionum, aut privatarum personarum, aut alias qualitercumque, & quomodocumque, & quovis quæsito colore, aut ingenio, absque nostra speciali licentia occupantes, necnon stipendiarios, equestres aut pedestres, quomodolibet contra præsentes literas nostras, & in eis contenta militantes, aut auxilium, consilium, vel favorem præstantes, ex parte omnipotentis Dei, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, auctoritate beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, ac nostra, & de potestatis plenitudine, excommunicamus, anathematizamus, ac maledictionis, & damnationis æternæ mucrone percutimus, ac omnium Ecclesiasticarum censurarum laqueis ligatos, & irretitos esse, vigore præsentium decernimus, ac reos criminis læsæ Majestatis, & a Sede Apostolica, & a S. R. E. ac omnibus dictæ Romanæ Ecclesiæ devotis, cum eorum bonis perpetuo diffidatos, infames, & inhabiles ad omnes, Ecclesiasticas, vel mundanas dignitates, omnesque actus legitimos, & Ecclesiastica sepultura indignos esse, auctoritate, & potestate prædictis etiam decernimus.

Civitates, & loca in quibus illi permanserint interdicto subiicit.

§. 5. Et generaliter Civitates, Terras, Oppida, & loca quæcumque ad quæ aliquem eorumdem excommunicatorum declinare contigerit, quamdiu ibidem permanserit, etiam triduo post recessum ejusdem Ecclesiastico interdicto subiicimus, necnon excommunicatos, anathematizatos, & maledictos, titulis, dignitatibus, & honoribus, in quibus constituti existunt & tam ipsos, quam Communitates, Castra, Oppida, & loca prædicta, omnibus privilegiis, indultis, etiam Studii generalis, concessionibus, & gratiis, dignitatibus, honoribus, quibus utuntur, & gaudent, seu muniti sunt, necnon bonis omnibus, quæ in feudum, vel in emphiteusim, seu alias a præfata Romana, vel aliis Ecclesiis, Monasteriis, & locis Ecclesiasticis, aut alias quomodolibet, etiam ab Imperatore, Regibus, seu aliis Principibus, ac sæcularibus potestatibus obtinent, penitus privamus, dictaque bona feudalia, vel emphiteutica, ut præfertur, obtenta, ad dominos suos reverti debere, ita ut de illis libere disponere possint, decernimus.

Fautoribus quoque pœnas imponit.

§. 6. Et si aliqui excommunicatis, anathematizatis, & maledictis prædictis, clerici, sæculares, vel Prælati, etiam in Archiepiscopali, Episcopali, vel alia dignitate, etiam Cardinalatus honore, & beneficiati fuerint, illos dignitate, ac titulo Cardinalatus, necnon Prælaturis, administrationibus, regimineque, ac omnibus, & singulis beneficiis, dignitatibus, personatibus, officiis, canonicatibus, & præbendis, aliisque beneficiis Ecclesiasticis, ac ordinibus, etiam Sacerdotalibus, ad quos promoti forent, sine ulla spe restitutionis, & absque alia citatione, seu declaratione, privamus, & ex nunc privatos esse per præsentes decernimus.

Absolutionem Romano Pontifici reservat.

§. 7. Absolvi autem a prædictis censuris, sententiis, ac pœnis nullus ex supradictis per alium quam per Romanum Pontificem, nisi dumtaxat in mortis articulo constitutus possit, nec etiam tunc, nisi quantum fieri potest, satisfactione prævia, & de stando Sanctæ Matris Ecclesiæ mandatis, & similia ulterius non committendo, legitima cautione præstita, aliter autem absolvere, aut indignos sepultura Ecclesiastica, ut præfertur, sepelire præsumentes supradictis omnibus, & singulis pœnis eo ipso subiicimus. Quodque de beneficiis prædictis possit, & debeat per Sedem prædictam dumtaxat, seu ab illa specialem facultatem habentes, absque alia declaratione incursus pœnæ hujusmodi, libere illico provideri, auctoritate prædicta, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine.

Prohibitio recipiendi milites in Terris S.R.E. absque licentia Papæ.

§. 8. Ac omnibus, & singulis Civitatum, & Terrarum nobis, & Romanæ Ecclesiæ mediate, vel immediate subjectarum personis, sub eisdem pœnis, quas eo ipso si contrafecerint, absque alia declaratione incurrant, & a quibus, ut præfertur, nonnisi a nobis, & successoribus nostris, præterquam in mortis articulo constituti, & debita satisfactione præmissa, absolvi possint, in virtute sanctæ obedientiæ, districte præcipiendo mandamus, ne aliquas gentes armigeras, præterquam ad nostra, & dictæ S. R. E. stipendia militantes, quovis quæsito colore in Civitatibus, Terris, Castris, Oppidis, & locis nostris sub-

subjectis, sine nostra speciali licentia admittere, retinere, illisque victualia, aut aliquod subsidium quoquomodo præstare præsumant, eosque etiam si Cardinalatus honore, vel Archiepiscopali, Episcopali aut quavis alia Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate, si contrafecerint, ipso facto eisdem pœnis subiacere, Civitates quoque, Terras, Castra, Oppida, & loca prædicta, ad quæ inobedientes hujusmodi declinare, & in quibus moram trahere contigerit, Ecclesiastico supposita interdicto, tamdiu firmiter observando, donec compuncti corde, hujusmodi interdicti relaxationem, debita satisfactione præmissa, meruerint obtinere, ac ibidem permanserint, & per triduum post eorum discessum, auctoritate Apostolica, scientia, & potestate prædictis, decernimus.

Derogatio contrariorum. §. 9. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon quibuscumque privilegiis, & indultis sive indulgentiis, & literis Apostolicis, generalibus, vel specialibus, a prædicta Sede, sub quavis forma, vel tenore, quibusvis ex supradictis etiam Cardinalibus concessis, quod excommunicari, vel anathematizari non possint, consuetudinibus quoque, observantiis, scriptis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptorum. §. 10. Et quia difficile foret, &c.

Jussio publicandi. §. 11. Insuper ut præmissa, omnia, & singula, ad omnium ad quos spectat, notitiam, & cognitionem deveniant, omniumque in præsentibus literis contentorum certa, & indubitata notitia habeatur, nullusque præmissorum ignorantiam juste prętendere possit, nec se legitime excusare valeat, volumus, & decernimus, præsentes literas nostras per aliquos Curiæ nostræ Cursores, vel Notarios publicos, in Basilica Principis Apostolorum, & Ecclesia Lateranensi, hora divinorum, publice, alta, & intelligibili voce legi, & publicari, & dictarum Ecclesiarum portis, sive valvis, ac in acie Campi Floræ, & Cancellariæ Apostolicæ affigi, & ibidem per aliquod temporis spatium dimitti debere.

Effectus publicationis. § 12. Quæ sic publicatæ, & affixæ, tunc a die publicationis prædictæ immediate ligent, & effectum sortiantur, & eos, quos concernunt ita arctent, perinde ac si personaliter eisdem intimatæ essent.

Nulli ergo hominum. &c.

Si quis autem &c.

Dat. P. An. 3. die 25. Maii. Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo decimoquinto, octavo Kalen. Junii Pontificatus nostri Anno tertio.

Publicatio. Anno a Nativitate Domini 1515. indictione tertia, die vero 26. mensis Maii, Pontificatus Sanctiss. in Christo Patris, & D. N. D. Leonis divina providentia Papæ X. anno 3. retroscriptæ literæ Apostolicæ, ut ad omnium notitiam citius deveniant, alta & intelligibili voce de verbo ad verbum lectæ fuerunt in valvis Basilicæ Principis Apostolorum, ac Ecclesiæ S. Joannis Lateranen. dum ibidem divina celebrarentur, & multitudo populi adesset. Necnon earumdem Ecclesiarum, & Cancellariæ Apostolicæ valuis seu portis, ac acie Campi Floræ affixæ & publicatæ, ac congruo temporis spatio dimissæ fuerunt per nos Hubertum Jacobi, & Joannem Valtrini præfati Sanctiss. D. N. Papæ Cusores.

Ita est Joannes Valtrini qui supra Cursor.

Ita est Hubertus Jacobi qui supra Cursor.

XV.

Ampliatio Indultorum, & gratiarum Collegii Abbreviatorum literarum Apostolicarum.

Innovationem hujus d. Collegii cum privilegiis sup. in Sixt. IV. Constit. XIX. pag. 165. Officia autem, & qualitates. Vide in Martini V. Const. IV. pag. 428. T. III. P II.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Summi bonorum omnium largitoris Dei, qui laborum participes, præmiorum etiam censuit esse consortes, verbo atque exemplo instructus verus ejus Vicarius Romanus Pontifex, & in substinendis pro universæ reipublicæ Christianæ, cujus cura sibi imminet generalis gubernatione, laboribus continue assistentes, ac in requisitis ad hoc officiis indefessis viribus laborantes, privilegiis specialis prærogativæ prosequi, & distributione gratiarum debet quibusvis ceteris anteferri. Exordium.

§. 1. Cum itaque dilecti filii literarum Apostolicarum Abbreviatores, sint nobis, & Apostolicæ Sedi in literis ejusdem dictandis atque formandis, nedum utiles sed etiam necessarii, nos ipsos, & eorumquemlibet specialibus favoribus, et gratiis prosequentes, ac a quibusvis excommunicationis, suspensionis, et interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, et pœnis a jure vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum; harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, motu proprio non ad eorumdem Abbreviatorum, vel alicujus alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, et ex certa scientia ac potestatis Apostolicę plenitudine, tenore præsentium omnes, et singulas tam a fel. rec. Sixto IV. Innocentio VIII., Alexandro VI., et Julio II., ac aliis Rom. Pontificibus Prędecessoribus nostris, quam a nobis, et dicta Sede, ad ipsorum Abbreviatorum, seu officii eorumdem favorem, utilitatem, vel commodum, principaliter, vel accessorie, aut alias quomodolibet emanatas literas, illarum omnium tenores præsentibus pro suffi- Approbatio omnium gratiarum, etiam a Prædecessoribus Pontificibus Collegio Abbreviatorum concessarum.

cienter expressis, ac de verbum ad verbum insertis habentes, approbamus, et confirmamus, supplentes omnes, et singulos tam juris, quam facti defectus, etiam substantiales, si qui forsan intervenerint in eisdem, ac omnibus inviolabiliter observari, et secundum eas ubique judicari debere decernimus, atque mandamus.

Annullatio omnium literarum Apostolicarum per Abbreviatores deputatos non subscriptarum.

§. 2. Et nihilominus potiori pro cautela, omnia, & singula in eisdem literis contenta de novo, ac ejusdem Sixti Predecessoris vestigiis inhęrentes, & ut falsitatibus magis aditus precludatur, omnes, & singulas literas minoris aut etiam absque signatura majoris Justitiæ, & illis ex quibus ipsis Abbreviatoribus nihil, & dilectis filiis Secretariis nostris, aut Cancellariæ Apostolicæ Senescallo alias Custodi, integra, sicut dilectis literarum earumdem Scriptoribus, Secunda taxa debetur dumtaxat, & nullis aliis exceptis, literas Apostolicas per Abbreviatores ad id deputatos non subscriptas viribus omnino carere, & de nihilo suffragari, nulliusque roboris, vel momenti, tam ipsas quam in eis, ac supplicationibus, & signaturis desuper factis quomodolibet contentas gratias, ac signaturas ipsas penitus, & omnino existere.

Pœnarum inflictio eas solicitantib. eisque utentibus.

§. 3. Ac omnes, & singuli quicumque sint illas solicitantes, ac illis quomodolibet utentes, omnes, & singulas sententias, censuras, & pœnas in Apostolicarum literarum falsarios quomodolibet promulgatas incurrere eo ipso decernimus, statuimus, & ordinamus. Ac omnes, & singulos modernos, & pro tempore, tam de majori Præsidentia, quam de minori Parco, & prima visione.

Abbreviatores omnes, nobiles, Comitesque Palatini fiunt, & etiam Sedis Apostolicę Notarii si Clerici sint.

§. 4. Abbreviatores hujusmodi, Clericos veros nostros, & dictæ Sedis (sine prejudicio tamen de numero participantium Notariorum) Notarios, & tam Clericos quam Laicos Abbreviatores eosdem Nobiles, ac sacri Palatii Apostolici, & aulæ nostræ Lateranen. Comites, & Milites creamus, facimus, constituimus, deputamus, ac gratiose recipimus, nobilitamusque, & nobilitatis titulo insigniis, & armis decoramus, ac aliorum nobilium, ac nostrorum, & Palatii, ac Aulæ, necnon dictæ Sedis Comitum, Militum, & Notariorum numero, & consortio hujusmodi quoad vixerint, etiam postquam Abbreviatores esse desierint.

Familiaresque & continui commensales censentur.

§. 5. Necnon dictæ Sedis, ac nostros, & successorum nostrorum Roman. Pontificum antiquos ab eodem momento, quo ad Apostolatus apicem, divina favente clementia assumpti fuimus, & successores nostri hujusmodi assumentur, familiares, continuos commensales essentialiter, ac omni fictione semota vere, & indubitanter esse.

Eorumque indultis potiuntur & gaudent.

§. 6. Ac omnibus, & singulis exemptionibus, exceptionibus, privilegiis, prærogativis, antelationibus, favoribus, facultatibus, indultis, & gratiis, quibus aliis de nobili etiam Militari, ac Comitum, & Illustrium genere ex utroque parente essentialiter procreati, ac nostri, & successorum nostrorum, ac Palatii, & Aulæ, ac Sedis hujusmodi Milites, & Comites, ac Notarii, necnon etiam vere, & essentialiter nostri, & successorum eorumdem familiares continui commensales antiqui, & qui omni privilegio, fictione, lege, & gratia cessantibus, nedum post, sed etiam ante assumptionem nostram, & successorum nostrorum hujusmodi actu nobis, & successoribus nostris hujusmodi, non tantum in Romanæ Curiæ, seu Ecclesiæ officiis, sed in propriis etiam immediate nostris, & successorum nostrorum hujusmodi rebus privatis, & domesticis actu servierint, ac in domibus habitationum nostrarum, & successorum eorumdem personaliter habitarunt, & habitaverint, & propterea ad effectum, ut quibuscumque ceteris præferantur per nos, & successores nostros hujusmodi, in certis nostris, & successorum nostrorum hujusmodi literis, in primæva eorum confectione characteribus, & signis, ac per singulorum eorumdem nomina, & cognomina, ac alias designationes speciales actualiter descripti fuerint, & quicumque alii etiam amplioribus privilegiis, prærogativis, exemptionibus, gratiis, & antelationibus fungentes, de jure, consuetudine, privilegio, vel alias tam quoad assecutionem beneficiorum Ecclesiasticorum, vel gratiis expectativis, earumque collationum mutationibus, extensionibus, ac revalidationibus eis pro tempore concessis comprehensorum, quam quoad quæcumque alia etiam longe majora, & quæ nisi in individuo exprimantur non venirent, quomodolibet utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, ipsos quoque Abbreviatores, & etiam singulos, etiam ante literarum descriptionem hujusmodi confectionem pariformiter, & absque ulla penitus differentia, in omnibus, & per omnia, ac quibusvis fictione, & diversitate semotis, æque principaliter vere, & essentialiter, uti potiri, & gaudere.

Quinimmo præferendi sunt ut hic.

§. 7. Ac omnibus, & singulis personis, etiam si veri familiares nostri continui commensales, ac cujuscumque generis gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existant, ac quibuscumque, tam Ecclesiasticis, quam mundanis dignitatibus, & excellentiis præfulgeant, ac prærogativis, descriptionibus, exceptionibus, gratiis, & antelationibus quantumcumque efficacissimis & insolitis, ac ex quibusvis etiam justissimis, & quæ necessario exprimendę essent, causis fungantur, illis qui nobis hujusmodi, ut præfertur etiam Cardinalatus ac vacationis Beneficiorum hujusmodi temporibus servierunt, ac omnino tales in dictis habitationibus habitarunt, & habitaverint, ac in dictis descriptionum literis descripti, ut præfertur fuerint dumtaxat, & nullis aliis etiam eis omnino adæquatis, parificatis, ac etiam longe magis privilegiatis, & prærogativatis, & dignis, ac individuam & certis modis, quos necnon omnia alia ad effectum præsentium etiam

præ-

præcise, & de necessitate exprimenda, præsentibus pro sufficientissime expressis habemus, qualificatam expressionem requirentibus, acceptis anteferri posse, atque debere, ac in dictis descriptionum literis quotiens eas confici contigerit inter sic servientes inhabitantes, descriptos & exceptuatos hujusmodi, videlicet post eorum primum & ante ultimum describi & adnotari debere declaramus, decernimus, & mandamus. Ac potiori pro cautela nos eosdem Abbreviatores, & eorum singulos in ipsis descriptionum literis inter primum & ante ultimum prædictos in præcise, omnimodæ, & totalis paritatis ac fraternizationis signum harum serie, etiam quoad successores nostros hujusmodi, eorumque gratias quascumque perpetuo describimus & adnotamus; necnon descriptionem & adnotationem per præsentes hujusmodi easdem vim, efficaciam, atque essentiam, quas descriptio & adnotatio servientium, inhabitantium, descriptorum, & excommunicationum prædictorum dictis literis descriptionum pro tempore factæ habent & habere poterunt quomodolibet, in omnibus & per omnia, absque ulla penitus differentia, diversitate, seu fictione habere, & ejusdem naturæ, atque essentiæ esse, ipsosque Abbreviatores ubicumque eisdem modis, ac formis, & clausulis, in omnibus & per omnia, quibus servientes, & inhabitantes, ac descriptos, & exceptuatos esse, & censeri debere perpetuo declaramus.

Expectativarum gratiis, donantur.

§.8. Quodque Abbreviatores ipsi, & eorum quilibet gratias expectativas ad tres collationes per eos ubilibet, etiam extra eorum nationem eligendas, & totidem Beneficia, ac etiam ad præstimonia, præstimoniales portiones, vel simplicia Beneficia, cujuscumque annui valoris illorum fructus, redditus, & proventus existant, etiam si Beneficia ipsa Parochiales Ecclesię, vel earum perpetuæ Vicariæ, ac Canonicatus, & præbendæ, dignitates, personatus, administrationes, vel officia etiam curata, & electiva in Cathedralibus, etiam Metropolitan., vel Collegiatis Ecclesiis seu dignius quam ut præfertur, qualificata fuerint. Dummodo inter illa ultra duo curata, seu alias invicem incompatibilia, ac dignitates majores & principales non existant, quotiens illa per nos & successores prædictos concedi contigerit, eo ipso absque alia signatura desuper obtinenda, habere: ac literas Apostolicas desuper expedire, seu expediri facere possint, ac processus desuper fulminari, & haberi possint, ac processus pro tempore habiti hujusmodi sub quacumque data decernantur de prima expeditione vere & non ficte decreti esse censeantur. Ipsi Abbreviatores, & eorum singuli, tam gratiarum expectativarum quam illarum mutationum, collationum, extensionum, & revalidationum, eis per nos & successores præfatos pro tempore concessarum vigore unum ex Beneficiis hujusmodi, etiam ut præfertur, qualificatum, etiam si illud in mensibus ordinariis Collatoribus, vel aliis, per Constitutiones nostras, aut successorum eorumdem, seu literas alternativas, privilegia, vel indulta quæcumque, aut alias quovis modo, etiam cum declaratione & decreto, quod vim statuti & pacti perpetui, & contractus stipulati habeant, aliisque etiam derogatoriarum derogatoriis, quantumcumque fortissimis, & efficacissimis clausulis, irritantibusq; decretis, a nobis, successoribusque prædictis pro tempore concessis, vacare contigerit, ipsumqueBeneficium ex quavis causa etiam de necessitate exprimenda, & alias qualitercumque, præterquam ratione vacationis illius apud Sedem prædictam, aut majoritatis vel principalitatis, seu nostræ, vel alicujus S.R E.hujusmodi Cardinalis viventis, in dicta Curia præsentis, & cujus consensus de necessitate ante omnia requirendus foret, familiaritatis, continuæ commensalitatis generaliter reservatum, aut ex generali reservatione affectum. Dummodo illius fructus, redditus, & proventus quatringentorum ducatorum auri de Camera secundum communem extimationem vigorem annuum non excedant, fuerint; necnon illud, ac reliqua duo Beneficia hujusmodi, per se vel Procuratorem suum, etiam in genere acceptare, & de illis sibi provideri, ad alias diligentias ad id quomodolibet requisitas & opportunas, etiam per se vel alios facere; & instrumenta in specie ex generalibus notis acceptationum, & provisionum, ac aliarum diligentiarum prædictarum extrahi facere, & obtinere; ac Notarii desuper sic in genere rogati instrumenta in specie ex suis notis generalibus desuper receptis ad instantiam Abbreviatorum eorumdem extrahere, & publicare respective libere & licite possint, & valeant, statuimus, & ordinamus.

Exemptio a quorumcumque jurisdictione & superioritate conceditur.

§.9. Ac ipsos Abbreviatores & eorum singulos, quoad vixerint, eorumque familiares, Vicarios, & Officiales, necnon Clericos, Subditos quosvis, ac Beneficia, & bona quæcumque ad eos, in totum, vel in partem, aut alias quomodolibet spectantia, ac in omnibus, & singulis, & in quibus, necnon prout dictos Scriptores eximimus & liberavimus, ac Scriptores ipsi exempti & liberi quomodolibet existunt eximimus & liberamus, ac exemptos, & liberos, necnon nobis, & successoribus nostris hujusmodi immediate subjectos esse declaramus. Ac quibusvis personis, etiam si ordinaria, delegata, vel mixta, ac Parochiali, Archiepiscopali, Episcopali, Imperiali, Regali, Reginali, & alia quavis, Ecclesiastica, vel mundana auctoritate, dignitate, & excellentia præfulgeant, & fungantur, sub excommunicationis latæ sententię, & privationis omnium, & singulorum Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, & aliorum quorumcumque Beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, sęcularium, & quorumvis Ordinum Regularium, ac Regnorum, dominiorum, terrarum, & bonorum, quæ a Romana, & quibusvis aliis Ecclesiis, Monasteriis, & locis Ecclesiasticis, aut piis, in titulum, vel commendam, seu feudum,

vica-

vicariatum, vel alias quomodolibet obtinent, & in posterum obtinebunt pœnis, quas contra facientes, eisque ad hęc auxilium, consilium, vel favorem quomodolibet pręstantes incurrere, ipsaque Beneficia aliis libere posse conferri, & bona concedi volumus eo ipso, ne ipsos Abbreviatores, & alios, quorum favorem pręsentes quomodolibet concernunt, vel eorum aliquem modo aliquo molestare, inquietare, aut perturbare, nec aliquid intentare contra earumdem pręsentium tenore pręsumant, aut aliquis eorum pręsumat, districtius inhibemus.

Doctores, Notariosque creandi, & bastardos legitimandi auctoritas datur.

§.10. Quodque omnes, & singuli Abbreviatores pręfati similiter, quoad vixerint, in utroque vel altero jurium, ac in artibus, Medicina, Theologiaque promovere, ac Notarios hujusmodi investire, ac illegitimos, & ex quovis illicito coitu, tam simpliciter quam mixtim procreatos viventibus, seu defunctis eorum parentibus, ad pristina naturę jura penitus & omnino restituere quascumque personas in literis per nos desuper sub Dat. videlicet Kal. Maii, Pontificatus nostri Anno II. dictis Scriptoribus concessis comprehensas; ipsisque promovendis juramenta per eos de non recipiendis gradibus extra Universitates in quibus studuerunt pręstita relaxare, eosque ad juramentorum eorumdem observantiam non teneri decernere, necnon eis, ut omnibus, & singulis privilegiis, immunitatibus, exceptionibus, antelationibus, commoditatibus, favoribus, libertatibus, & gratiis, quibus si in dictis Universitatibus juxta eorum statuta & consuetudines, gradus hujusmodi suscepissent, uti, frui, & gaudere possint & debeant, concedere.

Familiaris Abbreviatorum arma gestare potest.

§.11. Ac unus ex familiaribus singulorum eorumdem Abbreviatorum ensem per Urbem ad patroni sui libitum deferre libere, & licite valeat.

Indultis Scriptorū Apostolicorum, etiam quoad expeditiones literarum Apostolicarum; & beneficiorum assecutionem gaudent.

§.12. Omniaque, & singula in eis, ac exemptionis, liberationis, & subjectionis pręedictarum, necnon quibusvis aliis literis Apostolicis Scriptorum eorumdem, eo quod Scriptores existunt, honorem, exemptionem, pręeminentiam, pręrogativam, commodum, favorem, vel utilitatem, quomodolibet concernentibus, a nobis & quibusvis aliis Roman. Pontificibus Prędecessoribus, et successoribus nostris, ac Sede hujusmodi pro tempore emanatis contenta, illarum omnium, et singularum totos tenores pręsentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, eisdem Abbreviatoribus, et eorum singulis, juxta omnium et singulorum literarum earumdem continentiam, et tenorem, ac ut absque aliqua alia signatura desuper obtinenda; Omnes & singuli Abbreviatores hujusmodi nulla signatura, aut compositione, seu quavis re alia desuper requisita, sed pro eorum libito libere, super omnibus & singulis hic contentis simul vel seorsum, etiam super eorum quolibet, necnon tot et tales, quot et quales, et prout Scriptores ipsi eo, quod Scriptores existunt, possunt, et in futurum poterunt quomodolibet expedire, ac pro eis confici facere literas Apostolicas, cum omnibus et singulis clausulis, et aliis in eis contentis de verbo ad verbum Scriptoris in Abbreviatoris, ac nomine & cognomine dictorum, & qualitatibus personarum, quæ mutanda fuerint dumtaxat mutatis, expedire & confici facere, libere, & licite possint & valeant concedimus. Ac omnibus, & singulis ad quos literarum Apostolicarum expeditio quomodolibet spectat & spectare poterit, ut illas quotiens desuper per aliquem ex ipsis Abbreviatoribus requisiti fuerint, absque mora aut excusatione aliqua totaliter expedire debeant, & expediant sub dictis pœnis mandamus. Necnon ut etiam omnibus, & singulis privilegiis, immunitatibus, prærogativis, exemptionibus, exceptionibus, indultis, favoribus, & gratiis quovis modo nuncupentur, quibus dicti Scriptores, eo quod Scriptores existunt, quomodolibet utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, ipsos Abbreviatores, & eorum singulos pariformiter æque principaliter, & absque ulla penitus differentia, diversitate, aut fictione uti, potiri, & gaudere (sine tamen eorumdem Scriptorum præjudicio) quoad illos de minori, quoad alios vero de majori Parco Abbreviatores non minus eis, quam dictis Scriptoribus per præsentes, & alias quascumque literas nostras quoad antelationum prærogativas concessum fuisse, aut concedere noluisse, vel concedere, sed privilegia & antelationum prærogativas per Rom. Pont. prædecessores nostros, tam Abbreviatoribus de majori Parco quam Scriptoribus hujusmodi, eorumque Collegiis hactenus concessis, eis hinc inde salva fore, illasque per easdem singulas literas nostras, eisque minime derogatum fuisse, aut esse decernimus & declaramus. Ac ubicumque Scriptores ipsos quomodolibet excipi contigerit, etiam dictos Abbreviatores exceptuatos esse. Necnon eorumdem Abbreviatorum, quibus qui præmissis quoad assecutionem beneficiorum Ecclesiasticorum in propriis personis gaudere non poterunt, seu noluerint singuli ad singulas, seu unum ad duas, vel omnes tres collationes prædictas Ecclesiam vel dictorum, quem vel quos maluerit loco sui nominare, & sic nominatos pro tempore, omnibus & singulis antelationum prærogativis & gratiis, quibus in assecutione beneficiorum hujusmodi, si Abbreviatores actu essent, gaudere possent, gaudere in omnibus & per omnia perinde ac si Abbreviatores etiam Scriptores & nominati hujusmodi Abbreviatores literarum Apostolicarum hujusmodi essentialiter, & vere omni fictione semota essent libere, & licite valere atque debere.

Clausulæ pręservativæ.

§.13. Necnon præmissa omnia, & singula vim præcisæ obligationis, & stipulati contractus hinc inde obligatorii, & omnino irrevocabilis, inter nos, & successores nostros, & Sedem hujusmodi, ac Abbreviatores ipsos initi, & facti, ad cujus observan-

servantiam, nos, successoresque nostros hujusmodi obligatos testamur semper habere. Ac sub nullis revocationibus, cassationibus, annullationibus, suspensionibus, modificationibus, aut limitationibus sub quibusvis verborum formis, & clausulis quantumcumque efficacissimis, & insolitis, a nobis, & successoribus nostris, & Sede hujusmodi pro tempore quomodolibet emanatis, nisi de eorumdem Abbreviatorum consensu, & concistorialiter editæ fuerint, & in eis nomina, & cognomina, gradus, & qualitates, ac beneficia, & officia, omnium, & singulorum tunc existentium Abbreviatorum actualiter, & individualiter, & nominatim sint scripta comprehendi, nec disuetudine, seu inobservantia quavis, vel aliter aboleri, tolli, minui, aut abrogari, seu eis in aliquo derogari posse neque debere, & quotiens ea revocari, & annullari, aut eis in aliquo etiam quantumcumque minimo derogari contingat, totiens ea in pristinum, & eum in quo de præsenti existunt, & ante revocationem, & derogationem hujusmodi existebant statum plenarie, & absque ullis diminutione, aut defectu, reposita, restituta, atque reintegrata, prout nos harum serie reponimus, restituimus, & plenarie reintegramus, esse. Ac præmissa omnia, & singula ex nunc nulla probatione more utentium, vel alias introducta, seu publicatione, & promulgatione, aut re aliqua alia desuper requisita, aut expectata plenum effectum fortita esse.

Clausula sublata &c.

§. 14. Ac omnes, & singulos quos concernunt ad suorum observantiam omnino obligare, & non aliter quam secundum præsentibus contenta, omnia, & singula per quoscumque etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac Sacri Palatii Apostolici causarum Auditores, alios, tam ordinaria, quam delegata, & mixta auctoritate fungentes Judices, & personas sub excommunicationis sententia per contravenientes eo ipso incurrenda, ullo umquam tempore cognosci, judicari, & decidi debere, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, cognoscendi, decidendi, & interpretandi facultate. Necnon irritum, & inane, quicquid secus super præmissis, seu eorum aliquo a quoquam quavis auctoritate etiam per nos, scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus, ac statuimus, & ordinamus.

Executorum deputatio, & Auctoritas.

§. 15. Et nihilominus universis, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, eorumque Vicariis, & officialibus, & aliis quibusvis personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, ac Canonicis Cathedralium etiam Metropolitan. Ecclesiarum ubilibet existentibus præsentium tenore mandamus, quatenus ipsi, & eorum quilibet per se, vel alium, seu alios, etiam si sint extra loca, in quibus deputati fuerint, eisdem Abbreviatoribus, quoad vixerint, & per eos nominatis, necnon eorum familiaribus, Vicariis, officialibus, ac clericis subditis hujusmodi, & eorum singulis in præmissis quotiens, per eos, seu pro eorum parte fuerint quomodolibet requisiti efficacis defensionis præsidio assistentes non permittant eos contra præsentium tenorem quomodolibet molestari, inquietari, aut perturbari. Ac quibus eis videbitur etiam sub censuris, & pœnis quibusvis inhibeant, & citandos citent, ac causas super contentis præsidentibus pro tempore occurrentes cum suis annexis, connexis, dependentiis, incidentiis, & emergen. audiant, decidant, & fine debito terminent, & exequantur, facientes quod decreverint firmiter observari. Contradictores quoslibet, quos etiam, si dignitate, & excellentia præmissis præfulgeant, ac fungantur, excommunicationis sententiam eo ipso incurrisse decernimus, etiam per declarationem incursus hujusmodi, & aliarum sententiarum, & pœnarum, ac alia juris remedia appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc quotiens, & quando eis videbitur, auxilio brachii sæcularis. Et nihilominus legitimis super eis habendis servatis processibus contra illos, quos censuras, & pœnas hujusmodi incurrisse eis constiterit, eas totiens quotiens opus fuerit, iteratis vicibus aggravare procurent. Ceterum si per summariam super iis per eos habendam informationem eis constiterit, quod ad loca, in quibus contradictores, molestatores, perturbatores, seu inquietatores hujusmodi existunt pro monitionibus de ipsis faciendis tutus non pateat accessus, vel eorum copia commode haberi non possit, Nos eis citationes, & monitiones quaslibet per edicta publica locis publicis affigenda, & in partibus illis vicinis, de quibus sit verisimilis conjectura, quod ad eorumdem citatorum, & monitorum notitiam pervenire valeat, faciendi plenam, & liberam concedimus facultatem. Ac volumus, & decernimus, quod citationes, & monitiones hujusmodi perinde ipsos monitos, & citatos arctent, ac si eis personaliter insinuatæ, & intimatæ fuissent.

Transumptorum fides.

§. 16. Et quia difficile foret præsentes, & illarum vigore conficiendas literas ad singula loca, in quibus de eis fides forsan facienda foret deferre, etiam volumus, & decernimus, quod ipsarum transumptis manu alicujus notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Prælati, vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, aut Curiæ Ecclesiasticæ munitis; in judicio, & alibi ubicumque opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem originalibus literis, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Clausulæ derogatoriæ.

§. 17. Non obstantibus de certo Notariorum numero, etiam si ad eum deventum non sit, cui per hoc alias non intendimus derogare, ac quibusvis Cancellariæ Apostolicæ Regulis, etiam circa privilegia, prærogativas, & antelationes editis, & etiam per successores nostros hujusmodi edendis, necnon piæ memorię Bonifacii Papæ Octavi, illa presertim, qua cavetur, ne quis extra suam civitatem, & dioec. nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam die-

dietam a fine suæ diœc. ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede deputati prædicta, extra civitatem, & diœc., in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere presumant, & de duabus dietis in Concilio generali edita, ac Innocentii Quarti Romanorum Pontificum etiam Predecessorum Nostrorum contra exemptos, quæ incipit, Volentes, & quibusvis aliis Apostolicis, necnon tam in Provincialibus, quam Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, ac legibus Imperialibus, & municipalibus, statutisque, & consuetudinibus, quarumcumque civitatum, & locorum, ac Ecclesiarum etiam Cathedralium, & Metropolitan. ac Monasteriorum, Hospitalium, Militiarum, & aliorum locorum Ecclesiasticorum, & piorum, eorumque Ordinum quorumcumque, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, necnon privilegiis, indultis, & literis Apostolicis, ac quibuscumque prærogativis, antelationibus, facultatibus, aut descriptionibus, & gratiis a Sede prædicta in quorumcumque commodum, ac motu, scientia, & potestate similibus, & quibusvis aliis etiam totiens quotiens restitutoriis, reintegratoriis, derogatoriarum derogatoriis, fortioribus, efficacioribus, efficacissimis, &]insolitis, ac cum plena facultate illas latissime extendendi clausulis, irritantibusque decretis, ac per viam legis, ordinationis, ac statuti perpetui, ac pacti, & stipulati, etiam ut præfertur, contractus, aliisque etiam longe efficacioribus viis, modis, ac verborum formis, & clausulis quomodolibet, & ex quibusvis etiam fidei Catholicæ, ad magis, & quantumcumque piis, ur gentissimis, & efficacissimis causis emanatis, & in futurum emanandis quomodolibet, quibus etiam si in illis caveatur expresse, quod illis nullatenus etiam concistorialiter, vel alias in aliquo derogari possit, ac pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, necnon certis nominibus, cognominibus, & aliis individua, ac de verbo ad verbum, & litera ad literam, nullis signis, aut characteribus, vel aliis omissis mentio, & expressio habenda, aut exquisita, & specialis forma servanda, & insertio facienda foret, tenores, ac omnia quæ exprimenda essent hujusmodi præsentibus pro sufficienter, ac de verbo ad verbum, & eisdem modis, quibus exprimenda, & inserenda forent expressis, & insertis habentes, hac vice dumtaxat, illas alias in suo robore permansuris, harum vigore specialiter, & expresse derogamus, & quæ exea parte, qua ipsis Abbreviatoribus, præsentibus, & futuris, aut alicui eorum in præmissis, vel aliquo ex eis præjudicent, aut præjudicarent, seu aliquando in futurum quoquo modo præjudicare possent, vel videantur, omnino revocamus, cassamus, & annullamus, ac viribus vacuamus, nulliusque roboris vel momenti esse, ac quotiens aliquid præmissis in aliquo obiiciens, aut contrarium pro tempore emanare, apparere, aut reperiri contigerit, totiens absque Signatura alia desuper obtinenda sub præsentium, vel alterius,qua eisdem Abbreviatoribus placuerit, data, literas Apostolicas, in quibus eisdem contrariis, & obstantibus latissime derogetur, & quicquid præmissis in nullo obstent faciendum fuerit etiam per omnes, & singulos, ad quos id quomodolibet spectat, & spectare poterit, fiat ad simplicem eorumdem Abbreviatorum, & eorum cujuslibet instantiam, & libitum confici, ac totaliter expediri posse,atque debere declaramus, ac omnibus illis, quę in singulis Scriptorum prædictorum favorem, vel commodum concernentibus pro tempore literis expressum est, & pro tempore fuerit, non obstare contrariis quibuscumque. Aut si omnibus, & singulis prædictis, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim a prædicta sit Sede indultum, vel in posterum indulgeri contingat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut extra, vel ultra certa loca ad judicium trahi, seu contra eos modo aliquo procedi non possit, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus præsentium impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumcumque totis tenoribus de verbo ad verbum sit in nostris literis facienda mentio specialis.

§.18. Volumus autem, quod vigore unius gratiæ expectativæ, illiusque mutationis, collationis, revalidationis, & extensionis ultra unum beneficium reservatum obtinere non possint. Quodque nominandi per Scriptores vel Abbreviatores hujusmodi in assecutione beneficiorum eisdem Abbreviatoribus postponantur. Declaratio prædictarum gratiarum.

§. 19. Et quod quilibet ex Abbreviatoribus prædictis ensem, & alia arma per Nobiles, & Milites deferri solita, etiam per Urbem libere deferre, & tres per eum eligendas personas Nobilitatis, & Militari titulo decorare, ac Nobiles, & Milites aureatos creare, & facere, eisque insignia, & arma in similibus dari solita dare atque concedere, ac eos numero, & consortio aliorum Nobilium, & Militum aureatorum favorabiliter aggregare, omniaque alia, & singula in similibus fieri solita, & opportuna facere, libere, & licite possit, & valeat, &c. Aliæ gratiæ.

Nulli ergo &c.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo quintodecimo, decimoseptimo Kal. Augusti, Pont. nostri Anno tertio. D. P. An.3. 16. Julii.

XVI.

Hospitalis B. Mariæ de Populo, & S. Jacobi in Augusta de Urbe erectio in Archiospitale pauperum infirmorum Incurabilium, cum privilegiorum elargitione.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

SAlvatoris nostri Domini Jesu Christi, qui nos ad pietatis cultum, & caritatis zelum in pauperes, ceterasque miserabiles personas misericorditer exercendum, quotidianis pet totum ejus in hac vita progressum exemplis hortatus est, vices licet immeriti gerentes in terris, inter curas multiplices, quibus pro negociorum assidue occurrentium cumulo, & varietate distrahimur, illam libenter amplectimur, per quam pauperum & aliarum miserabilium personarum, quas non solum rerum fatigat egestas, verum etiam incurabilium morborum calamitas devorat, & humanis oculis reddit molestos, necessitatibus consulatur, & piis fidelium institutis, quæ huic nostro desiderio inhærere conspicimus, ut firma perpetuo & inconcussa permaneant, nostræ approbationis adiicimus firmitatem, utque votivos sortiantur effectus, opem & operam quantum nobis ex alto conceditur, impendimus efficaces, ipsosque, & ceteros Christifideles, ne sanctissimum opus rerum intermittatur penuria, ad conferendum sua illi caritativa suffragia, indulgentiis & remissionibus invitamus, aliasque desuper providemus, prout & temporum qualitatibus bene pensatis cognoscimus in Domino salubriter expedire.

Confratres Hospitalis B. Mariæ de populo & S. Jacobi de Augusta in Urbe, statuerunt in eo de cetero recipi debere infirmos incurabiles, & ipsum Hospitale denominari Hospitale Incurabilium infirmorum.

§. 1. Accepimus siquidem, quod nuper dilecti filii antiqui & moderni confratres confraternitatis Hospitalis Beatæ Mariæ de Populo, & S. Jacobi de Augusta de Urbe, pie attendentes, ab aliquot citra annis, pauperes infirmos variis morborum incurabilium generibus infectos, de diversis mundi partibus in Urbem communem fidelium omnium patriam eo in numero confluisse, ut tum hominum multitudine, tum morborum visui, & odoratui molestorum fastidio, loca illis ipsius Urbis hospitalibus, non sine difficultate paterent, quo fiebat, ut dicti pauperes morbo incurabili laborantes, per Urbem victum quærentes tota die, etiam parvis curribus, & vehiculis discurrere, seq. & alios eis objectos tædio, & impedimento afficere, pluresque ex eis nullo adjuti in eorum vita regimine, in graviores morbos incidere, & omnium Christifidelium auxilio destituti, præmaturam mortem subire cogerentur, ac cupientes desuper de aliquo opportuno remedio provideri, statuerunt, & ordinaverunt, quod ex nunc de cetero in perpetuum dictum Hospitale infirmorum Incurabilium denominaretur, & in eo omnes & singuli utriusque sexus infirmi, quovis etiam Gallico nuncupato (præterquam Epidimiæ & lepræ) morbo infecti, ad illud pro tempore confugentes, vel alias ducti, reciperentur, alerentur, & curarentur, & illis extantibus, nisi ipsius Hospitalis facultates ad id evidenter suppeterent, alii infirmi curabiles ibi recipi non possent, cum pro talibus multa, & locupleta essent in Urbe Hospitalia. Et ne ex hujusmodi nova, & necessaria dictorum incurabilium infirmorum receptione, aliquod dicto Hospitali circa celebrationem anniversariorum pro animabus defunctorum, ad quam dicta societas tunc tenebatur, & pro tempore obligaretur, & aliorum piorum operum per eosdem antiquos confratres exerceri solitorum præjudicium inferretur, quod duorum proborum virorum de communi consensu dictorum antiquorum, & modernorum confratrum, & in eventum discordiæ tertii ad hoc eligendorum arbitrio, omnia & singula bona stabilia, quæ dictum Hospitale tunc possidebat æstimarentur, & totum illud quod ex illis proveniebat annuatim, & quod si terræ ad ad ipsum Hospitale pertinentes, prout aliæ illis contiguæ locatæ fuissent, provenisset, colligeretur in unam certam summam, quæ tam ex prædictis, quam aliis quibusvis per dictum Hospitale acquirendis bonis annis singulis deduceretur, ex qua dicta pro tempore anniversaria in primis celebrarentur, & quod inde superesset, in maritagium pauperum honestarum puellarum in festo Sancti Jacobi approbandarum converteretur, & quod omnia donanda, relinquenda, & leganda, tam inter vivos quam ex causa mortis dicto Hospitali vel societati pro anniversariis hujusmodi dumtaxat celebrandis, dictæ summæ accrescerent, & ad illam, seu illius massam pertinerent.

Ejusque regimen fit quatuor Custodum & duodecim Consiliariorum.

§. 2. Necnon quod regimini & gubernio dicti Hospitalis Custodes quatuor præessent annuatim deputandi, quorum duo essent Romani, & duo forenses, adderenturque duodecim Consiliarii, de quorum gremio dicti Custodes eligerentur, quorum quidem Consiliariorum sex essent Romani, & sex forenses. Et quod dicti quatuor Custodes & duodecim Consiliarii potestatem haberent omnia faciendi, quæ tota societas facere posset, dummodo de alienatione loci dicti Hospitalis, & illius bonorum immobilium, præsentium & futurorum, absque ipsius societatis consensu quovis quesito colore se nullatenus intromitterent.

Duo eligantur Syndici ad videnda computa & alia ad officium Syndicatui spectantia.

§. 3. Præterea duo Syndici eligerentur unus Romanus, & alius forensis, qui computa, & rationes dicti Hospitalis viderent, & alia facerent quæ ad Syndicatus officium, juxta dicti Hospitalis antiqua statuta spectabant.

Notarii etiam duo ad conscribenda, quæ ad Hospitale spectant.

§. 4. Et similiter duo Notarii practici in causis forensibus pertractandis, unus Romanus, et alter forensis, qui ea quæ dicti Hospitalis utilitatem concernebant, fideliter scriberent, et adnotarent, et alia facerent, quæ ad Notariatus officium juxta eadem statuta pertinebant.

§. 5. Ac

Visitatoresq. quatuor ad perquirendos, & recipiendos infirmos Incurabiles, in d. Hospitali, & alios ad alia Urbis Hospitalia transmittendos.

§. 5. Ac demum quatuor probi viri visitatores dictorum infirmorum Incurabilium nuncupandi deputarentur, duo Romani, & duo forenses, qui una cum dictis duobus Syndicis a nobis, super hoc facultatem, et auctoritatem habituri, omnes et singulos pauperes infirmos quocumque morbo laborantes, vagos per Urbem, atque dispersos diligenter perquirerent, et curabiles ad Hospitalia, in quibus infirmi curabiles recipi consueverint, incurabiles vero etiam renitentes ad dictum Hospitale S. Jacobi duci, eosque in illis respective recipi, et in dicto Hospitali S. Jacobi receptis, juxta Hospitalis facultates, et receptorum qualitatem, necessaria ministrari facerent, prout in quodam publico instrumento desuper confecto dicitur plenius contineri.

Hic autem Pontifex ad promovendú hoc piumHospitalis opus,

§. 6. Nos igitur pium et laudabile dictorum confratrum propositum hujusmodi plurimum in Domino commendantes, et ut ex eo optati fructus proveniant, intimo desiderantes affectu, considerantesque ad Hospitalitatem hujusmodi tanto hominum numero, tot morborum generibus laboranti congrue exhibendam, magna esse opus impensa, et propterea volentes eidem Hospitali de Apostolicæ Sedis peculio partem conferre, et alios ad piæ memoriæ aliquid ejus intuitu conferendum, a quo cuncta, quæ possident, acceperunt, spiritualibus donis invitare.

Statuta prædicta approbat, & d. Hospitale erigit in Archihospitale & caput omnium Hospitalium similium.

§. 7. Motu proprio non ad dictorum confratrum, vel aliorum quorumvis pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, et ex certa scientia, statuta, et ordinationes hujusmodi, rata habentes et grata, auctoritate Apostolica, tenore præsentium Hospitale prædictum in Archihospitale, caputque omnium Hospitalium pauperum infirmorum incurabilium ubilibet constitutorum, et constituendorum, erigimus, et instituimus, illique omnia et singula constructa, et construenda incurabilium infirmorum hujusmodi Hospitalia immediate subiicimus, et facimus ab eo dependentia membra, sine tamen eorum præjudicio.

Syndicis & Visitatoribus d. facultatem pauperes infirmos Incurabiles perUrbem vagantes suscipiendi cõcedit.

§. 8. Ac Syndicis, et Visitatoribus præfatis, qui pro tempore fuerint, quoscumque pauperes infirmos utriusque sexus per Urbem vagantes, si curabili, ad sub imagine Salvatoris, vel Sancti Spiritus in Saxia, aliave in quibus tales recipi solent: si vero incurabili morbo laborent, ad S. Jacobi Hospitalia hujusmodi etiam renitentes, atque invitos conduci, eosque in dictis Hospitalibus recipi, et in dicto Archihospitali receptis juxta illius facultates necessaria ministrari faciendi, et alia omnia, et singula ad id quomodolibet opportuna, gerendi, et exercendi, etiam, per alium, vel alios, plenam, et liberam concedimus facultatem.

Exemptionem a datiis & gabellis Hospitali elargitur.

§. 9. Et dictum Archihospitale, in omnibus, et singulis suis bonis, præsentibus, et futuris, et rebus ad ejus manutentionem, et incrementum, ac pauperum in eo pro tempore degentium, victum, et sustentationem, necessariis, et opportunis, ab omnibus datiis, et gabellis, nunc et pro tempore impositis, prorsus eximimus, et liberamus.

Privilegiaque aliorum Urbis Hospitalium tribuit.

§. 10. Et eidem Archihospitali, quod ipsum & ab eo dependentia membra, quibus id per illius Custodes, & Consiliarios pro tempore existentes, specialiter concedetur dumtaxat, illorum Ecclesiæ, seu Cappellæ, infirmi confratres, ministri, servitores, familiares, res, & bona quæcumque, ab omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, gratiis, favoribus, & indultis, spiritualibus, & temporalibus, in genere & in specie, sub imagine Salvatoris, & Sancti Spiritus prædictis, ac Sancti Jacobi in Compostella Hospitalibus, eorumque confraternitatum confratribus, infirmis, ministris, servitoribus, familiaribus, rebus, & bonis, Apostolica, aut quavis alia auctoritate concessis, & pro tempore concedendis, non solum ad instar, sed æque principaliter, & absque ulla penitus differentia, perinde ac si eis a principio sigillatim concessa fuissent, utantur, potiantur, & gaudeant, indulgemus.

Facultatem omnibus Clericis disponendi de bonis suis ad favorem Hospitalis concedit.

§. 11. Et insuper quod Clerici, etiam in sacris ordinibus constituti, Abbates, Episcopi, Patriarchæ, & aliarum Ecclesiarum Prælati, etiam S. R. E. Cardinales, possint de bonis per eos, etiam per Ecclesias, Monasteria, & Beneficia Ecclesiastica acquisitis, tam inter vivos, quam ex causa mortis, & in eorum ultimis voluntatibus, quantumcumque eis placuerit, dicto Archihospitali donare, et legare, vel etiam illud in omnibus eorum bonis hujusmodi, seu eorum parte universalem hæredem instituere.

Indulgentiam que dat cuicumque aliquid Hospitali donanti.

§. 12. Et quod quilibet Christifidelis utriusque sexus in Urbe pro tempore residens, qui in ejus testamento, vel alia ultima voluntate de bonis suis aliquid, non tamen infra quinque ducatorum auri valorem eidem Archihospitali donaverit, seu legaverit, plenariam omnium peccatorum suorum, de quibus corde contritus, atque ore confessus fuerit, indulgentiam, et remissionem consequatur.

Notariis mandat ut infra certum tempus Officialibus Hospitalis renuncient, donationes, & ultimas volútates ejus utilitatem concernentes.

§. 13. Teneanturque Notarii, et Scribæ, de donationibus, vel legatis dicti Archihospitalis pro tempore faciendis, ac testamentis, codicillis, vel aliis ultimis voluntatibus, Archihospitalis, et illius pauperum hujusmodi utilitatem quomodolibet concernentibus, pro tempore rogatis, infra mensem post diem rogitus, si dispositio fuerit inter vivos, et si ex causa mortis post diem obitus donantis, legantis, vel testantis, aut alias, ut præmittitur, disponentis, immediate sequentem, legata, donata, aut alias dispositiones hujusmodi, alicui ex ejusdem Archihospitalis Custodibus, et Consiliariis pro tempore existentibus fideliter nunciare. Alioquin dicto mense elapso, excommunicationis latæ sententiæ, a qua nonnisi de Custodum et Consiliariorum hujusmodi pro tempore existentium consensu, præterquam in mortis

tis articulo constituti, absolvi nequeant, et ab officio, ac exercitio notariatus suspensionis pœnam incurrant eo ipso, qui si suspensione hujusmodi durante, in dicto exercitio quomodolibet se ingesserint, falsum committant: actus tamen, de quibus inter suspensionem eamdem ignorantes rogabuntur, detrimentum aliquod propterea non substineant.

Confratribus dat facultatem eligendi Confessorem, qui eos absolvat.

§. 14. Liceatque singulis dicti Archihospitalis Confratribus, præsentibus et futuris, aliquem Presbyterum sæcularem, vel cujusvis Ordinis regularem, in suum eligere Confessorem, qui vita eis comite eorum confessionibus diligenter auditis, ab omnibus & singulis eorum peccatis, excessibus, criminibus, & delictis, quantumcumque gravibus, & enormibus, etiam si talia fuerint, propter quæ Sedes Apostolica sit merito consulenda, videlicet Apostolicæ Sedi reservatis (offensæ Ecclesiasticæ libertatis, criminum hæresis, rebellionis, aut conspirationis in personam, vel statum Romani Pontificis, seu Sedis prædictæ, falsitatis literarum, supplicationum, & commissionum Apostolicarum, invasionis, deprædationis, vel occupationis, aut devastationis, terrarum & maris eidem Romanæ Ecclesiæ, mediate vel immediate subjectorum, offensæ personalis in Episcopum, vel alium Prælatum, prohibitionis devolutionis causarum ad Romanam Curiam, delationis armorum, & aliorum prohibitorum ad partes infidelium, dumtaxat exceptis) semel in vita, in aliis vero casibus quoties fuerit opportunum, pro commissis debitam eis absolutionem impendat, & injungat pœnitentiam salutarem. Necnon vota quæcumque (ultra marino, liminum Apostolorum Petri, & Pauli de Urbe, ac ejusdem S. Jacobi in Compostella, et Sanctæ Mariæ de Loreto, Religionisque, et castitatis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare, idemque, vel alius Confessor omnium peccatorum, de quibus corde contriti, atque ore confessi fuerint, semel in vita, & in mortis articulo, quotiens illi occurrisse videbitur, etiam si mors tunc non sequatur.

Indulgentiam que eisdem concedit, si decem ducatos Archiospitali donaverint.

§. 15. Illis autem ex ejusdem Archihospitalis confratribus pro tempore existentibus, qui dicto Archihospitali decem ducatos auri, vel eorum valorem in pecunia, vel aliis rebus, propter hoc specialiter donaverint, semel singulis annis plenariam remissionem, ipsis in sinceritate fidei, unitate dictæ Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia & reverentia nostra, & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium persistentibus, eadem Apostolica auctoritate concedere possit.

Et alias indulgentias hic enunciatas.

§. 16. Et quod iidem confratres, qui quadragesimalibus, & aliis totius anni temporibus, quibus nonnullæ in dicta Urbe, & extra illius muros consistentes Ecclesias, pro stationibus consequendis visitari solent, Ecclesiam dicti Archihospitalis devote visitaverint, & manus in dicti Archihospitalis subsidium quantumvis modice porrexerint adjutrices, easdem indulgentias, & peccatorum remissiones consequantur, quas consequerentur, si dictas stationarias Ecclesias personaliter visitarent, auctoritate Apostolica, & tenore præmissis statuimus, & ordinamus.

Indulgentias statis diebus Hospitale visitantibus, & eleemosynas subministrantibus.

§. 17. Præterea ut Archihospitale, & illius Ecclesia congruis frequentetur honoribus, & infirmi in eodem Archihospitali pro tempore recepti, caritativis fidelium visitatione & consolatione recreentur, fidelesque ipsi ad hoc eo libentius se conferant, & erga dictum Archihospitale, & illius pauperes infirmos, largius suæ liberalitatis dona diffundant, quo exinde pro temporalibus bonis, quæ erogaverint, æternæ vitæ præmia se noverint adipisci; De Omnipotentis Dei misericordia, ac eorumdem Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus & singulis utriusque sexus Christifidelibus, qui Archihospitale, seu illius Ecclesiam prædictam, diebus Sabbati tertiæ partis injunctarum eis pœnitentiarum, & qui in ejusdem S. Jacobi, & Conceptionis Gloriosissimæ Dei genitricis Mariæ Festivitatibus, & earum qualibet, a primis Vesperis usque ad occasum Solis singularum festivitatum earumdem annuatim devote visitaverint, & pro dictorum Archihospitalis, & illius pauperum subsidio, alimonia, & sustentatione, prout sua cuique conscientia dictaverit, manus porrexerint adjutrices, quotiens id fecerint, totiens plenariam omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, atque ore confessi fuerint, indulgentiam & remissionem in Domino elargimur.

Clausulæ derogatoriæ.

§. 18. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac fundatione dicti Archihospitalis, etiam si laicorum sit, ac aliis statutis, & consuetudinibus Archihospitalis, & confraternitatis ejusdem, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Declaratio quoad facultatem confessoris supradicti.

§. 19. Volumus autem, quod confessor quem quilibet dictorum confratrum duxerit eligendum, de his de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam sibi per se si supervixerit, vel alios si forte de hac vita transierit, faciendam injungat, quam ipse vel illi facere omnino teneantur.

Alia declaratio.

§. 20. Et ne, quod absit, propter hujusmodi facultatem eligendi confessorem reddatur quisque proclivior ad illicita in posterum committenda, quod illi ex eisdem confratribus, qui a sinceritate fidei, unitate dictæ Romanę Ecclesię, ac obedientia & devotione nostra, vel successorum prædictorum destiterint, aut ex confidentia concessionis, vel remissionis hujusmodi aliqua forsan commiserint, de concessis, & remissis prędictis, quoad illa præsentes literę nullatenus suffragentur.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę millesimo quingentesimo decimoquinto, xiv. Kal. Augusti Pont. nostri anno tertio. D. P. An. 3. 19. Julii.

Subse-

Subsequitur alia privilegiorum concessio.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

DE supernæ dispositionis arbitrio, universalis Ecclesiæ regimini, gregique Dominico præsidentes, inter varias, curasque multiplices, & solicitudines, quæ ex ministerio pastoralis officii nobis incumbunt, illam totis affectibus, & desideriis libenter amplectimur, per quam Christi pauperibus, & egenis, miserabilibusque personis, in quibus Redemptor noster Summi Patris unigenitus Jesus Christus se præsentare dignatus est, inopiæ, & indigentię subvenitur, & ut singula pia loca, præsertim Hospitale Sancti Jacobi in Augusta de Urbe, nuper per nos in Archihospitale erectum, & institutum, a quibusvis injuriis, molestiis, & violentiis, ac perversorum conatibus conserventur, & juxta cordis nostri affectionem feliciter gubernentur, partes nostras quantum ex alto permittitur, impendimus efficaces.

Summaria enarratio contentorum in præinserta Constitutione.

§. 1. Dudum siquidem ex certis pernecessariis causis, Motu proprio, & ex certa scientia, Hospitale Sancti Jacobi in Augusta de Urbe, in Archihospitale, & caput omnium Hospitalium pauperum infirmorum Incurabilium ubilibet constructorum & construendorum, ereximus, & instituimus, & illi omnia, & singula instituta Incurabilium infirmorum hujusmodi hospitalia, immediate sine tamen illorum præjudicio subjecimus, & eidem Archihospitali, & illius membris, eorumque confratribus, tunc, & pro tempore existentibus, & in ipsis degentibus personis, eorumque singulis, nonnullas indulgentias, & peccatorum remissiones elargiti sumus, prout in nostris inde confectis literis plenius continetur.

Hospitalis Confratres apud Pontificem conquesti sunt, de molestiis eis, eorumque servitoribus &c. illatis in eorum personis, & Hospit. bonis.

§. 2. Cum autem eorumdem confratrum Archihospitalis hujusmodi conquestione perceperimus, quod nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, aliique Ecclesiarum Prælati, & Clerici, & Ecclesiasticæ personæ, tam religiosi, quam sæculares, necnon Duces, Marchiones, Comites, Barones, Nobiles, Milites, & Laici, Communia Civitatum, Universitatum, Oppidorum, Castrorum, Villarum, & aliorum locorum, & aliæ singulares personæ nonnullarum Civitatum, diœcesum, & partium diversarum, occuparunt, & occupari fecerunt, castra, villas, & alia loca, terras, domos, & possessiones, jura, jurisdictiones, necnon fructus, redditus, & proventus beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, sæcularium, & quorumvis Ordinum regularium, ad Archihospitale, & membra hujusmodi, illorumque servitores, & alios sæculares, & quorumvis etiam Mendicantium Ordinum regulares personas, & in illis pro tempore degentes spectantia, & pertinentia, & ea detinent occupata, seu ea detinentibus præstant auxilium, consilium, & favorem, nonnulli etiam Civitatum, & diœcesum, ac partium prædictarum, qui nomen Domini in vanum recipere non formidant, eisdem Archihospitali membris, servitoribus, & aliis personis hujusmodi, super prædictis castris, villis, & locis, aliisque terris, domibus, possessionibus, jurisdictionibus, fructibus, redditibus, censibus, & proventibus eorumdem, ac bonis mobilibus, & immobilibus: spiritualibus, & temporalibus, aliisque rebus ad Archihospitale, membra, servitores, & alias personas in Archihospitale, & membris degentes hujusmodi, pro tempore spectantibus, multiplices molestias, & injurias inferunt, & jacturas.

§. 3. Quare confratres prædicti nobis supplicarunt, ut cum eisdem, ac dictorum membrorum, præsentium, & futurorum Confratribus, Syndicis, Custodibus, servitoribus, & personis valde reddatur difficile pro singulis querelis ad Sedem Apostolicam habere recursum, providere eis super hoc paterna diligentia curaremus.

Supplicarunt, que pro opportuna desuper provisione.

§. 4. Nos igitur adversus occupatores, detentores, præsumptores, molestatores, & injuriatores hujusmodi, illo volentes eisdem Archihospitali, membris, & personis in eis degentibus, ac servitoribus remedio subvenire, per quod ipsorum compescatur temeritas, et aliis aditus similia committendi præcludatur, Confratres, Syndicos, Custodes, Servitores, ac personas hujusmodi, et eorum singulos, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, et interdicti aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, et pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Archihospitale, membra, et in eis degentes personas, durante servitio, et actu in Archihospitale, et membris prædictis deservientes hujusmodi, præsentes, et futuros, ac eorum singulos, ipsorumque, et cujuslibet ipsorum Beneficia Ecclesiastica, etiam si Canonicatus, et Præbendæ, dignitates, personatus administrationes, vel officia in cathedralibus etiam metropolitanis, aut Collegiatis, et dig itates ipsæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis post Pontificales majores, aut Collegiatis Ecclesiis hujusmodi principales fuerint, per eosdem servitores, et personas, in titulum, vel commendam, aut alias, nunc, et pro tempore obtenta, ac res, et bona quæcumque mobilia, et immobilia, præsentia, et futura, ab omni jure quarumcumque Parochialium Ecclesiarum, infra quarum limites existunt, seu quarum Parochiani pro tempore extiterint, jurisdictione, dominio, potestate, visitatione, et correctione Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, et aliorum Ordinariorum, eorumque Officialium, Vicariorum, Commissariorum, et aliorum quorumcumque etiam

Hic ideo Pontifex omnes, a jurisdictione, correctione, & visitatione quorumcumque Prælatorum eximit, & Sedi Apostolicæ immediate subjicit.

etiam Apostolicorum Judicum, et Delegatorum, tam Ecclesiasticorum, quam saecularium, etiam si mixtim Ordinarii, et delegati, et alias qualitercumque qualificati fuerint, eximimus, et totaliter liberamus, et sub B. Petri patrocinio, ac nostra, et Sedis Apostolicae protectione suscipimus, ac nobis, et Romano Pontifici pro tempore existenti immediate subiicimus. Ita quod Patriarchae, Archiepiscopi, Ordinarii, Officiales, Vicarii, Commissarii, Rectores, et Iudices praedicti, praesentes, et futuri, nullam jurisdictionem, superioritatem, auctoritatem, dominium, potestatem, visitationem, aut correctionem in Archihospitale, membra, et personas, ac hujusmodi servitio durante, servitores, eorumque beneficia, res, et bona hujusmodi, praesentia, et futura, utpote prorsus exemptas, et exempta, etiam ratione cujuscumque delicti, aut contractus, seu rei de qua ageretur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipsa consistat, exercere, seu excommunicationis, suspensionis et interdicti, seu alias sententias, censuras et poenas Ecclesiasticas promulgare nequeant.

Confratribus bona Hospitalis & membrorum in evidentem utilitatem permutandi &c. facultatem concedit.

§. 5. Ac confratribus Archihospitalis, et membrorum hujusmodi, eorumdem Archihospitalis, et membrorum bona mobilia, et immobilia, etiam loca Comperarum Sancti Georgii Januen. nuncupata, presentia, et futura, pro quibuscumque aliis, mobilibus, et immobilibus, quorumcumque valorum existant, cum quibuscumque personis, tam Ecclesiasticis, quam saecularibus, cujuscumque qualitatis, vel praeeminentiae existentibus, ac Ecclesiis etiam Cathedralibus, Metropolitan. Parochialibus, Hospitalibus, vel aliis quibusvis piis locis permutare, seu bona Archihospitalis, et membrorum hujusmodi, cum predictis, et quibusvis aliis personis, etiam Ecclesiasticis, vel secularibus, ac Ecclesiis et locis predictis, cum quibus Archihospitalis, et membrorum hujusmodi conditionem efficere potuerint meliorem, in emphyteusim perpetuam, et sub annuo canone, sive censu, seu ad tempus, vel alias, totiens quotiens opus fuerit, concedendi, & eorum pretia in fabricas, & sustentationem pauperum Achihospitalis, & membrorum hujusmodi convertendi, liberam licentiam, & facultatem concedimus.

Executores hujus Bullae, & defensores horum privilegiorum deputat.

§. 6. Quocirca Venerabilibus fratribus nostris, universis & singulis Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioratibus, & aliis personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, ac Cathedralium & Metropolitan. Ecclesiarum Canonicis, necnon eorumdem Archipresbyterorum, Episcoporum Officialibus, seu Vicariis in spiritualibus generalibus, ubilibet constitutis, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, etiam si sint extra loca, in quibus deputati fuerint, Conservatores, & Judices, Archihospitali, membris, ac in illis degentibus personis, & hujusmodi durante servitio servitoribus, & eorum cuilibet, ac Confratribus, Syndicis, & Custodibus praefatis, in premissis efficacis defensionis praesidio assistentes, ipsosque, & eorum singulos, etiam contra quoscumque bonorum suorum, spiritualium, & temporalium, ac Archihospitale, & membra, ac in illis degentes, & servitores hujusmodi, illorumque beneficia praedicta, per eos nunc, & pro tempore obtenta, tam ratione personarum suarum, quam alias legitime spectantium, & pertinentium occupatores, & detentores, ac super eis injurias inferentes, & jacturas, perpetuo defendentes, faciant, auctoritate nostra, Archihospitale, membra, & personas, ac hujusmodi durante servitio servitores, exemptione & liberatione, & Confratres, Syndicos, & Custodes, licentia & facultate hujusmodi, ac aliis praemissis, pacifice frui, & gaudere. Non permittentes, eos, vel eorum aliquem, per Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Ordinarios, illorumque Officiales, Vicarios, Rectores, Commissarios, ac etiam Judices Ecclesiasticos & saeculares, ac alios supradictos, etiam ut praefertur, qualificatos, per Communia Civitatum, Universitatum, Oppidorum, & aliorum locorum, & quascumque alias personas hujusmodi, indebite molestari, vel eis super eisdem bonis; gravamina, seu damna, aut injurias irrogari, facturi ipsi Archihospitali, membris ac personis & servitoribus, cum ab eis, vel procuratoribus suis, aut eorum altero fuerint requisiti, de praedictis, & aliis personis quibuslibet super restitutione hujusmodi castrorum, villarum, terrarum, & aliorum locorum, jurisdictionum, jurium, & bonorum, mobilium, & immobilium, redditium, & proventuum, & aliorum quorumcumque bonorum, necnon de quibusvis molestiis, injuriis, & damnis, praesentibus, & futuris, in illis videlicet, qui judicialem requirunt indaginem, summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura judicii, in aliis vero, prout qualitas negociorum exegerit, justitiae complementum, occupatores, seu detentores, praesumptores, molestatores, & injuriatores hujusmodi, necnon contradictores quoslibet, & rebelles cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis extiterint, quandocumque, & quotiescumque expediet, auctoritate nostra per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii saecularis, & nihilominus legitimis super his habendis servatis processibus, contra illos, quos censuras & poenas hujusmodi per eos pro tempore latas incurrisse constiterit, illas totiens opus fuerit, iteratis vicibus aggravare procurent.

Contrariis omnibus derogat.

§. 7. Non obstantibus fe. re. Bonifacii Papae VIII. qua cavetur, ne quis extra suam civitatem & dioec. ad judicium evocetur, nisi in certis exceptis casibus, & in illis non ultra unam dietam a fine suae dioecesis. seu ne Judices & Conservatores a Sede deputati praedicta, extra civitatem & dioe-

& diœcesim, a quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere, aut aliquos ultra unam dietam a fine diœcesi. eorumdem trahere præsumant, & de duabus dietis in Concilio generali edita; dummodo non ultra quatuor dietas aliquis a fine suæ diœcesi. vigore præsentium non trahatur, seu quod de aliis, quam de manifestis injuriis & violentiis, & aliis, quæ judicialem requirunt indaginem, pœnis, in eos, si quas egerint, & in id procurantes adjectis Conservatores se nullatenus intromittant; & Innocentii Quarti contra exemptos, Volentes, ac Pauli Secundi Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum Ambitiosæ cupiditatis, incipientibus, quam aliis quibuscumque, a prædictis, & quibusvis aliis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, tam a Judicibus delegatis, & Conservatoribus, quam personis ultra certum numerum ad judicium non vocandis, & aliis editis constitutionibus, & ordinationibus, quæ eorumdem Conservatorum per præsentes deputatorum possent in hac parte jurisdictioni, aut potestati, ejusque libero exercitio quomodolibet obviare, quodque dicti Vicarii, seu Officiales, ac Canonici prædicti per præsentes deputati, non sint de personis, quæ in Conservatores deputari non possint; privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, etiam cum similibus Conservatorum deputationibus, ac aliis Conservatoriis, quibusvis personis Ecclesiasticis, membris, Hospitalibus, seu aliis piis locis, sub quibusvis verborum formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & aliis quantumcumque fortissimis, & insolitis clausulis per nos, & Prædecessores, ac successores nostros Romanos Pontifices, & Sedem eamdem hactenus concessis, & in posterum concedendis; quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forsan ad hæc servanda foret; & illis nullatenus, aut non nisi de Apostolicæ potestatis plenitudine derogari possit, illorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si Patriarchis, Archiepiscopis, & aliis Ordinariis, eorumque Officialibus, & Vicariis, Canonicis, & occupatoribus, detentoribus, & injuriatoribus, præfatis, vel quibusvis aliis, communiter, vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut extra, vel ultra certa loca ad judicium evocari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi, & eorum personis, locis, & Ordinibus, militiis, & nominibus propriis mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia, generali, vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus, non expressam, vel totaliter non insertam, dictorum Archiepiscoporum, & aliorum Conservatorum per præsentes deputatorum jurisdictionis expeditio in hac parte valeat quomodolibet impediri, & de qua cujusque toto tenore de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis.

§.8. Ceterum volumus, ac auctoritate, & tenore prædictis decernimus, quod quilibet Conservatorum per præsentes deputatorum prosequi valeat articulum, etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico præpeditus, quodque a dat. præsentium sit eisdem Conservatoribus per præsentes deputati, & eorum cuilibet, in præmissis omnibus, & eorum singulis cæptis & non cæptis, præsentibus, & futuris, & pro prædictis procedere, ac si prædicta omnia, & singula coram eis cæpta fuissent, & jurisdictio eorum, & cujuslibet eorum, in prædictis omnibus, & eorum singulis, per prætionem vel modum alium perpetuata legitime extitisset, constitutione prædicta super Conservatoribus, & alia quomodolibet in genere edita non obstante. *Facultates Conservatorum ampliat.*

§.9 Et quia difficile foret &c. *Transumptis credi jubet.*

Nulli ergo &c.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sextodecimo, 14. Kal. Julii, Pont. nostri Anno 4. *Dat. P. An. 4. 18. Junii.*

XVII.

Contra offendentes aliquem ex S. R. E. Cardinalibus, vel ejus domum invadentes, etiam tempore Conclavis, aut bona eiusdem diripientes, eorumque complices & fautores.

L E O E P I S C O P U S

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

TEmerariorum quorumdam, qui S.R.E. præcipuas Catholicæ Ecclesiæ columnas ea, qua convenit, reverentia observare contemnunt, & in eorum res, & bona, manus violentas ausu sacrilego inicere non verentur, effrenata libido nos admonet, & inducit, ut ad eorum audaciam, antequam longius prorepat, comprimendam, ea, quæ a Prædecessoribus nostis in dictorum Card. dignitatis conservationem provida sunt consideratione statuta, pro illorum observantia firmiori nostræ innovationis munimine roboremus, extendamus, & ampliemus, prout temporum qualitas exigit, & tam eminenti in Ecclesia Dei dignitati conspicimus in Domino salubriter expedire. *Exordium.*

§.1. Sane ab aliquibus citra temporibus damnabilis quidam in Urbe inolevit abu- *Causa Constitutionis.*

abusus, & licentia delinquendi; quo dum Apostolica Sede vacante per Card. in Conclavi existentes de futuri Romani Pontificis electione tractatur, si qua de uno ex eisdem Card., quod in Pontificem sit electus vox prodeat etiam non vera, illius domum vulgus armis aggreditur, & super ea diripienda cum ipsius Card. Conclave nondum egressi familiaribus eam custodientibus vi contendit; & si etiam effractis foribus, aut pariete effosso aditus pateat in prædam omnium bonorum, quæ ibi extant, hostiliter corruit, nisi armatorum præsidio defendatur, nonnullique quandoque reperiuntur ita temerarii & audaces, ut aliis etiam temporibus prætextu rixarum domos Cardinalium hostiliter, & cum armis aggredi non verentur, in eaque morantes, offendere, vulnerare, ex quibus Cardinalatus honori, quibus sacrosancta militans Ecclesia tamquam purpureo tota decoratur amictu, non parum detrahitur, & eorum generatur contemptus, & homicidiorum, & aliorum scandalorum occasio exhibetur.

Innovatio constit. Hon. III. & Bonif. VIII. in cap. felicis de pen. in 6.

§.2. Nos igitur hujusmodi temerarios conatus debita volentes animadversione reprimere, sacro approbante Concilio fel. rec. Honorii III. & Bonifacii VIII. Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum contra aliquem dictæ Ecclesiæ Card. hostiliter insequentes, & illis præsentia, consilio, aut favore assistentes, eosve scienter receptantes, aut defendentes, & eorum domos, & ædes, ut supra, invadentes, & eorum posteros, & bona, editas Constitutiones, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, innovamus. Decernentes eas ubique debere perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari.

Extensio ad invadentes domos Card.

§.3. Et nihilominus constitutiones easdem cum omnibus, & singulis in eis contentis censuris, & pœnis, ad omnes, & singulas personas cujuscumque status, conditionis, & excellentiæ existentes, qui alicujus dictorum Card. domum, tam tempore dicti Conclavis, etiam si in Roman. tunc Pontificem sit electus, quam alias quandocumque, & ex quacumque causa armata manu invadentes, & in ea violenter, hostiliter aliquid diripientes, aut quempiam ex inibi existentibus vulnerantes, & eorum socios, & qui id fieri mandaverint, vel factum ejus nomine ratum habuerint, ac ipsis invasoribus consilium in præmissis, vel favorem præstiterint, & defenderint, extendimus, & ampliamus.

Derogatio contrariorũ.

§.4. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo &c.

Dat. P. An. 4. 16. Martii.

Datum Romæ in publica sessione, in Lateranen. sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sextodecimo, 17. Kal. Aprilis, Pont. nostri Anno IV.

XVIII.

Confirmatio sacri, & Œcumenici Concilii Lateranensis Quinti, Et indictio expeditionis contra infideles.

Concilium istud ex urgentissimis causis indixit Jul. II. ut sup. in ejus Const. 33. Sacrosanctæ. Pag. 325.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Vigilantia hujus Pont. ad multa egregia & salubria.

Constituti juxta verbum Prophetæ meritis licet imparibus, super gentes, & regna, officii nostri debitum decenter exequimur, cum universi status Ecclesiastici, ac universalis Ecclesiæ, eorumque negotiorum reformationem per nos utiliter factam innovamus, & pro illius inviolabili observatione opportuna remedia adhibere Ecclesiis, & Cathedralibus, ac etiam Metropolitan., ne diutius suis pastoribus careant, providere cogitamus, ac ad illa curis assiduis vigilamus, & operibus intendimus indefessis, per quæ Dominicum gregem curæ nostræ commissum in conspectu Divinæ Majestatis acceptum, & obsequentem reddere valeamus: Turcas vero, & infideles alios, tam in Orientalibus, quam in Meridionalibus partibus consisten. qui veri luminis, veræque salutis iter pertinacissima mentium caligine contemnentes, vivificæ Cruci, in qua Salvator noster mortem ultro suscipere voluit, ut mortem nostram moriendo destrueret, ac vitam sacratissimæ vitæ suæ ineffabili mysterio repararet, insidiantes, & hostes Deo odibiles, ac Christianæ religionis persecutores acerrimos sese reddunt reprimere, ac infestissimis, crebrisque eorum insultibus, quibus in Christianum sanguinem crudeliter debacchantur, non solum spiritualibus, verum etiam temporalibus muniti præsidiis possimus, auctore, & fautore Domino contraire.

Julius II. convocavit Conc. Later. & durante Cócilio decessit.

§.1. Sane cum fel. record. Julius Papa II. Prædecessor noster Sacrum generale Lateranen. Concilium de Venerabilium fratrum suorum S. R. E. Cardinalium, de quorum numero tunc eramus, consilio, & assensu, laudabiliter legitime, & ex rationabilibus causis Spiritu Sancto cooperante convocasset, & in eo quinque Sessiones tenuisset, ac sextam Sessionem indixerit;

Pont. iste tunc creatus fuit & Concilium prosequi mádavit.

§.2. Nos quibus etiam in minoribus constitutis insitum cordi desiderium semper fuerat generale Concilium, utpote agri Dominici culturam præcipuam, celebrari videndi dicto Julio Prædecessore humanis rebus exempto, divina favente clementia, ad summi Apostolatus apicem assumpti, honesto, utilique desiderio nostro debitum ex injuncto nobis curæ Pastoralis officio accessisse conspicientes, rem hanc ardentiori voto, & tota animi alacritate suscepimus, ac in dicta Sessione illius

illius prorogationem ex tunc expressis, & aliis causis nostrum, & dictorum fratrum animum moventibus, de eorumdem fratrum consilio, & assensu ad certum tunc expressum tempus per nos facta, approbante eodem sacro Lateranen. Concilio approbavimus, & Concilium ipsum usque ad perfectionem causarum, propter quas indictum extiterat, & præsertim inter Principes, & Potentatus Christianos bellis atrocibus pacatis, hostilibusque armis depositis, universalis, & firma pax componi valeret, pro qua tamquam pro saluberrimo bono, intactum nihil relinquendo, conatus omnes nostros adhibere intendebamus, prosequi, & fine debito terminare velle, nostrique incommutabilis animi, & intentionis fore, & esse declaravimus, ut his quæ ad Dei laudem, Ecclesiæque præfatæ exaltationem, & Christifidelium concordiam pertinent, absolutis, sancta, & pernecessaria expeditio contra Catholicæ Fidei hostes fieri, feliciterque de illis Altissimo favente triumphari posset.

Et venientibus ad Concilium salvum conductum.

§.3. Et ut ad tam perutile Concilium accedere debentes ab accessu hujusmodi nullatenus retraherentur, nullamque omnino causam prætendere possent, omnibus, & singulis ad celebrationem Concilii per Julium prædecessorem convocatis, & ad dictum Concilium Lateranen. venientibus, ipsorumque venientium servitoribus ad Concilium Lateran. ad Urbem hujusmodi veniendi, & in ea libere commorandi salvum conductum dicto Sacro Lateranen. approbante Concilio, dedimus, & concessimus, ac Reges, & Principes hortati fuimus, ut pro Sedis Apostolicæ reverentia venientes hujusmodi non molestarent, sed eos libere venire permitterent.

Concilium fuit principaliter congregatum ex tribus causis videlicet: Pro concordia Princip. Christianorum: Pro reformatione Curiæ: Pro abrogatione Pragmaticę Sanctionis.

§.4. Ac septimam Sessionem indiximus, in qua cum nihil magis affectaremus, quam ut causæ utiles, & necessariæ, propter quas dictum Concilium Lateran. indictum fuerat, ut desiderii nostri erat, ad finem debitum perducerentur, triumCardinalium, aliorumque Prælatorum, qui causas hujusmodi, & alias Conciliares materias audirent, & discuterent, auditaque & discussa in eodem Concilio referrent, particulares deputationes fecimus, atque mandavimus, quarum quidem deputationum una pacis universalis componendæ inter Reges, ac Principes Christianos, quæ una ex principalioribus congreg. Concilii præfati causa fuerat, & schismatis extirpationis. Altera generalis reformationis etiam Curiæ: reliqua vero discussionis, & abrogationis Pragmaticæ sanctionis, & rerum orthodoxam fidem concernentium, peculiarem curam haberent, & cum unaquæque deputatio quamplura utilia, & necessaria diligenter examinaverint, & accurate nobis retulerint, ac per eos discussa, & examinata in aliis quinque Sessionibus successive per nos tentis sacro approbante Concilio per nos favente Domino absoluta, & terminata fuerint, proculdubio cognoscimus, Deum ipsum bonorum datorem, piis nostris, & non nisi ad commune bonum tendentibus desideriis pro sua immensa pietate, & misericordia plurimum favisse, ac nobis, ut quæ mente nostra gessimus, & circa quæ plurimum laboravimus, videlicet ut Concilium ipsum causis, propter quas indictum fuerat, juxta votum terminatis feliciter claudi, & absolvi posset, concessisse.

Imperator & Reges Concilio consenserunt.

§.5. Carissimus namque in Christo filius noster Maximilianus in Imperatorem electus Julii Prædecessoris præfati, nostro vero tempore cla. mem. Ludovicus Francorum, & ceteri Reges, & Principes Christiani summo cum omnium gaudio Lateran. Concilio in Spiritu Sancto legitime congregato adhæserunt.

Conciliabulumque Pisanum damnatum fuit.

§.6. Ac Pisanum Conciliabulum per quosdam nullam potestatem habentes indictum, & per eumdem Julium Prædecessorem damnatum, juxta ipsius Julii Prædecessoris sententiam pro damnato habuerunt, & schisma ex eis pullulare ceptum (quod semper, dum viguit, quam plurimas calamitates, Prælatis, & aliis Christifidelibus ex diversis schismatum temporibus, & aliis generalibus Conciliis hactenus celebratis attulisse constat) extinctum, ac universalis Ecclesiæ pax, & unio secuta extitit.

Concilium Lateranense absolutum fuit.

§.7. Necnon tam Ecclesiasticarum quam Sæcularium, & aliarum personarum mores, quantum expedire visum fuit, reformati, & nonnullæ causæ orthodoxam fidem concernentes terminatæ, ac nonnullæ aliæ materiæ a dictis tribus deputationibus Cardinalium, & Prælatorum diligenter examinatæ, & discussæ, in dicto Concilio solerti cura expeditæ, & terminatæ fuerunt, nobisque per Cardinales, & Prælatos deputationum hujusmodi pluries relatum fuit, nulla negotia eis discutienda, examinandaque remansisse, & a pluribus mensibus citra nulla prorsus de novo a quoquam ad eos prolata fuisse, Episcoposque in partem solicitudinis ad curam gregis Dominici nobiscum perferendam vocatos, ac alios Prælatos in dicta Urbe præter sacrorum Conciliorum consuetudinem, cum eorum, & Ecclesiarum suarum incommodo, ac damno diutius permansisse.

Pax, & concordia inter Principes Christianos conclusa fuit.

§.8. Itaque ex præmissis omnibus, quæ per nos, & dictas deputationes in ipso Concilio expediri desiderabantur, sola Regum, & Principum pax, & animarum concordia restare videbatur, pro qua qualis mens nostra semper fuerit, quantumque omni studio nostro circa illam componendam laboraverimus, cunctis literas a nobis emanatas legentibus apertissime constare potest, novitque Deus ipse, qui summa est omnium rerum lux, & veritas, quot precibus, quamve assiduis orationibus ab eo petere, & implorare numquam destiterimus, ut Christianum gregem, cujus custodiam nobis licet immeritis, commisit, mutuo caritatis fervore accensum, ad firmam ac perpetuam pacem ineundam, pro sua clementia inducere dignaretur, & nihilominus tam Nunciis nostris, quos apud Maximilianum Imperatorem electum, ac eos dem Reges, & Principes habemus, quam lite-

literis eos multis, & efficacissimis rationibus, præsertim si Religioni Christianæ, & Catholicæ Fidei, grave periculum ac discrimen propter tyranni Turcarum potentiam nuper dilatatam, & auctam deductæ, ut par est, consulere, & providere vellent, in Domino, cujus causa præcipue agitur, hortati fuimus, ac ex eorumdem Nunciorum, Regumque, & Principum ipsorum literis percepimus, exhortationes nostras tantæ apud eosdem Reges, & Principes auctoritatis, & efficaciæ fuisse, illorumque corda, & animos adeo flexisse, & commovisse, ut fere inter omnes pax tamdiu a nobis pro Reipublicæ Christianæ universali bono desiderata, omnino conclusa fuerit, & si quid superest, propediem componendum (ipso Deo favente) speretur: quod mente, animoque nostro subinde nobis revolventibus exultat cor nostrum in Domino nostro Jesu Christo, ipsique super hoc gratias agimus, omnium gratiarum largitori, quod ipsos ad optatam nobis concordiam induxerit, ac per omnes Christifideles ea signa lætitiæ, quæ in similibus fieri consueverunt, & gratias Deo agendas, ipsumque Deum, ut pax conclusa perduret, rogandum esse censemus.

Hic Pontifex dictum Concil. Lateranen confirmat.

§.9 Solum itaque superest, ut sancta ac pernecessaria contra infidelium rabiem Christianum sanguinem sitientium expeditio capiatur, necnon omnia, & singula, quæ in XI. Sessionibus, partim per nos, partim per Julium Prædecessorem hujusmodi hactenus tentis, gesta, & facta potiori pro cautela approbentur, & innoventur, ac inviolabiliter observari mandentur. Habita igitur super his cum fratribus nostris, & aliis Prælatis matura deliberatione sacro approbante Concilio, omnia, & singula in dictis XI. Sessionibus gesta, & facta, ac literas desuper editas, cum omnibus in eis contentis clausulis (exceptis quibusdam, quæ certis personis pro universalis Ecclesiæ pace, & unione duximus concedenda, necnon executorum in illis deputatione) Apostolica auctoritate approbamus, illaque perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari debere, decernimus atque mandamus.

Executores illius deputat.

§.10. Et illorum executores ad illa, & in eis contenta observari faciendum, in Romana Curia Gubernatorem Almæ Urbis nostræ, & Vicarium nostrum pro tempore existentes, ac Cameræ Apostolicæ Generalem Auditorem, qui personas sibi respective subjectas, ad id cogere, & compellere valeant, extra vero eam, omnes & singulos locorum Ordinarios deputamus. Inhibemus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, omnibus, & singulis Christifidelibus, ne in præsenti Concilio gesta, & facta sine nostra, & dictæ Sedis licentia speciali glossare, aut interpretari præsumant.

Expeditionem contra Turcas indicit.

§.11. Ac fidei urgente nos zelo dictam contra infideles expeditionem, per nos, & dictum Julium Prædecessorem dictis causis Conciliaribus expeditis, totiens in dictis Sessionibus, propositam, & promissam, & cum Oratorib. Regum, & Principum apud nos existen. pluries communicatam, & discussam, piæ mem. Nicolaum Papam V. etiam Prædecessorem nostrum, qui post Constantinopolitan. Urbis calamitosum excidium ad vindicandas Christi injurias, & infidelium furorem reprimendum generalem contra eos expeditionem indixit, & quem solerti studio rec. me. Callistus III. ac Pius II. Rom. Pont. etiam Prædecessores nostri imitati fuerunt, imitantes ad triennium proxime futurum, cum facultate per nos, una cum eisdem fratribus nostris decimas fructuum ex Ecclesiis, & Monasteriis, ac aliis Beneficiis in universo Orbe consistentibus imponen. & exigen. ac omnia, & singula alia, quæ ad hujusmodi expeditionem necessaria sunt, & quæ in similibus expeditionibus fieri consueverunt faciendi, sacro approbante Concilio, sumendam, faciendam, & prosequendam decernimus, & ut felicem sortiatur effectum, pias, humiles, ac devotas ad Omnipotentem Deum preces jugiter fundimus, idemque omnibus utriusque sexus Christi fidelibus faciendum mandamus.

Hortatur Principes, ad observantiam pacis & defensionem fidei.

§.12. Eosdem Maximilianum in Imperatorem electum, ac Reges, Principes, & Potentatus Christianos, quorum virtutem Deus excitare nos jubet, hortantes, ac per viscera misericordiæ Dei nostri Jesu Christi obsecrantes, perque tremendum ejus judicium obtestantes, ut ipsi memores se de ipsa Ecclesia Christi sanguine redempta, & per eos etiam propriæ vitæ non parcendo, tuenda, & conservanda rationem reddituros esse, omnibus invicem posthabitis odiis, mutuisque dissensionibus ac simultatibus oblivioni perpetuæ demandatis, ad defensionem Christianę Fidei sicut proprio, & necessario eorum incumbit officio, fortiter, & potenter exurgant: & in tantæ necessitatis articulo, prout eorum fuerint facultates, prompta auxilia præbere studeant: eosdem nihilominus paterno affectu monentes, ac requirentes, ut pro Summi Dei, & Apostolicæ Sedis reverentia, pacem per eos initam, saltem dicta expeditione durante, inviolabiliter observare procurent, ne tantum bonum, quod dextera Domini assistente secuturum speramus, & optamus, aliqua interveniente discordia, & dissensione, valeat impediri.

Prælatos qui Concilio interfuerunt, dimittit.

§.13. Et ne Prælati ac alii ad præsens Concilium, quod fere quinquennium duravit, laboribus, & expensis ulterius fatigentur, & ut eorum Ecclesias visitare, & consolari possint, ac aliis certis rationabilibus, & justis causis præsens Concilium absolvimus, & benedictione Domini dimittimus, omnibusque, & singulis in eo existen. ad propria remeandi, sacro eodem approbante Concilio licentiam concedimus, & ut ad propria aliquibus spiritualibus muneribus refecti cumulatiori gaudio remeare possint, illis, eorumque familiaribus, plenariam omnium peccatorum suorum remissionem, & indulgentiam semel in vita, & in mortis articulo elargimur.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo &c.

Dat. P. An. 4. 16. Martii.

Datum Romæ in publica Sessione, in La-

Lateran. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnat. Dominicę 1516. 17. Kal. Apr. Pontificatus nostri Anno IV.

XIX.

Facultas Visitatorum Congregationis Monacorum Beatæ Mariæ Montis Oliveti, Ordinis S. Benedicti circa locationes, & alienationes bonorum immobilium dictæ Congregationis, in evidentem ejus utilitatem.

Hæc facultas hactenus erat duorum Prælatorum Congregationis, ut sup. in Julii II. Const. XV. Ex injuncto *fol. 289. Institutionem vero, & statum ipsius Congregationis indicavi Tom. III. Par. II. in Constit. III. Clem. VI.* Solicitudinis *fol. 294.*

LEO PAPA X.

Dilectis filiis Abbati Generali, & Visitatoribus Congregationis Monacorum Beatæ Mariæ de Monte Oliveto, Ordinis Sancti Benedicti, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

EX debito Pastoralis Officii ad ea providere nos convenit, ut Monasteriorum, & aliorum Regularium locorum utilitati, & commoditati valeat provideri.

§. 1. Dudum siquidem felicis recordationis Julio Papæ II. prędecessori nostro &c. *Omittitur insertio hujus Bullæ, quæ est sup. fol. 289.*

Petitio Cong.

§ 2. Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, dictæ Congregationis Visitatores, a multo tempore citra esse consueverint sex Prælati, quorum consilio, & consensu Generalis ejusdem dictæ Congregationis Abbas pro tempore existens, Congregationem ipsam gubernat, & qui bini, saltem bis in anno ad visitandum omnia, & singula Monasteria dictæ Congregationis mitti solent, & sæpe contingat, sive propter multitudinem Monasteriorum visitandorum, sive propter aliquorum ex eisdem Visitatoribus adversam valetudinem, aut alios sinistros eventus, quod duo simul dictorum Visitatorum omnia Monasteria hujusmodi incedendo visitare non possunt, sed multoties singuli ad visitandum mittantur, ordinaverintque præterea, quod quando unus solus Visitator mittitur, ipse sic pro tempore missus, unum Sacerdotem de gremio vestro, sibi in socium assumere possit, qui dicta Visitatione durante, omni Visitatoris auctoritate fungatur, & cum grave admodum, & dispendiosum Monasteriis, Prioratibus, & locis visitandis foret, si ob unius Visitatoris defectum, Abbates, seu Priores, aut alii, obtinendi licentiam vendendi, seu alias alienandi juxta formam singularum literarum prædictarum commoditate carerent, pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut Monasteriorum, Prioratuum, & aliorum Congregationis hujusmodi locorum utilitati consulere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Facultas unius Visitatoris circa alienationem bonorum Congr.

§. 3. Nos igitur vos, & singulares personas ex vobis a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existitis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati vobis, ut etiam unus ex dictis Visitatoribus, qui solus fuerit ad visitandum pro tempore missus, una cum socio Sacerdote, qui tamen Prælatus ex dicta Congregatione existat, per eum in Convisitatorem pro tempore electo, in omnibus, & singulis venditionibus, & aliis alienationibus, per Abbates, Prælatos, Priores, & Conventus hujusmodi juxta dictarum literarum continentiam faciendis, consensum præstare, & licentiam vendendi, & alias alienandi, ut præfertur, dictis Abbatibus, Prælatis, Prioribus, & Conventibus respective servata alias singularum literarum earumdem forma, concedere, libere, & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore pręsentium, de specialis dono gratiæ indulgemus.

Validatio alienationum ab eo fiendarum.

§. 4. Decernentes, & declarantes totum id, quod per Visitatorem cum socio, sic per eum pro tempore electo, circa venditiones, & alias alienationes hujusmodi actum, & gestum fuerit, valere, plenamque roboris firmitatem obtinere, ac Abbatibus, Prælatis, Prioribus, & Conventibus præfatis, & cum eis contrahentibus suffragari debere, in omnibus, & per omnia, perinde ac si electus per Nos, & Generale Capitulum ipsius Congregationis deputatus, & missus Visitator foret.

Derogatio contrariorum D. P. An. 4. 29. Aug.

§. 5. Non obstantibus præmissis &c.

Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum; Anno incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo decimosexto, 4. Kal. Septemb. Pontificatus nostri Anno quarto.

XX.

Confirmatio, & extensio jurisdictionis S. R. E. Camerarii, & Magistrorum Viarum Almæ Urbis, & declaratio circa appellationes ab eorum sententiis interponendas.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

INter curas multiplices, quæ pro pastorali officio laudabiliter exequendo nobis incumbunt, illam libenter amplectimur, per quam Romanæ Urbis, in qua Apostolorum princeps, sibi & suis in Christi Vicariatu successoribus Sedem statuit, & ad quam de universis Orbis provinciis, fre-

frequens assiduusque hominum est accessus, conditio, non minus in urbanorum rusticorumque prædiorum amplitudine, & excellentia, quam virorum insignium numero, & ornatu, nostræ provisionis opere præclarior in dies, atque illustrior fiat, & qui in ea pro tempore degerint, aut Romani Pontificis Curiam sequentur, certiore in suorum dispositione bonorum libertate fruantur, & quæ propterea a nonnullis ex prędecessoribus nostris provida consideratione emanarunt, ut eo firmius illibata permaneant, quo fuerint crebrius Apostolico circumfulta præsidio, nostræ approbationis munimine roboramus, extendimusque, & ampliamus, prout temporum ratione habita, nostro, & ejusdem Urbis, ac Curię decori congnoscimus expedire.

Six. IV. edidit Const. hic indicatam.

§.1. Dudum siquidem fel. rec. Sixtus Papa IV. prædecessor noster cupiens dictæ Urbis decori, & venustati, in structuris, & ædificiis &c. *Omittitur insertio hujus Bullæ, quia totam habes sup. fol. 179.*

Jul. II. d. Constitut. approbavit.

§.2. Et successive piæ mem. Julius Papa II. etiam prędecessor noster, motu, & scientia similibus dictas priores literas cum inhibitionis, ac singulis aliis in eis contentis clausulis, approbavit, & confirmavit, ac perpetuum firmitatis robur obtinere, & observari debere decrevit, voluit, & mandavit.

Hic modo Pontifex innovat & confirmat Const. Six. & Jul.

§ 3. Nos igitur considerantes, quantum decoris, & dignitatis Urbi, & Curię supradictis, & in ædificiorum, & prædiorum ampliatione, & salubrioris aeris amenitate, & hominum, in omni virtutum, & dignitatum genere illustrium, copia, & cultu, a tempore quo dictæ literę emanarunt, accessit, & quod pro conservatione, & in melius progressu Curiæ, & Urbis prædictarum status, necessaria est perpetua & inviolabilis dictarum usus & observantia literarum, earumque in aliquibus, quæ ipsarum, etiam in suburbiis, & aliis locis dictæ Urbis, ut pręmittitur, circumvicinis effectum passim impedire noscuntur, extensio, & ampliatio, cupientesque in præmissis pro virili nostra opportunum adhibere remedium, motu simili, non ad alicujus nobis super hoc oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera, & matura deliberatione, ac certa scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, omnes, & singulas literas prædictas cum omnibus in eis contentis clausulis, approbamus, & innovamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Decernentes eas in singulis ipsarum partibus, etiam in quibus forte hactenus in usum receptæ non sint, debere ab omnibus perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari.

Confirmat Const. Alexandri VI. quam uti non necessariam omisi.

Necnon jurisdictionem Mag. extendit etiam ad bona locorum piorum.

§.4. Et nihilominus dictorum prædecessorum inhærendo vestigiis, cupientes ipsorum Civium, & Curialium, & aliorum ædificare volentium commoditatibus providere, ut quanto citius Urbs ipsa, ac prædia, nostris præsertim temporibus, ædificiis, ac prædiis instauretur: considerantes, quod in eadem Urbe, & ejus districtu, sunt multæ domus, & loca sub proprietate, tam diversarum Basilicarum, & Ecclesiarum, quam Hospitalium, & aliorum quorumcumque piorum locorum, in casum in quem domini, quibus in censum, aut emphyteusim, seu alias quomodolibet locata, aut domus concessæ sunt, in illis ædificare vellent, vel cum aliis ad hunc effectum tantum, prout melius potuerint, concordare, juxta seriem, & tenorem literarum fel. record. Alexandri Papæ VI. etiam prædecessoris nostri, super via Alexandrina emanatarum, quas cum omnibus illarum inhibitionibus, decretis, clausulis, & mandatis, approbamus, & innovamus, ac ad quæcumque Urbis & prædiorum loca ad hunc effectum extendimus, & ampliamus. Earumdem tamen Basilicarum Ecclesiarum, & aliorum quorumcumque etiam piorum locorum, non solum indemnitati, sed utilitati providere volentes, prout per præsentes providemus: & ut dicti domini, vel alii ad ædificandum facilius, & libentius inducantur, volumus, & decernimus, quod si census, vel responsio, & pensio annua erit in emphyteusim perpetuam alicujus familiæ, quod tali casu liceat illis de familia tantumdem censum, sive similem responsionem in aliam domum, sive domos, aut possessionem, aut quæcumque alia bona stabilia ad dictum censum, vel responsionem convenientia, transferre, etiam permutare, aucta tamen decima parte. Quod etiam volumus, & decernimus de domibus, & locis, tam intra, quam extra ipsam Urbem infra milliaria prædicta hujusmodi consistentibus, & ceteris bonis dictarum Basilicarum, Ecclesiarum, & aliorum etiam piorum locorum, diversis inquilinis pro annua responsione, vel aliter, etiam ad plures annos quibusvis locatariis locari, seu ad plures vitas, aut cum facultate denominandi unam vel plures personas, concedere solitis, seu concessis, aut in futurum concedendis, quo possint in illis ædificare, seu illa quoquo modo ampliare volentes, dare, & consignare dictis dominis, & proprietariis alias domos, seu possessiones, vel quæcumque alia bona stabilia tantumdem, diversis inquilinis pro annua pensione, cum augmento tamen decimæ, seu majoris partis, arbitrio Camerarii, & Magistrorum stratarum hujusmodi, quod honestum visum fuerit, ac alias, seu illarum, & illorum pretia cum dicto augmento, juxta formam, & tenorem dictarum literarum Alexandri, & pecunias inde provenientes in alias possessiones, & bona, vel necessitates ipsarum Ecclesiarum, prout in dictis literis latius continetur, convertere. Quod si quis id efficere recusabit, possint Camerarius, & Magistri præfati juxta facultates in d. literis Sixti, & Alexandri concessas, cogere quæcumque capitula, Conventus, hospitalia, & alia quævis etiam pia loca ad faciendum dictam permutationem cum augmento dictę decimę partis.

§.5. Etsi inter duos, aut plures ædificare

Præventionem permittit inter ædificare volentes.

care volentes, lis, aut controversia oriri contingat, volumus, & decernimus, quod præventio habeat locum, quod qui primus negocium incœperit, & dictos dominos proprietarios primus interpellaverit, ille sit potior, nec ab aliquo postea molestari, vel quoquo modo impediri possit, & valeat, quinimmo ex tunc sit illi jus quęsitum. Et tamen ad tollendum scandala, seu controversias, quę exinde oriri contingeret, ne quis postea dolose, & fraudulenter ob proterviam aliquorum, & invidiam, seu ipsorum commodum plerumque fieri posset, etiam si plus offerret, & aliis, ut præmittitur, esset impedimentum, volumus, & decernimus, quod permutatio hujusmodi cum augmento decimę partis, & ultra, prout arbitratum fuerit, ut prefertur, censeatur, & sit in evidentem utilitatem. Et ne ob hujusmodi interpellationem domini, & proprietarii predicti, aliqua damna, seu incommoda patiantur, quod liceat ipsis easdem suas domos, loca, & bona retinere, donec sit illis cum effectu assignata dicta recompensa cum augmento hujusmodi.

Habitare non relevat, post requisitionem volentium ædificare.

§. 6. Et quoniam, sicut accepimus, nonnulli ad habitandum domos, quibus illarum vicinos, pro ornatu, & ampliatiore prædictis indigere conspiciunt, de novo se conferunt, vel illas instaurari, aut refici faciunt, ut quod eis directo non licet, hac saltem via obliqua dictæ Urbis decori & utilitati obvient, illa augere desiderantes ad domos ipsas longe plus justo pretio emendum necessitate compellant, auctoritate & tenore præmissis declaramus, omnes, & singulos, qui postquam pro parte dictorum Magistrorum super domibus eorum per eos tunc non habitatis pro commoditate in illis, & apud illas ædificare volentium, ut præfertur, vendendis requisiti fuerint, domos vendendas hujusmodi de novo habitare, aut instaurari, vel refici, non tamen a fundamentis facere incœperint, ad illas vendendum juxta dictarum Sixti Prædecessoris posteriorum literarum tenorem, perinde ac si ad eas de novo habitandum se non contulissent, illasve instaurari, aut refici facere non incœpissent, per Camerarium, & Magistros præfatos cogi, & compelli posse, atque debere, tam in pręteritis quam in futuris.

Extendit Bullam Sixti IV etiam extra Urbem.

§. 7. Ac volumus ea omnia, quæ per Sixtum Prædecessorum præfatum super venditionibus, & divisionibus domorum, arearum, sive platearum intra Urbem consistentium in favorem personarum de novo ædificare, aut constructa ædificia, & prædia ampliare volentium ab invitis dominis, seu etiam eorum nomine faciendis, provide sunt disposita, etiam extra Vrbem in locis ultra prædicta milliaria non distantibus, in quibus ab aliquot citra annis multa, & speciosa viridaria, vineæ, & alia non minus pulchra, quam usui humano utilia, & necessaria, secessus, & ædificia surgere incœperunt, vim sibi vendicare, & effectum sortiri debere, ubi & quotiens eisdem Camerario, & Magistris videbitur utilitati, vel ornatui publico expedire.

Clausulæ derogatoriæ.

§. 8. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusvis facultatum, & licentiarum testandi, & alias disponendi inter vivos, vel in ultima voluntate, de bonis & rebus, per Ecclesias, & alia Ecclesiastica, & pia loca, illorumve fructus, reditus, & proventus, pro tempore acquisitos, personis Ecclesiasticis, sæcularibus, & regularibus, per Sedem Apostolicam quomodolibet concessarum, revocationibus, reductionibus, modificationibus, suspensionibus, & aliis contrariis constitutionibus, etiam per viam perpetuæ constitutionis, ex quibusvis etiam in fidei, ac Terræ sanctæ contra infideles, & Fabricæ dictę Basilicę subsidium, aut aliis quantumlibet, maximis, & urgentissimis, ac necessariis causis, etiam motu & scientia, ac potestatis plenitudine similibus, & de dictorum Cardinalium consilio, etiam concistorialiter habito, & cum aliis &c.

Nulli ergo &c.

D. P. An. 4 die 2. Nov.

Datum Romæ, apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sextodecimo, iv. Nonas Nov. Pont. nostri Anno 4.

Sequitur extensio dictæ Bullæ.

LEO PAPA X.

Motu proprio, &c.

Hæ literæ sunt quæ his supra habentur.

§. 1. CUm sicut accepimus non obstante quod juxta formam literarum super liberatione domorum & aliorum quorumcumque locorum, rerum, bonorum, etiam sub proprietate alicujus Ecclesiæ, aut piorum locorum existentium, soluta seu aucta decima parte a nobis emanatarum; tam per Camerarium nostrum, & Magistros stratarum, quam etiam alios per nos deputatos, super liberatione censuum, canonum, sive responsionum super eisdem domibus, locis & bonis consistentium pronunciari, seu declarari contingat, tamen patroni domorum, aut proprietarii dictarum Ecclesiarum, & piorum locorum, a dictis pronunciis, & sententiis appellare, & appellationis hujusmodi causas in infinitum protrahere non verentur, contra mentem nostram.

Appellatio non datur, a sententiis Magist. Viarum. Immo servatur dari appellationem ad Clericum Præsidentem Viarum.

§. 2. Nos igitur attendentes, quod propter præmissa cives, & curiales, & alii, constructionibus, & ampliationibus ædificiorum, quæ non solum ad commodum privatum, sed etiam publicum, & maximum ornamentum Almæ Urbis nostræ cedunt, penitus retrahuntur, ac super his opportune providere volentes, motu simili, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuo statuimus, & ordinamus, quod prætendentes se ex hujusmodi sententiis indebite gravari, non debeant sub pœna mille ducatorum auri, Cameræ nostræ Apostolicæ, ipso facto, sine aliqua declaratione applicandorum, & damnorum, ac interesse per partem

partem ob inobservantiam literarum prædictarum quovis modo supportandorum, ab ipsis sententiis, & ordinationibus appellare, querelare, seu aliquo modo conqueri. Sed possint ad Cam. Apost. habere recursum, & querelam super præmisso augmento, & Præsid. dictæ Cameræ de eo cognoscere. Et partes fecisse debeant, quod cognoscatur, & terminetur infra quindecim dies a die latæ sententiæ hujusmodi, quæ in ipsa Camera infra tres dies porrigi debeat, quibus elapsis, si non fuerit aliquid determinatum, sententiam, de qua porrecta fuerat querela, etiam pro dicto augmento decimæ partis, prout declaratum fuerit, executioni debitæ, omni exceptione remota, demandent. Si vero fuerit in aliquo reformata, reformationi hujusmodi, omni appellatione remota, stari, & exequi debeat, omni sublata appellatione, vel exceptione.

Extensio dictæ Bullæ ad vineas & viridaria.

§ 3. Et quia etiam intelleximus in dubium revocari, an literæ nostræ prædictæ ad vineas, & viridaria se extendant: ea propter ad omne dubium tollendum literas prædictas, etiam ad vineas, viridaria, & alia prædicta, tam in Urbe, quam extra, & in locis in dictis literis comprehensis existentia extendi debere decernimus, & declaramus; Decernentes irritum, & inane, quicquid contra præmissa, scienter, vel ignoranter attentatum fuerit, aut in futurum attentari contigerit.

Executorum deputatio.

§.4. Mandantes eidem Camerario, & Cameræ Apost. ac Legatis, respective, ut omnia in dictis literis, ac præsentibus contenta, omnino & effectualiter observari faciant.

Clausulæ derogatoriæ.

§.5. Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, stylo Palatii, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Fides transumptorum.

§.6. Volumus autem, quod literarum Apostolicarum prædictarum, ac præsentium transumptis manu unius Clerici, & Notarii Cameræ subscriptis, quemadmodum prædictis ubique fides adhibeatur.

D. A. An.6. die 10. Jan.

Datum Romæ apud S. Petrum, die decima Januarii, millesimo quingentesimo decimonono, Pontificatus nostri Anno sexto.

XXI.

Damnatio Pragmaticę Sanctionis in Regno Franciæ editæ, in detrimentum Sedis Apostolicæ; Et concordia cum Ludovico Rege, circa provisiones Beneficiorum Ecclesiasticorum.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Procemium.

Pastor æternus gregem suum, usque ad consummationem sæculi numquam deserturus, ita Apostolo teste, obedientiam dilexit, ut pro expiando primi parentis inobedientię peccato se ipsum humiliaverit, factus obediens usque ad mortem, migraturus vero ex mundo ad Patrem in soliditate petræ, Petrum ejusque Successores Vicarios suos instituit, quibus ex libri Regum testimonio ita obedire necesse est, ut qui non obedierit morte moriatur, & ut alibi legitur, in Ecclesia esse non potest, qui Romani Pontificis Cathedram deserit, quoniam Augustino, Gregorioque auctoribus, sola obedientia est mater, custosque omnium virtutum, sola fidei meritum possidens, sine qua quisque infidelis convincitur, etiam si fidelis esse videatur. Itaque nos eodem Petro docente soliciti esse debemus, ut quæ a Rom. Pont. Prædecessoribus nostris, præsertim in sacris Conciliis pro obedientiæ hujusmodi, auctoritatis, libertatisque Ecclesiasticæ, & Sedis Apostolicæ defensione mature, & ex legitimis causis inchoata sunt, nostris studio, cura, & diligentia debite absolvantur, & ad optatum finem perducantur, simplicium quoque animę (quarum etiam rationem Deo reddituri sumus) a dolis, & laqueis tenebrarum principis liberentur.

Julius II. indixit Concilium Lateranense, ut sup.

§.1. Sane fel. rec. Julius Papa Secundus prædecessor noster post indictum ex legitimis tunc expressis causis de venerabilium fratrum suorum Sanctæ Romanæ Ecclesię Cardinalium, de quorum numero tunc eramus, consilio, & assensu sacrum Lateranense Concilium, provide considerans cum eodem sacro Lateranen. Concilio Bituricen. Regni Francię corruptelam, quam illi Pragmaticam Sanctionem vocant, cum maximo animarum periculo, & scandalo, ac dignitatis Sedis Apostolicæ detrimento, & vilipendio retroactis temporibus viguisse, & adhuc vigere, ejusdem Pragmaticæ Sanctionis negotium, eodem approbante Concilio discutiendum, certis tunc nominatim deputatis Cardinalibus, & Prælatis certæ congregationis commisit.

Monuitque & citavit Gallos super revocatione Pragmaticæ.

§.2. Et quamquam sanctio præfata ex multis nullitati notoriæ subiaceret, schismaque manifestum foveret, & contineret, & propterea citatione aliqua minime præcedente per se irrita, nulla, & invalida declarari potuisset, ex abundanti tamen cautela idem Julius Prædecessor Gallicos Prelatos, Capitula Ecclesiarum, & Monasteriorum, parlamenta, & laicos illis faventes, & dicta sanctione utentes, omnesque & singulos alios in præmissis sua communiter, vel divisim interesse putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus tunc non pateret accessus, in Mediolan. Asten. & Papien. Ecclesiarum valvis affigendum monuit, & citavit, infra tunc expressum terminum coram eo, & dicto Concilio comparerent, causasque dicerent, quibus sanctio præfata, illiusque corruptela, & abusio in concernentibus auctoritatem Romanæ Ecclesiæ, & sacrorum canonum, ac Ecclesiasticæ libertatis violationem nulla, & invalida declarari non deberet.

§.3. Cum dicto Julio Prædecessore in huma-

Hic Pontifex (Julio interim defuncto) monitionis terminũ prorogavit.

humanis agente diversis impedimentis causantibus citatio exequi, & reproduci, ac negotium abrogationis hujusmodi plene discuti, ut intentio ipsius Julii Prędecessoris fuerat, non potuisset, sed eodem Julio Prædecessore rebus humanis exempto, citatio ipsa legitime executa, & per Procuratorem fiscalem sacri Concilii promotorem reproducta, ipsorumque citatorum non comparentium contumacia accusata, & ad ulteriora procedi petitum fuisset, nos divina favente clementia ad summi Apostolatus apicem assumpti, omnibus rite pensatis, petitioni prædictæ ex certis causis nullum tunc responsum dedimus, ac deinde cum per dictos monitos, & citatos diversa impedimenta allegarentur, quare in termino eis, ut præfertur, præfixo comparere non potuissent, ut omnis justæ excusationis, & querelæ occasio eis auferretur, terminum citationis, & monitionis hujusmodi præfixum eodem sacro approbante Concilio ad alium tunc expressum terminum jam diu effluxum in diversis Sessionibus pluries prorogavimus.

Quo elapso ad abrogationem d. pragmaticæ devenire censuit.

§.4. Cum autem moniti & citati prædicti sublatis jam omnibus impedimentis, effluxisque omnibus terminis coram nobis, & dicto Concilio non comparuerint, nec comparere curaverint ad allegandum causam, quare sanctio prædicta nulla declarari non debeat, ita ut excusationi ultra locus non sit, possintque merito contumaces reputari, prout eos exigente justitia reputamus. Nos mature attendentes pragmaticam sanctionem, vel potius ut dictum est corruptelam schismatis tempore a non habentibus potestatem editam, reliquæ Christianæ Reipublicæ Ecclesiæque sanctæ Dei, nullatenus conformem, & a clar. mem. Ludovico XI. Francorum Rege Christianissimo revocatam, cassatam, atque abolitam, auctoritatem, libertatem, ac dignitatem dictæ Sedis violare, ac diminuere, facultatemque Rom. Pont. pro tempore existentis, de Sanctę Romanę Ecclesiæ Card. pro universali Ecclesia assidue laborantium, virorumque Doctorum personis quibus abundat Curia, & quorum Consiliis Sedis Apostolicæ, & Rom. Pont. atque universalis Ecclesiæ auctoritas, & potestas conservantur, negotiaque diriguntur, & in prospero statu confoventur, Ecclesiis & Monasteriis, eisdemque personis de reliquis beneficiis Ecclesiasticis juxta eorum statu exigentiam providendi penitus auferre. Prælatis vero Ecclesiasticis illarum partium, causam præbere; ut ipsi nervum Ecclesiasticę disciplinę, & obedientię sanctum frangant, & violent, ac contra nos, & Sedem prædictam eorum matrem cornua erigant, & eis ad præmissa audendum viam aperire, ipsamque notoriæ nullitati subjacere, nulloque nisi alicujus temporis, seu potius tolerantiæ cujusdam adminiculo fulciri, etsi Rom. Pont. Prædecessores nostri prefati, prout ipsi suo tempore summopere optare demonstrarunt, corruptelam, & abusionem hujusmodi, vel malignitate temporum, vel alias illi providere, & in totum occurrere non valentes, suis temporibus tolerasse visi fuerunt, considerantes tamen ab ipsius Bituricen. sanctionis editione, vix annos septuaginta fluxisse, nullumque infra hoc temporis spatium præter hoc Lateranen. Concilium legitime fuisse celebratum, quo cum disponente Domino constituti simus, ab ejusdem improbæ sanctionis extirpatione, totali annullatione, sine nostra, & tantorum Patrum in præsenti Concilio congregatorum nota, ac nostræ & dictorum illa utentium animarum periculo abstinere, seu desistere non posse, Augustino teste, judicamus, atque censemus.

Leo I. revocavit acta contra fidem in 2. Ephesina Synodo.

§.5. Et sicut piæ memoriæ Leo Papa I. Prædecessor noster, cujus in hoc libenter quoad possumus vestigia imitamur, ea quę in secunda Ephesina Synodo temere contra justitiam & Catholicam fidem gesta fuerunt, postmodum in Chalcedonen. Concilio mandavit, ac fecit, pro dictæ fidei firmitate revocari; ita & nos a tam nefariæ sanctionis, & contentorum in ea revocatione, retrahi aut desistere salva conscientia, ac nostro, & ipsius Ecclesiæ honore non posse, aut debere censemus.

Ideo hic Pontifex jure revocat d. pragmaticam quævis confirmatam in conciliabulo Basileen.

§. 6. Nec illud nos movere debet, quod sanctio ipsa & in ea contenta, in Basileen. Concilio edita & ipso Concilio instante a Bituricen. Congregatione recepta & acceptata fuerunt, cum ea omnia post translationem ejusdem Basileen. Concilii per rec. mem. Eugenium Papam IV. etiam prędecessorem nostrum factam, a Basileen. Conciliabulo, seu potius conventicula, quę præsertim post hujusmodi translationem, Concilium amplius appellari non merebatur, facta extiterint, ac propterea nullum robur habere potuerint, cum etiam solum Rom. Pont. pro tempore existen. tamquam auctoritatem super omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac dissolvendorum, plenum jus & potestatem habere, ne dum ex sacræ Scripturæ testimonio, dictis Sanctorum Patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, sacrorumque canonum decretis, sed propria etiam eorumdem Conciliorum Confessione manifeste constet, quorum aliqua referre placuit, reliqua vero utpote notoria silentio præterire. In Alexandrina enim Synodo Athanasio ibidem existente, Felici Romano Pontif. ab eadem Synodo scriptum fuisse legimus, Nicænam Synodum statuisse non debere absque Roman. Pont. auctoritate Concilia celebrari. Neque nos latet etiam eumdem Leonem Pontif. Ephesinam secundam Synodum ad Chalcedonen. statuisse. Martinum etiam Papam V. præsidentibus suis in Concilio Senen. potestatem transferendi Concilium nulla consensus ipsius Concilii mentione habita dedisse: Ephesinam quoque primam Synodum Cœlestino ac Chalcedonen. eidem Leoni Sextam, Agathoni Septimam, Hadriano Octavam, Nicolao Octavam etiam Constantinopolitan. Synodum Hadriano Roman. Pontif. Prædecessori-

foribus nostris maximam reverentiam exhibuisse, eorumdemque Pontif. institutionibus, & mandatis in sacris Conciliis per eos editis & factis reverenter, & humiliter obtemperasse. Unde Damasus Papa, & ceteri Episcopi Romæ congregati scribentes de Concilio Ariminen. Episcopis in Illyrico constitutis præjudicium aliquod per numerum Episcoporum Arimini congregatorum fieri non potuisse testantur, quandoquidem constet Roman. Pontif, cujus ante omnia dicebat spectari decretum, talibus non præbuisse consensum, eumdemque Leonem Pontificem universis Siciliæ Episcopis scribentem idem voluisse apparet, consueveruntque antiquorum Conciliorum Patres pro eorum, quæ in suis Conciliis gesta fuerunt, corroboratione, a Rom. Pontif. subscriptionem, approbationemque humiliter petere, obtinere, prout ex Nicæna, & Ephesina, ac Chalcedonen. hujusmodi, & Sexta Constantinopolitana, & Septima eadem Nicæna, ac Romana sub Symmacho Synodis habitis, earumque gestis, necnon in Aimari libro de Synodis manifeste colligitur, quod etiam novissime Canstantien. Patres fecisse constat. Quam laudabilem consuetudinem si Bituricen. & Basileen. secuti fuissent, hujusmodi molestia proculdubio careremus.

Eamque nullam esse decernit, & damnat.

§. 7. Cupientes quoque hujusmodi negotium ad debitum finem perduci, ac tam vigore citationum hactenus a nobis, & præfato Julio Prædecessore ex abundanti emanatarum, quam aliorum præmissorum, quę ita notoria sunt, ut nulla valeant excusatione, aut tergiversatione celari, etiam ex nostro Pastorali officio procedentes, omnesque, & singulos tam juris, quam facti defectus, si qui forsan in præmissis intervenerint, supplentes, ex certa nostra scientia, & de Apostolicæ potestatis plenitudine (eodem sacro approbante Concilio) tenore præsentium præfatam Pragmaticam Sanctionem, seu corruptelam, ejusque approbationem quomodolibet emanatam, omniaque & singula decreta, capitula, statuta, constitutiones, sive ordinationes in eadem quomodolibet contentas, seu etiam insertas, ac ab aliis prius editas, necnon consuetudines, stylum, usum, sive potius abusum ex ea in hanc usque diem quomodolibet emanatos, seu observatos, nullius roboris, vel momenti fuisse, & esse decernimus, & declaramus. Necnon ad abundantiorem cautelam eamdem Bituricen. sanctionem, sive corruptelam, ejusque approbationem tacitam, vel expressam, ut prefertur, & in ea contenta omnia, & singula etiam inserta quæcumque revocamus, cassamus, abrogamus, irritamus, annullamus, ac damnamus, & pro infectis, revocatis, cassatis, abrogatis, irritatis, annullatis, & damnatis haberi volumus, decernimus, & declaramus.

Bonif. VIII. in Extrav. 1. de Major. & Obedien. ac Clem. V. in Extravag. 2. de Privilegiis confirmat & innovat.

§. 8. Et cum de necessitate salutis existat omnes Christi fideles Romano Pontifici subesse, prout divinæ Scripturæ, & Sanctorum Patrum testimonio edocemur, ac constitutione fel. me. Bonifacii Papæ VIII. similiter Prædecessoris nostri, quæ incipit, unam sanctam, declaratur, pro eorumdem fidelium animarum salute, ac Rom. Pontif. & hujus sanctę Sedis suprema auctoritate, & Ecclesiæ sponsæ suæ unitate, & potestate Constitutionem ipsam sacro præsenti Concilio approbante innovamus, & approbamus, sine tamen præjudicio declarationis sanctæ mem. Clementis Papę V. quæ incipit, Meruit.

Usum d. pragmaticæ hic idem Pontifex omnibus prohibet.

§. 9. Inhibentes in virtute sanctæ obedientię, & sub pœnis, & censuris infra dicendis, omnibus, & singulis Christi fidelibus tam laicis quam clericis, sæcularibus, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium Regularibus, & aliis quibuscumque personis, cujuscumque status, gradus, & conditionis existant, etiam S. R. E. Cardinalibus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & quibusvis aliis, Ecclesiastica, vel mundana, vel quavis alia dignitate fulgentibus, omnibusque aliis, & singulis Prælatis, Clericis, Capitulis, & Conventibus sæcularibus, & Ordinum prædictorum Regularibus etiam Monasteriorum Abbatibus, Prioribus, Ducibus, Comitibus, Principibus, Baronibus, Parlamentis, Officialibus etiam Regiis, Judicibus, Advocatis, Notariis, Tabellionibus Ecclesiasticis, vel sæcularibus, & quibusvis aliis personis Ecclesiasticis, Regularibus, & sæcularibus, ut præfertur, quacumque dignitate fulgentibus in præfato Regno Franciæ, Delphinatus, & ubicumque prædicta pragmatica, directe, vel indirecte, tacite, vel expresse, vigeret quomodolibet, existentibus, vel pro tempore futuris, ne de cetero præfata pragmatica sanctione, seu potius corruptela, quomodolibet, vel quavis causa, tacite, vel expresse, directe, vel indirecte, aut quovis alio quæsito colore, vel ingenio in quibuscumque actibus judicialibus, vel extrajudicialibus uti, seu etiam eam allegare, vel secundum eam judicare, aut quosvis actus judiciales, vel extrajudiciales secundum dictæ pragmaticæ tenorem, vel capitula in ea contenta per se, vel alium, seu alios nullatenus facere præsumant, aut per alios fieri permittant, seu mandent, nec præfatam pragmaticam sanctionem, aut in ea contenta capitula, seu decreta ulterius in domibus suis, aut aliis locis publicis, vel privatis teneant, quinimmo illam ex quibusvis Archiviis etiam Regiis, seu Capitularibus, & locis prædictis infra sex menses a data præsentium computandos deleant, seu deleri faciant, sub majoris excommunicationis latæ sententiæ, necnon quoad Ecclesiasticas, & Regulares personas prædictas omnium etiam Patriarchalium, Metropolitan. & aliarum Cathedralium Ecclesiarum, Monasteriorum quoque, & Prioratuum etiam Conventualium, & quorumcumque dignitatum, aut beneficiorum Ecclesiasticorum Sæcularium, & quorumvis Ordinum Regularium, privationis, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda: quo

vero

vero ad Sæculares præfatæ excommunicationis, necnon amissionis quorumcumque feudorum tam a Romana quam alia Ecclesia ex quavis causa obtentorum, ac etiam inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, inhabilitatisque ad omnes, & singulos actus legitimos quomodolibet faciendos, infamesque ac criminis læsæ Majestatis in jure expressis pœnis eo ipso, & absque ulteriori declaratione per omnes, & singulos supradictos, si, quod absit, contrafecerint, incurrendis, a quibus vigore cujuscumque facultatis, aut clausularum etiam in confessionalibus quibusvis personis sub quibusvis verborum formis concessis contentarum, nisi a Rom. Pont. canonice intrante, vel alio ab eo ad id in specie facultatem habente, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant.

Contrariis derogat.

§. 10. Non obstantibus præmissis, necnon constitutionibus, & ordinationibus, decretis, ac statutis Apostolica, seu quacumque alia etiam Conciliari auctoritate quomodolibet, etiam ex certa scientia, & Apostolicæ potestatis plenitudine editis, & emanatis, & sæpius innovatis, repetitis, confirmatis, & approbatis, quibus, illorum omnium, & singulorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, ad effectum præmissorum pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, scientia, potestate, & tenore præmissis, specialiter, & expresse derogamus, contrariis quibuscumque, aut si Communitatibus, Universitatibus, & personis singulis supranominatis, etiam Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Marchionibus, & Ducibus præfatis, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut propterea privari, & inhabiles reddi non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem, & quibuscumque privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis, generalibus, vel specialibus quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectum earumdem impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

D. P. An. 4. die 19. Dec.

Datum Romæ in publica Sessione, in Lateranen. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo sextodecimo, 14. Kalen. Januarii, Pont. nostri Anno IV.

Concordia super Provisionibus Beneficiorum Ecclesiasticorum.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.
Sacro approbante Concilio.

Unitas S. R. Ecclesiæ præservari debet.

Primitiva illa Ecclesia in angulari petra a Salvatore nostro Jesu Christo fundata, Apostolorum præconiis elata, Martyrumque sanguine consecrata, & aucta, ubi primum juvante Domino, per Orbem terrarum lacertos movere incœpit, provide attendens, quantum oneris humeris impositum haberet, quot oves pascere, quot custodire, ad quot etiam remotissima loca oculos intendere oporteret, divino quodam consilio parochias instituit, diœceses distinxit, Episcopos creavit, & Metropolitanos præfecit, ut tamquam membra capiti obsequentia, cuncta secundum ejus voluntatem salubriter in Domino gubernarent, & tamquam rivuli a perenni fonte, Romana videlicet Ecclesia, derivantes, ne angulum quidem Dominici agri irrigatum dimitterent. Unde sicut alii Romani Pontifices Prædecessores nostri suo tempore omni studio curarunt, ut d. Ecclesia uniretur, & in sancta unione sine ruga, & macula conservaretur, & omnes vepres ab eadem Ecclesia abolerentur, cui proprium est divina opitulante gratia virtutes colere, & vitia radicitus extirpare, & ita nos tempore nostro, & præsenti durante Concilio ea facere, & curare debemus, quæ unioni, & conservationi ejusdem Ecclesiæ conducere videntur. Ea propter omnes spinas, quæ unionem hujusmodi pullulare non sinunt, tollere prorsus, & extirpare, ac virtutes in vinea Domini inserere satagimus.

Cujus gratia concordia cũ Regibus Franciæ tractata fuit, pro abrogatione Pragmaticæ ibi vigentis.

§. 1. Sane inter arcana mentis nostræ revolventes, quot tractatus inter piæ memoriæ Pium II. Sixtum IV. Innocentium VIII. Alexandrum VI. & Julium II. Romanos Pontifices Prædecessores nostros, & claræ memoriæ Reges Franciæ Christianissimos super abrogatione certæ constitutionis in d. Regno Franciæ vigentis, quæ Pragmatica vocatur, habiti fuerunt.

Ludovic IX. illam abrogavit, tempore Pii II. sed non fuit observata hæc abrogatio.

§. 2. Et licet Pius II. præfatus, Nunciis ad claræ memoriæ Ludovicum IX. Franciæ Regem destinatis, tantis eidem persuaserit rationibus, ut Rex ipse pragmaticam sanctionem hujusmodi, tamquam in seditione, & schismatis tempore natam, suis patentibus literis abrogaverit. Tamen hujusmodi abrogatio, nec etiam literæ Apostolicæ præfati Sixti super concordata cum Oratoribus præfati Regis Ludovici ad præfatum Sixtum Prædecessorem destinatis habita expeditæ, per Prælatos, & personas Ecclesiasticas d. Regni receptæ fuerunt, nec ipsi Prælati, & Personæ Ecclesiasticę illis parere, nec monitis Innoc. & Jul. præd. aures præbere, sed eidem Pragmaticę Constitutioni inherere voluerunt.

§. 3. Unde præfatus Julius Prædecessor

Julius ideo II Conc. Later. indixit, ibique de hujus pragmaticæ abrogatione agi jussit.

in pręsenti Concilio Lateranensi universalem Ecclesiam repręsentante per eum legitime indicto, abrogationis pragmaticę sanctionis hujusmodi negotium, & illius discussionem venerabilium fratrum suorum Cardinalium, de quorum numero tunc eramus, & aliorum Pręlatorum Congregationibus, relationemque discussorum sibi, & eidem Concilio faciendam commisit, Gallicosque Prælatos, Capitula Ecclesiarum, Monasteriorum Conventus, ac Parlamenta, & laicos illis faventes, cujuscumque dignitatis, etiam si Regalis, existerent, sanctione prędicta utentes, seu illam approbantes, omnesque & singulos alios sua communiter, vel divisim interesse putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus non pateret accessus, in certis Ecclesiis tunc expressis affigendum moneri, & citari infra certum competentem terminum pręfigendum ad comparendum coram eo in Concilio pręfato, causasque dicendum, quare sanctio pręfata in concernentibus auctoritatem, dignitatem, & unitatem Ecclesię Romanę, & Apostolicę Sedis, sacrorumque canonum, & Ecclesiasticę libertatis violationem, nulla, & invalida declarari, decerni, & abrogari non deberet.

Eo defuncto hic Pontifex ad ulteriora processit, ut in Constitut. præced.

§.4. Et cum super iis, in forma juris in pręfato Concilio Lateranensi procederetur, dictusque Julius Prędecessor, (sicut Domino placuit) rebus suisset humanis exemptus, nosque divina favente clementia ad summi Apostolatus apicem assumpti fuissemus, & contra Prelatos, Capitula, Conventus, & personas hujusmodi ad nonnullos actus processissemus.

Sed Franciscus Rex personaliter cum hoc Pontifice hæc tractavit.

§. 5. Tandem considerantes pacem esse vinculum caritatis, & spiritualem virtutem, qua salvamur, dicente Domino, Qui biberit aquam, quam ego dabo ei bibere, non sitiet in ęternum: & quod in pace consistat salus universorum, Cassiodoro testante, omni quippe Regno desiderabilis debet esse tranquillitas, in qua, & populi proficiunt, & utilitas gentium custoditur, matura deliberatione cognovimus, non per Nuncios, aut Legatos nostros, sed in pręstatione obedientię filialis, quam carissimus in Christo filius noster Franciscus Francorum Rex Christianissimus personaliter nobis pręstitit, hęc cum Majestate sua coram discutere, eumque paternis hortari monitis, ad laudem Dei, & sui honorem prompto animo libens, ac volens dictę pragmaticę sanctioni abrenunciare, & secundum canones, & constitutiones S. R. E. quemadmodum ceteri Christiani vivere, mandatis Apostolicis, & provisionibus, quę a Sede Apostolica pro tempore emanarent, parere, & obedire vellet.

Constitutiones hic enunciatæ, inter eos initæ fuerunt.

§.6. Et cum ex electionibus, quę in Ecclesiis Cathedralibus, & Metropolitanis, ac Monasteriis dicti Regni multis annis citra fiebant, grandia animarum pericula provenirent, cum pleręque per abusum sęcularis potestatis, nonnullę vero precedentibus illicitis & simoniacis pactionibus, alię particulari amore, & sanguinis affectione, & non sine periurii reatu fierent, cum electores ipsi, etiam si ante electionem per eos faciendam magis idoneum, & non eum, quem promissione, aut datione alicujus rei temporalis, seu prece vel precibus per se, vel per alium interpositis electionem procurare didicissent, eligere sponte jurarent, juramentum hujusmodi non servarent, sed contra proprium hujusmodi juramentum, in animę suę prejudicium, venirent, ut nobis notorie constat ex crebris absolutionibus & rehabilitationibus a nobis, & Predecessoribus nostris petitis, & obtentis, idem Franciscus Rex nostris paternis monitis tamquam verus obedientię filius parere volens, tam pro bono obedientię in qua magnum meritum vere consistit, quam pro communi, & publica Regni sui utilitate, in locum dictę Pragmaticę sanctionis, ac singulorum Capitulorum in ea contentorum, Constitutiones infrascriptas invicem tractatas, & cum fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus diligenter examinatas, & de eorum consilio cum præfato Rege concordatas per dilectum filium Rogerium Earnæ Reg. Advocatum, Oratorem suum, ad hoc ab eodem Francisco Rege ad nos destinatum, habentem ad hoc speciale & sufficiens mandatum acceptavit; De eorumdem fratrum consilio, & unanimi consensu, ex certa nostra scientia, & potestatis plenitudine statuimus, & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus loco dictæ Pragmaticæ, Constitutionis, ac omnium, & singulorum Capitulorum in ea contentorum, in dicto Regno, Delphinatu, Comitatu Dien, ac Valentinen. infrascriptæ observentur Constitutiones videlicet.

De Electionibus ad Cathedrales & Metropolitanas Ecclesias.

§.7. Quod Cathedralibus, & Metropolitanis Ecclesiis in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis nunc & pro tempore etiamsi per cessionem in manibus nostris, & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium sponte factam vacantibus, illarum Capitula, & Canonici ad electionem seu postulationem inibi futuri Prælati procedere non possint, sed illarum occurente hujusmodi vacatione, Rex Franciæ pro tempore existens unum gravem Magistrum, seu Licentiatum in Theologia, aut in utroque, seu in altero jurium Doctorem, aut Licentiatum in Universitate famosa, & cum rigore examinis; & in vigesimo septimo suæ ætatis anno ad minus constitutum, & alias idoneum, infra sex menses a die vacationis Ecclesiarum earumdem computandos, nobis, & successoribus nostris Romanis Pontificibus, seu Sedi prædictæ nominare, & de persona per Regem hujusmodi nominata, per nos & successores nostros, seu Sedem prædictam provideri: & si contingeret præfatum Regem personam taliter non qualificatam ad dictas Ecclesias sic vacantes nominare, per nos, & successores, seu Sedem hujusmodi de persona sic nominata eisdem Ecclesiis minime provideri debeat, sed teneatur idem Rex infra tres alios menses a die recusationis personæ nominatæ

tæ non qualificatæ, solicitatori nominationem non qualificatam prosequenti consistorialiter factę intimandæ, computandos, alium supradicto modo qualificatum nominare, alioquin ut dispendiosę Ecclesiarum hujusmodi vacationi celeriter consulatur, Ecclesiæ tunc sic vacanti per nos & successores nostros, seu Sedem hujusmodi de persona, ut præfertur, qualificata;

Et ad Ecclesias vacantes per obitum apud Sedem Apost.

§.8. Necnon Ecclesiis per obitum apud Sedem prædictam vacantibus, semper, nulla dicti Regis pręcedente nominatione, libere provideri possit, decernentes electiones contra pręmissa attentatas, ac provisiones per nos, & successores nostros, seu Sedem hujusmodi factas, nullas & invalidas existere.

Electionibusque consanguineorum Regis, aut sublimium personarum aut Mendicantiū Reformatorum.

§.9. Consanguineis tamen præfati Regis, ac personis sublimibus ex causa rationabili & legitima, in nominatione & Apostolicis literis exprimenda, necnon Religiosis mendicantibus reformatis, eminentis scientię, & excellentis doctrinæ, qui juxta sui Ordinis regularia instituta ad gradus hujusmodi assumi non possint, sub prohibitione pręmissa minime comprehensis, sed de eorum personis dictis Ecclesiis pro tempore vacantibus, ad dicti Regis nominationem, per nos & successores nostros, seu Sedem hujusmodi libere provideri possit.

Monasteriisque & Beneficiis electivis.

§.10. Monasteriis vero, & Prioratibus Conventualibus & vere electivis, videlicet in quorum electionibus forma Capituli, Quia propter, servari & confirmationes electionum hujusmodi solemniter peti consueverunt, in Regno, Delphinatu, & Comitatu hujusmodi nunc pro tempore etiam per similem cessionem vacantibus, illorum Conventus ad electionem, seu postulationem Abbatis, seu prioris procedere non possint, sed idem Rex illorum occurrente hujusmodi vacatione, Religiosum ejusdem Ordinis in ętate viginti trium annorum ad minus constitutum infra simile tempus sex mensium a die vacationis Monasteriorum, & Prioratuum hujusmodi computandorum, nobis, & successoribus nostris, aut Sedi hujusmodi nominare, & de persona per Regem hujusmodi Monasterio vacanti nominata, per nos & successores nostros, seu Sedem hujusmodi provideri, Prioratus vero personę ad illum per eumdem Regem nominatę conferri debeat. Si vero idem Rex presbyterum sęcularem, vel Religiosum alterius Ordinis, aut minorem viginti trium annorum, vel alias inhabilem nobis aut successoribus nostris infra dictum semestre, seu Sedi hujusmodi nominaret, talis nominatus, recusari, & nullatenus, sibi provideri debeat, sed Rex ipse infra trimestre a die recusationis supradicto modo intimandę computandos, alium modo supradicto qualificatum Monasterio, seu Prioratui tunc vacanti nominare & de persona ad Monasterium nominata illi provideri, ac Prioratum vere nominato, Prioratus ipse per nos, & successores nostros, seu Sedem prędictam conferri debeat. Alioquin dictis novem mensibus effluxis, nulla seu de persona minus idonea, & modo præmisso non qualificata facta nominatione, ac etiam vacantibus apud Sedem prædictam, semper, etiam nulla dicti Regis expectata nominatione, per nos, & successores nostros, seu Sedem prædictam Monasteriis provideri; Prioratus vero personis, ut præfertur, qualificatis dumtaxat conferri libere possint. Electiones autem, & illarum confirmationes, nec non provisiones, per nos & successores nostros, & Sedem prædictam contra præmissa pro tempore factas, nullas, irritas, & inanes esse decernimus. Per pręmissa tamen non intendimus in aliquo pręjudicare Capitulis Ecclesiarum, & Conventibus Monasteriorum, & Prioratuum, hujusmodi privilegia a Sede Apostolica proprium eligendi Prælatum obtinentibus, quominus ad electionem Episcoporum, ac Abbatum, & Priorum juxta formam in privilegiis contentam, & si in eorum privilegiis forma aliqua expressa non fuerit, tunc formam Concilii generalis; Quia propter, servare teneantur, dummodo de privilegiis sibi concessis hujusmodi per literas Apostolicas, seu alias authenticas scripturas docuerint, omni alia specie probationis eis in hoc adempta.

De expectativis, & reservationibus.

§.11. Volumus quoque & ordinamus, quod in Regno, Delphinatu & Comitatu prædictis de cetero non dentur aliquæ gratiæ expectativæ, ac speciales, vel generales reservationes ad vacatura beneficia, per nos, & Sedem prædictam non fiant, & si de facto per importunitatem, aut alias a nobis, & successoribus nostris, & Sede prædicta emanaverint, illas irritas, & inanes esse decernimus. In Cathedralibus tamen, Metropolitanis, & Collegiatis Ecclesiis, in quarum statutis caveretur expresse, quod nullus ibidem dignitatem, personatum, administrationem, vel officium obtinere possit, nisi in illis actu canonicus existat, canonicos (ad effectum dumtaxat inibi obtinendi dignitatem, personatum, administrationem, vel officium hujusmodi, & non consequendum primam præbendam vacaturam) creare posse intendimus.

Collationibusque fiendis per Ordinarios.

§.12. Statuimus insuper, quod Ordinarius collator in unaquaque Cathedrali, ac etiam Metropolitan. Ecclesia canonicatum, & præbendam theologalem inibi existentem conferre teneatur uni Magistro, seu Licentiato, aut Baccalaureo formato in Theologia, qui per decennium in universitate Studii generalis privilegiata studuerit, ac onus residentiæ, lecturæ, & dicationis actu subire voluerit, quique bis, aut semel ad minus per singulas hebdomadas, impedimento cessante legitimo, legere debeat, & quoties ipsum in hujusmodi lectura deficere contigerit, ad arbitrium Capituli per subtractionem distributionum totius hebdomadæ puniri possit, & si residentiam deseruerit, de illis alteri provideri debeat, & ut liberius studio vacare possit, etiam si absens fuerit a divinis, habeatur pro præsente: ita ut nihil perdat, Prę-

Prefatique Ordinarii collatores, seu patroni Ecclesiastici quicumque fuerint, ultra dictam præbendam theologalem, quam ut præfertur, qualificato conferre tenentur, tertiam partem omnium dignitatum, personatuum, administrationum, & officiorum ceterorumque beneficiorum Ecclesiasticorum ad eorum collationem, provisionem, nominationem, præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem quomodolibet spectantium, viris literatis, graduatis & per universitates nominatis hoc modo videlicet primo mense post præsentium acceptationem, & earumdem publicationem præfati Ordinarii collatores dignitates, personatus, administrationes, & officia ad eorum collationem, provisionem, nominationem, præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem, ut præfertur, spectantia, graduatis hujusmodi, qui literas suorum graduum cum tempore studii debite insinuaverint, conferre teneantur. Beneficia vero, quæ in duobus sequentibus mensibus vacare contigerit, illa juxta juris communis dispositionem personis idoneis libere conferre, seu personas idoneas ad illa præsentare possint. Beneficia autem, quæ in quarto mense vacare contigerit, viris graduatis per universitatem nominatis qui gradus, & nominationis literas cum tempore studii debite insinuaverint, conferre, seu præsentare teneantur. Beneficia vero, quæ quinto mense, & sexto vacare contigerit, simili modo personis idoneis libere conferre, seu personas ad illa præsentare possint. Beneficia autem, quæ septimo mense vacare contigerit, graduatis qui simili modo literas gradus cum tempore studii debite insinuaverint, conferre teneantur. Beneficia vero, quæ octavo, & nono mensibus vacare contigerit, pari modo personis idoneis conferre, seu personas idoneas ad illa præsentare teneantur. Beneficia autem, quę mense decimo vacare contigerit, graduatis nominatis, qui gradus nominationis literas cum tempore studii debite insinuaverint, per eosdem Ordinarios conferri, seu ipsi ad illa præsentari debeant. Beneficia autem, quæ undecimo & duodecimo mensibus vacare contigerit, per eosdem Ordinarios personis idoneis juxta juris communis dispositionem conferri, seu ipsi ab illa præsentari debeant. Si quis vero cujuscumque status, etiam si Cardinalatus, Patriarchalis, Archiepiscopalis, aut Pontificalis, vel alterius cujuslibet dignitatis contra prędictum ordinem, & qualificationes superius ordinatas, de dignitatibus, personatibus, administrationibus, vel officiis seu quibusvis aliis beneficiis Ecclesiasticis hujusmodi aliter quam modo præmisso disposuerit, dispositiones ipsæ sint ipso jure nullæ, collationesque, & provisiones, ac dispositiones illorum ad immediatum superiorem devolvantur, qui eisdem personis modo pręmisso qualificatis providere teneantur, & si contravenerint, ad alium superiorem devolvatur provisio, & præsentatio hujusmodi gradatim, donec ad Sedem Apostolicam fiat devolutio. Præterea volumus, quod collatores Ordinarii, & patroni Ecclesiastici præfati, qui Dignitates, personatus, administrationes, & officia, ac beneficia in mensibus graduatis, & nominatis, assignatis vacantia, illis graduatis simplicibus, aut nominatis illa conferre, aut ad illa eos dumtaxat præsentare teneantur, qui per tempus competens in universitate famosa studuerint, tempus autem competens decennium in Magistris, seu Licentiatis, aut Baccalaureis in Theologia, Septennium vero in Doctoribus, seu licentiatis in jure Canonico, Civili, aut Medicina, Quinquennium autem in Magistris, seu licentiatis in artibus cum rigore examinis Logicalibus inclusive, aut in altiori facultate, Sexennium autem in Baccalaureis simplicibus in Theologia, Quinquennium vero in Baccalaureis juris Canonici, aut Civilis, in quibus Baccalaureis juris Canonici, aut Civilis, si ex utroque parente nobiles fuerint, triennium sufficiens esse decernimus, præfatique graduati, & nominati Collatoribus ordinariis, sive patronis Ecclesiasticis, semel ante vacationem beneficii de literis gradus, seu nominationis, & de præfato tempore studii per literas patentes Universitatis, in qua studuerint, manu scribæ, & sigillo universitatis signatas fidem facere teneantur. Cum vero probatio nobilitatis fieri deberet ad effectum, ut nobiles ipsi gaudere possint beneficio minoris temporis studii, tunc nobilitas ipsa per quatuor testes deponentes in judicio coram Judice ordinario loci, in quo est natus ille, de cujus nobilitate ex utroque parente constare debet, etiam in partis absentia probari possit, teneanturque præfati graduati, tam simplices, quam nominati, patronis Ecclesiasticis, aut Collatoribus ordinariis, quibus gradus, aut nominationis literas hujusmodi insinuare deberent, literas suorum gradus, & nominationis, certificationis de tempore studii, & attestationis nobilitatis duplicatas dare, ac in singulis annis tempore Quadragesimæ per se, vel procuratorem suum Collatoribus, nominatoribus, seu patronis Ecclesiasticis, aut eorum Vicariis, eorum nomina, & cognomina insinuare, & eo anno, quo pręfatam insinuationem facere omiserint, beneficium in vim gradus, aut nominationis hujusmodi petere non possint, & si Collatoribus ordinariis, aut patronis Ecclesiasticis in mensibus deputatis, graduatis simplicibus, aut graduatis nominatis non esset graduatus, aut nominatus, qui diligentias præfatas fecerit, collatio, seu præsentatio per Collatorem, seu patronum Ecclesiasticum etiam eisdem mensibus facta alteri quam graduato, vel nominato non propter hoc irrita censeatur, si tamen graduatus simplex, aut nominatus beneficium post insinuationem gradus, aut nominationis in mensibus eis assignatis vacans petierit, & inter suam insinuationem, & præfatam requisitionem non supervenerit Quadragesima, in qua nomen, & cognomen insinuare debuerit, ad beneficium sic vacans eum capa-

capacem, ipsumque illud consequi posse debere decernimus. Statuimus quoque, & ordinamus quod Collatores ordinarii, & patroni Ecclesiastici præfati inter graduatos, qui literas gradus cum tempore studii, & attestatione nobilitatis debite insinuaverint, quoad beneficia in mensibus deputatis vacantia, gratificare possint illum ex eis, quem voluerint, quo vero ad beneficia in mensibus graduatis, nominatis, deputatis antiquiori nominato conferre, seu antiquiorem nominatum, qui literas nominationis, temporis studii, & attestationis nobilitatis debite insinuaverit, præsentare, seu nominare teneantur, concurrentibus autem nominationibus ejusdem anni, Doctores Licentiatis, Licentiatos Baccalaureis (demptis Baccalaureis formatis in Theologia, quos favore studii Theologici Licentiatis in jure Canonico, Civili, aut Medicina præferendos esse decernimus) Baccalaureos juris Canonici, aut Civilis Magistris in artibus præferri volumus. Concurrentibus autem pluribus Doctoribus in diversis facultatibus Doctorem Theologum doctori in jure, Doctorem in jure Canonico, doctori in jure Civili, Doctorem in Civili, Doctori in Medicina præferendos esse decernimus, & idem in jure Licentiatis, & Baccalaureis servari debere volumus, & si in eisdem facultate, & gradu concurrerent, ad datam nominationis seu gradus recurrendum esse volumus, & si in omnibus his concurrerent, tunc Collator ordinarius inter eosdem concurrentes gratificare possit. Volumus autem quod nominati literas nominationis ab universitatibus, in quibus studuerint, obtinentes in nominationum literis beneficia per eos possessa, & eorum verum valorem exprimere teneantur, alioquin literæ nominationis hujusmodi eo ipso nullæ sint, & esse censeantur. Si quis vero ex dictis qualificatis, graduatis simplicibus, aut nominatis tempore vacationis beneficii in mensibus eis deputatis vacantis duas obtineat præbendas, in Cathedralibus etiam Metropolitan. aut Collegiatis, seu dignitatem, vel præbendam, vel aliud beneficium, seu alia beneficia, quorum insimul, vel cujus fructus redditus, & proventus tempore residentiæ, & horis divinis interessendo ad summam ducentorum florenorum auri de Camera ascenderent, beneficium in vim gradus, seu nominationis hujusmodi tunc petere, seu consequi non possit. Et insuper quod tam graduati simplices quam nominati, beneficia in mensibus eis assignatis vacantia petere, & consequi possint secundum propriæ personæ concedentiam, & conformitatem, videlicet sæculares sæcularia, & religiosi regularia beneficia Ecclesiastica, ita quod sæcularis nominatus beneficia regularia in mensibus deputatis vacantia prætextu cujusvis dispensationis Apostolicæ, & e contra religiosus beneficia sæcularia petere, aut consequi minime possit. Quodque beneficia simpliciter, vel ex causa permutationis in mensibus graduatis simplicibus, & nominatis assignatis vacantia eis non sint affecta, nec debita, sed ex causa permutationis cum permutantibus dumtaxat, simpliciter vero vacantia beneficia hujusmodi personis idoneis per ipsos Ordinarios libere conferri possint.

De Collatione Ecclesiarum Parochialium.

§.13 Statuimus quoque quod Parochiales Ecclesiæ in Civitatibus, aut Villis muratis existen. non nisi personis modo præmisso qualificatis, aut saltem, qui per tres annos in Theologia, vel altero jurium studuerint, seu Magistris in artibus, qui in aliqua universitate privilegiata studentes magisterii gradum adepti fuerint, conferantur. Monemus autem præfati Regni universitates sub poena privationis omnium, & singulorum privilegiorum a nobis, & Sede Apostolica obtentorum, ne Collatoribus seu patronis Ecclesiasticis habeant aliquos nominare, nisi eos qui secundum præfata tempora studuerint, & secundum dictarum universitatum statuta ad gradus, & non per saltum provecti fuerint. Quod si secus fecerint, ultra nullitatis pœnam, quam in præfatarum nominationum literis declaramus, universitatis ipsius nominandi privilegium ad tempus secundum culpæ qualitatem suspendimus. Si quis autem graduatorum, aut nominatorum in mensibus deputatis a Collatoribus ordinariis, aut personis Ecclesiasticis beneficium vacans in vim gradus, aut nominationis petierit, & Collatorem ordinarium in vim præfati gradus, aut nominationis in processu posuerit, & aliter molestaverit, illum ultra expensarum, damnorum, & interesse condemnationem a fructibus sui gradus, & nominationis privandum esse decernimus, eodemque vinculo Collatores ordinarios, & patronos Ecclesiasticos, quibus graduati, & nominati debite ut supra qualificati suos gradus, & nominationis literas insinuaverint, adstringimus, ut beneficia ad eorum Collationem, vel præsentationem spectantia in mensibus graduatorum simplicium, & nominatorum vacantia, stantibus præfatis graduatis, aut nominatis debite qualificatis illa prosequentibus, aliis quam graduatis, aut nominatis conferant, sub pœna suspensionis potestatis conferendi beneficia in octo mensibus illo anno ad Collationem eorum, ac præsentationem liberam spectantibus.

De literis Papæ in forma mandati.

Forma dicti mandati mox infra ponitur.

§.14. Statuimus quoque, & ordinamus, quod quilibet Rom. Pont. semel dumtaxat tempore sui Pontificatus literas in forma mandati juxta formam inferius adnotatam, & non ultra dare possit, hoc modo videlicet, unum Collatorem habentem collationem decem Beneficiorum in uno, habentem autem collationem quinquaginta Beneficiorum, & ultra, in duobus Beneficiis dumtaxat gravare possit, ita tamen quod in eadem Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata Collatorem unum pro tempore in duabus præbendis non gravet. Et ut obvietur litibus, quæ occasione literarum mandatorum hujusmodi oriri possent, mandata hujusmodi sub forma, quę est inferius adnotata dari volumus, quam ad perpetuam rei memoriam in Cancellaria

ria Apostolica publicari, & illius quinterno registrari mandamus. Declarantes prosequentes hujusmodi mandata quoad Beneficia sub illis comprehensa ordinariis collatoribus, & graduatis, simplicibus, & nominatis præferendos esse, Nosque & successores nostros jure præventionis, dignitates, personatus, administrationes, & officia, ceteraque Beneficia Ecclesiastica, & Sæcularia, & quorumvis Ordinum regularia, quæcumque, & quomodocumque qualificata, tam in mensibus graduatis, simplicibus, & nominatis, quam ordinariis Collatoribus præfatis assignatis vacantia, ac etiam sub dictis mandatis comprehensa libere conferre.

De vero valore exprimendo. *Ad hoc vide declarationē hic in fine hujus ultimæ Const.*

§.15. Statuimus insuper quod in provisionibus quas personis quibusvis de Beneficiis vacantibus, seu certo modo vacaturis per nos, & successores nostros, ac Sedem prædictam, etiam motu proprio, etiam promotis ad Ecclesias Cathedrales, & Metropolitan ac Monasteria, ut obtenta per eos Beneficia retinere possint, fieri contigerit, illorum fructus annuus per florenos, aut ducatos auri de Camera, aut liberas Turonen. seu alterius monetæ valor secundum communem extimationem exprimi debeat, alioquin gratiæ ipsæ sint ipso jure nullæ.

De causis in partibus Franciæ cognoscendis, & earum appellationibus.

§.16. Statuimus quoque, & ordinamus, quod in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis omnes, & singulæ causæ exceptis majoribus in jure expresse denominatis, apud illos Judices in partibus, qui de jure aut consuetudine præscripta, vel privilegio, illarum cognitionem habent, terminari, & finiri debeant. Et ne sub umbra appellationum, quæ nimium, & nonnumquam frivolæ interponi consueverunt, atque etiam in eadem instantia ad prorogationem litium sæpe multiplicari injustis vexationibus materia præbeatur. Volumus quod si quis offensus coram suo Judice justitiæ complementum habere non possit, ad immediatum superiorem, etiam ad nos, & successores nostros, vel Sedem prædictam omisso medio, nec a gravamine in quacumque instantia ante definitivam sententiam quomodolibet appelletur, nisi forsitan tale gravamen extiterit, quod in definitiva reparari nequiret, & eo casu nonnisi ad immediatum superiorem liceat appellari. Si quis vero immediate subjectus Sedi Apostolicæ ad eamdem Sedem duxerit appellandum, causa committatur in partibus per rescriptum usque ad finem litis, videlicet usque ad tertiam sententiam conformem inclusive, si ab illis appellari contigerit, nisi propter defectum denegatæ justitiæ, aut justum metum, & tunc committi debeat in partibus convicinis, & cum causarum expressione, quæ etiam de illis etiam legitime alias quam per juramentum coram Judicibus a Sede Apostolica deputandis constare debeat. Processus autem contra præmissa attentatos nullos, & irritos esse volumus, ac rescripta contra præmissa impetrantes, in expensis, damnis, & interesse condemnari debere decernimus, atque declaramus: Sanctæ vero Romanæ Ecclesiæ Cardinales, qui pro universali Ecclesia continue laborant, necnon dictæ Sedis Officiales officia sua actu exercentes, sub præsenti decreto non intendimus comprehendi.

Earumdemq; instantiis.

§.17. Statuimus etiam, & ordinamus, quod Judices causas, quæ in partibus terminari debent, coram eis pro tempore pendentes sub pœna excommunicationis, & privationis Beneficiorum per eos obtentorum eo ipso incurrenda, infra biennium terminare debeant, pars vero diffugiens, & expeditionem ipsius causæ malitiose impediens gravissime per eosdem Judices mulctetur, etiam usque ad privationem juris in hujusmodi processu prætensi, si eis visum fuerit, super quo eorum conscientias oneramus, ab interlocutoriis autem secundo, definitivis vero tertio dumtaxat provocare licere decernimus.

Appellationibus.

§.18. Volumusque secundum sententiam interlocutoriam conformem, & tertiam definitivam etiam conformem omni mora cessante executioni debitæ demandari debere, quacumque appellatione interposita non obstante.

Triennali pacifico possessore.

§.19. Statuimus quoque quod quicumque dummodo non sit violentus, sed habens coloratum titulum, pacifice, & sine lite Prælaturam, dignitatem, personatum, administrationem, vel officium seu quodcumque Beneficium Ecclesiasticum triennio proximo hactenus possidet, vel pro tempore possidebit, in petitorio vel possessorio a quoquam etiam ratione juris noviter reperti molestari nequeat, præterquam prætextu hostilitatis, aut alterius legitimi impedimenti, de quo protestari, & illud juxta Concilium Viennen. intimari debeat, lis autem hoc casu quoad futuras controversias intelligatur, si ad executionem citationis, jurisque sui in judicio exhibitionem, ac terminorum omnium observationem processum fuerit.

Beneficia sine titulo possidentibus.

§.20. Monemus etiam Ordinarios, ut diligenter inquirant, ne quis sine titulo Beneficium possideat, & si quem Beneficium sine titulo possidere repererint, declarent illi jus non competere, cujusvis temporis detentione non obstante, de ipsoque Beneficio possit illi (dummodo non sit intrusus, vel violentus, aut alias indignus) vel alteri idoneo provideri.

Concubinariorum pœnis. *Vide Concil. Trid. Sess. 24 c. 5. & Sess. 25 cap. 14.*

§.21. Et insuper statuimus, quod quicumque Clericus cujuscumque conditionis, status, religionis, dignitatis, etiam si Pontificalis, vel alterius præeminentiæ fuerit, qui post habitam præsentium notitiam, quam habere præsumatur post duos menses post earumdem præsentium publicationem in Ecclesiis Cathedralibus factam, quam ipsi Diœcesani omnino facere teneantur, postquam præsentes ad eorum notitiam pervenerint, publicus concubinarius a perceptione fructuum omnium Beneficiorum suorum trium mensium spatio sit ipso facto suspensus, quos suus superior in fabricam, vel aliam evidentem Ecclesiarum utilitatem, ex quibus ii fructus percipiuntur, con-

convertat, necnon hujusmodi publicum concubinarium, ut primum talem esse noverit, mox suus superior monere teneatur, ut infra brevissimum terminum concubinam dimittat, & si illam non dimiserit, vel dimissam, seu aliam publice resumpserit, jubemus, ut ipsum in omnibus suis Beneficiis omnino privet. Et nihilominus ii publici concubinarii usque quo cum eis per suos superiores post ipsarum concubinarum dimissionem manifestamque vitæ emendationem fuerit dispensatum, ad susceptionem quorumcumque bonorum, dignitatum, beneficiorum, officiorumve sint inhabiles, qui si post dispensationem recidivo vomitu ad hujusmodi publicum concubinatum redierint, sine spe alicujus dispensationis ad prædicta prorsus inhabiles existant, quodque si hi, ad quos talium correctio pertinet, eos, ut prædictum est, punire neglexerint, eorum superiores tam in ipsos de neglectu, quam in illos pro concubinatu modis omnibus digna punitione animadvertant. In Conciliis etiam provincialibus, & Synodalibus adversus tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per suspensionem a collatione Beneficiorum, vel alia condigna pœna severiter procedatur, & si ii, quorum destitutio ad nos, & Sedem prædictam spectat, per Concilia Provincialia, aut suos superiores propter concubinatum publicum reperiantur privatione digni, statim cum processu inquisitionis ad nos deferantur, eadem diligentia, & inquisitio in quibuscumq; generalibus Capitulis, etiam Provincialibus quoad eos servetur, pœnis aliis contra prædictos, & alios non publicos concubinarios a jure statutis in suo robore permansuris.

Concubinarii publici qui sint.

§.22. Publici autem intelligendi sunt non solum ii, quorum concubinatus per sententiam, aut confessionem in jure factam, seu per rei evidentiam, quæ nulla possit tergiversatione celari, notorius est, sed etiam qui Mulierem de incontinentia suspectam, & diffamatam tenent, & per suum superiorem admoniti ipsam cum effectu non dimittunt.

Concubinarii non permittendi.

§.23. Quia vero in quibusdam regionibus nonnulli jurisdictionem Ecclesiasticam habentes pecuniarios quæstus a concubinariis percipere non erubescunt, patientes eos in tali fœditate sordescere, sub pœna maledictionis æternæ præcipimus, ne deinceps sub pacto, compositione, aut spe alterius quæstus, talia quovismodo tolerent, aut dissimulent, alioquin ultra præmissam negligentiæ pœnam duplum ejus, quod propterea acceperint, restituere, & ad pios usus omnino convertere teneantur, & compellantur. Ipsas autem concubinas, aut suspectas Prælati omnibus modis curent a suis subditis, per auxilium, & brachii Sæcularis invocationem (si opus fuerit) penitus arcere, qui etiam filios ex tali concubinatu procreatos apud patres suos cohabitare non permittant. Jubemus insuper, quod in prædictis Synodis, & Capitulis præmissa publicentur, & ut quilibet suos subditos ad ipsarum concubinarum dimissionem moneat diligenter. Injungimus præterea omnibus sæcularibus viris, etiam si Regali præfulgeant dignitate, ne ullum qualecumque inferant impedimentum, quocumque quæsito colore Prælatis, qui ratione officii sui adversus subditos suos pro hujusmodi concubinatu, & aliis casibus sibi a jure permissis procedunt. Et cum omne fornicationis crimen lege divina prohibitum sit, & sub pœna peccati mortalis necessarie evitandum, monemus omnes Laicos, tam uxoratos, quam solutos, ut similiter a concubinatu abstineant: nimis enim reprehensibilis est, qui uxorem habet, & ad aliam uxorem, seu Mulierem accedit, qui vero solutus est, si continere nolit, juxta Apostoli consilium uxorem ducat: pro hujusmodi autem divini observantia præcepti, hi, ad quos pertinet tam salutaribus monitis, quam aliis Canonicis remediis omni studio laborent.

De conversatione cum excommunicatione.

§.24. Statuimus insuper, quod ad evitandum scandala, & multa pericula, subveniendumque conscientiis timoratis, quod nemo deinceps a communicatione alicujus in Sacramentorum administratione, vel receptione, aut aliis quibuscumque divinis vel etiam prætextu cujuscumque sententiæ, aut censuræ Ecclesiasticæ, seu suspensionis, aut prohibitionis ab homine, vel a jure generali promulgatæ, teneatur abstinere, vel aliquem vitare, vel interdictum Ecclesiasticum observare, nisi sententia, prohibitio, suspensio, vel censura hujusmodi fuerit, vel contra personam, Collegium, Universitatem, Ecclesiam, aut locum certum, aut certam a Judice publicata, & denunciata specialiter, & expresse, aut si notorie in excommunicationis sententiam constiterit incidisse, quod nulla possit tergiversatione celari, aut aliquo juris suffragio excusari, eum a communione illius abstinere volumus, juxta canonicas sanctiones. Per hoc tamen hujusmodi excommunicatos, suspensos, interdictos, seu prohibitos non intendimus in aliquo relevare, nec eis quomodolibet suffragari.

Interdictisque ecclesiasticis.

§.25. Et quoniam ex indiscreta interdictorum promulgatione multa consueverunt scandala evenire, statuimus quod nulla Civitas, Oppidum, Castrum, Villa, aut locus Ecclesiastico supponi possit interdicto, nisi ex causa, sive culpa ipsorum locorum, aut domini, seu rectoris, vel officialium, propter culpam autem, seu causam alterius cujuscumque privatæ personæ hujusmodi loca interdici nequaquam possint, auctoritate quacumque ordinaria delegata, nisi talis persona prius fuerit excommunicata, ac denunciata, seu in Ecclesia publicata, aut domini, seu rectores, vel officiales ipsorum locorum auctoritate Judicis requisiti, hujusmodi personam excommunicatam infra biduum inde cum effectu non ejecerint, aut ad satisfaciendum compulerint, qua etiam post biduum ejecta recedente, vel satisfaciente, mox ad divina resumi possint, quod etiam

etiam in pendentibus locum habere decernimus.

Resignationibus beneficiorum.

§.26. Necnon constitutionem de eorumdem fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio editam, quam cum irritanti decreto statuimus, & decrevimus, & ordinamus, quod ex tunc de cetero perpetuis futuris temporibus decessione regiminis, & administrationis Ecclesiarum, & Monasteriorum, facta per eos, qui Ecclesiis, Monasteriis ipsis præerunt, seu illa in administrationem, seu commendam, aut ut aliis unita, aut alias obtinebant, seu resignatione aliorum quorumcumque beneficiorum Ecclesiasticorum, seu cessione juris in eis, vel ad ea quomodolibet competentis, aut privationis, vel depositionis, aut censurarum fulminatione, etiam literis Apostolicis a nobis, & Sede Apostolica, etiam motu proprio pro tempore emanatis, quæ in manibus Romani Pontificis factæ dicerentur contentis, etiam si super illis narratis fundaretur intentio, constare, & apparere deberet per publica instrumenta, vel documenta authentica. Alioquin tam in judicio, quam extra illud, narrativæ, & assertioni hujusmodi in prejudicium tertii minime stari, nec ex illis alicui præjudicium afferri debere, nisi de hujusmodi narrativa, & assertione etiam in literis Apostolicis facta altero ex præmissis modis doceretur, innovamus, illamque perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari mandamus.

Stabilimentum d. concordiæ cum ipsomet Rege qui Bononiæ personaliter huic Pontifici obedientiam præstitit.

§.27. Et quia ad supradictam concordiam cum præfato Rege ob illius sinceram devotionem erga nos, & Sedem prædictam ostensam, cum ad præstandam nobis reverentiam, & filialem obedientiam, ad Civitatem nostram Bononiæ personaliter accessit, consentimus, illamque inviolabiliter observari desideramus, illam veri contractus, & obligationis inter nos, & Sedem Apostolicam prædictam ex una, & præfatum Regem, & Regnum suum ex altera partibus, legitime initi vim, & robur obtinere.

Cui derogari non possit decernit.

§.28. Ac illi, & præsentibus in aliqua sui parte per quascumque literas, & gratias per nos, & successores nostros desuper concedendas derogari, clausulamque cum earumdem derogatione præsentium latissime extendenda, ac quod eædem præsentes literæ, & earum tenor pro expressis habeantur in quibusvis supplicationibus pro tempore signatis appositam, nihil penitus operari, & illius vigore in literis Apostolicis super ipsis supplicationibus conficiendis quicquam, per quod præsentibus, aut alicui particulæ de contentis in eis derogaretur, seu derogari videretur, narrari non possit, & sic per quoscumque judices, etiam Commissarios, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, & præfatæ Romanæ Ecclesię Cardinales in quibusvis causis super premissis, vel eorum aliquo pro tempore motis judicari, definiri, & sententiari debere, sublata eis aliter sententiandi, & definiendi omnimoda facultate, & auctoritate, necnon irritum, & inane quicquid secus super iis, vel eorum aliquo a quoquam quavis auctoritate etiam per nos, & successores nostros præfatos, scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus.

Pactumque, ut Rex infra certum tempus hanc concordiam in suo Regno acceptari faciat.

§.29. Volumus autem quod si præfatus Rex præsentes literas, ac omnia, & singula in eis contenta, quæ in prima futura Sessione præsentis Concilii Lateranensis approbari, & confirmari facere promisimus, infra sex menses a die approbationis, & confirmationis computandos non approbaverit, & ratificaverit, & ea perpetuis futuris temporibus in Regno suo, & omnibus aliis locis, & dominiis dicti Regni per omnes Prælatos, & alias etiam Ecclesiasticas personas, ac Curias Parlamentorum legi, publicari, jurari, & registrari, ad instar aliarum Constitutionum Regiarum, & de acceptatione, lectione, publicatione, juramento, & registratione prædicti infra prædictum per omnium, & singulorum supradictorum patentes literas, aut authenticas scripturas nobis non transmiserit, aut Nuncio nostro apud ipsum Regem existenti, per eum ad nos destinandas non consignaverit, & deinde singulis annis etiam legi, prout alias ipsius Francorum Regis Constitutiones, & ordinationes, quæ in viridi sunt observantia, observari debent, inviolabiliter observari cum effectu non fecerit, præsentes literæ, & inde secuta quæcumque sint cassa, & nulla, nulliusque roboris vel momenti.

Declaratio d. concordiæ.

§.30. Et cum de omnibus quę in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis aguntur, notitiam non habeamus, consuetudines, statuta, seu usus libertati Ecclesiasticæ, & auctoritati Sedis Apostolicæ quomodolibet præjudicantia, si qua in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis alias quam in præmissis existant, non intendimus nobis, & eidem Sedi in aliquo præjudicare, seu illa tacite vel expresse quomodolibet approbare.

Observantia concordię per Regem executioni demandanda.

§.31. Et nihilominus præfato Francisco, & pro tempore existenti Francorum Regi in virtute sanctæ Obedientiæ mandamus, quatenus per se, vel alium, seu alios in dignitate Ecclesiastica constitutos præsentes literas, ac omnia, & singula in eis contenta, quando, & quoties opus fuerit, publicari, & ea inviolabiliter observari faciant. Contradictores cujuscumque dignitatis, & præeminentiæ fuerint per censuras Ecclesiasticas, & pecuniarias pœnas, aliaque juris & facti quævis opportuna remedia appellatione qualibet omnino postposita compescendo.

Clausulæ derogatoriæ.

§.32. Non obstantibus omnibus supradictis, aut si aliquibus communiter, vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

For-

Forma vero supradicti mandati Apostolici sequitur, & est talis.

LEO EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Venerabili fratri Episcopo N. & dilectis filiis Capitulo singulisque Canonicis Ecclesiæ N. Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Forma mandati Apost. de quo sup.

§.33. Vitæ ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, super quibus dilectus filius N. apud nos fide digno commendatur testimonio, nos inducunt, ut sibi reddamur ad gratiam liberales. Hinc est, quod nos cupientes, ut eidem N. juxta illius, quæ olim per fel. recor. Gregorium Papam IX. Prædecessorem nostrum ad tunc Episcopum Noviomen. directa extitit, quæ incipit Mandatum, & aliarum duarum illam immediate sequentium decretalium formas de Canonicatu & præben. aut dignitate, personatu, administratione, vel officio vestræ, vel alterius Ecclesiæ, aut alio beneficio cum cura, vel sine cura, etiam si Parochialis Ecclesia, vel ejus perpetua Vicaria, aut Cappella, sive perpetua Cappellania ad vestram collationem, nominationem, seu præsentationem, & aliam quamcumque dispositionem provideri possit; Ac volentes præfato N. meritorum suorum intuitu gratiam facere specialem, ipsumque N. a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, necnon omnia & singula beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, quę præfatus N. etiam ex quibusvis Apostolicis dispensationibus obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ jus sibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque sint, eorumque fructuum, redditthe, & proventuum veros annuos valores, ac hujusmodi dispensationum tenores præsentibus pro expressis habentes, motu proprio non ad ipsius N. vel alicujus alterius pro eo nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si vobis pro alio non scripserimus, qui simile mandatum, aut similem gratiam prosequatur, Canonicatum, & præben. aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium vestræ vel alterius Ecclesiæ, aut aliud beneficium Ecclesiasticum cum cura, vel sine cura etiam si Parochialis Ecclesia, vel ejus perpetua Vicaria, aut Cappella, vel perpetua Cappellania fuerit, ad vestram collationem, provisionem, præsentationem, nominationem, seu quamvis aliam dispositionem pertinens, etiam si dignitati, personatui, administrationi, vel officio hujusmodi cura immineat animarum, dummodo talis dignitas electiva non existat, cum creatione in Canonicum vestræ, vel alterius Ecclesiæ, etiam si in ea statuto, & privilegio expresse caveatur, quod nulli de dignitate, personatu, administratione, vel officio provideri possit, nisi cum effectu illius Ecclesiæ Canonicus existat, Canonicatum hujusmodi Ecclesiæ cum plenitudine juris Canonici, & non obstante de certo Canonicorum numero ad effectum hujusmodi dignitatem, personatum, administrationem, vel officium dumtaxat obtinendum, & non alias auctoritate Apostolica, tenore præsentium conferimus, & de illo etiam providemus, si quem, quam, vel quod post mensem, postquam præsentes literæ vobis præsentatæ fuerint, extra Rom. Curiam vacare contigerit, cum plenitudine juris Canonici, ac omnibus juribus, & pertinentiis suis eidem N. conferatis, & de illo, aut illa provideatis, seu ipsum ad illum, illam, vel illud præsentetis, aut nominetis, ipsumque N. in Canonicum, & in fratrem vestræ, vel alterius Ecclesiæ ad effectum tantum obtinendi dignitatem, personatum, administrationem, vel officium hujusmodi recipiatis, stallum sibi in Choro, & locum in Capitulo, cum plenitudine juris Canonici assignetis, inducentes eumdem N., vel procuratorem suum ejus nomine, in corporalem possessionem Canonicatus, & pręben. aut dignitatis, personatus, administrationis, vel officii, seu beneficii hujusmodi, juriumque, & pertinentium universorum pręddictorum, defendentesque inductum, ac facientes N. vel pro eo procuratorem prædictum ad præbendas, aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium, seu beneficium hujusmodi, quodcumque fuerit, ut moris est admitti, sibique de illius, vel eorum fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus universis integre responderi. Non obstante de certo Canonicorum numero, ut præfertur, & aliis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dictę vestræ, vel alterius Ecclesiæ juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque. Aut si vobis ab Apostolica sit Sede indultum, quod ad receptionem, vel provisionem alicujus minime teneamini, quodque de Canonicatibus, & præbendis, seu dignitatibus, personatibus, administrationibus, vel officiis vestræ, vel alterius Ecclesiæ, aut aliis beneficiis Ecclesiasticis quibuscumque ad vestram collationem, provisionem, præsentationem, nominationem, seu quamvis aliam dispositionem, communiter, vel divisim pertinen. nulli valeat provideri per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgen. generali, vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam, effectus hujusmodi gratiæ impediri

diri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cujusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. Seu si dictus N. præsens non fuerit ad præstandum de observandis statutis, & consuetudinibus vestræ, vel alterius Ecclesię solitum juramentum, dummodo in absentia sua per procuratorem idoneum, & cum ad Ecclesiam ipsam accesserit, corporaliter præstet. Data, &c.

Formâ alterius mandati Apost. de quo sup.

§. 34. Dilectis filiis, N. & N. ac N. Officialibus, Salutem & Apostolicam benedictionem. Hodie cupientes ut dilecto filio N. Clerico N. Diœcesis juxta illius quæ olim per fel. record. Gregorium Papam IX. Prædecessorem nostrum ad tunc Episcopum Noviomen. directa extitit, quę incipit, Mandatum, & aliarum duarum illam immediate sequentium decretalium formas, de Canonicatu, & pręebendis, aut dignitate, personatu, administratione, vel officio Ecclesiæ N. aut alio beneficio Ecclesiastico cum cura, vel sine cura, provideri posset, motu proprio Venerabili Fratri nostro Episcopo N. & dilectis filiis Capitulo, singulisque Canonicis Ecclesiæ N. per alias nostras literas mandavimus, quatenus si eis communiter, vel divisim pro alio non scripsissemus, qui simile mandatum, aut similem gratiam prosequeretur, eidem N. Canonicatum, & præbendas, aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium, aut beneficium Ecclesiæ N. aut aliud beneficium Ecclesiasticum, ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, nominationem, seu quamvis aliam dispositionem, communiter, vel divisim pertinens, si quem, quam, vel quod, post mensem post pręsentationem earumdem literarum vacare contingeret, cum plenitudine juris Canonici, omnibus juribus, & pertinentiis suis, prout ad eos communiter, vel divisim pertineret, conferrent, & assignarent, aut eum ad illa præsentarent, eligerent, nominarent, seu de illis providerent, prout in eisdem literis plenius continetur. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta motu simili mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum per vos, vel alium, seu alios, si Episcopus, Capitulum, & Canonici prędicti Canonicatum, & pręben. aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium, aut beneficium hujusmodi eidem N. conferre, & assignare, ac de illis etiam providere recusaverint, seu distulerint, aut negligentes fuerint, Canonicatum, præbendas, aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium hujusmodi cum plenitudine juris Canonici, ac omnibus juribus, & pertinentiis supradictis, eidem N. conferre, & assignare, necnon eumdem N. ad illa, ut moris est, admittere, & in Canonicum recipere, & in fratrem, stallo sibi in Choro, & loco in Capitulo assignatis, omniaque, & singula alia in dictis literis contenta, alias juxta earumdem continentiam & formam in omnibus, & per omnia facere, & exequi curetis. Contradictores prout justitia suadebit ad hoc compescendo. Non obstan. omnibus quæ in dictis literis voluimus non obstare. Datum &c. Pro regularibus autem similis forma illis conveniens detur &c.

Nulli ergo &c., Si quis &c.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sextodecimo, xv. Kalen. Septembr. Pont. nostri Anno IV. D. P. An. 4. die 18. Aug.

Sequitur ejusdem Pontificis alia d. concordię confirmatio, Sacro Lateranensi Concilio approbante.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Causæ hujus Constit.

DIvina disponente clementia, per quam Reges regnant, & principes imperant, in eminenti Apostolatus specula, & super gentes & regna, meritis licet imparibus constituti, animo revolventes, quod, & si ea, quæ pro salubri, & quieto regimine regnorum, & ad apicem, & justitiam populorum, perpetua eorumdem Regnorum stabilitate, Regibus præsertim de fide Catholica, & de Republica Christiana, & Apostolica Sede benemeritis, laudabili, & provida nostra ordinatione cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus concessa, ac ad effectum hujusmodi gesta, statuta, ordinata, & decreta, facta ve sunt, plenam roboris obtineat firmitatem, illis nihilominus interdum sacro approbante Concilio nostræ innovationis, & approbationis robur adiicimus, ut eo firmius illibata perdurent, quo sæpius erunt nostra auctoritate, ac etiam generalis Concilii præsidio communita; efficacemque operam circa eorumdem conservationem libenter adhibemus, ut Reges, & ipsorum Regnorum personæ, concessionibus, privilegiis, statutis, & ordinationibus hujusmodi in Domino plene gaudentes, pacis, & in tranquillitatis, ac amœnitatis dulcedine conquiescant, & in eorum solita erga eamdem Sedem devotione ferventius perseverent.

Concordia inita fuit cum Rege Francię ut in Bulla præinserta.

§. 1. Nuper siquidem ut Ecclesia sponsa nostra in sancta unione conservaretur, & per Christifideles sacris canonibus a Romanis Pontificibus, & sacris generalibus Conciliis dumtaxat editis uteretur, quasdam Constitutiones, quæ de cetero loco pragmaticæ sanctionis, & contentorum in ea in Regno Franciæ pro bono pacis, & concordiæ, ac illius communi, & publica utilitate cum carissimo in Christo filio nostro Francisco Francorum Rege Christianissimo, dum Bononiæ cum nostra Curia essemus, tractatas, & cum eisdem fratribus nostris diligenter examinatas, & de eorum consilio cum præfato Rege concordatas, & per ipsius Regis legitimum procuratorem acceptatas, de eorumdem fratrum consilio, & unanimi consensu statuimus, ordinamus, prout

prout in nostris literis desuper confectis plenius continetur, quarum tenor sequitur, & est talis *Bulla ipsa est quæ præcedit ideo non inseritur*.

Et nunc illa per Pontificē cum approbatione Concilii, iterato approbatur quatenus Rex pro parte sua eādem observet.

§.2. Nos igitur ut literæ ipsæ, quæ ob id pręcipue editæ fuerunt, ut in copore mystico, sancta videlicet Ecclesia, perpetua caritas, & pax inviolata perdurent, & si qua membra dissentiant, ea commode suo reinserantur corpori, eoque magis observentur, quo clarius constiterit ipsas literas ea matura & salubri deliberatione a nobis dicto sacro Lateranensi approbante Concilio approbatas, innovatas, qua statutæ, & ordinatæ fuerunt; licet ad earumdem literarum subsistentiam, & validitatem, alia approbatione non indigerent, ad abundantiorem tamen cautelam, ut eo tenacius observentur, & difficilius tollantur, quo tantorum Patrum fuerint majore approbatione munitæ, literas prędictas cum omnibus, & singulis statutis, ordinationibus, decretis, definitionibus, pactis, conventionibus, promissione, voluntate, ac pœnis, inhibitione, aliisque omnibus & singulis clausulis in eis contentis, illa præsertim, qua voluimus, quod si præfatus Francorum Rex supradictas literas, ac omnia, & singula in eis contenta intra sex menses a data præsentium computandos non approbaret, & ratificaret, & ea perpetuis futuris temporibus in Regno suo, & aliis locis, & Dominiis dicti Regni per omnes Prælatos, & alias Ecclesiasticas personas ac Curias parlamentorum acceptari, legi, publicari, jurari, & registrari ad instar aliarum constitutionum Regiarum, & de acceptatione, lectione, publicatione, juramento, & registratione prædictis intra prædictum tempus per omnium & singulorum supradictorum patentes literas, aut authenticas scripturas, nobis non transmitteret, aut Nuncio nostro apud ipsum Regem existenti per vim ad nos destinandum non consignaret, & deinde singulis annis etiam legi, prout aliæ ipsius F. Regis Constitutiones, & ordinationes, quæ in viridi sunt observantia, observari debent, inviolabiliter observari cum effectu non fecerit, literæ ipsæ, & inde secuta quęcumque essent cassa, & nulla, nulliusque roboris, vel momenti, sacro Lateranen. Concilio approbante, Apostolica auctoritate, & potestatis plenitudine approbamus & innovamus, easque inviolabiliter, & irrefragabiliter observari, & custodiri mandamus, roburque pepetuæ firmitatis in eventum dictarum approbationis, & ratificationis, & non aliter, nec alio modo obtinere, omnesque in dictis literis comprehensos, ad ipsarum literarum ac omnium & singulorum in eis expressorum observationem, sub censuris & pœnis, ac aliis in eis contentis juxta earumdem literarum tenorem & formam teneri, & obligatos esse decernimus, & declaramus.

Clausulæ derogatoriæ.

§.3. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ in dictis literis voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

Dat. Romæ in publica sessione, in Lateranen. sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicę, millesimo quingentesimo sextodecimo, 14. Kalen. Januarii, Pontificatus nostri anno IV.

D. P An. 4. die 19. Dec.

Sequitur d. Constitutionis declaratio.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

ROmanus Pontifex, cui tot tantaque in spiritualibus & temporalibus providenda incumbunt, rerum & temporum qualitate pensata, nonnulla prout ad cunctorum clericorum beneficia Ecclesiastica, a Sede Apost. pro tempore impetrantium commoda & utilitates, ac litibus & fraudibus obviandum oportere conspicit, salubriter ordinat & disponit.

In concordatis Franciæ, habetur, quod verus valor beneficiorum exprimeretur

§.1. Nuper siquidem inter Constitutiones ad laudem Dei & Christifidelium pacem, & quietem, de fratrum nostrorum consilio, cum carissimo in Christo filio nostro Francisco Francorum Rege Christianissimo matura deliberatione concordatas, statuimus quod in provisionibus, per quas personis quibusvis Regni Franciæ ac Delphinatus, & Comitatus Dien. & Valentin. de beneficiis vacantibus, seu certo modo vacaturis per nos, & successores nostros, & Sedem prædictam, etiam motu proprio, etiam promotis ad Ecclesias Cathedrales, & Metropolitanas, & Monasteria (ut obtenta per eos beneficia retinere possent) fieri contingeret, illorum verus annuus per florenos aut ducatos auri de Camera, aut libras Turon. seu alterius monetæ valor secundum communem æstimationem exprimi deberet, alioquin gratiæ ipsæ essent ipso jure nullæ.

Ex causis autem hic expressis.

§. 2. Cum autem, sicut accepimus, sæpe contingeret personas Regni, & Delphinatus, ac Comitatus hujusmodi, vacatione beneficiorum in locis remotis Regni, ac Delphinatus, & Comitatus eorumdem, per obitum pro tempore vacantis intellecta, eorum veri valoris notitiam haberi non posse, & veri valoris hujusmodi notitia non habita, ad illa a Rom. Pont. impetrandum, celerem Nuncium ad Sedem prædictam destinare, & signaturam supplicationis super illorum impetratione, cum facultate verum annuum valorem beneficiorum hujusmodi in literarum super hujusmodi supplicationibus expeditione augendi obtinere ad effectum possessionem beneficiorum hujusmodi assequendi, literas super hujusmodi impetrationibus, cum minus vera valoris beneficiorum eorumdem expressione expedire, & absque eorum culpa, diligentia, & expensis pro impetratione hujusmodi obtinenda factis, & gratia eis a nobis concessa, & illius

illius effectu frustari, ac per posteriores (qui nulla habita diligentia expressione veri valoris eadem beneficia a Sede prædicta impetrarunt) excludi, ac desuper propterea molestari.

Conceditur facultas illum valorem exprimendi infra annum a die datæ literarum.

§. 3. Nos, qui subditorum nostrorum commoda libenter procuramus, ac eos a litibus & expensis, quantum cum Domino possumus relevamus, motu proprio ac ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, statuimus, & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus impetrantes beneficia Ecclesiastica in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis per obitum dumtaxat vacantia, si verum annuum valorem beneficiorum in literis Apostolicis, quæ super dictis beneficiis expeditæ non fuerunt, non expresserint, infra annum a die datæ literarum earumdem computandum, valorem ipsum male expressum corrigi per officiales, ad quos expeditio literarum hujusmodi pertinet, & correctiones literarum earumdem fieri consueverunt petere; ipsique officiales ipsarum literarum expeditioni præsidentes, ad eorumdem impetrantium simplicem petitionem, valorem ipsorum ad verum annuum valorem, juxta petentium voluntatem in eisdem literis reducere, & corrigere, ipsique impetrantes pro augmento valoris expressi dumtaxat, annatam Cameræ Apostolicæ solvere debeant, & teneantur.

Impetrationes aliter factæ invalidantur.

§. 4. Decernentes quascumque impetrationes posteriores de dictis beneficiis ratione non expressionis veri valoris hujusmodi, infra dictum annum factas, nullius roboris vel momenti esse, & pro infectis haberi debere.

Nulli ergo &c.

D. P. An. 4. die 1. Octob.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1517. Kal. Octobris, Pont. nostri Anno IV.

XXII.

De Prædicatorum verbi Dei munere, examine, & approbatione.

Approbatio & examen hujusmodi, regulariter spectat ad Ordinarios locorum, ita disponente Concil. Trid. sess. 5. cap. 2. & sess. 24. cap. 4. Quo vero ad eorum officium habes Concil Trid. sess. 5. cap. 2. sess. 24. cap. 4. & sess. 25. in cap. De Purgatorio.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Prædicationis munus valde necessarium & utile est.

SUpernæ Majestatis præsidio, per cujus ineffabilem providentiam cœlestia simul & terrena diriguntur, super gregem Dominicum nobis commissum, speculatoris officium (quantum imbecillitati nostræ conceditur) exercentes, totaque mente nobiscum ipsi revolventes inter alia complura & magna ad nos pertinere, ut munus prædicationis, quod in Ecclesia Dei præcipuum, ac pernecessarium, magnique fructus atque utilitatis, dummodo recte & ex sincera caritate erga Deum & proximum præceptisque, & exemplis sanctorum Patrum, qui hæc profitentes cum fidei fundatione, & propagatione plurimum Ecclesiæ contulerunt, exerceatur; quippe quod Redemptor noster primus fecit, & docuit, & ejus præcepto, & imitatione duodenus ille Apostolorum numerus, quasi totidem cœli Dei veri gloriam enarrantes per Orbem terrarum, universum genus humanum, quod sub peccati jugo vetusta servitute continebatur, sensim ab eorum tenebris educentes, & ad perpetuæ salutis lucem excitantes, verbum ipsum in omnem terram, & in fines orbis terræ, tum ipsi prius, tum deinde sui successores longe lateque propagaverunt, altissimeque fundaverunt, ut qui nunc tantum subeunt onus, meminisse debeant, creberrimeque secum revolvere, præter auctoris ipsius, ac fundatoris Jesu Christi pientissimi Redemptoris, Petri etiam & Pauli ceterorumque Apostolorum, & Domini Discipulorum se vices, quoad hoc officium, subire, ac sustinere.

Prædicatores tamen aliqua scandalosa, quandoque proponunt.

§. 1. Sane fide dignorum relatione percepimus, quod nonnulli Prædicatores nostris temporibus (quod dolenter referimus) non attendentes, se eorum, quos diximus, & insuper Sanctorum Ecclesiæ Doctorum, aliorumque sacram Theologiam profitentium, qui assistendo jugiter Christianis, ac se falsis prophetis rectam fidem subvertere annitentibus opponentes, Ecclesiam militantem illæsam prius, per se talem eam esse manifestarunt, officium exercere, & non nisi utilia concurrenti eorum sermonibus populo ad vitiorum extirpationem, virtutum laudem, animarum denique salutem fidelium, meditanda, & perficienda debere assumere, multa tamen, & varia contra institutiones, & exempla, quæ diximus, quandoque etiam scandalosa populis prædicare, quod mentem certe nostram mirum in modum commovit, dum nobiscum ipsi mente volvimus, quod illi officii immemores sui, in suis sermonibus non ad utilitatem audientium, sed ad suam potius ostentationem laborantes, vanis quorumdam auribus blandiuntur, qui ad hoc jam devenisse apparent, ut verificetur dictum Apostoli ad Timotheum ita scribentis: Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus, & a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur; quorum falsas, & inanes mentes, prædicantes ipsi præfati non modo in rectam veramque viam reducere minime student, sed illas majoribus etiam erroribus implicant, dum sine ulla canonum attestatione, vel reverentia, immo contra ipsas canonicas sanctiones, sacræ Scripturæ sensum multifariam pervertentes, temereque ac perperam plerumque interpretantes, contra veritatem præ-

prædicare; terroresque ac minas, multaque mala propediem affutura, jamque ingruentia, nulla prorsus legitima ratione muniti, sed suo dumtaxat sensui obsequentes comminantur, represent ant, adesseque asseverant; plerumque etiam vana quædam, & inania, & alia hujusmodi populis ingerere, & (quod enormius est) ab æternitatis lumine, & Sancti Spiritus admonitione, aut infusione, illa se habere asserere audent. Cumque ii sub confictorum miraculorum mendaciis, varios errores fraudesque disseminent, denique populos, quos in Evangelica doctrina sedulo instruere, & in vera fide retinere, & conservare deberent, sermones suos a sensu, & præceptis universalis Ecclesiæ retrahentes, a sacrisque constitutionibus, quas maxime sequi deberent, deviantes, auditores suos amovent, ac longe faciunt a salute. Per hæc namque, & alia hujusmodi simpliciores homines, & ad deceptionem procliviores, a via salutis, & obedientia Rom. Ecclesiæ deviantes, in errores varios perfacile inducuntur.

Ideo S. Gregorius Predicatores hortabatur ut hic

§.2. Propterea Gregorius hujus muneris peritissimus, & fervore caritatis incensus, prædicatores vehementer hortatur & monet, ut dicturi ad populum, prudentes cautique accedant, ne dicendi impetu rapti, verborum erroribus quasi jaculis audientium corda configant, & cum sapientes fortasse videri desiderant, decepti speratæ virtutis compagem insipienter discindant. Sæpe namque verborum effectus amittitur, cum loquacitate importuna, vel incauta, audientium corda levigantur. Et sane in nullo alio rudem ii plebem majori damno scandaloque afficiunt, quam cum, vel tacenda prædicant, vel falsa, & inutilia docendo, eam in errorem inducunt. Quæ quoniam huic sacræ Religioni divinitus institutæ, nova, & aliena, omnino contraria esse noscuntur, gravi certe accuratoque sunt examine digna, ne scandalum populo Christiano, & suorum auctorum, ac aliorum animabus interitum pariant.

Et hic Pontifex jubet Prędicatores debere prius examinari & approbari. *Hoc intellige ut dixi in rubr.*

§.3. Nos igitur Sanctæ Dei Ecclesiæ (cui disponente Domino præsidemus, quæ quidem unum est, & Deum unum prædicat, colit, ac unam fidem firmiter, & sincere confitetur, juxta illud Prophetæ vaticinium. Qui habitare facit unius moris) uniformitatem, quantum cum Deo possumus, posthabitam reducere, & retentam conservare, quique populo verbum Dei prædicant, tales esse cupientes, ut eorum prædicatione, Ecclesia nullum scandalum patiatur, & si qui corrigibiles sunt, ab his, quæ proximis nostrisque temporibus præsumpserunt, cum nonnullos eorum, præter illa quæ diximus, in prædicationibus non viam amplius Domini in virtute docentes, non Evangelium, ut deberent, explanantes, sed conficta miracula, & nova, ac falsa vaticinia, aliaque levia, & ab anilibus fabulis parum distantia, magnumque scandalum parientia, nulla devotionis, & auctoritatis, ejusque improbantis, ac repellentis hæc, habita ratione, vastis clamoribus imprimere, ac suadere ubique conantes, & ne Pontificali quidem dignitate fulgentibus, & aliis Ecclesiæ Prælatis parcentes, quibus potius honorem, ac reverentiam exhibere deberent, sed in eorum personas, ac statum audaciter, ac temere invehi consuevisse, & alia hujusmodi commisisse constat, in futurum abstineant, ut tam periculosum contagiosumque malum, ac mortifera pestis radicitus evellatur, & arefactum ita penitus deleatur, ut nec memoria ejus remaneat, sacro approbante Concilio, statuimus, & ordinamus, ut nullus tam Clericus sæcularis, quam cujuscumque etiam Mendicantium Ordinis Regularis, aut quivis alius, ad quem facultas prædicandi, tam de jure, quam de consuetudine, vel privilegio, aut alias pertinet, ad hujusmodi officium exercendum admittatur, nisi prius per Superiorem suum respective diligenter examinatus, (in qua re conscientiam ipsius Superioris oneramus) ac morum honestate, doctrina, probitate, prudentia, & vitæ exemplaritate ad illud aptus, & idoneus reperiatur, & hic, quocumque postea prædicaturus accesserit, de hujusmodi examine, & idoneitate sua per literas authenticas, seu alias sui examinatoris, approbatorisque Episcopis, & aliis locorum Ordinariis fidem legitime faciat.

Admissosque Evangelium juxta sensum DD. approbatorum prædicari teneri. *Ad hæc vide notata in rubrica.*

§.4. Mandantes omnibus qui hoc onus substinent, quique in futurum substinebunt, ut Evangelicam veritatem, & sanctam Scripturam juxta declarationem, interpretationem, & ampliationem Doctorum, quos Eccl sia, vel usus diuturnus approbavit, legendosque hactenus recepit, & in posterum recipiet, prædicent, & explanent: nec quidquam ejus proprio sensui contrarium aut dissonum adiiciant, sed illis semper insistant, quę ab ipsius sacræ Scripturæ verbis, & præfatorum Doctorum interpretationem, rite & sane intellectis, non discordant.

Futura prædicere &c. non debent.

§.5. Tempus quoque præfixum futurorum malorum, vel Antichristi adventum, aut certum diem judicii prædicare, vel asserere nequaquam præsumant; cum veritas dicat: Non esse vestrum nosse tempora, vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate, ipsosque qui hactenus similia asserere ausi sint, mentitos, ac eorum causa reliquorum etiam recte prædicantium auctoritati non modicum detractum fuisse constet; inhibentes omnibus, & singulis Clericis sæcularibus, vel regularibus præfatis, ceterisque cujuscumque status, gradus, & Ordinis existant, qui hoc onus assument, ne de cetero in sermonibus suis publicis, alia quæque futura ex literis sacris constanter prædicere, nec illa a Spiritu Sancto vel divina revelatione se habuisse affirmare, & alienas inanes divinationes asseverando, aut alio quocumque modo tractanda assumant, sed ex divinæ vocis præcepto Evangelium omni creaturæ cum vitiorum detestatione, & virtutum commendatione, & enucleent, & pacem ac dile-

dilectionem mutuam a Redemptore nostro tantopere commendatam, ubique foventes, non scindant vestem inconsutilem Christi, sed ab Episcoporum, & Prælatorum, ac aliorum Superiorum, eorumque status scandalosa detractione, quos coram vulgo, & Laicis non modo incaute, sed etiam intemperanter reprehendunt, & mordent, & ab eis male gestorum expressis quandoque nominibus aperta, & manifesta redargutione abstineant.

Const. Clem. V. de privilegiis observent.

§.6. Denique Constitutionem fel. rec. Clementis Papæ V. quæ incipit *Religiosi*, quam tenore præsentium innovamus, & approbamus, inviolabiliter observari debere decernimus, ut hac ratione ad utilitatem populi prædicantes, & cum Domino lucrifacientes, talentum quod ab illo acceperant, superlucrari, & ejusdem gratiam, & gloriam consequi mereantur.

Inspirationes divinæ antequam prædicentur, Sedi Apost. aut loci Ordinario examini reserventur.

§.7. Ceterum, si quibusdam eorum Dominus futura quædam in Dei Ecclesia inspiratione quapiam revelaverit, ut per Amos Prophetam ipse promittit, & Paulus Apostolus Prædicatorum Princeps, Spiritum, inquit, nolite extinguere, prophezias nolite spernere, hos aliorum fabulosorum, & mendacium gregi connumerari, vel aliter impediri minime volumus. Extinguitur namque ipsius gratia Spiritus, Ambrosio teste, si incipientibus loqui fervor contradictione sopitur, & tunc Spiritui Sancto injuria certe fieri dicitur. Et quoniam res magni momenti est, eo quod non de facili credendum sit omni spiritui, sed sint probandi spiritus, teste Apostolo, an ex Deo proveniant, volumus, ut lege ordinaria tales assertæ inspirationes, antequam publicentur, aut populo prædicentur, ex nunc Apostolicæ Sedis examini reservatæ intelligantur; Quod si sine moræ periculo id fieri non valeret, aut urgens necessitas aliud suaderet, tunc eodem ordine servato, Ordinario loci notificentur, ut ille adhibitis secum tribus, aut quatuor doctis & gravibus viris, huiusmodi negotio cum eis diligenter examinato, quando id expedire videbunt, (super quo eorum conscientias oneramus) licentiam concedere possint.

Contravenientium pœnæ.

§.8. Si qui autem contra præmissorum aliquod committere quidquam ausi fuerint, ultra pœnas contra tales a jure statutas, excommunicationis etiam sententiam, a qua non nisi a Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi possint, eos incurrere volumus. Et ut eorum exemplo alii attentare similia minime audeant, eis prædicationis etiam officium interdictum esse perpetuo decernimus.

Contrariorū derogatio.

§.9. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus, ac privilegiis, & indultis, & literis Apostolicis, Ordinibus, & personis præfatis, etiam in Mari Magno comprehensis, ac etiam a nobis forsan approbatis, innovatis, vel etiam de novo concessis, quæ quoad hoc, nolumus eis in aliquo suffragari.

Nulli ergo &c.

D. P. An. 4. die 19. Dec.

Dat. Romæ in publica Sessione, in Lateranen. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo decimosexto, 14. Kalen. Januar., Pont. nostri Anno IV.

XXIII.

De fidelitatis Juramento per Promotos ad quascumque Ecclesias, & Dignitates præstando, pœnisque contra non præstantes infligendis.

Ex Regest. in Archiv. Vatican.

LEO PAPA X.

Perpetuus in Ecclesia mos, ut ad Beneficia promoti Juramentum præstant fidelitatis.

§.1. Inter alia laudabilia, & necessaria Sedis Apostolicæ decreta a Summis Pontificibus Prædecessoribus nostris edita, & omni tempore observata, illud videtur præcipuum, quod ad Ecclesias Patriarchales, Metropolitanas, Cathedrales, & Abbatiales dignitates promoti vinculo juramenti astringantur, ut Pontifici pro tempore existenti, & successoribus suis canonice intrantibus fideles esse, & alia observare teneantur, quæ in forma ejusmodi juramenti continentur.

Pœnæ contra illud præstare negligentes.

§.2. Nuper ad notitiam nostram pervenit, aliquos, qui, ut præmittitur, vinculum ipsius juramenti, quod indissolubile est, declinasse, in decretorum prædictorum contemptum; cupientes autem tali absurditati opportune providere, motu proprio, & ex certa nostra scientia, hac præsenti nostra in perpetuum valitura constitutione ordinamus, atque decernimus, quod quicumque ad aliquam ex dictis dignitatibus in titulum, commendam, administrationem, unionem temporalem, & coadiutoriam cum successione, seu quamvis aliam dispositionem, etiam ad Ecclesiam titularem in partibus infidelium constitutam promotus fuerit, & ipse præsens in Romana Curia extiterit, teneatur, & debeat sub mille ducatorum pro medietate Cameræ Apostolicæ, & una quarta parte dilectis Filiis Clericis Cæremoniarum Magistris, altera vero quarta parte dispositioni Præsidentis ipsius Cameræ applicandorum, necnon excommunicationis latæ sententiæ pœnis, in manibus dilecti Filii Nostri Prioris Diaconorum S. R. E. Cardinalium pro tempore existentium, infra mensem a die promotionis computandum, vocato uno ex dictis Cæremoniarum Magistris, juxta consuetudinem hactenus servatam in forma solita juramentum antedictum præstare, & ultra si facere neglexerint, omnibus fructibus Ecclesiæ, seu Abbatiæ, ad quam promotus fuerit, careat, donec juramentum ipsum præstiterit, & pœnam incursam cum effectu persolverit.

Ab eo præstando non excusat Literas Apostolicas provisionis non fuisse expeditas.

§.3. A quibus juramento, & pœnę solutione minime se excusare valeat, quod literas promotionis suę non expediverit, seu ad illas expediendas aliquam forsan a nobis, vel successoribus nostris dilationem obtinuerit, qua dilatione gaudere minime possit, nisi obligatio in Camera prędicta bancharii idonei de Bullas expediendo, & jura

jura sua Cameræ, & Officialibus Romanæ Curiæ solvendo præcesserit, vel quod possessionem non fuerit assecutus, nec assequi forsan posse confidat.

Literæ non expediendæ nisi prius constet de præstito juramento.

§. 4. Et nihilominus dilectis Filiis Custodi Cancellariæ nostræ, ac summistæ literarum nostrarum, & Notariis Cameræ Apostolicæ in virtute sanctæ obedientiæ districte mandamus, quatenus nullas literas super præmissis expediri permittant, & expeditas minime tradant, nisi eis prius de juramento hujusmodi præstito fides per alterum ex Clericis Cæremoniarum Magistris facta fuerit, sicut hactenus consuetum erat.

Exequutores hujus Constitutionis designati.

§. 5. Volumus autem quod hoc præsens decretum nostrum, tam promovendos, quam etiam promotos compræhendat, ita ut ipsi promoti teneantur infra mensem a die requisitionis jurare, quod juramentum recipi non debeat, nisi constito de obligatione Bancharii prædicti, aut de alia in eadem Camera facta, pro quorum omnium, & singulorum præmissorum efficaci executione Venerabili Fratri nostro Raphaeli Episcopo Ostien.; ac pro tempore existenti Camerario, nec non dilectis Filiis Præsidentibus Cameræ prænominatis præsentium tenore committimus, & mandamus, ne habita fide promotionis alicujus ad aliquam ex dignitatibus ante dictis, ex neglectu præstationis prædicti juramenti, postquam ad id monitus fuerit, contra eum ad declarationem pœnarum prædictarum, veluti contra debitores ipsius Cameræ, in coobligatos procedant, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Subscriptio Papæ.

Placet, & ita Motu proprio mandamus. J.

XXIV.

Moderatio, & declaratio Indultorum, quibuscumque Mendicantium, & aliorum Religiosorum Ordinibus, & eorum Tertiariis concessorum.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacro approbante Concilio.

Causæ hujus Constitut.

Dum intra mentis arcana revolvimus, & diligenti consideratione pensamus operosa sollicitudinis studia, continuosque labores, pro divini nominis gloria, exaltatione Catholicæ fidei, Ecclesiæ unitate servanda, & institutione ac salute fidelium animarum per Coepiscopos, eorumque Superiores, in diversis partibus ad regimen suarum Ecclesiarum a Sede Apostolica constitutos, necnon per Fratres diversorum Ordinum præsertim Mendicantium indefesse, & indesinenter impensos, tanta ex eorum in vinea Domini fructuosis operibus, & opportune ac laudabiliter gestis, cordi nostro provenit satisfactio, ut his, quæ ad pacem, & quietem inter eos conservandam conducere cognoscimus, omni studio intendamus.

Episcopalis dignitas est ceteris eminentior, & Mendicantium opera fructuosa nimis sunt.

§. 1. Novimus enim Episcopos ipsos in partem sollicitudinis nostræ assumptos fuisse, quorum honor, & sublimitas, testante Ambrosio, nullis potest cooperationibus adæquari. Religiosos etiam in agro Dominico, pro Christianæ Religionis defensione, & ampliatione complura fecisse, ac uberes fructus protulisse, & in dies singulos proferre, ita ut eorumdem Episcoporum, ac Religiosorum bonis operibus, orthodoxam fidem incrementa sumpsisse, & per Orbem terrarum undique dilatatam fuisse, fidelium nullus ignoret. Et sicut ipsi sæpenumero vigilantissima, & solerti cura, schismata in Dei Ecclesia extinguere, & Ecclesiæ unitatem reddere, & ut eidem Ecclesiæ pacis tranquillitas daretur, innumeros labores subire non dubitarunt, ita quoque par est, eos inter se nostris provisionibus pacis vinculo, ac fraterna caritate, & unitate conjungi, ut eorum concordi doctrina, & mutuis operibus uberiores in Ecclesia Dei fructus proveniant.

Hic itaque Pontifex ex cōcordia horū inter Episcopos, & Mendicantes moderatur privilegia in infra dicendis.

§. 2. Sane cupientes, ut jura spiritualia, quæ ad Dei laudem, & Christifidelium animarum salutem pertinent, & quorum in exercitium præfatis Episcopis, & eorum Superioribus in suis Diœcesibus (cum ipsi in partem solicitudinis, ut præfertur, assumpti, ac Diœceses distinctæ, & cuilibet eorumdem Episcoporum assignatæ fuerunt) commissum extitit ut per ipsos Episcopos exerceantur, & jus illa libere exercendi, quantum fieri potest, eis illæsum præservetur. Et si aliqua dictis Fratribus Mendicantibus in eorumdem Episcoporum læsionem per Romanos Pontifices Prædecessores nostros, & Sedem Apostolicam concessa fuerint, concessiones hujusmodi eisdem Religiosis factas in subsequentibus duximus moderandas, ut ipsi Fratres potius ab eisdem Episcopis omni cum caritate foveantur, quam aliquo modo molestentur, & inquietentur. Una enim est Regularium, Sæcularium, Prælatorum, & subditorum exemptorum, & non exemptorum universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur, eorumque omnium unus Dominus, una fides. Et propterea decet eos, qui ejusdem sunt corporis, unius etiam esse voluntatis, & sicut Fratres nexu invicem caritatis adstricti sunt, sic non convenit alterum in alterius injuriam seu jacturam prosilire, dicente Salvatore: Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.

Episcopi eos visitent, & corrigant, in concernentibus Parochianorum curam & Sacramentorum administrationem.

§. 3. Ad conservandam igitur inter Episcopos, & eorum Superiores, ac Prælatos, & Fratres hujusmodi mutuam caritatem, & benevolentiam, divini quoque cultus augmentum, pacemque, & tranquillitatem universalis Ecclesiæ status, quod ita demum fieri posse cognoscimus, si unicuique quantum fieri potest, sua jurisdictio conservetur. Sacro approbante Concilio statuimus, & ordinamus, quod Episcopi, & eorum Superiores, & alii Prælati præfati, Parochiales Ecclesias ad

ad eosdem Fratres ratione locorum suorum legitime spectantes, quoad ea, quæ ad Parochianorum curam, & Sacramentorum conservationem, administrationemque pertinent (sine tamen visitatorum insolito gravamine, vel impensa) visitare, & illarum curam gerentes, & circa illam delinquentes, si Religiosi fuerint, juxta ipsius Ordinis Regularia instituta, intra septa Regularis loci, Sæculares vero presbyteros, & Fratres hujusmodi beneficia obtinentes, libere tamquam suæ jurisdictioni subjectos punire.

Quisque in eorum Ecclesiis celebrare possit.

§.4. Ac tam Prælati, quam presbyteri seculares, qui vinculo excommunicationis ligati non fuerint, Missas in Ecclesiis domorum eorumdem, devotionis causa, celebrare volentes, celebrare possint, ipsique Fratres tales celebrare volentes, libenter recipere debeant.

Ad Processiones ire cogantur. *Vide Concil. Trid. Sess. 25. cap. 13.*

§.5. Ac ab eisdem Prælatis ad processiones solemnes pro tempore faciendas requisiti, (dummodo eorum loca suburbana ultra unum milliare a Civitatibus respective non sint remota) accedere.

Confessores ab Ordinariis approbentur. *Hoc idem ultra d. Concilium statuit Pius V. in Constit. Romani.*

§.6. Necnon Superiores eorumdem Fratrum, Fratres, quos ad audiendas Confessiones subditorum eorumdem Prælatorum tempore elegerint, eisdem Prælatis personaliter exhibere, ac præsentare (si eos sibi exhiberi, & præsentari petierint) alioquin eorum Vicariis (dummodo ad Prælatos ultra duas dietas accedere non cogantur) omnino teneantur. Possintque illi per eosdem Episcopos, & Prælatos super sufficienti literatura, & aliqua saltem hujusmodi Sacramenti peritia dumtaxat examinari. Talibusque presentatis admissis, vel etiam indebite recusatis confitentes, constitutioni, quę incipit: Omnis utriusque sexus, quoad confessionem dumtaxat, satisfecisse censeantur.

Sacramenta ministrare possint.

§.7. Ipsique Fratres etiam forensium Confessiones audire valeant, laicos tamen, & clericos sæculares a sententiis ab homine latis nullatenus absolvere possint. Eucharistię vero, & Extremæ unctionis, aliaque Ecclesiastica Sacramenta, illis quorum etiam infirmorum, ac decedentium Confessiones audierint, docentibus proprium Sacerdotem sibi dare denegasse, dare nequeant, nisi denegatio sine legitima causa facta, vicinorum testimonio probata, aut requisitio coram Notario publico facta doceretur. Eorumdem vero Fratrum obsequio insistentibus, Sacramenta hujusmodi nullatenus ministrare valeant, nisi illorum durante obsequio.

Pacta inita inter Episcopos & Mendicantes serventur.

§.8. Pacta autem, & conventiones inter eosdem Fratres, & Prælatos, atque Curatos pro tempore inita valeant: nisi per subsequutum Capitulum proximum generale, vel provinciale, refutata ac per eos refutatio hujusmodi intimata debito tempore fuerit.

Mendicantes quando mortuos levare possint.

§.9. Parochias autem cum Cruce ad levanda funera eorum, qui apud Ecclesias domorum, & locorum eorumdem suam elegerint sepulturam, intrare non possint, nisi prius præmonito, & requisito, ac non recusante Parochiano presbytero, & tunc sine ejus, ac Ordinarii præjudicio, nisi eisdem Fratribus super hoc antiqua consuetudo, quæ sit in viridi observantia, & cum pacifica possessione, suffragetur.

Volentes sepeliri cum eorum habitu sepulturā eligere possunt.

§.10. Volentes quoque sepeliri in habitu eorumdem Fratrum, in claustro non degentes, sed in propriis domibus habitantes, in eorum ultima voluntate sepulturam sibi eligere possint.

Ordines ab Episcopo recipiant.

§.11. Quodque Fratres ipsi ad ordines promovendi, per Ordinarios de grammatica, & sufficientia examinari, & dummodo competenter respondeant, per eosdem Ordinarios libere admitti, ac nullatenus in eorum Ecclesiis, seu domibus, aut aliis eorum locis, ab alio, quam a Diœcesano Episcopo, vel ejus Vicario, super hoc cum debita reverentia requisito, & absque rationabili causa contradicente, vel eo a Diœcesi absente, ad dictos Ordines promoveri debeant.

Et Ecclesiarum consecrationes.

§.12. Nec ab alieno Episcopo consecrationem Ecclesiæ, vel Altaris, aut Cœmeterii benedictionem petere, seu in Ecclesiis per eos pro tempore ædificandis, primum lapidem per alienum Episcopum poni facere possint, nisi ubi Ordinarius bis, aut ter cum debitis reverentia, & instantia requisitus, sine legitima causa id recusaverit.

Sponsos non benedicant.

§.13. Et absque Curatorum consensu, sponsum, & sponsam benedicere nequeant.

Campanam die Sabbati Sancti post Cathedralē pulsent.

§.14. Et ut debitus honor Matrici Ecclesiæ reddatur, tam ipsi Fratres, quam alii clerici sæculares, etiam super hoc Apostolicæ Sedis privilegio muniti, die Sabbati Majoris hebdomadæ, antequam campanam Cathedralis, vel Matricis Ecclesiæ pulsaverit, campanam, in Ecclesiis suis pulsare minime possint, contrafacientes pœnam centum ducatorum incurrant.

Censuras Ordinariorum servent & publicent.

§.15. Censuras autem per eosdem Ordinarios latas, & promulgatas, ac in Matrici Ecclesia Civitatum, necnon in Collegiatis, & Parochialibus Ecclesiis Castrorum, & Oppidorum respective solemniter publicatas, quando super hoc ab eisdem Ordinariis requisiti fuerint, in Ecclesiis domorum suarum publicare, ac servare.

Decimarum solutionem suadeant.

§.16. Et ut animarum utriusque sexus Christifidelium saluti uberius consulatur, illos quorum confessiones pro tempore audierint, cujuscumque status, & conditionis fuerint, ad solvendum decimas, sive aliam bonorum, seu fructuum quotam, in locis, in quibus decimę ipsæ, aut similia solvi consueverunt, etiam sub onere conscientiarum suarum monere, & hortari, ipsisque etiam illos solvere recusantibus absolutionem denegare, & super hoc requisiti, id populo etiam publice prædicare, & persuadere teneantur.

Conservatores habeant.

§.17. Conservatores autem eisdem Fratribus pro tempore a Sede Apstolica deputandi, doctrina, & probitate præstantes, & in Ecclesiastica dignitate constituti esse debeant, & coram eis per eosdem Fratres, quibus dati fuerint, ultra duas dietas a loco suæ solitæ habitationis nullus trahi possit:

sit: privilegiis super hoc alias eis concessis, nullatenus suffragantibus.

Excommunicati ad Religionem non recipiantur.

§. 18. Excommunicati quoque Ordinem Mend. profiteri volentes, ubi de interesse tertii ageretur, absolvi non possint, nisi prævia satisfactione. Procuratores quoque, & negotiorum gestores, ac operarii, eorumdem Fratrum servitiis insistentes, sententiis excommunicationis promulgatis illaqueati sint, & esse censeantur, si illis causam dederint, aut dantibus consilium, auxilium, vel favorem præstiterint.

Tertiarii in propriis domibus degentes uti laici reputentur.

§. 19. Fratres autem, & Sorores Tertii Ordinis, necnon Mantellati, Corrigiati, Pinzocharæ, Cordellati, & alii quocumque nomine nuncupati, in propriis domibus habitantes, sepulturam ubi voluerint eligere valeant. Sed die Paschatis tantum Eucharistiam, necnon Extremam Unctionem, cæteraque Ecclesiastica Sacramenta (Pœnitentiæ Sacramento dumtaxat excepto) a proprio Sacerdote recipere, & ad onera, quæ Laicis incumbunt, perferenda teneantur, ac in foro sæculari coram Judicibus sæcularibus conveniri possint. Et ne censura vilescat Ecclesiastica, & minoris auctoritatis interdicti sententia reputetur, iidem dicti Tertii Ordinis, ad divina audienda, in Ecclesiis suorum Ordinum tempore interdicti nullatenus admittantur, si causam dederint interdicto, vel causam ipsam nutriant, seu foveant, aut dantibus, auxilium, consilium, vel favorem quoquomodo præstiterint.

Secus si claustraliter vivunt, &c.

§. 20. Collegialiter autem viventes, seu cum Claustralibus habitantes, ac Mulieres Virginalem, seu cælibem, aut castam vidualem, expresso voto, & sub dicto habitu vitam ducentes privilegiis, quibus Fratres Ordinis, cujus Tertiæ Regulæ habitum gestant, gaudere debeant. Omnia etiam, & singula supradicta ad reliquos Religiosos Ordinum quorumcumque extendi, & per eos etiam servari debere volumus, atque decernimus: Salvis tamen in reliquis desuper non expressis, tam Episcoporum, quam Fratrum, & aliorum Religiosorum prædictorum juribus, quibus per præmissa in aliquo præjudicare, seu quicquam innovare non intendimus.

Derogatio contrariorum

§. 21. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis; ac statutis & consuetudinibus dictorum Ordinum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, privilegiis quoque, & indultis, ac literis Apostolicis contra præmissa, seu aliquod præmissorum, eisdem Ordinibus concessis, etiam in Mari Magno contentis; quibus (etiam si ad illorum derogationem, de eis, eorumq. totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alias expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, illorumque tenores præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes) specialiter & expresse derogamus; ceterisque contrariis quibuscumque. Decernentes &c.

Ordinarii, & Mendicantes benigne se tractent.

§. 22. Eosdem insuper Fratres in virtute sanctæ obedientiæ monemus, ut eosdem Episcopos loco Sanctorum Apostolorum subrogatos, pro debita, & nostra ac Apostolicæ Sedis reverentia, congruo honore, & convenienti observantia venerentur. Ipsos quoque Episcopos hortamur, ac per viscera misericordiæ Dei nostri requirimus, ut Fratres ipsos affectu benevolo prosequentes, caritative tractent, ac benigne foveant, seque illi minime difficiles, aut duros, vel morosos, sed potius faciles, mites, propitios, piaque munificentia liberales exhibeant, ac in omnibus prædictis, tamquam in agro Dominico cooperatores, eorumque laboris participes, propria benignitate recipiant, eorumque jura omni cum caritate custodiant, atque defendant, ut tam Episcopi, quam Fratres præfati, (quorum opere veluti lucernæ ardentes supra mensam positæ, omnibus Christifidelibus lumen præbere debent) ad Dei laudem, Fidei Catholicæ exaltationem, populorumque salutem, de virtute in virtutem proficiant, ac exinde a largissimo bonorum retributore Domino, perennis vitæ præmium consequi mereantur.

Nulli ergo &c.

Sanctio pœnalis. Dat. P. An. 4. die 19. Dec.

Dat. Romæ in publica Sessione, in Lateranen. Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo sextodecimo, xiv. Kalen. Januarii, Pontificatus nostri Anno IV.

Sequitur declaratio d. Bullæ quoad Tertiarios.

LEO PAPA X.

Ad futuram rei memoriam.

Relatio dictæ Bullæ.

Nuper in Sacro Lateranensi Concilio in reformationem privilegiorum Religiosis concessorum, inter alia statuimus, quod Fratres, & Sorores Tertii Ordinis, necnon Mantellati, Corrigiati, Pinzocharæ, Cordellati, & alii quocumque nomine nuncupati in propriis domibus habitantes, sepulturam ubi voluerint, eligere valeant, sed die Paschatis tantum Eucharistiæ, ac extremam Unctionem, cæteraque Ecclesiastica Sacramenta (Pœnitentiæ Sacramento dumtaxat excepto) a proprio Sacerdote recipere, & ad onera, quæ Laicis incumbunt, perferenda teneantur. Et ne censura vilescat Ecclesiastica, & minoris auctoritatis interdicti sententia reputetur, iidem dicti Tertii Ordinis ad divina audienda nullatenus admittantur, si causam dederint interdicto, vel ipsam causam nutriant, aut foveant, aut dantibus auxilium, consilium, vel favorem quoquo modo præstiterint. Collegialiter vero viventes, seu in claustralibus habitantes, ac Mulieres Virginalem, seu cælibem, aut castam vidualem, expresso voto, & sub dicto habitu vitam ducentes, privilegiis, quibus Fratres Ordinis cujus Tertiæ Regulæ habitum gestant, gaudere debeant,

1516. prout in constitutione dicti Lateranensis Concilii, eodem approbante Concilio desuper edita plenius continetur.

Causa hujus declarationis. §. 1. Cum autem, sicut accepimus, a quibusdam nimium curiosis vertatur in dubium, an votum prædictum de voto solemni religionis intelligatur, cum illud tria substantialia comprehendat, obedientiam scilicet, paupertatem, & castitatem, & circa dictas Mulieres Virginalem, seu castam Vidualem vitam ducentes, de virginitate, & castitate tantummodo mentio fiat.

Declaratio. §. 2. Nos ad tollendum omne dubium, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, harum serie decernimus, & declaramus, quod in præmissis, de voto solemni Religionis minime intelligi debeat, ita ut Mulieres Virginalem, aut cælibem vitam simpliciter viventes, etiam in consanguineorum, & affinium suorum, aut propriis domibus, vel seorsum habitantes, privilegiis, & immunitatibus prædictis, in omnibus, & per omnia, frui, & gaudere debeant.

Derogatio contrariorum. §. 3. Non obstantibus illis, quæ in dicta Constitutione nostra voluimus non obstare; ceterisque contrariis quibuscumque.

D. P. An. 5. die 1. Martii. Datum Romæ sub Annulo Piscatoris, die prima Martii 1518. Pontificatus nostri Anno V.

XXV.

Ex Regest. in Archiv. Vat. Carolus Rex Hispaniarum, ejusque Conjux Catholicorum Titulo decorantur.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Exordium. Pacificus, & æternus Rex, qui cuncta regit, simul & terrena mirabili providentia composuit, ac Reges, & Principes super populum suum disposuit, eisdem Regibus, & Principibus honorem, & reverentiam per ipsum populum exhiberi præcepit, convenit etiam nos, qui ejusdem æterni Regis vices licet immeriti gerimus in terris, eosdem Reges, & Principes præsertim illos, quoad progenitorum gloriosa memoria manet in sæculo, dignioribus titulis, & honoribus, quantum nobis ab eodem æterno Rege conceditur, decorare, ut in regimine populorum eis commissorum eorum humeri efficiantur fortiores.

Catholici Titulus Hispaniarum Regibus ab Alexandro VI. concessus. §. 1. Dudum siquidem fel. rec. Alexander Papa VI. Prædecessor noster ad præclara virtutes, & merita cl:me: Ferdinandi Regis, & Elisabeth Reginæ Hispaniarum, ad immensos quoque labores, quos in expugnatione Regni Granatæ adversus perfidos Saracenos Fidei Catholicæ inimicos pugnando pertulerat, ac quoad provida ordinatione eorum Regis, & Reginæ Judæi, quorum conversatio, & in eorumdem Regis, & Reginæ regnis, & dominiis habitatio valde contagiosa erat, ab eis denuo Regnis, & Dominiis, expulsi, insuper ordines utriusque sexus religiosi ad observantiam regularem informati fuerant, debitum respectum habens, ac volens propterea eosdem Regem, & Reginam dignioris nominis titulo decorare, eis nomina Catholicorum concessit, ac voluit, quod ex tunc in antea Ferdinandus Rex Catholicus, & Elisabeth Regina Catholica intitularentur, & denominarentur, pro ut in literis desuper confectis plenius continetur. 1517.

§. 2. Nos sperantes quod, gratia divina assistente, Carissimus in Christo Filius noster Carolus Hispaniarum Rex, qui ut accepimus in decimo octavo suæ ætatis anno constitutus existit, succedentibus annis, ne dum virtutes eorundem Ferdinandi Regis, & Elisabeth Reginæ imitabitur, sed divina favente clementia in virtutum earundem exercitio per amplius proficiet, ac volentes propterea dictum Carolum Regem, & ejus legitimam Conjugem pro tempore existentem tituto Catholicorum Regum decorare, Motu proprio, & ex certa scientia, & potestatis plenitudine dicto Carolo Regi, & ejus legitimæ Conjugi pro tempore existenti, nomen, & titulum Regum Catholicorum in Dei nomine assignamus, eisque, & eorum cuilibet, quod de cetero Carolus Rex, & ejus Conjux Regina præfati, cum eorum nominibus propriis, vel sine illis Rex, & Regina Catholici denominari, & intitulari possint, seu quod dum, & quoties verbo, vel scriptis de Rege Catholico, aut Regina Catholica simpliciter nomine proprio non adjecto mentio facta fuerit, solum, & dumtaxat dictus Carolus Rex, & ejus Conjux Regina prefati, & nullus alius Rex, sive Princeps Seculi intelligi debeat, auctoritate Apostolica tenore presentium indulgemus. Eodem nomine Carolus Rex, ejusque Conjux decorantur.

§. 3. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ dictus Alexander Prædecessor in dictis literis voluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Obstantibus derogat.

Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimoseptimo, Kalendis Aprilis Pontificatus nostri Anno V. Dat. die 1. Aprilis 1517. An. V.

XXVI.

De electione Prælatorum Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia, eorumque a Fratribus Conventualibus sejunctione.

Ordinis hujus Institutionem, aliaque ad eundem spectantia viderc est in Costitutionibus Prædecessorum Pontificum.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

ITE & vos in vineam meam, ait homo ille paterfamilias, qui plantaverat vineam, Mundi Salvator atque Redemptor Do- Commendatio Ordinis S. Francisci.

Dominus noster Jesus Christus; qui etsi curam gerat de omnibus, cunctaque dirigat, quæ ipse fecit: attamen inter ceteras plantationes, quas per ipsum Pater cœlestis in solo plantavit militantis Ecclesiæ, vineam quandam tam ardenti prosecutus est amore, ut suam velut propriam ubivis illam appellet: hanc siquidem vineam sic assiduis solertibus, ac fidelibus excoluit agricolis, ut alios primo mane, alios hora tertia, sexta, nona, decima vero, & undecima quasi incessanter cultores transmiserit. Hæc est sacra illa Minorum Fratrum Religio, quæ virentibus cœremoniarum foliis, per viros Apostolicos tamquam per palmites extensos, a mare usque ad mare, & a flumine usque ad terminos orbis terrarum vino sapientiæ & scientiæ irrigavit montes, & implevit terram. Hæc est Religio sancta & immaculata, in qua per speculum sine macula Redemptoris contemplatur præsentia, vitæ Christi, & Apostolorum inspicitur forma, per quam primorum Ecclesiæ fundatorum ante oculos Christianæ plebis reducitur norma; quæ demum nihil nisi divinum, angelicum, omni perfectione refertum, Christoque nil nisi conforme, ut non immerito sua dicatur, repræsentat. Ad hanc vineam excolendam primo mane oriente jam Sole, misit ipse Paterfamilias Angelum illum ascendentem ab ortu Solis habentem signum Dei vivi, Beatum Franciscum, qui comitantibus miræ sanctitatis viris, prima vitis hujus duceret fundamenta; iis successerunt viri Religiosi, qui duce Beato Bonaventura muros vineæ jam utrinque ruinam minantes, hora tertia Trinitatis sanctæ virtute, & adjutorio reparaverunt. Post hos veluti hora sexta prodierunt spiritu ferventes Fratres nonnulli, qui a sacro Viennensi Concilio tamquam a Deo missi & confortati, enervatam pene disciplinæ censuram, ad sua principia revocaverunt. Hora vero nona moriente Domino, surgentibus in dies malis, & scandalosis hujus vineæ agricolis, suscitavit Dominus spiritum adolescentiæ, paucorum videlicet Fratrum, qui signifero nominis Jesu Beato Bernardino ductore, & præside, Sacri Concilii Constantien. freti præsidiis, languentem immo pene mortuum per Orbem universum Ordinem vivificarunt. Novissime vero diebus istis, quasi hora ultima apparuerunt viri alii, qui zelantes pro domo Israel succiderunt lucos, & demoliti sunt delubra, ac ubi abundabat peccatum, adjuvante Domino curaverunt per introductam reformationis normam, ut superabundaret & gratia. Sed veluti inter Parabolicos, & Evangelicos illos viticolas, quia novissimi æquabantur prioribus, murmur surrexit non parvum, sic acclamantibus Regibus, Principibus, Communitatibus, & Populis, graves lites & jurgia, ac dissensiones, occasione superioritatum, & præfectionis graduum inter aliquos hujus Religionis professores per totum mundum, magis ac magis augeri dietim accepimus.

§. 1. Quare nos cujus animus ab ætate tenera, ardenti devotione efferbuit ad hujus Ordinis professores, & Ordinem ipsum totum, nunc vero ex communi cura procurationis, & pastoralis regiminis, quam immeriti sustinemus, ad componendas hujusmodi agricolarum lites, & sedandas murmurationes, illius Evangelici procuratoris more, tanto provocamur ardentius, quanto frequentius intenta mente recolimus fructus uberes, quos ex eorum exemplari vita, & salubri doctrina universali Ecclesiæ continue cernimus provenire. *Discordia orta inter Fratres de Observantia, & Conventuales d. Ordinis.*

§ 2. Nec minus continuis Principum Christianorum præsertim carissimorum in Christo filiorum nostrorum Maximiliani in Imperatorem electi, & Francisci Christianissimi Francorum, ac Caroli Catholici Hispaniarum, Henrici Octavi Angliæ, ac Emanuelis Portugalliæ & Algarbiorum, & Ludovici Ungariæ & Bohemiæ, ac Sigismundi Poloniæ, necnon Christiani Daciæ Regum Illustrium, ac nonnullorum Principum aliorum, Ducum, Comitum, Populorum, & Communitatum, piis provocamur supplicationibus, & precibus, quibus pro pacandis hujusmodi divisionibus in Ordine Divi Francisci exortis, non cessant usque hodie apud nos postulare. *Pro cujus terminatione Principes institerunt apud Pont.*

§. 3. Deputatis igitur a nobis in secreto nostro Concistorio aliquibus ex Venerabilibus Fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus, causas, & seminaria hujusmodi jurgiorum, & divisionem diligenter perquirere, ac de remediis opportunis pro sedandis præfatis litibus pertractare commisimus, & injunximus; qui longo maturæ discussionis examine, diligentissime, ac fidelissime jussa complentes, relatione per ipsos nobis facta, necnon pensatis per nos acutius, quæ per ipsos pro hujusmodi concordia tractata, & examinata fuerunt, habita etiam super iis in dicto Concistorio nostro cum eisdem, ac reliquis ejusdem Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, matura deliberatione, & de eorum unanimi consilio, præfato Ordini modo infrascripto judicamus providendum. *Qui, sic providendum cēsuit videlicet quod.*

§. 4. Quia in primis compertum habemus Prælatorum diversitatem, quorumdam perpetuitatem, ceterorum vero Fratrum vitam non reformatam, hujusmodi litibus, & divisionibus plurimum causæ præbuisse, ea propter volumus, & ordinamus, prout in dicta Regula Beati Francisci, unum Ministrum Generalem totius Ordinis de cetero, omnibus & singulis Fratribus ejusdem Ordinis, cum plenaria potestate, quæ ex Regula sibi competit præfici, cui omnes & singuli prædicti Fratres, in omnibus, quæ non sunt contra Deum, animam suam, & Regulam firmiter teneantur obedire; qui quidem Minister Generalis per sex annos ad plus Generalatus fungetur officio; infra quem terminum, si aliquo tempore appareret universitati Ministrorum Provincialium, & Custodum, prædictum Ministrum Generalem non esse sufficientem ad servitium & communem utilitatem Fratrum, teneantur prædicti Fratres, quibus electio dicti Ministri Generalis data est, in nomine Do- *Minister generalis unus eligatur totius Ordinis, ejusque officium sex annis duret. Scias hoc non servari cum quisque Ordo suum eligat Gen.*

Domini alium sibi eligere, quibuscumque sex annis, quibus (ut præfertur) expletis, ipso facto sit absolutus a Generalatus officio, & pro tali ab omnibus habeatur.

Et eligatur de Fratribus Observantiæ, & per eos.

§.5. Electio vero successoris fieri debeat a solis Ministris Provincialibus, & Custodibus reformatis, tam Cismontanis, quam Ultramontanis, in Capitulo Generali dicti Ordinis, in festo Pentecostes, in loco quem Minister Generalis cum Capitulo generali proximo præcedenti duxerint assignandum. Ad quod Capitulum omnes Ministri, & Custodes sive vocales, tam Cismontani, quam Ultramontani accedere teneantur. Et ne caput suis membris difforme appareat; Volumus & etiam ordinamus, quod nullus Frater possit eligi in Ministrum Generalem, nisi vitam ducat reformatam, & pro reformato a Communitate Reformatorum habeatur. In præfata vero electione Ministri Generalis nullus penitus vocem habeat nisi reformatus, & pro reformato a Congregatione reformatorum habeatur; quod si in futuro quicquam in contrarium attentatum fuerit, irritum penitus & inane habeatur.

Ac per vota Ministrorum Provincialiū, & Custodum. *Hæc vota secreta esse debent, ut jubet Pius V.*

§.6. Quo vero ad electionem futuri Ministri Generalis, in proximo festo Pentecostes, in Conventu de Ara Cæli de Urbe, juxta aliam nostram ordinationem, in literis in forma Brevis contentam celebrandam statuimus, omnes Ministros & Custodes reformatos, ac Vicarios, & discretos Fratrum de Observantia seu de familia, dictam electionem debere celebrare. Et ut præfata electio Ministri Generalis, quæ secundum prædictam Regulam a Ministris, Provincialibus, & Custodibus fieri deberet, & libere secundum intentionem ejusdem Regulæ, & absque quovis scrupulo celebretur, declaramus omnes Provinciales, Vicarios Fratrum de Familia, seu Observantia, veros Ministros esse, ipsosque ad effectum electionis hujusmodi in Ministros ordinamus, & instituimus. Discretos etiam ipsorum similiter declaramus esse Custodes: quo vero ad alios Fratres reformatos, volumus quod in Provinciis, in quibus Ministri pro nunc non sunt reformati, nec pro reformatis habiti, sub quibus sunt aliqui Conventus reformati, duo Fratres electi a præfatis Conventibus reformatis, secundum aliarum literarum nostrarum tenorem sub forma Brevis, voces Ministrorum non reformatorum, quantum ad præfatas Provincias pro hac vice dumtaxat suppleant. Fratribus vero de Congregatione Fratris Amadei de Clarenis, de Sancto Evangelio, seu Capucio, pro singulis Provinciis, in quibus habent Conventus ultra suorum Vicariorum voces duas pro hac solum vice concedimus. Quam quidem electionem a præfatis Fratribus de hujusmodi generali Ministro faciendam, canonicam secundum Minorum Fratrum Regulam, & formam a Beato Francisco in Regula traditam esse diffinimus, & etiam declaramus.

Alternativeque fiat electio, semel de Ultramontanis, & semel de Cismontanis.

§.7. Et ut in Ordine ipso, quantum cum Deo fieri potest, pax conservetur, & caritas, per amplius inter Cismontanos, & Ultramontanos Fratres ejusdem Ordinis nutriatur, ordinamus, quod si Minister Generalis, ut præfertur, per sex annos de Cismontanis Fratribus electus fuerit, sequentibus sex annis de Ultramontanis Fratribus eligi debeat; quem modum alternatis vicibus in perpetuum volumus ab ipsis observari. Verum, quia conspicimus, ipsum Ordinem per universam Christianitatem mirum in modum dilatatum esse, ne ob hujusmodi amplitudinem debito pastoralis regiminis careat beneficio, decernimus, quod si Minister Generalis de Cismontanis electus fuerit, instituat in partibus Ultramontanis unum Generalem Commissarium ab eisdem Ultramontanis Fratribus eligendum, cui Minister Generalis super præfatos Fratres Ultramontanos vices suas committat, prout Capitulo Generali expedire videbitur. Ita tamen, quod Commissarius præfato Ministro Generali commode subiiciatur, ut cæteri dicti Ordinis Prælati subiiciuntur, ac illi per omnia secundum Regulam obedire teneatur.

Qui Minister Gen. quolibet triennio Commissarium deputet de Ultramontanis, si ipse sit Cismontanus, & e contra. *Quoad electionem Commissarii vide Pium V.*

§.8. Dum vero Minister Generalis fuerit ex Ultramontanis Fratribus electus, tunc pariter Commissarium Generalem Cismontanum instituere debeat pari modo, quo de Ultramontano Commissario superius dictum, & statutum est. Qui quidem Generalis Commissarius per triennium solum Generalis Commissionis fungetur officio; quo triennio elapso, novus Commissarius per Ministrum Generalem in Capitulo Generali, ut supra eligendus, secundum quod Ultramontanis de Commissario fuerit providendum, institui debeat Minister vero Generalis in partibus, in quibus suis sex annis fuerit, & ad alias partes se conferre voluerit, pro eo tempore, quo absens fuerit, Commissarium loco sui, de consilio, & assensu Diffinitorum Capituli Generalis hujusmodi dumtaxat relinquere possit. Et in partibus, quibus dictis sex annis non erit Commissarius Generalis, tenebitur Minister Generalis primo triennio dictorum sex annorum celebrare unum Capitulum Generale, ad quod convenient vocales illarum partium, a quibus assumptus fuerit; & similiter aliud Capitulum in partibus, a quibus assumptus non fuerit, per se vel suum Commissarium, ad quod omnes vocales dictarum partium accedere teneantur, celebrare habebit; aut super hoc fiat, quod Generalis Minister cum Capitulo Generali judicaverit faciendum.

Vicarii autem de Observantia veri Ministri censeantur.

§.9. Porro quantum ad Ministros Provinciales in Provinciis, in quibus Ministri pro nunc non sunt reformati, seu pro vere reformatis non habentur, daclaramus, ordinamus, & decernimus, Vicarios Fratrum de Observantia, seu Familia illarum Provinciarum respective, ex nunc, & in perpetuum, veros, & indubitatos earumdem Provinciarum esse Ministros, illosque de cetero nomine Ministrorum debere appellari; quibus omnes & singulos Fratres, necnon domos, & loca eorumdem in dictis Provinciis, ut præfertur, consistentes plenarie submittimus; ac Generali, & aliis Pro-

Provincialibus Ministris, auctoritatem, & potestatem antea Generali, & aliis Provincialibus, Vicariis de Familia nuncupatis, attributam, & concessam perpetuo concedimus, ac concessam, & attributam esse decernimus. Mandantes præfatis Fratribus etiam Regulam B. Francisci pure, & simpliciter Observantibus, ut dictis Ministris sic per nos declaratis, & ordinatis, ut veris illarum Provinciarum Ministris secundum Regulam per omnia obediant.

Ministrorumque Provincialium officium triennio expleatur.

§. 10. Denique, ne ex Ministrorum Provincialium perpetuitate, Ordinem ipsum in ruinam iterum collabi contingat, volumus, & ordinamus præfatos Provinciales Ministros ultra triennium in suis non posse continuari officiis; quo triennio elapso, pro absolutis ab officio a cunctis Fratribus habeantur.

Ipsique & Custodes a Capit. Provinciali deponi possint.

§. 11. Poterunt tamen infra dictum triennium a suis Capitulis Provincialibus, prout secundum Regulam, & consuetudinem celebrabuntur, si minus utiles inventi fuerint, ab officiis provincialibus absolvi; & idem judicium de Custodibus per omnia habeatur.

Et de Observantia sint.

§. 12. Nullus vero in Ministrum provincialem aut Custodem eligi, aut in ipsorum electione vocem habere poterit, nisi vitam ducat reformatam, & in Communitate Reformatorum illius provinciæ, cui præficiendus est, pro tali habeatur; quicquid autem in contrarium attentatum fuerit, ipso facto irritum sit & inane.

Observantes qui censeantur.

§. 13. Præterea quia de reformatis, ac pure, & simpliciter regulam Beati Francisci hujusmodi Observantibus sæpe sæpius, in præcedentibus, & sequentibus mentio habetur, volumus, & declaramus, sub nomine Reformatorum, ac pure, & simpliciter Regulam Beati Francisci hujusmodi observantium comprehendi omnes, & singulos infrascriptos, videlicet Observantes, tam de Familia, quam Reformatos sub Ministris, ac Fratres Amadei, de Coletanis, Clarenis, de sancto Evangelio, seu de caputio, ac Discalceatos nuncupatos, aut alios, similesque quocumque alio nomine nuncupatos, & Regulam ipsam Beati Francisci, pure & simpliciter observantes; & ex quibus omnibus supradictis, unum corpus insimul facientes eosdem ad invicem perpetuo unimus, ita quod de cetero omissa diversitate nominum prædictorum, fratres Minores Sancti Francisci Regularis observantiæ, vel simul vel disjunctive, nuncupentur, & nuncupari possint, & debeant. Omnesque, & singulos, ut præfertur, unitos generali Ministro prædicto, ac Provincialibus Ministris, & Custodibus, in quorum Provinciis, & Custodiis respective morantur, in omnibus, & per omnia secundum Regulam subiici debere. Conventuales vero secundum privilegia viventes, quomodo eisdem Ministris generalibus, & Provincialibus subiici, & obedire debeant, per alias nostras desuper edendas literas declarabimus.

Quodque dimissis aliis denominationibus omnes Fratres Minores S. Francisci vocentur.

§. 14. Ceterum ut dissensionum, scandalorum, & partialitatum fomes penitus ab ipso Ordine tollatur, præcipimus firmiter, & mandamus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ ipso facto incurrenda, a qua nullus, præterquam in mortis articulo, nisi a nobis, aut a Sede Apostolica possit absolvi, ne aliquis frater Ordinis Sancti Francisci appellet alium fratrem ejusdem Ordinis malitiose, irrisorie, seu improperiose, Privilegiatum, Coletanum, Bullistam, Amadeitam, Clarenum, de Evangelio, seu Capucio, Bigotum, aut alio quovis nomine etiam de novo reperto, seu forte in futurum occasione priorum divisionum ipsius Ordinis, vel hujus nostræ sanctæ institutionis, & unionis Spiritus sancti gratia compositæ, a quocumque imponendo, seu alio quovis irrisorio, injurioso, seu improperioso nomine, aut quod pro improperioso a patientibus habetur. Necnon omnibus tam clericis, ne Fratres hujusmodi, aut eorum fautores præfatis nominibus, irrisorie seu malitiose appellent, sed omnes fratres ipsius Ordinis Fratres Minores, ut præfertur, seu Sancti Francisci, a se ipsis, & omnibus aliis nominentur.

Observantes autem ad Cōventuales non transeant.

§. 15. Item statuimus, quod de cetero nullus Frater reformatus possit per quemcumque Prælatum Ordinis, etiam Ministrum generalem mitti ad morandum ad aliquem Conventum non reformatum aut pro reformato non habitum; excepto quod si Capitulis Provincialibus videretur minus malum aliquem fratrem licentiare ad nondum Reformatos, quam ipsum cum Reformatis retinere, tali casu possint Prælati mittere fratrem seu fratres Reformatos ad nondum Reformatos. Inhibentes sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, omnibus, & singulis Conventualium secundum privilegia viventium Prælatis, ac fratribus ne aliquem ex præfatis Reformatis, nisi modo prædicto recipere audeant. Similiter & dictis Reformatis fratribus sub eadem pœna, ne ab obedientia suorum Ministrorum ullatenus quam modo prædicto recedant. Et ne ex novarum sectarum in dicto Ordine forsan introductione facienda Ordinem iterum in rixas devenire oporteat, Volumus, & in virtute sanctæ obedientiæ firmiter præcipimus, & mandamus, quod de cetero nullæ novæ sectæ vel reformationes in dicto Ordine introducantur, aut fiant, absque Ministri generalis, aut Provincialium Ministrorum Reformatorum in suis Provinciis respective expresso assensu. Ita tamen quod dictæ reformationes ipsi Ministro generali, & Provincialibus Reformatis per omnia, juxta regulam subiiciantur, ut supra expressum est de aliis Reformatis.

Novæ reformationes non inducantur.

§. 16. Quapropter omnes domos, loca, & eremitoria, quæ fratres de Observantia, seu de Familia, seu alii Reformati sub Ministris quocumque nomine appellati fuerint, hactenus tenuerunt, & possederunt, ipsi Ministro generali ac Provincialibus Ministris Reformatis, & per nos sic institutis, & declaratis in suis Provinciis respective perpetuo subiicimus, & incorpo-

poramus. Volentes loca ipsa per ipsos Ministros, ac eorum successores Reformatos perpetuo teneri, & possideri, regi, & gubernari. Quascumque lites desuper exortas coram quibuscumque Judicibus, ordinariis vel delegatis, etiam S. R. E. Cardinalibus, & dicti Ordinis Protectore, aut sacri Palatii nostri Auditoribus sive Commissariis Apostolicis, tam in Romana Curia, quam extra eamdem, & tam inter subditos, in quibuscumque statu vel instantia, tam super possessorio quam petitorio, seu etiam spolio, si quomodolibet prætendi possit desuper penden. etiam si hujusmodi loca de obedientia, & de Capitulis fratrum Conventualium dicti Ordinis prius fuissent, ad nos advocamus penitus, & extinguimus, silentium perpetuum partibus imponen. Sententias quoque, & processus per quoscumque judices in eis habitos, & latas, ac inde secuta quęcumque, etiam si lites ipsæ, ratione locorum, fratrum, & bonorum hinc inde receptorum, aut cujuscumque alterius rei, occasione vel causa motæ fuissent, cassamus, & annullamus.

Conventuales eos desuper non molestet.

§. 17. Et nihilominus dictis fratribus Conventualibus, necnon quibusvis Judicibus, ac aliis quibuscumque, ne quicquam contra hujusmodi nostram declarationem, institutionem, innovationem, unionem, & incorporationem, in judicio vel extra, attentare, procurare, judicare, vel pronunciare, etiam si eis per nos commissum existat, seu in futurum committatur, præsumant sub poena excommunicationis latæ sententiæ, ac privationis beneficiorum, quæ obtinent, ac etiam inhabilitationis ad alia in posterum obtinenda eo ipso incurrenda, inhibemus, præcipimus, & mandamus.

Præservatores hujus Reformationis in Capit. Generali eligantur.

§. 18. Demum ut secundum exigentiam locorum, personarum, & morum cuncta, quæ conducere videbuntur pro manutenentia reformationis, per totam Christianitatem in dicto Ordine jam divina gratia introductę, juste, provide, & discrete valeant statui, & ordinari; volumus Capitulum generalissimum proxime celebrandum teneri per deputatos ex probatioribus, doctoribus, ac magis expertis Fratribus, nonnullos ex diversis Regionibus assumptos, qui omnia, & singula quæ pro manutenentia reformationis, & vera Regulę observantia, ac hujus nostræ constitutionis debita executione, accommoda judicaverint, in unum recolligant, approbanda per totum Capitulum, vel majorem partem ejusdem, ac tandem per nos Apostolicæ confirmationis patrocinio munienda.

Executorum deputatio.

§. 19 Et nihilominus moderno, & pro tempore existenti Cameræ Apostolicæ generali Auditori, necnon universis Archiepiscopis, & Ecclesiarum Prælatis, ac quibuscumque in dignitate Ecclesiastica constitutis personis, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, & eorum singuli præsentes nostras literas, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quotiens pro parte dicti Generalis, ac Provincialium Ministrorum Reformatorum, seu alicujus eorum super hoc requisiti fuerint solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assisten. faciant eos, omnibus, & singulis prædictis pacifice frui, & gaudere, non permitten. eos desuper per quoscumque, quavis auctoritate fungentes quomodolibet indebite molestari. Contradictores per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, invocato ad hoc etiam si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, appellatione postposita compescendo.

Contrariorũ derogatio.

§. 20. Non obstantibus quibuscumque literis Apostolicis, & indultis, etiam sacri Concilii Constantien. dictæ Religionis fratribus, familiis, congregationibus, aut alicui eorum sive illarum auctoribus, & institutoribus, Conventualibus, sive Reformatis, aut de Familia Fratribus sub quibusvis verborum formis, solemnitatibus, & clausulis, fortioribus, & insolitis, concessis seu forsan in futurum concedendis, etiam si tales forent, quod de illis, eorumque totis tenoribus specialis, expressa, individua, ac de verbo ad verbum mentio esset habenda, quibus, quoad præmissa, expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum fides.

§. 22. Ceterum quia difficile foret has nostras præsentes literas ad quælibet loca, ubi opus fuerit, deferre &c.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Si quis autem hoc attentare &c.

Dat. P. An. 5. die 29. Maii.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimoseptimo, 4. Kalen. Junii, Pontificatus nostri Anno V.

XXVII.

Jurisdictio Camerarii, & Clericorum R Cameræ Apost. in causis, & contractibus Cameralibus, & guberniis locorum eis commissorum. Necnon & confirmatio ordinationum per eosdem Clericos, pro feliciori Cameræ regimine editarum.

De Clericorum jurisdictione dixi sup. in constit. XVI. Alexand. VI. Et si *fol.* 257. *Alias Cameræ ordinationes attende sup. in Eug. IV. Const. XVII.* Inter *fol.* 20.

LEO PAPA X.

Motu proprio, &c.

Eug. IV. & Innoc. VIII. declararunt Camerarium, & Clericos, magnam jurisdictionem habere.

Licet fel. rec. Eugenius IV., & Innocentius VIII. Rom. Pont. Prædecessores nostri provida dispositione declaraverint, totius Christiani Orbis, & Ecclesiarum, & Monasteriorum, & omnium civitatum, terrarum, & locorum S R. E. mediate vel immediate subjectorum, personas quaslibet, ex quocumque loco etiam exempto oriundas, ad Cameram Apostolicam, pro eorum causis, & negociis peragendis recurrentes, summarię justitiæ implementum reportare debere, ac Camera-

merarium nostrum, & dilectos filios Clericos Præsidentes, in easdem personas superioritatem, & omnimodam jurisdictionem passim habere.

Sed tamen aliqui excitarunt dubium hic relatum.

§. 1. Nihilominus nonnulli rigorosis juris apicibus innixi, frequenter in dubium revocare innituntur, an Camerarius, & Clerici prefati, in privatorum causis, & negociis hujusmodi jurisdictionem exercere potuerint, sive possint, prout habere, & exercere consueverunt in fiscalibus Ecclesiarum, & Monasteriorum quorumcumque.

Hic modo Pontifex d. dubium submovet & decernit eorum jurisdictione esse quascumque causas summarie &c cognoscendi, & decidendi.

§. 2. Nos ne de cetero super premissis, & infrascriptis dubitari contingat, opportune providere volentes, auctoritate Apostolica tenore præsentium, decernimus, & declaramus, Camerarium, Præsidentes, & Clericos præfatos, omnimodam superioritatem, & jurisdictionem, in quascumque personas, tam publicas quam privatas, quarumcumque Ecclesiarum, & Monasteriorum, piorum locorum, & fiscalium, ac Almæ Urbis, aliarumque civitatum, terrarum, & locorum S. R. E. mediate, vel immediate subjectorum, ipsarumque personarum negocia semper habuisse, & nunc in futurum habere; cum ampla, & irrefragabili potestate, & auctoritate, omnes earum causas, & querelas, summarie, simpliciter, & de plano, sola facti veritate inspecta, audiendi, cognoscendi, & sine debito terminandi; necnon jus inter quoscumque civitatum, terrarum, & locorum hujusmodi dicendi, ac illis præcipiendi ac mandandi, prout hactenus facere consueverunt, perinde ac si causæ piæ, coram nobis seu Roman. Pontificibus pro tempore existentibus agitarentur. Præmissaque omnia & singula eisdem Camerę Apostolicæ Præsidentibus, & Clericis, alias concessa, quatenus opus sit, de Apostolicæ potestatis plenitudine, ex certa nostra scientia, & animi deliberatione, motu simili innovamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere decernimus.

Officialibus contravenientibus pœnas infligit.

§. 3. Districtius inhibentes quibuscumque Judicibus, & S. R. E. Cardinalibus, coram quibus causas hujusmodi agitari contigerit, ne contra declarationem, & determinationem hujusmodi judicare præsumant, adempta eis aliter judicandi, & interprætandi facultate.

Clericis prædictis gubernium quarumdam Terrarū Sedis Apost. approbat, & iterato committit.

§. 4. Et cum gubernium terrarum Arnulphorum, & Tulphæ, Civitatis Vetulæ, Massæ, Aquaspartæ, & Sancti Gemini, & aliorum castrorum, & terrarum Spoletan. Tudertin. & Narnien. dioecesis, eisdem Clericis specialiter sit commissum, & terræ, castra, & loca hujusmodi a jurisdictione Spoletan. Tudert. & Narnien. civitatum, & comitatum sint penitus separata, illa, quatenus opus sit, etiam de novo separamus, & illarum gubernium eisdem Clericis confirmamus.

Emolumentā dicti gubernii indicat, & concedit.

§. 5. Ac eisdem concedimus, quod in castris, terris, ac locis prædictis jurisdictionem per se vel alium, seu alios exercere: Ac subsidia per homines castrorum terrarum, ac locorum hujusmodi Cameræ Apostolicæ solvi solita, per eas exigere; ac illa, & alia emolumenta in dictis locis per eos haberi solita recipere, & custodiam Arcium dictæ Tulphæ, & Oppidi Cæsarum, cum eorum subditis, pagis, salariis, & emolumentis habere, ac inter se dividere licite possint, & valeant: Et quod equi in dictis locis ponendi ad stallones, per eosdem Clericos habito respectu ad alia eisdem Romanæ Ecclesiæ subjecta, poni debeant. Necnon tritellorum tractas, & alia eorum consueta emolumenta etiam concedimus.

Jurisdictionē super omnibus Dohaneriis, Appaltatoribus &c. eisdem tribuit

§. 6. Quodque curam, & gubernium, ac auctoritatem, tam in Urbe, quam extra eam, tam circa datia, quam gabellas, Dohanas, & Appaltus, eorumque Officiales Dohanerios, Conductores, & Appaltatores, etiam circa Dohanam Ripæ, mercium, grasciæ, salis, aluminum, patrimonii, & zeccham, carceres, stratas, tam Urbis, quam ceterarum Civitatum, & locorum, nobis, & eidem Ecclesię subjectorum, quam etiam circa singulos Thesaurarios, & Depositarios in dictis locis consistentes, quam hactenus habere consueverunt, habere, & exercere. Ac septingenta cantaria aluminum pro residuo milleducentorum cantariorum similium, quæ per Appaltatorem pro decimis, vel alias fabricari debent, singulis annis fabricare, & fabricari facere, ac illa libere exigere, vendere, & pretium inde proveniens, inter se dividere, libere, & licite valeant, concedimus.

Facultatem singulis annis Terras, Arces, & Officia Sedis Apost. visitandi &c. confirmat.

§. 7. Cum facultate visitandi quolibet anno, terras Ecclesiæ, illarumque arces, & officia, necnon reformandi, corrigendi, & emendandi, ea quæ reformatione indigerent juxta alias, tam per recol. mem. Urbanum, Martinum, Innocentium, Julium; & alios Rom. Pont. Prædecessores nostros, quam per Camerarios, qui pro tempore fuerunt concessa; quas concessiones, & in eis contenta quæcumque, tenore præsentium, confirmamus, & approbamus. Non obstantibus &c.

Solam Bullæ signaturam sufficere decernit.

§. 8. Volentes quod desuper literæ in forma gratiosa ad perpetuam rei memoriam expediri possint, etiam sub plumbo, vel per Breve. Et etiam quod sola signatura sufficiat, & quod, tam in judicio, quam extra illud plenam fidem faciat.

Dat. P. An. 5. 12. Junii.

Dat. Romæ die duodecima Junii millesimo quingentesimo decimoseptimo, Pontificatus nostri Anno V.

Sequitur alia Constitutio confirmatoria præcedentis, & aliarum hic relative insertarum; Ordinationumque a Clericis Cameræ pro ejus gubernio feliciori editarum.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

SIcut prudens paterfamilias cuncta, quæ in ejus domo sunt, ad illius honorem, & glo-

1518. & gloriam, provida moderatione disponit, & ordinat; ita & nos, qui meritis licet imparibus ab ipso supremo patrefamilias, & illius domi dispensatores effecti sumus, ejus curam studiosa solicitudine sic convenit attendere, ut in illa, præsertim quoad ea, quæ Romanæ Curiæ, illiusque Officialium, potissime Cameræ Apostolicæ, cui pro status Romanæ Ecclesiæ conservatione, diversa onera incumbunt, salubrem statum, regimen & profectum conspicjunt, rectus ordo servetur, ac officia ipsa diligenter, accurate, & decenter exerceantur, & ad eamdem Curiam pro negociis tractandis pro tempore accedentes, votiva expeditione lætentur; necnon ea, quæ propterea provide facta, & ordinata comperimus, ut executioni demandentur, & firmius perpetuo illibata observentur, nostræ approbationis munimine roborare, & de novo statuere, & ordinare debemus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Eug. IV. quasdam Cam. Ap ordinationes a Clericis firmatas approbavit.

§. 1. Sane cum accepimus nuper, postquam fel. rec. Eugenius Papa IV. Prædecessor noster, attendens ad præfatam Cameram, Ecclesiarum, & Monasteriorum omnium, necnon etiam Urbium, Civitatum, Terrarum, Castrorum, Oppidorum, Villarum, & Locorum dictæ Romanæ Ecclesiæ, immediate, vel mediate subjectorum spiritualia, & temporalia negocia peragenda devenire, nonnulla statuta, ordinationes, & capitula, per tunc Præsidentes dictæ Cameræ edita per suas literas, ex certa scientia confirmaverat, dilecti filii moderni Præsidentes ejusdem Cameræ, circa illius, ac Officialium ejusdem statum feliciter conservandum, & prospere dirigendum intenti, cupientes quantum cum Deo possunt, quæ in dicta Camera gerunt, juste, & laudabiliter ad Omnipotentis Dei laudem, & Status Romanæ Ecclesiæ conservationem, ac omnium quorum intererit quomodolibet sublevamen fieri, matura super hoc inter eos deliberatione præhabita, statutis, & ordinationibus prædictis, ac mandatis, tam per piæ mem. Innocentium Papam Octavum, & Julium Secundum etiam Prædecessores nostros, quam per nos in forma motus proprii concessis, inhærendo, nonnullas Constitutiones, & Ordinationes inter cetera, ea quæ tam per Clericos, quam alios Officiales ipsius Cameræ pro tempore existentes, fieri, & exerceri debeant, concernentes, & disponentes, ac alias rationabiles, & honestas unanimiter fecerunt, & ediderunt, prout in literis Eugenii, ac mandatis Innocentii prædecessorum, & nostris, necnon Constitutionibus, & Ordinationibus hujusmodi, quorum omnium tenores de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus, plenius continetur.

Hic modo Pontifex illa omnia approbat una cum Bullis hic infra mox inferendis, & omnia privilegia Camerarii & Clericorum confirmat.

§. 2. Nos cupientes, ut Literæ, Mandata, Constitutiones, & Ordinationes ipsæ inconcussæ persistant, & Clerici, & alii Officiales præfati, eorum officia, cum decentia, & tranquillitate exercere valeant, motu proprio non ad ipsorum Clericorum, vel aliorum pro eis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, Literas, Mandata, Constitutiones, & Ordinationes prædicta, & in eis contenta quæcumque, necnon omnia, & singula privilegia, facultates, gratias, concessiones, & indulta, Camerario, & Clericis ipsius Cameræ pro tempore existentibus, ac eorum Collegio alias per fel. record. Bonifacium, Urbanum, Martinum, Callistum, Sixtum Quartum, & per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, & Sedem prædictam, ac etiam per nos, quomodolibet concessa, & confirmata; quorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, approbamus, & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, illisque perpetuæ firmitatis robur adiicimus, supplentes omnes, & singulos defectus, juris, & facti, si qui forsan intervenerint in eisdem.

Iteratoque omnia statuit.

§. 3. Et nihilominus pro potiori cautela, omnia & singula per ipsos modernos Clericos, statuta & ordinata, ac eisdem Camerario, Clericis, & eorum Collegio concessa, & indulta, ut præfertur, auctoritate, & tenore prædictis, de novo statuimus, & ordinamus, concedimus, & indulgemus, ac illa perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari volumus, & mandamus. Non obstantibus &c. Tenores vero literarum, & mandatorum Innocentii, & Julii Prædecessorum, & nostrorum, necnon constitutionum, & ordinationum prædictarum sequuntur & sunt tales, videlicet.

§. 4. Innocentius Papa VIII. &c. Cum sicut. *Omittitur quia ipsa Bulla est supra fol. 203.*

§. 5. Julius Papa II. &c. *Omittitur Bulla, qui habes eam sup. fol. 271.* Ex injuncto.

§. 6. Leo Papa X. Licet felicis &c. *Ipsæ Bullæ sunt quæ præcedunt.*

Ultra quas Pontificias Constitutiones, Clerici alia condiderunt statuta, quæ confirmat hic Pontifex.

§. 7. Et quia, ut scriptum est, propter temporum varietatem, novas etiam licet edere sanctiones, dilecti filii moderni ejusdem Cameræ Clerici, cupientes, quantum cum Deo possunt, quæ in Camera ipsa geruntur, juste, integre, & laudabiliter fieri, Christi Salvatoris nostri, qui est Sapientia Patris, & Sol justitiæ, numine invocato, ut quæ inferius constituerentur, ad ejus laudem, & S. R. E. statum, & omnium quorum quomodolibet intererit, justum sublevamen prospiciant, infrascriptas constitutiones in ipsa Camera perpetuo valituras unanimiter ediderunt.

Nulli ergo &c.

D. P. An. 5. 3. Januarii.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimoctavo, tertio Non. Januarii, Pontificatus nostri Anno V.

Se-

Sequitur tenor Statutorum a Clericis Cameræ editorum, de quibus supra.

CAP. I.

De Missa in Camera audienda.

QUoniam scriptum est: Primum quærite Regnum Dei, & omnia bene adiicientur vobis, cunctis diebus Cameralibus Clerici, & omnes Camerales, nisi justo impedimento detineantur, in solita eorum Cappella Missam devote audiant; & Capellanus in missa currenti semper de Spiritu Sancto unam orationem addat, ut ejus gratia Clericorum mentes ad justitiam recte administrandam illuminentur.

CAP. II.

Accessu exinde ad Tribunal Cameræ.

Post cujus quidem missæ finem, duobus primis simul, successive cæteris servando ordine eodem modo procedentibus, ad eorum Tribunal publicæ audientiȩ cum gravitate ascendant.

CAP. III.

Audientia, & habitu.

Ubi proposita per recurrentes ad eos benigne audiant, notentque in eorum libro diligenter; & diebus, quibus fuerint sacra Consistoria, tam in Missa, quam supra in eorum publica, & secreta audientia, cappis Pontificalibus induantur, præterquam tempore vacationum. Et quando Conciftorium non fuerit, satis sit eorum honestis palliis uti. In audientia autem secreta, ea honestas, & ea gravitas servetur, quæ loco, & personis conveniat, ut qui administrandæ justitiæ, ac regimini præpositi sunt, aliis præesse merito censeantur.

CAP. IV.

Expeditione negociorum intus Cameram.

Intus vero, cum Clerici ad utilitatem Cameræ Apostolicæ sint instituti, ante omnia Bullæ, ex quibus jura Papæ, Cameræ, & Collegii solvenda sunt, una cum Clericis ipsius Collegii expediantur. Deinde illis recedentibus, aliæ Bullæ, & negocia ipsius Cameræ proponantur; & cum ipsius Cameræ utilitate, absque tamen juris tertii præjudicio, determinentur; & ibi omnia hujusmodi collegialiter tractentur, neque extra Bullæ per alium mensarium liberentur. Alia vero ad ipsam Cameram pertinentia in ejus præsertim præjudicium, per aliquem ex Clericis expediri non possint, nisi ad executionem manifestæ ejus utilitatis: & in contrarium gesta viribus non subsistant.

CAP. V.

Ordine in propositionibus causarum

Et cum dicitur, ubi non est ordo, confusio omnia subruit, ideo negocia, tam Cameræ, quam privatarum personarum per illum proponantur, cui illorum jura demandata fuerint; & inter proponendum nemo proponentem interrumpat, sed omnes silentio utantur, ut propositio bene intelligatur; & quia Cameralis consensus ex Collegio personarum literatarum deducitur, quilibet tam in proponendo causas pendentes in Camera, aut materias Camerales, quam respondendo, & argumentando, latine loquatur, ut a consortio mecanicorum clarissimus iste locus differre videatur. Et ne causarum, & negociorum cognitio confundatur, cum alicui ex Clericis alicujus causæ examen commissum fuerit, nullus ex aliis in ea se intromittat, nisi talis primo deputatus impeditus fuerit: & tunc nova ipsius Cameræ cum commissione, & in impediti locum alicujus subrogatione.

CAP. VI.

Summario processu.

Et quoniam Camera Apostolica in determinationibus causarum manu regia uti potest, dumodo justitiam faciat, in omnibus causis in Camera cognoscen. summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura judicii, sola facti veritate inspecta procedatur, & absque registrorum confectione, si qualitas causæ id non exigat. Cum autem registrum fieri necesse fuerit, ad obviandum querelis, quæ hactenus factæ fuerunt, conficiatur eo modo quo per constitutionem fel. record. Joannis Papæ XXII., quæ singulis annis dum Rota aperitur, legi, & publicari consuevit, tam in numero versuum, & dictorum, quam literatura, & curtis, ordinatum est. A pauperibus autem nihil contra eorum possibilitatem exigatur.

CAP. VII.

Propinarum taxa.

Et quia ex justitiæ administratione a Deo justo Judice, qui justis copiosam mercedem præparat in Cœlis, præmia expectanda sunt, in causis pauperum nullæ propinæ accipiantur, nec in causis divitum nisi sint commissariæ, in quibus cum registra, & dicta testium non possunt sine magno labore videri, æquum est, ut tunc propina moderata, idest in exculentis, & poculentis dumtaxat consistens accipi possit, ut omnis infamiæ, & avaritiæ nota penitus evitetur.

CAP. VIII.

Participationibus affictuū prohibitis.

Cumque Præfecti Fisci Apostolici, non solum ab omni fraude, labe, & ex lucro illicito abstinere, sed etiam omni suspicione carere debeant, ut ex eis Camera nullam prorsus jacturam seu damnum patiatur; nullus Clericus seu notarius sub duorum millium ducatorum eidem Cameræ applicandorum pœna eo ipso incurrenda, contrahat aliquam societatem, publicam vel occultam in conducta alicujus gabellæ, Dohanæ seu Thesaurariæ ad Cameram Apostolicam pertinentis; qui vero de hoc convictus fuerit, ultra dictam pœnam, biennio privetur emolumentis Clericatus, & notariatus; quæ pro tribus illorum partibus accrescant aliis Clericis, & notariis, reliqua vero illorum quarta revelanti detur.

CAP. IX.

Forma in eis observanda.

Et quia Clerici omni studio, & industria tenentur, cum justitia tamen, & honestate, intendere, & consulere quantum possunt, commodo, & utilitati Cameræ, in

in subhastatione, & locatione cujuscumque Dohanæ, gabellæ, sive Thesaurariæ ad ipsam Cameram pertintentis, fiant publica proclamata, sive publica significatio in locis debitis, ita ut intelligatur, ubi & quando talis subhastatio fieri debeat, & Cameræ utilitati bene sit, & omni ex parte consultum: inter cetera in stabilibus, & locationibus, dicti Clerici diligenter, & accurate provideant, quod illi, quibus fient tales locationes, bonum bancum, fide & facultatibus sufficientem eidem Cameræ præstent, ita ut Camera per conductorem promissa facile assequi possit.

C A P. X.

Computorum visione & examinatione.

Et quia persæpe contingit, quod Thesaurarii, Dohanerii, & alii tractantes proventus, & res Cameræ Apostolicæ, computa, & rationem eorum administrationis reddere desugiunt, tales Thesaurarii, Dohanerii, & alii rerum Cameræ Ministri ad talem effectum debitis temporibus ad reddendum rationem præmissam adstringantur; quorum computis in Camera ex se illa per eos, quibus per præfatam Cameram commissa fuerint, diligenter, & fideliter examinentur, vocato, quando opus est, Computista præfatæ Cameræ, qui ad talem Clericum Commissarium quotiens opus fuerit, sub pœna amissionis salarii sex mensium venire teneatur, & officium suum diligenter impendere. Post vero ipsorum computorum opportunum examen, idem Commissarius, in Camera ceteris Collegis suis, illa fideliter, & diligenter referat, ut sine aliquo affectu Cameræ utilitati, cum justitia tamen, consuli possit.

C A P. XI.

Thesaurarii juramento de solvendis salariis in pecunia numerata

Et quoniam Thesaurarii Cameræ Apostolicæ, ut sæpe querelæ audiuntur, Castellanis Arcium, & aliis officialibus terrarum S. R. Ecclesiæ aut sero satisfaciunt, aut illis eorum stipendia, & salaria, non in pecunia numerata solvunt, sed in pannis, & aliis rebus, quas pro majori pretio quam valeant, eis computant, propter quod ipsi Castellani, & officiales, non levi damno afficiuntur, & dicta Camera etiam ex hoc jacturam gravem patitur, cum prædicti officiales ex diminutione eorum stipendiorum, & salariorum, opportune deservire non possint; propterea moneantur Thesaurarii, etiam sub juramento in principio suorum officiorum, quod eisdem Castellanis, & officialibus in pecunia numerata, & non in aliqua alia rerum specie satisfaciant.

C A P. XII.

Thesaurarii munere in corrigêdis Castellanis Arcium.

Quia vero Castellani Arcium S. R. E. numerum stipendiorum eis designatum, aliquando non retinent, & pro eorum satisfactione, Camera gravissimas subit impensas, ad evitandum periculum occupationis alicujus Arcis, ex defectu stipendiatorum, & necessariarum munitionum, Camera ipsa Apostolica moneat Thesaurarios, qui ipsis Castellanis stipendia persolvunt, & ultra visitationem, quam facit Visitator a S. D. N. pro tempore deputatus, ipsi sæpe, & fieri potest, omni mense curent intelligere, an Castellani pagas ordinatas retineant, & si in hoc deficere reperti fuerint, eis de eorum stipendio non satisfaciant, alias ipsi Thesaurarii in tantumdem a Camera mulctentur.

C A P. XIII.

Officialium status Ecclesiastici ignavia & malignitate coercenda.
Ad hoc vide etiam supra Constit. hic in principio insertam.

Item quia dicitur, quod impunitas maleficiorum incentivum præbet delinquendi, si habeatur notitia, quod aliquis officialis Terrarum Ecclesiæ ignavia sua, vel malignitate, delicta relinquat impunita, unde, & mala exempla, & scandala, inter subditos Ecclesiæ cum jactura etiam Cameræ frequenter oriuntur, tali officiali, si post monitionem se non correxerit, de salario debito non satisfaciat; & ultra hoc alia pecuniaria arbitrio Cameræ puniatur.

C A P. XIV.

Eisdemque de injustitiis, & extorsionibus puniendis.

Item quia subditi Ecclesiæ, tamquam filii liberæ, & filii ancillæ, cum caritate & pietate tractandi sunt in eorum gravaminibus, sacros pedes S. D. N. non facile adire valent, neque aliud quam Cameræ Apostolicæ refugium habent, quod nonnumquam a plerisque velut diaboli membris non Ecclesiæ filiis malignitate quadam impediri videmus, si de aliquo Rectore etiam Locumtenente alicujus Reverendiss. Legati, aut alio officiali Provinciarum, sive Terrarum Rom. Ecclesiæ, mala fama, de injustitia, extorsionibus, aut malo regimine, ad Cameram Apostolicam allata fuerit, & ex monitionibus ipsius Cameræ incorrigibilem se demonstraverit, & talis Legatus de suo Locumtenente opportune non providerit, significetur saltem per duos Clericos S. D. N. & habita venia a sua Sanctitate justo Cameræ arbitrio provideatur, & Ecclesiæ Populi, se lupis lacerandos non relinqui, sed sibi tamquam filiis opportunum patrocinium præstari cognoscant; & ultra hoc, hujusmodi improbo officiali inter alia salarium adimatur.

C A P. XV.

Consultatione in arduis cum Papa, aut Camerario.

Item quia scriptum est, omnia cum consilio, & non pœnitebit, Clerici, aut aliqua eorum pars, saltem semel in mense, S. D. N. aut Reverendiss. Camerarium adeant, & cum Sanctitate, & Dominatione Reverendissima, de rebus arduis occurrentibus consulant; & deinde talem consultationem, & responsiones, sive deliberationes in Camera referant.

C A P. XVI.

Justitiæ sincera administratione.

Et quia officium administrandæ justitiæ satis grave est, & periculosum, superfluum non videtur sæpe illud replicare, ut omnes Clerici moniti sint, & animo frequenter revolvant, quod in omnibus caussis, quas in Camera Apostolica verti continget, tam pro ipsa Camera, quam pro privatis personis, justitiam sincere administra-

nistrare convenit, semper Deum præ oculis habendo, atque illam horrendam sententiam assidue memoriæ repetendo, quod durissimum judicium his, qui præsunt, retribuetur.

CAP. XVII.

Decani officio juxta Bullam Eug. IV. de qua sup.

Deveniendum est præterea ad ea, quæ ad singulos Clericos ad se pertinent, inter quos R. D. Decanus ipsius Cameræ illa agat diligenter, quæ ex ordinatione fel. record. Eugenii IV. ei incumbunt, prout in literis Apostolicis ejusdem Eugenii supra expressis continetur, quæ literæ semper, & inconcusse serventur.

CAP. XVIII.

Clerici mensarii munere, quoad Bullas expediendas, & annatas exigendas.

Item res Camerales eo diligentius pertractentur, quo curæ unius quolibet mense commissæ fuerint, constituatur singulo mense unus Mensarius; qui nisi justo impedimento fuerit impeditus, singulis diebus non feriatis, ad Cameram accedat, & ibi videat, & indicet, omnes Bullas partibus restituendas; & illas, pro quibus fuerit solvenda annata, nulli permittat consignari, nisi annata ipsa, debito, & consueto loco soluta de ejus solutione cedulas depositariorum videat; & si aliqua justa causa fuerit, quare tunc annata ipsa solvenda debeat in eo casu, de opportuna cautione provideat, ut res absque Cameræ detrimento pertranseat, partibus nihilominus justitiam ministrando. Et quoniam ad evitandas solutiones annatarum, plurimi intrusiones allegant, & eas probare nituntur per testes, cum in hoc grave Cameræ interesse versetur, ne fraude, & dolo tales intrusiones contingat probari, consultum opportunitati Cameræ videretur, si tale examen coram mensario Clerico fieret, & propterea ipse mensarius tale onus omnino subeat. Item quia Bullæ, ex quibus annatæ, & jocalia solvi debent, aliquando sive ex negligentia, sive per errorem, omnes non transmittuntur ad Cameram, ut tali inconvenienti occurratur, mensarius omnibus diebus Cancellariæ, vadat ad Plumbum, ad providendum, quod omnes Bullæ, tam pro debita annata, quam pro jocalibus mittantur ad Cameram, illis in dicto plumbo per eum in uno libro adnotatis; & qui non iverit, aut non miserit unum ex Collegis, careat provisione sex ducatorum, qui ad eumdem effectum, omni mense ordinati sint, ac etiam participatione jocalium illius mensis. Et quia plurimum, quam unius tantum judicio, omnia melius determinantur, præfatus mensarius proponat in Camera tunc proxima omnes Bullas, in quibus aliquod dubium fuerit, ut Cameræ, & partibus pro justitia satisfaciat.

CAP. XIX.

Examine promovendorum ad sacros Ordines. *In hoc, ipsi Clerici Cameræ non amplius se intromittunt.*

Item, cum inter alias curas, quæ Cameræ Apostolicæ demandantur, illa præcipua, gravior, & onerosior existat, per quam examen ad sacros Ordines promovendorum eidem Cameræ committitur; Nam cum ex bonis membris, bonum corpus Ecclesiæ conficiatur, nisi Sacerdotes, quorum officium est, de lege divina recte respondere, moribus, & doctrina idonei, aptique fuerint, Presbyteralis Ordo in ludibrium efficitur laicis, qui a Sacerdotibus doctrinam, & bonos mores videre desiderant, ignorantiam, & vitæ improbitatem manifeste conspiciunt: attendant diligenter, & accurate dicti Clerici examinatores, ne Deo optimo tales admittant Ministros, quorum victimæ propter ruditatem insufficientis scientiæ, ac vitæ inhonestatem, majestati divinæ abominabiles fiant, & examinatorum simul damnationes causentur; exquiratur itaque sufficiens titululus beneficialis, competens doctrina, & præsentia, & loquela promovendi, bonorum morum compositio; illud præterea, & constanti memoria cum timore, & tremore prospiciant, ne pro tali examine pecuniam, aut munus aliquod accipiant, cum in sacris Canonibus nihil tantopere prohibeatur, quantum sacrorum Ordinum collatio simoniaca. Notarii quoque ipsius Cameræ pro scriptura collationis ordinum prædictorum, nihil accipiant, nisi quantum de jure licet. Væ autem illis Antistitibus, qui ex ipsorum Ordinum collatione loculos implent, ut sibi ædificent in gehennam. Cura autem examinandi non alterius sit, quam Clerici, qui in locum suum non possit, nisi Collegam substituere; & si quando acciderit, quod in supplicatione promovendi insertum sit, quod ipse promovendus examinetur in Camera Apostolica per Clericum, sive Notarium ejusdem, nullus Notariorum audeat illum examinare, cum talis clausula per Notarium inadvertenter admissa fuerit, si numquam solita sit poni, nisi cum examinandus literarum ignarus, censuram Cameræ Clerici vult effugere.

CAP. XX.

Clericorum humanitate erga Curiales.

Item, quia omni Collegio tunc bene succedunt omnia, cum caput, & membra caritatis officio devinta sunt, propterea Clerici omni studio, Advocatos, Procuratores, Notarios, & alias personas Cameræ deservientes, benigne & caritative prosequantur, & tractent, eorumque honestis utilitatibus, & honoribus quantum possunt faveant, & assistant.

CAP. XXI.

Advocati pauperum munere.

Advocatus vero pauperum ad causas miserabilium personarum in Cam. Apostolica tractandas diligenter advertat, illasque quantum licet sine respectu tueatur, & curet, ne contra justitiam vexentur.

CAP. XXII.

Advocati & Procuratoris fiscalis munere.

Advocatus, & Procurator Fiscalis, tam in Camera Apostolica, quam extra, interesse ipsius Cameræ studiose curent; & cum in ea, vel alibi de prædicto interesse sermonem haberi audierint, illud quantum justitia expostulaverit, sine aliquo respectu tueantur, etiam si super hoc extra Cameram, aliqua causa, sive judicium civi-

civile, vel criminale intentatum fuerit; & quando fiet aliqua declaratio, incursus pœnarum eidem Cameræ applicatarum, vel absolutio ab eisdem, de omnibus per ipsos Advocatum, & Procuratorem detur Cameræ Apostolicæ opportuna notitia, ut possit in omnibus providere. Et quia eorumdem Advocati, & Procuratoris judicium, in omnibus, & per omnia, & præsertim in causis Fiscalibus, utile est, a Camera non discedant, nisi causis Fiscalibus terminatis, quæ post examen Bullarum, ante omnes alias causas terminentur.

C A P. XXIII.

Notariorum Cameræ reformatione.

Notarii autem Cameræ Apostolicæ, in quorum fide, & diligentia, magna cura rerum Cameralium reposita est, infra notata servare teneantur.

C A P. XXIV.

Registratione scripturarum interesse Cameræ concernentium.

Et primo in libris ipsius Cameræ ad id deputatis registrent extense, & ad longum, omnes, & singulos contractus, inter eam, & quamcumque personam, Collegium, vel Universitatem initos, & quascumque scripturas ad ipsam Cameram pertinentes, infra sex dies a die stipulationis, sive revisionis illorum per Clericum, cui id commissum fuerit, computandos, qui contractus, & scripturæ per Notarios ipsius Cam. & non per alios registrentur, sub pena ducentorum ducatorum auri pro qualibet vice, qua transgressus aliquis eorum fuerit, pro medietate eidem Cameræ, & pro alia medietate Collegio Clericorum applicandorum, etiam si pars, cum qua contractus fuerit initus, Notario rogato non satisfecerit, pro cujus tamen mercede consequenda, Clerici præstent eidem Notario omnem favorem, ut ipsam mercedem cum effectu consequatur.

C A P. XXV.

Bullarumque,

Item quia Bullæ Apostolicæ fideliter tractandæ, & registrandæ sunt, neque ante illarum registrationem, alicui extra Collegium ipsorum Notariorum credendæ, omnes Bullæ in præfata Camera registrandæ, per ipsos Notarios Cameræ, & non per aliquem alium registrentur, ipsæque Bullæ, ut præmittitur, registratæ, & sumpta, quæ de eis fieri continget, per unum ex Clericis, cum eodem registro fideliter, ac de verbo ad verbum auscultentur, & si quid in registro omissum, superfluum, vel mendosum reperiatur, corrigatur manu ejusdem Clerici, talisque correctio per ipsum Clericum nomine suo apposito approbetur, prout fit in aliis registris Curiæ.

C A P. XXVI.

Registrationum mercede.

Et quia omnis labor optat proemium, prædictaque registratio admodum necessaria est, & in partium utilitatem redundat, quia visum sæpe fuit, quando accidit ex registris Cameræ aliquod sumptum extrahi, repertos fuisse in eisdem registris plurimos defectus, & errores, etiam substantiales, prædictus Clericus auscultator a parte unum julium recipiat pro quolibet pari Bullarum, gratiosa scilicet, & executoriali simul, aut pro una Bulla, quando simplex fuerit, & similiter pro uno sumpto. Notarius vero pro labore suæ registrationis, tantum capiat, & non ultra, quantum in registro Cancellariæ, sive præfatæ Cameræ, antiquitus capiebatur, in quo ipsi Notarii modestiam servent, ne partes de ipsis juste conquerantur, & similis auscultatio fiat de instrumentis, capitulis, patentibus, & aliis in eisdem libris Cameræ registrandis.

C A P. XXVII.

Bullarum absque solutione annatarum expeditione, ac testium examine.

Item, ut semper possit videri causa, propter quam Bullæ absque annatæ solutione partibus allegantibus intrusionem traduntur, Notarii ejusdem Cameræ conficiant, & in eadem Camera conservent unum librum, in quo in præsentia Notarii describant omnes attestationes testium examinatorum, in præsentia mensarii per ipsum Notarium Cameræ super intrusionibus Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum quorumcumque Beneficiorum, cum interrogatoriis per Procuratorem Fiscalem compositis, & in Camera Apostolica registratis, alias testibus super similibus alio modo examinatis, nulla præstatur fides, & Bullæ non tradantur, etiam sub obligatione, nisi intrusio plene per testes, ut præfertur, examinatos, probetur, & Notarius habeat pro examine unius cujuslibet testis, ut præmittitur, examinati, carlenos duos antiquos, & tantumdem capiat pro examine in similibus causis, præterquam in commissariis, in quibus servetur stylus Romanæ Curiæ.

C A P. XXVIII.

Librorum Cameræ custodia.

Item quia libri qui sunt in Archivio Cam. Apostolicæ, sunt magni ponderis, tam quoad interesse Sedis Apostolicæ, & ipsius Cameræ, quam etiam partium, & propterea fideliter & diligenter sunt custodiendi, ne aliquis extraneus aliquos ex dictis libris subripiat, aut aliquod folium ex eis laceret, vel aliquo modo vitiet, Notarii non admittant intra cancellum ejusdem Archivii aliquem extraneum sed faciant extra expectare illos, qui eorum operam exquirunt, neque etiam permittant, quod aliquis ex familiaribus ipsorum Notariorum intret, vel maneat intra dictum cancellum, nisi quando aliquis ex ipsis Notariis ibidem præsens fuerit, & tunc etiam ipse Notarius bene circumspiciat, ne dictus familiaris aliquid mali faciat in dictis libris, atque etiam quando libri prædicti, aut a Domino Thesaurario, aut ab aliquo ex Dominicis Clericis extra dictum cancellum extrahuntur, tunc ipsi Notarii conficiant unum alium librum, in quo describatur extractio uniuscujusque libri Cameralis, cum subscriptione receptionis illius, qui librum ipsum extraxerit, ut sciatur, apud quem talis liber possit reperiri, & circa hoc, servetur mandatum per fel. rec. Julium Papam II. super hoc editum, cujus tenor sequitur, & est talis.

§. 8. Cum

Julii II. mandati observantia.

§.8. Cum sicut accepimus in nostra Camera &c. *Omittitur quia ipsa Bulla est supra pag. 299.*

Notarii mensarii officio circa expeditionem Bullarum.

§.9. Item ad evitanda monopolia, & quascumque extorsiones, ipsi Notarii nullo modo possint vendere, sive arrendare inter se aliquod membrum emolumentorum eorum officii Notariatus, sed labores, & proventus omnes inter eos sint communes, & quælibet cura præterquam registrandi Bullas, quæ semper debet esse communis omnium, solum ad mensem, & non ultra, per unum ipsorum Notariorum, & utilitas inter omnes æqualiter dividi debeat, & ut partes commodius expediantur, Notarius mensarius, Bullarum, & obligationum, non in domo suæ habitationis, sed in Camera Apostolica ea quæ circa illas occurrunt, agere, & expedire teneatur, ubi etiam Clericus mensarius pro expediendis iis, quæ circa id ad eum pertinent, adesse debet, ita ut Bullæ recipiantur, & retineantur solum per Notarium ad id deputatum, & non per alium, qui Notarius sic deputatus non recipiat aliquas Bullas ab Officialibus registri Bullarum Cancellariæ, nisi per manus solius Scriptoris ejusdem registri, & non famulorum ipsius, vel quorumvis aliorum, Bullas vero per Cameram expeditas, solum recipiat per manus Summistæ, vel ejusdem Summistæ officium exercentis.

Et circa resignationum & cessionum registrationem.

§.10. Item ut resignationes, & cessiones Beneficiorum, quæ in manibus Notariorum fiant, omni dolo, & fraude careant, & nemo propterea decipiatur, prout quotidie clamores audiuntur; de cetero Notarii prædicti, in adnotandis ipsis resignationibus, & cessionibus in libris Cameræ, infrascriptam ordinationem servare debeant, cujus tenor talis est, ut sequitur.

Camerarii decretum, ad evitandas fraudes Notariorum in ejusmodi registrationibus.

§.11. Raphael Episcopus Ostien. Cardinalis S. Gregorii S. D. N. Papæ Camerarius. Cum fide dignorum relatione intellexerimus, consuevisse dilectos filios Notarios Cam. Apost. per quamdam corruptelam, negligentiam sive abusum, & malitiam, resignationes beneficiorum, quæ in Curia Romana, & Cam. Apost. fieri consueverunt, & in ordinariis libris, & authenticis ejusdem Cameræ, Notarii, & Scribæ, ne fraus aliqua fieri, sive excogitari possit, & ad hoc, ut semper de veritate doceri possit, quando opus esset, non in dictis libris, ut rationabile statutum erat, amplius scribi, pro majori parte, sed a tergo supplicationum, quarum prætextu dictæ resignationes admitti debent, simpliciter notare, & scribere manu propria, & deinde partibus restituere, nulla retenta copia, vel nota, absque eo quod in protocollis, vel libris Cam. Apost. Scribæ sint, vel si scribantur, id ex intervallo plurimum mensium fit, & id non aliter, quam parte instante, ex quo fit, ut veritas reperiri non possit in libris, dum de illarum admissione quæritur, & tractatur, & sic in potestate partis in fraudem, & deceptionem nostram, & impetrantium, ad eorum propositum illis uti, vel eas celare, prout eis magis expedire videtur, in maximum scandalum Curialium, & aliorum impetrantium, & pessimum exemplum.

Provide circa resignationes præteritas,

§.12. Nos igitur ad quos ex nostro Camerariatus officio pertinet, & spectat in primis, quantum possumus providere, de mandato, S.D.N. Papæ, vivæ vocis oraculo super hoc nobis facto, & auctoritate nostri Camerariatus officii, præcipimus, & mandamus, quatenus dictas resignationes Beneficiorum jam factas, & admissas, usque in præsentem diem, sic notatas in margine supplicationum dumtaxat, etiam si partibus restitutæ forent, infra terminum octo dierum proxime futurorum in libris authenticis Cameræ Apost. ubi scribi, & notari solent, scripsisse, & posuisse debeant, omni mora, & excusatione cessantibus.

Et circa futuras.

§.13. Resignationes vero, quas fieri continget in futurum, & in posterum admittendas, & faciendas, sub similis privationis pœna, & excommunicationis, quam quilibet contrafaciens eo facto incurret, infra tres dies a die resignationis factæ, & notatæ, sive stipulatæ, in dictis libris Cam. Apost. in forma authentica, & legali, admittere, & solemniter apponere teneantur, & debeant, omni prorsus excusatione cessante, nec prius liceat eis, in margine supplicationis scribere, vel notare, nisi in libris authenticis notatæ fuerint.

Resignationes aliter factas irritat.

§.14. Decernentes ex nunc resignationis aliter factas nullius momenti existere, nec alicui suffragari, beneficiaque taliter resignata, non per resignationem, sed per obitum vacare.

Clericis, ut Notarios contravenientes coerceant, injungit.

§.15. Mandantes RR. Patribus Dominis Præsidentibus, & Clericis Cam. Apost. ut omnia, & singula supradicta inviolabiliter observari mandent, & faciant, ac ad declarationem, & executionem dictarum pœnarum ipso facto incursarum effectualiter procedere debeant, & teneantur, ut quos a malo, Dei timor non revocat, temporalis coerceat disciplina, sub pœnis in dicto mandato contentis, in omnibus, & per omnia observent, ac cessiones, & resignationes easdem, continuatim in libro resignationum describant, nullo spacio inter illam, & præcedentem, nisi forte unius lineæ dimisso, ut tollatur occasio aliquid in medio scribendi.

Statutorum Cameræ tenor sequitur, super expeditionum cujuscumq. Clerici registratione.

§.16. Item ut omni tempore de gestis per Clericos Cameræ ratio reddi valeat, quilibet Notarius habeat unum librum, in quo registret omnes literas Camerales, quę per manus suas expediuntur, postquam a Clerico visæ fuerint, & conetur unusquisque illas eleganter componere.

Mandatisque Procuratorū registrandis in causis interesse Cameræ concernentibus.

§.17. Item quia sæpe contingit, mandata Procuratoris in Camera, super negociis Fiscum, & interesse Cameræ concernentibus exhiberi, ac illa ex incuria, vel dolo alicujus deperdi, & sine illorum ostensione, acta inter Cameram, & exhibentes, pro nullis reputantur, statuerunt, ut omnia instrumenta, & mandata procuratoria hujusmodi, cum recognitionibus illorum,

in

in libris ejusdem Cameræ per ipsos Notarios omnino registrentur, ut de illorum tenore per libros eosdem perpetuo doceri possit, quorum registrationi fides adhiberi debeat, sine alia originalium, cum per Clericum sint videnda, & conferenda cum originalibus.

Clericis absentibus, vel ad Cameram per mensem non accedentibus.

§.18. Item sicut scriptum est, qui non laborat non manducat, & in Camera Apostolica continui, & intollerabiles labores existunt, ne qui incommodum non sentiunt, commoditates capiant, & lucra; constituerunt, quod Clericus Cameræ in Curia præsens, & legitimo impedimento non impeditus, ad Cameram per unum mensem non accedens, careat participatione jocalium, & utilitate mensariatus; si vero extra Curiam degerit absque Collegarum licentia, sive habuerit aliquod publicum officium, sive commissionem, cum salario, & lucro, de proventibus Clericatus non participet, & idem observetur quoad Notarios ejusdem Cameræ.

Clericorum & Notariorum admissione.

§.19. Circa vero admissiones Clericorum, & Notariorum, tam in solutione admissionis, & jocalium, quam in perceptione fructuum, & emolumentorum servetur id, quod observatum fuit.

Causarum Clericorum defensione.

§.20. Et quia omnes leges, & Prophetas in sola radice caritatis pendere, & solidari Veritas affirmat, constituerunt prefati Clerici, ut in quibuscumque occasionibus alicujus Collegæ eorum, sive alterius personæ Cameralis, Collegium ipsum Clericorum debeat patrocinium, & defensionem causæ ejusdem assumere, & omni via, & modo illam tutari, & defendere.

Infirmorumque visitatione.

§.21. Atque etiam in infirmitate, Clericos, & alias personas Camerales visitare, & si opus fuerit, suis necessitatibus subvenire.

Morientium quoque funeralibus.

§.22. In morte etiam providere, ut sumptibus defuncti, si facultates reliquerit, sin autem communi omnium Cameralium impensa, funus decenter efferatur, & ipsi Camerales omnes, illud collegialiter comitentur; in octava depositionis in loco sepulturæ curent exequias ipsis ibidem assistentibus, & ipsorum impensa celebrari, ut in eo pietatis opere Deo optimo placeatur, & cuicumque ipsorum, qui in hoc operam præstiterit, ut in ejus morte idipsum a superstitibus rependatur.

Prædictorum omnium observantia.

§.23. Quæ omnia, & singula supradicta, & ordinata in præsentium constitutionum volumine, RR. DD. Cam. Apost. Clerici unanimiter statuerunt, & constituerunt, ac per quascumque Camerales personas, & alios ad quos spectat integre servari mandaverunt.

Et singulis annis in prima Camera publica lectione.

§.24. Et ut de prædictis jugis memoria omnibus, quorum interest, maneat, instituerunt omnes, & singulas constitutiones prædictas, singulis annis in prima audientia mensis Octobris, per unum ex Notariis ipsius Cameræ, ad mandatum D. Decani in tribunali publicæ audientiæ ipsorum Dominorum Clericorum, alta & intelligibili voce perlegi, ut quilibet eorum ad justitiam ministrandam ferventior reddatur, ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei, qui pro justitiæ administratione magna pręmia redditurus est. Amen.

XXVIII.

Quod audientes Missam in Ecclesiis Fratrum Mendicantium in Dominicis, & Festis diebus, satisfaciunt præcepto Ecclesiæ de Missa audienda.

LEO PAPA X.

Universis, & singulis præsentes literas inspecturis, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Causa hujus Constitut.

INtelleximus quosdam in dubium revocare, & perinde timoratis conscientiis scrupulum iniicere, si Christifideles, qui Dominicis, & Festis diebus extra Ecclesias suas Parochiales, Missas audiunt in Ecclesiis Fratrum Ord. Mendicantium, Ecclesiæ præcepto de Missa audienda satisfaciant.

Declaratio de qua in rubric.

§.1. Nos enim ambiguitatem hujusmodi penitus tollere volentes, ut cum sinceriori conscientia fideles quique Deo creatori suo serviant, auctoritate Apost. tenore præsentium notum facimus, omnes Christifideles utriusque sexus, (qui non contempto proprio Sacerdote Parochiali) in Ecclesiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Dominicis, & Festis diebus Missas audiunt, satisfacere præcepto Ecclesiæ de Missa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati poenamve incurrere.

Contrariorũ derogatio. Transumptorum fides.

§.2. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

§.3. Et quia difficile foret &c.

D. P. An. 5. 13. Novemb.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die decimatertia Novembris millesimo quingentesimo decimoseptimo Pont. nostri Anno V.

XXIX.

Fratres Minores Ordinis S. Francisci de Observantia, in processionibus, & actibus publicis, Fratribus Conventualibus præcedunt, digniorique loco crucem deferunt.

LEO PAPA X.

Universis, & singulis præsentes literas inspecturis, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Fratres de Observantia digniorem locum habeut, quam Conventuales in processionibus & aliis actibus publicis, ex Bulla hujus Pontificis sub die 12. Junii hujus anni,

LIcet alias postquam statueramus, & ordinaveramus, quod de cetero perpetuis temporibus fratres B. Francisci, puritate ejus regulæ, & sub regulari observantia viventes, ac Reformati, Ministrum, Fratres vero dicti Ordinis Conventuales nuncupati, Magistrum generales habere deberent, ne inter Reformatos, & Conventuales fratres hujusmodi super præcedentia dissensio, & contentio oriri posset, vo-

quam uti hic sufficienter re latam prætermisi.

voluerimus, & statuerimus, quod in processionibus, & aliis actibus publicis, fratres Conventuales, fratribus regularis Observantiæ Ministrum habentibus, locum digniorem relinquere venerentur.

Et in ea permissa fuit utrique Ordini sui Generalis electio.

Possunt tamē Conventuales solitam Crucem deferre.

§.1. Quodque fratres ipsi Conventuales, semper eorum Crucem, & vexillum per eos deferri solitum, deferre libere, & licite valerent.

Quia eam volunt deferre in loco digniori;

§.2. Quia tamen ut ex nonnullorum relatione accepimus, fratres ipsi Conventuales prætendunt Crucem ipsorum Conventualium deferre in loco dignori.

Pontifex ideo contrarium servari mandat.

§.3. Nos autem, qui præmissa omnia statuimus, ut omnis dissensio, & contentio, inter eosdem fratres de Observantia, & Conventuales tolleretur, mentisque nostræ fuerit, prout etiam id expressimus, quod in omnibus actibus, fratres de Observantia haberent locum magis dignum, quam ipsi Conventuales, & propterea mentis nostræ incommutabilis fuerit prout existit, quod ipsi fratres de Observantia Crucem suam in loco digniori deferant. Ad hujusmodi tamen ambiguitatis dubium de mentibus omnium tollendum, motu proprio, & certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine declaramus, mentis nostræ fuisse, quod tam Conventuales, quam de Observantia, & reformati fratres prædicti, in quibuscumque processionibus, & aliis actibus, in quibus Crux deferenda foret, Crucem suam deferre possint: ita tamen quod Crux ipsorum fratrum de Observantia, & Reformatorum loco digniori deferatur.

Eosdemque Fratres de Observantia veros B. Francisci Fratres declarat.

§.4. Quodque ipsi Fratres de Observantia, & Reformati, veri, & indubitati Fratres Ordinis B. Francisci, & ejus Regulæ Observatores semper fuerint, ac divina favente gratia sint futuri, sine aliqua interruptione, seu divisione, a tempore editæ Regulæ per B. Franciscum, usque ad præsens, ac sub ipsius B. Francisci Regula militaverint, & etiam ad præsens militent, sicque in omnibus teneri, & observari, ac decidi debere decernimus, ac mandamus.

Perturbatoribus pœnas imponit.

§.5. Mandantes nihilominus, omnibus, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac Ecclesiarum Capitulis, sub interdicti ingressus Ecclesiæ, ac suspensionis a divinis, inferioribus vero Prælatis ac Parochialium Rectoribus, necnon Mendicantium, & aliorum Ordinum professoribus, sub excommunicationis latæ sententiæ pœnis ipso facto incurrendis, a quibus nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, præterquam in mortis articulo, absolvi nequeant, quatenus declarationem, & decretum hujusmodi inter Conventuales, ac de Observantia, & Reformatos Fratres hujusmodi, inviolabiliter observent, observarique faciant, necnon ne eosdem Fratres Conventuales, de Observantia, & Reformatos hujusmodi super his molestent, aut perturbent, seu per quoscumque cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis existentes, seu etiam inter se quomodolibet molestari, perturbari, vel inquietari permittant.

Contrariis derogat.

§.6. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis &c.

Transumptis credi jubet.

§.7. Volumus autem quod præsentium transumptis manu publici Notarii subscriptis, & sigillo Ministri generalis pro tempore existentis dicti Ordinis Minorum, aut alterius Prælati in dignitate Ecclesiastica constituti munitis, in judicio, & alibi, ubi opus fuerit, eadem fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus literis, si illæ forent exhibitæ, vel ostensæ.

D. P. An. 5. 6. Decembris.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die sexta Decemb. millesimo quingentesimo decimoseptimo, Pont. nostri anno V.

XXX.

Contra mentientes personas in literis Apostolicis, ut earum expeditionem gratis assequantur; Officialesque eorum complices.

Hoc fere voluit etiam Innoc. VIII. contra prædictos mentientes ut sup. in ejus Constit. XIV. Cum sicut, *pag.* 211.

LEO EPISCOPUS

Ad perpetuam rei memoriam.

Motu proprio &c.

Causa Constitutionis.

INhærendo vestigiis Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, sicut non absque gravi displicentia accepimus, nonnulli animæ suæ prodigi, & avaritiæ morbo laborantes, ut literas Apostolicas gratis expediant, & Romanæ Curiæ officiales debita eorum portione defraudent, in eisdem literis nonnumquam venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Vicecancellarii, & aliorum Cardinalium, aut dilectorum filiorum Abbreviatorum de majori præsidentia, seu literarum prædictarum Scriptorum, necnon aliarum personarum quarumcumque, ex quarum qualitatibus, & privilegiis, sive antiqua consuetudine, literas ipsas gratis expedire solent, nepotes, & quandoque germanos, interdum vero familiares continuos commensales, fuisse, & esse affirmare, & ut tales in dictis literis inscribi facere, & fecisse non verentur, cum re vera tales non fuerint, in animarum suarum periculum, officiorum ejusdem Romanæ Curiæ non modicum præjudicium, & gravamen.

Mentientes se in literis Apost. coercentur.

§.1. Nos igitur fraudibus, & deceptionibus hujusmodi, prout nostro incumbit officio, de remedio opportuno providere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & singulos cujuscumque status, gradus, vel conditionis fuerint, & quocumque nomine nuncupentur, qui se Vicecancellarii, aut aliorum Cardinalium, vel Abbreviatorum, seu scriptorum eorumdem, aut aliarum personarum quarumcumque, ex qualitatibus, & privilegiis, sive ex antiqua consuetudine hu-

hujusmodi literas ipsas in toto, vel in parte gratis expedire solent, nepotes, fratres, aut familiares, continuos commensales, in eisdem literis, etiam motu proprio concessis, nominaverint, si re vera tales nepotes, aut fratres, vel familiares continui commensales non fuerint.

Officiales eorum complices puniuntur

§. 2. Necnon officiales præmissa fieri procurantes, seu permittentes, excommunicationis sententiam, a qua non nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, (articulo mortis excepto, ac debita satisfactione prævia) absolvi possint, auctoritate Apost. per præsentes innodamus, eosque excommunicationis sententiam hujusmodi in dictum eventum, ex nunc, prout ex tunc, & e contra incurrisse declaramus, & pro talibus publice judicari mandamus. Ac ipsos officiales procurantes, seu permittentes hujusmodi a suorum officiorum perceptione emolumentorum per annum continuum, ultra alias pœnas, quas propterea incurrent, omnino suspendimus.

Literæ expeditæ nullæ sunt.

§. 3. Et nihilominus, concessiones, & gratias in eisdem literis contentas quascumque, ipsasque literas hactenus, tam per Cameram, quam Cancellariam expeditas, & expediendas viribus omnino carere, eisque quos concernunt, & eorum singulis in aliquo suffragari non potuisse, neque in futurum posse, sed omnino subreptitias, invalidas, & nullas, fuisse, esse, & fore.

Decretum irritans.

§. 4. Sicque per quoscumque Judices, etiam S. R. E. Cardinales, ac sacri Palatii Apostolici Auditores, in quacumque instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter interpretandi, & judicandi facultate, interpretari, & judicari debebere, ac irritum, & inane, quicquid secus super iis, quavis auctoritate, etiam per nos, & successores nostros Romanos Pontifices, qui pro tempore fuerint, scienter, vel ignoranter contigerit attentari, motu & scientia similibus, decernimus, & declaramus,

Jussio publ.

§. 5. Ac volumus quod mandatum, decretum, & declaratio nostra hujusmodi in Cancellaria Apostolica publicentur, & in illius libro describantur, ac perpetuis futuris temporibus observentur.

Derogatio contrariorum

§. 6. Non obstantibus præmissis, ac quibuscumque privilegiis, & indultis, eisdem Vicecancellario, & aliis Cardinalibus, ac quibusvis personis, sub quibusvis verborum formis, & clausulis etiam derogatoriis, concessis, & in posterum concedendis, quæ eis, aut eorum alicui, quoad præmissa nullatenus volumus suffragari, ceterisque contrariis quibuscumque.

Papæ subscriptio.

Placet, publicetur, & describatur I.

Publicatio Pont. An. 5. 10. Februarii.

Lectum & publicatum fuit suprascriptum mandatum Romæ in Cancellaria Apostolica, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimoseptimo, die vero vigesima mensis Februarii, Pontificatus S. D. N. Leonis Papæ X. Anno V.

XXXI.

Contra Barones, & Communitates non custodientes eorum territoria, a Bannitis, Furibus, &c.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romani Pontif. providentia circumspecta Prædecessorum suorum gesta, quæ præcipue pro venientium ad Almam Urbem totius Orbis caput, & recedentium ab ea, securitate, & commodo facta sunt, pensatis opportunis occasionibus, innovat atque extendit, prout conspicit in Domino salubriter expedire.

Jul. II. edidit Const. quę est sup. fol. 259.

§. 1. Dudum siquidem a fel. record. Julio II. Prædecessore nostro emanarunt literæ in forma Brevis tenoris subsequentis. *Omit. tenor istius Const. quam habes sup. p. 259.*

Hic Pontifex eam confirmat.

§. 2. Nos itaque cupientes literas prædictas pro venientium ad Almam Urbem, & ab ea recedentium tutela, & commodo inviolabiliter observari, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, literas prædictas, auctoritate Apostolica, tenore præsentium innovamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, illasque perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari debere decernimus.

In probān. hujusmodi furtis, & valore bonorum statur declarationi Clericorum Cameræ Apost. præcedente juramē. to damni passi

§. 3. Et insuper cum hujusmodi furta, delicta, & derobationes fiant in sylvis, nemoribus, lateribus, & in locis occultis, & secretis, non adhibitis, nec præsentibus testibus, adeo quod sine maxima difficultate per ipsos spoliatos, & derobatos, furta, & valor rerum subtractarum, & ablatarum probari non possint, statuimus, & ordinamus, quod quo ad probationem bonorum subtractorum, & eorum valorem, stetur declarationi præfatorum Præsidentium, & Clericorum ipsius Cameræ Apostolicæ, qui diligenter considerata qualitate personarum spoliatarum, & derobatarum, exposita quantitate furtorum, & aliis circumstantiis, & conjecturis, recepto juramento ipsarum personarum derobatarum, seu mercatorum, quorum bona ablata existebant, super quibus præfatorum Præsidentium, & Clericorum conscientiam oneramus, furtum, & ejus valorem declarare debeant.

Damnum passi contra Dominos & Communitates locorum agere possint.

§. 4. Et quod si derobatio, seu furtum in confinibus diversorum territoriorum, diversarum Communitatum, seu dominiorum, vel juxta hujusmodi confines, derobatus contra dominum territoriorum prædictorum, in Communitatem, quam, & quem elegerit ad recuperationem rerum sibi ablatarum, agere possit, & valeat ab actione, quam ipse derobatus intentaverit, discedere, si ei placuerit, & contra alium agere licite possit (cum domini confinium prædictorum illos non custodiendo in præmissis culpa non careant) reservato tamen solventi jure agendi contra conterminos.

§. 5. Et

Viæ ut sint securæ, latibula hinc inde amoveantur.

§. 5. Et ut quantum fieri potest, omnis occasio crassandi, & derobandi sublata esse videatur, eisdem motu, & scientia ac tenore, præcipimus, & mandamus sub duorum millium ducatorum Cameræ Apostolicæ applicandorum pœnis similibus, omnibus, & singulis antedictis, ne fures, latrones, & crassatores, in sylvis, & sepibus latibula faciant, ne ibi se abscondere possint, ut prope vias publicas utrinque ad medium milliare, arbores, & sepes, & quęcumque latibula, incidere, seu incidi, ac amovere, seu amoveri, & extirpare facere infra duos menses, a die publicationis præsentium computandos, & sic incisas conservare, & manutenere omnino teneantur, & debeant.

Decretum irritans.

§. 6. Sicque per Clericos dictæ Cameræ, ac quoscumque alios Iudices, & Commissarios, etiam S. R. E. Cardinales, & sacri Palatii Apostolici causarum Auditores judicari, ac definiri, & exequi facere, sublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi, & interpretandi facultate, decernimus, summarie, & absque judicii tela.

Executores.

§. 7. Mandantes propterea eisdem Raphaeli Episcopo, & Camerario, ac Præsidentibus, & Clericis pro tempore existentibus, ut præmissa omnia, & singula, ab omnibus inviolabiliter observari faciant, & contrafacientes ad illorum observationem per supradictas pœnas, juxta stylum ipsius Cameræ compellant.

Fides transumptorum.

§. 7. Volumus autem, quod præsentium transumptis manu unius Clerici, & unius Notarii eiusdem Cameræ subscriptis, eadem prorsus fides indubia adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo &c.

D.P. An.VI. 1. Septemb.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1518. Kal. Sep. Pont. nostri anno 6.

XXXII.

Inquisitorum hæreticę pravitatis facultas, suo arbitrio puniendi, & Curiæ sæculari tradendi, testes falsidicos in causis fidei.

LEO PAPA X.

Dilecto filio Hadriano tituli SS. Joannis, & Pauli Presbytero Cardinali.

Causa Constitutionis.

INtelleximus quod in Hispania, ceterisque Regnis, & Dominiis Carissimæ in Christo filiæ nostræ Joannæ Reginæ, & Carissimi in Christo filii nostri Caroli Regis Hispaniæ Catholicorum ditioni subjectis, in quibus tu hęreticæ pravitatis Inquisitor Generalis per Sedem Apostolicam deputatus existis, multi perditi ingenii homines, in testimoniis, quæ perhibent super dictæ pravitatis veritate inquirenda falsitatem, quandoque prece, precio, odio, vel amore, & quandoque metu committere, aut se eamdem falsitatem commisisse publice, licet falso fateri non verentur, sicque hujusmodi diabolicæ artis ministerio, plerumque, vel damnantur insontes, vel divinæ maiestatis Dei, & orthodoxæ fidei, sub Christiano nomine derisores veniam consequuntur. Ad quę facinora perpetranda ipsi falsi testes, tam propria improbitate, & inconstantia, quam audacia, & impunita temeritate eorum, qui illos ad talia committenda minis cogunt, aut pecunia alliciunt, impelluntur.

Inquisitorum facultates coercendi eorũ arbitrio & Curiæ sæculari tradendi testes falsidicos in causis fidei.

§. 1. Nos igitur scelestum hoc hominum genus, qui in divinam, humanamque simul naturam conspirant, & in nefandi criminis causa, vel injustæ absolutionis, vel iniquæ condemnationis actores existunt, acriori longe supplicio, quam ceteri falsidici testes plecti soleant, dignum censentes, circumspectioni tuæ, & universis, & singulis aliis, per te, & pro tempore existentem generalem dictæ pravitatis, in Regnis, & dominiis prædictis Inquisitorem, ad ipsum inquisitionis officium pro tempore deputatis, contra omnes, & singulas personas cujusvis status, gradus, ordinis, dignitatis, & conditionis existant, quas, tibi aut aliis Inquisitoribus prædictis in crimine hæresis scienter deposuisse, aut alium ad falsum deponendum, aut verum tacendum induxisse, vel quempiam ob perhibitum veritatis testimonium, vel propter falsum non attestatum occidisse, aut membro aliquo mutilasse, aut bonis suis omnibus, vel majori parte illorum spoliasse, vel spoliari fecisse, seu atrocissima injuria affecisse, legitime constiterit, tuo, aut a te deputando, seu deputandis, & subdelegandis arbitrio procedendi, & eos pœnis, de quibus tibi, vel illis videbitur, condemnandi, super quo tuam, & illorum, quibus negocia hujusmodi commiseris, conscientiam oneramus, absque alicujus pœnę, seu censuræ Ecclesiasticæ, metu, aut irregularitatis nota tradendi, vel relaxandi, etiam curiæ sęculari, plenam, & liberam concedimus facultatem.

Derogatio contrariorum

§. 2. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

D. P. An.6. 14. Decemb.

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die decimaquarta Decembris, millesimo quingentesimo decimo octavo, Pont. nostri Anno VI.

XXXIII.

Contra quoscumque etiam prætextu indulti Urbani VI. quoquo modo impedientes executionem literarum Apostolicarum.

Ejusmodi sanctionem edidit etiam Martin. V. in Const. II. Quod. *Tom. III. P. II. fol.* 247.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

IN supremo Apostolicæ Sedis solio meritis licet imparibus constituti ad ea libenter intendimus, per quæ debitus honor,

nor, & reverentia dictę Sedi, a subditis, & inferioribus, præsertim Pontificali dignitate præditis impendantur, & si quid perverse, aut minus recte per eosdem inferiores, factum aut gestum reperiatur, quod in dictę Sedis depressionem, ac malum exemplum, & scandalum plurimorum cedat, id per nostrę providentiæ ministerium revocetur, & ad debitam normam reducatur, ne membra a capite, cui obedientiam debitam, & devotam præstare tenentur, discordare videantur.

Bonifacius IX literas Apostolicas exequi jussit prævia revocatione indulti Urbani VI. quibusdam Prælatis concessi, quod eas prius ipsi viderent, & exequi mandarent.

§. 1. Sane licet fel. rec. Bonifacius Papa Nonus Prædecessor noster (ad quem fidedignorum relatione pervenerat, quod certi Prælati, quibus piæ mem. Urbanus Papa VI. etiam Prędecessor noster concesserat, ut in eorum Civitatibus, & diœc. executio literarum Apostolicarum fieri non posset, nisi literæ ipsæ, Prelatis ipsis, aut eorum officialibus prius exhibitę, & per eos approbatæ forent, & eorumdem Prælatorum officiales in consuetudinem deduxerant; aliqui vero prætextu statutorum provincialium, seu synodalium, etiam servabant, quod nullus literas Apostolicas hujusmodi exequi auderet, nisi postquam Prælati, seu officiales ipsi, per suas literas, quas, Vidimus, nuncupabant, mandarent, & concederent, ut Judices in ipsis literis Apostolicis deputati, illa exequi possent;) provide attendens, quod propter tales literas, Vidimus, seu Placet, nuncupata, impetrantes Apostolici sæpe literarum Apostolicarum consequi nequiverant, concessionem Urbani hujusmodi, ac statuta quæcumque super his facta revocavit, cassavit, & annullavit; ac decrevit, quod Judices, & executores quicumque in literis Apostolicis pro tempore deputati, etiam sine licentia, vel consensu quorumcumque Prælatorum, vel Superiorum, aut officialium eorumdem literas Apostolicas exequi possent, & deberent.

Iste Pontifex ex causa hic expressa, dictam Constit. Bonif. IX. innovat, & observari mandat.

§. 2. Tamen nuper in publica Signatura coram nobis nonnullę supplicationes propositæ fuerunt continentes, quod in Toletana, & Carthaginen. Ecclesiis, sub colore falsitatibus obviandi editæ fuerant Constitutiones synodales, quibus caveri dicebatur, ut Tabelliones, & Notarii, etiam a partibus requisiti literas Apostolicas nullatenus recipere possent, nisi illæ prius per Archiepiscopum Toletan., & Episcopum Carthaginen. pro tempore existentes, aut eorum officiales examinatæ forent, a nobisque earumdem Constitutionum confirmatio peteretur. Nos petitionem hujusmodi uti ratione carentem, cum Romani Pontificis gesta per inferiores sibi, & subditos, sine ejus speciali licentia examinari non debeant, indecens, & absurdum, quinimmo temerarium esse censentes, quod aliquis quavis occasione literas Apostolicas sine Romani Pontificis speciali commissione examinare velle præsumat; propterea supplicationes ipsas prout merito reiiciendæ erant, rejecimus, & coram nobis lacerari fecimus. Ac Constitutiones edentium temeritatem tali castigatione reprimere, ac super his tale remedium adhibere volentes, ut aliis in posterum committendi similia aditus præcludatur, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, literas Bonifacii Prædecessoris hujusmodi, tenore præsentium, approbamus, & innovamus; ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, illasque inviolabiliter observari debere decernimus.

Quascumque contrarias constitutiones ubicumque editas irritat.

§. 3. Necnon quascumque Constitutiones synodales, tam in dictis Toletan., & Carthaginen. quam quibusvis aliis Ecclesiis per universum Orbem constitutis super his factas, motu, scientia, auctoritate, & potestate prædictis, cassamus, & annullamus, ac statuimus, & ordinamus; quod Judices, & executores in literis Apostolicis pro tempore deputati, ac Notarii, & Tabelliones super his requisiti, literas ipsas Apostolicas sine alicujus personæ cujuscumque Ecclesiasticæ, vel mundanæ dignitatis fuerit, licentia, vel consensu exequi possint, & debeant.

Prælatis & ceteris liberã executionem literarum Apostolicarum præcipit.

§. 4. Et insuper universis Patriarchis, Archiepiscopis, Primatibus, Episcopis, & aliis Prælatis, & personis Ecclesiasticis, necnon dilectis filiis Communitatibus Civitatum, & Universitatibus Castrorum, Oppidorum, terrarum, & locorum, sub interdicti, singularibus vero personis eorum, etiam sæcularibus, sub excommunicationis, & anathematis pœnis, quas eo ipso si contrafecerint, absque alia declaratione incurrant, & a quibus, non nisi a nobis, vel successoribus nostris Romanis Pontificibus canonice intrantibus, præterquam in mortis articulo constituti, & debita satisfactione premissa, absolvi, & interdicti hujusmodi relaxationem obtinere possint, in virtute sanctæ obedientiæ districte precipiendo mandamus, ne Judices, & executores literarum Apostolicarum, ac Notarios, & Tabelliones super his requisitos, quo minus literas Apostolicas hujusmodi exequi possint, quoquo modo impedire præsumant; ac eos, qui executionem literarum hujusmodi impedientibus, auxilium, consilium, vel favorem quovis modo, directe, vel indirecte, publice, vel occulte prestare præsumpserint, etiamsi Patriarchali, Archiepiscopali, Primatiali, Episcopali, & quavis alia Ecclesiastica, vel mundana, etiam Imperiali, Regali, Reginali, aut Ducali, vel alia præfulgeant dignitate, eidem excommunicationis, & anathematis sententię, a quo non nisi, ut præfertur, absolvi possint, subjacere: ac Civitates, terras, castra, oppida, & loca prædicta, & ad quæ inobedientes, & contrafacientes declinare, & in quibus moram trahere contigerit, Ecclesiastico supposita interdicto, tamdiu firmiter observando, donec compuncti corde hujusmodi interdicti relaxationem, debita satisfactione premissa, meruerint obtinere, ac ibidem permanserint, & per triduum post eorum inde discessum, motu, scientia, auctoritate, & potestatis plenitudine similibus decernimus. Ac sub dictis pœnis etiam mandamus

mus illis, in quorum libris Constitutiones synodales, & provinciales hujusmodi descriptæ reperiuntur, ita deleri, & cassari faciant, ut amplius legi non possint.

Non obstantibus quibuscumque.

§. 5. Non obstantibus premissis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ idem Bonifacius Prædecessor in suis literis voluit non obstare, contrariis quibuscumque. Aut si Patriarchis, Archiepiscopis, Primatibus, Episcopis, & aliis personis præfatis, vel quibusvis aliis, communiter, vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & quibuslibet aliis privilegiis, indultis, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non insertis effectus eorum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum sit in nostris literis specialis mentio habenda, quæ quoad hoc cuiquam nolumus aliquatenus suffragari.

Jussio & effectus publicationis in Urbe

§. 6. Ut autem præsentes literæ ad omnium notitiam deducantur, volumus, & mandamus, illas in Cancellaria Apostolica, & valvis Basilicę Principis Apostolorum de Urbe nostra affigi, ut ii quos hujusmodi literæ concernunt, quod ad ipsos non pervenerint: aut illas ignoraverint, nullam possint excusationem prætendere, vel ignorantiam allegare, cum non sit verisimile quoad ipsos remanere possit incognitum quod tam patenter fuerit publicatum.

§. 7. Verum quia difficile foret &c.

Nulli ergo &c.

Si quis, &c.

D. P. An. 6. die 1. Martii.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo decimo octavo, Kal. Martii, Pont. nostri Anno VI.

Publicatio in Cancellaria Apost.

Lecta, & publicata fuit hæc Constitutio Romæ in Cancellaria Apostolica, Anno Incarnationis Dominicæ 1519. die vero 18. mensis Junii, Pont. Sanctiss. in Christo patris, & D.N.D, Leonis, divina providentia PP. X. Anno VII.

Melchior de Campagnia Custos

Et in Urbe.

Anno Domini 1519. Indict. 7. Pont. Sanctiss. in Christo patris, & D.N.D. Leonis, divina providentia Papa X. Anno 7. diebus 18. 19., & 20. mensis Junii in Basilica Principis Apostolorum de Urbe, & 22. 25., & 28. ejusdem mensis Junii successive, etiam in Cancellariæ Apost. valvis, seu portis, diebus Cancellariæ, istę literę Apostolicę affixæ, & publicatę fuerunt, per nos Henricum Bousmardi Sanctiss. D.N. Papę Cursorem, & per me Girardum Dubier prefati Sanctiss. D.N. Papę, & Romane Curię Cursorem:

XXXIV.

Contra pugnantes in Duello, aut illud permittentes, vel spectantes, in Statu Ecclesiastico.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

QUam Deo, & hominibus abhominabiles viri pugnantes in Duello existant, & omnium in ore variatur, & divina humanaque jura detestantur: nec immerito cum non solum corporum, sed etiam animarum eorum, pro quibus Salvator noster Jesus Christus Dei Filius mortem subiit temporalem, grave detrimentum afferre noscantur. Ad reprimendum igitur talium nefarios ausus, plurimum censentes, eos qui hujusmodi scelus detestabile quidem, & canonica civilique lege prohibitum patrare non expavescunt, graviter fore puniendos, ac ea, quæ ad compescendum similes vetitos conatus a Rom. Pont. Prædecessoribus nostris statuta fuerunt, ut eo firmius observentur, quo sæpius fuerint auctoritate Apostolica communita, approbamus, & novo munimine roboramus, & si qua ad perterrendum animos audaces meliora sint, iis adiicimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Julius II. edidit Const. hic indicatam.

§. 1. Dudum siquidem a fel. rec. Julio Papa II. Prædecessore nostro emanarunt literæ tenoris subsequentis videlicet, *Omittitur tenor istius Const. quia habes sup. fol. 309.*

Hic Pontifex eam confirmat.

§. 2. Cum autem, sicut accepimus, in eisdem literis contenta, ab aliquo tempore citra non fuerint observata, & ex eo quam plurimi Barones, domini temporales, & alii, præsertim eidem Romanæ Ecclesiæ subditi, adeo procliviores ad pugnandum in Duello redditi sint, ut passim quotidie singularia ejusmodi certamina ubique committi videantur, ac domini temporales præfati armorumque duces eos ad id invitare, quin potius irritare non formident, & cum in eorum territoriis, & jurisdictionibus tutum pancratium, sive aream præparent, & talia cruenta spectacula exhibeant, & illis comitivam prestent. Nos igitur non minus detestabilem in Duello pugnantium, quam Ducum, Comitum, Marchionum, Baronum, Domicellorum, & armorum Capitaneorum, aliorumque dominorum temporalium eis ad id auxilium, consilium, & favorem præstantium nequitiam, ac improbam eorum conscientiam reprobantes, qui ad ea visenda conveniunt, & animarum saluti Christifidelium opportunis remediis indefesso studio prospicere volentes, literas Julii Prædecessoris præfati, Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac animi deliberatione, harum serie, auctoritate Apostolica approbamus, confirmamus, & innovamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus.

1519. Duellantibus pœnas auget. §.3. Adiicientes, & eadem auctoritate Apostolica statuentes, quod pugnantes ipsi non solum pœnis prædictis subjaceant, sed eorum memoria perpetuo damnata sit, ac bona proscripta sint, & Cameræ nostræ Apostolicæ confiscata eo ipso.

Permittentibus pęnas imponit. §.4. Duces, Barones, Comites, Marchiones, & domini temporales, Vicarii, Feudatarii, armorum Capitanei, Communitates quoque Civitatum, Terrarum, & locorum eidem Rom. Ecclesiæ mediate, vel immediate subjectorum, campum ad pugnandum præstantes, non solum pœnas prædictas incurrant, sed ab omni jure quod in locis, & territoriis suis obtinent, ipso facto cadant, illudque ad Cameram præfatam devolvatur, & devolutum esse censeatur, absque alia declaratione desuper facienda.

Spectatoribus pœnas infligit. §.5. Qui vero ad talia cruenta spectacula videnda convenerint, si nobiles, Quingentorum, si mediocris fortunæ, Centum, si vero ignobiles, Vigintiquinque ducatorum, necnon excommunicationis, & perpetuæ maledictionis pœnam incurrant, ac locus ipse Ecclesiastico subjaceat interdicto.

Jul. II Bullam innovat. §.6. Et insuper omnia, & singula, tam per Julium Prædecessorem statuta, & ut præfertur, per nos confirmata, & illis adjecta, perpetuæ firmitatis robur obtinere, ac inviolabiliter observari debere decernimus.

Executores deputat. §.7. Quo circa venerabili fratri Raphaeli Episcopo Ostiensi Camerario nostro, ac dilectis filiis Præsidentibus, & Clericis dictæ Cameræ pro tempore existentibus, motu simili mandamus, quatenus præsentes literas solemniter, prout sibi videbitur, publicari, ipsasque, ac omnia, & singula in eis contenta inviolabiliter observari faciant, contrafacientes vero prædictas censuras, & pœnas damnabiliter incurrisse declarent, ac summarie, & eorum Camerali more exequantur, & irremissibiliter exigant, convocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis, super quibus amplam eisdem concedimus facultatem, & potestatem.

Contrariis derogat. §.8. Non obstantibus omnibus supradictis, aut si aliquibus communiter, vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Nulli ergo, &c.

D. P. An. 7. die 23. Julii. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo decimonono, decimo Kalend. Augusti, Pont. nostri Anno VII.

Publicatio. Anno Domini 1519. Indict. 7. die vero 19. mensis Augusti, Pont. Sanctiss. in Christo patris, & D. N. D. Leonis, divina providentia Papæ X. Anno 7. istæ literæ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt in Basilicę Principis Apostolorum valvis seu portis per me Franciscum Cursorem, necnon in Acie Campi Floræ, ut moris est, per me Henricum Bousmardi Sanctiss. D. N. Papæ Cursorem, Pro M. Quarto de Urbino Cursore.

1519.

XXXV.

Communicatio omnium privilegiorum Mendicantium, tam concessorum, quam concedendorum, inter singulos eorumdem Ordines, eorumque loca, Ecclesias, Fratres, Moniales, Tertiarios, Conversos, & Oblatos.

LEO PAPA X.

Universis, & singulis Christifidelibus præsentes literas inspecturis, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Dudum per nos accepto, quod Romani Pontifices Prædecessores nostri, aliqui ad Minorum, alii vero ad Eremitarum S. Augustini, alii ad B. Mariæ de Monte Carmelo, reliqui ad Prædicatorum Ordinum Fratres, & domos juxta ipsorum vota, devotionis affectum gerentes, illorum singulis nonnullas gratias, concessiones, indulgentias, peccatorum remissiones, prærogativas, favores, immunitates, exemptiones, facultates, privilegia, indulta, ac dona, tam spiritualia, quam temporalia, per diversas ipsorum literas, respective concesserunt. Causa hujus Constitut.

§.1. Nos ad singulos Ordines prædictos, singulasque ipsorum Ordinum domos, ubi religiose vivitur, indifferenter, absque acceptione personarum, devotionis affectum æqua lance gerentes, omnes, & singulas gratias, concessiones, indulgentias, peccatorum remissiones, prærogativas, favores, immunitates, exemptiones, facultates, privilegia, indulta, tam spiritualia, quam temporalia, qualiacumque illa essent, quæ Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Augustini, Carmelitarum, Servorum Beatæ Mariæ, ac Minorum Fratrum, in domibus, & illorum Ecclesiis, Oratoriis, ac Ecclesias ipsas, & Oratoria pro tempore visitantibus, cujuscumque status, aut sexus existerent, seu pro eorum manutentione, & ornatu contribuentibus, necnon domibus, & Pręsidentibus, non solum Generalibus, & Provincialibus, Fratribusque, & Sororibus, necnon Monialibus, & Conversis, oblatis, ac utriusque sexus personis, de pœnitentia, seu tertii habitus nuncupatis, a dictis Prædecessoribus, aut a nobis, ipsisque successoribus, aut alias auctoritatem habentibus conjunctim, vel divisim in genere, vel in specie concessa fuerunt, aut in posterum concedentur, illa, & omnia singula, ac nominanter exprimerentur, pro sufficienter expressis tunc habentes, singulis Ordinibus prædictis, illorumque singulis Ecclesiis, Oratoriis, & Ecclesias, ac Oratoria visitantibus cujuscumque status, aut sexus existerent, seu pro eorum manutentione, & ornatu contribuentibus; necnon domibus, & Conventualibus Fratribus, & etiam Sororibus, Communicatio privilegiorum inter Ordines Mendicantium.

bus, vel Monialibus, Conversis quoque, & Oblatis, ac utriusque sexus personis de pœnitentia nuncupatis, & aliis singulorum Ordinum prædictorum, motu proprio, & ex mera nostra scientia, & liberalitate, de Apostolicæ auctoritatis plenitudine communicavimus. Illaque omnia, & singula inter dictorum Ordinum personas, pariformiter, communia fuisse, & esse volumus, prout in singulis literis prędictis plenius continetur.

Dubium excitatum, super indulgentiis quoad sæculares.

§.2. Et deinde, sicut accepimus, nonnulli Fratres dictorum Ordinum, volentes sapere plusquam oportet, atque ad ipsorum nutum verba ipsa interpretantes, diversi tam sæcularibus quam etiam aliis personis, publice, & private suggesserint, quod ipsi sæculares visitando unam dictorum Ordinum domum, omnes & singulas indulgentias, & remissiones peccatorum, tam per dictos Prædecessores nostros, quam per Nos domui Beatæ Mariæ de Populo de Urbe concessas, consequi poterunt, perinde ac si dictam domum S. Mariæ de Populo visitarent, quod præter ipsorum Prædecessorum, & nostram mentem fuisse, & esse dignoscitur.

Declaratio d. dubii contra sæculares.

§.3. Attendentes igitur, quod Indulgentia intuitu Religionis concessa, ad sæculares extendi non debet, volentes mentem dictorum Prædecessorum, & nostram declarare, & omnem ambiguitatem, & occasionem tollere, motu proprio, & ex certa nostra scientia, volumus, & auctoritate Apostolica declaramus, quod universi & singuli dictorum Ordinum Fratres, & Moniales, Tertiique Ordinis utriusque sexus, & familiares dumtaxat, omnibus & singulis indulgentiis, & gratiis, per eosdem Prædecessores, & Nos, domui Beatæ Mariæ de Populo de Urbe, ut præfertur, concessis, & concedendis, utantur, potiantur, & gaudeant, ac uti, potiri, & gaudere possint, quomodolibet in futurum, perinde ac si ipsi dictam domum B. Mariæ de Populo, his diebus, & festivitatibus quibus indulgentiæ hujusmodi concessæ fore dignoscuntur, personaliter visitarent. quodque vigore dictarum literarum, sæculares gratiis, & indulgentiis hujusmodi, uti, & gaudere non possunt.

Jussio aliter non suadendi.

§.4. Inhibentes nihilominus in virtute Sanctæ Obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ pœna eo ipso per contrafacientes incurrenda, omnibus & singulis Fratribus cujuscumque Ordinis existentibus, & quibuslibet aliis personis, ne deinceps indulgentias, & gratias hujusmodi S. Mariæ de Populo de Urbe, ad sęculares extendi prædicent, aut publice vel private nuntient.

Derogatio contrariorum

§. 5. Non obstantibus præmissis, aut quibusvis aliis literis Apostolicis, privilegiis quoque, & indultis dictis Ordinibus concessis, quæ quo ad præmissa, cassamus, & annullamus, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Fides transumptorum.

§. 6. Volumus autem, & auctoritate Apostolica decernimus, quod præsentium transumptis &c.

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris, die 10. Decembris 1719. Pontificatus nostri Anno vii.

Dat. P. An. 7. die 10. Decembris.

XXXVI.

Jurisdictio, & alia privilegia Consulis, & Consiliariorum, Universitatis Mercatorum Florentinorum in Alma Urbe.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

PAstoralis officii debitum nobis desuper commissum, nos admonet, & inducit, ut singularum personarum, præsertim Romanam Curiam sequentium, votis, per quæ statui prosperiori, & utiliori personarum earumdem consuli valeat, libenter annuamus, & ad id ejusdem officii partes favorabiliter impendamus.

Ad petitionẽ Universitatis Mercatorum Florentinorũ.

§.1. Dudum siquidem pro parte Capitaneorum partis Guelfæ, & Consulum Communitatis Civitatis Florentiæ, qui dilectorum filiorum Mercatorum suorum Florentinorum, & aliorum dictæ Civitatis subditorum in Urbe, & Romana Curia commorantium, utilitati consulere volentes, quædam Capitula, & Constitutiones inter eos servanda, & inter alia cum potestate eligendi inter eos unum Consulem, cum duobus Consiliariis, & uno Cancellario, seu Notario publico, prout in diversis Mundi partibus Mercatores dictæ Civitatis habebant, qui de eorum rebus, causis, litibus, & quæstionibus civilibus, inter eos tantum cognoscerent, vulgari sermone statuerant, & ordinaverant.

Pontifex iste per alias suas literas, quas hic non habes confirmavit statuta Nationis Florentinę in Urbe.

§.2 Nos per alias nostras literas, in quibus dicta Capitula, quæ per in lingua Latina peritum, in Latinum interpretari, & per deputatum ad hoc examinari diligenter, & prædictis literis inseri feceramus, statuta, & ordinationes hujusmodi auctoritate Apostolica approbavimus, & confirmavimus, supplentes omnes, & singulos tam juris, quam facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem.

Et modo iterum confirmat.

§.3. Et nihilominus potiori pro cautela, quod tunc, & pro tempore existens Consul, cum dictis Consiliariis etiam tunc, & pro tempore existentibus, de omnibus causis, litibus, quæstionibus, & controversiis civilibus, inter eos tantum, jus dicere, procedere, sententiare, decidere, & exequi (exceptis illis, in quibus essent instrumenta in forma Cameræ Apostolicæ, & certis personis tunc expressis, qui Mercatores non essent, quo ad quos nihil penitus innovatum censetur) & juxta dictorum Capitulorum tenores, emolumenta, ac pœnas, & alia exigere, ac omnia in eisdem literis contenta, sine quibus eorum jurisdictio esset nulla; exercere, quodque si pro executione sententiarum pro tempore latarum, & aliis, contingeret executionem contra aliquem, seu aliquos fieri, car-

carceribus, Marescallis, Barisello, & aliis cujuscumque Curiæ ministris, tam Urbis quam locorum circumvicinorum, assignata eis condecenti mercede, libere, & licite uti valerent, nullique alii judices spirituales, vel temporales dictæ Urbis, de illis sic ad eorum instantiam incarceratis, se intromittere, sub excommunicationis latæ sententiæ poena, possent.

Notarium ipsius nationis decrevit non teneri portare acta & instrumenta ad Archivium.

§.4. Et cum dictorum Mercatorum plurimum interesset, ut eorum negotia secreta tractarentur, & eorum conditio, propter dictæ mercaturæ casus contingentes, non omnibus publicaretur, ut pro tempore Consules, & Cancellarius, seu Notarius dicti officii, acta, obligationes, protocolla, & alia in dicto officio, & extrà facienda, & exercenda, & per ipsum roganda, & omnia alia, quæ ad dicti Notariatus officium spectant, penes se, & dictum pro tempore existentem officii hujusmodi Notarium, retinere posset, nec dicta acta, contractus, & alia inter dictos Mercatores facta, & facienda, obligationes in fidem, alibi, vel ad Archivium ferre, seu portare tenerentur, decernimus, prout in eisdem literis plenius continetur.

Et nunc ad instantiam Consulis dict. Nationis.

§.5. Cum autem (sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Bernardi de Binis moderni Consulis, petitio continebat) nonnulli Florentini Mercatores, Bancarii, aut Fundacarii nonnullas pecuniarum summas ad dictum Consulatum spectantes, quas de eodem consulatu habuerunt, latitent, illasque detineant indebite occupatas, quare pro parte ejusdem Bernardi, nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi ac Consulatui hujusmodi in hoc providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Non restituentes pecunias &c. ejusdem nationis excómunicat.

§.6. Nos igitur cupientes pecuniarum summas hujusmodi præfato Consulatui restitui, ipsumque Bernardum, qui, ut asserit, dilecti filii magistri Baptistæ etiam de Binis, Notarii nostri, & pro dilecto filio nostro Julio tituli SS.Laurentii, & Damasi Presbytero Card. S. R. E. Vicecancellario, in Cancellaria Apostolica Locumtenentis genitor existit, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, omnes, & singulos Florentinos Mercatores, Bancarios, aut Fundacarios, qui hactenus quicquam de pecuniis ad dictum Consulatum pertinentibus, in manibus habuerint, & de illis minime satisfecerint, aut rationem competentem non reddiderint, & ea detinent, seu de eisdem satisfacere, & competentem rationem reddere negligunt, seu recusant, excommunicationis sententia (a qua, donec satisfecerint, seu competentem rationem reddiderint, nonnisi a Rom. Pont. pro tempore existente, preterquam in mortis articulo constituti, absolutionis beneficium nequeant obtinere) auctoritate Apostolica, harum serie innodamus, ac innodatos, & excommunicationis sententiam hujusmodi incurrisse decernimus, & declaramus.

Homines d. Nationis pro crimine examinãdos certo modo examinari jubet.

§.7. Et nihilominus Bernardum, & pro tempore existentem Consulem, necnon Consiliarios præfatos, dictamque nationem Florentinam, peramplius honore, & specialis gratiæ favore prosequi volentes, statuimus, & ordinamus, quod nullus dictæ nationis, in dicta Curia pro quocumque crimine, aut delicto captus, & carceribus mancipatus, nonnisi præsente prædicto Consule, ac uno ex Consiliariis præfatis, aut aliquo ab eis pro tempore transmisso, examinari valeat. Quodque etiam nullus cujusvis nationis, in domo, seu societate dicti Consulis, occasione, vel causa debiti, sive ratione cujusvis criminis, vel dicti (non tamen læsæ Majestatis) capi possit.

Consuli & Consiliariis armorum delationem permittit.

§.8. Et insuper eisdem Bernardo, ac pro tempore existenti Consuli, & Consiliariis, ut pro defensione personarum suarum, ipsi & eorum quilibet, cum duobus eorum servitoribus, & famulis, ac servitores, famuli, & personæ Consulatus hujusmodi, ac eorum quilibet, die noctuque, absque alterius Gubernatorum Almæ Urbis nostræ, aut Bariselli, seu Rom. Pont. pro tempore existentis licentia, arma defensiva, & offensiva deferre.

Carceresque construere posse indulget.

§.9. Ac ipsi Consules, & Consiliarii, pro fugiendis expensis, quas pauperes incarceratos subire est necesse, prope locum dicti Consulatus, carceres publicos, in quibus eorum subditi, pro debito, & criminibus quibusvis eis notis, mancipari valeant, construere, & habere, libere, & licite valeant, dicta auctoritate Apostolica tenore præsentium licentiam, & facultatem concedimus.

Executores hujus Bullæ deputat.

§.10. Quocirca venerabilibus Fratribus nostris Casertano, & Salutiarum Episcopis, ac dilecto filio Præposito Ecclesiæ Florentiæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, ubi, quando, & quoties opus fuerit, requisiti, solemniter publicantes, faciant auctoritate nostra præsentes literas, & in eis contenta quæcumque per quemcumque inviolabiliter observari, contradictores quoslibet, & rebelles, per censuras Ecclesiasticas, & alia juris opportuna remedia, appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Contrariis derogat.

§.11. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus, etiam municipalibus dictæ Urbis, privilegiis quoque, & indultis Apostolicis, Gubernatori, & Barisello præfatis, & dilectis filiis Populo Romano, necnon quibusvis aliis personis, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, nobilitatis, præeminentiæ existentibus, sub quibusvis formis, & tenoribus concessis, confirmatis, & innovatis, qui-

quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, individua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia quævis exquisita forma servanda esset, illorum tenores, pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter, vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Nulli ergo &c.

Dat.P. An.7. die 10. Sept. Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo decimonono, IV. Idus Sept., Pontificatus nostri Anno VII.

XXXVII.

Quod Canonici Regulares S. Augustini, in Episcopos promoti, utantur Habitu, quo utuntur alii Clerici Sæculares in Episcopos creati.

Canonicorum Regularium duæ extant Congregationes, una Lateranensis nuncupata de qua supra in Constit. XXIX. Pasc. hal. II. Quanto *fol.34. Altera autem nuncupat S. Salvatoris de qua itidem notavi supra in Gregor. XII. Const. III.* Excitat *fol.409.*

LEO PAPA X.

Venerabili Fratri Zachariæ Episcopo Sebastensi Prælato nostro domestico.

Dubium. §.1. Dudum cum ad Ecclesiam Sebastensem, a nobis de Venerab. Fratrum nostrorum S. R. E. Card. consilio promotus esses in Pastorem, dubitatum fuit a nonnullis, an tu qui Ordinem Canonicorum Regularium S. Augustini expresse professus eras, in habitu, & coloribus Prælatorum Sæcularium, de jure, vel consuetudine permissis, incedere posses, prout incedebas, & cum quæstio hujusmodi ad nos perlata fuisset;

Commissio discussionis d. dubii. §.2. Nos causam ipsam mature terminare desiderantes, Venerabili Fratri nostro Nicolao Episcopo Albanen. tunc tituli S. Priscæ Presbytero Cardinali de Flisco nuncupato, vivæ vocis oraculo commisimus, ut super his se diligenter informaret, & demum nobis referret. Cum autem præfatus Nicolaus Episcopus nobis retulerit, de antiqua consuetudine in pluribus locis etiam in Romana Curia ubi Pontifex residet receptum fuisse, ut Canonici Regulares hujusmodi in Episcopos promoti, tam in Cappella nostra, quam extra, utantur habitibus, & coloribus, quibus utuntur alii Clerici Sæculares in Episcopos promoti.

Declaratio ejusdem dubii. §.3. Nos præterea juxta relationem nobis factam, ut præfertur, fraternitati tuæ vivæ vocis oraculo concessimus, ut habitus, & colores, quos dicti Clerici Sæculares in Episcopos promoti, tam in Cappella nostra, quam extra gestant, gestare posses, & ita etiam tenore præsentium auctoritate Apostolica de novo concedimus.

Clausulæ derogatoriæ. § 4. In contrarium non obstantibus quibuscumque.

Dat.P. An.7. die 1. Sept. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo piscatoris die prima Septembris, millesimo quingentesimo decimonono, Pont. nostri Anno VII.

XXXVIII.

De his quæ servari debent, circa impetrationem Beneficiorum Concistorialium.

LEO PAPA X.

Motu proprio &c.

Sixt. IV. & Jul. II. quorum Const. hic non habes, statuerunt quæ modo referuntur. Cum Sixtus IV., & Julius II. & nonnulli alii Prædecessores nostri providendo ne, illis de quorum personis Ecclesiis Cathedralibus, & Metropolitanis, ac Monasteriis Concistorialibus providetur, seu ipsa Monasteria commendantur, prorogatio Concistorii præjudicium sive occasio litigandi inferretur, constituerint, & ordinaverint, ut supplicationes desuper signarentur, & datarentur, ad quarum datas cædulæ concistoriales retrotraherentur, alias nullius essent roboris, vel momenti. Necnon ut Camera Apostolica, & sacrum dilectorum filiorum Cardinalium Collegium cum periculo promoventium animarum, eorum juribus, & annatis non defraudarentur, similiter constituerint, & ordinaverint, ut literæ provisionis, sive commendæ Ecclesiarum Cathedralium, Metropolitanarum, & Monasteriorum Concistorialium sine literis dispensationum, & aliorum Beneficiorum, & sæcularium, & regularium, ac pensionum quarumcumque, non expedirentur.

Hic modo Pontifex eadem approbat, & extendit. §.1. Vestigiis Prædecessorum inhærendo, ac majoribus fraudibus occurrere cupientes, cum intellexerimus supplicationes dispensationum hujusmodi retentionum Monasteriorum, & beneficiorum ac pensionum prædictarum ad partem signari, & de illis in cædulis Concistorialibus nullam mentionem fieri ad effectum, ut literæ Ecclesiarum, Monasteriorum prædictorum contra ordinationes prædictas libere ad eorum libitum expediri facere valeant, Idcirco motu proprio, & ex certa scientia, ac de nostræ potestatis plenitudine prædicta mandata, & ordinationes extendimus, ac de novo decernimus, declaramus, statuimus, & ordinamus, ut per quascumque supplicationes, etiam Motu proprio sub quibusvis datis in posterum signandas dispensationum retentionum quorumque Monasteriorum, & Beneficiorum Regularium, & Sæcularium, ac quarumcumque pensionum, & similium Beneficiorum

1520.

rum vacantium, & pensionum translatarum per hujusmodi promotiones, & commendas Consistoriales nullius sint roboris, nec in aliquo eisdem personis provisis suffragentur, sed Monasteria, & Beneficia prædicta per hujusmodi promotiones impetrari possint, ac pensiones cassatæ, & extinctæ intelligantur, nisi in cædulis prædictis super illis dispensetur, & beneficiis sic vacantibus provisum sit, ac supplicationes prædictæ retrotrahantur, eis nequaquam suffragentur.

Servarique mandat.

§.2. Mandantes propterea dilecto filio nostro Julio tit. S. Laurentii in Damaso presbytero Cardinali sacrosanctæ Romanæ Ecclesię Vicecancellario ejusdem Camerę Apostolicæ Regenti, & dilectis filiis de majori præsidentia Abbreviatoribus, & aliis Officialibus ad quos expeditio dictarum literarum spectat, præsentibus, & pro tempore existentibus, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ut præsens nostrum decretum, & mandatum prædictorum nostrorum Prædecessorum inviolabiliter observent, & observari faciant, & mandent.

Clausulę prę-servativæ.

§.3. Ac simili modo volumus, mandamus, & decernimus, ordinationi, & decreto nostris hujusmodi per quascumque clausulas etiam derogatorias in supplicationibus, & cædulis prædictis appositas, nisi per speciale mandatum, ut decet, signatum derogari non posse.

Clausulæ derogatoriæ.

§.4. Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, & aliis contrariis non obstantibus quibuscumque.

Papæ subscriptio.

Placet, & ita Motu proprio mandamus.

Publicatio An. 7. die 3. Januarii.

Lectum, & publicatum fuit suprascriptum mandatum Romæ in Cancellaria Apostolica, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo vigesimo, die 3. mensis Jan.

XXXIX.

Contra homicidas, Bannitos, &c. Communitates, & Dominos eos non capientes, aut auxiliantes, faventes, & receptantes in Statu Ecclesiastico.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

OMnes quidem Christifideles, præsertim vero nostros, & S. R. E. devotos & peculiares filios, quiete ac pacifice, & sine aliqua offensione vivere summis desideriis affectantes, ad id operarias manus libenter apponimus, & illa quæ pro eorum felici, prospero, ac pacifico statu per Roman. Pontifices Prædecessores nostros facta fuisse comperimus, non solum Apostolico munimine roboramus, verum etiam pro illorum observantia novas, & severiores pœnas adiicimus, ut si non virtutis amore, saltem formidine pœnæ mandata Apostolica arctius serventur.

§.1. Dudum siquidem a fel. rec. Julio Papa II. Prædecessore nostro emanarunt literæ tenoris subsequentis videlicet. *Omittitur tenor istius Constitut. quia habes supra fol. 269.*

1520. Jul. II. edidit Const. hic indicatam.

Hic modo Pontifex ex causis hic expressis eam confirmat.

§.2. Cum autem sicut fide digna relatione accepimus, & re ipsa cognovimus, nequissimi sicarii eo ad perpetranda homicidia, & mala omnia committenda procliviores reddantur, quo in opprobrium justitiæ, & animi nostri indignationem, non solum in civitatibus, terris, castris, & locis S. R. E. subjectis, & non subjectis Almæ Urbis nostræ convicinis, sed etiam in Urbe ipsa intra ædes, & palatia retinentur, & recipiuntur, aut favore Ducum, Marchionum, Comitum, Baronum, Domicellorum, Dominorum temporalium, armorum Capitaneorum, ductorumque, & aliorum magnatum auxilio confoventur, judicum quoque & officialium animadversio in eos sæpe, & sæpius omissa fuerit. Nos candidissimi solis justitiæ, qui arcum suum tetendit, & nisi convertantur gladium vibrabit, cujus vices in terris gerimus, exemplo ducti, non æque minorem criminosorum prædictorum audaciam, quam præfatorum eos recipientium temeritatem esse intuentes, qui in supremæ ac Pontificiæ Majestatis læsionem inniti videntur, dum venerandæ legum potestati tales recipiendo eripiunt. Volentes igitur bene viventium paci, & tranquillitati prospicere, audaces quoque, & sceleratas manus delinquentium, promptosque animos a criminibus reprimere, recipientium, receptorumque nequitiam exterminare, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac animi matura deliberatione, literas Julii Prędecessoris hujusmodi, ac omnia & singula in eis contenta, harum serie, auctoritate Apostolica approbamus, & innovamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus.

Immo pœnas dictæ Constit. contra eos non capientes extendit & alias imponit.

§.3. Adiicientes, & auctoritate præfata, de nostrę potestatis plenitudine statuentes, quod si Duces, Barones, Marchiones, Comites, Domini temporales, Vicarii, Feudatarii, armorum capitanei, Ductores, Magnates, Principes, Comunitatesque, & Officiales Civitatum, Terrarum, & locorum S. R. E. mediate, vel immediate subjectorum, homicidas, bannitos, exititios, rebelles, aut pro quocumque crimine capitali pœna damnatos, necnon brigosos, pacem facere recusantes, treguarum, sive induciarum violatores, seu fractores, jus sibimet contra alium dicentes, cavalcatas, aut armatas, vel ultra numerum decem hominum adunatas propria auctoritate facientes, vel moventes, ad eorum Civitates, terras, castra, territoria, & dominia declinantes, non solum receperint, retinuerint, vel auxilium, consilium, opem, & favorem eis tacite, vel occulte, directe, vel indirecte præstiterint, aut contra mandata, & inhibitiones in ejusdem Iulii Prædecessoris literis contenta devenerint, sed etiam si eosdem manu forti non acceperint, apprehenderintque, & captos ad mandatum nostrum, seu

Rom.

Rom. Pont. canonice intrantis, pro tempore existentis, aut nostrorum, seu suorum Officialium exhibuerint, tradiderintque, non solum omnes, & singulas sententias, censuras, ac etiam privationis pœnas in eisdem literis expressas, verum etiam læsæ Majestatis, & verum ac nulla juris, aut hominis fictione confectum crimen eo ipso incurrant, & in eos sic contrafacientes, modo, & forma, quibus in veros criminis læsæ Majestatis reos, a jure procedi debere statutum est, procedatur, & tam ad prædictas, quam hujusmodi læsæ Majestatis criminis a jure inflictas pœnas executive deveniatur. Et insuper omnia, & singula per Julium Prædecessorem, & ut præfertur per nos innovata, ac de novo statuta, & illis adjecta, perpetuæ firmitatis robur obtinere, ac inviolabiliter observari debere decernimus, sublata cuilibet aliter interpretandi, & judicandi facultate, & potestate.

Executores istius Const. deputat.

§.4. Quocirca venerabili fratri Raphaeli Episcopo Ostiensi Camerario nostro, & dilectis filiis Præsidenti, & clericis Cameræ Apostolicæ pro tempore existentibus, motu simili mandamus, quatenus præsentes literas solemniter, prout sibi videbitur, etiam in Provinciis nostris, per Legatos earum, & alios Rectores, & Gubernatores Civitatum, terrarum, & locorum S. R. E. mediate, & immediate subjectorum publicari, ac omnia, & singula in his contenta inviolabiliter observari faciant, & mandent, contrafacientes quoscumque, cujusvis status, gradus, ordinis, vel conditionis, aut præeminentiæ sint, sententias, censuras, & pœnas antedictas damnabiliter incurrisse declarent, & in libris Cameræ respective ad perpetuam damnatorum memoriam, per ipsius Cameræ Notarios respective declarationem hujusmodi per eos faciendam, conscribi, & annotari mandent, & faciant, ac summarie eorum more Camerali exequantur, capitalesque prædictas sententias a Ministris justitiæ absque alicujus incursu irregularitatis exequi procurent, reales autem irremissibiliter exigant, invocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, super quibus omnibus amplam eisdem concedimus facultatem, & potestatem.

Clausulæ derogatoriæ.

§.5. Non obstantibus omnibus supradictis, aut si aliquibus communiter, vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Nulli ergo &c.

Dat.P. An.7. die 23. Jan.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo vigesimo, decimo Kal. Febr., Pont. nostri anno VII.

XL.

Approbatio Archiconfraternitatis Caritatis nuper in Urbe institutæ, ad pauperum mendicare erubescentium, carceratorumque subventionem, ac mortuorum sepulturam.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Illius, qui caritas est (& cujus Apostolus Paulus se, etiam si linguis hominum loqueretur, & Angelorum, novissetque mysteria omnia, ac prophetiam, & omnem scientiam, omnemque fidem; ita ut montes transferre posset, non tamen caritatem haberet, nil esse; & caritatem reliquis virtutibus majorem, ac legis plenitudinem esse firmavit) vices, licet immeriti, gerentes in terris, ut ubilibet, & præsertim in Alma Urbe, quæ universo Orbi exemplar, & virtutum speculum esse debet, caritatis opera exerceantur frugifera, opem, & operam impedimus efficaces.

Julius Cardinalis instituit in Urbe Confraternitatem Caritatis, ad pia opera exercenda de quibus in rub.

§.1. Sane (sicut nobis nuper innotuit) dilectus filius noster Julius S. Laurentii in Damaso Presbyter Cardinalis S. R. E. Vicecancellarius, pie considerans, quod pauperes mendicare erubescentes, longe majores, quam pauperes mendicantes, sustinent necessitates. Quodque cum Curia Romana, maximo forensium, & ignotorum numero, frequentetur, magna pars incarceratorum in Urbe, nedum amicis, qui pro eis solicitent, verum etiam notis sæpe carent. Et quod cadavera pauperum defunctorum quotidie per bajulos in plateis ac locis publicis ejusdem Urbis passim ad colligendum, pro eorum vectura, & sepultura eleemosynas ponebantur, & sine Cruce, ac sine lumine, & cum magno dedecore, & Christifidelium horrore ad sepulturam vehebantur. Cupiensque premissis, & aliis reipublicæ Christianæ, præsertim in dicta Curia necessitatibus, & caritatis operibus providere, & quod provisio hujusmodi perpetuo duraret atque vigeret, nonnullos Curiales, ac dictæ Curiæ Officiales, quorum aliqui circa mendicare erubescentes, alii vero circa incarceratos hujusmodi, operam aliquamdiu præstiterant, & præstare desiderabant, ad se fecit vocari, & offerens eis ex tunc, pro operibus hujusmodi summam duorum millium ducatorum auri, & omne auxilium, operam, & favorem, eos hortatus est, ut inter se, & alios, dictis operibus assistere volentes, Societatem sub titulo Sanctissimæ Caritatis inirent, ac dictis, & aliis, per alias ejusdem Urbis Societates, assumptis caritatis operibus, intenderent.

Officiales d. Confraternitatis ea cœperunt exercere

§.2. Quo quidem auctore, dicti Curiales, & Officiales intenso gaudio perfusi, jam per annum, vel circa, panes singulis Dominicis diebus, & alia alimenta dictis pauperibus erubescentibus erogare, necnon dictos Carceres per personas per eos ad id deputatas visitare, & ut justitia (præ-

 sertim

sertim pauperibus, & qui pro eis solicitent non habentibus) celeriter ministretur procurare, & pro pauperibus incarceratis, capturas, ac alias expensas solvere, & cadavera pauperum defunctorum decenter cooperta, & Cruce, ac luminaribus præcedentibus, saltem uno presbytero, ac aliquibus aliis associantibus, ad sepulturam deferri facere, propriis dicti Julii Cardinalis, & Vicecancellarii, ac eorum expensis curarunt, & curant, & Confraternitatem sanctissimę Caritatis, in qua jam octuaginta, & ultra Confratres, quorum aliqui Episcopi, & alii Prælati, aliqui Officiales dictę Curię, & aliqui Curiales existunt, instituerunt, ac in Ecclesię Sancti Andreę regionis Arenulę persæpe pro Caritatis operibus exercendis congregant.

Hic modo Pontifex dictam Confraternitatem approbat, & in Archiconfraternitatem erigit.

§.3. Nos igitur gratias Deo agentes, quod nostro tempore, ac dicto Iulio Cardinali, qui noster, secundum carnem, frater patruelis existit, auctore tam saluberrima, tamque pernecessaria Caritatis opera, in dicta Curia cęperint exerceri, cupientes que quod perpetuo frequententur, ac illi dicti Confratres animo hilariori insistant, motu proprio, non ad Julii Cardinalis, & & aliorum Confratrum prędictorum, vel alicujus alterius pro eis super hoc nobis oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa nostra scientia, Institutionem hujusmodi, & quęcumque statuta, ac ordinationes per Confratres Confraternitatis hujusmodi edita, approbamus, & confirmamus, supplemusque omnes, & singulos tam juris, quam facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Ipsamque Confraternitatem in Archiconfraternitatem, caputque omnium Confraternitatum Caritatis ubilibet institutarum, & instituendarum, perpetuo erigimus, & instituimus, ac ei omnes, & singulas ubique institutas, & instituendas Confraternitates Caritatis immediate subiicimus, & facimus membra ab ea dependentia, sine tamen earum prejudicio.

Facultatem condendi statuta opportuna ei concedit.

§.4. Quodque Confratres Archiconfraternitatis hujusmodi quæcumque statuta, & ordinationes, pro ejusdem Archiconfraternitatis felici regimine, ad piorum operum hujusmodi exercitium, & aliis quoties, & prout eis videbitur, etiam cum quarumcumque pœnarum in contravenientes appositione, condere, reformare, & mutare, ipsasque pœnas executioni demandare.

Indulgentias Confratribus, & benefactoribus elargitur.

§.5. Necnon Archiconfraternitas, & Confratres, communiter, ac divisim, illorumque Ecclesiæ Capellani, Ministri, Officiales, Familiares, res, & bona quæcumque ac eorum Ecclesias hujusmodi visitantes, seu de bonis suis pro dictis operibus, in testamento, vel alias contribuentes, legantes, seu relinquentes, aut Confraternitatem ipsam heredem particularem, vel universalem instituentes, omnibus, & singulis, ac illis eisdem privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, indulgentiis etiam plenariis, facultatibus, libertatibus, auctoritatibus, conservatoriis, indultis, favoribus, literis, & gratiis spiritualibus, & temporalibus, a Sede Apostolica, in favorem, sub Imagine Salvatoris ad Sancta sanctorum, & S. Spiritus in Saxia, ac B. Mariæ de Populo, & S. Jacobi in Augusta, necnon Sanctorum Ioannis Baptistæ, & Cosmæ ac Damiani de Urbe, & S. Iacobi in Compostella, Hospitalium, & Confraternitatum, & Confratrum, ac illorum Ecclesiarum, Cappellanorum, Ministrorum, Officialium, Familiarium, rerum, bonorum quorumcumque, ac illorum Ecclesias visitantium, vel illis de bonis suis largientium, aut illa in totum, vel in partem hæredes instituentium, communiter, vel divisim, in genere, vel in specie quomodolibet emanatis, & emanandis. Quæ omnia, & singula, necnon quarumcumque literarum Apostolicarum desuper quomodolibet confectarum, & conficiendarum, & quorumcumque in eis contentorum, tenores præsentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habemus, etiam si illa non sint in usu, ac revocari contingat, uti, potiri, & gaudere, ac literas Apostolicas super eisdem privilegiis, & exemptionibus, immunitatibus, indulgentiis, facultatibus, libertatibus, auctoritatibus, conservatoriis, indultis, favoribus, & gratiis, etiam illorum individuam expressionem, & mentionem faciendo, mutatis dumtaxat nominibus, cognominibus, invocationibus, ac diebus, ad libitum Confratrum Archiconfraternitatis hujusmodi, simul, vel separatim expediri facere in omnibus, & per omnia, ac si illa non solum per clausulas generales hujusmodi, sed per illarum omnium tenorum de verbo ad verbum expressionem, & insertionem, eisdem Archiconfraternitati, illiusque Confratribus, & Ecclesiis, rebus, bonis, Ministris, Officialibus, Cappellanis, Familiaribus, ac eorum Ecclesias hujusmodi visitantibus, ac de bonis suis pro dictis operibus, aut alias contribuentibus, legantibus, aut relinquentibus, seu ipsam Archiconfraternitatem hæredem particularem, vel universalem instituentibus, sigillatim concessimus, prout præsentium tenore concedimus, libere, & licite valeant. Et quod quicumque dictæ Archiconfraternitatis, & quicumque etiam illius Officiales pro tempore existentes id concesserint, aliarum ab ea dependentium Confraternitatum Confratres utriusque sexus, nunc, & pro tempore existentes, ubicumque existant, eisdem indulgentiis, etiam plenariis, & gratiis, quibus ejusdem Archisocietatis Confratres in Urbe commorantes, gaudere possunt, etiam si tunc confessi non fuerint (dummodo propositum confitendi habeant) gaudere possint, fiantque participes jejuniorum, ac divinorum officiorum, ac aliorum quorumcumque spiritualium bonorum, ubicumque in toto Orbe pro tempore factorum. Et quicumque ex eis pœnitens, & contritus, nomen Jesu in mortis articulo nominaverit, plenariam omnium peccatorum suorum, etiam de quibus, nisi morte præveniretur, confiteretur, consequatur.

§.6. Et

Bona quæcumque etiã feudalia &c. relinqui possunt.

§.6. Et quæcumque bona, etiam feudalia, ac emphyteutica, etiam Ecclesiastica Archiconfraternitati, tam inter vivos, quam mortis causa, seu testamento, seu codicillo, dari, concedi, & relinqui, libere possint, ita tamen, quod ipsa Archiconfraternitas ad eadem onera, ad quæ donator, seu testator hujusmodi, occasione bonorum eorumdem tenebatur, & quęcumque alia, quæ ipse donator, seu testator etiam imposuerit, omnino teneatur. Et si ad certum numerum generationum, aut nominationum, eadem bona concessa fuerant, ipsa Archiconfraternitas, non perpetuo, sed per viginti annos pro qualibet generatione, seu nominatione hujusmodi, bona eadem tenere possit, & finitis ipsis annis, bona prædicta, ad eorum directos dominos devolvantur, & absque eorum consensu teneri non valeant, perpetuo statuimus, & ordinamus.

Observantia hujus Bullæ omnibus præcipitur.

§.7. Et nihilominus, universis, & singulis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & aliis in dignitate Ecclesiastica constitutis personis, necnon Canonicis, Metropolitanis, vel aliarum Cathedralium Ecclesiarum, ac dictorum Archiepiscoporum, & Episcoporum Vicariis in spiritualibus generalibus, & Officialibus ubilibet constitutis, per Apostolica scripta motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel plures, aut unus eorum, per se vel alium, auctoritate nostra faciant præsentes literas, & in eis contenta quæcumque optatum effectum sortiri, ac ab omnibus, quos concernunt, inviolabiliter observari. Non permittentes quemquam contra tenorem pręsentium modo aliquo molestari, impediri aut inquietari. Contradictores quoslibet, & rebelles, etiam per quascumque arbitrio suo imponendas, applicandas, & exequendas censuras, & pœnas, ac alia juris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Derogatio contrariorum

§.8. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii VIII. Prædecessoris nostri de una, qua cavetur, ne quis extra suam Diœcesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis, ultra unam dietam a fine suæ Diœcesis, ad judicium evocetur, seu ne judices a Sede prædicta deputati, extra Civitatem, vel Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere præsumant, & de duabus dietis in Concilio generali edita; ac aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis, consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, ac literis Apostolicis, a dicta Sede, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, & de dictæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, & consensu etiam Concistorialiter habitis, ac per viam contractus, & obligationis juramento vallatis, necnon perpetui statuti, & ordinationis, & cum quibusvis etiam exceptivis, præservativis, mentis attestativis, irritativis, annullativis, restitutoriis, innovatoriis, ac derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, & quantucumque urgentissimis causis, ac necessario exprimendis, quomodolibet emanatis, & emanandis, quibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quævis alia expressio habenda, aut exquisita forma servanda foret, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis, necnon modos, & formas, ad id servandos, pro individuo servatis habentes, harum serie, in eo quod præsentibus quomolibet obstent, specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulę pręservativæ.

§.9. Nos enim præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, sub Bullis etiam in favorem Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, ac illius Fabricæ, & Cruciatæ sanctæ quomodolibet emanatis, & emanandis revocationibus, suspensionibus, annullationibus, limitationibus, modificationibus, vel derogationibus comprehensis, illisque etiam illorum toto tenore inserto, etiam in aliquo derogari nullatenus posse; & quotiens opus fuerit, totiens in pristinum, & sub quacumque data, de qua officialibus Archiconfraternitatis hujusmodi pro tempore placuerit, restituta esse, & censeri, ac literas Apostolicas desuper expediri posse decernimus.

Fides exemplorum.

§.10. Et quia difficile foret præsentes literas ad quæcumque loca, ubi opus esset, deferre &c.

§.11. Nulli ergo &c.

Si quis autem &c.

D. P. An. 7. die 28. Jan.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo vigesimo, 5. Kalen. Februarii, Pontificatus nostri Anno vii.

XLI.

Canonizatio S. Francisci de Paula, Ordinis Fratrum Minorum Institutoris. Ejusque adscriptio Catalogo SS. Confessorum, & institutio festivitatis pro die 2. mensis Aprilis, una cum octava.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Deus Ecclesiam suã pretiosissimis lapidibus construxit.

EXcelsus Dominus militantem Ecclesiam pretiosorum lapidum vivorum ipsi summo angulari lapidi Christo Jesu unitorum, ornatissima vacante decoratam, structura mirabili fundare disposuit.

Cujus primi Fũdatores fuerunt Patriarchæ.

§.1. Hinc processere beati Patriarchę, qui de fide pleclari, Sanctorum etiam Angelorum susceptores effecti, facie ad faciem videre Deum meruerunt. Hos sequuti

Prophetæ. quuti sunt sancti Prophetæ, quibus ostendit Deus secreta sua, ut ventura quasi præsentia Spiritu Sancto illuminati agnoscere, atque enunciare potuerint.

Apostoli deinde. §.2. Postquam autem venit plenitudo temporis, & nos in assumpta sibi humanitate oriens ex alto, visitare, nostræque salutis mysteria (juxta quod prædixerant Prophetæ) adimplere dignatus est, constituti fuere Beati Apostoli divinæ legis promulgatores, & prædicatores, qui per Orbem universum genus humanum, quod sub diabolicæ potestatis jugo tenebatur, ad salutem excitantes, Dei verbum in omnibus terræ finibus prædicarunt.

Martyres. §. 3. Hos subsequuti sunt Martyres splendidi, qui fidei loricam induti, & inconcussæ stabilitatis baltheo succincti stolas suas in sanguine innocentis agni lavantes, candidato exercitu Christum Jesum imitati, supernæ civitatis Hierusalem, hoc est triumphantis Ecclesiæ, cum gloriosa victoria palmas manibus gestantes, se dicto vivo lapidi Christo adjunxerunt, sempiternam sui memoriam, & exemplum venerabile, militanti Ecclesiæ relinquentes.

Doctores postea. §.4. Progressi sunt & Doctores lucidi, qui suis doctrinis, & exemplis Catholicam, & orthodoxam fidem defensantes, falsisque prophetis ac iniquis doctoribus fidem ipsam subvertere satagentibus se opponentes; dictam Ecclesiam militantem multipliciter illustrarunt, quibus eadem Ecclesia conjuncta progreditur quasi Aurora consurgens, pulcra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata.

Confessores etiam. §.5. Sequuntur postea sancti Confessores, qui virtutum gemmis coruscantes, Domino rationem de talentis creditis deposcenti (utpote fideles, & boni servi) multiplicatum de suis laboribus fructum attulerunt, & in arcem cœlestem deposuerunt, omniaque mundi blandimenta (ut venenum aspidum) fugientes, latibula in terris fecerunt, a terris abliti, rudi victu, & scaturientis aquæ levi potu, carnem macerantes, tegmine hircino amicti, junceo, vel stramineo cubili fessa membra somno foventes, nudis pedibus Dominum quæsierunt, æternamque patriam invenerunt.

Virginesque & Viduæ. §.6. Adsunt & Virgines nitidæ mundo corpore, sincero corde, sanctaque mente, cum oleo in lampadibus suis sponso (qui est præ filiis hominum speciosus) obviam venientes: devotæ tandem continentesque viduæ, & aliæ quamplurimę sexus utriusque personæ, piis, ac sanctis operibus semper intentæ, cum plenis etiam manipulis eidem cœlesti sponso se repræsentant, cum Angelis gloriam in Altissimis Deo, & in terra pacem hominibus bonæ voluntatis mirifice depromentes. Hæc omnia unus atque idem spiritus admirando plurimum operatur mysterio sicut Altissimus ab initio vineam suam talibus piis cultoribus (juxta sanctam promissionem suam) visitavit, firmavit, & auxit, sic semper ad illam suæ protectionis auxilium multipliciter impertitur.

S. Franciscus Religionem fundavit. §.7. Novissime vero diebus nostris cœlestis ille Agricola, vineam suam, more solito, visitans, virum fortem ad hujusmodi vineæ culturam adduxit, gloriosum scilicet Confessorem B. Franciscum de Paula superno cœtui merito sociandum, immo verius sociatum, qui inter ceteros Christi athletas suis meritis, & exemplis ipsam sanctam Ecclesiam (divina cooperante gratia) multipliciter decoravit, præsentis temporis caligines suæ lampadis fulgore mirabiliter illustravit, ipse enim adversus mundum, carnem, & dæmonem fortiter dimicavit, ac in odorem suavitatis Altissimi currens, copiosam utriusque sexus fidelium multitudinem salubriter post se traxit, ac (velut effusam super faciem terræ religiosam professionis suæ generationem) dereliquit, ut ad illuminationem gentium celebris sui memoriam (tamquam rutilum sydus) in Ecclesiæ firmamento servaret.

Origo S. Fráncisci de Paula. §.8. De cujus quidem origine, vita, moribus, & fama, necnon mirabilibus (quæ in præmium sanctitatis ejus Deus mundo multipliciter ostendere dignatus est) ne de tam celebri viro etiam posteritas ipsa remaneat ignara, pauca ex multis duximus recensenda. Constat si quidem in Regno Neapolitano inter Brutios, & Lucanos, Paulæ oppidum situm esse, quod itinere unius diei a Cusentia illius Provinciæ Metropoli distat. Inde originem traxit Jacobus Martolilia. Illi proximum est Castrum Foscandi, ubi nata est Vienna, quondam ambo in fide Cristi baptizati, & confirmati, ac (ut veri Catholici) educati, qui invicem secundum ritum S. R. E. Matrimonium contrahentes, & (ut fideles decet conjuges) mutuam caritatem, vitæque honestatem servantes, diu cohabitarunt: ex hoc Matrimonio Beatus Franciscus de Paula procreatur.

A puerilibus annis religionem dilexit. §.9. Qui sacri baptismatis fonte lavatus, & chrismatis sacramento confirmatus, ab eisdemque parentibus sub Dei timore, & amore educatus, insigne specimen sanctitatis futuræ præseferens, solitudinem, & religionem diligere, ac orationibus, & jejuniis assidue vacare cœpit, quæ cum ejus parentes animadvertissent, ipsum annum circiter decimum tertium agentem, juxta votum per eos emissum domui S. Francisci Civitatis S. Marci obtulerunt. In qua puer in sortem Domini electus anno per eum exacto, nullaque prefessione emissa, vocatis parentibus eos, ut se ad Ecclesiam S. Francisci de Assisio, & S. Mariæ de Angelis devotionis causa ducere vellent, enixe rogavit, qui pio ejus desiderio annuentes, sese itineris comites præbuerunt. Quibus Ecclesiis devote visitatis, in patriam reversus, idem beatus S. Spiritu inspirante ad Ecclesiam construendam animum addixit, ipseque primus fundamenta effodere cœpit, quo inter vicinos divulgato undique ad opus juvandum concurritur, alii operi in-

incumbebant, nonnulli calcem, lapides, cementa, & alia id genus futuro ædificio necessaria, deportabant, fertur etiam tunc fratrem quendam S. Francisci habitu indutum ex improviso B. Franciscum de Paula increpasse, quod tam angustam ędem facere incœpisset, eamdemque demoliri sibi mandasse, ac aliam majorem designasse, beatoque Francisco de Paula asserenti sibi vires ad tam ingens opus perficiendum non sufficere, divinitus respondisse Deum Omnipotentem ei nullo pacto defuturum, e vestigioque diruptis muris evanuisse, unde non immerito plerique illumque B. Franciscum fuisse existimarunt. Postridie vero nobilis quidam Consentinus supervenit, qui eidem beato pro ædificanda Ecclesia, magnum auri, atque argenti pondus obtulit, unde juxta situs designationem Ecclesiam notabili forma, non parvo sumptu construere cœpit.

Semper orabat, aut laborabat.

§.10. Numquam a laboribus cessabat, nisi cum orationi divinisque rebus intendebat, qui, etsi vigiliis, jejuniisque maximis esset attritus, lapides tamen, calcem, & ligna, aliaque ad fabricam necessaria, propriis etiam humeris deferre non desinebat.

Affabilis erat.

§.11. Erat adeo in loquendo humanus, atque affabilis, ut nullus unquam ad eum accesserit, qui mellifluis ejus verbis delectatus, & incredibili quadam sermonis dulcedine captus, & quasi divino spiritu repletus ab eo non recesserit.

Ordinem suum appellavit Minimorum.

§.12. Humilitatem ejus etiam instituti per eum Ordinis cognomentum ostendit, quod ut is omnium minimus esse volebat, ita Minimorum censuit, & instituit, ejusdem etiam Ordinis institutor, & generalis Correcto, existens omnium se infimum (quoad poterat) exhibebat, & ad omnia etiam servilia opera (ut & ceteris humilitatis præberet exemplum) descendere non dedignabatur, quippe discipulis suis discumbentibus ministrabat, sæpeque Ecclesiam, & altaria verrebat, & mundabat, ac paramenta, & alia ad divinum cultum necessaria componebat, aliorumque fratrum etiam novitiorum indumenta propriis manibus abluebat, & cum juvenis adhuc esset, Calabriamque incoleret, numquam, nisi nudis pedibus, etiam per glacies, nives, montes, & acuta saxa, vepres, spinasque incedebat, nullamque ex eo etiam gravissimo sæpe pondere pressus læsionem in pedibus patiebatur.

Super ignem spinas, &c. ambulabat.

§.13. Ipsum sæpius ignem nudis pedibus conculcasse, ac ignitos candentesque lapides manibus portasse, liquido constat: admirabilis erat vitæ ejus austeritas, quæ propterea admirabilior censenda est, quia in pueritia, adolescentia, juventute, senecta, & decrepita ejus ætate inter labores, vigilias, jejunia, abstinentias, innumerasque corporis macerationes eumdem pene vivendi modum servavit.

Claruit miraculis.

§.14. Horum, & plurimorum aliorum sanctorum operum ratione habita adeo S. Spiritus gratia hominem complexa est, ut piis ejus meritis, & precibus in Christi nomine dæmones a corporibus humanis sæpius ejecti, pluresque infirmi diversis morborum generibus oppressi, & jam a medicis destituti, ac morti propinqui, pristinæ sanitati restituti fuerint. Idemque beatus aliis compluribus, qui memoria, & sensibus capti, seu intelligentia debilitati erant, sanitatem præstiterit, ac multis claudis incessum, surdis auditum, mutis loquelam, cæcisque lumen restituerit, & leprosos mundaverit, nonnullosque mortuos, vel pro mortuis habitos ad vitam, pristinamque lucem reduxerit.

Spiritus prophetiæ habuit.

§.15. Quorum quidem miraculorum fama cum jam per totum fere Orbem vagaretur, & ad aures fel. rec. Pauli II. Prædecessoris nostri pervenisset, Cubicularium quendam suum ad bonæ memoriæ Pyrrhum Archiepiscopum Consentinen. misit, mandavitque ut ipse super miraculis hujusmodi se diligenter informaret, ac deinde ipsum de veritate certiorem efficeret. Qui quidem Archiepiscopus Pontificis mandato parere desiderans, ac neminem habens, qui talia melius, quam ipsemet Cubicularius explorare fideliusque referre posset, idem suasit, ut is cum socio quem ei adjunxit, ad dictum Beatum virum se conferret, ac de illius vita, miraculis, & fama hujusmodi plenam informationem caperet.

Cubiculario Papæ præsente, ignem manibus accepit.

§.16. Cubicularius Archiepiscopi fretus consilio, hominem adiit, & cum inter salutandum dicti Beati viri manum osculari vellet, ille omnino renuit, eumque rogavit, ut sibi potius manum deosculandam porrigeret: asserens id multo justius, & convenientius fore, eo quod ipse Cubicularius triginta tres annos jam presbyter esset, quod Cubicularius memoriam repetens, ubi id verum esse cognovit, miratus est hominis spiritum, & cum eo ad colloquium in Cameram concessit, ubi cum primus sermo de tam ardua, difficilique vita fuisset, ut eam nulli nisi robusto, ac valido tolerabilem fore Cubicularius asseveraret, Beatus Pater audito illius verbo igni appropinquans, ardentesque prunas absque læsione manibus arripiens, dixit, qui perfecto corde Domino serviunt, omnia creata illis obtemperant, exterritus ille eo miraculo veniam petiit, cumque ejus pedes humiliter osculari vellet, ipseque vir Beatus id recusasset, ejus tunc vestem manu apprehensam devote osculans, ab eo recedens, ad Pontificem rediit, eique miracula, quæ viderat, enarravit.

Apostema incurabile Jacobi de Tarsia sanavit.

§.17. Olim etiam vir nobilis Jacobus de Tarsia Baro terræ Bellimontis Consentinen. Diœcesis cum gravissimo, & pene insanabili apostemate longo tempore in crure laborasset, insignesque Medici, & Chrirurgi in eo nihil proficerent, quin ulcus illud quotidie ingravesceret, omnibusque remediis adhibitis jam in desperationem salutis res adducta esset, tandem dictus Jacobus fama sanctitatis, & miraculorum Beati viri, qui tunc Paulæ degebat adductus, ad eum non sine magno labore accessit, illique plagam detexit, & se devotissime commendavit. Primum siquidem ipsi Beato, & omnibus, qui astabant ul.

ulcus grave, & miserabile, ac pene insanabile visum est. Illum tamen Beatus admonuit, ut in Deo firmam fidem, & certam spem haberet, quia sanitatis gratiam consequeretur. Ac statim unum ex suis fratribus misit, qui aliqua folia herbæ, quæ ungula caballina dicitur, & inibi nascitur, colligeret, & cum ipsis foliis certos pulveres, quos in cella sua ipse Beatus retinebat, sibi afferret. Dum frater ille mandata exequitur, Beatus vir ad propinquam Crucifixi imaginem conversus oravit, ut Baroni in suæ divinitatis gratia confidenti, misericordiam suam aperiret, nec multo post, foliis ac pulveribus hujusmodi sibi, ut jusserat, apportatis, facto signo Crucis aliquantulum de dictis pulveribus ulceri imposuit, illudque tribus ex foliis dictis cooperuit, & omnia circumligavit, in Domino spem reponens quod sanitatem recuperaret. Illi ergo benedicens, jussit, ut illico suam repeteret domum ad quartumdecimum ferme lapidem inde distantem, qui cum aliquamdiu equitasset, ad uxorem Joannam, quæ illum semper in eo itinere comitata fuerat, conversus mihi videtur inquit, quod sim sanus, quia acerbum dolorem, & pessimum fætorem amplius non sentio, & cum jam certum monticulum superasset, Jacobus avide cupiens intelligere an posset ambulare, ex equo descendens, propriis pedibus ambulare cœpit, & calce terram percutiens, nec aliquid doloris sentiens, se liberum, & sanum intellexit. Deo igitur, & B. Francisco de Paula gratias agentes conjuges voti compotes ad propria rediere.

Paraliticum, & leprosum curavit.

§.18. Iisdem ferme diebus, in Civitate Consentin. fuit quidam Marcellus de Cardilla, pedibus, & manibus contractus, ac totus leprosus, adeo ut jam vocem quasi omnem amisisset, ejusque loquela vix audiretur, qui cum per consanguineos suos ad Paulæ Monasterium adductus, & Beato viro præsentatus fuisset, ille misericordia motus, parum secreto oravit, mox vero rediens, eum manu sublevavit, & ab omni membrorum contractu, & lepra incolumem reddidit. Guidonem quoque Lipantum nobilem Consentinum gravissima infectum lepra in domo Paterni, quam vir Beatus tunc ædificabat ad se venientem, sanitati restituit.

Mutum à nativitate liberavit.

§.19. Cum idem Beatus vir fabricam domus juxta Paulæ oppidum incepisset, adductus est ei quidam a nativitate mutus, quem cum parentes ejus juxta Ecclesiam posuissent, dixit eis vir Beatus, ut alte secum ter Jesum acclamarent, & ita aperiretur illi sensus, Beato viro inchoante dictisque parentibus prosequentibus, mutus similiter alta voce dixit Jesus, & deinde liber atque integer usque ad ejus obitum in loquela permansit.

Puellæ cæcæ visum reddidit.

§.20. Rursus Julia Antonii Catalani in dicto oppido Paulæ habitantis filia, ab ortu cæca, & nihil prorsus videns; cum a parentibus ad Beatum virum, qui forte tunc in horto domus erat, adducta fuisset, idem Beatus vir, herbam quamdam emulsit, eamque signo Crucis facto super ipsius puellæ oculos apposuit, quæ statim videre cœpit, ac sensus visus tamdiu quamdiu postea vixit, fruita est.

Obrutos illæsos reperiit.

§.21. In fabrica dictæ Domus Paterni, cum duo laborantes terram effodiendo obruti fuissent, itaut jam pro mortuis haberentur, ad succurrendum invocatus vir Beatus a duobus partibus terram effodi fecit, quo facto dicti laborantes vivi, & illæsi sua (ut creditur gratia) sunt reperti.

Fabas sine igne coxit.

§.22. Dum quidam Antonius Architectus ad dictæ domus Paterni fabricam accessisset, & Beatus vir ut pro cibo illi ministrando nonnullæ fabæ coquerentur, cuidam fratri juniori inibi existenti mandasset, frater illi ollam cum dictis fabis, & aqua frigidis in coquina cineribus superposuit, oblitusque ignem, quo coquina carebat, aliunde afferre, discessit, sed cum vir Beatus dictas fabas jam coctas esse credens, una cum hospite in coquina, nullusque ibi ignis adesset, dictus Antonius subrisit de dicti Beati præcepto, & ejus ferculo, quod nondum coqui cœpisset, cui vir Beatus ferculum ipsum paratum esse respondit, tetigitque manu ollam, quæ illico fervere visa est, statimque fabæ coctæ fuere, ita ut idem Antonius de ipsis prandium sumere potuerit, qua de re dictus Antonius, & nonnulli alii tunc præsentes, maxima sunt admiratione affecti.

Lampadem absque igne accendit.

§.23. Idem etiam Beatus vir die quadam more solito, Missam audire cupiens, Ecclesiam ingressus est, cumque tunc Ecclesiæ lampas accensus non esset, & aliqui ex his, qui ibi Missæ audiendæ causa aderant, ignem foras quæsitum fuissent, illumque jam afferrent, vir Beatus chordam lampadis accepit, ut eam deduceret, illa vero in medio descensu absque aliquo igne miraculose accensa effulsit, ex quo circumstantes candelas pro missa tunc celebranda necessarias, devotissime accenderunt.

Filium viduæ mortuum fere sanavit.

§.24. Cum in terra Montisalti dictæ Consen. Diœcesis, quidam Franciscus ipsius terræ incola, febre adeo vexaretur, ut de ejus salute nullam Medici spem promitterent; laboraret in extremis, ac omnibus Ecclesiæ Sacramentis devote susceptis, & candela benedicta, more solito, accensa, in ejusque manibus posita a circumstantibus jam pro mortuo haberetur; Tunc Joanna mater ejus ad B. Franciscum de Paula specialem gerens devotionis affectum; illum lacrimans deprecata est, ut filium suum sanare, ac vitæ restituere dignaretur: ut illius ope tribus suis, ex dicto ejus filio, nepotibus providere posset; Præterea si voti compos fieret, & statim hujus sæculi vanitatibus omnino renunciaturam, & in habitu Tertiæ Regulæ ejusdem Beati Deo perpetuo famulaturam devote vovit, quo voto emisso, statim ejus filius quasi a morte resurgens, circumstantes aspicere, seque melius habere incœpit, ac non multis postea diebus pristinæ fuit saluti restitutus, & per triginta fere annos idem supervixit.

§.24. Cum

Oculi albaginem abstulit.

§.25. Cum in dicto Oppido Paterni idem Beatus vir moram traheret, quidam oculi albuginem patiens ad eum accessit, humiliterque rogavit, ut sibi opem afferret, cujus precibus motus vir Beatus bombycem sacro latice aspersam super virginem calcem, quæ forte pro Ecclesiæ fabrica ibi aderat, convolvit, & ea oculum macula hujusmodi infectum abstersit, signoque Crucis desuper facto, ab omni albugine, & macula statim liberavit.

Mortuum in sepulchrum mittendum, vitæ restituit.

§.26. Cum quidam dicti Oppidi venatores, hyemis tempore, in montibus nivibus repletis, hominem nullum viventis signum præseferentem invenissent, illum sepeliendum ad locum detulerunt, ubi tunc Beatus vir morabatur, qui in illum respiciens, per caritatem ait, vivit homo iste, & ad eum conversus, surge inquit, & ambula: ad cujus verba homo in sepulcrum mittendus illico surrexit, ac pedestres ambulare cœpit, moxque hospitii domum ingressus, ac cibo, & potu refectus, pristinæque valetudini restitutus, ad propria salvus, & incolumis remeavit.

In fornacem ignis intravit, & exinde incolumis exivit.

§.27. Præterea in dicto Oppido Paulæ, dum sui Ordinis domus ædificaretur, & calx in fornace coqueretur, accidit, quod vel propter nimium ignem, vel aliam caussam fornax ipsa ruinam minaretur, tunc illius magistri, nullum penitus remedium adhibere scientes, ad Beatum virum pro auxilio recurrerunt, qui illis per caritatem inquit, ad collationem, seu prandium eatis, mihique curam fornacis relinquetis, quibus discedentibus, ipse statim signo Crucis facto, intrepide dictam fornacem ardentem intravit, ac illam solus temperavit, indeque absque læsione aliqua incolumis exivit.

Alium ab evidenti mortis periculo liberavit.

§.28. Julius Barthuchius etiam de Paula juvenum multitudine adjutus, post Beati viri obitum, e Cusentiæ castro Paulam versus eximiæ magnitudinis bombardam transportari curans, additis etiam ad laborem viginti bovum jugis, apud quemdam declivem locum non longe a Paula distantem, Lamachiam nuncupatum, funem maximum cujusdam navis onerariæ, quo bombarda ipsa alligata erat cuidam arbori (ut paulatim laberetur) involuit, quam nec Julius ipse neque tot socii, propter impetum velocem, quo ex magnæ molis lapsu ferebatur, retinere valerent, ibi dum idem Julius ultra quam ejus vires ferebant, nititur, juxta arborem, cui circumligatus erat funis prostratus cecidit, pedesque suos intra funis orbes involvit. Unde cum nullo pacto (nisi munere divino) quin ejus crura frangerentur, evadere posset, arborem amplectens summa cum devotione clamavit: O Beate Francisce de Paula opem fer mihi misero, his dictis, currus cui bombarda ipsa imposita erat, in loco præcipiti statim restitit, apparuitque eidem Julio quidam frater Ordinis Beati Francisci de Paula, qui tunc funem ipsum manibus relinuit. Idem vero Julius tanto periculo ereptus, omnesque qui illic, quasi ad spectaculum convenerant, omnipotenti Deo Beatoque Francisco de Paula, immensas illico gratias egerunt, ipseque ante alios omnes nudis pedibus ad ejusdem Beati viri Monasterium profectus; imaginem suam ceream fune pedibus implicito pro devotione in tanti miraculi memoriam obtulit.

Ardentes titiones manib. propriis ad proximi salutem accepit.

§.29. Cum a quodam fratre Antonio Ordinis Minorum professore viro doctissimo integerrimæque vitæ, idem Beatus vir etiam in publicis prædicationibus carperetur, quod videlicet tam imprudens esset, ut simplex laicus, & literarum penitus ignarus, quibusdam herbis ægrotis salutem promitteret, accidit ut idem frater Antonius ab aliis dicti Ordinis Minorum fratribus, ad eumdem Beatum virum missus fuerit, quatenus eum de præmissis redargueret, qui cum ad eum venisset, & magnis illum contumeliis affecisset, increpassetque ejus ignaviam, & crassitudinem, vir Dei constantissimus, patientissimusque tot convitiis, & injuriis nullatenus fractus, ac nec commotus quidem fuit, sed foco appropinquans ardentes titiones nudis manibus accepit, eosque stricte compressit, ac manifeste ostendit, in Dei virtute omnia fieri posse. At ille prudentissime prospiciens hominis simplicitatem, & fidem, omniaque ab eo divina gratia, & ardentissimo fidei spiritu fieri, ejus pedibus advolutus illos arcte complectens, oscularique satagens veniam ab ipso humillime postulavit. Neque inde surrexit, donec ab eodem Beato Patre benediceretur, quo factum est, ut qui antea in illum publice maledicta plurima congesserat, proprium confessus errorem, Beati viri sanctitatem dignis verisque postea laudibus merito efferret.

Jussu Six. IV. ad Regem Franciæ accessit, qui benigne eum recepit, & Ecclesiam edificavit.

§.30. Quę omnia cum mirabilem quamdam, & rare auditam viri sanctitatem arguerent; eorumque celebris fama jam ad claræ memoriæ Ludovicum XI. hujus nominis, Francorum Regem Christianissimum, perlata esset: Rex viri Beati sanctitate motus, ipsum coram videre cupiens, a piæ memoriæ Sixto Papa IV. etiam Prædecessore nostro impetravit, ut eidem Beato viro in virtute sanctæ obedientiæ mandaret, ut ex Calabria in Franciam se conferret, dictumque Ludovicum Regem visitaret, quibus jussis Dei famulus obediens, in Franciam ivit, ubi eum pręfatus Rex singulari devotione suscipiens, seque ab eo benedici postulans, illi tamquam viro Dei magnum honorem, & reverentiam exhibuit. Cognita deinde viri sanctitate, ei ejusque fratribus sedem prope Civitatem Turonensem, & Regium Palatium assignavit, amplamque, & magnificam domum cum Ecclesia, quæ in hanc usque diem extat, pro ipsius B. Francisci de Paula, suorumque fratrum usu, & habitatione construi fecit.

Regulas tres B. Franciscus instituit.

§. 31. Tantę insuper continentię fuit idem Beatus vir, ut non carne sed solo spiritu compactus esse videretur. Prius enim quam ab hac luce discederet, ad omnipotentis Dei laudem, & gloriam, suęque Religionis propagationem, divina (ut pie credi-

creditur) inspiratione instructus, Tres Regulas, Fratrum scilicet, ac Sororum, & utriusque sexus fidelium, Tertiariorum nuncupatorum instituit, & ut humilitatis amator erat, illamque a suis etiam coli desiderabat, fratres sui Ordinis Minimos, & Sorores Minimas vocari debere, ordinavit, injunxitque illis, ut decem mandata divina, & Ecclesiæ præcepta salutaria vigilanter observantes Romano Pontifici pro tempore existenti fideliter obedirent, ac sub obedientiæ, castitatis, & paupertatis, quadragesimalisque vitæ sacris votis, perseveranter vivere profiterentur, nonnullis ad Regularum fratrum, ac Sororum hujusmodi circa personarum ipsarum directionem, & informationem, quam divini cultus augmentum, debitam observationem, & institutionem, opportunis adjectis capitulis.

Romanique Pontif. plurima illi privilegia cócesserunt.

§.32. Ipsas vero Fratrum, ac Sororum cum decem, dictorum autem utriusque sexus Tertiariorum Regulas cum septem capitulis per eum pie institutas, rec. mem. Julius Papa II. similiter Prædecessor noster, eodem Beato viro tunc in humanis agente matura præhabita deliberatione, tamquam religioni consonas, postquam idem Sixtus Prædecessor noster, ac fa: comm: Innocentius VIII, & Alexander VI. Romani Pontifices etiam Prædecessores nostri, eidem Beato viro, ejusque Ordini, ac ejus personis, & domibus quamplura privilegia concesserant per suas primo, & deinde nos per alias nostras literas approbavimus, & confirmavimus, diversisque privilegiis, gratiis, & indultis, Ordinem ipsum multipliciter communivimus, prout in ipsorum Prædecessorum, & nostris ad id confectis literis plenius continetur.

Is prævisо suæ mortis die sacris susceptis obdormivit in Domino in die Veneris Sancti.

§.33. Cumque vitæ suæ finem jam proximum (divina inspiratione) prospiceret, idem Beatus vir pridiequam decederet, qui fuit dies Cœnæ Domini, pluribus ex variis Provinciis, & Regnis, qui tunc ad eum venerant, astantibus in Missa Conventuali, & post Pœnitentiæ Sacramentum susceptum, cum profundissima humilitate uberrimaque lachrymarum effusione, pectus suum percutiendo sacrosanctum Eucharistiæ viaticum, e manibus unius ex sui Ordinis presbyteris magna cum devotione suscepit. Postea Domino nostro Jesu Christo, Beatæque Mariæ Virgini, & Sanctis omnibus, devote peractis gratiarum actionibus, Missaque hujusmodi celebrata, ad cellam suam propriis pedibus (licet pro senectute debilis, & infirmus) baculo, quem more solito gestabat, innixus rediit. Postero autem die cum Beatus fidelisq; Dei servus tempus instare videret, quo sibi ex hac lacrymarum valle migrandum erat, dictos fratres suos ad se convocari jussit, eosque ad fraternam pacem, mutuamque caritatem dulcissimis verbis, ac salutaribus monitis caritative exhortatus est, illisque benedictione more solito impertita, cum jam nonagesimum primum, vel circa annum feliciter implevisset, Anno a partu Virgineo millesimo quingentesimoseptimo, Aprilis vero die secunda, quę tunc fuit Parasceves, Veneris Sancta nuncupata, circa horam, qua pro nobis Christus passus est, signo Sanctæ Crucis devote signatus, omnibusque Sacramentis Ecclesiasticis debite communitus, perlecta coram eo Dominica Passione, junctis devote manibus, erectisque in Cœlum oculis, Sanctæ Crucis Triumphum pie amplectens, reverenterque osculans, ac sæpius, In manus tuas Domine commendo spiritum meum, aliasque pias orationes devotissime repetens, dimissa hujus carnis sarcina, quasi vivens absque aliquo doloris, aut mortis notabili signo migravit ad Christum.

Miracula post ejus obitum Deus edidit.

§.34. Cumque tunc per undecim dies ejusdem Beati corpus insepultum remanserit, illucque maxima virorum, & mulierum ac Religiosarum personarum multitudo accesserit, ut Sanctum virum, quem viventem summa fuerant veneratione prosequuti, etiam defunctum viderent, & illius apud Deum suffragia mererentur, mirum omnibus fuit, quod ejus caro per tot dies incorrupta permanserit, nec ullum prorsus fœtorem emiserit, quin potius odor quidam suaviter fragrans, ab ea manaverit. Post ipsius etiam obitum, multis ejus suffragia devote implorantibus, omnipotens Deus quamplures gratias elargiri, magnaque miracula palam operari dignatus est.

Rex Franciæ ac alii insteterunt pro canonizatione.

§.35. Propter quod carissimus in Christo filius noster Franciscus hujus nominis primus Francorum Rex Christianissimus, carissimaque Regina, quę a Correctore Ordinis tunc Generali, ac aliis nobilibus personis emisso voto, quod si gratiam pro masculo assequeretur in B.Patris honorem Francisci nomen ei imponeret, fulgentissimum puerum in lucem edidit, illique juxta dictum ejus votum Francisci nomen imponi fecit) necnon dilecta etiam in Christo filia nobilis mulier Aloysia de Sabaudia Andegavensis, & Angolismensis Ducissa, Cenomanensisq; Comitissa, ejusdem Francisci Regis genitrix, nobis per venerabilem fratrem nostrum Dionysium Episcopum Maclovienfem generalem, ac dilectos filios Jacobum Lucam decanum Ecclesiæ Aurelianensis, & nobilem virum Antonium Raphi, alias de Protom Dominum temporalem loci de Podio calvario Agennensis Diœcesis, pro nonnullis particularibus ipsius Christianissimi Regis negotiis, Nuncios, & Oratores ad nos destinatos humiliter supplicari fecerunt, ut præmissis diligenter inquisitis, & exploratis, ad ejusdem viri Canonizationem procedere dignaremur.

Hic ergo Pontifex annuens Canonizationi petitæ examen, & processum fieri mandavit.

§.36. Quorum quidem precibus, licet libenter annuere vellemus summopereque gauderemus, hujusmodi Canonizationem nostris temporibus divino quodam misterio contigisse, ac nobis æquum videretur, ut idem B. Franciscus de Paula, quem jam Deus in cœlesti gloria Sanctorum Choro dignum fecisse pluribus ac manifestis indiciis, & miraculis ostenderat, in terris etiam sibi debito Sanctorum honore non de-

defraudaretur. Ac super eo maxime nobis instaret venerabilis frater noster Bernardinus Episcopus Sabinensis Cardinalis Sanctæ Crucis nuncupatus in dicti Ordinis Protectorem ab eodem Beato nondum tunc ab humanis egresso assumptum, cumulatissimæque preces nobis, ac venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus, prædicti Ordinis tunc zelosum, totius Minimorum Ordinis nomine, super hoc sæpius porrectę fuissent, non statim rem tanti ponderis, ac momenti faciendam: sed juxta veterem, ac laudabilem consuetudinem cunctanter matureque considerandam duximus. Post complures igitur commissiones aulæ Palatii nostri Advocato Concistoriali, & Auditoribus causarum ejusdem Palatii super hoc debite factas: tandem tribus etiam S. R. E. Cardinalibus, ex tribus illorum Ordinibus, videlicet, venerabili fratri Nicolao Episcopo Albanensi de Flisco, & dilectis filiis nostris Dominico tituli Sancti Bartholomæi in Insula præsbytero de Iacobatis, ac Joanni Sanctorum Cosmæ, & Damiani (nostro secundum carnem nepoti) Diacono de Salviatis respective nnncupatis Cardinalibus, de fratrum nostrorum consilio, & assensu commisimus, ut ipsi, visis, & examinatis processibus editis super ejusdem Beati viri vita, moribus, fama, & miraculis, ante, & post ipsum obitum ejus intercessionibus a Deo factis, aliisque cunctis ad Sanctorum Canonizationem hujusmodi necessariis, se super omnibus ac singulis diligenter informarent, & per eos comperta in nostro secreto Concistorio, ut moris est, fideliter referrent. Cumque ipsi Cardinales, visis ac diligenter examinatis diversis processibus, in partibus Calabriæ, & Franciæ, de Sedis Apostolicæ commissione habitis, & ad Curiam nostram transmissis, testiumque fide dignorum depositionibus, pro tantæ rei dignitate debite ponderatis, de supradictis miraculis, ac vitæ sanctimonia, & aliis a jure requisitis, fidelem nobis relationem in pluribus etiam secretis Concistoriis, jam fecissent, nosque ipsorum, & omnium aliorum Cardinalium vota pro facienda dicta Canonizatione, convenientia, & conformia invenissemus.

Ejusque relatio facta fuit in publico Cōsistorio.

§. 37. Et pro ulteriori executione, dilectus filius Angelus de Cæsis utriusque juris Doctor, & dilectæ aulæ nostræ Concistorialis Advocatus, in publico Concistorio omnia de ipsius Beati viri vita, moribus, & fama, miraculis, copiose recensuisset, nobisque humiliter supplicasset, ut ad ejusdem Beati Canonizationem matura deliberatione præhabita, procedere dignaremur. Nos de relatis coram nobis, in primis humiliter Deo gratias agentes rogavimus omnes in eodem publico Concistorio tunc astantes, ut suis orationibus, & jejuniis Ecclesiam Dei juvarent, ac ne eam Altissimus modo aliquo in hujusmodi Canonizationis officio errare permitteret, instanter orarent.

Postquàm Papa preces ad Deum emitti præcipit, & deinde vota pro canonizatione recipit.

§. 38. Demum post aliquot dies, convocatis de novo in aula nostra Concistoriali, in Palatio Apostolico universis, & singulis, qui tunc aderant in nostra Romana Curia, Ecclesiarum Prælatis, Patriarchis, videlicet, Archiepiscopis, ac Episcopis, in præsentia eorumdem fratrum nostrorum præfatæ S. R. E. Cardinalium eosdem processus super ipsius Beati vita, moribus, fama, & miraculis editis per eumdem Angelum breviter summarieque repeti fecimus, quæ cum ex serie per Cardinales, ac alios, quibus id munus per nos injunctum fuerat, enarrata, & exposita fuissent, omnesque astantes Prælati, quid sibi super hujusmodi negotio videretur, interrogati, unanimi consensu nullo penitus discrepante, respondissent sibi videri, quod idem Beatus vir inter Sanctos merito adscriberetur, & connumeraretur.

Et modo B. Franciscum, SS. Catalogo adscribit.

§. 39. Nos iterum humiles omnipotenti Deo gratias agentes, quod ad Beatum servum suum debitis honoribus prosequendum, corda nostra illuminare dignatus esset, ipsius Canonizationis diem Dominicam in Albis nuncupatam, qua in Ecclesia cantatur, Quasi modo geniti infantes, quæ tunc occurrebat prima die Maii Anni Domini 1519. in qua etiam tunc Beatorum Apostolorum Philippi, & Jacobi festum contingebat, deputavimus, ac in Basilica Principis Apostolorum de Urbe, amplum suggestum ligneum de more parari, & exornari jussimus, super quo quidem hodie astante populo, ac universo Clero de vita, miraculis, & fama ejusdem Beati Francisci de Paula, humili devotioneque pleno sermone per nos, ut moris est, habito, deindeque Litania, & Hymno, Veni Creator Spiritus, per omnia devote decantatis, Necnon a Procuratoribus causæ ipsius Canonizationis, & a Christianissimi Francorum Regis Oratoribus hujusmodi, ejusdemque Ordinis Minimorum tunc Vicegenerali Correctori a nobis magna cum instantia petito pronunciari, adscribi inter Sanctos eumdem B. Franciscum de Paula, cum jam omnia consummata essent, omnesque consuetas Ecclesiæ cæremonias super ea re rite servavissemus, Deum præ oculis habentes, ad Canonizationem ejusdem Beati sub his verbis procedendum duximus, & processimus. Ad honorem omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ad exaltationem fidei Catholicæ, Christianæque Religionis augmentum, ac Ordinis Minimorum consolationem, & incrementum, auctoritate Domini nostri Jesu Christi, beatorumque Petri, & Pauli Apostolorum ejus, ac nostra, de fratrum nostrorum speciali consilio, & assensu, decernimus, & definimus bonæ memoriæ Franciscum de Paula ejusdem Ordinis Minimorum institutorem, in cælesti Hierusalem inter beatorum Choros jam receptum, æternæque gloriæ condonatum fuisse, ac Sanctorum Confessorum Cathalogo adscribendum fore, ipsumque hujusmodi Cathalogo in præsentiarum adscribimus, & eum tamquam Sanctum publice privatimque colendum esse declaramus, atque mandamus.

§. 40. Statuentes ejus festum die secunda

1519.

Festumque die 2. April. celebrari jubet.

da mensis Aprilis ab universali Ecclesia annuatim celebrandum fore, & ab eo suffragia a Christifidelibus implorari, & expectari posse, omnesque ac singulos honores illi merito præstandos, & exhibendos esse, qui ceteris etiam Sanctis Confessoribus in hujusmodi Cathalogo descriptis, convenire noscuntur.

Orationes proprias de Sancto decrevit.

§.41. Quibus debite peractis, inchoatoque per nos, ac decantato, & ad finem usque a Cantoribus prosequuto Hymno, Te Deum laudamus, in illius etiam fine, Cardinali Diacono in cantu dicente, Ora pro nobis B. Francisce de Paula, a Choroque responso: Ut digni efficiamur promissionibus Christi, nos illico propriam Orationem de eodem Sancto alta voce decantavimus, dicentes.

Oratio prima

§.42. Servitutis nostræ tibi Domine jura solventes, quæsumus, ut Beati Francisci de Paula Confessoris tui patrocinio suffragante, in nobis tua dona multiplices, & ab omnibus tuearis adversis. Per Christum Dominum nostrum. Deinde vero a dicto Choro responso, Amen, solemnem illic Missam nos ipsi celebravimus de dicta tunc currente Dominica in Albis, collectas singulas sub una conclusione terminantes, additis etiam prædicta, ceterisque specialibus ejusdem S. Francisci de Paula collectis immediate sequentibus, pro secreta videlicet.

Secreta.

§.43. Hostias Domine tuorum suscipe populorum, quas tibi in B. Francisci de Paula festivitate dicamus, ut nobis conferant tuæ propitiationis auxilium: Cum sua conclusione, videlicet Per Dominum, &c. Deinde vero post communionem subjunximus dicentes.

Postcommunio.

§.44. Cœlesti Domine Sacramento consolati, te supplices deprecamur, ut intercedente B. Francisco de Paula, ab omni nos mentis & corporis labe custodias, & per ipsum tuæ sentiamus indulgentiæ largitatem; cum simili conclusione, & ita Missam ipsam ad finem usque cum solitis cæremoniis juxta Ordinarium Apostolicum, illic debite terminavimus, indulgentiamque plenariam omnibus officio hujusmodi tunc assistentibus devote concessimus, ac etiam in loco sepulturæ ejusdem S. Francisci de Paula in depositionis suæ die, videlicet secunda Aprilis hujusmodi perpetuo duraturam quadraginta annorum totidemque quadragenarum indulgentiam annuatim condonavimus, ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, qui in sanctis suis mirabilis, & gloriosus vivit, & regnat benedictus in sæcula sæculorum.

Transumptorum fides.

§.45. Ceterum quia difficile foret præsentes originales literas ad omnium notitiam deferri, volumus, & decernimus, quod earumdem transumptis manu Notarii publici subscriptis, sub sigillo venerabilis fratris nostri Paridis moderni, & pro tempore existentis Episcopi Pisauriensis, ac cæremoniarum Magistri, vel alicujus Prelati Ecclesiastici, fides adhibeatur indubia, in omnibus, ac per omnia, & illis ubique stetur, ac si originales literæ hujusmodi essent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo &c.

Dat. Romæ, apud S. Petrum, 1519. prima Maii Pont. nostri Anno VII.

1519. Sanctio pœnalis. D. P. An. 7. die 1. Maii.

XLII.

Animadversio contra illos qui per vim, metum, aut fictis promissionibus Prælatorum electiones in Monasteriis Ordinis Cisterciensis impediunt, aut electores ad Personas sibi benevisas eligendas adstringunt.

Ex Regest. in Archiv. Vat.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

PAstoralis officii debitum, quo Ecclesiis, & Monasteriis quibuslibet, ac in eis sub suavi Religionis jugo Altissimo famulantibus utriusque sexus personis astringimur, nos admonet, & inducit, ut ad ea sollicite intendamus, per quæ eorumdem Monasteriorum, & personarum feliciori successui, ac ipsius Religionis incremento, & conservationi nostræ provisionis ministerio consuli valeat.

Causæ hujus ferendæ Constitutionis.

§.1. Sane accepimus, quod nonnulli Sæculares Principes, & alii locorum Domini temporales occurrentibus vacationibus Monasteriorum etiam Monialium Cistercien. Ordinis in eorum dominiis consistentium, seu etiam antequam vacent, consiliarios, & alios viros Ecclesiasticos, vel Sæculares etiam nonnunquam cum armatorum caterva ad dicta Monasteria pro electionibus de personis per eos nominandis faciendis transmittere, ac Conventus Monasteriorum ipsorum, ut personas per eos eis nominatas, etiam minus idoneas eligant, vel postulent, literis, & precibus, ac promissionibus inducere, seu cum eorum suggestionibus, & minis flecti nequeunt, in electionibus aliarum personarum idonearum secundum regularia dicti Ordinis instituta, ac privilegia, & indulta eidem Ordini concessa impedire, & perturbare, eosque, ac personas secundum regularia instituta, ac privilegia, & indulta prædicta electas diversimode molestare præsumant; Nonnullæ etiam Religiosæ, ac aliæ Ecclesiasticæ Personæ damnosa ambitione ductæ ad Monasteria prædicta improbe aspirantes, per se, vel alium, seu alios preces, ac literas dictorum Principum, & Dominorum temporalium per se, sive etiam ad effectum, ut postmodum Monasteria ipsa in favorem secularium, & aliarum minus idonearum personarum cedere possint, procurare non verentur.

Prohibitio libertatem electionis in Monasteriis Ordinis Cisterciensis frangendi.

§.2. Nos igitur, qui Ordinum, & Monasteriorum singulorum curam gerimus generalem, quorum interest talibus obviare, Motu proprio, non ad alterius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, ac ex certa scientia ad tollendam hujusmodi injuriam, & evellendam ambitionis radicem,

cem, omnibus & singulis Principibus quacumque etiam Imperiali, Regali, Reginali, Ducali, vel alia auctoritate, & excellentia fulgentibus, & aliis etiam Dominis temporalibus locorum quorumcumque, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, nobilitatis, & præeminentiæ fuerint, & quacumque auctoritate, & excellentia fungantur, ne de cetero occurrentibus vacationibus Monasteriorum, etiam Monialium Cistercien. Ordinis hujusmodi, aut prius quam vacent, sive alias, præfatis Conventibus pro quibusvis personis eligendis, sive postulandis consiliarios, vel alios mittere, aut literis, precibus, promissionibus, vel comminationibus, sive etiam impressionibus, ut personas aliquas eligant, vel postulent persuadere, & alias Conventus præfatos, quominus libere ad electionem juxta instituta regularia, ac privilegia, & indulta prædicta procedere possint, impedire, seu perturbare, ac illos, sive per eos pro tempore electos molestare, seu etiam perturbare, necnon etiam sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, a qua non nisi per dilectos filios Difinitores Capituli Generalis dicti Ordinis absolutionis beneficium obtinere valeant, quibusvis personis, ne hujusmodi preces, & literas, sive pro eis, aut, ut postmodum in aliorum favorem cedere possint, procurare, ac Conventibus præfatis, ne ad preces, literas, promissiones, comminationes, impressiones, & alia præmissa quemcumque eligere quoquomodo directe, vel indirecte tacite, vel occulte præsumant, inhibemus.

Electiones ad alterius procurationem factæ nullæ declarantur.

§.3. Decernentes electiones, seu postulationes, quas ad similes preces, literas, procurationes, comminationes, & impressiones pro tempore fieri contigerit, nullas, ac cassas, & irritas, nulliusque roboris, vel momenti fore, & sic per quoscumque causarum Palatii Apostolici Auditores & S. R. E. Cardinales, ac alios Judices, & Commissarios ubicumque locorum, tam in Romana Curia, quam extra eam in quacumque instantia judicari, sententiari, & diffiniri debere, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter interpretandi, & diffiniendi potestate, & facultate: irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Exequutores Bullæ hujus destinantur.

§.4. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Cabilonen., & Lingonen. Episcopis, ac dilecto filio Abbati Monasterii Sanctæ Genovefæ Parisien. per Apostolica scripta motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes literas, & in eis contenta quæcumque ubi, quando, ac pro parte Diffinitorum prædictorum, sive alicujus dicti Ordinis fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant auctoritate nostra præsentes literas, & in eis contenta hujusmodi per Principes, & Dominos temporales, ac Conventus præfatos, necnon quoscumque alios inviolabiliter observari. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac eis auxilium, consilium, vel favorem quomodolibet præstantes per Ecclesiasticas sententias, censuras, & pœnas, aliaque opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis.

Obstantium derogatio.

§.5. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoris nostri, qua cavetur, ne quis extra suas Civitatem, & Diœcesim nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam dietam a fine suæ Diœcesis ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede prædicta deputati extra Civitatem, & Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, ac alii, vel aliis vices suas committere quoquo modo præsumant, & de duabus dietis in Concilio Generali editis, dummodo ultra tres dietas a fine suæ Diœcesis aliquis auctoritate præsentium non trahatur, & quibusvis aliis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, & indultis etiam Apostolicis, Principibus, & locorum Dominis temporalibus, ac aliis personis præfatis sub quibusvis verborum formis, etiam per nos, & Sedem Apostolicam concessis, confirmatis, & innovatis, quibus etiam si ad illorum derogationem de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si Principibus, & locorum Dominis temporalibus, ac personis præfatis, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut extra, vel ultra certa loca ad judicium trahi non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de induto hujusmodi mentionem.

Nulli ergo &c.

Dat. die 18. Januar. 1520. An. VIII.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo vigesimo, quintodecimo Kal. Februarii, Pont. nostri Anno VIII.

XLIII.

Institutio Monasterii in Urbe pro mulieribus ab inhonesta vita ad honestam se convertentibus, sub invocatione S.Mariæ Magdalenæ, ac Regula S. Augustini, & sub regimine Archiconfraternitatis Caritatis, cum indultorum concessione, ac spoliorum impudicarum mulierum applicatione.

LEO EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Procœmium. Salvator Noster Jesus Christus Dei Filius, qui assumpta humanitate non venerat, eo testante, nisi ad oves, quæ perierant, non abs re in Evangelio Lucæ parabolam de ove, quæ perierat, & postea inventa est pharisæis, & publicanis murmurantibus, quod peccatores recipiebat, & cum illis manducabat, recitare voluit, ut ostenderet eodem Evangelista teste majus gaudium esse in coelo super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonagintanovem justis pœnitentia non indigentibus. Et in tantum Pœnitentiæ sacramentum commendaverat, ut Beato Petro Apostolorum Principi, cujus licet immeriti vices gerimus in terris, interroganti quotiens peccati remissionem exhibiturus esset peccatoribus, responderit, non septies, sed septuagies septies, ut eo numero finito infinite quotiens quis ad cor reversus, & Dominum recognoscet, pœnitentiam facturus esset, ei pœnitentiam injungendam, & peccatorum remissionem concedendam fore designaret.

Mulieres incontinentes, & meretrices erant inUrbe, ideo pro earum conversione hic Pontifex quoddã Monasterium erigere voluit. §.1. Nos itaque attendentes quod, sicut fide digna relatione plurium notabilium personarum accepimus, quamplures incontinentes, & turpi quæstui deditæ mulieres in Alma Urbe nostra degentes, si aliquem Religiosum locum seu Monasterium, ubi a turpi, & inhonesta vita recedentes inibi reciperentur, haberent, a lapsu peccati, & carnis sese quamplures retraherent, & tamquam oves, quę perierant coram Domino in odorem holocausti per pœnitentiam offerri possent, & castæ deinceps vivendo Deo gratum exhiberent famulatum, more pii patris, & pastoris providi curam de ovibus pereuntibus habentes, & animarum periculis succurrere, ac pereunti, ne pereat, manum porrigere, & præsertim fœmineo sexui, & incontinentibus mulieribus vitam sordidam, libidinibusque, & fœtoribus plenam ducentibus in Alma Urbe nostra existentibus, quarum, proh dolor, in dies temporum malignitate copia, ut accepimus, augetur, si Domino inspirante a lapsu carnis, & mundi illecebris, prurientibusque volupatibus resipiscere voluerint, ubi Domino famulari, & recipi, ac instar Mariæ Magdalenæ peccatricis, & Ægyptiacæ pœnitentiam agere possint, ut tandem Domino concedente æternæ vitæ præmium consequi, & Christo sponso cum lampadibus accensis obviam ire valeant; pro nostro Pastoralis officii debito, quo nec sanctior, nec Deo acceptior exhiberi posset, opportune providere volentes, & provide considerantes, quod si aliquod Monasterium earumdem mulierum lubrice in hoc sæculo viventium, & a peccato recedere volentium, pro eisdem mulieribus in præfata Alma Urbe nostra, & in aliquo congruo, & condecenti loco pro receptione ipsarum, ut Deo famulari, & pœnitentiam agere possint, sub invocatione ejusdem Beatæ Mariæ Magdalenæ erigeretur, & ipsæ recipiendæ mulieres, Moniales forent, ac sub Regula Beati Augustini, & perpetua clausura, ac sub cura, regimine, & directione Fratrum Minimorum B. Francisci de Paula in domo seu Conventu Sanctissimæ Trinitatis de Urbe in Monte Pincio degentium perpetuo permanerent, & bona quæcumque nunc, & pro tempore dicto erigendo Monasterio per utriusque sexus Christifideles, seu alias elargita, seu elargienda, ac spectantia, & pertinentia per Rectores Societatis, seu Confraternitatis sanctissimæ Caritatis nuper in præfata Alma Urbe nostra a dilecto filio nostro Julio tituli Sancti Laurentii in Damaso presbytero Cardinali S.R.E. Vicecancellario nostro secundum carnem patruele auctore saluberrime institutæ conservarentur, regerentur, & gubernarentur, ipsæque Moniales tria vota solemnia emittere, ac habitum nigri coloris subtus ad ostendendam prioris vitæ sordem, & desuper chlamydem seu scapulare album ad designandum vitæ candorem, quo sese ex hujusmodi vitæ mutatione honestarunt, deferre, & singulis horis, diurnis pariter, & nocturnis horas divinas inibi decantare tenerentur, & in eodem Monasterio una Abbatissa, seu Priorissa, quæ non perpetuo sed ad tempus inibi præsideret, præficeretur, ex hoc profecto decori præfatę Almæ Urbis nostræ, ac animarum saluti earumdem mulierum curialium nuncupatarum, & alias inhoneste, & extra Matrimonii claustra degentium non parum consuleretur, & quamplures ad dimittendam tam sordidam, & libidinibus plenam vitam, seque a peccato retrahendum, Dominoque perpetuo famulandum excitarentur, magnusque in dies dante Domino animarum profectus, & salus excrescerent, idque Deo, & hominibus gratissimum foret.

§.2. Quare præmissis bene consideratis, habita desuper matura deliberatione, ac relatione super iis a pluribus magnæ auctoritatis, & vitæ laudabilis viris, relatione quoque dilecti filii nobilis viri Alberti de Sabaudia Comitis Carpen. in partibus Gallicanis in certis Civitatibus, & locis a pauco tempore citra nonnulla Monasteria similium mulierum olim incontinentium constructa fuisse, & ibi uberes fructus dante Domino in dies excrescere, Motu proprio, & ex nostra certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine Eccle- Et nunc erigit.

siam sive Cappellam S. Luciæ de Urbe Regionis Columnę prope Monasterium Monialium S. Silvestri etiam de Urbe, quam dilectus filius Joannes Baptista Beccarus natus dilecti filii Aloysii de Suessa dictæ Ecclesiæ Rector obtinet, ipso Joanne Baptista in hoc expresse consentiente, & omne jus sibi in dicta Ecclesia sive Capella quomodolibet competens in manibus nostris sponte, & libere remittente, in Monasterium Monialium mulierum hujusmodi a lapsu carnis, & vita sordida recedentium, & pœnitentiam agere volentium cujuscumque status, gradus, nobilitatis, conditionis, præeminentiæ, & nationis fuerint, pro illarum perpetuis usu, & habitatione, una cum humili campanili, campana, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & officinis necessariis sub dicta invocatione Beatæ Mariæ Magdalenæ auctoritate Apostolica tenore præsentium erigendum duximus, & erigimus.

Abbatissam præficit.

§. 3. Decernentes inibi unam Abbatissam seu Priorissam, quæ non perpetuo, sed ad certum tempus inibi præsit, præficiendam esse.

Mulierum recipiendarum qualitates, habitum, & regulam declarat.

§. 4. Ac mulieres hujusmodi a peccato recedere, & pœnitentiam ducere volentes cujuscumque gradus, status, conditionis, & nationis fuerint, ut præfertur, vocatis tamen Rectoribus dictæ Societatis, qui de earum qualitatibus plene informari valeant, recipi debere, quæ tria vota solemnia in manibus dictæ Abbatissæ, seu Priorissæ pro tempore existentis emittere, ac Regulam Beati Augustini earum statui congruam, & condecentem profiteri, ac habitum nigrum subtus, & desuper chlamydem seu scapulare album ad designandum vitæ mutationem, ut præmittitur, gestare, ac sub perpetua, & strictissima clausura, quam nullus cujuscumque status, auctoritatis, & præeminentiæ etiam Cardinalatus præfulgens honore sub maledictionis, & damnationis æternæ interminatione, ac excommunicationis latæ sententiæ pœna, cujus absolutionem nobis, & successoribus nostris canonice intrantibus tantumodo reservamus, violare præsumat. Ac sub cura, regimine, & directione eorumdem Fratrum Minimorum dicti Conventus, seu domus Sanctissimæ Trinitatis pro tempore existentium subesse.

Monasterii regimen Archiconfraternitati Caritatis committit.

§. 5. Redditus vero, proventus, & bona quæcumque dicto Monasterio quomodocumque pro tempore erogata seu eroganda, & alias legitime spectantia, & pertinentia per eosdem Rectores dictæ Societatis seu Confraternitatis Caritatis regi, distribui, & gubernari debere. Ac singulas Moniales prædictas pro tempore in dicto Monasterio existentes, introductas, & introducendas a colloquio quarumcumque personarum sæcularium, vel religiosarum, etiam affinium, & parentum quomodocumque verbo, vel in scriptis penitus abstinere debere. Statuentes quod si quispiam eisdem Monialibus aliqua dicere, vel deferre voluerit, ipse Moniales nullo pacto aures præbere, vel aliquid recipere audeant, vel præsumant, sed Abbatissa, vel Priorissa hujusmodi duabus antiquioribus, & gravioribus ejusdem Monasterii Monialibus associata, verba ipsa per craticulam ferream præsentibus tamen, si videbitur, ad minus duobus Rectoribus dictæ Societatis seu Confraternitatis Caritatis audire, & sic allata recipere possit, & valeat. Et nihilominus dicta auctoritate decernimus quatuor claves, & seras totidem portis introitus ipsius Monasterii ponendas esse, ipsasque claves penes quatuor Rectores Societatis, seu Confraternitatis hujusmodi permanere debere. Ita quod porta ipsius Monasterii aperiri non possit, nec debeat, nisi saltem, & ad minus duo ex Rectoribus hujusmodi præsentes existant.

Moniales B. Mariæ Magdalenæ vocari jubet.

§. 6. Et insuper easdem Moniales, & earum singulas B. Mariæ Magdalenæ de pœnitentia Moniales perpetuo nuncupari debere pari auctoritate volumus, & decernimus. Verum cum sperandum sit, ut dante Domino plures a sordida vita ad bonam, & exemplarem vitam transeant, & propterea non parva onera, & expensæ inibi in dies necessario supportari, & sufferri oportere conspiciamus.

Spolia meretricum Urbis applicat.

§. 7. Nos pro supportatione onerum hujusmodi omnia, & singula bona, ac spolia Curialium meretricum ex illicito quæstu, & extra Matrimonii claustra, & pudorem viventium in Urbe nostra pro tempore ab intestato, & absque condendi seu faciendi testamenti facultate decedentium, quæcumque, & qualiacumque fuerint, eidem Monasterio, illorumque Conventui, & Monialibus pro tempore existentibus, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus dicta auctoritate perpetuo applicamus, ac incorporamus, ac applicata, & incorporata ex tunc prout ex nunc, & e contra dicto casu adveniente fore, & esse eadem auctoritate decernimus. Ac ipsis Curialibus, & inhonestis mulieribus, quæ ad minus quartam, vel quintam partem bonorum suorum quorumcumque mobilium, vel immobilium eidem Monasterio, & illius Conventui, & Monialibus pro supportatione eorumdem onerum, seu alias pie relinquere, legare, vel donare voluerint, faciendi, & condendi testamenta, & de reliquis bonis earum tam mobilibus quam immobilibus, cujuscumque qualitatis, quantitatis, & valoris, libere, & licite ex tunc prout ex nunc, & e contra disponendi licentiam, & facultatem dicta auctoritate motu, scientia, & potestatis plenitudine prædictis, damus, & concedimus. Volumus tamen quod Rectores dictæ Societatis, seu Confraternitatis Caritatis pro dicto Monasterio, & illius Conventu agentes, eorumdem bonorum sic pro tempore legatorum, donatorum, seu relictorum, & aliorum bonorum earumdem curialium meretricum ab intestato, seu sine facultate testandi decedentium, & propterea ad dictum Monasterium utpote incorporatorum pertinentium, quandocumque casus contigerit, possessionem realem, & actualem

Jem

lem auctoritate propria, capere, retinere, & alias de illis, nomine, & ad opus dicti Monasterii, & illius Conventus disponere possint, & valeant. Ita tamen quod de illis duo inventaria, coram authenticis, & probis viris per Notarium publicum incontinenti, & quanto citius poterunt, facere teneantur, quorum unum Abbatissæ, seu Priorissæ pro tempore existenti, alterum vero dictæ Societati, seu Confraternitati consignare debeant.

Confessori Monialium amplam absolvendi facultatem concedit.

§. 8. Et insuper Correctori pro tempore existenti dictæ Domus Fratrum Minimorum, sub quorum cura, regimine, & directione ipsæ Moniales pro tempore existentes in spiritualibus subesse habent, eisdem Monialibus nunc, & pro tempore existentibus Regulam, & normam religiose vivendi, ac statuta, tam circa horarum, & divinorum Officiorum recitationem, quam alia ipsarum directionem concernentia condendi, & in unum volumen redigendi, eisque assignandi, per nos tamen prius, seu quos duxerimus ad id deputandos ante quam assignentur revidenda, & mature consideranda, ac per nos Apostolica auctoritate confirmanda; & dum casus exegerit, de novo condendi, addendi, minuendi, cassandi, & immutandi. Ac de Confessoribus idoneis, dictis Rectoribus ejusdem Societatis, seu Confraternitatis Caritatis, gratis, & acceptis eisdem Monialibus pro tempore existentibus providendi, easdemque Moniales, & earum singulas pro tempore existentes a quibuscumque earum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quantumcumque gravibus, & enormibus, etiam Apostolicæ Sedi reservatis, de quibus corde contritæ, & ore confessæ fuerint, Apostolica auctoritate totiens quotiens opus fuerit, absolvendi, & in earum confessionibus eas audiendi, & Pœnitentiam salutarem injungendi licentiam, & facultatem, dicta auctoritate concedimus.

Quæcumque. Monasterium bona & personas sub B. Petri protectione recipit.

§. 9. Ac ipsum Monasterium sic erectum, illiusque Abbatissam, & Moniales, ac illarum res, & bona quæcumque pro tempore existentia, sub nostra, & Sedis Apostolicæ, ac Beati Petri protectione, & inviolabili conservatione suscipimus, & præsentis scripti patrocinio esse volumus.

Indulgentias eis & benefactoribus elargitur.

§. 10. Necnon eidem Abbatissæ, seu Priorissæ, ac Monialibus, nunc, & pro tempore existentibus ejusdem Monasterii, singulisque Christifidelibus utriusque sexus undecumque existant opera caritatis, & manus adjutrices pro sustentatione Monasterii, Conventus, & Monialium hujusmodi porrigentibus, omnes, & singulas, & easmet indulgentias, facultates, & peccatorum remissiones concedimus, ac easdem Abbatissam, & Moniales pro tempore existentes Orationem Dominicam, & salutationem Angelicam tantummodo recitantes, eosdem vero Christifideles manus adjutrices porrigentes ut præfertur, lucrari posse volumus, quas eidem Societati, seu Confraternitati Caritatis, & aliis personis inibi expressis, videlicet quod ipsi utriusque sexus Christifideles Ecclesias hujusmodi Societatis, seu Confraternitatis visitantes, seu de bonis suis pro oneribus caritatis exercendis in testamento, vel alias contribuentes, legantes, seu relinquentes, aut Confraternitatem Societatis hujusmodi, hæredem partialem, seu universalem instituentes, omnibus, & singulis, ac illis eisdemmet privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, indulgentiis etiam plenariis, facultatibus, libertatibus, auctoritatibus, conservatoriis, indultis, favoribus, literis, & gratiis spiritualibus, & temporalibus a Sede Apostolica in favorem sub Imagine Salvatoris ad sancta sanctorum, & sancti Spiritus in Saxia, ac beatæ Mariæ de Populo, & sancti Iacobi in Augusta, necnon Sanctorum Joannis Baptistæ, & Cosmæ, & Damiani de Urbe, & sancti Jacobi in Compostella, Hospitalium, & Confraternitatum, ac Confratrum, ac illorum Ecclesiarum, ac Cappellanorum, Ministrorum, Officialium, Familiarium, rerum, & bonorum quorumcumque, ac illorum Ecclesias visitantium, vel illis de bonis suis largientium, aut in totum, vel in partem hæredem instituentium, communiter, vel divisim, in genere, vel in specie, quomodolibet emanatis, & emanandis, quæ omnia, & singula, necnon quarumcumque literarum Apostolicarum desuper quomodolibet confectarum, & conficiendarum, ac quorumcumque in eis contentorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis haberi volumus, etiam si illa non sint in usu, aut revocari contingat, uti, potiri, & gaudere, ac literas Apostolicas super eisdem privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, indulgentiis, facultatibus, libertatibus, auctoritatibus, conservatoriis, indultis, favoribus, & gratiis, etiam illorum individuam expressionem, & mentionem faciendo, mutatis dumtaxat nominibus, cognominibus, invocationibus, ac diebus ad libitum confratrum Confraternitatis hujusmodi, simul, vel separatim expediri facere, in omnibus, & per omnia, ac si illa non solum per clausulas generales hujusmodi, sed per illorum omnium tenorem de verbo ad verbum, expressionem, & insertionem eisdem Confraternitati, illiusque Confratribus, Ecclesiis, rebus, bonis, ministris, officialibus, Cappellanis, & familiaribus, ac eorum Ecclesias hujusmodi visitantibus, ac de bonis suis pro dictis operibus exercendis, aut alias contribuentibus, aut relinquentibus, seu ipsas Confraternitates hæredes partiales, vel universales instituentibus, sigillatim concessissemus, prout per quasdam alias nostras literas, quarum tenorem præsentibus pro sufficienter expresso, & inserto haberi volumus, plenius continetur, concessimus. Quas quidem indulgentias, privilegia, & alia omnia præmissa in easdem Abbatissam, seu Priorissam, ac Moniales pro tempore existentes hujusmodi, ac dictos utriusque se-

sexus Christifideles Ecclesiam dicti Monasterii visitantes, & manus, ut præmittitur, adjutrices porrigentes, plenarie, dicta auctoritate transferimus.

Executores hujus Const, deputat.

§.11. Quo circa dilectis filiis Gubernatori ac Auditori Cameræ, & Vicario Almæ Urbis nostræ, nunc, & pro tempore existentibus, per Apostolica scripta motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, Abbatissæ, & Priorissæ, ac Monialibus dicti Monasterii, necnon Rectoribus dictæ Confraternitatis, seu Societatis Caritatis, in præmissis omnibus, & eorum singulis assistentes, faciant easdem Abbatissam, seu Priorissam, ac Moniales dicti Monasterii, necnon Rectores, seu deputatos Societatis, seu Confraternitatis Caritatis hujusmodi, nunc & pro tempore existentes præmissis omnibus, & singulis plenarie, pacifice, & quiete frui, & gaudere, non permittentes eas, & eos, ac earum, & ipsorum singulos desuper per quosvis quacumque auctoritate, facultate, & potestate fungentes, quoquo modo molestari, seu alias inquietari. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac inobedientes, & præmissis quovis modo, in toto, vel in parte contravenientes per censuras ecclesiasticas, & pecuniarias eorum arbitrio infligendas, & quas iteratis vicibus aggravare possint, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita compescendo, invocato, seu etiam per eos, vel eorum aliquem exhibito super hoc auxilio brachii sæcularis.

Notitiam habentes spoliorum Meretricum revelare tenentur.

§.12. Nihilominus, ut omni fraude, & dolo cessantibus bona Curialium meretricum sic decedentium, ut præmittitur, incorporata, seu alias dicto Monasterio relicta revelentur, & propalentur, Rectoribus Parochialium, & aliarum Ecclesiarum in Urbe consistentibus, ut quamprimum de præmissis notitiam habuerint, Rectoribus, seu deputatis dictæ Confraternitatis, seu Societatis infra certum brevem, & peremptorium terminum eis desuper etiam sub pœnis, & censuris prædictis præfigendum, notificare, & revelare habeant, precipiant, & injungant, & etiam mandent, & faciant, ac exequantur, quæ in præmissis commodo, decori, honestati, ac animarum quieti, & saluti expedire viderint.

Derogatio contrariorum

§.13. Nos obstantibus quibusvis concessionibus, & donationibus, & aliis contrariis dispositionibus super hujusmodi spoliis, & bonis in favorem quarumvis personarum etiam familiarium, & Parafrenariorum nostrorum cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis pro tempore factis, & faciendis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis Civibus Roman. quovis modo, sub quibusvis verborum formis, & clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis concessis, confirmatis, & innovatis quibusvis omnibus etiam si ad illorum sufficientem derogationem, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales id importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma servanda foret, tenores hujusmodi pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice specialiter, & expresse derogamus, & derogatum esse volumus per præsentes ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides exemplorum.

§.14. Ceterum quia difficile foret præsentes ubicumque opus fuerit ostendere, vel exhibere, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod earum transumptis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus eorumdem Gubernatoris, Auditoris, vel Vicarii munitis, plena ubique in judicio, & extra fides adhibeatur, prout adhiberetur, & adhiberi deberet præsentibus, si essent in medium exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo &c.

D. P. An. 8. 19. Maii.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo vigesimo, quartodecimo Kalendas Junii, Pontificatus nostri Anno VIII.

XLIV.

Damnatio errorum Martini Lutheri, & sequacium, cum monitione, & requisitione, ut ab eis recedant.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exclamatio Pontificis adversus Lutherum I

EXurge Domine, & judica causam tuam, memor esto improperiorum tuorum, eorum quæ ab insipientibus fiunt tota die: inclina aurem tuam ad preces nostras, quoniam surrexerunt vulpes quærentes demoliri vineam, cujus tu torcular calcasti solus, & ascensurus ad Patrem ejus curam, regimen, & administrationem Petro tamquam capiti, & tuo Vicario, ejusque successoribus instar triumphantis Ecclesiæ commisisti. Exterminare nititur eam aper de sylva, & singularis ferus depascitur eam. Exurge Petre, & pro Pastorali cura præfata tibi (ut præfertur) divinitus demandata, intende in causam S. R. E., matris omnium Ecclesiarum, ac fidei magistræ: quam tu, jubente Deo, tuo sanguine consecrasti, contra quam, sicut tu præmonere dignatus es, insurgunt magistri mendaces, introducentes sectas perditionis, sibi celebrem interitum superducentes: quorum lingua ignis est, inquietum malum, plena veneno mortifero: qui zelum amarum habentes, & contentiones in cordibus suis, gloriantur, & mendaces sunt adversus veritatem. Exurge tu quoque, quæsumus Paule, qui eam tua doctrina, ac pari martyrio illuminasti atque illustrasti. Jam enim surgit novus Porphyrius, quia sicut ille olim Sanctos Apostolos injuste momordit, ita hic Sanctos Pontifices Prædecessores

res nostros contra tuam doctrinam eos non obsecrando, sed increpando, mordere, lacerare, ac ubi causæ diffidit, ad convicia accedere non veretur, more hæreticorum, quorum (ut inquit Hieronymus) ultimum præsidium est, ut cum conspiciant causas suas damnatum iri, incipiant virus serpentis lingua diffundere: & cum se victos conspiciant, ad contumelias prosilire. Nam licet hæreses esse ad exercitationem fidelium tu dixeris oportere, eas tamen, ne incrementum accipiant, neve vulpeculæ coalescant, in ipso ortu, te intercedente, & adjuvante, extingui necesse est. Exurgat denique omnis Sanctorum, ac reliqua universalis Ecclesia, cujus vera sacrarum literarum interpretatione posthabita, quidam, quorum mentem pater mendacii excæcavit, ex veteri hæreticorum instituto, apud semetipsos sapientes, scripturas easdem aliter quam Spiritus Sanctus flagitet, proprio dumtaxat sensu ambitionis, auræque popularis causa, teste Apostolo, interpretantur, immo vero torquent, & adulterant: ita ut juxta Hieronymum, jam non sit Evangelium Christi, sed hominis, aut quod pejus est, diaboli; Exurgat, inquam, præfata Ecclesia Sancta Dei, & una cum Beatissimis Apostolis præfatis, apud Deum Omnipotentem intercedat, ut purgatis ovium suarum erroribus, eliminatisque a fidelium finibus hæresibus universis, Ecclesiæ suæ sanctæ pacem, & unitatem conservare dignetur.

Martinus Lutherus, & sequaces multas Hæreses induxerunt.

§. 1. Dudum siquidem, quod præ animi angustia, & mœrore exprimere vix possumus, fide dignorum relatu, ac fama publica referente, ad nostrum pervenit auditum, immo vero, proh dolor, oculis nostris vidimus, ac legimus, multos, & varios errores, quosdam videlicet jam per Concilia, ac Prædecessorum nostrorum Constitutiones damnatos hæresim etiam Græcorum, & Bohemicam expresse continentes: alios vero respective, vel hæreticos, vel falsos, vel scandalosos, vel piarum aurium offensivos, vel simplicium mentium seductivos, a falsis fidei cultoribus, qui per superbam curiositatem mundi gloriam cupientes, contra Apostoli doctrinam plus sapere volunt, quam oporteat: quorum garrulitas (ut inquit Hieronymus) sine scripturarum auctoritate non haberet fidem, nisi viderentur perversam doctrinam etiam divinis testimoniis, male tamen interpretatis, roborare. A quorum oculis Dei timor recessit, humani generis hoste suggerente, noviter suscitatos, & nuper apud quosdam leviores in inclyta natione Germanica seminatos. Quod eo magis dolemus ibi evenisse, quod eamdem nationem, & nos, & Prædecessores nostri, in visceribus semper gesserimus caritatis. Nam post translatum ex Græcis a Romana Ecclesia in eosdem Germanos Imperium, iidem Prædecessores nostri, & nos, ejusdem Ecclesiæ advocatos, defensoresque ex eis semper accepimus, quos quidem Germanos, Catholicæ veritatis vere Germanos, constat hæresum acerrimos oppugnatores semper fuisse, cujus rei testes sunt laudabiles illæ Constitutiones Germanorum Imperatorum pro libertate Ecclesię, proque expellendis, exterminandisque ex omni Germania hæreticis, sub gravissimis pœnis etiam amissionis terrarum, & dominiorum, contra receptatores, vel non expellentes olim editæ, & a nostris Prædecessoribus confirmatæ: quæ si hodie servarentur, & nos, & ipsi utique hac molestia careremus. Testis est in Concilio Constantien. Hussitarum, ac Wicleffistarum, necnon Hieronymi Pragen. damnata, ac punita perfidia. Testis est totiens contra Bohemos Germanorum sanguis effusus. Testis denique est prædictorum errorum, seu multorum ex eis per Colonien. & Lovanien. Universitates, utpote agri Dominici piissimas, religiosissimasque cultrices non minus docta, quam vera ac sancta confutatio, reprobatio, & damnatio. Multa quoque alia allegare possemus, quę, ne historiam texere videamur, prætermittenda censuimus. Pro Pastoralis igitur officii, divina gratia nobis injuncti cura, quam gerimus prædictorum errorum virus pestiferum ulterius tolerare seu dissimulare, sine Christianæ Religionis nota, atque orthodoxæ fidei injuria nullo modo possumus: Eorum autem errorum aliquos præsentibus duximus inserendos, quorum tenor sequitur, & est talis:

§. 2. Tenor articulorum Hæresis Lutheri.

1 Hæretica sententia est, sed usitata, Sacramenta novæ legis justificantem gratiam illis dare, qui non ponunt obicem.

2 In puero post baptismum negare remanens peccatum, est Paulum, & Christum simul conculcare.

3 Fomes peccati, etiam si nullum adsit actuale peccatum, moratur exeuntem a corpore animam ab ingressu Cœli.

4 Imperfecta caritas morituri, fert secum necessario magnum timorem, qui se solo satis est facere pœnam Purgatorii, & impedit introitum Regni.

5 Tres esse partes Pœnitentiæ, contritionem, confessionem, & satisfactionem, non est fundatum in sacra scriptura, nec in antiquis sanctis Christianis Doctoribus.

6 Contritio quæ paratur per discussionem, collationem, & detestationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum gravitatem, multitudinem, fœditatem, amissionem ęternę beatitudinis, ac æternæ damnationis acquisitionem, hæc contritio facit hypocritam, immo magis peccatorem.

7 Verissimum est proverbium, & omnium doctrina de contritionibus hucusque data præstantius, de cetero non facere, summa pœnitentia, optima pœnitentia, nova vita.

8 Nullo modo præsumas confiteri peccata venialia, sed omnia mortalia, quia impossibile est, ut omnia venialia cognoscas. Unde in primitiva Ecclesia solum manifesta mortalia confitebantur.

9 Dum volumus omnia pure confiteri, nihil

nihil aliud facimus, quam quod misericordiæ Dei nihil volumus relinquere ignoscendum.

10 Peccata non sunt ulli remissa, nisi remittente sacerdote, credat sibi remitti: immo peccatum maneret, nisi remissum crederet, non enim sufficit remissio peccati, & gratiæ donatio, sed oportet etiam credere esse remissum.

11 Nullo modo confidas absolvi propter tuam contritionem, sed propter verbum Christi, Quodcumque solveris, &c. Sic, inquam, confide, si sacerdotis obtinueris absolutionem, & crede fortiter te absolutum, & absolutum vere esse, quicquid sit de contritione.

12 Si per impossibile confessus non esset contritus, aut sacerdos non serio, sed joco absolveret, si tamen credat se absolutum, verissime est absolutus.

13 In Sacramento pœnitentiæ, ac remissione culpæ, non plus facit Papa, aut Episcopus, quam infimus sacerdos: immo ubi non est sacerdos, æque tantum quilibet Christianus, etiam si mulier aut puer esset.

14 Nullus debet sacerdoti respondere, se esse contritum, sed sacerdos requirere.

15 Magnus est error eorum, qui ad Sacramenta Eucharistiæ accedunt, huic innixi, quod sint confessi, quod non sint sibi conscii alicujus peccati mortalis, quod præmiserint orationes suas, & præparatoria, omnes illi ad judicium sibi manducant, & bibunt: sed si credant, & confidant se gratiam ibi consecuturos, hæc sola fides facit eos puros, & dignos.

16 Consultum videtur, quod Ecclesia in communi consilio statueret laicos sub utraque specie communicandos, nec Bohemi communicantes sub utraque specie sunt hæretici, sed schismatici.

17 Thesauri Ecclesiæ unde Papa dat Indulgentias, non sunt merita Christi, & Sanctorum.

18 Indulgentiæ sunt piæ fraudes fidelium, & remissiones bonorum onerum: & sunt de numero eorum quæ licent, & non de numero quę expediunt.

19 Indulgentiæ his qui veraciter eas consequuntur, non valent ad remissionem pœnæ pro peccatis actualibus debitæ apud divinam justitiam.

20 Seducuntur credentes indulgentias esse salutares, & ad fructum spiritus utiles.

21 Indulgentiæ necessariæ sunt solum publicis criminibus, & proprie conceduntur duris solummodo, & impatientibus.

22 Sex generibus hominum indulgentiæ nec sunt necessariæ, nec utiles: videlicet mortuis seu morituris, infirmis, legitime impeditis, his qui non commiserunt crimina, his qui crimina commiserunt, sed non publica, his qui meliora operantur.

23 Excommunicationes sunt tantum externę pœnæ, nec privant hominem communibus spiritualibus Ecclesiæ orationibus.

24 Docendi sunt Christiani plus diligere excommunicationem quam timere.

25 Romanus Pontifex Petri successor non est Christi Vicarius super omnes totius mundi Ecclesias ab ipso Christo in B. Petro institutus.

26 Verbum Christi ad Petrum, Quodcumque solveris super terram, &c. extenditur dumtaxat ad ligata ab ipso Petro.

27 Certum est in manu Ecclesiæ, aut Papæ prorsus non esse statuere articulos fidei, immo nec leges morum, seu bonorum operum.

28 Si Papa cum magna parte Ecclesiæ sic vel sic sentiret, nec etiam erraret; adhuc non est peccatum aut hæresis contrarium sentire, præsertim in re non necessaria ad salutem, donec fuerit per Concilium universale alterum reprobatum, alterum approbatum.

29 Via nobis facta est enarrandi auctoritatem Conciliorum, & libere contradicendi eorum gestis, & judicandi eorum decreta, & confidenter confitendi, quicquid verum videtur, sive probatum fuerit, sive reprobatum a quocumque Concilio.

30 Aliqui articuli Joannis Husz condemnati in Concilio Constantien. sunt Christianissimi, verissimi, & Evangelici, quos nec universalis Ecclesia posset damnare.

31 In omni opere bono justus peccat.

32 Opus bonum optime factum, est veniale peccatum.

33 Hæreticos comburi, est contra voluntatem spiritus.

34 Præliari adversus Turcas est repugnare Deo visitanti iniquitates nostras per illos.

35 Nemo est certus, se non semper peccare mortaliter propter occultissimum superbiæ vitium.

36 Liberum arbitrium post peccatum, est res de solo titulo & dum facit quod in se est, peccat mortaliter.

37 Purgatorium non potest probari ex sacra scriptura, quæ sit in canone.

38 Animæ in Purgatorio non sunt securæ de eorum salute, saltem omnes: nec probatum est ullis aut rationibus, aut scripturis, ipsas esse nec extra statum merendi, vel agendæ caritatis.

39 Animæ in Purgatorio peccant sine intermissione, quamdiu quærunt requiem, & horrent pœnas.

40 Animæ ex Purgatorio liberatæ suffragiis viventium minus beantur quam si per se satisfecissent.

41 Prælati Ecclesiastici, & Principes sæculares non malefacerent, si omnes saccos mendicitatis delerent.

§. 3. Qui quidem errores, respective quam sint pestiferi, quam perniciosi, quam scandalosi, quam piarum, & simplicium mentium seductivi, quam denique sint contra omnem caritatem, ac S. R. E. matris omnium fidelium, & magistræ fidei, reverentiam atque nervum Ecclesiasticæ disciplinæ, obedientiam scilicet, quæ fons est, & origo omnium virtutum, sine qua faci-

Qui errores improbi sunt.

facile unusquisque infidelis esse convincitur, nemo sanæ mentis ignorat. Nos igitur in præmissis, utpote gravissimis, propensius (ut decet) procedere, necnon hujusmodi pesti, morboque canceroso, ne in agro Dominico tamquam vepris nociva ulterius serpat, viam præcludere cupientes, habita super prædictis erroribus, & eorum singulis diligenti trutinatione, discussione, ac districto examine, maturaque deliberatione, omnibusque rite pensatis, ac sæpius ventilatis cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, ac regularium Ordinum Prioribus seu Ministris generalibus, pluribusque aliis sacræ Theologiæ, necnon utriusque juris professoribus sive magistris, & quidem peritissimis: reperimus eosdem errores, respective (ut præfertur) aut articulos non esse catholicos, nec tamquam tales esse dogmatizandos, sed contra Ecclesiæ catholicæ doctrinam sive traditionem, atque ab ea veram divinarum scripturarum receptam interpretationem, cujus auctoritati ita acquiescendum censuit Augustinus, ut dixerit se Evangelio non fuisse crediturum, nisi Ecclesiæ catholicæ intervenisset auctoritas. Nam ex eisdem erroribus, vel eorum aliquo, vel aliquibus, palam sequitur, eamdem Ecclesiam, quæ Spiritu Sancto regitur, errare, & semper errasse. Quod est utique contra illud, quod Christus discipulis suis in Ascensione sua (ut in sancto Evangelio Matthæi legitur) promisit dicens, Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi; Necnon contra sanctorum Patrum determinationes, Conciliorum quoque, & Summorum Pontificum expressas ordinationes, seu canones, quibus non obtemperasse, omnium hæresum, & schismatum, teste Cypriano, fomes, & causa semper fuit.

Pontifex eos damnat tamquam hæreticos, & falsos.

§.4. De eorumdem itaque venerabilium fratrum nostrorum consilio, & assensu, ac omnium, & singulorum prædictorum matura deliberatione prædicta, auctoritate Omnipotentis Dei, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & nostra, præfatos omnes, & singulos articulos seu errores, tamquam (ut præmittitur) respective hæreticos, aut scandalosos, aut falsos, aut piarum aurium offensivos, vel simplicium mentium seductivos, & veritati catholicæ obviantes, damnamus, reprobamus, atque omnino reiicimus, ac pro damnatis, reprobatis, & rejectis ab omnibus utriusque sexus Christifidelibus haberi debere, harum serie decernimus, & declaramus. Inhibentes in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub majoris excommunicationis latæ sententiæ, necnon quoad Ecclesiasticas, & Regulares, personas, Episcopalium omnium, etiam Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum, Monasteriorum quoque, & Prioratuum etiam Conventualium, & quarumcumque dignitatum, aut Beneficiorum Ecclesiasticorum, Sæcularium, aut quorumvis Ordinum Regularium, privationis, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda: quo vero ad Conventus, Capitula, seu domos, aut pia loca sæcularium, vel regularium, etiam Mendicantium, necnon Universitatis etiam studiorum generalium, quorumcumque privilegiorum indultorum, a Sede Apostolica, vel ejus Legatis, aut alias quomodolibet habitorum, vel obtentorum, cujuscumque tenoris existant: necnon nominis, & potestatis studium generale tenendi, legendi, ac interpretandi quasvis scientias, & facultates, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda: Prædicationis quoque officii, ac amissionis studii generalis, & omnium privilegiorum ejusdem: quo vero ad sæculares ejusdem excommunicationis, necnon amissionis cujuscumque emphyteusis, seu quorumcumque feudorum, tam a Romana Ecclesia, quam alias quomodolibet obtentorum, ac etiam inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda: necnon quoad omnes, & singulos superius nominatos, inhibitionis Ecclesiasticæ sepulturæ, inhabilitatisque ad omnes, & singulos actus legitimos, infamiæ, ac diffidationis, & criminis læsæ majestatis, & hæreticorum, & fautorum eorumdem in jure expressis pœnis, eo ipso, & absque ulteriori declaratione per omnes, & singulos supradictos, si (quod absit) contrafecerint, incurrendis, a quibus vigore cujuscumque facultatis, & clausularum eis in confessionalibus quibusvis personis, sub quibusvis verborum formis contentarum, nisi a Rom. Pont. vel alio ab eo ad id in specie facultatem habente, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant. Omnibus, & singulis utriusque sexus Christifidelibus, tam Laicis, quam Clericis, Sæcularibus, & quorumvis Ordinum Regularibus, & aliis quibuscumque Personis, cujuscumque status, gradus, vel conditionis existant, & quacumque Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate, etiam S. R. E. Cardinalibus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium, Collegiatarum, ac inferiorum Ecclesiarum Prælatis, Clericis, aliisque personis Ecclesiasticis, Sæcularibus, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium regularibus, Abbatibus, Prioribus, vel Ministris generalibus, vel particularibus, Fratribus, seu Religiosis, exemptis, & non exemptis: Studiorum quoque Universitatibus Sæcularibus, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium regularibus, necnon Regibus, Imperatori, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Capitaneis, Conductoribus, Domicellis, omnibusque Officialibus, Judicibus, Notariis Ecclesiasticis, & Sæcularibus, Communitatibus, Universitatibus, Potentatibus, Civitatibus, Castris, Terris, & locis, seu eorum, vel earum civibus, habitatoribus, & incolis, ac quibusvis aliis personis Ecclesiasticis, vel Regularibus (ut præfertur) per universum orbem, ubicum-

cumque, præsertim in Alemania existentibus, vel pro tempore futuris, ne præfatos errores, aut eorum aliquos, perversamque doctrinam hujusmodi asserere, affirmare, defendere, prædicare, aut illi quomodolibet, publice, vel occulte, quovis quæsito ingenio, vel colore, tacite, vel expresse favere præsumant.

Scripturæ Lutheri in quibus dicti ejus Articuli continentur, damnat, illasque penes aliquem retineri prohibet, quinimmo comburi mandat.

§.5. Insuper, quia errores præfati, & plures alii continentur in libellis, seu scriptis Martini Luther, dictos libellos, & omnia dicti Martini scripta, seu prædicationes, in latino, vel quocumque alio idiomate reperiantur, in quibus dicti errores, seu eorum aliquis continentur, similiter damnamus, reprobamus, atque omnino reiicimus, & pro omnino damnatis, reprobatis, ac rejectis, (ut præfertur) haberi volumus, mandantes in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis prædictis eo ipso incurrendis, omnibus, & singulis utriusque sexus Christifidelibus superius nominatis, ne hujusmodi scripta, libellos, prædicationes, seu schedulas, vel in eis contenta capitula, errores, aut articulos supradictos continentia, legere, asserere, prædicare, laudare, imprimere, publicare, sive defendere, per se, vel alium, seu alios, directe, vel indirecte, tacite, vel expresse, publice, vel occulte, aut in domibus suis, sive aliis publicis, vel privatis locis tenere quoquomodo præsumant: quinimmo illa statim post harum publicationem ubicumque fuerint, per Ordinarios, & alios supradictos diligenter quæsita, publice, & solemniter in præsentia cleri, & populi, sub omnibus, & singulis supradictis pœnis, comburant.

Pontifex citari fecit Lutherum & deinde eumdem hortatus fuit, ut ab erroribus desisteret.

§.6. Quod vero ad ipsum Martinum attinet (bone Deus) quid prætermisimus, quid non fecimus, quid paternæ caritatis omisimus, ut eum ab hujusmodi erroribus revocaremus? Postquam enim ipsum citavimus, mitius cum eo procedere volentes, illum invitavimus, atque tam per diversos tractatus cum Legato nostro habitos, quam per literas nostras, hortati fuimus, ut a prædictis erroribus discedere, aut oblato etiam salvoconductu, & pecunia ad iter necessaria, sine metu, seu timore aliquo, quem perfecta caritas foras mittere debuit, veniret, ac Salvatoris nostri, Apostolique Pauli exemplo, non occulte, sed palam, & in facie loqueretur. Quod si fecisset, pro certo (ut arbitramur) ad cor reversus, errores suos cognovisset: nec in Romana Curia, quam tantopere vanis malevolorum rumoribus plusquam oportuit tribuendo vituperat, tot reperiisset errata, docuissemusque eum luce clarius, sanctos Romanos Pontifices Prædecessores nostros, quos præter omnem modestiam injuriose lacerat, in suis canonibus, seu Constitutionibus, quas mordere nititur, numquam errasse: quia juxta Prophetam, nec in Galaad resina, nec medicus deest.

Ille vero ad futurum Concilium provocavit.

§.7. Sed obaudivit semper, & prædicta citatione, omnibus, & singulis supradictis spretis venire contempsit, ac usque in præsentem diem contumax, atque animo indurato censuras ultra annum sustinuit; & quod deterius est, addens mala malis, de citatione hujusmodi notitiam habens, in vocem temerariæ appellationis prorupit ad futurum Concilium, contra Constitutionem Pii Secundi, ac Julii Secundi Prædecessorum nostrorum, qua cavetur, taliter appellantes hæreticorum pena plectendos, (frustra etiam Concilii auxilium imploravit, qui illi se non credere palam profitetur) itaut contra ipsum, tamquam de fide notorie suspectum, immo vere hæreticum, absque ulteriori citatione, vel mora ad condemnationem, & damnationem ejus, tamquam hæretici, ac ad omnium, & singularum suprascriptarum pœnarum, & censurarum severitatem procedere possemus.

Et nihilominus Pontifex iterum Martinum, eique adhærentes ad conversionem hortatur.

§.8. Nihilominus de eorumdem fratrum nostrorum consilio, Omnipotentis Dei imitantes clementiam, qui non vult mortem peccatoris, sed magis ut convertatur, & vivat: omnium injuriarum hactenus, nobis, & Apostolicæ Sedi illatarum obliti, omni, qua possumus, pietate uti decrevimus, & quantum in nobis est, agere, ut proposita mansuetudinis via, ad cor revertatur, & a prædictis recedat erroribus, ut ipsum tamquam filium illum prodigum ad gremium Ecclesiæ revertentem, benigne recipiamus. Ipsum igitur Martinum, & quoscumque ei adhærentes, ejusque receptatores, & fautores, per viscera misericordiæ Dei nostri, & per aspersionem sanguinis Domini nostri Jesu Christi, quo, & per quem humani generis redemptio, & sanctæ matris Ecclesiæ ædificatio facta est, ex toto corde hortamur, & obsecramus, ut ipsius Ecclesiæ pacem, unitatem, & veritatem, pro qua ipse Salvator tam instanter oravit ad Patrem, turbare desistant, & a prædictis tam perniciosis erroribus prorsus abstineant; inventuri apud nos, si effectualiter paruerint, & paruisse per legitima documenta nos certificaverint, paternæ caritatis affectum, & apertum mansuetudinis, & clementiæ fontem.

Luthero inhibet prædicationis officiū.

§.9. Inhibentes nihilominus eidem Martino ex nunc, ut interim ab omni prædicatione, seu prędicationis officio omnino desistat.

Luthero & e adhærentibus terminū præfigit ad desisten. ab eorum erroribus.

§.10. Alioquin in ipsum Martinum, si forte justitiæ, & virtutis amor eum a peccato non retrahat, indulgentiæque spes ad pœnitentiam non reducat, pœnarum terror coerceat disciplinæ, eumdem Martinum, ejusque adhærentes, complices, fautores, & receptatores, tenore præsentium requirimus, & monemus, in vitute sanctæ obedientiæ, & sub prædictis omnibus, & singulis pœnis, eo ipso incurrendis, districte præcipiendo mandamus, quatenus infra sexaginta dies, quorum viginti pro primo, viginti pro secundo, & reliquos viginti dies pro tertio, & peremptorio termino assignamus, ab affixione præsentium in locis infrascriptis, immediate sequentes numerandos, ipse Martinus, complices, fautores, adhærentes, & receptatores prædicti,

cti, a præfatis erroribus, eorumque prædicatione, ac publicatione, & assertione, defensione quoque, & librorum seu scripturarum editione super eisdem, sive eorum aliquo omnino desistant, librosque, ac scripturas omnes, & singulas, præfatos errores, seu eorum aliquos quomodolibet continentes, comburant, vel comburi faciant. Ipse etiam Martinus errores, & assertiones hujusmodi omnino revocet, ac de revocatione hujusmodi per publica documenta in forma juris valida, in manibus duorum Prælatorum consignata, ad nos infra alios similes sexaginta dies transmittenda, vel per ipsummet (si ad nos venire voluerit, quod magis placeret) cum præfato plenissimo salvo conductu, quem ex nunc concedimus, deferenda, nos certiores efficiat, ut de ejus vera obedientia nullus dubitationis scrupulus valeat remanere.

Et inobedientes pœnis hic contentis innodat.

§. 11. Alias si (quod absit) Martinus præfatus, complices, fautores adhærentes, & receptatores prædicti, secus egerint, seu præmissa omnia, & singula infra terminum prædictum cum effectu non adimpleverint, Apostoli imitantes doctrinam, qui hæreticum hominem, post primam, & secundam correctionem, vitandum docuit, ex nunc, prout extunc, & e converso, eumdem Martinum, complices, adhærentes, fautores, & receptatores præfatos, & eorum quemlibet, tamquam aridos palmites in Christo non manentes, sed doctrinam contrariam catholicæ fidei inimicam, sive scandalosam, seu damnatam, in non modicam offensam divinæ majestatis, ac universalis Ecclesiæ, & fidei catholicæ detrimentum, & scandalum dogmatizantes, claves quoque Ecclesiæ vilipendentes, notorios, & pertinaces hæreticos, eadem auctoritate, fuisse, & esse declarantes eosdem, ut tales, harum serie condemnamus, & eos pro talibus haberi ab omnibus utriusque sexus Christifidelibus supradictis volumus, & mandamus. Eosque omnes, & singulos omnibus supradictis, & aliis contra tales a jure inflictis pœnis, præsentium tenore subiicimus, eisdem irretitos fuisse, & esse decernimus, & declaramus.

Opera Lutheri omnia damnat, & prohibet illa imprimi, teneri &c.

§. 12. Inhibemus præterea sub omnibus, & singulis premissis pœnis, eo ipso incurrendis, omnibus, & singulis Christifidelibus superius nominatis, ne scripta, etiam præfatos errores non continentia, ab eodem Martino quomodolibet condita, vel edita, aut condenda, vel edenda, seu eorum aliqua tamquam ab homine orthodoxæ fidei inimico, atque ideo vehementer suspecta, & ut ejus memoria omnino deleatur de Christifidelium consortio, legere, asserere, prædicare, laudare, imprimere publicare, sive defendere, per se, vel alium, seu alios directe, vel indirecte, tacite, vel expresse, publice, vel occulte, seu in domibus suis, sive aliis locis, publicis, vel privatis, tenere quoquomodo præsumant, quinimmo illa comburant, ut præfertur.

Monet omnes fideles ut evitent supradictos hæreticos.

§. 13. Monemus insuper omnes, & singulos Christifideles supradictos, sub eadem excommunicationis latæ sententiæ pœna, ut hæreticos prædictos declaratos, & condemnatos, mandatis nostris non obtemperantes, post lapsum termini supradicti evitent, & quantum in eis est, evitari faciant, nec cum eisdem, vel eorum aliquo, commercium, aut aliquam conversationem, seu communionem habeant, nec eis necessaria ministrent.

Lutherum, ejusque sequaces capi mandat sub pœnis de quibus hic.

§. 14. Ad majorem præterea dicti Martini, suorumque complicum, fautorum, & adhærentium, ac receptatorum prædictorum, sic post lapsum termini prædicti declaratorum hæreticorum, & condemnatorum confusionem, universis, & singulis utriusque sexus Christifidelibus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum cathedralium, collegiatarum, ac inferiorum Ecclesiarum Prælatis, capitulis, aliisque personis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium (præsertim ejus Congregationis, cujus dictus Martinus est professus, & in qua degere, vel morari dicitur) regularibus exemptis, & non exemptis, necnon universis, & singulis principibus, quacumque Ecclesiastica, vel mundana fulgentibus dignitate Regibus, Imperatori, Electoribus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Capitaneis, Conductoribus, Domicellis, Communitatibus, Universitatibus, Potentatibus, Civitatibus, Terris, Castris, & locis, seu eorum habitatoribus, civibus, & incolis, omnibusque aliis, & singulis supradictis, per universum Orbem, præsertim in eadem Alemania constitutis mandamus, quatenus sub prædictis omnibus, & singulis pœnis, ipsi vel eorum quilibet, præfatum Martinum, complices, adhærentes, receptantes, & fautores personaliter capiant, & captos ad nostram instantiam retineant, & ad nos mittant: reportaturi pro tam bono opere, a nobis, & Sede Apostolica remunerationem, præmiumque condignum, vel saltem eos, & eorum quemlibet, de Metropolitanis, Cathedralibus, Collegiatis, & aliis Ecclesiis, domibus, Monasteriis, Conventibus, Civitatibus, Dominiis, Universitatibus, Communitatibus, Castris, Terris, ac locis respective, tam clerici, & regulares, quam laici, omnes, & singuli supradicti omnino expellant.

Loca ad quæ declinaverit Lutherus, & ejus sequaces interdicto subiiciuntur.

§. 15. Civitates vero, Dominia, Terras, Castra, Villas, comitatus, fortalicia, Oppida, & loca quæcumque ubilibet consistentia, eorum, & earum respective Metropolitanas, Cathedrales, Collegiatas, & alias Ecclesias, Monasteria, Prioratus, Domus, Conventus, & loca, religiosa, vel pia, cujuscumque ordinis, ut præfertur, ad quæ præfatum Martinum, vel aliquem ex prædictis, declinare contigerit, quamdiu ibi permanserint, & triduo post recessum, Ecclesiastico subiicimus interdicto.

Præcipit præfatis, ut Lutherum, & ei

§. 16. Et ut præmissa omnibus innotescant, mandamus insuper universis Patriarchis,

adhærentes, hæreticos publicari faciant.

chis, Archiepiscopis, Episcopis, Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium, ac Collegiatarum Ecclesiarum Prælatis, Capitulis, aliisque personis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumvis Ordinum supradictorum regularibus, fratribus Religiosis, Monacis exemptis, & non exemptis supradictis, ubilibet præsertim in Alemania constitutis, quatenus ipsi, vel eorum quilibet sub similibus censuris, & pœnis, eo ipso incurrendis, Martinum, omnesque, & singulos supradictos, qui elapso termino hujusmodi mandatis, seu monitis nostris non paruerint, in eorum Ecclesiis, Dominicis, & aliis festivis diebus, dum inibi major populi multitudo ad divina convenerit, declaratos hæreticos, & condemnatos publice nuncient, faciantque, & mandent ab aliis nunciari, & ab omnibus arctius evitari.

Et Const. istã publicari mãdat, & excommunicari publicationem impedientes.

§. 17. Necnon omnibus Christifidelibus, ut eos evitent, pari modo sub prædictis censuris, & pœnis. Et præsentes literas, vel earum transumptum sub forma infrascripta factum, in eorum Ecclesiis, Monasteriis, Domibus, Conventibus, & aliis locis, legi, publicari, atque affigi faciant. Excommunicamus quoque, & anathematizamus omnes, & singulos, cujuscumque status, gradus, conditionis, præeminentiæ, dignitatis, aut excellentiæ fuerint qui, quo minus præsentes literæ, vel earum transumpta, copiæ, seu exemplaria, in suis terris, & dominiis, legi, affigi, & publicari possint, fecerint, vel quoquo modo procuraverint, per se, vel alium, seu alios, publice, vel occulte, directe, vel indirecte, tacite vel expresse.

Transumptis credi jubet.

§. 18. Postremo quia difficile foret præsentes lireras ad singula quæque loca deferri, in quibus necessarium foret, volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod earum transumptis manu publici Notarii confectis, & subscriptis, vel in Alma Urbe impressis, & sigillo alicujus Ecclesiastici Prælati munitis, ubique stetur, & plena fides adhibeatur, prout originalibus literis staretur, & adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Jussio publicandi hanc Bullam.

§. 19. Et ne prefatus Martinus, omnesque alii supradicti, quos præsentes literæ quomodolibet concernunt, ignorantiam earumdem literarum, & in eis contentorum omnium, & singulorum prætendere valeant, literas ipsas in Basilicæ Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ, necnon Cathedralium Ecclesiarum Brandeburgen. Misnen., & Mespergen. valvis affigi, & publicari volumus. Decernentes, quod earumdem literarum publicatio sic facta, supradictum Martinum, omnesque alios, & singulos prænominatos, quos literæ hujusmodi quomodolibet concernunt, perinde arctent, ac si literæ ipsæ die affixionis, & publicationis hujusmodi, eis personaliter lectæ, & intimatæ forent, cum non sit verisimile, quod ea quæ tam patenter fiunt, debeant apud eos incognita remanere.

Clausula derogatoria.

§. 20. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, seu si supradictis omnibus, & singulis, vel eorum alicui, aut quibusvis aliis a Sede Apostolica prædicta, vel ab ea potestatem habentibus, sub quavis forma, etiam confessionali, & cum quibusvis etiam fortissimis clausulis, aut ex quavis causa, seu grandi consideratione, indultum, vel concessum existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales id importantes, de indulto hujusmodi mentionem, ejusdem indulti tenores, clausulas, & formas, perinde ac si de verbo ad verbum insererentur, ita ut omnino tollatur, præsentibus pro expressis habentes.

Sanctio pœnalis.

§. 21. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ damnationis, reprobationis, rejectionis, decreti, declarationis, inhibitionis, voluntatis, mandati, hortationis, obsecrationis, requisitionis, monitionis, assignationis, concessionis, condemnationis, subjectionis, excommunicationis, & anathematizationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. P. An. 9. 16. Junii.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo, quingentegsimo vigesimo xvii. Kalen. Julii Pont. nostri Anno VIII.

XLV.

Damnatio, & excommunicatio Martini Lutheri hæretici, & ejus sequacium.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

Decet Romanum Pontificem, ex tradita sibi divinitus potestate, pœnarum spiritualium, & temporalium, pro meritorum diversitate, dispensatorem constitutum, ad reprimendum nefarios conatus perversorum, quos noxiæ voluntatis adeo depravata captivat intentio, ut Dei timore postposito, canonicis sanctionibus, mandatisque Apostolicis neglectis, atque contemptis, nova, & falsa dogmata excogitare, ac in Ecclesia Dei nefarium schisma inducere, aut schismaticis ipsis inconsutilem Redemptoris nostri tunicam, orthodoxæque fidei unitatem scindere satagentibus, favorem præbere, assistere, adhærereque non verentur; ne Petri navicula sine Gubernatore, & remige navigare videatur, contra tales, eorumque sequaces, acrius insurgere, & exaggeratione pœnarum, & alias opportuno remedio ita providere, ne iidem contemptores in reprobum sensum dati, illisque adhærentes, falsis commentis, ac subdolis eorum malitiis simplicem turbam decipiant, ac in

in eumdem errorem, & ruinam secum trahant, ac veluti morbo contagioso contaminent, & ad majorem ipsorum damnatorum confusionem, omnibus Christifidelibus publice ostendere, ac palam declarare, quam formidabilium censurarum, & pœnarum illi rei existant, ad hoc, ut ipsi sic declarati, & publicati, confusi tamdem, & compuncti, ad cor suum redire, & ab eorumdem excommunicatorum, & anathematizatorum prohibita conversatione, & participatione, ac etiam obedientia, se penitus subtrahant, ut divinam ultionem evadant, illorumque damnationis participes minime fiant.

Hic Pontifex edidit contra Lutherum Const. præcedentem.

§.1. Sane alias, cum quidam falsi fidei cultores, mundi gloriam quærentes &c. *Omittitur residuum hujus narrativæ, quoniam tota Bulla est quæ immediate præcedit.*

Post cujus publicationem multi illius sequaces ad fidem Catholicam conversi sunt, Lutherus autem pejora commisit, & sequaces multos habuit.

§.2. Cum autem, sicut accepimus, licet post literarum affixionem, & publicationem post elapsum termini, seu terminorum hujusmodi in literis per nos præfixi hujusmodi, seu præfixorum (quos quidem terminos elapsos fuisse, & esse omnibus Christifidelibus, per præsentes significamus, & fidem facimus) nonnulli ex eis, qui ejusdem Martini errores secuti fuerunt, ipsarum literarum, ac monitionum, & mandatorum nostrorum notitiam habentes, spiritu sanioris consilii ad cor reversi, errores suos confitentes, & hæresim in manibus nostris abjurantes, & ad veram fidem catholicam se convertentes absolutionis beneficium, juxta facultatem eisdem Nunciis desuper concessam obtinuerint, & nonnullis Civitatibus, & locis dictæ Alemaniæ, libri, & scripturæ dicti Martini juxta mandata nostra publice cremati fuerint, tamen ipse Martinus (quod non sine gravi animi molestia, & mentis nostræ perturbatione referimus) in reprobum sensum datus, non solum errores suos infra præmissum terminum revocare, & de revocatione hujusmodi nos certiores facere, seu ad nos venire contempsit, verum tamquam petra scandali pejora prioribus contra nos, & hanc sanctam Sedem, & fidem Catholicam scribere, & prędicare, & alios ad hoc inducere non est veritus, propter quod, sicut ipse jam hęreticus est declaratus, ita & aliis etiam non parvæ auctoritatis, & dignitatis, propriæ suæ salutis immemores, ipsius Martini pestiferam hæreticorum sectam publice, & notorie sequentes, eique palam, & publice auxilium, consilium, & favorem subministrantes, ipsumque Martinum in suis inobedientia, & contumacia confoventes, & alii publicationem dictarum literarum impedientes, pœnas in dictis nostris literis contentis damnabiliter incurrerunt, & hæretici merito sunt habendi, atque ab omnibus Christifidelibus evitandi, dicente Apostolo, Hæreticum hominem, post unam, & secundam correctionem devita, sciens quia subversus est, qui ejusmodi est, & deliquit, cum sit proprio judicio condemnatus.

Martinum ideo & ejus sequaces anathemat, & alias pęnas incurrisse decernit.

§.3. Ut igitur cum Martino, & aliis hæreticis excommunicatis, & anathematizatis, & maledictis merito copulentur, & sicut in delinquendo dicti Martini pertinaciam sequuntur, ita pœnarum, & nominis participes fiant, secumque Lutheri vocem, & debitas portent pœnas, cum præmissa adeo manifesta, & notoria sunt effecta, & permanentes, ita ut nulla probatione, aut monitione, vel citatione indigeant, prout sic fore decernimus, & declaramus. Martinum, & alios, qui eumdem Martinum in suo pravo, & damnato proposito obstinatum sequuntur, sic etiam eos, qui eum etiam prȩsidio militari defendunt, custodiunt, & propriis facultatibus, vel alias quomodolibet sustentare non verentur, ac auxilium, consilium, vel favorem, quovis modo præstare, & subministrare præsumpserunt, & præsumunt, quorum omnium nomina, & cognomina, & qualitates, etsi quavis celsa, vel grandi præfulgeant dignitate, præsentibus haberi volumus pro expressis, ac si nominatim exprimerentur, ac in illorum publicatione vigore præsentium facienda nominatim exprimi possent, decernimus excommunicationis, & etiam anathematis, necnon maledictionis æternæ, & interdicti, ac in eos, & eorum descendentes dignitatum, honorum, & bonorum, privationis, & inhabilitationis ad illa, necnon bonorum confiscationis, & criminis læsæ Majestatis, & alias sententias, censuras, & pœnas, etiam in hæreticos a canonibus inflictas in dictis literis contentas damnabiliter incidisse.

Interdictum ecclesiasticū apponit.

§.4. Civitates quoque, terras, castra, oppida, & loca, in quibus tunc pro tempore fuerint, & ad quæ eos declinare contigerit, ac quæ in illis sunt, ac alias etiam Cathedrales, & Metropolitan. monasteria, & alia religiosa, & pia loca, etiam exempta, & non exempta, quocumque Ecclesiastico interdicto supposita esse, ita ut illo durante, illis, prætextu cujusvis indulti Apostolici, præterquam in casibus a jure permissis, & in illis, non alias quam januis clausis, ac excommunicatis, & interdictis exclusis, nequeant missæ, & alia divina officia celebrari, Apostolica auctoritate, tenore præsentium declaramus, illosque pro excommunicatis, & anathematizatis, maledictis, interdictis, privatis, & inhabilibus, ubicumque locorum denunciari, & publicari, ac ab omnibus Christifidelibus arctius evitari præcipimus, & mandamus.

Illosque a Prælatis excommunicatos publicari mandat.

§.5. Et ut in omnibus tantum in Dei Ecclesiæ suæ vilipendium Martini, & sequacium, & aliorum inobedientium obstinatȩ temeritatis audacia innotescat, ne morbida pecus gregem inficiat, parsque sincera ad infectionem trahatur, universis, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Patriarchalium, Metropolitan. Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum Prælatis, Capitulis, & personis Ecclesiasticis, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium religiosis exemptis, & non exemptis ubilibet constitutis, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis latæ

latæ ſententiæ pœnis, mandamus, quatenus ipſi, & quilibet eorum, ſi & poſtquam vigore præſentium requiſiti fuerint, infra tres dies, quorum unum pro primo, & alium pro ſecundo, & reliquum pro tertio, peremptorio termino, ac canonica monitione præmiſſa aſſignamus, eoſdem Martinum, & alios excommunicatos, anathematizatos, maledictos, & hereticos declaratos, aggravatos, interdictos, privatos, & inhabiles, & in præſentium executione nominatos, in eorum Eccleſiis, Dominicis, & aliis feſtivis diebus (dum major inibi populi multitudo convenerit ad divina) cum Crucis vexillo, pulſatis campanis, & accenſis candelis, ac demum extinctis, & in terram pojectis, & conculcatis, cum trina lapidum projectione, aliiſque cæremoniis in ſimilibus obſervari ſolitis, publice nuncient, & faciant, & mandent ab aliis nunciari, & ab omnibus Chriſtifidelibus arctius evitari. Ad majorem inſuper præfati Martini, aliorumque hæreticorum ſupradictorum adhærentium, & ſequacium, & fautorum confuſionem, in virtute ſanctæ obedientiæ, mandamus omnibus, & ſingulis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliarum Eccleſiarum Prælatis, ut ſicut ipſi, ad ſedandum ſchiſmata, auctore Hieronymo, conſtituti fuerunt, ita nunc, urgente neceſſitate, prout eorum incumbit officio, conſtituant ſe murum pro populo Chriſtiano, non tacendo tamquam canes muti non valentes latrare, ſed inceſſanter clamando, & exaltando vocem, & prædicando, & prædicari faciendo verbum Dei, ac veritatem fidei Catholicæ, contra damnatos articulos, & hæreticos ſupradictos.

Et contra Martini hæreſes ardentius prædicari jubet.

§.6. Necnon omnibus, & ſingulis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ac Rectoribus quorumcumque Ordinum, etiam Mendicantium, exemptis, & non exemptis, ut præmittitur, ſimiliter in virtute ſanctæ obedientiæ mandamus, ut ſicut ipſi nubes a Domino conſtituti ſunt, ita ſpiritualem imbrem in populo Dei ſeminare, & contra ſupradictos articulos, ut præfertur, damnatos, ſicut etiam eorum incumbit officio, publice publicare non vereantur. Scriptum eſt enim, quod perfecta caritas foras mittit timorem. Vos igitur, & veſtrum ſinguli onus tam meritorii negocii devota mente ſuſcipientes, vos in illius executione ſic ſolicitos, ac verbo, & opere ſtudioſos, atque diligentes exhibeatis, quod ex veſtris laboribus, divina nobis favente gratia, ſperati fructus adveniant, ac per ſolicitudinem noſtram, quæ cauſas pias gentibus pro retributione debetur, palmam gloriæ, non ſolum conſequi mereamini, verum etiam apud nos, & Sedem prædictam non immerito valeatis, de exacta diligentia veſtra uberius commendari.

Publicatio hujus ſententiæ quos eligat.

§.7. Verum quia difficile foret præſentes declarationis, & publicationis literas ad præſentiam, & perſonam propriam Martini, & aliorum declaratorum, & excommunicatorum hujuſmodi perſonaliter deducere, propter eis faventium potentiam, volumus, ut affixio, & publicatio præſentium literarum in valuis duarum cathedralium, ſeu Metropolitan., aut unius cathedralis, & Metropolitanæ in dicta Alemania conſiſtentium Eccleſiarum, per unum ex Nunciis noſtris ibidem exiſtentibus facta, ita eos liget, & arctet, Martinumque, & alios declaratos, damnatos hujuſmodi, demonſtret in omnibus, & per omnia, ac ſi eis, & eorum cuilibet perſonaliter, intimatæ, & præſentatæ fuiſſent.

Tranſumptis credi declarat.

§.8. Et quia etiam difficile foret præſentes literas ad ſingula quæque loca deferri, in quibus earum publicatio neceſſaria foret, volumus, & præfata auctoritate decernimus, quod earum tranſumptis, ſigillo alicujus Prælati Eccleſiaſtici, ſeu ex Nunciis noſtris prædictis munitis, & manu alicujus publici Notarii ſubſcriptis ubique ſtetur, prout præſentibus originalibus literis ſtaretur, ſi eſſent exhibitę, vel oſtenſę.

Quibuſcumque non obſtantibus.

§.9. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac omnibus illis, quæ in prioribus literis noſtris prædictis voluimus non obſtare, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Sanctio pœnalis.

§.10. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis, declarationis, præcepti, mandati, aſſignationis, voluntatis, & decreti, infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. P. An. 8. 3. Januarii.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicę milleſimo quingenteſimo vigeſimoprimo, tertio Nonas Januar. Pont. noſtri Anno VIII.

XLVI.

Indulgentiæ Confraternitatis Roſarii Beatæ Mariæ Virginis.

Approbationem hujus antiqui ritus orandi, habes ſup. in Conſt. XXI. Sixti IV. Ea quę fol. 172.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Prœmium.

PAſtoris æterni, qui ut humanum genus redimeret in ara Crucis immolari non abnuit, vices licet immeriti gerentes in terris, id ſuper reliqua cordis noſtri voto potiſſimum optamus, ut cunctos fideles quos pretioſiſſimi ſanguinis ſui aſperſione, Deo Patri reconciliari curavit, quorumque regimen, & gubernationem Nobis commiſit, ad ſalubria pietatis opera, & præcipue ipſius paſtoris, ejuſque Beatiſſimæ ac ſemper Virginis intemeratæ Genetricis apud ipſum pro nobis advocatæ, cultum, & devotionis affectum, quibus in immarceſcibiles in cœlis theſauros recondere, & cœleſtis patriæ cives effici poſſint, frequenter invitemus, & his quæ pro-

propterea provide concessa fuisse percepimus, ut firma perpetuo, & illibata persistant, cum a nobis præsertim per sæculares Principes, & alias personas nobis, & Apostolicæ Sedi gratas, & devotas, humiliter petitur, nostræ approbationis, & innovationis libenter adiicimus firmitatem, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Confraternitas Rosarii antiquitus a B. Dominico instituta mox renovata est in Civitate Coloniensi.

§.1. Sane pro parte dilectorum filiorum, Prioris, & Fratrum domus Prædicatorum Coloniensium, nuper exhibita petitio continebat, quod olim prout in historiis legitur, a Sancto Dominico quædam Confraternitas utriusque sexus fidelium, de Rosario ejusdem Beatæ Mariæ Virginis nuncupata, ad honorem Angelicæ salutationis instituta, & in diversis mundi partibus prædicata fuit sequentibus signis. Sed cum ipsa Confraternitas decursu temporis fere neglecta fuisset, & in oblivionem transiisset, de anno 1475. Civitas, & Diœcesis prædicta, meritis, & intercessionibus ejusdem Virginis a bellis liberata, in Ecclesia dictæ domus innovata, & de novo instituta fuit, cum certo modo orandi, videlicet, quod Confratres, & Sorores ejusdem Confraternitatis, tribus diebus cujuslibet hebdomadæ, ad honorem Dei, & præfatæ Virginis, ac contra imminentia mundi pericula legerent, conjunctim vel divisim, toties Angelicam salutationem quot sunt Psalmi in Psalterio Davidico, singulis decem salutationibus hujusmodi, orationem Dominicam semel præponendo; & modum orandi hujusmodi Psalterium, sive Rosarium ejusdem Beatæ Virginis vulgariter appellatum.

Cardinalis Legatus de latere in Germania eam ratificavit.

§.2. Quam quidem Confraternitatem in dicta Ecclesia de novo institutam, postmodum bonæ mem. Alexander Episcopus Foroliviensis, tunc Apostolicæ Sedis cum potestate Legati de latere per totam Germaniam Nuncius, singulari devotione permotus, & se in eamdem Confraternitatem recipi atque conscribi volens, & petens, ad preces claræ mem. Federici Tertii Romani Imperatoris, auctoritate Apostolica approbavit, confirmavit, & ratificavit.

Confratribusque indulgentiam concessit.

§.3. Ac omnibus, & singulis utriusque sexus fidelibus dictæ Confraternitatis Confratribus, & Consororibus, in singulis quinque ipsius beatissimæ Mariæ Virginis præcipuis festivitatibus, scilicet Annunciationis, Visitationis, Assumptionis, Nativitatis, Purificationis centum; & quoties per se, vel per alium dictum Rosarium legerent, vel legi facerent, seu Sabbatis, & festivis diebus decantationi Salve Regina quæ post Completorium in dicta Ecclesia, ejusdem beatissimæ Virginis, ubi dicta Confraternitas instituta extitit, & quam ipse Nuncius antea consecraverat, cantabatur, interessent, 40 dies indulgentiarum concessit.

Sixt. IV. eam extendit ad omnia alia loca.

§.4. Et post vero fel. record. Sixtus Papa Quartus Prædecessor noster, accepto per eum quod Canfraternitas hujusmodi in dicta Ecclesia de novo instituta fuerat, voluit, & ordinavit, quod omnes, & singuli Confratres utriusque sexus Confraternitatem prædictam servantes, tam in dicta Civitate Coloniensi, quam, & alibi ubicumque locorum, tunc, & pro tempore existentes, vere pœnitentes, & confessi, qui orationem Dominicam, & salutationem Angelicam prædictam, modo præmisso dicerent in singulis Nativitatis, Annunciationis, Assumptionis ejusdem Beatæ Virginis Mariæ festivitatibus, indulgentiam septem annorum, & totidem quadragenarum consequerentur.

Orandique modum prædictis approbavit, & indulgencias sic orantibus concessit in ejus Const. cit. in rub.

§.5. Et deinde supplicationibus tunc Ducis, & Ducissæ Britanniæ inclinatus, præfatum Psalterium, seu modum orandi eadem auctoritate approbavit, illumque tolerandum fore, ac cunctis fidelibus eo modo orare licere decrevit, & declaravit, ac ut omnes, & singuli Christifideles ad devotionis opera, & ad dictum modum orandi frequentius inducerentur, universis, & singulis Christifidelibus modo prædicto orare volentibus, ubilibet, ac tunc, & pro tempore existentibus, pro qualibet vice, qua sicut præmittitur orarent, pro qualibet quinguagena præfati Psalteriis, quinque annos, & totidem quadragenas de injunctis pœnitentiis in Domino relaxavit, prout in ipsius Sixti Prædecessoris literis insuper confectis, quas perpetuo durare voluit, plenius continetur.

Innoc. VIII. alias indulgentias dedit.

§.6. Et successive piæ mem. Innocentius Papa VIII. etiam Prædecessor noster, cum anno Domini 1483. alias 1484. 13. die mensis Octobris, quidam Bartholomæus de Comatiis de Bononia, tunc dicti Ordinis Generalis Magister cum ejusdem Ordinis Provincialibus Capitulum generale in alma Urbe celebraret, Bartholomæi Generalis vivæ vocis oraculo, omnibus qui tunc erant, & in futurum essent de dicta Confraternitate, & per hebdomadam dicerent Psalterium B. Mariæ Virginis hujusmodi, plenariam omnium peccatorum suorum remissionem, semel in vita, & semel in mortis articulo, etiam receptis per literas ad beneficia dicti Ordinis, non autem quæstu sed devotionis causa, concessit, de qua concessione per literas testimoniales ipsius Bartholomæi sui secreti sigilli, seu signati usualis impressione munitas constat.

Alter Card. in Germania Legatus Papę, & alii Ordinarii alias etiam indulgentias dederunt.

§.7. Et insuper fel. mem. Raymundus tit. S. Mariæ Novæ, Presbyter Cardinalis, tunc per Germaniam dictæ Sedis Legatus, eisdem Confratribus, & Consororibus, pro quolibet Rosario centum dies Indulgentiarum perpetuo, & similiter plures, ac diversi locorum Ordinarii singuli Indulgentiam 40. dierum concesserunt, prout etiam in Raymundi Cardinalis Legati, necnon Alexandri Episcopi, & Nuncii, & Ordinariorum hujusmodi singulis desuper confectis literis dicitur plenius contineri.

Hic modo Pontifex de prædictorum confirmatione requisitus.

§.8. Cum autem sicut eadem petitio subjungebat, dilectus filius nobilis vir Joannes Dux, & dilectæ nobis in Christo filiæ nobiles Mulieres Maria ipsius Joannis Ducis Consors Ducissa Juliacen., & Montens. ac Sibilla Marchionissa Brandeburgensis dictæ Mariæ Ducissæ Genitrix, necnon dilectus etiam filius Magister Joannes Inge-

Ingenolzel. Præpositus Ecclesiæ S. Victoris Coloniensis Diœcesis literarum Apostolicarum majoris præsidentiæ Abbreviator, necnon Notarius scriptor, & familiaris, continuus Commensalis noster, ob singularem, & sinceram, quam ad ipsam intemeratam Virginem ferunt devotionem, ac dicti Prior, & Confratres cupiant, omnia, & singula præmissa etiam per nos approbari, confirmari, & innovari. Quare pro parte, tam Joannis Ducis, & Mariæ Ducissæ, ac Sibillę Marchionissæ, necnon Joannis Præpositi, quam Prioris, & Fratrum Prædicatorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut præmissa omnia, & singula pro illorum substantia firmiori approbare, confirmare, & innovare, aliasque in pręmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Omnia confirmat. §.9. Nos igitur piis votis eis in hac parte paterne annuentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica tenore pręsentium, Confraternitatem, ac ritum, sive modum orandi hujusmodi, necnon omnes, & singulas indulgentias, tam per Sixtum, & Innocentium Prędecessores, quam Legatum, Nuncium, & Ordinarios prędictos, ut prefertur, concessas, & desuper confectas literas, ac omnia, & singula in eis contenta approbamus, confirmamus, & innovamus, ipsasque indulgentias de novo perpetuo concedimus.

Indulgentias auget. §.10. Et ut Joannes Dux, & Maria Ducissa, & Sibilla Marchionissa, ac Joannes Prępositus, necnon Prior, & Fratres pręfati, necnon omnes, & singuli alii Christi fideles ea devotionis opera, & per dictum modum sive ritum orandi eo frequentius inducantur, quo exinde facilius animarum suarum salutem consequi speraverint, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, Joanni Duci, Marię Ducissę, Sibillę Marchionissę, Joanni Pręposito, Priori, ac Fratribus Prędicatoribus, & eorum singulis, ac universis, aliisque utriusque sexus Christifidelibus dictę Confraternitatis Confratribus, & Consororibus, ubilibet existentibus, tam pręsentibus, quam futuris, vere pœnitentibus, & confessis, seu confitendi propositum habentibus, qui ter in hebdomada dictum Rosarium devote oraverint, ut pie fertur, quod qualibet vice alios decem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis misericorditer in Dño relaxamus.

Confessori Presbytero Ordinis S. Dominici Confratres confitentes, eos audire, & absolvere posse concedit. §.11. Ac quod omnes prædicti, & eorum, singuli in Pascha Resurrectionis, festivitatibus prædictis, ac tribus diebus singulis festivitatum earumdem præcedentibus, cuicumque Presbytero domus Ordinis Prædicatorum Fratrum professorum per eorum singulos pro tempore eligendo peccata sua confiteri valeant, ipseque presbyter eorum confessionibus diligenter auditis, ipsos, & eorum singulos, ab omnibus, & singulis excommunicationibus, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, & promulgatis, necnon sacrilegiis, incestibus, adulteriis, pœnitentiarum injunctarum, & divinorum officiorum, & jejuniorum omissionibus, aliisque eorum peccatis, criminibus, excessibus, delictis, quantumcumque gravibus, & enormibus, in singulis etiam Sedi Apostolicæ reservatis casibus (contentis in bulla singulis annis die Cœnæ Domini legi consueta, dumtaxat exceptis) absolvere, & eis pro commissis pœnitentiam salutarem injungere, ac juramenta quæcumque sine alicujus præjudicio relaxare, & vota quæcumque (ultra marinis visitationis liminum, Beatorum Petri, & Pauli præfatorum, ac Sancti Jacobi in Compostella, necnon religionis, & castitatis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare libere possit, Ordinarii, & Archidiaconi loci, ac Rectorum Parochiarum, & cujusvis alterius licentia desuper minime requisita.

§.12. Quodque pro receptione, et conscriptione aliquorum Confratrum, sive Consororum in dicta Confraternitate, nihil omnino temporale exigi debeat, sed sponte oblata dumtaxat recipi possint, perpetuo statuimus, et ordinamus. Ingredientes Confraternitatem, nihil solvere tenentur.

§. 13. Pręsentibus, quoad illarum effectum, & in eis contenta sub cujusvis similium, vel dissimilium indulgentiarum, facultatum, concessionum, & gratiarum revocationibus, suspensionibus, vel modificationibus, etiam pro Anno Jubilęi, & in favorem fabricę Basilicę Principis Apostolorum de Urbe, seu expeditionis contra infideles, vel alias, quacumque de causa, per Nos, & Sedem prędictam, nunc, & pro tempore factis, nullatenus comprehendi, sed illis non obstantibus dictis Christifidelibus omnes suffragari, ipsosque illis gaudere, seu uti debere decernimus, perpetuis futuris temporibus duraturis. Clausulę preservativæ.

§.14 Non obstantibus pręmissis, & Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Clausulæ derogatoriæ.

§.15. Ceterum, quia difficile foret &c. Fides transumptorum.

Nulli ergo &c. Sanctio pœnalis.

Dat. Romę apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicę, millesimo quingentesimo vigesimo, Pridie Nonas Octobris, Pont. nostri Anno VIII. D. P. An. 8. die 6. Octob.

XLVII.

Institutio Tertiæ Regulæ, pro Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis S. Francisci Assisiensis, de Pœnitentia nuncupatis, sub tribus votis essentialibus in communi viventibus.

Tertiam Regulam hujusmodi B. Franciscus constituerat pro sæcularibus, ut videre est in Constit. IV. Nicolai IV. Supra montem. *Tom. III. Par. II. fol. 53.*

LEO PAPA X.

Dilectis filiis Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis B. Francisci sub tribus votis essentialibus in Congregatione viventibus.

Inter cetera nostro regimini credita, ea nos potissime solicitos reddunt, per quæ frenatis mundi carnisque concupiscentiis, Exordium.

tiis, innocentiæ, primæque pacis cęlitus tranquillus status ad suam primævam reduci cognoscitur originem.

Nicolaus IV. Regulam Tertii Ordinis à B. Francisco editam confirmavit in sua Const. cit. in rub.

§. 1. Dudum siquidem hujus gratia Nicolaus Papa IV. prædecessor noster, Tertiam Regulam B. Francisci, quam de Pęnitentia appellavit, per quam almus Confessor, homines utriusque sexus fideles, Spiritu Dei plenus salvare contendebat, confirmavit, & approbavit.

Cui Ordini non solum sęculares se addixerunt, sed etiam regulares.

§. 2. Verum quia temporis decursu spirante illo Spiritu Sancto, non solum viri conjugati, mundique hujus incolæ, pro quibus a B. Francisco præfata Tertia Regula edita fuerat, verum etiam innumerarum Virginum Chori, tribus essentialibus, & a quibusdam etiam clausuræ nostra auctoritate assumptę, votis, constructisque Monasteriis quampluribus, non sine militantis Ecclesiæ fructu multiplici, & ædificatione præfati Tertii Ordinis jugo sua colla subdiderunt.

Hic ideo Pōtifex illam regulam pro istis regularibus accommodat.

§. 3. Et quoniam in dicta Tertia Regula, quædam maritatis accommoda, cęlibi vero, virgineoque statui sub hujusmodi Tertia Regula Domino famulantibus nullatenus decentia innectuntur, ob quod castorum animorum nitidi affectus ac juxta Domini voluntatem, pretiosum a vili separantes, eamdem Tertiam Regulam in modum qui sequitur distinctam, de novo confirmamus, & approbamus, ac vobis, & successoribus vestris, servandam transmittimus, cujus tenor sequitur, & est talis.

De Novitiorum, seu Novitiarum ingressu.
CAP. I.

De Novitiorum receptione.

Fratres, seu Sorores ad hunc Tertium Ordinem recipiendi, debent esse fideles, Catholici, de hęresi non suspecti, in obedientia Romanę Ecclesię firmi, matrimonio non ligati, debitis expediti, corpore sani, animo prompti, nulla vulgari infamia maculati, cum proximis reconciliati. Et de iis omnibus antequam recipiantur, ab eo qui recipiendi habet facultatem, sunt diligenter examinandi.

De his, quę debent promittere Fratres, & Sorores in Professione hujus Tertiæ Regulæ.
CAP. II.

Habitu Fratrum, & Sororum, & forma professionis.

Fratres, & Sorores, postquam per unum integrum annum habitum probationis detulerint (qui de vili panno, arbitrio Visitatoris esse debet) si conversatio laudabilis fuerit, apud Conventum in quo quis, vel quæ habitum probationis portaverit, de consilio dicti Conventus, ad professionem dicti Ordinis recipiatur. In qua Professione promittat servare mandata Dei, ac satis facturum de transgressionibus, quas facere posset in futurum contra hanc Tertiam Regulam, ubi a Prælatis requisitus fuerit, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate.

De Jejunio. CAP. III.

Jejunio.

Fratres, & Sorores, perpetuis temporibus, feria secunda, quarta, sexta, & Sabbato (excepto Dominicæ Nativitatis festo) carnes non comedant. Et a festo omnium Sanctorum usque ad Resurrectionem Domini, omni feria quarta, & sexta jejunare teneantur. Ac similiter qualibet sexta feria totius anni. Item a festo B. Martini, usque ad Nativitatem Domini jejunent quotidie, injuncta Quadragesima universalis Ecclesiæ, usque ad Resurrectionem Domini, quam tamen a Quinquagesima incipere debent. Diebus vero, quibus non jejunatur, bis tantum die dumtaxat comedant. Excepto quod a festo Paschæ usque ad mensem Octobris, laborantes penoso, seu gravi laborare, ter in die refici poterunt, jejuniorum semper diebus exceptis. Poterunt autem itinerantes, infirmi, debiles, tempore necessitatis jejunium solvere.

De Divino Officio, & Oratione. CAP. IV.

Silentio, confessione, & cōmunione.

Fratres, & Sorores in Ecclesia servent silentium, præsertim quando Missa celebratur, vel sermo Dei proponitur. In aliis vero locis, servent quod per suos Superiores circa silentium illis fuerit ordinatum. Debent etiam quolibet die in sero, intra se, & Deum cogitare quid fecerint, dixerint, vel cogitaverint. Quolibet autem die (si potuerint commode) debeant audire Missam. Et procurare debent, quod habeant virum religiosum, qui illis verbum Dei certis diebus proponat, & eos ad pœnitentiam, & virtutes inducat. Illi autem, vel ille, qui, vel quæ horas Canonicas sciunt perse dicere, debent horas canonicas secundum usum Sanctæ Romanę Ecclesiæ persolvere. Qui vero horas Canonicas nesciunt dicere, dicant duodecim Pater Noster pro Matutino, & pro qualibet aliarum horarum septem, addito Gloria Patri in fine cujuslibet Pater noster, addito etiam Credo, & Miserere mei Deus in principio Primæ, & Completorii. Et qui præmissa nescierit, ter Pater noster, pro Pœnitentia dicere debeat. Quotiens autem prandium, vel cibum sumunt, gratias Deo reddere debent. De Confessione vero Sacramentali, & Sacra Communione sumenda, servabunt ordinationem Nicolai Papæ Quarti, quod ter in anno confiteantur, atque communicent, vel etiam Statuta a suis Superioribus super hoc ordinata.

De Prælatorum, & Officiorum Ordinatione.
CAP. V.

Officiorum ordinatione, & subjectione Ordini Fratrum Minorum.

Quęlibet domus, si Monasterium virorum fuerit, habebit Superiorem istius fraternitatis, qui Minister localis appellabitur. Si vero Mulierum, Mater dicetur. Et eligentur per suos Conventus, vel instituentur per suos Provinciales Superiores seu Visitatorem Generalem. Ita tamen, quod nullus sit perpetuus, sed certi temporis. Qui Ministri, & Matres obedient per omnia, quæ ad præsentem Regulam spectant, Provincialibus Ministris Ordinis Minorum B. Francisci, & Visitatoribus deputatis ab ipsis Ministris, quamdiu in

dictis

dictis officiis fuerint. Quo vero ad alia officia intra domum, servabunt statuta sua.

De modo interius, exteriusque conservando.

CAP. VI.

Qualitate vestium, & conversatione.

Cum Fratres, & Sorores hujus fraternitatis dicantur de Pœnitentia, oportet eos ab omni curiositate, tam in vestibus, quam in aliis quibuscumque abstinere. Et juxta Apostolicum Principis B. Petri salubre consilium, depositis certis vanis hujus sæculi ornamentis, nullum ornamentum corporale portare debent, nisi solum humile, & necessarium tegumentum corporis sui. Debent etiam ab accessu Curiarum Principum, Dominorum, seu Dominarum, ubi mollia hujus mundi (Domino testante) habentur, omnino cavere. Nec ullo umquam tempore choreis, jocis, & aliis histrionum vanitatibus interesse. Debent quoque esse parci in verbis, & locutionibus, quæ raro sine peccato multiplicantur. Et super omnia ab omni mendacio, & juramento quocumque juxta mandatum Domini, nisi pro pace, fide, calumnia, & testimonio perhibendo, cavere debent. Et omni die in sero, inter cetera, debent examinare se, si vel mendacium, vel juramentum aliquod fecerint, & pro quolibet, ter Pater noster dicere debent.

De visitatione, & cura Infirmorum.

CAP. VII.

Infirmis.

Si quis Frater, vel Soror hujus fraternitatis in infirmitate ceciderit, Minister domus, vel Mater, semel quotidie, per se, vel per aliam personam visitare teneatur. Et de bonis communibus, omnia necessaria diligenter faciat illi ministrare. Teneatur quoque infirmum, vel infirmam monere ad pœnitentiam acceptandam, veramque conversionem ad Deum faciendam, mortis propinquitatem, & judicii divini districtionem, simulque divinam misericordiam proponendo.

De visitatione, quam Prælati debent facere circa Fratres, & Sorores. CAP. VIII.

Visitatorum officio.

Minister Provincialis Fratrum Minorum, vel Visitator ejusdem Ordinis, cui ipse commiserit, visitabit quolibet anno, semel tantum in qualibet domo, cum præsentia seniorum. Et facta visitatione, non debet intrare officinas, nec alia interiora Sororum. Ipse autem Visitator numquam solus maneat, & separatus cum aliqua Sorore. Debent autem Ministri, & Matres, dicere Visitatori defectus, qui correctione indigent. Similiter, & alii Fratres, & Sorores. Et si aliqui fuerint incorrigibiles judicio discretorum, vel discretarum domus, tamquam morbida pecora eiiciantur de Congregatione.

De Officiis Mortuorum. CAP. IX.

Defunctorum exequiis.

Postquam aliquis Frater, vel Soror ab hac luce migraverit, curabit Minister, seu Mater, quod ejus exequiæ solemniter celebrentur. Quibus exequiis omnes Fratres, vel Sorores alicujus domus, ubi ipsum mori contigerit, personaliter interesse debent, nec recedere debent, donec corpus traditum sit Sepulturæ. Et pro anima cujuslibet defuncti, vel defunctæ, infra octo dies, quilibet Sacerdos unam Missam, scientes autem psalterium quinquaginta psal., nescientes vero psalt. quinquaginta Pater noster, & in fine cujuslibet, Requiem æternam dicere teneantur. In fine autem cujuslibet anni, seu infra quemlibet annum, quilibet Sacerdos tres Missas pro defunctis, scientes psalterium, unum psalterium, nescientes vero psalterium, centum Pater noster, cum Requiem æternam in fine cujuslibet dicere debeant. Et circa ista officia pro defunctis, & alia officia divina, in presenti serie annexa, cura imponitur Ministris, & Matribus, ut fideliter persolvantur.

De obligatione contentorum in Regula.

CAP. X.

Obligatione ad tria vota, & clausura.

Omnia, & singula in præsenti Regula contenta, sunt consilia ad facilius salvandas animas viatorum. Et nulla sunt obligatoria ad peccatum mortale, vel veniale, nisi humano, vel divino jure aliquis alias esset obligatus. Obligantur tamen Fratres, & Sorores facere pœnitentias sibi a Superioribus impositas, quando super hoc requiruntur. Obligantur etiam ad tria Vota essentialia, paupertatem, nihil habendo in speciali, castitatem, quia post votum non possunt matrimonium contrahere, nec sine transgressione, vitiis carnis se immiscere, & obedientiam, quantum ad illa, sine quibus non potest commode ista fraternitas manuteneri. Tenentur etiam ad clausuram servandam illæ, quæ ipsam expresse servare voluerint. Quod omnibus, & singulis Conventibus concedimus, dummodo hospitalitas, & caritas, quam exercere solent apud infirmos, nullum cum honestate patiatur detrimentum.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die vigesima Januarii millesimo quingentesimo vigesimoprimo. Pont. nostri anno VIII. D. P. An. 8. 20. Ianuarii.

XLVIII.

Inquisitorum hæreticæ pravitatis jurisdictio per adjunctionem alterius Judicis, non intelligatur diminuta, in proceden. contra Maleficos, sortilegos, a fide apostatantes, &c. Et officiales sæculares, absque processus revisione, eorum sententias exequantur.

Quoad secundam partem idem statuit Innocentius VIII. sup. in sua Const. XII. Dilectus *fol.* 210.

LEO EPISCOPUS

Universis, & singulis locorum ordinariis ac hæreticæ pravitatis inquisitoribus in dominio Venetorum consistentibus. Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Honestis petentium votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur Hic Pontifex ex causis hic expressis, de

dit Nuncium suum in adjutorium Inquisitoribus.

mur opportunis. Alias ad petitionem dilectorum filiorum nobilium virorum Ducis, & Dominii Venetorum, cum in Brixiensi, & Bergomensi Civitatibus, & Dioecesibus, quoddam hominum genus perniciosissimum, ac damnatissimum labe hæretica, per quam suscepto renuntiabatur baptismatis sacramento, Dominum abnegabant, & satanæ, cujus consilio seducebantur, corpora, & animas conferebant, & ut illi rem gratam facerent, in necandis infantibus passim studebant, & alia maleficia, & sortilegia exercere non verebantur, quod ita factum esse videbatur, ut ad eorum errorem extirpandum opportuna adhiberentur remedia. Volentes etiam ejusdem generis nonnullos indicibili pœna obstinate vitam potius perfide amittere, quam errorem suum cognoscere maluisse, & propterea de rigoroso nimium (ut dicebatur) ordinariorum contra tales processu dubitantes, Venerabilem fratrem Episcopum Polensem, nostrum, & Apostolicæ Sedis apud eosdem Ducem, & Dominium Nuncium vobis adjungendum duximus, cum facultate per se, vel alium, seu alios, processus per vos habitos, seu factos, examinandi, & revidendi, & si vos Inquisitores processus prædictos, rite, & recte, ac juxta formam juris habitos fecissetis, contra tale hominum damnatorum genus una vobiscum, procedendi, & inquirendi, necnon procuratores, & advocatos, scribas, ceterosque ad Inquisitionis præfatæ exercitium necessarios, & opportunos, officiales, & ministros cum competentibus salariis deputandi, & homines prædictos (quod redire ad Ecclesiæ unitatem vellent) clementer suscipiendi, eisque pœnitentiam salutarem injungendi, & eos absolvendi, etiam in utroque foro, & incorrigibiles condemnandi, & brachio sæculari tradendi, ceteraque quæ vos, de jure, vel consuetudine facere possetis, & deberetis, faciendi, gerendi, exercendi, & exequendi, prout in literis desuper confectis continetur.

Illi nonnullos condemnarũt & Curiæ sæculari Prætoris Brixiæ tradiderunt, cui Veneti inhibuerunt, & processus revidere voluerunt.

§. 1 Cum igitur commissionis hujusmodi vigore præfatus Nuncius, Venerab. fratrem Episcopum Justinopolitanum in partibus illis commorantem, ad præmissa una vobiscum pertractanda, & exequenda subdelegaverit, vosque, & ipse suddelegatus in valle Comunica Brixiensis Dioecesis, ubi maxime hujusmodi damnati generis homines vigent, & pullulant, processeritis, ac nonnullos culpabiles repertos, & curiæ seculari tradendos, necnon jam condemnatos habueritis, videtur, quod per Venetorum Collegium Prætori Brixiensi mandatum fuerit, ne sententias hujusmodi exequeretur, & vobis, & eidem subdelegato, ne ad executionem illarum procederetis, inhiberet, prout inhibitum fuit: ac expensas, & salaria pro hujusmodi inquisitionis negocio necessaria submoveret, & detraheret, necnon processus contra culpabiles prædictos habitos, & factos eis transmitteret, seu transmitti faceret, & quod deterius est, subdelegatum prædictum ad coram eis in Civitate Venetiarum comparendum cogeret, & compelleret, prout coactus, & compulsus fuit.

Hic ergo Pontifex Inquisitorum jurisdictionem liberam esse decernit, non obstante da

§. 2. Et quia propter dictas literas, in quibus dictus Nuncius adjunctus fuit, ab aliquibus hæsitatur, an propter hoc facultas vestra diminuta existat, ita quod prout ante datas hujusmodi literas potuissetis, procedere non possitis, indecensque, & contra juris, & sacrorum canonum dispositionem, ac Ecclesiasticam libertatem existat, laicos de personis, & causis Ecclesiasticis se intromittere, nolleque injunctam a vobis executionem adimplere, nisi processibus, ac sententiis per eos visis, & examinatis, ac si ipsi in clericos, causasque Ecclesiasticas superioritatem, & jurisdictionem haberent, cum tamen in clericos, causasque hujusmodi laicis nulla facultas attributa sit, quos obsequendi, & exequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi, propter quod inter Christifideles non modicum surgit scandalum. Nos igitur, ne quod ad salutem animarum, & dictarum causarum faciliorem expeditionem introductum est, in damnum, & perniciem convertatur, & propterea ob diuturnitatem temporis infelices animæ hujusmodi peccatis magis graventur, & ad omne circa hoc dubium tollendum, vos prout ante datas dictas literas, de jure, & consuetudine, seu privilegio procedere poteratis, necnon etiam contra maleficos, & sortilegos, ac a fide apostatantes, prout criminis postulaverit qualitas, procedere posse, & debere, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, decernimus, & declaramus.

Omnesque moneri mandat, ut sententias Inquisitorum exequantur absque visione processuum.

§. 3 Vobis committentes, & mandantes, ut eosdem Venetos, & illorum Ducem, ac officiales suos, ne ipsi ulterius in hujusmodi causis se intromittant, sed quod injunctas sibi executiones, & forte injungendas, postquam requisiti fuerint, sine aliqua processuum, per dictos Ecclesiasticos judices factorum, visione, vel examinatione prompte exequantur, moneatis, & hortemini. Et si hoc facere neglexerint vel recusaverint, vos eos per censuras Ecclesiasticas, & alia juris opportuna remedia, appellatione postposita compellatis.

Quibuscumque non obstantibus.

§. 4. Præmissis ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, statutisque, & consuetudinibus, Civitatum, & Dioecesum prædictarum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

Dat. P. An. 8. 13. Februarii.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die decimoquinto Februarii, millesimo quingentesimo vigesimoprimo, Pont. nostri Anno VIII.

XLIX.

Circa celebrationem Festi Sancti Francisci de Paula.

LEO PAPA X.

Institutio Festivitatis cum octava.

Licet per alias nostras literas, S. Francisci de Paula Ordinis Fratrum Minimorum

morum institutum Festum, ab universali Ecclesia die secunda Aprilis annuatim celebrandum fore statuerimus, quia tamen de cetero ejusdem S. Francisci de Paula Festum hujusmodi, etiam cum octava celebrari volumus, idcirco universis, & singulis Archiepiscopis, Episcopis, & aliis quibuscumque Prælatis Ecclesiasticis, quatenus ipsi, & eorum singuli S. Francisci de Paula Festum hujusmodi cum Officio proprio, cum illud de Sedis Apostolicæ mandato ordinatum fuerit, alias cum Officio unius Confessoris non Pontificis, cum propria Oratione, in ejus Canonizationis a nobis edita die secunda Aprilis hujusmodi, nisi tunc occurrat major Hebdomada, vel octava Paschæ, & tunc secunda Feria post octavam Paschæ hujusmodi in suis solemniter, in dictorum vero Fratrum Minimorum Ecclesiis singulis sub ritu Festi duplicis, & cum octava, annuatim celebrent, seu celebrari faciant, & mandent, expresse Apostolica auctoritate committimus, & mandamus per præsentes.

Dat.P. An.9. die 25. Martii

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die 25. Martii 1521. Pontificatus nostri Anno IX.

L.

Quod Fratres Milites, & aliæ personę, Militiæ de Alcantara, ejusque Ecclesiæ, perfruantur omnibus indultis, privilegiis, & Indulgentiis concessis, & concedendis, Ordini Cisterciensi Sancti Benedicti.

Consonat quoad alios hujus Ordinis Milites de Calatrava Constit. XXI. Jul. II. Romani *sup. fol.* 305.

LEO EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

IN Apostolicæ dignitatis specula, licet immeriti disponente domino constituti, sub regularibus institutis studio piæ vitæ vacantibus, simulque pro fidei Catholicæ defensione militantibus personis, Apostolici favoris præsidium libenter impendimus, ac his, quæ solidationem status, & profectum, ac tranquillitatem earumdem respiciunt, nos eis gratiosos, & favorabiles exhibemus, pro ut etiam Catholicorum Regum vota exposcunt, & id conspicimus in Domino salubriter expedire.

Honorius III. exemptionem a decimis concessit Ordini Cistercien.

§. 1. Dudum siquidem postquam fel. rec. Honorius III., ut nullus ab Abbate Monasterii Cistercien. Cabilonen. Dioecesis ejusque Coabbatibus, & Prioribus, ac Abbatissis, aliis personis Cistercien. Ordinis, de terris suis ante generale Concilium acquisitis, etiam de illis, quas alias concesserant excolendas, & ad eos redierant, si eas manibus propriis, aut sumptibus colerent, decimas exigere, aut extorquere præsumeret, inter alia per quasdam ejus literas inhibuerat.

Martinus V. ampliavit.

§. 2. Et Martinus V. Rom. Pont. Prædecessor noster, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpositis, & aliis Ecclesiarum Prælatis, ad quos suæ super hoc confectæ literæ pervenirent, expresse mandaverat, ut Cistercien. ac alios Abbates, Priores, & Abbatissas, ac omnia, & singula Monasteria, necnon singulas personas dicti Ordinis, tunc præsentia, & futura ubicumque pro tempore existentia, a prestatione decimarum, tam de possessionibus habitis ante, & post Concilium antedictum, quam ex tunc de cetero habendis, & tam de novalibus, sive ante, sive post hujusmodi Concilium acquisitis, & acquirendis, quę propriis sumptibus colebant, & colerent, quam alias quomodocumque, & qualitercumque excolerentur, necnon de hortis, virgultis, & piscationibus suis, ac de suorum animalium nutrimentis singuli ipsorum omnino servarentur immunes.

Sixtus IV. similiter ampliavit.

§. 3. Pięque memorię Sixtus Papa IV. etiam Prędecessor noster literas, tam Honorii, quam Martini Prædecessorum hujusmodi, ratas, & gratas habens, illas cum omnibus in eis contentis clausulis, per alias suas literas confirmavit, & approbavit, ac juxta omnimodas earum continentias, & formas in sui roboris firmitate perpetuo subsistere decrevit. Et nihilominus Cistercien. ac omnes, & singulos alios Abbates, Priores, Abbatissas, necnon omnia, & singula Monasteria, tunc præsentia, & futura ubilibet existentia, singularesque personas Ordinis hujusmodi a prestatione decimarum tam de possessionibus habitis ante, & post Concilium predictum, quam ex tunc de cetero habendis, & tam de novalibus, sive ante, sive post Concilium hujusmodi acquisitis, & acquirendis, quę propriis sumptibus excolebant, & excolerent, quam alias quomodocumque, & qualitercumque excolerentur, & etiam de illis possessionibus, de quibus aliquis eatenus decimas perceperat, necnon de hortis, virgultis, piscationibus suis, & de nutrimentis ipsorum animalium, auctoritate predicta penitus exemit, & exempta fore perpetuo decrevit.

Innoc. VIII. Monasteria & alia loca istius Ordinis sub Apostolicę Sedis protectione reservavit, & a jurisdictione Ordinariorū, ac solutione collectarum, & subsidiorum exemit.

§. 4. Et deinde recol. mem. Innocentio Papæ VIII. similiter Prædecessori nostro pro parte tunc Cistercien., & aliorum Monasteriorum Ordinis hujusmodi Abbatum, ac dilectorum filiorum Conventuum eorumdem exposito, quod licet ipsi, eorumque ac dicti Ordinis Monasteria, tam virorum quam mulierum, & alia religiosa loca, & membra, ac Monaci, Moniales, vassalli, subditi, & eis servientes, bonaque omnia jamdudum per plures Rom. Pont. Prędec. nostros, tunc ipsius Innocentii Prędecessoris, sub ipsorum Pontificum, & Apostolicæ Sedis protectione recepti, & recepta, ac eidem Sedi immediate subjecti, & subjecta, necnon ab omni jurisdictione ordinaria exempti, & exempta forent, eisque concessum esset, ut ad prestationem aliquarum collectarum, seu subsidiorum, aut procurationum, & aliarum exactionum per Sedem predictam, seu

ejus Legatos, aut ipsorum auctoritate, & mandato, seu per locorum ordinarios, vel alios pro tempore impositorum non tenerentur, tamen ut ipsi desiderabant, pro majori eorum quiete, receptionem, subjectionem, & exemptionem prædictas, ac singulas desuper confectas literas, cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis, auctoritate Apostolica ex certa scientia per suas literas approbavit, ac perpetuæ, & inviolabilis firmitatis robur obtinere decrevit. Et nihilominus pro potiori cautela, Monasteria, loca, membra, & bona omnia hujusmodi, tunc præsentia, & futura, Abbates, Abbatissas, Monachos, Moniales, vassallos, subditos, & servientes præfatos, tunc & pro tempore existentes, auctoritate, & scientia similibus sub Beati Petri, & sua protectione suscepit, & ab omni jurisdictione, superioritate, correctione, visitatione, dominio, & potestate Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Judicum ordinariorum, eorumque Vicariorum, & Officialium quorumcumque, necnon a solutione subsidiorum etiam charitativorum, procurationum, collectarum, & aliarum exactionum hujusmodi pro tempore imponendorum perpetuo prorsus exemit, & totaliter liberavit, ac eisdem Innocentio Prædecessori, & Sedi immediate subjecit, ita quod Archiepiscopi, Episcopi, Judices Ordinarii, Vicarii, & Officiales præfati, etiam ratione delicti, aut contractus, vel rei, de qua ageretur, ubicumque committeretur delictum, iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, nullam in eos, aut eorum aliquem, seu Monasteria, loca, membra, & bona prædicta, tanquam prorsus exemptos, & exempta jurisdictionem, correctionem, superioritatem, dominium, vel potestatem exercere, aut excommunicationis, suspensionis, & interdicti, seu quasvis alias sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas promulgare præsumerent, aut possent, vel deberent quoquo modo, nec ipsi sic excepti coram illis, aut ejusdem Sedis delegatis, vel subdelegatis, nisi in literis eis pro tempore directis de Innocentii Prædecessoris, literis hujusmodi specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum mentio fieret, ad judicium evocari, aut quovis modo, directe, vel indirecte molestari possent, vel deberent. Decernens omnes, & singulos processus, sententias, censuras, & pœnas, quos, & quas per Archiepiscopos, Episcopos, Judices Ordinarios, Vicarios, & Officiales prædictos, seu eorum aliquem contra Abbates, & alios exemptos, Monasteria, & loca hujusmodi etiam exempta, ut præfertur, haberi, & promulgari, necnon quicquid secus super his, ab eis, vel alio quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentari contingeret, irrita, & inania, nulliusque roboris, vel momenti, prout in singulis literis prædictis plenius continetur.

§.5. Cum autem sicut charissimus in Christo filius noster Carolus Romanorum Rex, in Imperatorem electus Illustris, qui etiam Castellæ, & Legionis Rex, ac Militiæ de Alcantara dicti Ordinis perpetuus Administrator per Sedem prædictam deputatus existit, tam suo, quam dilectorum filiorum universorum Priorum, Præceptorum, Commendatorum nuncupatorum, Militum, Fratrum, & aliarum personarum dictæ Militiæ nominibus nobis nuper exponi fecit, licet Magister pro tempore existens, ac omnes, & singuli Priores, Præceptores, Milites, & Fratres Militiæ hujusmodi ejusdem Ordinis professores existant, & sub eadem Regula militent, & vivant, nihilominus quia in literis Honorii, Martini, Sixti, & Innocentii Prædecessorum hujusmodi de dicta Militia, & illius Personis, Monasteriis, Domibus, Præceptoriis, alias Commendariis nuncupatis, & locis specialis mentio facta non extitit, a nonnullis asseratur, Magistrum, seu Administratorem pro tempore existentes, Priores, Præceptores, Milites, Fratres, & Personas, mandato, susceptione, exemptione, liberatione, & decretis prædictis, ac aliis Privilegiis, necnon Indulgentiis, etiam spiritualibus, ac peccatorum remissionibus eisdem Ordini, & illius Abbatibus, Monachis, & Personis, necnon virorum, & Mulierum Monasteriis, Prioratibus, & locis, per Sedem prædictam concessis, uti, potiri, & gaudere non posse; præfatus Carolus Rex, & Administrator, dictis nominibus, nobis humiliter supplicari fecit, ut Magistro, seu Administratori, Prioribus, Præceptoribus, Militibus, Fratribus, & aliis Personis pro tempore existen. Militiæ hujusmodi, cujus etiam claræ memoriæ Ferdinandus Aragonum, & Siciliæ Rex, ad cujus supplicationem nonnulla desuper concesseramus, dum viveret perpetuus Administrator, per Sedem eamdem deputatus existebat, eorumque vassallis, & servitoribus, ac Monasteriis, Domibus, & aliis locis, quod hujusmodi inhibitione, mandato, susceptione, exemptione, liberatione, & decretis, ac aliis privilegiis, immunitatibus, concessionibus, gratiis, & indultis, ac Indulgentiis, & peccatorum remissionibus Ordini, ac illius Abbatibus, Prioribus, Monachis, & personis, necnon Monasteriis, Prioratibus, & locis prædictis, ac eorum Ecclesiis concessis gaudere possint, perpetuo concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Et quoniam Carolus Imperator Administrator Militiæ de Alcantara Ordinis Cisterciensis exponit Pontifici, quod licet Milites ipsi vivant sub Regula Cistercien. tamen revocatur in dubium an ipsi privilegiis Ordinis Cisterciensis gaudere debeant, cum in illis specialiter nominati non fuerint.

§.6. Nos igitur, qui Religiosarum personarum quarumlibet præsertim sub regularibus Militiis pro defensione Christianæ fidei insudantium felici successui, indemnitati, & quieti, quantum cum Deo possumus, libenter consulimus, Priores, Præceptores, Milites, Fratres, & personas præfatos, ac eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effe-

Hic modo Pōtifex declarat eos dictis indultis gaudere.

effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolven., & absolutos fore censen. hujusmodi supplicationibus inclinati eisdem Magistro, seu Administratori pro tempore existenti Prioribus, Præceptoribus, Militibus, Fratribus, & aliis personis, dictæ Militiæ, illorumque vassallis, & servitoribus, etiam pro tempore existentibus, ac ejusdem Militiæ virorum, & Mulierum Monasteriis, Domibus, & locis aliis, ac in districtu eorum, & dominio ipsius Militiæ consistentibus Ecclesiis, præsentibus, & futuris, ut de cetero perpetuis futuris temporibus inhibitione, mandato, susceptione, exemptione, liberatione, subjectione, & decretis, ac literis prædictis, & aliis in eisdem literis contentis, necnon omnibus, & singulis privilegiis, concessionibus, immunitatibus, gratiis, & indultis, ac indulgentiis etiam spiritualibus, & temporalibus, ac peccatorum remissionibus dicto Ordini, illiusque Abbatibus, Prioribus, Monachis, & Personis, necnon virorum, & Mulierum Monasteriis, Prioratibus, & locis, ac illorum Ecclesiis per Sedem prædictam, & alias quomodolibet in genere concessis hactenus, & in posterum similiter in genere concedendis, perinde ac si etiam Militiæ ac illius Magistro, seu Administratori, Præceptoribus, Militibus, Prioribus, Fratribus, & aliis personis, ac eorum vassallis, & servitoribus, necnon Monasteriis, Domibus, & locis, eorumque, ac in ipsius Militiæ districtu, seu dominio consistentibus Ecclesiis hujusmodi specialiter indulta, & concessa fuissent, uti, potiri, gaudere, libere, & licite valeant.

Et etiam indulgentiis. *Adverte quod revocatæ sunt indulgentię pro quibus porrigendæ sunt manus adjutrices a Pio V.*

§. 7. Necnon omnibus utriusque sexus Christifidelibus qui Monasteriorum ejusdem Militiæ, præsentium, & futurorum ac in ipsius districtu, & dominio pro tempore consistentibus, Ecclesias devote visitaverint, ac pro manutentione Monasteriorum, & Ecclesiarum hujusmodi, manus adjutrices porrexerint, & alia in literis indulgentiarum Cistercien. Ordini concessis, & concedendis hujusmodi contenta, juxta tenorem illarum adimpleverint, ut illas indulgentias, & peccatorum remissiones, quas consequuntur visitantes Ecclesias Monasteriorum, & aliorum locorum Cistercien. Ordinis hujusmodi, pro quibus indulgentiæ, & peccatorum remissiones prædictæ concessæ reperiuntur, & conceduntur, ut præfertur, consequantur, auctoritate Apostolica tenore præsentium, de speciali gratia concedimus, & pariter indulgemus. Decernentes irritum, & inane, quicquid super præmissis, aut eorum aliquo contra Magistrum, seu Administratorem, Priores, Præceptores, Milites, fratres, personas, vassallos, servitores, ac Monasteria, domos, & loca, necnon privilegia, concessiones, & indulta prædicta,, & in eis, vel eorum aliquo contenta a quoquam quavis auctoritate fungen., seu functuro, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 8. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ordinis, & Militiæ prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, stabilimentis, usibus, & naturis, ac quibusvis aliis privilegiis, ac indultis Apostolicis Ordinum Cistercien. hujusmodi sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis efficacissimis, insolitis, etiam derogatoriarum derogatoriis, clausulis irritantibus, quam etiam decretis aliis etiam iteratis vicibus, concessis, & confirmatis, quibus quatenus obstent, etiam si de eis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, vel individua, & expressa mentio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, necnon omnibus illis, quæ dicti Honorius, Martinus, Sixtus, & Innocentius Prædecessores, in præfatis eorum literis voluerunt non obstare, ac quacumque consuetudine introducta, ceterisque contrariis quibuscunque. — Clausulæ derogatoriæ.

§. 9. Ceterum quia difficile foret &c. — Fides transumptorum.
Nulli ergo, &c.
Si quis autem, &c.
Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo vigesimoprimo, decimo Kal. Julii, Pont. nostri Anno nono. — Dat. P. An. 9. 3. Junii.

LI.

Henricus Octavus Rex Angliæ, titulo Defensoris Christianæ Fidei donatur, quod contra Martinum Lutherum, ejusque, & aliorum hæreses, scripsit; Et ipsos hæreticos, eorumque sequaces, persequi profitetur.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Carissimo in Christo filio Henrico Angliæ Regi Illustri, Fidei defensori, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proœmium.

Ex supernæ dispositionis arbitrio, licet imparibus meritis, universalis Ecclesiæ regimini præsidentes, ad hoc cordis nostri longe lateque diffundimus cogitatus, ut fides Catholica, sine qua nemo proficit ad salutem, continuum suscipiat incrementum, & ut ea, quæ pro cohibendis conatibus illam deprimere, aut pravis mendacibusque commentis pervertere, & denigrare molientium sana Christifidelium præsertim dignitate regali fulgentium doctrina sunt disposita, continuis proficiant incrementis, partes nostri ministerii, & operam impendimus efficaces. Et sicut alii Romani Pontifices Prædecessores nostri Catho-

Catholicos Principes, prout rerum, & temporum qualitas exigebat: specialibus favoribus prosequi consueverant, illos præsertim, qui procellosis temporibus, & rabida schismaticorum, & hæreticorum fervente perfidia, non solum in fidei serenitate, & devotione illibata Sacrosanctæ Rom. Ecclesiæ immobiles perstiterunt, verum etiam tamquam ipsius Ecclesiæ legitimi filii, ac fortissimi athletę schismaticorum, & hæreticorum insanis furoribus spiritualiter, & temporaliter se opposuerunt: ita etiam nos Majestatem tuam, propter excelsa, & immortalia ejus erga nos, & hanc sanctam Sedem, in qua permissione divina, sedemus, opera, & gesta, condignis ac immortalibus præconiis, & laudibus efferre desideramus, & ea sibi concedere, propter quæ invigilare debeat a grege dominico lupos arcere, & putrida membra, quæ mysticum Christi corpus inficiunt, ferro, & materiali gladio abscindere, & nutantium corda fidelium in fidei soliditate confirmare.

Henricus librum scripsit contra Lutherum, & huic Pontifici misit ejus approbationem petens.

§.1. Sane cum nuper dilectus filius Joannes Clerk Majestatis tuæ apud nos Orator in Concistorio nostro coram venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, & compluribus aliis Romanæ Curiæ Prælatis, librum, quem Majestas tua caritate, quæ omnia sedulo, & nihil perperam agit, fideique Catholicæ zelo accensa, ac devotionis erga nos, & hanc Sanctam Sedem fervore inflammata, contra errores diversorum hæreticorum sæpius ab hac Sancta Sede damnatos, nuperque per Martinum Lutherum suscitatos, & innovatos, tamquam nobile, ac salutare quoddam antidotum composuit, nobis examinandum, & deinde auctoritate nostra approbandum obtulisset, ac luculenta oratione sua exposuisset Majestatem tuam paratam, ac dispositam esse, ut quemadmodum veris rationibus, & irrefragabilibus sacræ scripturę, ac sanctorum Patrum auctoritatibus notorios errores ejusdem Martini confutaverat: etiam omnes eos sequi, ac defensare præsumentes, totius regni sui viribus, & armis persequatur, nosque ejus libri admirabilem quamdam, & cœlestis gratiæ rore conspersam doctrinam, diligenter, accurateque introspexissemus, Omnipotenti Deo, a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum est, immensas gratias egimus, qui optimam, & ad omne bonum inclinatam mentem tuam inspirare, eique tantam gratiam superne infundere dignatus fuit, ut ea scriberes, quibus sanctam ejus Fidem, contra novum errorum damnatorum hujusmodi suscitatorem defenderes, ac reliquos Reges, & Principes Christianos tuo exemplo invitares, ut ipsi etiam orthodoxæ, fidei, & evangelicæ veritati in periculum, & discrimen adductæ omni ope sua adesse, opportuneque favere vellent.

Qui illum approbat.

§.2. Aequum autem esse censentes, eos, qui pro fidei Christi hujusmodi defensione pios labores susceperunt, omni laude, & honore afficere, volentes non solum ea, quæ Majestas tua contra eumdem Lutherum absolutissima doctrina, nec minori eloquentia scripsit, condignis laudibus extollere, ac magnificare, auctoritateque nostra approbare, & confirmare.

Titulum Defensoris fidei illi donat.

§.3. Sed etiam Majestatem ipsam tuam tali honore ac titulo decorare, ut nostris, perpetuis futuris temporibus Christifideles omnes intelligant, quam gratum, acceptumque nobis fuerit Majestatis tuæ munus, hoc præsertim tempore nobis oblatum. Nos qui Petri, quem Christus in cœlum ascensurus Vicarium suum in terris reliquit, & cui curam gregis sui commisit, veri successores sumus, & in hac sancta Sede, a qua omnes dignitates, ac tituli emanant, sedemus: habita super his cum eisdem fratribus nostris, matura deliberatione, de eorum unanimi consilio, & assensu Majestati tuæ titulum hunc, videlicet Fidei defensorem donare decrevimus: prout te tali titulo per præsentes insignimus, mandantes omnibus Christifidelibus, ut Majestatem tuam hoc titulo nominent, & cum ad eam scribent, post dictionem Regi, adjungant Fidei defensori. Et profecto hujus tituli excellentia, & dignitate, ac singularibus meritis tuis diligenter perpensis, & consideratis, nullum neque dignius, neque Majestati tuæ convenientius nomen excogitare potuissemus. Quod quotiens audies, aut leges, totiens propriæ virtutis, optimique meriti tui recordaberis, nec hujusmodi titulo intumesces, vel in superbiam elevaberis, sed solita tua prudentia humilior, & in fide Christi, ac devotione hujus sanctæ Sedis, a qua exaltatus fueris, fortior, & constantior evades, ac in Domino bonorum omnium largitore lætaberis, perpetuum hoc, & immortale gloriæ tuæ monumentum posteris tuis relinquere: illisque viam ostendere, ut si tali titulo, ipsi quoque insigniri optabunt, talia etiam opera efficere, præclaraque Majestatis tuæ vestigia sequi studeant.

EidemConjugi, & filiis benedicit.

§.4. Quam, prout de nobis, & dicta Sede optime merita est, una cum uxore, & filiis, ac omnibus, qui a te, & ab illis nascentur, nostra benedictione, in nomine illius, a quo illam concedendi potestas nobis data est, larga, & liberali manu benedicentes, Altissimum illum, qui dixit per me Reges regnant, & Principes imperant, & in cujus manu corda sunt Regum, rogamus, & obsecramus, ut eam in suo sancto proposito confirmet, ejusque devotionem multiplicet, ac præclaris pro sancta fide gestis ita illustret, ac toti Orbi terrarum conspicuam reddat, & judicium quod de ipsa fecimus, eam tam insigni titulo decorantes, a nemine falsum, aut vanum judicari possit, demum mortalis hujus vitæ finito curriculo, sempiternæ illius glorię consortem, atque participem reddat.

SanctioPęnalis.

Nulli ergo &c.

Dat.P. An.9. 11. Octob.

Dat Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo vigesimoprimo, v. idus Octob. Pont. nostri Anno IX.

INDEX

INDEX
NOMINUM ET RERUM PRÆCIPUARUM.

Numerus Paginam indicat. A.primam columnam. B.secundam designant.

A

B

C

D

E

F

Late

L

M

N

O

P

B. Te-

Q

R

S

T

V

FINIS PARTIS TERTIÆ TOMI TERTII.

210

BULLAR.
MAGNUM
ROMANU.

T.III. P.III.
1431-1521.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm